॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಕಙ್ಖಾವಿತರಣೀಪುರಾಣ-ಟೀಕಾ

ಗನ್ಥಾರಮ್ಭಕಥಾ

ಬುದ್ಧಂ ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಸಙ್ಘನ್ತಿ-ಆದಿನಾ ಯಾ ಪಕಾಸಿತಾ।
ಭದನ್ತಬುದ್ಧಘೋಸೇನ, ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾ ಸುಭಾ।
ತಸ್ಸಾ ಹಿ ಲೀನಪದಂ ವಿ-ಕಾಸನಕೋಯಮಾರಮ್ಭೋ॥

ಗನ್ಥಾರಮ್ಭಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ವಿಪ್ಪಸನ್ನೇನಾತಿ ವಿವಿಧಪ್ಪಸನ್ನೇನ। ಕಥಂ? ‘‘ಇತಿಪಿ ಸೋ…ಪೇ॰… ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ, ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ…ಪೇ॰… ವಿಞ್ಞೂಹಿ, ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ…ಪೇ॰… ಲೋಕಸ್ಸಾ’’ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦) ಏವಮಾದಿನಾ। **‘‘ಚೇತಸಾ’’**ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ತೀಸು ವನ್ದನಾಸು ಚೇತೋವನ್ದನಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ತನ್ನಿನ್ನತಾದಿವಸೇನ ಕಾಯಾದೀಹಿ ಪಣಾಮಕರಣಂ **ವನ್ದನಾ,** ಗುಣವಸೇನ ಮನಸಾಪಿ ತಥಾವ ಕರಣಂ **ಮಾನಂ,** ಪಚ್ಚಯಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾದೀಹಿ ಪೂಜಾಕರಣಂ **ಪೂಜಾ,** ಪಚ್ಚಯಾದೀನಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರಣಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚ ಕರಣಂ **ಸಕ್ಕಾರೋ,** ತೇಸಂ। **ಭಾಜನ**ನ್ತಿ ಆಧಾರೋ, ಅಧಿಕರಣಂ ವಾ।

ಥೇರಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪಾದಯೋ, ತೇಸಂ ವಂಸೋತಿ **ಥೇರವಂಸೋ,** ಆಗಮಾಧಿಗಮಸಮ್ಪದಾಯ ತಸ್ಸ ವಂಸಸ್ಸ ಪದೀಪಭೂತಾತಿ ಥೇರವಂಸಪ್ಪದೀಪಾ, ತೇಸಂ **ಥೇರವಂಸಪ್ಪದೀಪಾನಂ।** ಅಸಂಹೀರತ್ತಾ **ಥಿರಾನಂ। ವಿನಯಕ್ಕಮೇ**ತಿ ವಿನಯಪಿಟಕೇ, ಆರಮ್ಭಾನುರೂಪವಚನಮೇತಂ। ಸುತ್ತಾಭಿಧಮ್ಮೇಸುಪಿ ತೇ ಥಿರಾ ಏವ। ‘‘ಬುದ್ಧಂ ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಸಙ್ಘಞ್ಚ ಪುಬ್ಬಾಚರಿಯಸೀಹಾನಞ್ಚಾ’’ತಿ ಅವತ್ವಾ ಕಸ್ಮಾ ವಿಸುಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ಪಯೋಜನವಿಸೇಸದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ವತ್ಥುತ್ತಯಸ್ಸ ಹಿ ಪಣಾಮಕರಣಸ್ಸ ಅನ್ತರಾಯನಿವಾರಣಂ ಪಯೋಜನಂ ಅತ್ತನೋ ನಿಸ್ಸಯಭೂತಾನಂ ಆಚರಿಯಾನಂ ಪಣಾಮಕರಣಸ್ಸ ಉಪಕಾರಞ್ಞುತಾದಸ್ಸನಂ। ತೇನ ಬುದ್ಧಞ್ಚ ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಸಙ್ಘಞ್ಚ ವನ್ದಿತ್ವಾ, **ಚ**-ಸದ್ದೇನ ಪುಬ್ಬಾಚರಿಯಸೀಹಾನಞ್ಚ **ನಮೋ** ಕತ್ವಾತಿ ಯೋಜನಾ। ಅಥ ವಾ **‘‘ವನ್ದಿತ್ವಾ’’**ತಿ ಚೇತೋವನ್ದನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತತೋ **‘‘ನಮೋ ಕತ್ವಾ’’**ತಿ ವಾಚಾವನ್ದನಾ, **‘‘ಕತಞ್ಜಲೀ’’**ತಿ ಕಾಯವನ್ದನಾಪಿ ದಸ್ಸಿತಾತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಇದಾನಿ ಅಭಿಧಾನಪ್ಪಯೋಜನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **‘‘ಪಾಮೋಕ್ಖ’’**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪಾಮೋಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಪಧಾನಂ। ಸೀಲಞ್ಹಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಂ ಪಧಾನಂ ಆದಿಭಾವತೋ। ಯಥಾ ಚ ಸತ್ತಾನಂ ಖಜ್ಜಭೋಜ್ಜಲೇಯ್ಯಪೇಯ್ಯವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧೋಪಿ ಆಹಾರೋ ಮುಖೇನ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಅಙ್ಗಮಙ್ಗಾನಿ ಫರತಿ, ಏವಂ ಯೋಗಿನೋಪಿ ಚಾತುಭೂಮಕಂ ಕುಸಲಂ ಸೀಲಮುಖೇನ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಅತ್ಥಸಿದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಪಾದೇತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **‘‘ಮುಖ’’**ನ್ತಿಆದಿ। ಅಥ ವಾ **ಮುಖನ್ತಿ** ಉಪಾಯೋ, ತೇನ **ಮೋಕ್ಖಪ್ಪವೇಸಾಯ** ನಿಬ್ಬಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಮುಖಂ ಉಪಾಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮಹೇಸಿನಾ ಯಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಪಕಾಸಿತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಮಹನ್ತೇ ಸೀಲಾದಿಕ್ಖನ್ಧೇ ಏಸಿ ಗವೇಸೀತಿ **ಮಹೇಸಿ।**

ಸೂರತೇನ ನಿವಾತೇನಾತಿ ‘‘ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಸೋರಚ್ಚಂ? ಯೋ ಕಾಯಿಕೋ ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ’’ತಿಆದಿನಾ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೪೯) ಸೂರತೇನ, ನೀಚವುತ್ತಿನಾ ಮಾನುದ್ಧಚ್ಚವಸೇನ ಅತ್ತಾನಂ ಅನುಕ್ಖಿಪನಭಾವೇನ ನಿವಾತೇನ। **ವಿನಯಾಚಾರಯುತ್ತೇನ** ಚಾರಿತ್ತವಾರಿತ್ತೇಹಿ ಯುತ್ತೇನ। ‘‘ಸೋಣತ್ಥೇರೇನ ಯಾಚಿತೋ’’ತಿ ಅವತ್ವಾ **‘‘ಸೂರತೇನಾ’’**ತಿಆದಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ, ಕಿಂ ದುಸ್ಸೀಲೇನ

ವಾ ದುಟ್ಠೇನ ವಾ ಅಲಜ್ಜಿನಾ ವಾ ಯಾಚಿತೇನ ವಣ್ಣನಾ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಚೇ? ನ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಥೇರಸ್ಸ ವಚನಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಏವರೂಪಗುಣೋ ಥೇರೋವ, ಯಾಚನವಸೇನ ಕತ್ತಬ್ಬೋ ಆದರೇನಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತಂ।

ನಾಮೇನಾತಿ ಅತ್ತನೋ ಗುಣನಾಮೇನ। ಸದ್ದಲಕ್ಖಣಸುಭತೋ, ವಿನಿಚ್ಛಯಸುಭತೋ, ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಸುಭತೋ ಚ **ಸುಭಂ**।

ಗನ್ಥಾರಮ್ಭಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿದಾನವಣ್ಣನಾ

“ಆವಿಕತಾ ಹಿಸ್ಸ ಫಾಸು ಹೋತಿ, ತತ್ಥಾಯಸ್ಮನ್ತೇ ಪುಚ್ಛಾಮಿ…ಪೇ॰… ತುಣ್ಹೀ, ಏವಮೇತಂ ಧಾರಯಾಮೀ”ತಿ ವತ್ವಾ “ಉದ್ದಿಟ್ಠಂ ಖೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ನಿದಾನ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥೇವ ಯಾವತತಿಯಾನುಸಾವನಕಥಾವಸಾನೇ ಅಥ ಖೋ ಉದ್ದೇಸಕಾಲೇ “ಆವಿಕತಾ ಹಿಸ್ಸ ಫಾಸು ಹೋತೀ”ತಿ ವತ್ವಾ “ಉದ್ದಿಟ್ಠಂ ಖೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ನಿದಾನಂ। ತತ್ಥಾಯಸ್ಮನ್ತೇ ಪುಚ್ಛಾಮೀ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಆಗತಂ। ಉಪೋಸಥಕ್ಖನ್ಧಕೇಪಿ ಏವಮೇವ ಆಗತಂ। ತತ್ಥ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಂ ಪಚ್ಛಾ ಆಗತಸುತ್ತೇನ ವಿರುಜ್ಝತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ ನ ವಿರುಜ್ಝತಿ, ತಥಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ನ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ ಏಕೇ। ಕಥಂ? “ಆವಿಕತಾ ಹಿಸ್ಸ ಫಾಸು ಹೋತೀ”ತಿ ವತ್ವಾ “ಉದ್ದಿಟ್ಠಂ ಖೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ನಿದಾನಂ। ತತ್ಥಾಯಸ್ಮನ್ತೇ ಪುಚ್ಛಾಮೀ”ತಿಆದಿನಾ ಸುಉದ್ದಿಟ್ಠಂ ಹೋತೀತಿ ಏತಂ ಉದ್ದೇಸಲಕ್ಖಣಂ ಇಧಾಪಿ ಖನ್ಧಕೇಪಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ “ಫಾಸು ಹೋತೀ”ತಿ ವತ್ವಾ “ತತ್ಥಾಯಸ್ಮನ್ತೇ ಪುಚ್ಛಾಮೀ”ತಿ ವುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಅವುತ್ತಮ್ಪಿ ಆನೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಇಧ ನಿದಾನಂ ನ ದಸ್ಸಿತಂ, ಉದ್ದೇಸೋ ಉದ್ದೇಸಕಾಲೇ ಉದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ತತ್ಥ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಅಪಿಚ “ನಿದಾನುದ್ದೇಸೋ”ತಿ ಪದಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ನಿದಾನುದ್ದೇಸಂ ದಸ್ಸೇತುಕಾಮೋಪಿ “ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ…ಪೇ॰… ಆವಿಕತಾ ಹಿಸ್ಸ ಫಾಸು ಹೋತೀ”ತಿ ಪಾಠವಸೇನ ಆಗತಂ ನಿದಾನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಉಪರಿ ಅಟ್ಠಕಥಾವಸೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ ಪಾಳಿಂ ಇಧ ಯೋಜೇತ್ವಾ “ತತ್ಥಾಯಸ್ಮನ್ತೇ ಪುಚ್ಛಾಮಿ…ಪೇ॰… ಧಾರಯಾಮೀ”ತಿ ನಿದಾನಪಾಳಿಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಕತ್ವಾ ಪುನ “ತತ್ಥ ನಿದಾನುದ್ದೇಸೋ”ತಿ ಉದ್ಧಟಪದವಸೇನ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ನಿದಾನುದ್ದೇಸಲಕ್ಖಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಏವಮೇತಂ ಧಾರಯಾಮೀ”ತಿ ವತ್ವಾ “ಉದ್ದಿಟ್ಠಂ ಖೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ನಿದಾನ”ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಉಪರಿ ಚ ಖನ್ಧಕೇ ಚ, ಅಥ ಖೋ ಉದ್ದೇಸಕಾಲೇ “ಆವಿಕತಾ ಹಿಸ್ಸ ಫಾಸು ಹೋತೀ”ತಿ ವತ್ವಾ “ಉದ್ದಿಟ್ಠಂ ಖೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ನಿದಾನಂ। ತತ್ಥಾಯಸ್ಮನ್ತೇ ಪುಚ್ಛಾಮೀ”ತಿಆದಿ ನಿದಾನುದ್ದೇಸೋವ ದಸ್ಸಿತೋ, ನ ನಿದಾನಂ।

ಸವನಾಣತ್ತಿವಚನನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸಙ್ಘನವಕತರೇನ ವತ್ತುಂ ಅಯುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ಯುತ್ತಮೇವ। “ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಕೇನ ಏವಂ ವತ್ತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಭಗವತಾ ವುತ್ತತ್ತಾ ಭಗವತೋವ ಆಣತ್ತಿ, ನ ಉದ್ದೇಸಕಸ್ಸ। ಇಧ ನವಕತರವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಥೇರೋಪಿ ಪನ ಉದ್ದಿಸಿತುಂ ಲಭತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ **“ಥೇರಾಧಿಕಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇಮಿನಾ ಸುತ್ತೇನ ನವಕತರೋ ನ ಲಭತೀತಿ ಚೇ? ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಯೋ ತತ್ಥ ಭಿಕ್ಖೂ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಯಥಾ ಚತುವಗ್ಗೇನ ಠಪೇತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪದಾಪವಾರಣಾಅಬ್ಭಾನಾನಿ ಸಬ್ಬಂ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಏವಂ “ಅತಿರೇಕವೀಸತಿವಗ್ಗೇನ ಇಮಂ ನಾಮ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಅವತ್ವಾ ಅತಿರೇಕವಚನತ್ತಾ ಅಞ್ಞಂ ಅತ್ಥಂ ಸೂಚೇತಿ, ಕಿಂ ತನ್ತಿ **“ಚತುವಗ್ಗಾದಿನಾ”**ತಿಆದಿ। ತಞ್ಚ ತೇಹಿ ಏವ ಸಿದ್ಧಂ। ಕಥಂ? ಚತುವಗ್ಗೇನ ಉಪಸಮ್ಪದಾಪವಾರಣಾ…ಪೇ॰… ವೀಸತಿವಗ್ಗೇನ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ। ಏತ್ಥ “ದಸವಗ್ಗೇನ ಅಬ್ಭಾನಕಮ್ಮಮತ್ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ”ತಿ ವದನ್ತೇನ ಚತುಪಞ್ಚವಗ್ಗೇನ ಕರಣೀಯಾನಿಪಿ ದಸವಗ್ಗೇನ ಕಾತುಂ ಅನುಞ್ಞಾತಾನಿ। ತಸ್ಮಾ ಅತಿರೇಕೇನ ವಟ್ಟತೀತಿ ದೀಪಿತಂ, “ಠಪೇತ್ವಾ”ತಿ ವಚನೇನ ಊನತರೇನ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ದೀಪಿತಮೇವ। ತಸ್ಮಾ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಅತಿರೇಕವೀಸತಿವಗ್ಗೋತಿ ಚೇ? ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ। ಚತುಪಞ್ಚವಗ್ಗೇನ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಛಸತ್ತಅಟ್ಠನವವಗ್ಗೇನ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಚ, ದಸವಗ್ಗೇನ ಕಾತಬ್ಬಂ ಏಕಾದಸದ್ವಾದಸ…ಪೇ॰… ಏಕೂನವೀಸತಿವಗ್ಗೇನ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಚ ದೀಪಿತಂ। ಊನತರೇನ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ದೀಪಿತಂ ಪಾಕಟತೋ। ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರೇನ ಪನ ಅತಿರೇಕವೀಸತಿಅನತಿರೇಕವೀಸತಿವಗ್ಗೇ

ವುತ್ತೇಪಿ ದೀಪಿತಂ ಹೋತೀತಿ **ವಜಿರಬುದ್ಧಿತ್ಥೇರೇನ** ಲಿಖಿತಂ। ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ "ಲಿಖಿತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ವಜಿರಬುದ್ಧಿತ್ಥೇರೇನಾತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಸಚೇ ಅನುಪೋಸಥೇಪಿ ವಟ್ಟೇಯ್ಯ, "ಉಪೋಸಥಂ ಕರೇಯ್ಯಾ"ತಿ ನ ವದೇಯ್ಯ, ಯಸ್ಮಾ ಅನುಪೋಸಥೇ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಅಜ್ಜುಪೋಸಥೋ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪುನ **"ಉಪೋಸಥಂ ಕರೇಯ್ಯಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಪಚ್ಛಿಮಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾ ಏವಾ"ತಿ ಅವಧಾರಣಂ ತತೋ ಪರಂ ಪವಾರಣಾದಿವಸಸ್ಸ ನತ್ಥಿತಾಯ ಕತಂ। ಉದ್ಧಂ ಪಕತಿಉಪೋಸಥೇ ವುತ್ತೇನ ಪಕತಿಚಾರಿತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ **ಇದಮ್ಪಿ**।

"ನಿಮಿತ್ತೇನ ನಿಮಿತ್ತಂ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತ್ವಾ"ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ "ತಿವಿಧಸಮ್ಪತ್ತಿಯುತ್ತಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾತಿ ಚೇ? ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ। ಕಸ್ಮಾ? ತಿವಿಧಸಮ್ಪತ್ತಿ ನಾಮ ನಿಮಿತ್ತಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಪರಿಸಾಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಕಮ್ಮವಾಚಾಸಮ್ಪತ್ತೀತಿಆದಿಂ ವತ್ವಾ "ನಿಮಿತ್ತಸಮ್ಪತ್ತಿ ನಾಮ ಪಬ್ಬತನಿಮಿತ್ತಂ, ಪಾಸಾಣನಿಮಿತ್ತ"ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, ನ ನಿಮಿತ್ತೇನ ನಿಮಿತ್ತಸಮ್ಬನ್ಧನಂ ವುತ್ತಂ। ಅಪಿಚ "ತಿವಿಧಸಮ್ಪತ್ತಿಯುತ್ತಾ"ತಿ ಸಮ್ಪಯೋಗಙ್ಗೇಸು ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪುನ ತಮೇವ ಪಹಾನಙ್ಗೇಸು ದಸ್ಸೇತುಂ "ನಿಮಿತ್ತೇನ ನಿಮಿತ್ತಂ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತ್ವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ನದಿಸಮುದ್ದಜಾತಸ್ಸರೇಸು ಸಮ್ಮತಸೀಮಾತೋ ಕಮ್ಮಾನಿ ನ ವಿಪಜ್ಜನ್ತಿ ಉದಕುಕ್ಖೇಪಸೀಮತ್ತಾತಿ "ವಿಪತ್ತಿಸೀಮಾಯೋ ನಾಮಾ"ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಾತಿ ಚೇ? ಸೇಸಲಕ್ಖಣಾನಿ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ನದಿಯಂ ಸೀಮಾಯ ಬದ್ಧಾಯ ಉದಕಪರಿಯನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಸೀಮಾಗತತ್ತಾ ಪುನ ತಂ ನದಿಂ ಅಞ್ಞೋ ಕತ್ವಾ ತಳಾಕೇ ಕತೇ ಸಚೇ ತಸ್ಸಾ ಸೀಮಾಯ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟೇಯ್ಯ, ಸೀಮಾತೋ ಕಮ್ಮಾನಿ ನ ವಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಏವಂ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಉದಕುಕ್ಖೇಪಸೀಮತ್ತಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ ಅಕಾರಣಂ।

ವೀಸತಿವಗ್ಗಕರಣೀಯತ್ತಾ ಸಬ್ಬಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಮ್ಮಾರಹೇನ ಸದ್ಧಿಂ **ಏಕವೀಸತಿ ಭಿಕ್ಖೂ ನಿಸೀದಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ, ಸುಖನಿಸಜ್ಜಾವಸೇನ ನಿಸೀದಿತುನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಪರಿಮಣ್ಡಲಾಕಾರೇನ ನಿಸೀದಿತು"ನ್ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಂ। **ತಿಯೋಜನಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ**ತಿ ಮಜ್ಝೇ ಠತ್ವಾ ದಿಯಡ್ಢಂ ಕತ್ವಾ ತಿಯೋಜನಂ। ಕೋಣತೋ ಹಿ ಕೋಣಂ ತಿಯೋಜನಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇತಿ, ಆಪತ್ತಿಞ್ಚ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಸೀಮಾ ಚ ಅಸೀಮಾ ಹೋತಿ। **ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ**ತಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಸಮ್ಪನ್ನಾನಿಪಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞನಾಮವಿಪರಿಯಾಯೇನ, ಅನಿಮಿತ್ತಾನಂ ನಾಮೇಹಿ ಚ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ರಾಸಿಕತಂ ಪಂಸುಪಿ ರುಕ್ಖೇಸು ಜಾತೇಸು **ಸುದ್ಧಪಂಸುಪಬ್ಬತೋ ಹೋತಿ**। **ಗುಳಪಿಣ್ಡಪರಿಮಾಣೋ** ಥೂಲತಾಯ, ನ ತುಲಗಣನಾಯ। **ಭೂಮಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಕುಟಸರಾವಾದೀಸು ರೋಪಿತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ, ತತೋ ಅಪನೇತ್ವಾ ಪನ ತಙ್ಖಣಮ್ಪಿ ಭೂಮಿಯಂ ರೋಪಿತೋ ವಟ್ಟತಿ। ನವಮೂಲಸಾಖಾನಿಗ್ಗಮನಂ ಪನ ಅಕಾರಣಂ। ಖನ್ಧಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ರೋಪಿತೇ ಪನ ಏತಂ ಯುಜ್ಜತಿ। **ಸೂಚಿದಣ್ಡಕಪ್ಪಮಾಣೋ** ಕನಿಟ್ಠಙ್ಗುಲಿಪರಿಮಾಣಮತ್ತೋ। **"ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲುಬ್ಬೇಧೋ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಉಬ್ಬೇಧೋ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ ಹೋತಿ, **"ಗೋವಿಸಾಣಮತ್ತೋ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪರಿಣಾಹೋ। "ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಗೋವಿಸಾಣಪರಿಣಾಹೇ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಖುದ್ದಕೋಪಿ ಮಹನ್ತೋಪಿ ವಟ್ಟತಿ ಏವಾತಿ ವದನ್ತಿ।

ಜಾತಸ್ಸರೇ ಪರಿಪುಣ್ಣಮೇವ ಉದಕಂ ನಿಮಿತ್ತೂಪಗಂ ದಿಸ್ವಾ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಅನ್ತರಾ ರಿತ್ತಿಭೂತಂ "ಜಾತಸ್ಸರೇ ಸಮ್ಮತಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ ವಿಪತ್ತಿಂ ನ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ "ನದಿಯಾ ಸಮ್ಮತಾ, ಸಮುದ್ದೇ ಸಮ್ಮತಾ, ಜಾತಸ್ಸರೇ ಸಮ್ಮತಾ"ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಲೋಣೀ ನ ಗಹಿತಾ। **ಬದ್ಧಸೀಮಂ ವಾ ನದಿಸಮುದ್ದಜಾತಸ್ಸರೇ ವಾ ಅನೋಕ್ಕಮಿತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ "ನದಿಯಾ ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮುದ್ದೇ ವಾ ಜಾತಸ್ಸರೇ ವಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೪೭) ಏತ್ಥಾಪಿ ನ ಗಹಿತಾ। ತಸ್ಮಾ ಲೋಣೀ ನ ಅಬದ್ಧಸೀಮಾತಿ ಚೇ? ಅಬದ್ಧಸೀಮಾವ। "ಯೋಪಿ ನದಿಂ ವಾ ಸಮುದ್ದಂ ವಾ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ನಿಕ್ಖನ್ತಉದಕೇನ ಕತೋ ಸೋಬ್ಭೋ ಏತಂ ಲಕ್ಖಣಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅಯಮ್ಪಿ ಜಾತಸ್ಸರೋಯೇವಾ"ತಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನವಣ್ಣನಾ) ವುತ್ತತ್ತಾ ಜಾತಸ್ಸರಗ್ಗಹಣೇನ ಗಹಿತಾತಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಅವುತ್ತಾ। "ಯಾವತಿಕಾ ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮಖೇತ್ತೇ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಗಾಮಂ ಅಞ್ಞೋ ಕತ್ವಾ ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಸೀಮಾಸಮ್ಮನ್ನನಕಾಲೇ ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಗಚ್ಛನ್ತು ವಾ ಮಾ ವಾ, ವಟ್ಟತಿ। ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಸಮ್ಮನ್ನನಕಾಲೇ ಆಗನ್ತಬ್ಬಮೇವ।

ಅಗಮನಪಥೇಸೂತಿ ಏತ್ಥ ಏಕದಿವಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಚ್ಚಾಗನ್ತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಟ್ಠಾನೇತಿ ವದನ್ತಿ, ಬದ್ಧಸೀಮಾಭಾವಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

"ಸಮನ್ತಾ ಉದಕುಕ್ಖೇಪಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸಬ್ಬದಿಸಾಸು ಗಹೇತಬ್ಬಮೇವಾತಿ ಚೇ? ಯತೋ ಲಬ್ಭತಿ, ತತೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ "ಯಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ಪಕತಿವೀಚಿಯೋ ಓತ್ಥರಿತ್ವಾ ಸಣ್ಠಹನ್ತಿ, ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಕಪ್ಪಿಯಭೂಮಿ, ತತ್ಥ ಠತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಾದಿಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಅನುಬನ್ಧೋ ಅಡ್ಢಮಾಸೋ **ಅನ್ವಡ್ಢಮಾಸೋ,** ಅಡ್ಢಮಾಸಸ್ಸ ವಾ ಅನು। **ಯೋ ಪನ ಕೇನಚಿ** ಅನ್ತಮಸೋ ತಿರಚ್ಛಾನೇನಪಿ **ಖಣಿತ್ವಾ ಅಕತೋತಿ** ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

"ಅಞ್ಞಂ ತತ್ತಕಂಯೇವ ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಠಿತೋಪಿ ಕಮ್ಮಂ ಕೋಪೇತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಠಿತೋ ನ ಕೋಪೇತೀತಿ ದೀಪಿತಮೇವ ಹೋತೀತಿ **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ,** ತಂ ಪನ "ದ್ವಿನ್ನಂ ಉದಕುಕ್ಖೇಪಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಅಞ್ಞೋ ಏಕೋ ಉದಕುಕ್ಖೇಪೋ ಉಪಚಾರತ್ಥಾಯ ಠಪೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ವಚನೇನ ವಿರುಜ್ಝತಿ। **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಞ್ಹಿ** "ಅಞ್ಞಂ ತತ್ತಕಂಯೇವಾ"ತಿ ಪದಂ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬೋ। ಅಞ್ಞೋತಿಉದಕುಕ್ಖೇಪಸೀಮಾಯ ಉಪಚಾರತ್ಥಾಯ ಠಪಿತಂ ಉದಕುಕ್ಖೇಪಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಥೇರೇನ ಅಞ್ಞಥಾ ಪಪಞ್ಚಿತ್ವಾ ಲಿಖಿತಂ।

"ಸಭಾಗವತ್ಥುನಾ ಲಹುಕಾಪತ್ತಿ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸಭಾಗಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಆರೋಚೇತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಚೇ? ನ ವಟ್ಟತಿ ದೇಸನಾಗಾಮಿನಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ಇಧ ವುತ್ತತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ ಏವ **ಸಮುಚ್ಚಯಕ್ಖನ್ಧಕೇ** "ಸಭಾಗಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಆಪನ್ನಸ್ಸ ಪನ ಸನ್ತಿಕೇ ಆವಿಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಸಚೇ ಆವಿಕರೋತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಆವಿಕತಾ ಹೋತಿ, ದುಕ್ಕಟಾ ಪನ ನ ಮುಚ್ಚತೀ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೦೨) ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಸಙ್ಘೇನ "ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ...ಪೇ॰... ಪಟಿಕರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಂ ಕಾತುಂ ಲಭತಿ, ಏವಂ ತೀಹಿ ದ್ವೀಹಿಪಿ ಅಞ್ಞಂ ಸುದ್ಧಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ "ಪಟಿಕರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಏಕೇನಾಪಿ "ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಪಟಿಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಭೋಗಂ ಕತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಮ್ಪಿ "ಸಾಮನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಏವಮಸ್ಸ ವಚನೀಯೋತಿ ಏತ್ಥ ಸಭಾಗೋ ಏವ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ವಿಸಭಾಗಸ್ಸ ಹಿ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ಭಣ್ಡನಕಲಹಸಙ್ಘಭೇದಾದೀನಿಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಅವತ್ವಾ ಇತೋ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪಟಿಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಭೋಗಂ ಕತ್ವಾ ಉಪೋಸಥೋ ಕಾತಬ್ಬೋತಿ ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ ವಟ್ಟತೀತಿ ದೀಪಿತಮೇವ। **"ಯದಾ ಅಞ್ಞಂ ಸುದ್ಧಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅನಾಪತ್ತಿಕಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸತಿ, ತದಾ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ"ತಿ** ವುತ್ತತ್ತಾ ಲಹುಕಸ್ಸೇವ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ **ಸಮುಚ್ಚಯಕ್ಖನ್ಧಕೇ** ವುತ್ತತ್ತಾ ಸಭಾಗಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಪನ ಇತ್ತಿಯಾ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಂ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ।

ದೇವಬ್ರಹ್ಮಾ ಪನ "ತಿರಚ್ಛಾನಗತೋ"ತಿ ಪದಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಪದೇನ ಅಸಙ್ಗಹಿತಾಪಿ ಇಮಿನಾ ಸಙ್ಗಹಿತಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ **"ಯಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

"ಚಾತುಮಾಸಿನಿಯಂ ಪನ ಪವಾರಿತಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಅನುಪಗತೇನ ವಾ ಛಿನ್ನವಸ್ಸೇನ ವಾ ವುಟ್ಠವಸ್ಸೇನ ವಾ"ತಿ ಅವತ್ವಾ **"ಅನುಪಗತೇನ ವಾ ಛಿನ್ನವಸ್ಸೇನ ವಾ"**ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವುತ್ತಂ। ವುಟ್ಠವಸ್ಸೋ ಪನ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಅನುಪಗತತ್ತಾ "ಅನುಪಗತೋ"ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗತೋತಿ। ಸಬ್ಬಾಯ ವುಟ್ಠಿತಾಯ ಸಬ್ಬೇ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಗತೇ ಸನ್ನಿಪಾತೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಏಕಚ್ಚೇ ಸನ್ನಿಪಾತೇತ್ವಾ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ಆರೋಚೇತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ವದನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಇತ್ತಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬಸಙ್ಘಕಮ್ಮಾಭಾವಾ ವಗ್ಗಂ ನ ಹೋತೀತಿ। ಪವಾರಣಾಯಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ವಿಸೇಸೋ – ಸಚೇ ಪುರಿಮಿಕಾಯ ಉಪಗತೇಹಿ ಪಚ್ಛಿಮಿಕಾಯ ಉಪಗತಾ ಥೋಕತರಾ ಚೇವ ಹೋನ್ತಿ ಸಮಸಮಾ ಚ, ಸಙ್ಘಪವಾರಣಾಯ ಚ ಗಣಂ ಪೂರೇನ್ತಿ, ಸಙ್ಘಪವಾರಣಾವಸೇನ ಇತ್ತಿ ಠಪೇತಬ್ಬಾತಿ। **"ಏಕೋವ ಭಿಕ್ಖು ಹೋತಿ...ಪೇ॰... ಅಞ್ಞೇಸಂ ಅನಾಗತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ"**ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪೋಸಥಂ ಸೀಮಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾತಿ ವದನ್ತಿ।

“ಕಿಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಕಿಚ್ಚ”ನ್ತಿ ಇದಂ ನ ಇತ್ತಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ತಞ್ಹಿ ಇತ್ತಿತೋ ಪುರೇತರಮೇವ ಕರೀಯತಿ। ತಸ್ಮಾ “ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ, ಕಿಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಕಿಚ್ಚಂ, ಯದಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪತ್ತಕಲ್ಲ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾತಿ। ತಥಾಪಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ನ ಹಿ ತಂ ಇತ್ತಿಯಾ ಅನ್ತೋ ಕರೀಯತೀತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ನೇತಂ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ ಪಯೋಜನಾಭಾವಾತಿ ಚೇ? ನ, ಯಥಾಗತಟ್ಠಾನೇ ಏವ ವತ್ತಬ್ಬತೋ, ಪರಪದಾಪೇಕ್ಖತಾಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇದಂ ಪುಬ್ಬಕಿಚ್ಚಂ ಅಕತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ಸಙ್ಘೋ, ಪುಗ್ಗಲೋ ವಾ ಠಪನಕ್ಖೇತ್ತಾತಿಕ್ಕಮೇ ಆಪಜ್ಜತಿ। ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಖೇತ್ತೇ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ ಸಮ್ಮಜ್ಜನಾದಿಕರಣೇ ಆಪತ್ತಿಮೋಕ್ಖೋ ನ ಹೋತಿ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಕತ್ತಬ್ಬಕಮ್ಮಾಕರಣಪಚ್ಚಯತ್ತಾ ತಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ। ನ ಸಾ ಕಮ್ಮಪರಿಯೋಸಾನಾಪೇಕ್ಖಾ ಏತ್ಥಾಗತಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದಾಪತ್ತಿ ವಿಯ, ತಸ್ಮಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಕೋ ಭಿಕ್ಖು “ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಆರೋಚೇಥಾ”ತಿ ವತ್ತುಕಾಮೋ ಪಠಮಮೇವ ಪಾರಿಸುದ್ಧಾಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪಚ್ಚಯಂ ಪುಬ್ಬಕಿಚ್ಚಂ ಸರಾಪೇತಿ। ತಞ್ಹಿ ಕತಂ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ಅಕತಂ ಅಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪಚ್ಚಯೋ। ತೇನೇವ ಉಭಯಾಪೇಕ್ಖಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಕತಂ, ನ ಕತನ್ತಿ ಅವತ್ವಾ “ಕಿಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಕಿಚ್ಚ”ಮಿಚ್ಚೇವಾಹ। ತತ್ಥ ಅಕತಪಕ್ಖೇ ತಾವ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಆರೋಚನಕ್ಕಮನಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಪರತೋ “ಯಸ್ಸ ಸಿಯಾ ಆಪತ್ತಿ, ಸೋ ಆವಿಕರೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಚ, ಕತಪಕ್ಖೇ “ಅಸನ್ತಿಯಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ತುಣ್ಹೀ ಭವಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಚ ವಕ್ಖತಿ।

“ಸಬ್ಬನ್ತಿಮೇನ ಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಚತೂಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ”ತಿ ಚ, “ಉಪೋಸಥಕರಣತ್ಥಂ ಸನ್ನಿಪತಿತೇ ಸಙ್ಘೇ ಬಹಿ…ಪೇ॰… ಅದೇನ್ತೇನ ಛನ್ದೋ ದಾತಬ್ಬೋ”ತಿ ಚ ವದನ್ತಿ। ಅಸನ್ನಿಪತಿತೇಪಿ ಪನ ವಟ್ಟತಿ। ಇದಞ್ಹಿ ಛನ್ದದಾನಸಮಯದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಉಪೋಸಥಕರಣತ್ಥಂ ಸನ್ನಿಪತಿತೇ ಸಙ್ಘೇ ಬಹಿ ಉಪೋಸಥಂ ಕತ್ವಾ ಆಗತಸ್ಸ ಕತ್ತಬ್ಬಾಕಾರದಸ್ಸನತ್ಥಞ್ಚ ವುತ್ತಂ। ಪಧಾನಘರವಾಸಿನೋ ಪಧಾನಘರಂ ಪವಿಸಿತುಕಾಮಾ ಅತ್ತನೋ ಸಭಾಗಭಿಕ್ಖೂನಂ ಛನ್ದಂ ದತ್ವಾ ಸಚೇ ಸಙ್ಘೋ ಸನ್ನಿಪತತಿ, “ಮಯ್ಹಂ ಛನ್ದೋ ಆರೋಚೇತಬ್ಬೋ”ತಿ ವತ್ವಾ ಪಧಾನಘರಂ ಪವಿಸನ್ತಿ। ಅಯಂ ಸೀಹಳದೀಪೇ ಪಯೋಗೋ। ಆರೋಚೇನ್ತೇನ ಪನ ಸನ್ನಿಪತಿತೇ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ। ಪಞ್ಚಸು ಭಿಕ್ಖೂಸು ಏಕಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ವಸನ್ತೇಸು ಏಕಸ್ಸ ಛನ್ದಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಚತುನ್ನಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿತುಂ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಸನ್ನಿಪತಿತೇ ಛನ್ದೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ ಆರೋಚೇತಬ್ಬೋತಿ ವಚನಂ ನಿರತ್ಥಕಂ ವಿಯ। “ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ ಪಟಿಜಾನಾತೀತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೬೫) ವಚನತೋ ಸಾಮಣೇರೇನ ಆಹಟಾಪಿ ವಟ್ಟತಿ। ಕಮ್ಮಂ ನ ಕೋಪೇತೀ”ತಿ ಚ, “ಸಚೇ ಪುಬ್ಬೇ ಛನ್ದಂ ದತ್ವಾ ಬಹಿಸೀಮಾಗತೋ ಪುನ ಪವಿಸತಿ, ಪಚ್ಛಾ ಛನ್ದಗ್ಗಹಣಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಸ ಪಯೋಗೋ ಸೀಮಾಸಮ್ಮುತಿವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ”ತಿ ಚ “ಛನ್ದದಾನೇ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವಚನೇ ಇದಂ ಪಯೋಜನಂ - ಪಠಮಂ ಸಮಗ್ಗಭಾವಂ, ದುತಿಯಂ ಪಚ್ಛಾ ವಿಧಾತಬ್ಬಭಾವಂ, ತತಿಯಂ ಛನ್ದಹಾರಕಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಮೋಚನಂ ದೀಪೇತೀ”ತಿ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಮಹಾವಗ್ಗ ೧೬೪) ಚ ಲಿಖಿತಂ। **ಬಿಳಾಲಸಙ್ಖಲಿಕಾ**ಬದ್ಧಾವ ಹೋತಿ ಅನ್ತೋಗೇಹೇ ಏವ ಸಮ್ಪಯೋಜನತ್ತಾ, ಯಥಾ ಸಾ ನ ಕತ್ಥಚಿ ಗಚ್ಛತಿ, ತಥಾ ಸಾಪಿ ನ ಕತ್ಥಚಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಇತರಥಾ ವಿಸೇಸನಂ ನಿರತ್ಥಕಂ ಹೋತೀತಿ ಆಚರಿಯೇನ ಗಹಿತಂ।

“ನ ಹಿ ತಂ ಅಕತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ದಸ್ಸಿತತ್ತಾ “ಇದಮ್ಪಿ ಹಿ ಉಭಯ”ನ್ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ಸೇಸಾನಿ ಥೇರೇನ ಆಣತ್ತೇನ ಕಾತಬ್ಬಾನಿ ದಸ್ಸಿತಾನಿ, ಇಮೇ ಪನ ದ್ವೇ ಥೇರೇನ ವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಕೇನ ವಾ ಇತ್ತಿಟ್ಠಪನಕೇನ ವಾ ಯೇನ ವಾ ತೇನ ವಾ ಕಾತಬ್ಬಾನೀತಿ ಚ, ಸಮ್ಮಜ್ಜನಾದೀನಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ತಾದಿಸಾನಿ ಪಯೋಜನಾನಿ ನಿಪ್ಫಾದೇನ್ತಿ, ಇಮೇ ಪನ ದ್ವೇ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಮ್ಮಂ ಸಾಧೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ “ಕಿಂ ಇಮಿನಾ”ತಿ ಅವತ್ವಾ ಕಾತಬ್ಬಮೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಞ್ಚ **“ಇದಮ್ಪಿ ಹಿ ಉಭಯ**”ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **“ಆಯಸ್ಮನ್ತಾನಂ ಪಾದೇ ವನ್ದಾಮೀ**”ತಿ ಗಣವಸೇನ ವತ್ವಾ ಪುಗ್ಗಲವಸೇನ ನ ವುತ್ತಂ ತೇನ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅಭಾವಾ।

ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಉದ್ದಿಟ್ಠಂ ಹೋತೀತಿ ಸಙ್ಘೇನ ಉದ್ದಿಟ್ಠಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮಗ್ಗಸ್ಸ ಹಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಮಗ್ಗಭಾವಸ್ಸ ಕಾಯಸಾಮಗ್ಗಿಕಾರಣತ್ತಾ ನತ್ಥಿ ದೋಸೋತಿ ಚೇ? ತಂ ನ, ಉದ್ದೇಸೇಪಿ ಸವನೇಪಿ ಸಮಗ್ಗಭಾವಸ್ಸ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ। “ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ”ತಿ ಹಿ ಇಮಿನಾ ಚಿತ್ತಸಾಮಗ್ಗಿಂ ದೀಪೇತಿ ಸವನೇ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಏಕೀಭೂತಭಾವತೋ।

ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಏತ್ಥ ಅನಾದರಿಯವಸೇನ ಆಪಜ್ಜನ್ತೋ ಏವ ಅಲಜ್ಜೀ ಹೋತಿ, ನ ಇತರೋತಿ। **ಆಪತ್ತಿಂ ಪರಿಗೂಹತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಲಜ್ಜಾಯ ಪರಿಗೂಹನ್ತೋ ಅಲಜ್ಜೀ ನ ಹೋತಿ, 'ಕಿಂ ಇಮಿನಾ'ತಿ ಅನಾದರಿಯವಸೇನ ಪರಿಗೂಹನ್ತೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ।

"ಸತ್ತನ್ನಂ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾನ"ನ್ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, "ಛನ್ನ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಚೇ? ಸತ್ತನ್ನಮೇವಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋ ಹಿ ಸಚೇ ಅತ್ತನೋ ಸಾಪತ್ತಿಕಭಾವಂ ಪಕಾಸೇತಿ, ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಉಪೋಸಥೋ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಸ ಚ ಗಿಹಿಭಾವೇನ ವಾ ಸಾಮಣೇರಭಾವೇನ ವಾ ಸುದ್ಧಿ ಹೋತೀತಿ।

ಏಕಚ್ಚೇ ಆಚರಿಯಾ ನಾಮ ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ ಕಿರ ಆಚರಿಯೋ। ಕಸ್ಮಾ ಏವಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? **ಯಾವತತಿಯಾನುಸಾವನಾ** ನಾಮ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವಚನಂ। ತಥಾ ಪಾಠೇ ಅನಾಗತತ್ತಾ ಕೇವಲಂ "ಯಾವತತಿಯಂ ಅನುಸಾವಿತ"ನ್ತಿ ಪದಮೇವ ದಿಸ್ವಾ **"ಯಸ್ಸ ಸಿಯಾ ಆಪತ್ತಿ, ಸೋ ಆವಿಕರೇಯ್ಯಾ"**ತಿ ಇದಂ "ಸಚೇ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನಾ, ಆವಿಕರೋಥಾ"ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದೀಪೇತಿ। **"ಅಸನ್ತಿಯಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ತುಣ್ಹೀ ಭವಿತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ತಮೇವತ್ಥಂ ದೀಪೇತಿ। **"ತುಣ್ಹೀಭಾವೇನ ಖೋ ಪನಾಯಸ್ಮನ್ತೇ ಪರಿಸುದ್ಧಾತಿ ವೇದಿಸ್ಸಾಮೀ"**ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ತಮೇವಾತಿ ಏವಮತ್ಥಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ ಕಿರ।

ಅಪರೇತಿ ಅತ್ಥದಸ್ಸಿತ್ಥೇರೋ ಕಿರ। **ಏತಂ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ** ಏತ್ಥ "ಸಕಿಮ್ಪಿ ಅನುಸಾವಿತ"ನ್ತಿ ಪದಸ್ಸ ವಚನೇನ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಅನುಸಾವನಾ ಕಾತಬ್ಬಾತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ದೀಪಿತಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ।

ಇಮಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ಕಥಂ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಚೇ? **"ಅಯಮೇತ್ಥ ಆಚರಿಯಪರಮ್ಪರಾಭತೋ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

"ಸರಮಾನೇನಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದಸ್ಸ ಸಚಿತ್ತಕತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ವಾತಿ**ಆದಿ ಲಕ್ಖಣವಚನಂ ಕಿರ। ಸಙ್ಘುಪೋಸಥಕರಣತ್ಥಂ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಚೇ ನಿಸಿನ್ನೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಆವಿಕಾತಬ್ಬಾ। ಗಣುಪೋಸಥಕರಣತ್ಥಞ್ಚೇ ಗಣಮಜ್ಝೇ ನಿಸಿನ್ನೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಗಣಮಜ್ಝೇ। ಏಕಸ್ಸೇವ ಸನ್ತಿಕೇ ಚೇ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಉಪೋಸಥಂ ಕತ್ತುಕಾಮೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಏಕಪುಗ್ಗಲೇ ಆವಿಕಾತಬ್ಬಾತಿ, ಏತೇನ ನ ಕೇವಲಂ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಏವಾಯಂ ಮುಸಾವಾದೋ ಸಮ್ಭವತಿ, ಅಥ ಖೋ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣೇನ ಅಸತಿಪಿ "ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಆರೋಚೇಥಾ"ತಿಆದಿವಿಧಾನೇ ಗಣುಪೋಸಥೇಪಿ ಸಾಪತ್ತಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಂ ಕತ್ತುಕಾಮೋ ಅನಾರೋಚೇತ್ವಾ ತುಣ್ಹೀಭೂತೋವ ಚೇ ಕರೋತಿ, ಅಯಂ ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಇಮಸ್ಸತ್ಥಸ್ಸ ಆವಿಕರಣತೋ ಲಕ್ಖಣವಚನಂ ಕಿರೇತನ್ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ತಕ್ಕಿಕಾ। ಅಞ್ಞಥಾ "ಗಣಮಜ್ಝೇ ವಾ"ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ತೇಸಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಆರೋಚನಾಧಿಪ್ಪಾಯವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ತಕ್ಕೋ। ಆರೋಚೇನ್ತೋ ಹಿ "ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಆರೋಚೇಮೀ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಆವಿಕರೋನ್ತೋ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಆವಿಕರೋತಿ ನಾಮ, ಉಭತೋಪಸ್ಸೇ ನಿಸಿನ್ನಾನಂ ಆರೋಚೇನ್ತೋ ಗಣಮಜ್ಝೇ ಆವಿಕರೋತಿ ನಾಮ, "ಏಕಸ್ಸೇವ ಆರೋಚೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಆವಿಕರೋನ್ತೋ ಏಕಪುಗ್ಗಲೇ ಆವಿಕರೋತಿ ನಾಮ। **ಸಚೇಪಿ ವೇಮತಿಕೋ ಹೋತಿ...ಪೇ॰... ಪಟಿಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ** ಏವಂ ಕತೇ ಯಾವ ವೇಮತಿಕೋ ಹೋತಿ, ತಾವ ಸಭಾಗಾಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತುಂ ಲಭತಿ, ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ಕಮ್ಮಾನಂ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಪುನ ನಿಬ್ಬೇಮತಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ದೇಸೇತಬ್ಬಂ ವಾ ನ ವಾತಿ ನೇವ ಪಾಳಿಯಂ, ನ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಅತ್ಥಿ, ದೇಸಿತೇ ಪನ ದೋಸೋ ನತ್ಥಿ। ತಥಾ **ಇತೋ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ತಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ** ಏತ್ಥ ಚ ಸಕಲಸಙ್ಘೇ ಸಭಾಗಾಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೇ, ವೇಮತಿಕೇ ಚಾತಿ ಲಿಖಿತಂ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಮಹಾವಗ್ಗ ೧೯೯-೧೭೦)।

ನಿದಾನವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಾರಾಜಿಕಕಣ್ಡಂ

೧. ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ

ಇಧ ಪನ ಠತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಕಮಭೇದೋ ಪಕಾಸೇತಬ್ಬೋ। ಕಥಂ - ಸಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ದೇಸನಾಕ್ಕಮೋ, ಪಹಾನಕ್ಕಮೋ, ಪಟಿಪತ್ತಿಕ್ಕಮೋ, ಉಪ್ಪತ್ತಿಕ್ಕಮೋತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಕಮೋ ಲಬ್ಭತಿ। ತತ್ಥ ಭಗವತಾ ರಾಜಗಹೇ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಂ ಅನುಜಾನನ್ತೇನ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಸ್ಸ ಯೋ ದೇಸನಾಕ್ಕಮೋ ಅನುಞ್ಞಾತೋ, ತಂ ದೇಸನಾಕ್ಕಮಂ ಅನುಕ್ಕಮನ್ತೋವ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ ಪಠಮಂ ಪಾರಾಜಿಕುದ್ದೇಸಂ ಪುಚ್ಛಿ, ತದನನ್ತರಂ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸುದ್ದೇಸಂ, ತದನನ್ತರಂ ಅನಿಯತುದ್ದೇಸಂ, ತದನನ್ತರಂ ವಿತ್ಥಾರುದ್ದೇಸಂ। ತದನನ್ತರಂ ಭಿಕ್ಖುನಿವಿಭಙ್ಗಞ್ಚ ತೇನೇವ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪುಚ್ಛಿ। ತತೋ ಪರಂ ತಯೋ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೇ ಸಙ್ಗಹೇತುಂ ವಿನಾ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಸೇಖಿಯಧಮ್ಮೇ ಪುಚ್ಛಿ। ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೇ ಸಭಾಗತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ವೀಸತಿಖನ್ಧಕೇ ಪುಚ್ಛಿ। ನಿದಾನುದ್ದೇಸನ್ತೋಗಧಾನಂ ವಾ ಸರೂಪೇನ ಅನುದ್ದಿಟ್ಠಾನಂ ಪುಚ್ಛನತ್ಥಂ ಖನ್ಧಕೇ ಪುಚ್ಛಿ। ಏತೇನ ಖನ್ಧಕೇ ಪಞ್ಞತ್ತಾ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಾಪಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಪುಚ್ಛಿತಾನುಕ್ಕಮೇನೇವ ಆಯಸ್ಮಾ ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರೋ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ **ದೇಸನಾಕ್ಕಮೋ**। ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗಖನ್ಧಕತೋ ಪನ ಉಚ್ಚಿನಿತ್ವಾ ತದಾ ಪರಿವಾರೋ ವಿಸುಂ ಪಾಳಿ ಕತೋ, ಇಮಮೇವ ವಚನಂ ಸನ್ಧಾಯ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಂ "ಏತೇನೇವ ಉಪಾಯೇನ ಖನ್ಧಕಂ ಪರಿವಾರೇಪಿ ಆರೋಪಯಿಂಸೂ"ತಿಆದಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಪಠಮಮಹಾಸಙ್ಗೀತಿಕಥಾ)। ಅಪಿಚ ಪಾಳಿಯಂ "ಏತೇನೇವ ಉಪಾಯೇನ ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗೇ ಪುಚ್ಛಿ। ಪುಟ್ಠೋ ಪುಟ್ಠೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಉಪಾಲಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸೀ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೪೩೯) ಏತ್ತಕಮೇವ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಥೇರೋ ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗೇ ಏವ ಪುಚ್ಛಿ। ವಿಸ್ಸಜ್ಜನ್ತೋ ಪನ ಆಯಸ್ಮಾ ಉಪಾಲಿ ನಿರವಸೇಸಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಖನ್ಧಕಪರಿವಾರೇ ಅನ್ತೋ ಕತ್ವಾ ದೇಸೇಸಿ। ಗಣಸಜ್ಝಾಯಕಾಲೇ ಪನ ತದಾ ಖನ್ಧಕಪರಿವಾರಾ ವಿಸುಂ ಪಾಳಿ ಕತಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ **ದೇಸನಾಕ್ಕಮೋ**।

ಯದಿ ಏವಂ ನಿದಾನುದ್ದೇಸೋ ಪಠಮದೇಸನಾತಿ ಚೇ? ನ, ಉಪೋಸಥಕ್ಖನ್ಧಕೇ (ಮಹಾವ॰ ೧೩೩) "ಯಾನಿ ಮಯಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಪಞ್ಞತ್ತಾನಿ, ತಾನಿ ನೇಸಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಂ ಅನುಜಾನೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ, "ಯಸ್ಸ ಸಿಯಾ ಆಪತ್ತೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೩೪) ವಚನತೋ ಚ। ಅಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಾನಂ ಆಪತ್ತೀನಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾಸವಟ್ಠಾನಿಯತ್ತಾ ಯಥಾಭೂತಂ ಸೀಲಸಂವರಕೇನ ಪರಿವಜ್ಜನೇನ ಪಹಾತಬ್ಬತ್ತಾ **ಪಹಾನಕ್ಕಮೋ**ಪೇತ್ಥ ಸಮ್ಭವತಿ "ತಾವದೇವ ಚತ್ತಾರಿ ಅಕರಣೀಯಾನಿ ಆಚಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಾನೀ"ತಿ ವಚನತೋ। ತಥಾ "ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸೂ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೭೫; ವಿಭ॰ ೫೦೮) ವಚನತೋ ಯಥಾಭೂತಂ ಆಚಿಕ್ಖನಸಿಕ್ಖನೇನ **ಪಟಿಪತ್ತಿಕ್ಕಮೋ**ಪಿ ಸಮ್ಭವತಿ। ಯಥುದ್ದೇಸಕ್ಕಮಂ ಪರಿಯಾಪುಣಿತಬ್ಬಪರಿಯತ್ತಿಅತ್ಥೇನಾಪಿ ಪಟಿಪತ್ತಿಕ್ಕಮೋ, ಏವಮಿಮೇಹಿ ತೀಹಿ ಕಮೇಹಿ ದೇಸೇತಬ್ಬಾನಮೇತೇಸಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ **ಉಪ್ಪತ್ತಿಕ್ಕಮೋ** ಸಮ್ಭವತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಯಂ ಯಂ ಸಾಧಾರಣಂ, ತಂ ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಆರಬ್ಭ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಏವ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ "ಯಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಛನ್ದಸೋ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಭಿಕ್ಖುನೀನಮ್ಪಿ ಪಞ್ಞತ್ತಂ। ಯತೋ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ತಂ ಅನುಪ್ಪನ್ನಪಞ್ಞತ್ತಿ ನ ಸಿಯಾ, ತತೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಪಞ್ಞತ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ನತ್ಥೀತಿ (ಪರಿ॰ ೧೦೦-೧೦೧) ಪರಿವಾರವಚನಂ ನ ವಿರುಜ್ಝತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಪುರಿಮೇನ ಕಮತ್ತಯೇನ ಯಂ ಪಠಮಂ ದೇಸೇತಬ್ಬಂ, ತಂ ಪಾರಾಜಿಕುದ್ದೇಸೇ ಪಠಮುಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಪಾರಾಜಿಕಂ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ದೇಸೇತುಕಾಮೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರೋ "ತೇನ ಸಮಯೇನ ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ ವೇಸಾಲಿಯಂ ವಿಹರತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೨೩) ವೇಸಾಲಿಯಮೇವ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಠಪೇಸಿ।

ಇದಾನಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಪಞ್ಞಾಪನವಿಧಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕಥಂ? "ಏವಞ್ಚ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಉದ್ದಿಸೇಯ್ಯಾಥಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೯, ೪೩) ಏವಂ ಸಉದ್ದೇಸಅನುದ್ದೇಸಭೇದತೋ ದುವಿಧಂ। ತತ್ಥ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ಸರೂಪತೋ ಆಗತಾ ಪಞ್ಚ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾ **ಸಉದ್ದೇಸಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ। ಸಾಪಿ ದ್ವಿಧಾ ಸಪುಗ್ಗಲಾಪುಗ್ಗಲನಿದ್ದೇಸಭೇದತೋ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಸಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಅನ್ತೋ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಸಹ, ವಿನಾ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ದಸ್ಸಿತೋ, ಸಾ **ಸಪುಗ್ಗಲನಿದ್ದೇಸಾ**। ಇತರಾ **ಅಪುಗ್ಗಲನಿದ್ದೇಸಾ**।

ತತ್ಥ ಸಪುಗ್ಗಲನಿದ್ದೇಸಾ ದ್ವಿಧಾ ಅದಸ್ಸಿತದಸ್ಸಿತಾಪತ್ತಿಭೇದತೋ। ತತ್ಥ **ಅದಸ್ಸಿತಾಪತ್ತಿಕಾ** ನಾಮ ಅಟ್ಠ ಪಾರಾಜಿಕಾ ಧಮ್ಮಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। "ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತಿ ಅಸಂವಾಸೋ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೯, ೪೪, ೮೯, ೯೧, ೧೭೭, ೧೭೧, ೧೯೫, ೧೯೭) ಹಿ ಪುಗ್ಗಲೋವ ತತ್ಥ ದಸ್ಸಿತೋ, ನಾಪತ್ತಿ। **ದಸ್ಸಿತಾಪತ್ತಿಕಾ** ನಾಮ ಭಿಕ್ಖುನಿಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ಆಗತಾ ಸತ್ತರಸ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾ ಧಮ್ಮಾ। "ಅಯಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಪಠಮಾಪತ್ತಿಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಆಪನ್ನಾ ನಿಸ್ಸಾರಣೀಯಂ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸ"ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೬೮೩, ೬೮೭) ಹಿ ತತ್ಥ ಆಪತ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಪುಗ್ಗಲೇನ।

ತಥಾ ಅಪುಗ್ಗಲನಿದ್ದೇಸಾಪಿ ಅದಸ್ಸಿತದಸ್ಸಿತಾಪತ್ತಿಭೇದತೋ ದ್ವಿಧಾ। ತತ್ಥ **ಅದಸ್ಸಿತಾಪತ್ತಿಕಾ** ನಾಮ ಸೇಖಿಯಾ ಧಮ್ಮಾ। ವುತ್ತಾವಸೇಸಾ **ದಸ್ಸಿತಾಪತ್ತಿಕಾ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಸಾಪಿ ದ್ವಿಧಾ ಅನಿದ್ದಿಟ್ಠಕಾರಕನಿದ್ದಿಟ್ಠಕಾರಕಭೇದತೋ। ತತ್ಥ **ಅನಿದ್ದಿಟ್ಠಕಾರಕಾ** ನಾಮ ಸುಕ್ಕವಿಸಟ್ಠಿಮುಸಾವಾದೋಮಸವಾದಪೇಸುಞ್ಞಭೂತಗಾಮಅಞ್ಞವಾದಕಉಜ್ಝಾಪನಕಗಣಭೋಜನಪರಮ್ಪರಭೋಜನಸುರಾಮೇರಯಅಙ್ಗುಲಿಪತೋದಕಹಸಧಮ್ಮಅನಾದರಿಯತಲಘಾತಕಜತುಮಟ್ಠಕಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ವಸೇನ ಪಞ್ಚದಸವಿಧಾ ಹೋನ್ತಿ। ತತ್ಥ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಕಾರಕೇ ಮಿಸ್ಸಾಮಿಸ್ಸಭೇದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ - ತತ್ಥ ಉಪಯೋಗಭುಮ್ಮವಿಭತ್ತಿಯೋ ಏಕಂಸೇನ **ಮಿಸ್ಸಾ**। ಅವಸೇಸಾ **ಮಿಸ್ಸಾ ಚ ಅಮಿಸ್ಸಾ** ಚ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - **ಪಚ್ಚತ್ತಂ** ತಾವ ದ್ವೀಸು ಅನಿಯತೇಸು ಉಪಯೋಗೇನ ಮಿಸ್ಸಂ, ದ್ವಾದಸಸು ಪಾಟಿದೇಸನೀಯೇಸು ಕರಣೇನ ಮಿಸ್ಸಂ, ಊನಪಞ್ಚಬನ್ಧನಪತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಸಾಮಿಕರಣೇಹಿ, ಊನವೀಸತಿವಸ್ಸೇ ಭುಮ್ಮೇನ, ಮೋಹನಕೇ ಉಪಯೋಗಸಾಮಿಭುಮ್ಮೇಹಿ। ಯಸ್ಮಾ "ವಿವಣ್ಣಕ"ನ್ತಿ ಭಾವೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ನ ಕತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ವಿವಣ್ಣಕಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಯದಾ ನ ಸಮ್ಭವತಿ, ಏವಂ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ಪಞ್ಚವಿಧಂ ಮಿಸ್ಸಂ ಹೋತಿ। ಸೇಸೇಸು ಪಠಮಾನಿಯತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಆದಿಮ್ಹಿ "ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಏವಮಾಗತಂ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವಾ, ದುತಿಯಾನಿಯತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಣೀತಭೋಜನಸಮಣುದ್ದೇಸತತಿಯಚತುತ್ಥಪಾಟಿದೇಸನೀಯಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಮಜ್ಝೇ "ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಏವಮಾಗತಂ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವಾ, ದುಬ್ಬಚಕುಲದೂಸಕಸಂಸಟ್ಠಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಆದಿಮ್ಹಿ ಕೇವಲಂ "ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಆಗತಂ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವಾ, ಭೇದಾನುವತ್ತಕಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಮಜ್ಝೇ ಆಗತಂ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವಾ ಅಞ್ಞಾಯ ವಿಭತ್ತಿಯಾ ಅಮಿಸ್ಸಮೇವ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಭೇದಾನುವತ್ತಕತುವಟ್ಟನದ್ವಯಸಂಸಟ್ಠದುತಿಯಪಾಟಿದೇಸನೀಯಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಬಹುವಚನಂ, ಇತರತ್ಥ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಏಕವಚನಮೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತಥಾ **ಉಪಯೋಗೋ** ದ್ವೀಸು ವಿಕಪ್ಪನಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು, ತನ್ತವಾಯಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಚ ಪಚ್ಚತ್ತೇನ ಮಿಸ್ಸೋ, ಅಭಿಹಟಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಕರಣೇನ, ರಾಜಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಕರಣಸಾಮಿಪಚ್ಚತ್ತೇಹೀತಿ ಉಪಯೋಗೋ ತಿಧಾ ಮಿಸ್ಸೋ ಹೋತಿ। **ಕರಣ**ಞ್ಚ ಕುಟಿಕಾರಮಹಲ್ಲಕದುತಿಯಕಥಿನದ್ವೇಭಾಗನಿಸೀದನಸನ್ಥತದುಬ್ಬಣ್ಣಕರಣಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಛಸು ಪಚ್ಚತ್ತೇನ ಮಿಸ್ಸಂ, ಪಠಮತತಿಯಕಥಿನಅಟ್ಠಙ್ಗುಲಪಾದಕನಿಸೀದನಕಣ್ಡುಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಉದಕಸಾಟಿಕದ್ವೇಧಮ್ಮಪಚ್ಚಾಸೀಸನಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಅಟ್ಠಸು ಸಾಮಿನಾ ಮಿಸ್ಸನ್ತಿ ಕರಣಂ ದ್ವಿಧಾ ಮಿಸ್ಸಂ ಹೋತಿ। ಅವಸೇಸೇಸು ಛಬ್ಬಸ್ಸವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕದ್ವತ್ತಿಚ್ಛದನಾವಸಥಪಿಣ್ಡಮಹಾನಾಮಗರುಲಹುಪಾವುರಣಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಸತ್ತಸು ಕರಣವಿಭತ್ತಿ ಅಞ್ಞವಿಭತ್ತಿಯಾ ಅಮಿಸ್ಸಾ, ಅಚ್ಚೇಕಏಳಕಲೋಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಸಾಮಿವಿಭತ್ತಿ ಕರಣವಿಭತ್ತಿಯಾ ಮಿಸ್ಸಾ। ಅತಿರೇಕಪತ್ತಭೇಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಅಗ್ಗಹಿತಗ್ಗಹಣೇನ ಸಾಮಿವಿಭತ್ತಿ ಅಮಿಸ್ಸಾವ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏವಂ ತಾವ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಕಾರಕೇಸು ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು -

ಪಞ್ಚಧಾ ಚ ತಿಧಾ ಚೇವ, ದ್ವಿಧಾ ಚೇಪಿ ತಥೇಕಧಾ।
ಭಿನ್ನಾ ವಿಭತ್ತಿಯೋ ಪಞ್ಚ, ಸಬ್ಬೇಕಾದಸಧಾ ಸಿಯುಂ॥

ಏವಂ ತಾವ ಯಥಾವುತ್ತೇಸು ಸಉದ್ದೇಸಪಞ್ಞತ್ತಿಸಙ್ಖಾತೇಸು ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಅಗ್ಗಹಿತಗ್ಗಹಣೇನ ಪಞ್ಞಾಸುತ್ತರೇಸು ತಿಸತೇಸು ನವುತಿಅನಿದ್ದಿಟ್ಠಕಾರಕೇ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಕಾರಕಾನಿ ಅತಿರೇಕಸಟ್ಠಿದ್ವಿಸತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತೇಸು ಪಚ್ಚತ್ತಕರಣಾನಿ ತಿಂಸುತ್ತರಾನಿ ದ್ವಿಸತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತೇಸು ಅಮಿಸ್ಸಪಚ್ಚತ್ತಕರಣಾನಿ ದ್ವಾದಸುತ್ತರಾನಿ ದ್ವಿಸತಾನಿ, ಮಿಸ್ಸಪಚ್ಚತ್ತಕರಣಾನಿ ಅಟ್ಠಾರಸ ಹೋನ್ತಿ। ಅವಸೇಸೇಸು ತಿಂಸತಿಯಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಮಿಸ್ಸೋಪಯೋಗಕರಣಾನಿ ಪಞ್ಚ ಹೋನ್ತಿ, ಮಿಸ್ಸಕರಣಾನಿ ಚುದ್ದಸ, ಅಮಿಸ್ಸಾನಿ ಸತ್ತ, ಮಿಸ್ಸಾಮಿಸ್ಸಕರಣಾನಿ ದ್ವೇ, ಅಮಿಸ್ಸಾನಿ ದ್ವೇತಿ ಸಬ್ಬೇಸುಪಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಕಾರಕೇಸು

ಭೇದಾನುವತ್ತಕದುಬ್ಬಚಕುಲದೂಸಕಪಠಮದುತಿಯತತಿಯಕಥಿನಅಭಿಹಟಕುಟಿಕಾರಮಹಲ್ಲಕವಿಕಪ್ಪನದ್ವಯದ್ವೇಭಾಗಛಬ್ಬಸ್ಸನಿಸೀದನಸನ್ಥತಏಳಕಲೋಮಾತಿರೇಕಪತ್ತಭೇಸಜ್ಜವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕತನ್ತವಾಯಅಃ ಪಞ್ಚತ್ತಿಂಸೇಸು "ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ನತ್ಥಿ। ದುತಿಯಾನಿಯತಪಣೀತಭೋಜನಸಮಣುದ್ದೇಸತತಿಯಚತುತ್ಥಪಾಟಿದೇಸನೀಯೇಸು ಮಜ್ಝೇ ಅತ್ಥಿ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಸಉದ್ದೇಸಾನುದ್ದೇಸದುಕಂ, ಸಪುಗ್ಗಲಾಪುಗ್ಗಲನಿದ್ದೇಸದುಕಂ, ಪಚ್ಚೇಕದಸ್ಸಿತಾಪತ್ತಿದುಕದ್ವಯಂ, ಅನಿದ್ದಿಟ್ಠಕಾರಕದುಕಂ, ತತ್ಥ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಕಾರಕೇಸು ಪಚ್ಚತ್ತಭುಮ್ಮದುಕಂ, ಸಯೋಪನಾಯೋಪನದುಕಂ, ಅಯೋಪನಮಜ್ಝೇಯೋಪನದುಕಂ, ಏಕಾನೇಕವಚನದುಕನ್ತಿ ನವ ದುಕಾನಿ ದಸ್ಸಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ವಿಸೇಸಕಾರಣಂ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಆವಿಭವಿಸ್ಸತಿ। ಏವಂ ತಾವ ಸಉದ್ದೇಸಪಞ್ಞತ್ತಿಂ ಇತ್ವಾ ಸೇಸವಿನಯಪಿಟಕೇ ಯಾ ಕಾಚಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಅನುದ್ದೇಸಪಞ್ಞತ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಾ ಪದಭಾಜನನ್ತರಾಪತ್ತಿವಿನೀತವತ್ಥುಪಟಿಕ್ಖೇಪಪಞ್ಞತ್ತಿಅವುತ್ತಸಿದ್ಧಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಸೇನ ಛಬ್ಬಿಧಾ ಹೋತಿ।

ತತ್ಥ "ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಖಯಿತೇ ಆಪತ್ತಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸ (ಪರಿ॰ ೧೫೭-೧೫೮), ವಟ್ಟಕತೇ ಮುಖೇ ಅಚ್ಛುಪನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೭೩) ಏವಮಾದಿಕಾ ಪದಭಾಜನೇ ಸನ್ದಿಸ್ಸಮಾನಾಪತ್ತಿ **ಪದಭಾಜನಸಿಕ್ಖಾಪದಂ** ನಾಮ। "ನ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಬ್ಬಮತ್ತಿಕಾಮಯಾ ಕುಟಿ ಕಾತಬ್ಬಾ, ಯೋ ಕರೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿ (ಪಾರಾ॰ ೮೫) **ಅನ್ತರಾಪತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದಂ** ನಾಮ। "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿವಾಪಟಿಸಲ್ಲೀಯನ್ತೇನ ದ್ವಾರಂ ಸಂವರಿತ್ವಾ ಪಟಿಸಲ್ಲೀಯಿತು"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೭೭) ಏವಮಾದಿ **ವಿನೀತವತ್ಥುಸಿಕ್ಖಾಪದಂ** ನಾಮ। "ಸಙ್ಘಭೇದಕೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ನ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೧೫) ಏವಮಾದಿ **ಪಟಿಕ್ಖೇಪಸಿಕ್ಖಾಪದಂ** ನಾಮ।

ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತೇನ ತೇನ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ "ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಸಮಗ್ಗಂ ಸಙ್ಘಂ ಅಧಮ್ಮಸಞ್ಞೀ ಭಿನ್ದೇಯ್ಯ, ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತಿ ಅಸಂವಾಸೋ। ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ದುಟ್ಠಚಿತ್ತೋ ಭಗವತೋ ಜೀವಮಾನಕಸರೀರೇ ಲೋಹಿತಂ ಉಪ್ಪಾದೇಯ್ಯ, ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತಿ ಅಸಂವಾಸೋ"ತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಪಞ್ಞತ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಯಾನಿ ಸನ್ಧಾಯ "ಏಕಸ್ಸ ಛೇಜ್ಜಕಾ ಹೋತಿ, ಚತುನ್ನಂ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ, ಚತುನ್ನಞ್ಚೇವ ಅನಾಪತ್ತಿ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ಏಕವತ್ಥುಕಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಅತ್ಥಾಪತ್ತಿ ತಿಟ್ಠನ್ತೇ ಭಗವತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ, ನೋ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ"ತಿ (ಪರಿ॰ ೩೨೩) ಚ ವುತ್ತಂ। ತೇನ ನ ಕೇವಲಂ "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಜಾನಂ ಸಙ್ಘಭೇದಕೋ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ…ಪೇ॰… ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ ಇದಮೇವ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಹೋತಿ ಸಾಧಕಂ ಹೋತಿ। "ಪಣ್ಡಕೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ನ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ನಾಸೇತಬ್ಬೋ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೦೯) ಏವಮಾದೀಸು ಪನ ಉಪಜ್ಝಾಯಾದೀನಂ ದುಕ್ಕಟಮೇವ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ನ ಪಣ್ಡಕಾದೀನಂ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿ। ನ ಹಿ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖುಭಾವೋ ಅತ್ಥಿ। ಯತೋ ಸಿಯಾ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿ। ತಥಾ "ನ ಅಚ್ಛಿನ್ನೇ ಥೇವೇ ಪಕ್ಕಮಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೬೬, ೬೭, ೭೮, ೭೯) ಏವಮಾದಿಕಞ್ಚ **ಪಟಿಕ್ಖೇಪಸಿಕ್ಖಾಪದ**ಮೇವ ನಾಮ।

ಖನ್ಧಕೇಸು ಪಞ್ಞತ್ತದುಕ್ಕಟಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಾನಿ **ಪಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದಂ** ನಾಮ। "ತೇನ ಹಿ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಭೇದಾನುವತ್ತಕೇ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ ದೇಸಾಪೇಹೀ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೩೪೫) ವುತ್ತಂ, ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಮ್ಪಿ ತತ್ಥೇವ ಸಮೋಧಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಇದಂ ತೇಸಂ ವಿಭತ್ತಿಕಮ್ಮಕ್ಖಣೇ ಅಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಮ್ಪಿ ಭಗವತೋ ವಚನೇನ ವಿಸುದ್ಧಕ್ಖಣೇಪಿ ವಿಜ್ಜಮಾನಂ ಜಾತನ್ತಿ ಏಕೇ। "ಭೇದಾನುವತ್ತಕೇ ದೇಸಾಪೇಹೀ"ತಿ ವಚನತೋ ಸೇಸಭೇದಾನುವತ್ತಕಾನಂ "ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಜಾನಂ ಸಙ್ಘಭೇದಕಾನಂ ಅನುವತ್ತೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸಾ"ತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಥಾ ಸಬ್ಬಾನಿ ಖನ್ಧಕವತ್ತಾನಿ, ವಿನಯಕಮ್ಮಾನಿ ಚ ತತ್ಥೇವ ಸಮೋಧಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಯಥಾಹ "ಪಞ್ಞತ್ತೇ ತಂ ಉಪಾಲಿ ಮಯಾ ಆಗನ್ತುಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಆಗನ್ತುಕವತ್ತಂ…ಪೇ॰… ಏವಂ ಸುಪಞ್ಞತ್ತೇ ಖೋ ಮಯಾ ಉಪಾಲಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ"ತಿಆದಿ। "ಯಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೀ ನಚ್ಚಂ ವಾ ಗೀತಂ ವಾ ವಾದಿತಂ ವಾ ದಸ್ಸನಾಯ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ , ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೮೩೪) ಇಮಿನಾ ಸುತ್ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನೀ ನಚ್ಚೇಯ್ಯ ವಾ ಗಾಯೇಯ್ಯ ವಾ ವಾದೇಯ್ಯ ವಾ, ಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ಏವಮಾದಿಕಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ದಿಸ್ಸಮಾನಂ ಆಪತ್ತಿಜಾತಂ ವಿನಯಕಮ್ಮಂ ವಾ **ಅವುತ್ತಸಿದ್ಧಿಸಿಕ್ಖಾಪದಂ** ನಾಮ। ಛಬ್ಬಿಧಮ್ಪೇತಂ ಛಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಉದ್ದೇಸಾರಹಂ ನ ಹೋತೀತಿ **ಅನುದ್ದೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದಂ** ನಾಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಪಞ್ಚಹಿ ಉದ್ದೇಸೇಹಿ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ವಿಸಭಾಗತ್ತಾ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯದುಬ್ಭಾಸಿತಾನಂ ಸಭಾಗವತ್ಥುಕಮ್ಪಿ ದುಕ್ಕಟಥುಲ್ಲಚ್ಚಯದ್ವಯಂ ಅಸಭಾಗಾಪತ್ತಿಕತ್ತಾ ಅನ್ತರಾಪತ್ತಿಪಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ, ನಾನಾವತ್ಥುಕಾಪತ್ತಿಕತ್ತಾ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ, ಕೇಸಞ್ಚಿ ವಿನೀತವತ್ಥುಪಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಞ್ಚ ಅದಸ್ಸಿತಾಪತ್ತಿಕತ್ತಾ, ಅದಸ್ಸಿತವತ್ಥುಕತ್ತಾ ಭೇದಾನುವತ್ತಕಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸ, ಅದಸ್ಸಿತಾಪತ್ತಿವತ್ಥುಕತ್ತಾ ಅವುತ್ತಸಿದ್ಧಿಸಿಕ್ಖಾಪದಾನನ್ತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ "ದುವಿಧಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞಾಪನಂ ಸಉದ್ದೇಸಾನುದ್ದೇಸಭೇದತೋ"ತಿ ಯಂ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಸಮಾಸತೋ ಪಕಾಸಿತಂ ಹೋತಿ।

ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಂ ತಾವ -

"ಕಾರಕೋ ಇಧ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ, ಅಪೇಕ್ಖಾಯ ಅಭಾವತೋ।
ಪುಬ್ಬೇ ವತ್ತಬ್ಬವಿಧಾನಾ-ಭಾವತೋ ಚ ಆದಿತೋ ಯೋಪನೇನ ಸಹಾ"ತಿ॥ -

ಅಯಂ ನಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯೇ ತೇ ಅನಿದ್ದಿಟ್ಠಕಾರಕಾ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಪ್ಪಭೇದಾ ಸುಕ್ಕವಿಸಟ್ಠಿಆದಯೋ ಸಿಕ್ಖಾಪದವಿಸೇಸಾ, ತೇಸು ಅಧಿಪ್ಪಾಯಕಮ್ಮವತ್ಥುಪುಗ್ಗಲಪಯೋಗೇ ಅಪೇಕ್ಖಾಯ ಭಾವತೋ ಕಾರಕೋ ನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ ತೇಸಂ ಸಾಪೇಕ್ಖಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ತಂ ಸಬ್ಬಂ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಆವಿಭವಿಸ್ಸತಿ, **ಇಧ** ಪನ ಪಾರಾಜಿಕಪಞ್ಞತ್ತಿಯಂ **ಅಪೇಕ್ಖಾಯ ಅಭಾವತೋ ಕಾರಕೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ**। ಯೋ ಪನ ಕಾರಕೋ "ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿಂ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಪಾರಾ॰ ೪೬೨, ೪೭೨, ೪೭೫) ವಿಯ **ಪುಬ್ಬೇ ವತ್ತಬ್ಬವಿಧಾನಾಭಾವತೋ** ಕರಣಾದಿವಸೇನ ಅನಿದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚತ್ತವಸೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ ಅಪೇಕ್ಖಾಯ ಅಭಾವತೋ। ತತ್ಥ ನಿದ್ದಿಸಿಯಮಾನೋ ಸೇಸದುತಿಯಾನಿಯತಪಣೀತಭೋಜನಂ ಸಮಣುದ್ದೇಸತತಿಯಚತಉತ್ಥಪಾಟಿದೇಸನೀಯೇಸು ವಿಯ ಮಜ್ಝೇ ಅನಿದ್ದಿಸಿತ್ವಾ "ನ ಹೇವ ಖೋ ಪನ…ಪೇ॰… ಓಭಾಸಿತು"ನ್ತಿಆದಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೫೩) ವಿಯ ಪುಬ್ಬೇ ವತ್ತಬ್ಬವಿಧಾನಾಭಾವತೋ ಏವ ಆದಿಮ್ಹಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ। ಆದಿಮ್ಹಿ ನಿದ್ದಿಸಿಯಮಾನೋಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಪ್ಪಭೇದೇಸು ಭೇದಾನುವತ್ತಕಾದೀಸು ಪಞ್ಚತ್ತಿಂಸೇಸು ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ವಿಯ ಅನಿದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಪುಬ್ಬೇ ವತ್ತಬ್ಬವಿಧಾನಾಭಾವತೋ ಏವ "ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿಆದಿತೋವ **ಯೋಪನ**-ಸದ್ದೇನ ಸಹ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ। ಏವಂ ನಿದ್ದಿಸಿಯಮಾನೋಪಿ ಸೋ ಯಸ್ಮಾ "ಯಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ದ್ವೇ ಏಕಮಞ್ಚೇ ತುವಟ್ಟೇಯ್ಯು"ನ್ತಿಆದಿ (ಪಾಚಿ॰ ೯೩೩) ಆಪತ್ತಿ ವಿಯ ಪರಪ್ಪಭವಂ ಆಪತ್ತಿಂ ನ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಏಕವಚನೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ। ಮೇಥುನಧಮ್ಮಾಪತ್ತಿಪಿ ಪರಪ್ಪಭವಾ "ದ್ವಯಂದ್ವಯಸಮಾಪತ್ತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೯) ವಚನತೋತಿ ಚೇ? ತಂ ನ, ಅಧಿಪ್ಪಾಯಜಾನನತೋ। ಅನೇಕಿಸ್ಸಾ ಏವ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಆಪತ್ತಿ, ನ ಏಕಿಸ್ಸಾತಿ ನಿಯಮೋ ತತ್ಥ ಅತ್ಥಿ, ನ ಏವಂ ಇಧ ನಿಯಮೋತಿ ಅನಿಯಮಿತಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಲಮ್ಬೀಮುದುಪಿಟ್ಠೀನಂ ಕುತೋ "ದ್ವಯಂದ್ವಯಸಮಾಪತ್ತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೫) ವಚನತೋ ತೇಸಂ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಾಪತ್ತಿ। ಅಯಮತ್ಥೋ ಚತಸ್ಸೋ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಪಚ್ಚಯಾತಿ ಅಟ್ಠವತ್ಥುಕಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಛೇಜ್ಜಂ ಸಿಯಾ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಪಚ್ಚಯಾ"ತಿ (ಪರಿ॰ ೪೮೧) ಚ ಪರಿವಾರೇ ವುತ್ತವಚನೇನ ಸಾಧೇತಬ್ಬೋ।

ಭೇದಾನುವತ್ತಕಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ತಿಣ್ಣಂ ಉದ್ಧಂ ನ ಸಮನುಭಾಸಿತಬ್ಬಾ, ನ ಸಙ್ಘೇನ ಸಙ್ಘಂ ಏಕತೋ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ। ನಯದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಆದಿತೋವ "ಭಿಕ್ಖೂ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ ಬಹುವಚನನಿದ್ದೇಸಂ ಕತ್ವಾ ಪುನ "ಏಕೋ ವಾ ದ್ವೇ ವಾ ತಯೋ ವಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೧೮) ವುತ್ತಂ, ಅಞ್ಞಥಾ ನ ತತೋ ಉದ್ಧಂ "ಅನುವತ್ತಕಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ತತೋ ನಿದಾನವಿರೋಧೋ। ಪಞ್ಚಸತಮತ್ತಾ ಹಿ ತದನುವತ್ತಕಾ ಅಹೇಸುಂ। ಯಂ ಪನ **ಸತ್ತಸತಿಕಕ್ಖನ್ಧಕೇ** "ಸಙ್ಘೋ ಚತ್ತಾರೋ ಪಾಚೀನಕೇ ಭಿಕ್ಖೂ, ಚತ್ತಾರೋ ಪಾವೇಯ್ಯಕೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಮ್ಮನ್ನೇಯ್ಯ …ಪೇ॰… ಸಮ್ಮತಾ"ತಿಆದಿ (ಚೂಳವ॰ ೪೫೬) ಇತ್ತಿದುತಿಯಕಮ್ಮಂ ವುತ್ತಂ, ತಂ "ಉಬ್ಬಾಹಿಕಾಯ ಇಮಂ ಅಧಿಕರಣಂ ವೂಪಸಮೇತು"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ತೇಹಿ ಕತ್ತಬ್ಬವಿಧಾನಂ। ಸಮ್ಮುತಿಕರಣಮೇವ ವಾ ತತಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಕಪ್ಪತಿ। ನ ಹಿ ತೇ ತೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಕಮ್ಮಾರಹಾ ಕಮ್ಮಕತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಯಸ್ಸ ಸಙ್ಘೋ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ಸೋ ಕಮ್ಮಾರಹೋತಿ ಲಕ್ಖಣಂ। ನ ಚ ತದಾ ಸಙ್ಘೋ ತೇಸಂ ಅಟ್ಠನ್ನಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕಮ್ಮಂ ಅಕಾಸಿ। ಭಜಾಪಿಯಮಾನಾ ತೇ ಕಮ್ಮಪತ್ತಭಾವಂ ಭಜನ್ತಿ। ಅಧಿಕರಣವೂಪಸಮಕಮ್ಮಸ್ಸ ಪತ್ತಾ ಯುತ್ತಾ ಸಙ್ಘೇನ ಕತಾತಿ ಕತ್ವಾ ಕಮ್ಮಪತ್ತಾ ಏವ ಹಿ ತೇ ಹೋನ್ತಿ। "ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಯಾವತತಿಯಂ ಸಮನುಭಾಸಿತಬ್ಬಾ ತಸ್ಸ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಾಯಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೧೮) ವಚನತೋ ತೇಹಿ ಕತ್ತಬ್ಬವಿಧಾನಂ। ಸಮ್ಮುತಿಕರಣಮೇವ ಕಮ್ಮಂ ಹೋತೀತಿ ಚೇ? ತಂ ನ, ಅಧಿಪ್ಪಾಯಜಾನನತೋ, ತಸ್ಸ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಾಯ ಏವ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಕಮ್ಮಾರಹಾ ಕಾತಬ್ಬಾ, ನ ದೋಸಾಗತಿವಸೇನಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ನ ಹಿ ಪಾಚೀನಕಾದೀನಂ ಸಮ್ಮುತಿಯಾ ಅಧಿಕರಣವೂಪಸಮಸಿದ್ಧಿ ವಿಯ ತೇಸಂ ಸಮನುಭಾಸನಕಮ್ಮೇನ ತಸ್ಸ

ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಸಿದ್ಧಿ ಹೋತಿ, ಸಮ್ಮುತಿ ನಾಮೇಸಾ ಪಠಮಂ ಅನುಮತಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಯಾಚಿತ್ವಾವ ಕರೀಯತಿ, ನ ತಥಾ ಕಮ್ಮನ್ತಿ। ಕಮ್ಮಕರಣೇ ಪನ ತದತ್ಥಸಿದ್ಧಿ ಹೋತಿಯೇವ। ಪರಸಮ್ಮುತಿಯಾ ಬಹುತರಾವ ಸಮ್ಮನ್ನಿತಬ್ಬಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

"ಮೇಥುನಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಬಾಹುಲ್ಲನಯೇನ ಲದ್ಧನಾಮಕಂ ಸಕಪಯೋಗೇನ ವಾ ಪರಪಯೋಗೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ ನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಸಕಮಗ್ಗೇ ವಾ ಪರಮಗ್ಗೇ ವಾ ಪರನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ವಾ ಸಕಮಗ್ಗೇ ಏವ ಪವೇಸನಪವಿಟ್ಠಟ್ಠಿತಉದ್ಧರಣೇಸು ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಏಕಂ ಪಟಿಸಾದಿಯನವಸೇನ ಸೇವೇಯ್ಯ, ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತಿ ಅಸಂವಾಸೋತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಪವೇಸನಾದೀನಿ ಚತ್ತಾರಿ ವಾ ತೀಣಿ ವಾ ದ್ವೇ ವಾ ಏಕಂ ವಾ ಪಟಿಸೇವೇಯ್ಯ, ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ 'ಸೋ ಚೇ ಪವೇಸನಂ ಸಾದಿಯತಿ, ಪವಿಟ್ಠಂ ಸಾದಿಯತಿ, ಠಿತಂ ಸಾದಿಯತಿ, ಉದ್ಧರಣಂ ಸಾದಿಯತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸಾ'ತಿಆದೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೮) ವದನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಮತೇನ ಚತೂಸುಪಿ ಚತಸ್ಸೋ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಯೋ ಆಪಜ್ಜತಿ। ತೇಯೇವ ಏವಂ ವದನ್ತಿ - ಆಪಜ್ಜತು ಮೇಥುನಧಮ್ಮಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿ, ಮೇಥುನಧಮ್ಮಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಯಾ ತಂಭಾಗಿಯಾತಿ ಅತ್ತನೋ ವೀತಿಕ್ಕಮೇ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಯೋ, ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾಪತ್ತಿಞ್ಚ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಗಹಟ್ಠಕಾಲೇ ಮೇಥುನಾದಿಕಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪುನ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಏಕಂ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾಪತ್ತಿಂ ಏಕಮನೇಕಂ ವಾ ಪಟಿಕರಿತ್ವಾವ ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಯಸ್ಮಾ ನಿರಾಪತ್ತಿಕೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಗಹಟ್ಠಕಾಲೇ ಸಾಪತ್ತಿಕೋವಾತಿ। ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಅಜ್ಝಾಪನ್ನಸ್ಸಾಪಿ ಅತ್ಥೇವ ಆಪತ್ತಿ। ವುಟ್ಠಾನದೇಸನಾಹಿ ಪನ ಅಸುಜ್ಝನತೋ "ಪಯೋಗೇ ಪಯೋಗೇ ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸಾ"ತಿ ನ ವುತ್ತಂ। ಗಣನಪಯೋಜನಾಭಾವತೋ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನ ವುತ್ತಂ, ಅಥ ಖೋ ಪದಭಾಜನೇ (ಪಾರಾ॰ ೫೮) "ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸಾ"ತಿ ವಚನೇನಾಯಮತ್ಥೋ ಸಿದ್ಧೋತಿ ಯುತ್ತಿಞ್ಚ ವದನ್ತಿ।

ಯದಿ ಏವಂ ಮಾತಿಕಾಯಮ್ಪಿ "ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವೇಯ್ಯ, ಪಾರಾಜಿಕ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಭವೇಯ್ಯ, ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸ ಅನವಸೇಸವಚನಮ್ಪಿ ನ ಯುಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ಹಿ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೇ, ಭಿಕ್ಖುಗಣನಞ್ಚ ಅನವಸೇಸೇತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ಅನವಸೇಸವಚನನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ಪವೇಸೇವ ಆಪತ್ತಿ, ನ ಪವಿಟ್ಠಾದೀಸು। ತಮೇವೇಕಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಯಸ್ಸ ಸಿಯಾ ಆಪತ್ತೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೩೪) ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಮ್ಪಿ ಅನ್ತೋ ಕತ್ವಾ ನಿದಾನುದ್ದೇಸವಚನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಸ್ಮಾ ಮಾತಿಕಾಯಂ "ಪಾರಾಜಿಕ"ನ್ತಿ ಅವತ್ವಾ "ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೨, ೪೪) ಪುಗ್ಗಲನಿದ್ದೇಸವಚನಂ ತೇನ ಸರೀರಬನ್ಧನೇನ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಅಭಬ್ಬಭಾವದೀಪನತ್ಥಂ। "ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸಾ"ತಿ ಪದಭಾಜನೇ ವಚನಂ ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನಸ್ಸಾಪಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸ ಅಸಂವಾಸಸ್ಸ ಸತೋ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕಭಾವದೀಪನತ್ಥಂ। ನ ಹಿ ಸೋ ಸಂವಾಸಂ ಸಾದಿಯನ್ತೋಪಿ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ "ಭಿಕ್ಖೂ"ತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನೇವಾಹ "ಅಸುದ್ಧೋ ಹೋತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಞ್ಞತರಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನೋ, ತಞ್ಚೇ ಸುದ್ಧದಿಟ್ಠಿ ಸಮಾನೋ ಅನೋಕಾಸಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಅಕ್ಕೋಸಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವದತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಓಮಸವಾದೇನ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೮೯) ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ತದಭಾವತೋ ಸಿದ್ಧೋ ಸೋ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ "ಭಿಕ್ಖೂ"ತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತೀತಿ, ತೇನ ಪದಸೋಧಮ್ಮಂ, ಸಹಸೇಯ್ಯಞ್ಚ ಜನೇತಿ, ಭಿಕ್ಖುಪೇಸುಞ್ಞಾದಿಞ್ಚ ಜನೇತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾರಾಜಿಕ ೩೯)।

ನಿದಾನಾ ಮಾತಿಕಾಭೇದೋ, ವಿಭಙ್ಗೋ ತನ್ನಿಯಾಮಕೋ।
ತತೋ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಭೇದೋ, ಅನಾಪತ್ತಿ ತದಞ್ಞಥಾತಿ॥ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾರಾಜಿಕ ೪೩-೪೪) -

ಅಯಂ ನಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ ಸುದಿನ್ನವತ್ಥು (ಪಾರಾ॰ ೨೪ ಆದಯೋ)-ಮಕ್ಕಟಿವತ್ಥು (ಪಾರಾ॰ ೪೦ ಆದಯೋ)-ವಜ್ಜಿಪುತ್ತಕವತ್ಥು (ಪಾರಾ॰ ೪೩) ಚಾತಿ ತಿಪ್ಪಭೇದವತ್ಥು ಇಮಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ **ನಿದಾನಂ** ನಾಮ। ತತೋ ನಿದಾನಾ "ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಭಿಕ್ಖೂನಂ…ಪೇ॰… ಅಸಂವಾಸೋ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೪) ಇಮಿಸ್ಸಾ **ಮಾತಿಕಾಯ ಭೇದೋ** ಜಾತೋ। ತತ್ಥ ಹಿ "ಅನ್ತಮಸೋ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾಯಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೪) ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗವಸೇನ "ಸಚ್ಚಂ, ಆವುಸೋ, ಭಗವತಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಇತ್ಥಿಯಾ, ನೋ ಪುರಿಸೇ, ನೋ ಪಣ್ಡಕೇ, ನೋ ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕೇ ಚಾ"ತಿ ಮಕ್ಕಟಿಪಾರಾಜಿಕೋ ವಿಯ ಅಞ್ಞೋಪಿ ಲೇಸಂ ಓಡ್ಡೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಅಲೇಸೋಕಾಸಸ್ಸ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಮಕ್ಕಟಿಸಙ್ಖಾತಾ ನಿದಾನಾ "ಅನ್ತಮಸೋ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾಯಪೀ"ತಿ ಮಾತಿಕಾಯ ವಚನಭೇದೋ, ನ ಇತ್ಥಿಯಾ ಏವ ಮೇಥುನಸಿದ್ಧಿದಸ್ಸನತೋ। ತಸ್ಮಾ **ವಿಭಙ್ಗೋ ತನ್ನಿಯಾಮಕೋ** ತಸ್ಸಾ ಮಾತಿಕಾಯ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ಥನಿಯಾಮಕೋ ವಿಭಙ್ಗೋತಿ। ವಿಭಙ್ಗೇ ಹಿ "ತಿಸ್ಸೋ ಇತ್ಥಿಯೋ, ತಯೋ ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಾ, ತಯೋ ಪಣ್ಡಕಾ, ತಯೋ ಪುರಿಸಾ। ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥಿಯಾ ತಯೋ ಮಗ್ಗೇ, ತಿರಚ್ಛಾನಗತಪುರಿಸಸ್ಸ ದ್ವೇ ಮಗ್ಗೇ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೫೬) ನಯೇನ ಸಬ್ಬಲೇಸೋಕಾಸಂ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ನಿಯಮೋ ಕತೋ। ಏತ್ಥಾಹ - ಯದಿ ಏವಂ ಸಾಧಾರಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಸೇನ ವಾ ಲಿಙ್ಗಪರಿವತ್ತನವಸೇನ ವಾ ನ ಕೇವಲಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ, ಭಿಕ್ಖುನೀನಮ್ಪಿ "ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ"ತಿ ವಿಭಙ್ಗೇ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ। ತದವಚನೇನ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗಪಾತುಭಾವೇನ ಭಿಕ್ಖುಭಾವೇ ಠಿತಾ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ "ನಾಹಂ ಉಪಸಮ್ಪದಾಕರಣಕಾಲೇ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನಾ, ತಸ್ಮಾ ನ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಸಿಕ್ಖಾಪಿ ಮೇಥುನಧಮ್ಮೇನ ಪಾರಾಜಿಕಾ ಹೋಮೀ"ತಿ। ವುಚ್ಚತೇ - ಯಥಾ ವುತ್ತಂ, ತಥಾ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ತಥಾ ವುತ್ತೇ ಭಿಕ್ಖುನೀನಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ತಞ್ಚಾನಿಟ್ಠಂ। ಇದಮಪರಮನಿಟ್ಠಂ "ಸಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಸಾಧಾರಣಾನೇವ ನಾಸಾಧಾರಣಾನೀ"ತಿ। ಅಪಿಚಾಯಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನಾವ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಂಯೇವ ಉಪಜ್ಝಂ ತಮೇವ ಉಪಸಮ್ಪದಂ ತಾನಿ ವಸ್ಸಾನಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸಙ್ಗಮಿತು"ನ್ತಿಆದಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೯) ವುತ್ತಂ। **ತತೋ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಭೇದೋತಿ** ತತೋ ವಿಭಙ್ಗತೋ "ಅಕ್ಖಯಿತೇ ಸರೀರೇ ಪಾರಾಜಿಕಂ, ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಖಯಿತೇ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯ"ನ್ತಿಆದಿ (ಪಾರಾ॰ ೭೩, ಪರಿ॰ ೧೫೭) ಆಪತ್ತಿಯಾ ಭೇದೋ ಹೋತಿ। **ಅನಾಪತ್ತಿ ತದಞ್ಞಥಾತಿ** ತತೋ ಏವ ವಿಭಙ್ಗತೋ ಯೇನ ಆಕಾರೇನ ಆಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ, ತತೋ ಅಞ್ಞೇನಾಕಾರೇನ ಅನಾಪತ್ತಿಭೇದೋವ ಹೋತಿ। "ಸಾದಿಯತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸ, ನ ಸಾದಿಯತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ಹಿ ವಿಭಙ್ಗೇ ಅಸತಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ "ನಿದಾನಾ ಮಾತಿಕಾಭೇದೋ"ತಿ ಅಯಂ ಗಾಥಾ ಸಮಾಸತೋ ವುತ್ತತ್ಥಾ ಹೋತಿ। ವಿಸೇಸಕಾರಣಂ ಪನ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಆವಿಭವಿಸ್ಸತಿ।

ಪಠಮಪಞ್ಞತ್ತಿ ತಾವ ಪಠಮಬೋಧಿಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ, ಆಯಸ್ಮತೋ ಸುದಿನ್ನಸ್ಸ ಅಟ್ಠವಸ್ಸಿಕಕಾಲೇ ಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ ಚ ರತ್ತಞ್ಞುಮಹತ್ತಂ ಪತ್ತಕಾಲೇ ಪಞ್ಞತ್ತಾ, ದುತಿಯಪಞ್ಞತ್ತಿ ಬಾಹುಸಚ್ಚಮಹತ್ತಂ ಪತ್ತಕಾಲೇ। ಸೋ ಹಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಕ್ಕಟಿಪಾರಾಜಿಕೋ ಯಥಾ ಮಾತುಗಾಮಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತೇಸು ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ತಿರಚ್ಛಾನಗತಿತ್ಥೀ ನ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ತಥಾ ಇಧಾಪೀತಿ ಸಞ್ಞಾಯ "ಸಚ್ಚಂ, ಆವುಸೋ…ಪೇ॰… ತಞ್ಚ ಖೋ ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥಿಯಾ, ನೋ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾಯಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೧) ಆಹ। ತತಿಯಪಞ್ಞತ್ತಿ ಲಾಭಗ್ಗಮಹತ್ತಂ ಪತ್ತಕಾಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ "ಯಾವದತ್ಥಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ"ತಿಆದಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೩) ವಚನತೋ, ವೇಪುಲ್ಲಮಹತ್ತಮ್ಪಿ ಏತ್ಥೇವ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಇಮಂ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ತಿವಿಧಮ್ಪಿ ವತ್ಥುಂ ಉಪಾದಾಯ ಚತುಬ್ಬಿಧಮ್ಪಿ ತಂ ಕಾಲಂ ಪತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತತ್ಥ **ಯೋ ಪನಾತಿ** ಅನವಸೇಸಪರಿಯಾದಾನಪದಂ। **ಭಿಕ್ಖೂತಿ** ತಸ್ಸ ಅತಿಪ್ಪಸಙ್ಗನಿಯಮಪದಂ। **ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋತಿ** ತಸ್ಸ ವಿಸೇಸನವಚನಂ। ನ ಹಿ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಭಿಕ್ಖುನಾಮಕೋ, ಯಾ ಭಗವತಾ ಯಾಯ ಕಾಯಚಿ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಭಿಕ್ಖೂನಂ ಹೇಟ್ಠಿಮಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಾ ಸಿಕ್ಖಾ ವಿಹಿತಾ , "ಏತ್ಥ ಸಹ ಜೀವನ್ತೀ"ತಿ ಯೋ ಚ ಸಾಜೀವೋ ವುತ್ತೋ, ತಂ ಉಭಯಂ ಸಮಾಪನ್ನೋವ ಹೋತಿ। ಕದಾ ಪನ ಸಮಾಪನ್ನೋ ಹೋತಿ? ಯಾಯ ಕಾಯಚಿ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸಮನನ್ತರಮೇವ ತದುಭಯಂ ಜಾನನ್ತೋಪಿ ಅಜಾನನ್ತೋಪಿ ತದಜ್ಝುಪಗತತ್ತಾ ಸಮಾಪನ್ನೋವ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ಸಹ ಜೀವನ್ತೀತಿ** ಯಾವ ಸಿಕ್ಖಂ ನ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಿ, ಪಾರಾಜಿಕಭಾವಂ ವಾ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಯಂ ಪನ ವುತ್ತಂ **ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಸಿಕ್ಖಂ ಪರಿಪೂರೇನ್ತೋ ಸಿಕ್ಖಾಸಮಾಪನ್ನೋ ಸಾಜೀವಂ ಅವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತೋ ಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ"ತಿ, ತಂ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪರಿಪೂರೇನ್ತೋ, ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಿಬಹುಲೋ ವಾ ಏಕಚ್ಚಂ ಸಾವಸೇಸಂ ಸಾಜೀವಂ ವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತೋ ವಾ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ।

ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಪನ ಚತುಕ್ಕಂ ಲಬ್ಭತಿ - "ಅತ್ಥಿ ಭಿಕ್ಖು ಸಿಕ್ಖಾಸಮಾಪನ್ನೋ ಸೀಲಾನಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋ ನ ಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ ಅಚಿತ್ತಕಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತೋ, ಅತ್ಥಿ ನ ಸಿಕ್ಖಾಸಮಾಪನ್ನೋ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಿಬಹುಲೋ ಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ ನಿರಾಪತ್ತಿಕೋ, ಅತ್ಥಿ ನ ಸಿಕ್ಖಾಸಮಾಪನ್ನೋ ನ ಚ ಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ ಅನವಸೇಸಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋ, ಅತ್ಥಿ ಉಭಯಸಮಾಪನ್ನೋ ಸಿಕ್ಖಂ ಪರಿಪೂರೇನ್ತೋ ಸಾಜೀವಞ್ಚ ಅವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತೋ"ತಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಚತುತ್ಥೋ ಭಿಕ್ಖು ಉಕ್ಕಟ್ಠೋ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ ಸಿಯಾ। ನ ಹಿ ಭಗವಾ ಅನುಕ್ಕಟ್ಠಂ ವತ್ತುಂ ಯುತ್ತೋತಿ ಚೇ? ನ, "ತತ್ರ ಯಾಯಂ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ, ಅಯಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ ಸಿಕ್ಖಾ"ತಿ ವಚನವಿರೋಧತೋ, ಉಕ್ಕಟ್ಠಗ್ಗಹಣಾಧಿಪ್ಪಾಯೇ ಸತಿ "ಸಿಕ್ಖಾತಿ ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಸಮಾಪನ್ನೋ ಹಿ ಸಬ್ಬುಕ್ಕಟ್ಠೋ। "ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಪರತೋ ವಚನಂ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾವ ವುತ್ತಾತಿ ಚೇ? ನ, ತಸ್ಸಾಪಿ

ಅಭಬ್ಬತ್ತಾ। ನ ಹಿ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಂ ಪರಿಪೂರೇನ್ತೋ, ಸಾಜೀವಞ್ಚ ಅವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತೋ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವಿತುಂ ಭಬ್ಬೋ, ತಂ ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪರಿಪೂರೇನ್ತೋ, ಸಾಜೀವಞ್ಚ ವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತೋಯೇವ ಹಿ ಪಟಿಸೇವೇಯ್ಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತಸ್ಮಾ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಯಸ್ಮಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸಙ್ಖಾತೋ ಸಾಜೀವೋ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಮೇವ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ನ ಇತರಸಿಕ್ಖಾದ್ವಯಂ, ತಸ್ಮಾ "ತತ್ರ ಯಾಯಂ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ, ಅಯಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ ಸಿಕ್ಖಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾಯ ಸಙ್ಗಾಹಕೋ ಸಾಜೀವೋ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವೋತಿ ವುತ್ತೋ। ಇತಿ ಸಾಜೀವವಿಸೇಸನತ್ಥಂ ಸಿಕ್ಖಾಗ್ಗಹಣಂ ಕತಂ। ತದತ್ಥದೀಪನತ್ಥಮೇವ ವಿಭಙ್ಗೇ ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪರಾಮಸಿತ್ವಾ "ತಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖತಿ, ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ ಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೫) ವುತ್ತಂ। ತೇನ ಏಕಮೇವಿದಂ ಅತ್ಥಪದನ್ತಿ ದೀಪಿತಂ ಹೋತಿ। ತಞ್ಚ ಉಪಸಮ್ಪದೂಪಗಮನನ್ತರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಿಕ್ಖನಾಧಿಕಾರತ್ತಾ "ಸಿಕ್ಖತೀ"ತಿ ಚ "ಸಮಾಪನ್ನೋ"ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ। ಯೋ ಏವಂ "ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ"ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತೋ, ತಾದಿಸಂ ಪಚ್ಚಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಅಪರಭಾಗೇ ಸಾಜೀವಸಙ್ಖಾತಮೇವ ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಅನಾವಿಕತ್ವಾ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವೇಯ್ಯಾತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಯುಜ್ಜತಿ।

ಕಿನ್ತು ಅಟ್ಠಕಥಾನಯೋ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ಚ ನ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಾರಹೋ ಹೋತಿ, ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಪನೇತ್ಥ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬೋ। ಸಬ್ಬೇಸು ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಇದಮೇವ ಭಿಕ್ಖುಲಕ್ಖಣಂ ಸಾಧಾರಣಂ ಯದಿದಂ "ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ"ತಿ। ಖೀಣಾಸವೋಪಿ ಸಾವಕೋ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ ಅಚಿತ್ತಕಂ, ತಥಾ ಸೇಕ್ಖೋ, ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಪನ ಸಚಿತ್ತಕಮ್ಪಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೇಕ್ಖಾಸೇಕ್ಖಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ ಸಾಮಞ್ಞಮಿದಂ ಭಿಕ್ಖುಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ಕೇವಲಂ ಸಿಕ್ಖಾಸಮಾಪನ್ನೋ, ಕೇವಲಂ ಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ, ಉಭಯಸಮಾಪನ್ನೋ ಚಾತಿ ಸರೂಪೇಕದೇಸಏಕಸೇಸನಯೇನ "ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ"ತ್ವೇವ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ಉಕ್ಕಟ್ಠಗ್ಗಹಣೇನ ಅನುಕ್ಕಟ್ಠಾನಂ ಗಹಣಸಿದ್ಧಿತೋ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಉಕ್ಕಟ್ಠೋವ ವುತ್ತೋ। ತಮೇವ ಸಮ್ಪಾದೇತುಂ "ತಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖತಿ, ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ ಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ಸಿಕ್ಖಾಸದ್ದಸ್ಸ ಅವಚನೇ ಪರಿಹಾರಂ ವತ್ವಾ ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸೋ ಸಿಕ್ಖಮ್ಪಿ ಸಮಾಪನ್ನೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಿಕ್ಖಾಸಮಾಪನ್ನೋತಿಪಿ ಅತ್ಥತೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಚ ವತ್ವಾ "ಯಂ ಸಿಕ್ಖಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ, ತಂ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ, ಯಞ್ಚ ಸಾಜೀವಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ, ತತ್ಥ ದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಅನಾವಿಕತ್ವಾ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅಯಮಟ್ಠಕಥಾಯ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾಯ ಏವ ಗಹಣಂ ಸಬ್ಬತ್ಥಿಕತ್ತಾ, ಸೀಲಾಧಿಕಾರತೋ ಚ ವಿನಯಸ್ಸಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಥಾ ಚ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಸಮಾದಿಯನ್ತೋ ಸೀಲಂ ಸಮಾದಿಯತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖನ್ತೋ ಸೀಲಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತೀತಿ ವತ್ತುಂ ಯುಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ವುತ್ತಂ "ಯಂ ಸಿಕ್ಖಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ, ತಂ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನವಿಭಙ್ಗವಣ್ಣನಾ)। ಏತ್ತಾವತಾ ಸಮಾಸತೋ "ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬವಿನಿಚ್ಛಯೋ ನಿಟ್ಠಿತೋ ಹೋತಿ।

ಕಿಂ ಇಮಿನಾ ವಿಸೇಸವಚನೇನ ಪಯೋಜನಂ, ನನು "ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಅನಾವಿಕತ್ವಾ...ಪೇ॰... ಅಸಂವಾಸೋ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಚೇ? ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। "ಯೋ ಪನ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಾದಿಕೋ ಕೇವಲೇನ ಸಮಞ್ಞಾಮತ್ತೇನ, ಪಟಿಞ್ಞಾಮತ್ತೇನ ವಾ ಭಿಕ್ಖು, ತಸ್ಸಾಪಿ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಂ ಅತ್ಥಿ, ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಚ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವನ್ತಸ್ಸ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿ। ಯೋ ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ, ತಸ್ಸ ಚ, ಯೋ ವಾ ಪಕ್ಖಪಣ್ಡಕತ್ತಾ ಪಣ್ಡಕಭಾವೂಪಗಮನೇನ ನ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ, ತಸ್ಸ ಚ ತದುಭಯಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಪಣ್ಡಕಭಾವಪಕ್ಖೇ ಚ ಪಣ್ಡಕೋ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ನ ವತ್ಥೂ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಇತರಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಖೇ ವತ್ಥೂತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ತಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಖೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಪಣ್ಡಕಭಾವಪಕ್ಖೇ ಪಣ್ಡಕತ್ತಾ ನ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ, ಸೋ ಪರಿಚ್ಚಜಿತಬ್ಬಾಯ ಸಿಕ್ಖಾಯ ಅಭಾವೇನ ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಮುಖೇನ ಪರಸ್ಸ ಅಙ್ಗಜಾತಗ್ಗಹಣನಯೇನ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವೇಯ್ಯ, ತಸ್ಸ ಕುತೋ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಯಂ ನಯೋ ಅಪಣ್ಡಕಪಕ್ಖಂ ಅಲಭಮಾನಸ್ಸೇವ ಪರತೋ ಯುಜ್ಜತಿ, ಲಭನ್ತಸ್ಸ ಪನ ಅರೂಪಸತ್ತಾನಂ ಕುಸಲಾದಿಸಮಾಪತ್ತಿಕ್ಖಣೇ ಭವಙ್ಗವಿಚ್ಛೇದೇ ಸತಿಪಿ ಅಮರಣಂ ವಿಯ ಪಣ್ಡಕಭಾವಪಕ್ಖೇಪಿ ಭಿಕ್ಖುಭಾವೋ ಅತ್ಥಿ। ಸಂವಾಸಂ ವಾ ಸಾದಿಯನ್ತಸ್ಸ ನ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕಭಾವೋ ಅತ್ಥಿ ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಅಜ್ಝಾಪನ್ನಸ್ಸ ವಿಯ। ನ ಚ ಸಹಸೇಯ್ಯಾದಿಂ ಜನೇತಿ । ಗಣಪೂರಕೋ ಪನ ನ ಹೋತಿ ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನೋ ವಿಯ। ನ ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ। ಇತರಸ್ಮಿಂ ಪನ ಪಕ್ಖೇ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ಇಮಸ್ಸ ತತೋ ವಿಸೇಸೋ। ಕಿಮಯಂ ಸಹೇತುಕೋ, ಉದಾಹು ಅಹೇತುಕೋತಿ? ನ ಅಹೇತುಕೋ। ಯತೋ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ತಸ್ಸ ಅಪಣ್ಡಕಪಕ್ಖೇ ಅನುಞ್ಞಾತಾ ಸಹೇತುಕಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕತ್ತಾ। ಪಣ್ಡಕಭಾವಪಕ್ಖೇಪಿ ಕಿಸ್ಸ ನಾನುಞ್ಞಾತಾತಿ ಚೇ? ಪಣ್ಡಕಭೂತತ್ತಾ ಓಪಕ್ಕಮಿಕಪಣ್ಡಕಸ್ಸ ವಿಯ।

ಅಪಿಚ "ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ತಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನಂ ದೀಪೇತ್ವಾ ತಂ ಸಮಾದಿನ್ನಂ ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ, ತತ್ಥ ಚ ದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಅನಾವಿಕತ್ವಾತಿ ವತ್ತುಂ ಯುಜ್ಜತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾತಿ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಯಥಾವುತ್ತಾನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ "ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಚೇತ್ಥ, ಏವಂ "ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಅನಾವಿಕತ್ವಾ ಗಾಮಾ ವಾ ಅರಞ್ಞಾ ವಾ ಅದಿನ್ನಂ...ಪೇ॰... ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಅನಾವಿಕತ್ವಾ ಸುಗತಚೀವರಪ್ಪಮಾಣಂ ಚೀವರಂ ಕಾರಾಪೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

"ಅನ್ತಮಸೋ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾಯಪೀ"ತಿ ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥಿಂ ಉಪಾದಾಯ ವುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಪಗೇವ ಪಣ್ಡಕೇ, ಪುರಿಸೇ ವಾತಿ ವತ್ತುಂ ಯುಜ್ಜತಿ। ಸೇಸಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯಮೇವ । ಅಯಂ ತಾವ ಮಾತಿಕಾಯ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ಅಞ್ಞತ್ಥಾಪಿ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ।

ಸಾರಿಪುತ್ತಬೇಲಟ್ಠಸೀಸಾನನ್ದಾದಯೋಪಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿಕಾರಣತ್ತಾ ಚ ಆಪತ್ತಿಆಪಜ್ಜನತೋ ಚ ಕಸ್ಮಾ ಮಹಾವಿಭಙ್ಗೇ ಇತ್ತಿಚತುತ್ಥಉಪಸಮ್ಪದಾಯೇವ ಆಗತಾತಿ? ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾಯ ಸರಣಗಮನೂಪಸಮ್ಪದಾಯ ಅನುಞ್ಞಾತಪ್ಪಸಙ್ಗಭಯಾತಿ ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ। ಆಪತ್ತಿಯಾ ಭಬ್ಬತಂ ಸನ್ಧಾಯ ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ವುತ್ತೇ ಪುಬ್ಬೇ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾಪಿ ಭಗವತಾ ಪುನ ಅನುಞ್ಞಾತಾತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಮಿಚ್ಛಾಗಾಹೋ ವಾ ವಿಮತಿ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ವುತ್ತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

"ಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮಂ ವಗ್ಗಕಮ್ಮ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೮೭) ವಚನತೋ ಕುಪ್ಪಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಕತ್ಥಚಿ "ಕಮ್ಮ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ಅಕುಪ್ಪೇನಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಅಕುಪ್ಪಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಏಕಚ್ಚಂ ನ ಠಾನಾರಹಂ, ಯೇನ ಅಪತ್ತೋ ಓಸಾರಣಂ ಸುಓಸಾರಿತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ಠಾನಾರಹೇನಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯದಿ ಏವಂ "ಠಾನಾರಹೇನಾ"ತಿ ಇದಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಇಮಿನಾ ಅಕುಪ್ಪಸಿದ್ಧಿತೋತಿ ಚೇ? ನ, ಅಟ್ಠಾನಾರಹೇನ ಅಕುಪ್ಪೇನ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ನ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ದ್ವೀಹಿ ಪನೇತೇಹಿ ಏಕತೋ ವುತ್ತೇಹಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ - ಕೇವಲಂ ತೇನ ಅಕುಪ್ಪೇನ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಅಯಮ್ಪಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ ಭಿಕ್ಖೂತಿ, ಠಾನಾರಹೇನ ಚ ಅಕುಪ್ಪೇನ ಚ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಅಯಮ್ಪಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ ಭಿಕ್ಖೂತಿ, ಕುಪ್ಪೇನ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ನಾಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ।

"ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಪರಿಪುಣ್ಣವೀಸತಿವಸ್ಸೋ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಓಪಪಾತಿಕಞ್ಚಾತಿ ಸೋಳಸವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕಾ ಓಪಪಾತಿಕಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಪರಿಪುಣ್ಣವೀಸತಿವಸ್ಸಾತಿ ವದನ್ತಿ। 'ಸೋಳಸವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕಾ ಹೋನ್ತೀ'ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪುನ ಚತ್ತಾರಿ ವಸ್ಸಾನಿ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾನಿ, 'ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ'ತಿ ಇದಂ ಗಬ್ಭಸೇಯ್ಯಕಾನಂ ವಸೇನ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಏಕೇ। "ಕೇಚಿ ವದನ್ತೀ"ತಿ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಲಿಖೀಯತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಅತ್ಥಂ ಸುಟ್ಠು ಉಪಲಕ್ಖಯೇ। ಓಪಕ್ಕಮಿಕೇ ಪಣ್ಡಕಭಾವೋ ಆರುಳ್ಹನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। "ಪಕ್ಖಪಣ್ಡಕೋ ಅಪಣ್ಡಕಪಕ್ಖೇ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಪಣ್ಡಕಪಕ್ಖೇ ನಾಸೇತಬ್ಬೋ"ತಿ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಮಹಾವಗ್ಗ ೧೦೯) ಲಿಖಿತಂ।

"ಬಿನ್ದುಂ ಅದತ್ವಾ ಚೇ ನಿವಾಸೇತಿ, **ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ** ನ ಹೋತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ। **ಲಿಙ್ಗಾನುರೂಪಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಾಮಣೇರಾರಹಸ್ಸ ಸಂವಾಸಸ್ಸ ಸಾದಿತತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ರಾಜಭಯಾದೀಹಿ ಗಹಿತಲಿಙ್ಗಾನಂ "ಗಿಹೀ ಮಂ 'ಸಮಣೋ'ತಿ ಜಾನನ್ತೂ"ತಿ ವಞ್ಚನಚಿತ್ತೇ ಸತಿಪಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಞ್ಚೇತುಕಾಮತಾಯ ಚ ತೇಹಿ ಸಂವಸಿತುಕಾಮತಾಯ ಚ ಅಭಾವಾ ದೋಸೋ ನ ಜಾತೋತಿ। "ಯೋ ಏವಂ ಪಬ್ಬಜತಿ, ಸೋ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ ನಾಮ ಹೋತೀ"ತಿ ವಾ "ಏವಂ ಕಾತುಂ ನ ಲಬ್ಭತೀ"ತಿ ವಾ "ಏವಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಸಾಮಣೇರೋ ನ ಹೋತೀ"ತಿ ವಾ ನ ಜಾನಾತಿ, ವಟ್ಟತಿ। "ಜಾನಾತಿ, ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ। "ರಾಜದುಬ್ಭಿಕ್ಖಾದಿಅತ್ಥಾಯ ಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಸಂವಾಸಂ ಸಾದಿಯನ್ತೋ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಅಸುದ್ಧಚಿತ್ತತ್ತಾ। ಪುನ ಸೋ

‘ಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಕಿಂ ಏತೇನಾತಿ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೇನ ವಾ ಪಚ್ಚಯಾದಿಸುಲಭತಾಯ ವಾ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ಸುದ್ಧಮಾನಸೋ ಹುತ್ವಾ ಯಾವ ಸೋ ಸಂವಾಸಂ ನಾಧಿವಾಸೇತಿ, ತಾವ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ ನ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಸುದ್ಧಚಿತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಂವಾಸಂ ಸಾದಿಯತಿ ಚೇ, ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಇತರಥಾ ಸಬ್ಬಂ ವಿರುಜ್ಝತೀ”ತಿ ಏಕೇ।

“ನಾಭಿಪರಾಮಾಸಾದಿನಾ ಜಾತೋ ತಥಾರೂಪಂ ಪಿತರಂ ಘಾತೇತಿ ಚೇ, **ಪಿತುಘಾತಕೋ** ಹೋತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಯೋ ಪನ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೇನ ಸೀಲವಿನಾಸಂ ಪಾಪೇತಿ, ನ ಸೋ **ಭಿಕ್ಖುನಿದೂಸಕೋ** “ತಿಣ್ಣಂ ಮಗ್ಗಾನ”ನ್ತಿ ವಚನತೋ। ಭಿಕ್ಖುನಿಂ ಪನ ಏಕತೋಉಪಸಮ್ಪನ್ನಂ ದೂಸೇತ್ವಾಪಿ ಭಿಕ್ಖುನಿದೂಸಕೋ ಹೋತಿ, ಸೋಪಿ ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತೀತಿ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ। ಭಿಕ್ಖುನೀ ಪನ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಿಕಾ, ಮಾತುಪಿತುಅರಹನ್ತಘಾತಿಕಾ, ಲೋಹಿತುಪ್ಪಾದಿಕಾ, ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತಿಕಾ ಚ ಹೋತಿ, ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಅನಾಗತಂ ವಿನಯಧರಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ತಿ।

“ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ”ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೧) ವುತ್ತಂ ಮರಿಯಾದಂ ಅವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತೋ ತಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಸಿಕ್ಖತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸಿಕ್ಖಾಪದ**ನ್ತಿ ಅಸಭಾವಧಮ್ಮೋ ಸಙ್ಕೇತೋವ, ಇಧ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। “ಮೇಥುನಸಂವರಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ”ನ್ತಿ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಪನತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಸಿಕ್ಖಾ**ತಿ ತಂ ತಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ, ಸಿಕ್ಖನಭಾವೇನ ಪವತ್ತಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ। **ಸಾಜೀವ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ। ತದತ್ಥದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಪುಬ್ಬೇ “ಮೇಥುನಸಂವರಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಸಿಕ್ಖಾಯ ಗುಣಸಮ್ಮತಾಯ ಪುಞ್ಞಸಮ್ಮತಾಯ ತನ್ತಿಯಾ ಅಭಾವತೋ ಲೋಕಸ್ಸ ದುಬ್ಬಲ್ಯಾವಿಕಮ್ಮಂ ತತ್ಥ ನ ಸಮ್ಭವತಿ। ಪತ್ಥನೀಯಾ ಹಿ ಸಾ, ತಸ್ಮಾ **“ಯಞ್ಚ ಸಾಜೀವಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ, ತಸ್ಮಿಂ ದುಬ್ಬಲಭಾವಂ ಅಪ್ಪಕಾಸೇತ್ವಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಆಣಾಯ ಹಿ ದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ಉಪತಿಸ್ಸೋ। ದುಬ್ಬಲ್ಯಾವಿಕಮ್ಮಪದಂ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಪದಸ್ಸ ಬ್ಯಞ್ಜನಸಿಲಿಟ್ಠತಾಯ ವಾ ಪರಿವಾರಕಭಾವೇನ ವಾ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಥ ವಾ ಯಸ್ಮಾ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಸ್ಸ ಏಕಚ್ಚಂ ದುಬ್ಬಲ್ಯಾವಿಕಮ್ಮಂ ಅಕತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಸನ್ಧಾಯ “ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯಾ”ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ವಿವರನ್ತೋ **“ದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಅನಾವಿಕತ್ವಾ”**ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ ಸಿಯಾ ಯಸ್ಮಾ ನ ಸಬ್ಬಂ ದುಬ್ಬಲ್ಯಾವಿಕಮ್ಮಂ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಂ, ತಸ್ಮಾ “ದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಅನಾವಿಕತ್ವಾ”ತಿ ಪಠಮಂ ವತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥನಿಯಮತ್ಥಂ “ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ? ತಂ ನ, ಕಸ್ಮಾ? ಅತ್ಥಾನುಕ್ಕಮಾಭಾವತೋ। “ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ”ತಿ ಹಿ ವುತ್ತತ್ತಾ “ಯಂ ಸಿಕ್ಖಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ, ತಂ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ, ಯಞ್ಚ ಸಾಜೀವಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ, ತತ್ಥ ದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಅನಾವಿಕತ್ವಾ”ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ಅನುಕ್ಕಮೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ ಹೋತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾ, ತಸ್ಮಾ ಇದಮೇವ ಪಠಮಂ ವುತ್ತನ್ತಿ। **ತೇಸಂಯೇವಾ**ತಿ ಚುದ್ದಸನ್ನಂ।

“ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯಾ”ತಿ ಸಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಸಾಧಾರಣತ್ಥಂ **“ಅಯಮೇತ್ಥ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತೀ”ತಿ** ವುತ್ತಂ।

ಪವೇಸನಂ ನಾಮ ಅಙ್ಗಜಾತಂ ಪವೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ಅಙ್ಗಜಾತೇನ ಸಮ್ಫುಸನಂ। **ಪವಿಟ್ಠಂ** ನಾಮ ಯಾವ ಮೂಲಂ ಪವೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಕತಕಾಲೋ ವಾಯಾಮಕಾಲೋ। ಸುಕ್ಕವಿಸಟ್ಠಿಸಮಯೇ ಅಙ್ಗಜಾತಂ **ಠಿತಂ** ನಾಮ। **ಉದ್ಧರಣಂ** ನಾಮ ನೀಹರಣಕಾಲೋ। ವಿನಯಗಣ್ಠಿಪದೇ ಪನ “ವಾಯಾಮತೋ ಓರಮಿತ್ವಾ ಠಾನಂ **ಠಿತಂ** ನಾಮಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಅಸಙ್ಕರತೋ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಪವೇಸನಪವಿಟ್ಠಉದ್ಧರಣಕಾಲೇಸುಪಿ ಸುಕ್ಕವಿಸಟ್ಠಿ ಹೋತಿಯೇವ। **ಸಾದಿಯನಂ** ನಾಮ ಸೇವನಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಧಿವಾಸನಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದನಂ।

ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗೇ ಏವ ಪಞ್ಞತ್ತಾನಿ ಸನ್ಧಾಯ **“ಇದಞ್ಹಿ ಸಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ನಿದಾನ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। “ವಿನಯಧರಪಞ್ಚಮೇನ ಗಣೇನ ಉಪಸಮ್ಪದಾ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೫೯) ವುತ್ತತ್ತಾ ಇಧ ತತಿಯಾ ಸಹಯೋಗೇನ ವುತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ ವೀಸತಿಪಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಚೇ ನಿಸಿನ್ನಾ, ಪಞ್ಚಮೋ ವಿನಯಧರೋವ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ, ಏವಂ ಸತಿ ಪಾರಾಜಿಕೋ ಚೇ ವಿನಯಧರೋ, ಉಪಸಮ್ಪದಾಕಮ್ಮಂ ಕೋಪೇತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಪರಿವಾರಾವಸಾನೇ ಕಮ್ಮವಗ್ಗೇ (ಪರಿ॰ ೪೮೧ ಆದಯೋ) ಯಂ ಕಮ್ಮವಿಪತ್ತಿಲಕ್ಖಣಂ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂ ನತ್ಥಿತಾಯ। “ಕಥಂ ವತ್ಥುತೋ ವಾ ಞತ್ತಿತೋ ವಾ ಅನುಸ್ಸಾವನತೋ ವಾ ಸೀಮತೋ ವಾ ಪರಿಸತೋ ವಾ”ತಿ ಏತ್ತಕಂ ವುತ್ತಂ, ನನು ಅಯಂ “ಪರಿಸತೋ ವಾ”ತಿ ವಚನೇನ ಸಙ್ಗಹಿತೋತಿ ಚೇ? ನ, “ದ್ವಾದಸಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಪರಿಸತೋ ಕಮ್ಮಾನಿ ವಿಪಜ್ಜನ್ತೀ”ತಿ (ಪರಿ॰ ೪೮೭) ಸುತ್ತಸ್ಸ ಹಿ ವಿಭಙ್ಗೇ ತಸ್ಸ ಅನಾಮಟ್ಠತ್ತಾತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಯಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸರೂಪೇನ ವುತ್ತಪಾಳಿವಸೇನೇವ ಸಕ್ಕಾ ಜಾನಿತುಂ, ತಸ್ಮಾ ನಯಮುಖಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸಂಖಿತ್ತೋತಿ ಲಿಖಿತಂ। “ಅಙ್ಗ”ನ್ತಿ ಪದಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ “ಸಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಆಪತ್ತೀನಂ ಅಙ್ಗಾನಙ್ಗಂ ವೇದಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಇಧ ಪನ “ಅಙ್ಗ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಕಸ್ಮಾ? ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಂ ಪರಿವಾರಾದೀಸು ಸಙ್ಖೇಪೇನ ಆಗತತ್ತಾ ತತ್ಥ ಗಹೇತ್ವಾ ಇಧಾಪಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾನಂ ಅನಙ್ಗಾನಂ ವವತ್ಥಾನಾಭಾವತೋ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಚ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಚ ಅನಙ್ಗತ್ತೇ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ಅತಿವಿತ್ಥಾರತಾಯ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಅನೂನಂ ವತ್ತಬ್ಬತೋ ಚಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಸಬ್ಬಾಪತ್ತೀನಂ ಸಙ್ಗಾಹಕವಸೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಯಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ “ಕಿರಿಯಾನೀ”ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತೇಸಂ ವಸೇನ ಕಾಯವಾಚಾ ಸಹ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಅಕಿರಿಯಾನಂ ವಸೇನ ವಿನಾ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಚಿತ್ತಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ ಭೂತಾರೋಚನಸಮುಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಕಿರಿಯತ್ತಾ, ಅಚಿತ್ತಕತ್ತಾ ಚ। ತತ್ಥ ಕಿರಿಯಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅನಙ್ಗನ್ತರಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅವಿಞ್ಞತ್ತಿಜನಕಮ್ಪಿ ಏಕಚ್ಚಂ ಬಾಹುಲ್ಲನಯೇನ “ಕಿರಿಯ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಯಥೇವ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಂ। ವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವೇಪಿ “ಸೋ ಚೇ ಸಾದಿಯತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸ, ನ ಸಾದಿಯತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀ”ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ, ವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಾಪಿ ಕಿರಿಯಾ ವಿನಾ ಸೇವನಚಿತ್ತೇನ ನ ಹೋತಿ ವುತ್ತಚಿತ್ತಜತ್ತಾ, ವಿಕಾರರೂಪತ್ತಾ, ಚಿತ್ತಾನುಪರಿವತ್ತಿಕತ್ತಾ ಚ। ತಸ್ಮಾ ಕಿರಿಯಾಸಙ್ಖಾತಮಿದಂ ವಿಞ್ಞತ್ತಿರೂಪಂ, ಇತರಂ ಚಿತ್ತಜರೂಪಂ ವಿಯ ಜನಕಚಿತ್ತೇನ ವಿನಾ ನ ತಿಟ್ಠತಿ, ಇತರಂ ಸದ್ದಾಯತನಂ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕಿರಿಯಾಯ ಸತಿ ಏಕನ್ತತೋ ತಜ್ಜನಕಂ ಸೇವನಚಿತ್ತಂ ಅತ್ಥಿ ಏವಾತಿ ಕತ್ವಾ ನ ಸಾದಿಯತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ನ ಯುಜ್ಜತೀತಿ। ಯಸ್ಮಾ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಜನಕಮ್ಪಿ ಸಮಾನಂ ಸೇವನಚಿತ್ತಂ ನ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಂ ಜನೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ವಿನಾಪಿ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಸಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಕತ್ವಾ “ಸಾದಿಯತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚೇ, ನ ಸಾದಿಯತಿ ನಾಮ, ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ। ತೇನೇವ ಭಗವಾ “ಕಿಂಚಿತ್ತೋ ತ್ವಂ ಭಿಕ್ಖೂ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೩೫) ಚಿತ್ತೇನೇವ ಆಪತ್ತಿಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದತಿ, ನ ಕಿರಿಯಾಯಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಏತ್ಥ **ಸಮುಟ್ಠಾನ**ಗ್ಗಹಣಂ ಕತ್ತಬ್ಬತೋ ವಾ ಅಕತ್ತಬ್ಬತೋ ವಾ ಕಾಯಾದಿಭೇದಾಪೇಕ್ಖಮೇವ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾತಿ ದಸ್ಸನಪ್ಪಯೋಜನಂ। ತೇಸು **ಕಿರಿಯಾ**ಗ್ಗಹಣಂ ಕಾಯಾದೀನಂ ಸವಿಞ್ಞತ್ತಿಕಾವಿಞ್ಞತ್ತಿಕಭೇದದಸ್ಸನಪ್ಪಯೋಜನಂ। **ಸಞ್ಞಾ**ಗ್ಗಹಣಂ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅಙ್ಗಾನಙ್ಗಚಿತ್ತವಿಸೇಸದಸ್ಸನಪ್ಪಯೋಜನಂ। ತೇನ ಯಂ ಚಿತ್ತಂ ಕಿರಿಯಲಕ್ಖಣೇ ವಾ ಅಕಿರಿಯಲಕ್ಖಣೇ ವಾ ಸನ್ನಿಹಿತಂ, ಯತೋ ವಾ ಕಿರಿಯಾ ವಾ ಅಕಿರಿಯಾ ವಾ ಹೋತಿ, ನ ತಂ ಅವಿಸೇಸೇನ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅಙ್ಗಂ ವಾ ಅನಙ್ಗಂ ವಾ ಹೋತಿ। ಕಿನ್ತು ಯಾಯ ಸಞ್ಞಾಯ “ಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಾಯ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಙ್ಗಂ, ಇತರಂ ಅನಙ್ಗನ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ। ಇದಾನಿ ಯೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ **ಸಚಿತ್ತಕಂ** ಹೋತಿ, ತದಭಾವಾ **ಅಚಿತ್ತಕಂ,** ತೇನ ತಸ್ಸ ಅವಿಸೇಸೇನ ಸಾವಜ್ಜತಾಯ “ಲೋಕವಜ್ಜಮೇವಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಿನ್ತು ಸಾವಜ್ಜಂಯೇವ ಸಮಾನಂ ಏಕಚ್ಚಂ **ಲೋಕವಜ್ಜಂ**, ಏಕಚ್ಚಂ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜನ್ತಿ ದಸ್ಸನಪ್ಪಯೋಜನಂ **ಚಿತ್ತಲೋಕವಜ್ಜ**ಗ್ಗಹಣಂ। ಚಿತ್ತಮೇವ ಯಸ್ಮಾ “ಲೋಕವಜ್ಜ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ ಮನೋಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಸಿಯಾ ಆಪತ್ತೀತಿ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗನಿವಾರಣಪ್ಪಯೋಜನಂ **ಕಮ್ಮ**ಗ್ಗಹಣಂ।

ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಕಿರಿಯಲಕ್ಖಣಂ ಕಮ್ಮಂ, ತಂ ಕುಸಲತ್ತಿಕವಿನಿಮುತ್ತಂ ಸಿಯಾತಿ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗನಿವಾರಣಪ್ಪಯೋಜನಂ **ಕುಸಲತ್ತಿಕ**ಗ್ಗಹಣಂ। ಯಾ ಪನೇತ್ಥ ಅಬ್ಯಾಕತಾಪತ್ತಿ, ತಂ ಏಕಚ್ಚಂ ಅವೇದನಮ್ಪಿ ನಿರೋಧಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ವೇದನಾತ್ತಿಕಂ ಏತ್ಥ ನ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗನಿವಾರಣತ್ಥಂ **ವೇದನಾತ್ತಿಕ**ಗ್ಗಹಣಂ। ಸಿಕ್ಖಾಪದಞ್ಹಿ ಸಚಿತ್ತಕಪುಗ್ಗಲವಸೇನ “ತಿಚಿತ್ತಂ ತಿವೇದನ”ನ್ತಿ ಲದ್ಧವೋಹಾರಂ ಅಚಿತ್ತಕೇನಾಪನ್ನಮ್ಪಿ “ತಿಚಿತ್ತಂ ತಿವೇದನ”ಮಿಚ್ಚೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ತತ್ರಿದಂ ಸಾಧಕಸುತ್ತಂ - “ಅತ್ಥಾಪತ್ತಿ ಅಚಿತ್ತಕೋ ಆಪಜ್ಜತಿ ಅಚಿತ್ತಕೋ ವುಟ್ಠಾತಿ (ಪರಿ॰ ೩೨೪), ಅತ್ಥಾಪತ್ತಿ ಕುಸಲಚಿತ್ತೋ ಆಪಜ್ಜತಿ ಕುಸಲಚಿತ್ತೋ ವುಟ್ಠಾತೀ”ತಿಆದಿ (ಪರಿ॰ ೪೭೦)। “ಸಚಿತ್ತಕಂ ಆಪತ್ತಿದೀಪನಂ, ಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಂ ಅನಾಪತ್ತಿದೀಪನಂ, ಅಚಿತ್ತಕಂ ವತ್ಥುಅಜಾನನಂ, ನೋಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಂ ವೀತಿಕ್ಕಮನಾಜಾನನಂ। ಇದಮೇವ ತೇಸಂ ನಾನಾತ್ತ”ನ್ತಿ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾರಾಜಿಕ ೬೧-೬೬ ಪಕಿಣ್ಣಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ) ಲಿಖಿತಂ।

ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇತಿ ಏತ್ಥ ಅಯಂ ತಾವ ಗಣ್ಠಿಪದನಯೋ - ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇತಿ ಸುರಾಪಾನಾದಿಅಚಿತ್ತಕೇ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಸಚಿತ್ತಕೇಸು ಪನ ಯಂ ಏಕನ್ತಮಕುಸಲೇನೇವ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ, ತಞ್ಚ ಉಭಯಂ **ಲೋಕವಜ್ಜಂ** ನಾಮ। ಸುರಾಪಾನಸ್ಮಿಞ್ಹಿ “ಸುರಾ”ತಿ ವಾ “ಪಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವಾ ಜಾನಿತ್ವಾ ಪಿವನೇ ಅಕುಸಲಮೇವಾತಿ। ತತ್ಥ “ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಜಾನಿತ್ವಾ”ತಿ ವುತ್ತವಚನಂ ನ ಯುಜ್ಜತಿ

ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಸ್ಸಪಿ ಲೋಕವಜ್ಜತಾಪಸಙ್ಗತೋ। ಇಮಂ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗಂ ಪರಿಹರಿತುಕಾಮತಾಯ ಚ **ವಜಿರಬುದ್ಧಿತ್ಥೇರೇನ** ಲಿಖಿತಂ - ''ಇಧ 'ಸಚಿತ್ತಕ'ನ್ತಿ ಚ 'ಅಚಿತ್ತಕ'ನ್ತಿ ಚ ವಿಚಾರಣಾ ವತ್ಥುವಿಜಾನನೇ ಏವ ಹೋತಿ, ನ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಿಜಾನನೇ। ಯದಿ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಿಜಾನನೇ ಹೋತಿ , ಸಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಲೋಕವಜ್ಜಾನೇವ ಸಿಯುಂ, ನ ಚ ಸಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಲೋಕವಜ್ಜಾನಿ। ತಸ್ಮಾ ವತ್ಥುವಿಜಾನನೇ ಏವ ಹೋತೀತಿ ಇದಂ ಯುಜ್ಜತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಸೇಖಿಯೇಸು ಪಣ್ಣತ್ತಿವಿಜಾನನಮೇವ ಪಮಾಣಂ, ನ ವತ್ಥುಮತ್ತವಿಜಾನನ''ನ್ತಿ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸೀಸೇನ ಆಪತ್ತಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಯಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಸಚಿತ್ತಕಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಅಕುಸಲಮೇವ ಹೋತಿ, ತಂ ಲೋಕವಜ್ಜಂ, ಸಚಿತ್ತಕಾಚಿತ್ತಕಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಅಚಿತ್ತಕಸ್ಸ ಚ ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇ ಚಿತ್ತಂ ಅಕುಸಲಮೇವ ಹೋತಿ, ತಮ್ಪಿ ಸುರಾಪಾನಾದಿಲೋಕವಜ್ಜನ್ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ **''ಯಸ್ಸಾ ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇ ಚಿತ್ತಂ ಅಕುಸಲಮೇವ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ಲೋಕವಜ್ಜಾ ನಾಮಾ''**ತಿ ವುತ್ತಂ। ''ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇ''ತಿ ಹಿ ಇದಂ ವಚನಂ ಅಚಿತ್ತಕಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ನ ಹಿ ಏಕಂಸತೋ ಸಚಿತ್ತಕಾಯ ''ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇ''ತಿ ವಿಸೇಸನೇ ಪಯೋಜನಂ ಅತ್ಥೀತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಅನಿಯಮೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ನಿಯಮವಸೇನ ಏವ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತಿರಚ್ಛಾನಾನಂ ಪನಾತಿ ಪನ-ಸದ್ದೇನ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಾದಿಕಾರಂ ನಿವತ್ತೇತಿ। **ಕಿರಿಯಾತಿ** ಏತ್ಥ ''ಠಿತಂ ಸಾದಿಯತೀ''ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೮) ವುತ್ತತ್ತಾ ತಂ ಕಥನ್ತಿ ಚೇ? ''ಸಾದಿಯತೀ''ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಕಿರಿಯಾ ಏವ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ''ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ಮನೋಕಮ್ಮ''ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಚೇ? ನ, ಪಚುರವೋಹಾರವಸೇನ ''ಕಾಯಕಮ್ಮ''ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಉಬ್ಭಜಾಣುಮಣ್ಡಲಿಕಾಯ ಲಬ್ಭತಿ ಏವಾತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಸಂಸನ್ದೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ''ದುನ್ನಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪದಬ್ಯಞ್ಜನಸ್ಸ ಅತ್ಥೋಪಿ ದುನ್ನಯೋ ಹೋತೀ''ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೨೦) ವದನ್ತೇನಾಪಿ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಸುಖಗ್ಗಹಣತ್ಥಮೇವ ಪದಬ್ಯಞ್ಜನಸ್ಸ ಸುನಿಕ್ಖಿತ್ತಭಾವೋ ಇಚ್ಛಿತೋ, ನ ಅಕ್ಖರವಚನಾಯ, ತಸ್ಮಾ ಆಹ **''ಅತ್ಥಞ್ಹಿ ನಾಥೋ ಸರಣಂ ಅವೋಚಾ''**ತಿಆದಿ।

ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ

ಗಾಮಾ ವಾ ಅರಞ್ಞಾ ವಾತಿ ಲಕ್ಖಣಾನುಪಞ್ಞತ್ತಿಕತ್ತಾ ಆದಿಮ್ಹಿ ವುತ್ತಾ। ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ವಿನಯಪಿಟಕೇ ಗಾಮೋ, ಗಾಮೂಪಚಾರೋ, ಗಾಮಕ್ಖೇತ್ತಂ, ಗಾಮಸೀಮಾ, ಗಾಮಸೀಮೂಪಚಾರೋತಿ ಪಞ್ಚವಿಧೋ ಗಾಮಭೇದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತಥಾ ಆರಞ್ಞಕಸೀಮಾಯ ಏಕಂ ಅಗಾಮಕಂ ಅರಞ್ಞಂ, ಸಂವಿಧಾನಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ (ಪಾಚಿ॰ ೧೮೧ ಆದಯೋ) ಏಕಂ, ಸಗಾಮಕಂ ಏಕಂ , ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಯ ಏಕಂ, ಗಣಮ್ಹಾಓಹೀಯನಕಸ್ಸ (ಪಾಚಿ॰ ೬೯೧) ಏಕನ್ತಿ ಪಞ್ಚವಿಧೋ ಅರಞ್ಞಭೇದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ ಅತ್ಥಿ ಗಾಮೋ ನ ಗಾಮಪರಿಹಾರಂ ಕತ್ಥಚಿ ಲಭತಿ, ಅತ್ಥಿ ಗಾಮೋ ನ ಗಾಮಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋತಿ, ತಥಾ ಅತ್ಥಿ ಅರಞ್ಞಂ ನ ಅರಞ್ಞಪರಿಹಾರಂ ಕತ್ಥಚಿ ಲಭತಿ, ಅತ್ಥಿ ಅರಞ್ಞಂ ನ ಅರಞ್ಞಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋತೀತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ಭೇದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತತ್ಥ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಸಮ್ಮನ್ನನಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಠಪೇತ್ವಾ ''ಗಾಮಞ್ಚ ಗಾಮೂಪಚಾರಞ್ಚಾ''ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೪೪) ಏತ್ಥ **ಗಾಮೋ** ನಾಮ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಚೇ, ಪರಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಅನ್ತೋ, ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಚೇ, ಪರಿಕ್ಖೇಪೋಕಾಸತೋ ಅನ್ತೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಯಂ ಉದೋಸಿತಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ''ಅನ್ತೋಗಾಮೋ''ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೭೮) ಆಗತೋ। ನಾಸಙ್ಕಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ''ಅನ್ತರಘರ''ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೫೪) ಆಗತೋ ಅನಾಸಙ್ಕತೋ। ಯಥಾಹ ''ಅನ್ತರಘರೇ ನಿಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯಾತಿ ಸಮನ್ತಾ ಗೋಚರಗಾಮೇ ನಿಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯಾ''ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೫೪)। ತಥಾ ಅನ್ತರಘರಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನಂ ಸೇಖಿಯಾನಂ ಅಯಮೇವ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ''ಯಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಏಕಾ ಗಾಮನ್ತರಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾ''ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೬೮೭) ಏತ್ಥಾಪಿ ಅಯಮೇವ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ ''ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪಂ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಿಯಾ, ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಿಯಾ''ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ।

ಯೇಸು **ಪುರಾಣಪೋತ್ಥಕೇಸು** ''ಉಪಚಾರಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತಿಯಾ''ತಿ ಲಿಖಿತಂ, ತಂ ವಿಕಾಲೇ ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಆಚಿಣ್ಣಂ ನಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಮಾದೇನ ಲಿಖೀಯತಿ, ನ ಪಮಾಣಂ। ಯೇಸು ಚ **ಪೋತ್ಥಕೇಸು** ವಿಕಾಲೇ ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ **ವಿಭಙ್ಗೇ** (ಪಾಚಿ॰ ೫೧೩) ''ಗಾಮಂ ಪವಿಸೇಯ್ಯಾತಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪಂ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ, ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸಾ''ತಿ ಲಿಖೀಯತಿ, ಸಾ ಪಮಾದಲೇಖಾ। **ಉಪಚಾರಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ತತ್ಥ ಪಾಠೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** ''ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರೋ ಅದಿನ್ನಾದಾನೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ''ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೧೨)। ಇಧ **ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಮ್ಪಿ** ವುತ್ತಂ ''ಸನ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅನಾಪುಚ್ಛಿತ್ವಾತಿ…ಪೇ॰… ಉಪಚಾರಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸಾ''ತಿಆದಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ವಿಕಾಲಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ)।

ಯಂ ಪನ **ಕತ್ಥಚಿ ಪೋತ್ಥಕೇ** ''ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಗಾಮನ್ತರಾಧಿಕಾರೇ ಏಕೇನ ಪಾದೇನ ಇತರಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪಂ ವಾ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತೇ, ಉಪಚಾರಂ ವಾ ಓಕ್ಕನ್ತೇ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ, ದುತಿಯೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮತ್ತೇ, ಓಕ್ಕನ್ತಮತ್ತೇ ಚ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ''ತಿ ಪಾಠೋ ದಿಸ್ಸತಿ। ತತ್ಥ ''ಓಕ್ಕನ್ತೇ, ಓಕ್ಕನ್ತಮತ್ತೇ''ತಿ ಏತಾನಿ ಪದಾನಿ ಅಧಿಕಾನಿ , ಕೇವಲಂ ಲಿಖಿತಕೇಹೇವ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಲಿಖಿತಾನಿ। **ಕತ್ಥಚಿ ಪೋತ್ಥಕೇ** ''ಓಕ್ಕನ್ತಮತ್ತೇ ಚಾ''ತಿ ಪದಂ ನ ದಿಸ್ಸತಿ, ಇತರಂ ದಿಸ್ಸತಿ। ತಾನಿ ದ್ವೇ ಪದಾನಿ ಪಾಳಿಯಾ ವಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ''ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇನ್ತಿಯಾ''ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೬೯೨) ಹಿ ಪಾಳಿ । ತಥಾ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೬೯೨) ವಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ''ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನಂ ಏಕೇನ ಪಾದೇನ ಅತಿಕ್ಕಮತಿ, ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ, ದುತಿಯೇನ ಅತಿಕ್ಕಮತಿ, ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ। ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಸಕಗಾಮತೋ…ಪೇ॰… ಏಕೇನ ಪಾದೇನ ಇತರಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪೇ ವಾ ಉಪಚಾರೇ ವಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ, ದುತಿಯೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮತ್ತೇ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ''ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೬೯೨) ಹಿ ವುತ್ತಂ।

ಗಣ್ಠಿಪದೇ ಚಸ್ಸ ''ಪರಿಕ್ಖೇಪಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇನ್ತಿಯಾ''ತಿ ವತ್ವಾ ''ಉಪಚಾರೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ''ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಚ ''ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರಂ 'ಓಕ್ಕಮನ್ತಿಯಾ'ತಿಪಿ ಪೋತ್ಥಕೇಸು ಏಕಚ್ಚೇಸು ದಿಸ್ಸತಿ, ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬ''ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಪರಮ್ಪಿ ವುತ್ತಂ ''ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರಂ 'ಅತಿಕ್ಕಾಮೇನ್ತಿಯಾ'ತಿ ವಚನೇನಾಪಿ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ - ವಿಕಾಲೇ ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನೇ ದ್ವಿನ್ನಂ ಲೇಡ್ಡುಪಾತಾನಂ ಏವ ವಸೇನ ಉಪಚಾರೋ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತಬ್ಬೋ, ಇತರಥಾ ಯಥಾ ಏತ್ಥ ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನಂ ಪರಿಕ್ಖೇಪಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ 'ಅತಿಕ್ಕಾಮೇನ್ತಿಯಾ'ತಿ ವುತ್ತಂ, ಏವಂ ತತ್ಥಾಪಿ 'ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇನ್ತಸ್ಸಾ'ತಿ ವದೇಯ್ಯ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತತ್ಥ ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನತೋ ಉತ್ತರಿಮೇಕೋ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೋ ಉಪಚಾರೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತಸ್ಮಾ ತದತ್ಥದೀಪನತ್ಥಂ 'ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸಾ'ತಿ ವುತ್ತ''ನ್ತಿ।

ಯಂ ಪನ **ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನಂಯೇವ ಉಪಚಾರನ್ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ''ಪರಿಕ್ಖೇಪಪಅಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನಾನಂ ನಿನ್ನಾನಾಕರಣದೀಪನತ್ಥಂ ಉಪಚಾರಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸಾ''ತಿ ವುತ್ತಂ, ಪಾಳಿವಿಸೇಸಮಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ''ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಇಧ ಉಪಚಾರೋ ಪರಿಕ್ಖೇಪೋ ಯಥಾ ಭವೇಯ್ಯ, ತಂ ಉಪಚಾರಂ ಪಠಮಂ ಪಾದಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸ, ದುತಿಯಂ ಪಾದಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸಾ''ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಮೇವ ಪಾಳಿಯಾ ವಿಸೇಸಸಮ್ಭವತೋತಿ। **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ''ಉಪಚಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇನ್ತಿಯಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಗಾಮನ್ತರಾಪತ್ತೀ''ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಇಧ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಾ ''ಏಕೇನ ಪಾದೇನ ಇತರಸ್ಸ…ಪೇ॰… ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮತ್ತೇ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ''ತಿ ಅಯಮೇವ ಪಾಠೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏತ್ತಾವತಾ ಇಮೇಸು ಯಥಾವುತ್ತೇಸು ಠಾನೇಸು ಯಥಾವುತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದೋವ ಗಾಮೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇಮಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ದೀಪನತ್ಥಂ ''ಗಾಮೋ ನಾಮ ಏಕಕುಟಿಕೋಪೀ''ತಿಆದಿ (ಪಾರಾ॰ ೯೨) ವುತ್ತಂ। ಇಮಸ್ಸ ವಸೇನ ಅಸತಿಪಿ ಪರಿಕ್ಖೇಪಾತಿಕ್ಕಮೇ, ಉಪಚಾರೋಕ್ಕಮನೇ ವಾ ಅನ್ತರಾರಾಮತೋ ವಾ ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯತೋ ವಾ ತಿತ್ಥಿಯಸೇಯ್ಯತೋ ವಾ ಪಟಿಕ್ಕಮನತೋ ವಾ ತಂ ಗಾಮಂ ಪವಿಸನ್ತಸ್ಸ ಅನ್ತರಾರಾಮಪರಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ, ಉಪಚಾರಸ್ಸ ವಾ ಅತಿಕ್ಕಮನವಸೇನ ಗಾಮಪಚ್ಚಯಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಗಾಮೂಪಚಾರೋ ಪನ ''ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾಮಞ್ಚ ಗಾಮೂಪಚಾರಞ್ಚಾ''ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೪೪) ಏತ್ಥ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪೋವ, ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪೋಕಾಸೋವ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ''ಗಾಮೂಪಚಾರೋತಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪೋ, ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪೋಕಾಸೋ। ತೇಸು ಅಧಿಟ್ಠಿತತೇಚೀವರಿಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಪರಿಹಾರಂ ನ ಲಭತೀ''ತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೪೪)। ಕಿಂ ಪನೇತ್ಥ ಕಾರಣಂ, ಯೇನ ಅಯಂ ಗಾಮೋ, ಗಾಮೂಪಚಾರೋ ಚ ಇಧ ಅಞ್ಞಥಾ, ಅಞ್ಞತ್ಥ ತಥಾತಿ? ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿತೋ ''ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಭಿಕ್ಖೂ 'ಭಗವತಾ

ತಿಚೀವರೇನ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸಮ್ಮುತಿ ಅನುಞ್ಞಾತಾ'ತಿ ಅನ್ತರಘರೇ ಚೀವರಾನಿ ನಿಕ್ಖಿಪನ್ತೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೪೩) ಇಮಿಸ್ಸಾ ಹಿ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ "ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾಮಞ್ಚ ಗಾಮೂಪಚಾರಞ್ಚಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೪೪) ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಯತ್ಥ ಅನ್ತರಘರಸಞ್ಞಾ, ತತ್ಥ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತೇನ ಚ ಉದೋಸಿತಸಿಕ್ಖಾಪದೇ "ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ಚೀವರಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ವತ್ಥಬ್ಬ"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೭೮) ಚ "ಸಭಾಯೇ ವಾ ದ್ವಾರಮೂಲೇ ವಾ, ಹತ್ಥಪಾಸಾ ವಾ ನ ವಿಜಹಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। ಕಪ್ಪಿಯಭೂಮಿಯಂ ವಸನ್ತೋಯೇವ ಹಿ ಕಪ್ಪಿಯಭೂಮಿಯಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಚೀವರಂ ರಕ್ಖತಿ। ಸಾಸಙ್ಕಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಪನ "ಯಸ್ಮಾ ಯತ್ಥ ಗಾಮೇ ಚೀವರಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ತೇನ ಗಾಮೇನ ವಿಪ್ಪವಸನ್ತೋ ಚೀವರೇನ ವಿಪ್ಪವಸತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪುನ ಗಾಮಸೀಮಂ ಓಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ವಸಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಗಾಮಸೀಮಾ ಗಾಮೋ ನಾಮಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತತ್ಥ ವಿಕಾಲೇ ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಸಿಕ್ಖಾಪದವಿಭಙ್ಗೇ "ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪಂ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೫೧೩) ವಚನತೋ ಪರಿಕ್ಖೇಪೋ ನ ಗಾಮೋ। ಕಿನ್ತು ಗಾಮೂಪಚಾರೋತಿ ಲೇಸೇನ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸಿಕ್ಖಾಪದವಿಭಙ್ಗೇ "ಗಾಮೂಪಚಾರೋ ನಾಮಾ"ತಿ ಆರಭಿತ್ವಾ "ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಘರೂಪಚಾರೇ ಠಿತಸ್ಸ ಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪೋಕಾಸೋ ಗಾಮೂಪಚಾರೋತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ತದತ್ಥಸಮ್ಭವತೋ ತಸ್ಮಿಂ ಘರೂಪಚಾರೇ ಠಿತಸ್ಸ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೋ ಗಾಮೂಪಚಾರೋತಿ **ಕುರುನ್ದಟ್ಠಕಥಾಯಂ, ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಮ್ಪಿ** ವುತ್ತಂ । ಉಪಚಾರೋ ಹಿ "ಗಾಮೋ ಏಕೂಪಚಾರೋ ನಾನೂಪಚಾರೋ"ತಿಆದೀಸು ದ್ವಾರಂ, "ಅಜ್ಝೋಕಾಸೋ ಏಕೂಪಚಾರೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ಸಮನ್ತಾ ಸತ್ತಬ್ಭನ್ತರಸಙ್ಖಾತಂ ಪಮಾಣಂ, ತಸ್ಮಾ "ಗಾಮೂಪಚಾರೋತಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪೋ, ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪೋಕಾಸೋ"ತಿ **ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಥಾ **ಕುರುನ್ದಿಯಂ, ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಞ್ಚ**। ತಥಾ ಪಾಳಿಯಮ್ಪಿ "ಅಜ್ಝಾರಾಮೋ ನಾಮ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಆರಾಮಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಆರಾಮೋ, ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಚಾರೋ। ಅಜ್ಝಾವಸಥೋ ನಾಮ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಆವಸಥಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಆವಸಥೋ, ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಚಾರೋ"ತಿಆದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ "ಗಾಮೂಪಚಾರೋ"ತಿಆದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ತಸ್ಮಾ ದುತಿಯೋ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೋ ಉಪಚಾರೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ।

"ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸಾ"ತಿ ಪಾಳಿವಿಸೇಸಸಮ್ಭವತೋ ಚ ಪಠಮೋ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೋ ಗಾಮೋ ಏವ, ದುತಿಯೋ ಗಾಮೂಪಚಾರೋತಿ ವುತ್ತಂ। ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಪನ ಗಾಮಸ್ಸ ಇನ್ದಖೀಲೇ ಠಿತಸ್ಸ ಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೋ ಗಾಮೂಪಚಾರೋತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಭೇದೋ ನತ್ಥಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ದುವಿಧೋ ಉಪಚಾರೋ, ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಉಪಚಾರೋ ಯತ್ಥ ಸಮ್ಭವತಿ, ಯತ್ಥ ಚ ನ ಸಮ್ಭವತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ।

ಗಾಮಖೇತ್ತಸ್ಸ ಚ ಗಾಮಸೀಮಾಯ ಚ ಲಕ್ಖಣಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಮೇವ ವುತ್ತಂ। ಉಭಯಞ್ಹಿ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಂ। ತತ್ಥ ಗಾಮಸೀಮಾಯ ಗಾಮಭಾವೋ ಸಾಸಙ್ಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಗಾಮಸೀಮೂಪಚಾರೋ ನಾಮ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಕಟ್ಠತಿಣಪುಪ್ಫಫಲಾದಿಅತ್ಥಿಕಾನಂ ವನಚರಕಾನಂ ವಲಞ್ಜನಟ್ಠಾನಂ। ಇಮಸ್ಸ ಗಾಮಸೀಮೂಪಚಾರಭಾವೋ ಉದೋಸಿತಸಿಕ್ಖಾಪದೇ, "ಅಗಾಮಕೇ ಅರಞ್ಞೇ ಸಮನ್ತಾ ಸತ್ತಬ್ಭನ್ತರಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೯೪) ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಖನ್ಧಕೇ (ಮಹಾವ॰ ೧೪೭) ಚ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಭಗವಾ ಗಾಮನ್ತವಾಸೀನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸೀಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಯಂ ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರತೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೪೭) ವತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ। ತದನನ್ತರಮೇವ "ಅಗಾಮಕೇ"ತಿಆದಿನಾ ಸತ್ತಬ್ಭನ್ತರಸೀಮಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ನ ವಿಹರತಿ, ಕೇವಲಂ ನಾವಾಯಂ ವಾ ಥಲಮಗ್ಗೇನ ವಾ ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸತ್ತಬ್ಭನ್ತರಸೀಮಾ ಲಬ್ಭತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ "ಏಕಕುಲಸ್ಸ ಸತ್ಥೋ ಹೋತಿ , ಸತ್ಥೇ ಚೀವರಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪುರತೋ ವಾ ಪಚ್ಛತೋ ವಾ ಸತ್ತಬ್ಭನ್ತರಾ ನ ವಿಜಹಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿಆದಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೮೯)। ಇದಮೇವ ಅರಞ್ಞಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಆರಞ್ಞಕಸೀಮಾಯ ಏಕಂ ಅಗಾಮಕಂ ಅರಞ್ಞ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಅಗಾಮಕೇ ಅರಞ್ಞೇ ಅದ್ಧಯೋಜನೇ ಅದ್ಧಯೋಜನೇ ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೪೧೪) ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತಂ। ಇದಂ **ಸಂವಿಧಾನಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಏಕಂ ಅಗಾಮಕಂ ಅರಞ್ಞಂ** ನಾಮ।

ಪುರಿಮೇನ ಪನ ಸಘರಂ ಸಙ್ಗಹಿತಂ, ಇಮಿನಾ ತಮಸಙ್ಗಹಿತನ್ತಿ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ಗಣಮ್ಹಾ ಓಹೀಯನಾಧಿಕಾರೇ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೬೯೨) "ಅಗಾಮಕೇ ಅರಞ್ಞೇತಿ ಏತ್ಥ 'ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಬಹಿ ಇನ್ದಖೀಲಾ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಅರಞ್ಞ'ನ್ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಂ ಲಕ್ಖಣಂ ಅರಞ್ಞಂ। ತಂ ಪನೇತ ಕೇವಲಂ ಗಾಮಾಭಾವೇನ 'ಅಗಾಮಕ'ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ನ ವಿಞ್ಝಾಟವಿಸದಿಸತಾಯಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಆರಞ್ಞಕಂ ನಾಮ ಸೇನಾಸನಂ ಪಞ್ಚಧನುಸತಿಕಂ ಪಚ್ಛಿಮ"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೫೪; ಪಾಚಿ॰ ೫೭೩) ವುತ್ತಂ। **ಇದಂ ಆರಞ್ಞಕಸೇನಾಸನಂ** ನಾಮ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪತೋ ಬಹಿ, ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಪನ ಪರಿಕ್ಖೇಪೋಕಾಸತೋ ಬಹಿ ಸರುಕ್ಖಂ ವಾ ಅರುಕ್ಖಂ ವಾ ವಿಹಾರೇ ಕುನ್ನದಿಸಮಾಕಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಅರಞ್ಞಂ ನಾಮ। ತಥಾ "ಗಣಮ್ಹಾ ಓಹೀಯನಕಸ್ಸ ಏಕ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇದಂ ಅರಞ್ಞಂವ। ಇದಂ ಪನ ಪುಬ್ಬೇ ಅಗಾಮಕಭಾವೇನ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಮೇವ ಹುತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಬಹಿ ಇನ್ದಖೀಲಾ ದಸ್ಸನೂಪಚಾರವಿಜಹನೇ ಏಕಮೇವ ಆಪತ್ತಿಂ ಕರೋತಿ, ತತೋ ಉದ್ಧಂ ಅನಾಪತ್ತಿ। "ಸಂವಿಧಾನಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಏಕ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಪನ ಅದ್ಧಯೋಜನೇ ಅದ್ಧಯೋಜನೇ ಏಕೇಕಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಕರೋತಿ, ನ ತತೋ ಓರಂ। ಇತರಾನಿ ತೀಣಿ ಯಥಾವುತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದತೋ ಓರಮೇವ ತತ್ಥ ವುತ್ತವಿಧಿಂ ನ ಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಿ, ಪರಂ ಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಿ। ಏವಮೇತೇಸಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞನಾನತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತತ್ಥ ಪಞ್ಚವಿಧೇ ಗಾಮೇ ಯೋ "ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಇನ್ದಖೀಲೇ ಠಿತಸ್ಸ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೋ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೯೨) ವುತ್ತೋ, ಸೋ ನ ಕತ್ಥಚಿ ವಿನಯಪಿಟಕೇ ಉಪಯೋಗಂ ಗತೋ, ಕೇವಲಂ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪೋಕಾಸತೋ ಅಪರೋ ಏಕೋ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೋ ಗಾಮೂಪಚಾರೋ ನಾಮಾತಿ ದೀಪನತ್ಥಂ ವುತ್ತೋ। ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸಪಿ ಚೇ ಗಾಮಸ್ಸ ಏಕೋ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೋ ಕಪ್ಪಿಯಭೂಮಿಸಮಾನೋ ಉಪಚಾರೋತಿ ವುತ್ತೋ, ಪಗೇವ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪೋಕಾಸತೋ ಏಕೋ। ಸೋ ಪನ ಪಾಕಟತ್ತಾ ಚ ಅಜ್ಝೋಕಾಸತ್ತಾ ಚ ಓಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿಂ ಕರೋತಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಗಾಮನ್ತರಾಪತ್ತಿಂ। ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಹಿ ತಸ್ಮಿಂ ದುತಿಯಲೇಡ್ಡುಪಾತಸಙ್ಖಾತೇ ಗಾಮೂಪಚಾರೇ ವಸನ್ತೀ ಆಪತ್ತಿಞ್ಚ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಗಾಮಂ ಪವಿಸನ್ತೀ ಗಾಮನ್ತರಾಪತ್ತಿಞ್ಚ। ತಾಸಞ್ಹಿ ಠಿತಟ್ಠಾನಂ ಅರಞ್ಞಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ "ತಾವದೇವ ಛಾಯಾ ಮೇತಬ್ಬಾ…ಪೇ॰… ತಸ್ಸಾ ತಯೋ ಚ ನಿಸ್ಸಯೇ, ಅಟ್ಠ ಚ ಅಕರಣೀಯಾನಿ ಆಚಿಕ್ಖೇಯ್ಯಾಥಾ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೪೩೦) ವಚನತೋ। ಅರಞ್ಞಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ, ವಿಕಾಲೇಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ (ಪಾಚಿ॰ ೫೧೮) ಚ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಅಸಾಧಾರಣತ್ತಾ ಚ ಅನ್ತರಾರಾಮಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯಪ್ಪಟಿಕ್ಕಮನಾದೀನಂ ಕಪ್ಪಿಯಭೂಮಿಭಾವವಚನತೋ ಚ "ಏಕಾ ಗಣಮ್ಹಾ ಓಹೀಯೇಯ್ಯಾತಿ ಅಗಾಮಕೇ ಅರಞ್ಞೇ ದುತಿಯಿಕಾಯ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ದಸ್ಸನೂಪಚಾರಂ ವಾ ಸವನೂಪಚಾರಂ ವಾ ವಿಜಹನ್ತಿಯಾ ಆಪತ್ತಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿತೋ (ಪಾಚಿ॰ ೬೯೨) ಚ ಭಿಕ್ಖುನಿಕ್ಖನ್ಧಕನಯಏನ ವಾ ಯಸ್ಮಾ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಇನ್ದಖೀಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಚಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ನೀಯತಿ, ತತ್ಥ ಅನ್ತರಘರೇ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಚೀವರೇ ಸತಿ ಚತುರಙ್ಗಸಮೋಧಾನೇನ ಭಿಕ್ಖೂ ವಸನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಸಗಾಮಕಂ** ನಾಮ ಹೋತಿ।

ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಯ ಏಕಂ ನಾಮ "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಅರಞ್ಞೇ ವತ್ಥಬ್ಬಂ, ಯಾ ವಸೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೪೩೧) ವಚನತೋ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಅರಞ್ಞವಾಸೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ತಾಯ ಹಿ ಅರಞ್ಞೇ ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯೇ ಸತಿ ಅನ್ತೋಆವಾಸೇಪಿ ದುತಿಯಿಕಾಯ ದಸ್ಸನಸವನೂಪಚಾರಂ ವಿಜಹನ್ತಿಯಾ ಆಪತ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಧಿಕಾರೇ "ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾಮಞ್ಚ ಗಾಮೂಪಚಾರಞ್ಚಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೪೪) ಏತ್ಥ ಯಂ ಠಾನಂ ಠಪಿತಂ, ತತ್ಥೇವ ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯೋಪಿ ಕಪ್ಪತಿ, ನ ತತೋ ಪರಂ।

ತಾಸಞ್ಚ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಕಮ್ಮವಾಚಾಯಂ "ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾಮಞ್ಚ ಗಾಮೂಪಚಾರಞ್ಚಾ"ತಿ ವಚನಂ ನತ್ಥೀತಿ ಕತ್ವಾ ತೇಸ್ವೇವ ಗಾಮಗಾಮೂಪಚಾರೇಸು ಘರತಿ। ತತೋ ಪರಂ ದುತಿಯೇಸು ಲೇಡ್ಡುಪಾತಾದೀಸು ತಾಸಂ ಅಕಪ್ಪಿಯಭೂಮಿಕತ್ತಾ ನ ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಸೀಮಾ ಅರಞ್ಞೇ ಘರತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಗಾಮಗಾಮೂಪಚಾರಂ ವಿಯ। ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ "ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾಮನ್ತರಾಪತ್ತಿ"ನ್ತಿ।

ಏವಂ ತಾವ ಪಞ್ಚವಿಧಂ ಗಾಮಭೇದಂ, ಅರಞ್ಞಭೇದಞ್ಚ ಞತ್ವಾ ಇದಾನಿ **"ಅತ್ಥಿ ಗಾಮೋ ನ ಗಾಮಪರಿಹಾರಂ ಕತ್ಥಚಿ ಲಭತೀ"**ತಿಆದಿಭೇದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ ಯೋ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ "ಅಮನುಸ್ಸೋ ನಾಮ ಯೋ ಸಬ್ಬಸೋ ವಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಭಾವೇನ ಯಕ್ಖಪರಿಗ್ಗಹಭೂತೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಗಾಮೋ ನ ಗಾಮಪರಿಹಾರಂ ಕತ್ಥಚಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಲಭತಿ। ಯಞ್ಹಿ ಸನ್ಧಾಯ

ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ “ತಂ ಪನೇತಂ ಬುದ್ಧಕಾಲೇ, ಚಕ್ಕವತ್ತಿಕಾಲೇ ಚ ನಗರಂ ಹೋತಿ, ಸೇಸಕಾಲೇ ಸುಞ್ಞಂ ಹೋತಿ ಯಕ್ಖಪರಿಗ್ಗಹಿತ”ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೮೪; ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೫೦) ವುತ್ತಂ। ಯೋ ಪನ ಪಟಿರಾಜಚೋರಾದೀಹಿ ವಿಲುತ್ತತ್ತಾ, ಕೇವಲಂ ಭಯೇನ ವಾ ಛಡ್ಡಿತೋ ಸಘರೋವ ಅನ್ತರಹಿತಗಾಮಭೂತೋ, ಸೋ “ಗಾಮನ್ತರೇ ಗಾಮನ್ತರೇ ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸಾ”ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೧೮೩) ವುತ್ತಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ಜನೇತಿ, ವಿಕಾಲೇ ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಂ, ಸೇಖಿಯೇ ಚತ್ತಾರಿ ಜನೇತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಯೋ ಪನ ಗಾಮೋ ಯತೋ ವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಕೇನಚಿದೇವ ಕರಣೀಯೇನ ಪುನಪಿ ಆಗನ್ತುಕಾಮಾ ಏವ ಅಪಕ್ಕನ್ತಾತಿ ವುತ್ತೋ, ಅಮನುಸ್ಸೋ ಸೋ ಪಕತಿಗಾಮಸದಿಸೋವ।

ಅತ್ಥಿ ಅರಞ್ಞಂ ನ ಅರಞ್ಞಪರಿಹಾರಂ ಕತ್ಥಚಿ ಲಭತೀತಿ ಏತ್ಥ “ಅಜ್ಝೋಕಾಸೋ ಏಕೂಪಚಾರೋ ನಾಮ ಅಗಾಮಕೇ ಅರಞ್ಞೇ ಸಮನ್ತಾ ಸತ್ತಬ್ಭನ್ತರಾ ಏಕೂಪಚಾರೋ, ತತೋ ಪರಂ ನಾನೂಪಚಾರೋ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೯೪) ಏತ್ಥ ಯ್ವಾಯಂ ನಾನೂಪಚಾರೋತಿ ವುತ್ತೋ, ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯೋ ಪನ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಏಕಲೇಡ್ಡುಪಾತಸಙ್ಖಾತೋ ಗಾಮೂಪಚಾರನಾಮಕೋ ಗಾಮೋ, ಯೋ ವಾ ಸತ್ಥೋ ನಾತಿರೇಕಚಾತುಮಾಸನಿವಿಟ್ಠೋ, ಸೋ **ಅತ್ಥಿ ಗಾಮೋ ನ ಗಾಮಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋತಿ**। ನ ಹಿ ತಂ ಠಾನಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತೋ ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಯಂ ಪನ ಗಾಮಸೀಮಾಯ ಪರಿಯಾಪನ್ನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಲಞ್ಜನಟ್ಠಾನಭೂತಂ ಅರಞ್ಞಂ, ತಂ **ಅತ್ಥಿ ಅರಞ್ಞಂ ನ ಅರಞ್ಞಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋತಿ** ನಾಮ। ನ ಹಿ ತತ್ಥ ಆರಞ್ಞಕಸೀಮಾ ಲಬ್ಭತೀತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ “ಗಾಮಾ ವಾ ಅರಞ್ಞಾ ವಾ”ತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಲಕ್ಖಣಾನುಪಞ್ಞತ್ತಿಭಾವೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ।

“ಗೋನಿಸಾದಿನಿವಿಟ್ಠೋಪಿ ಗಾಮೋ”ತಿ ಏತ್ಥ ಸಚೇ ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಗಾಮಖೇತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಅತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬೋಪಿ ಏಕೋ ಗಾಮೋ। ನೋ ಚೇ, ಉಪಚಾರೇನ ವಾ ಪರಿಕ್ಖೇಪೇನ ವಾ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತಬ್ಬೋ। ಸಚೇ ಗಾಮಖೇತ್ತೇ ಸತಿ ಕಾನಿಚಿ ತಾನಿ ಘರಾನಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಉಪಚಾರಪ್ಪಹೋನಕಂ ಠಾನಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ದೂರೇ ದೂರೇ ಕತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ವಿಕಾಲೇ ಗಾಮಪ್ಪವೇಸೇ ಉಪಚಾರೋವ ಪಮಾಣಂ। ಅನ್ತರಘರಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತೇಸು ಸೇಖಿಯೇಸು, ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಗಾಮನ್ತರಾಪತ್ತೀಸು ಚ ಘರಾನಂ ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನಂ ಪಮಾಣಂ, ಉಪೋಸಥಾದಿಕಮ್ಮಾನಂ ಗಾಮಖೇತ್ತಂ ಪಮಾಣಂ, ಆರಞ್ಞಕಸೇನಾಸನಸ್ಸ ಆಸನ್ನಘರಸ್ಸ ದುತಿಯಲೇಡ್ಡುಪಾತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಞ್ಚಧನುಸತನ್ತರತಾ ಪಮಾಣನ್ತಿ ಏವಂ ನೋ ಪಟಿಭಾನನ್ತಿ ಆಚರಿಯಾ।

“ಯಮ್ಪಿ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಗಾಮಖೇತ್ತೇ ಏಕಂ ಪದೇಸಂ ‘ಅಯಮ್ಪಿ ವಿಸುಂಗಾಮೋ ಹೋತೂ’ತಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ರಾಜಾ ಕಸ್ಸಚಿ ದೇತಿ, ಸೋಪಿ ವಿಸುಂಗಾಮಸೀಮಾ ಹೋತಿಯೇವಾ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೪೭) ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನತೋ ತಂ ಪವಿಸನ್ತಿಯಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಗಾಮನ್ತರಾಪತ್ತಿ ಹೋತಿ ಏವ। ಸಚೇ ತತ್ಥ ವಿಹಾರೋ ವಾ ದೇವಕುಲಂ ವಾ ಸಭಾ ವಾ ಗೇಹಂ ವಾ ನತ್ಥಿ, ಕೇವಲಂ ವತ್ಥುಮತ್ತಕಮೇವ ಹೋತಿ, ಗಾಮೋತಿ ವಿನಯಕಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ ತತ್ಥ ಕಪ್ಪತಿ। “ಅಮನುಸ್ಸೋ ಗಾಮೋ”ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। ತಞ್ಚ ಠಾನಂ ಇತರಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪಬ್ಭನ್ತರೇ ವಾ ಉಪಚಾರಬ್ಭನ್ತರೇ ವಾ ಹೋತಿ, ವಿಕಾಲೇ ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಂ ಆಪುಚ್ಛಿತ್ವಾವ ಗನ್ತಬ್ಬಂ। ನೋ ಚೇ, ಅರಞ್ಞಂ ವಿಯ ಯಥಾಸುಖಂ ಗನ್ತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ಚೇ ಆರಾಮೋ ವಾ ತಿತ್ಥಿಯಸೇಯ್ಯಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರೋವಾ ಹೋತಿ, ಲದ್ಧಕಪ್ಪಮೇವ। ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯೋ ಚೇ ಹೋತಿ, ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸನ್ತಿಯಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಗಾಮನ್ತರಾಪತ್ತಿ ಪರಿಹರಿತಬ್ಬಾ। “ಅರಞ್ಞಂ ನಾಮ ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾಮಞ್ಚ ಗಾಮೂಪಚಾರಞ್ಚ ಅವಸೇಸಂ ಅರಞ್ಞಂ ನಾಮಾ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೯೨) ಏತ್ಥ ಪರಿಕ್ಖೇಪೇ ಸತಿ ಯಥಾವುತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಗಾಮಮೇವ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಂ ತಸ್ಸ ಉಪಚಾರಂ, ತತೋ ಪರಞ್ಚ ಅರಞ್ಞಂ ನಾಮ, ಪರಿಕ್ಖೇಪೇ ಅಸತಿ ಯಥಾವುತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಗಾಮೂಪಚಾರಮೇವ ಠಪೇತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ಅವಸೇಸಂ ಅರಞ್ಞಂ ನಾಮಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಏವಂ ಸತಿ “ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಬಹಿ ಇನ್ದಖೀಲಾ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಅರಞ್ಞ”ನ್ತಿ (ವಿಭ॰ ೫೨೯) ವುತ್ತಲಕ್ಖಣೇ ಅಗಾಮಕೇ ಅರಞ್ಞೇ ಗಣಮ್ಹಾಓಹೀಯನಾಪತ್ತಿ, ತತ್ಥ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಯ ಘರಣಂ ವಿಕಾಲೇ ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಾಪತ್ತಿಯಾ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಏವಮಾದಿವಿನಯವಿಧಿ ಸಮೇತಿ, ಅಞ್ಞಥಾ ನ ಸಮೇತಿ।

“ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾಮೂಪಚಾರಂ ಅವಸೇಸಂ ಅರಞ್ಞಂ ನಾಮಾ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೪೪) ವುತ್ತೇ ಗಾಮೂಪಚಾರತೋ ಪರೋ ಅರಞ್ಞನ್ತಿ ಸಿದ್ಧೇ “ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾಮ”ನ್ತಿ ವಿಸೇಸತ್ಥೋ ನ ದಿಸ್ಸತಿ, ಗಾಮಸ್ಸ ಪನ ಅರಞ್ಞಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗಭಯಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ನ, ಗಾಮೂಪಚಾರಸ್ಸ ಅಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ಸತಿ ಹಿ ಗಾಮೇ ಗಾಮೂಪಚಾರೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ಚ ತವ ಮತೇನ ಅರಞ್ಞಭೂತೋ। ಕುತೋ ದಾನಿ ಗಾಮೂಪಚಾರೋ। ಗಾಮೂಪಚಾರೋಪಿ ಚೇ ಅರಞ್ಞಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಪರೋವ ಗಾಮೋತಿ ಕತ್ವಾ ನ ಯುತ್ತಂ ಗಾಮಸ್ಸ ಅರಞ್ಞಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ ಚ। ತಸ್ಮಾ “ಗಾಮಾ ವಾ ಅರಞ್ಞಾ ವಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ಗಾಮೂಪಚಾರೋಪಿ “ಗಾಮೋ” ತ್ವೇವ ಸಙ್ಗಹಿತೋ। ತಸ್ಮಾ ಗಾಮಸ್ಸ ಅರಞ್ಞಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗೋ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ಯದಿ ಏವಂ “ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾಮಂ ಅವಸೇಸಂ ಅರಞ್ಞಂ ನಾಮಾ”ತಿ ಏತ್ತಕಂ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಚೇ? ನ, ಅರಞ್ಞಸ್ಸ ಪರಿಚ್ಛೇದಜಾನನಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತೋ “ಅರಞ್ಞಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನ ಪಞ್ಞಾಯತೀ”ತಿ ನೋ ಲದ್ಧಿ। ಗಾಮೂಪಚಾರಪರಿಯನ್ತೋ ಹಿ ಇಧ ಗಾಮೋ ನಾಮ। ಯದಿ ಏವಂ “ಗಾಮಸ್ಸ ಚ ಅರಞ್ಞಸ್ಸ ಚ ಪರಿಚ್ಛೇದದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, “ಅರಞ್ಞಸ್ಸ ಪರಿಚ್ಛೇದದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ ಕಿಮತ್ಥಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ವುಚ್ಚತೇ - ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯೇನ ಪಠಮಗಾಮೂಪಚಾರಂಯೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ “ಅರಞ್ಞಪರಿಚ್ಛೇದದಸ್ಸನತ್ಥ”ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಹಿ ಬಾಹಿರಇನ್ದಖೀಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಗಾಮೂಪಚಾರಂ ಅರಞ್ಞಂ ನಾಮ। ಗಾಮಪರಿಚ್ಛೇದವಚನೇ ಪಯೋಜನಂ ಪನೇತ್ಥ ನತ್ಥಿ ಪರಿಕ್ಖೇಪೇನೇವ ಪಾಕಟಭೂತತ್ತಾ। ದುತಿಯಗಾಮೂಪಚಾರೋವ ಗಾಮಸ್ಸ ಪರಿಚ್ಛೇದದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತೋ ಪರಿಕ್ಖೇಪಭಾವೇನ ಅಪಾಕಟತ್ತಾ। ತತ್ಥ ಪಠಮಗಾಮೂಪಚಾರೋ ಚೇ ಅರಞ್ಞಪರಿಚ್ಛೇದದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತೋ, ತತ್ಥ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ। “ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಇನ್ದಖೀಲಾ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಅರಞ್ಞ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಸುಬ್ಯತ್ತತರಂ ಅರಞ್ಞಪರಿಚ್ಛೇದೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ, ಮಿಚ್ಛಾಗಾಹೋ ಚ ನ ಹೋತಿ।

“ಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೋ”ತಿ ಹಿ ವುತ್ತೇ ಅಯಂ ಗಾಮೂಪಚಾರೋವ ಅರಞ್ಞಂ ಗಾಮೂಪಚಾರಸ್ಸ ವಿಭಜ್ಜತ್ತಾ। ಯದಿ ಅರಞ್ಞಪರಿಚ್ಛೇದದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ, ಅವುತ್ತಕಮೇವ, ಅರಞ್ಞತೋ ಪರನ್ತಿ ಚ ಮಿಚ್ಛಾಗಾಹೋ ಹೋತೀತಿ ಚೇ, ನನು ವುತ್ತಂ “ಪಠಮಮೇವ ಇದಂ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರನಿಯಮನತ್ಥಂ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ? ಅರಞ್ಞಪರಿಚ್ಛೇದದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ “ಗಾಮೂಪಚಾರೋ”ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ, ಇನ್ದಖೀಲೇ ಠಿತಸ್ಸ ಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೋತಿ ಪನ ಏವಂ ವಚನಪ್ಪಯೋಜನಂ। ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಚ ಗಾಮಸ್ಸ ಯ್ವಾಯಂ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೋ ಉಪಚಾರೋ”ತಿ **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಸ ನಿಯಮನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಚೇ? “ಅರಞ್ಞಂ ನಾಮಾ”ತಿ ಪದಂ ಅನುದ್ಧರಿತ್ವಾ “ಗಾಮೂಪಚಾರೋ ನಾಮಾ”ತಿ ಉದ್ಧರಣಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ। ತತ್ಥ “ಗಾಮೂಪಚಾರೋ ನಾಮಾ”ತಿ ಮಾತಿಕಾಯಂ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಂ ಪದಂ ಉದ್ಧರನ್ತೋ ತಯೋ ಅತ್ಥವಸೇ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಅರಞ್ಞಪರಿಚ್ಛೇದದಸ್ಸನಮೇಕೋ ಅತ್ಥೋ, ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಿಚ್ಛೇದದಸ್ಸನಮೇಕೋ, ನ ಕೇವಲಂ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸಯೇವ ಉಪಚಾರೋ ವಿನಯಾಧಿಕಾರೇ ಸಪ್ಪಯೋಜನೋ ದಸ್ಸಿತಬ್ಬೋ, ನಿಪ್ಪಯೋಜನೋಪಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಚಾರೋ ಇಮಿನಾ ಪರಿಯಾಯೇನ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಅನುಸಙ್ಗಪ್ಪಯೋಜನಮೇಕೋ ಅತ್ಥೋಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

“ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಘರೂಪಚಾರೇ ಠಿತಸ್ಸ ಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೋ”ತಿ ಇದಂ ಭಗವಾ ತಯೋ ಅತ್ಥವಸೇ ಪಟಿಚ್ಚ ಅಭಾಸಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಪರಿಚ್ಛೇದದಸ್ಸನಮೇಕೋ, ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಧಿಕಾರೇ ಅಯಮೇವ ಗಾಮೂಪಚಾರೋತಿ ದಸ್ಸನಮೇಕೋ, ತತ್ಥ ಠಿತಸ್ಸ ದುತಿಯೋ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಗಾಮಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತೇಸು ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಸಕಿಚ್ಚಕೋ ಉಪಚಾರೋತಿ ದಸ್ಸನಮೇಕೋತಿ ಏವಂ ಭಗವಾ ಅತ್ತನೋ ದೇಸನಾವಿಲಾಸಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಏಕೇಕಪದುದ್ಧಾರಣೇನ ತಯೋ ಅತ್ಥವಸೇ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತಥಾ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಕಮ್ಮವಾಚಾಯ “ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾಮಞ್ಚ ಗಾಮೂಪಚಾರಞ್ಚಾ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೪೪) ಏತ್ಥಾಪಿ ಪರಿಕ್ಖೇಪೇ ಸತಿ ಗಾಮಂ ಠಪೇತ್ವಾ, ಅಸತಿ ಗಾಮೂಪಚಾರಂ ಠಪೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ, ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಚ ಮಜ್ಝೇ ಆರಾಮೇ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಸಮ್ಮನ್ನನಕಾಲೇ ಅಯಂ ನಯೋ ಅತಿವಿಯ ಯುಜ್ಜತಿ। ಉಭಯಪರಿವಜ್ಜನತೋ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನ ವಾ ಉಭಯತ್ಥ ಉಭಯಂ ಲಬ್ಭತೇವ। “ಅನ್ತರಾರಾಮೇಸು ಪನ ಆಚಿಣ್ಣಕಪ್ಪಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಂ ಸಮ್ಮನ್ನನ್ತೀ”ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। “ಅನ್ತರಘರಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನಂ ಸೇಖಿಯಾನಂ ಅನ್ತರಾರಾಮೇಸು ಅಸಮ್ಭವತೋ ಅನ್ತರಾರಾಮೋ ನ ಗಾಮಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥಪಿ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾ ರುಹತೇವಾ”ತಿ ಏಕೇ। ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ದುತಿಯಸ್ಸ ಗಾಮೂಪಚಾರಸ್ಸ ಗಾಮಸಙ್ಖ್ಯಾಸಭಾವತೋ ತಾಸಂ ಇಮಾಯ ದುತಿಯಾಯ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಅಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಾ। ಅಜ್ಝಾರಾಮೋ ಪನ ಗಾಮೋಪಿ ಸಮಾನೋ ತಿತ್ಥಿಯಸೇಯ್ಯಾದಿ ವಿಯ ಕಪ್ಪಿಯಭೂಮೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಆಪತ್ತಿಯಾ ಪರಿಚ್ಛೇದಂ, ತಥಾನಾಪತ್ತಿಯಾಪಿ ಚ।

ದಸ್ಸೇತುಂ ಗಾಮಸಮ್ಬನ್ಧ-ಸಿಕ್ಖಾಪದವಿಭಾವನೇ॥

ಗಾಮಗಾಮೂಪಚಾರಾ ದ್ವೇ, ದಸ್ಸಿತಾ ಇಧ ತಾದಿನಾ।
ಸೀಮಾ ಸೀಮೂಪಚಾರಾ ತು, ಅನೇಕನ್ತಾತಿ ನುದ್ಧಟಾ॥

ಉಪಚಾರಾ ಚ ದ್ವೇ ಹೋನ್ತಿ, ಬಾಹಿರಬ್ಭನ್ತರಬ್ಬಸಾ।
ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಾಪರಿಕ್ಖಿತ್ತ-ಭೇದಾ ಚೇ ಚತುರೋ ಸಿಯುಂ॥

ಅಯಞ್ಹಿ **ಉಪಚಾರ**ಸದ್ದೋ ವಿನಯಪಿಟಕೇ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಗಿಲಾನೇನಪಿ ಆರಾಮೇ ಆರಾಮೂಪಚಾರೇ ಛತ್ತಂ ಧಾರೇತು"ನ್ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೨೭೦) ಏವಮಾದೀಸು ಬಾಹಿರೇ ಉಪಚಾರೇ ದಿಸ್ಸತಿ। ಬಾಹಿರೋ ಉಪಚಾರೋ ನಾಮ ಪರಿಕ್ಖೇಪತೋ, ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನತೋ ವಾ ಏಕೋ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೋ। "ಅಜ್ಝಾರಾಮೋ ನಾಮ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಆರಾಮಸ್ಸ ಅನ್ತೋಆರಾಮೋ, ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಚಾರೋ। ಅಜ್ಝಾವಸಥೋ ನಾಮ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಆವಸಥಸ್ಸ ಅನ್ತೋಆವಸಥೋ, ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಚಾರೋ"ತಿಆದೀಸು (ಪಾಚಿ॰ ೫೦೬) ಪನ ಉಪಚಾರಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಉಪಚಾರೇ ದಿಸ್ಸತಿ। ಅಬ್ಭನ್ತರೋ ಉಪಚಾರೋ ಚ ನಾಮ ಪರಿಕ್ಖೇಪೋ, ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಹೋತಿ। ಇಧ ಪನ ಪರಿಕ್ಖೇಪೋ "ಅಜ್ಝಾರಾಮೋ, ಅಜ್ಝಾವಸಥೋ"ತಿ ವಾ ನ ವುಚ್ಚತಿ, ಅನ್ತೋ ಏವ ಆರಾಮೋ, ಆವಸಥೋತಿ ವಾ। ತೇಸು ಬಾಹಿರಬ್ಭನ್ತರಭೇದಭಿನ್ನೇಸು ದ್ವೀಸು ಉಪಚಾರೇಸು ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಧಿಕಾರೇ "ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾಮಞ್ಚ ಗಾಮೂಪಚಾರಞ್ಚಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೪೪) ಏತ್ಥ ಗಾಮೂಪಚಾರೋ ನಾಮ ಅಬ್ಭನ್ತರೂಪಚಾರೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ನ ಬಾಹಿರೋ। ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಅರಞ್ಞಸಙ್ಖಾತತಾಯ ತಸ್ಸ ಬಾಹಿರಸ್ಸ, ತಸ್ಸಾ ಗಾಮನ್ತರಾಪತ್ತಿಯಾ ಠಾನಭೂತತ್ತಾ ಚ ಅಬ್ಭನ್ತರಉಪಚಾರಸ್ಸಾತಿ ಇದಮೇತ್ಥ ಕಾರಣದ್ವಯಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ಇಧ ಅದಿನ್ನಾದಾನಪಾರಾಜಿಕವಿಭಙ್ಗೇಯೇವ ಪಠಮೋ ಗಾಮೂಪಚಾರೋ ದಸ್ಸಿತೋ, ಸೋ ಬಾಹಿರೋ, ದುತಿಯೋ ಅಬ್ಭನ್ತರೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಪಠಮೇನ ಚ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ದುತಿಯಲೇಡ್ಡುಪಾತಸಙ್ಖಾತೋ ಬಾಹಿರೋ ಉಪಚಾರೋ, ದುತಿಯೇನ ಚ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪತೋ ಬಾಹಿರಸಙ್ಖಾತೋ ಅಬ್ಭನ್ತರೋ ಉಪಚಾರೋ ಲೇಸೇನ ದಸ್ಸಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏವಂ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಉಪಚಾರಾ ಇಧ ಭಗವತಾ ದೇಸನಾವಿಲಾಸಪ್ಪತ್ತೇನ ದೇಸನಾಲೀಲಾಯ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅಯಂ ನಯೋ ಸುಟ್ಠು ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಆಚರಿಯೇಹಿ ಸಮ್ಮನ್ತಯಿತ್ವಾ ಯಥಾನುರೂಪಂ ತತ್ಥ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। ಇತರಥಾ -

ಅಸಮ್ಬುಧಂ ಬುದ್ಧಮಹಾನುಭಾವಂ।
ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಗಮ್ಭೀರನಯತ್ತತಞ್ಚ।
ಯೋ ವಣ್ಣಯೇ ನಂ ವಿನಯಂ ಅವಿಞ್ಞೂ।
ಸೋ ದುದ್ದಸೋ ಸಾಸನನಾಸಹೇತು॥

ಪಾಳಿಂ ತದತ್ಥಞ್ಚ ಅಸಮ್ಬುಧಞ್ಹಿ।
ನಾಸೇತಿ ಯೋ ಅಟ್ಠಕಥಾನಯಞ್ಚ।
ಅನಿಚ್ಛಯಂ ನಿಚ್ಛಯತೋ ಪರೇಹಿ।
ಗಾಮೋತಿ ತೇಯೇವ ಪುರಕ್ಖತೋ ಸೋ॥

ಅನುಕ್ಕಮೇನೇವ ಮಹಾಜನೇನ।
ಪುರಕ್ಖತೋ ಪಣ್ಡಿತಮಾನಿ ಭಿಕ್ಖು।
ಅಪಣ್ಡಿತಾನಂ ವಿಮತಿಂ ಅಕತ್ವಾ।
ಆಚರಿಯಲೀಲಂ ಪುರತೋ ಕರೋತಿ॥

ತತ್ಥ ಹಿ ಪಾಳಿಯಂ "ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರೋ ಗಾಮೂಪಚಾರೋ, ಗಾಮಸಙ್ಖಾತೋ ಉಪಚಾರೋ ಗಾಮೂಪಚಾರೋ ನಾಮಾ"ತಿ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಇನ್ದಖೀಲೇ ಠಿತಸ್ಸ ಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೋ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೯೨) ವತ್ವಾ ಪುನ ಗಾಮಸಙ್ಖಾತಂ ಉಪಚಾರಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಘರೂಪಚಾರೇ ಠಿತಸ್ಸ ಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇಮಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ ವಿಕಾಲೇ ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಗಾಮನ್ತರಅಅಪ್ಪವಾಸಸಮ್ಮುತಿಆದೀಸು ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನಮೇವ ಗಾಮೂಪಚಾರನ್ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಅತ್ಥತೋ ಏಕನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸಙ್ಖಾಸದ್ದಂ ಸಙ್ಖಾತಸದ್ದೇನ ಸಮಾನಯತಿ। **"ಆದಿಯೇಯ್ಯಾ"**ತಿ ಇದಂ ಪಞ್ಚವೀಸತಿಯಾ ಅವಹಾರಾನಂ ಸಾಧಾರಣಪದಂ। ಠಾನಾಚಾವನವಸೇನ ಚ ಖೀಲಾದೀನಿ ಸಙ್ಕಾಮೇತ್ವಾ ಖೇತ್ತಾದಿಗ್ಗಹಣವಸೇನ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಠಾನಾಚಾವನೇ ಯಥಾ ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಧುರನಿಕ್ಖೇಪಾದಿಂ ಅನೋಲೋಕೇತ್ವಾವ ಆಪತ್ತಿ, ತಥಾ ಇಹಾಪೀತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಾ।

"ಅಸುಕಂ ನಾಮ ಭಣ್ಡಂ ಅವಹರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಏಕಾಸಯತ್ತಾ **"ಏಕೇನಾಪೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯದಿ ಆಣತ್ತಿ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ, ಸಂವಿಧಾವಹಾರೋ ನಾಮ ಏಕೋ ಅವಹಾರೋ ಪರಿಹಾಯಿತಬ್ಬೋ।

ಓಕಾಸಪರಿಕಪ್ಪೇ ಠಾನಾಚಾವನಾಯ ಗಹಿತಮ್ಪಿ ಓಕಾಸಪರಿಕಪ್ಪಿತತ್ತಾ ರಕ್ಖತಿ। ಓಕಾಸಾತಿಕ್ಕಮೋವ ಪಮಾಣಂ ಪುಬ್ಬೇ ಅಸುದ್ಧಚಿತ್ತೇನ ಗಹಿತತ್ತಾ। ಇದಾನಿ ಸುದ್ಧಚಿತ್ತೇನ ಗಹಿತೇಪಿ ಹೋತಿ ಏವಾತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನ ಸುನ್ದರಂ। ಏತ್ಥ ಪನ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ಉದ್ಧಾರೋ ನತ್ಥೀತಿ ಠಾನಾಚಾವನಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಉದ್ಧತಮತ್ತೇ ಅವಹಾರೋ ಸಕಲಸ್ಸ ಪಯೋಗಸ್ಸ ನಿಟ್ಠಾಪಿತತ್ತಾ, ನ ಅತ್ಥಸಾಧಕವಸೇನ। **ಉದ್ಧಾರೇಯೇವ ರಕ್ಖತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಏವ-ಸದ್ದೇನ ಪಾತನೇ ನ ರಕ್ಖತೀತಿ ಅತ್ಥೇ ಸಿದ್ಧೇಪಿ ಅತ್ಥಸಾಧಕವಸೇನ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

"ಪಥಬ್ಯಾರಾಜಪದೇಸರಾಜಾದಯೋ ಬಹೂ, ತೇಸಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹನತ್ಥಂ 'ರಾಜಾನೋ'ತಿ ಬಹುವಚನಂ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಬಹುವಚನಂ ಕತಂ, ಇದಂ ಪನ ಏಕಂ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಮೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ರಾಜಾನೋತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಅನಿದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಸಾಧಾರಣವಸೇನ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ವುತ್ತಂ, ಇದಂ ಪನ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಮೇವಾತಿ।

ಪುಬ್ಬಪ್ಪಯೋಗೇತಿ ಏತ್ಥ ಗಮನಕಾಲೇ ಮಗ್ಗಸೋಧನಾಧಿಕರಣೇ ಅಪಾಚಿತ್ತಿಯಖೇತ್ತೇ ದುಕ್ಕಟಂ, ಲತಾಚ್ಛೇದನಾದೀಸು ಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವ। ಗನ್ತ್ವಾ ಪನ ಕುಮ್ಭಿಮತ್ಥಕೇ ಜಾತಲತಾದಿಚ್ಛೇದನೇ ಸಹಪಯೋಗತ್ತಾ ದುಕ್ಕಟಂ। "ಏಕಭಣ್ಡೇ ಏವಂ ಭಾರಿಯಮಿದಂ, 'ತ್ವಮ್ಪಿ ಏಕಪಸ್ಸಂ ಗಣ್ಹ, ಅಹಮ್ಪಿ ಏಕಪಸ್ಸಂ ಗಣ್ಹಾಮೀ'ತಿ ಸಂವಿದಹಿತ್ವಾ ಉಭಯೇಸಂ ಪಯೋಗೇನ ಠಾನಾಚಾವನೇ ಕತೇ ಕಾಯವಾಚಾಚಿತ್ತೇಹಿ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ। ಅಞ್ಞಥಾ ಸಾಹತ್ಥಿಕಂ ವಾ ಆಣತ್ತಿಕಸ್ಸ ಅಙ್ಗಂ ನ ಹೋತಿ , ಆಣತ್ತಿಕಂ ವಾ ಸಾಹತ್ಥಿಕಸ್ಸಾತಿ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣೇನ ವಿರುಜ್ಝತೀ"ತಿ **ವಿನಯಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಲಿಖಿತಂ। ಪಿ-ಸದ್ದೋ ಪನೇತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಲಿಖಿತೋ।

କାୟವାଚାସମୁଟ୍ଠାନଂ, ୟସ୍ସା ଆପତ୍ତିୟା ସିୟା।
ତତ୍ର ବାଚଙ୍ଗଂ ଚିତ୍ତଂବ, କମ୍ମଂ ନସ୍ସା ବିଧୀୟତି॥

କିରିୟାକିରିୟାଦିକଂ ୟଞ୍ଚେ, ୟମ୍ହି କମ୍ମତ୍ତୟଂ ଭବେ।
ନ ୟୁତ୍ତଂ ତଂ ବିରୁଦ୍ଧତ୍ତା, କମ୍ମମେକଂବ ୟୁଜ୍ଜତୀତି॥ (ବଜିର॰ ଟୀ॰ ପାରାଜିକ ୧୭୦ ପକିଣ୍ଣକକଥାବଣ୍ଣନା)।

ଦୁତିୟପାରାଜିକବଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩. ତତିୟପାରାଜିକବଣ୍ଣନା

ୟଥା ଞାତପରିଞ୍ଞା ଧମ୍ମାନଂ ସଭାବଜାନନମେବ "ଇଦଂ ରୂପଂ, ଅୟଂ ବେଦନା"ତି, ତୀରଣପରିଞ୍ଞା ପନ ଧମ୍ମସଭାବେନ ସଦ୍ଧିଂ ଅନିଚ୍ଚାଦିବସେନ ପବତ୍ତମାନଂ "ରୂପଂ ଅନିଚ୍ଚନ୍ତି ବା"ତିଆଦି, ଏବମିଧ ସଦ୍ଧିଂ ଚେତେତ୍ଵା ଏକତ୍ତେନାପି ପାଣାତିପାତାଭାବା **"ଜୀବିତା ବୋରୋପେୟ୍ୟା"**ତି ବୁତ୍ତଂ। "ମନୁସ୍ସବିଗ୍ଗହ"ନ୍ତି ବୁତ୍ତତ୍ତା ଗବ୍ଭସେୟ୍ୟକାନଂ ବସେନ ସବ୍ବସୁଖୁମଅତ୍ତଭାବତୋ ପଟ୍ଠାୟ ଦସ୍ସେତୁଂ **"କଲଲତୋ ପଟ୍ଠାୟା"**ତି ଆହ। ଏତ୍ଥ ଜୀବିତା ବୋରୋପେନ୍ତୋ ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନତୋ ବିୟୋଜେତି। ତତ୍ଥ ଖଣପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନଂ ନ ସକ୍କା ବୋରୋପେତୁଂ, ସନ୍ତତିପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନଂ ବା ଅଦ୍ଧାପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନଂ ବା ସକ୍କା। କଥଂ? ତସ୍ମିଞ୍ହି ଉପକ୍କମେ କତେ ଲଦ୍ଧୂପକ୍କମଂ ଜୀବିତଦସକଂ ନିରୁଜ୍ଝମାନଂ ଦୁବ୍ବଲସ୍ସ ପରିହୀନବେଗସ୍ସ ପଚ୍ଚୟୋ ହୋତି। ସନ୍ତତିପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନଂ ୟଥା ଦ୍ଵେ ତୟୋ ଜବନବାରେ ଜବିତ୍ଵା ନିରୁଜ୍ଝତି, ଅଦ୍ଧାପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନଞ୍ଚ ତଦନୁରୂପଂ କତ୍ଵା ନିରୁଜ୍ଝତି, ତଥା ପଚ୍ଚୟୋ ହୋତି। ତତୋ ସନ୍ତତିପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନଂ ବା ଅଦ୍ଧାପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନଂ ବା ୟଥାପରିଚ୍ଛିନ୍ନକାଲଂ ଅପତ୍ଵା ଅନ୍ତରାବ ନିରୁଜ୍ଝତି। ଏବଂ ତଦୁଭୟମ୍ପି ବୋରୋପେତୁଂ ସକ୍କା। ତସ୍ମା ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନଂ ବିୟୋଜେତି।

"ଇମସ୍ସ ପନତ୍ଥସ୍ସା"ତି ବୋହାରବସେନ ବୁତ୍ତମତ୍ଥଂ ପରମତ୍ଥବସେନ ଆବିଭାବତ୍ଥଂ **"ପାଣୋ ବେଦିତବ୍ବୋ"**ତିଆଦି ବୁତ୍ତଂ। କାୟବିଞ୍ଞତ୍ତିସହିତାୟ ଚେତନାୟ ପୟୁଜ୍ଜତୀତି **ପୟୋଗୋ, କୋ ସୋ?** ସରୀରେ ସତ୍ଥାଦୀନଂ ଗମନଂ ପହରଣନ୍ତି କାୟବଚୀବିଞ୍ଞତ୍ତିସହିତାୟ ଚେତନାୟ ପରସରୀରେ ସତ୍ଥପାତନଂ। **ଦୂରେ ଠିତ**ନ୍ତି ଦୂରେ ବା ତିଟ୍ଠତୁ, ସମୀପେ ବା। ହତ୍ଥତୋ ମୁତ୍ତେନ ପହାରୋ **ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟୋ**। **ତତ୍ଥା**ତି ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟପ୍ପୟୋଗେ। **ୟୋ କୋଚି ମରତୂ**ତି ଏତ୍ଥ ମହାଜନସମୂହେ ନ ସକ୍କା। ୟସ୍ସୂପରି ସରୋ ପତତି, ତସ୍ସେବ ଜୀବିତମରଣଂ କାତୁଂ, ନ ୟସ୍ସ କସ୍ସଚି ଜୀବିତମରଣଂ। **ଆଣାପନ**ନ୍ତି ବଚୀବିଞ୍ଞତ୍ତିସହିତାୟ ଚେତନାୟ ଅଧିପ୍ପେତତ୍ଥସାଧନଂ। ତେନେବ "ସାବେତୁକାମୋ ନ ସାବେତୀ"ତି (ପାରା॰ ୩୪) ବୁତ୍ତଂ। **ଆଣତ୍ତିନିୟାମକା**ତି ଆଣତ୍ତିକପ୍ପୟୋଗସାଧିକା। ଏତେସୁ ହି ଅବିରଜ୍ଝିତେସୁ ଏବ ଆଣତ୍ତିପୟୋଗୋ ହୋତି, ନ ଅଞ୍ଞଥା।

ରୂପୂପହାରୋତି ଏତ୍ଥ -

"ମମାଲାଭେନ ଏସିତ୍ଥୀ, ମରତୂ"ତି ସମୀପଗୋ।
ଦୁଟ୍ଠଚିତ୍ତୋ ସଚେ ୟାତି, ହୋତି ସୋ ଇତ୍ଥିମାରକୋ॥

ଭିକ୍ଖତ୍ଥାୟ ସଚେ ୟାତି, ଜାନନ୍ତୋପି ନ ମାରକୋ।
ଅନତ୍ଥିକୋ ହି ସୋ ତସ୍ସା, ମରଣେନ ଉପେକ୍ଖକୋ॥

ବିୟୋଗେନ ଚ ମେ ଜାୟା, ଜନନୀ ଚ ନ ଜୀବତି।
ଇତି ଜାନଂ ବିୟୁଞ୍ଜନ୍ତୋ, ତଦତ୍ଥିକୋ ହୋତି ମାରକୋ॥

ପବ୍ବଜ୍ଜାଦିନିମିତ୍ତଞ୍ଚେ, ୟାତି ଜାନଂ ନ ମାରକୋ।
ଅନତ୍ଥିକୋ ହି ସୋ ତସ୍ସା, ମରଣେନ ଉପେକ୍ଖକୋ॥

ହାରକସଦ୍ଦସ୍ସ ଭେଦତୋ ଅତ୍ଥଂ ବିତ୍ଥାରେତ୍ଵା ଉଭୟମ୍ପି ଏକମେବାତି ଦସ୍ସେତୁଂ **"ସତ୍ଥଞ୍ଚ ତଂ ହାରକଞ୍ଚା"**ତିଆଦି ବୁତ୍ତଂ। **ଏତେନ ଥାବରପ୍ପୟୋଗଂ ଦସ୍ସେତି** ସାହତ୍ଥିକାଦୀସୁ ପୟୋଗେସୁ। **"ଇତି ଚିତ୍ତମନୋ"**ତି ଉଦ୍ଧରିତ୍ଵାପି ଇତିସଦ୍ଦସ୍ସ ଅତ୍ଥୋ ନ ତାବ ବୁତ୍ତୋ। କିଞ୍ଚାପି ନ ବୁତ୍ତୋ, ଅଧିକାରବସେନ ପନ ଆଗତଂ ଇତିସଦ୍ଦଂ ୟୋଜେତ୍ଵା **ଇତି ଚିତ୍ତସଙ୍କପ୍ପୋ**ତି ଏତ୍ଥ "ମରଣସଞ୍ଞୀ ମରଣଚେତନୋ ମରଣାଧିପ୍ପାୟୋ"ତି ବୁତ୍ତତ୍ତା ମରଣଂୟେବ ବକ୍ଖତୀତି ବେଦିତବ୍ବୋ। **ବୁତ୍ତନୟେନା**ତି ଛପ୍ପୟୋଗବସେନ। ସାହତ୍ଥିକନିସ୍ସଗ୍ଗିୟପ୍ପୟୋଗେସୁ ସନ୍ନିଟ୍ଠାପକଚେତନାୟ ସତ୍ତମାୟ ସହ ଉପ୍ପନ୍ନକାୟବିଞ୍ଞତ୍ତିୟା ସାହତ୍ଥିକତା ବେଦିତବ୍ବା। ଆଣତ୍ତିକେ ପନ ସତ୍ତହିପି ଚେତନାହି ସହ ବଚୀବିଞ୍ଞତ୍ତିସମ୍ଭବତୋ ସତ୍ତ ସତ୍ତ ସଦ୍ଦା ଏକତୋ ହୁତ୍ଵା ଏକେକକ୍ଖରଭାବଂ ଗନ୍ତ୍ଵା ୟତ୍ତକେହି ଅକ୍ଖରେହି ଅତ୍ତନୋ ଅଧିପ୍ପାୟଂ ବିଞ୍ଞାପେନ୍ତି, ତଦବସାନକ୍ଖରସମୁଟ୍ଠାପିକାୟ ସତ୍ତମଚେତନାୟ ସହଜାତବଚୀବିଞ୍ଞତ୍ତିୟା ଆଣତ୍ତିକତା ବେଦିତବ୍ବା।

ତତିୟପାରାଜିକବଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪. ଚତୁତ୍ଥପାରାଜିକବଣ୍ଣନା

ଇଧେବ ସଙ୍ଗହନ୍ତି "ଇତି ଜାନାମି, ଇତି ପସ୍ସାମୀ"ତି ପଦେ କଥନ୍ତି ଚେ, **"ଇତି ଜାନାମୀ"**ତିଆଦିମାହ । କେବଲଂ "ପାପିଚ୍ଛତାୟା"ତି (କଙ୍ଖା॰ ଅଟ୍ଠ॰ ଚତୁତ୍ଥପାରାଜିକବଣ୍ଣନା) ବଚନତୋ ମନ୍ଦତ୍ତା ମୋମୂହତ୍ତା ସମୁଦାଚରନ୍ତସ୍ସ ଅନାପତ୍ତୀତି ଦୀପିତଂ। "ଅତୀତକାଲେ ସୋତାପନ୍ନୋମ୍ହୀ"ତି ବଦନ୍ତୋ ପରିୟାୟେନ ବଦତି, "ୟୋ ତେ ବିହାରେ ବସତି, ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ଅରହା"ତିଆଦୀସୁ (ପରି॰ ୧୬୬) ବିୟ ସିକ୍ଖାପଦେପି "ଇତି ଜାନାମୀ"ତି (ପାରା॰ ୧୯୬, ୧୯୮) ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନମେବ ବୁତ୍ତଂ।

ଚତୁତ୍ଥପାରାଜିକବଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ମାତୁଘାତକପିତୁଘାତକଅରହନ୍ତଘାତକା ତତିୟପାରାଜିକଂ ଆପନ୍ନା, ଭିକ୍ଖୁନିଦୂସକୋ, ଲମ୍ବୀଆଦୟୋ ଚ ଚତ୍ତାରୋ ପଠମପାରାଜିକଂ ଆପନ୍ନା ଏବାତି କତ୍ଵା କୁତୋ ଚତୁବୀସତୀତି ଚେ? ନ, ଅଧିପ୍ପାୟାଜାନନତୋ। ମାତୁଘାତକାଦୟୋ ହି ଚତ୍ତାରୋ ଇଧାନୁପସମ୍ପନ୍ନା ଏବ ଅଧିପ୍ପେତା, ଲମ୍ବୀଆଦୟୋ ଚତ୍ତାରୋ କିଞ୍ଚାପି ପଠମପାରାଜିକେନ ସଙ୍ଗହିତା, ୟସ୍ମା ପନ ଏକେନ ପରିୟାୟେନ ମେଥୁନଧମ୍ମଂ ପଟିସେବିନୋ ହୋନ୍ତି, ତସ୍ମା ବିସୁଂ ବୁତ୍ତା। **ନ ଲଭତି ଭିକ୍ଖୂହୀ**ତି ଏତ୍ଥ "ଉପୋସଥାଦିଭେଦଂ ସଂବାସ"ନ୍ତି ଏତ୍ତକଂ ବୁତ୍ତଂ। ବିନୟଟ୍ଠକଥାୟଂ "ଉପୋସଥପ୍ପବାରଣାପାତିମୋକ୍ଖୁଦ୍ଦେସସଙ୍ଘକମ୍ମପ୍ପଭେଦ"ନ୍ତି ବୁତ୍ତଂ। ପାଳିୟଂ "ସଂବାସୋ ନାମ ଏକକମ୍ମଂ ଏକୁଦ୍ଦେସୋ ସମସିକ୍ଖତା"ତି (ପାରା॰ ୫୫, ୯୨, ୧୭୨, ୧୯୭) ବୁତ୍ତଂ। ତିବିଧେନାପି ସଙ୍ଘକମ୍ମଂ କାତୁଂ ନ ବଟ୍ଟତୀତି ପଟିକ୍ଖିତ୍ତଂ। "ନ, ଭିକ୍ଖବେ, ଗହଟ୍ଠେନ ନିସିନ୍ନପରିସାୟ ପାତିମୋକ୍ଖଂ ଉଦ୍ଦିସିତବ୍ବ"ନ୍ତିଆଦି (ମହାବ॰ ୧୫୪)

ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಪ್ಪವಾರಣಾಸು ಏವ ಆಗತಂ, ಅಞ್ಞೇಸು ಚ ಏವರೂಪೇಸು ಠಾನೇಸು ಸೇಸಂ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ನತ್ಥಿ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ। ಆಚರಿಯಾಪಿ "ಸೇಸಂ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ನತ್ಥಿ ಆಪತ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। "ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನಂ ಅಮೂಲಕೇನ ಪಾರಾಜಿಕೇನ ಚೋದೇನ್ತಸ್ಸ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ, ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇನ ಚೋದೇನ್ತಸ್ಸ ಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಿಯ ವುತ್ತಂ, ನ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಿಯ ದುಕ್ಕಟಂ। ತಸ್ಮಾ ತೇನ ಸಹಸೇಯ್ಯಾ, ತಸ್ಸ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ವಟ್ಟತೀತಿ ಆಚರಿಯಾ ವದನ್ತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **"ಯಥಾ ಪುರೇ ತಥಾ ಪಚ್ಛಾ"ತಿ** 'ಏಕಕಮ್ಮಂ ಏಕುದ್ದೇಸೋ ಸಮಸಿಕ್ಖತಾ'ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಸಂವಾಸಸ್ಸ ಅಭಬ್ಬತಾಮತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ।

ಇದಾನಿ ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ಸಾಧಾರಣಂ ಪಕಿಣ್ಣಕಂ - ಮೇಥುನಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವನ್ತೋ ಅತ್ಥಿ ಕೋಚಿ ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತಿ ಅಸಂವಾಸೋ, ಅತ್ಥಿ ಕೋಚಿ ನ ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತಿ ಅಸಂವಾಸೋ, ಅತ್ಥಿ ಕೋಚಿ ನ ಪಾರಾಜಿಕೋ ಸಂವಾಸೋ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ವಾ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ವಾ ಪಟಿಸೇವನ್ತೋ, ಅತ್ಥಿ ಕೋಚಿ ನ ಪಾರಾಜಿಕೋ ಪಕ್ಖಪಣ್ಡಕೋ ಅಪಣ್ಡಕಪಕ್ಖೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಪಣ್ಡಕಪಕ್ಖೇ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವನ್ತೋ। ಸೋ ಆಪತ್ತಿಂ ನಾಪಜ್ಜತೀತಿ ನ ಪಾರಾಜಿಕೋ ನಾಮ। ನ ಹಿ ಅಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ಸೋ ಅನಾಪತ್ತಿಕತ್ತಾ ಅಪಣ್ಡಕಪಕ್ಖೇ ಆಗತೋ ಕಿಂ ಅಸಂವಾಸೋ ಹೋತಿ, ನ ಹೋತೀತಿ? ಹೋತಿ। "ಅಭಬ್ಬೋ ತೇನ ಸರೀರಬನ್ಧನೇನಾ"ತಿ (ಮಹಾವ° ೧೨೯) ಹಿ ವುತ್ತಂ। "ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ...ಪೇ°... ಅಸಂವಾಸೋ"ತಿ (ಪಾರಾ° ೪೪) ವುತ್ತತ್ತಾ ಯೋ ಭಿಕ್ಖುಭಾವೇನ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವತಿ, ಸೋ ಏವ ಅಭಬ್ಬೋ। ನಾಯಂ ಅಪಾರಾಜಿಕತ್ತಾತಿ ಚೇ? ನ, "ಬ್ಯತ್ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಪಟಿಬಲೇನ ಸಙ್ಘೋ ಞಾಪೇತಬ್ಬೋ"ತಿ (ಮಹಾವ° ೧೨೮) ವುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಯಥಾ ಅಭಿಕ್ಖುನಾ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಸಾವಿತಾಯಪಿ ಕಮ್ಮಂ ರುಹತಿ ಕಮ್ಮವಿಪತ್ತಿಯಾ ಅಸಮ್ಭವತೋ, ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತತ್ರಾಯಂ ವಿಸೇಸೋ - ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಪುಬ್ಬೋ ಏವಂ ಚೇ ಕಮ್ಮವಾಚಂ ಸಾವೇತಿ, ಸಙ್ಘೋ ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸಞ್ಞೀ ಏವ ಚೇ, ಕಮ್ಮಂ ರುಹತಿ, ನಾಞ್ಞಥಾತಿ ನೋ ಖನ್ತೀತಿ ಆಚರಿಯೋ।

ಗಹಟ್ಠೋ ವಾ ತಿತ್ಥಿಯೋ ವಾ ಪಣ್ಡಕೋ ವಾ ಕಮ್ಮವಾಚಂ ಸಾವೇತಿ, ಸಙ್ಘೇನ ಕಮ್ಮವಾಚಾ ನ ವುತ್ತಾ ಹೋತಿ। "ಸಙ್ಘೋ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇಯ್ಯ ಸಙ್ಘೋ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಿ, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸಙ್ಘೇನಾ"ತಿ (ಮಹಾವ° ೧೨೭) ಹಿ ವಚನತೋ ಸಙ್ಘೇನ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ವತ್ತಬ್ಬತಾಯ ಸಙ್ಘಪರಿಯಾಪನ್ನೇನ, ಸಙ್ಘಪರಿಯಾಪನ್ನಸಞ್ಞಿತೇನ ವಾ ಏಕೇನ ವುತ್ತಾಯ ಸಙ್ಘೇನ ವುತ್ತಾ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ನ ಗಹಟ್ಠತಿತ್ಥಿಯಪಣ್ಡಕಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರೇನ। ಅಯಮೇವ ಸಬ್ಬಕಮ್ಮೇಸು ಯುತ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

ತಥಾ ಅತ್ಥಿ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವನ್ತೋ ಕೋಚಿ ನಾಸೇತಬ್ಬೋ, "ಯೋ ಭಿಕ್ಖುನಿದೂಸಕೋ, ಅಯಂ ನಾಸೇತಬ್ಬೋ"ತಿ (ಮಹಾವ° ೧೧೪-೧೧೫ ಅತ್ಥತೋ ಸಮಾನಂ) ವುತ್ತತ್ತಾ ತೇನ ಏವ ಸೋ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋವ ಸಹಸೇಯ್ಯಾಪತ್ತಿಂ ವಾ ಅಞ್ಞಂ ವಾ ತಾದಿಸಂ ಜನೇತಿ, ತಸ್ಸ ಓಮಸನೇ ಚ ದುಕ್ಕಟಂ ಹೋತಿ। ಅಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವನ್ತೋ ನ ನಾಸೇತಬ್ಬೋ, "ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ನ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ಪಾಳಿಯಾ ಅಭಾವತೋ, ತೇನೇವ ಸೋ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಸಹಸೇಯ್ಯಾಪತ್ತಿಆದಿಂ ನ ಜನೇತಿ, ಕೇವಲಂ ಅಸಂವಾಸೋತಿ ಕತ್ವಾ ಗಣಪೂರಕೋ ನ ಹೋತಿ। ಏಕಕಮ್ಮಏಕುದ್ದೇಸೋ ಹಿ ಸಂವಾಸೋತಿ ವುತ್ತೋ, ಸಮಸಿಕ್ಖತಾಪಿ ಸಂವಾಸೋತಿ ಕತ್ವಾ ಸೋ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ನತ್ಥೀತಿ। ಪದಸೋಧಮ್ಮಾಪತ್ತಿಂ ಪನ ಜನೇತೀತಿ ಕಾರಣಚ್ಛಾಯಾ ದಿಸ್ಸತೀತಿ। ಯಥಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಏಕಕಮ್ಮಾದಿನೋ ಸಂವಾಸಸ್ಸ ಅಭಾವಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಅಸಂವಾಸಾ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ, ತಥಾ ಭಿಕ್ಖು ಚ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ, ಪದಸೋಧಮ್ಮಾಪತ್ತಿಂ ಪನ ನ ಜನೇತಿ। ತಥಾ ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನೋಪಿ ಏಕೇಚ್ಚೋ "ಯೋ ನಾಸೇತಬ್ಬೋತಿ ವುತ್ತೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ನಿದಸ್ಸನೇನ ಸಕಾರಣಚ್ಛಾಯಾ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತಾ ಹೋತೀತಿ ನ ಗಹಣಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಅಪಿಚ "ಉಭೋ ನಾಸೇತಬ್ಬಾ, ದೂಸಕೋ ನಾಸೇತಬ್ಬೋ"ತಿ (ಪಾರಾ° ೬೬) ವಚನತೋ, "ಮೇತ್ತಿಯಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಂ ನಾಸೇಥಾ"ತಿ (ಪಾರಾ° ೩೮೪) ವಚನತೋ ಚ ಯೋ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಅನುವಿಜ್ಜಕೇನ ಅನುವಿಜ್ಜಿಯಮಾನೋ ಪರಾಜಿತೋ, ಸೋಪಿ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋವ, ನ ಓಮಸವಾದಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ಜನೇತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಕಚತುಕ್ಕಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅತ್ಥಿ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಕೋ ನ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ, ಅತ್ಥಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ನ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಕೋ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ, ಅತ್ಥಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಕೋ ಚೇವ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ ಚ, ಅತ್ಥಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇವ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಕೋ ನ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ। ತತ್ಥ ತತಿಯೋ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಕಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಾ ಹಿ ಯಾವ ನ ಲಿಙ್ಗಂ ಪರಿಚ್ಚಜತಿ, ಕಾಸಾವೇಸು ಸಉಸ್ಸಾಹಾವ ಸಮಾನಾ ಸಾಮಞ್ಞಾ ಚವಿತುಕಾಮಾ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖನ್ತೀಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಏವ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನಾವ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ಭಗವತಾ "ನತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನ"ನ್ತಿ। ಕದಾ ಪನ ಸಾ ಅಭಿಕ್ಖುನೀ ಹೋತೀತಿ? ಯದಾ ಸಾ ವಿಬ್ಭನ್ತಾತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ಭಗವತಾ "ಯದೇವ ಸಾ ವಿಬ್ಭನ್ತಾ, ತದೇವ ಸಾ ಅಭಿಕ್ಖುನೀ"ತಿ (ಚೂಳವ° ೪೩೪)। ಕಿತ್ತಾವತಾ ಪನ ವಿಬ್ಭನ್ತಾ ಹೋತೀತಿ? ಸಾಮಞ್ಞಾ ಚವಿತುಕಾಮಾ ಕಾಸಾವೇಸು ಅನಾಲಯಾ ಕಾಸಾವಂ ವಾ ಅಪನೇತಿ, ನಗ್ಗಾ ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ತಿಣಪಣ್ಣಾದಿನಾ ವಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ಕಾಸಾವಂಯೇವ ವಾ ಗಿಹಿನಿವಾಸನಾಕಾರೇನ ನಿವಾಸೇತಿ, ಓದಾತಂ ವಾ ವತ್ಥಂ ನಿವಾಸೇತಿ, ಲಿಙ್ಗೇನೇವ ವಾ ಸದ್ಧಿಂ ತಿತ್ಥಿಯೇಸು ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಕೇಸಲುಞ್ಚನಾದಿವತಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ತಿತ್ಥಿಯಲಿಙ್ಗಂ ವಾ ಸಮಾದಿಯತಿ, ತದಾ ವಿಬ್ಭನ್ತಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಯಾ ಸಲಿಙ್ಗೇ ಠಿತಾವ ತಿತ್ಥಿಯವತಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಸಾ ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತಭಿಕ್ಖು ವಿಯ ಪಚ್ಛಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಮ್ಪಿ ನ ಲಭತಿ। ಸೇಸಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಮೇವ ಲಭತಿ, ನ ಉಪಸಮ್ಪದಂ। ಪಾಳಿಯಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ "ಯಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೀ ಸಕಾವಾಸಾ ತಿತ್ಥಾಯತನಂ ಸಙ್ಕನ್ತಾ, ಸಾ ಆಗತಾ ನ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾ"ತಿ (ಚೂಳವ° ೪೩೪) ವಚನತೋ ಯಾ ಪಠಮಂ ವಿಬ್ಭಮಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ತಿತ್ಥಾಯತನಂ ಸಙ್ಕನ್ತಾ, ಸಾ ಆಗತಾ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾತಿ ಅನುಞ್ಞಾತಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ। ಸಙ್ಗೀತಿಆಚರಿಯೇಹಿ ಪನ "ಚತುವೀಸತಿ ಪಾರಾಜಿಕಾನೀ"ತಿ (ಪಾರಾ° ಅಟ್ಠ° ೨.೨೩೩) ವುತ್ತತ್ತಾ ನ ಪುನ ಸಾ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾ। ತಸ್ಮಾ ಏವ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಂ ನಾನುಞ್ಞಾತಂ ಭಗವತಾ। ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಏವ। ಪಕ್ಖಪಣ್ಡಕೀಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಏವ। ಇಮಂ ನಯಂ ಚತೂಸುಪಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಯಥಾರಹಂ ಕಥೇತಬ್ಬಂ।

ಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಕಣ್ಡಂ

೧. ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅಞ್ಞತ್ರ ಸುಪಿನನ್ತಾತಿ ಸ್ವಾಯಂ ದುಬ್ಬಲವತ್ಥುಕತ್ತಾ ಚೇತನಾಯ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಆಕಡ್ಢಿತುಂ ಅಸಮತ್ಥಾ, ಸುಪಿನೇ ಉಪಟ್ಠಿತಂ ನಿಮಿತ್ತಞ್ಚ ದುಬ್ಬಲಂ। ಪವತ್ತೇ ಪನ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲೇಹಿ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಿತಾ ವಿಪಾಕಂ ದೇತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ವಿಪಾಕಂ ದೇತಿ, ಅಥ ಖೋ ಅವಿಸಯೇ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಾವ ಸುಪಿನನ್ತಚೇತನಾತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ "ಸುಪಿನೇ ಉಪಟ್ಠಿತಂ ನಿಮಿತ್ತಞ್ಚ ದುಬ್ಬಲ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಅನೇಕನ್ತಂ, ನ ಚ ಆರಮ್ಮಣದುಬ್ಬಲತಾಯ ಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿ ದುಬ್ಬಲಾ ಅತೀತಾನಾಗತಾರಮ್ಮಣಾಯ, ಪಞ್ಞತ್ತಾರಮ್ಮಣಾಯ ವಾ ಅದುಬ್ಬಲತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ **ದುಬ್ಬಲವತ್ಥುಕತ್ತಾ**ತಿ ದುಬ್ಬಲಹದಯವತ್ಥುಕತ್ತಾತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾರಾಜಿಕ ೨೩೬-೨೩೭) ಆಚರಿಯೋ। ಅವತ್ಥುಕತಾಯ ದುಬ್ಬಲಭಾವೋ ಯುಜ್ಜತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಅವತ್ಥುಕಾಯ ಭಾವನಾಪಭವಾಯ ಅತಿರೇಕಬಲವಸಮ್ಭವತೋ। ಭಾವನಾಬಲಸಮಪ್ಪಿತಞ್ಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಅರೂಪಮ್ಪಿ ಸಮಾನಂ ಅತಿಭಾರಮ್ಪಿ ಕರಜಕಾಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣೇನೇವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಮ್ಪಿ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಠಪೇತಿ, ತಪ್ಪಟಿಭಾಗಂ ಅನಪ್ಪಿತಮ್ಪಿ ಕಾಮಾವಚರಚಿತ್ತಂ ಕರಜಕಾಯಂ ಆಕಾಸೇ ಲಙ್ಘನಸಮತ್ಥಂ ಕರೋತಿ। ಕಿಂ ಪನೇತ್ಥ ತಂ ಅನುಮಾನಕರಣಂ? ಯೇನ ಚಿತ್ತಸ್ಸೇವ ಆನುಭಾವೋತಿ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯ ಚಿತ್ತಾನುಭಾವೇನ ಠಪನಲಙ್ಘನಾದಿಕಿರಿಯಾವಿಸೇಸನಿಬ್ಬತ್ತಿದಸ್ಸನತೋ। ಪಕತಿಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನರೂಪಂ ವಿಯ ಅಸಂಸಟ್ಠತ್ತಾ, ನಿಕ್ಖಮನತ್ತಾ ಚ ವತ್ಥಿಸೀಸಂ, ಕಟಿ, ಕಾಯೋತಿ ತಿಧಾ ಸುಕ್ಕಸ್ಸ ಠಾನಂ ಪಕಪ್ಪೇನ್ತಿ ಆಚರಿಯಾ। ಸಪ್ಪವಿಸಂ ವಿಯ ತಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ನ ಚ ವಿಸೇ ಠಾನನಿಯಮೋ, ಕೋಧವಸೇನ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಹೋತಿ। ಏವಮಸ್ಸ ನ ಠಾನನಿಯಮೋ, ರಾಗವಸೇನ ಉಪಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಹೋತೀತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ।

"ದಕಸೋತಂ ಓನೋತಿಣ್ಣೇಪೀ"ತಿ ಇದಂ "ಓತಿಣ್ಣಮತ್ತೇ"ತಿ ಇಮಿನಾ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ ಚೇ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಠಾನತೋ ಪನ ಚುತ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ನಿಮಿತ್ತೇ ಉಪಕ್ಕಮಂ ಕತ್ವಾ ಸುಕ್ಕಂ ಠಾನಾ ಚಾವೇತ್ವಾ ಪುನ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರವಸೇನ ದಕಸೋತೋರೋಹಣಂ ನಿವಾರೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ತಥಾಪಿ ಅಧಿವಾಸಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಅಧಿವಾಸೇತ್ವಾ ಅನ್ತರಾ ದಕಸೋತತೋ ಉದ್ಧಂ ನಿವಾರೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತಾಯ **"ಬಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತೇ ವಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಠಾನಾ ಚುತಞ್ಚೇ ಅವಸ್ಸಂ ದಕಸೋತಂ ಓತರತೀತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತಸ್ಮಾ ಉಭಯಂ ಸಮೇತೀತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಏತ್ಥಾಹ - ಕಸ್ಮಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ "ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿಆದಿನಾ ಕಾರಕೋ ನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಅಧಿಪ್ಪಾಯಾಪೇಕ್ಖಾಯ ಭಾವತೋ ಕಾರಕೋ ನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ ತಸ್ಸ ಸಾಪೇಕ್ಖಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಕಥಂ? ಕಣ್ಡುವನಾದಿಅಧಿಪ್ಪಾಯಚೇತನಾವಸೇನ ಚೇತೇನ್ತಸ್ಸ ಕಣ್ಡುವನಾದಿಉಪಕ್ಕಮೇನ ಉಪಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಮೇಥುನರಾಗವಸೇನ ಊರುಆದೀಸು ದುಕ್ಕಟವತ್ಥೂಸು, ವಣಾದೀಸು ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯವತ್ಥೂಸು ಚ ಉಪಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಸುಕ್ಕವಿಸಟ್ಠಿಯಾ ಸತಿಪಿ ನ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ "ಅನಾಪತ್ತಿ ಭಿಕ್ಖು ನ ಮೋಚನಾಧಿಪ್ಪಾಯಸ್ಸಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೨೬೩) ವಚನತೋ। ತಸ್ಮಾ ತದತ್ಥದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಇಧ ಕಾರಕೋ ನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ। ಅಞ್ಞಥಾ "ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಸಞ್ಚೇತನಿಕಂ ಸುಕ್ಕವಿಸಟ್ಠಿಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ"ತಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇ ಕಾರಕೇ "ಚೇತೇತಿ ನ ಉಪಕ್ಕಮತಿ ಮುಚ್ಚತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೨೬೧) ವುತ್ತವಚನವಿರೋಧೋ। ತಥಾ "ಸಞ್ಚೇತನಿಕಾಯ ಸುಕ್ಕವಿಸಟ್ಠಿಯಾ ಅಞ್ಞತ್ರ ಸುಪಿನನ್ತಾ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ"ತಿ ಭುಮ್ಮೇ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಪಿ ಸೋ ಏವ ವಿರೋಧೋ ಹೇತ್ವತ್ಥನಿಯಮಸಿದ್ಧಿತೋ। ತಸ್ಮಾ ತದುಭಯಮ್ಪಿ ವಚನಕ್ಕಮಂ ಅವತ್ವಾ "ಸಞ್ಚೇತನಿಕಾ ಸುಕ್ಕವಿಸಟ್ಠಿ ಅಞ್ಞತ್ರ ಸುಪಿನನ್ತಾ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ನಿಮಿತ್ತತ್ಥೇ ಭುಮ್ಮವಚನಾಭಾವತೋ ಹೇತ್ವತ್ಥನಿಯಮೋ ನ ಕತೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಅಕತೇ ಸಞ್ಚೇತನಿಕಾ ಸುಕ್ಕವಿಸಟ್ಠಿ ಅಞ್ಞತ್ರ ಸುಪಿನನ್ತಾ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋತಿ, ಉಪಕ್ಕಮೇ ಅಸತಿ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ದೀಪಿತೋ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ದ್ವೇ ಆಪತ್ತಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಕಥಂ? ಅತ್ತನೋ ಹತ್ಥಾದಿಭೇದೇ ಅಜ್ಝತ್ತರೂಪೇ ರಾಗೂಪತ್ಥಮ್ಭನವಸೇನ ಅಙ್ಗಜಾತೇ ಕಮ್ಮನಿಯಪ್ಪತ್ತೇ ಆರೋಗ್ಯತ್ಥಾಯ ನೀಲಂ ಮೋಚೇನ್ತಸ್ಸ ಏಕಾ ಆಪತ್ತಿ, ಅಜ್ಝತ್ತರೂಪೇ ಏವ ರಾಗೂಪತ್ಥಮ್ಭೇ ಪೀತಕಾದೀನಂ ಮೋಚನವಸೇನ ನವಾತಿ ದಸ। ಏವಂ "ಸುಖತ್ಥಾಯಾ"ತಿಆದೀನಂ ನವನ್ನಂ ವಸೇನಾತಿ ರಾಗೂಪತ್ಥಮ್ಭೇ ಅಜ್ಝತ್ತರೂಪವಸೇನ ಸತಂ। ಏವಮೇವಂ ವಚ್ಚಪ್ಪಸ್ಸಾವವಾತಉಚ್ಚಾಲಿಙ್ಗಪಾಣಕದಟ್ಠೂಪತ್ಥಮ್ಭೇಸು ಚ ಸತಂ ಸತಂ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಪಞ್ಚಸತಂ। ಯಥಾ ಅಜ್ಝತ್ತರೂಪೇ ಪಞ್ಚಸತಂ, ಏವಂ ಬಹಿದ್ಧಾರೂಪೇ ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾರೂಪೇ ವಾ ಆಕಾಸೇ ವಾ ಕಟಿಂ ಕಮ್ಪೇನ್ತೋತಿ ದ್ವೇ ಸಹಸ್ಸಾನಿ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಹೋನ್ತೀತಿ।

ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

"ಓತಿಣ್ಣೋ"ತಿ ಇಮಿನಾಸ್ಸ ಸೇವನಾಧಿಪ್ಪಾಯತಾ ದಸ್ಸಿತಾ। ತೇನೇವ "ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗರಾಗಸಮಙ್ಗಿಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **"ವಿಪರಿಣತೇನ...ಪೇ॰... ಸದ್ಧಿ"**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾಸ್ಸ ವಾಯಾಮೋ ದಸ್ಸಿತೋ। **"ಸದ್ಧಿ"**ನ್ತಿ ಹಿ ಪದಂ ಸಂಯೋಗಂ ದೀಪೇತಿ, ಸೋ ಚ ಸಂಯೋಗೋ ಸಮಾಗಮೋ। ಕೇನ ಚಿತ್ತೇನ? ವಿಪರಿಣತೇನ ಚಿತ್ತೇನ, ನ ಪತ್ತಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣಾಧಿಪ್ಪಾಯಾದಿನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **"ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಂ ಸಮಾಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ"**ತಿ ಇಮಿನಾಸ್ಸ ವಾಯಮತೋ ಫಸ್ಸಪ್ಪಟಿವಿಜಾನನಾ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋತಿ। ವಾಯಮಿತ್ವಾ ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿವಿಜಾನನ್ತೋ ಹಿ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ ನಾಮ। ಏವಮಸ್ಸ ತಿವಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋತಿ। ಅಥ ವಾ **ಓತಿಣ್ಣೋ ವಿಪರಿಣತೇನ ಚಿತ್ತೇನ** ಯಕ್ಖಾದಿನಾ ಸತ್ತೋ ವಿಯ। ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ವಾ ಏತಂ ಕರಣವಚನಂ, **ಓತಿಣ್ಣೋ** ವಿಪರಿಣತಂ ಚಿತ್ತಂ ಕೂಪಾದಿಂ ವಿಯ ಸತ್ತೋ। ಅಥ ವಾ "ರಾಗತೋ ಉತ್ತಿಣ್ಣೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಂ ಉಪಗತೋಪಿ ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ತತೋ ಉತ್ತಿಣ್ಣಾಧಿಪ್ಪಾಯತೋ ವಿಪರಿಣತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಹೇತುಭೂತೇನ ತಮೇವ ರಾಗಂ ಓತಿಣ್ಣೋ। ಮಾತುಗಾಮೇನ ಅತ್ತನೋ ಸಮೀಪಂ ವಾ ಆಗತೇನ, ಅತ್ತನಾ ಉಪಗತೇನ ವಾ। ಏತೇನ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಸಾರತ್ತತಾ ವಾ ಹೋತು, ವಿರತ್ತತಾ ವಾ, ಸಾ ಇಧ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ।

ಹತ್ಥಗ್ಗಾಹಂ ವಾತಿ ಏತ್ಥ ಹತ್ಥೇನ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಉಪಾದಿನ್ನಕೋ ಕಾಯೋ ಸಙ್ಗಹಿತೋ, ನ ಭಿನ್ನಸನ್ತಾನೋ ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧೋ ವತ್ಥಾಲಙ್ಕಾರಾದಿ। **ವೇಣಿಗ್ಗಹಣೇನ** ಅನುಪಾದಿನ್ನಕೋ ಅಭಿನ್ನಸನ್ತಾನೋ ಕೇಸಲೋಮನಖಗ್ಗದನ್ತಗ್ಗಾದಿಕೋ ಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯಉತುಸಮುಟ್ಠಾನೋ ಗಹಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇನೇವಾಹ **"ಅನ್ತಮಸೋ ಲೋಮೇನ ಲೋಮಂ ಫುಸನ್ತಸ್ಸಾಪೀ"**ತಿ। ತೇನ **ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ವಾ...ಪೇ॰... ಪರಾಮಸನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅನುಪಾದಿನ್ನಕಾನಮ್ಪಿ ಸೇಸಲೋಮಾದೀನಂ ಅಙ್ಗಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ "ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ ಚೇ? ನ, ತದತ್ಥಜಾನನತೋ। ಫುಟ್ಠಭಾವಂ ಪಟಿವಿಜಾನನ್ತೋಪಿ ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿಜಾನಾತಿ ನಾಮ, ನ ಕಾಯವಿಞ್ಞಾಣುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಏವ। ಅನೇಕನ್ತಿಕಞ್ಚೇತ್ಥ ಕಾಯವಿಞ್ಞಾಣಂ। ತಸ್ಮಾ ಏವ ಇಧ ಫಸ್ಸಪ್ಪಟಿವಿಜಾನನಂ ಅಙ್ಗನ್ತ್ವೇವ ನ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ವುತ್ತೇ ಠಾನಮೇತಂ ವಿಜ್ಜತಿ "ನ ಚ ಮೇ ಲೋಮಘಟ್ಟನೇನ ಕಾಯವಿಞ್ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ತಸ್ಮಿಂ 'ನ ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿಜಾನಾಮೀ'ತಿ ಅನಾಪನ್ನಸಞ್ಞೀ ಸಿಯಾ"ತಿ। "ವೇಣೀ ನಾಮ ಕಹಾಪಣಮಾಲಾದಿಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ, ತತ್ಥ 'ವೇಣಿಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ ಕಹಾಪಣಮಾಲಾದಿಂ ಏವ ಗಣ್ಹಾತಿ, ನ ಲೋಮಂ, ನತ್ಥಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ।

ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

"ಕದಾ ತೇ ಮಾತಾ ಪಸೀದಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಆಯಾಚನಂ **ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಾಯ ಸಿಖಾಪತ್ತಲಕ್ಖಣದಸ್ಸನತ್ಥಂ** ವುತ್ತಂ, ನ ಮೇಥುನುಪಸಂಹಿತೇಯೇವ ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ। **"ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಾಸೀ"**ತಿ ವಚನಂ ಪನ ಪುರಿಸನಿಮಿತ್ತೇನ

ಅಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸವತ್ಥುನಾ ಮಿಸ್ಸವಚನಂ, ಪುರಿಸಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಸ್ಸ ಚ ಇತ್ಥಿನಿಮಿತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ, ಇತರಂ ಪಾಕಟಂ। ಯದಿ ತಮ್ಪಿ ಜನೇತಿ, ಕಥಂ 'ಅನಿಮಿತ್ತಾಸೀ'ತಿಆದೀನಿ ಪದಾನಿ ನ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಜನೇನ್ತೀ"ತಿ ಏಕೇ, ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ ಪುರಿಸಸ್ಸಾಪಿ ನಿಮಿತ್ತಾಧಿವಚನತ್ತಾ। "ಮೇಥುನುಪಸಂಹಿತಾಹಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೨೯೧) ಮಾತಿಕಾಯಂ ಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ ಚ ಮೇಥುನುಪಸಂಹಿತಾಹಿ ಓಭಾಸನೇ ಪಟಿವಿಜಾನನ್ತಿಯಾ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ, ಅಪ್ಪಟಿವಿಜಾನನ್ತಿಯಾ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ, ಇತರೇಹಿ ಓಭಾಸನೇ ಪಟಿವಿಜಾನನ್ತಿಯಾ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ, ಅಪ್ಪಟಿವಿಜಾನನ್ತಿಯಾ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ಏಕೇ, ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಏತ್ಥಾಹ - **"ಸಿಖರಣೀ"**ತಿಆದೀಹಿ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಸ್ಸ ಪಟಿಘಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಕಸ್ಮಾ "ತಿವೇದನ"ನ್ತಿ ಅವತ್ವಾ "ದ್ವಿವೇದನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ? ರಾಗವಸೇನ ಅಯಂ ಆಪತ್ತಿ, ನ ಪಟಿಘವಸೇನ। ತಸ್ಮಾ ರಾಗವಸೇನೇವ ಪವತ್ತೋ ಅಕ್ಕೋಸೋ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತಸ್ಮಾ "ದ್ವಿವೇದನ"ನ್ತಿ ವಚನಂ ಸುವುತ್ತಮೇವ।

ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಅತ್ತಕಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ದುಟ್ಠುಲ್ಲೋಭಾಸನೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾಯಾತಿ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಾದುಟ್ಠುಲ್ಲಜಾನನಸಮತ್ಥಾಯ। ಪರಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅತ್ತಕಾಮಪಾರಿಚರಿಯಾಯ ವಣ್ಣಭಣನೇ ದುಕ್ಕಟಂ, "ಯೋ ತೇ ವಿಹಾರೇ ವಸತಿ, ತಸ್ಸ ಅಗ್ಗದಾನಂ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಹೀ"ತಿ ಪರಿಯಾಯವಚನೇಪಿ ದುಕ್ಕಟಂ, "ಅತ್ತಕಾಮಪಾರಿಚರಿಯಾಯ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸೇಯ್ಯ, ಯಾ ಮಾದಿಸಂ ಸೀಲವನ್ತ"ನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತತ್ತಾತಿ ಏಕೇ। ಪಞ್ಚಸು ಅಙ್ಗೇಸು ಸಬ್ಭಾವಾ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋವಾತಿ ಏಕೇ, ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದದ್ವಯೇ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೇ ವಿಯ ಯಕ್ಖಿಪೇತೀಸುಪಿ ದುಟ್ಠುಲ್ಲತ್ತಕಾಮವಚನೇ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಪನ ನಾಗತ"ನ್ತಿ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾರಾಜಿಕ ೨೯೫) ಲಿಖಿತಂ। ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕೋ ಪನ ಪಣ್ಡಕಗತಿಕೋವ।

ಅತ್ತಕಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಸಞ್ಚರಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅಲಂವಚನೀಯಾತಿ ನ ವಚನೀಯಾ, ನಿವಾರಣೇ **ಅಲಂ**-ಸದ್ದೋ, ನ ಅಲಂವಚನೀಯಾ **ನಾಲಂವಚನೀಯಾ**। "ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ವೀಮಂಸತಿ ಪಚ್ಚಾಹರತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸ್ಸಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೦೫) ವುತ್ತತ್ತಾ ಯಸ್ಸ ಏಕನ್ತೇನ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನವೀಮಂಸನಪಯೋಗಾ ಏತೇ ದುಕ್ಕಟಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಾ ನತ್ಥೀತಿ ವದನ್ತೀತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಏತ್ಥ "ಇತ್ಥೀ ನಾಮ ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥೀ, ನ ಯಕ್ಖೀ ನ ಪೇತೀ ನ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾ। ಪುರಿಸೋ ನಾಮ ಮನುಸ್ಸಪುರಿಸೋ, ನ ಯಕ್ಖೋ ನ ಪೇತೋ ನ ತಿರಚ್ಛಾನಗತೋ"ತಿ ಪಾಳಿ ನತ್ಥಿ, ತಥಾಪಿ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಾದೀಸು "ಮಾತುಗಾಮೋ ನಾಮ ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೨೮೫) ಇತ್ಥಿವವತ್ಥಾನಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ಇಧಾಪಿ ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥೀ ಏವಾತಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಮೇಥುನಪುಬ್ಬಭಾಗಸಾಮಞ್ಞತೋ ಇತ್ಥಿವವತ್ಥಾನೇನ ಪುರಿಸವವತ್ಥಾನಂ ಕತಮೇವ ಹೋತಿ। ತೇನೇವಾಹ "ಯೇಸು ಸಞ್ಚರಿತ್ತಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ತೇಸಂ ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಕತಾ"ತಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಸಞ್ಚರಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ)। ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಾದೀಸು ಚ ಪಣ್ಡಕಯಕ್ಖಿಪೇತಿಯೋ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯವತ್ಥುಕಾವ ವುತ್ತಾ, ತಥಾ ಇಧಾಪಿ, ಪಣ್ಡಕಸಭಾವತ್ತಾ ಮನುಸ್ಸಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕೋ ಚ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯವತ್ಥುಕೋವ ಹೋತಿ। ಸೇಸಾ ಮನುಸ್ಸಪುರಿಸಅಮನುಸ್ಸಪಣ್ಡಕಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕತಿರಚ್ಛಾನಗತಪುರಿಸಾದಯೋ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥುಕಾವ ಮಿಚ್ಛಾಚಾರದಸ್ಸನಸಭಾವತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸಞ್ಚರಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಕುಟಿಕಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಕಿಂ ಭನ್ತೇತಿ ಏತ್ತಕೇಪಿ ವುತ್ತೇ। ಪುಚ್ಛಿತೋ ಯದತ್ಥಾಯ ಪವಿಟ್ಠೋ, ತಂ ಕಥೇತುಂ ಲಭತಿ ಪುಚ್ಛಿತಪಞ್ಹತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವತ್ತೇತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಹತ್ಥಕಮ್ಮಂ ಯಾಚಿತೋ "ಉಪಕರಣಂ, ಮೂಲಂ ವಾ ದಸ್ಸತೀ"ತಿ ಯಾಚತಿ, ವಟ್ಟತಿ, ನ ವಟ್ಟತೀತಿ? ವಟ್ಟತಿ ಸೇನಾಸನೇ ಓಭಾಸಪರಿಕಥಾದೀನಂ ಲದ್ಧತ್ತಾತಿ ಏಕೇ। **ತಿಹತ್ಥಾ ವಾತಿ** ಏತ್ಥ ವಡ್ಢಕಿಹತ್ಥೇನ ತಿಹತ್ಥಾ। **"ಪಮಾಣಯುತ್ತೋ ಮಞ್ಚೋತಿ** ಪಕತಿವಿದತ್ಥಿಯಾ ನವವಿದತ್ಥಿಪ್ಪಮಾಣಮಞ್ಚೋ, ಸೋ ತತ್ಥ ಇತೋ ಚ ನ ಸಞ್ಚರತಿ, ತಸ್ಮಾ ಚತುಹತ್ಥವಿತ್ಥಾರಾ ನ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿ ಲಿಖಿತಂ। ಅಕುಟಿಯಾ ಪನ ವತ್ಥುದೇಸನಾಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ ಉಲ್ಲಿತ್ತಾವಲಿತ್ತಂ ಕಾತುಂ ವುತ್ತತ್ತಾ। "ಉಲ್ಲಿತ್ತಾದಿಭಾವೋ...ಪೇ॰... 'ಛದನಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತೋ'ತಿ ಯುತ್ತಮಿದಂ। ಕಸ್ಮಾತಿ ಚೇ? ಯಸ್ಮಾ ಮತ್ತಿಕಾಮಯಭಿತ್ತಿಂ ಉಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಉಪರಿ ಉಲ್ಲಿತ್ತಂ ವಾ ಅವಲಿತ್ತಂ ವಾ ಉಭಯಂ ವಾ ಭಿತ್ತಿಯಾ ಘಟಿತಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ಏವ ವಿನಾಪಿ ಭಿತ್ತಿಲೇಪೇನಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಏವಮೇತ್ಥ ಥಮ್ಭತುಲಾಪಿಟ್ಠಸಙ್ಘಾಟಾದಿ ನಿರತ್ಥಕಂ ಸಿಯಾ। ತಸ್ಮಾ ವಿಚಾರೇತ್ವಾವ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। "ಉಪೋಸಥಾಗಾರಮ್ಪಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಅಹಮ್ಪಿ ವಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವಾ "ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ವಾ ಸಾಮಣೇರೇಹಿ ವಾ ಏಕತೋ ವಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವಾ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ವಟ್ಟತಿ ಏವ। ಕಸ್ಮಾ? "ಅತ್ತುದ್ದೇಸ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಇದಂ ಪನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಚತುತ್ಥಪಾರಾಜಿಕಂ ವಿಯ ನಿದಾನಾಪೇಕ್ಖಂ। ನ ಹಿ ವಗ್ಗುಮುದಾತೀರಿಯಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಯಮೇವ ಅತ್ತನೋ ಅಸನ್ತಂ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಂ ಮುಸಾವಾದಲಕ್ಖಣಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಭಾಸಿಂಸು। ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಞ್ಹಿ ತೇ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿಂಸು। ನ ಚ ತಾವತಾ ಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥು ಹೋತಿ, ತತ್ತಕೇನ ಪನ ಲೇಸೇನ ಭಗವಾ ತಂ ವತ್ಥುಂ ನಿದಾನಂ ಕತ್ವಾ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಪಞ್ಞಪೇಸಿ, ತಥಾ ಇಧಾಪಿ। ನ ಹಿ ನಿದಾನೇ "ಅದೇಸಿತವತ್ಥುಕಾಯೋ ಸಾರಮ್ಭಾಯೋ ಅಪರಿಕ್ಕಮನಾಯೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಅಪ್ಪಮಾಣಿಕಾಯೋ"ತಿ ಪನ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪಮಾಣಮತಿಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋವ ನಿದಾನಾಪೇಕ್ಖೋ। ತತ್ಥ ಸಾರಮ್ಭೇ ಅಪರಿಕ್ಕಮನೇ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಪ್ಪಸಙ್ಗಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸಮಾನಂ "ವಿಭಙ್ಗೋ ತಂನಿಯಮಕೋ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ವಿಭಙ್ಗೇ ನ ನಿವಾರೇತಿ। ತಥಾ ಮಹಲ್ಲಕೇ।

ಏತ್ಥಾಹ - ಕಿಮತ್ಥಂ ಮಾತಿಕಾಯಂ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥು ವುತ್ತಂ, ನನು ವಿಭಙ್ಗೇ ಏವ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾತಿ? ಏವಮೇತಂ। ಕಿಂ ನು ಭಿಕ್ಖೂ ಅಭಿನೇತಬ್ಬಾ ವತ್ಥುದೇಸನಾಯ, ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ವತ್ಥು ದೇಸೇತಬ್ಬಂ, ಕೀದಿಸಂ? ಅನಾರಮ್ಭಂ ಸಪರಿಕ್ಕಮನನ್ತಿ। ಇತರಞ್ಹಿ "ಸಾರಮ್ಭೇ ಚೇ ಭಿಕ್ಖು ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಅಪರಿಕ್ಕಮನೇ"ತಿ ಏವಂ ಅನುಪ್ಪಸಙ್ಗವಸೇನ ಆಗತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ವತ್ಥು ನಾಮ ಅತ್ಥಿ ಸಾರಮ್ಭಂ ಅಪರಿಕ್ಕಮನಂ, ಅತ್ಥಿ ಅನಾರಮ್ಭಂ ಸಪರಿಕ್ಕಮನಂ, ಅತ್ಥಿ ಸಾರಮ್ಭಂ ಸಪರಿಕ್ಕಮನಂ, ಅತ್ಥಿ ಅನಾರಮ್ಭಂ ಅಪರಿಕ್ಕಮನನ್ತಿ ಬಹುವಿಧಂ, ತಸ್ಮಾ ಬಹುವಿಧತ್ತಾ ವತ್ಥು ದೇಸೇತಬ್ಬಂ ಅನಾರಮ್ಭಂ ಸಪರಿಕ್ಕಮನಂ, ನೇತರನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಿಮತ್ಥಿಕಾ ಪನೇತ್ಥ ವತ್ಥುದೇಸನಾತಿ ಚೇ? ಗರುಕಾಪತ್ತಿಪಞ್ಞಾಪನಹೇತುಪರಿವಜ್ಜನುಪಾಯತ್ತಾ। ವತ್ಥುಅದೇಸನಾ ಹಿ ಗರುಕಾಪತ್ತಿಪಞ್ಞಾಪನಹೇತುಭೂತಾ। ಗರುಕಾಪತ್ತಿಪಞ್ಞಾಪನಂ ಅಕತವಿಞ್ಞತ್ತಿಗಿಹಿಪೀಳಾಜನನಂ, ಅತ್ತದುಕ್ಖಪರದುಕ್ಖಹೇತುಭೂತೋ ಚ ಸಾರಮ್ಭಭಾವೋತಿ ಏತೇ ವತ್ಥುದೇಸನಾಪದೇಸೇನ ಉಪಾಯೇನ ಪರಿವಜ್ಜಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ನ ಹಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಕಪ್ಪಿಯಕುಟಿಕರಣತ್ಥಂ ಗಿಹೀನಂ ವಾ ಪೀಳಾನಿಮಿತ್ತಂ, ಸಾರಮ್ಭವತ್ಥುಕುಟಿಕರಣತ್ಥಂ ವಾ ವತ್ಥುಂ ದೇಸೇನ್ತೀತಿ। ಹೋನ್ತಿ ಚೇತ್ಥ -

"ದುಕ್ಕಟಸ್ಸ ಹಿ ವತ್ಥೂನಂ, ಮಾತಿಕಾಯ ಪಕಾಸನಾ।
ಗರುಕಾಪತ್ತಿಹೇತೂನಂ, ತೇಸಂ ಏವಂ ಪಕಾಸಿತಾ॥

"ವತ್ಥುಸ್ಸ ದೇಸನುಪಾಯೇನ, ಗರುಕಾಪತ್ತಿಹೇತುಯೋ।
ವಜ್ಜಿತಾ ಹೋನ್ತಿ ಯಂ ತಸ್ಮಾ, ಸಾರಮ್ಭಾದಿ ಜಹಾಪಿತ"ನ್ತಿ॥

ಕುಟಿಕಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ವಿಹಾರಕಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಕಿರಿಯಾಮತ್ತತೋ ಸಮುಟ್ಠಾನಭಾವತೋ ಅಕಿರಿಯಮೇವೇತಂ। ತಂ ದೇಸನಾಅಕರಣವಸೇನ। **ಭಿಕ್ಖು ವಾ ಅನಭಿನೇಯ್ಯಾತಿ** ಏತ್ಥ **ವಾ**-ಸದ್ದೋ ಅವಧಾರಣತ್ಥೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। "ಆಯಸ್ಮಾ ಛನ್ನೋ ಚೇತಿಯರುಕ್ಖಂ ಛೇದಾಪೇಸೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೬೫) ಆಗತತ್ತಾ ಇದಮ್ಪಿ ನಿದಾನಾಪೇಕ್ಖನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ವಿಹಾರಕಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ದುಟ್ಠದೋಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

"ಕಸ್ಮಾ ಮಮ ವನ್ದನಾದೀನಿ...ಪೇ॰... 'ಘಟಿತೇಯೇವ ಸೀಸಂ ಏತೀ'ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಅಜ್ಝಾಪನ್ನಕಂ ವನ್ದಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಪರಿವಾರಾವಸಾನೇ ಉಪಾಲಿಪಞ್ಚಕೇ "ಕತಿ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಅವನ್ದಿಯಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಪರಿ॰ ೪೬೭) ವುತ್ತಪಾಳಿಯಂ ಅವುತ್ತತ್ತಾ, "ಪಚ್ಛಾ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಪುರೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ವನ್ದಿಯೋ"ತಿ (ಪರಿ॰ ೪೬೮) ವುತ್ತತ್ತಾ ಚ, ತಸ್ಮಾ ಏವ ಇಮಿಸ್ಸಂ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಂ "ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ ಸಙ್ಖ್ಯುಪಗಮನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸುತ್ತಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಪನ ಏವಂ ಗಹೇತಬ್ಬೋ - ಅವನ್ದನ್ತೋ ಸಾಮೀಚಿಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪಸಙ್ಖಾತಾಯ ಚೋದನಾಯ ಚೋದೇತಿ ನಾಮಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವ "ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಚೋದನಾ ನಾಮ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ ಆಪತ್ತಿಆಪಜ್ಜನಾಕಾರಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "'ಕಸ್ಮಾ ಮಮ ವನ್ದನಾದೀನಿ ನ ಕರೋಸೀ'ತಿಆದಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಕತೂಪಸಮ್ಪದನ್ತಿ ಯಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ರುಹತಿ, ತಂ, ಪಣ್ಡಕಾದಯೋ। **ಠಪನಕ್ಖೇತ್ತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕಂ, ಪುಗ್ಗಲಿಕಞ್ಚಾತಿ ದುವಿಧಂ ಪವಾರಣಾಠಪನಂ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕೇ "ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ...ಪೇ॰... ತೇವಾಚಿಕಂ ಪವಾರೇ"ತಿ **ಸು**-ಕಾರತೋ ಯಾವ **ರೇ**-ಕಾರೋ। ಪುಗ್ಗಲಿಕಠಪನೇ ಪನ "ಸಙ್ಘಂ, ಭನ್ತೇ, ಪವಾರೇಮಿ...ಪೇ॰... ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಟೇ"ತಿ **ಸಂ**-ಕಾರತೋ ಯಾವ ಅಯಂ ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಿಮೋ **ಟೇ**-ಕಾರೋ, ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಏಕಪದೇಪಿ ಠಪೇನ್ತೇನ ಠಪಿತಾ ಹೋತಿ। ಉಪೋಸಥೇ ಪನ ಇಮಿನಾನುಸಾರೇನ ವಿಸೇಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ "ಕರೇಯ್ಯಾ"ತಿ **ರೇ**-ಕಾರೇ ಅನತಿಕ್ಕಮನ್ತೇ।

ದುಟ್ಠದೋಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅಞ್ಞಭಾಗೋ ವಾ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಯಥಾ ಸುವಣ್ಣಸ್ಸೇದಂ ಸೋವಣ್ಣಮಿತ್ಯತ್ರ ಸುವಣ್ಣವಾ ಅನೇನ ಸುವಣ್ಣೋ ಇತ್ಯುಚ್ಚತೇ। ತಂ ಪಟಿಮಾಯ ಸರೀರಂ, ಸಿಲಾಪುತ್ತಕಸ್ಸ ಸರೀರನ್ತಿ ಚ ನಿದಸ್ಸನಂ। ಛಗಲಕಸ್ಸ "ದಬ್ಬೋ"ತಿ ದಿನ್ನಂ ನಾಮಂ "ದೇಸೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಥೇರಂ ಅನುದ್ಧಂಸೇತುಂ ಥೇರಸ್ಸಾಪಿ ಅಪದಿಸಿತಬ್ಬತ್ತಾ। **ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ವತ್ಥುಂ** ನ ಥೇರಂಯೇವ। **ಲಿಸ್ಸತಿ ಸಿಲಿಸ್ಸತಿ ವೋಹಾರಮತ್ತೇನೇವ**ನ ಅತ್ಥತೋ। **ಈಸಕಂ ಅಲ್ಲೀಯತೀತಿ** ಲೇಸೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಲಿಸಸೇಲಭಕೋಲಲಅಲ್ಲೀಭಾವೇ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಈಸಕಂ ಅಲ್ಲೀಯತೀತಿ ಲೇಸೋ"ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ದೇಸಲೇಸಾ ಅತ್ಥತೋ ನಿನ್ನಾನಾಕರಣಂ, ತಸ್ಮಾ "ಕಿಞ್ಚಿದೇಸಂ ಲೇಸಮತ್ತಂ ಉಪಾದಾಯಾ"ತಿ ಪದಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ "ದಸ ಲೇಸಾ ಜಾತಿಲೇಸೋ"ತಿಆದಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೯೪) ಪದಭಾಜನೇ ವುತ್ತಂ।

ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನೇವ ಆವಿಭೂತನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ ಅನಿಯಮತ್ತಾ। ನ ಹಿ ಮೇತ್ತಿಯಭೂಮಜಕಾನಂ ವಿಯ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ "ಛಗಲಕಮೇವೇತ್ಥ ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಂ ಅಧಿಕರಣಂ ಹೋತಿ, ಅಞ್ಞಂ ಗೋಮಹಿಂಸಾದಿಕಮ್ಪಿ ಹೋತಿ, ನ ಚ ಮೇತ್ತಿಯಭೂಮಜಕಾ ವಿಯ ಸಬ್ಬೇಪಿ ನಾಮಲೇಸಮತ್ತಮೇವ ಉಪಾದಿಯನ್ತಿ, ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಜಾತಿಲೇಸಾದಿಂ ಉಪಾದಿಯನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅನಿಯಮತ್ತಾ ನ ವಿಭತ್ತಂ। ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ ತಥಾವುತ್ತೇ ಛಗಲಕಸ್ಸೇವ ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯತಾ ಸಮ್ಭವತಿ, ನ ಅಞ್ಞಸ್ಸ, ಯೇನ ಸೋವ

ದಸ್ಸಿತೋ। ಲೇಸೋ ಚ ನಾಮ ಲೇಸೋವ, ನ ಜಾತಿಆದಿ, ಯೇನ ಸೋವ ದಸ್ಸಿತೋತಿ ಏವಂ ಮಿಚ್ಛಾಗಾಹಪ್ಪಸಙ್ಗತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಇಧ ಚ...ಪೇ॰... ಸಞ್ಞಿನೋಪೀತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಚ ಅಮೂಲಕಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಸಿಕ್ಖಂ ಯೋ, ನೇವ ಸಿಕ್ಖತಿ ಯುತ್ತಿತೋ।
ಗಚ್ಛೇ ವಿನಯವಿಞ್ಞೂಹಿ, ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯತಂವ ಸೋ॥ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾರಾಜಿಕ ೩೦೮)।

ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ಭೇದಾನುವತ್ತಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ತಿಣ್ಣಂ ಉದ್ಧಂ ಕಮ್ಮಾರಹಾ...ಪೇ॰... ಕರೋತೀತಿ ಏತ್ಥ "ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ"ತಿ ವಾ "ಇಮಞ್ಚ ಇಮಞ್ಚಾ"ತಿ ವಾ ವತ್ವಾ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಭೇದಾನುವತ್ತಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ದುಬ್ಬಚಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ದುಕ್ಖೇನ ವತ್ತಬ್ಬೋ **ದುಬ್ಬಚೋ। ವುಚ್ಚಮಾನೋ** ನ ಸಹತಿ।

ದುಬ್ಬಚಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಗಮನವಣ್ಣನಾ

"ನಾಮಮತ್ತವಸೇನಾ"ತಿ ಪಾಠೋ। "ನಾಮಗೋತ್ತವಸೇನಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - "ಅಯಂ ಕಿರಿಯಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಜಾನಿತ್ವಾ ಸಚೇ ಛಾದೇತಿ, ಛನ್ನಾವ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಭಾಗಮತ್ತಮೇವಾತಿ** ಅವೇರಿಸಭಾಗಮತ್ತಮೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ವತ್ಥು ಚೇವ ಗೋತ್ತಞ್ಚಾತಿ ಏತ್ಥ **ವತ್ಥೂತಿ** ವೀತಿಕ್ಕಮನಂ ಅಸುಚಿಮುಚ್ಚನಂ। ಗೋತ್ತನ್ತಿ ಗಂ ತಾಯತೀತಿ ಗೋತ್ತಂ, ಸಜಾತಿತೋ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಗನ್ತುಂ ಅದತ್ವಾ ಗಂ ಬುದ್ಧಿಂ, ವಚನಞ್ಚ ತಾಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ವತ್ಥು ಚ ಸಜಾತಿಮೇವ ಗಚ್ಛತಿ। **ಸಜಾತಿ** ನಾಮೇತ್ಥ ಅಞ್ಞೇಹಿ ವಿಸಿಟ್ಠಾವಿಸಿಟ್ಠಭೂತಾ ಕಿರಿಯಾ, ನ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಾದಿ। **ನಾಮಞ್ಚೇವ ಆಪತ್ತಿ ಚಾತಿ** ಏತ್ಥ **ಆಪತ್ತೀತಿ** ವೀತಿಕ್ಕಮೇನಾಪನ್ನಾಪತ್ತಿಯಾ ನಾಮಂ।

ಪುನ ಆಗತಾಗತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಆರೋಚೇನ್ತೇನಾತಿ ಏತ್ಥ ದ್ವಿನ್ನಂ ಆರೋಚೇನ್ತೇನ "ಆಯಸ್ಮನ್ತಾ ಧಾರೇನ್ತು"ತಿಣ್ಣಂ ವಾ ಅತಿರೇಕಾನಂ ವಾ ಆರೋಚೇನ್ತೇನ "ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಧಾರೇನ್ತೂ"ತಿ ಏವಂ ಆರೋಚನವಿಧಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ವತ್ತಭೇದಞ್ಚ ರತ್ತಿಚ್ಛೇದಞ್ಚ ಅಕತ್ವಾತಿ** ಏತ್ಥ ಠಪೇತ್ವಾ ನವಕತರಂ ಪಾರಿವಾಸಿಕಂ ಅವಸೇಸಾನಂ ಅನ್ತಮಸೋ ಮೂಲಾಯಪಟಿಕಸ್ಸನಾರಹಾದೀನಮ್ಪಿ ಅಭಿವಾದನಾದಿಸಾದಿಯನೇ, ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ನಿಸೀದನೇ, ಓವದನೇ, ಕಮ್ಮಿಕಾನಂ ಗರಹಣೇ ಚಾತಿಆದೀಸು ವತ್ತಭೇದೋ ಹೋತಿ। ದಸ್ಸನಸವನವಿಸಯೇಸು ಅನಾರೋಚನೇ ಚ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಏಕಚ್ಛನ್ನೇ ವಸನೇ ಚ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸೇವ ವಿಹಾರೇ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಗಮನೇ ಚಾತಿಆದೀಸು ರತ್ತಿಚ್ಛೇದೋ ಹೋತಿ। ನಾನಾಸಂವಾಸಕೇಹಿ ವಿನಯಕಮ್ಮಾಭಾವತೋ ತೇಸಂ ಅನಾರೋಚನೇ ರತ್ತಿಚ್ಛೇದೋ ನ ಹೋತಿ। "ದ್ವೇ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೇ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಅನ್ತೋ ನ ವಟ್ಟತಿ। ನಿಕ್ಖಿತ್ತವತ್ತೇನೇವ ಹುತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತೇನ ಯಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪುಬ್ಬೇ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಆರೋಚಿತಂ, ತಸ್ಸಾಪಿ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಚ್ಛಾ ನಿಕ್ಖಿಪನಕಾಲೇ

ಆರೋಚೇತ್ವಾವ ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಂ। ತಸ್ಮಾ ಪುನ ಸಮಾದಾನಕಾಲೇಪಿ ಸೋ ಚೇ ತತೋ ಗಚ್ಛತಿ, ತಂ ದಿವಸಂ ಅಗನ್ತ್ವಾ ದಿವಾ ಆರೋಚೇತ್ವಾಪಿ ಯದಿ ಏವಂ ಅತೀತದಿವಸಂ ಹೋತಿ, "ಅರುಣೇ ಉಟ್ಠಿತೇ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ವತ್ತಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ವತ್ತಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಪಿಚ "ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಯಂ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಪಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಸ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಚೇ ರತ್ತಿಚ್ಛೇದೋ ಹೋತಿ, ವಿಹಾರಸೀಮಾಪರಿಯಾಪನ್ನಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ। "ತಸ್ಸ ಆರೋಚೇತ್ವಾ"ತಿ ಇದಂ ಪನ ಪುಬ್ಬೇ ಅನಾರೋಚಿತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವತ್ತಭೇದರಕ್ಖಣತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಏವ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೯೭) ಏವಂ ವುತ್ತಂ "ಅಞ್ಞಂ ವಿಹಾರತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಂ ವಾ ಆಗನ್ತುಕಂ ವಾ"ತಿ।

ಸುದ್ಧನ್ತಪರಿವಾಸೇ ಪನ ಸಚೇ "ಮಾಸಮತ್ತಂ ಅಸುದ್ಧೋಮ್ಹೀ"ತಿ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ, ಪರಿವಸನ್ತೋ ಪುನ ಊನಂ ವಾ ಅಧಿಕಂ ವಾ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕರೋತಿ, ತತ್ತಕಮ್ಪಿ ಪರಿವಸಿತಬ್ಬಮೇವ, ಪರಿವಾಸದಾನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಸುದ್ಧನ್ತಪರಿವಾಸೋ ನಾಮ ಉದ್ಧಮ್ಪಿ ಆರೋಹತಿ, ಹೇಟ್ಠಾಪಿ ಓರೋಹತಿ। ಇದಮಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಂ।

ಸಮೋದಹಿತ್ವಾತಿ ಮೂಲಾಪತ್ತಿಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇತ್ವಾ, ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಚೇ ಅನ್ತರಾಪತ್ತಿ, ಮೂಲಾಯ ಪಟಿಕಸ್ಸನಂ ಅಕತ್ವಾ ಪುಬ್ಬೇ ಗಹಿತಪರಿವಾಸೇನೇವ ಪರಿವಸಿತಬ್ಬಂ। ಯೋ ಪನ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ವಿಬ್ಭಮಿತ್ವಾ ಪುನ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹುತ್ವಾಪಿ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ, ಯೋ ಚ ಪುಬ್ಬೇ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ನ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ, ಯೋ ಚ ಉಭಯತ್ಥ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನದಿವಸವಸೇನ ಪರಿವಾಸೋ ದಾತಬ್ಬೋ। "ಪುರಿಮಸ್ಮಿಂ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೇ ವಾ"ತಿ ಚ "ಪಚ್ಛಿಮಸ್ಮಿಂ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೇ ವಾ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೧೬೬ ಆದಯೋ) ಚ ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತತ್ತಾ ದ್ವೇ ಭಿಕ್ಖೂ ವಿಸುದ್ಧಿಕಂ ಆಪನ್ನಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇ ಸುದ್ಧಿಕದಿಟ್ಠಿನೋ ಹೋನ್ತಿ। ಏಕೋ ಛಾದೇತಿ, ಏಕೋ ನ ಛಾದೇತಿ। ಯೋ ಛಾದೇತಿ, ಸೋ ದುಕ್ಕಟಂ ದೇಸಾಪೇತಬ್ಬೋ। "ಉಭೋಪಿ ಯಥಾಧಮ್ಮಂ ಕಾರಾಪೇತಬ್ಬಾ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೧೮೧) ವಚನತೋ ಯಂ ಕಞ್ಚಿ ಆಪತ್ತಿಂ ಛಾದೇತ್ವಾ ದುಕ್ಕಟಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತೇಸು ಗತೇಸು ವಾ ಅಗತೇಸು ವಾ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಊನೇ ಗಣೇ ಚರಣಂ, ಅನುಟ್ಠಹನಂ ಏಕರತ್ತಮ್ಪಿ ಗಣೇನ ವಿಪ್ಪವಾಸಂ, ಸಚೇ ರತ್ತಿಯಾ ಏಕಕ್ಖಣೇನ ಸಜ್ಝೋ ವಸತಿ, ಸಚೇ ಸೋ ಪುರೇ ಅರುಣಮೇವ ಕೇನಚಿ ಕರಣೀಯೇನ ಗತೋತಿ ಏತ್ಥಪಿ ಮಾನತ್ತೇಪಿ ಏವಂ ಜಾತೇ। "ಅಯಞ್ಚ ಯಸ್ಮಾ ಗಣಸ್ಸ ಆರೋಚೇತ್ವಾ, ಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಚ ಅತ್ಥಿಭಾವಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾವ ವಸಿ, ತೇನಸ್ಸ ಊನೇ ಗಣೇ ಚರಣದೋಸೋ ವಾ ವಿಪ್ಪವಾಸೋ ವಾ ನ ಹೋತೀ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೯೭) **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ತೇನ ಆರೋಚಿತೇ ಮುಹುತ್ತಮ್ಪಿ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಗತೇಪಿ ವಿಪ್ಪವಾಸೋ ನತ್ಥಿ। ಪಾರಿವಾಸಿಕಸ್ಸ, ಉಕ್ಖಿತ್ತಕಸ್ಸ ಚ ಪಕತತ್ತೇನ ತಸ್ಮಿಂ ವಸನಂ ಉದಕಪಾತೇನ ವಾರಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ನಾನೂಪಚಾರೇಪಿ ಏಕಚ್ಛನ್ನೇ ನ ವಟ್ಟತಿ।

ಇದಾನಿ ಪಾಠವಿಚಾರಣಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ - **"ನವ ಪಠಮಾಪತ್ತಿಕಾ ಚತ್ತಾರೋ ಯಾವತತಿಯಕಾ"**ತಿ ಇದಂ ಸಭಾವನಿಯಮವಚನಂ। ತೇನ ವುಟ್ಠಾನಂ ಅನಿಯಮನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಏಕಚ್ಚಾಪತ್ತಿವುಟ್ಠಾನಞ್ಹಿ ಕಮ್ಮತೋಪಿ ಹೋತಿ ಅಕಮ್ಮತೋಪಿ, ನ ಏವಂ ಆಪಜ್ಜನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಞ್ಞತರಂ ವಾ ಅಞ್ಞತರಂ ವಾ**ತಿ ತೇಸಂ ದ್ವಿಧಾ ಭಿನ್ನಾನಮ್ಪಿ ವುಟ್ಠಾನಕ್ಕಮಭೇದಾಭಾವದೀಪಕವಚನಂ। **ಯಾವತೀಹಂ, ತಾವತೀಹ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅಹಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಅರುಣವಸೇನ। **"ಜಾನ"**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಜಾನನಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಸ್ಸ ಅಕಾಮಾ ಪರಿವತ್ಥಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಅಕಾಮಾ ಪರಿವತ್ಥಬ್ಬ**ನ್ತಿ ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ವಸತಾ ಅಕಾಮಾ ಪರಿವತ್ಥಬ್ಬಂ, ನ ಪರಿವತ್ತಿತಲಿಙ್ಗೇನಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। **ಪರಿವುತ್ಥಪರಿವಾಸೇನಾ**ತಿ ಆದಿಮ್ಹಿ ಪರಿವುತ್ಥಪರಿವಾಸೇನೇವ ಪರಿವಾಸತೋ ಉತ್ತರಿ ಇತಿವಾರೇನ ಆದಿತೋ ಭಿಕ್ಖುನಾವ ಛಾರತ್ತಂ, ಪರಿವತ್ತಿತಲಿಙ್ಗೇನ ಉದ್ಧಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖುಮಾನತ್ತಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ, ನ ಪರಿವಾಸೇ ವಿಯ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಅಚಿಣ್ಣಮಾನತ್ತೋ। ಚಿಣ್ಣಮಾನತ್ತೋವ ಅಬ್ಭೇತಬ್ಬೋ, ನ ಇತರೋ, ನ ಪರಿವಾಸೇ ವಿಯ ಮಾನತ್ತಾರಹೇ, ಪಕ್ಖಮಾನತ್ತಞ್ಚ ಚರನ್ತಿಯಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಲಿಙ್ಗಂ ಪರಿವತ್ತಾತಿಕ್ಕಮೇ ಸತಿ ಚಿಣ್ಣಮಾನತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಹೋತಿ, ಪುನ ಭಿಕ್ಖುಮಾನತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಚಿಣ್ಣಮಾನತ್ತೋವ ಭಿಕ್ಖು ಅಬ್ಭೇತಬ್ಬೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಯತ್ಥ ಸಿಯಾತಿ ಯಸ್ಸಂ ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಸೀಮಾಯಮ್ಪಿ ವೀಸತಿಗಣೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಅತ್ಥಿ। **ಏಕೇನಪಿ ಚೇ ಊನೋ ವೀಸತಿಗಣೋ**ತಿ ನ ಯುಜ್ಜತಿ, ಊನೋ ಚೇ। ನ ಹಿ ವೀಸತಿಗಣೋ, ಸಙ್ಘೋ ಚೇ ಊನೋ। ತಸ್ಮಾ "ಏಕೇನಪಿ ಚೇ ಊನೋ ಸಙ್ಘೋ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಚೇ? ನ, ಚತುವಗ್ಗಪಞ್ಚವಗ್ಗದಸವಗ್ಗಪ್ಪಸಙ್ಗನಿವಾರಣಪ್ಪಯೋಜನತೋ। ತಸ್ಮಾ ವೀಸತಿವಗ್ಗೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಚೇ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಏಕೇನಪಿ ಊನೋ, ನಟ್ಠೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಕೇಚಿ ಪನ ವಿನಯೇ ಅಪ್ಪಕತಞ್ಞುನೋ "ಯಥಾ ಅತಿರೇಕಚತುವಗ್ಗೋಪಿ ಸಙ್ಘೋ ಚತುವಗ್ಗಕರಣೀಯೇ ಕಮ್ಮೇ 'ಚತುವಗ್ಗೋ'ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಥಾ ಪಞ್ಚವಗ್ಗದಸವಗ್ಗಕರಣೀಯೇ ಕಮ್ಮೇ ಅತಿರೇಕಪಞ್ಚವಗ್ಗದಸವಗ್ಗೋಪಿ 'ಪಞ್ಚವಗ್ಗದಸವಗ್ಗೋ'ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಮಾ ಊನೋಪಿ ಚತುವಗ್ಗಪಞ್ಚವಗ್ಗದಸವಗ್ಗವೀಸತಿವಗ್ಗೋವಾ"ತಿ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯುಂ, ತೇಸಂ ಮಞ್ಞನಾನಿವಾರಣತ್ಥಂ **"ಏಕೇನಪಿ ಚೇ ಊನೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ ವೀಸತಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಚೇ, ಠಪೇತ್ವಾ ಏಕೇನಪಿ ಚೇ ಊನೋ ಅಪ್ಪಕತತ್ತೋ, ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಏಕೇನಪಿ ಚೇತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಅಯಂ ತತ್ಥ ಸಾಮೀಚೀ**ತಿ ವಚನಂ ಯಂ ವುತ್ತಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ "ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಪರಿವಾಸಂ ದೇತಿ, ಮೂಲಾಯ ಪಟಿಕಸ್ಸತಿ, ಮಾನತ್ತಂ ದೇತಿ, ಅಬ್ಭೇತೀ"ತಿ, ತಸ್ಸ ಆವಿಭಾವಕರಣತ್ಥಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇನ ತೇಸು ಅಯಂ ಯಥಾವುತ್ತಾ ಸಾಮೀಚಿ ನಿಯತಾ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ, ನ ರಾಜಸಿಕ್ಖಾಪದಾದೀಸು ವಿಯ ಅನಿಯತಾ। ತತ್ಥ ಹಿ ಕೇನಚಿ ಅನ್ತರಾಯೇನ ತಂ ಸಾಮೀಚಿಮಕರೋನ್ತೇಪಿ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ದೀಪಿತಂ ಹೋತಿ।

ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅನಿಯತಕಣ್ಡಂ

೧. ಪಠಮಾನಿಯತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅನಿಯತೇ ಆದಿತೋವ ಇದಂ ಪಕಿಣ್ಣಕಂ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಇದಂ ಅನಿಯತಕಣ್ಡಂ ನಿಪ್ಪಯೋಜನಂ ತತ್ಥ ಅಪುಬ್ಬಾಭಾವತೋತಿ ಚೇ? ನ, ಗರುಕಲಹುಕಭೇದಭಿನ್ನಾಪತ್ತಿರೋಪನಾರೋಪನಕ್ಕಮಲಕ್ಖಣದೀಪನಪ್ಪಯೋಜನತೋ। ಏತ್ಥ ಹಿ "ಸಾ ಚೇ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ 'ಅಯ್ಯೋ ಮಯಾ...ಪೇ॰... ಸೋ ಚ ತಂ ಪಟಿಜಾನಾತಿ, ಆಪತ್ತಿಯಾ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ'"ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೪೪೪) ಆಪತ್ತಿಯಾ ಗರುಕಾಯ, ಲಹುಕಾಯ ಚ ಆರೋಪನಕ್ಕಮಲಕ್ಖಣಂ, "ನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಅನಾರೋಪನಕ್ಕಮಲಕ್ಖಣಞ್ಚ ದಸ್ಸಿತಂ। ಲಕ್ಖಣದೀಪನತೋ ಆದಿಮ್ಹಿ, ಅನ್ತೇ ವಾ ಉದ್ದಿಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಚೇ? ನ, ಅಸಮ್ಭವತೋ। ಕಥಂ ನ ತಾವ ಆದಿಮ್ಹಿ ಸಮ್ಭವತಿ, ಯೇಸಮಿದಂ ಲಕ್ಖಣಂ, ತೇಸಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಅದಸ್ಸಿತತ್ತಾ। ನ ಅನ್ತೇ ಗರುಕಮಿಸ್ಸಕತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ ಗರುಕಲಹುಕಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಏವ ಉದ್ದಿಸಿತಬ್ಬತಂ ಅರಹತಿ ಉಭಯಮಿಸ್ಸಕತ್ತಾ। ಯಾ ತತ್ಥ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸಙ್ಖಾತಾ ಲಹುಕಾಪತ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಾ, ಸಾಪಿ ಗರುಕಾತಿ ಕಥಿತಾ। ತೇನೇವಾಹ "ಮೇಥುನಧಮ್ಮಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಕಿಲೇಸಸಙ್ಖಾತೇನ ರಹಸ್ಸಾದೇನಾ"ತಿಆದಿ। ತಸ್ಮಾ ಗರುಕಾನಂ ಏವ ಅನನ್ತರಂ ಉದ್ದಿಟ್ಠನ್ತಿಪಿ ಏಕೇ। ಏವಂ ಸತಿ ಪಠಮಾನಿಯತಮೇವಾಲಂ ತಾವತಾ ಲಕ್ಖಣದೀಪನಸಿದ್ಧಿತೋ, ಕಿಂ ದುತಿಯೇನಾತಿ ಚೇ? ನ, ಓಕಾಸನಿಯಮಪಚ್ಚಯಮಿಚ್ಛಾಗಾಹನಿವಾರಣಪ್ಪಯೋಜನತೋ। "ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇ ಆಸನೇ ಅಲಂಕಮ್ಮನಿಯೇ"ತಿ ಓಕಾಸನಿಯಮತೋ ಹಿ ತಬ್ಬಿಪರೀತೇ ಓಕಾಸೇ ಇದಂ ಲಕ್ಖಣಂ ನ ವಿಕಪ್ಪಿತನ್ತಿ ಮಿಚ್ಛಾಗಾಹೋ ಹೋತಿ। ತಂನಿವಾರಣತೋ ದುತಿಯಾನಿಯತಮ್ಪಿ ಸಾತ್ಥಕಮೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಕಸ್ಮಾ? ಓಕಾಸಭೇದತೋ, ರಹೋಭೇದದೀಪನತೋ, ರಹೋನಿಸಜ್ಜಸ್ಸಾದಭೇದದೀಪನತೋ। ಓಕಾಸನಿಯಮಭಾವೇ ಚ ರಹೋನಿಸಜ್ಜಸ್ಸಾದಭೇದೋ ಜಾತೋ। ದ್ವಿನ್ನಂ ರಹೋನಿಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ನಾನಾತ್ತಜಾನನಞ್ಚ ಸಿಯಾ ತಥಾ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಭೇದದೀಪನತೋ। ನಾಲಂ ಕಮ್ಮನಿಯೇಪಿ ಹಿ ಓಕಾಸೇ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇ, ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇಪಿ ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾಯ ವಾತಪಾನಕವಾಟಚ್ಛಿದ್ದಾದೀಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಕೇಸಾದಿಗ್ಗಹಣೇನ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಏವಮಾದಯೋಪಿ ನಯಾ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ತತ್ರಿದಂ ಮುಖಮತ್ತನಿದಸ್ಸನಂ - **ಓಕಾಸಭೇದತೋ**ತಿ ಅಲಂಕಮ್ಮನಿಯನಾಲಂಕಮ್ಮನಿಯಭೇದತೋ। ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಮ್ಪಿ ಹಿ ಏಕಚ್ಚಂ ನಾಲಂಕಮ್ಮನಿಯಂ ವಾತಪಾನಾದಿನಾ ಅನ್ತರಿತತ್ತಾ , ಉಭಯಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಮ್ಪಿ ಏಕಚ್ಚಂ ನಾಲಂಕಮ್ಮನಿಯಂ ವಿಜಾನತಂ ಅಜ್ಝೋಕಾಸತ್ತಾ। **ರಹೋಭೇದದೀಪನತೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ರಹಭಾವಸಾಮಞ್ಞೇಪಿ ರಹೋ ದ್ವಿಧಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಪಟಿಚ್ಛನ್ನಭೇದತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ರಹೋನಿಸಜ್ಜಸ್ಸಾದಭೇದದೀಪನತೋ**ತಿ ಮೇಥುನಸ್ಸಾದವಸೇನ ನಿಸಜ್ಜಾ, ದುಟ್ಠುಲ್ಲಸ್ಸಾದವಸೇನ ನಿಸಜ್ಜಾತಿ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಭೇದಸ್ಸ ದೀಪನತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಇಧ ಆಗತನಯತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ಇದಂ ಕಣ್ಡಂ ಪರಿಹೀನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। "ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ತತ್ಥ ಅನುಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ"ತಿ ಏಕೇ, ತಂ ಅನೇಕನ್ತಭಾವದೀಪನತೋ ಅಯುತ್ತಂ। ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಹಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಚತ್ತಾರೋ ಚ ಉದ್ದೇಸಾ ಸನ್ತಿ। ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಅಸಾಧಾರಣತ್ತಾ ತತ್ಥ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನನ್ತಿ ಏಕೇ। ತಾಸಞ್ಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಉಬ್ಭಜಾಣುಮಣ್ಡಲಿಕ (ಪಾಚಿ॰ ೬೫೮) -ಅಟ್ಠವತ್ಥುಕ (ಪಾಚಿ॰ ೬೭೫) -ವಸೇನ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗವಿಸೇಸೋ ಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥು, "ಹತ್ಥಗ್ಗಹಣಂ ವಾ ಸಾದಿಯೇಯ್ಯ, ಕಾಯಂ ವಾ ತದತ್ಥಾಯ ಉಪಸಂಹರೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೬೭೫) ವಚನತೋ ಸಾದಿಯನಮ್ಪಿ, "ಸನ್ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ ವಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೬೭೫) ವಚನತೋ ಠಾನಮ್ಪಿ, "ಸಙ್ಕೇತಂ ವಾ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೬೭೫) ವಚನತೋ ಗಮನಮ್ಪಿ, "ಛನ್ನಂ ವಾ ಅನುಪವಿಸೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೬೭೫) ವಚನತೋ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಟ್ಠಾನಪ್ಪವೇಸೋಪಿ ಹೋತಿ, ತಥಾ "ರತ್ತನ್ಧಕಾರೇ ಅಪ್ಪದೀಪೇ, ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇ ಓಕಾಸೇ ಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ ಏಕೇನೇಕಾ ಸನ್ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ ವಾ ಸಲ್ಲಪೇಯ್ಯ ವಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೮೩೯) ವಚನತೋ ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಾಪಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯವತ್ಥುಕನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ತಾಸಂ ಅಞ್ಞಥಾ ಅನಿಯತಕಣ್ಡಸ್ಸ ಅವತ್ತಬ್ಬತಾಪತ್ತಿತೋ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ ತೇಸಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಪಕಿಣ್ಣಕಂ।

“ದೇಸನಾವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನೀನಂ ಆಪತ್ತೀನಂ ವಸೇನ ಅಲಜ್ಜಿಆದಯೋ ಲಜ್ಜೀನಂ ಚೋದೇಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ ಆಗತತ್ತಾ ಲಜ್ಜಿಪಗ್ಗಹತ್ಥಾಯ ಪತಿರೂಪಾಯಪಿ ಉಪಾಸಿಕಾಯ ವಚನೇನ ಅಕತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸೇವ ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಪನ ಲಕ್ಖಣದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ವಿತ್ಥಾರನಯಮೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ವತ್ತುಂ ಯುತ್ತಂ “ಇಮೇ ಖೋ ಪನಾಯಸ್ಮನ್ತೋ ದ್ವೇ ಅನಿಯತಾ ಧಮ್ಮಾ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೪೩) ಉದ್ದೇಸದಸ್ಸನತ್ತಾತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಸೋತಸ್ಸ ರಹೋ**ತಿ ಏತ್ಥ **ರಹೋ**ತಿ ವಚನಸಾಮಞ್ಞತೋ ವುತ್ತಂ। ದುಟ್ಠುಲ್ಲಸಾಮಞ್ಞತೋ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಾರೋಚನಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದನಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಪಾರಾಜಿಕವಚನಂ ವಿಯ। ತಸ್ಮಾ **“ಚಕ್ಖುಸ್ಸೇವ ಪನ ರಹೋ ‘ರಹೋ’ತಿ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಚೇ? “ಮಾತುಗಾಮೋ ನಾಮ…ಪೇ॰… ಅನ್ತಮಸೋ ತದಹುಜಾತಾಪಿ ದಾರಿಕಾ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೪೫) ವುತ್ತತ್ತಾ ದುಟ್ಠುಲ್ಲೋಭಾಸನಂ ಇಧ ನಾಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ದೀಪಿತಮೇವಾತಿ। **ಅನ್ತೋದ್ವಾದಸಹತ್ಥೇಪೀ**ತಿ **ಪಿ**-ಸದ್ದೇನ ಅಪಿಹಿತಕವಾಟಸ್ಸ ಗಬ್ಭಸ್ಸ ದ್ವಾರೇ ನಿಸಿನ್ನೋಪೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಚೇಲಕವಗ್ಗೇ ರಹೋಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಸನಸಿಕ್ಖಾಪದೇ (ಪಾಚಿ॰ ೨೮೮) “ಯೋ ಕೋಚಿ ವಿಞ್ಞೂ ಪುರಿಸೋ ದುತಿಯೋ ಹೋತೀ”ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಅನುರೂಪತೋ **“ಇತ್ಥೀನಂ ಪನ ಸತಮ್ಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿಂ ನ ಕರೋತಿಯೇವಾ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಅಲಂಕಮ್ಮನಿಯೇತಿ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವಿತು”ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೪೫) ವಿಭಙ್ಗೇ ವಚನತೋ ರಹೋನಿಸಜ್ಜಸ್ಸಾದೋ ಚೇತ್ಥ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಕಿಲೇಸೋ, ನ ದುತಿಯೇ ವಿಯ ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಸ್ಸಾದಕಿಲೇಸೋ। ತಸ್ಮಾ ಚ ಪಞ್ಞಾಯತಿ ಸೋತಸ್ಸ ರಹೋ ನಾಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ।

ತಿಣ್ಣಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ವದೇಯ್ಯಾತಿ ರಹೋನಿಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಸೇನ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ತಸ್ಸಾನುಸಾರೇನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವ ಅವತ್ವಾ ಪಾರಾಜಿಕಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾಯಪಿ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಭೇದದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಪುನ ಆಪತ್ತಿಪ್ಪಟಿಜಾನನಂ ಅವತ್ವಾ ಕಸ್ಮಾ “ನಿಸಜ್ಜಂ ಭಿಕ್ಖು ಪಟಿಜಾನಮಾನೋ”ತಿ ವತ್ಥುಪ್ಪಟಿಜಾನನಂ ವುತ್ತನ್ತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಆಪತ್ತಿಯಾ ಚೋದಿತೇ ವಿನಯಧರೇನ “ಕಿಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿ”ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತೇ ಚುದಿತಕೇನ “ಇಮಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿ”ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ವಿನಯಧರೇನ “ಈದಿಸಂ ನಾಮ ಅಕಾಸೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತೇ ಸೋ ವತ್ಥುಂ ಪಟಿಜಾನಮಾನೋವ ಕಾರೇತಬ್ಬೋತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ **“ನಿಸಜ್ಜಂ ಭಿಕ್ಖು ಪಟಿಜಾನಮಾನೋ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯದಿ ಏವಂ ನಿಸಜ್ಜಂ ಪಟಿಜಾನಮಾನೋಪಿ ಆಪತ್ತಿಯಾವ ಕಾರೇತಬ್ಬೋತಿ? ಅನುರೂಪಮೇವ। ಏವಂ ಪನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ - ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಆಪತ್ತೀನಂ ವತ್ಥೂನಿ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಇಧ ಸಿಕ್ಖಾಪದವಸೇನ ನಿಸಜ್ಜಮೇವ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಿಂ ಗಹಿತೇಪಿ ಹಿ ಆಪತ್ತಿ ಗಹಿತಾವ ಹೋತೀತಿ। **ಯೇನ ವಾ ಸಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ವಾ**-ಸದ್ದೋ “ತೇನ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಕಾರೇತಬ್ಬೋ ವಾ”ತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಚ ವಿಕಪ್ಪತ್ಥೋ। ತಸ್ಮಾ “ಕಾರೇತಬ್ಬೋ ವಾ ಪಟಿಜಾನಮಾನೋ, ನ ವಾ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ ಅಪ್ಪಟಿಜಾನಮಾನೋ”ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **“ಪಟಿಜಾನಮಾನೋ ವಾ**”ತಿಆದಿ। ರಹೋನಿಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಸೇನ ನಿಸಜ್ಜಪಚ್ಚಯಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸೇಸೇಸುಪಿ ಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಸೇನ ಆಪತ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಾ। **“ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಸದಿಸಾನೇವಾ**”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಇಧ ದುಟ್ಠುಲ್ಲೋಭಾಸನಸ್ಸ ಅನಧಿಪ್ಪೇತಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಪಠಮಾನಿಯತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯಾನಿಯತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇನ ವಾತಿ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗದುಟ್ಠುಲ್ಲೋಭಾಸನೇನ। ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗವಾರೋ ಪಾಳಿಯಮ್ಪಿ ವುತ್ತೋ। **ಅನನ್ಧೋ ಅಬಧಿರೋ**ತಿ ಅನನ್ಧೋ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಅಬಧಿರೋ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಂ ಸುಣಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವ ಅದಿನ್ನಾದಾನಸದಿಸಾನೇವಾತಿ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಕಾಯವಾಚಾಚಿತ್ತತೋ ಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಕಥನ್ತಿ ಚೇ? ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಞ್ಹಿ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತೋ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಮ್ಪಿ ಭಣತಿ, ದುಟ್ಠುಲ್ಲಂ ಭಣನ್ತೋ ನಿಸೀದತಿ ಚಾತಿ ಸಮ್ಭವತಿ, ದುಟ್ಠುಲ್ಲಮೇವ ವಾ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ತಞ್ಹಿ ಅದಿನ್ನಾದಾನಸಮುಟ್ಠಾನನ್ತಿ।

ಯೋ ದೇಸನಂ ಸಬ್ಬವಿದೂಪಮೋವ।

ನಾನಾನಯಾಕಾರವಿಚಿತ್ತಭೇದಂ।
ಞಾತುಂ ಉಪಾಯಾನ ಮನೋ ಸತಿಮಾ।
ತಂ ಲಾಭಹೇತುಂ ನ ಕರೋತಿ ಪುಞ್ಞನ್ತಿ॥

ದುತಿಯಾನಿಯತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅನಿಯತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಕಣ್ಡಂ

೧. ಚೀವರವಗ್ಗೋ

೧. ಕಥಿನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಕಣ್ಡೇ ತಿಣ್ಣಂ ಕಥಿನಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ, ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಸಾಸಙ್ಕಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಞ್ಚ ಏಕದೇಸನಾಯ ತಥಾಕಿಣ್ಣಾಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ -

ಕಥಿನಂ ಯಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ, ಸಹಜಾ ಸಮಯದ್ವಯಂ।
ಛನ್ನಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಞ್ಚ, ಏಕದೇಸವಿನಿಚ್ಛಯೋ॥

ತತ್ಥ **ಕಥಿನ**ನ್ತಿ “ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅನುಮೋದನಾಯ, ಗಣಸ್ಸ ಅನುಮೋದನಾಯ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅತ್ಥಾರಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅತ್ಥತಂ ಹೋತಿ ಕಥಿನ”ನ್ತಿ (ಪರಿ॰ ೪೧೪) ವಚನತೋ ತೇಸಂಯೇವ ಅನುಮೋದನಾದಿಧಮ್ಮಾನಂ ಸಙ್ಗಹೋ **ಕಥಿನಂ** ನಾಮ। ಯಥಾಹ “ಕಥಿನಂ ಜಾನಿತಬ್ಬನ್ತಿ ತೇಸಞ್ಞೇವ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಙ್ಗಹೋ ಸಮವಾಯೋ ನಾಮಂ ನಾಮಕಮ್ಮ”ನ್ತಿಆದಿ (ಪರಿ॰ ೪೧೨)। ತಸ್ಮಾ **ಕಥಿನ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಬಹೂಸು ಧಮ್ಮೇಸು ನಾಮಮತ್ತಂ, ನ ಪರಮತ್ಥತೋ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ। ಕೋ ಪನಸ್ಸ ಅತ್ಥಾರೋತಿ? ತದೇಕದೇಸೋವ ಖೀರಸ್ಸ ಧಾರಾ ವಿಯ। ಯಥಾ ಚಾಹ “ಅತ್ಥಾರೋ ಏಕೇನ ಧಮ್ಮೇನ ಸಙ್ಗಹಿತೋ ವಚೀಭೇದೇನಾ”ತಿ। **ಸಹಜಾ** ನಾಮ ಅಟ್ಠ ಮಾತಿಕಾ, ದ್ವೇ ಪಲಿಬೋಧಾ, ಪಞ್ಚಾನಿಸಂಸಾತಿ ಇಮೇ ಪನ್ನರಸ ಧಮ್ಮಾ। **ಸಮಯದ್ವಯಂ** ನಾಮ ಕಥಿನತ್ಥಾರಸಮಯೋ, ಚೀವರಸಮಯೋ ಚಾತಿ। ತತ್ಥ **ಕಥಿನತ್ಥಾರಸಮಯೋ** ವಸ್ಸಾನಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮೋ ಮಾಸೋ। **ಚೀವರಸಮಯೋ** ನಾಮ ಅನತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ಅಯಂ ಕತ್ತಿಕಮಾಸೋ, ಅತ್ಥತೇ ಚತ್ತಾರೋ ಹೇಮನ್ತಿಕಾ ಚಾತಿ ಪಞ್ಚ ಮಾಸಾ।

ತತ್ಥ **ಅಟ್ಠ ಮಾತಿಕಾ** ನಾಮ ಪಕ್ಕಮನನ್ತಿಕಾದಯೋ। ತಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಅತ್ಥಾರೇನ ಏಕತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ನಾಮ। ತಬ್ಭಾವಭಾವಿತಾಯ ಅತ್ಥಾರೇ ಸತಿ ಉದ್ಧಾರೋ ಸಮ್ಭವತಿ। ತತ್ಥ ಕಥಿನತ್ಥಾರೇನ ಏಕುಪ್ಪಾದಾ ಏಕನಿರೋಧಾ ಅನ್ತರುಬ್ಭಾರೋ ಸಹುಬ್ಭಾರೋ, ಅವಸೇಸಾ ಕಥಿನುಬ್ಭಾರಾ ಏಕುಪ್ಪಾದಾ, ನಾನಾನಿರೋಧಾ ಚ। ತತ್ಥ **ಏಕನಿರೋಧಾ**ತಿ ಅತ್ಥಾರೇನ ಸಹ ನಿರೋಧಾ, ಅನ್ತರುಬ್ಭಾರಸಹುಬ್ಭಾರಾನಂ ಉದ್ಧಾರಾಭಾವೋ ಏಕಕ್ಖಣೇ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಾ ನಾನಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ ನಾಮ। ತೇಸು ಹಿ ಉದ್ಧಾರಭಾವಂ ಪತ್ತೇಸುಪಿ ಅತ್ಥಾರೋ ತಿಟ್ಠತಿ ಏವಾತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಅತ್ಥವಿಭಾವನಾ। ಸಚೇ ಅತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಮಿಂ ಸಾಪೇಕ್ಖೇ ತಮ್ಹಾ ಆವಾಸಾ ಪಕ್ಕಮನ್ತೇ ಸಙ್ಘೋ **ಅನ್ತರುಬ್ಭಾರಂ** ಕರೋತಿ, ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಠಮಮೇವ ಮೂಲಾವಾಸೇ ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಪಲಿಬೋಧಾಭಾವೇಪಿ ಸತಿ ಅನ್ತರುಬ್ಭಾರೇ ಪಲಿಬೋಧೋ ಛಿಜ್ಜತಿ ಸತಿಪಿ ಸಾಪೇಕ್ಖತಾಯ ಸಉಸ್ಸಾಹತ್ತಾ। ಇಮಿನಾ ಪರಿಯಾಯೇನ **ಪಕ್ಕಮನನ್ತಿಕೋ ಕಥಿನುದ್ಧಾರೋ** ಅತ್ಥಾರೇನ ಏಕುಪ್ಪಾದೋ ನಾನಾನಿರೋಧೋ ಹೋತಿ। ತಥಾ ಅನ್ತರುಬ್ಭಾರೇ ಸತಿ ಸುಣನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಯಾವ ಚೀವರನಿಟ್ಠಾನಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ, ತಾವ ಪರಿಹಾರಸಮ್ಭವತೋ **ನಿಟ್ಠಾನನ್ತಿಕೋ**। ಯಾವ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ, ತಾವ ಪರಿಹಾರಸಮ್ಭವತೋ **ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನನ್ತಿಕೋ**। ಯಾವ ನ ನಸ್ಸತಿ, ತಾವ ಪರಿಹಾರಸಮ್ಭವತೋ **ನಾಸನನ್ತಿಕೋ**। ಯಾವ ನ ಸುಣಾತಿ, ತಾವ ಪರಿಹಾರಸಮ್ಭವತೋ **ಸವನನ್ತಿಕೋ**। ಯಾವ ಚೀವರಾಸಾ ನ ಛಿಜ್ಜತಿ, ತಾವ ಪರಿಹಾರಸಮ್ಭವತೋ **ಆಸಾವಚ್ಛೇದಿಕೋ**। ಯಾವ ಸೀಮಂ ನಾತಿಕ್ಕಮತಿ, ತಾವ ಪರಿಹಾರಸಮ್ಭವತೋ **ಸೀಮಾತಿಕ್ಕನ್ತಿಕೋ**। ಅತ್ಥಾರೇನ ಏಕುಪ್ಪಾದೋ ನಾನಾನಿರೋಧೋ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತತ್ಥ ಅನ್ತರುಬ್ಭಾರಸಹುಬ್ಭಾರಾ ದ್ವೇ ಅನ್ತೋಸೀಮಾಯಂ ಏವ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ, ನ ಬಹಿಸೀಮಾಯಂ। ಪಕ್ಕಮನಸವನಸೀಮಾತಿಕ್ಕನ್ತಿಕಾ ಬಹಿಸೀಮಾಯಮೇವ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ, ನ ಅನ್ತೋಸೀಮಾಯಂ। ನಿಟ್ಠಾನಸಞ್ಚಿಟ್ಠಾನಾಸಾವಚ್ಛೇದಿಕಾ

ಅನ್ತೋಸೀಮಾಯಞ್ಚೇವ ಬಹಿಸೀಮಾಯಞ್ಚ। ಅನ್ತರುಬ್ಭಾರೋ ಸಙ್ಘಾಯತ್ತೋ, ಪಕ್ಕಮನನಿಟ್ಠಾನಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಸೀಮಾತಿಕ್ಕನ್ತಿಕಾ ಪುಗ್ಗಲಾಧೀನಾ, ಸೇಸಾ ತದುಭಯವಿಪರೀತಾ।

ತತ್ಥ **"ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿ"**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಚೀವರಪಲಿಬೋಧಾಭಾವಮೇವ ದೀಪೇತಿ। ನ ಆವಾಸಪಲಿಬೋಧಾಭಾವಂ। **"ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಉಭಯಪಲಿಬೋಧಾಭಾವಂ ದೀಪೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಉಭಯಪಲಿಬೋಧಾಭಾವದೀಪನತ್ಥಂ ತದೇವ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಚೇ? ನ, ವಿಸೇಸತ್ತಾ। ಕಥಂ? ಕಾಮಞ್ಚೇತಂ ತಸ್ಮಾ "ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ"ತಿ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಕಥಿನುದ್ಧಾರಾನಂ ನಾನಾನಿರೋಧತ್ತಾ, ಸಙ್ಘಪುಗ್ಗಲಾಧೀನಾನಧೀನತ್ತಾ ಚ ಅನ್ತೋಬಹಿಉಭಯಸೀಮಾಸು ನಿಯಮಾನಿಯಮತೋ ಚ ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ ಸಙ್ಘಸ್ಸ, ನ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಉಬ್ಭತಂ ಹೋತಿ, ತಥಾಪಿ "ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ"ತಿ ಇದಂ ಸಾಮಞ್ಞವಚನಂ। ತಸ್ಮಾ "ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ನಿಯಮೇತಿ।

ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅನ್ತರುಬ್ಭಾರೇನ ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ ಅಚ್ಛಿನ್ನಚೀವರಪಲಿಬೋಧೋ ಬಹಿಸೀಮಾಗತೋ ಪಚ್ಛಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸೀಮಾಗತೋ ಅನಿಟ್ಠಿತಚೀವರೋ ಆನಿಸಂಸಂ ಲಭತಿ ಏವಾತಿ ಕತ್ವಾ "ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿ"ನ್ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ **ಆವಾಸಪಲಿಬೋಧೋ** ನಾಮ ವಸತಿ ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಆವಾಸೇ, ಸಾಪೇಕ್ಖೋ ವಾ ಪಕ್ಕಮತಿ। **ಚೀವರಪಲಿಬೋಧೋ** ನಾಮ ಚೀವರಂ ಅಕತಂ ವಿಪ್ಪಕತಂ, ಚೀವರಾಸಾನುಪಚ್ಛಿನ್ನಾ, ತಬ್ಬಿಪರೀತೇನ ಅಪಲಿಬೋಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ ಅನತ್ಥತಕಥಿನಾನಂ ಚೀವರಕಾಲಸಮಯೇ ನಿಯಮತೋ ಚತ್ತಾರೋ ಆನಿಸಂಸಾ ಲಬ್ಭನ್ತಿ, ಅಸಮಾದಾನಚಾರೋ ಅನಿಯಮತೋ। ತೇನ ಸಾಸಙ್ಕಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ವುತ್ತಂ। ಕಥಂ ಚತ್ತಾರೋ ನಿಯತಾತಿ ಚೇ? "ಚೀವರಕಾಲಸಮಯೋ ನಾಮ ಅನತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ವಸ್ಸಾನಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮೋ ಮಾಸೋ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೪೯) ವಚನತೋ ಅನತ್ಥತಕಥಿನಾನಂ ತಸ್ಮಿಂ ಮಾಸೇ ಯಾವದತ್ಥಚೀವರಂ ಸಿದ್ಧಂ, ತಥಾ ತತಿಯಕಥಿನಸಿಕ್ಖಾಪದೇ (ಪಾರಾ॰ ೪೯೭ ಆದಯೋ) ಅಕಾಲಚೀವರಂ ನಾಮ ಪಿಟ್ಠಿಸಮಯತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸಙ್ಘತೋ ಲಭಿತಬ್ಬಂ ಚೇ, ಯಾವ ಚೀವರಕಾಲಸಮಯಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಭಾಜೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಪುಗ್ಗಲಿಕಂ ಚೇ, ವಸ್ಸಾನಸ್ಸ ಛಟ್ಠಪಕ್ಖಸ್ಸ ಪಞ್ಚಮಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಚೀವರಕಾಲಸಮಯಂ ಅನಧಿಟ್ಠಿತಂ ಅವಿಕಪ್ಪಿತಂ ವಟ್ಟತಿ ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ, ನ ತತೋ ಪರಂ। ತದಾ ಉಪ್ಪನ್ನಚೀವರಸ್ಸ ಪಟಿಸಿದ್ಧತ್ತಾ ಪಠಮಕಥಿನೇನ। ತತ್ಥ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತನಯೋ ಸಙ್ಖೇಪಂ ಸನ್ಧಾಯ, ತಥಾ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಚಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪಠಮಕಥಿನೇ (ಪಾರಾ॰ ೪೫೯ ಆದಯೋ) ಪಠಮಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ, ಅವಿಸೇಸೇನ ವಾ ಏಕಾದಸಮೇ ದಿವಸೇ ಆಪತ್ತಿ। ವಸ್ಸಾನಸ್ಸ ಹಿ ಅನ್ತೋನಿವಾರಣತ್ಥಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ "ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿಂ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೬೧ ಆದಯೋ) ವುತ್ತಂ। ಏಸೇವ ನಯೋ ದುತಿಯೇ, ತತಿಯೇ ಚ। ತೇನ ಚೀವರಕಾಲತೋ ಪುರೇ ವಾ ಅನ್ತೋ ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಚೀವರಕಾಲತೋ ಉದ್ಧಂ ಏಕದಿವಸಮ್ಪಿ ಪರಿಹಾರಂ ನ ಲಭತಿ। ಯದಿ ಲಭೇಯ್ಯ, ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದವಿರೋಧೋ। "ಯಾವ ಚೀವರಕಾಲಸಮಯಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಂ, ತತೋ ಚೇ ಉತ್ತರಿ ನಿಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯ"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೪೮) ಹಿ ತತ್ಥ ವುತ್ತಂ। ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಭಾವೇನ ಸಙ್ಘತೋ ಲದ್ಧಂ ವುಟ್ಠವಸ್ಸತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಭೂತಂ ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಂ ಚೀವರಕಾಲಸಮಯಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮಯತೋ ಏವ ಆಪತ್ತಿ, ನ ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಕಾಲಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮಯತೋ ಆಪತ್ತೀತಿ। "ಅನತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ಏಕಾದಸಮಾಸೇ ಉಪ್ಪನ್ನ"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೦೦) ವಚನತೋ ಯೋ ಚ ತತ್ಥ ಚೀವರುಪ್ಪಾದೋ, ಸೋ ಚ ನೇಸಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ, ಅನಾಮನ್ತಚಾರಗಣಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದೇ "ಅಞ್ಞತ್ರ ಸಮಯಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೨೨೨ ಆದಯೋ) ವುತ್ತತ್ತಾ ಸೇಸದ್ವಯಂ ಸಿದ್ಧಮೇವ। ತಸ್ಮಾ "ಕಾಲೇಪಿ ಆದಿಸ್ಸ ದಿನ್ನಂ, ಏತಂ ಅಕಾಲಚೀವರ"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೦೦) ವಚನತೋ ಆದಿಸ್ಸ ದಿನ್ನಚೀವರಂ ಪರಿಹಾರಂ ನ ಲಭತಿ।

ಅಪರಕತ್ತಿಕಾಯಮೇವ ವಾ ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ ಲಭತಿ, ಏವಂ "ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾತಿ ಚೇ? ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಛ ಠಾನಾನಿ ಹಿ ಸಾಪೇಕ್ಖತಾಯ ವುತ್ತಾನಿ । ದುಟ್ಠದೋಸದ್ವಯೇ ಅಧಿಕರಣಚತುತ್ಥಂ, ಪಠಮಾನಿಯತೇ ಸೋತಸ್ಸ ರಹೋ, ತತಿಯಕಥಿನೇ ಆದಿಸ್ಸ ದಿನ್ನಂ ಚೀವರಂ, ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದೇ "ಸಞ್ಞಾಣಂ ಕತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಪದಂ,

ದುಟ್ಠುಲ್ಲಾರೋಚನಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದನದ್ವಯೇ ಅಧಿಕರಣಂ, ಪಾರಾಜಿಕವಚನಞ್ಚ, ತೀಸು ಕಥಿನಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು “ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಮಾತಿಕಾನಂ ಅಞ್ಞತರಾಯಾ”ತಿ ವಚನನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಆದಿಸ್ಸ ದಿನ್ನಂ ಚೀವರಂ** ಸಙ್ಘಿಕಂ ಭಾಜಿತಬ್ಬಚೀವರಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ಪುಗ್ಗಲಿಕಂ। **ಸಞ್ಞಾಣಂ ಕತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಚೀವರಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಅವುಟ್ಠವಸ್ಸೇನ ಪಚ್ಛಾ ದಾತಬ್ಬತ್ತಾ ಸಞ್ಞಾಣಂ ಕಾತಬ್ಬಂ, ನ ಞಾತಿಪ್ಪವಾರಿತತೋ ಲದ್ಧಂ ಪುಗ್ಗಲಿಕಂ ಸನ್ಧಾಯ। ತಸ್ಮಾ ದುವಿಧಂ ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಂ ಸಙ್ಘೇ ನಿನ್ನಂ, ಪುಗ್ಗಲೇ ನಿನ್ನಞ್ಚಾತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ತತ್ಥ ಸಙ್ಘೇ ಪರಿಣತಂ ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಂ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ, ಪಿಟ್ಠಿಸಮಯತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವಾ ಯಾವ ಪವಾರಣಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ ಏವ ಸಙ್ಘಿಕತ್ತಾ, ಪುಗ್ಗಲಿಕಮ್ಪಿ “ವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಕಾಲೇ ಗಣ್ಹಥಾ”ತಿ ದಿನ್ನತ್ತಾ। ತಾದಿಸಞ್ಹಿ ಯಾವ ವಸ್ಸಂವುಟ್ಠೋ ನ ಹೋತಿ, ತಾವ ತಸ್ಸೇವ ದಾಯಕಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ ಹೋತಿ। ಏತ್ತಕೋ ವಿಸೇಸಹೇತು।

“ಅನಚ್ಚೇಕಚೀವರೇ ಅನಚ್ಚೇಕಚೀವರಸಞ್ಞೀ ಚೀವರಕಾಲಸಮಯಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀ”ತಿ ವಚನತೋ ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಕಸ್ಸೇವ ಸೋ ಅಪರಾಧೋ। ಯೇನ “ವಿರೋಧೋ”ತಿ ವಚನಂ ದಸ್ಸೇಯ್ಯಾತಿ ನ ವಿನಯೇ ವಿಸೇಸಹೇತು ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬೋ। ಬುದ್ಧವಿಸಯತ್ತಾ ಪಮಾಣನ್ತಿ ಚೇ? ನ, ಯದಿ ಏವಂ ಏತ್ಥ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಭೂತಮ್ಪಿ ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಂ ಸಞ್ಞಾಣಂ ಕತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಮೇವ, ನ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಂ ನ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಂ ನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಬ್ಬಂ। ತತೋ “ಅನಾಪತ್ತಿ, ಅನ್ತೋಸಮಯೇ ಅಧಿಟ್ಠೇತಿ ವಿಕಪ್ಪೇತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತೀ”ತಿಆದಿವಚನವಿರೋಧೋ (ಪಾರಾ॰ ೬೫೧) ಅಧಿವಾಸೇತಬ್ಬೋ ಸಿಯಾ। ತಥಾ “ವಸ್ಸಾನಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮೇ ಮಾಸೇ ಕಥಿನುದ್ಧಾರೇ ಕತೇ ತಸ್ಮಿಂ ಮಾಸೇ ಅತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ಕಥಿನುದ್ಧಾರದಿವಸಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತೀ”ತಿ ವಚನತೋ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತೀತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ಅತ್ಥವಿರೋಧೋ ಅಧಿವಾಸೇತಬ್ಬೋ ಸಿಯಾ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ “ಅನಚ್ಚೇಕಚೀವರೇ ಅನಾಪತ್ತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಞ್ಚ ಅನಧಿಟ್ಠಿತಂ ಅವಿಕಪ್ಪಿತಮೇವಾತಿ ಏತ್ತಕೋ ವಿಸೇಸಹೇತು। ಅತಿರೇಕಚೀವರಞ್ಚೇತಂ ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇನಾಪತ್ತಿ, ಇತರಂ ಚೇ ಅನಾಪತ್ತಿಯೇವಾತಿ ಇಮಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಅಯಂ ಭಗವತೋ ವಿಸೇಸಹೇತು। ತಥಾ ಅತಿರೇಕದಸಾಹಾನಾಗತಾಯೇವ ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾಯ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕತ್ಥಂ ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಂ ವಿಯ ದದಮಾನಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ದಸಾಹಾನಾಗತಾಯ ಏವ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಏತ್ತಕೋ ವಿಸೇಸಹೇತು। ತತೋ ಅಟ್ಠಕಥಾನಯವಿರೋಧೋ ಚ ಅಧಿವಾಸೇತಬ್ಬೋ ಸಿಯಾ। ತತ್ಥ “ಅಧಿಟ್ಠಿತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಂ ನ ಹೋತೀ”ತಿ ವತ್ವಾ ಅಞ್ಞಥಾ ನಯೋ ದಸ್ಸಿತೋ। **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಸೋ ಚ ನಯೋ ಸಙ್ಘಿಕಂ ಉಪಾದಾಯ ವುತ್ತತ್ತಾ ನ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ ನೇವ ಸೋ ಚ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ। ಯಥಾ ಅನಚ್ಚೇಕಚೀವರಂ ಛಟ್ಠಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಅತಿರೇಕದಸಾಹಾನಾಗತಾಯಪಿ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಚೀವರಕಾಲಸಮಯಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮಯತೋಪಿ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ನಯೋ ಅಧಿವಾಸೇತಬ್ಬೋ ಸಿಯಾ। ತತೋ ಪಠಮಕಥಿನವಿರೋಧೋ। ದಸಾಹಾನಾಗತಾಯ ಏವ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಚೀವರಕಾಲಸಮಯಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮಯತೋ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಚೇ, ತಂ ದ್ವೇ ದಸಾಹೇ ಲಭತೀತಿ ಏತ್ತಕೋ ವಿಸೇಸಹೇತು।

ಅನ್ತರಾ ಅನಾಪತ್ತಿಕ್ಖೇತ್ತಚೀವರಕಾಲಪ್ಪವಿಟ್ಠತ್ತಾ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚುದ್ಧಟಂ ವಿಯ ತಂ ಪುನಪಿ ದಸಾಹೇ ಲಭತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಕಾಲಪ್ಪವೇಸೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ ಚೇ? ನ, “ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಂ ವಸ್ಸಾನಂ ಚಾತುಮಾಸಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ, ತತೋ ಪರಂ ವಿಕಪ್ಪೇತು”ನ್ತಿ ವಚನವಿರೋಧಂ ಕತ್ವಾ, ತತೋ ಪರಂ ದಸಾಹಂ ಅವಿಕಪ್ಪೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ ಸಿಯಾ। ಅಪಿಚ ಯಂ ವುತ್ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ “ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಾ ಅನ್ತೋವಸ್ಸೇ ಲದ್ಧಾ ಚೇವ ನಿಟ್ಠಿತಾ ಚ, ಅನ್ತೋದಸಾಹೇ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾ, ದಸಾಹಾತಿಕ್ಕಮೇ ನಿಟ್ಠಿತಾ, ತದಹೇವ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾ, ದಸಾಹೇ ಅಪ್ಪಹೋನ್ತೇ ಚೀವರಕಾಲಂ ನಾತಿಕ್ಕಾಮೇತಬ್ಬಾ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೬೨೦)। ತೇನ ಆಪತ್ತಿತೋ ನ ಮುಚ್ಚೇಯ್ಯ। ಕಾಲಪ್ಪವೇಸೋ ಹಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಪರಿಯಾಯೋ ನ ಜಾತೋತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಯಥಾವುತ್ತೋ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪೋ ಪಾಳಿನಯೇನೇವ ಪತಿಟ್ಠಾಪಿತೋ ಹೋತಿ।

ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಯಂ ವುತ್ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ “ದಸಾಹೇ ಅಪ್ಪಹೋನ್ತೇ ಚೀವರಕಾಲಂ ನಾತಿಕ್ಕಾಮೇತಬ್ಬಾ”ತಿ, ತತ್ಥಪಿ ಚೀವರಕಾಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ದಸಾಹೇ ಅಪ್ಪಹೋನ್ತೇ ಚಸ್ಸ ಕರಣಂ ನತ್ಥಿ, ತಂ ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಂ ಅಕಾಲಚೀವರಮಿವ ಚೀವರಕಾಲಂ ನಾತಿಕ್ಕಾಮೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಮೇತಂ। ಪಾಳಿತೋ ಚ ತಞ್ಚೇ ಅನ್ತೋಕಾಲೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ದಸಾಹೇ ಅಪ್ಪಹೋನ್ತೇಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಏವಂ

ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಂ ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಮೇವ ನ ಹೋತಿ। ನ ಹಿ ತಂ ಕಾಲವಿಸೇಸವಸೇನ ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಂ ನಾಮ ಸೇನಾಯ ವಾ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಪವಾಸಂ ವಾ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಗಿಲಾನೋ ವಾ ಹೋತಿ, ಗಬ್ಭಿನೀ ವಾ ಹೋತಿ , ಅಸ್ಸದ್ಧಸ್ಸ ವಾ ಸದ್ಧಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಹೋತಿ...ಪೇ॰... 'ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಂ ದಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ ಏವಂ ಆರೋಚಿತಂ, ಏತಂ ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಂ ನಾಮಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೪೯)। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ ತಂ ಚೀವರಂ ನಾತಿಕ್ಕಾಮೇತಬ್ಬಂ, ತಥಾ ಅನಚ್ಚೇಕಚೀವರಮ್ಪೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ "ದಸಾಹೇ ಅಪ್ಪಹೋನ್ತೇ ಚೀವರಕಾಲಂ ನಾತಿಕ್ಕಾಮೇತಬ್ಬಾ"ತಿ। ಅಪಿಚ ಯದಿ ಏವಂ ತಂ ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದಮೇವ ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಂ ಚೀವರಕಾಲಂ ನಾತಿಕ್ಕಾಮೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಅತ್ಥವಿಸೇಸಸ್ಸ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಭಗವತಾ ಪಞ್ಞತ್ತಂ।

ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ತಂ ಏವಂ ವುತ್ತಂ - ಕಾಮಞ್ಚೇದಂ "ದಸಾಹಪರಮಂ ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ ಧಾರೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಿದ್ಧಂ, ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನ ಪನ ಅಪುಬ್ಬಂ ವಿಯ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಠಪಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥವಿಸೇಸದೀಪನಪಯೋಜನತೋ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥವಿಸೇಸದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಮೇವ। ತಸ್ಮಾಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಮೇವ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಚೀವರಂ ಚೀವರಕಾಲಸಮಯಂ ನಾತಿಕ್ಕಾಮೇತಬ್ಬನ್ತಿ। ಅಪಿಚ ಯಂ ವುತ್ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ "ಛಟ್ಠಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಅನಚ್ಚೇಕಚೀವರಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚುದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಠಪಿತಚೀವರಮ್ಪಿ ಏತಂ ಪರಿಹಾರಂ ಲಭತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೬೪೬-೬೪೯)। ತೇನ "ಅನಚ್ಚೇಕಚೀವರೇ ಅನಚ್ಚೇಕಚೀವರಸಞ್ಞೀ ಚೀವರಕಾಲಸಮಯಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೫೦) ಇಮಿನಾಪಿ ಅನಚ್ಚೇಕಚೀವರಸ್ಸಾಪಿ ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಪರಿಹಾರಲಾಭಂ ದೀಪೇತೀತಿ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಯಥಾವುತ್ತೋ ದುತಿಯೋ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪೋ ಪಾಳಿನಯೇನ, ಅಟ್ಠಕಥಾನಯೇನ ಚ ಪತಿಟ್ಠಾಪಿತೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ತಾವ ಪಕಿಣ್ಣಕಾಯ ಅಧಿಕಥಾ ಪರತೋ ಪಾಠತೋ ವಿತ್ಥಾರಿತಾ ಹೋತೀತಿ ಅಪಕಿಣ್ಣಕಂ।

ಚೀವರಪಲಿಬೋಧೋ, ಆವಾಸಪಲಿಬೋಧೋ ಚಾತಿ ದ್ವೇ ಪಲಿಬೋಧಾ। ತೇಸು ಏಕಪಲಿಬೋಧೇಪಿ ಸತಿ ಅನಾಮನ್ತಚಾರಾದಿಆನಿಸಂಸಂ ಲಭತಿ, ತಂ ಇಧ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿಂ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಏವ **"ಅತ್ಥತಕಥಿನಸ್ಸ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಕಥಿನತ್ಥಾರಾರಹಸ್ಸಾ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಅಟ್ಠಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಭಬ್ಬೋ ಕಥಿನಂ ಅತ್ಥರಿತುಂ - ಪುಬ್ಬಕರಣಂ ಜಾನಾತಿ, ಪಚ್ಚುದ್ಧಾರಂ ಜಾನಾತಿ, ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಜಾನಾತಿ, ಅತ್ಥಾರಂ ಜಾನಾತಿ, ಮಾತಿಕಂ ಜಾನಾತಿ, ಪಲಿಬೋಧಂ ಜಾನಾತಿ, ಉದ್ಧಾರಂ ಜಾನಾತಿ, ಆನಿಸಂಸಂ ಜಾನಾತೀ"ತಿ (ಪರಿ॰ ೪೦೯) ವಚನತೋ ಇಮೇಹಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಥಿನತ್ಥಾರಾರಹೋ ನಾಮ। **ಪುಬ್ಬಕರಣಂ** ನಾಮ ಧೋವನವಿಚಾರಣಛೇದನಸಿಬ್ಬನರಜನಕಪ್ಪಕರಣಂ।

"ಚೀವರಂ ನಾಮ ಖೋಮ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಪಾಳಿವಸೇನ ಜಾತಿಞ್ಚ ಪಮಾಣಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಂ ಪನ ವುತ್ತಂ ಅಧಿಟ್ಠಿತವಿಕಪ್ಪಿತೇಸೂ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಠಪಿತಟ್ಠಾನಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ**"ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಯಂ ಠಪಿತಂ, ತಸ್ಮಿಂ ತಂ ಪಚ್ಛಾ ಹೋತು ವಾ, ಮಾ ವಾ, ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ರುಹತೇವ। ಪುರೇ ಪಚ್ಛಾ ಠಪನಟ್ಠಾನಂ ನ ಪಮಾಣಂ।

ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಪರಿಚ್ಚಾಗವಸೇನ ಸೇತವತ್ಥನಿವಾಸನಂ ವಾ ಕಾಸಾವಚಜನಂ ವಾ **ಹೀನಾಯಾವತ್ತನಂ**।

ಏಕಾದಸಮೇ ಅರುಣುಗ್ಗಮನೇತಿ ಅನ್ತಿಮಂ ಠಪೇತ್ವಾ ತತೋ ಪುರಿಮತರಸ್ಮಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ **ಅನ್ತಿಮಂ** ನಾಮ ಅಪರಕತ್ತಿಕಾಯ ಪಠಮಾರುಣುಗ್ಗಮನಂ। ತಞ್ಹಿ ಕಾಲತ್ತಾ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ನ ಕರೋತಿ। ಇಧ "ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿಂ ಭಿಕ್ಖುನಾ"ತಿ ಕರಣವಚನಂ ನಿದಾನಾನಪೇಕ್ಖಂ ನಿದಾನೇ ಕರಣಾಭಾವತೋ। ತಸ್ಮಾ ಏವ "ದಸಾಹಪರಮ"ನ್ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ। "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಚೀವರಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ ನ ವಿಕಪ್ಪೇತು"ನ್ತಿಆದಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೫೮) ವಚನತೋ ಚ ಇಧ

“ವಿಕಪ್ಪೇತೀ”ತಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ವುತ್ತವಚನಂ ವಿರುದ್ಧಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ, ನ ಚ ವಿರುದ್ಧಂ ತಥಾಗತಾ ಭಾಸನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ - ತಿಚೀವರಂ ತಿಚೀವರಸಙ್ಖೇಪೇನ ಪರಿಹಾರತೋ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಮೇವ ಅನುಜಾನಾಮಿ, ನ ವಿಕಪ್ಪೇತುಂ। ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಂ ಪನ ಚತುಮಾಸತೋ ಪರಂ ವಿಕಪ್ಪೇತುಮೇವ, ನ ಅಧಿಟ್ಠಾತುನ್ತಿ। ಏವಞ್ಚ ಪನ ಸತಿ ಯೋ ತಿಚೀವರೇ ಏಕೇನ ಚೀವರೇನ ವಿಪ್ಪವಸಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ತಿಚೀವರಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ ವಿಪ್ಪವಾಸಸುಖತ್ಥಂ ವಿಕಪ್ಪನಾಯ ಓಕಾಸೋ ದಿನ್ನೋ ಹೋತಿ, ದಸಾಹಾತಿಕ್ಕಮೇ ಚ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ। ಏತೇನ ಉಪಾಯೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಿಕಪ್ಪನಾಯ ಅಪಟಿಸಿದ್ಧಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪವಿನಿಚ್ಛಯೋ - ಅನತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ಹೇಮನ್ತಾನಂ ಪಠಮದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ, ಅತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ಗಿಮ್ಹಾನಂ ಪಠಮದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಚೀವರಂ ಸನ್ಧಾಯ **“ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥಾಹ - “ರಜಕೇಹಿ ಧೋವಾಪೇತ್ವಾ ಸೇತಕಂ ಕಾರಾಪೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಮೇವಾ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪೬೫) ವಚನತೋ ಅರಜಿತೇಪಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ರುಹತೀತಿ। ತೇನ ಸೂಚಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ರಜಿತ್ವಾ ಕಪ್ಪಬಿನ್ದುಂ ದತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬನ್ತಿ ನಿಯಮೋ ಕಾತಬ್ಬೋ, ನ ಕಾತಬ್ಬೋತಿ? ಕತ್ತಬ್ಬೋವ। ಪತ್ತೋ ವಿಯ ಅಧಿಟ್ಠಿತೋ ಯಥಾ ಪುನ ಸೇತಭಾವಂ ವಾ ತಮ್ಬಭಾವಂ ವಾ ಪತ್ತೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ನ ವಿಜಹತಿ, ನ ಚ ಪನ ತಾದಿಸೋ ಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಉಪಗಚ್ಛತಿ, ಏವಮೇತಂ ದಟ್ಠಬ್ಬನ್ತಿ। “ಸ್ವೇ ಕಥಿನಂ ಉದ್ಧರಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಲದ್ಧಚೀವರಂ ಸಚೇ ಅಜ್ಜೇವ ನ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ, ಅರುಣುಗ್ಗಮನೇ ಏವ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? “ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿ”ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೪೬೨-೪೬೩;) ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಕಥಿನಬ್ಭನ್ತರೇ ದಸಾಹತೋ ಉತ್ತರಿಪಿ ಪರಿಹಾರಂ ಲಭತಿ, ಕಥಿನತೋ ಪನ ಪಚ್ಛಾ ಏಕದಿವಸಮ್ಪಿ ನ ಲಭತಿ। ಯಥಾ ಕಿಂ - ಯಥಾ ಅತ್ಥತಕಥಿನೋ ಸಙ್ಘೋ ತಿಚೀವರಂ ಅತ್ಥತದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಉಬ್ಭಾರಾ ಆನಿಸಂಸಂ ಲಭತಿ, ನ ತತೋ ಪರಂ, ಏವಂ ಅತ್ಥತದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಉಬ್ಭಾರಾ ಲಭತಿ, ಉದ್ಧತೇ ಪನ ಕಥಿನೇ ಏಕದಿವಸಮ್ಪಿ ನ ಲಭತಿ। ಏತ್ಥಾಹ - ಉಬ್ಭತದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪುನ ದಸಾಹಂ ಲಭತೀತಿ? ನ, ಕಸ್ಮಾ? “ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಸಾಹಪರಮಂ ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ ಧಾರೇತು”ನ್ತಿ ವಚನತೋ। ಕಥಿನಬ್ಭನ್ತರೇಪಿ ಏಕಾದಸೇ ಅರುಣುಗ್ಗಮನೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯನ್ತಿ ಆಪನ್ನಂ। ತಂ ಪನ ಅತಿಪ್ಪಸಙ್ಗಂ ನಿವಾರೇತುಂ “ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿ”ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, ನ ಕಥಿನದಿವಸಾನಿ ಅದಿವಸಾನೀತಿ ದೀಪನತ್ಥಂ। ಅಯಮತ್ಥೋ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಆವಿಭವಿಸ್ಸತಿ। ಅಥ ವಾ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಾ ಅನತಿರಿತ್ತಪ್ಪಮಾಣಾ ನಾಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಚತ್ತಾರೋ ವಸ್ಸಿಕೇ ಮಾಸೇ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾ, ತತೋ ಪರಂ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಾತಿ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ “ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ”ತಿ ವಚನೇ ಉಪೋಸಥದಿವಸೇ ಏವ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ ವಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಠಪಿತಂ ಹೋತಿ, ತತೋ ಪರಂ ಹೇಮನ್ತಸ್ಸ ಪಠಮದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಣಾಭಾವಾ। ಏವಂ ಕಥಿನಬ್ಭನ್ತರೇ ಉಪ್ಪನ್ನಚೀವರಮ್ಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಕಥಿನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಉದೋಸಿತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

“ಅತ್ಥತಕಥಿನಸ್ಸ ಪಞ್ಚ ಮಾಸೇ ಬದ್ಧಸೀಮಾಯಂ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಚೀವರಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತೀ”ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಂ। “ಅಬದ್ಧಸೀಮಾಯಪಿ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಇದಂ ಅಬದ್ಧಸೀಮಾಯಂ ಕಥಿನತ್ಥಾರಞ್ಚ ಆರಞ್ಞಕಸಿಕ್ಖಾಪದಞ್ಚ ಸಾಧೇತೀತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಇದಾನಿ -

“ಭಿನ್ನಂ ಧುತಙ್ಗಂ ಸಾಸಙ್ಕ-ಸಮ್ಮುತೋ ಸನ್ತರುತ್ತರಂ।
ಅಚೀವರಸ್ಸಾನಾಪತ್ತಿ, ಪಚ್ಚುದ್ಧಾರಾದಿಸಿದ್ಧಿತೋ”ತಿ॥ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾರಾಜಿಕ ೪೭೯) -

ಇದಂ ಪಕಿಣ್ಣಕಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತತ್ರಾಯಂ ಚೋದನಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮವಿನಿಚ್ಛಯೋ - ಕೇಚಿ "ದಿಗುಣಂ ಸಙ್ಘಾಟಿ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೪೮) ವಚನತೋ "ಏಕಚ್ಚಿಕಾ ಸಙ್ಘಾಟಿ ನಾಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾ। ಸಚೇ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ, ನ ರುಹತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪದಾಪೇಕ್ಖಾನಮ್ಪಿ ದಿಗುಣಂಯೇವ ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ದತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಿ, ತೇ ಇಮಿನಾ ಸುತ್ತಲೇಸೇನ ಸಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬಾ। ಭಗವತಾ ಹಿ "ಛಿನ್ನಕಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಂ, ಛಿನ್ನಕಂ ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗಂ, ಛಿನ್ನಕಂ ಅನ್ತರವಾಸಕ"ನ್ತಿ ಪಠಮಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ। ತತೋ "ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಿಚೀವರೇ ಕರಿಯಮಾನೇ ಸಬ್ಬಂ ಛಿನ್ನಕಂ ನಪ್ಪಹೋತಿ। ದ್ವೇ ಛಿನ್ನಕಾನಿ ಏಕಂ ಅಛಿನ್ನಕಂ ನಪ್ಪಹೋತಿ, ದ್ವೇ ಅಛಿನ್ನಕಾನಿ ಏಕಂ ಛಿನ್ನಕಂ ನಪ್ಪಹೋತೀ"ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನ್ವಾಧಿಕಮ್ಪಿ ಆರೋಪೇತು"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೬೦) ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ತಸ್ಮಾ ಏಕಚ್ಚಿಕಾಪಿ ಸಙ್ಘಾಟಿ ವಟ್ಟತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಯಾ ಛಿಜ್ಜಮಾನಾಪಿ ನಪ್ಪಹೋತಿ, ತಸ್ಸಾ ಕುತೋ ದಿಗುಣತಾತಿ? ಅಟ್ಠಕಥಾಯಮ್ಪಿಸ್ಸ ವುತ್ತಂ "ಅನ್ವಾಧಿಕಮ್ಪಿ ಆರೋಪೇತುನ್ತಿ ಆಗನ್ತುಕಪತ್ತಮ್ಪಿ ದಾತುಂ, ಇದಂ ಪನ ಅಪ್ಪಹೋನಕೇ ಆರೋಪೇತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಪಹೋತಿ, ಆಗನ್ತುಕಪತ್ತಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಛಿನ್ದಿತಬ್ಬಮೇವಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೬೦)। ಕಥಿನಂ ಪನ **ಛಿನ್ನಕಮೇವ** ವಟ್ಟತಿ, ಆವೇಣಿಕಲಕ್ಖಣತ್ತಾ, "ಛಿನ್ನಕಂ ದಿಗುಣಂ ನಪ್ಪಹೋತೀ"ತಿ ವಚನಾಭಾವತೋ ಚಾತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಮೇತ್ಥ ಗನ್ತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಧುತಙ್ಗನ್ತಿ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಾನಂ ತೇಚೀವರಿಕಧುತಙ್ಗಾಭಾವತೋ ತಿಚೀವರೇನೇವ ತೇಚೀವರಿಕೋತಿ, ತೇಸಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಾಭಾವತೋ **"ಅಧಿಟ್ಠಿತೇನೇವಾ"**ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಹೋತೂತಿ ಚೇ? ನ, ಧುತಙ್ಗಭೇದೇನ ವಿರೋಧಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ಚತುತ್ಥಚೀವರಸಾದಿಯನೇನ ಹಿ ಧುತಙ್ಗಭೇದೋ, ನ ತಿಚೀವರವಿಪ್ಪವಾಸೇನ, ನಾಪಿ ಅತಿರೇಕಚೀವರಸಾದಿಯನೇನ, ನಾಪಿ ಅತಿರೇಕಚೀವರಧಾರಣೇನ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಏವ ಭಗವತಾ ಅಧಿಟ್ಠಾನವಸೇನ ನವ ಚೀವರಾನಿ ಅನುಞ್ಞಾತಾನಿ, ಜಾತಿವಸೇನ ಚ ವುತ್ತಾನಿ, ನ ಏವಂ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಾನಂ, ತಸ್ಮಾ ನೇಸಂ ಚೀವರನಿಯಮಾಭಾವಾ ನ ತಂ ಧುತಙ್ಗಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ ಗಹಟ್ಠಾನಂ ವಿಯ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಸಮಾದಾನವಿಧಾನೇ ಅವಚನತೋ ಚ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಮೇತ್ಥ ಗನ್ತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಸಾಸಙ್ಕಸಮ್ಮತೋತಿ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಂ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಸಾಸಙ್ಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) ಸಾಸಙ್ಕಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವಿಸುಂ ಅಙ್ಗಾನಿ ನ ವುತ್ತಾನಿ, "ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಚೀವರವಗ್ಗಸ್ಸ ದುತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ನ ಚ ಪನೇತಂ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ರತ್ತಿವಿಪ್ಪವಾಸೋ ಚತುತ್ಥಮಙ್ಗಂ, ಇಧ ಛಾರತ್ತವಿಪ್ಪವಾಸೋ, ಅಯಮೇತ್ಥ ವಿಸೇಸೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅಙ್ಗಸಾಮಞ್ಞತೋ ಚ ಸಮ್ಮುತಿಸಾಮಞ್ಞತೋ ಚ ಸಾಸಙ್ಕಸಿಕ್ಖಾಪದಮೇವಿದನ್ತಿ ಇದಂ ನಿಪ್ಪದೇಸಂ, ತಂ ಸಪ್ಪದೇಸಂ ಮಾಸಪರಮತ್ತಾ। ತತ್ಥ ಬಹಿಗಾಮೇಪಿ ಗಾಮಸೀಮಂ ಓಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ವಸಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ, ಇಧ ನ ತಥಾ। ಇಧ ಅನನ್ತರೇ ಅನನ್ತರೇ ಅರುಣುಗ್ಗಮನೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ, ತತ್ಥ ಸತ್ತಮೇತಿ ಅಯಂ ಇಮೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ವಿಸೇಸೋ। ಅಙ್ಗಾನಿ ಪನ ಚೀವರನಿಕ್ಖೇಪನಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿತೋ ವಿಪರಿಯಾಯೇನ, ಇಧ ವುತ್ತನಯೇನ ಚ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ ನ ವುತ್ತಾನಿ। ತಾನಿ ಕಾಮಂ ನ ವುತ್ತಾನಿ, ತಥಾಪಿ ಚತುತ್ಥಮಙ್ಗಂ ವಿಸೇಸಿತಬ್ಬಂ, ನ ಪನ ವಿಸೇಸಿತಂ। ಕಿಂ ಕಾರಣಂ? ಇಧ ವುತ್ತನಿಸ್ಸಜ್ಜನಕ್ಕಮೇನ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಆಪತ್ತಿದೇಸನತೋ, ತತ್ಥಾಪನ್ನಾಪತ್ತಿವಿಮೋಕ್ಖದೀಪನತ್ಥಂ। ಸಂವಚ್ಛರವಿಪ್ಪವುತ್ಥಮ್ಪಿ ರತ್ತಿವಿಪ್ಪವುತ್ಥಮೇವ, ಪಗೇವ ಛಾರತ್ತವಿಪ್ಪವುತ್ಥಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ತತ್ಥ ಯಥಾವುತ್ತಅಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸತಿ ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ। ಹೇಮನ್ತೇ, ಗಿಮ್ಹೇ ವಾ ನಿಸ್ಸಜ್ಜತಿ ಚೇ? ಇಧ ವುತ್ತನಯೇನಾಪಿ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಞಾಪನತ್ಥಂ ಚತುತ್ಥಮಙ್ಗಂ ನ ವಿಸೇಸಿತನ್ತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ। ಮಾಸಾತಿಕ್ಕನ್ತಂ, ದಸಾಹಾತಿಕ್ಕನ್ತಮ್ಪಿ ಚೀವರಂ "ದಸಾಹಾತಿಕ್ಕನ್ತ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ನಿಸ್ಸಟ್ಠಮೇವ, ನ ಊನಮಾಸಂ ಹುತ್ವಾ "ದಸಾಹಾತಿಕ್ಕನ್ತ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ, ಮಾಸಾತಿಕ್ಕನ್ತ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾತಿ ಏಕೇ। ತಥಾಪಿ ಸಚೇ ಪಚ್ಚಾಸಾಚೀವರಂ ಹೋತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ। "ದಸಾಹಾತಿಕ್ಕನ್ತ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಮೂಲಚೀವರಂ ಪನ "ಮಾಸಾತಿಕ್ಕನ್ತ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ।

"ಸನ್ತರುತ್ತರ"ನ್ತಿ ವಾ "ಸಙ್ಘಾಟಿ"ನ್ತಿ ವಾ "ಚೀವರ"ನ್ತಿ ವಾ ಕಿಂ ತಿಚೀವರಂ, ಉದಾಹು ಅಞ್ಞಮ್ಪೀತಿ? ಕಿಞ್ಚೇತ್ಥ - ಯದಿ ತಿಚೀವರಮೇವ ಪಟಿಸಿದ್ಧಂ, ಪರಿಯಾಪನ್ನವಸೇನ ಅಚ್ಛಿನ್ನಚೀವರಅಲಭನ್ದನಧೋವಾಪನವಿಞ್ಞತ್ತಿಆದಿವಿರೋಧೋ। ಅಥ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ "ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿ"ನ್ತಿ ಏವಮಾದಿನಾ ವಿರೋಧೋತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ನ ನಿಯಮತೋ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಗಹೇತಬ್ಬತೋ। ತಥಾ ಹಿ "ಚೀವರಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಸನ್ತರುತ್ತರೇನ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕಮನ್ತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೭೧) ಏವಮಾದೀಸು ತಿಚೀವರಮೇವ,

“ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸನ್ತರುತ್ತರೇನ ಗಾಮೋ ಪವಿಸಿತಬ್ಬೋ (ಮಹಾವ॰ ೩೬೨), ಸನ್ತರುತ್ತರಪರಮಂ ತತೋ ಚೀವರಂ ಸಾದಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೨೩-೫೨೪) ಏವಮಾದೀಸು ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ, ತಥಾ “ಸಗುಣಂ ಕತ್ವಾ ಸಙ್ಘಾಟಿಯೋ ದಾತಬ್ಬಾ, ನಿವಾಸನಂ ದಾತಬ್ಬಂ, ಸಙ್ಘಾಟಿ ದಾತಬ್ಬಾ, ಹನ್ದ ತೇ, ಆವುಸೋ , ಸಙ್ಘಾಟಿ, ದೇಹಿ ಮೇ ಪಟ”ನ್ತಿ ಏವಮಾದೀಸು। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ “ಸಬ್ಬಞ್ಹಿ ಚೀವರಂ ಸಙ್ಘಟಿತಟ್ಠೇನ ‘ಸಙ್ಘಾಟೀ’ತಿ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೮೯೮)। ತಥಾ “ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿ”ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪೀತಿ ಏಕೇ। ಅನ್ತೋಸಮಯೇ ಯಾವದತ್ಥಂ ಚೀವರಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಕರಿಯಮಾನಂ ಕದಾ ನಿಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಿಚೀವರಮೇವಾತಿ ಏಕೇ।

ಅಚೀವರಸ್ಸಾನಾಪತ್ತಿ ಪಚ್ಚುದ್ಧಾರಾದಿಸಿದ್ಧಿತೋತಿ ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಉದೋಸಿತಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ನಿಪ್ಪಯೋಜನಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ ತಿಚೀವರವಿಪ್ಪವಾಸೇ ತೇಚೀವರಸ್ಸ ಆಪತ್ತೀತಿ ಏಕೇ। ತತ್ಥೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ ನ ಹೋತಿ ಆಪತ್ತಿ ಪಚ್ಚುದ್ಧಾರಾದಿಸಿದ್ಧಿತೋ। “ಅನಾಪತ್ತಿ ಅನ್ತೋಅರುಣೇ ಪಚ್ಚುದ್ಧರತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತೀ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೯೬) ಹಿ ವುತ್ತಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ಪಚ್ಚುದ್ಧರನ್ತಸ್ಸ, ಅನ್ತೋಅರುಣೇ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತಸ್ಸ ಚ ಯಾವ ಅಞ್ಞೋ ನಾಧಿಟ್ಠಾತಿ, ತಾವ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ ಯಥಾವುತ್ತನಯೇನೇವ। ಅಞ್ಞಥಾ ಸತ್ತಬ್ಭನ್ತರೇನ ವಿಪ್ಪವಾಸಸ್ಸಾತಿ ವಿಪ್ಪವಾಸತೋ ಯಥಾರುತಂಯೇವ ಸತಿ ವಿಪ್ಪವಾಸೇ ವಿಪ್ಪವಾಸತೋ, ಅವಿಪ್ಪವಾಸೇ ಸತಿ ಅವಿಪ್ಪವಾಸತೋತಿ।

ಉದೋಸಿತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಅಕಾಲಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನಸ್ಸ ದುಬ್ಬಿಜಾನತ್ತಾ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಅಪಿಚ ಭಿಕ್ಖೂನ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ವಿಹಾರಪರಿಯನ್ತೇ ನಿವಿಟ್ಠಧುವಸನ್ನಿಪಾತಟ್ಠಾನತೋ ವಾ ಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತಭೋಜನಸಾಲತೋ ವಾ ನಿಬದ್ಧವಸನಕಆವಾಸತೋ ವಾತಿ ಏವಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ವಿಹಾರೇ ಸನ್ನಿಪತಿತಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಾಬದ್ಧಾ ಹುತ್ವಾ ಯೋಜನಸತಮ್ಪಿ ಪೂರೇತ್ವಾ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ಯೋಜನಸತಮ್ಪಿ ಉಪಚಾರಸೀಮಾ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಸೀಮಾಯಾ”ತಿ ವುತ್ತೇ ಖಣ್ಡಸೀಮಾದೀಸು ಠಿತಾನಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತಾಸಂ ವಿಸುಂ ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಸೀಮತ್ತಾತಿ ಚ ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾನಂ ಇದಂ ನಾನತ್ತಂ। “ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಯ ದಮ್ಮೀ”ತಿ ದಿನ್ನಂ ಪನ ಗಾಮೇ ಠಿತಾನಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಕಸ್ಮಾ? “ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾಮಞ್ಚ ಗಾಮೂಪಚಾರಞ್ಚಾ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೪೪) ವಚನತೋ। “ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಸೀಮಾಯಾ”ತಿ ದಿನ್ನಂ ಪನ ಯಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ಠಿತಾನಮ್ಪಿ। **“ತತ್ರ ಠಿತಾನಞ್ಚ ಪಾಪುಣಾತೀ”**ತಿ ಚ, “ಖಣ್ಡಸೀಮಾಯಂ ಠತ್ವಾ ‘ಸೀಮಟ್ಠಕಸಙ್ಘೋ ಗಣ್ಹಾತೂ’ತಿ ವುತ್ತೇ ಉಪಚಾರಸೀಮಾಯ ಏವ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಚ, “ತೇಸಂ ಬಹಿಸೀಮಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಪಾಪುಣಾತಿ ಯಾವ ಕಥಿನಸ್ಸುಬ್ಭಾರಾತಿ ಅತ್ಥೋ”ತಿ ಚ, “ಅನತ್ಥತೇ ಪನ ಕಥಿನೇ ಅನ್ತೋಹೇಮನ್ತೇ ಸಚೇ ವಿಹಾರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ‘ವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಮ್ಮೀ’ತಿ ವದತಿ, ಯೇ ತತ್ಥ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದಂ ಅಕತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಾ, ತೇಸಂ ಬಹಿಸೀಮಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಪಾಪುಣಾತೀ”ತಿ ವಿನಯಧರಾ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದನ್ತಿ, ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ಅನಾಗತಂ। ತಸ್ಮಾ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** “ಲಕ್ಖಣಞ್ಞೂ ವದನ್ತೀ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೭೯) ವುತ್ತನ್ತಿ ಚ, “‘ಚೀವರಮಾಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಹೇಮನ್ತಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮೋ ದಿವಸೋ, ತಾವ ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಂ ದೇಮಾ’ತಿ ವುತ್ತೇ ಕಥಿನಂ ಅತ್ಥತಂ ವಾ ಹೋತು, ಅನತ್ಥತಂ ವಾತಿ ಯಂ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾವಚನಂ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೭೯), ಏತ್ಥಾಪಿ ಯದಿ ಅತ್ಥತಂ, ಪುರಿಮವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಾ ಪಞ್ಚ ಮಾಸೇ। ಯದಿ ಅನತ್ಥತಂ, ಪಚ್ಛಿಮವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಾ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸೇ ಲಭನ್ತೀತಿ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ”ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ।

“ಯೇಹಿ ಮಯ್ಹಂ ಯಾಗು ಪೀತಾತಿ ಯೇಹಿ ನಿಮನ್ತಿತೇಹಿ ಮಯ್ಹಂ ಯಾಗು ಪೀತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತಸ್ಮಾ ಯೇಹಿ ನಿಮನ್ತಿತೇಹಿ ಯಾಗು ಪೀತಾ, ತೇಸಂಯೇವ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ‘ಯೇಹಿ ಮಯ್ಹಂ ಯಾಗು ಪೀತಾ’ತಿ ವುತ್ತೇ ನಿಮನ್ತಿತಾ ವಾ ಹೋನ್ತು, ಅನಿಮನ್ತಿತಾ ವಾ, ಯೇಹಿ ಪೀತಾ, ತೇಸಂ ಪಾಪುಣಿತಬ್ಬಾನೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ಏತ್ಥ “ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿಂ

ಭಿಕ್ಖುನಾ ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ"ತಿ ವದನ್ತೋ ಞಾಪೇತಿ ಏತ್ಥನ್ತರೇ ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಅಕಾಲಚೀವರಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಅಭಾವನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಪದಭಾಜನೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾನೀತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಇದಂ ಪನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ ನ ವುತ್ತಂ ಕಿನ್ತು ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ದಸಾಹಪರಮಂ ಅನುಜಾನಿತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಅಪ್ಪಹೋನ್ತೇ ಸಚೇ ಪಚ್ಚಾಸಾ ಅತ್ಥಿ, ತಮೇವ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಮಾಸಮನುಜಾನನ್ತೋ ಇಮಮ್ಪಿ ಅತ್ಥವಿಸೇಸಂ ದೀಪೇತಿ। ಅಕಾಲಚೀವರಂ ನಾಮ ಸಮ್ಮುಖೀಭೂತೇನ ಭಾಜೇತಬ್ಬಂ। ತಂ ಪನ "ಆಕಙ್ಖಮಾನೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ವುತ್ತನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತೀಣಿಪಿ ಪದಭಾಜನೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾನೀತಿ।

"ಖಿಪ್ಪಮೇವ ಕಾರೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಸೀಘಂ ಅನ್ತೋದಸಾಹೇಯೇವ ಕಾರೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಇದಂ ಪನ ಪಹೋನಕಭಾವೇ ಪುರಿಮಸಿಕ್ಖಾಪದಲಕ್ಖಣೇನಾತಿ ದೀಪೇತುಂ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಏವಂ "ಸೀಘ"ನ್ತಿ ವಾ "ಲಹು"ನ್ತಿ ವಾ ಆದಿನಾ ಅವತ್ವಾಪಿ "ದಸಾಹಾ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ। ಅತ್ಥತಕಥಿನಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತು, ಅನತ್ಥತೇ ಪನ ಕಥಿನೇ ಕಥನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಅನತ್ಥತಸ್ಸ ಪಟಿಕ್ಖೇಪತಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ವುತ್ತೋ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ವಿಘಾತಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾರಾಜಿಕ ೪೯೯-೫೦೦) ಲಿಖಿತಂ।

ಅಕಾಲಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಪುರಾಣಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

"ಸಾಕಿಯಾನಿಯೋ ವಿಯ ಸುದ್ಧಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇ ವಾ"ತಿ ಇದಂ "ಭಿಕ್ಖುನೀ ನಾಮ ಉಭತೋಸಙ್ಘೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೦೫) ಇಮಿನಾ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಅಧಿಪ್ಪಾಯಾಜಾನನತೋ । ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ ತದನುಪ್ಪಸಙ್ಗಭಯಾ ಏವಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಏಕೇನ ವತ್ಥುನಾತಿ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಪಠಮೇನ। **ಅವುತ್ತಾ ವಾ ಧೋವತೀತಿ** ಅವುತ್ತಾ ಧೋವತಿ, ರಜತಿ ಆಕೋಟೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "'ಅವುತ್ತಾ'ತಿ ವಚನತೋ ಅವಾದಾಪೇತ್ವಾ ಧೋವನಾದೀಸು ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಇಧ ಚೀವರಂ ನಾಮ ನಿವಾಸನಪಾರುಪನೂಪಗಮೇವ। ಯದಿ ಏವಂ "ನಿವಾಸನಪಾರುಪನೂಪಗಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಚೇ? ತಂ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ "ಪುರಾಣಚೀವರ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾವ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಪುರಾಣಚೀವರಂ ನಾಮ ಸಕಿಂ ನಿವತ್ಥಮ್ಪಿ ಸಕಿಂ ಪಾರುತಮ್ಪೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೦೫)।

ಪುರಾಣಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಚೀವರಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಉಪಚಾರೋ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥೋ। ಅಚಿತ್ತಕತ್ತಾ ಕಥಂ ಪಂಸುಕೂಲಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಚೇ? ತಾಯ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅದಿನ್ನತ್ತಾ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ಚ ತತೋ ಭಿಕ್ಖುನಿತೋ ಅಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ ಚ।

ಚೀವರಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಅಞ್ಞಾತಕವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಞಾತಕಪ್ಪವಾರಿತೇ ವಾ ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಏತ್ಥ ಚ ಸಬ್ಬಸೇನ ಪವಾರಿತೇಸು ಪಮಾಣಮೇವ ವಟ್ಟತಿ। ಪುಗ್ಗಲಿಕಪ್ಪವಾರಣಾಯ ಯಂ ಯಂ ಪವಾರೇತಿ, ತಂ ತಂಯೇವ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಅಞ್ಞಾತಕವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ತತುತ್ತರಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪಕತಿಯಾ ಸನ್ತರುತ್ತರೇನ ಚರತಿ ಕಥಿನಪಲಿಬೋಧವಸೇನ ವಾ ಸಾಸಙ್ಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಸೇನ ವಾ। ಏತ್ಥ ಸಿಯಾ - "ನ ಮತ್ತಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ಬಹುಂ ಚೀವರಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇಸ್ಸನ್ತಿ, ದುಸ್ಸವಾಣಿಜ್ಜಂ ವಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೫೨೨) ಉಜ್ಝಾಯನ್ತಾನಂ ಸುತ್ವಾ ಭಗವಾಪಿ ಛಬ್ಬಗ್ಗಿಯೇ ಭಿಕ್ಖೂ "ಕಥಞ್ಹಿ ನಾಮ ತುಮ್ಹೇ ಮೋಘಪುರಿಸಾ ನ ಮತ್ತಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ಬಹುಂ ಚೀವರಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇಸ್ಸಥಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೨೨) ವತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ ಚ ಇಮಿಸ್ಸಂ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಂ "ಬಹುಚೀವರವಿಞ್ಞಾಪನವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಞತ್ತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ, **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** "ನ ಹಿ ಅನಚ್ಛಿನ್ನಚೀವರಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ಸಾಖಾಪಲಾಸಂ ಭಞ್ಜಿತುಂ ಲಭನ್ತಿ, ಅಚ್ಛಿನ್ನಚೀವರಾನಂ ಪನ ಅತ್ಥಾಯ ಲಭನ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಚ ಅಞ್ಞಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಪಮಾಣಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಕಸ್ಮಾ? ಅಞ್ಞಾತಕವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಏವ ಅಞ್ಞಾತಕವಿಞ್ಞತ್ತಿ ವಾರಿತಾ। ತಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಪಾಳಿಯಂ (ಪಾರಾ॰ ೫೨೧) "ಅಞ್ಞಸ್ಸತ್ಥಾಯಾ"ತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಅನಾಪತ್ತಿಪಾಳಿಯಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸತ್ಥಾಯ ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತೋ ತಸ್ಸ ಞಾತಕಪ್ಪವಾರಿತೇ ಏವ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಿ, ನ ಅಞ್ಞೇತಿ ವಚನತೋ ಚ ವಾರಿತಾ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾಪಿ "ಬಹುಂ ಚೀವರಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇಸ್ಸಥಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೨೨) ವಿಗರಹಿತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞಾಪೇನ್ತೋ "ಅಭಿಹಟ್ಠುಂ ಪವಾರೇಯ್ಯಾ"ತಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪಮಾಣತೋ ಗಹಣಂ ಅನುಜಾನಿ, ನ ಅಞ್ಞಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಪಮಾಣತೋ ವಿಞ್ಞಾಪನಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನಿಮಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸತ್ಥಾಯ ವಿಞ್ಞಾಪನವತ್ಥುಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಇಧ "ಅಞ್ಞಸ್ಸತ್ಥಾಯಾ"ತಿ ನ ವುತ್ತಂ, ನ ನ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಕತ್ವಾ।

ಅಟ್ಠಕಥಾಸು "ಅಞ್ಞಾತಕಪ್ಪವಾರಿತಟ್ಠಾನೇ ಪಕತಿಯಾ ಬಹುಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ, ಅಚ್ಛಿನ್ನಕಾರಣಾ ಪಮಾಣಮೇವ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಂ "ಅನಾಪತ್ತಿ ಞಾತಕಾನಂ ಪವಾರಿತಾನ"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೨೬) ವುತ್ತಅನಾಪತ್ತಿಪಾಳಿಯಾ ನ ಸಮೇತೀತಿ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೫೨೬) ವುತ್ತತ್ತಾ ಇಧಾಪಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಞಾತಕಪ್ಪವಾರಿತೇ ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಧನೇನ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಲಿಖಿತಂ। "ಅಞ್ಞಸ್ಸತ್ಥಾಯಾ"ತಿ ನಿದಾನವಿರೋಧತೋ ನ ವುತ್ತಂ, ತಥಾಪಿ ಅನನ್ತರೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಲಬ್ಭತಿ ಏವಾತಿ ವದನ್ತಿ।

ತತುತ್ತರಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಉಪಕ್ಖಟಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪಠಮಉಪಕ್ಖಟೇ **"ಪುಬ್ಬೇ ಅಪ್ಪವಾರಿತೋ"**ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೨೮) ವಚನತೋ ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಪವಾರಿತೋಪಿ ಅಪ್ಪವಾರಿತೋವ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಉಪಕ್ಖಟಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ದುತಿಯಉಪಕ್ಖಟಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ದುತಿಯಉಪಕ್ಖಟೇನ ಕಿಂ ಪಯೋಜನನ್ತಿ ಚೇ? ನತ್ಥಿ ಪಯೋಜನಂ, ಕೇವಲಂ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನ ಪನ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ರಹೋನಿಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ವಿಯ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಕೇಹಿ ಸಙ್ಗೀತಿಂ ಅನಾರೋಪೇತಬ್ಬಂ ಭವೇಯ್ಯ ವಿನಾಪಿ ತೇನ ತದತ್ಥಸಿದ್ಧಿತೋ, ಅನಿಸ್ಸರತ್ತಾ, ಅನಾರೋಪೇತುಂ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಚ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ, ಆನನ್ದ, ಸಙ್ಘೋ...ಪೇ॰... ಸಮೂಹನೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೧೬; ಚೂಳವ॰ ೪೪೧)। ಇದಂ ಸಬ್ಬಮಕಾರಣಂ। ನ ಹಿ ಬುದ್ಧಾ ಅಪ್ಪಯೋಜನಂ ವಚನಂ ನಿಚ್ಛಾರೇನ್ತಿ, ಪಗೇವ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ। ತೇನೇವಾಹ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ "ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇದಞ್ಹಿ ಪುರಿಮಸ್ಸ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿಸದಿಸ"ನ್ತಿಆದಿ। ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿ ಚ ನಿಪ್ಪಯೋಜನಂ ನತ್ಥಿ। ತಂಸದಿಸಞ್ಚೇತಂ, ನ ನಿಪ್ಪಯೋಜನನ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ

ಸನ್ತೇ ಕೋ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥವಿಸೇಸೋತಿ? ತತೋ ಆಹ “**ಕೇವಲಂ ತತ್ಥ ಏಕಸ್ಸ ಪೀಳಾ ಕತಾ, ಇಧ ದ್ವಿನ್ನಂ, ಅಯಮೇತ್ಥ ವಿಸೇಸೋ**”ತಿ। ಇಮಿನಾ ಅತ್ಥವಿಸೇಸೇನ ಕೋ ಪನಞ್ಞೋ ಅತಿರೇಕತ್ಥೋ ದಸ್ಸಿತೋತಿ? **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ತಾವ ವುತ್ತಂ “ಏಕಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಪೀಳಾ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅಯಮತಿರೇಕತ್ಥೋ ದಸ್ಸಿತೋ”ತಿ। ತೇನೇತಂ ದೀಪೇತಿ “ನ ಕೇವಲಂ ಪಟಿಲದ್ಧಚೀವರಗಣನಾಯ ಏವ ಆಪತ್ತಿಗಣನಾ, ಪೀಳಿತಪುಗ್ಗಲಸಙ್ಖಾತವತ್ಥುಗಣನಾಯಪೀ”ತಿ।

ಹೋನ್ತಿ ಚೇತ್ಥ -

“ವತ್ಥುತೋ ಗಣನಾಯಪಿ, ಸಿಯಾ ಆಪತ್ತಿ ನೇಕತಾ।
ಇತಿ ಸನ್ದಸ್ಸನತ್ಥಞ್ಚ, ದುತಿಯೂಪಕ್ಖಟಂ ಇಧ॥

“ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಸಿಕ್ಖಾಯ, ವಿಭಙ್ಗೇ ವಿಯ ಕಿನ್ತೇತಂ।
ಏಕಿತ್ಥಿಯಾಪಿ ನೇಕತಾ, ಆಪತ್ತೀನಂ ಪಯೋಗತೋ”ತಿ॥ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾರಾಜಿಕ ೫೩೧)।

ಅಪಿಚೇತಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ತಂಜಾತಿಕೇಸು ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಸಬ್ಬೇಸುಪಿ ಗಹೇತಬ್ಬವಿನಿಚ್ಛಯಸ್ಸ ದಸ್ಸನಪ್ಪಯೋಜನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಆಹ ಚ -

“ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ ಬಹುತಾಯ ವಿಮಿಸ್ಸತಾಯ।
ಆಪತ್ತಿಯಾಪಿ ಬಹುತಾ ಚ ವಿಮಿಸ್ಸತಾ ಚ।
ಇಚ್ಚೇವಮಾದಿವಿಧಿಸಮ್ಭವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ।
ಸತ್ಥಾ ಉಪಕ್ಖಟಮಿದಂ ದುತಿಯಂ ಅವೋಚಾ”ತಿ॥ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾರಾಜಿಕ ೫೩೧)।

ತಸ್ಸಾಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ ವಿಚಾರಣಾ - ಪುರಾಣಚೀವರಂ ಏಕಮೇವ ಭಿಕ್ಖು ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ದ್ವೀಹಿ, ಬಹೂಹಿ ವಾ ಧೋವಾಪೇತಿ, ಭಿಕ್ಖುನಿಗಣನಾಯ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಗಣನಾ। ತಥಾ ದ್ವಿನ್ನಂ, ಬಹೂನಂ ವಾ ಸಾಧಾರಣಂ ಏಕಮೇವ ಚೀವರಂ ಅಞ್ಞತ್ರ ಪಾರಿವತ್ತಕಾ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಇಧಾಪಿ ತಥಾ ದ್ವಿನ್ನಂ, ಬಹೂನಂ ವಾ ಸಾಧಾರಣಮೇಕಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಿ, ವಿಞ್ಞತ್ತಪುಗ್ಗಲಗಣನಾಯ ಆಪತ್ತಿಗಣನಾ। ತಥಾ ಅಞ್ಞೇಸುಪಿ ಏವರೂಪೇಸು ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ನಯೋ ನೇತಬ್ಬೋ। ಅಯಂ ತಾವ **ಬಹುತಾಯ** ನಯೋ।

ವಿಮಿಸ್ಸತಾಯ ಪನ ಞಾತಿಕಾಯ, ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ ಚ ಏಕಂ ಧೋವಾಪೇತಿ, ಏಕತೋ ನಿಟ್ಠಾಪನೇ ಏಕಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಅಥ ಞಾತಿಕಾ ಪಠಮಂ ಥೋಕಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಠಿತಾ, ಪುನ ಅಞ್ಞಾತಿಕಾ ಸುಧೋತಂ ಕರೋತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಅಥ ಅಞ್ಞಾತಿಕಾ ಪಠಮಂ ಧೋವತಿ, ಪಚ್ಛಾ ಞಾತಿಕಾ ಸುಧೋತಂ ಕರೋತಿ, ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ ಪಯೋಗವಸೇನ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದುಕ್ಕಟಮೇವ। ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ, ಞಾತಿಕಾಯ ಚ ಅಞ್ಞಾತಿಕಸಞ್ಞೀ, ವೇಮತಿಕೋ, ಞಾತಿಕಸಞ್ಞೀ ವಾ ಧೋವಾಪೇತಿ, ಯಥಾವುತ್ತನಯೇನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯದುಕ್ಕಟಾದಿಆಪತ್ತಿಭೇದಗಣನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತಥಾ ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ, ಞಾತಿಕಾಯ ಚ ಸನ್ತಕಂ ಚೀವರಂ ಉಭೋಹಿ ಏಕತೋ ದಿಯ್ಯಮಾನಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಮೇವ। ಅಥ ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ ಏವ ಹತ್ಥತೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಮೇವ। ಅಥ ಞಾತಿಕಾಯ ಹತ್ಥತೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅನಾಪತ್ತಿ। ಅಥ ಉಭೋಸು ಅಞ್ಞಾತಿಕಾದಿಸಞ್ಞೀ, ವುತ್ತನಯೇನೇವ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯದುಕ್ಕಟಾದಿಆಪತ್ತಿಭೇದಗಣನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತಥಾ ಅಞ್ಞಾತಿಕವಿಞ್ಞತ್ತಿಆದೀಸುಪಿ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ನಯೋ ನೇತಬ್ಬೋ। ಅಯಂ ವಿಮಿಸ್ಸತಾಯ ನಯೋ।

ಆದಿಸದ್ದೇನ ಪನ ಅನೇಕೇ ಅಞ್ಞಾತಿಕಾ ವಿಞ್ಞತ್ತಾ, ವಿಞ್ಞತ್ತಪುಗ್ಗಲಗಣನಾಯ ದುಕ್ಕಟಂ। ಏಕೋ ದೇತಿ, ಏಕೋ ನ ದೇತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ। ಅಥ ಅವಿಞ್ಞತ್ತೋ ದೇತಿ, ನ ನಿಸಗ್ಗಿಯಂ। ಅಥ ವಿಞ್ಞತ್ತಾವಿಞ್ಞತ್ತಾನಂ ಸಾಧಾರಣಂ ವಿಞ್ಞತ್ತೋ ದೇತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ। ಉಭೋ ದೇನ್ತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಮೇವ। ಅವಿಞ್ಞತ್ತೋ ದೇತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೇನ ಅನಾಪತ್ತಿ। ವಿಞ್ಞತ್ತಸ್ಸ ವಚನೇನ ಅವಿಞ್ಞತ್ತೋ ದೇತಿ, ಅನಾಪತ್ತಿ ಏವ। ತಥಾ ಉಪಕ್ಖಟಾದೀಸುಪಿ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ನಯೋ ನೇತಬ್ಬೋ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯಾದಿಗಾಥಾ ವುತ್ತಾಧಿಪ್ಪಾಯಾ ಹೋತಿ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ರಹೋನಿಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ನಿಪ್ಪಯೋಜನತಾಯ ನಿದಸ್ಸನಂ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಸ ಪಯೋಜನವಿಸೇಸೋ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಆವಿಭವಿಸ್ಸತೀತಿ । ಏವಮೇವ ಅಞ್ಞತ್ಥಪಿ ವಚನೇನ, ವಿಸೇಸಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನ ಚ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಞಾತಬ್ಬಂ ವಿಸೇಸಪ್ಪಯೋಜನನ್ತಿ।

ದುತಿಯಉಪಕ್ಖಟಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ರಾಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

“ಠಾನಂ ಭಞ್ಜತಿ, ಆಗತಕಾರಣಂ ವಿನಾಸೇತೀ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪುನ ಚೋದನಂ ನ ಲಭತೀತಿ ಏಕೇ। ಆಗಮನಸ್ಸ ಸಾತ್ಥಕಂ ನ ಹೋತಿ, ಚೀವರಂ ನ ಲಭಿಸ್ಸತಿ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಸ್ಸ ಕತತ್ತಾತಿ ಏಕೇ। ಚೋದನಾಲಕ್ಖಣಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ಏಕೇ। “ಧಮ್ಮದೇಸನಾಧಿಪ್ಪಾಯಾದಿನಾ ನ ಪಟಿಸನ್ಥಾರೋ ಕಾತಬ್ಬೋ”ತಿ **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ** “‘ಆಗತಕಾರಣಂ ವಿನಾಸೇತೀ’ತಿ ಚೋದನಾಠಾನಾನಿ ಭಞ್ಜತಿ, ಚೋದೇತುಕಾಮೋ ಅಕತ್ತಬ್ಬಮಕಾಸಿ, ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ವತ್ತಭೇದೇ ದುಕ್ಕಟ”ನ್ತಿ ಚ ವದತಿ। **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ** ಪನ “ಆಸನೇ ಚೇ ನಿಸೀದತಿ, ಏಕಾಯ ನಿಸಜ್ಜಾಯ ದ್ವೇ ಠಾನಾನಿ ಭಞ್ಜತಿ। ಆಮಿಸಂ ಚೇ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಏಕೇನ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇನ ದ್ವೇ ಠಾನಾನಿ ಭಞ್ಜತಿ। ಧಮ್ಮಂ ಚೇ ಭಾಸತಿ, ಧಮ್ಮದೇಸನಾಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವುತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದಾಯ ಏಕಾಯ ವಾಚಾಯ ದ್ವೇ ಠಾನಾನಿ ಭಞ್ಜತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ‘ಆಗತಕಾರಣಂ ವಿನಾಸೇತೀ’ತಿ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ ವದತಿ। “ಏಸೋ ಖೋ”ತಿ ವುತ್ತೇನ ಸಞ್ಞತ್ತೋ ಏಕೋ, “ಅಯಂ ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಕರೋತಿ…ಪೇ॰… ಅವುತ್ತೇಪಿ ಚೋದೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವುತ್ತೋ ದುತಿಯೋ, ಸಚೇ ಪನ ದೂತೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋವ “ಅಹಂ ತಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ದಸ್ಸಾಮೀ”ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೋ ತತಿಯೋ, “ಅಞ್ಞಂ ವಾ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಆರೋಚಾಪೇತೀ”ತಿ ವುತ್ತೋ ಚತುತ್ಥೋತಿ ಯಥಾ ಭಿಕ್ಖುನಾ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ ಚತ್ತಾರೋ, ತಥೇವ ದೂತೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ ಚತ್ತಾರೋ। **ಮುಖವೇವಟಿಕಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕೋ, ಪರಮ್ಮುಖಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕೋ ಚೇ**ತಿ ಏತೇಸು ಅಞ್ಞಾತಕಅಪ್ಪವಾರಿತೇಸು ವಿಯ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ರಾಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಚೀವರವಗ್ಗೋ ಪಠಮೋ।

೨. ಏಳಕಲೋಮವಗ್ಗೋ

೧. ಕೋಸಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಕಾರಾಪೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರಸ್ಸ ಚ ಉಭಿನ್ನಞ್ಚ ಕೋಸಿಯಂ ಏಕತೋ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ವುತ್ತಂ, ಉಭೋ ವಾ ಏಕತೋ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥತೋ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ಅತ್ತನಾ ಕತಂ ಚೇ, “ನಿಸ್ಸಜ್ಜನಕಾಲೇ ಸಯಂ ಕತಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಉಭೋಹಿ ಚೇ ಕತಂ, ಯಥಾಪಾಳಿಮೇವ।

ಕೋಸಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಸುದ್ಧಕಾಳಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಯಥಾ ಪಠಮೇ "ಏಕೇನಪಿ ಕೋಸಿಯಂಸುನಾ"ತಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಕೋಸಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) ವುತ್ತಂ, ತಥಾ ಇಧ "ಏಕೇನಪಿ ಅಞ್ಞೇನ ಅಮಿಸ್ಸಿತಾನ"ನ್ತಿ ವಚನಾಭಾವತೋ ಅಞ್ಞೇನ ಮಿಸ್ಸಭಾವೇ ಸತಿಪಿ ಅಪಞ್ಞಾಯಮಾನರೂಪಕಂ ಚೇ, "ಸುದ್ಧಕಾಳಕ"ಮಿಚ್ಚೇವ ವುಚ್ಚತೀತಿ ವದನ್ತಿ।

ಸುದ್ಧಕಾಳಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ದ್ವೇಭಾಗಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

"ತುಲಯಿತ್ವಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಯಥಾ ತುಲಾಧಾರಣಾಯ ಕಾಳಕಾಧಿಕಾ ನ ಹೋನ್ತಿ, ತಥಾ ಕಾಳಕಾನಂ ದ್ವೇ ಭಾಗಾ ಗಹೇತಬ್ಬಾ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೇನ। **"ಏಕಸ್ಸಾಪಿ ಕಾಳಕಲೋಮಸ್ಸ ಅತಿರೇಕಭಾವೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯ**ನ್ತಿ ವಚನಂ ತುಲಾಧಾರಣಾಯ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನ ಸಮೇತಿ, ಅಚಿತ್ತಕತ್ತಾ ಪನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇ ತುಲಾಯ ಧಾರಯಿತ್ವಾ ಠಪಿತೇಸು ಏಕಮ್ಪಿ ಲೋಮಂ ತತ್ಥ ಪತೇಯ್ಯ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯನ್ತಿ ಅಯಮಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋ"ತಿ ಆಚರಿಯೋ। ವುತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಅಗ್ಗಹಣಂ **ಅಕಿರಿಯಾ,** ಸನ್ಥತಕರಣಂ **ಕಿರಿಯಾ।**

ದ್ವೇಭಾಗಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಛಬ್ಬಸ್ಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

"ಓರೇನ ಚೇ ಛನ್ನಂ ವಸ್ಸಾನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಛಬ್ಬಸ್ಸೇ ಪರಿಪುಣ್ಣೇ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ನಿಟ್ಠಾನದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಛನ್ನಂ ವಸ್ಸಾನಂ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಅತಿರೇಕಛಬ್ಬಸ್ಸವಸೇನ ವಾ ಸಮ್ಮುತಿವಸೇನ ವಾ ಕತಾನಿ, ಸಬ್ಬಾನಿ ತಾನಿ ಏಕತೋ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟನ್ತೀತಿ। ಗಿಲಾನಸ್ಸ ಚ ಏಕಂ ನಪ್ಪಹೋತೀತಿ ಅನೇಕಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ। ಯತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ರೋಗಸ್ಸ ಮನ್ದತಾಯ ಸನ್ಥತಂ ಆದಾಯ ಗನ್ತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಮ್ಮುತಿ ವಾ ರೋಗೋ ವಾ ನ ರಕ್ಖತೀತಿ ಏಕೇ। ಅಪಿಚ ಛವಸ್ಸಬುದ್ಧನಿಮ್ಮಲಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ವಿಚಾರೇತುಂ ಗಮ್ಭೀರತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ ಛವಸ್ಸೇ ಕಮ್ಮಂ ಕತನ್ತಿ।

ಛಬ್ಬಸ್ಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ನಿಸೀದನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ "ಸನ್ಥತಂ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನಾ"ತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಅಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ "ನಿಸೀದನಸನ್ಥತ"ನ್ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ನನು ಏತ್ಥ ಕಾರಣೇನ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ? ಅತ್ಥಿ ಕಾರಣಂ, ಚೀವರಸಞ್ಞಿತಾಯ ಸನ್ಥತಾನಂ ಉಜ್ಝಿತತ್ತಾ ತೇಸಂ ಅಚೀವರಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ತಥಾ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಭಗವತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ತೇಚೀವರಿಕಧುತಙ್ಗಭೇದಭಯಾ ಸನ್ಥತೇ ಚತುತ್ಥಚೀವರಸಞ್ಞಿತಾಯ ಸನ್ಥತಾನಿ ಉಜ್ಝಿತ್ವಾ ತೇರಸ ಧುತಙ್ಗಾನಿ ಸಮಾದಯಿಂಸು, ಭಗವಾ ಚ ತೇಸಂ ಸನ್ಥತಂ ಅನುಜಾನಿ। ತತೋ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಏವಂ ಹೋತಿ "ನಿಸೀದನಚೀವರಸಣ್ಠಾನಮ್ಪೇತಂ ನಿಸೀದನಸನ್ಥತಂ ನೋ ಭಗವತಾ ಅನುಞ್ಞಾತಂ ಚತುತ್ಥಚೀವರಭಾವೇನ, ಪಗೇವ ಕತಸನ್ಥತಂ ವಾ"ತಿ। ತತೋ "ಸನ್ಥತೇ ತೇಸಂ ಚೀವರಸಞ್ಞಿತಾ ನ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ತದತ್ಥಂ ಭಗವತಾ "ಸನ್ಥತ"ನ್ತಿ ಅಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ "ನಿಸೀದನಸನ್ಥತ"ನ್ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಇಮೇಸು ಪನ ಪಞ್ಚಸು ಸನ್ಥತೇಸು ಪುರಿಮಾನಿ ತೀಣಿ ವಿನಯಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾಪಿ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ನ ವಟ್ಟನ್ತಿ ಅಕಪ್ಪಿಯತ್ತಾ, ಪಚ್ಛಿಮಾನಿ ದ್ವೇ ವಟ್ಟನ್ತೀತಿ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾರಾಜಿಕ ೫೬೭-೫೬೮)

ಲಿಖಿತಂ। ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಚೇ? “ಅನಾಪತ್ತಿ ಅಞ್ಞೇನ ಕತಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜತೀ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೭೦) ವಚನತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ನಿಸೀದನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಏಳಕಲೋಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

“ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸಾ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಕತಿಯಾ ದೀಘಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಿಪಿ ತಿಯೋಜನಪರಮಮೇವ ಹರಿತಬ್ಬಾನಿ, ಪಗೇವ ಅಪ್ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಚೇ, ಅದ್ಧಾನಂ ನಾಮ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಅಕಾಮಾ ವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿ ವಿಯಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯನ್ತಿ ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತೇನೇವ ವಾಸಾಧಿಪ್ಪಾಯಸ್ಸ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಗಮನುಸ್ಸಾಹತ್ತಾ “ಅಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ”ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪೇ “ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪನೇವ ಏಳಕಲೋಮಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ…ಪೇ॰… ಅಸನ್ತೇಪಿ ಹಾರಕೇ ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ”ನ್ತಿ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಏಳಕಲೋಮಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತಿಯೋಜನಪರಮತಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ಮಗ್ಗಂ ಅಪ್ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಚ ತಿಯೋಜನಪರಮತಾ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ **“ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯು”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನ ಅಚ್ಛಿನ್ನಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಹರತೋ ಚ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಪಟಿಲಾಭೋ ಹಿ ತೇಸಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ನಾಮಾತಿ।

“ಆಕಙ್ಖಮಾನೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಾನೀ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಅತ್ತನಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಾನಂಯೇವ ತಿಯೋಜನಾತಿಕ್ಕಮೇ ಆಪತ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನ ಅನಾಕಙ್ಖಮಾನೇನ ಪರಸನ್ತಕಾನಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಾನಿ ಹರನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ।

ಅಙ್ಗೇಸು “ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕತಾ”ತಿ ನತ್ಥಿ, ಅಯಮತ್ಥೋ “ಭಿಕ್ಖುನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯು”ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ, “ಅಚ್ಛಿನ್ನಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಚ ದೀಪಿತೋ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಚ “ಅಞ್ಞಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಹರಾಪೇನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ ಚೇ, ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಅನಾಪತ್ತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ದ್ವೇ ಭಿಕ್ಖೂ ತಿಯೋಜನಪರಮಂ ಪತ್ವಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಭಣ್ಡಂ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಚೇ ಹರನ್ತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ।

ತಿಯೋಜನಪರಮಂ ಸಹತ್ಥಾ ಹರಿತಬ್ಬಾನೀತಿ ತಿಯೋಜನಪರಮಮೇವ ಅತ್ತನಾ ಹರಿತಬ್ಬಾನಿ, ತಂ ಕಿಮತ್ಥನ್ತಿ? ಸೀಮಾಯ ಏತಪರಮತೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ “ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಯೋಜನಪರಮಂ ಸೀಮಂ ಸಮ್ಮನ್ನಿತು”ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೪೦)। ವಾಸಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ, ಪಚ್ಚಾಗಮನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ವಾ ಗಚ್ಛತೋ ಏತಪರಮತಾ ಚ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ “ಛಬ್ಬಗ್ಗಿಯಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಅತಿಮಹತಿಯೋ ಸೀಮಾಯೋ ಸಮ್ಮನ್ನನ್ತಿ…ಪೇ॰… ಭಿಕ್ಖೂ ಉಪೋಸಥಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ಉದ್ದಿಸ್ಸಮಾನೇಪಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಉದ್ದಿಟ್ಠಮತ್ತೇಪಿ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಅನ್ತರಾಪಿ ಪರಿವಸನ್ತೀ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೪೦)।

ಅಸನ್ತೇ ಹಾರಕೇತಿ ಆಣತ್ತಿಯಾ ಹಾರಕೇ ಅಸತಿ। ಕಮ್ಬಲಸ್ಸ ಉಪರಿ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಸಚೇ ಏಕಮ್ಪಿ ಲೋಮಂ ಚೀವರೇ ಲಗ್ಗಂ ಹೋತಿ, ತಿಯೋಜನಾತಿಕ್ಕಮೇ ಆಪತ್ತಿ ಏವ ಕಮ್ಬಲತೋ ವಿಜಟಿತತ್ತಾತಿ ಲಿಖಿತಂ। ತಂ ಕಮ್ಬಲಸ್ಸ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಯುತ್ತಂ।

ಏಳಕಲೋಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಜಾತರೂಪಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

“ನಿಬ್ಬತ್ತರುಕ್ಖಚ್ಛಾಯಾಪಿ ರುಕ್ಖಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಅನತಿಕ್ಕನ್ತಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಜಾತರೂಪಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ರೂಪಿಯಸಂವೋಹಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಜಾತರೂಪರಜತಪರಿವತ್ತನನ್ತಿ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ವುತ್ತಂ।

ರೂಪಿಯಸಂವೋಹಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಕಯವಿಕ್ಕಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅಸನ್ತೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ದೇಸೇತಬ್ಬಮೇವಾತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಂ ಸುದ್ಧಿಕಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಉದಾಹು ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯನ್ತಿ? ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವ।

ಕಯವಿಕ್ಕಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ತತ್ರಿದಂ ಪಕಿಣ್ಣಕಂ

ಅಟ್ಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪರೇನ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ದಿಯ್ಯಮಾನಸ್ಸ ವಾ ಪಾರಿವತ್ತಕಭಾವೇನ ದಿಯ್ಯಮಾನಸ್ಸ ವಾ ಪಂಸುಕೂಲಸ್ಸ ವಾ ರೂಪಿಯಸ್ಸ ಉಗ್ಗಣ್ಹನಉಗ್ಗಣ್ಹಾಪನಸಾದಿಯನಾನಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ।

ನವಮಂ ಪರಸ್ಸ ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಾ ರೂಪಿಯಪರಿವತ್ತನಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ।

ದಸಮಂ ಅರೂಪಿಯಪರಿವತ್ತನಂ। “ಅರೂಪಿಯೇ ಅರೂಪಿಯಸಞ್ಞೀ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಸಹ ಅನಾಪತ್ತೀ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೯೧; ವಿ॰ ವಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೫೯೧; ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾರಾಜಿಕ ೫೮೭) ಚ ವಚನಂ ಇತರೇಹಿ ಸಹ ಆಪತ್ತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ಅರೂಪಿಯಞ್ಚ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥು। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಪರಿವತ್ತನೇ ಸತಿ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯನ್ತಿ ಏಕನ್ತೇನ ವುತ್ತಂ। ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಸಹ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥೂನಂ ಪರಿವತ್ತನೇ ಅನಾಪತ್ತಿಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ ಅನಾಪತ್ತಿ ಏವಾತಿ ಪೋರಾಣಾತಿ ಚೇ? ನ, ಕಪ್ಪಿಯವತ್ಥೂನಂಯೇವ ತತ್ಥ ಆಗತತ್ತಾ। ಯದಿ ಕಪ್ಪಿಯವತ್ಥು ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ, ಪಗೇವ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥೂತಿ ಚೇ? ನ, ಆಪತ್ತಿಗರುಕಲಹುಕಭಾವೇನ ವತ್ಥುಗರುಕಲಹುಕನಿಯಮಾಭಾವತೋ।

ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವತ್ಥುತೋ ಹಿ ಮುತ್ತಾಮಣಿವೇಳುರಿಯಾದಿ ಮಹಗ್ಘಪ್ಪಹೋನಕಮ್ಪಿ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥೂತಿ ಕತ್ವಾ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವತ್ಥುತೋ ಮುತ್ತಾದಿ ಲಹುಕಂ ಹೋತಿ। ಲಹುಕೇಪಿ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಯಥೇವ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥುನೋ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ದುಕ್ಕಟಂ, ತಥೇವ ತಸ್ಸ ವಾ ತೇನ ವಾ ಚೇತಾಪನೇಪಿ ದುಕ್ಕಟಂ ಯುತ್ತನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೫೮೯) ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾ।

ಅಥ ವಾ ಯಂ ವುತ್ತಂ “ಕಪ್ಪಿಯವತ್ಥೂನಂಯೇವ ತತ್ಥ ಆಗತತ್ತಾ”ತಿ, ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥೂನಿಪಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾನಿ, ನ ಪನ ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತಾನಿ ಅನಾಪತ್ತಿವಾರಪ್ಪಸಙ್ಗಭಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಮುತ್ತಾದೀಸುಪಿ ವುತ್ತೇಸು ಅನಾಪತ್ತಿಯಂ ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕಸ್ಸ ಆಚಿಕ್ಖತಿ, “ಇದಂ ಮುತ್ತಾದಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅತ್ಥಿ, ಅಮ್ಹಾಕಞ್ಚ ಇಮಿನಾ ಚ ಇಮಿನಾ ಚ ವೇಳುರಿಯಾದಿನಾ ಅತ್ಥೋ”ತಿ ಭಣತಿ, ದಸಮೇನ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಸಿಯಾ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಇದಂ ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕಸ್ಸ ಆಚಿಕ್ಖನಾದಿಸಂವೋಹಾರೋ ಚ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ನವಮೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಕಯವಿಕ್ಕಯೇವ ಹೋತಿ ಕಪ್ಪಿಯವತ್ಥೂಹಿ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥುಪಿ ದಸಮೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಅಟ್ಠಕಥಾವಿರೋಧತೋ ಪನ ನಾಧಿಪ್ಪೇತಮಿಚ್ಚೇವ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ಕಾ ಪನೇತ್ಥ ಕಾರಣಚ್ಛಾಯಾತಿ, ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಸಹ ತತ್ಥ ಅನಾಪತ್ತಿಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ ಅನಾಪತ್ತಿ ಏವಾತಿ ಚೇ? ನ, ತತ್ಥ ಅನಾಗತತ್ತಾ। ಅನಾಗತಕಾರಣಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ನ, ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಸಹ ಆಪತ್ತಿವತ್ಥುಕಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿವಾರಲಾಭೇ ವಿಸೇಸಕಾರಣಾಭಾವಾ, ಅಕಪ್ಪಿಯತ್ತಾ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಸಹಾಪಿ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಿದ್ಧೋ ಅಟ್ಠಕಥಾವಾದೋ।

ಅಪರೋ ನಯೋ - ಯದಿ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥುನಾ ಕಯವಿಕ್ಕಯೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ, ಕಪ್ಪಿಯವತ್ಥುಮ್ಹಿ ವುತ್ತಪರಿಯಾಯೋ ತತ್ಥ ಲಬ್ಭೇಯ್ಯ, ನ ಪನ ಲಬ್ಭತೀತಿ ನವಮೇ ಏವ ತಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಾನಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಂವೋಹಾರೋ ನಾಮ ಕಯವಿಕ್ಕಯೋಪಿ ಅಞ್ಞಥಾ ಪರಿವತ್ತನಂ ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾ ಪವತ್ತೋ, ಕಯವಿಕ್ಕಯಞ್ಚ ಮೋಚೇತ್ವಾ "ಇಮಿನಾ ಇಮಂ ದೇಹೀ'ತಿ ಚೇತಾಪೇತಿ, ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಅವತ್ವಾ ದಸಮಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ತೇಸಂ ಪರಿವತ್ತನೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಾನುಮತಿವಿರೋಧತೋ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥುನಾ ಚೇತಾಪನೇ ದುಕ್ಕಟಮೇವ। ನೇಸಂ ಕಯವಿಕ್ಕಯೇನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯನ್ತಿ ಚೇ? ನ, ಸಬ್ಬಸ್ಸಪಿ ಕಯವಿಕ್ಕಯತ್ತಾ। ತೇನೇವ ವುತ್ತಂ "**ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ 'ಸಚೇ ಕಯವಿಕ್ಕಯಂ ಸಮಾಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ'ನ್ತಿ ಭಾಸಿತಂ, ತಂ ದುಬ್ಭಾಸಿತಂ। ಕಸ್ಮಾ? ನ ಹಿ ದಾನಗ್ಗಹಣತೋ ಅಞ್ಞೋ ಕಯವಿಕ್ಕಯೋ ನಾಮ ಅತ್ಥೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೫೯೪), ಅತ್ತನೋ ಮತಿಯಾ ಕಯವಿಕ್ಕಯಲಕ್ಖಣಸಮ್ಮತೇ ದಸಮಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ತೇಸಂ ಪರಿವತ್ತನೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಾನುಮತಿವಿರೋಧತೋ ಚ। ಭವತು ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪಟಿಸಿದ್ಧಮಿದಂ ಕಾರಣಂ, ದಸಮೇ ಅವಸ್ಸಮೇವ ಜಾನಿತಬ್ಬಾನೀತಿ ತಾನಿ ಕಯವಿಕ್ಕಯಾನೇವಾತಿ ತೇಸಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಭಾವಞ್ಚ ಗತಾನೀತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಸಿದ್ಧೋ ಅಟ್ಠಕಥಾವಾದೋ।

ಏತ್ಥಾಹು ಪೋರಾಣಾ - "ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ ರೂಪಿಯಂ ಪರಹತ್ಥಗತಂ ಕರೋತಿ ಅಜ್ಝಾಚರತಿ, ದುಕ್ಕಟಂ। ಪರಸ್ಸ ರೂಪಿಯಂ ಅತ್ತನೋ ಹತ್ಥಗತಂ ಕರೋತಿ, ಅಟ್ಠಮೇನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ। ಉಗ್ಗಹಿತವತ್ಥುಪರಿವತ್ತನೇ ಕಥಂ ಜಾತಂ? ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಂ ಜಾತಂ। ಅಥ ಪರಸ್ಸ ರೂಪಿಯಂ ಅತ್ತನೋ ಹತ್ಥಗತಂ ಪಠಮಂ ಕರೋತಿ, ರೂಪಿಯಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ಅಟ್ಠಮೇನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ। ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ ರೂಪಿಯಂ ಪರಸ್ಸ ಹತ್ಥಗತಂ ಪಚ್ಛಾ ಕರೋತಿ, ಸಂವೋಹಾರೇನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯ"ನ್ತಿ। "ರೂಪಿಯಸ್ಸ ಗಹಣಮತ್ತೇನ ಅಟ್ಠಮೇನ ಆಪತ್ತಿ, ಪಚ್ಛಾ ಪರಿವತ್ತನೇ ನವಮೇನಾ"ತಿ ಹಿ ತತ್ಥ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಪನ ಯುತ್ತಂ। "ಅಜ್ಝಾಚರತಿ, ದುಕ್ಕಟ"ನ್ತಿ ದುವುತ್ತಂ। ದುಕ್ಕಟಸ್ಸ ಅನಿಯಮಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ ನಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಧಾನೇಸು ದಸ್ಸಿತೋವ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯದಿ ದ್ವೀಹಿ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೇಹಿ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ನಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಧಾನೇ "ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ರೂಪಿಯಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇಸಿಂ, ನಾನಾಪ್ಪಕಾರಕಞ್ಚ ರೂಪಿಯಸಂವೋಹಾರಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಭವೇಯ್ಯ "ರೂಪಿಯಂ ಚೇತಾಪೇತೀ"ತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಳಿಯಂ ರೂಪಿಯಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಯಂ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ "ದುಕ್ಕಟವತ್ಥುನಾ ಕಯವಿಕ್ಕಯಂ ಪರಿಹರನ್ತೇನ ಚತೂಸು ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವತ್ಥೂಸು ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಗಹಿತೇ ಅಟ್ಠಮೇನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತಿ। **ದುಕ್ಕಟವತ್ಥುನಾ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥು**ನ್ತಿ "ಇಮಿನಾ ಇದಂ ದೇಹೀ"ತಿ ಗಹಿತೇ ತೇನೇವ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತಿ। "ಕಯವಿಕ್ಕಯಮ್ಪಿ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಗಹಿತೇ ದುಕ್ಕಟಂ, ಚೇತಾಪಿತರೂಪಿಯಗ್ಗಹಣೇ ಅಟ್ಠಮೇನ, ಪರಿವತ್ತನೇ ನವಮೇನಾತಿಆದಿನಾ ಅತ್ತನಾ ಅನುಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಕಪ್ಪಿಯವಸೇನ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಿವತ್ತೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ, ತಂ ವಿಸೋಧಿತಂ ಹೋತಿ। ಅಪರಮ್ಪಿ ತತ್ಥ ವುತ್ತಂ "ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬೇ ಅಸತಿ ಕಥಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ದುನ್ನಿಸ್ಸಟ್ಠರೂಪಿಯಮ್ಪಿ 'ನ ಛಡ್ಡೇತೀ'ತಿ ವದನ್ತಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಟ್ಠೋ ಉಪಾಸಕೋ ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಚೇ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದೇತಿ, ಕಪ್ಪತೀ"ತಿ, ತಞ್ಚ ದುವುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಗಹಿತತ್ತಾ ತತೋ ಅಞ್ಞಂ ವತ್ಥು ಹೋತಿ। ಪುನ ಅಪರಞ್ಚ ತತ್ಥ ವುತ್ತಂ "ಇಮಂ 'ಗಣ್ಹಾಹೀ'ತಿ ವದನ್ತಸ್ಸ ಸದ್ಧಾದೇಯ್ಯವಿನಿಪಾತದುಕ್ಕಟಂ, 'ಏತಂ ದೇಹೀ'ತಿ ವದನ್ತಸ್ಸ ವಿಞ್ಞತ್ತಿದುಕ್ಕಟ"ನ್ತಿ, ತಞ್ಚ ದುವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಹಿ ಪಯೋಗದುಕ್ಕಟಂ ಯುತ್ತಂ ವಿಯ ಪಞ್ಞಾಯತಿ।

ಪಕಿಣ್ಣಕಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ಏಳಕಲೋಮವಗ್ಗೋ ದುತಿಯೋ।

೩. ಪತ್ತವಗ್ಗೋ

೧. ಪತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ದ್ವೇ ಅಪತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ಏತೇ ಭಾಜನಪರಿಭೋಗೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಾ, ನಅಧಿಟ್ಠಾನೂಪಗಾನವಿಕಪ್ಪನೂಪಗತಾತಿ ಅತ್ಥೋತಿ ಚ। **ಸಮಣಸಾರುಪ್ಪೇನ ಪಕ್ಕನ್ತಿ** ಅಯೋಪತ್ತೋ ಪಞ್ಚಹಿ ಪಾಕೇಹಿ ಪಕ್ಕೋ ಹೋತಿ, ಮತ್ತಿಕಾಪತ್ತೋ ದ್ವೀಹಿ। "ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಪತ್ತಸನ್ನಿಚ್ಚಯಸ್ಸ ವಾರಿತತ್ತಾ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾರಾಜಿಕ ೬೦೧) ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸಪಿ ತಂ 'ಅನನುರೂಪ'ನ್ತಿ ಕತ್ವಾ 'ಪುರಾಣಪತ್ತಂ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ'ತಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ, ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ ಪಾಳಿಯಂ "ಸನ್ನಿಚ್ಚಯಂ ಕರೇಯ್ಯಾತಿ ಅನಧಿಟ್ಠಿತೋ ಅವಿಕಪ್ಪಿತೋ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೭೩೪) ವುತ್ತತ್ತಾ। ಸೋ ಹಿ ಕಥಿನಕ್ಖನ್ಧಕೇ (ಮಹಾವ॰ ೩೦೬ ಆದಯೋ) ನಿಚ್ಚಯಸನ್ನಿಧಿ ವಿಯ ಏಕೋಪಿ ಪುನದಿವಸೇ "ಸನ್ನಿಚ್ಚಯೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅನನ್ತರಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಪನ "ದುತಿಯೋ ವಾರಿತೋ"ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ನಿಯತಂ। ತಸ್ಮಾ ದ್ವೇ ಪತ್ತೇ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ ನ ಲಭತಿ। ಸಚೇ ಏಕತೋ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ, ದ್ವೇಪಿ ಅನಧಿಟ್ಠಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ, ದುತಿಯೋ ಅನಧಿಟ್ಠಿತೋ। ವಿಕಪ್ಪೇತುಂ ಪನ ಬಹೂಪಿ ಲಭತಿ। **ಕಾಕಣಿಕಮತ್ತಮ್ಪೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಪಿ**-ಕಾರೋ "ಏಕಪಾಕಮ್ಪಿ ಜನೇತೀ"ತಿ ಪಾಕಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತಿ। ಅಥ ವಾ ಸಚೇ ಏಕಪಾಕೇನೇವ ಸಾರುಪ್ಪೋ, ವಟ್ಟತೀತಿ ಪಾಕಪರಿಮಾಣಂ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಅಪತ್ತತ್ತಾ **ಅಧಿಟ್ಠಾನೂಪಗೋ ನ ಹೋತಿ। ಅಪಚ್ಚುದ್ಧರನ್ತೇನ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬೋ**ತಿ ಪುರಾಣಪತ್ತಂ ಅಪಚ್ಚುದ್ಧರನ್ತೇನ ಸೋ ಪತ್ತೋ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಪತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಊನಪಞ್ಚಬನ್ಧನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪವಾರಿತೇತಿ ಏತ್ಥ ಸಙ್ಘವಸೇನ ಪವಾರಿತಟ್ಠಾನೇ ಪಞ್ಚಬನ್ಧನೇನೇವ ವಟ್ಟತಿ, ಪುಗ್ಗಲಿಕವಸೇನ ಪವಾರಿತಟ್ಠಾನೇ ಊನಪಞ್ಚಬನ್ಧನೇನಾಪಿ ವಟ್ಟತೀತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಯೋ ಊನಪಞ್ಚಬನ್ಧನತ್ಥಂ, ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ ಕರೋ ಸೋ।
ಊನಪಞ್ಚಬನ್ಧನತ್ಥಂ, ಪತ್ತಾನ ಸನ್ತಿಕೇ॥

ಊನಪಞ್ಚಬನ್ಧನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಭೇಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

"ಪಟಿಸಾಯನೀಯಾನಿ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ"ತಿ ವದನ್ತೇನ ಪಾದಮಕ್ಖನಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಠಪೇತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ದೀಪಿತನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **"ಯೇಸಂ ಮಂಸಂ ಕಪ್ಪತೀ"**ತಿ ವಚನೇನ ಯೇಸಂ ಮಂಸಂ ನ ಕಪ್ಪತಿ, ತೇಸಂ ಸಪ್ಪಿಆದಿ ನ ಕಪ್ಪತೀತಿ ವದನ್ತಾ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ವದನ್ತಿ। ಯೇಸಞ್ಹಿ ಮಂಸಂ ಕಪ್ಪತಿ, ತೇಸಂ ಸಪ್ಪೀತಿಆದಿ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವತ್ಥುಪರಿಚ್ಛೇದದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಪಣೀತಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಯೇಸಂ ಮಂಸಂ ಕಪ್ಪತಿ, ತೇಸಂಯೇವ ಖೀರಾದಿ ಪಣೀತಭೋಜನಂ, ನೇತರನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತನ್ತಿ। **ಮಧು ನಾಮ** ಮಧುಕರಿಭಮರಮಕ್ಖಿಕಾನಂ ಆಸಯೇಸು ನಿಯ್ಯಾಸಸದಿಸಂ **ಮಹಾಮಧು** ಹೋತಿ, ತಂ ಯಾವಜೀವಿಕನ್ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ।

ಭೇಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪತ್ತವಗ್ಗೋ ತತಿಯೋ।

ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಪಾಚಿತ್ತಿಯವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಾಚಿತ್ತಿಯಕಣ್ಡಂ

೪. ಭೋಜನವಗ್ಗೋ

೧. ಗಣಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ದೇವದತ್ತೋ ಕಾಲೇ ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜತಿ, ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಭಗವತಾ "ಗಣಭೋಜನೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೨೦೯) ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ। ಪದಭಾಜನೇ ಪನ "ನಿಮನ್ತಿತಾ ಭುಞ್ಜನ್ತೀ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೨೧೮) ನಿಮನ್ತನಮೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಭತ್ತಂ। **ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ ವತ್ಥುವಸೇನ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಯಾಚನಮ್ಪಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಪರಿವಾರೇ ಏವ "ಗಣಭೋಜನಂ ದ್ವೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಪಸವತಿ ವಿಞ್ಞತ್ತಿತೋ ವಾ ನಿಮನ್ತನತೋ ವಾ"ತಿ (ಪರಿ॰ ೩೨೨) ವುತ್ತತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಂಯೇವ ಪಾಕಟತ್ತಾ ಪದಭಾಜನೇ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। "'ಏಕತೋ ಗಣ್ಹನ್ತೀ'ತಿ ಚ ಗಹಿತಭತ್ತಾಪಿ ಅಞ್ಞೇ ಯಾವ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ತಾವ ಚೇ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಏಕತೋ ಗಣ್ಹನ್ತಿ ಏವ ನಾಮಾ"ತಿ ಚ, **"ಯೋ ಕೋಚಿ ಪಬ್ಬಜಿತೋ**ತಿ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇಸು, ತಿತ್ಥಿಯೇಸು ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ"ತಿ ಚ, **"ಸಮಯಾಭಾವೋ**ತಿ ಸತ್ತನ್ನಂ ಅನಾಪತ್ತಿಸಮಯಾನಂ ಅಭಾವೋ"ತಿ ಚ, "ಸಮಯಲದ್ಧಕೇನ ಸಹ ಚತ್ತಾರೋ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ ಚ, "ಸಮಯಲದ್ಧಕೋ ಸಯಮೇವ ಮುಚ್ಚತಿ, ಸೇಸಾನಂ ಗಣಪೂರಕತ್ತಾ ಆಪತ್ತಿಕರೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ।

ಏತ್ಥಾಹ – "ಪಟಿಗ್ಗಹಣಮೇವ ಹೇತ್ಥ ಪಮಾಣ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಪಾಳಿಯಂ "ಗಣಭೋಜನಂ ನಾಮ ಯತ್ಥ ಚತ್ತಾರೋ… ಪೇ॰… ಭುಞ್ಜನ್ತೀ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೨೧೮) ವುತ್ತನ್ತಿ? ವುಚ್ಚತೇ – ತತ್ಥ "ಭುಞ್ಜನ್ತೀ"ತಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಣನಿಯಮವಚನಂ। ನ ಹಿ ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಕಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಭುಞ್ಜನ್ತೀತಿ।

ಗಣಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅಞ್ಞತ್ರ ಸಮಯಾತಿ ಪನ ನಿಮನ್ತನತೋ ಪಸವನತೋ ಭೋಜನಾಪೇಕ್ಖಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ಏಕೇ। ಏಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೋ ಭತ್ತಂ ಲಭತಿ, ತಮಞ್ಞೋ ಚೂಪಾಸಕೋ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಘರೇ ನಿಸೀದಾಪೇಸಿ, ನ ಚ ತಾವ ಭತ್ತಂ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ । ಸಚೇ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಲದ್ಧಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜತಿ, ಆಪತ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾತಿ ಚೇ? "ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಂ ನಾಮ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ಭೋಜನೇನ ನಿಮನ್ತಿತೋ ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜತಿ, ಏತಂ ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಂ ನಾಮಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೨೨೭) ವುತ್ತತ್ತಾ। **ಪಠಮಕಥಿನಸದಿಸಾನಿ, ಇದಂ ಪನ ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯ"**ನ್ತಿ ಪಾಠೋ।

ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಕಾಣಮಾತಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ದ್ವತ್ತಿಪತ್ತಪೂರಾ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಾತಿ ತಥಾನೀತಪೂವೇಹಿ ಅತ್ಥಿಕೇನ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪತ್ತಪ್ಪಮಾಣವಸೇನ ಗಹೇತಬ್ಬಾ। "ಮಾ ಖೋ ತ್ವಂ ಏತ್ಥ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹೀ"ತಿ ಅಪಾಥೇಯ್ಯಾದಿಅತ್ಥಾಯ ಸಜ್ಜಿತಸಞ್ಞಾಯ ಅತಿರೇಕಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇನ ಆರೋಚನೇ, ಅಸಂವಿಭಾಗೇ ಚ ನ ಮುಚ್ಚತಿ ಅಚಿತ್ತಕತ್ತಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ। ಅಥ ಉಗ್ಗಹಿತಕಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ನ ಮುಚ್ಚತಿ ಏವ। ಅಸಂವಿಭಾಗೇ ಪನ ಅನಾಪತ್ತಿ ಅಕಪ್ಪಿಯತ್ತಾ। ಅಚಿತ್ತಕತಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿಜಾನನಾಭಾವೇನೇವ, ನ ವತ್ಥುಜಾನನಾಭಾವೇನಾತಿ ಏಕೇ। "ನ ಪಾಥೇಯ್ಯಾದಿಅತ್ಥಾಯ ಸಜ್ಜಿತಭಾವಜಾನನ"ನ್ತಿ ಅಙ್ಗೇಸು ಅವುತ್ತತ್ತಾ ಸಚೇ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ನ ವದತಿ, ಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ಪೋರಾಣಾ ವದನ್ತಿ। **ಅತಿರೇಕಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣ**ನ್ತಿ ತತ್ಥ ಪಞ್ಚಮಂವ ಅಙ್ಗಂ

ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ ನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಕತ್ತಬ್ಬಾಕರಣತೋ ಪನ ದುಕ್ಕಟಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯಂ ಇದಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಅನಿವಾರಣಂ, ಅನಾರೋಚನಂ ವಾ ಭಟ್ಠಮಙ್ಗಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ।

ಕಾಣಮಾತಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಪಠಮಪವಾರಣಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಭುತ್ತಾವೀ ಪವಾರಣಂ ನಾಮ ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕಂ। ತೇಸು "ಅಸನಂ ಪಞ್ಞಾಯತ್ತೀ"ತಿ ಏತೇನೇವ "ಭುತ್ತಾವೀ"ತಿ ಏತಸ್ಸ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ ವಿಸುಂ ಅತ್ಥಸಿದ್ಧಿ ನ ದಿಸ್ಸತಿ। ದಿಸ್ಸತಿ ಚೇ, ಅಜ್ಝಾನಂ ಛಕ್ಕತ್ತದಸ್ಸನನ್ತಿ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೨೩೮-೨೩೯) ಲಿಖಿತಂ। **"ಭೋಜನಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀ"**ತಿ ಅಭಿಹಟಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ।

ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ಕತಚುಣ್ಣಮ್ಪೀತಿ **ಪಿ**-ಕಾರೇನ ಕುಣ್ಡಕಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತಿ। ಸಮಪಾಕಭಜ್ಜಿತಾನಂ ಪನ ಆತಪಸುಕ್ಖಾನಂ ವಾ ಕುಣ್ಡಕಂ ವಾ ಯೇ ಕೇಚಿ ತಣ್ಡುಲಾ ವಾತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸಮಪಾಕಭಜ್ಜಿತಾನಂ ವೀಹೀನಂ, ವೀಹಿಪಲಾಸಾನಂ ವಾ ತಣ್ಡುಲಚುಣ್ಣಂ ಪವಾರೇತಿ। ತಥಾ ಖರಪಾಕಭಜ್ಜಿತಾನಂ ಕುಣ್ಡಕಮ್ಪಿ ಪವಾರೇತಿ। ಭಜ್ಜಿತಸತ್ತುಯೋ ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ಕತೋ ಅಪಕ್ಕಸತ್ತುಮೋದಕೋಪಿ ಪವಾರೇತೀತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಸಚೇ ಅವಸಿಟ್ಠಂ ನತ್ಥಿ, ನ ಪವಾರೇತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಅಸನಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಕತಭೋಜನಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ।

ಅಕಪ್ಪಿಯಮಂಸಂ ಪನ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಟ್ಠಾನೇ ಠಿತಂ, ಖಾದಿಯಮಾನಂ ಪನ ಮಂಸಭಾವಂ ನ ಜಹಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪವಾರೇತಿ। ಭೋಜನಸಾಲಾಯ ಭುಞ್ಜನ್ತೋ ಚೇ ಅತ್ತನೋ ಅಪಾಪುಣನಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಅಭಿಹಟಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ, ನ ಪವಾರೇತಿ। ಕಾಮಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ, ಪತ್ತೇ ಪನ ಆರಾಮಿಕಾ ಆಕಿರನ್ತಿ, ತಂ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಇದಞ್ಹಿ ಬುದ್ಧಪ್ಪಟಿಕುಟ್ಠಾಯ ಅನೇಸನಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನೇಯೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಸಙ್ಘತೋ ಲದ್ಧಂ ಪಿಣ್ಡಂ ದುಸ್ಸೀಲೋ ದೇತಿ, ತಞ್ಚೇ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ, ನ ಪವಾರೇತಿ, ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದನ್ತಿ ಚ, ವಿಭಾಗೋ ಲಜ್ಜೀ ಚೇ ದೇತಿ, ತಂ ಸೋ ನ ಅಜ್ಝೋಹರಿತುಕಾಮತಾಯ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ, ಪವಾರೇತೀತಿ ಚ, "ಸಮಂಸರಸಂ ಸಮಚ್ಛರಸ"ನ್ತಿ ಆಪಜ್ಜನತೋ "ಮಂಸರಸ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಪನ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೋ ಹೋತಿ, "ಮಂಸಸ್ಸ ರಸಂ **ಮಂಸರಸ"**ನ್ತಿ ಅಯಂ ವಿಗ್ಗಹೋ ನಾಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। ಭತ್ತಮಿಸ್ಸಕಂ ಯಾಗುಂ ಆಹರಿತ್ವಾ "ಯಾಗುಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ವದತಿ, ನ ಪವಾರೇತಿ। "ಭತ್ತಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಪವಾರೇತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಯೇನಾಪುಚ್ಛಿತೋ, ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಿತಾಯ। ಏತ್ಥ ಪನ "ಯಾಗುಮಿಸ್ಸಕಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ವದತಿ, ತತ್ರ ಚೇ ಯಾಗು ಬಹುತರಾ ವಾ ಹೋತಿ, ಸಮಸಮಾ ವಾ। ಭತ್ತಂ ಮನ್ದಂ, ನ ಪವಾರೇತಿ। ಯಾಗು ಚೇ ಮನ್ದಾ, ಭತ್ತಂ ಬಹುತರಂ, ಪವಾರೇತಿ। ಇದಞ್ಚ ಸಬ್ಬಅಟ್ಠಕಥಾಸು ವುತ್ತತ್ತಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತುಂ। ಕಾರಣಂ ಪನೇತ್ಥ ದುದ್ದಸಂ। "ಭತ್ತಮಿಸ್ಸಕಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ವದತಿ। ತತ್ರ ಭತ್ತಂ ಬಹುತರಂ ವಾ ಸಮಕಂ ವಾ ಅಪ್ಪತರಂ ವಾ ಹೋತಿ, ಪವಾರೇತಿ ಏವ। ಭತ್ತಂ ವಾ ಯಾಗುಂ ವಾ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ "ಮಿಸ್ಸಕಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ವದತಿ। ತತ್ರ ಚೇ ಭತ್ತಂ ಬಹುತರಂ, ಸಮಕಂ ವಾ ಹೋತಿ, ಪವಾರೇತಿ। ಅಪ್ಪತರಂ ನ ಪವಾರೇತಿ। ತಂ ಸಬ್ಬಂ ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಫಲಂ ವಾ ಕನ್ದಮೂಲಾದಿ ವಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಸಮಣಕಪ್ಪೇಹಿ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಅಕತನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಅಕಾರಾಪಿತೇಹಿ ಕದಲಿಫಲಾದೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅತಿರಿತ್ತಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾಪಿ ತಂ ಕದಲಿಫಲಾದಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಂ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಅಮಿಸ್ಸಕರಸತ್ತಾ ಪುನ ತಾನಿ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಭಾಜನೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಕಾರೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಪುಬ್ಬೇ ತೇಸು ವಿನಯಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅನಾರುಳ್ಹತ್ತಾತಿ ವದನ್ತಿ।

ಪತ್ತೇ ರಜಂ ಪತಿತಂ ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾವ ಭಿಕ್ಖಾ ಗಣ್ಹಿತಬ್ಬಾ। "ಅಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹತೋ ವಿನಯದುಕ್ಕಟ"ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೬೫) ವುತ್ತತ್ತಾ ಏತಮಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ವದನ್ತಿ। "ತಂ ಪನ ಪುನ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏವಮೇವ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ "ಅತಿರಿತ್ತಂ ಕತಂ ಅನತಿರಿತ್ತಕತಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏವಮೇವ।

ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ "ಅತಿರಿತ್ತಂ ಕತಂ, ಅನತಿರಿತ್ತಂ ಕತಂ ಹೋತೀ"ತಿಆದೀಹಿ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ದೀಪಿತಂ। **ಅಲಮೇತಂ ಸಬ್ಬನ್ತಿ** ಇದಮ್ಪಿ ತೇ ಅಧಿಕಂ, ಇತೋ ಅಞ್ಞಂ ನ ಲಚ್ಛಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಆಹಾರತ್ಥಾಯಾತಿ ವಿಕಾಲೇ ಏವಾತಿ ಏಕೇ। **"ಪಠಮಕಥಿನಸದಿಸಾನಿ। ಇದಂ ಪನ ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯ"**ನ್ತಿ ಪಾಠೋ। **ಕಾಯಕಮ್ಮಂ** ಅಜ್ಝೋಹರಣತೋ। **ವಚೀಕಮ್ಮಂ** ವಾಚಾಯ "ಅತಿರಿತ್ತಂ ಕರೋಥ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ಅಕಾರಾಪನತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪಠಮಪವಾರಣಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ದುತಿಯಪವಾರಣಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

"ಭುತ್ತಸ್ಮಿಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೨೪೩) ಮಾತಿಕಾಯಂ ವುತ್ತತ್ತಾ **"ಭೋಜನಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ನ ಅಜ್ಝೋಹಾರೇ ಅಜ್ಝೋಹಾರೇ।

ದುತಿಯಪವಾರಣಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ವಿಕಾಲಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಜಮ್ಬುದೀಪಸ್ಸ ಕಾಲೇನ ಪರಿಚ್ಛೇದೋತಿ ಏವಂ ಕಿರ।

ವಿಕಾಲಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಸನ್ನಿಧಿಕಾರಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

"ದುದ್ಧೋತೋ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಇಧ ವುತ್ತತ್ತಾ, "ದುದ್ಧೋತಂ ಪತ್ತಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಪುನ

ತತ್ಥ ಅಚ್ಛೋದಕಂ ವಾ ಆಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ, ಅಙ್ಗುಲಿಯಾ ವಾ ಘಂಸಿತ್ವಾ ನಿಸ್ನೇಹಭಾವೋ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೫೩) ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ ವುತ್ತತ್ತಾ ಚ ಮತ್ತಿಕಾಪತ್ತಸ್ಸ ಕಪಾಲೇನ ಪೀತೋ ಸ್ನೇಹೋ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕರೋತೀತಿ ಸಿದ್ಧನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಸಯಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅಪರಿಚ್ಚತ್ತಮೇವಾತಿ** ಏತ್ಥ **ಅಪರಿಚ್ಚತ್ತಂ** ನಾಮ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಾನಂ ನಿರಪೇಕ್ಖಅಪರಿಚ್ಚತ್ತಂ ಅವಿಜಹಿತಂ। **"ಪಟಿಗ್ಗಹಣನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಭಾವಮವಿಜಹಿತಮೇವ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಜನೇತೀ"ತಿ **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ,** ತಂ "ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೨೫೫) ಪಾಳಿಯಾ ವಿರುಜ್ಝತಿ। ತಸ್ಸ ಪನ ಪುನ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನಕಿಚ್ಚಾಭಾವತೋ ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ।

ಸನ್ನಿಧಿಕಾರಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಪಣೀತಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

"ತೇಸಂ ಮಂಸಞ್ಚ ಖೀರದಧೀನಿ ಚ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾನೀ"ತಿ ಇದಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯವತ್ಥುಪರಿಚ್ಛೇದೋ, ನ ಪನ ಕಪ್ಪಿಯಖೀರಾದಿಪರಿಚ್ಛೇದೋ, ತಸ್ಮಾ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಖೀರಾದೀನಿ ವಟ್ಟನ್ತೀತಿ ಚ, **"ಮಹಾನಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ"**ತಿ ಸಬ್ಬವಸೇನ ಪವಾರಿತೇ ಭೇಸಜ್ಜತ್ಥಾಯ ಸಪ್ಪಿಆದಿಭೇಸಜ್ಜಪಞ್ಚಕಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಿ ಚೇ, ತತ್ಥ "ನ ಭೇಸಜ್ಜಕರಣೀಯೇನ ಭೇಸಜ್ಜಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಮಾ "ತೇನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"ನ್ತಿ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೨೬೧) ಚ ಲಿಖಿತಂ।

ಪಣೀತಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ದನ್ತಪೋನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

"ಸರೀರಾವಯವೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಮುಖೇನ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ। "ಚಿಞ್ಚಾದಿಪತ್ತೇಸು ಭೂಮಿಯಂ ಅತ್ಥತೇಸು ನ ವಟ್ಟತಿ, ಕಲ್ಲಖೇತ್ತೇ ತತ್ಥ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಚ, **"ಸಾಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ನ ಕೇವಲಂ ಸಪ್ಪದಟ್ಠಂಯೇವ, ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ದಟ್ಠಂ ವಿಸೇಸೇತಿ। ಸಾಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ।

ದನ್ತಪೋನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಭೋಜನವಗ್ಗೋ ಚತುತ್ಥೋ।

೫. ಅಚೇಲಕವಗ್ಗೋ

೧. ಅಚೇಲಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅಚೇಲಕಾದಯೋ ಯಸ್ಮಾ, ತಿತ್ಥಿಯಾವ ಮತಾ ಇಧ।
ತಸ್ಮಾ ತಿತ್ಥಿಯನಾಮೇನ, ತಿಕಚ್ಛೇದೋ ಕತೋ ತತೋ॥

ಅತಿತ್ಥಿಯಸ್ಸ ನಗ್ಗಸ್ಸ, ತಥಾ ತಿತ್ಥಿಯಲಿಙ್ಗಿನೋ।
ಗಹಟ್ಠಸ್ಸಾಪಿ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ, ಕಪ್ಪತೀತಿ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ॥

ಅತಿತ್ಥಿಯಸ್ಸ ಚಿತ್ತೇನ, ತಿತ್ಥಿಯಸ್ಸ ಚ ಲಿಙ್ಗಿನೋ।
ಸೋತಾಪನ್ನಾದಿನೋ ದಾತುಂ, ಕಪ್ಪತೀತೀಧ ನೋ ಮತಿ॥

ಅಚೇಲಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಸಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅನುಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಸೀದನಚಿತ್ತೇನ **ಸಚಿತ್ತಕತಾ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಸಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪-೫. ರಹೋಪಟಿಚ್ಛನ್ನರಹೋನಿಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಚತುತ್ಥಂ ಪಠಮಾನಿಯತೇ, **ಪಞ್ಚಮಂ** ದುತಿಯಾನಿಯತೇ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಇಧ ಪಞ್ಚಮಂ ಉಪನನ್ದಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಂ ಹೋತಿ।

ರಹೋಪಟಿಚ್ಛನ್ನರಹೋನಿಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಚಾರಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸಭತ್ತೋ ಸಮಾನೋತಿ ನಿಮನ್ತನಭತ್ತೋತಿ ಪೋರಾಣಾ। ಸನ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ, ಅನಾಪುಚ್ಛಾ, ಪುರೇಭತ್ತಂ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ, ಅಞ್ಞತ್ರ ಸಮಯಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಚತುಬ್ಬಿಧಾ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಸಮಯಾ** ದ್ವೇ ಸಮಯಾ। **ಭತ್ತಿಯಘರ**ನ್ತಿ ನಿಮನ್ತಿತಸ್ಸ ಘರಂ ವಾ

ಸಲಾಕಾಭತ್ತಾದಿದಾಯಕಾನಂ ವಾ ಘರಂ। **“ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಪಠಮಕಥಿನಸದಿಸಾನಿ, ಇದಂ ಪನ ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯ**”ನ್ತಿ ಪಾಠೋ, “ಇಧ ನಿಮನ್ತನಾ ಅಕಪ್ಪಿಯನಿಮನ್ತನಾ”ತಿ ಏಕೇ।

ಪುರೇಭತ್ತಞ್ಚ ಪಿಣ್ಡಾಯ, ಚರಿತ್ವಾ ಯದಿ ಭುಞ್ಜತಿ।
ಸಿಯಾ ಪರಮ್ಪರಾಪತ್ತಿ, ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ನ ಸಾ ಸಿಯಾ॥

ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಞ್ಚ ಗಮಿಕೋ, ಪುಬ್ಬಗೇಹಂ ಯದಿ ಗಚ್ಛೇ।
ಏಕೇ ಆಪತ್ತಿಯೇವಾತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಏಕಚ್ಚೇ॥

ಕುಲನ್ತರಸ್ಸೋಕ್ಕಮನೇ, ಆಪತ್ತಿಮತಯೋ ಹಿ ತೇ।
ಸಮಾನಭತ್ತಪಚ್ಚಾಸಾ, ಇತಿ ಆಹು ಇಧಾಪರೇ॥

ಮತಾ ಗಣಿಕಭತ್ತೇನ, ಸಮೇನ್ತಿ ನಂ ನಿಮನ್ತನೇ।
ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ ಸಮಾನನ್ತಿ, ಏಕೇ ಸಮ್ಮುಖತಾಪರೇ॥

ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನತ್ಥಿಕೇಹೇವ, ವಿಚಾರೇತಬ್ಬಭೇದತೋ।
ವಿಞ್ಞೂ ಚಾರಿತ್ತಮಿಚ್ಛೇವ, ಸಿಕ್ಖಾಪದಮಿದಂ ವಿದೂ॥ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೨೯೪)।

ಚಾರಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಮಹಾನಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪಣೀತಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದೇ “ಮಹಾನಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ”ತಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಪಣೀತಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) ಯಂ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಸಙ್ಘವಸೇನ ಪವಾರಿತೇ ಭೇಸಜ್ಜತ್ಥಾಯ ಸಪ್ಪಿಆದಿಭೇಸಜ್ಜಪಞ್ಚಕಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಿ ಚೇ, “ನಭೇಸಜ್ಜೇನ ಕರಣೀಯೇನ ಭೇಸಜ್ಜಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತೀ”ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೩೦೯) ವಚನೇನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩೧೦) ಲಿಖಿತಂ। “ತಯಾ ಇಮಿನಾವ ಪವಾರಿತಮ್ಹಾ, ಅಮ್ಹಾಕಞ್ಚ ಇಮಿನಾ ಚ ಇಮಿನಾ ಚ ಅತ್ಥೋ”ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ವಿಞ್ಞಾಪೇತುಂ ಗಿಲಾನೋವ ಲಭತಿ, ನ ಇತರೋತಿ ಚ, “ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯಾ”ತಿ ಅಸ್ಸ ಞಾತಕಪ್ಪವಾರಿತೇ, ಅತ್ತನೋ ವಾ ಞಾತಕಪ್ಪವಾರಿತೇತಿ ಅತ್ಥೋತಿ ಚ, **“ಅಪರಿಯನ್ತಪ್ಪವಾರಣಾಯ ಪವಾರಿತೇ”**ತಿ ಸಙ್ಘವಸೇನ, ಪುಗ್ಗಲವಸೇನ ಚ ಪವಾರೇತ್ವಾ ದಾಯಕಾ। ತಸ್ಮಾ “ಸಙ್ಘಪ್ಪವಾರಣತಾ”ತಿ ವತ್ವಾ “ಪುಗ್ಗಲಪ್ಪವಾರಣತಾ”ತಿ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚ, **“ಪರಿಯನ್ತಾತಿಕ್ಕಮೋ”**ತಿ ವಚನೇನ ಗಿಲಾನೋ ಗಹಿತೋ, ತಸ್ಮಾ “ಗಿಲಾನಾಗಿಲಾನತಾ”ತಿ ನ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ “ಸಙ್ಘಪ್ಪವಾರಣಾಯ ಪವಾರಣತಾ”ತಿ ಪಾಠೋತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ, ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ।

ಮಹಾನಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಉಯ್ಯುತ್ತಸೇನಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಹತ್ಥಿಆದೀಸು ಏಕಮೇಕನ್ತಿ ಅನ್ತಮಸೋ ಏಕಪುರಿಸಾರುಳ್ಹಹತ್ಥಿಮ್ಪಿ, ಏಕಂ ಸರಹತ್ಥಂ ಪುರಿಸಮ್ಪಿ। **ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಏಳಕಲೋಮಸದಿಸಾನಿ, ಇದಂ ಪನ ಲೋಕವಜ್ಜಂ, ಅಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ತಿವೇದನ**”ನ್ತಿ ಪಾಠೋ।

ಉಯ್ಯುತ್ತಸೇನಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಸೇನಾವಾಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಕೇನಚಿ ಪಲಿಬುದ್ಧಸ್ಸಾತಿ ವೇರಿಕೇನ ವಾ ಇಸ್ಸರೇನ ವಾ ಕೇನಚಿ ರುದ್ಧಸ್ಸ। ಸೇನಾಪರಿಕ್ಖೇಪೇನ ವಾ ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನೇನ ವಾ ಸಞ್ಚರಣಟ್ಠಾನಪರಿಯನ್ತೇನ ವಾ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತಬ್ಬಾ।

ಸೇನಾವಾಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅಚೇಲಕವಗ್ಗೋ ಪಞ್ಚಮೋ।

೬. ಸುರಾಪಾನವಗ್ಗೋ

೧. ಸುರಾಪಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

“ಸುರಾ”ತಿ ವಾ “ನ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವಾ ಜಾನಿತ್ವಾ ಪಿವನೇ ಅಕುಸಲಮೇವಾತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಅಕುಸಲಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಕಿರ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ವಿನಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ “ಅಕುಸಲೇನೇವ ಪಾತಬ್ಬತಾಯಾ”ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೨೯) ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇ ಅಕುಸಲೇನೇವ ಪಾತಬ್ಬತಾಯಾತಿ।

ಸುರಾಪಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಅಙ್ಗುಲಿಪತೋದಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾಪತ್ತಿಭಾವೇ ಸಮಾನೇಪಿ **ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾಪಿ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇಪಿ** ದುಕ್ಕಟಂ, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೇ ಏವ ಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲಾಪೇಕ್ಖಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಅಙ್ಗುಲಿಪತೋದಕೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ**”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸತಿ ಕರಣೀಯೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪುರಿಸಂ ಸತಿ ಕರಣೀಯೇ ಆಮಸತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ, ನ ಇತ್ಥಿಂ।

ಅಙ್ಗುಲಿಪತೋದಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಹಸಧಮ್ಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

“**ಚಿಕ್ಖಲ್ಲಂ ವಾ**”ತಿ ವಚನತೋ ಸಕ್ಖರಮ್ಪಿ ಖಿಪನಕೀಳಾಯ ಕೀಳತೋ ದುಕ್ಕಟಮೇವ। ಉಪರಿಗೋಪ್ಫಕೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಅಞ್ಞತ್ಥ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯವತ್ಥುಅತ್ಥವಸೇನ “**ಉದಕೇ ಹಸಧಮ್ಮೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ**”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಇದಂ ಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಂ ಚೇ, ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ಕಥಂ।
ಕೀಳಿತಂವ ಅಕೀಳಾತಿ, ಮಿಚ್ಛಾಗಾಹೇನ ತಂ ಸಿಯಾ॥

ಏತ್ತಾವತಾ ಕಥಂ ಕೀಳಾ, ಇತಿ ಕೀಳಾಯಂ ಏವಾಯಂ।
ಅಕೀಳಾಸಞ್ಞೀ ಹೋತೇತ್ಥ, ವಿನಯತ್ಥಂ ಸಮಾದಯೇ॥

ಏಕನ್ತಾಕುಸಲೋ ಯಸ್ಮಾ, ಕೀಳಾಯಾಭಿರತಮನೋ।
ತಸ್ಮಾ ಅಕುಸಲಂ ಚಿತ್ತಂ, ಏಕಮೇವೇತ್ಥ ಲಬ್ಭತೀತಿ॥ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩೩೬)।

ಹಸಧಮ್ಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಅನಾದರಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ತಸ್ಸ ವಚನನ್ತಿ ‘‘ಅಯಂ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕೋ ವಾ ವಮ್ಭಿತೋ ವಾ ಗರಹಿತೋ ವಾ ಇಮಸ್ಸ ವಚನಂ ಅಕತಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ’’ತಿ ಅನಾದರಿಯಂ ಕರೋತಿ। **ಧಮ್ಮನ್ತಿ** ಕಥಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ ನಸ್ಸೇಯ್ಯ ವಾ ವಿನಸ್ಸೇಯ್ಯ ವಾ ಅನ್ತರಧಾಯೇಯ್ಯ ವಾ, ತಂ ವಾ ಅಸಿಕ್ಖಿತುಕಾಮೋ ಅನಾದರಿಯಂ ಕರೋತಿ। ‘‘ಲೋಕವಜ್ಜಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ‘ಇದಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಚರಿಯುಗ್ಗಹೋ’ತಿ ವದನ್ತಸ್ಸ ನ ವಟ್ಟತೀ’’ತಿ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩೪೪) ಲಿಖಿತಂ।

ಅನಾದರಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಜೋತಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

‘‘**ವಿಸಿಬ್ಬನಾಪೇಕ್ಖೋ**’’ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವಟ್ಟತಿ, ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚ।

ಜೋತಿನೇಕಮನೇಕೇ ವಾ, ಜಾಲೇನ್ತಿ ಮುನಯೋ ಸಹ।
ಏಕೋ ಸೋಪೇತಿ ನಾನೇಕೋ, ಅಧಿಪ್ಪಾಯವಿಸೇಸತೋ॥

ಜೋತಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ದುಬ್ಬಣ್ಣಕರಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಮೋರಕ್ಖಿಮಣ್ಡಲಮಙ್ಗುಲಪಿಟ್ಠೀನನ್ತಿ ನ ಏಕನ್ತತೋ, ಅಧಿಕಂ, ಓರಞ್ಚಾತಿ ವದನ್ತಿ। ಏಕಕೋಣೇಪಿ ವಟ್ಟತಿ, ಏವಂ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಏಕಬಿನ್ದುಪಿ ವಟ್ಟತೀತಿ।

ದುಬ್ಬಣ್ಣಕರಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ವಿಕಪ್ಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

‘‘**ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಪಠಮಕಥಿನಸದಿಸಾನಿ, ಇದಂ ಪನ ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯ**’’ನ್ತಿ ಪಾಠೋ। ಏತ್ಥ ಪರಿಭೋಗೇನ **ಕಾಯಕಮ್ಮಂ**। ಅಪಚ್ಚುದ್ಧರಣೇನ **ವಚೀಕಮ್ಮಂ**।

ವಿಕಪ್ಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಅಪನಿಧಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸಸೂಚಿಕೇ ಸೂಚಿಘರೇ ಸೂಚಿಗಣನಾಯ ಆಪತ್ತಿಯೋತಿ ಪೋರಾಣಾ।

ಅಪನಿಧಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸುರಾಪಾನವಗ್ಗೋ ಛಟ್ಠೋ।

೭. ಸಪ್ಪಾಣಕವಗ್ಗೋ

೧. ಸಞ್ಚಿಚ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ವತ್ಥುಗಣನಾಯ ಕಮ್ಮಬನ್ಧಗಣನಾಚೇತನಾಮಾರಣಾನಂ, ನ ಕಮ್ಮಬನ್ಧಗಣನಾಯ ಚೇತನಾಮಾರಣಾ। ಏತ್ಥ ಏಕಚೇತನಾಯ ಬಹುಪಾಣಕಾ ಮರನ್ತೀತಿ ಅಯಂ ವಿಭಾಗೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸಞ್ಚಿಚ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಸಪ್ಪಾಣಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸಪ್ಪಾಣಕನ್ತಿ ಪಾಣಕಾನಂ ಮರಣವಸೇನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ನ ಸಪ್ಪಾಣಕಉದಕಪರಿಭೋಗವಸೇನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ತಸ್ಮಾ ಏವ "**ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಸುದ್ಧಚಿತ್ತತ್ತಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಸುದ್ಧಚಿತ್ತೇ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಪದೀಪುಜ್ಜಲನೇ ವಿಯ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜತಾ ವುತ್ತಾತಿ ಲಿಖಿತಂ।

> ಜಲೇ ಪಕ್ಖಿಪನಂ ಪುಬ್ಬಂ, ಜಲಪ್ಪವೇಸನಂ ಇದಂ।
> ಏವಂ ಉಭಿನ್ನಂ ನಾನಾತ್ತಂ, ಞೇಯ್ಯಂ ಞಾಣವತಾ ಸದಾತಿ॥ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩೮೭)

ಸಪ್ಪಾಣಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಊನವೀಸತಿವಸ್ಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅಞ್ಞಂ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತೀತಿ -

> ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಸಚೇ ಸಾಮಂ, ಕಮ್ಮವಾಚಞ್ಚ ಸಾವೇತಿ।
> ಕಮ್ಮಂ ರುಹತಿ ಇಚ್ಚೇಕೇ, ನೇತಿ ವಿನಯಕೋವಿದೋ॥

> ದುಕ್ಕಟಂ ವಿಹಿತಂ ಯಸ್ಮಾ, ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಗಣಸ್ಸ ಚ।
> ತಸ್ಮಾ ಭಿನ್ನಾವ ಆಚರಿಯ-ಉಪಜ್ಝಾಯಾ ವಿಸುಂ ಇಧಾತಿ॥

ಊನವೀಸತಿವಸ್ಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸಂವಿಧಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಇಧ ಏಕತೋಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾ, ಸಿಕ್ಖಮಾನಾ, ಸಾಮಣೇರೀತಿ ಇಮಾ ತಿಸ್ಸೋಪಿ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಇಮಾಸಂ ಪನ ತಿಸ್ಸನ್ನಂ ಸಮಯೋ ರಕ್ಖತಿ, ಅಯಮಿಮಾಸಂ, ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಚ ವಿಸೇಸೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸಂವಿಧಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಉಕ್ಖಿತ್ತಸಮ್ಭೋಗಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

“**ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಲದ್ಧಿನಾನಾಸಂವಾಸಕಂ ಸನ್ಧಾಯಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ತಿಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ವಿಪಾಕಾಬ್ಯಾಕತಚಿತ್ತೇನ ಸಹಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇಯ್ಯಾತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಅಞ್ಞಥಾ ಸಚಿತ್ತಕತ್ತಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಕಿರಿಯಾಬ್ಯಾಕತಂ ಸನ್ಧಾಯ ನ ಯುಜ್ಜತಿ।

ಉಕ್ಖಿತ್ತಸಮ್ಭೋಗಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಕಣ್ಟಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

“ಅಯಂ ಸಮಣುದ್ದೇಸೋ ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತಿ। ಸಚೇ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜತಿ, ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ಸಙ್ಘಾನುಮತಿಯಾ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋ”ತಿ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ, ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ। ದಣ್ಡಕಮ್ಮನಾಸನಾ ಹಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಯದಿ ಸೋ ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತಿ, ಲಿಙ್ಗನಾಸನಾ ನಾಮ ಸಿಯಾ। “**ತೇ ಪಟಿಸೇವತೋ ನಾಲಂ ಅನ್ತರಾಯಾಯಾ**”ತಿ ಚ ದಿಟ್ಠಿ ಸತ್ಥರಿ ಅಸತ್ಥಾದಿದಿಟ್ಠಿ ನ ಹೋತಿ। ಸಚೇ ಸಾ ಯಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸೋ ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಏವಮೇವ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ, ಸಂವರೇ ಅತಿಟ್ಠನ್ತೋ ಲಿಙ್ಗನಾಸನಾಯ ನಾಸೇತಬ್ಬೋತಿ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೪೨೮) ಆಚರಿಯಸ್ಸ ತಕ್ಕೋ।

ಕಣ್ಟಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಪ್ಪಾಣಕವಗ್ಗೋ ಸತ್ತಮೋ।

೮. ಸಹಧಮ್ಮಿಕವಗ್ಗೋ

೪. ಪಹಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅಞ್ಞೇಸು ನ ಮೋಕ್ಖಾಧಿಪ್ಪಾಯತಾ ವಿಯ ಅಮರಣಾಧಿಪ್ಪಾಯತಾ ವತ್ತಬ್ಬಾತಿ ಚೇ? ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ। ಕಸ್ಮಾ? ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಯಂ ಪಹಾರಂ ದಾತುಕಾಮೋ, ಸೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ತಸ್ಸ ಮರಣೇ ಪಯೋಗವಿರಹೋವಾತಿ ಕತ್ವಾ ಅಮರಣಾಧಿಕಾರತ್ತಾ ಕೇವಲಂ ಅಮರಣಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಏವ ಸೋತಿ ತಾ ವಿಯ ತಾ ನ ವುತ್ತಾ। ಮೋಕ್ಖಾಧಿಪ್ಪಾಯಸ್ಸ ಪನ ಕೋಪೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ।

ಪಹಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ತಲಸತ್ತಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ತಲಮೇವ **ತಲಸತ್ತಿಕಂ**। “ಪೋಥನಸಮತ್ಥಟ್ಠೇನ **ಸತ್ತಿಕ**”ನ್ತಿ ಏಕೇ। ಯಸ್ಮಾ ಪಹರಿತುಕಾಮತಾಯ ಪಹರತೋ ಪುರಿಮೇನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಕೇವಲಂ ಉಚ್ಚಾರೇತುಕಾಮತಾಯ ಉಗ್ಗಿರಣಮತ್ತೇ ಕತೇ ಇಮಿನಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಇಮಿನಾ ಪನ ವಿರಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪಹಾರೋ ದಿನ್ನೋ, ತಸ್ಮಾ ನಪಹರಿತುಕಾಮತಾಯ ದಿನ್ನತ್ತಾ ದುಕ್ಕಟಂ। ಕಿಮಿದಂ ದುಕ್ಕಟಂ ಪಹಾರಪಚ್ಚಯಾ, ಉದಾಹು ಉಗ್ಗಿರಣಪಚ್ಚಯಾತಿ? ಪಹಾರಪಚ್ಚಯಾ ಏವ ದುಕ್ಕಟಂ, ಪುರಿಮಂ ಉಗ್ಗಿರಣಪಚ್ಚಯಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ಸದುಕ್ಕಟಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ಯುಜ್ಜತಿ। ಪುರಿಮಞ್ಹಿ ಉಗ್ಗಿರಣಂ, ಪಚ್ಛಾ ಪಹಾರೋ। ನ ಚ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಪಹಾರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪುರಿಮಂ ಉಗ್ಗಿರಣಂ ಅನಾಪತ್ತಿವತ್ಥುಕಂ ಭವಿತುಮರಹತೀತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೪೫೫) ಆಚರಿಯೋ।

ತಲಸತ್ತಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸಞ್ಚಿಚ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪರೋ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಉಪ್ಪಾದೇತು ವಾ, ಮಾ ವಾ, ತಂ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ। **“ಕುಕ್ಕುಚ್ಚುಪಾದನ”**ನ್ತಿ ತತಿಯಮಗ್ಗಂ ತಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸಞ್ಚಿಚ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಉಪಸ್ಸುತಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಉಪಸ್ಸುತಿನ್ತಿ ಯಥಾ ಉಪಕುಜ್ಜಂ “ಸಮೀಪಕುಜ್ಜ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಥಾ ಉಪಸ್ಸುತಿ “ಸಮೀಪಸ್ಸುತೀ”ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಯತ್ಥ ಠಿತೋ ಸುಣಾತಿ, ತಂ **ಠಾನ**ನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸುತೀ**ತಿ ಪನೇತ್ಥ ಪರೇಸಂ ವಚನಸದ್ದೋ ಚ। ಸೋ ಹಿ ಸುಯ್ಯತೀತಿ **ಸುತಿ** ನಾಮ। ಉಪಸುಯ್ಯತಿ ವಾ ಏತ್ಥಾತಿ **ಉಪಸ್ಸುತಿ**। ಓಕಾಸೋ **ಹಿ ಸುತಿ** ನಾಮ। **ಇಮೇಸಂ ಸುತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ “ವಚನ”ನ್ತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ।

ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಅತೀತದ್ವಯಸದಿಸಾನೀತಿ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಾನಿ। **ಥೇಯ್ಯಸತ್ಥಸಮುಟ್ಠಾನಂ**। **ಸಿಯಾ ಕಿರಿಯಂ** ಗನ್ತ್ವಾ ಸವನೇ। **ಸಿಯಾ ಅಕಿರಿಯಂ** ಠಿತಟ್ಠಾನಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವದನ್ತಾನಂ ಅಜಾನಾಪನವಸೇನ ಸಮುಟ್ಠಾನತೋ। **“ಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಂ, ಸಚಿತ್ತಕಂ, ಲೋಕವಜ್ಜಂ, ಕಾಯಕಮ್ಮಂ, ವಚೀಕಮ್ಮಂ, ಅಕುಸಲಚಿತ್ತಂ, ದುಕ್ಖವೇದನ”**ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಉಪಸ್ಸುತಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಕಮ್ಮಪ್ಪಟಿಬಾಹನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅಪ್ಪಮತ್ತಕವಿಸ್ಸಜ್ಜನಕೇನ ಪನ ಚೀವರಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಸೇನಾಸನಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾಯಂ (ಚೂಳವ॰ ೩೨೮) ವುತ್ತಪ್ಪಭೇದಾನಿ ಸೂಚಿಆದೀನಿ ಅನಪಲೋಕೇತ್ವಾಪಿ ದಾತಬ್ಬಾನಿ। ತತೋ ಅತಿರೇಕಂ ದೇನ್ತೇನ ಅಪಲೋಕನಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಕತಂ ಪನ ಅಪಲೋಕನಂ ಕಮ್ಮಲಕ್ಖಣಮೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ **ಕಮ್ಮಲಕ್ಖಣಂ** ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಗಾಮಸೀಮಾವಿಹಾರೇಸು ಓಸಾರಣಾದೀನಿ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಾನಿಯೇವ ನ ವಟ್ಟನ್ತಿ। ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿಯವೇಭಙ್ಗಿಯಾನಿ ಪನ ವಟ್ಟನ್ತಿ। “ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸನ್ತಕ”ನ್ತಿ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಅವತ್ವಾ “ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸನ್ತಕ”ನ್ತಿ ಅಪಲೋಕೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಚ, **“ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಅದಿನ್ನಾದಾನಸದಿಸಾನಿ, ಇದಂ ಪನ ದುಕ್ಖವೇದನ”**ನ್ತಿ ಪಾಠೋತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ।

ಕಮ್ಮಪ್ಪಟಿಬಾಹನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಛನ್ದಂಅದತ್ವಾಗಮನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸನ್ನಿಪಾತಂ ಅನಾಗನ್ತ್ವಾ ಚೇ ಛನ್ದಂ ನ ದೇತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಏಕೇ। ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ಏಕೇ ಧಮ್ಮಕಮ್ಮನ್ತರಾಯಕರಣಾಧಿಪ್ಪಾಯತ್ತಾ।

ಛನ್ದಂಅದತ್ವಾಗಮನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ದುಬ್ಬಲಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅಕಪ್ಪಿಯೇನ ವಾತಿ ಸುವಣ್ಣರಜತಮಯಮಞ್ಚಾದಿನಾ। **ಕಪ್ಪಿಯಮಞ್ಚೋ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ**ತಿ “ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದೇಮಾ”ತಿ ದಿನ್ನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ತೇಹಿ ಪನ “ವಿಹಾರಸ್ಸ ದೇಮಾ”ತಿ ವುತ್ತೇ ಸುವಣ್ಣರಜತಮಯಾದಿಅಕಪ್ಪಿಯಮಞ್ಚಾಪಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಬ್ಬಾತಿ ಚ, “ಅರಞ್ಞರೋ ಬಹುಉದಕಗಣ್ಹನಕೋ”ತಿ ಚ, **“ಸಙ್ಘಿಕಪಅಭೋಗೇನ ವಾ**ತಿ ಸಚೇ ಆರಾಮಿಕಾದಯೋ ಪಟಿಸಾಮೇತ್ವಾ ಪಟಿದೇನ್ತಿ, ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಚ, “ಕಂಸಲೋಹಾದಿಭಾಜನಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಿನ್ನಮ್ಪಿ ಪಾರಿಹಾರಿಯಂ ನ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰

೩೨೧) **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** ವುತ್ತತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಹತ್ಥೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಟಿಸಾಮಿತುಂ ನ ಲಭತೀತಿ ಚ, “ವೇಧಕೋ ಕಾಯಬನ್ಧನಸ್ಸಾತಿ ವದನ್ತೀ”ತಿ ಚ, “ಹಿಙ್ಗು ಹಿಙ್ಗುಲಿಹರಿತಾಲಮನೋಸಿಲಾ ಅಞ್ಜನಾನೀ”ತಿ ಪಾಠೋತಿ ಚ, “ದಾರುಮಯೋ ವಾ… ಪೇ॰… ಅಪಾದಕೋಪಿ ಸಮುಗ್ಗೋ”ತಿ ಪಾಠೋತಿ ಚ, **“ದಾರುಮಯೋ ತುಮ್ಬೋ**ತಿ ದಾರುಮಯೋ ಉದಕತುಮ್ಬೋ”ತಿ ಚ, “ಥಮ್ಭತುಲಾಸೋಪಾನಫಲಕಾದೀಸೂ”ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ।

ದುಬ್ಬಲಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ಪರಿಣಾಮನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಏಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಉಕ್ಖಿತ್ತಕಸ್ಸ ದಾತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ದಾನಂ ನಿವಾರೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ದಾಪೇತಿ, ಅನಾಪತ್ತಿ। ತಥಾ ಸದ್ಧಾದೇಯ್ಯವಿನಿಪಾತನಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ದಾಪೇತಿ, ಅತ್ತನೋ ನಿಸ್ಸಿತಕಾ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ಪತ್ತಂ ದಾತುಕಾಮಾ ಆಪುಚ್ಛನ್ತಿ, “ವಿಸಭಾಗೋ ಏಸೋ, ಸಭಾಗಸ್ಸ ದೇಹೀ”ತಿ ವದತಿ। ಅನಾಪತ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಭಾರಭೂತತ್ತಾ। ತಸ್ಸ ಪನ ದಾತುಕಾಮಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ದಾಪೇತಿ , ಆಪತ್ತಿ ಏವ। ಸಬ್ಬತ್ಥ ಆಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ದಾತುಕಾಮಂ ಯಥಾಸುಖಂ ವಿಚಾರೇತುಂ ಲಭತಿ।

ಪರಿಣಾಮನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಹಧಮ್ಮಿಕವಗ್ಗೋ ಅಟ್ಠಮೋ।

೯. ರತನವಗ್ಗೋ

೧. ಅನ್ತೇಪುರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅಸಯನಿಘರೇತಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಬಹಿಭೂತೇಸು ರುಕ್ಖಮೂಲಾದೀಸು। “ಸಚೇ ಖತ್ತಿಯೋವ ಹೋತಿ, ನಾಭಿಸಿತ್ತೋ, ಅಭಿಸಿತ್ತೋವ ಹೋತಿ, ನ ಖತ್ತಿಯೋ, ರಕ್ಖತೀ”ತಿ ಆಚರಿಯೋ “ಖತ್ತಿಯತಾ, ಅಭಿಸಿತ್ತತಾ”ತಿ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅಙ್ಗಭಾವೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ। **ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಪಠಮಕಥಿನಸದಿಸಾನಿ, ಇದಂ ಪನ ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯ**”ನ್ತಿ ಪಾಠೋ।

ಅನ್ತೇಪುರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ರತನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸಬ್ಬೋಪಿ ಕಥಾಮಗ್ಗೋ **ಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕಸೀಸೇನ** ನಿಕ್ಖಿಪನಂ, ಗೋಪನಞ್ಚ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪವತ್ತೋ।

ರತನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ವಿಕಾಲಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

“ಸನ್ತಂ ಭಿಕ್ಖು”ನ್ತಿ ಚ “ಅನಾಪುಚ್ಛಾ”ತಿ ಚ “ತಥಾರೂಪಾ ಅಚ್ಚಾಯಿಕಾತಿ ಚ ಇಮಾತಿ ಏತ್ಥ ತಿಸ್ಸೋ”ತಿ ಪಾಠೋ। **“ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಕಥಿನಸದಿಸಾನಿ, ಇದಂ ಪನ ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯ**”ನ್ತಿ ಪಾಠೋ।

ವಿಕಾಲಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಸೂಚಿಘರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ತಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ತಂ ಭೇದನಕಂ ಅಸ್ಸ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ ಪಠಮಂ ಭೇದನಂ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ದೇಸೇತಬ್ಬತ್ತಾ। ಏಸ ನಯೋ ಇತರೇಸುಪಿ। **ವಾಸಿಜಟೇತಿ** ವಾಸಿದಣ್ಡಕೇ।

ಸೂಚಿಘರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಮಞ್ಚಪೀಠಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲಪಾದಕನ್ತಿ ಭಾವನಪುಂಸಕಂ। ತುಲಾಸಙ್ಖಾತೇ ಠಪನಮೇವ ಅಟ್ಟಕರಣಂ।

ಮಞ್ಚಪೀಠಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ತೂಲೋನದ್ಧಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಟಿಲಾಭೇಯೇವ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ, ಪರಿಭೋಗೇ ಏವ ಪನ ಆಪತ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। "ಅಞ್ಞೇನ ಕತಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೫೨೯) ವಚನಂ ಏತ್ಥ ಸಾಧಕಂ।

ತೂಲೋನದ್ಧಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ನಿಸೀದನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನಿಸೀದನಸ್ಸ ಜಾತಿ ನ ದಿಸ್ಸತಿ ಏತ್ಥ, ತಥಾಪಿ ಚೀವರಕ್ಖನ್ಧಕೇ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ, "ನವ ಚೀವರಾನಿ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾನೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಚ ಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ಚೀವರಜಾತಿ ಏವಸ್ಸ ಜಾತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। "ಲಾಭೇ ಸದಸಂ, ಅಲಾಭೇ ಅದಸಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಏಕೇ, ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ "ನಿಸೀದನಂ ನಾಮ ಸದಸಂ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೫೩೧-೫೩೨) ತಸ್ಸ ಸಣ್ಠಾನನಿಯಮನತೋ।

ನಿಸೀದನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ರತನವಗ್ಗೋ ನವಮೋ।

ಸುದ್ಧಪಾಚಿತ್ತಿಯವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಾಟಿದೇಸನೀಯಕಣ್ಡಂ

೧. ಪಠಮಪಾಟಿದೇಸನೀಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಯಾಮಕಾಲಿಕಾದೀಸು ಆಹಾರತ್ಥಾಯ ಏವ ದುಕ್ಕಟಂ। ತಮ್ಪಿ ಆಮಿಸೇನ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನರಸೇ, ಸಮ್ಭಿನ್ನೇ ಪನ ಏಕರಸೇ ಪಾಟಿದೇಸನೀಯಮೇವ।

ಪಠಮಪಾಟಿದೇಸನೀಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯಪಾಟಿದೇಸನೀಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

‘‘**ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಕಥಿನಸದಿಸಾನಿ, ಇದಂ ಪನ ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯ**’’ನ್ತಿ ಪಾಠೋ।

ದುತಿಯಪಾಟಿದೇಸನೀಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಚತುತ್ಥಪಾಟಿದೇಸನೀಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಆರಾಮೇ ವಾ ಆರಾಮೂಪಚಾರೇ ವಾ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅಜ್ಝೋಹರನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಆರಾಮೇ ವಾ ಆರಾಮೂಪಚಾರೇ ವಾ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಆರಾಮೇ ವಾ ಆರಾಮೂಪಚಾರೇ ವಾ ಅಜ್ಝೋಹರನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಬಹಾರಾಮೇ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ಅಜ್ಝಾರಾಮೇ ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಅಙ್ಗೇಸು ಚ ‘‘ಅಜ್ಝಾರಾಮೇ ವಾ ಆರಾಮೂಪಚಾರೇ ವಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಣ’’ನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಅಜ್ಝಾರಾಮೇ ಹಿ ದಸ್ಸಿತೇ ಆರಾಮೂಪಚಾರಂ ದಸ್ಸಿತಮೇವಾತಿ। ‘‘**ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಕಥಿನಸದಿಸಾನಿ, ಇದಂ ಪನ ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯ**’’ನ್ತಿ ಪಾಠೋ।

ಚತುತ್ಥಪಾಟಿದೇಸನೀಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಾಟಿದೇಸನೀಯವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸೇಖಿಯಕಣ್ಡಂ

ಸೇಖಿಯೇಸು ಸತಿಪಿ ವೀತಿಕ್ಕಮೇ ಅನಾದರಿಯಾಪೇಕ್ಖಸ್ಸೇವ ಆಪತ್ತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಕಾರಕೋ ನ ವುತ್ತೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ವಿನಯಧಮ್ಮತಾ, ಯದಿದಂ ಸಾಪೇಕ್ಖೇ ಕಾರಕನಿದ್ದೇಸೋ, ಸೋ ವುತ್ತನಿಯಮೇ ವಿಧಿ, ಭುಮ್ಮಕರಣಞ್ಚ। ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲಾಧಿಕಮ್ಪಿ ಓತಾರೇತ್ವಾ ನಿವಾಸೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ತತೋ ಪರಂ ಓತಾರೇನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತಂ। **ಆರಾಮೇ ವಾತಿ** ಬುದ್ಧುಪಟ್ಠಾನಾದಿಕಾಲೇ। **ಪಾರುಪಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗಕಿಚ್ಚವಸೇನ ವುತ್ತಂ।

ಠತ್ವಾತಿ ಏತ್ಥ ಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ಪರಿಸ್ಸಯಾಭಾವಂ ಓಲೋಕೇತುಂ ಲಭತಿಯೇವಾತಿ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೫೮೧) ಲಿಖಿತಂ। ಯಥಾ ವಾಸೂಪಗತಸ್ಸ ಅನ್ತರಘರೇ ಕಾಯಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ತಥಾ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಗನ್ತುಕಾಮಸ್ಸಪಿ ಕಾಯಬನ್ಧನಂ ಅಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಅಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಮನಾರೋಚೇತ್ವಾ ಯಥಾಕಾಮಂ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಗಮನಕಾಲೇ ಏಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನವತ್ತಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಗಾಮಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಏಕಂ ಆವಸಥಂ ಪುರತೋವ ಠಿತಂ ಪತ್ವಾ ಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಠಪೇತ್ವಾ ವಾಸೂಪಗತೋ ಚೇ ಹೋತಿ, ಇತರೇಹಿ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಯಥಾಸುಖಂ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಕೋ ಪನ ವಾದೋ ಚತೂಹಪಞ್ಚಾಹಂ ವಾಸಮಧಿಟ್ಠಾಯ ವಸಿತಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತುಞ್ಚ ವಾಸೂಪಗತಾನಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತುಞ್ಚ ವಟ್ಟತೀತಿ। ಬುದ್ಧಪೂಜಮ್ಪಿ ಯಥಾಸುಖಂ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ "ಅನಾಪತ್ತಿ ಕಾರಣಂ ಪಟಿಚ್ಚ ತಹಂ ತಹಂ ಓಲೋಕೇತೀ"ತಿ। ತತ್ಥ **ಕಾರಣಂ** ನಾಮ ಆಮಿಸಪೂಜಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಛಬ್ಬೀಸತಿಸಾರುಪ್ಪವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಯಸ್ಮಾ "ಸಮತಿತ್ತಿಕೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬೋ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೬೦೧-೬೦೨) ವಚನಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ಸಮಪುಣ್ಣೋ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ ದೀಪೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅತ್ತನೋ ಹತ್ಥಗತೇ ಪತ್ತೇ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ದಿಯ್ಯಮಾನೋ ಥೂಪೀಕತೋಪಿ ಚೇ ಹೋತಿ, ವಟ್ಟತೀತಿ ದೀಪಿತೋ ಹೋತಿ। ಸೂಪೋದನವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಂ ಮುಖೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಪುನ ಉಗ್ಗಿರಿತುಕಾಮಸ್ಸಾಪಿ ಸಹಸಾ ಚೇ ಪವಿಸತಿ, ಏತ್ಥ **ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಭುಞ್ಜತಿ** ನಾಮ। ವಿಞ್ಞತ್ತಿಕತಞ್ಚ ಅಕತಞ್ಚ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಠಿತಂ ಸಹಸಾ ಅನುಪಧಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜತಿ, **ಅಸ್ಸತಿಯಾ ಭುಞ್ಜತಿ** ನಾಮ।

ಸಯಂ ಯಾನಗತೋ ಹುತ್ವಾ, ಯಥಾ **ಯಾನಗತಸ್ಸ** ಚೇ।
ಅಲಂ ವತ್ಥುಂ ತಥಾ ನಾಲಂ, ಸಭತ್ತೋ **ಭತ್ತಪಾಣಿನೋ**॥

"ಸೂಪೋದನವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಥೇಯ್ಯಸತ್ಥಸಮುಟ್ಠಾನಂ, ಕಿರಿಯಂ, ಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಂ, ಸಚಿತ್ತಕಂ, ಲೋಕವಜ್ಜಂ, ಕಾಯಕಮ್ಮಂ, ವಚೀಕಮ್ಮಂ, ಅಕುಸಲಚಿತ್ತಂ, ದುಕ್ಖವೇದನ"ನ್ತಿ ಪಾಠೋ।

ಸೇಖಿಯವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಭಿಕ್ಖುಪಾತಿಮೋಕ್ಖವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಭಿಕ್ಖುನೀಪಾತಿಮೋಕ್ಖವಣ್ಣನಾ

ಪಾರಾಜಿಕಕಣ್ಡಂ

ಅಭಿಲಾಪಮತ್ತಮೇವಾತಿ ಏತ್ಥ ದಹರವಸೇನ “ಭನ್ತೇ”ತಿ ಚ ವುಡ್ಢವಸೇನ “ಆವುಸೋ”ತಿ ಚ ತತ್ಥ ದುವಿಧೋ ಅಭಿಲಾಪೋ, ಇಧ ಪನ ವುಡ್ಢದಹರಾನಂ “ಅಯ್ಯಾ”ತಿ ಏಕಮೇವ।

ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೇ ವುತ್ತನಯೇನಾತಿ ಏತ್ಥ ತಬ್ಬಹುಲನಯೇನ ಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನತಾ ವುತ್ತಾ। “ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಂ ಸಮಾಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಅವತ್ವಾ ಪನ “ಸಾದಿಯೇಯ್ಯಾ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಕಿರಿಯತೋಪಿ ಸಮುಟ್ಠಾತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಥಾ ಚೇತ್ಥ, ಏವಂ ಹೇಟ್ಠಾ “ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥಿಯಾ ತಯೋ ಮಗ್ಗೇ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸಾ”ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೫೬) ನಯೇನ ಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನತಂ ವತ್ವಾ ತದನನ್ತರಂ “ಭಿಕ್ಖುಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾ ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥಿಂ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಆನೇತ್ವಾ ವಚ್ಚಮಗ್ಗೇನ ಅಙ್ಗಜಾತಂ ಅಭಿನಿಸೀದೇನ್ತಿ, ಸೋ ಚೇ ಪವೇಸನಂ ಸಾದಿಯತೀ”ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೫೮) ನಯೇನ ಅಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನಸ್ಸಪಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಾಯಪಿ ತಬ್ಬಹುಲನಯೇನೇವ ಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ನ ಹಿ ಪವೇಸನಸಾದಿಯನಾದಿಮ್ಹಿ ಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನತಾ ದಿಸ್ಸತಿ।

ಅಙ್ಗಜಾತಚಲನಞ್ಚೇತ್ಥ ನ ಸಾರತೋ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ “ಸೋ ಚೇ ಪವೇಸನಂ ನ ಸಾದಿಯತಿ, ಪವಿಟ್ಠಂ ನ ಸಾದಿಯತಿ, ಠಿತಂ ನ ಸಾದಿಯತಿ, ಉದ್ಧರಣಂ ಸಾದಿಯತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸಾ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೮) ಏತ್ಥ ಠಿತನಸಾದಿಯನೇ ಪಕತಿಯಾಪಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಚಲನತ್ತಾ। ಸಾದಿಯನಪಚ್ಚಯಾ ಪಟಿಸೇವನಚಲನಞ್ಚೇತ್ಥ ನ ದಿಸ್ಸತೇವಾತಿ ತಬ್ಬಹುಲನಯೇನೇವ ಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನತಾ ಗಹೇತಬ್ಬಾ।

ಅಪಿಚ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾಪಿ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕೇ ತಸ್ಸ ಸಾದಿಯನಸ್ಸ ಸರೂಪೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ತದನುರೂಪವಸೇನ ವಿಭಙ್ಗನಯಮನೋಲೋಕೇತ್ವಾ “ಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನ”ಮಿಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಚೇತೇಸು ತಬ್ಬಹುಲನಯೇನ ಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನತಾ ವುತ್ತಾ, ತಥಾ ಸುರಾದೀನಂ ಅಕುಸಲೇನೇವ ಪಾತಬ್ಬತಾ। ಇತರಥಾ “ಯಂ ಅಕುಸಲೇನೇವ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಅಯಂ ಲೋಕವಜ್ಜಾ, ಸೇಸಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಾ”ತಿ ವುತ್ತೇ ಲೋಕವಜ್ಜಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಾನಂ ನಿಯಮಲಕ್ಖಣಸಿದ್ಧಿ ಹೋತಿ, ತಥಾ ತಂ ಅವತ್ವಾ “ಯಸ್ಸಾ ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇ ಚಿತ್ತಂ ಅಕುಸಲಮೇವ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ಲೋಕವಜ್ಜಾ, ಸೇಸಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಾ”ತಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ) ವುತ್ತೇ ಲೋಕವಜ್ಜವಚನಂ ನಿರತ್ಥಕಂ ಸಿಯಾ ವತ್ಥುಅಜಾನನಪಕ್ಖೇಪಿ ಅಕುಸಲೇನೇವ ಪಾತಬ್ಬತ್ತಾ। ಯಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಸುರಾಪಾನವೀತಿಕ್ಕಮಸ್ಸ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ **ಖನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ಮಜ್ಜಪಾನೇ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಜಾನಿತ್ವಾಪಿ ಬೀಜತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಜ್ಜಂ ಪಿವನ್ತಸ್ಸ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಸಾಮಣೇರೋ ಜಾನಿತ್ವಾವ ಪಿವನ್ತೋ ಸೀಲಭೇದಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ನ ಅಜಾನಿತ್ವಾ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೦೮) ವುತ್ತಂ, ನ ವುತ್ತಂ “ವತ್ಥುಅಜಾನನಪಕ್ಖೇ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀನಂ ಸಿದ್ಧಿಕರಅಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸದಿಸೇ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇ ಸತಿಪಿ ಸಾಮಣೇರೋ ಸೀಲಭೇದಂ ನಾಪಜ್ಜತೀ”ತಿ। ಅಭಿನಿವೇಸವಚನಂ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀಹಿ ಸಮಾನಗತಿಕತ್ತಾ ಸಾಮಣೇರಾನಂ ಸುರಾಪಾನಸ್ಸ। “ಸುರಾಮೇರಯಿಮೇ”ತಿ ವತ್ಥುಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ಪಾತಬ್ಬತಾದಿವಸೇನ ವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಅಕುಸಲಸ್ಸ ಅಸಮ್ಭವೋ ನತ್ಥಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಯಸ್ಸಾ ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇ”ತಿಆದಿ।

ಕಿಞ್ಚೇತ್ಥ - ಯುತ್ತಿವಚನೇನ ಅರಹನ್ತಾನಂ ಅಪ್ಪವಿಸನತೋ ಸಚಿತ್ತಕಾಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇಸು ಅಕುಸಲನಿಯಮೋತಿ ಚೇ? ನ, ಧಮ್ಮತಾವಸೇನ ಸೇಕ್ಖಾನಮ್ಪಿ ಅಪ್ಪವಿಸನತೋ। ಅಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇ ಅಕುಸಲನಿಯಮಾಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಸುಪನ್ತಸ್ಸ ಮುಖೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಜಲಬಿನ್ದುಮಿವ ಸುರಾಬಿನ್ದುಆದಯೋ ಉದಾಹರಿತಬ್ಬಾ। ತಬ್ಬಹುಲನಯೇನ ಹಿ ಅತ್ಥೇ ಗಹಿತೇ ಪುಬ್ಬೇನಾಪರಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಸಮೇತಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಾಳಿಯಾ ಚಾತಿ। ಆಚರಿಯಾಪಿ ಸುರಾಪಾನೇ ಅಕುಸಲನಿಯಮಾಭಾವಮೇವ ವದನ್ತಿ। ಏಕಚ್ಚೇ ಪನ ಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನತಾ ಪನಸ್ಸ ತಬ್ಬಹುಲನಯಮೇವ, ನ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕೇ। ಕಥಂ? ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಸಮುಟ್ಠಾನಂ। ಏತ್ಥ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಚ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಚ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಭಾವೇ ಸತಿ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಕಾಯಙ್ಗಂ

ಅಚೋಪಯಮಾನಾಪಿ ಚಿತ್ತೇನೇವ ಅಧಿವಾಸೇತಿ, ಆಪಜ್ಜತಿ, ನ ಏವಂ ಭಿಕ್ಖು। ಭಿಕ್ಖು ಪನ ಚೋಪಯಮಾನೋವ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಏವಮೇವ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕೇಪಿ ಚೋಪನೇ ಸತಿ ಏವ ಆಪಜ್ಜತಿ, ನಾಸತಿ। **ಪವೇಸನಂ ಸಾದಿಯತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪವೇಸನಸಾದಿಯನಂ ನಾಮ ಸೇವನಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದನಂ, ಮಗ್ಗೇನ ವಾ ಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನಮ್ಪಿ ಇಚ್ಛನ್ತಿ। ತಸ್ಸಾಪಿ ಕಾಯಚಲನಂ ಏಕನ್ತಂ ಅತ್ಥಿ ಏವ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ವದನ್ತೀತಿ ಲಿಖಿತಂ

ಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಕಣ್ಡಂ

೧. ಉಸ್ಸಯವಾದಿಕಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಪತ್ವಾ ವುಟ್ಠಾನವಿಧಯೋ ಸನ್ದಸ್ಸನತ್ಥಂ **“ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖುನೀ...ಪೇ॰... ಆಪನ್ನಾ”**ತಿ ಪುಗ್ಗಲನಿಯಮಂ ಕತ್ವಾ ಪಾರಾಜಿಕತೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯನ್ತಿ **“ನಿಸ್ಸಾರಣೀಯಂ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸ”**ನ್ತಿ ಆಪತ್ತಿನಾಮಗ್ಗಹಣಞ್ಚ ಕತಂ। **“ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಪಠಮಕಥಿನಸದಿಸಾನಿ, ಇದಂ ಪನ ಕಿರಿಯಮೇವಾ”**ತಿ ಪಾಠೋ।

ಉಸ್ಸಯವಾದಿಕಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಚೋರಿವುಟ್ಠಾಪಿಕಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಕತ್ಥಚಿ ಅಗನ್ತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನೇ ಏವ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಕರೋನ್ತಿಯಾ **ವಾಚಾಚಿತ್ತತೋ,** ಖಣ್ಡಸೀಮಾದಿಗತಾಯ **ಕಾಯವಾಚಾಚಿತ್ತತೋ**।

ಚೋರಿವುಟ್ಠಾಪಿಕಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಏಕಗಾಮನ್ತರಗಮನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

“ಆಭೋಗಂ ವಿನಾ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಆಭೋಗೇ ಸತಿ ಅನಾಪತ್ತಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** ಉಪಚಾರಾತಿಕ್ಕಮೇ ಆಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ, ಇಧ ಓಕ್ಕಮೇ। ದ್ವೀಸುಪಿ ವುತ್ತಂ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಮೇವ ಗಾಮನ್ತರಗಮನಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಉಪಚಾರಸ್ಸ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಗಣಮ್ಹಾ ಓಹೀಯನಸ್ಸ ವಿರೋಧೋ। “ಅರಞ್ಞೇ”ತಿ ಇದಂ ಅತ್ಥವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ಗಾಮನ್ತರೇಪಿ ಹೋತಿ ಏವ।

ಸಿಕ್ಖಾಪದಾ ಬುದ್ಧವರೇನ ವಣ್ಣಿತಾತಿ ಗಾಥಾಯ ವಸೇನ, ಅಟ್ಠಕಥಾಯಮ್ಪಿ ಗಾಮನ್ತರಪರಿಯಾಪನ್ನಂ ನದಿಪಾರನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಏಕಗಾಮನ್ತರಗಮನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

“ಛಾದನಪಚ್ಚಯಾ ಪನ ದುಕ್ಕಟಂ ಆಪಜ್ಜತೀ”ತಿ ಇದಂ –

“ಆಪಜ್ಜತಿ ಗರುಕಂ ಸಾವಸೇಸಂ।
ಛಾದೇತಿ ಅನಾದರಿಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ।
ನ ಭಿಕ್ಖುನೀ ನೋ ಚ ಫುಸೇಯ್ಯ ವಜ್ಜಂ।
ಪಞ್ಹಾಮೇಸಾ ಕುಸಲೇಹಿ ಚಿನ್ತಿತಾ”ತಿ॥ (ಪರಿ॰ ೪೮೧) –

ಇಮಾಯ ವಿರುಜ್ಝತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪಮಾದಲೇಖಾ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತೀತಿ ಗವೇಸಿತಬ್ಬೋ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಮಾನತ್ತಕಥಾಯಂ “ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಹಾರಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪತೋ, ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನತೋ ದ್ವೇ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೇ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ”ತಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿಗಮನವಣ್ಣನಾ) ವುತ್ತಂ, ಇಧ ಪನ **“ಗಾಮೂಪಚಾರತೋ ಚ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಿಹಾರೂಪಚಾರತೋ ಚ ದ್ವೇ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೇ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ರ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಪ್ಪದೇಸಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಗಾಮೇಪಿ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಪನ ಗಾಮೇ ನ

ವಟ್ಟತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಏಕೇ। ಅಪರೇ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂನಮ್ಪಿ ಗಾಮೇ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಭಿಕ್ಖುವಿಹಾರೋ ನಾಮ ಪುಬ್ಬೇ ಏವ ಗಾಮೂಪಚಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಠಿತೋ, ತಸ್ಮಾ ಗಾಮಂ ಅವತ್ವಾ ವಿಹಾರೂಪಚಾರಮೇವ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಂ। ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ವಿಹಾರೋ ಗಾಮೇ ಏವ ವಟ್ಟತಿ, ನ ಬಹಿ, ತಸ್ಮಾ ಗಾಮೂಪಚಾರಞ್ಚ ವಿಹಾರೂಪಚಾರಞ್ಚ ಉಭಯಮೇವೇತ್ಥ ದಸ್ಸಿತಂ। ತಸ್ಮಾ ಉಭಯತ್ಥಾಪಿ ಅತ್ಥತೋ ನಾನಾತ್ತಂ ನತ್ಥೀತಿ ವದನ್ತಿ। ಯಂ ಯುಜ್ಜತಿ, ತಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಕಣ್ಡಂ

ದುತಿಯೇ ಇಧ ಭಾಜಾಪಿತಾಯ ಲದ್ಧಚೀವರಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತಿ, ತಂ ವಿನಯಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾಪಿ ಅತ್ತನಾ ನ ಲಬ್ಭತಿ।

ತತಿಯೇ "**ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಅದಿನ್ನಾದಾನಸದಿಸಾನಿ, ಇದಂ ಪನ ದುಕ್ಖವೇದನ**"ನ್ತಿ ಪಾಠೋ।

ಚತುತ್ಥೇ ಪಠಮಂ ವಿಞ್ಞತ್ತಂ ಅಲಭಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ತತೋ ಊನತರಮ್ಪಿ ಲಭೇಯ್ಯ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಮೇವ ಅಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿತೋ।

ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಾಚಿತ್ತಿಯಕಣ್ಡಂ

೧. ಪಠಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

ಪಠಮೇ ಹರಿತಪತ್ತವಣ್ಣೋ **ಹರಿತಕೋ। ಚಾಪಲಸುಣಂ** ಅಮಿಞ್ಜಕೋ। ಅಙ್ಕುರಮತ್ತಮೇವ ಹಿ ತಸ್ಸ ಹೋತಿ। **ಪಲಣ್ಡುಕಾದಯೋ** ಸಭಾವೇನೇವ ವಟ್ಟನ್ತಿ। **ಸೂಪಸಮ್ಪಾಕಾದೀ** ವಿನಾಪಿ ಅನ್ತಮಸೋ ಯಾಗುಭತ್ತೇಪಿ ಪಕ್ಖಿಪಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಲಿಖಿತಂ, ‘‘ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾಪಿ ಗಿಲಾನಾಯ ಪುರೇಭತ್ತಮೇವ ಲಸುಣಂ ಕಪ್ಪತಿ, ನ ಅಗಿಲಾನಾಯಾ’’ತಿ ಅಭಯಗಿರೀನಂ ಉಗ್ಗಹೋತಿ।

ದುತಿಯೇ ಆಬಾಧಪಚ್ಚಯಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘಂ ಆಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಸಂಹರಾಪೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಏತ್ಥ ಚ ಲಸುಣೇ ಚ ದುಕ್ಕಟಂ।

ಸತ್ತಮೇ ‘‘**ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಸಿಕ್ಖಾಪದಸದಿಸಾನೀ**’’ತಿ ಪಾಠೋ।

ನವಮೇ **ಕುಟ್ಟೋ** ನಾಮ ಘರಕುಟ್ಟೋ। **ಪಾಕಾರೋ** ನಾಮ ಪರಿಕ್ಖೇಪಪಾಕಾರೋ।

ಛಡ್ಡಿತಖೇತ್ತೇತಿ ಪುರಾಣಖೇತ್ತೇ। ಸಙ್ಘಸನ್ತಕೇ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಛಡ್ಡೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ ಸಙ್ಘಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ। ಭಿಕ್ಖುನೀನಮ್ಪಿ ಸಙ್ಘಸನ್ತಕೇ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸನ್ತಕೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವಟ್ಟತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಸಾರುಪ್ಪವಸೇನ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ದಸಮೇ ‘‘**ಸಯಂ ತಾನಿ ವತ್ಥೂನಿ ಕರೋನ್ತಿಯಾ**’’ತಿಆದಿ ಇಧ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ನತ್ಥಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಏಳಕಲೋಮಸಮುಟ್ಠಾನತ್ತಾ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ಸುತ್ತಾನುಲೋಮಮಹಾಪದೇಸತೋ। ಯದಿ ನಚ್ಚಾದೀನಿ ಪಸ್ಸಿತುಂ ವಾ ಸುಣಿತುಂ ವಾ ನ ಲಭತಿ, ಪಗೇವ ಅತ್ತನಾ ಕಾತುನ್ತಿ ನಯತೋ ಲಬ್ಭಮಾನತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ಇತರಥಾ ಮಹಾಪದೇಸಾ ನಿರತ್ಥಕಾ ಸಿಯುಂ। ‘‘ಏವಂ ಅಞ್ಞತ್ಥಪಿ ನಯೋ ನೇತಬ್ಬೋ। ಸಮುಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಇಧ ವುತ್ತಮೇವ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಛಸಮುಟ್ಠಾನವಸೇನ ಗಹೇತಬ್ಬ’’ನ್ತಿ ಆಚರಿಯಾ। ಇಧ ವುತ್ತಂ ಸಮುಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಮೂಲಭೂತಸ್ಸ ಅನ್ತರಾ ವುತ್ತಾಪತ್ತಿಯಾ, ತಸ್ಮಾ ಏಳಕಲೋಮಸಮುಟ್ಠಾನಮೇವಾತಿ ಅಪರೇ। **ಆರಾಮೇ ಠತ್ವಾ**ತಿ ನ ಕೇವಲಂ ಠತ್ವಾ, ತತೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಪನ ಸಬ್ಬಿರಿಯಾಪಥೇಹಿಪಿ ಲಭತಿ। **ಆರಾಮೇ ಠಿತಾ**ತಿ ಪನ ಆರಾಮಪರಿಯಾಪನ್ನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇತರಥಾ ನಿಸಿನ್ನಾಪಿ ನ ಲಭೇಯ್ಯಾತಿ।

ಪಠಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

ಪಞ್ಚಮೇ **ಉಪಚಾರೋ** ದ್ವಾದಸಹತ್ಥೋ। ‘‘**ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಕಥಿನಸದಿಸಾನಿ, ಇದಂ ಪನ ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯ**’’ನ್ತಿ ಪಾಠೋ।

ಸತ್ತಮೇ **ಧುವಪಞ್ಞತ್ತೇ**ತಿ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ। **ಕುಲಾನೀ**ತಿ ಕುಲಘರಾನಿ।

ದುತಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ತತಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

ಚತುತ್ಥೇ ಸಜ್ಝಾಯಿಆದಿವಸೇನ ಅಧಿಟ್ಠಿತಾನಂ **ಸಜ್ಝಾಯಿಚಾರಂ**।

ಪಞ್ಚಮೇ ‘‘**ಇದಂ ಪನ ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯ**’’ನ್ತಿ ಪಾಠೋ।

ಛಟ್ಠೇ **ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಪರಿಕ್ಖಾರೇ ದುಕ್ಕಟ**ನ್ತಿ ಥಾಲಕಾದೀನಂ ವಾ ಸಪ್ಪಿತೇಲಾದೀನಂ ವಾ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ।

ತತಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಚತುತ್ಥವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

ಛಟ್ಠೇ ಸಂಸಟ್ಠವಿಹಾರಸಿಕ್ಖಾಪದೇ **"ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಠಮಅರಿಟ್ಠಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವುತ್ತವಿನಿಚ್ಛಯಸದಿಸಮೇವಾ"**ತಿ ಪಾಠೋ।

ಚತುತ್ಥವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಪಞ್ಚಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

"ಚಿತ್ತಾಗಾರಂ ನಾಮ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಕೀಳಿತುಂ ರಮಿತುಂ ಕತಂ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಾಚಿ॰ ೯೭೯) ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತತ್ತಾ ಚಿತ್ತಾಗಾರಾದೀನಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಅತ್ಥಾಯ ಕತಾನಿ, ನ ರಞ್ಞೋ ಏವ।

ಸತ್ತಮೇ ಏತೇನ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತುಂ ಕಪ್ಪಿಯಂ ವುತ್ತಂ। "ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜತೀ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೧೦೦೭) ಪಾಳಿ ಚ ಅತ್ಥಿ। **"ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಕಥಿನಸದಿಸಾನಿ, ಇದಂ ಪನ ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯ"**ನ್ತಿ ಪಾಠೋ। ಅಟ್ಠಮೇಪಿ ಏಸೋವ ಪಾಠೋ।

ಪಞ್ಚಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಛಟ್ಠವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

ದಸಮೇ **"ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಕಥಿನಸದಿಸಾನಿ, ಇದಂ ಪನ ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯ"**ನ್ತಿ ಪಾಠೋ।

ಛಟ್ಠವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಅಟ್ಠಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

ಪಠಮದುತಿಯತತಿಯೇಸು **"ಗಿಹಿಗತಾ"ತಿ ವಾ "ಕುಮಾರಿಭೂತಾ"ತಿ ವಾ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ**। ವದನ್ತಿ ಚೇ, ಕಮ್ಮಂ ಕುಪ್ಪತಿ।

ಏಕಾದಸಮೇ **ಛನ್ದಂ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ**ತಿ "ಯಥಾಸುಖ"ನ್ತಿ ಅವತ್ವಾ। ಏತ್ಥ ಪನ ಅಯಂ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ - "ಪಾರಿವಾಸಿಕಛನ್ದದಾನೇನಾ"ತಿ ಇದಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ "ವುಟ್ಠಿತಾಯ ಪರಿಸಾಯಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೧೧೬೮) ಪದಭಾಜನಂ ವುತ್ತಂ। ಏತಸ್ಸ ಪನ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** "ವುಟ್ಠಿತಾಯ ಪರಿಸಾಯಾತಿ ಛನ್ದಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಕಾಯೇನ ವಾ ವಾಚಾಯ ವಾ ಛನ್ದವಿಸ್ಸಜ್ಜನಮತ್ತೇನ ವಾ ವುಟ್ಠಿತಾಯಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೧೬೭) ವುತ್ತಂ। ಇಧ ಛನ್ದಸ್ಸ ಪನ ಅವಿಸ್ಸಟ್ಠತ್ತಾ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಛನ್ದಂ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾವ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥಪಾಸೇ ವಿಹರಿತ್ವಾ ಪುನ ಸನ್ನಿಪಾತಕರಣಞ್ಚ ವಟ್ಟತೀತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಅಟ್ಠಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ನವಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

ತತಿಯೇ **"ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ಇದಂ ಪನ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತ"**ನ್ತಿ ಪಾಠೋ।

ಚತುತ್ಥೇ **ವುತ್ತನಯೇನಾತಿ** ತತಿಯೇ ವುತ್ತನಯೇನ।

ಏಕಾದಸಮೇ **“ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಕಥಿನಸದಿಸಾನಿ, ಇದಂ ಪನ ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯ”**ನ್ತಿ ಪಾಠೋ।

ದ್ವಾದಸಮೇ **“ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಪದಸೋಧಮ್ಮಸದಿಸಾನಿ, ಇದಂ ಪನ ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯ”**ನ್ತಿ ಪಾಠೋ।

ತೇರಸಮೇ “ಸಂಕಚ್ಚಿಕಂ ನಾಮ ಅಧಕ್ಖಕಂ ಉಬ್ಭನಾಭಿ, ತಸ್ಸಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದನತ್ಥಾಯಾ”ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೧೨೨೮) ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತತ್ತಾ ಇಧಾಪಿ **“ಅಧಕ್ಖಕಉಬ್ಭನಾಭಿಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಸರೀರಸ್ಸ ಪಟಿಚ್ಛಾದನತ್ಥ”**ನ್ತಿ ಪಾಠೋ। ಅಪರಿಕ್ಖೇಪೇ ಆಪತ್ತಿಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕವಸೇನ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಇಧ ವುತ್ತನಯೇನ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ನವಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸುದ್ಧಪಾಚಿತ್ತಿಯವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಮುಟ್ಠಾನವಿನಿಚ್ಛಯವಣ್ಣನಾ

ಸಮುಟ್ಠಾನಾನಂ ವಿನಿಚ್ಛಯೇ ಪನ ಗಿರಗ್ಗಸಮಜ್ಜಾದೀನಿ “ಅಚಿತ್ತಕಾನಿ ಲೋಕವಜ್ಜಾನೀ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ “ನಚ್ಚ”ನ್ತಿ ವಾ “ಗನ್ಧ”ನ್ತಿ ವಾ ಅಜಾನಿತ್ವಾಪಿ ದಸ್ಸನೇನ, ವಿಲಿಮ್ಪನೇನ ವಾ ಆಪಜ್ಜನತೋ ವತ್ಥುಅಜಾನನಚಿತ್ತೇನ **ಅಚಿತ್ತಕಾನಿ**। “ನಚ್ಚ”ನ್ತಿ ವಾ “ಗನ್ಧ”ನ್ತಿ ವಾ ಜಾನಿತ್ವಾ ಪಸ್ಸನ್ತಿಯಾ, ವಿಲಿಮ್ಪನ್ತಿಯಾ ವಾ ಅಕುಸಲತ್ತಾ ಏವ **ಲೋಕವಜ್ಜಾನಿ**। ಚೋರಿವುಟ್ಠಾಪನಾದೀನಿ **“ಚೋರೀ”**ತಿಆದಿನಾ ವತ್ಥುಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ಕರಣೇಯೇವ ಆಪಜ್ಜನತ್ತಾ **ಸಚಿತ್ತಕಾನಿ**। ಉಪಸಮ್ಪದಾದೀನಂ ಏಕನ್ತಾಕುಸಲಚಿತ್ತೇನೇವ ಅಕತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಾನಿ**। “ಇಧ ಸಚಿತ್ತಕಾಚಿತ್ತಕತಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿಜಾನನಾಜಾನನತಾಯ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ವತ್ಥುಜಾನನಾಜಾನನತಾಯ ಗಹೇತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ದಸ್ಸನಾಭಾವಾ -

ಅಚಿತ್ತಕತ್ತಂ ದ್ವಿಧಾ ಮತಂ, ವತ್ಥುಪಣ್ಣತ್ತಿಅಞ್ಞಾಣಾ।
ವುತ್ತಂ ಞಾಣಂ ದ್ವಿಧಾ ಇಧ, ಸಕನಾಮೇನ ಅಞ್ಞಾತಂ॥

ಪರನಾಮಞ್ಚ ಜಾನನಂ, ವತ್ಥುಸ್ಸೇಕಂ ಬಲಕ್ಕಾರೇ।
ಏಕಧಾ ಸಮಚಾರಿಕೇ, ತಸ್ಮಿಂ ತಪ್ಪಟಿಬನ್ಧೋತಿ॥

ಪರನಾಮೇನ ಜಾನನಂ, ದ್ವಿಧಾ ಮುತ್ತಾದಿಕೇ ಏಕಂ।
ಏಕಂ ಲೋಮಾದಿಕೇ ಮತನ್ತಿ, ಅಯಂ ಭೇದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ॥

ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಂ, ಅನುತ್ತಾನತ್ಥೇ ವುತ್ತವಿನಿಚ್ಛಯತ್ತಾ ನ ಉದ್ಧಟನ್ತಿ।

ಸಮುಟ್ಠಾನವಿನಿಚ್ಛಯವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಭಿಕ್ಖುನೀಪಾತಿಮೋಕ್ಖವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಕಙ್ಖಾವಿತರಣೀಪುರಾಣಟೀಕಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಕಙ್ಖಾವಿತರಣೀ-ಅಭಿನವಟೀಕಾ

ಗನ್ಥಾರಮ್ಭಕಥಾ

ತಿಲೋಕತಿಲಕಂ ಬುದ್ಧಂ, ವನ್ದೇ ಸುದ್ಧಗುಣಾಕರಂ।
ಕರುಣಾಸೀತಲೀಭೂತ-ಹದಯಂ ಮಹಿತೋದಯಂ॥

ತೇನಾಪಿ ಧಮ್ಮರಾಜೇನ, ಲೋಕೇಕಾಚರಿಯೇನ ಯೋ।
ಪೂಜಿತೋ ತಞ್ಚ ಸದ್ಧಮ್ಮಂ, ವನ್ದೇ ಗಮ್ಭೀರಮುತ್ತಮಂ॥

ಮುನಿನ್ದಚನ್ದಸದ್ಧಮ್ಮ-ರಂಸೀಹಿ ವಿಮಲೇಹಿ ಯೋ।
ಬೋಧಿತೋಹಂ ಸದಾ ವನ್ದೇ, ತಂ ಸಙ್ಘಂ ಕುಮುದಾಕರಂ॥

ವಿನಯೇ ನಯಗಮ್ಭೀರೇ, ಸಬ್ಬಥಾ ಪಾರದಸ್ಸಿನಾ।
ವಾದಿನಾ ದುತ್ತರಾಗಾಧ-ಸಬ್ಬಸತ್ಥಮಹಣ್ಣವೇ॥

ಯಾ ಕತಾ **ಬುದ್ಧಘೋಸೇನ,** ಥೇರೇನ ಥಿರಚೇತಸಾ।
ಕಙ್ಖಾವಿತರಣೀ ನಾಮ, ಮಾತಿಕಟ್ಠಕಥಾ ಸುಭಾ॥

ಥಿರಾನೇಕಗುಣೋಘೇನ, ಥೇರೇನ ವಿನಯಞ್ಞುನಾ।
ಕಲ್ಯಾಣಾಚಾರಯುತ್ತೇನ, ಧೀಮತಾ ಮುನಿಸೂನುನಾ।
ವಿನಯಟ್ಠಿತಿಕಾಮೇನ, **ಸುಮೇಧೇನಾ**ಭಿಯಾಚಿತೋ॥

ತಮಹಂ ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸಾಮಿ, ಸುವಿಸುದ್ಧಮನಾಕುಲಂ।
ಸಾಧವೋ ತಂ ನಿಸಾಮೇಥ, ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಮಮ ಭಾಸತೋತಿ॥

ಗನ್ಥಾರಮ್ಭಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ಸಬ್ಬಕುಸಲಧಮ್ಮಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ವಿಪುಲೋಳಾರಗುಣವಿಸೇಸಾವಹಸ್ಸ ಪರಮಗಮ್ಭೀರಸ್ಸ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸ್ಸ ಅತ್ಥಸಂವಣ್ಣನಂ ಕತ್ತುಕಾಮೋಯಮಾಚರಿಯೋ ಪಠಮಂ ತಾವ **"ಬುದ್ಧಂ ಧಮ್ಮ"**ನ್ತಿಆದಿನಾ ರತನತ್ತಯಪ್ಪಣಾಮಕರಣೇನ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಂ ಪುನಾತಿ। ವಿಸುದ್ಧಚಿತ್ತಸನ್ತಾನನಿಸ್ಸಯಾ ಹಿ ಪಞ್ಞಾ ತಿಕ್ಖವಿಸದಭಾವಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಸಂವಣ್ಣನಾಯ ಪರಿಯೋಸಾನಗಮನಸಮತ್ಥಾ ಹೋತೀತಿ । ಅಪಿಚ ರತನತ್ತಯಪ್ಪಣಾಮೇನ ವಿಧುತಸಬ್ಬಕಿಬ್ಬಿಸೇ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನೇ ಭವನ್ತರೂಪಚಿತಾನಿಪಿ ಅನ್ತರಾಯಿಕಕಮ್ಮಾನಿ ಪಚ್ಚಯವೇಕಲ್ಲತೋ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಾಯ ಅತ್ಥಸಂವಣ್ಣನಾಯ ನಾಲಮನ್ತರಾಯಕರಣಾಯಾತಿಪಿ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ರತನತ್ತಯವನ್ದನಾ।

ತತ್ಥ **ಬುದ್ಧ**ಸದ್ದಸ್ಸ ತಾವ "ಬುಜ್ಝಿತಾ ಸಚ್ಚಾನೀತಿ ಬುದ್ಧೋ, ಬೋಧೇತಾ ಪಜಾಯಾತಿ ಬುದ್ಧೋ"ತಿಆದಿನಾ (ಮಹಾನಿ॰ ೧೯೨; ಚೂಳನಿ॰ ಪಾರಾಯನತ್ಥುತಿಗಾಥಾನಿದ್ದೇಸ ೯೭; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೬೨) ನಿದ್ದೇಸನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಥ ವಾ ಸವಾಸನಾಯ ಅಞ್ಞಾಣನಿದ್ದಾಯ ಅಚ್ಚನ್ತವಿಗಮತೋ, ಬುದ್ಧಿಯಾ ವಾ ವಿಕಸಿತಭಾವತೋ ಬುದ್ಧವಾತಿ **ಬುದ್ಧೋ** ಜಾಗರಣವಿಕಸನತ್ಥವಸೇನ। ಅಥ ವಾ ಕಸ್ಸಚಿಪಿ ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನವಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅಭಾವೇನ, ಞೇಯ್ಯವಿಸೇಸಸ್ಸ ಚ ಕಮ್ಮಭಾವೇನ

ಅಗ್ಗಹಣತೋ ಕಮ್ಮವಚನಿಚ್ಛಾಯ ಅಭಾವೇನ ಅವಗಮನತ್ಥವಸೇನೇವ ಕತ್ತುನಿದ್ದೇಸೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಬುದ್ಧವಾತಿ **ಬುದ್ಧೋ** ಯಥಾ "ದಿಕ್ಖಿತೋ ನ ದದಾತೀ"ತಿ। ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಪಾರಮಿತಾಪರಿಭಾವಿತೇನ ಸಯಮ್ಭುಞಾಣೇನ ಸಹವಾಸನಾಯ ವಿಗತವಿದ್ಧಸ್ತನಿರವಸೇಸುಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಮಹಾಕರುಣಾಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಾದಿಅಪರಿಮೇಯ್ಯಗುಣಗಣಾಧಾರೋವ ಖನ್ಧಸನ್ತಾನೋ ಬುದ್ಧೋ। ಯಥಾಹ -

> "ಬುದ್ಧೋತಿ ಯೋ ಸೋ ಭಗವಾ ಸಯಮ್ಭೂ ಅನಾಚರಿಯಕೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಾಮಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝಿ, ತತ್ಥ ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತೋ, ಬಲೇಸು ಚ ವಸೀಭಾವ"ನ್ತಿ (ಮಹಾನಿ॰ ೧೯೨; ಚೂಳನಿ॰ ಪಾರಾಯನತ್ಥುತಿಗಾಥಾನಿದ್ದೇಸ ೯೭; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೬೧),

ತಂ ಬುದ್ಧಂ।

ಧಾರೇತೀತಿ **ಧಮ್ಮೋ**। ಅಯಞ್ಹಿ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೇ ಅಪಾಯದುಕ್ಖೇ, ಸಂಸಾರದುಕ್ಖೇ ಚ ಅಪತಮಾನೇ ಧಾರೇತೀತಿ, ತನ್ನಿಬ್ಬತ್ತಕಕಿಲೇಸವಿದ್ಧಂಸನಞ್ಚೇತ್ಥ ಧಾರಣಂ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ, ತಸ್ಸ ತದತ್ಥಸಿದ್ಧಿಹೇತುತಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚಾತಿ ಉಭಯಮೇವ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ಧಾರೇತಿ। ಅರಿಯಫಲಞ್ಚ ಪನ ತಂಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಕಿಲೇಸಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನೇನ ತದನುಕೂಲತಾಯ, ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ಚ ತದಧಿಗಮಹೇತುತಾಯಾತಿ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಪರಿಯಾಯತೋ ಧಾರೇತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ತಂ ಧಮ್ಮಂ। ಚ-ಸದ್ದೋ ಸಮುಚ್ಚಯತ್ಥೋ। ತೇನ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಬುದ್ಧಂ, ಇಮಞ್ಚ ಧಮ್ಮಂ ವನ್ದಿತ್ವಾತಿ ಬುದ್ಧರತನೇನ ಸಹ ವನ್ದನಕಿರಿಯಾಯ ಧಮ್ಮರತನಂ ಸಮುಚ್ಚಿನೋತಿ।

ನ ಕೇವಲಂ ಇದಂ ದ್ವಯಮೇವಾತಿ ಆಹ "**ಸಙ್ಘಞ್ಚಾ**"ತಿ। ಅರಿಯೇನ ದಿಟ್ಠಿಸೀಲಸಾಮಞ್ಞೇನ ಸಂಹತೋ ಘಟಿತೋತಿ **ಸಙ್ಘೋ,** ಅಟ್ಠಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಸಮೂಹೋ। ತೇಹಿ ತೇಹಿ ವಾ ಮಗ್ಗಫಲೇಹಿ ಕಿಲೇಸದರಥಾನಂ ಸಮುಚ್ಛೇದಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನವಸೇನ ಸಮ್ಮದೇವ ಘಾತಿತತ್ತಾ **ಸಙ್ಘೋ,** ಪೋಥುಜ್ಜನಿಕಸಙ್ಘಸ್ಸಾಪಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪ್ಪಟಿಪದಾಯ ಠಿತತ್ತಾ ಪುರಿಮಚೇತನಾಯ ವಿಯ ದಾನೇ ಏತ್ಥೇವ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಸೋಪಿ ಹಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅರಿಯೇನ ದಿಟ್ಠಿಸೀಲಸಾಮಞ್ಞೇನ ಅಸಂಹತೋ, ನಿಯ್ಯಾನಿಕಪಕ್ಖಿಯೇನ ಪನ ಪೋಥುಜ್ಜನಿಕೇನ ಸಂಹತತ್ತಾ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಪಣಿಪಾತಾರಹೋ **ಸಙ್ಘೋ**ಯೇವಾತಿ, ತಂ ಸಙ್ಘಂ। **ಚ**-ಸದ್ದಸ್ಸತ್ಥೋ ಏತ್ಥಾಪಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಕಿಂವಿಸಿಟ್ಠಂ ಬುದ್ಧಂ, ಧಮ್ಮಂ, ಸಙ್ಘಞ್ಚಾತಿ ಆಹ "**ವನ್ದನಾಮಾನಪೂಜಾಸಕ್ಕಾರಭಾಜನ**"ನ್ತಿ। ಇದಞ್ಚ ವಿಸೇಸನಂ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ "ವನ್ದನಾಮಾನಪೂಜಾಸಕ್ಕಾರಭಾಜನಂ। ಬುದ್ಧಂ…ಪೇ॰… ವನ್ದನಾಮಾನಪೂಜಾಸಕ್ಕಾರಭಾಜನಂ ಸಙ್ಘಞ್ಚಾ"ತಿ। ತತ್ಥ ಸದೇವಕೇನ ಲೋಕೇನ ಅರಹತಾದೀಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಸೇಟ್ಠಭಾವೇನ ಕರಿಯಮಾನೋ ಪಣಾಮೋ **ವನ್ದನಾ,** ಸಮ್ಮಾನೋ **ಮಾನೋ,** ಗನ್ಧಪುಪ್ಫಾದೀಹಿ ಉಪಹಾರೋ **ಪೂಜಾ,** ಅಭಿಸಙ್ಖತಪಚ್ಚಯದಾನಂ **ಸಕ್ಕಾರೋ,** ವನ್ದನಾ ಚ ಮಾನೋ ಚ ಪೂಜಾ ಚ ಸಕ್ಕಾರೋ ಚ **ವನ್ದನಾಮಾನಪೂಜಾಸಕ್ಕಾರಾ,** ತೇಸಂ ಮಹಪ್ಫಲಭಾವಕರಣೇನ ಭಾಜನತ್ತಾ ಆಧಾರತ್ತಾ **ವನ್ದನಾಮಾನಪೂಜಾಸಕ್ಕಾರಭಾಜನಂ**। ಇಮಿನಾ ರತನತ್ತಯಸ್ಸ ಅರಹತಾದೀಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಅಸಮಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತನ್ದಸ್ಸನಮ್ಪಿ ತಕ್ಕತಸ್ಸ ನಿಪಚ್ಚಕಾರಸ್ಸ ಸಸನ್ತಾನಪವನಾದಿವಸೇನ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಾಯ ಅತ್ಥಸಂವಣ್ಣನಾಯ ನಿಪ್ಫಾದನಸಮತ್ಥಭಾವದೀಪನತ್ಥನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ವಿಪ್ಪಸನ್ನೇನ ಚೇತಸಾ ವನ್ದಿತ್ವಾತಿ ಅರಹತಾದಿಅನೇಕಪ್ಪಕಾರಗುಣವಿಸೇಸಾನುಸ್ಸರಣವಸೇನ ವಿವಿಧೇನ, ವಿಸೇಸೇನ ವಾ ಪಸನ್ನೇನ ಮನಸಾ ಸದ್ಧಿಂ ಕಾಯವಾಚಾಹಿ ಕರಣಭೂತಾಹಿ ಅಭಿವನ್ದಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ತೀಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ನಮಸ್ಸಿತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಿವಿಧಾ ಚಾಯಂ ವನ್ದನಾ ಕಾಯವಚೀಮನೋವನ್ದನಾನಂ ವಸೇನ। ತತ್ಥ ಬುದ್ಧಾದಿಗುಣಾರಮ್ಮಣಾ ಕಾಮಾವಚರಕುಸಲಕಿರಿಯಾನಂ ಅಞ್ಞತರಚೇತನಾ ಕಾಯವಚೀವಿಞ್ಞತ್ತಿಯೋ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಕಾಯವಚೀದ್ವಾರವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಾ

ಕಾಯವಚೀವನ್ದನಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಉಭಯವಿಞ್ಞತ್ತಿಯೋ ಪನ ಅಸಮುಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಮನೋದ್ವಾರವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಾ **ಮನೋವನ್ದನಾತಿ**। ಇಮಸ್ಸ ಪದಸ್ಸ "ವಣ್ಣನಂ ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಏವಂ ರತನತ್ತಯಸ್ಸ ಪಣಾಮಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅತ್ತನೋ ನಿಸ್ಸಯಭೂತಾನಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾನಞ್ಚ ಪಣಾಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಥೇರವಂಸಪ್ಪದೀಪಾನ**"ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಕತಞ್ಜಲೀ ಪುಬ್ಬಾಚರಿಯಸೀಹಾನಂ ನಮೋ ಕತ್ವಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಕತೋ ಅಞ್ಜಲಿ ಕರಪುಟೋ ಏತೇನಾತಿ **ಕತಞ್ಜಲೀ**। ಛನ್ದಾನುರಕ್ಖಣತ್ಥಞ್ಚೇತ್ಥ ದೀಘೋ , ಕತಞ್ಜಲೀ ಹುತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪುಬ್ಬಾಚರಿಯಾ** ಪೋರಾಣಟ್ಠಕಥಾಕಾರಾ ತಮ್ಬಪಣ್ಣಿಯಾ ಮಹಾಥೇರಾ, ತೇ ಏವ ಪರಿಸ್ಸಯಸಹನತೋ, ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಕಿಲೇಸಹನನತೋ, ಪರವಾದಿಮಿಗೇಹಿ ಅಪಧಂಸನೀಯತೋ ಚ ಸೀಹಸದಿಸತ್ತಾ **ಸೀಹಾತಿ ಪುಬ್ಬಾಚರಿಯಸೀಹಾ,** ತೇಸಂ ಪುಬ್ಬಾಚರಿಯಸೀಹಾನಂ। ಕೀದಿಸಾ ತೇ ಪುಬ್ಬಾಚರಿಯಸೀಹಾ, ಯೇಸಂ ತಯಾ ನಮೋ ಕರೀಯತೀತಿ ಆಹ "**ಥೇರವಂಸಪ್ಪದೀಪಾನ**"ನ್ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಥೇರವಂಸಪ್ಪದೀಪಾನ**ನ್ತಿ ಥಿರೇಹಿ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾತಿ **ಥೇರಾ,** ಮಹಾಕಸ್ಸಪಾದಯೋ, ತೇಸಂ ವಂಸೋ ಅನ್ವಯೋತಿ **ಥೇರವಂಸೋ**। ಏತೇನ ಭಿನ್ನಲದ್ಧಿಕಾನಂ ಸತ್ತರಸಭೇದಾನಂ ಮಹಾಸಙ್ಘಿಕಾದೀನಂ ವಂಸಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ, ಥೇರವಂಸಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ಹುತ್ವಾ ಪನ ಆಗಮಾಧಿಗಮಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಪಞ್ಞಾಪಜ್ಜೋತೇನ ತಸ್ಸ ಥೇರವಂಸಸ್ಸ ದೀಪನತೋ **ಥೇರವಂಸಪ್ಪದೀಪಾ,** ಪುಬ್ಬಾಚರಿಯಸೀಹಾ, ತೇಸಂ ಥೇರವಂಸಪ್ಪದೀಪಾನಂ। ಅಸಂಹೀರತ್ತಾ **ಥಿರಾನಂ। ವಿನಯಕ್ಕಮೇತಿ** ಆರಮ್ಭಾನುರೂಪವಚನಮೇತಂ, ತೇ ಪನ ಸುತ್ತಾಭಿಧಮ್ಮೇಸುಪಿ ಥಿರಾ ಏವ।

ಏವಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾನಮ್ಪಿ ಪಣಾಮಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಧಮ್ಮವಿಸೇಸಸ್ಸ ಅಭಿಧಾನಾನಿಸಂಸಂ, ದೇಸಕಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ಚ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಪಾಮೋಕ್ಖ**"ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಮಹೇಸಿನಾ ಯಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಪಕಾಸಿತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತತ್ಥ **ಮಹೇಸಿನಾತಿ** ಮಹನ್ತೇ ಸೀಲಾದಿಕೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧೇ ಏಸೀ ಗವೇಸೀತಿ **ಮಹೇಸಿ**। ಮಹನ್ತೇಹಿ ಏಸಿತೋತಿ ವಾ ಪುಥುಜ್ಜನಸೇಖಾಸೇಖಇಸೀಹಿ ವಿಸಿಟ್ಠತ್ತಾ ಮಹನ್ತೋ ಇಸೀತಿ ವಾ **ಮಹೇಸಿ,** ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ತೇನ ಮಹೇಸಿನಾ। **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಸತ್ತಾಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಸಂವರಭೂತಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸೀಲಂ, ತದ್ದೀಪನತೋ ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತಸಙ್ಖಾತಂ ಗನ್ಥಪಾತಿಮೋಕ್ಖಮೇವ ವಾ। ಕಿಮ್ಭೂತನ್ತಿ ಆಹ "**ಪಾಮೋಕ್ಖ**"ನ್ತಿಆದಿ। ಪಮುಖೇ ಸಾಧೂತಿ ಪಮೋಕ್ಖಂ, ಪಮೋಕ್ಖಮೇವ **ಪಾಮೋಕ್ಖಂ,** ವಜ್ಜಪಟಿಪಕ್ಖತ್ತಾ ಅನವಜ್ಜಾನಂ ಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾತಾನಂ ಪರಿತ್ತಮಹಗ್ಗತಲೋಕುತ್ತರಾನಂ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಆದಿ ಪತಿಟ್ಠಾಭೂತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ನರೋ ಸಪಞ್ಞೋ, ಚಿತ್ತಂ ಪಞ್ಞಞ್ಚ ಭಾವಯ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩, ೧೯೨; ಪೇಟಕೋ॰ ೨೨; ಮಿ॰ ಪ॰ ೨.೧.೯) ಹಿ ವುತ್ತಂ। ಮುಖಮಿವಾತಿ **ಮುಖಂ,** ದ್ವಾರಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ಖಜ್ಜಭೋಜ್ಜಲೇಯ್ಯಪೇಯ್ಯವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧೋಪಿ ಆಹಾರೋ ಮುಖೇನ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಾನಿ ಫರತಿ, ಏವಂ ಯೋಗಿನೋಪಿ ಚಾತುಭೂಮಕಕುಸಲಂ ಸೀಲಮುಖೇನ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಅತ್ಥಸಿದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಪಾದೇತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಮುಖಮಿವಾತಿ ಮುಖ"ನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ **ಮುಖಂ** ದ್ವಾರಂ **ಮೋಕ್ಖಪ್ಪವೇಸಾಯ** ನಿಬ್ಬಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ -

"ಅವಿಪ್ಪಟಿಸಾರತ್ಥಾನಿ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಕುಸಲಾನಿ ಸೀಲಾನೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧೧.೧)।

ತಥಾ -

"ಅವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ ಪಾಮೋಜ್ಜತ್ಥಾಯ, ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಪೀತತ್ಥಾಯ, ಪೀತಿ ಪಸ್ಸದ್ಧತ್ಥಾಯ, ಪಸ್ಸದ್ಧಿ ಸುಖತ್ಥಾಯ, ಸುಖಂ ಸಮಾಧತ್ಥಾಯ, ಸಮಾಧಿ ಯಥಾಭೂತಞಾಣದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ, ಯಥಾಭೂತಞಾಣದಸ್ಸನಂ ನಿಬ್ಬಿದತ್ಥಾಯ, ನಿಬ್ಬಿದಾ ವಿರಾಗತ್ಥಾಯ, ವಿರಾಗೋ ವಿಮುತ್ತತ್ಥಾಯ, ವಿಮುತ್ತಿ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ, ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಅನುಪಾದಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಾಯಾ"ತಿ (ಪರಿ॰ ೩೬೬) ಚ।

ಏವಂ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಭಿಧಾನಾದಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಂವಣ್ಣನಾಯ ನಿಮಿತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸೂರತೇನಾ"**ತಿಆದಿನಾ ಚತುತ್ಥಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸೂರತೇನಾತಿ** ಸೋಭನೇ ರತೋತಿ ಸೂರತೋ ಉ-ಕಾರಸ್ಸ ದೀಘಂ ಕತ್ವಾ, ತೇನ ಸೂರತೇನ, ಸೋಭನೇ ಕಾಯಿಕವಾಚಸಿಕಕಮ್ಮೇ ರತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ವಿನೀತೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ನಿವಾತೇನಾತಿ** ನೀಚವುತ್ತಿನಾ। **ಸುಚಿಸಲ್ಲೇಖವುತ್ತಿನಾತಿ** ಸುಚಿಭೂತಾ ಕಿಲೇಸಸಲ್ಲಿಖನಸಮತ್ಥಾ ವುತ್ತಿ ಪಟಿಪತ್ತಿ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಸುಚಿಸಲ್ಲೇಖವುತ್ತಿ, ತೇನ ಸುಚಿಸಲ್ಲೇಖವುತ್ತಿನಾ, ಪರಿಸುದ್ಧಾಯ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛವುತ್ತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿನಯಾಚಾರಯುತ್ತೇನಾತಿ** ವಾರಿತ್ತಚಾರಿತ್ತಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೇನ। ಅಥ ವಾ **ವಿನಯೋತಿ** ಚೇತ್ಥ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಾದಿಭೇದೋ ಸಂವರವಿನಯೋ। **ಆಚಾರೋತಿ** ಆಚಾರಗೋಚರನಿದ್ದೇಸೇ ಆಗತಸಮಣಸಾರುಪ್ಪಾಚಾರೋ । **ಸೋಣತ್ಥೇರೇನಾತಿ** ಏತ್ಥ **ಸೋಣೋತಿ** ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಥಿರೇಹಿ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ಥೇರೋ। ಯಾಚಿತೋತಿ** ಅಭಿಯಾಚಿತೋ। ಥೇರೋ ಹಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸ್ಸ ಗಮ್ಭೀರತಾಯ ದುರವಗಾಹತಂ, ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಚ ತಂಸಂವಣ್ಣನಾಯ ಸಾಮತ್ಥಿಯಂ ಞತ್ವಾ "ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸ್ಸ ತಯಾ ಅತ್ಥಸಂವಣ್ಣನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಏವಞ್ಹಿ ಸಾಸನಸ್ಸ ಸುಚಿರಟ್ಠಿತಿಕತಾ ಹೋತೀ"ತಿ ಸಾನಿಸಂಸಗಾರವೇನ ಯಾಚನಂ ಅಕಾಸಿ। ತದಸ್ಸ ಯಾಚನಂ ಅತ್ತನೋ ಸಂವಣ್ಣನಾಯ ನಿದಾನಭೂತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯಾಚಿತೋ"**ತಿ ಆಹ।

ಏತ್ಥ ಚ "ಸೂರತೇನಾ"ತಿ ಇಮಿನಾಸ್ಸ ಸೋರಚ್ಚಂ ವುಚ್ಚತಿ। "ನಿವಾತೇನಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ನೀಚಮನತಾ ನಿವಾತವುತ್ತಿತಾ, ಯಾಯ ನಿವಾತವುತ್ತಿತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನಿಹತಮಾನೋ, ನಿಹತದಪ್ಪೋ, ಪಾದಪುಞ್ಛನಚೋಳಕಸಮೋ, ಭಿನ್ನವಿಸಾಣೂಸಭಸಮೋ, ಉದ್ಧಟದಾಠಸಪ್ಪಸಮೋ ಚ ಹುತ್ವಾ ಸಣ್ಹೋ ಸಖಿಲೋ ಸುಖಸಮ್ಭಾಸೋ ಹೋತಿ। "ಸುಚಿಸಲ್ಲೇಖವುತ್ತಿನಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಪಚ್ಚಯಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಆಜೀವಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ। "ವಿನಯಾಚಾರಯುತ್ತೇನಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸೀಲಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏವಮನೇಕಗುಣೇಹಿ ತಸ್ಸ ಅಭಿತ್ಥವನಂ ಯಥಾವುತ್ತಗುಣಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೋ ಅಜ್ಝೇಸನಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಪಟಿಬಾಹಿತುನ್ತಿ ಪರಮಗಮ್ಭೀರಸ್ಸಾಪಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸ್ಸ ಅತ್ಥಸಂವಣ್ಣನಾಯಂ ಪವತ್ತಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಕಿಞ್ಚ - ತಾದಿಸಸ್ಸ ಅಜ್ಝೇಸನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಕರಿಯಮಾನಾ ಅತ್ಥಸಂವಣ್ಣನಾ ತಸ್ಸ ಅಜ್ಝೇಸನಾಧಿಪಚ್ಚೇನ, ಮಮಞ್ಚ ಉಸ್ಸಾಹಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ನ ಚಿರೇನ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಕತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಏವಂ ಸಂವಣ್ಣನಾಯ ನಿಮಿತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಸ್ಸವನೇ ಸೋತುಜನಸ್ಸಾದರಂ ಜನೇತುಂ ತಪ್ಪಯೋಜನಕರಣಪ್ಪಕಾರನಿಸ್ಸಯಾಭಿಧಾನಾದಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿಗಾಥಾದ್ವಯಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾತಿ** "ಯಂ ಮಹೇಸಿನಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಪಕಾಸಿತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ। **ಸಞ್ಜಾತಕಙ್ಖಾನನ್ತಿ** ಪದಪದತ್ಥವಿನಿಚ್ಛಯವಸೇನ ಸಞ್ಜಾತಕಙ್ಖಾನಂ, ಸಮುಪ್ಪನ್ನಸಂಸಯಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಙ್ಖಾವಿತರಣತ್ಥಾಯಾತಿ** ಯಥಾವುತ್ತಸಂಸಯಸ್ಸ ಅತಿಕ್ಕಮನತ್ಥಾಯ। **ತಸ್ಸಾತಿ** ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸ್ಸ। ವಣ್ಣೀಯತಿ ಅತ್ಥೋ ಕಥೀಯತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ವಣ್ಣನಾ,** ಅಟ್ಠಕಥಾ, ತಂ ವಣ್ಣನಂ। ಇಮಸ್ಸ ಚ "ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಕಿಂಭೂತನ್ತಿ ಆಹ **"ಪರಿಪುಣ್ಣವಿನಿಚ್ಛಯ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ಪರಿಪುಣ್ಣವಿನಿಚ್ಛಯನ್ತಿ** ಖನ್ಧಕಪರಿವಾರಪದಭಾಜನಾದಿವಸೇನ ಅಸಾಧಾರಣವಿನಿಚ್ಛಯಸ್ಸ ಚ ನಿದಾನಾದಿವಸೇನ ಸತ್ತರಸಪ್ಪಭೇದಸ್ಸ ಚ ಸಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾಪದಸಾಧಾರಣವಿನಿಚ್ಛಯಸ್ಸ ಪಕಾಸನತೋ ಸಮ್ಪುಣ್ಣವಿನಿಚ್ಛಯಂ।

ಮಹಾವಿಹಾರವಾಸೀನನ್ತಿ ಮಹಾಮೇಘವನುಯ್ಯಾನಭೂಮಿಭಾಗೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ವಿಹಾರೋ **ಮಹಾವಿಹಾರೋ,** ಯೋ ಸತ್ಥುನೋ ಮಹಾಬೋಧಿನಾ ವಿಭೂಸಿತೋ, ತತ್ಥ ವಸನ್ತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ **ಮಹಾವಿಹಾರವಾಸಿನೋ,** ತೇಸಂ ಮಹಾವಿಹಾರವಾಸೀನಂ । **ವಾಚನಾಮಗ್ಗನಿಸ್ಸಿತನ್ತಿ** ಕಥಾಮಗ್ಗನಿಸ್ಸಿತಂ, ಅಟ್ಠಕಥಾನಿಸ್ಸಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ, ಮಹಾವಿಹಾರವಾಸೀನಂ ಸೀಹಳಟ್ಠಕಥಾನಯಂ ಇಧ ನಿಸ್ಸಾಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸಾಮೀತಿ** ಪವತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮಿ। **ನಾಮೇನಾತಿ** ಅತ್ತನೋ ಗುಣನಾಮೇನ। ಕಙ್ಖಾವಿತರನ್ತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ಕಙ್ಖಾವಿತರಣೀ,** ತಂ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಂ। **ಸುಭನ್ತಿ** ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಸುನ್ದರಂ, ಸದ್ದಲಕ್ಖಣಸುಭತೋ, ವಿನಿಚ್ಛಯಸುಭತೋ, ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಸುಭತೋ ಚ ಸುಭಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ। ಏತ್ಥ ಚ "ಕಙ್ಖಾವಿತರಣತ್ಥಾಯಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಯೋಜನಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಪುರಿಪುಣ್ಣವಿನಿಚ್ಛಯ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಂವಣ್ಣನಾಪ್ಪಕಾರಂ, "ಮಹಾವಿಹಾರವಾಸೀನಂ ವಾಚನಾಮಗ್ಗನಿಸ್ಸಿತ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ

ಸಂವಣ್ಣನಾಯ ನಿಸ್ಸಯವಿಸುದ್ಧಿಂ ನಿಕಾಯನ್ತರಲದ್ಧಿಸಙ್ಕರದೋಸವಿವಜ್ಜನತೋ, "ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಅತ್ತನೋ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **"ವತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮೀ"**ತಿಪಿ ಪಾಠೋ।

ಗನ್ಥಾರಮ್ಭಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿದಾನವಣ್ಣನಾ

ಏವಂ ರತನತ್ತಯಪಣಾಮಾದಿಸಹಿತಂ ಸಙ್ಖಾದಿಕಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ "ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸ್ಸ ವಣ್ಣನಂ ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ತಾವ ವಚನತ್ಥತೋ, ಸರೂಪಭೇದತೋ, ಗನ್ಥಭೇದತೋ, ಉದ್ದೇಸವಿಭಾಗತೋ, ಉದ್ದೇಸಪರಿಚ್ಛೇದತೋ ಚ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ತದುದ್ದೇಸಕ್ಕಮೇನಾಯಂ ವಣ್ಣನಾ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತತ್ಥ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖ"**ನ್ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ।

ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಥಾಪದೇ। **ಪಅತಿಮೋಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಪಕಾರತೋ ಅತಿವಿಯ ಸೀಲೇಸು ಮುಖಭೂತಂ। **ಅತಿಪಮೋಕ್ಖ**ನ್ತಿ ತಮೇವ ಪದಂ ಉಪಸಗ್ಗಬ್ಯತ್ತಯೇನ ವದತಿ। ಅಥ ವಾ **ಪ ಅತಿ ಮೋಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ, ತಸ್ಸ ಉಪಸಗ್ಗಬ್ಯತ್ತಯೇನತ್ಥಮಾಹ **"ಅತಿಪಮೋಕ್ಖ"**ನ್ತಿ। ಏವಂ ಪಭೇದತೋ ಪದವಣ್ಣನಂ ಕತ್ವಾ ಸದ್ದತ್ಥತೋ ವದತಿ **"ಅತಿಸೇಟ್ಠಂ ಅತಿಉತ್ತಮನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಸೀಲಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಸಬ್ಬಗುಣಾನಂ ಮೂಲಭಾವತೋ ಸೇಟ್ಠಂ, ಗನ್ಥಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಪನ ಸೇಟ್ಠಗುಣಸಹಚರಣತೋ ಸೇಟ್ಠನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಉತ್ತಮ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಇತೀ**ತಿ ಏವಂ। ಇಮಿನಾ ಯಥಾವುತ್ತವಚನತ್ಥಂ ನಿದಸ್ಸೇತಿ। ನಿದಸ್ಸನತ್ಥೋ ಹಿ ಅಯಂ **ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ "ಸಬ್ಬಮತ್ಥೀತಿ ಖೋ, ಕಚ್ಚಾನ, ಅಯಮೇಕೋ ಅನ್ತೋ, ಸಬ್ಬಂ ನತ್ಥೀತಿ ಖೋ, ಕಚ್ಚಾನ, ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಅನ್ತೋ"ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೫; ೩.೯೦) ವಿಯ। **ಇಮಿನಾ**ತಿ ಆಸನ್ನಪಚ್ಚಕ್ಖವಚನಂ ಇತಿ-ಸದ್ದೇನ ಅನನ್ತರನಿದಸ್ಸಿತಸ್ಸ, ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕೇಹಿ ಚ ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣಾದಿವೀಥಿಯಾ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ವಚನತ್ಥಸ್ಸ ವಚನತೋ। ಅಥ ವಾ **ಇಮಿನಾ**ತಿ ಆಸನ್ನಪಚ್ಚಕ್ಖಭಾವಕರಣವಚನಂ ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ ವಚನತ್ಥಸ್ಸ ಅಭಿಮುಖೀಕರಣತೋ। **ವಚನತ್ಥೇನಾ**ತಿ "ಅತಿಸೇಟ್ಠ"ನ್ತಿ ಸದ್ದತ್ಥೇನ। **ಏಕವಿಧಮ್ಪೀ**ತಿ ಏಕಕೋಟ್ಠಾಸಮ್ಪಿ। **ಸೀಲಗನ್ಥಭೇದತೋ ದುವಿಧಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಪುನ ಸೀಲಗನ್ಥಸಙ್ಖಾತೇನ ಪಭೇದೇನ ದುವಿಧಂ ಹೋತಿ, ಸೀಲಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ, ಗನ್ಥಪಾತಿಮೋಕ್ಖಞ್ಚಾತಿ ದುವಿಧಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇದಾನಿ ತದುಭಯಸ್ಸಾಪಿ ಸುತ್ತೇ ಆಗತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತಥಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಪಾತಿ ರಕ್ಖತೀತಿ **ಪಾತಿ,** ತಂ ಮೋಕ್ಖೇತಿ ಮೋಚೇತಿ ಆಪಾಯಿಕಾದೀಹಿ ದುಕ್ಖೇಹೀತಿ **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ,** ಸಂವರಣಂ **ಸಂವರೋ,** ಕಾಯವಾಚಾಹಿ ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಮೇವ ಸಂವರೋ **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೋ,** ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೇನ ಸಂವುತೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸಂವುತೋ। ವಿಹರತೀ**ತಿ ವತ್ತತಿ।

ಆದಿಮೇತನ್ತಿ ಏತಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸೀಲಂ ಪುಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಅತ್ಥೇನ ಆದಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ –

"ತಸ್ಮಾತಿಹ ತ್ವಂ, ಉತ್ತಿಯ, ಆದಿಮೇವ ವಿಸೋಧೇಹಿ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು। ಕೋ ಚಾದಿ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ? ಸೀಲಞ್ಚ ಸುವಿಸುದ್ಧಂ, ದಿಟ್ಠಿ ಚ ಉಜುಕಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೩೮೧)।

ಯಥಾ ಹಿ ನಗರವಡ್ಢಕೀ ನಗರಂ ಮಾಪೇತುಕಾಮೋ ಪಠಮಂ ನಗರಟ್ಠಾನಂ ಸೋಧೇತಿ, ತತೋ ಅಪರಭಾಗೇ ವೀಥಿಚತುಕ್ಕಸಿಙ್ಘಾಟಕಾದಿಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ನಗರಂ ಮಾಪೇತಿ, ಯಥಾ ವಾ ಪನ ರಜಕೋ ಪಠಮಂ ತೀಹಿ ಖಾರೇಹಿ ವತ್ಥಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಪರಿಸುದ್ಧೇ ವತ್ಥೇ ಯದಿಚ್ಛಕಂ ರಙ್ಗಜಾತಂ ಉಪನೇತಿ, ಯಥಾ ವಾ ಪನ ಛೇಕೋ ಚಿತ್ತಕಾರೋ ರೂಪಂ ಲಿಖಿತುಕಾಮೋ ಆದಿತೋವ ಭಿತ್ತಿಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ತತೋ ಅಪರಭಾಗೇ ರೂಪಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ, ಏವಮೇವ ಯೋಗಾವಚರೋ ಆದಿತೋವ ಸೀಲಂ ವಿಸೋಧೇತ್ವಾ ಅಪರಭಾಗೇ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾದಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೀಲಂ **"ಆದೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

“ಮುಖಮೇತ”ನ್ತಿಆದೀನಿ ವುತ್ತತ್ಥಾನೇವ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ “ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ಚ ಸಂವರೋ”ತಿಆದಿಪಾಳಿಂ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೯೦; ಧ॰ ಪ॰ ೧೮೫) ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

ಸೀಲನ್ತಿ ಚಾರಿತ್ತವಾರಿತ್ತವಸೇನ ದುವಿಧಂ ವಿನಯಪಿಟಕಪರಿಯಾಪನ್ನಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸೀಲಂ, ಧಮ್ಮತೋ ಪನ ಸೀಲಂ ನಾಮ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀಹಿ ವಾ ವಿರಮನ್ತಸ್ಸ, ವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿಂ ವಾ ಪೂರೇನ್ತಸ್ಸ ಚೇತನಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯಂ** “ಕಿಂ ಸೀಲನ್ತಿ ಚೇತನಾ ಸೀಲಂ ಚೇತಸಿಕಂ ಸೀಲಂ ಸಂವರೋ ಸೀಲಂ ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ ಸೀಲ”ನ್ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೩೯) **“ಉಭಯಾನಿ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಾನೀ”**ತಿ ಭಿಕ್ಖುಭಿಕ್ಖುನೀಪಾತಿಮೋಕ್ಖವಸೇನ ಉಭಯಾನಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಾನಿ, ದ್ವೇ ಮಾತಿಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಭಿಕ್ಖುನೋವಾದಕಸ್ಸ । **ವಿತ್ಥಾರೇನಾ**ತಿ ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗೇನ ಸದ್ಧಿಂ। **ಸ್ವಾಗತಾನೀ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಆಗತಾನಿ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ “ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸೇಯ್ಯಾ”ತಿಆದಿಪಾಳಿಂ (ಮಹಾವ॰ ೧೩೪) ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಸೀಲಗನ್ಥಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇಸು। **ಯೋ**ತಿ ಅನಿಯಮನಿದ್ದೇಸೋ, ಯೋ ಕೋಚಿ ಪುಗ್ಗಲೋ। **ನ**ನ್ತಿ ವಿನಯಪರಿಯಾಪನ್ನಸೀಲಂ। **ರಕ್ಖತೀ**ತಿ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಅವಿಕೋಪೇನ್ತೋ ಪಾಲೇತಿ। **ತಂ** “ಪಾತೀ”ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸೀಲೇ ಠಿತಂ। **ಮೋಚೇತೀ**ತಿ ಸಹಕಾರಿಕಾರಣಭಾವತೋ ಮೋಕ್ಖೇತಿ। ಅಪಾಯೇ ಜಾತಂ **ಆಪಾಯಿಕಂ,** ದುಕ್ಖಂ, ತಂ ಆದಿ ಯೇಸಂ ತಾನಿ **ಆಪಾಯಿಕಾದೀನಿ**। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ತದಞ್ಞಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಅತ್ತಾನುವಾದಾದೀಹೀ**ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಅನುವಾದೋ **ಅತ್ತಾನುವಾದೋ,** ಸೋ ಆದಿ ಯೇಸಂ ತಾನಿ **ಅತ್ತಾನುವಾದಾದೀನಿ,** ತೇಹಿ ಅತ್ತಾನುವಾದಾದೀಹಿ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಪರಾನುವಾದದಣ್ಡದುಗ್ಗತಿಭಯಾನಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ತಸ್ಸ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸ್ಸ ಜೋತಕತ್ತಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಸೀಲಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸ್ಸ ದೀಪನತ್ತಾ। **ಆದಿಮ್ಹಿ ಪನ ವುತ್ತೋ ವಚನತ್ಥೋ**ತಿ “ಅತಿಸೇಟ್ಠ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ಆದಿಮ್ಹಿ ವುತ್ತೋ ವಚನತ್ಥೋ। **ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಸಾಧಾರಣೋ ಹೋತಿ** ಸೀಲಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಸಬ್ಬಗುಣಾನಂ ಮೂಲಭಾವತೋ ಸೇಟ್ಠಂ, ಗನ್ಥಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಸೇಟ್ಠಗುಣಸಹಚರಣತೋ ಸೇಟ್ಠನ್ತಿ।

ತತ್ಥಾತಿ ತೇಸು ಸೀಲಪಾತಿಮೋಕ್ಖಗನ್ಥಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇಸು। **“ಅಯಂ ವಣ್ಣನಾ”**ತಿ ವಕ್ಖಮಾನವಣ್ಣನಮಾಹ। ಗನ್ಥಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸ್ಸ ತಾವ ಯುಜ್ಜತು, ಕಥಂ ಸೀಲಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸ್ಸ ಯುಜ್ಜತೀತಿ ಆಹ **“ಗನ್ಥೇ ಹೀ”**ತಿಆದಿ। **ಹೀ**ತಿ ಕಾರಣತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಗನ್ಥಸ್ಸ। **ಅತ್ಥೋ**ತಿ ಸೀಲಂ। **ವಣ್ಣಿತೋವ ಹೋತೀ**ತಿ ಗನ್ಥವಣ್ಣನಾಮುಖೇನ ಅತ್ಥಸ್ಸೇವ ವಣ್ಣನತೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯಸ್ಮಾ ಗನ್ಥೇ ವಣ್ಣಿತೇ ತದವಿನಾಭಾವತೋ ತಸ್ಸತ್ಥೋ ವಣ್ಣಿತೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೀಲಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸ್ಸಪಿ ಯುಜ್ಜತೀತಿ।

ಏವಂ ಸರೂಪಭೇದತೋ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಗನ್ಥಭೇದತೋ ವವತ್ಥಪೇತುಂ **“ತಂ ಪನೇತ”**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಭಿಕ್ಖುಪಾತಿಮೋಕ್ಖಭಿಕ್ಖುನೀಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇಸು ದ್ವೀಸು। ಉದ್ದೇಸಾ ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ ಯೇಹಿ ವಕ್ಖಮಾನವಚನಪ್ಪಬನ್ಧೇಹಿ, ತೇ **ಉದ್ದೇಸಪರಿಚ್ಛೇದಾ,** ತೇಹಿ। **ವವತ್ಥಿತ**ನ್ತಿ ಅಸಙ್ಕರತೋ ಠಿತಂ।

ಏವಂ ಗನ್ಥಭೇದತೋ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಉದ್ದೇಸವಿಭಾಗತೋ ವವತ್ಥಪೇತುಂ **“ತತ್ಥಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಉದ್ದಿಸೀಯತಿ ಸರೂಪೇನ ಕಥೀಯತಿ ಏತ್ಥ, ಏತೇನಾತಿ ವಾ **ಉದ್ದೇಸೋ,** ನಿದಾನಸ್ಸ ಉದ್ದೇಸೋತಿ **ನಿದಾನುದ್ದೇಸೋ**। ಏವಂ ಸೇಸೇಸುಪಿ। ವಿತ್ಥಾರೋವ ಉದ್ದೇಸೋ **ವಿತ್ಥಾರುದ್ದೇಸೋ**।

ಇದಾನಿ ನಿದಾನುದ್ದೇಸಾದೀನಂ ಪರಿಚ್ಛೇದದಸ್ಸನತ್ಥಂ **“ತತ್ಥ ನಿದಾನುದ್ದೇಸೋ”**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಪಞ್ಚಸು ಉದ್ದೇಸೇಸು। ನಿದಾನುದ್ದೇಸೋ ಉದ್ದಿಟ್ಠೋ ಹೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ನಿದಾನುದ್ದೇಸಪರಿಚ್ಛೇದಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೇನ “ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ…ಪೇ॰… ಆವಿಕತಾ ಹಿಸ್ಸ ಫಾಸು ಹೋತೀ”ತಿ ಇಧಾಗತನಿದಾನಪಾಳಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತದನನ್ತರಂ ಉದ್ದೇಸಕಾಲೇ ವತ್ತಬ್ಬಸ್ಸಾಪಿ “ಉದ್ದಿಟ್ಠಂ ಖೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ನಿದಾನ”ನ್ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಪಾಠಸ್ಸ ಯೋಜನಂ ಅಕತ್ವಾ “ತತ್ಥಾಯಸ್ಮನ್ತೇ ಪುಚ್ಛಾಮೀ”ತಿಆದಿನಾ ಅನುಸಾವನಾದಿಕಮೇವ ಯೋಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಂ, ತಂ ಪನ ಅಪರಿಪುಣ್ಣನಿದಾನಪಾಳಿದಸ್ಸನಪುಬ್ಬಕನಿದಾನುದ್ದೇಸಪರಿಚ್ಛೇದದಸ್ಸನತ್ಥಂ, ಖುದ್ದಕಪೇಯ್ಯಾಲವಸೇನ ವಾ ಪಾಕಟತ್ತಾ ತಸ್ಸ

ಅಯೋಜನಂ ಕತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ಉದ್ದೇಸಕಾಲೇ ಪನ ಯೋಜೇತ್ವಾವ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ವಕ್ಖತಿ ಹಿ "ತಂ ಪನೇತಂ ಪಾರಾಜಿಕಾದೀನಂ ಅವಸಾನೇ ದಿಸ್ಸತಿ, ನ ನಿದಾನಾವಸಾನೇ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನ ದಿಸ್ಸತಿ, ಅಥ ಖೋ ಉದ್ದೇಸಕಾಲೇ 'ಆವಿಕತಾ ಹಿಸ್ಸ ಫಾಸು ಹೋತೀ'ತಿ ವತ್ವಾ 'ಉದ್ದಿಟ್ಠಂ ಖೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ನಿದಾನಂ, ತತ್ಥಾಯಸ್ಮನ್ತೇ ಪುಚ್ಛಾಮೀ'ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವಾ"ತಿಆದಿ। **ಅವಸೇಸೇ ಸುತೇನ ಸಾವಿತೇತಿ** ಅವಸಿಟ್ಠಂ ಪಾರಾಜಿಕುದ್ದೇಸಾದಿಚತುಕ್ಕಂ "ಸುತಾ ಖೋ ಪನಾಯಸ್ಮನ್ತೇಹಿ ಚತ್ತಾರೋ ಪಾರಾಜಿಕಾ ಧಮ್ಮಾ... ಪೇ॰... ಅವಿವದಮಾನೇಹಿ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಸುತವಸೇನ ಸಾವಿತೇ।

ಏತೇನೇವ ನಯೇನ ಸೇಸಾ ತಯೋ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಪರಿಚ್ಛೇದಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪಾರಾಜಿಕುದ್ದೇಸಾದೀನ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ಪಾರಾಜಿಕುದ್ದೇಸಾದೀನಂ ಪರಿಚ್ಛೇದಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ನಿದಾನಸ್ಸ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಾರಾಜಿಕಾದೀನಿ ಓಸಾಪೇತ್ವಾತಿ** ನಿದಾನಂ, ಪಾರಾಜಿಕಞ್ಚ, ತದುಭಯಂ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಞ್ಚ, ತಂತಿಕಂ ಅನಿಯತಞ್ಚಾತಿ ಏವಂ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಪಾರಾಜಿಕಾದೀನಿ ಪರಿಯೋಸಾಪೇತ್ವಾ। **ಯೋಜೇತಬ್ಬಾತಿ** "ಅವಸೇಸೇ ಸುತೇನ ಸಾವಿತೇ ಉದ್ದಿಟ್ಠೋ ಹೋತಿ ಪಾರಾಜಿಕುದ್ದೇಸೋ"ತಿಆದಿನಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾ। **ಅವಸೇಸಂ ಸುತೇನ ಸಾವೇತಬ್ಬನ್ತಿ ವಚನತೋತಿ** ಉಪೋಸಥಕ್ಖನ್ಧಕೇ -

> "ಪಞ್ಚಿಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಾ ನಿದಾನಂ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಅವಸೇಸಂ ಸುತೇನ ಸಾವೇತಬ್ಬಂ, ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸೋ। ನಿದಾನಂ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಚತ್ತಾರಿ ಪಾರಾಜಿಕಾನಿ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಅವಸೇಸಂ ಸುತೇನ ಸಾವೇತಬ್ಬಂ, ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸೋ"ತಿಆದೀಸು (ಮಹಾವ॰ ೧೫೦) -

ಏವಂ ವುತ್ತತ್ತಾ। **ಯಸ್ಮಿಂ ವಿಪ್ಪಕತೇತಿ** ಯಸ್ಮಿಂ ಉದ್ದೇಸೇ ಅಪರಿಯೋಸಿತೇ। **ಅನ್ತರಾಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ** ದಸಸು ಅನ್ತರಾಯೇಸು ಯೋ ಕೋಚಿ ಅನ್ತರಾಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ । ದಸ ಅನ್ತರಾಯಾ ನಾಮ - ರಾಜನ್ತರಾಯೋ, ಚೋರನ್ತರಾಯೋ, ಅಗ್ಯನ್ತರಾಯೋ, ಉದಕನ್ತರಾಯೋ, ಮನುಸ್ಸನ್ತರಾಯೋ, ಅಮನುಸ್ಸನ್ತರಾಯೋ, ವಾಳನ್ತರಾಯೋ, ಸರೀಸಪನ್ತರಾಯೋ, ಜೀವಿತನ್ತರಾಯೋ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತರಾಯೋತಿ। ತತ್ಥ ಸಚೇ ಭಿಕ್ಖೂಸು "ಉಪೋಸಥಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೫೦) ನಿಸಿನ್ನೇಸು ರಾಜಾ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಅಯಂ **ರಾಜನ್ತರಾಯೋ।** ಚೋರಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಅಯಂ **ಚೋರನ್ತರಾಯೋ।** ದವದಾಹೋ ವಾ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಆವಾಸೇ ವಾ ಅಗ್ಗಿ ಉಟ್ಠಹತಿ, ಅಯಂ **ಅಗ್ಯನ್ತರಾಯೋ।** ಮೇಘೋ ವಾ ಉಟ್ಠಹತಿ, ಓಘೋ ವಾ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಅಯಂ **ಉದಕನ್ತರಾಯೋ।** ಬಹೂ ಮನುಸ್ಸಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಅಯಂ **ಮನುಸ್ಸನ್ತರಾಯೋ।** ಭಿಕ್ಖುಂ ಯಕ್ಖೋ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅಯಂ **ಅಮನುಸ್ಸನ್ತರಾಯೋ।** ಬ್ಯಗ್ಘಾದಯೋ ಚಣ್ಡಮಿಗಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಅಯಂ **ವಾಳನ್ತರಾಯೋ।** ಭಿಕ್ಖುಂ ಸಪ್ಪಾದಯೋ ಡಂಸನ್ತಿ, ಅಯಂ **ಸರೀಸಪನ್ತರಾಯೋ।** ಭಿಕ್ಖು ಗಿಲಾನೋ ವಾ ಹೋತಿ, ಕಾಲಂ ವಾ ಕರೋತಿ, ವೇರಿನೋ ವಾ ತಂ ಮಾರೇತುಕಾಮಾ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಅಯಂ **ಜೀವಿತನ್ತರಾಯೋ।** ಮನುಸ್ಸಾ **ಏಕಂ** ವಾ ಬಹೂ ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾ ಚಾವೇತುಕಾಮಾ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಅಯಂ **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತರಾಯೋ।** ಇತಿ ಯಂ ವುತ್ತಂ "ಅನ್ತರಾಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ದಸಸು ಅನ್ತರಾಯೇಸು ಯೋ ಕೋಚಿ ಅನ್ತರಾಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ, ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಪಕಾಸಿತೋ ಹೋತೀತಿ।

ತೇನ ಸದ್ಧಿನ್ತಿ ವಿಪ್ಪಕತುದ್ದೇಸೇನ ಸದ್ಧಿಂ। **ಅವಸೇಸಂ ಸುತೇನ ಸಾವೇತಬ್ಬಂ** ಉದ್ದಿಟ್ಠಉದ್ದೇಸಾಪೇಕ್ಖತ್ತಾ ಅವಸೇಸವಚನಸ್ಸ। ಯಥಾಹ "ನಿದಾನಂ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ"ತಿಆದಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೫೦)। ತೇನಾಹ **"ನಿದಾನುದ್ದೇಸೇ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಸುತೇನ ಸಾವೇತಬ್ಬಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ** ಉಪೋಸಥಸ್ಸ ಅನ್ತರಾಯೋವ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಅನಿಯತುದ್ದೇಸೋ ಪರಿಹಾಯತೀತಿ** ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಅನಿಯತಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವತೋ। ತದಭಾವೋ ಚ "ಇದಮೇವ ಲಕ್ಖಣಂ ತತ್ಥಾಪಿ ಅನುಗತ"ನ್ತಿ ಕತ್ವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಸೇಸನ್ತಿ** ಅವಸೇಸುದ್ದೇಸಪರಿಚ್ಛೇದದಸ್ಸನಂ। ಏತೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಾನನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ತಾವಾತಿ** ಪಠಮಂ। **ಇದನ್ತಿ** ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಬುದ್ಧಿಯಂ ವಿಪರಿವತ್ತಮಾನಂ ಸಾಮಞ್ಞೇನ ದಸ್ಸೇತಿ, ಇದಂ ಅಕ್ಖರಪದನಿಯಮಿತಗನ್ಥಿತಂ ವಚನಂ **ವುಚ್ಚತಿ** ಕಥೀಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಿಂ ತನ್ತಿ ಆಹ, **"ಸುಣಾತು ಮೇತಿಆದೀನ"**ನ್ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ಸುಣಾತು ಮೇತಿಆದೀನನ್ತಿ** "ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ ಅಜ್ಜುಪೋಸಥೋ"ತಿಆದೀನಂ ಭಿಕ್ಖುಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ಆಗತಾನಂ ಸುತ್ತಪದಾನಂ। **ಅತ್ಥನಿಚ್ಛಯನ್ತಿ** ಅಭಿಧೇಯ್ಯತ್ಥಸ್ಸ ಚೇವ ಅಧಿಪ್ಪಾಯತ್ಥಸ್ಸ ಚ ನಿಚ್ಛಯನಂ, ವವತ್ಥಾಪನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಾಯ ಹಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ತೇಸಂ ಅಭಿಧೇಯ್ಯತ್ಥೋ ಚೇವ ಅಧಿಪ್ಪಾಯತ್ಥೋ ಚ ಅನೇಕಧಾ ವವತ್ಥಾಪೀಯತಿ। ಅಥ ವಾ ನಿಚ್ಛಿನ್ನೋತಿ **ನಿಚ್ಛಯೋ।** ಗಣ್ಠಿಟ್ಠಾನೇಸು ಖೀಲಮದ್ದನಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತಾ ವಿಮತಿಚ್ಛೇದಕಥಾ, ಅತ್ಥೋ ಚ ನಿಚ್ಛಯೋ ಚ **ಅತ್ಥನಿಚ್ಛಯೋ,** ತಂ ಅತ್ಥನಿಚ್ಛಯಂ, ಮಯಾ ವುಚ್ಚಮಾನಂ ಅತ್ಥಞ್ಚ ವಿನಿಚ್ಛಯಞ್ಚಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನಾತಿ** ಸಮನ್ತತೋ ಪನ್ನಂ ಪತ್ತಂ ಪುಣ್ಣನ್ತಿ **ಸಮ್ಪನ್ನಂ,** ಸೀಲಂ ಸಮ್ಪನ್ನಮೇತೇಸನ್ತಿ **ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನಾ,** ಪರಿಪುಣ್ಣಸೀಲಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಸಮ್ಮದೇವ ಪನ್ನಾ ಗತಾ ಉಪಾಗತಾತಿ **ಸಮ್ಪನ್ನಾ,** ಸೀಲೇನ ಸಮ್ಪನ್ನಾ **ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನಾ,** ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೇನ ಉಪೇತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಧಿಸೀಲಅಧಿಚಿತ್ತಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾತಾ ತಿಸ್ಸೋಪಿ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ **ಸಿಕ್ಖಾ, ತಂ** ಕಾಮೇನ್ತೀತಿ **ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮಾ। ಸುಣನ್ತು ಮೇತಿ** ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಭಿಕ್ಖವೋ ಮಮ ಸನ್ತಿಕಾ ನಿಸಾಮೇನ್ತು। ಇಮಿನಾ ಅತ್ತನೋ ಸಂವಣ್ಣನಾಯ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಸವನೇ ನಿಯೋಜೇತಿ। ಸಕ್ಕಚ್ಚಸವನಪಟಿಬದ್ಧಾ ಹಿ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಸಾಸನಸಮ್ಪತ್ತೀತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನಾನಂ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮಾನಂಯೇವ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಗಹಣಂ ತದಞ್ಞೇಸಂ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಸಂವಣ್ಣನಾಯ ಅಭಾಜನಭಾವತೋ। ನ ಹಿ ತೇ ವಿನಯಂ ಸೋತಬ್ಬಂ, ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಞ್ಚ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸನ್ತಿ।

ಏತ್ಥಾತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಗಾಥಾಪದೇ, ಏತೇಸಂ ವಾ ಗಾಥಾಯ ಸಙ್ಗಹಿತಾನಂ "ಸುಣಾತು ಮೇ"ತಿಆದೀನಂ ಪದಾನಮನ್ತರೇ। ಸವನೇ ಆಣತ್ತಿವಚನಂ **ಸವನಾಣತ್ತಿವಚನಂ।** ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸವನಾಣತ್ತಿವಚನಂ, ತಥಾಪಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಕೇನ ಏವಂ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಭಗವತಾ ವುತ್ತತ್ತಾ ಭಗವತೋ ಆಣತ್ತಿ, ನ ಉದ್ದೇಸಕಸ್ಸಾತಿ ನವಕತರೇನಾಪಿ ಇದಂ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ ಸಙ್ಘಗಾರವೇನ, ಸಙ್ಘಬಹುಮಾನೇನ ಚ ಸಹಿತತ್ತಾ **ಸಗಾರವಸಪ್ಪತಿಸ್ಸವಚನಂ।** ಸಙ್ಘೋ ಹಿ ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನತಾದಿಗುಣವಿಸೇಸಯುತ್ತತ್ತಾ ಉತ್ತಮಂ ಗಾರವಪ್ಪತಿಸ್ಸವಟ್ಠಾನಂ। ಇದಞ್ಚ ಸಬ್ಬಂ ಕೇನ ಕತ್ಥ ಕದಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಸಬ್ಬಮೇವ ಚೇತ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಂ ಅನುಜಾನನ್ತೇನಾತಿ** -

> "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿತುಂ, ಏವಞ್ಚ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಂ, ಬ್ಯತ್ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಪಟಿಬಲೇನ ಸಙ್ಘೋ ಞಾಪೇತಬ್ಬೋ 'ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ'"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೩೩-೧೩೪) -

ಏವಮಾದಿನಾ ಅನುಜಾನನ್ತೇನ। **ರಾಜಗಹೇತಿ** ಏವಂನಾಮಕೇ ನಗರೇ। ತಞ್ಹಿ ಮನ್ಧಾತುಮಹಾಗೋವಿನ್ದಾದೀಹಿ ಪರಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ "ರಾಜಗಹ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಂ ಪನೇತಂ ಬುದ್ಧಕಾಲೇ, ಚಕ್ಕವತ್ತಿಕಾಲೇ ಚ ನಗರಂ ಹೋತಿ, ಸೇಸಕಾಲೇ ಸುಞ್ಞಂ ಹೋತಿ ಯಕ್ಖಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ, ತೇಸಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಇದಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಕೇನ ವತ್ತಬ್ಬವಚನಂ, ತಸ್ಮಾ। ಕಿಂ ತೇ ಉಭೋಪಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸನ್ತಿ, ಯೇನೇವಂ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ **"ಸಙ್ಘತ್ಥೇರೋ ವಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಥೇರಾಧಿಕನ್ತಿ** ಥೇರಾಧೀನಂ, ಥೇರಾಯತ್ತಂ ಭವಿತುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **"ಥೇರಾಧೇಯ್ಯ"**ನ್ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ, ಸೋಯೇವತ್ಥೋ। **ತತ್ಥಾತಿ** ತಿಸ್ಸಂ ಪರಿಸಾಯಂ। **ಬ್ಯತ್ತೋತಿ** ಪಞ್ಞಾವೇಯ್ಯತ್ತಿಯೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಪಗುಣಮಾತಿಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಟಿಬಲೋತಿ** ವತ್ತುಂ ಸಮತ್ಥೋ, ಅಭೀತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ದಹರಸ್ಸಾಪಿ ಬ್ಯತ್ತಸ್ಸ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೋ ಅನುಞ್ಞಾತೋ, ಅಥ ಖೋ ಏತ್ಥಾಯಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಸಚೇ ಥೇರಸ್ಸ ಪಞ್ಚ ವಾ ಚತ್ತಾರೋ ವಾ ತಯೋ ವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಾ ನಾಗಚ್ಛನ್ತಿ, ದ್ವೇ ಪನ ಅಕ್ಖಣ್ಡಾ ಸುವಿಸದಾ ವಾಚುಗ್ಗತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಥೇರಾಯತ್ತೋವ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೋ। ಸಚೇ ಪನ ಏತ್ತಕಮ್ಪಿ ವಿಸದಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಬ್ಯತ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಆಯತ್ತೋತಿ।

ಇದಾನಿ "ಸಙ್ಘೋ"ತಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಸಙ್ಘಂ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಙ್ಘೋತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ಪದೇನಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ **ಕಿಞ್ಚಾಪೀತಿ** ಅನುಗ್ಗಹತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ, ತಸ್ಸ ಯದಿ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ದಕ್ಖನ್ತಿ ಏತಾಯ ಸತ್ತಾ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಾಹಿ ಸಮ್ಪತ್ತೀಹಿ ವಡ್ಢನ್ತೀತಿ **ದಕ್ಖಿಣಾ,** ಪರಲೋಕಂ ಸದ್ದಹಿತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬಂ ದಾನಂ, ತಂ ದಕ್ಖಿಣಂ ಅರಹತಿ, ದಕ್ಖಿಣಾಯ ವಾ ಹಿತೋ, ಯಸ್ಮಾ ನಂ ಮಹಪ್ಫಲಕಾರಿತಾಯ ವಿಸೋಧೇತೀತಿ **ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ,** ದಿಟ್ಠಿಸೀಲಸಙ್ಖಾತೇನ ಸಂಹತೋತಿ

ಸಙ್ಘೋ, ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ ಚ ಸೋ ಸಙ್ಘೋ ಚಾತಿ **ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಸಙ್ಘೋ।** ಸಮ್ಮುತಿಯಾ ಚತುವಗ್ಗಾದಿವಿನಯಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಸಿದ್ಧೋ ಸಙ್ಘೋ **ಸಮ್ಮುತಿಸಙ್ಘೋ। ಅವಿಸೇಸೇನಾತಿ** "ಅರಿಯಾ"ತಿ ವಾ "ಪುಥುಜ್ಜನಾ"ತಿ ವಾ ಅವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ಸಾಮಞ್ಞೇನ। **ಸೋತಿ** ಸಮ್ಮುತಿಸಙ್ಘೋ। **ಇಧಾತಿ** ಇಮಿಸ್ಸಂ ಉಪೋಸಥಞತ್ತಿಯಂ। **ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ** ಉಪೋಸಥಞತ್ತಿಯಾ ಅವಿಸೇಸತ್ತಾ। ನನು ಚ ಸೋಪಿ ಪಞ್ಚವಿಧೋ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಅನುಯೋಗಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ಸೋ ಪನೇಸಾ"**ತಿಆದಿ। **ಕಮ್ಮವಸೇನಾತಿ** ವಿನಯಕಮ್ಮವಸೇನ। ಪಞ್ಚ ವಿಧಾ ಪಕಾರಾ ಅಸ್ಸ ಸಮ್ಮುತಿಸಙ್ಘಸ್ಸಾತಿ **ಪಞ್ಚವಿಧೋ।** ತಥಾ ಹಿ ವಿಧಯುತ್ತಗತಪ್ಪಕಾರಸದ್ದೇ ಸಮಾನತ್ಥೇ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ। ಚತುನ್ನಂ ವಗ್ಗೋ ಸಮೂಹೋತಿ **ಚತುವಗ್ಗೋ,** ಚತುಪರಿಮಾಣಯುತ್ತೋ ವಾ ವಗ್ಗೋ **ಚತುವಗ್ಗೋ।** ಏವಂ **ಪಞ್ಚವಗ್ಗಾದಿ।**

ಇದಾನಿ ಯೇಸಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ವಸೇನಾಯಂ ಪಞ್ಚವಿಧೋ ಹೋತಿ, ತಂ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾತಿ** ಪಞ್ಚವಿಧೇ ಸಙ್ಘೇ। ಮಜ್ಝಿಮೇಸು ಜನಪದೇಸು ಉಪಸಮ್ಪದಕಮ್ಮಸ್ಸ ದಸವಗ್ಗಕರಣೀಯತ್ತಾ ವುತ್ತಂ **"ಠಪೇತ್ವಾ…ಪೇ॰… ಉಪಸಮ್ಪದಞ್ಚಾ"**ತಿ। **"ತಥಾ"**ತಿ ಇಮಿನಾ "ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಅತಿದಿಸತಿ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಿಮತ್ಥಂ ಅತಿರೇಕವೀಸತಿವಗ್ಗೋ ವುತ್ತೋತಿ ಆಹ **"ಸೋ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಅತಿರೇಕತರೇನಾತಿ** ಚತುವಗ್ಗಾದಿಕರಣೀಯಂ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಾದಿನಾ ಅತಿರೇಕತರೇನ, ದಸವಗ್ಗಕರಣೀಯಞ್ಚ ಏಕಾದಸವಗ್ಗಾದಿನಾ ಅತಿರೇಕತರೇನ। **ದಸ್ಸನತ್ಥನ್ತಿ** ಞಾಪನತ್ಥಂ। ಇದಮೇವ ಚಾನೇನ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕಮ್ಮನ್ತಿ "ಕಮ್ಮವಸೇನ ಪಞ್ಚವಿಧೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಮ್ಮಸ್ಸಾನಿಯಮೇ ಕಥಮೇತಂ ಯುಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ ಈದಿಸೀ ಚೋದನಾ ಅನವಕಾಸಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನತ್ಥೇತಿ** ಉಪೋಸಥೇ।

ಉಪೋಸಥಸದ್ದೋ ಪನಾಯಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಸೀಲಉಪವಾಸಪಞ್ಞತ್ತಿದಿವಸೇಸು ವತ್ತತಿ। ತಥಾ ಹೇಸ "ಆಯಾಮಾವುಸೋ ಕಪ್ಪಿನ, ಉಪೋಸಥಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೫೦; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೮೫) ತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸೇ ಆಗತೋ, "ಏವಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ ಖೋ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪೋಸಥೋ ಉಪವುತ್ಥೋ"ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೪೩) ಸೀಲೇ, "ಸುದ್ಧಸ್ಸ ವೇ ಸದಾ ಫಗ್ಗು, ಸುದ್ಧಸ್ಸುಪೋಸಥೋ ಸದಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೭೯) ಉಪವಾಸೇ, "ಉಪೋಸಥೋ ನಾಮ ನಾಗರಾಜಾ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೪೬) ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಂ, "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತದಹುಪೋಸಥೇ ಸಭಿಕ್ಖುಕಾ ಆವಾಸಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮಹಾವ॰ ೧೮೧) ದಿವಸೇ, ಇಧಾಪಿ ದಿವಸೇಯೇವ ವತ್ತಮಾನೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಆಹ **"ಅಜ್ಜ ಉಪೋಸಥದಿವಸೋ"**ತಿಆದಿ। ಉಪವಸನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಉಪೋಸಥೋ। ಉಪವಸನ್ತೀತಿ** ಸೀಲೇನ ವಾ ಸಬ್ಬಸೋ ಆಹಾರಸ್ಸ ಅಭುಞ್ಜನಸಙ್ಖಾತೇನ ಅನಸನೇನ ವಾ ಖೀರಪಾನಮಧುಪಾನಾದಿಮತ್ತೇನ ವಾ ಉಪೇತಾ ಹುತ್ವಾ ವಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ವಾಕ್ಯಾನಂ **ಏವ**-ಕಾರತ್ಥಸಹಿತತ್ತಾ "ಉಪೋಸಥೋ"ತಿ ಏತಸ್ಸ "ಉಪೋಸಥೋ ಏವಾ"ತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಆಹ **"ಏತೇನ ಅನುಪೋಸಥದಿವಸಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೀ"**ತಿ। ಇಮಿನಾ ಅವಧಾರಣೇನ ನಿರಾಕತಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಅಥ ವಾ ಸದ್ದನ್ತರತ್ಥಾಪೋಹನವಸೇನ ಸದ್ದೋ ಅತ್ಥಂ ವದತೀತಿ "ಉಪೋಸಥೋ"ತಿ ಏತಸ್ಸ "ಅನುಪೋಸಥೋ ನ ಹೋತೀ"ತಿ ಅಯಮತ್ಥೋತಿ ವುತ್ತಂ **"ಏತೇನ ಅನುಪೋಸಥದಿವಸಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೀ"**ತಿ। **"ಏಸ ನಯೋ ಪನ್ನರಸೋ"**ತಿ ಇಮಿನಾ **ಅಞ್ಞಂ ಉಪೋಸಥದಿವಸಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೀತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ। **ಏತೇನಾತಿ** "ಉಪೋಸಥೋ"ತಿ ಏತೇನ ಸದ್ದೇನ। ಪಞ್ಚದಸನ್ನಂ ತಿಥೀನಂ ಪೂರಣವಸೇನ **ಪನ್ನರಸೋ।** ಪನ್ನರಸೋತಿ ಇಮಿನಾ ಅಞ್ಞಂ ಉಪೋಸಥದಿವಸಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೀ"ತಿ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ದಿವಸವಸೇನ ಹೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಚತುದ್ದಸಿಯಂ ನಿಯುತ್ತೋ **ಚಾತುದ್ದಸಿಕೋ।** ಏವಂ **ಪನ್ನರಸಿಕೋ। ಸಾಮಗ್ಗಿಉಪೋಸಥೋ** ನಾಮ ಸಙ್ಘಸಾಮಗ್ಗಿಕತದಿವಸೇ ಕಾತಬ್ಬಉಪೋಸಥೋ। **ಹೇಮನ್ತಗಿಮ್ಹವಸ್ಸಾನಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಉತೂನನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ಹೇಮನ್ತಉತು** ನಾಮ ಅಪರಕತ್ತಿಕಸ್ಸ ಕಾಳಪಕ್ಖಪಾಟಿಪದತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಫಗ್ಗುನಪುಣ್ಣಮಪರಿಯೋಸಾನಾ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸಾ, **ಗಿಮ್ಹಉತು** ನಾಮ ಫಗ್ಗುನಸ್ಸ ಕಾಲಪಕ್ಖಪಾಟಿಪದತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಆಸಾಳ್ಹಪುಣ್ಣಮಪರಿಯೋಸಾನಾ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸಾ, **ವಸ್ಸಾನಉತು** ನಾಮ ಆಸಾಳ್ಹಸ್ಸ ಕಾಳಪಕ್ಖಪಾಟಿಪದತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಪರಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಪರಿಯೋಸಾನಾ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸಾ। **ತತಿಯಸತ್ತಮಪಕ್ಖೇಸು ದ್ವೇ ದ್ವೇ ಕತ್ವಾ ಛ ಚಾತುದ್ದಸಿಕಾತಿ** ಹೇಮನ್ತಸ್ಸ ಉತುನೋ ತತಿಯೇ ಚ ಸತ್ತಮೇ ಚ ಪಕ್ಖೇ ದ್ವೇ

ಚಾತುದ್ದಸಿಕಾ, ಏವಮಿತರೇಸಂ ಉತೂನನ್ತಿ ಥ ಚಾತುದ್ದಸಿಕಾ। **ಸೇಸಾ ಪನ್ನರಸಿಕಾತಿ** ಸೇಸಾ ಅಟ್ಠಾರಸ ಪನ್ನರಸಿಕಾ। ಹೋನ್ತಿ ಚೇತ್ಥ –

"ಕತ್ತಿಕಸ್ಸ ಚ ಕಾಳಮ್ಹಾ, ಯಾವ ಫಗ್ಗುನಪುಣ್ಣಮಾ।
'**ಹೇಮನ್ತಕಾಲೋ**'ತಿ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ, ಅಟ್ಠ ಹೋನ್ತಿ ಉಪೋಸಥಾ॥

"ಫಗ್ಗುನಸ್ಸ ಚ ಕಾಳಮ್ಹಾ, ಯಾವ ಆಸಾಳ್ಹಪುಣ್ಣಮಾ।
'**ಗಿಮ್ಹಕಾಲೋ**'ತಿ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ, ಅಟ್ಠ ಹೋನ್ತಿ ಉಪೋಸಥಾ॥

"ಆಸಾಳ್ಹಸ್ಸ ಚ ಕಾಳಮ್ಹಾ, ಯಾವ ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾ।
'**ವಸ್ಸಕಾಲೋ**'ತಿ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ, ಅಟ್ಠ ಹೋನ್ತಿ ಉಪೋಸಥಾ॥

"ಉತೂನಂ ಪನ ತಿಣ್ಣನ್ನಂ, ಪಕ್ಖೇ ತತಿಯಸತ್ತಮೇ।
'**ಚಾತುದ್ದಸೋ**'ತಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ, ಉದ್ದಿಸನ್ತಿ ನಯಞ್ಞುನೋ"ತಿ॥

ಪಕತಿಯಾ ನಬಹುತರಾವಾಸಿಕಾದಿಪಚ್ಚಯೇನ ಕಾತಬ್ಬಂ **ಪಕತಿಚಾರಿತ್ತಂ**। ಬಹುತರಾವಾಸಿಕಾದಿಪಚ್ಚಯೇ ಪನ ಸತಿ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಚಾತುದ್ದಸೇಪಿ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ತೇನಾಹ "**ಸಕಿ**"ನ್ತಿಆದಿ। **ಸಕಿನ್ತಿ** ಏಕಸ್ಮಿಂ ವಾರೇ । **ಆವಾಸಿಕಾನಂ ಅನುವತ್ತಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ಆವಾಸಿಕೇಹಿ "ಅಜ್ಜುಪೋಸಥೋ ಚಾತುದ್ದಸೋ"ತಿ ಪುಬ್ಬಕಿಚ್ಚೇ ಕರಿಯಮಾನೇ ಅನುವತ್ತಿತಬ್ಬಂ, ನ ಪಟಿಕ್ಕೋಸಿತಬ್ಬಂ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ "ಆವಾಸಿಕೇಹಿ ಆಗನ್ತುಕಾನಂ ಅನುವತ್ತಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೭೮) ವಚನಂ, "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ದ್ವೇ ತಯೋ ಉಪೋಸಥೇ ಚಾತುದ್ದಸಿಕೇ ಕಾತುಂ, ಕಥಂ ಮಯಂ ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಪಠಮತರಂ ಪವಾರೇಯ್ಯಾಮಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೪೦) ವಚನಞ್ಚ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಠಮಸುತ್ತಸ್ಸ ಏಕೇಕಸ್ಸ ಉತುನೋ ತತಿಯಸತ್ತಮಪಕ್ಖಸ್ಸ ಚಾತುದ್ದಸೇ ವಾ ಅವಸೇಸಸ್ಸ ಪನ್ನರಸೇ ವಾ ಸಕಿಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಪಕತಿಚಾರಿತ್ತವಸೇನಪಿ ಅತ್ಥಸಮ್ಭವತೋ "ಆಗನ್ತುಕೇಹೀ"ತಿಆದೀನಿ ಸುತ್ತಾನಿ ದಸ್ಸಿತಾನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ತಥಾರೂಪಪಚ್ಚಯೇ ಸತೀತಿ** ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಚಾತುದ್ದಸಿಕೇ ಉಪೋಸಥಂ ಕಾತುಂ ಅನುರೂಪೇ "ಆವಾಸಿಕಾ ಬಹುತರಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ ಏವಮಾದಿಕೇ ಪಚ್ಚಯೇ ಸತಿ। **ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಚಾತುದ್ದಸೇತಿ** ತಿಣ್ಣಂ ಉತೂನಂ ತತಿಯಸತ್ತಮಪಕ್ಖಚಾತುದ್ದಸತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಚಾತುದ್ದಸೇ।

ನ ಕೇವಲಂ ಉಪೋಸಥದಿವಸಾವ ಹೋನ್ತೀತಿ ಆಹ "**ಪುರಿಮವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಾನಂ ಪನಾ**"ತಿಆದಿ। **ಮಾ** ಇತಿ ಚನ್ದೋ ವುಚ್ಚತಿ ತಸ್ಸ ಗತಿಯಾ ದಿವಸಸ್ಸ ಮಿನಿತಬ್ಬತೋ, ಸೋ ಏತ್ಥ ಸಬ್ಬಕಲಾಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಪುಣ್ಣೋತಿ **ಪುಣ್ಣಮಾ,** ಪುಬ್ಬಕತ್ತಿಕಾಯ ಪುಣ್ಣಮಾ **ಪುಬ್ಬಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾ,** ಅಸ್ಸಯುಜಪುಣ್ಣಮಾ। ಸಾ ಹಿ ಪಚ್ಛಿಮಕತ್ತಿಕಂ ನಿವತ್ತೇತುಂ ಏವಂ ವುತ್ತಾ। **ತೇಸಂಯೇವಾತಿ** ಪುರಿಮವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಾನಂಯೇವ। **ಭಣ್ಡನಕಾರಕೇಹೀತಿ** ಕಲಹಕಾರಕೇಹಿ। **ಪಚ್ಚುಕ್ಕಡ್ಢನ್ತೀತಿ** ಉಕ್ಕಡ್ಢನ್ತಿ। ಭಣ್ಡನಕಾರಕೇಹಿ ಅನುವಾದವಸೇನ ಅಸ್ಸಯುಜಪುಣ್ಣಮಾದಿಂ ಪರಿಚ್ಚಜನ್ತಾ ಪವಾರಣಂ ಕಾಳಪಕ್ಖಂ, ಜುಣ್ಹಪಕ್ಖನ್ತಿ ಉದ್ಧಂ ಕಡ್ಢನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಸುಣನ್ತು ಮೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಆವಾಸಿಕಾ, ಯದಾಯಸ್ಮನ್ತಾನಂ ಪತ್ತಕಲ್ಲಂ, ಇದಾನಿ ಉಪೋಸಥಂ ಕರೇಯ್ಯಾಮ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸೇಯ್ಯಾಮ, ಆಗಮೇ ಕಾಳೇ ಪವಾರೇಯ್ಯಾಮಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೪೦) "ಸುಣನ್ತು ಮೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಆವಾಸಿಕಾ, ಯದಾಯಸ್ಮನ್ತಾನಂ ಪತ್ತಕಲ್ಲಂ, ಇದಾನಿ ಉಪೋಸಥಂ ಕರೇಯ್ಯಾಮ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸೇಯ್ಯಾಮ, ಆಗಮೇ ಜುಣ್ಹೇ ಪವಾರೇಯ್ಯಾಮಾ"ತಿ ಚ ಏವಂ ಇತ್ತಿಯಾ ಪವಾರಣಂ ಉಕ್ಕಡ್ಢನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಅಥಾತಿ ಅನನ್ತರತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ಚತುದ್ದಸನ್ನಂ ಪೂರಣೋ **ಚಾತುದ್ದಸೋ,** ದಿವಸೋ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಆಗಮೇ ಜುಣ್ಹೇ ಪವಾರೇಯ್ಯಾಮಾ"ತಿ ಇತ್ತಿಂ ಠಪಯಿಂಸು, ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಆಗಮೇ ಜುಣ್ಹೇ ಕೋಮುದಿಯಾ ಚಾತುಮಾಸಿನಿಯಾ ಅವಸ್ಸಂ

ಪವಾರೇತಬ್ಬಂ। ನ ಹಿ ತಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪವಾರೇತುಂ ಲಬ್ಭತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ –

> “ತೇ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖೂ ಭಣ್ಡನಕಾರಕಾ ಕಲಹಕಾರಕಾ ವಿವಾದಕಾರಕಾ ಭಸ್ಸಕಾರಕಾ ಸಙ್ಘೇ ಅಧಿಕರಣಕಾರಕಾ ತಮ್ಪಿ ಜುಣ್ಹಂ ಅನುವಸೇಯ್ಯುಂ, ತೇಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಆಗಮೇ ಜುಣ್ಹೇ ಕೋಮುದಿಯಾ ಚಾತುಮಾಸಿನಿಯಾ ಅಕಾಮಾ ಪವಾರೇತಬ್ಬ”ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೪೦)।

ತೇನೇವಾಹ **“ಪಚ್ಛಿಮವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಪಚ್ಛಿಮಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾ ಏವಾ”**ತಿ। ಯದಿ ಹಿ ತಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪವಾರೇಯ್ಯ, ದುಕ್ಕಟಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ “ನ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಪವಾರಣಾಯ ಪವಾರೇತಬ್ಬಂ ಅಞ್ಞತ್ರ ಸಙ್ಘಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೩೩)। ವಿಸುದ್ಧಿಪವಾರಣಾಯೋಗತೋ **ಪವಾರಣಾದಿವಸಾ**। **ಪಿ**ಸದ್ದೇನ ನ ಕೇವಲಂ ಪವಾರಣಾದಿವಸಾಯೇವ, ಅಥ ಖೋ ಉಪೋಸಥದಿವಸಾಪಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಇದಾನಿ ಯೋ ಸೋ ಸಾಮಗ್ಗಿಉಪೋಸಥದಿವಸೋ ವುತ್ತೋ, ತಞ್ಚ ತಪ್ಪಸಙ್ಗೇನ ಸಾಮಗ್ಗಿಪವಾರಣಾದಿವಸಞ್ಚ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಯದಾ ಪನಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಓಸಾರಿತೇ ತಸ್ಮಿಂ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕೇ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಮಿಂ ಓಸಾರಿತೇ, ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸೀಮಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಆಪತ್ತಿಂ ದೇಸಾಪೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಕಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಸೇನ ಪವೇಸಿತೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ತಸ್ಸ ವತ್ಥುಸ್ಸಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಅಧಿಕರಣಸ್ಸ। ತದಾ ಠಪೇತ್ವಾ…ಪೇ॰… ಉಪೋಸಥದಿವಸೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಕಿಂ ಕಾರಣನ್ತಿ ಆಹ **“ತಾವದೇವಾ”**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ತಾವದೇವಾ**ತಿ ತಂ ದಿವಸಮೇವ। **ವಚನತೋ**ತಿ **ಕೋಸಮ್ಬಕಕ್ಖನ್ಧಕೇ** (ಮಹಾವ॰ ೪೭೫) ವುತ್ತತ್ತಾ। ಯತ್ಥ ಪನ ಪತ್ತಚೀವರಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೇನ ಕಾರಣೇನ ವಿವದನ್ತಾ ಉಪೋಸಥಂ ವಾ ಪವಾರಣಂ ವಾ ಠಪೇನ್ತಿ, ತತ್ಥ ತಸ್ಮಿಂ ಅಧಿಕರಣೇ ವಿನಿಚ್ಛಿತೇ “ಸಮಗ್ಗಾ ಜಾತಮ್ಹಾ”ತಿ ಅನ್ತರಾ ಸಾಮಗ್ಗಿಉಪೋಸಥಂ ಕಾತುಂ ನ ಲಭನ್ತಿ। ಕರೋನ್ತೇಹಿ ಅನುಪೋಸಥೇ ಉಪೋಸಥೋ ಕತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ಕತ್ತಿಕಮಾಸಬ್ಭನ್ತರೇ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಕತ್ತಿಕಮಾಸೋ** ನಾಮ ಪುಬ್ಬಕತ್ತಿಕಮಾಸಸ್ಸ ಕಾಳಪಕ್ಖಪಾಟಿಪದತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಅಪರಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾ, ತಾವ ಏಕೂನತಿಂಸರತ್ತಿದಿವೋ, ತಸ್ಸಬ್ಭನ್ತರೇ, ತತೋ ಪಚ್ಛಾ ವಾ ಪನ ಪುರೇ ವಾ ನ ವಟ್ಟತಿ। **ಅಯಮೇವ** ಯೋ ಕೋಚಿ ದಿವಸೋಯೇವ। ಇಧಾಪಿ **ಕೋಸಮ್ಬಕಕ್ಖನ್ಧಕೇ** ಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಸದಿಸಾವ ಸಾಮಗ್ಗೀ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಯೇ ಪನ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿದೇವ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೇ ಪವಾರಣಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಮಗ್ಗಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಹಿ ಪವಾರಣಾಯಮೇವ ಪವಾರಣಾ ಕಾತಬ್ಬಾ, ತಾವದೇವ ನ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಕರೋನ್ತೇಹಿ ಅಪ್ಪವಾರಣಾಯ ಪವಾರಣಾ ಕತಾ ಹೋತಿ। **ನ ಕಾತಬ್ಬೋಯೇವಾ**ತಿ ನಿಯಮೇನ ಯದಿ ಕರೋತಿ, ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತತ್ಥ ಹಿ ಉಪೋಸಥಕರಣೇ ದುಕ್ಕಟಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ “ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನುಪೋಸಥೇ ಉಪೋಸಥೋ ಕಾತಬ್ಬೋ ಅಞ್ಞತ್ರ ಸಙ್ಘಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೮೩)।

“ಪತ್ತಕಾಲಮೇವ ಪತ್ತಕಲ್ಲ”ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಕತ್ಥೇ ಭಾವಪ್ಪಚ್ಚಯೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ನಾಸತೀ**ತಿ ಅನ್ವಯತೋ ವುತ್ತಮೇವ ಬ್ಯತಿರೇಕತೋ ದಳ್ಹಂ ಕರೋತಿ।

ಅನುರೂಪಾತಿ ಅರಹಾ ಅನುಚ್ಛವಿಕಾ, ಸಾಮಿನೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸಬ್ಬನ್ತಿಮೇನಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಹೇಟ್ಠಿಮೇನ ಚತ್ತಾರೋ, ನ ತೇಹಿ ವಿನಾ ತಂ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ ಕರೀಯತಿ, ನ ತೇಸಂ ಛನ್ದೋ ವಾ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿ ವಾ ಏತಿ। ಅವಸೇಸಾ ಪನ ಸಚೇಪಿ ಸಹಸ್ಸಮತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಸಚೇ ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಾ, ಸಬ್ಬೇ ಛನ್ದಾರಹಾವ ಹೋನ್ತಿ, ಛನ್ದಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ದತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತು ವಾ, ಮಾ ವಾ, ಕಮ್ಮಂ ನ ಕುಪ್ಪತಿ। **ಪಕತತ್ತಾ**ತಿ ಅನುಕ್ಖಿತ್ತಾ, ಪಾರಾಜಿಕಂ ಅನಜ್ಝಾಪನ್ನಾ ಚ। **ಹತ್ಥಪಾಸೋ** ನಾಮ ದಿಯಡ್ಢಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣೋ।

ಸೀಮಾ ಚ ನಾಮೇಸಾ ಕತಮಾ, ಯತ್ಥ ಹತ್ಥಪಾಸಂ ಅವಿಜಹಿತ್ವಾ ಠಿತಾ ಕಮ್ಮಪ್ಪತ್ತಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅನುಯೋಗಂ ಸನ್ಧಾಯ ಸೀಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ವಿಭಾಗವನ್ತಾನಂ ಸಭಾವವಿಭಾವನಂ ವಿಭಾಗದಸ್ಸನಮುಖೇನೇವ ಹೋತೀತಿ **“ಸೀಮಾ ಚ ನಾಮೇಸಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಸಮ್ಭಿನ್ದನ್ತೇನಾ**ತಿ ಮಿಸ್ಸೀಕರೋನ್ತೇನ। **ಅಜ್ಝೋತ್ಥರನ್ತೇನಾ**ತಿ ಮದ್ದನ್ತೇನ, ಅನ್ತೋ ಕರೋನ್ತೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇಮಾ ವಿಪತ್ತಿಸೀಮಾಯೋ ನಾಮಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಕಸ್ಮಾ ವಿಪತ್ತಿಸೀಮಾಯೋ ನಾಮಾತಿ ಆಹ **“ಏಕಾದಸಹೀ”**ತಿಆದಿ।

ಆಕಾರೇಹೀತಿ ಕಾರಣೇಹಿ। **ವಚನತೋತಿ** ಕಮ್ಮವಗ್ಗೇ (ಪರಿ॰ ೪೮೨ ಆದಯೋ) ಕಥಿತತ್ತಾ। ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಂ ನಾಮೇತಂ ವೀಸತಿವಗ್ಗಕರಣೀಯಪರಮನ್ತಿ ಆಹ **"ಯತ್ಥ ಏಕವೀಸತಿ ಭಿಕ್ಖೂ ನಿಸೀದಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತೀ"**ತಿ। ಯಸ್ಸಂ ಸೀಮಾಯಂ ಹೇಟ್ಠಿಮಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಕಮ್ಮಾರಹೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕವೀಸತಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಪರಿಮಣ್ಡಲಾಕಾರೇನ ನಿಸೀದಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಅಯಂ **ಅತಿಖುದ್ದಕಾ ನಾಮಾತಿ** ಅತ್ಥೋ। ಏವರೂಪಾ ಚ ಸೀಮಾ ಸಮ್ಮತಾಪಿ ಅಸಮ್ಮತಾ, ಗಾಮಖೇತ್ತಸದಿಸಾವ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕುಪ್ಪತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸಸೀಮಾಸುಪಿ।

ಸಮ್ಮತಾತಿ ಬದ್ಧಾ, ವಾಚಿತಕಮ್ಮವಾಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ವಾಚನಮೇವ ಹಿ ಬನ್ಧನಂ ನಾಮ। ನಿಮಿತ್ತಂ ನ ಉಪಗಚ್ಛತೀತಿ **ಅನಿಮಿತ್ತುಪಗೋ,** ತಂ ಅನಿಮಿತ್ತುಪಗಂ, ಅನಿಮಿತ್ತಾರಹನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ತಚಸಾರರುಕ್ಖೋ** ನಾಮ ತಾಲನಾಳಿಕೇರಾದಿಕಾ। **ಪಂಸುಪುಞ್ಜವಾಲುಕಾಪುಞ್ಜಾನನ್ತಿ** ಪಂಸುರಾಸಿವಾಲುಕಾರಾಸೀನಂ ಮಜ್ಝೇ। ನಿದ್ಧಾರಣೇ ಚೇತಂ ಸಾಮಿವಚನಂ। ಪೋತ್ಥಕೇಸು ಪನ ಕತ್ಥಚಿ "ಪಂಸುಪುಞ್ಜಂ ವಾ ವಾಲುಕಾಪುಞ್ಜಂ ವಾ ಅಞ್ಞತರ"ನ್ತಿ ಪಾಠೋ ದಿಸ್ಸತಿ, ಸೋ ಪನ ಅಪಾಠೋ। ನ ಹಿ ಸೋ "ಅಞ್ಞತರ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಯುಜ್ಜತೀತಿ। **ಅನ್ತರಾತಿ** ನಿಮಿತ್ತುಪಗನಿಮಿತ್ತಾನಮನ್ತರಾ। ಏತ್ಥ ಚ ಯಾ ತೀಹಿ ನಿಮಿತ್ತೇಹಿ ಬಜ್ಝಮಾನಾ ಅನಿಮಿತ್ತುಪಗೇಸು ತಚಸಾರರುಕ್ಖಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಂ ಅನ್ತರಾ ಏಕಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಸಮ್ಮತಾ, ಸಾ **ಖಣ್ಡನಿಮಿತ್ತಾ** ನಾಮ ಹೋತಿ। ಯಾ ಪನ ಚತುಪಞ್ಚನಿಮಿತ್ತಾದೀಹಿ ಬಜ್ಝಮಾನಾ ಇಮೇಸು ತಚಸಾರರುಕ್ಖಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಂ ಅನ್ತರಾ ಏಕಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಸಮ್ಮತಾ, ಸಾ **ಖಣ್ಡನಿಮಿತ್ತಾ** ನಾಮ ನ ಹೋತೀತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ ನಿಮಿತ್ತುಪಗಾನಂ ನಿಮಿತ್ತಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಸಬ್ಭಾವತೋ। ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಪನ ಅವಿಸೇಸೇನ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬನ್ತಿ** ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರೇನ। **ನಿಮಿತ್ತಾನಂ ಬಹಿ ಠಿತೇನ ಸಮ್ಮತಾತಿ** ತೇಸಂ ಬಹಿ ಠಿತೇನ ವಾಚಿತಕಮ್ಮವಾಚಾ। ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಪನ ಅನ್ತೋ ಚ ಬಹಿ ಚ ಠತ್ವಾ ಕಿತ್ತೇತುಂ ವಟ್ಟನ್ತಿ।

ಏವಂ ಸಮ್ಮತಾಪೀತಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಸಮ್ಮತಾಪಿ। ಇಮಸ್ಸ "ಅಸಮ್ಮತಾವ ಹೋತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಸಬ್ಬಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನದೀ ಅಸೀಮಾತಿ** ಯಾ ಕಾಚಿ ನದೀಲಕ್ಖಣಪ್ಪತ್ತಾ ನದೀ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ "ಏತಂ ಬದ್ಧಸೀಮಂ ಕರೋಮಾ"ತಿ ಕತಾಪಿ ಅಸೀಮಾ, ಬದ್ಧಸೀಮಾ ನ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವೇನ ಪನ ಸಾ ಬದ್ಧಸೀಮಾಸದಿಸಾ। ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಸಮುದ್ದಜಾತಸ್ಸರೇಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ। **"ಸಂಸಟ್ಠವಿಟಪಾ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಆಸನ್ನತಂ ದೀಪೇತಿ। **ಬದ್ಧಾ ಹೋತೀತಿ** ಪಚ್ಛಿಮದಿಸಾಭಾಗೇ ಸೀಮಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ತಸ್ಸಾ ಪದೇಸನ್ತಿ** ತಸ್ಸಾ ಏಕದೇಸಂ। ಯತ್ಥ ಠತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ, ತಾದಿಸಂ ಏಕದೇಸನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯತ್ಥ ಪನ ಠಿತೇಹಿ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ತಾದಿಸಂ ಪದೇಸಂ ಅನ್ತೋ ಕರಿತ್ವಾ ಬನ್ಧನ್ತಾ **ಸೀಮಾಯ ಸೀಮಂ ಸಮ್ಭಿನ್ದನ್ತಿ** ನಾಮ, ನ ತು ಅಜ್ಝೋತ್ಥರನ್ತಿ ನಾಮಾತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ಪನ **"ಸಮ್ಭಿನ್ದನಂ** ಪರೇಸಂ ಸೀಮಾಯ ಏಕಂ ವಾ ದ್ವೇ ವಾ ನಿಮಿತ್ತೇ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಲೇಖಾಮತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಬನ್ಧನಂ। **ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಣಂ** ನಾಮ ಪರೇಸಂ ಸೀಮಾಯ ನಿಮಿತ್ತೇ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ತಂ ಸಕಲಂ ವಾ ತಸ್ಸೇಕದೇಸಂ ವಾ ಅನ್ತೋ ಕರೋನ್ತೇನ ತಸ್ಸಾ ಬಹಿ ಏಕಿಸ್ಸಂ ದ್ವೀಸು ವಾ ದಿಸಾಸು ನಿಮಿತ್ತೇ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಬನ್ಧನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಪಬ್ಬತಾದೀನಂ ನಿಮಿತ್ತಾನಂ ಸಮ್ಪದಾ **ನಿಮಿತ್ತಸಮ್ಪತ್ತಿ।** ಪಬ್ಬತೋವ ನಿಮಿತ್ತಂ **ಪಬ್ಬತನಿಮಿತ್ತಂ।** ಏವಂ ಸೇಸೇಸುಪಿ। **ಏವಂ ವುತ್ತೇಸೂತಿ ಉಪೋಸಥಕ್ಖನ್ಧಕೇ** (ಮಹಾವ॰ ೧೩೮ ಆದಯೋ) ಸೀಮಾಸಮ್ಮುತಿಯಂ ವುತ್ತೇಸು। ಇಮೇಹಿ ಚ ಪನ ಅಟ್ಠಹಿ ನಿಮಿತ್ತೇಹಿ ಅಸಮ್ಮಿಸ್ಸೇಹಿಪಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಮಿಸ್ಸೇಹಿಪಿ ಸೀಮಂ ಸಮ್ಮನ್ನಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ತೇನಾಹ **"ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ದಿಸಾಭಾಗೇ ಯಥಾಲದ್ಧಾನಿ ನಿಮಿತ್ತುಪಗಾನಿ ನಿಮಿತ್ತಾನೀ"**ತಿ। ಏಕೇನ, ಪನ ದ್ವೀಹಿ ವಾ ನಿಮಿತ್ತೇಹಿ ಸಮ್ಮನ್ನಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ತೀಣಿ ಪನ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾನಂ ನಿಮಿತ್ತಾನಂ ಸತೇನಾಪಿ ವಟ್ಟತಿ। "ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಕಿಂ ನಿಮಿತ್ತ"ನ್ತಿ ವಿನಯಧರೇನ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ, "ಪಬ್ಬತೋ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಪುನ ವಿನಯಧರೇನೇವ "ಏಸೋ ಪಬ್ಬತೋ ನಿಮಿತ್ತ"ನ್ತಿ ಏವಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಕಿತ್ತೇತಬ್ಬಂ। "ಏತಂ ಪಬ್ಬತಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಕರೋಮ, ನಿಮಿತ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ, ನಿಮಿತ್ತಂ ಕತೋ, ನಿಮಿತ್ತಂ ಹೋತು, ಹೋತಿ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏವಂ ಪನ ಕಿತ್ತೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। **ಪಾಸಾಣಾದೀಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ। ತೇನಾಹ **"ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಕಿಂ ನಿಮಿತ್ತ"**ನ್ತಿಆದಿ। "ಪಬ್ಬತೋ, ಭನ್ತೇ,

ಉದಕಂ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ಏವಂ ಪನ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ವಾ ಆಚಿಕ್ಖತು, ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ವಾ, ವಟ್ಟತಿಯೇವ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ "ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ಅನುದಿಸಾಯ ಕಿಂ ನಿಮಿತ್ತಂ? ಪಾಸಾಣೋ, ಭನ್ತೇ, ಏಸೋ ಪಾಸಾಣೋ ನಿಮಿತ್ತಂ। ದಕ್ಖಿಣಾಯ ದಿಸಾಯ, ದಕ್ಖಿಣಾಯ ಅನುದಿಸಾಯ, ಪಚ್ಛಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ, ಪಚ್ಛಿಮಾಯ ಅನುದಿಸಾಯ, ಉತ್ತರಾಯ ದಿಸಾಯ, ಉತ್ತರಾಯ ಅನುದಿಸಾಯ ಕಿಂ ನಿಮಿತ್ತಂ? ಉದಕಂ, ಭನ್ತೇ, ಏತಂ ಉದಕಂ ನಿಮಿತ್ತ"ನ್ತಿ ಇದಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಏತ್ಥ ಪನ ಅಟ್ಠತ್ವಾ ಪುನ "ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಕಿಂ ನಿಮಿತ್ತಂ? ಪಬ್ಬತೋ, ಭನ್ತೇ, ಏಸೋ ಪಬ್ಬತೋ ನಿಮಿತ್ತ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಪಠಮಂ ಕಿತ್ತಿತನಿಮಿತ್ತಂ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾವ ಠಪೇತಬ್ಬಂ। ಏವಞ್ಹಿ ನಿಮಿತ್ತೇನ ನಿಮಿತ್ತಂ ಘಟಿತಂ ಹೋತಿ। **ಸಮ್ಮಾ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ**ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞನಾಮವಿಪರಿಯಾಯೇನ, ಅನಿಮಿತ್ತಾನಂ ನಾಮೇನ ಚ ಅಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಯಥಾವುತ್ತೇನೇವ ನಯೇನ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ। **ಸಮ್ಮತಾ**ತಿ "ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ **ಉಪೋಸಥಕ್ಖನ್ಧಕೇ** (ಮಹಾವ॰ ೧೩೯ ಆದಯೋ) ವುತ್ತಾಯ ಪರಿಸುದ್ಧಾಯ ಞತ್ತಿದುತಿಯಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಬದ್ಧಾ। ತತ್ಥ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಸಕಿಂ ಕಿತ್ತಿತಾನಿಪಿ ಕಿತ್ತಿತಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ। **ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಸೀಮಮಣ್ಡಲಂ ಸಮ್ಬನ್ಧನ್ತೇನ ನಿಮಿತ್ತಂ ಕಿತ್ತೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೩೮) ವುತ್ತಂ।

ತತ್ರಾತಿ ತೇಸು ಅಟ್ಠಸು ನಿಮಿತ್ತೇಸು। **ನಿಮಿತ್ತುಪಗತಾ**ತಿ ನಿಮಿತ್ತಯೋಗ್ಯತಾ। **"ಹತ್ಥಿಪ್ಪಮಾಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ"**ತಿ ವಚನತೋ ಹತ್ಥಿಪ್ಪಮಾಣೋಪಿ ನಿಮಿತ್ತುಪಗೋಯೇವ। ಹತ್ಥೀ ಪನ ಸತ್ತರತನೋ ವಾ ಅಡ್ಢಟ್ಠರತನೋ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಮಹಾವಗ್ಗ ೩.೧೩೮) ವಾ। **ತತೋ ಓಮಕತರೋ**ತಿ ತತೋ ಹತ್ಥಿಪ್ಪಮಾಣತೋ ಖುದ್ದಕತರೋ। ಸಚೇ ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಚತ್ತಾರೋ ವಾ ತೀಸು ವಾ ತಯೋ ಪಬ್ಬತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಚತೂಹಿ, ತೀಹಿ ವಾ ಪಬ್ಬತನಿಮಿತ್ತೇಹೇವ ಸಮ್ಮನ್ನಿತುಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ, ದ್ವೀಹಿ ಪನ ನಿಮಿತ್ತೇಹಿ, ಏಕೇನ ವಾ ಸಮ್ಮನ್ನಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಇತೋ ಪರೇಸು ಪಾಸಾಣನಿಮಿತ್ತಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತಸ್ಮಾ ಪಬ್ಬತನಿಮಿತ್ತಂ ಕರೋನ್ತೇನ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ "ಏಕಾಬದ್ಧೋ, ನ ಏಕಾಬದ್ಧೋ"ತಿ। ಸಚೇ ಏಕಾಬದ್ಧೋ ಹೋತಿ, ನ ಕಾತಬ್ಬೋ। ತಞ್ಹಿ ಚತೂಸು ವಾ ಅಟ್ಠಸು ವಾ ದಿಸಾಸು ಕಿತ್ತೇನ್ತೇನಾಪಿ ಏಕಮೇವ ನಿಮಿತ್ತಂ ಕಿತ್ತಿತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯೋ ಏವಂ ಚಕ್ಕಸಣ್ಠಾನೇನ ವಿಹಾರಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಠಿತೋ ಪಬ್ಬತೋ, ತಂ ಏಕದಿಸಾಯ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಾಸು ದಿಸಾಸು ತಂ ಬಹಿದ್ಧಾ ಕತ್ವಾ ಅನ್ತೋ ಅಞ್ಞಾನಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಕಿತ್ತೇತಬ್ಬಾನಿ। ಸಚೇ ಪಬ್ಬತಸ್ಸ ತತಿಯಭಾಗಂ ವಾ ಉಪಡ್ಢಂ ವಾ ಅನ್ತೋಸೀಮಾಯ ಕತ್ತುಕಾಮಾ ಹೋನ್ತಿ, ಪಬ್ಬತಂ ಅಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಯತ್ತಕಂ ಪದೇಸಂ ಅನ್ತೋ ಕತ್ತುಕಾಮಾ, ತಸ್ಸ ಪರತೋ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪಬ್ಬತೇ ಜಾತರುಕ್ಖವಮ್ಮಿಕಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಕಿತ್ತೇತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಯೋಜನದ್ವಿಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಂ ಸಬ್ಬಂ ಪಬ್ಬತಂ ಅನ್ತೋ ಕತ್ತುಕಾಮಾ ಹೋನ್ತಿ, ಪಬ್ಬತಸ್ಸ ಪರತೋ ಭೂಮಿಯಂ ಜಾತರುಕ್ಖವಮ್ಮಿಕಾದೀನಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಕಿತ್ತೇತಬ್ಬಾನಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೩೮; ವಿ॰ ಸಙ್ಗ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೫೮)।

ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಗಣನಂ ವೋಹಾರಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದ್ವತ್ತಿಂಸಪಲಗುಳಪಿಣ್ಡಪರಿಮಾಣೋ**ತಿ ಥೂಲತಾಯ, ನ ತುಲಗಣನಾಯ। ತತ್ಥ **"ಏಕಪಲಂ** ನಾಮ ದಸಕಲಞ್ಜ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ಇಟ್ಠಕಾ ಮಹನ್ತಾಪಿ ನ ವಟ್ಟತಿ। ತಥಾ ಅನಿಮಿತ್ತುಪಗಪಾಸಾಣಾನಂ ರಾಸಿ, ಪಗೇವ ಪಂಸುವಾಲುಕಾರಾಸಿ। ಭೂಮಿಸಮೋ ಖಲಮಣ್ಡಲಸದಿಸೋ ಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣೋ ವಾ ಭೂಮಿತೋ ಖಾಣುಕೋ ವಿಯ ಉಟ್ಠಿತಪಾಸಾಣೋ ವಾ ಹೋತಿ, ಸೋಪಿ ಪಮಾಣೂಪಗೋ ಚೇ, ವಟ್ಟತಿ। "ಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣೋ ಪನ ಅತಿಮಹನ್ತೋಪಿ ಪಾಸಾಣಸಙ್ಖ್ಯಮೇವ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಆಹ **"ಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣೋ** ಪನಾ"ತಿಆದಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಚೇ ಮಹತೋ ಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣಸ್ಸ ಏಕಂ ಪದೇಸಂ ಅನ್ತೋಸೀಮಾಯಂ ಕತ್ತುಕಾಮಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಂ ಅಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ತಸ್ಸುಪರಿ ಅಞ್ಞೋ ಪಾಸಾಣೋ ಕಿತ್ತೇತಬ್ಬೋ। ಸಚೇ ಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣುಪರಿ ವಿಹಾರಂ ಕರೋನ್ತಿ, ವಿಹಾರಮಜ್ಝೇನ ಚ ಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣೋ ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ಏವರೂಪೋ ಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣೋ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಸಚೇ ಹಿ ತಂ ಕಿತ್ತೇನ್ತಿ, ನಿಮಿತ್ತಸ್ಸುಪರಿ ವಿಹಾರೋ ಹೋತಿ, ನಿಮಿತ್ತಞ್ಚ ನಾಮ ಬಹಿಸೀಮಾಯಂ ಹೋತಿ, ವಿಹಾರೋಪಿ ಬಹಿಸೀಮಾಯಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ವಿಹಾರಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಠಿತಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣೋ ಪನ ಏಕತ್ಥ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ನ ಕಿತ್ತೇತಬ್ಬೋ।

ವನನಿಮಿತ್ತೇ ತಿಣವನಂ ವಾ ತಚಸಾರರುಕ್ಖವನಂ ವಾ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಆಹ **"ಅನ್ತೋಸಾರೇಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಅನ್ತೋಸಾರಾ** ನಾಮ ಅಮ್ಬಜಮ್ಬುಪನಸಾದಯೋ। **ಅನ್ತೋಸಾರಮಿಸ್ಸಕೇಹೀ**ತಿ ಅನ್ತೋ ಸಾರೋ ಯೇಸಂ ತೇ ಅನ್ತೋಸಾರಾ, ತೇಹಿ ಮಿಸ್ಸಕಾ ಅನ್ತೋಸಾರಮಿಸ್ಸಕಾ, ತೇಹಿ। **ಚತುಪಞ್ಚರುಕ್ಖಮತ್ತಮ್ಪೀ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಿಮಪರಿಚ್ಛೇದನಾಹ । ಉಕ್ಕಂಸತೋ ಪನ ಯೋಜನಸತಿಕಮ್ಪಿ ವನಂ

ವಟ್ಟತಿ। ಏತ್ಥ ಪನ ಚತುರುಕ್ಖಮತ್ತಞ್ಚೇ, ತಯೋ ಸಾರತೋ, ಏಕೋ ಅಸಾರತೋ। ಪಞ್ಚರುಕ್ಖಮತ್ತಞ್ಚೇ, ತಯೋ ಸಾರತೋ, ದ್ವೇ ಅಸಾರತೋತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಪನ ವನಮಜ್ಝೇ ವಿಹಾರಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತಂ ವನಂ ನ ಕಿತ್ತೇತಬ್ಬಂ। ಏಕದೇಸಂ ಅನ್ತೋಸೀಮಾಯಂ ಕತ್ತುಕಾಮೇಹಿಪಿ ವನಂ ಅಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ರುಕ್ಖಪಾಸಾಣಾದಯೋ ಕಿತ್ತೇತಬ್ಬಾ, ವಿಹಾರಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಠಿತವನಂ ಏಕತ್ಥ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ನ ಕಿತ್ತೇತಬ್ಬಂ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೩೮)।

ರುಕ್ಖನಿಮಿತ್ತೇಪಿ ತಚಸಾರರುಕ್ಖೋ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಆಹ **"ಅನ್ತೋಸಾರೋ"**ತಿ। **"ಭೂಮಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಕುಟಸರಾವಾದೀಸು ಠಿತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ತತೋ ಅಪನೇತ್ವಾ ಪನ ತಙ್ಖಣಮ್ಪಿ ಭೂಮಿಯಂ ರೋಪೇತ್ವಾ ಕೋಟ್ಠಕಂ ಕತ್ವಾ ಉದಕಂ ಆಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ ಕಿತ್ತೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ನವಮೂಲಸಾಖಾನಿಗ್ಗಮನಂ ಅಕಾರಣಂ। ಖನ್ಧಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ರೋಪಿತೇ ಪನ ಏತಂ ಯುಜ್ಜತಿ। **ಸೂಚಿದಣ್ಡಕಪ್ಪಮಾಣೋ**ತಿ "ಸೀಹಳದೀಪೇ ಲೇಖನದಣ್ಡಪ್ಪಮಾಣೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಮಹಾವಗ್ಗ ೩.೧೩೮), ಸೋ ಚ ಕನಿಟ್ಠಙ್ಗುಲಿಪರಿಮಾಣೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಇದಂ ಪನ ರುಕ್ಖನಿಮಿತ್ತಂ ಕಿತ್ತೇನ್ತೇನ "ರುಕ್ಖೋ"ತಿಪಿ, "ಸಾಕರುಕ್ಖೋ, ಸಾಲರುಕ್ಖೋ"ತಿಪಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಏಕಾಬದ್ಧಂ ಪನ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತನಿಗ್ರೋಧಸದಿಸಂ ರುಕ್ಖಂ ಏಕತ್ಥ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಕಿತ್ತೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ।

ಮಗ್ಗನಿಮಿತ್ತೇ ಅರಞ್ಞಖೇತ್ತನದೀತಳಾಕಮಗ್ಗಾದಯೋ ನ ವಟ್ಟನ್ತೀತಿ ಆಹ **"ಜಙ್ಘಮಗ್ಗೋ ವಾ ಹೋತೂ"**ತಿಆದಿ। ಯೋ ಪನ ಜಙ್ಘಮಗ್ಗೋ ಸಕಟಮಗ್ಗತೋ ಓಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುನ ಸಕಟಮಗ್ಗಮೇವ ಓತರತಿ, ಯೇ ವಾ ಜಙ್ಘಮಗ್ಗಸಕಟಮಗ್ಗಾ ಅವಳಞ್ಜಾ, ತೇ ನ ವಟ್ಟನ್ತಿ। ತೇನಾಹ **"ಜಙ್ಘಸತ್ಥಸಕಟಸತ್ಥೇಹೀ"**ತಿಆದಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಸಚೇ ಸಕಟಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅನ್ತಿಮಚಕ್ಕಮಗ್ಗಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಮಗ್ಗೋ ಬಹಿಸೀಮಾಯ ಹೋತಿ। ಸಚೇ ಬಾಹಿರಚಕ್ಕಮಗ್ಗಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಬಾಹಿರಚಕ್ಕಮಗ್ಗೋವ ಬಹಿಸೀಮಾಯ ಹೋತಿ, ಸೇಸಂ ಅನ್ತೋಸೀಮಂ ಭಜತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸಚೇಪಿ ದ್ವೇ ಮಗ್ಗಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಸಕಟಧುರಮಿವ ಏಕೀಭವನ್ತಿ, ದ್ವಿಧಾ ಭಿನ್ನಟ್ಠಾನೇ ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧಟ್ಠಾನೇ ವಾ ಸಕಿಂ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಪುನ ನ ಕಿತ್ತೇತಬ್ಬಾ। ಏಕಾಬದ್ಧನಿಮಿತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಹೋತಿ।

ಸಚೇ ವಿಹಾರಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಮಜ್ಝೇ ಏಕಂ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಅಪರಂ ಕಿತ್ತೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಏಕಾಬದ್ಧನಿಮಿತ್ತಞ್ಹೇತಂ। ಕೋಣಂ ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಗತಂ ಪನ ಪರಭಾಗೇ ಕಿತ್ತೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ವಿಹಾರಮಜ್ಝೇನ ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಗತಮಗ್ಗೋ ಪನ ನ ಕಿತ್ತೇತಬ್ಬೋ। ಕಿತ್ತಿತೇ ಪನ ನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪರಿ ವಿಹಾರೋ ಹೋತಿ। ಇಮಞ್ಚ ಮಗ್ಗಂ ಕಿತ್ತೇನ್ತೇನ "ಮಗ್ಗೋ ಪಜ್ಜೋ ಪಥೋ"ತಿಆದಿನಾ (ಚೂಳನಿ॰ ಪಾರಾಯನತ್ಥುತಿಗಾಥಾನಿದ್ದೇಸ ೧೦೧) ವುತ್ತೇಸು ದಸಸು ನಾಮೇಸು ಯೇನ ಕೇನಚಿ ನಾಮೇನ ಕಿತ್ತೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಪರಿಖಾಸಣ್ಠಾನೇನ ವಿಹಾರಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಗತಮಗ್ಗೋ ಏಕತ್ಥ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಕಿತ್ತೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ।

ಯಂ ಪನ ಅಬದ್ಧಸೀಮಾಲಕ್ಖಣೇ ನದಿಂ ವಕ್ಖಾಮಾತಿ "ಯಸ್ಸಾ ಧಮ್ಮಿಕಾನಂ ರಾಜೂನಂ ಕಾಲೇ"ತಿಆದಿನಾ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನವಣ್ಣನಾ) ಉದಕುಕ್ಖೇಪಸೀಮಾಯಂ ನದಿಯಾ ವಕ್ಖಮಾನತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ಯಾ ಪನ ನದೀ ಮಗ್ಗೋ ವಿಯ ಸಕಟಧುರಸಣ್ಠಾನೇನ ವಾ ಪರಿಖಾಸಣ್ಠಾನೇನ ವಾ ವಿಹಾರಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಗತಾ, ನಂ ಏಕತ್ಥ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಕಿತ್ತೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ವಿಹಾರಸ್ಸ ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಗತೇ ನದೀಚತುಕ್ಕೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಸಮ್ಮಿಸ್ಸನದಿಯೋ ಪನ ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಕಿತ್ತೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಸಚೇ ವತಿಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಯ ರುಕ್ಖಪಾದೇ ನಿಖಣಿತ್ವಾ ವಲ್ಲಿಪಲಾಲಾದೀಹಿ ನದೀಸೋತಂ ರುಮ್ಭನ್ತಿ, ಉದಕಮ್ಪಿ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಆವರಣಂ ಪವತ್ತತಿಯೇವ, ನಿಮಿತ್ತಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಯಥಾ ಪನ ಉದಕಂ ನಪ್ಪವತ್ತತಿ, ಏವಂ ಸೇತುಮ್ಹಿ ಕತೇ ಅಪ್ಪವತ್ತಮಾನಾ ನದೀ ನಿಮಿತ್ತಂ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಪವತ್ತನಟ್ಠಾನೇ ನದೀನಿಮಿತ್ತಂ, ಅಪ್ಪವತ್ತನಟ್ಠಾನೇ ಉದಕನಿಮಿತ್ತಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

ಯಾ ಪನ ದುಬ್ಬುಟ್ಠಿಕಾಲೇ ವಾ ಗಿಮ್ಹೇ ವಾ ನಿರುದಕಭಾವೇನ ನಪ್ಪವತ್ತತಿ, ಸಾ ವಟ್ಟತಿ। ಮಹಾನದಿತೋ ಉದಕಮಾತಿಕಂ ನೀಹರನ್ತಿ, ಸಾ ಕುನ್ನದೀಸದಿಸಾ ಹುತ್ವಾ ತೀಣಿ ಸಸ್ಸಾನಿ ಸಮ್ಪಾದೇನ್ತೀ ನಿಚ್ಚಂ ಪವತ್ತತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪವತ್ತತಿ, ನಿಮಿತ್ತಂ ಕಾತುಂ ನ

ವಟ್ಟತಿ। ಯಾ ಪನ ಮೂಲೇ ಮಹಾನದಿತೋ ನಿಗ್ಗತಾಪಿ ಕಾಲನ್ತರೇನ ತೇನೇವ ನಿಗ್ಗತಮಗ್ಗೇನ ನದಿಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ಗಚ್ಛತಿ, ಗಚ್ಛನ್ತೀ ಚ ಪರತೋ ಸುಸುಮಾರಾದಿಸಮಾಕಿಣ್ಣಾ ನಾವಾದೀಹಿ ಸಞ್ಚರಿತಬ್ಬಾ ನದೀ ಹೋತಿ, ತಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

ಅಸನ್ದಮಾನನ್ತಿ ಅಪ್ಪವತ್ತಮಾನಂ। ಸನ್ದಮಾನಂ ನಾಮ ಓಘನದೀಉದಕವಾಹಕಮಾತಿಕಾಸು ಉದಕಂ। **ವುತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದಕಾಲಂ ಅತಿಟ್ಠನ್ತನ್ತಿ** "ಯಾವ ಕಮ್ಮವಾಚಾಪರಿಯೋಸಾನಾ ಸಣ್ಠಮಾನಕ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದಕಾಲಂ ಅತಿಟ್ಠನ್ತಂ। **ಭಾಜನಗತನ್ತಿ** ನಾವಾಚಾಟಿಆದೀಸು ಭಾಜನೇಸು ಗತಂ। ಯಂ ಪನ **ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಗಮ್ಭೀರೇಸು ಆವಾಟಾದೀಸು ಉಕ್ಖೇಪಿಮಂ ಉದಕಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ನ ಕಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೩೮; ವಿ॰ ಸಙ್ಗ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೫೮) ವುತ್ತಂ, ತಂ ದುವುತ್ತಂ , ಅತ್ತನೋ ಮತಿಮತ್ತಮೇವ। ಠಿತಂ ಪನ ಅನ್ತಮಸೋ ಸೂಕರಖತಾಯಪಿ ಗಾಮದಾರಕಾನಂ ಕೀಳನವಾಪಿಯಮ್ಪಿ ಸಚೇ ಯಾವ ಕಮ್ಮವಾಚಾಪರಿಯೋಸಾನಂ ತಿಟ್ಠತಿ, ಅಪ್ಪಂ ವಾ ಹೋತು, ಬಹು ವಾ, ವಟ್ಟತಿಯೇವ। ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ ನಿಮಿತ್ತಸಞ್ಞಾಕರಣತ್ಥಂ ಪಾಸಾಣವಾಲಿಕಾಪಂಸುಆದಿರಾಸಿ ವಾ ಪಾಸಾಣತ್ಥಮ್ಭೋ ವಾ ದಾರುತ್ಥಮ್ಭೋ ವಾ ಕಾತಬ್ಬೋ।

ಏವಂ ನಿಮಿತ್ತಸಮ್ಪತ್ತಿಯುತ್ತತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯೇಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಬದ್ಧಾ ಪರಿಸಾಸಮ್ಪತ್ತಿಯುತ್ತಾ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪರಿಸಾಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಯುತ್ತಾ ನಾಮಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಚತುವಗ್ಗಕರಣೀಯತ್ತಾ **"ಚತೂಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇಮಞ್ಹಿ ಸೀಮಂ ಬನ್ಧಿತುಕಾಮೇಹಿ ಸಾಮನ್ತವಿಹಾರೇಸು ಭಿಕ್ಖೂ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ವಿಹಾರಸ್ಸ ಸೀಮಾಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಬದ್ಧಸೀಮವಿಹಾರಾನಂ ಸೀಮಾಯ ಸೀಮನ್ತರಿಕಂ, ಅಬದ್ಧಸೀಮವಿಹಾರಾನಂ ಸೀಮಾಯ ಉಪಚಾರಂ ಠಪೇತ್ವಾ ದಿಸಾಚಾರಿಕಭಿಕ್ಖೂನಂ ನಿಸ್ಸಞ್ಚಾರಸಮಯೇ ಸಚೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಗಾಮಖೇತ್ತೇ ಸೀಮಂ ಬನ್ಧಿತುಕಾಮಾ, ಯೇ ತತ್ಥ ಬದ್ಧಸೀಮವಿಹಾರಾ, ತೇಸು ಭಿಕ್ಖೂನಂ "ಮಯಂ ಅಜ್ಜ ಸೀಮಂ ಬನ್ಧಿಸ್ಸಾಮ, ತುಮ್ಹೇ ಸಕಸಕಸೀಮಾಪರಿಚ್ಛೇದತೋ ಮಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ಥಾ"ತಿ ಪೇಸೇತಬ್ಬಂ। ಯೇ ಅಬದ್ಧಸೀಮವಿಹಾರಾ, ತೇಸು ಭಿಕ್ಖೂ ಏಕಜ್ಝಂ ಸನ್ನಿಪಾತಾಪೇತಬ್ಬಾ, ಛನ್ದಾರಹಾನಂ ಛನ್ದೋ ಆಹರಾಪೇತಬ್ಬೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಯಾವತಿಕಾ ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮಖೇತ್ತೇ"**ತಿಆದಿ। **ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮಖೇತ್ತೇತಿ** ಯಸ್ಮಿಂ ಗಾಮಖೇತ್ತೇ ಠತ್ವಾ ಕಮ್ಮವಾಚಂ ವಾಚೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮಖೇತ್ತೇ। "ಸಚೇ ಅಞ್ಞಾನಿಪಿ ಗಾಮಖೇತ್ತಾನಿ ಅನ್ತೋ ಕತ್ತುಕಾಮಾ, ತೇಸು ಗಾಮೇಸು ಯೇ ಭಿಕ್ಖೂ ವಸನ್ತಿ, ತೇಹಿಪಿ ಆಗನ್ತಬ್ಬಂ, ಅನಾಗಚ್ಛನ್ತಾನಂ ಛನ್ದೋ ಆಹರಿತಬ್ಬೋ"ತಿ **ಮಹಾಸುಮತ್ಥೇರೋ** ಆಹ। **ಮಹಾಪದುಮತ್ಥೇರೋ** ಪನಾಹ "ನಾನಾಗಾಮಖೇತ್ತಾನಿ ನಾಮ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಬದ್ಧಸೀಮಾಸದಿಸಾನಿ, ನ ತತೋ ಛನ್ದಪಾರಿಸುದ್ಧಿ ಆಗಚ್ಛತಿ। ಅನ್ತೋನಿಮಿತ್ತಗತೇಹಿ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಆಗನ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಪುನ ಆಹ "ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಸೀಮಾಸಮ್ಮನ್ನನಕಾಲೇ ಆಗಮನಮ್ಪಿ ಅನಾಗಮನಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ, ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಸಮ್ಮನ್ನನಕಾಲೇ ಪನ ಅನ್ತೋನಿಮಿತ್ತಗತೇಹಿ ಆಗನ್ತಬ್ಬಂ। ಅನಾಗಚ್ಛನ್ತಾನಂ ಛನ್ದೋ ಆಹರಿತಬ್ಬೋ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೩೮)।

ಇದಾನಿ ಯೇಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಸಮ್ಮತಾ ಕಮ್ಮವಾಚಾಸಮ್ಪತ್ತಿಯುತ್ತಾ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಕಮ್ಮವಾಚಾಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಯುತ್ತಾ ನಾಮಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ। "ಯದಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪತ್ತಕಲ್ಲಂ, ಸಙ್ಘೋ ಏತೇಹಿ ನಿಮಿತ್ತೇಹಿ ಸೀಮಂ ಸಮ್ಮನ್ನೇಯ್ಯ ಸಮಾನಸಂವಾಸಂ ಏಕೂಪೋಸಥಂ, ಏಸಾ ಞತ್ತಿ। ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ, ಯಾವತಾ ಸಮನ್ತಾ ನಿಮಿತ್ತಾ ಕಿತ್ತಿತಾ, ಸಙ್ಘೋ ಏತೇಹಿ ನಿಮಿತ್ತೇಹಿ ಸೀಮಂ ಸಮ್ಮನ್ನತಿ ಸಮಾನಸಂವಾಸಂ ಏಕೂಪೋಸಥಂ, ಯಸ್ಸಾಯಸ್ಮತೋ ಖಮತಿ ಏತೇಹಿ ನಿಮಿತ್ತೇಹಿ ಸೀಮಾಯ ಸಮ್ಮುತಿ ಸಮಾನಸಂವಾಸಾಯ ಏಕೂಪೋಸಥಾಯ, ಸೋ ತುಣ್ಹಸ್ಸ। ಯಸ್ಸ ನಕ್ಖಮತಿ, ಸೋ ಭಾಸೇಯ್ಯ। ಸಮ್ಮತಾ ಸೀಮಾ ಸಙ್ಘೇನ ಏತೇಹಿ ನಿಮಿತ್ತೇಹಿ ಸಮಾನಸಂವಾಸಾ ಏಕೂಪೋಸಥಾ, ಖಮತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ, ತಸ್ಮಾ ತುಣ್ಹೀ, ಏವಮೇತಂ ಧಾರಯಾಮೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೩೯) ಇಮಂ ಪಾಳಿಸೇಸಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ವುತ್ತಾಯಾ**ತಿ ಉಪೋಸಥಕ್ಖನ್ಧಕೇ ವುತ್ತಾಯ। ಞತ್ತಿದೋಸಅನುಸ್ಸಾವನದೋಸೇಹಿ ವಿರಹಿತತ್ತಾ **ಪರಿಸುದ್ಧಾಯ**।

ಖಣ್ಡಸೀಮಾ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೩೮; ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಮಹಾವಗ್ಗ ೩.೧೩೮; ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಮಹಾವಗ್ಗ ೧೩೮) ನಾಮ ಖುದ್ದಕಸೀಮಾ। ಸಮಾನಸಂವಾಸಕತ್ಥಂ ಸಮ್ಮತಾ ಸೀಮಾ **ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಸೀಮಾ**। ಅವಿಪ್ಪವಾಸತ್ಥಂ ಸಮ್ಮತಾ ಸೀಮಾ

ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾ। ಇಮಾಸು ಪನ ತೀಸು ಸೀಮಂ ಸಮ್ಮನ್ನನ್ತೇಹಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜುಪಸಮ್ಪದಾದೀನಂ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಾನಂ ಸುಖಕರಣತ್ಥಂ ಪಠಮಂ ಖಣ್ಡಸೀಮಾ ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಾ। ತಂ ಪನ ಬನ್ಧನ್ತೇಹಿ ವತ್ತಂ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಹಿ ಬೋಧಿಚೇತಿಯಭತ್ತಸಾಲಾದೀನಿ ಸಬ್ಬವತ್ಥೂನಿ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಕತವಿಹಾರೇ ಬನ್ಧನ್ತಿ, ವಿಹಾರಮಜ್ಝೇ ಬಹೂನಂ ಸಮೋಸರಣಟ್ಠಾನೇ ಅಬನ್ಧಿತ್ವಾ ವಿಹಾರಪಚ್ಚನ್ತೇ ವಿವಿತ್ತೋಕಾಸೇ ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಾ। ಅಕತವಿಹಾರೇ ಬನ್ಧನ್ತೇಹಿ ಬೋಧಿಚೇತಿಯಾದೀನಂ ಸಬ್ಬವತ್ಥೂನಂ ಠಾನಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಯಥಾ ಪತಿಟ್ಠಿತೇಸು ವತ್ಥೂಸು ವಿಹಾರಪಚ್ಚನ್ತೇ ವಿವಿತ್ತೋಕಾಸೇ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಾ। ಸಾ ಹೇಟ್ಠಿಮಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಸಚೇ ಏಕವೀಸತಿಭಿಕ್ಖೂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ವಟ್ಟತಿ। ತತೋ ಓರಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಪರಂ ಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಂ ಗಣ್ಹನ್ತೀಪಿ ವಟ್ಟತಿ। ತಂ ಬನ್ಧನ್ತೇಹಿ ಸೀಮಾಮಾಳಕಸ್ಸ ಸಮನ್ತಾ ನಿಮಿತ್ತುಪಗಾ ಪಾಸಾಣಾ ಠಪೇತಬ್ಬಾ, ನ ಖಣ್ಡಸೀಮಾಯ ಠಿತೇಹಿ ಮಹಾಸೀಮಾ ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಾ, ನ ಮಹಾಸೀಮಾಯ ಠಿತೇಹಿ ಖಣ್ಡಸೀಮಾ। ಖಣ್ಡಸೀಮಾಯಮೇವ ಪನ ಠತ್ವಾ ಖಣ್ಡಸೀಮಾ ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಾ, ಮಹಾಸೀಮಾಯಮೇವ ಠತ್ವಾ ಮಹಾಸೀಮಾ।

ತತ್ರಾಯಂ ಬನ್ಧನವಿಧಿ - ಸಮನ್ತಾ "ಏಸೋ ಪಾಸಾಣೋ ನಿಮಿತ್ತ"ನ್ತಿ ಏವಂ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಸೀಮಾ ಸಮ್ಮನ್ನಿತಬ್ಬಾ। ಅಥ ತಸ್ಸಾ ಏವ ದಳ್ಹೀಕಮ್ಮತ್ಥಂ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಕಮ್ಮವಾಚಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಏವಞ್ಹಿ "ಸೀಮಂ ಸಮೂಹನಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಆಗತಾ ಸಮೂಹನಿತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಸೀಮಂ ಸಮ್ಮನ್ನಿತ್ವಾ ಬಹಿ ಸೀಮನ್ತರಿಕಪಾಸಾಣಾ ಠಪೇತಬ್ಬಾ, ಸೀಮನ್ತರಿಕಾ ಪಚ್ಛಿಮಕೋಟಿಯಾ ಚತುರಙ್ಗುಲಪ್ಪಮಾಣಾಪಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೩೮; ವಿ॰ ಸಙ್ಗ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೬೩) ವಟ್ಟತಿ। ಸಚೇ ಪನ ವಿಹಾರೋ ಮಹಾ ಹೋತಿ, ದ್ವೇಪಿ ತಿಸ್ಸೋಪಿ ತತುತ್ತರಿಪಿ ಖಣ್ಡಸೀಮಾಯೋ ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಾ।

ಏವಂ ಖಣ್ಡಸೀಮಂ ಸಮ್ಮನ್ನಿತ್ವಾ ಮಹಾಸೀಮಾಸಮ್ಮುತಿಕಾಲೇ ಖಣ್ಡಸೀಮತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಮಹಾಸೀಮಾಯಂ ಠತ್ವಾ ಸಮನ್ತಾ ಅನುಪರಿಯಾಯನ್ತೇಹಿ ಸೀಮನ್ತರಿಕಪಾಸಾಣಾ ಕಿತ್ತೇತಬ್ಬಾ। ತತೋ ಅವಸೇಸನಿಮಿತ್ತೇ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಹತ್ಥಪಾಸಂ ಅವಿಜಹನ್ತೇಹಿ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಸೀಮಂ ಸಮ್ಮನ್ನಿತ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ದಳ್ಹೀಕಮ್ಮತ್ಥಂ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಕಮ್ಮವಾಚಾಪಿ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಏವಞ್ಹಿ "ಸೀಮಂ ಸಮೂಹನಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಆಗತಾ ಸಮೂಹನಿತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಸಚೇ ಪನ ಖಣ್ಡಸೀಮಾಯ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ತತೋ ಸೀಮನ್ತರಿಕಾಯ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಮಹಾಸೀಮಾಯ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಕಿತ್ತೇನ್ತಿ, ಏವಂ ತೀಸು ಠಾನೇಸು ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಯಂ ಸೀಮಂ ಇಚ್ಛನ್ತಿ, ತಂ ಪಠಮಂ ಬನ್ಧಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಯಥಾವುತ್ತನಯೇನ ಖಣ್ಡಸೀಮತೋವ ಪಟ್ಠಾಯ ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಾ। ಏವಂ ಬದ್ಧಾಸು ಪನ ಸೀಮಾಸು ಖಣ್ಡಸೀಮಾಯಂ ಠಿತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಮಹಾಸೀಮಾಯಂ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಾನಂ ನ ಕೋಪೇನ್ತಿ, ಮಹಾಸೀಮಾಯಂ ವಾ ಠಿತಾ ಖಣ್ಡಸೀಮಾಯಂ ಕರೋನ್ತಾನಂ। ಸೀಮನ್ತರಿಕಾಯ ಪನ ಠಿತಾ ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ನ ಕೋಪನ್ತಿ। ಗಾಮಖೇತ್ತೇ ಠತ್ವಾ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಾನಂ ಪನ ಸೀಮನ್ತರಿಕಾಯ ಠಿತಾ ಕೋಪೇನ್ತಿ। ಸೀಮನ್ತರಿಕಾ ಹಿ ಗಾಮಖೇತ್ತಂ ಭಜತಿ। ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಸಮ್ಮನ್ನನೇ ಕತೇ ಸತಿ ಸಾ ಚ **ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾ** ನಾಮ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ "**ತಸ್ಸಾಯೇವ ಪಭೇದೋ**"ತಿ। **ತಸ್ಸಾಯೇವಾ**ತಿ ಬದ್ಧಸೀಮಾಯ ಏವ।

ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ - "ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾಮಞ್ಚ ಗಾಮೂಪಚಾರಞ್ಚಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೪೪) ವಚನತೋ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾ ಗಾಮಞ್ಚ ಗಾಮೂಪಚಾರಞ್ಚ ನ ಓತರತಿ, ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಸೀಮಾ ಪನ ತತ್ಥಾಪಿ ಓತರತಿ। ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಸೀಮಾ ಚೇತ್ಥ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಗಚ್ಛತಿ, ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾ ಪನ ಯತ್ಥ ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಸೀಮಾ, ತತ್ಥೇವ ಗಚ್ಛತಿ। ನ ಹಿ ತಸ್ಸಾ ವಿಸುಂ ನಿಮಿತ್ತಕಿತ್ತನಂ ಅತ್ಥಿ। ತತ್ಥ ಸಚೇ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಾಯ ಸಮ್ಮುತಿಕಾಲೇ ಗಾಮೋ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಸಾ ನ ಓತರತಿ। ಸಚೇ ಪನ ಸಮ್ಮತಾಯ ಸೀಮಾಯ ಪಚ್ಛಾ ಗಾಮೋ ನಿವಿಸತಿ, ಸೋಪಿ ಸೀಮಾಸಙ್ಖ್ಯಮೇವ ಗಚ್ಛತಿ। ಯಥಾ ಚ ಪಚ್ಛಾ ನಿವಿಟ್ಠೋ, ಏವಂ ಪಠಮಂ ನಿವಿಟ್ಠಸ್ಸ ಪಚ್ಛಾ ವಡ್ಢಿತಪ್ಪದೇಸೋಪಿ ಸೀಮಾಸಙ್ಖ್ಯಮೇವ ಗಚ್ಛತಿ। ಸಚೇಪಿ ಸೀಮಾಸಮ್ಮುತಿಕಾಲೇ ಗೇಹಾನಿ ಕತಾನಿ, "ಪವಿಸಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಆಲಯೋಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಮನುಸ್ಸಾ ಪನ ಅಪ್ಪವಿಟ್ಠಾ, ಪೋರಾಣಗಾಮಂ ವಾ ಸಗೇಹಮೇವ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಗತಾ, ಅಗಾಮೋಯೇವ ಏಸ, ಸೀಮಾ ಓತರತಿ। ಸಚೇ ಪನ ಏಕಮ್ಪಿ ಕುಲಂ ಪವಿಟ್ಠಂ ವಾ ಅಗತಂ ವಾ ಅತ್ಥಿ, ಗಾಮೋಯೇವ, ಸೀಮಾ ನ ಓತರತಿ।

ಏವಂ ಬದ್ಧಸೀಮಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅಬದ್ಧಸೀಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಅಬದ್ಧಸೀಮಾ ಪನಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಗಾಮೋ ಏವ ಸೀಮಾ **ಗಾಮಸೀಮಾ**। ಗಾಮಗ್ಗಹಣೇನ ಚೇತ್ಥ ನಿಗಮನಗರಾನಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಹೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯತ್ತಕೇ ಪದೇಸೇ ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಗಾಮಭೋಜಕಾ ಬಲಿಂ ಲಭನ್ತಿ, ಸೋ ಪದೇಸೋ ಅಪ್ಪೋ ವಾ ಹೋತು, ಮಹನ್ತೋ ವಾ, ಏಕಂ ಗಾಮಖೇತ್ತಂ ನಾಮ। ಯಮ್ಪಿ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಗಾಮಖೇತ್ತೇ ಏಕಂ ಪದೇಸಂ “ಅಯಂ ವಿಸುಂ ಗಾಮೋ ಹೋತೂ”ತಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ರಾಜಾ ಕಸ್ಸಚಿ ದೇತಿ, ಸೋಪಿ **ವಿಸುಂಗಾಮಸೀಮಾ** ಹೋತಿಯೇವ। ತಸ್ಮಾ ಸಾ ಚ ಇತರಾ ಚ ಪಕತಿಗಾಮಸೀಮಾ ಬದ್ಧಸೀಮಾಸದಿಸಾವ ಹೋತಿ। ಕೇವಲಂ ಪನ ತಿಚೀವರವಿಪ್ಪವಾಸಪರಿಹಾರಂ ನ ಲಭತೀತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೪೭)।

ಅಗಾಮಕೇ ಅರಞ್ಞೇತಿ ವಿಞ್ಝಾಟವಿಸದಿಸೇ ಅರಞ್ಞೇ। ತೇನಾಹ **“ಅಗಾಮಕಂ ನಾಮಾ”**ತಿಆದಿ। ಅಯಂ ಪನ ಸೀಮಾ ತಿಚೀವರವಿಪ್ಪವಾಸಪರಿಹಾರಮ್ಪಿ ಲಭತಿ। **ಮಚ್ಛಬನ್ಧಾನನ್ತಿ** ಕೇವಟ್ಟಾನಂ। **ಅಗಮನಪಥೇಸೂತಿ** ಗನ್ತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಪಥೇಸು। ಯತ್ಥ ತದಹೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ತದಹೇವ ಪಚ್ಚಾಗನ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ, ತಾದಿಸೇಸೂತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇಸಂ ಗಮನಪರಿಯನ್ತಸ್ಸ ಓರತೋ ಪನ ಗಾಮಸೀಮಾಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತಿ। ತತ್ಥ ಗಾಮಸೀಮಂ ಅಸೋಧೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। **ಮಜ್ಝೇ ಠಿತಾನಂ ಸಬ್ಬದಿಸಾಸು ಸತ್ತಬ್ಭನ್ತರಾತಿ** ಮಜ್ಝೇ ಠಿತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಠಿತೋಕಾಸತೋ ಸಬ್ಬದಿಸಾಸು ಸತ್ತಬ್ಭನ್ತರಾ। **ತತ್ಥಾತಿ** ತೇಸು ಅಬ್ಭನ್ತರೇಸು। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಪರಿಸವಸೇನ ವಡ್ಢತಿ, ತಸ್ಮಾ। **ಉಪಚಾರತ್ಥಾಯಾತಿ** ಸೀಮೋಪಚಾರತ್ಥಾಯ। **ಸೀಮಾಭಾವಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾತಿ** ಬದ್ಧಸೀಮಾಭಾವಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ। ಸಮಾನೋ ಸಂವಾಸೋ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸಮಾನಸಂವಾಸಾ**। ಏಕೋ ಉಪೋಸಥೋ ಏತ್ಥಾತಿ **ಏಕೂಪೋಸಥಾ**। ಏತ್ಥ ಚ ಉಪೋಸಥಸ್ಸ ವಿಸುಂ ಗಹಿತತ್ತಾ ಅವಸೇಸಕಮ್ಮವಸೇನ ಸಮಾನಸಂವಾಸತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ವುತ್ತಾತಿ** ಅಬದ್ಧಸೀಮಾಪರಿಚ್ಛೇದಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಉಪೋಸಥಕ್ಖನ್ಧಕೇ** (ಮಹಾವ॰ ೧೪೮) ವುತ್ತಾ। ಅನು ಅನು ಅಡ್ಢಮಾಸಂ **ಅನ್ವಡ್ಢಮಾಸಂ,** ಅಡ್ಢಮಾಸೇ ಅಡ್ಢಮಾಸೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ **“ಅನುದಸಾಹ”**ನ್ತಿಆದೀಸುಪಿ। **ದೇವೇತಿ** ಮೇಘೇ। **ವಲಾಹಕೇಸು ವಿಗತಮತ್ತೇಸೂತಿ** ಭಾವೇನಭಾವಲಕ್ಖಣೇ ಭುಮ್ಮಂ। **ಸೋತನ್ತಿ** ಉದಕಪ್ಪವಾಹೋ ವುಚ್ಚತಿ। ತಿತ್ಥೇನ ವಾ ಅತಿತ್ಥೇನ ವಾ ಓತರಿತ್ವಾತಿ ಪಾರಸೇಸೋ। **ತಿಮಣ್ಡಲಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾತಿ** ಯಥಾ ತಿಮಣ್ಡಲಪಟಿಚ್ಛಾದನಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ। **ಉತ್ತರನ್ತಿಯಾತಿ** ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಉತ್ತರನ್ತಿಯಾ। **ಭಿಕ್ಖುನೀವಿಭಙ್ಗೇ** (ಪಾಚಿ॰ ೬೯೨) ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ವಸೇನ ನದೀಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತತ್ತಾ **“ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನ ವಿಸೇಸಸಬ್ಭಾವತೋ।

ಕೇನಚಿ ಖಣಿತ್ವಾ ಅಕತೋತಿ ಅನ್ತಮಸೋ ತಿರಚ್ಛಾನೇನಪಿ ಖಣಿತ್ವಾ ಅಕತೋ। **ನದಿಂ ವಾ ಸಮುದ್ದಂ ವಾ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾತಿ** ನದೀಕೂಲಂ ವಾ ಸಮುದ್ದವೇಲಂ ವಾ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ। **ಏತಂ ಲಕ್ಖಣನ್ತಿ** “ಯತ್ಥ ನದಿಯಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇ ವಸ್ಸಕಾಲೇ ಉದಕಂ ಸನ್ತಿಟ್ಠತೀ”ತಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನವಣ್ಣನಾ) ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಲಕ್ಖಣಂ। ಲೋಣೀಪಿ ಜಾತಸ್ಸರಸಙ್ಖಮೇವ ಗಚ್ಛತಿ। ಯತ್ಥ ಪನ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇ ವಸ್ಸಕಾಲೇ ವಸ್ಸೇ ಪಚ್ಛಿನ್ನಮತ್ತೇ ಪಿವಿತುಂ ವಾ ಹತ್ಥಪಾದೇ ಧೋವಿತುಂ ವಾ ಉದಕಂ ನ ಹೋತಿ ಸುಕ್ಖತಿ, ಅಯಂ ಜಾತಸ್ಸರೋ ಗಾಮಖೇತ್ತಸಙ್ಖಮೇವ ಗಚ್ಛತಿ।

ಉದಕುಕ್ಖೇಪಾತಿ ಕರಣತ್ಥೇ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನನ್ತಿ ಆಹ **“ಉದಕುಕ್ಖೇಪೇನಾ”**ತಿ। ಕಥಂ ಪನ ಉದಕಂ ಖಿಪಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ **“ತತ್ಥಾ”**ತಿಆದಿ। **ಮಜ್ಝಿಮೇನ ಪುರಿಸೇನಾತಿ** ಥಾಮಮಜ್ಝಿಮೇನ ಪುರಿಸೇನ। **ಅಯಂ ಉದಕುಕ್ಖೇಪೋ ನಾಮಾತಿ** ಅಯಂ ಉದಕುಕ್ಖೇಪೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾ ಸೀಮಾ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಾವ ಪರಿಸಾ ವಡ್ಢತಿ, ತಾವ ಅಯಂ ಸೀಮಾಪಿ ವಡ್ಢತಿ, ಪರಿಸಪರಿಯನ್ತತೋ ಉದಕುಕ್ಖೇಪೋಯೇವ ಪಮಾಣಂ। ಸಚೇ ಪನ ನದೀ ನಾತಿದೀಘಾ ಹೋತಿ, ಪಭವತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಮುಖದ್ವಾರಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸಙ್ಘೋ ನಿಸೀದತಿ, ಉದಕುಕ್ಖೇಪಸೀಮಾಕಮ್ಮಂ ನತ್ಥಿ। ಸಕಲಾಪಿ ನದೀ ಏತೇಸಂಯೇವ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಹೋತಿ।

ಪಕತಿವಸ್ಸಕಾಲೇತಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇ ಪಕತಿವಸ್ಸಕಾಲೇ। **ಚತೂಸು ಮಾಸೇಸೂತಿ** ವಸ್ಸಾನಸ್ಸ ಚತೂಸು ಮಾಸೇಸು। ಅತಿವುಟ್ಠಿಕಾಲೇ ಓಘೇನ ಓತ್ಥತೋಕಾಸೋ ನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಹಿ ಗಾಮಸೀಮಾಸಙ್ಖಮೇವ ಗಚ್ಛತಿ। ಅನ್ತೋನದಿಯಂ

ಜಾತಸ್ಸರೇ ಜಾತಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣದೀಪಕೇಸುಪಿ ಅಯಮೇವ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸಚೇ ಪನ ನದೀ ಪರಿಪುಣ್ಣಾ ಹೋತಿ ಸಮತಿತ್ಥಿಕಾ, ಉದಕಸಾಟಿಕಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾಪಿ ಅನ್ತೋನದಿಯಂಯೇವ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ನಾವಾಯಪಿ ಠತ್ವಾ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಗಚ್ಛನ್ತಿಯಾ ಪನ ನಾವಾಯ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಉದಕುಕ್ಖೇಪಮತ್ತಮೇವ ಹಿ ಸೀಮಾ, ತಂ ನಾವಾ ಸೀಘಮೇವ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇತಿ। ಏವಂ ಸತಿ ಅಞ್ಞಿಸ್ಸಾ ಸೀಮಾಯ ಞತ್ತಿ, ಅಞ್ಞಿಸ್ಸಾ ಅನುಸ್ಸಾವನಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ನಾವಂ ಅರಿತ್ತೇನ ವಾ ಠಪೇತ್ವಾ, ಪಾಸಾಣೇ ವಾ ಲಮ್ಬಿತ್ವಾ, ಅನ್ತೋನದಿಯಂ ಜಾತರುಕ್ಖೇ ವಾ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಅನ್ತೋನದಿಯಂ ಬದ್ಧಅಟ್ಟಕೇಪಿ ಅನ್ತೋನದಿಯಂ ಜಾತರುಕ್ಖೇಪಿ ಠಿತೇಹಿ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

ಸಚೇ ಪನ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಾಖಾ ವಾ ತತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಪಾರೋಹೋ ವಾ ಬಹಿನದೀತೀರೇ ವಿಹಾರಸೀಮಾಯ ವಾ ಗಾಮಸೀಮಾಯ ವಾ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ, ಸೀಮಂ ವಾ ಸೋಧೇತ್ವಾ, ಸಾಖಂ ವಾ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಬಹಿನದೀತೀರೇ ಜಾತರುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತೋನದಿಯಂ ಪವಿಟ್ಠಸಾಖಾಯ ವಾ ಪಾರೋಹೇ ವಾ ನಾವಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಕರೋನ್ತೇಹಿ ಸೀಮಾ ವಾ ಸೋಧೇತಬ್ಬಾ, ಸಾಖಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ವಾ ತಸ್ಸ ಬಹಿಪತಿಟ್ಠಿತಭಾಗೋ ನಾಸೇತಬ್ಬೋ। ನದೀತೀರೇ ಪನ ಖಾಣುಕಂ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಬನ್ಧನಾವಾಯ ನ ವಟ್ಟತಿಯೇವ।

ನದಿಯಂ ಸೇತುಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಸಚೇ ಅನ್ತೋನದಿಯಂಯೇವ ಸೇತು ವಾ ಸೇತುಪಾದಾ ವಾ, ಸೇತುಮ್ಹಿ ಠಿತೇಹಿ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಸಚೇ ಪನ ಸೇತು ವಾ ಸೇತುಪಾದಾ ವಾ ಬಹಿತೀರೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ, ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಸೀಮಂ ಸೋಧೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಅಥ ಸೇತುಪಾದಾ ಅನ್ತೋ, ಸೇತು ಪನ ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ತೀರಾನಂ ಉಪರಿಆಕಾಸೇ ಠಿತೋ, ವಟ್ಟತಿ। ಜಾತಸ್ಸರೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

“ಯಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ಪಕತಿವೀಚಿಯೋ ಓತ್ಥರಿತ್ವಾ ಸಣ್ಠಹನ್ತೀ”ತಿ ಏತೇನ ಯಂ ಪದೇಸಂ ಉದ್ಧಂ ವಡ್ಢನಕಉದಕಂ ವಾ ಪಕತಿವೀಚಿಯೋ ವಾ ವೇಗೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಓತ್ಥರನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೪೭) ದಸ್ಸೇತಿ। ಸಚೇ ಊಮಿವೇಗೋ ಬಾಧತಿ, ನಾವಾಯ ವಾ ಅಟ್ಟಕೇ ವಾ ಠತ್ವಾ ಕಾತಬ್ಬಂ। ತೇಸು ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ನದಿಯಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸಚೇ ಪನ ಸಮುದ್ದೋ ಗಾಮಸೀಮಂ ವಾ ನಿಗಮಸೀಮಂ ವಾ ಓತ್ಥರಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ಸಮುದ್ದೋವ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಕಪ್ಪಿಯಭೂಮೀ**ತಿ ಓತ್ಥರಿತ್ವಾ ಸಣ್ಠಿತಉದಕನ್ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನ್ತೋ ನದೀಜಾತಸ್ಸರಸಮುದ್ದೋ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದುಬ್ಬುಟ್ಠಿಕಾಲೇ**ತಿ ವಸ್ಸಾನಹೇಮನ್ತೇ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಸುಕ್ಖೇಸುಪೀ**ತಿ ನಿರುದಕೇಸುಪಿ। ಯಥಾ ಚ ವಾಪಿಖಣನೇ, ಏವಂ ಆವಾಟಪೋಕ್ಖರಣೀಆದೀನಂ ಖಣನೇಪಿ ಗಾಮಖೇತ್ತಂ ಹೋತಿಯೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ವಪ್ಪಂ ವಾ ಕರೋನ್ತೀ**ತಿ ಲಾಬುತಿಪುಸಕಾದಿವಪ್ಪಂ ವಾ ಕರೋನ್ತಿ। **ತಂ ಠಾನ**ನ್ತಿ ಯತ್ಥ ವಾಪಿಆದಿಕಂ ಕತಂ, ತಂ ಠಾನಂ। ಅಞ್ಞಂ ಪನ ಕಪ್ಪಿಯಭೂಮಿ। ಸಚೇ ಪನ ಜಾತಸ್ಸರಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಥಲಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ದಿಸಾಭಾಗೇ ಪಾಳಿಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಮೇವ ನಂ ಮಹಾತಳಾಕಂ ವಾ ಕರೋನ್ತಿ, ಸಬ್ಬೋಪಿ ಅಜಾತಸ್ಸರೋ ಹೋತಿ। ಗಾಮಸೀಮಾಸಙ್ಖಮೇವ ಗಚ್ಛತಿ।

ಸಚೇ ನದಿಮ್ಪಿ ವಿನಾಸೇತ್ವಾ ತಳಾಕಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಹೇಟ್ಠಾ ಪಾಳಿ ಬದ್ಧಾ, ಉದಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತಳಾಕಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ಏತ್ಥ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಉಪರಿ ಪವತ್ತನಟ್ಠಾನೇ ಛಡ್ಡಿತಂ ಉದಕಂ ನದಿಂ ಓತ್ಥರಿತ್ವಾ ಸನ್ದನಟ್ಠಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವಟ್ಟತಿ। ಕಾಚಿ ನದೀ ಕಾಲನ್ತರೇನ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಗಾಮನಿಗಮಸೀಮಂ ಓತ್ಥರಿತ್ವಾ ಪವತ್ತತಿ, ನದೀಯೇವ ಹೋತಿ, ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಸಚೇ ವಿಹಾರಸೀಮಂ ಓತ್ಥರತಿ “ವಿಹಾರಸೀಮಾ”ತ್ವೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತಿ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಅನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಮಾ। **ಸಮನ್ತಾ ಉದಕುಕ್ಖೇಪಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಕಾತಬ್ಬೋ**ತಿ ಪಹೋನಕಟ್ಠಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಯತ್ಥ ಪನ ಕುನ್ನದೀಆದೀಸು ನಪ್ಪಹೋತಿ, ತತ್ಥ ಪಹೋನಕಟ್ಠಾನತೋ ಉದಕುಕ್ಖೇಪಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಕಾತಬ್ಬೋ। **ಉಪಚಾರತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಸೀಮೋಪಚಾರತ್ಥಾಯ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಅಞ್ಞಮೇಕಂ ಸತ್ತಬ್ಭನ್ತರಂ, ಅಞ್ಞೋ ಏಕೋ ಉದಕುಕ್ಖೇಪೋ ಚ ಉಪಚಾರತ್ಥಾಯ ಠಪೇತಬ್ಬೋತಿ ಆಹ **"ಅಯಂ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಮಹಾವಗ್ಗ ೩.೧೪೭; ವಿ॰ ವಿ॰ ಟೀ॰ ಮಹಾವಗ್ಗ ೨.೧೪೭) - ಯಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಸತ್ತಬ್ಭನ್ತರಸೀಮಾ ಚ ಉದಕುಕ್ಖೇಪಸೀಮಾ ಚ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಠಿತೋಕಾಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಲಬ್ಭತಿ, ತೇ ಚ ಭಿಕ್ಖೂ ನ ಸಬ್ಬದಾ ಏಕಸದಿಸಾ, ಕದಾಚಿ ವಡ್ಢನ್ತಿ, ಕದಾಚಿ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ। ಯದಾ ಚ ವಡ್ಢನ್ತಿ, ತದಾ ಸೀಮಾಸಙ್ಕರೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞಮೇಕಂ ಸತ್ತಬ್ಭನ್ತರಂ, ಅಞ್ಞೋ ಏಕೋ ಉದಕುಕ್ಖೇಪೋ ಚ ಉಪಚಾರತ್ಥಾಯ ಠಪೇತಬ್ಬೋತಿ। ಯಂ ಪನ **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ತತೋ ಅಧಿಕಂ ವಟ್ಟತಿಯೇವ, ಊನಕಂ ಪನ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೪೭) ವುತ್ತಂ, ತಮ್ಪಿ ಏತದತ್ಥಮೇವ, ನ ಪನ ತತ್ಥ ಕತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕುಪ್ಪತ್ತಾತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಪರಿಚ್ಛೇದತೋ ಬಹಿ ಅಞ್ಞಂ ತತ್ತಕಂಯೇವ ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಠಿತೋಪೀತಿ** ಅತ್ತನೋ ಸತ್ತಬ್ಭನ್ತರೇನ, ಉದಕುಕ್ಖೇಪೇನ ವಾ ಯೋ ತೇಸಂ ಸತ್ತಬ್ಭನ್ತರಸ್ಸ, ಉದಕುಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ವಾ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ, ತತೋ ಬಹಿ ಅಞ್ಞಂ ತತ್ತಕಂಯೇವ ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಠಿತೋಪೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಥಮೇತಂ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಆಹ **"ಇದಂ ಸಬ್ಬಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನ"**ನ್ತಿ, ಇದಂ "ಕಮ್ಮಂ ಕೋಪೇತೀ"ತಿ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾದೀಸು ವವತ್ಥಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **"ಇತಿ ಇಮ"**ನ್ತಿಆದಿ ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ ನಿಗಮನಂ। ಹೋತಿ ಚೇತ್ಥ -

"ಬದ್ಧಾಬದ್ಧವಸೇನೇಧ, ಸೀಮಾ ನಾಮ ದ್ವಿಧಾ ತಹಿಂ।
ತಿಸಮ್ಪತ್ತಿಯುತ್ತಾ ವಜ್ಜಿ-ತೇಕಾದಸ ವಿಪತ್ತಿಕಾ।
ಬದ್ಧಸೀಮಾ ತಿಧಾ ಖಣ್ಡಾ-ದಿತೋ ಗಾಮಾದಿತೋ ಪರಾ"ತಿ॥

ಸಭಾಗಾಪತ್ತಿ ಚ ನಾಮೇಸಾ ದುವಿಧಾ ವತ್ಥುಸಭಾಗಾ, ಆಪತ್ತಿಸಭಾಗಾತಿ। ತತ್ಥ ಇಧ ವತ್ಥುಸಭಾಗಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ನೇತರಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಂ ಸಬ್ಬೋ ಸಙ್ಘೋ ವಿಕಾಲಭೋಜನಾದಿನಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಲಹುಕಾಪತ್ತಿ**ನ್ತಿ ಲಹುಕೇನ ವಿನಯಕಮ್ಮೇನ ವಿಸುಜ್ಝನತೋ ಲಹುಕಾ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಪಾಚಿತ್ತಿಯಪಾಟಿದೇಸನೀಯದುಕ್ಕಟದುಬ್ಭಾಸಿತಸಙ್ಖಾತಾ ಪಞ್ಚಾಪತ್ತಿಯೋ। ವತ್ಥುಸಭಾಗಾಯ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾಪತ್ತಿಯಾಪಿ ಸತಿ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ ಪತ್ತಕಲ್ಲಂ ನ ಹೋತಿಯೇವ। ಯಥಾಹ "ಸಭಾಗಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಆಪನ್ನಸ್ಸ ಪನ ಸನ್ತಿಕೇ ಆವಿ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಸಚೇ ಆವಿ ಕರೋತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಆವಿಕತಾ ಹೋತಿ, ದುಕ್ಕಟಾ ಪನ ನ ಮುಚ್ಚತೀ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೦೨)। ತಸ್ಸಾ ಪನ ಅದೇಸನಾಗಾಮಿನಿತೋ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। **ವತ್ಥುಸಭಾಗಾತಿ** ವತ್ಥುವಸೇನ ಸಮಾನಭಾಗಾ, ಏಕಕೋಟ್ಠಾಸಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇಮಮೇವ ವತ್ಥುಸಭಾಗಂ ದೇಸೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಭಾಗಾ ಆಪತ್ತಿ ದೇಸೇತಬ್ಬಾ, ಯೋ ದೇಸೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೬೯) ವುತ್ತತ್ತಾ, ನ ಪನ ಆಪತ್ತಿಸಭಾಗಂ। ತೇನಾಹ **"ವಿಕಾಲಭೋಜನಪಚ್ಚಯಾ ಆಪನ್ನಂ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಆಪತ್ತಿಸಭಾಗ**ನ್ತಿ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಸಮಾನಭಾಗಂ।

ಸಾಮನ್ತಾ ಆವಾಸಾತಿ ಸಾಮನ್ತಆವಾಸಂ, ಸಮೀಪವಿಹಾರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಜ್ಜುಕ**ನ್ತಿ ತದಹೇವಾಗಮನತ್ಥಾಯ। **ಪಾಹೇತಬ್ಬೋತಿ** ಪೇಸೇತಬ್ಬೋ। **ಇಚ್ಚೇತಂ ಕುಸಲ**ನ್ತಿ ಇತಿ ಏತಂ ಸುನ್ದರಂ ಭದ್ದಕಂ, ಲದ್ಧಕಪ್ಪನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ನೋ ಚೇ ಲಭೇಥಾತಿ** ವಿಹಾರಾನಂ ದೂರತಾಯ ವಾ ಮಗ್ಗೇ ಪರಿಪನ್ಥಾದಿನಾ ವಾ ಯದಿ ನ ಲಭೇಥ। "ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಟಿಕರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ವಚನೇನ ಸಭಾಗಾಪತ್ತಿ ಆವಿ ಕಾತುಮ್ಪಿ ನ ಲಬ್ಭತೀತಿ ದೀಪಿತಂ ಹೋತಿ। ಯದಿ ಲಭೇಯ್ಯ, ಆವಿ ಕತ್ವಾಪಿ ಉಪೋಸಥಂ ಕರೇಯ್ಯ। ಯದಿ ಪನ ಸಬ್ಬೋ ಸಙ್ಘೋ ಸಭಾಗಂ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಆಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಞತ್ತಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಂ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಉಪೋಸಥಸ್ಸ ಅನ್ತರಾಯೋವ ಹೋತಿ। ಉಭೋಪಿ ದುಕ್ಕಟಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಭಾಗಾ ಆಪತ್ತಿ ದೇಸೇತಬ್ಬಾ, ಯೋ ದೇಸೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸ। ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಭಾಗಾ ಆಪತ್ತಿ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಾ, ಯೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೬೯) ವುತ್ತತ್ತಾ। **ವಿಮತಿ** ಸಂಸಯೋ, ತತ್ಥ ನಿಯುತ್ತೋ **ವೇಮತಿಕೋ।** "ಪುನ ನಿಬ್ಬೇಮತಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ದೇಸೇತಬ್ಬಮೇವಾ"ತಿ ನೇವ ಪಾಳಿಯಂ, ನ ಚ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಅತ್ಥಿ, ದೇಸಿತೇ ಪನ ದೋಸೋ ನತ್ಥಿ। **ವುತ್ತನಯೇನೇವಾತಿ** "ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಆರೋಚೇಥಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸಾಪತ್ತಿಕಸ್ಸ ಉಪೋಸಥಕರಣೇ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ದುಕ್ಕಟಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ। ಕಸ್ಮಾ

ಸಭಾಗಾಪತ್ತಿಯೇವ ವುತ್ತಾತಿ ಆಹ **“ಏತಾಸು ಹೀ”**ತಿಆದಿ। **ವಿಸಭಾಗಾಪತ್ತೀಸು ವಿಜ್ಜಮಾನಾಸುಪಿ ಪತ್ತಕಲ್ಲಂ ಹೋತಿಯೇವಾತಿ** ವಿಸಭಾಗಾಸು ಪನ ವಿಜ್ಜಮಾನಾಸು ತೇಸಂಯೇವ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಆಪತ್ತಿ, ನ ಸಙ್ಘಸ್ಸಾತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪತ್ತಕಲ್ಲಂ ಹೋತಿಯೇವ।

ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಅಜ್ಝಾಪನ್ನಕೋ ನಾಮ ಚತುನ್ನಂ ಪಾರಾಜಿಕಾನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನಕೋ। ಪಣ್ಡಕಾದೀನಂ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ಪರತೋ ಪಾರಾಜಿಕುದ್ದೇಸೇ ಆವಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ । **ತಿರಚ್ಛಾನಗತೋ**ತಿ ಅನ್ತಮಸೋ ಸಕ್ಕಂ ದೇವರಾಜಾನಂ ಉಪಾದಾಯ ಯೋ ಕೋಚಿ ನಾಗಮಾಣವಕಾದಿಕೋ ಅಮನುಸ್ಸಜಾತಿಕೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ನ ಅಸ್ಸಗೋಣಾದಯೋ। ತೇನಾಹ **“ಏತ್ಥ ಚಾ”**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಏತಿಸ್ಸಂ ವಜ್ಜನೀಯಪುಗ್ಗಲಕಥಾಯಂ। **ಯಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾ**ತಿ “ತಿರಚ್ಛಾನಗತೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ, ನ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೧೧) ಯಸ್ಸ ನಾಗಸುಪಣ್ಣಾದಿನೋ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾ , ಸೋ ಇಧಾಪಿ ತಿರಚ್ಛಾನಗತೋ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಹಿ ಅನ್ತಮಸೋ ದೇವೇ ಉಪಾದಾಯ ನಾಗಮಾಣವಕಾದಿಕೋ ಯೋ ಕೋಚಿ ಅಮನುಸ್ಸಜಾತಿಕೋ “ತಿರಚ್ಛಾನಗತೋ”ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** “ತಿರಚ್ಛಾನಗತೋ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಏತ್ಥ ನಾಗೋ ವಾ ಹೋತು ಸುಪಣ್ಣಮಾಣವಕಾದೀನಂ ವಾ ಅಞ್ಞತರೋ, ಅನ್ತಮಸೋ ಸಕ್ಕಂ ದೇವರಾಜಾನಂ ಉಪಾದಾಯ ಯೋ ಕೋಚಿ ಅಮನುಸ್ಸಜಾತಿಯೋ, ಸೋ ಸಬ್ಬೋವ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ‘ತಿರಚ್ಛಾನಗತೋ’ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೧೧)। **ತಿತ್ಥಂ** ವುಚ್ಚತಿ ಲದ್ಧಿ, ತಂ ಏತೇಸಂ ಅತ್ಥೀತಿ **ತಿತ್ಥಿಕಾ,** ತಿತ್ಥಿಕಾ ಏವ **ತಿತ್ಥಿಯಾ,** ಇತೋ ಅಞ್ಞಲದ್ಧಿಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸುತ್ತಸ್ಸ ಉದ್ದೇಸೋ **ಸುತ್ತುದ್ದೇಸೋ।** ಪಾರಿಸುದ್ಧಿ ಏವ ಉಪೋಸಥೋ **ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಉಪೋಸಥೋ।** ಏಸೇವ ನಯೋ **ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪೋಸಥೋ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ। **ಸೋ**ತಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸೋ। ಓವಾದೋವ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ, ತಸ್ಸ ಉದ್ದೇಸೋ ಸರೂಪೇನ ಕಥನಂ **ಓವಾದಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸೋ।** “ಇಮಸ್ಮಿಂ ವೀತಿಕ್ಕಮೇ ಅಯಂ ನಾಮ ಆಪತ್ತೀ”ತಿ ಏವಂ ಆಪತ್ತಿವಸೇನ ಆಣಾಪನಂ ಪಞ್ಞಾಪನಂ **ಆಣಾ,** ಸೇಸಂ ಅನನ್ತರಸದಿಸಮೇವ।

ಖನ್ತೀ ಪರಮಂ ತಪೋ ತಿತಿಕ್ಖಾ...ಪೇ॰... ವುತ್ತಾ ತಿಸ್ಸೋ ಗಾಥಾಯೋ ನಾಮ -

“ಖನ್ತೀ ಪರಮಂ ತಪೋ ತಿತಿಕ್ಖಾ।
ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪರಮಂ ವದನ್ತಿ ಬುದ್ಧಾ।
ನ ಹಿ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಪರೂಪಘಾತೀ।
ನ ಸಮಣೋ ಹೋತಿ ಪರಂ ವಿಹೇಠಯನ್ತೋ॥

“ಸಬ್ಬಪಾಪಸ್ಸ ಅಕರಣಂ, ಕುಸಲಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪದಾ।
ಸಚಿತ್ತಪರಿಯೋದಪನಂ, ಏತಂ ಬುದ್ಧಾನ ಸಾಸನಂ॥

“ಅನೂಪವಾದೋ ಅನೂಪಘಾತೋ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ಚ ಸಂವರೋ।
ಮತ್ತಞ್ಞುತಾ ಚ ಭತ್ತಸ್ಮಿಂ, ಪನ್ತಞ್ಚ ಸಯನಾಸನಂ।
ಅಧಿಚಿತ್ತೇ ಚ ಆಯೋಗೋ, ಏತಂ ಬುದ್ಧಾನ ಸಾಸನ”ನ್ತಿ॥(ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೯೦; ಧ॰ ಪ॰ ೧೮೩-೧೮೫) -

ಇಮಾ ತಿಸ್ಸೋ ಗಾಥಾಯೋ।

ತತ್ಥ **ಖನ್ತೀ ಪರಮಂ ತಪೋ**ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೯೦; ಧ॰ ಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೧೮೫) ಅಧಿವಾಸನಖನ್ತಿ ನಾಮ ಪರಮಂ ತಪೋ। **ತಿತಿಕ್ಖಾ**ತಿ ಖನ್ತಿಯಾ ಏವ ವೇವಚನಂ, ತಿತಿಕ್ಖಾಸಙ್ಖಾತಾ ಅಧಿವಾಸನಖನ್ತಿ ಉತ್ತಮಂ ತಪೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪರಮಂ ವದನ್ತೀ**ತಿ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಪನ ನಿಬ್ಬಾನಂ “ಪರಮ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ ಬುದ್ಧಾ। **ನ ಹಿ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಪರೂಪಘಾತೀ**ತಿ ಯೋ

ಅಧಿವಾಸನಖನ್ತಿವಿರಹಿತತ್ತಾ ಪರಂ ಉಪಘಾತೇತಿ ಬಾಧತಿ ವಿಹಿಂಸತಿ, ಸೋ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ। ಚತುತ್ಥಪಾದೋ ಪನ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। "ನ ಹಿ ಪಬ್ಬಜಿತೋ"ತಿ ಏತಸ್ಸ ಹಿ **"ನಸಮಣೋ ಹೋತೀ"**ತಿ ವೇವಚನಂ। "ಪರೂಪಘಾತೀ"ತಿ ಏತಸ್ಸ **"ಪರಂ ವಿಹೇಠಯನ್ತೋ"**ತಿ ವೇವಚನಂ। ಅಥ ವಾ **ಪರೂಪಘಾತೀ**ತಿ ಸೀಲೂಪಘಾತೀ। ಸೀಲಞ್ಹಿ ಉತ್ತಮಟ್ಠೇನ "ಪರ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯೋ ಚ ಸಮಣೋ ಪರಂ ಯಂ ಕಞ್ಚಿ ಸತ್ತಂ ವಿಹೇಠಯನ್ತೋ ಪರೂಪಘಾತೀ ಹೋತಿ, ಅತ್ತನೋ ಸೀಲವಿನಾಸಕೋ, ಸೋ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ನಾಮ ನ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಯೋ ಅಧಿವಾಸನಖನ್ತಿಯಾ ಅಭಾವಾ ಪರೂಪಘಾತೀ ಹೋತಿ, ಪರಂ ಅನ್ತಮಸೋ ಡಂಸಮಕಸಮ್ಪಿ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇತಿ, ಸೋ ನ ಹಿ ಪಬ್ಬಜಿತೋ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? ಮಲಸ್ಸ ಅಪಬ್ಬಾಜಿತತ್ತಾ। "ಪಬ್ಬಾಜಯಮತ್ತನೋ ಮಲಂ, ತಸ್ಮಾ 'ಪಬ್ಬಜಿತೋ'ತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೩೮೮) ಇದಞ್ಹಿ ಪಬ್ಬಜಿತಲಕ್ಖಣಂ। ಯೋಪಿ ನ ಹೇವ ಖೋ ಉಪಘಾತೇತಿ ನ ಮಾರೇತಿ, ಅಪಿಚ ದಣ್ಡಾದೀಹಿ ವಿಹೇಠೇತಿ, ಸೋ ಪರಂ ವಿಹೇಠಯನ್ತೋ ಸಮಣೋ ನ ಹೋತಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? ವಿಹೇಸಾಯ ಅಸಮಿತತ್ತಾ। "ಸಮಿತತ್ತಾ ಹಿ ಪಾಪಾನಂ, 'ಸಮಣೋ'ತಿ ಪವುಚ್ಚತೀ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೬೫) ಇದಞ್ಹಿ ಸಮಣಲಕ್ಖಣಂ।

ದುತಿಯಗಾಥಾಯ **ಸಬ್ಬಪಾಪಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಸ್ಸ। **ಅಕರಣ**ನ್ತಿ ಅನುಪ್ಪಾದನಂ। **ಕುಸಲಸ್ಸಾ**ತಿ ಚತುಭೂಮಕಕುಸಲಸ್ಸ। **ಉಪಸಮ್ಪದಾ**ತಿ ಉಪಸಮ್ಪಾದನಂ ಪಟಿಲಾಭೋ। **ಸಚಿತ್ತಪರಿಯೋದಪನ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವೋದಾಪನಂ ಪಭಸ್ಸರಭಾವಕರಣಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಪರಿಸೋಧನಂ, ತಂ ಪನ ಅರಹತ್ತೇನ ಹೋತಿ। ಇತಿ ಸೀಲಸಂವರೇನ ಸಬ್ಬಪಾಪಂ ಪಹಾಯ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾಹಿ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಹಿ ಕುಸಲಂ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಫಲೇನ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯೋದಾಪೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಏತಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಸನಂ ಓವಾದೋ ಅನುಸಿಟ್ಠಿ।

ತತಿಯಗಾಥಾಯ **ಅನೂಪವಾದೋ**ತಿ ವಾಚಾಯ ಕಸ್ಸಚಿ ಅನುಪವದನಂ। **ಅನೂಪಘಾತೋ**ತಿ ಕಾಯೇನ ಕಸ್ಸಚಿ ಉಪಘಾತಸ್ಸ ಅಕರಣಂ। **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ**ತಿ ಯಂ ತಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಪಅತಿಮೋಕ್ಖಂ ಅತಿಪಮೋಕ್ಖಂ ಉತ್ತಮಂ ಸೀಲಂ, ಪಾತಿ ವಾ ಅಗತಿವಿಸೇಸೇಹಿ, ಮೋಕ್ಖೇತಿ ದುಗ್ಗತಿಭಯೇಹಿ। ಯೋ ವಾ ನಂ ಪಾತಿ, ತಂ ಮೋಕ್ಖೇತೀತಿ "ಪಾತಿಮೋಕ್ಖ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ಚ। **ಸಂವರೋ**ತಿ ಸತ್ತನ್ನಂ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ಅವೀತಿಕ್ಕಮಲಕ್ಖಣೋ ಸಂವರೋ। **ಮತ್ತಞ್ಞುತಾ**ತಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಪರಿಭೋಗವಸೇನ ಪಮಾಣಞ್ಞುತಾ। **ಪನ್ತಞ್ಚ ಸಯನಾಸನ**ನ್ತಿ ಜನಸಙ್ಘಟ್ಟನವಿರಹಿತಂ ನಿಜ್ಜನಸಮ್ಬಾಧಂ ವಿವಿತ್ತಂ, ಸೇನಾಸನಞ್ಚ। ಏತ್ಥ ಚ ದ್ವೀಹಿಯೇವ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಚತುಪಚ್ಚಯಸನ್ತೋಸೋ ದೀಪಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ಪಚ್ಚಯಸನ್ತೋಸಸಾಮಞ್ಞೇನ ಇತರದ್ವಯಸ್ಸಾಪಿ ಲಕ್ಖಣಹಾರನಯೇನ ಜೋತಿತತ್ತಾ। **ಅಧಿಚಿತ್ತೇ ಚ ಆಯೋಗೋ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕಂ ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಚಿತ್ತಂ, ತತೋಪಿ ಮಗ್ಗಫಲಚಿತ್ತಮೇವ ಅಧಿಚಿತ್ತಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಯಥಾವುತ್ತೇ ಅಧಿಚಿತ್ತೇ ಆಯೋಗೋ ಚ ಅನುಯೋಗೋ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏತಂ ಬುದ್ಧಾನ ಸಾಸನ**ನ್ತಿ ಏತಂ ಪರಸ್ಸ ಅನುಪವದನಂ, ಅನುಪಘಾತನಂ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ಸಂವರೋ, ಪಟಿಗ್ಗಹಣಪರಿಭೋಗೇಸು ಮತ್ತಞ್ಞುತಾ, ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿವಸಿಭಾವಾಯ ವಿವಿತ್ತಸೇನಾಸನಸೇವನಞ್ಚ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಸನಂ ಓವಾದೋ ಅನುಸಿಟ್ಠೀತಿ। ಇಮಾ ಪನ ತಿಸ್ಸೋ ಗಾಥಾ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಗಾಥಾಯೋ ಹೋನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತಂ ಬುದ್ಧಾ ಏವ ಉದ್ದಿಸನ್ತಿ, ನ ಸಾವಕಾ।

"ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ"ತಿಆದಿನಾ (ಮಹಾವ॰ ೧೩೪) ನಯೇನ ವುತ್ತಂ **ಆಣಾಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ** ನಾಮ। ತಂ ಸಾವಕಾ ಏವ ಉದ್ದಿಸನ್ತಿ, ನ ಬುದ್ಧಾ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಿ, ನ ಚ ತತ್ಥ ಪರಿಯಾಪನ್ನಾತಿ ಆಹ **"ತಂ ಸಾವಕಾ ಏವ ಉದ್ದಿಸನ್ತಿ, ನ ಬುದ್ಧಾ"**ತಿ। **ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ**ತಿ "ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ।

ಅನುಪಗತೋ ನಾಮ ತತ್ಥೇವ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಅಸತಿಯಾ ಪುರಿಮಿಕಾಯ ಅನುಪಗತೋ ವಾ। **ಚಾತುಮಾಸಿನಿಯ**ನ್ತಿ ಚಾತುಮಾಸಿಯಂ। ಸಾ ಹಿ ಚತುನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಪಾರಿಪೂರಿಭೂತಾತಿ ಚಾತುಮಾಸೀ, ಸಾ ಏವ "ಚಾತುಮಾಸಿನೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ,

ತಸ್ಸಂ ಚಾತುಮಾಸಿನಿಯಂ। ಪಚ್ಛಿಮಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾಸಿನಿಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಾಯಸಾಮಗ್ಗಿನ್ತಿ** ಕಾಯೇನ ಸಮಗ್ಗಭಾವಂ, ಹತ್ಥಪಾಸೂಪಗಮನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ - ಸಚೇ ಪುರಿಮಿಕಾಯ ಪಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖೂ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗತಾ, ಪಚ್ಛಿಮಿಕಾಯಪಿ ಪಞ್ಚ, ಪುರಿಮೇಹಿ ಞತ್ತಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಪವಾರಿತೇ ಪಚ್ಛಿಮೇಹಿ ತೇಸಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಉಪೋಸಥೋ ಕಾತಬ್ಬೋ, ನ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಉಪೋಸಥಗ್ಗೇ ದ್ವೇ ಞತ್ತಿಯೋ ಠಪೇತಬ್ಬಾ। ಸಚೇಪಿ ಪಚ್ಛಿಮಿಕಾಯ ಉಪಗತಾ ಚತ್ತಾರೋ, ತಯೋ, ದ್ವೇ, ಏಕೋ ವಾ ಹೋತಿ, ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಥ ಪುರಿಮಿಕಾಯ ಚತ್ತಾರೋ, ಪಚ್ಛಿಮಿಕಾಯಪಿ ಚತ್ತಾರೋ, ತಯೋ, ದ್ವೇ, ಏಕೋ ವಾ, ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಥ ಪುರಿಮಿಕಾಯ ತಯೋ, ಪಚ್ಛಿಮಿಕಾಯ ತಯೋ, ದ್ವೇ ವಾ, ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇದಞ್ಹೇತ್ಥ ಲಕ್ಖಣಂ - ಸಚೇ ಪುರಿಮಿಕಾಯ ಉಪಗತೇಹಿ ಪಚ್ಛಿಮಿಕಾಯ ಉಪಗತಾ ಥೋಕತರಾ ಚೇವ ಹೋನ್ತಿ ಸಮಸಮಾ ಚ, ಸಙ್ಘಪ್ಪವಾರಣಾಯ ಚ ಗಣಂ ಪೂರೇನ್ತಿ, ಸಙ್ಘಪ್ಪವಾರಣಾವಸೇನ ಞತ್ತಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಪುರಿಮೇಹಿ ಪವಾರೇತಬ್ಬಾ। ಸಚೇ ಪನ ಪುರಿಮಿಕಾಯ ತಯೋ, ಪಚ್ಛಿಮಿಕಾಯ ಏಕೋ ಹೋತಿ, ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ತೇ ಚತ್ತಾರೋ ಹೋನ್ತಿ, ಚತುನ್ನಂ ಸಙ್ಘಞತ್ತಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಪವಾರೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಗಣಞತ್ತಿಯಾ ಪನ ಸೋ ಗಣಪೂರಕೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಗಣವಸೇನ ಞತ್ತಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಪುರಿಮೇಹಿ ಪವಾರೇತಬ್ಬಂ, ಇತರೇನ ತೇಸಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಉಪೋಸಥೋ ಕಾತಬ್ಬೋ। ಸಚೇ ಪುರಿಮಿಕಾಯ ದ್ವೇ, ಪಚ್ಛಿಮಿಕಾಯ ದ್ವೇ ವಾ ಏಕೋ ವಾ, ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಸಚೇ ಪುರಿಮಿಕಾಯ ಏಕೋ, ಪಚ್ಛಿಮಿಕಾಯಪಿ ಏಕೋ, ಏಕೇನ ಏಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪವಾರೇತಬ್ಬಂ, ಏಕೇನ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಉಪೋಸಥೋ ಕಾತಬ್ಬೋ । ಸಚೇ ಪುರಿಮವಸ್ಸೂಪಗತೇಹಿ ಪಚ್ಛಿಮವಸ್ಸೂಪಗತಾ ಏಕೇನಪಿ ಅಧಿಕತರಾ ಹೋನ್ತಿ, ಪಠಮಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಥೋಕತರೇಹಿ ತೇಸಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಪವಾರೇತಬ್ಬಂ। ಕತ್ತಿಕಚಾತುಮಾಸಿನಿಪವಾರಣಾಯ ಪನ ಸಚೇ ಪಠಮಂ ವಸ್ಸೂಪಗತೇಹಿ ಮಹಾಪವಾರಣಾಯ ಪವಾರಿತೇಹಿ ಪಚ್ಛಾ ಉಪಗತಾ ಅಧಿಕತರಾ ವಾ ಸಮಸಮಾ ವಾ ಹೋನ್ತಿ, ಪವಾರಣಾಞತ್ತಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಪವಾರೇತಬ್ಬಂ। ತೇಹಿ ಪವಾರಿತೇ ಪಚ್ಛಾ ಇತರೇಹಿ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಉಪೋಸಥೋ ಕಾತಬ್ಬೋ। ಅಥ ಮಹಾಪವಾರಣಾಯ ಪವಾರಿತಾ ಬಹೂ ಹೋನ್ತಿ, ಪಚ್ಛಾ ವಸ್ಸೂಪಗತಾ ಥೋಕಾ ವಾ ಏಕೋ ವಾ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ಉದ್ದಿಟ್ಠೇ ಪಚ್ಛಾ ತೇಸಂ ಸನ್ತಿಕೇ ತೇನ ಪವಾರೇತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಏಕಂಸಂ ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗಂ ಕರಿತ್ವಾತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅಂಸೇ ಸಾಧುಕಂ ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗಂ ಕರಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಹೇತ್ವಾತಿ** ದಸನಖಸಮೋಧಾನಸಮುಜ್ಜಲಂ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ। ಸಚೇ ಪನ ತತ್ಥ ಪಾರಿವಾಸಿಕೋಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಸಙ್ಘನವಕಟ್ಠಾನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ನಿಸಿನ್ನೇನ ಅತ್ತನೋ ಪಾಳಿಯಾ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಉಪೋಸಥೋ ಕಾತಬ್ಬೋ। ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ಉದ್ದಿಸಿಯಮಾನೇ ಪನ ಪಾಳಿಯಾ ಅನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪಾಳಿಂ ವಿಹಾಯ ಹತ್ಥಪಾಸಂ ಅಮುಞ್ಚನ್ತೇನ ನಿಸೀದಿತಬ್ಬಂ। ಪವಾರಣಾಯಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಸಬ್ಬಂ ಪುಬ್ಬಕರಣೀಯನ್ತಿ ಸಮ್ಮಜ್ಜನಾದಿಂ ನವವಿಧಂ ಪುಬ್ಬಕಿಚ್ಚಂ। ಯಥಾ ಚ ಸಬ್ಬೋ ಸಙ್ಘೋ ಸಭಾಗಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ "ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ...ಪೇ॰... ಪಟಿಕರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೭೧) ಞತ್ತಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಂ ಕಾತುಂ ಲಭತಿ, ಏವಮೇತ್ಥಾಪಿ ತೀಹಿ "ಸುಣನ್ತು ಮೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತಾ ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಭಾಗಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನಾ, ಯದಾ ಅಞ್ಞಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಸುದ್ಧಂ ಅನಾಪತ್ತಿಕಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತದಾ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ತಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಕರಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಗಣಞತ್ತಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ, ದ್ವೀಹಿಪಿ "ಅಞ್ಞಂ ಸುದ್ಧಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಪಟಿಕರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಏಕೇನಾಪಿ "ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಪಟಿಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಭೋಗಂ ಕತ್ವಾ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ತದಹೂತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಅಹು, ತಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಾನಾಸಂವಾಸಕೇಹೀತಿ** ಲದ್ಧಿನಾನಾಸಂವಾಸಕೇಹಿ। **ಅನಾವಾಸೋ** ನಾಮ ನವಕಮ್ಮಸಾಲಾದಿಕೋ ಯೋ ಕೋಚಿ ಪದೇಸೋ। **ಅಞ್ಞತ್ರ ಸಙ್ಘೇನಾತಿ** ಸಙ್ಘಪ್ಪಹೋನಕೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ವಿನಾ। **ಅಞ್ಞತ್ರ ಅನ್ತರಾಯಾತಿ** ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಂ ದಸವಿಧಮನ್ತರಾಯಂ ವಿನಾ। ಸಬ್ಬನ್ತಿಮೇನ ಪನ ಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಅತ್ತಚತುತ್ಥೇನ ಅನ್ತರಾಯೇ ವಾ ಸತಿ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಯಥಾ ಚ ಆವಾಸಾದಯೋ ನ ಗನ್ತಬ್ಬಾ, ಏವಂ ಸಚೇ ವಿಹಾರೇ ಉಪೋಸಥಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಉಪೋಸಥಾಧಿಟ್ಠಾನತ್ಥಂ ಸೀಮಾಪಿ ನದೀಪಿ ನ ಗನ್ತಬ್ಬಾ। ಸಚೇ ಪನೇತ್ಥ ಕೋಚಿ ಭಿಕ್ಖು ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ವಿಸ್ಸಟ್ಠಉಪೋಸಥಾಪಿ ಆವಾಸಾ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಏವಂ ಗತೋ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಮ್ಪಿ ಲಭತಿ। ಆರಞ್ಞಕೇನಾಪಿ

ಭಿಕ್ಖುನಾ ಉಪೋಸಥದಿವಸೇ ಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಿಹಾರಮೇವ ಆಗನ್ತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಅಞ್ಞಂ ವಿಹಾರಂ ಓಕ್ಕಮತಿ, ತತ್ಥ ಉಪೋಸಥಂ ಕತ್ವಾವ ಆಗನ್ತಬ್ಬಂ, ಅಕತ್ವಾ ಆಗನ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಯಂ ಜಞ್ಞಾ "ಅಜ್ಜೇವ ತತ್ಥ ಗನ್ತುಂ ಸಕ್ಕೋಮೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೮೧) ಏವರೂಪೋ ಪನ ಆವಾಸೋ ಗನ್ತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಉಪೋಸಥಂ ಕರೋನ್ತೇನಾಪಿ ಹಿ ಇಮಿನಾ ನೇವ ಉಪೋಸಥನ್ತರಾಯೋ ಕತೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ।

ಉದಕಂ ಆಸನೇನ ಚಾತಿ ಆಸನೇನ ಸಹ ಪಾನೀಯಪರಿಭೋಜನೀಯಂ ಉದಕಞ್ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಙ್ಘಸನ್ನಿಪಾತತೋ ಪಠಮಂ ಕತ್ತಬ್ಬಂ **ಪುಬ್ಬಕರಣಂ**। ಪುಬ್ಬಕರಣತೋ ಪಚ್ಛಾ ಕತ್ತಬ್ಬಮ್ಪಿ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮತೋ ಪಠಮಂ ಕತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **ಪುಬ್ಬಕಿಚ್ಚಂ**। ಉಭಯಮ್ಪಿ ಚೇತಂ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮತೋ ಪಠಮಂ ಕತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ "ಪುಬ್ಬಕಿಚ್ಚ"ಮಿಚ್ಚೇವ ಏತ್ಥ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಏವಂ ದ್ವೀಹಿ ನಾಮೇಹಿ ನವವಿಧಂ ಪುಬ್ಬಕಿಚ್ಚಂ ದಸ್ಸಿತ"**ನ್ತಿ। ಕಿಂ ತಂ ಕತನ್ತಿ ಪುಚ್ಛತೀತಿ ಆಹ **"ನ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ತಂ ಅಕತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಂ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ** "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಥೇರೇನ ಆಣತ್ತೇನ ಅಗಿಲಾನೇನ ನ ಸಮ್ಮಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ, ಯೋ ನ ಸಮ್ಮಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೬೯) ವಚನತೋ। ತೇನೇವಾಹ **"ತಸ್ಮಾ ಥೇರೇನ ಆಣತ್ತೇನಾ"**ತಿಆದಿ।

ಸಚೇ ಪನ ಆಣತ್ತೋ ಸಮ್ಮಜ್ಜನಿಂ ತಾವಕಾಲಿಕಮ್ಪಿ ನ ಲಭತಿ, ಸಾಖಾಭಙ್ಗಂ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಸಮ್ಮಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ। ತಮ್ಪಿ ಅಲಭನ್ತಸ್ಸ ಲದ್ಧಕಪ್ಪಿಯಂ ಹೋತಿ। **ಪಾನೀಯಂ ಪರಿಭೋಜನೀಯಂ ಉಪಟ್ಠಾಪೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಆಗನ್ತುಕಾನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಪಾನೀಯಪರಿಭೋಜನೀಯಂ ಉಪಟ್ಠಾಪೇತಬ್ಬಂ। **ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಪೀಠಫಲಕಾದಿಆಸನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಉಪೋಸಥಾಗಾರೇ ಆಸನಾನಿ ನತ್ಥಿ, ಸಙ್ಘಿಕಾವಾಸತೋಪಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಪುನ ಹರಿತಬ್ಬಾನಿ। ಆಸನೇಸು ಅಸತಿ ಕಟಸಾರಕೇಪಿ ತಟ್ಟಿಕಾಯೋಪಿ ಪಞ್ಞಾಪೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ತಟ್ಟಿಕಾಸುಪಿ ಅಸತಿ ಸಾಖಾಭಙ್ಗಾನಿ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬಾನಿ। ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕಂ ಅಲಭನ್ತಸ್ಸ ಲದ್ಧಕಪ್ಪಿಯಂ ಹೋತಿ। **ಪದೀಪೋ ಕಾತಬ್ಬೋ**ತಿ ಪದೀಪೇತಬ್ಬೋ, ಪದೀಪುಜ್ಜಲನಂ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಆಣಾಪೇನ್ತೇನ ಪನ "ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ನಾಮ ಓಕಾಸೇ ತೇಲಂ ವಾ ವಟ್ಟಿ ವಾ ಕಪಲ್ಲಿಕಾ ವಾ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕರೋಹೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಸಚೇ ತೇಲಾದೀನಿ ನತ್ಥಿ, ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬಾನಿ। ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಅಲಭನ್ತಸ್ಸ ಲದ್ಧಕಪ್ಪಿಯಂ ಹೋತಿ। ಅಪಿಚ ಕಪಾಲೇ ಅಗ್ಗಿಪಿ ಜಾಲೇತಬ್ಬೋ। ಆಣಾಪೇನ್ತೇನ ಚ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಾ ಸದಾಕಾಲಮೇವ ಏಕೋ ವಾ ಭಾರನಿತ್ಥರಣಕೋ ವಾ ಸರಭಾಣಕಧಮ್ಮಕಥಿಕಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರೋ ವಾ ನ ಆಣಾಪೇತಬ್ಬೋ, ಅವಸೇಸಾ ಪನ ವಾರೇನ ಆಣಾಪೇತಬ್ಬಾ। ತೇನಾಹ **"ಥೇರೇನಾಪಿ ಪತಿರೂಪಂ ಞತ್ವಾ ಆಣಾಪೇತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ।

ಬಹಿ ಉಪೋಸಥಂ ಕತ್ವಾ ಆಗತೇನಾತಿ ನದಿಯಾ ವಾ ಸೀಮಾಯ ವಾ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಉಪೋಸಥಂ ಕತ್ವಾ ಆಗತೇನ ಛನ್ದೋ ದಾತಬ್ಬೋ, "ಕತೋ ಮಯಾ ಉಪೋಸಥೋ"ತಿ ಅಚ್ಛಿತುಂ ನ ಲಭತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಕಿಚ್ಚಪ್ಪಸುತೋ ವಾತಿ** ಗಿಲಾನುಪಟ್ಠಾಕಾದಿಕಿಚ್ಚಪ್ಪಸುತೋ ವಾ। ಸಚೇ ಗಿಲಾನೋ ಛನ್ದಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ದಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಮಞ್ಚೇನ ವಾ ಪೀಠೇನ ವಾ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝಂ ಆನೇತ್ವಾ ಉಪೋಸಥೋ ಕಾತಬ್ಬೋ। ಸಚೇ ಗಿಲಾನುಪಟ್ಠಾಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಏವಂ ಹೋತಿ "ಸಚೇ ಖೋ ಮಯಂ ಇಮಂ ಗಿಲಾನಂ ಠಾನಾ ಚಾವೇಸ್ಸಾಮ, ಆಬಾಧೋ ವಾ ಅಭಿವಡ್ಢಿಸ್ಸತಿ, ಕಾಲಕಿರಿಯಾ ವಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ, ನ ತ್ವೇವ ಸೋ ಗಿಲಾನೋ ಠಾನಾ ಚಾವೇತಬ್ಬೋ, ಸಙ್ಘೇನ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಉಪೋಸಥೋ ಕಾತಬ್ಬೋ, ನ ತ್ವೇವ ವಗ್ಗೇನ ಸಙ್ಘೇನ ಉಪೋಸಥೋ ಕಾತಬ್ಬೋ। ಕರೇಯ್ಯ ಚೇ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸ। ಸಚೇ ಬಹೂ ತಾದಿಸಾ ಗಿಲಾನಾ ಹೋನ್ತಿ, ಸಙ್ಘೇನ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಠತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇ ಹತ್ಥಪಾಸೇ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಸಚೇ ದೂರೇ ದೂರೇ ಹೋನ್ತಿ, ಸಙ್ಘೋ ನಪ್ಪಹೋತಿ, ತಂ ದಿವಸಂ ಉಪೋಸಥೋ ನ ಕಾತಬ್ಬೋ, ನ ತ್ವೇವ ವಗ್ಗೇನ ಸಙ್ಘೇನ ಉಪೋಸಥೋ ಕಾತಬ್ಬೋ। "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತದಹುಪೋಸಥೇ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ದೇನ್ತೇನ ಛನ್ದಮ್ಪಿ ದಾತುಂ, ಸನ್ತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಕರಣೀಯ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೬೫) ವುತ್ತತ್ತಾ ಭಗವತೋ ಆಣಂ ಕರೋನ್ತೇನ "ಛನ್ದಂ **ದಮ್ಮೀ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಛನ್ದಹಾರಕೋ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿನ್ನೇ ಛನ್ದೇ ತತ್ಥೇವ ಪಕ್ಕಮತಿ, ಅಞ್ಞಸ್ಸ ದಾತಬ್ಬೋ ಛನ್ದೋ"ತಿಆದಿವಚನತೋ (ಮಹಾವ॰ ೧೬೫) ಪುನ ಅತ್ತನೋ ಛನ್ದದಾನಪರಿಸ್ಸಮವಿನೋದನತ್ಥಂ **"ಛನ್ದಂ ಮೇ ಹರಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಛನ್ದಹಾರಕೋ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿನ್ನೇ ಛನ್ದೇ

ಸಙ್ಘಪ್ಪತ್ತೋ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ನ ಆರೋಚೇತಿ, ಆಹಟೋ ಹೋತಿ ಛನ್ದೋ, ಛನ್ದಹಾರಕಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೬೫) ವುತ್ತತ್ತಾ ದುಕ್ಕಟತೋ ತಂ ಮೋಚೇತುಂ "**ಛನ್ದಂ ಮೇ ಆರೋಚೇಹೀ**"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಕಾಯೇನ ವಾ ವಾಚಾಯ ವಾ ಉಭಯೇನ ವಾ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬೋತಿ ಮನಸಾ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಕಾಯಪ್ಪಯೋಗಂ ಕರೋನ್ತೇನ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗೇನ ವಾ, ವಾಚಂ ಪನ ನಿಚ್ಛಾರೇತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತೇನ ತಥೇವ ವಾಚಾಯ ವಾ, ಉಭಯಥಾಪಿ ಸಕ್ಕೋನ್ತೇನ ಕಾಯವಾಚಾಹಿ ವಾ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬೋ, ಜಾನಾಪೇತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ। "**ಅಯಂ ಅತ್ಥೋ**"ತಿ ವಚನತೋ ಪನ ಯಾಯ ಕಾಯಚಿಪಿ ಭಾಸಾಯ ವಿಞ್ಞಾಪೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಪಾರಿಸುದ್ಧಿದಾನೇಪಿ ಛನ್ದದಾನೇ ವುತ್ತಸದಿಸೋವ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ। ತಂ ಪನ ದೇನ್ತೇನ ಪಠಮಂ ಸನ್ತೀ ಆಪತ್ತಿ ದೇಸೇತಬ್ಬಾ। ನ ಹಿ ಸಾಪತ್ತಿಕೋ ಸಮಾನೋ "ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ದಮ್ಮಿ, ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ಮೇ ಹರ, ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ಮೇ ಆರೋಚೇಹೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೬೪) ವತ್ತುಂ ಲಭತಿ। "ಸನ್ತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಕರಣೀಯಾನೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ವಚನವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ "**ಸನ್ತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಕರಣೀಯ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತೇಸಞ್ಚ ಅತ್ತನೋ ಚ ಛನ್ದಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ದೇತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಛನ್ದೋ ಚ ಛನ್ದಪಾರಿಸುದ್ಧಿ ಚ **ಛನ್ದಪಾರಿಸುದ್ಧಿ,** ತಂ ದೇತೀತಿ ಸರೂಪೇಕಸೇಸನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಇತರಾ**ತಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಛನ್ದಪಾರಿಸುದ್ಧಿ। **ಬಿಳಾಲಸಙ್ಖಲಿಕಾ ಛನ್ದಪಾರಿಸುದ್ಧೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಬಿಳಾಲಸಙ್ಖಲಿಕಾ** ನಾಮ ಬಿಳಾಲಬನ್ಧನಂ। ತತ್ಥ ಹಿ ಸಙ್ಖಲಿಕಾಯ ಪಠಮವಲಯಂ ದುತಿಯವಲಯಂಯೇವ ಪಾಪುಣಾತಿ, ನ ತತಿಯಂ, ಏವಮಯಮ್ಪಿ ಛನ್ದಪಾರಿಸುದ್ಧಿ ದಾಯಕೇನ ಯಸ್ಸ ದಿನ್ನಾ, ತತೋ ಅಞ್ಞತ್ಥ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಮಹಾವಗ್ಗ ೩.೧೬೪; ವಿ॰ ವಿ॰ ಟೀ॰ ಮಹಾವಗ್ಗ ೨.೧೬೪)। ತಸ್ಮಾ ಸಾ ಬಿಳಾಲಸಙ್ಖಲಿಕಸದಿಸತ್ತಾ "ಬಿಳಾಲಸಙ್ಖಲಿಕಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ। ಬಿಳಾಲಸಙ್ಖಲಿಕಗ್ಗಹಣಞ್ಚೇತ್ಥ ಯಾಸಂ ಕಾಸಞ್ಚಿ ಸಙ್ಖಲಿಕಾನಂ ಉಪಲಕ್ಖಣಮತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಉತುಕ್ಖಾನನ್ತಿ ತಂ ತಂ ಕಿರಿಯಂ ಅರತಿ ವತ್ತೇತೀತಿ **ಉತು,** ತಸ್ಸ ಅಕ್ಖಾನಂ ಉತುಕ್ಖಾನಂ, ಉತುಆಚಿಕ್ಖನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಥಾ ಚ ತಸ್ಸ ಆಚಿಕ್ಖನಂ, ತಂ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಹೇಮನ್ತಾದೀನ**"ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಗಣನಾ**ತಿ ಕಲನಾ। ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಅಟ್ಠಗರುಧಮ್ಮೇಹಿ ಓವದನಂ **ಭಿಕ್ಖುನೋವಾದೋ। ಸ್ವೇ ಉಪೋಸಥೋತಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ**ತಿ "ಸ್ವೇ ಉಪೋಸಥೋ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಅಜ್ಜೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಪನ್ನರಸಿಕೇ ಉಪೋಸಥೇ ಪಕ್ಖಸ್ಸ ಚಾತುದ್ದಸಿಯಂ, ಚಾತುದ್ದಸಿಕೇ ತೇರಸಿಯಂ ಆಗನ್ತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಂ** ಪನ "ಪಕ್ಖಸ್ಸ ತೇರಸಿಯಂಯೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ 'ಅಯಂ ಉಪೋಸಥೋ ಚಾತುದ್ದಸಿಕೋ ವಾ ಪನ್ನರಸಿಕೋ ವಾ'ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೪೯) ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ಪುಚ್ಛಿತೇನ ಚ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಸಚೇ ಚಾತುದ್ದಸಿಯಂ ಉಪೋಸಥಂ ಕರೋನ್ತಿ, "ಚಾತುದ್ದಸಿಕೋ ಭಗಿನೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಪನ್ನರಸಿಯಂ ಕರೋನ್ತಿ, "ಪನ್ನರಸಿಕೋ ಭಗಿನೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಠಪೇತ್ವಾ ಬಾಲಂ, ಠಪೇತ್ವಾ ಗಿಲಾನಂ, ಠಪೇತ್ವಾ ಗಮಿಕಂ ಅವಸೇಸೇಹಿ ಓವಾದಂ ಗಹೇತು"ನ್ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೪೧೪) ವುತ್ತತ್ತಾ "**ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಆರೋಚನವಿಧಾನಂ ಅಜಾನನ್ತೋ **ಬಾಲೋ।** ಚಾತುದ್ದಸಿಕಪನ್ನರಸಿಕೇಸು ಉಪೋಸಥೇಸು ವಾ ಪಾಟಿಪದೇ ವಾ ಗನ್ತುಕಾಮೋ **ಗಮಿಯೋ,** ದುತಿಯಪಕ್ಖದಿವಸತೋ ಪನ ಪಟ್ಠಾಯ ತತೋ ಉದ್ಧಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಇಧ ಗಮಿಯೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ। ಅರಞ್ಞೇ ನಿವಾಸೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಆರಞ್ಞಿಕೋ।** ಸೋಪಿ "ಅಹಂ ಅರಞ್ಞವಾಸೀ, ಸ್ವೇ ಉಪೋಸಥೋ, ವಿಹಾರೇ ನ ವಸಾಮೀ"ತಿ ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಿತುಂ ನ ಲಭತಿ। ಯದಿ ನ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ, ದುಕ್ಕಟಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಓವಾದೋ ನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ, ಯೋ ನ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೪೧೪)। ತೇನ ಪನ ಪಚ್ಚಾಹರಣತ್ಥಾಯ ಸಙ್ಕೇತೋ ಕಾತಬ್ಬೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆರಞ್ಞಿಕೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಓವಾದಂ ಗಹೇತುಂ, ಸಙ್ಕೇತಞ್ಚ ಕಾತುಂ ಅತ್ರ ಪತಿಹರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೪೧೫)। ತಸ್ಮಾ ಆರಞ್ಞಿಕೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಸಚೇ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ವಸನಗಾಮೇ ಭಿಕ್ಖಾ ಲಬ್ಭತಿ, ತತ್ಥೇವ ಚರಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ದಿಸ್ವಾ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ಗನ್ತಬ್ಬಂ। ನೋ ಚಸ್ಸ ತತ್ಥ ಭಿಕ್ಖಾ ಸುಲಭಾ ಹೋತಿ, ಸಾಮನ್ತಗಾಮೇ ಚರಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಗಾಮಂ ಆಗಮ್ಮ ತಥೇವ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ದೂರಂ ಗನ್ತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ, ಸಙ್ಕೇತೋ ಕಾತಬ್ಬೋ "ಅಹಂ ಅಸುಕಂ ನಾಮ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಗಾಮದ್ವಾರೇ ಸಭಂ ವಾ ಮಣ್ಡಪಂ ವಾ ರುಕ್ಖಮೂಲಂ ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ತತ್ರ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾಥಾ"ತಿ। ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ತತ್ರ ಗನ್ತಬ್ಬಂ, ಅಗನ್ತುಂ ನ ಲಬ್ಭತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಸಙ್ಕೇತಂ ನ

ಗನ್ತಬ್ಬಂ, ಯೋ ನ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೪೧೫)। **ಉಪೋಸಥಗ್ಗೇತಿ** ಉಪೋಸಥಕರಣಟ್ಠಾನೇ। **ಅಟ್ಠಹಿ ಅಙ್ಗೇಹೀತಿ** –

> "ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸಂವುತೋ ವಿಹರತಿ ಆಚಾರಗೋಚರಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಅಣುಮತ್ತೇಸು ವಜ್ಜೇಸು ಭಯದಸ್ಸಾವೀ ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು। ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಹೋತಿ ಸುತಧರೋ ಸುತಸನ್ನಿಚಯೋ, ಯೇ ತೇ ಧಮ್ಮಾ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಾ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಾ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಾ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಅಭಿವದನ್ತಿ, ತಥಾರೂಪಾಸ್ಸ ಧಮ್ಮಾ ಬಹುಸ್ಸುತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಧಾತಾ ವಚಸಾ ಪರಿಚಿತಾ, ಮನಸಾ ಅನುಪೇಕ್ಖಿತಾ, ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಾ। ಉಭಯಾನಿ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಾನಿ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಸ್ವಾಗತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ ಸುವಿಭತ್ತಾನಿ ಸುಪ್ಪವತ್ತೀನಿ ಸುವಿನಿಚ್ಛಿತಾನಿ ಸುತ್ತಸೋ ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಸೋ। ಕಲ್ಯಾಣವಾಚೋ ಹೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣವಾಕ್ಕರಣೋ। ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಪಿಯೋ ಹೋತಿ ಮನಾಪೋ। ಪಟಿಬಲೋ ಹೋತಿ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಓವದಿತುಂ। ನ ಖೋ ಪನೇತಂ ಭಗವನ್ತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜಿತಾಯ ಕಾಸಾಯವತ್ಥವಸನಾಯ ಗರುಧಮ್ಮಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನಪುಬ್ಬೋ ಹೋತಿ। ವೀಸತಿವಸ್ಸೋ ವಾ ಹೋತಿ ಅತಿರೇಕವೀಸತಿವಸ್ಸೋ ವಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೧೪೭) –

ಇಮೇಹಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ। **ಪಾಸಾದಿಕೇನಾತಿ** ಪಸಾದಾವಹೇನ ನಿದ್ದೋಸೇನ ಕಾಯವಚೀಮನೋಕಮ್ಮೇನ। **ಸಮ್ಪಾದೇತೂತಿ** ತಿವಿಧಂ ಸಿಕ್ಖಂ ಸಮ್ಪಾದೇತು। ಯದಾ ಪನ ತಾಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಕಂಯೇವ ದಿಸ್ವಾ ಓವಾದೋ ಯಾಚಿತೋ, ತದಾ ಉಪೋಸಥಗ್ಗೇ ಸನ್ನಿಪತಿತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇಹಿ ಪುಬ್ಬಕಿಚ್ಚವಸೇನ "ಅತ್ಥಿ ಕಾಚಿ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಓವಾದಂ ಯಾಚಮಾನಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತೇ "ಏವಂ ವದೇಹೀ"ತಿ ಅತ್ತನಾ ವತ್ತಬ್ಬವಚನಂ ಅಞ್ಞೇನ ಕಥಾಪೇತ್ವಾ "ಅತ್ಥಿ ಕೋಚಿ ಭಿಕ್ಖು ಭಿಕ್ಖುನೋವಾದಕೋ ಸಮ್ಮತೋ"ತಿಆದಿಂ ಸಯಂ ವತ್ವಾ ಪುನ ಸಯಮೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ। ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಭಿಕ್ಖುನಾ ತಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಾಪೇತಬ್ಬಂ। **ಇದನ್ತಿ** "ತಾಹೀ"ತಿ ಬಹುವಚನಂ। **ಏಕತೋ** ಸಹೇವ।

ಇತ್ತಿಟ್ಠಪಕೇನ ವಾತಿ ಯತ್ಥ ತಿಣ್ಣಂ ವಸನಟ್ಠಾನೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸೋ ನತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ಇತ್ತಿಟ್ಠಪನಕೇನ ವಾ। **ಇತರೇನ ವಾತಿ** ಯತ್ಥ ದ್ವೇ ಭಿಕ್ಖೂ ವಸನ್ತಿ, ಏಕೋ ವಾ, ತತ್ಥ ಇತರೇನ ವಾ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಸಚೇ ಸಯಮೇವ ಸಮ್ಮತೋ, "ಅಹ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ । **ತಥೇವಾತಿ** ಉಪೋಸಥಗ್ಗೇ ವುತ್ತಸದಿಸಮೇವ। **"ಆರೋಚೇತ್ವಾವಾ"ತಿ** ಇಮಿನಾ ಅನಾರೋಚನಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಓವಾದೋ ನ ಆರೋಚೇತಬ್ಬೋ, ಯೋ ನ ಆರೋಚೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೪೧೫) ವಚನತೋ ಓವಾದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಗ್ಗೇ ಅನಾರೋಚೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ।

ಪರಿಸುದ್ಧಭಾವನ್ತಿ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಪರಿಸುದ್ಧತಂ। **ಆರೋಚೇಥಾತಿ** ಆವಿ ಕರೋಥ। **ಏತ್ಥ ಸಿಯಾತಿ** "ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಪದೇ ಅಯಮನುಯೋಗೋ ಭವೇಯ್ಯ। ಕಿಂ ತಂ, ಯಂ ಸಿಯಾತಿ ಆಹ **"ಸಙ್ಘೋ ಉಪೋಸಥಂ ಕರೇಯ್ಯಾ"ತಿಆದಿ।** **ಪುಬ್ಬೇನಾಪರಂ ಸನ್ಧಿಯತೀತಿ** ಪುಬ್ಬವಚನೇನ ಅಪರಂ ವಚನಂ ಸನ್ಧಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ। **ಸಾಮಗ್ಗಿಯಾತಿ** ಕಾಯಚಿತ್ತೇಹಿ ಸಹಿತತಾಯ। **ಗಣಸ್ಸಾತಿ** ಉದ್ದೇಸಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಚತುವಗ್ಗೇ ಸೇಸಭಿಕ್ಖೂನಂ। **ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಉದ್ದಿಟ್ಠಂ ಹೋತೀತಿ** ಸಙ್ಘೇನ ಉದ್ದಿಟ್ಠಂ ಹೋತಿ। ಕರಣತ್ಥೇ ಚೇತಂ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ಏತ್ಥಾತಿ** ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸೇ। **ಲಕ್ಖಣನ್ತಿ** ಸಭಾವೋ।

ಥೇರಾ ಚ ನವಾ ಚ ಮಜ್ಝಿಮಾ ಚಾತಿ ಏತ್ಥ ದಸವಸ್ಸಾ, ಅತಿರೇಕದಸವಸ್ಸಾ ಚ **ಥೇರಾ।** ಊನಪಞ್ಚವಸ್ಸಾ **ನವಾ।** ಪಞ್ಚವಸ್ಸಾ, ಅತಿರೇಕಪಞ್ಚವಸ್ಸಾ ಚ **ಮಜ್ಝಿಮಾ।** **ಅಟ್ಠಿಂ ಕತ್ವಾತಿ** ಅತ್ತಾನಂ ತೇನ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇನ ಅತ್ಥಿಕಂ ಕತ್ವಾ, ತಂ ವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ "ಇದಂ ಮಯ್ಹಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಅತ್ಥಿಂ ಕತ್ವಾ। **ಮನಸಿ ಕರಿತ್ವಾತಿ** ಚಿತ್ತೇ ಠಪೇತ್ವಾ। **ಸೋತದ್ವಾರವಸೇನಾತಿ** ಸೋತದ್ವಾರಿಕಜವನವಿಞ್ಞಾಣವಸೇನ। **ಸಬ್ಬಚೇತಸಾ ಸಮನ್ನಾಹರಾಮಾತಿ** ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಥೋಕಮ್ಪಿ ಬಹಿ ಗನ್ತುಂ ಅದೇನ್ತಾ ಸಬ್ಬೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಆವಜ್ಜೇಮ, ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮನಸಿ ಕರೋಮಾತಿ** ಆವಜ್ಜೇಮ, ಸಮನ್ನಾಹರಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೋ ಚ ಖೋ

ಮನಸಿಕಾರೋ ನ ಏತ್ಥ ಆರಮ್ಮಣಪ್ಪಟಿಪಾದನಲಕ್ಖಣೋ, ಅಥ ಖೋ ವೀಥಿಪ್ಪಟಿಪಾದನಜವನಪ್ಪಟಿಪಾದನಮನಸಿಕಾರಪುಬ್ಬಕಚಿತ್ತೇ ಠಪನಲಕ್ಖಣೋತಿ ಆಹ **"ಏಕಗ್ಗಚಿತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ಚಿತ್ತೇ ಠಪೇಯ್ಯಾಮಾ"**ತಿ। **ನ ಸಮೇತೀ**ತಿ ನ ಸಂಗಚ್ಛತಿ। ಕಸ್ಮಾ ನ ಸಂಗಚ್ಛತೀತಿ ಆಹ **"ಸಮಗ್ಗಸ್ಸ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋತಿ ಆಹ **"ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಕೋ ಚಾ"**ತಿಆದಿ। **ಸಙ್ಘಪರಿಯಾಪನ್ನೋ**ತಿ ಸಙ್ಘೇ ಪರಿಯಾಪನ್ನೋ ಅನ್ತೋಗಧೋ।

ಇದಾನಿ ತಂ ದಸ್ಸೇತುನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ**ತಿ ಸನ್ನಿಪತಿತಾನಂ ಪಿಯವಚನೇನ ಆಲಪನಂ।

ಅಲಜ್ಜಿತಾತಿ ಅಲಜ್ಜಿತಾಯ, ಅಲಜ್ಜನಭಾವೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತಿಯತ್ಥೇ ಹಿ ಇದಂ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ। **"ಅಞ್ಞಾಣತಾ"**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಪ್ಪಕತತಾ**ತಿ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚೇನ ಅಭಿಭೂತತಾಯ। **ಸತಿಸಮ್ಮೋಸಾ**ತಿ ಸತಿವಿಪ್ಪವಾಸತೋ। **ವೀತಿಕ್ಕಮ**ನ್ತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದವೀತಿಕ್ಕಮನಂ।

ಸಞ್ಚಿಚ್ಚಾತಿ ಸಞ್ಚೇತೇತ್ವಾ, ಅಕಪ್ಪಿಯಭಾವಂ ಜಾನನ್ತೋಯೇವ ವೀತಿಕ್ಕಮಚಿತ್ತಂ ಪೇಸೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಿಗೂಹತೀ**ತಿ ನಿಗೂಹತಿ ನ ದೇಸೇತಿ ನ ವುಟ್ಠಾತಿ। ಲಜ್ಜಾಯ ಪರಿಗೂಹನ್ತೋ ಅಲಜ್ಜೀ ನ ಹೋತಿ, "ಕಿಂ ಇಮಿನಾ"ತಿ ಅನಾದರಿಯೇನ ಪರಿಗೂಹನ್ತೋ ಅಲಜ್ಜೀ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಗತಿಗಮನಞ್ಚ ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಭಣ್ಡಭಾಜನೀಯಟ್ಠಾನಾದೀಸು ಛನ್ದಾಗತಿಆದಿಭೇದಂ ಅಗತಿಗಮನಞ್ಚ ಗಚ್ಛತಿ। **ಅಲಜ್ಜಿಪುಗ್ಗಲೋ**ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಸಮುಟ್ಠಾನಲಜ್ಜಾವಿರಹಿತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ। ಏತ್ಥ ಚ "ಸಞ್ಚಿಚ್ಚಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಅನಾದರಿಯವಸೇನೇವ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೋ, ಆಪನ್ನಞ್ಚ ಆಪತ್ತಿಂ ಪರಿಗೂಹನ್ತೋ, ಭಣ್ಡಭಾಜನೀಯಟ್ಠಾನಾದೀಸು ಅಗತಿಗಮನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಚ ಅಲಜ್ಜೀ ಹೋತಿ, ನ ಇತರೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಮನ್ದೋತಿ ಮನ್ದಪಞ್ಞೋ, ಅಪಞ್ಞಸ್ಸೇವೇತಂ ನಾಮಂ। **ಮೋಮೂಹೋ**ತಿ ಅತಿಸಂಮೂಳ್ಹೋ। **ವಿರಾಧೇತೀ**ತಿ ನ ರಾಧೇತಿ ನ ಸಾಧೇತಿ। **ಕುಕ್ಕುಚ್ಚೇ**ತಿ ವಿನಯಸಂಸಯೇ। **ಕಪ್ಪಿಯಂ ಚೇ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ**ತಿ ವಿನಯಧರಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ತೇನ ವತ್ಥುಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಮಾತಿಕಂ, ಪದಭಾಜನಂ, ಅನ್ತರಾಪತ್ತಿಂ, ಅನಾಪತ್ತಿಞ್ಚ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ "ಕಪ್ಪತಿ, ಆವುಸೋ, ಮಾ ಏತ್ಥ ಕಙ್ಖೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಭವೇಯ್ಯ।

ಸಹಸೇಯ್ಯಚೀವರವಿಪ್ಪವಾಸಾದೀನೀತಿ ಏತ್ಥ **ಸಹಸೇಯ್ಯಾ** ನಾಮ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಉತ್ತರಿದಿರತ್ತತಿರತ್ತಂ ಸಹಸೇಯ್ಯಾಪತ್ತಿ, **ವಿಪ್ಪವಾಸೋ** ನಾಮ ಏಕರತ್ತಛಾರತ್ತವಸೇನ ವಿಪ್ಪವಾಸೋ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಸತ್ತಾಹಾತಿಕ್ಕಮಾದೀಸು ಆಪತ್ತಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಸತ್ತನ್ನಂ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾನ**ನ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಪಾಚಿತ್ತಿಯಪಾಟಿದೇಸನೀಯದುಕ್ಕಟದುಬ್ಭಾಸಿತಸಙ್ಖಾತಾನಂ ಸತ್ತನ್ನಂ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾನಂ।

ದೇಸೇತು ವಾ ಪಕಾಸೇತು ವಾತಿ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ವಾ ಗಣಮಜ್ಝೇ ವಾ ಏಕಪುಗ್ಗಲೇ ವಾ ದೇಸೇತು ವಾ ಪಕಾಸೇತು ವಾ। ಏತ್ಥ ಚ **ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿದೇಸನಾ** ನಾಮ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಸ್ಸ ಪರಿಚ್ಚಾಗೋ। ವುಟ್ಠಾನಂ ಪನ ದೇಸನಾವಿಸೇಸತ್ತಾ "ದೇಸನಾ"ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಪಕಾಸೇತು ವಾ**ತಿ ಆರೋಚೇತು ವಾ।

ಏವಂ ಅನಾಪನ್ನಾ ವಾತಿ ಏವಂ ಛನ್ನಂ ಆಕಾರಾನಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ಅನಾಪನ್ನಾ ವಾ। **ವುಟ್ಠಿತಾ ವಾ**ತಿ ಪರಿವಾಸಾದಿನಾ ವುಟ್ಠಿತಾ ವಾ। **ಆರೋಚಿತಾ ವಾ**ತಿ ಆವಿಕತಾ ವಾ। ಆರೋಚೇನ್ತೋ ಚ "ತುಯ್ಹಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಏಕಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆವಿಕರೋಮೀ"ತಿ ವಾ "ಆಚಿಕ್ಖಾಮೀ"ತಿ ವಾ "ಆರೋಚೇಮೀ"ತಿ ವಾ "ಮಮ ಏಕಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನಭಾವಂ ಜಾನಾಹೀ"ತಿ ವಾ ವದತು, "ಏಕಂ ಗರುಕಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆವಿಕರೋಮೀ"ತಿ ವಾ ಆದಿನಾ ನಯೇನ ವದತು, ಸಬ್ಬೇಹಿಪಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಆರೋಚಿತಾವ ಹೋತಿ। ಸಚೇ ಪನ ಗರುಕಾಪತ್ತಿಂ ಆವಿಕರೋನ್ತೋ "ಲಹುಕಾಪತ್ತಿಂ ಆವಿಕರೋಮೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವದತಿ, ಅನಾವಿಕತಾ ಹೋತಿ ಆಪತ್ತಿ। ವತ್ಥುಂ ಆರೋಚೇತಿ, ಆಪತ್ತಿಂ ಆರೋಚೇತಿ, ಉಭಯಂ ಆರೋಚೇತಿ, ತಿವಿಧೇನಾಪಿ ಆರೋಚಿತಾವ ಹೋತಿ। **ಅಸನ್ತಿಯಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ**ತಿ

ಭಾವೇನಭಾವಲಕ್ಖಣೇ ಧಮ್ಮಂ। **ತುಣ್ಹೀಭಾವೇನಾಪಿ ಹೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ನ ಕೇವಲಂ "ಆಮ, ಮಯಂ ಪರಿಸುದ್ಧಾ"ತಿ ವುತ್ತೇಯೇವ, ಅಥ ಖೋ ತುಣ್ಹೀಭಾವೇನಾಪೀತಿ **ಅಪಿ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಕಿಂ ತಂ ಯಾವತತಿಯಾನುಸಾವಿತಂ ನಾಮ, ಕಥಞ್ಚೇತಂ ಯಾವತತಿಯಾನುಸಾವಿತಂ ಹೋತೀತಿ ವಿಚಾರಣಾಯಂ ಆಚರಿಯಾನಂ ಮತಿಭೇದಮುಖೇನ ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಾವತತಿಯಂ ಅನುಸಾವಿತಂ ಹೋತೀತಿ ಏತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಯದೇತಂ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಅನುಸಾವಿತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಭೇದತೋ**ತಿ ಅರೀಯತಿ ಞಾಯತೀತಿ **ಅತ್ಥೋ,** ಅಭಿಧೇಯ್ಯಂ, ಬ್ಯಞ್ಜೀಯತಿ ಅತ್ಥೋ ಅನೇನಾತಿ **ಬ್ಯಞ್ಜನಂ,** ಅಕ್ಖರಂ, ಅತ್ಥೋ ಚ ಬ್ಯಞ್ಜನಞ್ಚ **ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ,** ತೇಸಂ ಭೇದೋ **ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಭೇದೋ,** ತತೋ, ಅತ್ಥಸ್ಸ ಚ ಬ್ಯಞ್ಜನಸ್ಸ ಚ ವಿಸದಿಸತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇದಾನಿ ತಮೇವತ್ಥಂ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ಅನುಸಾವನಞ್ಹಿ ನಾಮಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಹೀ**ತಿ ಕಾರಣತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ತಸ್ಸ ಪನ "ಅಭಿನ್ನ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ತೇನಾ**ತಿ ಭಿನ್ನತ್ತಾ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ "ಯಸ್ಸ ಸಿಯಾ"ತಿಆದಿವಚನತ್ತಯಸ್ಸ। ಅವಸ್ಸಞ್ಚೇತಮೇವಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ, ಅಞ್ಞಥಾ ಅತಿಪ್ಪಸಙ್ಗೋಪಿ ಸಿಯಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯದಿ ಚೇತ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಏತ**ನ್ತಿ "ಯಸ್ಸ ಸಿಯಾ"ತಿಆದಿವಚನತ್ತಯಂ। ಅಪರೇ "ಅನುಸಾವಿತ"ನ್ತಿ ಪದಂ ನ ಅತೀತತ್ಥಂ ದೀಪೇತಿ, ಅಥ ಖೋ ಅನಾಗತತ್ಥಂ। ಧಾತ್ವತ್ಥಸಮ್ಬನ್ಧೋ ಕಾಲನ್ತರವಿಹಿತೋಪಿ ಪಚ್ಚಯೋ ಕಾಲನ್ತರೇ ಸಾಧು ಹೋತೀತಿ ವಿಕಪ್ಪೇಸುಂ। ತೇನಾಹ **"ಅಪರೇ 'ಅನುಸಾವಿತ'ನ್ತಿ ಪದಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ। **ಉಪರಿ ಉದ್ದೇಸಾವಸಾನೇ**ತಿ ಪಾರಾಜಿಕುದ್ದೇಸಾವಸಾನೇ। **ಅತ್ಥಯುತ್ತೀನಂ ಅಭಾವತೋ**ತಿ ಅನಾಗತತ್ಥಸ್ಸ ಚ ಕಾರಣಸ್ಸ ಚ ಅಭಾವತೋ। ಇದಾನಿ ತಮೇವ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ಇದಂ ಹೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಕಥಮೇತಂ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಆಹ **"ಯದಿ ಚಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ। **ಅಯ**ನ್ತಿ ಅನಾಗತಕಾಲೋ। **ಅನುಸಾವಿತಂ ಹೇಸ್ಸತೀತಿ ವದೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅನುಪ್ಪಯೋಗಂ ಅನಾಗತಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ "ಅನುಸಾವಿತಂ ಹೇಸ್ಸತೀ"ತಿ ಬುದ್ಧೋ ವದೇಯ್ಯ। ಅಯಂ ಹೇತ್ಥಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಯದಿ ಚೇತ್ಥ ಧಾತ್ವತ್ಥಸಮ್ಬನ್ಧೋ **ತ**-ಪಚ್ಚಯೋ ಸಿಯಾ, ತಥಾ ಸತಿ ಧಾತ್ವತ್ಥಸಮ್ಬನ್ಧೋ ನಾಮ ವಿಸೇಸನವಿಸೇಸ್ಯಭಾವೋ, ಸೋ ಚ ಅನುಪ್ಪಯೋಗಸ್ಸ ಸಮಾನತ್ಥಭಾವೇ ಸತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ನಾಸತೀತಿ "ಹೇಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅನುಪ್ಪಯೋಗಂ ವದೇಯ್ಯ, ನ ಚ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಅನಾಗತಂ ನ ದೀಪೇತಿ, ಅತೀತಕಾಲಮೇವ ದೀಪೇತೀತಿ। **ಅನುಸಾವಿಯಮಾನೇತಿ ವಚನತೋ**ತಿ "ಅನುಸಾವಿಯಮಾನೇ"ತಿ ವತ್ತಮಾನಕಾಲವಚನತೋ। ಯದಿ ಏವಂ "ಯಾವತತಿಯಂ ಅನುಸಾವಿತಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಕಿಮಿದನ್ತಿ ಆಹ **"ಯಾವತತಿಯ"**ನ್ತಿಆದಿ। ಕಿಂ ತೇನ ಲಕ್ಖೀಯತಿ, ಯೇನೇತಂ ಲಕ್ಖಣವಚನಮತ್ತಂ ಸಿಯಾತಿ ಆಹ **"ತೇನಾ"**ತಿಆದಿ। **ತೇನಾ**ತಿ ಲಕ್ಖಣವಚನಮತ್ತೇನ ಹೇತುನಾ।

ತದೇತನ್ತಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ। **ತಂ ಪನೇತ**ನ್ತಿ "ತತ್ಥಾಯಸ್ಮನ್ತೇ ಪುಚ್ಛಾಮೀ"ತಿಆದಿಕಂ ಯಾವತತಿಯಾನುಸಾವನಂ। **ನ ದಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ನೋಪಲಬ್ಭತಿ। **ಇಮಮೇವ ಚ ಅತ್ಥ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಅಮ್ಹೇಹಿ ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ। ಯದಿ ಹಿ "ಯಸ್ಸ ಸಿಯಾ ಆಪತ್ತೀ"ತಿಆದಿವಚನತ್ತಯಂ ಯಾವತತಿಯಾನುಸಾವನಂ ಸಿಯಾ, ತದೇವ **ಉಪೋಸಥಕ್ಖನ್ಧಕೇ** (ಮಹಾವ॰ ೧೩೨ ಆದಯೋ) ವದೇಯ್ಯ, ನ ಪನ "ಸಕಿಮ್ಪಿ ಅನುಸಾವಿತಂ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿಕನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ನನು ಚಾಯಂ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ನ ಆಗತೋ, ಅಥ ಕುತೋ ಲದ್ಧೋತಿ ಆಹ **"ಅಯಮೇತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿ। ವಿನಯಟ್ಠಾನೇಸು ಕತಪರಿಚಯಾನಂ ಆಚರಿಯಾನಂ ತಂ ತಂ ಅತ್ಥಂ ಞಾಪೇನ್ತೀ ಪವೇಣಿ **ಆಚರಿಯಪರಮ್ಪರಾ,** ತಾಯ ಆಭತೋ ಆನೀತೋ **ಆಚರಿಯಪರಮ್ಪರಾಭತೋ।**

ನನು ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಅಥ ಕಥಂ ದುಕ್ಕಟಾಪತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಸಾ ಚ ಖೋ ನ ಮುಸಾವಾದಲಕ್ಖಣೇನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದೇ ಕಿಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಯ್ವಾಯಂ "ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದೋ ಅಸ್ಸ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಆಪತ್ತಿತೋ ಕಿಂ ಹೋತಿ, ಕತರಾ ಆಪತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದುಕ್ಕಟಂ ಹೋತೀ**ತಿ ದುಕ್ಕಟಾಪತ್ತಿ ಹೋತಿ। **ವಚೀದ್ವಾರೇ ಅಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನಾಪತ್ತಿ ಹೋತೀ**ತಿ ಅಸ್ಸ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಧಮ್ಮಿಕಾಯ ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ತುಣ್ಹೀಭೂತಸ್ಸ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಮನೋದ್ವಾರೇ ಆಪತ್ತಿ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಆವಿಕಾತಬ್ಬಂ ನಾವಿಕಾಸಿ, ತೇನಸ್ಸ ವಚೀದ್ವಾರೇ ಅಕಿರಿಯತೋ

ಅಯಂ ಆಪತ್ತಿ ಸಮುಟ್ಠಾತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಇದಾನಿ ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ಪಾಳಿಯಾ ಸಾಧೇತುಂ **“ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತ”**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ಏತಂ ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರೇನ ಪರಿವಾರೇ ಸೇದಮೋಚನಗಾಥಾಸು (ಪರಿ॰ ೪೭೯) ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅನಾಲಪನ್ತೋ ಮನುಜೇನ ಕೇನಚಿ ವಾಚಾತಿ ಕೇನಚಿ ಮನುಜೇನ ವಾಚಾಯ ಅನಾಲಪನ್ತೋ। **ಗಿರಂ ನೋ ಚ ಪರೇ ಭಣೇಯ್ಯಾತಿ** “ಇತಿ ಇಮೇ ಸೋಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ ಪರಪುಗ್ಗಲೇ ಸನ್ಧಾಯ ಸದ್ದಮ್ಪಿ ನ ನಿಚ್ಛಾರೇಯ್ಯ। **ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ ವಾಚಸಿಕನ್ತಿ** ವಾಚತೋ ಸಮುಟ್ಠಿತಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। **ಪಞ್ಹಾಮೇಸಾ ಕುಸಲೇಹಿ ಚಿನ್ತಿತಾತಿ** ಏತ್ಥ **ಪಞ್ಹಾಮೇಸಾತಿ** ಲಿಙ್ಗಬ್ಯತ್ತಯೇನ ವುತ್ತಂ, ಏಸೋ ಪಞ್ಹೋ ಕುಸಲೇಹಿ ಚಿನ್ತಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಂ ಪಞ್ಹೋ ಇಮಮೇವ ಮುಸಾವಾದಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತೋ।

ತಂತಂಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ವಿಬನ್ಧನವಸೇನ ಸತ್ತಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಅನ್ತರೇ ವೇಮಜ್ಝೇ ಏತಿ ಆಗಚ್ಛತೀತಿ **ಅನ್ತರಾಯೋ,** ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾದಿಅನತ್ಥೋ, ಅತಿಕ್ಕಮನಟ್ಠೇನ ತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರಾಯೇ ನಿಯುತ್ತೋ, ಅನ್ತರಾಯಂ ವಾ ಫಲಂ ಅರಹತಿ, ಅನ್ತರಾಯಸ್ಸ ವಾ ಕರಣಸೀಲೋತಿ **ಅನ್ತರಾಯಿಕೋ।** ತೇನಾಹ **“ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರವತ್ಥುತಾಯಾ”**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರವತ್ಥುತಾಯಾತಿ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ** ನಾಮ ಪಚ್ಛಾನುತಾಪವಸೇನ ಚಿತ್ತವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ, ತಸ್ಸ ಕಾರಣತಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದಿಪಚ್ಚಯಭೂತಅಅಪ್ಪಟಿಸಾರವಿರುದ್ಧಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯತ್ತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪಾಮೋಜ್ಜಾದಿಸಮ್ಭವನ್ತಿ** ದುಬ್ಬಲತರುಣಾ ಪೀತಿ ಪಾಮೋಜ್ಜಂ, ತಂ ಆದಿ ಯೇಸಂ ತೇ **ಪಾಮೋಜ್ಜಾದಯೋ,** ತೇಸಂ ಸಮ್ಭವೋ ಪಟಿಲಾಭೋ **ಪಾಮೋಜ್ಜಾದಿಸಮ್ಭವೋ,** ತಂ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಪೀತಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಾದೀನಂ ಗಹಣಂ। **ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದೀನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾದಿಸದ್ದೇನ ಪನ “ದುತಿಯಸ್ಸ ಝಾನಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯ ಅನ್ತರಾಯಿಕೋ, ತತಿಯಸ್ಸ ಝಾನಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯ ಅನ್ತರಾಯಿಕೋ, ಚತುತ್ಥಸ್ಸ ಝಾನಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯ ಅನ್ತರಾಯಿಕೋ, ಝಾನಾನಂ, ವಿಮೋಕ್ಖಾನಂ, ಸಮಾಧೀನಂ, ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ, ನೇಕ್ಖಮ್ಮಾನಂ, ನಿಸ್ಸರಣಾನಂ, ಪವಿವೇಕಾನಂ, ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಧಿಗಮಾಯ ಅನ್ತರಾಯಿಕೋ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೩೫) ವುತ್ತದುತಿಯಜ್ಝಾನಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। “ತಸ್ಮಾ”ತಿ ವುತ್ತೇ **ಯಂತಂ**ಸದ್ದಾನಂ ಅಬ್ಯಭಿಚಾರಿತಸಮ್ಬನ್ಧತಾಯ “ಯಸ್ಮಾ”ತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಉಪಟ್ಠಿತೋಯೇವ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ತಸ್ಮಾತಿ ಯಸ್ಮಾ”**ತಿಆದಿ। **ಜಾನನ್ತೇನಾತಿ** ಜಾನಮಾನೇನ। ಇಮಿನಾಸ್ಸ ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದಸ್ಸ ಸಚಿತ್ತಕತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಅಪೇಕ್ಖತೀತಿ **ವಿಸುದ್ಧಾಪೇಕ್ಖೋ,** ತೇನ ವಿಸುದ್ಧಾಪೇಕ್ಖೇನ। ಸಾ ಚ ವಿಸುದ್ಧಿ ಇಧ ವುಟ್ಠಾನಾದೀತಿ ಆಹ **“ವುಟ್ಠಾತುಕಾಮೇನ ವಿಸುಜ್ಝಿತುಕಾಮೇನಾ”**ತಿ। ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿತೋ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸತೋ ವುಟ್ಠಾತುಕಾಮೇನ, ದೇಸನಾಗಾಮಿನಿತೋ ವಿಸುಜ್ಝಿತುಕಾಮೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ವಾ ಗಣಮಜ್ಝೇ ವಾ ಏಕಪುಗ್ಗಲೇ ವಾತಿ** ಉಪೋಸಥಗ್ಗೇ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಆರೋಚನವಸೇನ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ವಾ ತತ್ಥೇವ ಉಭತೋ ನಿಸಿನ್ನಾನಂ ಆರೋಚನವಸೇನ ಗಣಮಜ್ಝೇ ವಾ ಅನನ್ತರಸ್ಸ ಆರೋಚನವಸೇನ ಏಕಪುಗ್ಗಲೇ ವಾ ಪಕಾಸೇತಬ್ಬಾ। **ಇತೋ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾತಿ** ಇತೋ ಉಪೋಸಥಗ್ಗತೋ ವುಟ್ಠಾಯ। ಏತ್ಥ ಪನ ಸಭಾಗೋಯೇವ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ವಿಸಭಾಗಸ್ಸ ಹಿ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ಭಣ್ಡನಕಲಹಸಙ್ಘಭೇದಾದೀನಿಪಿ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಅವತ್ವಾ “ಇತೋ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪಟಿಕರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಆಭೋಗಂ ಕತ್ವಾ ಉಪೋಸಥೋ ಕಾತಬ್ಬೋತಿ **ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೭೦) ವುತ್ತಂ।

ಕರಣತ್ಥೇತಿ ತತಿಯಾವಿಭತ್ತಿಅತ್ಥೇ। ಕತ್ತರಿ ಹೇತಂ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ ಹೋತಿ ಫಾಸುಸದ್ದಾಪೇಕ್ಖಾಯ। **ಪಚ್ಚತ್ತವಚನನ್ತಿ** ಪಠಮಾವಚನಂ। **ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದೀನಂ ಅಧಿಗಮಾಯ ಫಾಸು ಹೋತೀತಿ** ಅಧಿಗಮತ್ಥಂ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಫಾಸು ಹೋತಿ ಸುಖಂ ಹೋತಿ ಸಂವರಸ್ಸ ಅವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಹೇತುತ್ತಾ। ತೇನಾಹ **“ಅವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಮೂಲಕಾನ”**ನ್ತಿಆದಿ। ಪಾಪಪುಞ್ಞಾನಂ ಕತಾಕತವಸೇನ ಚಿತ್ತವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಾಭಾವೋ **ಅವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ,** ಸೋ ಮೂಲಂ ಕಾರಣಂ ಯೇಸಂ ತೇ ಅವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಮೂಲಾ, ಅವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಮೂಲಾಯೇವ **ಅವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಮೂಲಕಾ,** ತೇಸಂ ಅವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಮೂಲಕಾನಂ। **ಸುಖಪ್ಪಟಿಪದಾ ಸಮ್ಪಜ್ಜತೀತಿ** ಸುಖಾ ಪಟಿಪದಾ ಸಮಿಜ್ಝತಿ, ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದೀನಂ ಸುಖೇನ ಅಧಿಗಮೋ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಹೋತಿ ಚೇತ್ಥ –

“ನಿದಾನೇ ಇತ್ತಿಟ್ಠಪನಂ, ಪುಬ್ಬಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಚ್ಛನಂ।

ನಿದಾನುದ್ದೇಸಸವನೇ, ವಿಸುದ್ಧಾರೋಚನೇ ವಿಧಿ।
ಅನಾರೋಚನೇ ಚಾಪತ್ತಿ, ಞೇಯ್ಯಂ ಪಿಣ್ಡತ್ಥಪಞ್ಚಕ''ನ್ತಿ॥

ಇತಿ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖವಣ್ಣನಾಯ

ವಿನಯತ್ಥಮಞ್ಜೂಸಾಯಂ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಿಯಂ

ನಿದಾನವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಾರಾಜಿಕಕಣ್ಡಂ

ಇದಾನಿ ನಿದಾನುದ್ದೇಸಾನನ್ತರಂ ವುತ್ತಸ್ಸ ಪಾರಾಜಿಕುದ್ದೇಸಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಸಂವಣ್ಣೇತುಂ **"ಇದಾನೀ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। **ನಿದಾನಾನನ್ತರನ್ತಿ** ಭಾವನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೋ, ನಿದಾನಂ ಅನನ್ತರಂ ಕತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ತತ್ಥಾತಿ** ಪಾರಾಜಿಕಕಣ್ಡೇ। **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇತಿ** ಭಿಕ್ಖುಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ। **ಚತ್ತಾರೋತಿ** ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಊನಾತಿರೇಕಭಾವನಿವತ್ತನತೋ। **ಪಾರಾಜಿಕಾತಿ** ಸಜಾತಿನಾಮಂ। **ಆಪತ್ತಿಯೋತಿ** ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣನಾಮಂ। ಉದ್ದಿಸೀಯತೀತಿ **ಉದ್ದೇಸೋ।** ಭಾವಪ್ಪಧಾನೋಯಂ ನಿದ್ದೇಸೋ। ತೇನಾಹ **"ಉದ್ದಿಸಿತಬ್ಬತ"**ನ್ತಿ।

೧. ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ

ಯೋ ಪನಾತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೪೫ ಭಿಕ್ಖುಪದಭಾಜನೀಯವಣ್ಣನಾ) ಏತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ **ಪನಾತಿ** ನಿಪಾತಮತ್ತಂ, **ಯೋತಿ** ಅತ್ಥಪದಂ, ತಞ್ಚ ಅನಿಯಮೇನ ಪುಗ್ಗಲಂ ದೀಪೇತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯೋ ಕೋಚೀ"**ತಿ ಆಹ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಯೋ ಯೋಕೋಚಿ ನಾಮ, ಸೋ ಅವಸ್ಸಂ ಲಿಙ್ಗಯುತ್ತಜಾತಿನಾಮಗೋತ್ತಸೀಲವಿಹಾರಗೋಚರವಯೇಸು ಏಕೇನಾಕಾರೇನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ತಥಾ ಞಾಪೇತುಂ **"ರಸ್ಸದೀಘಾದಿನಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಆದಿಸದ್ದೇನ** ನವಕಮ್ಮಾದೀನಂ ಗಹಣಂ। **ಲಿಙ್ಗಾದಿಭೇದೇನಾತಿ** ಲಿಙ್ಗೇಯತಿಞಾಯತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಲಿಙ್ಗಂ,** ತಂ ಆದಿ ಯೇಸಂ ತೇತಿ **ಲಿಙ್ಗಾದಯೋ,** ತೇಸಂ ಭೇದೋ **ಲಿಙ್ಗಾದಿಭೇದೋ,** ತೇನ ಲಿಙ್ಗಾದಿಭೇದೇನ। ಏತ್ಥಾದಿಸದ್ದೇನ ಪನ ಯುತ್ತಾದೀನಂ ಗಹಣಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - **ಲಿಙ್ಗವಸೇನ** ಯಾದಿಸೋ ವಾ ತಾದಿಸೋ ವಾ ಹೋತು, ದೀಘೋ ವಾ ರಸ್ಸೋ ವಾ ಕಾಳೋ ವಾ ಓದಾತೋ ವಾ ಮಙ್ಗುರಚ್ಛವಿ ವಾ ಕಿಸೋ ವಾ ಥೂಲೋ ವಾ। **ಯೋಗವಸೇನ** ಯೇನ ವಾ ತೇನ ವಾ ಯುತ್ತೋ ಹೋತು, ನವಕಮ್ಮಯುತ್ತೋ ವಾ ಉದ್ದೇಸಯುತ್ತೋ ವಾ ವಾಸಧುರಯುತ್ತೋ ವಾ। **ಜಾತಿವಸೇನ** ಯಂಜಚ್ಚೋ ವಾ ತಂಜಚ್ಚೋ ವಾ ಹೋತು, ಖತ್ತಿಯೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ವೇಸ್ಸೋ ವಾ ಸುದ್ದೋ ವಾ। **ನಾಮವಸೇನ** ಯಥಾನಾಮೋ ವಾ ತಥಾನಾಮೋ ವಾ ಹೋತು, ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತೋ ವಾ ಧಮ್ಮರಕ್ಖಿತೋ ವಾ ಸಙ್ಘರಕ್ಖಿತೋ ವಾ। **ಗೋತ್ತವಸೇನ** ಯಥಾಗೋತ್ತೋ ವಾ ತಥಾಗೋತ್ತೋ ವಾ ಹೋತು, ಕಚ್ಚಾಯನೋ ವಾ ವಾಸಿಟ್ಠೋ ವಾ ಕೋಸಿಯೋ ವಾ। **ಸೀಲೇಸು** ಯಥಾಸೀಲೋ ವಾ ತಥಾಸೀಲೋ ವಾ ಹೋತು, ನವಕಮ್ಮಸೀಲೋ ವಾ ಉದ್ದೇಸಸೀಲೋ ವಾ ವಾಸಧುರಸೀಲೋ ವಾ। **ವಿಹಾರೇಸುಪಿ** ಯಥಾವಿಹಾರೀ ವಾ ತಥಾವಿಹಾರೀ ವಾ ಹೋತು, ನವಕಮ್ಮವಿಹಾರೀ ವಾ ಉದ್ದೇಸವಿಹಾರೀ ವಾ ವಾಸಧುರವಿಹಾರೀ ವಾ । **ಗೋಚರೇಸುಪಿ** ಯಥಾಗೋಚರೋ ವಾ ತಥಾಗೋಚರೋ ವಾ ಹೋತು, ನವಕಮ್ಮಗೋಚರೋ ವಾ ಉದ್ದೇಸಗೋಚರೋ ವಾ ವಾಸಧುರಗೋಚರೋ ವಾ। **ವಯೇಸುಪಿ** ಯೋ ವಾ ಸೋ ವಾ ಹೋತು ಥೇರೋ ವಾ ನವೋ ವಾ ಮಜ್ಝಿಮೋ ವಾ, ಅಥ ಖೋ ಸಬ್ಬೋವ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ "ಯೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ।

ಇದಾನಿ **"ಭಿಕ್ಖೂ"**ತಿ ಪದಂ ಸಂವಣ್ಣೇತುಂ **"ಏಹಿಭಿಕ್ಖೂಪಸಮ್ಪದಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ "ಏಹಿ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಭಗವತೋ ವಚನಮತ್ತೇನ ಭಿಕ್ಖುಭಾವೋ **ಏಹಿಭಿಕ್ಖೂಪಸಮ್ಪದಾ।** "ಬುದ್ಧಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಮಹಾವ॰ ೧೦೫) ನಯೇನ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವಾಚಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ವುತ್ತೇಹಿ ತೀಹಿ ಸರಣಗಮನೇಹಿ ಉಪಸಮ್ಪದಾ **ಸರಣಗಮನೂಪಸಮ್ಪದಾ। ಓವಾದಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣೂಪಸಮ್ಪದಾ** (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೪೫) ನಾಮ -

> "ತಸ್ಮಾತಿಹ ತೇ, ಕಸ್ಸಪ, ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ 'ತಿಬ್ಬಂ ಮೇ ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಥೇರೇಸು ನವೇಸು ಮಜ್ಝಿಮೇಸೂ'ತಿ, ಏವಞ್ಹಿ ತೇ ಕಸ್ಸಪ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। ತಸ್ಮಾತಿಹ ತೇ, ಕಸ್ಸಪ, ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ 'ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಿಸ್ಸಾಮಿ ಕುಸಲೂಪಸಂಹಿತಂ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಅಟ್ಠಿಂ ಕತ್ವಾ ಮನಸಿ ಕರಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಚೇತಸಾ ಸಮನ್ನಾಹರಿತ್ವಾ ಓಹಿತಸೋತೋ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಿಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ, ಏವಞ್ಹಿ ತೇ, ಕಸ್ಸಪ, ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। ತಸ್ಮಾತಿಹ ತೇ, ಕಸ್ಸಪ, ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ 'ಸಾತಸಹಗತಾ ಚ ಮೇ ಕಾಯಗತಾಸತಿ ನ ವಿಜಹಿಸ್ಸತೀ'ತಿ, ಏವಞ್ಹಿ ತೇ, ಕಸ್ಸಪ, ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೫೪) -

ಇಮಿನಾ ಓವಾದಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇನ ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರಸ್ಸ ಅನುಞ್ಞಾತಉಪಸಮ್ಪದಾ।

ಪಞ್ಹಾಬ್ಯಾಕರಣೂಪಸಮ್ಪದಾ ನಾಮ ಸೋಪಾಕಸ್ಸ ಅನುಞ್ಞಾತಉಪಸಮ್ಪದಾ। ಭಗವಾ ಕಿರ ಪುಬ್ಬಾರಾಮೇ ಅನುಚಙ್ಕಮನ್ತಂ ಸೋಪಾಕಸಾಮಣೇರಂ ‘‘‘ಉದ್ಧುಮಾತಕಸಞ್ಞಾ’ತಿ ವಾ ಸೋಪಾಕ ‘ರೂಪಸಞ್ಞಾ’ತಿ ವಾ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ನಾನತ್ಥಾ ನಾನಾಬ್ಯಞ್ಜನಾ, ಉದಾಹು ಏಕತ್ಥಾ ಬ್ಯಞ್ಜನಮೇವ ನಾನ’’ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಳಃ) ದಸ ಅಸುಭನಿಸ್ಸಿತೇ ಪಞ್ಹೇ ಪುಚ್ಛಿ। ಸೋ ತೇ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ಸಾಧುಕಾರಂ ದತ್ವಾ ‘‘ಕತಿವಸ್ಸೋಸಿ ತ್ವಂ, ಸೋಪಾಕಾ’’ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಸತ್ತವಸ್ಸೋಹಂ ಭಗವಾತಿ। ‘‘ಸೋಪಾಕ, ತ್ವಂ ಮಮ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹೇ ಬ್ಯಾಕಾಸೀ’’ತಿ ಆರದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಉಪಸಮ್ಪದಂ ಅನುಜಾನಿ, ಅಯಂ ಪಞ್ಹಾಬ್ಯಾಕರಣೂಪಸಮ್ಪದಾ।

ಅಟ್ಠಗರುಧಮ್ಮಪಟಿಗ್ಗಹಣೂಪಸಮ್ಪದಾ ನಾಮ ಮಹಾಪಜಾಪತಿಯಾ ಅಟ್ಠಗರುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇನ ಅನುಞ್ಞಾತಉಪಸಮ್ಪದಾ।

ದೂತೇನೂಪಸಮ್ಪದಾ ನಾಮ ಅಡ್ಢಕಾಸಿಯಾ ಗಣಿಕಾಯ ಅನುಞ್ಞಾತಉಪಸಮ್ಪದಾ।

ಅಟ್ಠವಾಚಿಕೂಪಸಮ್ಪದಾ ನಾಮ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘತೋ ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥೇನ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘತೋ ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥೇನಾತಿ ಇಮೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಕಮ್ಮೇಹಿ ಉಪಸಮ್ಪದಾ।

ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥಕಮ್ಮೂಪಸಮ್ಪದಾ ನಾಮ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಏತರಹಿ ಉಪಸಮ್ಪದಾ। **ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥೇನಾತಿ** ತೀಹಿ ಅನುಸ್ಸಾವನಾಹಿ, ಏಕಾಯ ಚ ಞತ್ತಿಯಾತಿ ಏವಂ ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥೇನ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಹಿ ಞತ್ತಿ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ವುಚ್ಚತಿ, ತಿಸ್ಸನ್ನಂ ಪನ ಅನುಸ್ಸಾವನಾನಂ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಭೇದಾಭಾವತೋ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಭಿನ್ನಂ ಞತ್ತಿಂ ತಾಸಂ ಚತುತ್ಥನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ‘‘ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥ’’ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅಕುಪ್ಪೇನಾತಿ** ಅಕೋಪೇತಬ್ಬತಂ, ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಕೋಸಿತಬ್ಬತಞ್ಚ ಉಪಗತೇನ। **ಠಾನಾರಹೇನಾತಿ** ಕಾರಣಾರಹೇನ ಸತ್ಥು ಸಾಸನಾರಹೇನ। **ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ** ನಾಮ ಉಪರಿಭಾವಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ, ಪತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಭಿಕ್ಖುಭಾವೋ ಹಿ ಉಪರಿಭಾವೋ, ತಞ್ಚೇಸ ಯಥಾವುತ್ತೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಸಮಾಪನ್ನತ್ತಾ ‘‘ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ’’ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಇಮಿನಾವ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಇಧ ಗಹಿತೋ, ನಾಞ್ಞೇಹೀತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಏಹಿಭಿಕ್ಖೂಪಸಮ್ಪದಾ ಅನ್ತಿಮಭವಿಕಾನಮೇವ, ಸರಣಗಮನೂಪಸಮ್ಪದಾ ಪರಿಸುದ್ಧಾನಂ, ಓವಾದಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣಪಞ್ಹಾಬ್ಯಾಕರಣೂಪಸಮ್ಪದಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪಸೋಪಾಕಾನಂ, ನ ಚ ತೇ ಭಬ್ಬಾ ಪಾರಾಜಿಕಾದಿಲೋಕವಜ್ಜಂ ಆಪಜ್ಜಿತುಂ, ಅಟ್ಠಗರುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣಾದಯೋ ಚ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂಯೇವ ಅನುಞ್ಞಾತಾ। ಅಯಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖು, ತಸ್ಮಾ ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥೇನೇವ ಉಪಸಮ್ಪದಾಕಮ್ಮೇನ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಇಧ ಗಹಿತೋ, ನಾಞ್ಞೇಹೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜೇಸು ಪನ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಅಞ್ಞೇಪಿ ಏಹಿಭಿಕ್ಖೂಪಸಮ್ಪದಾಯ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾದಯೋ ಸಙ್ಗಯ್ಹನ್ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.ಳಃ ಭಿಕ್ಖುಪದಭಾಜನೀಯವಣ್ಣನಾ)। ವಕ್ಖತಿ ಹಿ ‘‘ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜೇಸು ಪನ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ’’ತಿ। ಇದಾನಿ ‘‘ಅಕುಪ್ಪೇನ ಠಾನಾರಹೇನ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ’’ತಿ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **‘‘ತಸ್ಸ ಪನಾ’’**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥಾತಿ ತೇಸು ಪಞ್ಚಸು। ವಸತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ವತ್ಥು,** ಆಧಾರೋ ಪತಿಟ್ಠಾ। ತೇನಾಹ **‘‘ಉಪಸಮ್ಪದಾಪೇಕ್ಖೋ ಪುಗ್ಗಲೋ’’**ತಿ। ಊನಾನಿ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಾನಿ ವೀಸತಿ ವಸ್ಸಾನಿ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಊನವೀಸತಿವಸ್ಸೋ।** ಏತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಉಪರಿ ಸಪ್ಪಾಣಕವಗ್ಗೇ ಊನವೀಸತಿಸಿಕ್ಖಾಪದೇ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಊನವೀಸತಿವಸ್ಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸಾಮ। **ತೇಸೂತಿ** ಪಣ್ಡಕಾದೀಸು ಏಕಾದಸಸು ಅಭಬ್ಬಪುಗ್ಗಲೇಸು। **ಪಣ್ಡಕೋ** (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೦೯) ಪನೇತ್ಥ ಪಞ್ಚವಿಧೋ ಹೋತಿ ಆಸಿತ್ತಪಣ್ಡಕೋ, ಉಸೂಯಪಣ್ಡಕೋ , ಓಪಕ್ಕಮಿಕಪಣ್ಡಕೋ, ನಪುಂಸಕಪಣ್ಡಕೋ, ಪಕ್ಖಪಣ್ಡಕೋತಿ। ತೇಸು ಆಸಿತ್ತಪಣ್ಡಕಸ್ಸ ಚ ಉಸೂಯಪಣ್ಡಕಸ್ಸ ಚ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ನ ವಾರಿತಾ, ಇತರೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ವಾರಿತಾ। ತೇಸುಪಿ ಪಕ್ಖಪಣ್ಡಕಸ್ಸ ಯಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಖೇ ಪಣ್ಡಕೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂಯೇವಸ್ಸ ಪಕ್ಖೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ವಾರಿತಾತಿ। ತಯೋ ಚೇತ್ಥ ಪಬ್ಬಜ್ಜೂಪಸಮ್ಪದಾನಂ ಅಭಬ್ಬತಾಯ ಅವತ್ಥೂ। ತೇನಾಹ **‘‘ಆಸಿತ್ತಪಣ್ಡಕಞ್ಚಾ’’**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಸ ಪರೇಸಂ ಅಙ್ಗಜಾತಂ ಮುಖೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಸುಚಿನಾ ಆಸಿತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಳಾಹೋ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ, ಅಯಂ **ಆಸಿತ್ತಪಣ್ಡಕೋ।** ಯಸ್ಸ ಪರೇಸಂ

ಅಜ್ಝಾಚಾರಂ ಪಸ್ಸತೋ ಉಸೂಯಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಪರಿಳಾಹೋ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ, ಅಯಂ **ಉಸೂಯಪಣ್ಡಕೋ**। ಯಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಬೀಜಾನಿ ಅಪನೀತಾನಿ, ಅಯಂ **ಓಪಕ್ಕಮಿಕಪಣ್ಡಕೋ** (ವಿ॰ ಸಙ್ಗ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೩೫; ವಿ॰ ವಿ॰ ಟೀ॰ ಮಹಾವಗ್ಗ ೨.೧೦೯)। ಯೋ ಪನ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಂಯೇವ ಅಭಾವಕೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ಅಯಂ **ನಪುಂಸಕಪಣ್ಡಕೋ**। ಏಕಚ್ಚೋ ಪನ ಅಕುಸಲವಿಪಾಕಾನುಭಾವೇನ ಕಾಳಪಕ್ಖೇ ಪಣ್ಡಕೋ ಹೋತಿ, ಜುಣ್ಹಪಕ್ಖೇ ಪನಸ್ಸ ಪರಿಳಾಹೋ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ, ಅಯಂ **ಪಕ್ಖಪಣ್ಡಕೋತಿ** ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಥೇಯ್ಯೇನ ಸಂವಾಸೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ**। ಸೋ ಚ ನ ಸಂವಾಸಮತ್ತಸ್ಸೇವ ಥೇನಕೋ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋ, ಅಥ ಖೋ ಲಿಙ್ಗಸ್ಸ, ತದುಭಯಸ್ಸ ಚ ಥೇನಕೋಪೀತಿ ಆಹ **"ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ ಪನ ತಿವಿಧೋ"**ತಿಆದಿ। **ನ ಭಿಕ್ಖುವಸ್ಸಾನಿ ಗಣೇತೀತಿ** (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೧೦) "ಅಹಂ ದಸವಸ್ಸೋ ವಾ ವೀಸತಿವಸ್ಸೋ ವಾ"ತಿ ಮುಸಾ ವತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುವಸ್ಸಾನಿ ನ ಗಣೇತಿ। **ನ ಯಥಾವುಡ್ಢಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಾ ಸಾಮಣೇರಾನಂ ವಾ ವನ್ದನಂ ಸಾದಿಯತೀತಿ** ಅತ್ತನಾ ಮುಸಾವಾದಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತವಸ್ಸಾನುರೂಪೇನ ಯಥಾವುಡ್ಢಂ ವನ್ದನಂ ನಾಧಿವಾಸೇತಿ। **ನ ಆಸನೇನ ಪಟಿಬಾಹತೀತಿ** "ಅಪೇಹಿ, ಮೇ ಏತಂ ಪಾಪುಣಾತೀ"ತಿ ಆಸನೇನ ನಪ್ಪಟಿಬಾಹತಿ। **ನ ಉಪೋಸಥಾದೀಸು ಸನ್ದಿಸ್ಸತೀತಿ** ಉಪೋಸಥಪ್ಪವಾರಣಾದೀಸು ನ ಸನ್ದಿಸ್ಸತಿ। **ಲಿಙ್ಗಮತ್ತಸ್ಸೇವಾತಿ** ಏವಸದ್ದೇನ ಸಂವಾಸಂ ನಿವತ್ತೇತಿ। **ಸಮಾನೋತಿ** ಸನ್ತೋ। **ಲಿಙ್ಗಾನುರೂಪಸ್ಸ ಸಂವಾಸಸ್ಸಾತಿ** ಸಾಮಣೇರಲಿಙ್ಗಾನುರೂಪಸ್ಸ ಸಾಮಣೇರಸಂವಾಸಸ್ಸ। ಸಚೇ ಪನ ಕಾಸಾಯೇ ಧುರಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ನಗ್ಗೋ ವಾ ಓದಾತವತ್ಥನಿವತ್ಥೋ ವಾ ಮೇಥುನಸೇವನಾದೀಹಿ ಅಸ್ಸಮಣೋ ಹುತ್ವಾ ಕಾಸಾಯಾನಿ ನಿವಾಸೇತಿ, **ಲಿಙ್ಗತ್ಥೇನಕೋ** ಹೋತಿ। ಸಚೇ ಗಿಹಿಭಾವಂ ಪತ್ಥಯಮಾನೋ ಕಾಸಾಯಂ ಓವಟ್ಟಿಕಂ ಕತ್ವಾ, ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಆಕಾರೇನ ಗಿಹಿನಿವಾಸನೇನ ನಿವಾಸೇತಿ "ಸೋಭತಿ ನು ಖೋ ಮೇ ಗಿಹಿಲಿಙ್ಗಂ, ನ ಸೋಭತೀ"ತಿ ವೀಮಂಸನತ್ಥಂ, ರಕ್ಖತಿ ತಾವ, "ಸೋಭತೀ"ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಪುನ ಲಿಙ್ಗಂ ಸಾದಿಯತಿ, **ಲಿಙ್ಗತ್ಥೇನಕೋ** ಹೋತಿ। ಓದಾತಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ವೀಮಂಸನಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ । ಸಚೇಪಿ ನಿವತ್ಥಕಾಸಾವಸ್ಸ ಉಪರಿ ಓದಾತಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ವೀಮಂಸತಿ ವಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛತಿ ವಾ, ರಕ್ಖತಿ ಏವ।

ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಅಜ್ಝಾಪನ್ನಕೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋತಿ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಆಪನ್ನಕೇ ಭಿಕ್ಖುಮ್ಹಿಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಸಚೇ ಕೋಚಿ ಭಿಕ್ಖು ಕಾಸಾಯೇ ಸಉಸ್ಸಾಹೋವ ಓದಾತಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಮೇಥುನಂ ಪಟಿಸೇವಿತ್ವಾ ಪುನ ಕಾಸಾಯಾನಿ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ವಸ್ಸಗಣನಾದಿಭೇದಂ ಸಬ್ಬಂ ವಿಧಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ದಿನ್ನಲಿಙ್ಗಸ್ಸ ಅಪರಿಚ್ಚತ್ತತ್ತಾ ನ ಲಿಙ್ಗತ್ಥೇನಕೋ, ಲಿಙ್ಗಾನುರೂಪಸ್ಸ ಸಂವಾಸಸ್ಸ ಸಾದಿತತ್ತಾ ನಾಪಿ ಸಂವಾಸತ್ಥೇನಕೋತಿ। **ವಿದೇಸನ್ತಿ** ಪರದೇಸಂ। ಇದಞ್ಚ ವಞ್ಚೇತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಟ್ಠಾನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತಂ। ಯೋ ಪನ ಸದೇಸೇಪಿ ಏವಂ ಕರೋತಿ, ಸೋಪಿ ಸಂವಾಸತ್ಥೇನಕೋವ। "ಸಂವಾಸಮತ್ತಸ್ಸೇವಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಲಿಙ್ಗಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಸಚೇ ಕೋಚಿ ವುಡ್ಢಪಬ್ಬಜಿತೋ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೧೦) ಭಿಕ್ಖುವಸ್ಸಾನಿ ಗಣೇತ್ವಾ ಮಹಾಪೇಳಾದೀಸು ದಿಯ್ಯಮಾನಭತ್ತಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಸೋಪಿ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ ಹೋತಿ। ಸಯಂ ಸಾಮಣೇರೋವ ಸಾಮಣೇರಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಕೂಟವಸ್ಸಾನಿ ಗಣೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ ನ ಹೋತಿ। ಭಿಕ್ಖು ಪನ ಭಿಕ್ಖುಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಕೂಟವಸ್ಸಾನಿ ಗಣೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಭಣ್ಡಗ್ಘೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ।

ನನು ಸಂವಾಸೋ ನಾಮ ಏಕಕಮ್ಮಂ ಏಕುದ್ದೇಸೋ ಸಮಸಿಕ್ಖತಾತಿ ಆಹ **"ಭಿಕ್ಖುವಸ್ಸಗಣನಾದಿಕೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ಇಮಿನಾ ನ ಕೇವಲಂ ಏಕಕಮ್ಮಾದಿಕೋವ ಕಿರಿಯಭೇದೋ ಸಂವಾಸೋತಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋ, ಅಥ ಖೋ ತದಞ್ಞೋ ಭಿಕ್ಖುವಸ್ಸಗಣನಾದಿಕೋಪೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇತಿ** ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕಾಧಿಕಾರೇ। **ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯಾತಿ** ಸಿಕ್ಖಂ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಸಚೇ ಕೋಚಿ ಭಿಕ್ಖು ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಲಿಙ್ಗಂ ಅನಪನೇತ್ವಾ ದುಸ್ಸೀಲಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ವಾ ಅಕತ್ವಾ ವಾ "ನ ಮಂ ಕೋಚಿ ಜಾನಾತೀ"ತಿ ಪುನ ಸಬ್ಬಂ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಂ ವಸ್ಸಗಣನಾದಿಭೇದಂ ವಿಧಿಂ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ಸೋ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ ಹೋತೀತಿ।

ಸಚೇ ಪನ ಕಸ್ಸಚಿ **ರಾಜಾ** ಕುದ್ಧೋ ಹೋತಿ, ಸೋ "ಏವಂ ಮೇ ಸೋತ್ಥಿ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಸಯಮೇವ ಲಿಙ್ಗಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಲಾಯತಿ। ತಂ ದಿಸ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇನ್ತಿ। ರಾಜಾ "ಸಚೇ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ನ ತಂ ಲಬ್ಭಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾತು"ನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕೋಧಂ ಪಟಿವಿನೇತಿ। ಸೋ "ವೂಪಸನ್ತಂ ಮೇ ರಾಜಭಯ"ನ್ತಿ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝಂ ಅನೋಸರಿತ್ವಾವ ಗಿಹಿಲಿಙ್ಗಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತೋ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋ। ಅಥಾಪಿ "ಸಾಸನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಯಾ ಜೀವಿತಂ ಲದ್ಧಂ, ಹನ್ದ ದಾನಿ ಅಹಂ ಪಬ್ಬಜಾಮೀ"ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಸಂವೇಗೋ ತೇನೇವ ಲಿಙ್ಗೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಆಗನ್ತುಕವತ್ತಂ ನ ಸಾದಿಯತಿ, ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಪುಟ್ಠೋ ವಾ ಅಪುಟ್ಠೋ ವಾ ಯಥಾಭೂತಮತ್ತಾನಂ ಆವಿಕತ್ವಾವ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಯಾಚತಿ, ಲಿಙ್ಗಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋ। ಸಚೇ ಪನ ವತ್ತಂ ಸಾದಿಯತಿ, ಪಬ್ಬಜಿತಾಲಯಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಸಬ್ಬಂ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಂ ವಸ್ಸಗಣನಾದಿಭೇದಂ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ಅಯಂ ಪನ ನ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋ।

ಇಧ ಪನೇಕಚ್ಚೋ ದುಬ್ಭಿಕ್ಖೇ ಜೀವಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಸಯಮೇವ ಲಿಙ್ಗಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಪಾಸಣ್ಡಿಯಭತ್ತಾನಿ ಭುಞ್ಜನ್ತೋ ದುಬ್ಭಿಕ್ಖೇ ವೀತಿವತ್ತೇ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝಂ ಅನೋಸರಿತ್ವಾವ ಗಿಹಿಲಿಙ್ಗಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತೋತಿ ಸಬ್ಬಂ ಪುರಿಮಸದಿಸಮೇವ।

ಅಪರೋ **ಮಹಾಕನ್ತಾರಂ** ನಿತ್ಥರಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಸತ್ಥವಾಹೋ ಚ ಪಬ್ಬಜಿತೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ। ಸೋ "ಏವಂ ಮಂ ಸತ್ಥವಾಹೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಸಯಮೇವ ಲಿಙ್ಗಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸತ್ಥವಾಹೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಕನ್ತಾರಂ ನಿತ್ಥರಿತ್ವಾ ಖೇಮನ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝಂ ಅನೋಸರಿತ್ವಾವ ಗಿಹಿಲಿಙ್ಗಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತೋತಿ ಸಬ್ಬಂ ಪುರಿಮಸದಿಸಮೇವ।

ಅಪರೋ **ರೋಗಭಯೇ** (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೧೦; ವಿ॰ ಸಙ್ಗ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೩೮) ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಜೀವಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಸಯಮೇವ ಲಿಙ್ಗಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಪಾಸಣ್ಡಿಯಭತ್ತಾನಿ ಭುಞ್ಜನ್ತೋ ರೋಗಭಯೇ ವೂಪಸನ್ತೇ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝಂ ಅನೋಸರಿತ್ವಾವ ಗಿಹಿಲಿಙ್ಗಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತೋತಿ ಸಬ್ಬಂ ಪುರಿಮಸದಿಸಮೇವ।

ಅಪರಸ್ಸ ಏಕೋ **ವೇರಿಕೋ** ಕುದ್ಧೋ ಹೋತಿ, ಘಾತೇತುಕಾಮೋ ನಂ ವಿಚರತಿ। ಸೋ "ಏವಂ ಮೇ ಸೋತ್ಥಿ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಸಯಮೇವ ಲಿಙ್ಗಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಲಾಯತಿ। ವೇರಿಕೋ "ಕುಹಿಂ ಸೋ"ತಿ ಪರಿಯೇಸನ್ತೋ "ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಪಲಾತೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ "ಸಚೇ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ನ ತಂ ಲಬ್ಭಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾತು"ನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕೋಧಂ ಪಟಿವಿನೇತಿ। ಸೋ "ವೂಪಸನ್ತಂ ಮೇ ವೇರಿಭಯ"ನ್ತಿ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝಂ ಅನೋಸರಿತ್ವಾವ ಗಿಹಿಲಿಙ್ಗಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತೋತಿ ಸಬ್ಬಂ ಪುರಿಮಸದಿಸಮೇವ।

ಅಪರೋ ಞಾತಿಕುಲಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಗಿಹೀ ಹುತ್ವಾ "ಇಮಾನಿ ಚೀವರಾನಿ ಇಧ ವಿನಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಸಚೇಪಿ ಇಮಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಮಂ 'ಚೋರೋ'ತಿ ಗಹೇಸ್ಸನ್ತಿ, ಯಂನೂನಾಹಂ ಕಾಯಪರಿಹಾರಿಯಾನಿ ಕತ್ವಾ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ **ಚೀವರಾಹರಣತ್ಥಂ** ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಚ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಚ ವಿಹಾರಂ ಗಚ್ಛತಿ। ತಂ ದೂರತೋವ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಾಮಣೇರಾ ಚ ದಹರಾ ಚ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ವತ್ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ। ಸೋ ನ ಸಾದಿಯತಿ, ಯಥಾಭೂತಮತ್ತಾನಂ ಆವಿಕರೋತಿ। ಸಚೇ ಭಿಕ್ಖೂ "ನ ದಾನಿ ಮಯಂ ತಂ ಮುಞ್ಚಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಬಲಕ್ಕಾರೇನ ಪಬ್ಬಾಜೇತುಕಾಮಾ ಹೋನ್ತಿ, ಕಾಸಾಯಾನಿ ಅಪನೇತ್ವಾ ಪುನ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋ। ಸಚೇ ಪನ "ನ ಇಮೇ ಮಮ ಹೀನಾಯಾವತ್ತಭಾವಂ ಜಾನನ್ತೀ"ತಿ ತಂಯೇವ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಂ ಪಟಿಜಾನಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತವಸ್ಸಗಣನಾದಿಭೇದಂ ವಿಧಿಂ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ಅಯಂ ನ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋ। ತೇನಾಹ **"ರಾಜದುಬ್ಭಿಕ್ಖಕನ್ತಾರ-ರೋಗವೇರೀಭಯೇನ ವಾ"**ತಿಆದಿ। **ಭಯ**ಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ "ರಾಜಭಯೇನ, ದುಬ್ಭಿಕ್ಖಭಯೇನಾ"ತಿಆದಿನಾ। **ಲಿಙ್ಗಂ ಆದಿಯತೀ**ತಿ ವೇಸಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಇಧಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ। **ಸಂವಾಸಂ ನಾಧಿವಾಸೇತಿ, ಯಾವ ಸೋ ಸುದ್ಧಮಾನಸೋ**ತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಞ್ಚೇತುಕಾಮತಾಯ ಅಭಾವತೋ ಯೋ ಸುದ್ಧಮಾನಸೋ ಯಾವ ಸಂವಾಸಂ ನಾಧಿವಾಸೇತಿ, ತಾವ ಏಸ "ಗಿಹೀ ಮಂ 'ಸಮಣೋ'ತಿ ಜಾನನ್ತೂ"ತಿ ವಞ್ಚನಚಿತ್ತೇ ಸತಿಪಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಞ್ಚೇತುಕಾಮತಾಯ ಅಭಾವತೋ ದೋಸೋ ನತ್ಥೀತಿ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ ನಾಮಾತಿ ನ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತಿತ್ಥಿಯೇಸು ಪಕ್ಕನ್ತಕೋ ಪವಿಟ್ಠೋತಿ **ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತಕೋ**। ಸೋ ಚ ನ ಕೇವಲಂ ತತ್ಥ ಪವಿಟ್ಠಮತ್ತೇನೇವ ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತಕೋ ಹೋತಿ, ಅಥ ಖೋ ತೇಸಂ ಲದ್ಧಿಗ್ಗಹಣೇನ। ತೇನಾಹ **"ಯೋ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। **"ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತಕೋ ನ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಕುರುನ್ದಿಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಅಯಞ್ಹಿ ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತಕೋ ನಾಮ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಭಿಕ್ಖುನಾ ಕಥಿತೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಾಮಣೇರೋ ಸಲಿಙ್ಗೇನ ತಿತ್ಥಾಯತನಂ ಗತೋಪಿ ಪುನ ಪಬ್ಬಜ್ಜಞ್ಚ ಉಪಸಮ್ಪದಞ್ಚ ಲಭತೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೧೦)। **ಕುಸಚೀರಾದಿಕ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾದಿಸದ್ದೇನ ಫಲಕಕ್ಖಣ್ಡಜಟಾದೀನಂ ಗಹಣಂ। ಸಚೇಪಿ "ಅಯಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಸೇಟ್ಠಾ"ತಿ ಸೇಟ್ಠಭಾವಂ ವಾ ಉಪಗಚ್ಛತಿ, ನ ಮುಚ್ಚತಿ, ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತಕೋವ ಹೋತಿ। **ವತಾನೀ**ತಿ ಉಕ್ಕುಟಿಕಪ್ಪಧಾನಾದೀನಿ ವತಾನಿ। ಸಚೇ ಪನ "ಸೋಭತಿ ನು ಖೋ ಮೇ ತಿತ್ಥಿಯಪಬ್ಬಜ್ಜಾ, ನನು ಖೋ ಸೋಭತೀ"ತಿ ವೀಮಂಸನತ್ಥಂ ಕುಸಚೀರಾದೀನಿ ನಿವಾಸೇತಿ, ಜಟಂ ವಾ ಬನ್ಧತಿ, ಖಾರಿಕಾಜಂ ವಾ ಆದಿಯತಿ, ಯಾವ ನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛತಿ ತಂ ಲದ್ಧಿಂ, ತಾವ ರಕ್ಖತಿ, ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಮತ್ತೇ ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತಕೋ ಹೋತಿ। ಅಚ್ಛಿನ್ನಚೀವರೋ ಪನ ಕುಸಚೀರಾದೀನಿ ನಿವಾಸೇನ್ತೋ, ರಾಜಭಯಾದೀಹಿ ವಾ ತಿತ್ಥಿಯಲಿಙ್ಗಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಲದ್ಧಿಯಾ ಅಭಾವೇನ ನೇವ ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತಕೋ ಹೋತಿ।

ಅವಸೇಸೋ ಸಬ್ಬೋಪೀತಿ ನಾಗಸುಪಣ್ಣಯಕ್ಖಗನ್ಧಬ್ಬಾದಿಕೋ। ಯಞ್ಹೇತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಮೇವ।

ಯಥಾ ಸಮಾನಜಾತಿಕಸ್ಸ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಮಹಾವಗ್ಗ ೩.೧೧೨) ವಿಕೋಪನೇ ಕಮ್ಮಂ ಗರುತರಂ, ನ ತಥಾ ವಿಜಾತಿಕಸ್ಸಾತಿ ಆಹ **"ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಕಾ"**ತಿ। ಪುತ್ತಸಮ್ಬನ್ಧೇನ ಮಾತಾಪಿತುಸಮಞ್ಞಾ, ದತ್ತಕಿತ್ತಿಮಾದಿವಸೇನಪಿ ಪುತ್ತವೋಹಾರೋ ಲೋಕೇ ದಿಸ್ಸತಿ, ಸೋ ಚ ಖೋ ಪರಿಯಾಯತೋತಿ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಸಿದ್ಧತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಜನೇತ್ತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಜನೇತ್ತೀ**ತಿ ಜನಿಕಾ, ಮಾತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಥಾ ಮನುಸ್ಸತ್ತಭಾವೇ ಠಿತಸ್ಸೇವ ಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಂ ತಿಕ್ಖವಿಸದಸೂರಭಾವಾಪತ್ತಿ, ಯಥಾ ತಂ ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಬೋಧಿತ್ತಯನಿಪ್ಫತ್ತಿಯಂ, ಏವಂ ಮನುಸ್ಸತ್ತಭಾವೇ ಠಿತಸ್ಸೇವ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಮ್ಪಿ ತಿಕ್ಖವಿಸದಸೂರಭಾವಾಪತ್ತೀತಿ ಆಹ **"ಮನುಸ್ಸಭೂತೇನೇವಾ"**ತಿ। **ಸಞ್ಚಿಚ್ಚಾ**ತಿ "ಪಾಣೋ"ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ವಧಕಚೇತನಾಯ ಚೇತೇತ್ವಾ। **ಅಯಂ ಮಾತುಘಾತಕೋ ನಾಮಾ**ತಿ ಅಯಂ ಆನನ್ತರಿಯೇನ ಮಾತುಘಾತಕಕಮ್ಮೇನ ಮಾತುಘಾತಕೋ ನಾಮ। ಯೇನ ಪನ ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥಿಭೂತಾಪಿ ಅಜನಿಕಾ ಪೋಸಾವನಿಕಮಾತಾ ವಾ ಮಹಾಮಾತಾ ವಾ ಚೂಳಮಾತಾ ವಾ ಜನಿಕಾಪಿ ವಾ ಅಮನುಸ್ಸಿತ್ಥಿಭೂತಾ ಮಾತಾ ಘಾತಿತಾ, ತಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ನ ವಾರಿತಾ, ನ ಚ ಆನನ್ತರಿಕೋ ಹೋತಿ। ಯೇನ ಸಯಂ ತಿರಚ್ಛಾನಭೂತೇನ ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥಿಭೂತಾ ಮಾತಾ ಘಾತಿತಾ, ಸೋಪಿ ಆನನ್ತರಿಕೋ ನ ಹೋತಿ। ತಿರಚ್ಛಾನಗತತ್ತಾ ಪನಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾ, ಕಮ್ಮಂ ಪನಸ್ಸ ಭಾರಿಯಂ ಹೋತಿ, ಆನನ್ತರಿಯಂ ಆಹಚ್ಚೇವ ತಿಟ್ಠತಿ।

ಯೇನ ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಜನಕೋ ಪಿತಾ ಸಯಮ್ಪಿ ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಕೇನೇವ ಸತಾ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪಿತೋ, ಅಯಂ ಆನನ್ತರಿಯೇನ ಪಿತುಘಾತಕಕಮ್ಮೇನ ಪಿತುಘಾತಕೋ ನಾಮಾತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಅತಿದಿಸನ್ತೋ **"ಪಿತುಘಾತಕೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ"**ತಿ ಆಹ। ಸಚೇಪಿ ಹಿ ವೇಸಿಯಾ ಪುತ್ತೋ ಹೋತಿ, "ಅಯಂ ಮೇ ಪಿತಾ"ತಿ ನ ಜಾನಾತಿ, ಯಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ಸೋ ಚ ತೇನ ಘಾತಿತೋ, "ಪಿತುಘಾತಕೋ"ತ್ವೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಆನನ್ತರಿಯಞ್ಚ ಫುಸತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೧೪)।

ಏಳಕಚತುಕ್ಕಂ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೧೨೮; ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೨೭೫; ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೮೦೯; ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಮಹಾವಗ್ಗ ೩.೧೧೨), ಸಙ್ಗಾಮಚತುಕ್ಕಂ, ಚೋರಚತುಕ್ಕಞ್ಚೇತ್ಥ ಕಥೇತಬ್ಬಂ। "ಏಳಕಂ ಮಾರೇಮೀ"ತಿ ಅಭಿಸನ್ಧಿನಾಪಿ ಹಿ ಏಳಕಟ್ಠಾನೇ ಠಿತಂ ಮನುಸ್ಸಭೂತಂ ಮಾತರಂ ವಾ ಪಿತರಂ ವಾ ಮಾರೇನ್ತೋ ಆನನ್ತರಿಯಂ ಫುಸತಿ ಮಾರಣಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನೇವ ಆನನ್ತರಿಯವತ್ಥುನೋ ವಿಕೋಪಿತತ್ತಾ। ಏಳಕಾಭಿಸನ್ಧಿನಾ, ಪನ ಮಾತಾಪಿತಿಅಭಿಸನ್ಧಿನಾ ವಾ ಏಳಕಂ ಮಾರೇನ್ತೋ ಆನನ್ತರಿಯಂ ನ ಫುಸತಿ ಆನನ್ತರಿಯವತ್ಥುಅಭಾವತೋ। ಮಾತಾಪಿತಿಅಭಿಸನ್ಧಿನಾ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಮಾರೇನ್ತೋ ಫುಸತೇವ । ಏಸೇವ ನಯೋ ಇತರಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಚತುಕ್ಕದ್ವಯೇ। ಸಬ್ಬತ್ಥ ಹಿ ಪುರಿಮಂ ಅಭಿಸನ್ಧಿಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ, ವಧಕಚಿತ್ತಂ, ಪನ ತದಾರಮ್ಮಣಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಞ್ಚ ಆನನ್ತರಿಯಾನಾನನ್ತರಿಯಭಾವೇ ಪಮಾಣಂ।

ಅರಹನ್ತಘಾತಕೋಪಿ ಮನುಸ್ಸಅರಹನ್ತವಸೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಆಹ "**ಯೇನ ಅನ್ತಮಸೋ ಗಿಹಿಲಿಙ್ಗೇ ಠಿತೋಪೀ**"ತಿಆದಿ। ಅಮನುಸ್ಸಜಾತಿಕಂ ಪನ ಅರಹನ್ತಂ, ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಕಂ ವಾ ಅವಸೇಸಂ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಂ ಘಾತೇತ್ವಾ ಆನನ್ತರಿಕೋ ನ ಹೋತಿ, ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಪಿಸ್ಸ ನ ವಾರಿತಾ, ಕಮ್ಮಂ ಪನ ಬಲವಂ ಹೋತಿ। ತಿರಚ್ಛಾನೋ ಮನುಸ್ಸಅರಹನ್ತಮ್ಪಿ ಘಾತೇತ್ವಾ ಆನನ್ತರಿಕೋ ನ ಹೋತಿ, ಕಮ್ಮಂ ಪನ ಭಾರಿಯನ್ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ। ಯಥಾ ಮಾತಾಪಿತೂಸು, ಏವಂ ಅರಹನ್ತೇಪಿ ಏಳಕಚತುಕ್ಕಾದೀನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಪಕತತ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುನಿನ್ತಿ ಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲಂ ಉಭತೋಸಙ್ಘೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಂ। ಯೋ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೧೫) ಪನ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೇನ ಸೀಲವಿನಾಸಂ ಪಾಪೇತಿ, ತಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಚ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ಚ ನ ವಾರಿತಾ। ಬಲಕ್ಕಾರೇನ ಓದಾತವತ್ಥವಸನಂ ಕತ್ವಾ ಅನಿಚ್ಛಮಾನಂಯೇವ ದೂಸೇನ್ತೋಪಿ ಭಿಕ್ಖುನಿದೂಸಕೋಯೇವ, ಬಲಕ್ಕಾರೇನ ಪನ ಓದಾತವತ್ಥವಸನಂ ಕತ್ವಾ ಇಚ್ಛಮಾನಂ ದೂಸೇನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖುನಿದೂಸಕೋ ನ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಗಿಹಿಭಾವೇ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಮತ್ತೇಯೇವ ಸಾ ಅಭಿಕ್ಖುನೀ ಹೋತಿ । ಸಕಿಂ ಸೀಲವಿಪನ್ನಂ ಪನ ಪಚ್ಛಾ ದೂಸೇನ್ತೋ ಸಿಕ್ಖಮಾನಸಾಮಣೇರೀಸು ಚ ವಿಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೋ ನೇವ ಭಿಕ್ಖುನಿದೂಸಕೋ ಹೋತಿ, ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ, ಉಪಸಮ್ಪದಞ್ಚ ಲಭತೀತಿ।

ಧಮ್ಮತೋ ಉಗ್ಗತಂ ಅಪಗತಂ **ಉದ್ಧಮ್ಮಂ। ಉಬ್ಬಿನಯನ್ತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಚತುನ್ನಂ ಕಮ್ಮಾನನ್ತಿ** ಅಪಲೋಕನಞತ್ತಿಞತ್ತಿದುತಿಯಞತ್ತಿಚತುತ್ಥಸಙ್ಖಾತಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ। ಇಮೇಸಞ್ಹಿ ಅಞ್ಞತರಂ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಂ ಏಕಸೀಮಾಯಂ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಕರೋನ್ತೇನ **ಸಙ್ಘೋ ಭಿನ್ನೋ** ನಾಮ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "**ಚತುನ್ನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಅಞ್ಞತರವಸೇನ ಸಙ್ಘಂ ಭಿನ್ದತೀ**"ತಿ।

"ದುಟ್ಠಚಿತ್ತೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ವಿಭಾವೇತುಂ "**ವಧಕಚಿತ್ತೇನಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ವಧಕಚೇತನಾಯ ಹಿ ದೂಸಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಇಧ **ದುಟ್ಠಚಿತ್ತಂ** ನಾಮ। **ಲೋಹಿತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತೀತಿ** ಅನ್ತೋಸರೀರೇಯೇವ ಲೋಹಿತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ಸಞ್ಚಿತಂ ಕರೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ನ ಹಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅಭೇಜ್ಜಕಾಯತಾಯ ಪರೂಪಕ್ಕಮೇನ ಧಮ್ಮಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಲೋಹಿತಂ ಪಗ್ಘರತಿ, ಸರೀರಸ್ಸ ಪನ ಅನ್ತೋಯೇವ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಲೋಹಿತಂ ಸಮೋಸರತಿ, ಆಘಾತೇನ ಪಕುಪ್ಪಮಾನಂ ಸಞ್ಚಿತಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಯೋ ಪನ ರೋಗವೂಪಸಮನತ್ಥಂ ಜೀವಕೋ ವಿಯ ಸತ್ಥೇನ ಫಾಲೇತ್ವಾ ಪೂತಿಮಂಸಞ್ಚ ಲೋಹಿತಞ್ಚ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಫಾಸುಕಂ ಕರೋತಿ, ಅಯಂ ಲೋಹಿತುಪ್ಪಾದಕೋ ನ ಹೋತಿ, ಬಹುಂ ಪನ ಸೋ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೧೫)।

ದುವಿಧಮ್ಪಿ ಬ್ಯಞ್ಜನನ್ತಿ ಯಥಾವುತ್ತಕಮ್ಮದ್ವಯತೋ ಸಮುಟ್ಠಿತಂ ಇತ್ಥಿನಿಮಿತ್ತಂ, ಪುರಿಸನಿಮಿತ್ತಞ್ಚಾತಿ ದುವಿಧಮ್ಪಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ। ಇಮಿನಾ ಚ ವಿಗ್ಗಹೇನ "**ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕೋ**"ತಿ ಅಸಮಾನಾಧಿಕರಣವಿಸಯೋ ಬಾಹಿರತ್ಥಸಮಾಸೋಯಂ, ಪುರಿಮಪದೇ ಚ ವಿಭತ್ತಿಅಲೋಪೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸೋ ದುವಿಧೋ ಹೋತಿ ಇತ್ಥಿಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕೋ, ಪುರಿಸಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕೋ ಚಾತಿ। ತತ್ಥ ಇತ್ಥಿಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಸ್ಸ ಇತ್ಥಿನಿಮಿತ್ತಂ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ, ಪುರಿಸನಿಮಿತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ। ಪುರಿಸಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಸ್ಸ ಪುರಿಸನಿಮಿತ್ತಂ ಪಾಕಟಂ, ಇತ್ಥಿನಿಮಿತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ। ಇತ್ಥಿಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಸ್ಸ ಇತ್ಥೀಸು ಪುರಿಸತ್ತಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಇತ್ಥಿನಿಮಿತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಹೋತಿ, ಪುರಿಸನಿಮಿತ್ತಂ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ। ಪುರಿಸಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಸ್ಸ ಪುರಿಸಾನಂ ಇತ್ಥಿಭಾವಂ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಪುರಿಸನಿಮಿತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಹೋತಿ, ಇತ್ಥಿನಿಮಿತ್ತಂ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ। ಇತ್ಥಿಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕೋ ಸಯಞ್ಚ ಗಬ್ಭಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಪರಞ್ಚ ಗಣ್ಹಾಪೇತಿ। ಪುರಿಸಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕೋ ಪನ ಸಯಂ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಪರಂ ಗಣ್ಹಾಪೇತೀತಿ ಇದಮೇತೇಸಂ ನಾನಾಕರಣಂ।

ಅಪರಾಮಸನಾನೀತಿ ಅಗ್ಗಹಣಾನಿ ಅವಚನಾನಿ। "**ಅಯಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ**"ತಿ **ಉಪಸಮ್ಪದಾಪೇಕ್ಖಸ್ಸ ಅಕಿತ್ತನನ್ತಿ** ಯಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ಕರೀಯತಿ, ತಸ್ಸ ಅಕಿತ್ತನಂ, "ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ, ಅಯಂ ಧಮ್ಮರಕ್ಖಿತೋ ಆಯಸ್ಮತೋ ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪದಾಪೇಕ್ಖೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ "ಅಯಂ ಧಮ್ಮರಕ್ಖಿತೋ"ತಿ (ಪರಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೮೪) ಅವಚನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "**ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ**

ಉಪಸಮ್ಪದಾಪೇಕ್ಖೋ"ತಿ ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ ಅಕಿತ್ತನನ್ತಿ "ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ, ಅಯಂ ಧಮ್ಮರಕ್ಖಿತೋ ಆಯಸ್ಮತೋ ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪದಾಪೇಕ್ಖೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ "ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ, ಅಯಂ ಧಮ್ಮರಕ್ಖಿತೋ ಉಪಸಮ್ಪದಾಪೇಕ್ಖೋ"ತಿ ವತ್ವಾ "ಆಯಸ್ಮತೋ ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತಸ್ಸಾ"ತಿ ಅವಚನಂ। **ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಞತ್ತಿಯಾ ಅನುಚ್ಚಾರಣನ್ತಿ** ಞತ್ತಿಂ ಅಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಚತುಕ್ಖತ್ತುಂ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಏವ ಅನುಸ್ಸಾವನಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕರಣಂ। **ಸಮ್ಪನ್ನನ್ತಿ** ಉಪೇತಂ।

ಹಾಪನಂ ಪರಿಚ್ಚಜನಂ। ಯೋಪಿ ಏಕಂ ಞತ್ತಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಕಿಂಯೇವ ವಾ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವಾ ಅನುಸ್ಸಾವನಂ ಕರೋತಿ, ಅಯಮ್ಪಿ ಸಾವನಂ ಹಾಪೇತಿಯೇವ। **ದುರುಚ್ಚಾರಣಂ** ನಾಮ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಅಕ್ಖರೇ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವಚನಂ। ತಸ್ಮಾ ಕಮ್ಮವಾಚಂ ಕರೋನ್ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಯ್ವಾಯಂ -

> "ಸಿಥಿಲಂ ಧನಿತಞ್ಚ ದೀಘರಸ್ಸಂ।
> ಗರುಕಂ ಲಹುಕಞ್ಚೇವ ನಿಗ್ಗಹೀತಂ।
> ಸಮ್ಬನ್ಧವವತ್ಥಿತಂ ವಿಮುತ್ತಂ।
> ದಸಧಾ ಬ್ಯಞ್ಜನಬುದ್ಧಿಯಾ ಪಭೇದೋ"ತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೯೦; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೯೧; ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೩.೬೪, ಪರಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೮೫; ವಿ॰ ಸಙ್ಗ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೫೨) -

ವುತ್ತೋ, ಅಯಂ ಸುಟ್ಠು ಉಪಲಕ್ಖೇತಬ್ಬೋ। ಏತ್ಥ ಹಿ **ಸಿಥಿಲಂ** ನಾಮ ಪಞ್ಚಸು ವಗ್ಗೇಸು ಪಠಮತತಿಯಂ। **ಧನಿತಂ** ನಾಮ ತೇಸ್ವೇವ ದುತಿಯಚತುತ್ಥಂ। **ದೀಘನ್ತಿ** ದೀಘೇನ ಕಾಲೇನ ವತ್ತಬ್ಬಂ **ಆ**-ಕಾರಾದಿ। **ರಸ್ಸನ್ತಿ** ತತೋ ಉಪಡ್ಢಕಾಲೇನ ವತ್ತಬ್ಬಂ **ಅ**-ಕಾರಾದಿ। **ಗರುಕನ್ತಿ** ದೀಘಮೇವ, ಯಂ ವಾ "ಆಯಸ್ಮತೋ ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ನಕ್ಖಮತೀ"ತಿ ಏವಂ ಸಂಯೋಗಪರಂ ಕತ್ವಾ ವುಚ್ಚತಿ। **ಲಹುಕನ್ತಿ** ರಸ್ಸಮೇವ, ಯಂ ವಾ "ಆಯಸ್ಮತೋ ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ನ ಖಮತೀ"ತಿ ಏವಂ ಅಸಂಯೋಗಪರಂ ಕತ್ವಾ ವುಚ್ಚತಿ। **ನಿಗ್ಗಹೀತನ್ತಿ** ಯಂ ಕರಣಾನಿ ನಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅವಿವಟೇನ ಮುಖೇನ ಸಾನುನಾಸಿಕಂ ಕತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬಂ। **ಸಮ್ಬನ್ಧನ್ತಿ** ಯಂ ಪರಪದೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತ್ವಾ "ತುಣ್ಹಿಸ್ಸಾ"ತಿ ವಾ "ತುಣ್ಹಸ್ಸಾ"ತಿ ವಾ ವುಚ್ಚತಿ। **ವವತ್ಥಿತನ್ತಿ** ಯಂ ಪರಪದೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧಂ ಅಕತ್ವಾ ವಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ "ತುಣ್ಹೀ ಅಸ್ಸಾ"ತಿ ವಾ "ತುಣ್ಹ ಅಸ್ಸಾ"ತಿ ವಾ ವುಚ್ಚತಿ। **ವಿಮುತ್ತನ್ತಿ** ಯಂ ಕರಣಾನಿ ಅನಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ವಿವಟೇನ ಮುಖೇನ ಅನುನಾಸಿಕಂ ಅಕತ್ವಾ ವುಚ್ಚತಿ।

ತತ್ಥ "ಸುಣಾತು ಮೇ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ **ತ**-ಕಾರಸ್ಸ **ಥ**-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ "ಸುಣಾಥು ಮೇ"ತಿ ವಚನಂ **ಸಿಥಿಲಸ್ಸ ಧನಿತಕರಣಂ** ನಾಮ, ತಥಾ "ಪತ್ತಕಲ್ಲಂ ಏಸಾ ಞತ್ತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ "ಪತ್ಥಕಲ್ಲಂ ಏಸಾ ಞತ್ತೀ"ತಿಆದಿವಚನಞ್ಚ। "ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ **ಭ**-ಕಾರ **ಘ**-ಕಾರಾನಂ **ಬ**-ಕಾರ **ಗ**-ಕಾರೇ ಕತ್ವಾ "ಬನ್ತೇ ಸಂಗೋ"ತಿ ವಚನಂ **ಧನಿತಸ್ಸ ಸಿಥಿಲಕರಣಂ** ನಾಮ। "ಸುಣಾತು ಮೇ"ತಿ ವಿವಟೇನ ಮುಖೇನ ವತ್ತಬ್ಬೇ "ಸುಣಂತು ಮೇ"ತಿ ವಾ "ಏಸಾ ಞತ್ತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ "ಏಸಂ ಞತ್ತೀ"ತಿ ವಾ ಅವಿವಟೇನ ಮುಖೇನ ಅನುನಾಸಿಕಂ ಕತ್ವಾ ವಚನಂ **ವಿಮುತ್ತಸ್ಸ ನಿಗ್ಗಹಿತವಚನಂ** ನಾಮ। "ಪತ್ತಕಲ್ಲ"ನ್ತಿ ಅವಿವಟೇನ ಮುಖೇನ ಅನುನಾಸಿಕಂ ಕತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬೇ "ಪತ್ತಕಲ್ಲಾ"ತಿ ವಿವಟೇನ ಮುಖೇನ ಅನುನಾಸಿಕಂ ಅಕತ್ವಾ ವಚನಂ **ನಿಗ್ಗಹಿತಸ್ಸ ವಿಮುತ್ತವಚನಂ** ನಾಮ। ಇತಿ ಸಿಥಿಲೇ ಕತ್ತಬ್ಬೇ ಧನಿತಂ, ಧನಿತೇ ಕತ್ತಬ್ಬೇ ಸಿಥಿಲಂ, ವಿಮುತ್ತೇ ಕತ್ತಬ್ಬೇ ನಿಗ್ಗಹಿತಂ, ನಿಗ್ಗಹಿತೇ ಕತ್ತಬ್ಬೇ ವಿಮುತ್ತನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಅನ್ತೋಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಕಮ್ಮಂ ದೂಸೇನ್ತಿ। ಏವಂ ವದನ್ತೋ ಹಿ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಅಕ್ಖರೇ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಅಞ್ಞಂ ವದತಿ, ದುರುತ್ತಂ ಕರೋತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಇತರೇಸು ಪನ ದೀಘರಸ್ಸಾದೀಸು ಛಸು ಬ್ಯಞ್ಜನೇಸು ದೀಘಟ್ಠಾನೇ ದೀಘಮೇವ। ರಸ್ಸಟ್ಠಾನೇ ಚ ರಸ್ಸಮೇವಾತಿ ಏವಂ ಯಥಾಠಾನೇ ತಂ ತದೇವ ಅಕ್ಖರಂ ಭಾಸನ್ತೇನ ಅನುಕ್ಕಮಾಗತಂ ಪವೇಣಿಂ ಅವಿನಾಸೇನ್ತೇನ ಕಮ್ಮವಾಚಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಸಚೇ ಪನ ಏವಂ ಅಕತ್ವಾ ದೀಘೇ ವತ್ತಬ್ಬೇ ರಸ್ಸಂ, ರಸ್ಸೇ ವಾ ವತ್ತಬ್ಬೇ ದೀಘಂ ವದತಿ, ತಥಾ ಗರುಕೇ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಲಹುಕಂ, ಲಹುಕೇ ವಾ

ವತ್ತಬ್ಬೇ ಗರುಕಂ ವದತಿ, ಸಮ್ಬನ್ಧೇ ವಾ ಪನ ವತ್ತಬ್ಬೇ ವವತ್ಥಿತಂ, ವವತ್ಥಿತೇ ವಾ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಸಮ್ಬನ್ಧಂ ವದತಿ, ಏವಂ ವುತ್ತೇಪಿ ಕಮ್ಮವಾಚಾ ನ ಕುಪ್ಪತಿ। ಇಮಾನಿ ಹಿ ಛ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಕಮ್ಮಂ ನ ಕೋಪೇನ್ತಿ।

ಯಂ ಪನ ಸುತ್ತನ್ತಿಕತ್ಥೇರಾ "**ದ**-ಕಾರೋ **ತ**-ಕಾರಮಾಪಜ್ಜತಿ, **ತ**-ಕಾರೋ **ದ**-ಕಾರಮಾಪಜ್ಜತಿ, **ಚ**-ಕಾರೋ **ಜ**-ಕಾರಮಾಪಜ್ಜತಿ, **ಜ**-ಕಾರೋ **ಚ**-ಕಾರಮಾಪಜ್ಜತಿ, **ಯ**-ಕಾರೋ **ಕ**-ಕಾರಮಾಪಜ್ಜತಿ, **ಕ**-ಕಾರೋ **ಯ**-ಕಾರಮಾಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ **ದ**-ಕಾರಾದೀಸು ವತ್ತಬ್ಬೇಸು **ತ**-ಕಾರಾದೀನಂ ವಚನಂ ನ ವಿರುಜ್ಝತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ಕಮ್ಮವಾಚಂ ಪತ್ವಾ ನ ವಟ್ಟತಿ। ತಸ್ಮಾ ವಿನಯಧರೇನ ನೇವ **ದ**-ಕಾರೋ **ತ**-ಕಾರೋ ಕಾತಬ್ಬೋ…ಪೇ॰… ನ **ಕ**-ಕಾರೋ **ಯ**-ಕಾರೋ। ಯಥಾಪಾಳಿಯಾ ನಿರುತ್ತಿಂ ಸೋಧೇತ್ವಾ ದಸವಿಧಾಯ ಬ್ಯಞ್ಜನನಿರುತ್ತಿಯಾ ವುತ್ತದೋಸೇ ಪರಿಹರನ್ತೇನ ಕಮ್ಮವಾಚಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಇತರಥಾ ಹಿ ಸಾವನಂ ಹಾಪೇತಿ ನಾಮ। ಇತ್ತಿಂ ಅಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಪಠಮಂ ಅನುಸ್ಸಾವನಕರಣನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಯಾವತಿಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಕಮ್ಮಪ್ಪತ್ತಾತಿ ಯತ್ತಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ ತಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪದಾಕಮ್ಮಸ್ಸ ಪತ್ತಾ ಯುತ್ತಾ ಅನುರೂಪಾ। ತೇ ಚ ಖೋ ಸಬ್ಬನ್ತಿಮೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ಹತ್ಥಪಾಸಂ ಅವಿಜಹಿತ್ವಾ ಏಕಸೀಮಟ್ಠಾ ಪಞ್ಚ ಪಕತತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖೂ। ನ ಹಿ ತೇಹಿ ವಿನಾ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕರೀಯತಿ, ನ ತೇಸಂ ಛನ್ದೋ ಏತಿ। ಅವಸೇಸಾ ಪನ ಸಚೇಪಿ ಸಹಸ್ಸಮತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಸಚೇ ಏಕಸೀಮಟ್ಠಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಾ, ಸಬ್ಬೇ ಛನ್ದಾರಹಾವ ಹೋನ್ತಿ, ಛನ್ದಂ ದತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತು ವಾ, ಮಾ ವಾ, ಕಮ್ಮಂ ನ ಕುಪ್ಪತಿ। **ಪಟಿಕ್ಕೋಸನ**ನ್ತಿ ನಿವಾರಣಂ। ತಿಟ್ಠತಿ ಏತ್ಥ ಫಲಂ ತದಾಯತ್ತವುತ್ತಿತಾಯಾತಿ **ಠಾನಂ,** ಕಾರಣಂ। ಇಧ ಪನ ಉಪಸಮ್ಪದಾಕಮ್ಮಕರಣಸ್ಸ ಕಾರಣತ್ತಾ ಉಪಸಮ್ಪದಾಕಮ್ಮವಾಚಾಸಙ್ಖಾತಂ ಭಗವತೋ ವಚನಂ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನಾಹ "**ಕಾರಣಾರಹತ್ತಾ ಪನ ಸತ್ಥು ಸಾಸನಾರಹತ್ತಾ**"ತಿ। ಯಥಾ ಚ "ತಂ ಕತ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಭಗವತಾ ಅನುಸಿಟ್ಠಂ, ತಥಾಕರಣಂ ಉಪಸಮ್ಪದಾಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ಹೋತೀತಿ **ಠಾನಾರಹಂ** ನಾಮ। ಕೇಚಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೧.೪೫) ಪನ "**ಠಾನಾರಹೇನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ 'ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಹತ್ಥಚ್ಛಿನ್ನೋ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋ'ತಿಆದಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೧೯) ಸತ್ಥುಸಾಸನಂ ಠಾನ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಇಧಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಾರಾಜಿಕೇ। ಯಥಾ ಚ ಇಧ, ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥಾಪಿ ಲೋಕವಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಅಯಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ "**ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜೇಸು ಪನಾ**"ತಿಆದಿ। **ಅಞ್ಞೇಪೀ**ತಿ ಏಹಿಭಿಕ್ಖೂಪಸಮ್ಪನ್ನಾದಯೋಪಿ। ಕಥಮೇತಂ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜೇಸು ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಅಞ್ಞೇಪಿ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ? ಅತ್ಥತೋ ಆಪನ್ನತ್ತಾ। ತಥಾ ಹಿ "ದ್ವೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ಅಭಬ್ಬಾ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತುಂ ಬುದ್ಧಾ ಚ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಚ, ದ್ವೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ಭಬ್ಬಾ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತುಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಚ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಚಾ"ತಿ (ಪರಿ॰ ೩೨೨) ಸಾಮಞ್ಞತೋ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಏಹಿಭಿಕ್ಖೂಪಸಮ್ಪನ್ನಾದಯೋಪಿ ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಅಸ್ಸತಿಯಾ ಅಚಿತ್ತಕಂ ಸಹಸೇಯ್ಯಾಪತ್ತಿಆದಿಭೇದಂ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೧.೪೫) ಅತ್ಥತೋ ಆಪನ್ನಂ।

ಇದಾನಿ "ಭಿಕ್ಖೂನ"ನ್ತಿ ಇಮಂ ಪದಂ ವಿಸೇಸತ್ಥಾಭಾವತೋ ವಿಸುಂ ಅವಣ್ಣೇತ್ವಾವ ಯಂ ಸಿಕ್ಖಞ್ಚ ಸಾಜೀವಞ್ಚ ಸಮಾಪನ್ನತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಾತಿ **ಸಿಕ್ಖಾ,** ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸೀಲಂ, ಸಹ ಜೀವನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸಾಜೀವಂ,** ಮಾತಿಕಾದಿಭೇದಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿ, ಸಿಕ್ಖಾ ಚ ಸಾಜೀವಞ್ಚ **ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಂ,** ತದುಭಯಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ ಉಪಗತೋತಿ **ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ**। ತೇನಾಹ "**ಯಾ ಭಿಕ್ಖೂನ**"ನ್ತಿಆದಿ। ಏತ್ಥ ಚ "ಸಿಕ್ಖಾ"ತಿ ಸಾಜೀವಸಹಚರಿಯತೋ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ ಆಹ "**ಅಧಿಸೀಲಸಙ್ಖಾತಾ**"ತಿ। ಅಧಿಕಂ ಉತ್ತಮಂ ಸೀಲನ್ತಿ **ಅಧಿಸೀಲಂ,** "ಅಧಿಸೀಲ"ನ್ತಿ ಸಙ್ಖಾತಾ **ಅಧಿಸೀಲಸಙ್ಖಾತಾ**।

ಕತಮಂ ಪನೇತ್ಥ ಸೀಲಂ, ಕತಮಂ ಅಧಿಸೀಲನ್ತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಪಞ್ಚಙ್ಗದಸಙ್ಗಸೀಲಂ ತಾವ ಸೀಲಮೇವ, ನ ತಂ ಅಧಿಸೀಲಂ। ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸೀಲಂ ಪನ ಅಧಿಸೀಲ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಞ್ಹಿ ಸೂರಿಯೋ ವಿಯ ಪಜ್ಜೋತಾನಂ, ಸಿನೇರು ವಿಯ ಚ ಪಬ್ಬತಾನಂ ಸಬ್ಬಲೋಕಿಯಸೀಲಾನಂ ಅಧಿಕಞ್ಚೇವ ಉತ್ತಮಞ್ಚ, ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೇಯೇವ ಚ ಪವತ್ತತಿ, ನ ವಿನಾ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದಾ। ನ ಹಿ ತಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞೋ ಸತ್ತೋ ಪಞ್ಞಾಪೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಬುದ್ಧಾಯೇವ ಪನಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸೋ ಕಾಯವಚೀದ್ವಾರಜ್ಝಾಚಾರಸೋತಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ವೀತಿಕ್ಕಮಸ್ಸ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ತಂ ತಂ ಸೀಲಸಂವರಂ ಪಞ್ಞಾಪೇನ್ತಿ। ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸೀಲತೋಪಿ ಚ

ಮಗ್ಗಫಲಸಮ್ಪಯುತ್ತಮೇವ ಸೀಲಂ ಅಧಿಸೀಲಂ, ತಂ ಪನ ಇಧ ನ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ನ ಹಿ ತಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವತಿ।

ಏತೇತಿ ನಾನಾದೇಸಜಾತಿಗೋತ್ತಾದಿಭೇದಭಿನ್ನಾ ಭಿಕ್ಖೂ। **ಸಹ ಜೀವನ್ತೀ**ತಿ ಏಕುದ್ದೇಸಾದಿವಸೇನ ಸಹ ಪವತ್ತನ್ತಿ। ತೇನಾಹ **"ಏಕಜೀವಿಕಾ ಸಭಾಗವುತ್ತಿನೋ"**ತಿ। **ಸಿಕ್ಖಾಪದಸಙ್ಖಾತ**ನ್ತಿ ಪಣ್ಣತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ। ಸಾಪಿ ಹಿ ವಿರತಿಆದೀನಂ ದೀಪನತೋ "ಸಿಕ್ಖಾಪದ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ "ಸಿಕ್ಖಾಪದನ್ತಿ ಯೋ ತತ್ಥ ನಾಮಕಾಯೋ ಪದಕಾಯೋ ನಿರುತ್ತಿಕಾಯೋ ಬ್ಯಞ್ಜನಕಾಯೋ"ತಿ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು। **ಸಿಕ್ಖಂ ಪರಿಪೂರೇನ್ತೋ**ತಿ ಅಕತ್ತಬ್ಬಪರಿವಜ್ಜನಕತ್ತಬ್ಬಕರಣವಸೇನ ವಾರಿತ್ತಚಾರಿತ್ತಸಙ್ಖಾತಂ ದುವಿಧಂ ಸೀಲಂ ಪರಿಪೂರೇನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ, ವಾರಿತ್ತಸೀಲವಸೇನ ವಿರತಿಸಮ್ಪಯುತ್ತಚೇತನಂ, ಚಾರಿತ್ತಸೀಲವಸೇನ ವಿರತಿವಿಪ್ಪಯುತ್ತಚೇತನಞ್ಚ ಅತ್ತನಿ ಪವತ್ತೇನ್ತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸಾಜೀವಞ್ಚ ಅವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತೋ**ತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಞ್ಚ ಅಮದ್ದನ್ತೋ, ಸೀಲಸಂವರಣಂ, ಸಾಜೀವಾನತಿಕ್ಕಮನಞ್ಚಾತಿ ಇದಮೇವ ದ್ವಯಂ ಇಧ ಸಮಾಪಜ್ಜನಂ ನಾಮಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತತ್ಥ ಸಾಜೀವಾನತಿಕ್ಕಮೋ ಸಿಕ್ಖಾಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೋ। ತಸ್ಸಾನತಿಕ್ಕಮನತೋ ಹಿ ಯಾವ ಮಗ್ಗಾ ಸಿಕ್ಖಾ ಪರಿಪೂರತಿ। ಅಪಿಚೇತ್ಥ "ಸಿಕ್ಖಂ ಪರಿಪೂರೇನ್ತೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ವಿರತಿಚೇತನಾಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಸೀಲಸಂವರಸ್ಸ ವಿಸೇಸತೋ ಸನ್ತಾನೇ ಪವತ್ತನಕಾಲೋವ ಗಹಿತೋ, "ಅವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ಅಪ್ಪವತ್ತನಕಾಲೋಪಿ। ಸಿಕ್ಖಞ್ಹಿ ಪರಿಪೂರಣವಸೇನ ಅತ್ತನಿ ಪವತ್ತೇನ್ತೋಪಿ ನಿದ್ದಾದಿವಸೇನ ಅಪ್ಪವತ್ತೇನ್ತೋಪಿ ವೀತಿಕ್ಕಮಾಭಾವಾ ಸಿಕ್ಖನವಸೇನ ಸಮಾಪನ್ನೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಯಸ್ಮಾ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಸ್ಸ ಏಕಚ್ಚಂ ದುಬ್ಬಲ್ಯಾವಿಕಮ್ಮಂ ಅತ್ಥೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯಾ"ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ವಿವರನ್ತೋ "ದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಅನಾವಿಕತ್ವಾ"ತಿ ಆಹಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಅನಾವಿಕತ್ವಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಸಿಯಾ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೪೫ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನವಿಭಙ್ಗವಣ್ಣನಾ), ಯಸ್ಮಾ ನ ಸಬ್ಬಂ ದುಬ್ಬಲ್ಯಾವಿಕಮ್ಮಂ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಂ, ತಸ್ಮಾ "ದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಅನಾವಿಕತ್ವಾ"ತಿ ಪಠಮಂ ವತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥನಿಯಮನತ್ಥಂ "ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ? ತಂ ನ, ಕಸ್ಮಾ? ಅತ್ಥಾನುಕ್ಕಮಾಭಾವತೋ। "ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ"ತಿ ಹಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಯಂ ಸಿಕ್ಖಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ, ತಂ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ, ಯಞ್ಚ ಸಾಜೀವಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ, ತತ್ಥ ದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಅನಾವಿಕತ್ವಾತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ಅನುಕ್ಕಮೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ ಹೋತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾ। ತಸ್ಮಾ ಇದಮೇವ ಪಠಮಂ ವುತ್ತನ್ತಿ।

ಇದಾನಿ ತದುಭಯಮೇವ ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ತದಭಾವೇನಾ**ತಿ ತೇಸಂ ಚಿತ್ತಾದೀನಂ ಅಭಾವೇನ। **ಚವಿತುಕಾಮತಾಚಿತ್ತೇನಾ**ತಿ ಅಪಗನ್ತುಕಾಮತಾಚಿತ್ತೇನ । **ದವಾ**ತಿ ಸಹಸಾ। ಯೋ ಹಿ ಅಞ್ಞಂ ಭಣಿತುಕಾಮೋ ಸಹಸಾ "ಬುದ್ಧಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಮೀ"ತಿ ಭಣತಿ, ಅಯಂ **ದವಾ ವದತಿ** ನಾಮ। **ರವಾ**ತಿ ವಿರಜ್ಝಿತ್ವಾ। ಯೋ ಹಿ ಅಞ್ಞಂ ಭಣಿತುಕಾಮೋ ವಿರುಜ್ಝಿತ್ವಾ "ಬುದ್ಧಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಮೀ"ತಿ ಭಣತಿ, ಅಯಂ **ರವಾ ಭಣತಿ** ನಾಮ। ಪುರಿಮೇನ ಕೋ ವಿಸೇಸೋತಿ ಚೇ? ಪುರಿಮಂ ಪಣ್ಡಿತಸ್ಸಾಪಿ ಸಹಸಾವಸೇನ ಅಞ್ಞಭಣನಂ, ಇದಂ ಪನ ಮನ್ದತ್ತಾ ಮೋಮೂಹತ್ತಾ ಪಕ್ಖಲನ್ತಸ್ಸ "ಅಞ್ಞಂ ಭಣಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅಞ್ಞಭಣನಂ। "ಅಕ್ಖರಸಮಯಾನಭಿಞ್ಞಾತತಾಯ ವಾ ಕರಣಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವತೋ ವಾ ಕಥೇತಬ್ಬಂ ಕಥೇತುಮಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಕಥೇನ್ತೋ **ರವಾ ಭಣತಿ** ನಾಮಾ"ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೫೪) ಏಕೇ।

ವಜ್ಜಾವಜ್ಜಂ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯತೀತಿ **ಉಪಜ್ಝಾಯೋ,** ತಂ ಉಪಜ್ಝಾಯಂ। **"ಏವಂ** ಸಜ್ಝಾಯಿತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ಅಭಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಆಚಾರಸಿಕ್ಖಾಪನಕೋ **ಆಚರಿಯೋ।** ಅನ್ತೇ ಸಮೀಪೇ ವಸತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ **ಅನ್ತೇವಾಸೀ,** ವಿಭತ್ತಿಅಲೋಪೇನ ಯಥಾ "ವನೇಕಸೇರುಕಾ"ತಿ। ಸಮಾನೋ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಸಮಾನುಪಜ್ಝಾಯಕೋ।** ಏವಂ **ಸಮಾನಾಚರಿಯಕೋ। ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ**ನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖುಂ। ಸೋ ಹಿ "ಏಕಕಮ್ಮಂ, ಏಕುದ್ದೇಸೋ, ಸಮಸಿಕ್ಖತಾ"ತಿ ಇಮಂ ಬ್ರಹ್ಮಂ ಸಮಾನಂ ಚರತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಏವಂ ವುತ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಪದಭಾಜನೀಯೇ ವುತ್ತಾನಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಲೋಕೇ ಸಸ್ಸಾನಂ ವಿರುಹನಟ್ಠಾನಂ "ಖೇತ್ತ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಮಿಮಾನಿಪಿ ಬುದ್ಧಾದೀನಿ ಪದಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಸ್ಸ ವಿರುಹನಟ್ಠಾನತ್ತಾ **"ಖೇತ್ತ"**ನ್ತಿ

ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ಆಹ **“ಇಮೇಸಂ ದ್ವಾವೀಸತಿಯಾ ಖೇತ್ತಪದಾನ”**ನ್ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನೇತೇಸಂ ವೇವಚನೇಹಿಪಿ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ **“ಸವೇವಚನಸ್ಸಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ವಿವಿಧಂ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ಥೇ ವಚನಂ ವಿವಚನಂ, ವಿವಚನಮೇವ **ವೇವಚನಂ,** ಪರಿಯಾಯನಾಮಂ, ಸಹ ವೇವಚನೇಹೀತಿ **ಸವೇವಚನಂ,** ತಸ್ಸ ಸವೇವಚನಸ್ಸ। ಏತ್ಥ ಚ **ವಣ್ಣಪಟ್ಠಾನೇ** (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೫೨; ವಿ॰ ವಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೫೩; ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ೫೩) ಆಗತಂ ನಾಮಸಹಸ್ಸಂ, **ಉಪಾಲಿಗಾಥಾಸು** (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೭೬) ನಾಮಸತಂ, ಅಞ್ಞಾನಿ ಚ ಗುಣತೋ ಲಬ್ಭಮಾನಾನಿ ನಾಮಾನಿ “ಬುದ್ಧವೇವಚನಾನೀ”ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಸಬ್ಬಾನಿಪಿ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ “ಧಮ್ಮವೇವಚನಾನೀ”ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

ತೇಸು ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ವತ್ತುಕಾಮಸ್ಸ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ವದತೋ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಂ ಹೋತೀತಿ ತೇಸು ದ್ವಾವೀಸತಿಯಾ ಖೇತ್ತಪದೇಸು ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಏಕಂ ಪದಂ ವತ್ತುಕಾಮಸ್ಸ ತತೋ ಅಞ್ಞಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪದಮ್ಪಿ ವಚೀಭೇದಂ ಕತ್ವಾ ವದತೋ ಖೇತ್ತಪದನ್ತೋಗಧತ್ತಾ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಸಚೇ ಪನಾಯಂ “ಬುದ್ಧಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಮೀ”ತಿ ವತ್ತುಕಾಮೋ ಪದಪಚ್ಚಾಭಟ್ಠಂ ಕತ್ವಾ “ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಮಿ ಬುದ್ಧ”ನ್ತಿ ವಾ ವದೇಯ್ಯ, ಮಿಲಕ್ಖಭಾಸಾದೀಸು ವಾ ಅಞ್ಞತರಭಾಸಾಯ ತಮತ್ಥಂ ವದೇಯ್ಯ, “ಬುದ್ಧಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಮೀ”ತಿ ವತ್ತುಕಾಮೋ ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ “ಧಮ್ಮಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಮೀ”ತಿ ವಾ “ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಮೀ”ತಿ ವಾ ವದೇಯ್ಯ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮವಿಭಙ್ಗೇ “ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಾಮೀ”ತಿ ವತ್ತುಕಾಮೋ “ದುತಿಯಂ ಝಾನ”ನ್ತಿ ವದತಿ। ಸಚೇ “ಯಸ್ಸ ವದತಿ, ಸೋ ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಂ ಚಜಿತುಕಾಮೋ ಏತಮತ್ಥಂ ವದತೀ”ತಿ ಏತ್ತಕಮತ್ತಮ್ಪಿ ಜಾನಾತಿ, ವಿರದ್ಧಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಖೇತ್ತಮೇವ ಓತಿಣ್ಣಂ, ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಾವ ಹೋತಿ ಸಿಕ್ಖಾ। ಸಕ್ಕತ್ತಾ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮತ್ತಾ ವಾ ಚುತಸತ್ತೋ ವಿಯ ಚುತೋವ ಹೋತಿ ಸಾಸನಾತಿ।

ಅಲನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೫೨) ಹೋತು, ಪರಿಯತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಿಂ ನು ಮೇತಿ** ಕಿಂ ಮಯ್ಹಂ ಕಿಚ್ಚಂ, ಕಿಂ ಕರಣೀಯಂ, ಕಿಂ ಸಾಧೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನ ಮಮತ್ಥೋತಿ** ನತ್ಥಿ ಮಮ ಅತ್ಥೋ। **ಸುಮುತ್ತಾಹನ್ತಿ** ಸುಟ್ಠು ಮುತ್ತೋ ಅಹಂ। **ಪುರಿಮೇಹಿ ಚುದ್ದಸಹಿ ಪದೇಹೀತಿ** ಬುದ್ಧಾದೀಹಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಪರಿಯನ್ತೇಹಿ ಪುರಿಮೇಹಿ ಚುದ್ದಸಹಿ ಪದೇಹಿ। **ಯನ್ನೂನಾಹಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖೇಯ್ಯನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **“ಯನ್ನೂನಾ”**ತಿ ಪರಿವಿತಕ್ಕದಸ್ಸನೇ ನಿಪಾತೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - “ಸಚಾಹಂ ಬುದ್ಧಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖೇಯ್ಯಂ, ಸಾಧು ವತ ಮೇ ಸಿಯಾ”ತಿ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ “ಪಚ್ಚಕ್ಖಿ”ನ್ತಿ ವಾ “ಪಚ್ಚಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ವಾ “ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ವಾ “ಹೋಮೀ”ತಿ ವಾ “ಜಾತೋಮ್ಹೀ”ತಿ ವಾ “ಅಮ್ಹೀ”ತಿ ವಾ ಏವಂಭೂತಾನಂ ಗಹಣಂ। ಸಚೇ ಪನ “ಅಜ್ಜ ಪಟ್ಠಾಯ ‘ಗಿಹೀ’ತಿ ಮಂ ಧಾರೇಹೀ”ತಿ ವಾ “ಜಾನಾಹೀ”ತಿ ವಾ “ಸಞ್ಜಾನಾಹೀ”ತಿ ವಾ “ಮನಸಿ ಕರೋಹೀ”ತಿ ವಾ ವದತಿ, ಅರಿಯಕೇನ ವಾ ವದತಿ, ಮಿಲಕ್ಖಕೇನ ವಾ। ಏವಮೇತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ವುತ್ತೇ ಯಸ್ಸ ವದತಿ, ಸಚೇ ಸೋ ಜಾನಾತಿ, ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಾ ಹೋತಿ ಸಿಕ್ಖಾ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ “ಉಪಾಸಕೋ”ತಿಆದೀಸು ಸತ್ತಸು ಪದೇಸು। ಏತ್ಥ ಚ **ಅರಿಯಕಂ** ನಾಮ ಮಾಗಧವೋಹಾರೋ। **ಮಿಲಕ್ಖಕಂ** ನಾಮ ಅನರಿಯಕೋ ಅನ್ಧದಮಿಳಾದಿ।

ಅಕ್ಖರಲಿಖನನ್ತಿ “ಬುದ್ಧಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಮೀ”ತಿಆದಿನಾ ಅಞ್ಞೇಸಂ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಅಕ್ಖರಲಿಖನಂ। ಅಧಿಪ್ಪಾಯವಿಞ್ಞಾಪಕೋ ಅಙ್ಗುಲಿಸಙ್ಕೋಚನಾದಿಕೋ ಹತ್ಥವಿಕಾರೋ **ಹತ್ಥಮುದ್ದಾ, ಹತ್ಥ**ಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ತದೇಕದೇಸೇಸು ಅಙ್ಗುಲೀಸು ದಟ್ಠಬ್ಬೋ “ನ ಭುಞ್ಜಮಾನೋ ಸಬ್ಬಂ ಹತ್ಥಂ ಮುಖೇ ಪಕ್ಖಿಪಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿಆದೀಸು (ಪಾಚಿ॰ ೬೧೮) ವಿಯ। ತಸ್ಮಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯವಿಞ್ಞಾಪಕಸ್ಸ ಅಙ್ಗುಲಿಸಙ್ಕೋಚನಾದಿನೋ ಹತ್ಥವಿಕಾರಸ್ಸ ದಸ್ಸನಂ **ಹತ್ಥಮುದ್ದಾದಿದಸ್ಸನ**ನ್ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೫೧) ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಸೀಸಕಮ್ಪನದಸ್ಸನಾದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

ಉಮ್ಮತ್ತಕಖಿತ್ತಚಿತ್ತವೇದನಾಟ್ಟಾನನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಉಮ್ಮತ್ತಕೋತಿ** ಪಿತ್ತುಮ್ಮತ್ತಕೋ। **ಖಿತ್ತಚಿತ್ತೋತಿ** ಯಕ್ಖೇಹಿ ಕತಚಿತ್ತವಿಕ್ಖೇಪೋ, ಯಕ್ಖುಮ್ಮತ್ತಕೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಉಭಿನ್ನಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇ ಆವಿಭವಿಸ್ಸತಿ। **ವೇದನಾಟ್ಟೋತಿ** ಬಲವತಿಯಾ ದುಕ್ಖವೇದನಾಯ ಫುಟ್ಠೋ ಮುಚ್ಛಾಪರೇತೋ, ತೇನ ವಿಪ್ಪಲಪನ್ತೇನ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಾಪಿ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಾವ ಹೋತಿ। **ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಕೋ ಹೋತೀತಿ** ಸಭಾಗೋ ವಾ ವಿಸಭಾಗೋ ವಾ ಗಹಟ್ಠೋ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ವಾ ವಿಞ್ಞೂ ಯೋಕೋಚಿ ಮನುಸ್ಸೋ ಹೋತಿ।

ಉಮ್ಮತ್ತಕಾದೀನನ್ತಿ ಏತ್ಥಾದಿಸದ್ದೇನ ಖಿತ್ತಚಿತ್ತವೇದನಾಟ್ಟದೇವತಾತಿರಚ್ಛಾನಗತಾನಂ ಗಹಣಂ। ತತ್ರ ಉಮ್ಮತ್ತಕಖಿತ್ತಚಿತ್ತವೇದನಾಟ್ಟತಿರಚ್ಛಾನಗತಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಾಪಿ ಅಜಾನನಭಾವೇನ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಾವ ಹೋತಿ। ದೇವತಾಯ ಪನ ಸನ್ತಿಕೇ ಅತಿಖಿಪ್ಪಂ ಜಾನನಭಾವೇನ। ದೇವತಾ ನಾಮ ಮಹಾಪಞ್ಞಾ ತಿಹೇತುಕಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾ ಅತಿಖಿಪ್ಪಂ ಜಾನನ್ತಿ, ಚಿತ್ತಞ್ಚ ನಾಮೇತಂ ಲಹುಪರಿವತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ "ಚಿತ್ತಲಹುಕಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಚಿತ್ತವಸೇನೇವ ಮಾ ಅತಿಖಿಪ್ಪಂ ವಿನಾಸೋ ಅಹೋಸೀ"ತಿ ದೇವತಾಯ ಸನ್ತಿಕೇ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ನ ಚ ಉಮ್ಮತ್ತಕಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರೋ"**ತಿ। **ದೂತೇನ ವಾತಿ** "ಮಮ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಭಾವಂ ಕಥೇಹೀ"ತಿ ಮುಖಸಾಸನವಸೇನ ದೂತೇನ ವಾ। **ಪಣ್ಣೇನ ವಾತಿ** ಪಣ್ಣೇ ಲಿಖಿತ್ವಾ ಪಹಿಣವಸೇನ ಪಣ್ಣೇನ ವಾ।

ಸಚೇ ತೇ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಭಾವಂ ಜಾನನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಆವಜ್ಜನಸಮಯೇತಿ** ಅತ್ಥಾಭೋಗಸಮಯೇ। ಇಮಿನಾ ತಂ ಖಣಂಯೇವ ಪನ ಅಪುಬ್ಬಂ ಅಚರಿಮಂ ದುಜ್ಜಾನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ವಚನಾನನ್ತರಮೇವಾತಿ** ವಚನಸ್ಸ ಅನನ್ತರಮೇವ, ಆವಜ್ಜನಸಮಯೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏವ**-ಸದ್ದೇನ ಪನ ಚಿರೇನ ಜಾನನಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। **ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತೋತಿ** ಅನಭಿರತಿಯಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಕಿಚ್ಛಜೀವಿಕಂ ಪತ್ತೋ। ಅಥ ವಾ "ಅಜ್ಜ ಯಾಮಿ, ಸ್ವೇ ಯಾಮಿ, ಇತೋ ಯಾಮಿ, ಏತ್ಥ ಯಾಮೀ"ತಿ ಉದ್ಧಂ ಕಣ್ಠಂ ಕತ್ವಾ ವಿಹರಮಾನೋ ವಿಕ್ಖಿತ್ತೋ, ಅನೇಕಗ್ಗೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇದಞ್ಚ "ಅನಭಿರತೋ ಸಾಮಞ್ಞಾ ಚವಿತುಕಾಮೋ"ತಿಆದೀನಂ (ಪಾರಾ॰ ೪೫) ಉಪಲಕ್ಖಣಂ। **ಯೇನ ಕೇನಚಿ...ಪೇ॰... ಜಾನನ್ತೀತಿ** ಸಚೇ ತೇ"ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತೋ"ತಿ ವಾ "ಗಿಹಿಭಾವಂ ಪತ್ಥೇತೀ"ತಿ ವಾ "ಅನಭಿರತೋ"ತಿ ವಾ "ಸಾಮಞ್ಞಾ ಚವಿತುಕಾಮೋ"ತಿ ವಾ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಆಕಾರೇನ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಭಾವಂ ಜಾನನ್ತಿ। ಇದಞ್ಹಿ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಞ್ಚ ಉಪರಿ ಅಭೂತಾರೋಚನದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಾಅತ್ತಕಾಮದುಟ್ಠದೋಸಭೂತಾರೋಚನಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಚ ಏಕಪರಿಚ್ಛೇದಾನಿ, ಆವಜ್ಜನಸಮಯೇ ಞಾತೇ ಏವ ಸೀಸಂ ಏನ್ತಿ। "ಕಿಂ ಅಯಂ ಭಣತೀ"ತಿ ಕಙ್ಖತಾ ಚಿರೇನ ಞಾತೇ ಸೀಸಂ ನ ಏನ್ತಿ। ತೇನಾಹ **"ಅಥ ಅಪರಭಾಗೇ"**ತಿಆದಿ। ಅಥ ದ್ವಿನ್ನಂ ಠಿತಟ್ಠಾನೇ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ನಿಯಮೇತ್ವಾ "ಏತೇಸಂ ಆರೋಚೇಮೀ"ತಿ ವದತಿ, ತೇಸು ಏಕಸ್ಮಿಂ ಜಾನನ್ತೇಪಿ ದ್ವೀಸು ಜಾನನ್ತೇಸುಪಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಾವ ಹೋತಿ ಸಿಕ್ಖಾ। ಏವಂ ಸಮ್ಬಹುಲೇಸುಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ವುತ್ತನಯೇನಾತಿ** "ತಸ್ಸ ವಚನಾನನ್ತರ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೇನ ನಯೇನ। **ಯೋ ಕೋಚಿ ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಕೋತಿ** ಅನ್ತಮಸೋ ನವಕಮ್ಮಿಕಂ ಉಪಾದಾಯ ಯೋ ಕೋಚಿ ಮನುಸ್ಸೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** –

> "ಸಚೇ ಪನ ಅನಭಿರತಿಯಾ ಪೀಳಿತೋ ಸಭಾಗೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಪರಿಸಙ್ಕಮಾನೋ 'ಯೋ ಕೋಚಿ ಜಾನಾತೂ'ತಿ ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಂ ಕರೋನ್ತೋ 'ಬುದ್ಧಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಮೀ'ತಿ ವದತಿ, ತಞ್ಚ ಅವಿದೂರೇ ಠಿತೋ ನವಕಮ್ಮಿಕೋ ವಾ ಅಞ್ಞೋ ವಾ ಸಮಯಞ್ಞೂ ಪುರಿಸೋ ಸುತ್ವಾ 'ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತೋ ಅಯಂ ಸಮಣೋ ಗಿಹಿಭಾವಂ ಪತ್ಥೇತಿ, ಸಾಸನತೋ ಚುತೋ'ತಿ ಜಾನಾತಿ, ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಾವ ಹೋತಿ ಸಿಕ್ಖಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೫೧)।

ಸಚೇ ವಚನತ್ಥಂ ಞತ್ವಾಪಿ "ಅಯಂ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತೋ"ತಿ ವಾ "ಗಿಹಿಭಾವಂ ಪತ್ಥೇತೀ"ತಿ ವಾ ನ ಜಾನಾತಿ, ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಾವ ಹೋತಿ ಸಿಕ್ಖಾ। ಸಚೇ ಪನ ವಚನತ್ಥಂ ಅಜಾನಿತ್ವಾಪಿ "ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತೋ"ತಿ ವಾ "ಗಿಹಿಭಾವಂ ಪತ್ಥೇತೀ"ತಿ ವಾ ಜಾನಾತಿ, ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಾವ ಹೋತಿ ಸಿಕ್ಖಾ। **ದವಾಯಪೀತಿ** ಕೀಳಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನಪಿ। **ಚಿತ್ತಾದೀನಂ ವಾ ವಸೇನಾತಿ** ಚಿತ್ತಾದೀನಂ ವಾ ಛಳಙ್ಗಾನಂ ವಸೇನ। ಹೋತಿ ಚೇತ್ಥ –

> "ಚಿತ್ತಂ ಖೇತ್ತಞ್ಚ ಕಾಲೋ ಚ, ಪಯೋಗೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಥಾ।
> ವಿಜಾನನನ್ತಿ ಸಿಕ್ಖಾಯ, ಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಂ ಛಳಙ್ಗಿಕ"ನ್ತಿ॥

ಸಬ್ಬಸೋ ವಾ ಪನ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಾನೇನಾತಿ "ಬುದ್ಧಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಮೀ"ತಿಆದೀಸು ಯೇನ ಯೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಂ ಹೋತಿ, ತತೋ ಏಕಸ್ಸಪಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಸ್ಸ ಅಭಾವೇನ। ಇಮಿನಾ ಪನ "ಇದಂ ಪದಂ ಸಾವೇಸ್ಸಾಮಿ, ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ

ಪವತ್ತಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ಅಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ಏವರೂಪೋ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ನತ್ಥಿ, ಸೋ ಸಬ್ಬಸೋ ನ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಿ ನಾಮಾತಿ। **ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಸ್ಸಾ**ತಿ "ಬುದ್ಧಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಮೀ"ತಿಆದಿಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಸ್ಸ। **ಅತ್ಥಭೂತಂ ಏಕಚ್ಚಂ ದುಬ್ಬಲ್ಯ**ನ್ತಿ "ಬುದ್ಧಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಮೀ"ತಿ ವದತಿ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಿ, ಏವಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುಬ್ಬಲ್ಯಾವಿಕಮ್ಮಞ್ಚೇವ ಹೋತಿ, ಸಿಕ್ಖಾ ಚ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೫೩) ವುತ್ತೇಹಿ ಯೇಹಿ ವಚನೇಹಿ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಞ್ಚೇವ ಹೋತಿ ದುಬ್ಬಲ್ಯಾವಿಕಮ್ಮಞ್ಚ, ತಂ "ಬುದ್ಧಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಮೀ"ತಿಆದಿಕಂ ಅತ್ಥಭೂತಂ ದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಅನಾವಿಕತ್ವಾ। "ಬುದ್ಧಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಮೀ"ತಿಆದಿಮ್ಹಿ ಪನ ವುತ್ತೇ ಸಿಕ್ಖಾಪರಿಪೂರಣೇ ದುಬ್ಬಲಭಾವಸ್ಸಾಪಿ ಗಮ್ಯಮಾನತ್ತಾ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಸ್ಸ ಇದಂ ದುಬ್ಬಲ್ಯಾವಿಕಮ್ಮಂ ಅತ್ಥೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಏತ್ಥ ಚ "ಅತ್ಥಭೂತ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ "ಯನ್ನೂನಾಹಂ ಬುದ್ಧಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖೇಯ್ಯ"ನ್ತಿಆದಿಕಂ ದುಬ್ಬಲ್ಯಾವಿಕಮ್ಮಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಯೇನ ಹಿ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಞ್ಚೇವ ಹೋತಿ ದುಬ್ಬಲ್ಯಾವಿಕಮ್ಮಞ್ಚ, ತದೇವ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಸ್ಸ ಅತ್ಥಭೂತಂ। ಯೇನ ಪನ ದುಬ್ಬಲ್ಯಾವಿಕಮ್ಮಮೇವ ಹೋತಿ, ನ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಂ, ನ ತಂ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಭೂತನ್ತಿ।

ರಾಗಪರಿಯುಟ್ಠಾನೇನ ಸದಿಸಭಾವಾಪತ್ತಿಯಾ ಮಿಥುನಾನಂ ಅಯನ್ತಿ **"ಮೇಥುನೋ"**ತಿ ಧಮ್ಮೋವ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ **"ರಾಗಪರಿಯುಟ್ಠಾನೇನಾ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ರಾಗಪರಿಯುಟ್ಠಾನೇನಾ**ತಿ ರಾಗಸ್ಸ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನೇನ, ಮೇಥುನರಾಗಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಯಾ ಪರಿಯೋನದ್ಧಚಿತ್ತತಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಅಜ್ಝಾಚಾರೋ। "ಪಲಮ್ಬತೇ ವಿಲಮ್ಬತೇ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಉಪಸಗ್ಗಸ್ಸ ಕೋಚಿ ಅತ್ಥವಿಸೇಸೋ ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ **"ಸೇವೇಯ್ಯಾ"**ತಿ। **ಅಜ್ಝಾಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। **ಸಬ್ಬನ್ತಿಮೇನಾ**ತಿ ಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತಿ... ಪೇ॰... ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಮನುಸ್ಸಿತ್ಥಿನಾಗಗರುಳಮಾಣವಿಕಾದೀನಂ ಸಬ್ಬಾಸಂ ಅನ್ತಿಮೇನ। **ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾಯಾ**ತಿ ತಿರಚ್ಛಾನೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ। ತೇನಾಹ **"ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನಾ"**ತಿ। ಪಾರಾಜಿಕಾಯ ವತ್ಥುಭೂತಾ ಏವ ಚೇತ್ಥ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಿತ್ಥೀ "ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾ"ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಾ, ನ ಸಬ್ಬಾ। ತತ್ರಾಯಂ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ -

"ಅಪದಾನಂ ಅಹಿಮಚ್ಛಾ, ದ್ವಿಪದಾನಞ್ಚ ಕುಕ್ಕುಟೀ।
ಚತುಪ್ಪದಾನಂ ಮಜ್ಜಾರೀ, ವತ್ಥು ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸಿಮಾ"ತಿ॥ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೫೫)

ತತ್ಥ **ಅಹಿ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಅಜಗರಗೋನಸಾದಿಭೇದಾ ದೀಘಜಾತಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾ। ತಸ್ಮಾ ದೀಘಜಾತೀಸು ಯತ್ಥ ತಿಣ್ಣಂ ಮಗ್ಗಾನಂ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಸಕ್ಕಾ ತಿಲಫಲಮತ್ತಮ್ಪಿ ಪವೇಸೇತುಂ, ಸಾ ಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥು, ಅವಸೇಸಾ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥೂತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಮಚ್ಛ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪಮಣ್ಡೂಕಾದಿಭೇದಾ ಓದಕಜಾತಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾ। ತತ್ರಾಪಿ ದೀಘಜಾತಿಯಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥು ಚ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥು ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ - ಪತಙ್ಗಮುಖಮಣ್ಡೂಕಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಮುಖಸಣ್ಠಾನಂ ಮಹನ್ತಂ, ಛಿದ್ದಂ ಅಪ್ಪಕಂ, ತತ್ಥ ಪವೇಸನಂ ನಪ್ಪಹೋತಿ, ಮುಖಸಣ್ಠಾನಂ ಪನ ವಣಸಙ್ಖೇಪಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯವತ್ಥೂತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ । **ಕುಕ್ಕುಟಿ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಕಾಕಕಪೋತಾದಿಭೇದಾ ಪಕ್ಖಿಜಾತಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾ। ತತ್ರಾಪಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥು ಚ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥು ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಮಜ್ಜಾರಿ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಸಬ್ಬಾಪಿ ರುಕ್ಖಸುನಖಮಙ್ಗುಸಗೋಧಾದಿಭೇದಾ ಚತುಪ್ಪದಜಾತಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾ। ತತ್ರಾಪಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥು ಚ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥು ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತೀತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೫೫) ಪರಾಜಿತೋ ಹೋತಿ ಪರಾಜಯಂ ಅಪನ್ನೋ। ಅಯಞ್ಹಿ **ಪಾರಾಜಿಕ**ಸದ್ದೋ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾಪತ್ತಿಪುಗ್ಗಲೇಸು ವತ್ತತಿ। ತತ್ಥ "ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ, ಆನನ್ದ, ಅನವಕಾಸೋ, ಯಂ ತಥಾಗತೋ ವಜ್ಜೀನಂ ವಾ ವಜ್ಜಿಪುತ್ತಕಾನಂ ವಾ ಕಾರಣಾ ಸಾವಕಾನಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಸಮೂಹನೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೩) ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವತ್ತಮಾನೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। "ಆಪತ್ತಿಂ ತ್ವಂ ಭಿಕ್ಖು ಆಪನ್ನೋ ಪಾರಾಜಿಕ"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೭) ಏವಂ ಆಪತ್ತಿಯಂ। "ನ ಮಯಂ ಪಾರಾಜಿಕಾ, ಯೋ ಅವಹಟೋ, ಸೋ ಪಾರಾಜಿಕೋ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೫೫) ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೇ ವತ್ತಮಾನೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। "ಪಾರಾಜಿಕೇನ ಧಮ್ಮೇನ ಅನುದ್ಧಂಸೇಯ್ಯಾ"ತಿಆದೀಸು (ಪಾರಾ॰ ೩೮೪) ಪನ ಧಮ್ಮೇ ವತ್ತತೀತಿ ವದನ್ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತತ್ಥ "ಧಮ್ಮೋ"ತಿ ಕತ್ಥಚಿ ಆಪತ್ತಿ, ಕತ್ಥಚಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ವಿಸುಂ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಯೋ ತಂ

ಅತಿಕ್ಕಮತಿ, ತಂ ಪರಾಜೇತಿ, ತಸ್ಮಾ “**ಪಾರಾಜಿಕ**”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಆಪತ್ತಿ ಪನ ಯೋ ನಂ ಅಜ್ಝಾಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ಪರಾಜೇತಿ, ತಸ್ಮಾ “**ಪಾರಾಜಿಕಾ**”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪುಗ್ಗಲೋ ಯಸ್ಮಾ ಪರಾಜಿತೋ ಪರಾಜಯಮಾಪನ್ನೋ, ತಸ್ಮಾ “**ಪಾರಾಜಿಕೋ**”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇಧ ಪನ ಪುಗ್ಗಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಆಹ “**ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತೀ**”ತಿಆದಿ। ಇಮಿನಾಪಿ ಇದಂ ದಸ್ಸೇತಿ - “ಪರಾಜಿತಸದ್ದೇ ಉಪಸಗ್ಗಸ್ಸ ವುದ್ಧಿಂ ಕತ್ವಾ, **ತ**-ಕಾರಸ್ಸ ಚ **ಕ**-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ **ಪಾರಾಜಿಕೋ** ಹೋತೀತಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ”ತಿ।

ಅಪಲೋಕನಾದಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಮ್ಪಿ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಂ ಸೀಮಾಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೇಹಿ ಪಕತತ್ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಏಕತೋ ಕತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **ಏಕಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಏಕುದ್ದೇಸಸಮಸಿಕ್ಖತಾನಂ ಗಹಣಂ। ತತ್ಥ ಪಞ್ಚವಿಧೋಪಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸೋ ಏಕತೋ ಉದ್ದಿಸಿತಬ್ಬತ್ತಾ **ಏಕುದ್ದೇಸೋ** ನಾಮ। ನಹಾಪಿತಪುಬ್ಬಕಾದೀನಂ ವಿಯ ಓದಿಸ್ಸ ಅನುಞ್ಞಾತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಸಬ್ಬೇಹಿಪಿ ಲಜ್ಜಿಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ಸಮಂ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಭಾವತೋ **ಸಮಸಿಕ್ಖತಾ** ನಾಮ। ಯಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಲಜ್ಜಿನೋ ಏತೇಸು ಏಕಕಮ್ಮಾದೀಸು ಸಹ ವಸನ್ತಿ, ನ ಏಕೋಪಿ ತತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ಸನ್ದಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಾನಿ ಸಬ್ಬಾನಿಪಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕಕಮ್ಮಾದಿಕೋ ತಿವಿಧೋಪಿ **ಸಂವಾಸೋ** ನಾಮಾತಿ ಆಹ “ಸೋ ಚ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೋ ಸಂವಾಸೋ ತೇನ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಸದ್ಧಿಂ ನತ್ಥಿ, ತೇನ ಕಾರಣೇನ ಸೋ ಪಾರಾಜಿಕೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ‘ಅಸಂವಾಸೋ’ತಿ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೫೫)।

ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ನ ಕೇವಲಂ ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥಿಯಾ ಏವ ನಿಮಿತ್ತಂ ಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥು, ಅಥ ಖೋ ಅಮನುಸ್ಸಿತ್ಥಿತಿರಚ್ಛಾನಗತಿತ್ಥೀನಮ್ಪಿ। ನ ಚ ಇತ್ಥಿಯಾ ಏವ। ಅಥ ಖೋ ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಪಣ್ಡಕಪುರಿಸಾನಮ್ಪಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ಸತ್ತೇ, ತೇಸಞ್ಚ ಯಂ ಯಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ವತ್ಥು ಹೋತಿ, ತಂ ತಂ ನಿಮಿತ್ತಂ, ತತ್ಥ ಚ ಯಥಾ ಪಟಿಸೇವನ್ತೋ ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಸಬ್ಬಂ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ**”ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ। **ತೇಸೂ**ತಿ ಯೇ ತಿಂಸಮಗ್ಗಾ ವುತ್ತಾ, ತೇಸು। **ಅತ್ತನೋ ವಾ**ತಿ ಲಮ್ಬಿಮುದುಪಿಟ್ಠಿಕೇ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಸನ್ಥತಸ್ಸ ವಾ**ತಿ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ವತ್ಥೇನ ವಾ ಪಣ್ಣೇನ ವಾ ವಾಕಪಟ್ಟೇನ ವಾ ಚಮ್ಮೇನ ವಾ ತಿಪುಸೀಸಾದೀನಂ ಪಟ್ಟೇನ ವಾ ಪಲಿವೇಠೇತ್ವಾ, ಅನ್ತೋ ವಾ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಸ್ಸ। **ಅಕ್ಖಾಯಿತಸ್ಸ ವಾ**ತಿ ಸೋಣಸಿಙ್ಗಾಲಾದೀಹಿ ಅಕ್ಖಾದಿತಸ್ಸ। **ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಅಕ್ಖಾಯಿತಸ್ಸಾ**ತಿ ಯಾವ ಉಪಡ್ಢಕ್ಖಾಯಿತೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಅಕ್ಖಾಯಿತಸ್ಸ। **ಅಲ್ಲೋಕಾಸೇ**ತಿ ತಿನ್ತೋಕಾಸೇ। **ಸನ್ಥತ**ನ್ತಿ ತೇಸಂಯೇವ ವತ್ಥಾದೀನಂ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - ನ ಹೇತ್ಥ ಅನುಪಾದಿನ್ನಕಂ ಅನುಪಾದಿನ್ನಕೇನ ಘಟ್ಟೀಯತಿ, ಮುತ್ತಿ ಅತ್ಥಿ, ಅಥ ಖೋ ಉಪಾದಿನ್ನಕೇನ ವಾ ಅನುಪಾದಿನ್ನಕಂ ಘಟ್ಟಿಯತು, ಅನುಪಾದಿನ್ನಕೇನ ವಾ ಉಪಾದಿನ್ನಕಂ, ಅನುಪಾದಿನ್ನಕೇನ ವಾ ಅನುಪಾದಿನ್ನಕಂ, ಉಪಾದಿನ್ನಕೇನ ವಾ ಉಪಾದಿನ್ನಕಂ। ಸಚೇ ಯತ್ತಕೇ ಪವಿಟ್ಠೇ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ, ತತ್ತಕಂ ಸೇವನಚಿತ್ತೇನ ಪವೇಸೇತಿ, ಸಬ್ಬತ್ಥಾಯಂ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ।

ಏವಂ ಸೇವನಚಿತ್ತೇನೇವ ಪವೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ತಂ ಪವೇಸನಂ ನಾಮ ನ ಕೇವಲಂ ಅತ್ತೂಪಕ್ಕಮೇನೇವ, ಪರೂಪಕ್ಕಮೇನಾಪಿ ಹೋತಿ। ತತ್ರಾಪಿ ಸಾದಿಯನ್ತಸ್ಸೇವ ಆಪತ್ತಿ ಪಟಿಸೇವನಚಿತ್ತಸಮಙ್ಗಿಸ್ಸ , ನ ಇತರಸ್ಸಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಪರೇನ ವಾ**”ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪರೇನಾ**ತಿ ಭಿಕ್ಖುಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾದಿನಾ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಅಞ್ಞೇನ। **ಪವೇಸನಪವಿಟ್ಠಟ್ಠಿತಉದ್ಧರಣೇಸೂ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅಗ್ಗತೋ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೫೮) ಯಾವ ಮೂಲಾ ಪವೇಸನಂ **ಪವೇಸನಂ** ನಾಮ। ಅಙ್ಗಜಾತಸ್ಸ ಯತ್ತಕಂ ಠಾನಂ ಪವೇಸನಾರಹಂ, ತತ್ತಕಂ ಅನವಸೇಸತೋ ಪವಿಟ್ಠಂ **ಪವಿಟ್ಠಂ** ನಾಮ। ಏವಂ ಪವಿಟ್ಠಸ್ಸ ಉದ್ಧರಣಾರಮ್ಭತೋ ಅನ್ತರಾ ಠಿತಕಾಲೋ **ಠಿತಂ** ನಾಮ। **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** ಪನ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಸುಕ್ಕವಿಸಟ್ಠಿಂ ಪತ್ವಾ ಸಬ್ಬಥಾ ವಾಯಾಮತೋ ಓರಮಿತ್ವಾ ಠಿತಕಾಲಂ ಸನ್ಧಾಯ “ಸುಕ್ಕವಿಸಟ್ಠಿಸಮಯೇ”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಉದ್ಧರಣಂ** ನಾಮ ಯಾವ ಅಗ್ಗಾ ನೀಹರಣಕಾಲೋ। **ಸಾದಿಯತೀ**ತಿ ಸೇವನಚಿತ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತಿ। **ಅಸಾಧಾರಣವಿನಿಚ್ಛಯೋ**ತಿ ಅದಿನ್ನಾದಾನಾದೀಹಿ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಹಿ ಅಸಾಧಾರಣೋ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ।

ಸಾಧಾರಣವಿನಿಚ್ಛಯತ್ಥನ್ತಿ ಪರಿವಾರವಸೇನ ಸಾಧಾರಣವಿನಿಚ್ಛಯತ್ಥಂ। **ಮಾತಿಕಾತಿ** ಮಾತಾ, ಜನೇತ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ನಿದದಾತಿ ದೇಸನಂ ದೇಸವಸೇನ ಅವಿದಿತಂ ವಿದಿತಂ ಕತ್ವಾ ನಿದಸ್ಸೇತೀತಿ **ನಿದಾನಂ**। ಪಞ್ಞಾಪೀಯತೀತಿ **ಪಞ್ಞತ್ತಿ,** ತಸ್ಸಾ ಪಕಾರೋ **ಪಞ್ಞತ್ತಿವಿಧಿ** ಅಙ್ಗೇತಿ ಗಮೇತಿ ಞಾಪೇತೀತಿ **ಅಙ್ಗಂ,** ಕಾರಣಂ। ಸಮುಟ್ಠಹನ್ತಿ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಏತೇನಾತಿ **ಸಮುಟ್ಠಾನಂ,** ಉಪ್ಪತ್ತಿಕಾರಣಂ, ತಸ್ಸ ವಿಧಿ **ಸಮುಟ್ಠಾನವಿಧಿ। ವಜ್ಜಕಮ್ಮಪ್ಪಭೇದಞ್ಚಾತಿ** ಏತ್ಥ **ಪಭೇದ**ಸದ್ದೋ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ "ವಜ್ಜಪ್ಪಭೇದಂ, ಕಮ್ಮಪ್ಪಭೇದಞ್ಚಾ"ತಿ। **ತತ್ಥ ತತ್ಥಾತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ।

ಪಞ್ಞತ್ತಿಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿಟ್ಠಪನಸ್ಸ ಠಾನಂ, ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿದೇಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪುಗ್ಗಲೋತಿ** ಏತ್ಥ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕೋಯೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಆಹ **"ಪುಗ್ಗಲೋ ನಾಮ ಯಂ ಯಂ ಆರಬ್ಭ ತಂ ತಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞತ್ತ**"ನ್ತಿ, ಸೋ ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಹೋನ್ತಿ ಚೇತ್ಥ -

"ಸುದಿನ್ನೋ ಧನಿಯೋ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ವಗ್ಗುಮುದನ್ತಿಕಾ।
ಸೇಯ್ಯಸಕೋ ಉದಾಯಿ ಚಾ-ಳವಕಾ ಛನ್ನಮೇತ್ತಿಯಾ॥

"ದೇವದತ್ತಸ್ಸಜಿಪುನಬ್ಬಸು-ಛಬ್ಬಗ್ಗಿಯೋಪನನ್ದಞ್ಞತರೋಪಿ ಚ।
ಹತ್ಥಕೋ ಚಾನುರುದ್ಧೋ ಚ, ಸತ್ತರಸ ಚೂಳಪನ್ಥಕೋ॥

"ಬೇಲಟ್ಠಸೀಸೋ ಚಾನನ್ದೋ, ಸಾಗತೋರಿಟ್ಠನಾಮಕೋ।
ನನ್ದತ್ಥೇರೇನ ತೇವೀಸ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಾ॥

"ಸುನ್ದರೀನನ್ದಾ ಥುಲ್ಲನನ್ದಾ, ಛಬ್ಬಗ್ಗಿಯಞ್ಞತರಾಪಿ ಚ।
ಚಣ್ಡಕಾಳೀ ಸಮ್ಬಹುಲಾ, ದ್ವೇ ಚ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಪರಾ।
ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ತು ಸತ್ತೇವ, ಹೋನ್ತಿ ತಾ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಾ"ತಿ॥

ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸಾತಿ ಯಂ ಯಂ ಸುದಿನ್ನಾದಿಕಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಆರಬ್ಭ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ। **ಪಞ್ಞತ್ತೀತಿ** ಪಠಮಪಞ್ಞತ್ತಿ। ಪಠಮಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಛಾ ಠಪಿತಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ **ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿ**। ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ದೋಸೇ ಠಪಿತಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ **ಅನುಪ್ಪನ್ನಪಞ್ಞತ್ತಿ।** ಸಬ್ಬತ್ಥ ಮಜ್ಝಿಮದೇಸೇ ಚೇವ ಪಚ್ಚನ್ತಿಮೇಸು ಜನಪದೇಸು ಚಾತಿ ಸಬ್ಬೇಸು ಪದೇಸೇಸು ಠಪಿತಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ **ಸಬ್ಬತ್ಥಪಞ್ಞತ್ತಿ।** ಮಜ್ಝಿಮದೇಸೇಯೇವ ಠಪಿತಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ **ಪದೇಸಪಞ್ಞತ್ತಿ**। ಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಚೇವ ಭಿಕ್ಖುನೀನಞ್ಚ ಸಾಧಾರಣಭೂತಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ **ಸಾಧಾರಣಪಞ್ಞತ್ತಿ।** ಸುದ್ಧಭಿಕ್ಖೂನಮೇವ, ಸುದ್ಧಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ **ಅಸಾಧಾರಣಪಞ್ಞತ್ತಿ**। ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ **ಉಭತೋಪಞ್ಞತ್ತಿ।** **ವಿನಯಧರಪಞ್ಚಮೇನಾತಿ** ಅನುಸ್ಸಾವನಕಾಚರಿಯಪಞ್ಚಮೇನ। **ಗುಣಙ್ಗುಣೂಪಾಹನಾತಿ** ಚತುಪ್ಪಟಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಕತಾ ಉಪಾಹನಾ, ನ ಏಕದ್ವಿತಿಪಟಲಾ। **ಚಮ್ಮತ್ಥರಣನ್ತಿ** ಅತ್ಥರಿತಬ್ಬಂ ಚಮ್ಮಂ। **ಏತೇಸಂ ವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧಾ ಪದೇಸಪಞ್ಞತ್ತಿ ನಾಮಾತಿ** ಏತೇಸಂ ವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಮಜ್ಝಿಮದೇಸೇಯೇವ ಪಞ್ಞತ್ತಾತಿ ಪದೇಸಪಞ್ಞತ್ತಿ ನಾಮ। ತೇನೇವಾಹ **"ಮಜ್ಝಿಮದೇಸೇಯೇವ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ಯಸ್ಮಾ ಮಜ್ಝಿಮದೇಸೇಯೇವ ಯಥಾವುತ್ತವತ್ಥುವೀತಿಕ್ಕಮೇ ಆಪತ್ತಿ ಹೋತಿ, ನ ಪಚ್ಚನ್ತಿಮಜನಪದೇ, ತಸ್ಮಾ ಪದೇಸಪಞ್ಞತ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧುವನ್ಹಾನಂ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಮತ್ತನ್ತಿ** ನಿಚ್ಚನಹಾನಪ್ಪಟಿಸೇಧನಮೇವ। ಏತ್ಥ ಚ **ಮತ್ತ**ಸದ್ದೇನ ಅಞ್ಞಾನಿ ತೀಣಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ತಾನಿ ಹಿ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಬ್ಬಪಚ್ಚನ್ತಿಮೇಸು ಜನಪದೇಸು ವಿನಯಧರಪಞ್ಚಮೇನ ಗಣೇನ ಉಪಸಮ್ಪದ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಮಹಾವ॰ ೨೫೯) **ಚಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಕೇ** ಆಗತಾನಿ। ತೇನೇವಾಹ **"ತತೋ ಅಞ್ಞಾ ಪದೇಸಪಞ್ಞತ್ತಿ ನಾಮ ನತ್ಥೀ"**ತಿ। **ಸಬ್ಬಾನೀತಿ** ತತೋ ಅವಸೇಸಾನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಅನುಪ್ಪನ್ನಪಞ್ಞತ್ತಿ ಅಟ್ಠಗರುಧಮ್ಮವಸೇನ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂಯೇವ ಆಗತಾ, ಯಸ್ಮಾ ಚ ಧುವನ್ಹಾನಂ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಮತ್ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ಸಬ್ಬಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಸಬ್ಬತ್ಥಪಞ್ಞತ್ತಿಯೇವ ಹೋನ್ತಿ, ಯಸ್ಮಾ ಚ ಸಾಧಾರಣಪಞ್ಞತ್ತಿದುಕಞ್ಚ ಏಕತೋಪಞ್ಞತ್ತಿದುಕಞ್ಚ ಬ್ಯಞ್ಜನಮತ್ತಂ ನಾನಂ,

ಅತ್ಥತೋ ಏಕಂ, ತಸ್ಮಾ। **ಸಬ್ಬತ್ಥಾತಿ** ಸಬ್ಬೇಸು ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು। ಆಪತ್ತಿಭೇದೋ ಹೇತ್ಥ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ "ಆಪತ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತೋತಿ ಆಹ **"ಆಪತ್ತೀತಿ ಪುಬ್ಬಪ್ಪಯೋಗಾದಿವಸೇನ ಆಪತ್ತಿಭೇದೋ"**ತಿ। **ಸೀಲಆಚಾರದಿಟ್ಠಿಆಜೀವವಿಪತ್ತೀನನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಪಠಮಾ ದ್ವೇ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾ ಸೀಲವಿಪತ್ತಿ ನಾಮ, ಅವಸೇಸಾ ಪಞ್ಚ ಆಚಾರವಿಪತ್ತಿ ನಾಮ, ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ಚ ಅನ್ತಗ್ಗಾಹಿಕಾದಿಟ್ಠಿ ಚ ದಿಟ್ಠಿವಿಪತ್ತಿ ನಾಮ, ಆಜೀವಹೇತು ಪಞ್ಞತ್ತಾನಿ ಛ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಆಜೀವವಿಪತ್ತಿ ನಾಮ, ಇತಿ ಇಮಾಸಂ ಸೀಲಆಚಾರದಿಟ್ಠಿಆಜೀವವಿಪತ್ತೀನಂ ಅಞ್ಞತರಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ನ ಕೇವಲಂ ಯಥಾವುತ್ತನಯೇನೇವ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ಆಹ **"ಯಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸಮುಟ್ಠಾನಾನೀತಿಪಿ ವುಚ್ಚನ್ತೀ"**ತಿ। ಏತಾನಿ ಹಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಸಮುಟ್ಠಾನಾನಿ, ನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ, ವೋಹಾರಸುಖತ್ಥಂ ಪನೇವಂ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ। **ತತ್ಥಾತಿ** ತೇಸು ಛಸು ಸಮುಟ್ಠಾನೇಸು। **ತೇಸೂತಿ** ಸಚಿತ್ತಕಾಚಿತ್ತಕೇಸು। ಏಕಂ ಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಕಾರಣಂ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ **ಏಕಸಮುಟ್ಠಾನಾ,** ಏಕೇನ ವಾ ಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ **ಏಕಸಮುಟ್ಠಾನಾ। "ದ್ವಿಸಮುಟ್ಠಾನಾ"**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಸಮುಟ್ಠಾನವಸೇನಾತಿ ಸಮುಟ್ಠಾನಸೀಸವಸೇನ। ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಂ ಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ **ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಸಮುಟ್ಠಾನಾ।** ತಥಾ **ಅದಿನ್ನಾದಾನಸಮುಟ್ಠಾನಾ"**ತಿಆದೀಸುಪಿ।

ಸಯಂ ಪಥವಿಖಣನೇ ಕಾಯೇನ, ಪರೇ ಆಣಾಪೇತ್ವಾ ಖಣಾಪನೇ ವಾಚಾಯ ಚ ಆಪತ್ತಿಸಮ್ಭವತೋ **"ಪಥವಿಖಣನಾದೀಸು ವಿಯಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಆದಿಸದ್ದೇನ** ಅದಿನ್ನಾದಾನಾದೀನಂ ಪರಿಗ್ಗಹೋ। ಪಠಮಕಥಿನಾಪತ್ತಿ ಕಾಯವಾಚತೋ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ವಾ ವಿಕಪ್ಪನಂ ವಾ ಅಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಹೋತಿ, ನೋ ಕರೋನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಆಹ **"ಪಠಮಕಥಿನಾಪತ್ತಿ ವಿಯಾ"**ತಿ। ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಹತ್ಥತೋ ಚೀವರಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣಾಪತ್ತಿ ತಸ್ಸಾ ಹತ್ಥತೋ ಚೀವರಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ, ಪರಿವತ್ತಕಂ ಅದೇನ್ತಸ್ಸ ಚ ಹೋತೀತಿ **ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯತೋ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ। "ಸಿಯಾ ಕರೋನ್ತಸ್ಸಾ"**ತಿಆದೀಸು **ಸಿಯಾತಿ** "ಸಿಯಾ ಖೋ ಪನ ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಏವಮಸ್ಸಾ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ "ಕದಾಚೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮಾನತ್ಥೋ ನಿಪಾತೋ। ರೂಪಿಯಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣಾಪತ್ತಿ ಸಿಯಾ ಕಿರಿಯಾ ಗಹಣೇನ ಆಪಜ್ಜನತೋ, ಸಿಯಾ ಅಕಿರಿಯಾ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಅಕರಣತೋತಿ ಆಹ **"ರೂಪಿಯಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣಾಪತ್ತಿ ವಿಯಾ"**ತಿ। ಕುಟಿಕಾರಾಪತ್ತಿ ವತ್ಥುಂ ದೇಸಾಪೇತ್ವಾ ಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕನ್ತಕರಣೇ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಸಿಯಾ, ಅದೇಸಾಪೇತ್ವಾ ಪನ ಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕನ್ತಕರಣೇ ಪಮಾಣಯುತ್ತಂ ವಾ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಚ ಅಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಚ ಸಿಯಾತಿ ಆಹ **"ಕುಟಿಕಾರಾಪತ್ತಿ ವಿಯಾ"**ತಿ।

ಸಞ್ಞಾಯ ಅಭಾವೇನ ವಿಮೋಕ್ಖೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖೋತಿ** ಮಜ್ಝೇಪದಲೋಪಸಮಾಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ ಆಹ **"ಯತೋ ವೀತಿಕ್ಕಮಸಞ್ಞಾಯಾ"**ತಿಆದಿ। **ಇತರಾ** ನಾಮ ಯತೋ ವೀತಿಕ್ಕಮಸಞ್ಞಾಯ ಅಭಾವೇನ ನ ಮುಚ್ಚತಿ, ಸಾ ಇತರಸದ್ದಸ್ಸ ವುತ್ತಪ್ಪಟಿಯೋಗಿವಿಸಯತ್ತಾ। **ಯಾ ಅಚಿತ್ತಕೇನ ವಾ ಸಚಿತ್ತಕಮಿಸ್ಸಕೇನ ವಾ ಸಮುಟ್ಠಾತೀತಿ** ಯಾ ಆಪತ್ತಿ ಕದಾಚಿ ಅಚಿತ್ತಕೇನ ವಾ ಕದಾಚಿ ಸಚಿತ್ತಕಮಿಸ್ಸಕೇನ ವಾ ಸಮುಟ್ಠಾನೇನ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಸಞ್ಞಾದುಕಂ ಅನಾಪತ್ತಿಮುಖೇನ ವುತ್ತಂ, ಸಚಿತ್ತಕದುಕಂ ಆಪತ್ತಿಮುಖೇನಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಯಸ್ಸಾ ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇ ಚಿತ್ತಂ ಅಕುಸಲಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಯಸ್ಸಾ ಸಚಿತ್ತಕಾಯ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಚಿತ್ತಂ ಅಕುಸಲಮೇವ ಹೋತಿ, ಯಸ್ಸಾ ಚ ಸಚಿತ್ತಕಾಚಿತ್ತಕಸಙ್ಖಾತಾಯ ಸುರಾಪಾನಾದಿಅಚಿತ್ತಕಾಯ ಆಪತ್ತಿಯಾ ವತ್ಥುವಿಜಾನನಚಿತ್ತೇನ ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇ ಚಿತ್ತಂ ಅಕುಸಲಮೇವ ಹೋತಿ, **ಅಯಂ ಲೋಕವಜ್ಜಾ।** "ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇ"ತಿ ಹಿ ಇದಂ ವಚನಂ ಸಚಿತ್ತಕಾಚಿತ್ತಕಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಏಕಂಸತೋ ಸಚಿತ್ತಕಸ್ಸ "ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇ"ತಿ ವಿಸೇಸನೇ ಪಯೋಜನಂ ಅತ್ಥೀತಿ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** "ಸುರಾಪಾನಸ್ಮಿಞ್ಹಿ 'ಸುರಾ'ತಿ ವಾ 'ನ ವಟ್ಟತೀ'ತಿ ವಾ ಜಾನಿತ್ವಾ ಪಿವನೇ ಅಕುಸಲಮೇವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ "ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ವಾ ಜಾನಿತ್ವಾ"ತಿ ವುತ್ತವಚನಂ ನ ಯುಜ್ಜತಿ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಸ್ಸಾಪಿ ಲೋಕವಜ್ಜಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ಯಸ್ಸಾ ಪನ "ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇ ಚಿತ್ತಂ ಅಕುಸಲಮೇವಾ"ತಿ ನಿಯಮೋ ನತ್ಥಿ, ಸಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಾತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಸೇಸಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಾ"**ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ತಸ್ಸಾ

ವತ್ಥುವಿಜಾನನಚಿತ್ತೇನ ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇ ಚಿತ್ತಂ ಸಿಯಾ ಕುಸಲಂ, ಸಿಯಾ ಅಕುಸಲಂ, ಸಿಯಾ ಅಬ್ಯಾಕತನ್ತಿ "ಅಕುಸಲಮೇವಾ"ತಿ ನಿಯಮೋ ನತ್ಥಿ। **ಉಭಯತ್ಥ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಾ**ತಿ ಕಾಯದ್ವಾರೇ, ವಚೀದ್ವಾರೇ ಚಾತಿ ಉಭಯತ್ಥ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಾ ಆಪತ್ತಿ, ತಾ ಪನ ಅದಿನ್ನಾದಾನಾದಯೋ। **"ಮನೋದ್ವಾರೇ ಆಪತ್ತಿ ನಾಮ ನತ್ಥೀ"**ತಿ ಇದಂ ಯೇಭುಯ್ಯವಸೇನ ವುತ್ತಂ ಉಪನಿಕ್ಖಿತ್ತಸಾದಿಯನಾದೀಸು ಆಪತ್ತಿಸಮ್ಭವತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಅಕುಸಲಚಿತ್ತೋ ವಾ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸುಕ್ಕವಿಸಟ್ಠಿಕಾಯಸಂಸಗ್ಗದುಟ್ಠುಲ್ಲಅತ್ತಕಾಮಪಾರಿಚರಿಯದುಟ್ಠದೋಸಸಙ್ಘಭೇದಪ್ಪಹಾರದಾನತಲಸತ್ತಿಕಾದಿಭೇದಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತೋ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಂ ಪದಸೋಧಮ್ಮಂ ವಾಚೇನ್ತೋ, ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋತಿ ಏವರೂಪಂ ಆಪತ್ತಿಂ **ಕುಸಲಚಿತ್ತೋ ಆಪಜ್ಜತಿ**। ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚಸಹಸೇಯ್ಯಾದಿಂ **ಅಬ್ಯಾಕತಚಿತ್ತೋ ಆಪಜ್ಜತಿ**। ಯಂ ಅರಹಾ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಸಬ್ಬಂ ಅಬ್ಯಾಕತಚಿತ್ತೋವ ಆಪಜ್ಜತಿ। ತೇನಾಹ **"ಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಚಿತ್ತೋ ವಾ"**ತಿ।

ದುಕ್ಖವೇದನಾಸಮಙ್ಗೀ ವಾತಿ ದುಟ್ಠದೋಸಾದಿಭೇದಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೋ ದುಕ್ಖವೇದನಾಸಮಙ್ಗೀ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಮೇಥುನಧಮ್ಮಾದಿಭೇದಂ ಪನ **ಸುಖವೇದನಾಸಮಙ್ಗೀ ಆಪಜ್ಜತಿ**। ಯಂ ಸುಖವೇದನಾಸಮಙ್ಗೀ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಂಯೇವ ಮಜ್ಝತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಆಪಜ್ಜನ್ತೋ **ಅದುಕ್ಖಮಸುಖವೇದನಾಸಮಙ್ಗೀ ಆಪಜ್ಜತಿ**। ತೇನಾಹ **"ಇತರವೇದನಾದ್ವಯಸಮಙ್ಗೀ ವಾ"**ತಿ। ಇದಮ್ಪಿ ಚ ತಿಕದ್ವಯಂ ಯೇಭುಯ್ಯವಸೇನೇವ ವುತ್ತಂ। ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿರೋಧಸಮಾಪನ್ನೋ ಹಿ ಅಚಿತ್ತಕೋ ಅವೇದನೋ ಸಹಸೇಯ್ಯಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಏವಂ ಅನಿಯಮೇನ ವುತ್ತಂ, ವಿಸೇಸೋ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಏವಂ ಸನ್ತೇಪೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪೀತಿ ಹಿ ವಿಸೇಸಾಭಿಧಾನನಿಮಿತ್ತಾಭ್ಯುಪಗಮೇವ ಯುಜ್ಜತಿ। **ಸಬ್ಬೇಸಂ ವಸೇನ ತೀಣಿ ಚಿತ್ತಾನೀ**ತಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಾನಂ ವಸೇನ ಪದಸೋಧಮ್ಮಾದೀಸು ತೀಣಿ ಚಿತ್ತಾನಿ।

ಇದಾನಿ ತಂ ಯಥಾವುತ್ತನಿದಾನಾದಿವೇದನಾತ್ತಿಕಪರಿಯೋಸಾನಂ ಸತ್ತರಸಪ್ಪಕಾರಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಯೋಜೇತುಂ **"ಇಧ ಪನಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಇಧಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದೇ। **ವೇಸಾಲಿಯ**ನ್ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗವಸೇನ ಪವತ್ತವೋಹಾರೇ ನಗರೇ। ತಞ್ಹಿ ನಗರಂ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಾಕಾರಪರಿಕ್ಖೇಪವಡ್ಢನೇನ ವಿಸಾಲೀಭೂತತ್ತಾ **"ವೇಸಾಲೀ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇದಮ್ಪಿ ಚ ನಗರಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಸಮ್ಪತ್ತೇಯೇವ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇ ಸಬ್ಬಾಕಾರವೇಪುಲ್ಲತ್ತಂ ಪತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **"ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯಾ"ತಿ ಚ "ಅನ್ತಮಸೋ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾಯಪೀ"ತಿ ಚ ದ್ವೇ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿಯೋ**ತಿ ಮಕ್ಕಟಿವಜ್ಜಿಪುತ್ತಕವತ್ಥೂನಂ ವಸೇನ ವುತ್ತಾ। "ಅನ್ತಮಸೋ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾಯಾ"ತಿ ಚ "ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯಾ"ತಿ ಚ ಇಮಾ ದ್ವೇ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿಯೋ। **ಆಪತ್ತಿಕರಾ ಚ ಹೋತೀ**ತಿ ಪಠಮಪಞ್ಞತ್ತಿತೋ ವಿಸುಂಯೇವಾಪತ್ತಿಕರಾ ಚ ಹೋತಿ। **ಅಞ್ಞವಾದಕಸಿಕ್ಖಾಪದಾದೀಸು ವಿಯಾ**ತಿ ಅಞ್ಞವಾದಕಸಿಕ್ಖಾಪದಾದೀಸು "ವಿಹೇಸಕೇ"ತಿಆದಿಕಾ (ಪಾಚಿ॰ ೯೮) ವಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಉಜ್ಝಾಪನಕಸ್ಸ ಪರಿಗ್ಗಹೋ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಅಞ್ಞವಾದಕಾದಿತೋ ವಿಸುಂಯೇವ ವಿಹೇಸಕಾದೀಸುಪಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ಹೋತಿ। ಯಥಾಹ "ರೋಪಿತೇ ವಿಹೇಸಕೇ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ವಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ಅನಯುಞ್ಜಿಯಮಾನೋ ತಂ ನಕಥೇತುಕಾಮೋ ತಂ ನಉಗ್ಘಾಟೇತುಕಾಮೋ ತುಣ್ಹೀಭೂತೋ ಸಙ್ಘಂ ವಿಹೇಸೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೦೦)। ಸುಪಿನನ್ತೇ ವಿಜ್ಜಮಾನಾಪಿ ಮೋಚನಸ್ಸಾದಚೇತನಾ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕತ್ತಾ ಅನಾಪತ್ತಿಕರಾತಿ ಆಹ **"ಅಞ್ಞತ್ರ ಸುಪಿನನ್ತಾತಿಆದಿಕಾ ವಿಯಾ"**ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಥಿನಮಿದ್ಧೇನ ಅಭಿಭೂತತ್ತಾ ಸುಪಿನೇ ಚಿತ್ತಂ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಂ, ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕತ್ತಾ ಓಪಕ್ಕಮನಕಿರಿಯಾಪವತ್ತನಿಕಾಪಿ ಚೇತನಾ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಅತ್ಥೇಸಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚೇತನಾ, ಸಾ ಚ ಖೋ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೨೩೫), ತಸ್ಮಾ "ಅಞ್ಞತ್ರ ಸುಪಿನನ್ತಾ"ತಿ ಅಯಂ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿ ಅನಾಪತ್ತಿಕರಾ ಜಾತಾ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ "ಅಞ್ಞತ್ರ ಅಧಿಮಾನಾ"ತಿಆದಿಕಂ (ಪಾರಾ॰ ೧೯೭) ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಅದಿನ್ನಾದಾನಾದೀಸು ವಿಯಾ**ತಿ ಅದಿನ್ನಾದಾನಾದೀಸು "ಅರಞ್ಞಾ ವಾ"ತಿಆದಿಕಾ (ಪಾರಾ॰ ೯೧) ವಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಪನ **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ। ಏತ್ಥ ಹಿ "ತಞ್ಚ ಖೋ ಗಾಮೇ, ನೋ ಅರಞ್ಞೇ"ತಿಆದಿನಾ

(ಪಾರಾ॰ ೯೦) ನಯೇನ ಲೇಸಂ ಓಡ್ಡೇನ್ತಾನಂ ಲೇಸಪಿದಹನತ್ಥಂ **“ಅರಞ್ಞಾ ವಾ”**ತಿಆದಿಕಾ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿ ವುತ್ತಾತಿ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕರಾವ ಹೋತಿ। ತೇನೇವ ಹಿ “ನನು, ಆವುಸೋ, ತಥೇವೇತಂ ಹೋತೀ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೯೦) ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ವುತ್ತಂ।

ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇ ಮಗ್ಗೇತಿ “ಮನುಸ್ಸಾಮನುಸ್ಸತಿರಚ್ಛಾನಗತವಸೇನಾ”ತಿಆದಿನಾ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ) ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇ ತಿಂಸಮಗ್ಗೇ। ಇಮಸ್ಸ ಪನ “ಛಿನ್ನೇ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ತಚಾದೀನಿ ಅನವಸೇಸೇತ್ವಾತಿ** ನಿಮಿತ್ತಪ್ಪದೇಸೇ ಬಹಿ ಠಿತಾನಿ ಛವಿಚಮ್ಮಾನಿ ಅನವಸೇಸೇತ್ವಾ। **ನಿಮಿತ್ತಸಣ್ಠಾನಮತ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ** ನಿಮಿತ್ತಮಂಸಸ್ಸ ಪನ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಛವಿಚಮ್ಮಸ್ಸ ಚ ವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। **ಚಮ್ಮಖಿಲನ್ತಿ** ಚಮ್ಮಕ್ಖಣ್ಡಂ। “ಉಣ್ಣಿಗಣ್ಡೋ”ತಿಪಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೫೫; ವಿ॰ ವಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೫೫) ವದನ್ತಿ। ತಞ್ಹಿ ನಿಮಿತ್ತೇ ಜಾತತ್ತಾ ನಿಮಿತ್ತಮೇವ। ತೇನಾಹ **“ಸೇವನಚಿತ್ತೇ ಸತಿ ಪಾರಾಜಿಕ”**ನ್ತಿ। **ಸೇವನಚಿತ್ತೇತಿ** ಮೇಥುನಸೇವನಚಿತ್ತೇ। ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಸೇವನಚಿತ್ತೇ ಪನ ಸತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋವ । ನಟ್ಠೋ ಕಾಯಪ್ಪಸಾದೋ ಏತ್ಥಾತಿ **ನಟ್ಠಕಾಯಪ್ಪಸಾದಂ,** ಸುಕ್ಖಪೀಳಕಂ ವಾ ಮತಚಮ್ಮಂ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮತೇ ಅಕ್ಖಾಯಿತೇ, ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಅಕ್ಖಾಯಿತೇ ಚ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿವಚನತೋ (ಪಾರಾ॰ ೬೧) ಪನ ನಟ್ಠಕಾಯಪ್ಪಸಾದೇಪಿ ಇತ್ಥಿನಿಮಿತ್ತೇ ಪವೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಯೇವ। **ನಿಮಿತ್ತಸಣ್ಠಾನಮತ್ತಮ್ಪಿ ಅನವಸೇಸೇತ್ವಾತಿ** ನಿಮಿತ್ತಾಕಾರೇನ ಠಿತಂ ಯಥಾವುತ್ತನಿಮಿತ್ತಮಂಸಾದಿಮ್ಪಿ ಅನವಸೇಸೇತ್ವಾ। **ವಣಸಙ್ಖೇಪವಸೇನಾತಿ** ವಣಸಙ್ಗಹವಸೇನ। ವಣೇ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಞ್ಚ “ಅಮಗ್ಗೇನ ಅಮಗ್ಗಂ ಪವೇಸೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸಾ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೬) ಇಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸುತ್ತೇ ದ್ವೀಸು ಸಮ್ಭಿನ್ನವಣೇಸು ಏಕೇನ ವಣೇನ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ದುತಿಯೇನ ನೀಹರನ್ತಸ್ಸ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ ವುತ್ತಂ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** “ಇಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಅನುಲೋಮವಸೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಣಸಙ್ಖೇಪೇ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ ವೇದಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೬೬)। ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪನ ಅಕ್ಖಿಆದಯೋಪಿ ವಣಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ವಣೇನ ಏಕಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ತಥಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತೇಸಂ ವಣಸಙ್ಗಹೋ “ನವದ್ವಾರೋ ಮಹಾವಣೋ”ತಿ (ಮಿ॰ ಪ॰ ೨.೬.೧) ಏವಮಾದಿಸುತ್ತಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ **ಮನುಸ್ಸಾನನ್ತಿ** ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಪಣ್ಡಕಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ। **ವತ್ಥಿಕೋಸೇಸೂತಿ** ವತ್ಥಿಪುಟೇಸು ಪುರಿಸಾನಂ ಅಙ್ಗಜಾತಕೋಸೇಸು। **ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದೀನಞ್ಚ ತಿರಚ್ಛಾನಾನನ್ತಿ** ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಗೋಣಗದ್ರಭಓಟ್ಠಮಹಿಂಸಾದೀನಂ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾನಂ। **ತಿರಚ್ಛಾನಾನಂ ಪನಾತಿ** ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾನಂ। **ಸಬ್ಬೇಸನ್ತಿ** ಯಥಾವುತ್ತಮನುಸ್ಸಾದೀನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ।

ಏವಂ ಜೀವಮಾನಕಸರೀರೇ ಲಬ್ಭಮಾನಂ ಆಪತ್ತಿವಿಸೇಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಮತಸರೀರೇ ಲಬ್ಭಮಾನಂ ಆಪತ್ತಿವಿಸೇಸಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಮತಸರೀರೇ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ವಚ್ಚಮಗ್ಗಪಸ್ಸಾವಮಗ್ಗಮುಖಮಗ್ಗಾನಂ ಚತೂಸು ಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಯದಾ ಅಪರೇ ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಖಾದಿತಾ, ತದಾ **ಉಪಡ್ಢಕ್ಖಾಯಿತಂ** ನಾಮ ಹೋತಿ। **ನ ಕುಥಿತಂ ಹೋತೀತಿ** ಉದ್ಧುಮಾತಕಾದಿಭಾವೇನ ಕುಥಿತಂ ನ ಹೋತಿ, ಅಲ್ಲನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯದಾ ಪನ ಸರೀರಂ ಉದ್ಧುಮಾತಕಂ ಹೋತಿ ಕುಥಿತಂ ನೀಲಮಕ್ಖಿಕಸಮಾಕಿಣ್ಣಂ ಕಿಮಿಕುಲಸಮಾಕುಲಂ ನವಹಿ ವಣಮುಖೇಹಿ ಪಗ್ಘಳಿತಪುಬ್ಬಕುಣಪಭಾವೇನ ಉಪಗನ್ತುಮ್ಪಿ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಂ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೫೯-೬೦), ತದಾ ಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥುಞ್ಚ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯವತ್ಥುಞ್ಚ ವಿಜಹತಿ, ದುಕ್ಕಟವತ್ಥುಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ಕುಥಿತೇ ದುಕ್ಕಟ”**ನ್ತಿ। **ಕುಥಿತೇತಿ** ಉದ್ಧುಮಾತಕಭಾವಪ್ಪತ್ತೇ। ಈದಿಸೇ ಹಿ ಸರೀರೇ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಉಪಕ್ಕಮತೋ ದುಕ್ಕಟಂ। **ತಥಾ ವಟ್ಟಕತೇ ಮುಖೇ ಅಚ್ಛುಪನ್ತಂ ಅಙ್ಗಜಾತಂ ಪವೇಸೇನ್ತಸ್ಸಾತಿ** (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೭೩) ವಿವಟ್ಟೇ ಮುಖೇ ಚತ್ತಾರಿ ಪಸ್ಸಾನಿ, ತಾಲುಕಞ್ಚ ಅಫುಸನ್ತಂ ಅಙ್ಗಜಾತಂ ಪವೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಚೇ ಪನ ಹೇಟ್ಠಾ ವಾ ಉಪರಿ ವಾ ಉಭಯಪಸ್ಸೇಹಿ ವಾ ಛುಪನ್ತಂ ಪವೇಸೇತಿ, ಪಾರಾಜಿಕಂ। ಚತೂಹಿ ಪಸ್ಸೇಹಿ ಅಚ್ಛುಪನ್ತಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ತಾಲುಕಂ ಛುಪತಿ, ಪಾರಾಜಿಕಮೇವ। ಬಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಜಿವ್ಹಾಯ ವಾ ದನ್ತೇಸು ವಾ ಅಙ್ಗಜಾತಂ ಪವೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಜೀವಮಾನಕಸರೀರೇಪಿ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಜಿವ್ಹಾಯ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಮೇವ। ಯದಿ ಪನ ಬಹಿ ಜಿವ್ಹಾಯ ಪಲಿವೇಠೇತ್ವಾ ಅನ್ತೋಮುಖಂ ಪವೇಸೇತಿ, ಪಾರಾಜಿಕಮೇವ। ಯದಿ ಪನ ದನ್ತಾ ಸುಫುಸಿತಾ, ಅನ್ತೋಮುಖೇ ಓಕಾಸೋ ನತ್ಥಿ, ದನ್ತಾ ಚ ಬಹಿ ಓಟ್ಠಮಂಸೇನ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ, ತತ್ಥ ವಾತೇನ ಅಸಮ್ಫುಟ್ಠಂ

ಅಲ್ಲೋಕಾಸಂ ತಿಲಫಲಮತ್ತಮ್ಪಿ ಪವೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ಪಾರಾಜಿಕಮೇವ। ಉಪ್ಪಾಟಿತೇ ಪನ ಓಟ್ಠಮಂಸೇ ದನ್ತೇಸುಯೇವ ಉಪಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ। ಯೋಪಿ ದನ್ತೋ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಓಟ್ಠೇಹಿ ಪಿದಹಿತುಂ, ತತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ವೇದನಾಯ ಅಟ್ಟೋ ಪೀಳಿತೋ **ವೇದನಾಟ್ಟೋ। ಉಮ್ಮತ್ತಕೋತಿ** ಚೇತ್ಥ ಪಿತ್ತುಮ್ಮತ್ತಕೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಆಹ **"ಯೋ ಪಿತ್ತವಸೇನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಪಿತ್ತವಸೇನಾತಿ** ಬದ್ಧಪಿತ್ತವಸೇನ। ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಬದ್ಧಪಿತ್ತೇ ಪಿತ್ತಕೋಸತೋ ಚಲಿತ್ವಾ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೇ ಸತ್ತಾ ಉಮ್ಮತ್ತಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ವಿಪಲ್ಲತ್ಥಸಞ್ಞಾ ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಅಸಾರುಪ್ಪಚರಿಯಂ ಚರನ್ತಿ, ಲಹುಕಗರುಕಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಮದ್ದನ್ತಾಪಿ ನ ಜಾನನ್ತಿ, ಭೇಸಜ್ಜಕಿರಿಯಾಯಪಿ ಅತೇಕಿಚ್ಛಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏವರೂಪಸ್ಸ ಉಮ್ಮತ್ತಕಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಅಬದ್ಧಪಿತ್ತಂ ಪನ ಲೋಹಿತಂ ವಿಯ ಸಬ್ಬಙ್ಗಗತಂ, ತಮ್ಹಿ ಕುಪಿತೇ ಸತ್ತಾನಂ ಕಣ್ಡುಕಚ್ಛುಸರೀರಕಮ್ಪಾದೀನಿ ಹೋನ್ತಿ, ತಾನಿ ಭೇಸಜ್ಜಕಿರಿಯಾಯ ವೂಪಸಮನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಬದ್ಧಪಿತ್ತವಸೇನಾ"ತಿ। **ಖಿತ್ತಚಿತ್ತೋ** ನಾಮ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಚಿತ್ತೋ ಯಕ್ಖುಮ್ಮತ್ತಕೋ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ **"ಯಕ್ಖೇಹಿ ಕತಚಿತ್ತವಿಕ್ಖೇಪೋ ಖಿತ್ತಚಿತ್ತೋ"**ತಿ। ಯಕ್ಖಾ ಕಿರ ಭೇರವಾನಿ ಆರಮ್ಮಣಾನಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಮುಖೇನ ಹತ್ಥಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ, ಹದಯರೂಪಂ ವಾ ಮದ್ದನ್ತಾ ಸತ್ತೇ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತೇ ವಿಪಲ್ಲತ್ಥಸಞ್ಞೇ ಕರೋನ್ತಿ, ಏವರೂಪಸ್ಸ ಖಿತ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ। ತೇಸಂ ಪನ ಉಭಿನ್ನಂ ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋ - ಪಿತ್ತುಮ್ಮತ್ತಕೋ ನಿಚ್ಚಮೇವ ಉಮ್ಮತ್ತಕೋ ಹೋತಿ, ಪಕತಿಸಞ್ಞಂ ನ ಲಭತಿ। ಯಕ್ಖುಮ್ಮತ್ತಕೋ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಪಕತಿಸಞ್ಞಂ ಪಟಿಲಭತಿ। ಇಧ ಪನ ಪಿತ್ತುಮ್ಮತ್ತಕೋ ವಾ ಹೋತು, ಯಕ್ಖುಮ್ಮತ್ತಕೋ ವಾ, ಯೋ ಸಬ್ಬಸೋ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ನ ಜಾನಾತಿ, ಅಗ್ಗಿಮ್ಪಿ ಸುವಣ್ಣಮ್ಪಿ ಗೂಥಮ್ಪಿ ಚನ್ದನಮ್ಪಿ ಏಕಸದಿಸಂ ಮದ್ದನ್ತೋವ ವಿಚರತಿ, ಏವರೂಪಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಪಕತಿಸಞ್ಞಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಞತ್ವಾ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಪನ ಆಪತ್ತಿಯೇವ। ತೇನಾಹ **"ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಚ ಏತೇಸ"**ನ್ತಿಆದಿ।

ಅಧಿಮತ್ತವೇದನಾಯಾತಿ ಅಧಿಕಪ್ಪಮಾಣಾಯ ದುಕ್ಖವೇದನಾಯ। ಆದಿಕಮ್ಮೇ ನಿಯುತ್ತೋ **ಆದಿಕಮ್ಮಿಕೋ,** ಯೋ ಚ ಆದಿಕಮ್ಮೇ ನಿಯುತ್ತೋ, ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಕಮ್ಮೇ ಆದಿಭೂತೋ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಯೋ"**ತಿಆದಿ। ಇಧ ಪನ ಸುದಿನ್ನತ್ಥೇರೋ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕೋ, ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಅವಸೇಸಾನಂ ಮಕ್ಕಟಿಸಮಣವಜ್ಜಿಪುತ್ತಕಾದೀನಂ ಆಪತ್ತಿಯೇವ। **ಪಟಿಪಾದನಂ** ಸಮ್ಪಾದನಂ। ಕರೋನ್ತೋಯೇವ ಹಿ ತಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ **ಕಿರಿಯಂ**। ಇದಂ (ಸಾರತ್ಥ° ಟೀ° ೧.೩೬) ಪನ ಯೇಭುಯ್ಯವಸೇನ ವುತ್ತಂ ಮೇಥುನಧಮ್ಮೇ ಪರೂಪಕ್ಕಮೇ ಸತಿ ಸಾದಿಯನ್ತಸ್ಸ ಅಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನಭಾವತೋ। ಮೇಥುನಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾಯ ಹಿ ಕಾಮಸಞ್ಞಾಯ ಅಭಾವೇನ ಮುಚ್ಚನತೋ **ಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಂ**। "ಅನಾಪತ್ತಿ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸ, ಅಸಾದಿಯನ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ (ಪಾರಾ° ೭೬) ಹಿ ವುತ್ತಂ। ಮೇಥುನಚಿತ್ತೇನೇವ ನಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ನ ವಿನಾ ಚಿತ್ತೇನಾತಿ **ಸಚಿತ್ತಕಂ**। ರಾಗವಸೇನೇವ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬತೋ **ಲೋಕವಜ್ಜಂ**। ಕಾಯದ್ವಾರೇನೇವ ಸಮುಟ್ಠಾನತೋ **ಕಾಯಕಮ್ಮಂ**। ಚಿತ್ತಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಙ್ಗಮತ್ತಂ ಹೋತಿ , ನ ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಕಮ್ಮಭಾವೋ ಲಬ್ಭತಿ। ಲೋಭಚಿತ್ತೇನೇವ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬತೋ **ಅಕುಸಲಚಿತ್ತಂ**। ಸುಖಸಮಙ್ಗೀ ವಾ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮಙ್ಗೀ ವಾ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ದ್ವಿ**ವೇದನಂ**। ನನು ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ವುತ್ತಾನೀತಿ ಆಹ **"ಇಮಾನಿ ಚ ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ನಾಮಾ"**ತಿಆದಿ। **ಆಪತ್ತಿಯಾ ಹೋನ್ತೀತಿ** ಅಜ್ಝಾಚಾರಸ್ಸ ಹೋನ್ತಿ।

ಮುನನತೋ ಅನುಮುನನತೋ **ಮುತಿ,** ಞಾಣಂ, ತಂ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಮುತಿಮಾ,** ಞಾಣವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ

ಏತ್ಥಾತಿ ಏತೇಸು ದ್ವೀಸು। ಏಕಕುಟಿಕಾದಿಭೇದೋ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಗಾಮೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತತ್ಥ **ಏಕಕುಟಿಕಾದಿಭೇದೋತಿ** ಯಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಏಕಾ ಏವ ಕುಟಿ ಏಕಂ ಗೇಹಂ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಮಲಯಜನಪದೇ, ಅಯಂ **ಏಕಕುಟಿಕೋ** ಗಾಮೋ ನಾಮ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ "ದ್ವಿಕುಟಿಕೋಪಿ ಗಾಮೋ, ತಿಕುಟಿಕೋಪಿ ಗಾಮೋ, ಚತುಕ್ಕುಟಿಕೋಪಿ ಗಾಮೋ"ತಿ (ಪಾರಾ° ೯೨) ವುತ್ತಪ್ಪಭೇದಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಅಭಿನವನಿವಿಟ್ಠೋ ಏಕಕುಟಿಕಾದಿಗಾಮೋ ಪನ ಯಾವ ಮನುಸ್ಸಾ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ವಾಸಂ ನ ಕಪ್ಪೇನ್ತಿ, ತಾವ

ಗಾಮಸಙ್ಖಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ। ಕಿಂಭೂತೋತಿ ಆಹ “**ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ವಾ**”ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ** ನಾಮ ಇಟ್ಠಕಪಾಕಾರಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಅನ್ತಮಸೋ ಕಣ್ಟಕಸಾಖಾಹಿಪಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ। ತಬ್ಬಿಪರೀತೋ **ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ**। **ಅಮನುಸ್ಸೋ** ನಾಮ ಯೋ ಸಬ್ಬಸೋ ವಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಭಾವೇನ ಯಕ್ಖಪರಿಗ್ಗಹಭೂತೋ, ಯತೋ ವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಕೇನಚಿ ಕರಣೀಯೇನ ಪುನಪಿ ಆಗನ್ತುಕಾಮಾ ಏವ ಅಪಕ್ಕನ್ತಾ, ಯತೋ ಪನ ನಿರಪೇಕ್ಖಾ ಹುತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮನ್ತಿ, ಸೋ ಗಾಮಸಙ್ಖಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ। ನ ಕೇವಲಂ ಏಕಕುಟಿಕಾದಿಭೇದೋವಾತಿ ಆಹ “**ಅನ್ತಮಸೋ**”ತಿಆದಿ। **ಯೋ ಕೋಚಿ ಸತ್ಥೋಪೀ**ತಿ ಜಙ್ಘಸತ್ಥಸಕಟಸತ್ಥಾದೀಸು ಯೋ ಕೋಚಿ ಸತ್ಥೋಪಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ನಿಗಮನಗರಾನಿ ವಿಯ ಗಾಮಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಗಾಮೂಪಚಾರೋಪಿ ಸಙ್ಗಹಿತೋತಿ ಆಹ “**ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾಮಞ್ಚ ಗಾಮೂಪಚಾರಞ್ಚಾ**”ತಿ। ಅಞ್ಞಥಾ ಪನ ಮಾತಿಕಾಯ ಅನವಸೇಸತೋ ಅವಹಾರಟ್ಠಾನಪರಿಗ್ಗಹೋ ಕತೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ, ನ ಚ ಬುದ್ಧಾ ಸಾವಸೇಸಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಪಞ್ಞಾಪೇನ್ತಿ।

ತತ್ಥಾತಿ ತೇಸು ಗಾಮಗಾಮೂಪಚಾರೇಸು। **ದ್ವಾರೇ**ತಿ ನಿಬ್ಬಕೋಸಸ್ಸ ಉದಕಪತನಟ್ಠಾನತೋ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ। **ಅನ್ತೋಗೇಹೇ**ತಿ ಪಮುಖಸ್ಸ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ। **ಕತಪರಿಕ್ಖೇಪೋ**ತಿ ಪಾಕಾರವತಿಆದೀಹಿ ಕತಪರಿಕ್ಖೇಪೋ। ಸುಪ್ಪಪತನಾದಿಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಪನೇತ್ಥ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಘರಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತೋ। ನ ಕೇವಲಂ ಘರಸ್ಸ ಪುರತೋ, ಅಥ ಖೋ ಸಮನ್ತತೋ ತತ್ತಕೋವ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಘರೂಪಚಾರೋ ನಾಮಾತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। “**ಪುರತೋ**”ತಿಆದಿಕಂ ಪನ ಲೋಕಿಯೇಹಿ ತಥಾಕರಣತೋ ವುತ್ತಂ। **ಥಾಮಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸಾ**ತಿ ಮಜ್ಝಿಮಥಾಮಸ್ಸ, ನೇವ ಅಪ್ಪಥಾಮಸ್ಸ, ನ ಮಹಾಥಾಮಸ್ಸಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “**ಯಥಾ ತರುಣಮನುಸ್ಸಾ**”ತಿಆದಿನಾ ಯಥಾ ಮಾತುಗಾಮೋ ಕಾಕೇ ಉಡ್ಡಾಪೇನ್ತೋ ಉಜುಕಮೇವ ಹತ್ಥಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಲೇಡ್ಡುಂ ಖಿಪತಿ, ಯಥಾ ಚ ಉದಕುಕ್ಖೇಪೇ ಉದಕಂ ಖಿಪನ್ತಿ, ಏವಂ ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಲೇಡ್ಡುಸ್ಸ ಪತಿತಟ್ಠಾನಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। **ಪವತ್ತಿತ್ವಾ**ತಿ ಲುಠಿತ್ವಾ, ಪರಿವತ್ತಿತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ತಸ್ಸ ಸಚೇ ದ್ವೇ ಇನ್ದಖೀಲಾ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೯೨) ತಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಸಚೇ ಅನುರಾಧಪುರಸ್ಸೇವ ದ್ವೇ ಉಮ್ಮಾರಾ ಹೋನ್ತಿ। ಯಸ್ಸ ಪನ ಏಕೋ, ತಸ್ಸ ಗಾಮದ್ವಾರಬಾಹಾನಂ ವೇಮಜ್ಝೇ ಠಿತಸ್ಸ ಲೇಡ್ಡುಪಾತಬ್ಭನ್ತರಂ **ಗಾಮೂಪಚಾರೋ** ನಾಮ। ಯತ್ರ ಪನ ಇನ್ದಖೀಲೋ ನತ್ಥಿ, ತತ್ರ ಗಾಮದ್ವಾರಬಾಹಾನಂ ವೇಮಜ್ಝಂ। ಯತ್ರ ದ್ವಾರಬಾಹಾಪಿ ನತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು ವತಿಯಾ ವಾ ಪಾಕಾರಸ್ಸ ವಾ ಕೋಟಿವೇಮಜ್ಝಂವ ಇನ್ದಖೀಲಟ್ಠಾನಿಯತ್ತಾ ಇನ್ದಖೀಲೋತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಯೋ ಪನ ಗಾಮೋ ಪುಬ್ಬೇ ಮಹಾ ಹುತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಕುಲೇಸು ನಟ್ಠೇಸು ಅಪ್ಪಕೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ಘರೂಪಚಾರತೋ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೇನೇವ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತಬ್ಬೋ। ಪುರಿಮಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಪನಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಅಪ್ಪಮಾಣಮೇವಾತಿ। ನನು ಚೇತಂ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಚಾರದಸ್ಸನಂ ಪದಭಾಜನೇನ ವಿರುದ್ಧಮಿವ ದಿಸ್ಸತಿ। ತತ್ಥ ಹಿ “ಗಾಮೂಪಚಾರೋ ನಾಮ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಇನ್ದಖೀಲೇ ಠಿತಸ್ಸ ಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೋ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೯೨) ವತ್ವಾ “ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಘರೂಪಚಾರೇ ಠಿತಸ್ಸ ಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೋ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೯೨) ಏತ್ತಕಮೇವ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನ ತಂ ಲೇಡ್ಡುಪಾತಂ ಗಾಮಸಙ್ಖೇಪಂ ಕತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ಗಾಮೂಪಚಾರೋತಿ ವುತ್ತೋತಿ ಆಹ “**ಪದಭಾಜನೇಪಿ ಹಿ ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ**”ತಿ।

ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಇಧ ಗಾಮೋ ನಾಮ ದುವಿಧೋ ಹೋತಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಚ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಚ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೯೨)। ತತ್ರ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪೋಯೇವ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ವಿಸುಂ ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಅವತ್ವಾ “ಗಾಮೂಪಚಾರೋ ನಾಮ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಇನ್ದಖೀಲೇ ಠಿತಸ್ಸ ಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೋ”ತಿ ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತಂ। ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಪನ ಗಾಮಸ್ಸ ಗಾಮಪರಿಚ್ಛೇದೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಗಾಮಪರಿಚ್ಛೇದದಸ್ಸನತ್ಥಂ “ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಘರೂಪಚಾರೇ ಠಿತಸ್ಸ ಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೋ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೯೨) ವುತ್ತಂ। ಗಾಮಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಚ ದಸ್ಸಿತೇ ಗಾಮೂಪಚಾರಲಕ್ಖಣಂ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಸಕ್ಕಾ ಞಾತುನ್ತಿ ಪುನ “ತತ್ಥ ಠಿತಸ್ಸ ಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೋ”ತಿ ನ ವುತ್ತಂ, ಅತ್ಥೋ ಪನ ತತ್ಥಾಪಿ ಅಯಮೇವ ಯಥಾವುತ್ತೋತಿ। ಯೋ ಪನ ಘರೂಪಚಾರೇ ಠಿತಸ್ಸ ಲೇಡ್ಡುಪಾತಂಯೇವ “ಗಾಮೂಪಚಾರೋ”ತಿ ವದತಿ, ತಸ್ಸ ಘರೂಪಚಾರೋ “ಗಾಮೋ”ತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ತತೋ ಘರಂ ಘರೂಪಚಾರೋ, ಗಾಮೋ ಗಾಮೂಪಚಾರೋತಿ ಏಸ ವಿಭಾಗೋ

ಸಙ್ಕರೀಯತಿ। ಅಸಂಕರತೋ ಚೇತ್ಥ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತಸ್ಮಾ ಪಾಳಿಞ್ಚ ಅಟ್ಠಕಥಞ್ಚ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವೇತ್ಥ ಗಾಮೋ, ಗಾಮೂಪಚಾರೋ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ।

ತತ್ಥಾತಿ ತೇಸು ದ್ವೀಸು ಉಪಚಾರೇಸು। ಯ್ವಾಯಂ ಉಪಚಾರೋ ದಸ್ಸಿತೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ವಿಕಾಲೇ ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಾದೀಸೂತಿ** ಏತ್ಥ **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಅಸಂಕಚ್ಚಿಕಾಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಂ (ಪಾಚಿ॰ ೧೨೨೫) ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಯೋ ಪನ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರೋ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ನ ಕತ್ಥಚಿ ವಿನಯಪಿಟಕೇ ಉಪಯೋಗಂ ಗತೋ। ಕೇವಲಂ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪೋಕಾಸತೋ ಅಪರೋ ಏಕೋ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೋ ಗಾಮೂಪಚಾರೋ ನಾಮಾತಿ ಞಾಪನತ್ಥಂ ವುತ್ತೋ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಹಿ ಞಾಯತಿ "ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಚೇ ಗಾಮಸ್ಸ ಏಕೋ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೋ ಕಪ್ಪಿಯಭೂಮಿ ಸಮಾನೋ ಉಪಚಾರೋತಿ ವುತ್ತೋ, ಪಗೇವ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪೋಕಾಸತೋ ಏಕೋ"ತಿ। **ಇಮೇಸಂ ಪರಿಚ್ಛೇದದಸ್ಸನತ್ಥನ್ತಿ** ಇಮೇಸಂ ಗಾಮಾರಞ್ಞಾನಂ ಪರಿಚ್ಛೇದದಸ್ಸನತ್ಥಂ **ವುತ್ತಾ** ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ। **ಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥುನ್ತಿ** ಪಾದಗ್ಘನಕಂ। **ಅವಹರನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ।

ಅದಿನ್ನನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೯೨) ದನ್ತಪೋನಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಮ್ಪಿ ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಕಂ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಅಜ್ಝೋಹರಣೀಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಇಧ ಪನ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ ಸಸಾಮಿಕಂ ಭಣ್ಡಂ, ತದೇತಂ ತೇಹಿ ಸಾಮಿಕೇಹಿ ಕಾಯೇನ ವಾ ವಾಚಾಯ ವಾ ನ ದಿನ್ನನ್ತಿ ಅದಿನ್ನಂ। ಅವಹಾರಪ್ಪಹೋನಕಮೇವ ಪನ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಕಸ್ಸ ಸನ್ತಕ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಙ್ಖ್ಯಾಸದ್ದಸ್ಸೇವ ತ-ಕಾರೇನ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ವುತ್ತತ್ತಾ **"ಸಙ್ಖ್ಯಾ ಸಙ್ಖ್ಯಾತನ್ತಿ ಅತ್ಥತೋ ಏಕ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅತ್ಥತೋ ಏಕನ್ತಿ** ಪದತ್ಥತೋ ಏಕಂ, ಅನತ್ಥನ್ತರನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಕೋಟ್ಠಾಸಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ** ಭಾಗತೋ ಸಙ್ಖ್ಯಾಯತಿ ಉಪಟ್ಠಾತೀತಿ ಕತ್ವಾ। **ಪಪಞ್ಚಸಙ್ಖ್ಯಾತಿ** ಸತ್ತಾನಂ ಸಂಸಾರೇ ಪಪಞ್ಚೇನ್ತಿ ಚಿರಾಯನ್ತೀತಿ **ಪಪಞ್ಚಾ,** ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಯೋ, ಯಸ್ಸ ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ತಂ "ರತ್ತೋ"ತಿ ವಾ "ಮತ್ತೋ"ತಿ ವಾ "ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿನಿವಿಟ್ಠೋ"ತಿ ವಾ ಪಪಞ್ಚೇನ್ತಿ ಬ್ಯಞ್ಜೇನ್ತೀತಿ **ಪಪಞ್ಚಾ, ಸಙ್ಖ್ಯಾ** ವುಚ್ಚತಿ ಕೋಟ್ಠಾಸೋ, ಪಪಞ್ಚಾವ ಸಙ್ಖ್ಯಾ **ಪಪಞ್ಚಸಙ್ಖ್ಯಾ,** ಪಪಞ್ಚಕೋಟ್ಠಾಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಯೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತಸಙ್ಖ್ಯಾತೋತಿ** "ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತೋ"ತಿ ಕಥಿತೋ। **ಏಕೋ ಚಿತ್ತಕೋಟ್ಠಾಸೋತಿ** ವಿಸ್ಸಾಸತಾವಕಾಲಿಕಾದಿಗ್ಗಾಹವಸಪ್ಪವತ್ತಅಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತಕೋಟ್ಠಾಸತೋ ಅಞ್ಞೋ ಚಿತ್ತಕೋಟ್ಠಾಸೋ। **ಥೇಯ್ಯಸಙ್ಖ್ಯಾತೇನಾತಿ** ಥೇಯ್ಯಭೂತಚಿತ್ತಕೋಟ್ಠಾಸೇನ। ಯದಿ ಏವಂ ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಏತಸ್ಸ ವಿಭಙ್ಗೇ "ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತೋ ಅವಹರಣಚಿತ್ತೋ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೯೨) ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಯೋ ಚಾ"**ತಿಆದಿ। **ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾತಿ** ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ಆದರಂ ಅಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ಸದ್ದತ್ಥಮನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅತ್ಥಮೇವಾತಿ** ಭಾವತ್ಥಮೇವ।

ತೇ ಪನ ಅವಹಾರಾತಿ ತೇ ಪಞ್ಚವೀಸತಿ ಅವಹಾರಾ। ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಾವಿಞ್ಞಾಣಕವಸೇನ ನಾನಾವಿಧೋ ಭಣ್ಡೋ ಏತಸ್ಸ ಪಞ್ಚಕಸ್ಸಾತಿ **ನಾನಾಭಣ್ಡಂ,** ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಅವಹಾರಾನಂ ಸಮೂಹೋ **ಪಞ್ಚಕಂ,** ಪಞ್ಚಪರಿಮಾಣಮಸ್ಸಾತಿ ವಾ **ಪಞ್ಚಕಂ,** ನಾನಾಭಣ್ಡಮೇವ ಪಞ್ಚಕಂ **ನಾನಾಭಣ್ಡಪಞ್ಚಕಂ।** ಸವಿಞ್ಞಾಣಕವಸೇನ ಏಕೋ ಭಣ್ಡೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಏಕಭಣ್ಡಂ।** ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಸಾಹತ್ಥಿಕೋವ ಪಞ್ಚಕಂ **ಸಾಹತ್ಥಿಕಪಞ್ಚಕಂ।** ಆದಿಪದವಸೇನ ಚೇತಂ ನಾಮಂ ಕುಸಲಾದಿತ್ತಿಕಸ್ಸ ಕುಸಲತ್ತಿಕವೋಹಾರೋ ವಿಯ। ತಸ್ಮಾ ಸಾಹತ್ಥಿಕಾದಿಪಞ್ಚಕನ್ತಿ ಅತ್ಥತೋ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸು ಪಞ್ಚಕದ್ವಯೇಸು। **ಏತಸ್ಸೇವಾತಿ** "ಆದಿಯೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಏತಸ್ಸೇವ ಮಾತಿಕಾಪದಸ್ಸ। **ಇಮೇಸಂ ಪದಾನಂ ವಸೇನಾತಿ** ಇಮೇಸಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಪದಾನಂ ವಸೇನ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಠಮಪದಂ ಅಭಿಯೋಗವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ದುತಿಯಪದಂ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಭಣ್ಡಂ ಹರನ್ತಸ್ಸ ಗಚ್ಛತೋ ವಸೇನ, ತತಿಯಪದಂ ಉಪನಿಕ್ಖಿತ್ತಭಣ್ಡವಸೇನ, ಚತುತ್ಥಂ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕವಸೇನ, ಪಞ್ಚಮಂ ಥಲೇ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಾದಿವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಇದಾನಿ ನೇಸಂ ಅತ್ಥಯೋಜನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾತಿ** ತೇಸು ದ್ವೀಸು ಪಞ್ಚಕೇಸು। **ಇತರನ್ತಿ** ಏಕಭಣ್ಡಪಞ್ಚಕಂ। **ಆರಾಮನ್ತಿ** ಪುಪ್ಫಾರಾಮಫಲಾರಾಮಂ। **ಅಭಿಯುಞ್ಜತೀತಿ** (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೦೨) ಪರಸನ್ತಕಂ "ಮಮ ಸನ್ತಕೋವ ಅಯ"ನ್ತಿ ಮುಸಾ ಭಣಿತ್ವಾ ಅಭಿಯುಞ್ಜತಿ ಚೋದೇತಿ, ಅಟ್ಟಂ ಕರೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದೇಪಿ ಅದಿನ್ನಾದಾನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಪಯೋಗತ್ತಾ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ಆಹ **"ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"**ತಿ, ದುಕ್ಕಟಸಙ್ಖ್ಯಾತಾ ಆಪತ್ತಿ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ

ವಾ ದುಕ್ಕಟಸಞ್ಞಿತಸ್ಸ ವೀತಿಕ್ಕಮಸ್ಸ ಆಪಜ್ಜನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಸ ನಯೋ "ಆಪತ್ತಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸಾ"ತಿಆದೀಸು। **ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ವಿಮತಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತೀತಿ** ವಿನಿಚ್ಛಯಕುಸಲತಾಯ, ಬಲವನಿಸ್ಸಿತಾದಿಭಾವೇನ ವಾ ಆರಾಮಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಸಂಸಯಂ ಜನೇತಿ। ಕಥಂ? ತಞ್ಹಿ ತಥಾ ವಿನಿಚ್ಛಯಪ್ಪಸುತಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಾಮಿಕೋ ಚಿನ್ತೇತಿ "ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಿ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಇಮಂ ಆರಾಮಂ ಅತ್ತನೋ ಕಾತುಂ, ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಿ ನು ಖೋ"ತಿ। ಏವಂ ತಸ್ಸ ವಿಮತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ತೇನ ಉಪ್ಪಾದಿತಾ ಹೋತಿ। **ಧುರಂ ನಿಕ್ಖಿಪತೀತಿ** ಯದಾ ಪನ ಸಾಮಿಕೋ "ಅಯಂ ಥದ್ಧೋ ಕಕ್ಖಳೋ ಜೀವಿತಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತರಾಯಮ್ಪಿ ಮೇ ಕರೇಯ್ಯ, ಅಲಂ ದಾನಿ ಮಯ್ಹಂ ಇಮಿನಾ ಆರಾಮೇನಾ"ತಿ ಧುರಂ ನಿಕ್ಖಿಪತಿ, ಉಸ್ಸಾಹಂ ಠಪೇತಿ, ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಕರಣೇ ನಿರುಸ್ಸಾಹೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸ** ಸಚೇ ಸಯಮ್ಪಿ ಕತಧುರನಿಕ್ಖೇಪೋ ಹೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಥ ಪನ ಸಾಮಿಕೇನ ಧುರೇ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೇಪಿ ಅಭಿಯುಞ್ಜಕೋ ಧುರಂ ಅನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾವ "ಇಮಂ ಸುಟ್ಠು ಪೀಳೇತ್ವಾ ಮಮ ಆಣಾಪವತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕಿಙ್ಕಾರಪ್ಪಟಿಸ್ಸಾವಿಭಾವೇ ಠಪೇತ್ವಾ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ದಾತಬ್ಬಭಾವೇ ಸಉಸ್ಸಾಹೋ, ರಕ್ಖತಿ ತಾವ। ಅಥಾಪಿ ಅಭಿಯುಞ್ಜಕೋ ಅಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ "ನ ದಾನಿ ಇಮಂ ಇಮಸ್ಸ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಧುರಂ ನಿಕ್ಖಿಪತಿ, ಸಾಮಿಕೋ ಪನ ಧುರಂ ನ ನಿಕ್ಖಿಪತಿ, ಪಕ್ಖಂ ಪರಿಯೇಸತಿ, ಕಾಲಂ ಆಗಮೇತಿ, "ಲಜ್ಜಿಪರಿಸಂ ತಾವ ಲಭಾಮಿ, ಪಚ್ಛಾ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಗಹಣೇಯೇವ ಸಉಸ್ಸಾಹೋ ಹೋತಿ, ರಕ್ಖತಿಯೇವ। ಯದಾ ಪನ "ಸೋಪಿ ನ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ, "ಸಾಮಿಕೋಪಿ ನ ಲಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ಉಭೋ ಧುರಂ ನಿಕ್ಖಿಪನ್ತಿ, ತದಾ ಅಭಿಯುಞ್ಜಕಸ್ಸ ಪಾರಾಜಿಕಂ।

ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಭಣ್ಡಂ ಹರನ್ತೋತಿ ವೇತನೇನ ವಾ ಮಿತ್ತಭಾವೇನ ವಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಭಣ್ಡಂ ಹರನ್ತೋ। **ಸೀಸೇ ಭಾರ**ನ್ತಿ ಸೀಸೇ ಠಿತಭಾರಂ। ಸೀಸಸ್ಸ ತಾವ ಪುರಿಮಗಲೇ ಗಲವಾಟಕೋ, ಪಿಟ್ಠಿಗಲೇ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಕೇಸನ್ತೇ ಆವಟ್ಟೋ ಹೋತಿ, ಗಲಸ್ಸೇವ ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು ಕೇಸಞ್ಚಿ ಕೇಸಾ ಓರುಯ್ಹ ಜಾಯನ್ತಿ, ಯೇ "ಕಣ್ಣಚೂಳಿಕಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಅಧೋಭಾಗೋ ಚಾತಿ ಅಯಂ ಹೇಟ್ಠಿಮಕೋ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ, ತತೋ ಉಪರಿ **ಸೀಸಂ,** ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಠಿತಭಾರನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಖನ್ಧಂ ಓರೋಪೇತೀತಿ** ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು ಕಣ್ಣಚೂಳಿಕಾಹಿ ಪಟ್ಠಾಯ ಹೇಟ್ಠಾ, ಕಪ್ಪರೇಹಿ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪರಿ, ಪಿಟ್ಠಿಗಲಾವಟ್ಟತೋ ಚ ಗಲವಾಟಕತೋ ಚ ಪಟ್ಠಾಯ ಹೇಟ್ಠಾ, ಪಿಟ್ಠಿವೇಮಜ್ಝಾವಟ್ಟತೋ ಚ ಉರಪರಿಚ್ಛೇದಮಜ್ಝೇ, ಹದಯಾವಾಟಕತೋ ಚ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪರಿ **ಖನ್ಧೋ,** ತಂ ಓರೋಪೇತಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ - ಯೋ ಭಿಕ್ಖು "ಇದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಏತ್ಥ ಯಾಹೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೦೧) ಸಾಮಿಕೇಹಿ ಅನಾಣತ್ತೋ ಸಯಮೇವ "ಮಯ್ಹಂ ಇದಂ ನಾಮ ದೇಥ, ಅಹಂ ವೋ ಭಣ್ಡಂ ವಹಾಮೀ"ತಿ ತೇಸಂ ಭಣ್ಡಂ ಸೀಸೇನ ಆದಾಯ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತೇನ ತಂ ಭಣ್ಡಂ ಆಮಸತಿ, ದುಕ್ಕಟಂ। ಯಥಾವುತ್ತಸೀಸಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಅನತಿಕ್ಕಮನ್ತೋವ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಘಂಸನ್ತೋ ಸಾರೇತಿಪಿ ಪಚ್ಚಾಸಾರೇತಿಪಿ, ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ। ಖನ್ಧಂ ಓರೋಪಿತಮತ್ತೇ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸಾಮಿಕಾನಂ "ವಹತೂ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಅತ್ಥಿ, ತೇಹಿ ಪನ ಅನಾಣತ್ತತ್ತಾ ಪಾರಾಜಿಕಂ। ಖನ್ಧಂ ಪನ ಅನೋರೋಪೇತ್ವಾಪಿ ಸೀಸತೋ ಕೇಸಗ್ಗಮತ್ತಮ್ಪಿ ಚಾವೇನ್ತಸ್ಸ ಪಾರಾಜಿಕಂ। ಯಮಕಭಾರಸ್ಸ ಪನ ಏಕೋ ಭಾಗೋ ಸೀಸೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ, ಏಕೋ ಪಿಟ್ಠಿಯಂ, ತತ್ಥ ದ್ವಿನ್ನಂ ಠಾನಾನಂ ವಸೇನ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಯಂ ಪನ ಸುದ್ಧಸೀಸಭಾರಸ್ಸೇವ ವಸೇನ ವುತ್ತೋ। ಯೋ ಚಾಯಂ ಸೀಸಭಾರೇ ವುತ್ತೋ, ಖನ್ಧಭಾರಾದೀಸುಪಿ ಅಯಮೇವ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಉಪನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಭಣ್ಡನ್ತಿ ಸಙ್ಗೋಪನತ್ಥಾಯ ಅತ್ತನೋ ಹತ್ಥೇ ಪರೇಹಿ ಠಪಿತಭಣ್ಡಂ। ಅಹಂ ನ ಗಣ್ಹಾಮೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಅತೀತತ್ಥೇ ಚೇತಂ ವತ್ತಮಾನವಚನಂ, ನಾಹಂ ಗಹೇಸಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದುಕ್ಕಟಂ** (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೧೧) ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದೇಪಿ ಅದಿನ್ನಾದಾನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಪಯೋಗತ್ತಾ। "ಕಿಂ ತುಮ್ಹೇ ಭಣಥ, ನೇವಿದಂ ಮಯ್ಹಂ ಅನುರೂಪಂ, ನ ತುಮ್ಹಾಕ"ನ್ತಿಆದೀನಿ ವದನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ದುಕ್ಕಟಮೇವ। **ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ವಿಮತಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತೀತಿ** "ರಹೋ ಮಯಾ ಏತಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಠಪಿತಂ, ನ ಅಞ್ಞೋ ಕೋಚಿ ಜಾನಾತಿ, ದಸ್ಸತಿ ನು ಖೋ ಮೇ, ನೋ"ತಿ ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ವಿಮತಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ। **ಧುರಂ ನಿಕ್ಖಿಪತೀತಿ** ತಸ್ಸ ಫರುಸಾದಿಭಾವಂ ದಿಸ್ವಾ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಠಪೇತಿ। ತತ್ರ ಸಚಾಯಂ ಭಿಕ್ಖು "ಕಿಲಮೇತ್ವಾ ನಂ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ದಾನೇ ಸಉಸ್ಸಾಹೋ, ರಕ್ಖತಿ ತಾವ। ಸಚೇ ಸೋ ದಾನೇ ನಿರುಸ್ಸಾಹೋ, ಭಣ್ಡಸಾಮಿಕೋ ಪನ ಗಹಣೇ ಸಉಸ್ಸಾಹೋ, ರಕ್ಖತೇವ। ಯದಿ ಪನ ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ದಾನೇ ನಿರುಸ್ಸಾಹೋ,

ಭಣ್ಡಸಾಮಿಕೋಪಿ "ನ ಮಯ್ಹಂ ದಸ್ಸತೀ"ತಿ ಧುರಂ ನಿಕ್ಖಿಪತಿ, ಏವಂ ಉಭಿನ್ನಂ ಧುರನಿಕ್ಖೇಪೇನ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಾರಾಜಿಕಂ। ಯದಿಪಿ ಮುಖೇನ "ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವದತಿ, ಚಿತ್ತೇನ ಪನ ಅದಾತುಕಾಮೋ, ಏವಮ್ಪಿ ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಧುರನಿಕ್ಖೇಪೇನ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಾರಾಜಿಕಂ।

ಸಹಭಣ್ಡಹಾರಕಂ ನೇಸ್ಸಾಮೀತಿ "ಸಹಭಣ್ಡಹಾರಕಂ ಭಣ್ಡಂ ನೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ। **ಪಠಮಂ ಪಾದಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇತೀತಿ** ಭಣ್ಡಹಾರಕಂ ತಜ್ಜೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಗಮನಪಥಂ ವಾರೇತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ರುಚಿತಮಗ್ಗಂ ಏಕಪಾದಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇತಿ। **ಥಲಟ್ಠನ್ತಿ** (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೯೫) ಥಲೇ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ಭೂಮಿತಲೇ ವಾ ಪಾಸಾಣಪಬ್ಬತತಲಾದೀಸು ವಾ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇ ವಾ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇ ವಾ ಠಪಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಫನ್ದಾಪೇತಿ, ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯನ್ತಿ** ಯೋ ಫನ್ದಾಪೇತಿ , ತಸ್ಸ ಪಯೋಗೇ ಪಯೋಗೇ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ, ಆಮಸನೇ ದುಕ್ಕಟಂ, ಫನ್ದಾಪನೇ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಞ್ಚ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತೇನ ಆಮಸನಫನ್ದಾಪನಪಯೋಗೇ ಕರೋನ್ತಸ್ಸೇವ ಹೋತಿ। "ಏಕಪಯೋಗೇನ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಪನ ಉದ್ಧಾರೇ ಪಾರಾಜಿಕಮೇವ, ನ ದುಕ್ಕಟಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಾನೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಠಾನಾತಿ** ಠಿತಟ್ಠಾನತೋ। ಸಚೇ ತಂ ಥಲಟ್ಠಂ ರಾಸಿಕತಂ ಹೋತಿ, ಅನ್ತೋಕುಮ್ಭಿಯಂ ಭಾಜನಗತಕರಣಮುಟ್ಠಿಚ್ಛೇದನವಿನಿಚ್ಛಯೇನ ವಿನಿಚ್ಛಿನಿತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಏಕಾಬದ್ಧಂ ಸಿಲೇಸನಿಯ್ಯಾಸಾದಿ, ಪಕ್ಕಮಧುಫಾಣಿತವಿನಿಚ್ಛಯೇನ ವಿನಿಚ್ಛಿನಿತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಗರುಕಂ ಹೋತಿ ಭಾರಬದ್ಧಂ ಲೋಹಪಿಣ್ಡಿತೇಲಮಧುಘಟಾದಿ ವಾ, ಕುಮ್ಭಿಯಂ ಠಾನಾಚಾವನವಿನಿಚ್ಛಯೇನ ವಿನಿಚ್ಛಿನಿತಬ್ಬಂ। ಸಙ್ಖಲಿಕಾಬದ್ಧಸ್ಸ ಚ ಠಾನಭೇದೋ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತಬ್ಬೋ। ಪತ್ಥರಿತ್ವಾ ಠಪಿತಂ ಪನ ಪಾವಾರತ್ಥರಣಕಟಸಾರಕಾದಿಂ ಉಜುಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಕಡ್ಢತಿ, ಪಾರಿಮನ್ತೇ ಓರಿಮನ್ತೇನ ಫುಟ್ಠೋಕಾಸಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ ಪಾರಾಜಿಕಂ। ತಥೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರತೋ ಪೇಲ್ಲತಿ, ಪಾರಿಮನ್ತೇ ಫುಟ್ಠೋಕಾಸಂ ಓರಿಮನ್ತೇ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ ಪಾರಾಜಿಕಂ। ವಾಮತೋ ವಾ ದಕ್ಖಿಣತೋ ವಾ ಅಪನಾಮೇನ್ತಸ್ಸ ವಾಮನ್ತೇನ ವಾ ದಕ್ಖಿಣನ್ತೇನ ವಾ ಫುಟ್ಠೋಕಾಸಂ ದಕ್ಖಿಣನ್ತೇ ವಾ ವಾಮನ್ತೇ ವಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ ಪಾರಾಜಿಕಂ। ವೇಠೇತ್ವಾ ಉದ್ಧರತಿ, ಕೇಸಗ್ಗಮತ್ತಂ ಆಕಾಸಗತಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಪಾರಾಜಿಕಂ।

ಸಕೋ ಹತ್ಥೋ **ಸಹತ್ಥೋ,** ತೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ತಸ್ಸ ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೀತಿ **ಸಾಹತ್ಥಿಕೋ,** ಅವಹಾರೋ। ಆಣಾಪನಂ **ಆಣತ್ತಿ,** ತಾಯ ಆಣತ್ತಿಯಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಅವಹಾರೋ **ಆಣತ್ತಿಕೋ।** ನಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ **ನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ,** ಸುಙ್ಕಘಾತಟ್ಠಾನೇ, ಪರಿಕಪ್ಪಿತೋಕಾಸೇ ಚ ಠತ್ವಾ ಭಣ್ಡಸ್ಸ ಬಹಿ ನಿಪಾತನಂ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗೋವ **ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೋ।** ಕಿರಿಯಾಸಿದ್ಧಿತೋ ಪುರೇತರಮೇವ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥಂ ಸಾಧೇತೀತಿ **ಅತ್ಥಸಾಧಕೋ।** ಧುರಸ್ಸ ಆಲಯಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಭಾರಸ್ಸ ನಿಕ್ಖಿಪನಂ ಪರಿಚ್ಚಜನಂ ನಿರುಸ್ಸಾಹಭಾವಾಪಜ್ಜನಂ **ಧುರನಿಕ್ಖೇಪೋ।** ಇದಾನಿ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ಆದರಂ ಅಕತ್ವಾ ತೇಸಂ ಅತ್ಥಮತ್ತಮೇವ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತತ್ಥ ಸಾಹತ್ಥಿಕೋ ನಾಮಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಸಹತ್ಥಾತಿ** ಸಹತ್ಥೇನ। ಕರಣತ್ಥೇ ಹಿ ಇದಂ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನಂ। **"ಅಸುಕಸ್ಸ ಭಣ್ಡಂ ಅವಹರಾ"ತಿ ಅಞ್ಞಂ ಆಣಾಪೇತೀತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಆಣತ್ತಿಕ್ಖಣೇ ಏವ ಆಪತ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ಯದಿ ಏವಂ ಇಮಸ್ಸ, ಅತ್ಥಸಾಧಕಸ್ಸ ಚ ಕೋ ವಿಸೇಸೋತಿ? ತಂ ಖಣಂ ಏವ ಗಹಣೇ ನಿಯುಞ್ಜನಂ ಆಣತ್ತಿಕಪಯೋಗೋ, ಕಾಲನ್ತರೇನ ಗಹಣತ್ಥಂ ನಿಯೋಗೋ ಅತ್ಥಸಾಧಕೋತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೯೨; ವಿ॰ ವಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೯೨) ಅಯಮೇತೇಸಂ ವಿಸೇಸೋತಿ। ತೇನೇವಾಹ **"ಅಸುಕಸ್ಸ ಭಣ್ಡಂ ಯದಾ ಸಕ್ಕೋಸಿ, ತದಾ ತಂ ಅವಹರಾತಿ ಆಣಾಪೇತೀ"**ತಿ।

ಸುಙ್ಕಘಾತಪರಿಕಪ್ಪಿತೋಕಾಸಾನನ್ತಿ ಸುಙ್ಕಘಾತಞ್ಚ ಪರಿಕಪ್ಪಿತೋಕಾಸೋ ಚ ಸುಙ್ಕಘಾತಪರಿಕಪ್ಪಿತೋಕಾಸಾ, ತೇಸಂ। ತತ್ಥ **ಸುಙ್ಕಘಾತನ್ತಿ** (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೧೩) ರುಕ್ಖಪಬ್ಬತಾದಿಸಞ್ಞಾಣೇನ ನಿಯಮಿತಸ್ಸ ಸುಙ್ಕಟ್ಠಾನಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತಞ್ಹಿ ಯಸ್ಮಾ ತತೋ ರಾಜದೇಯ್ಯಭಾಗಂ ಸುಙ್ಕಂ ಅದತ್ವಾ ನೀಹರನ್ತಾ ರಞ್ಞೋ ಸುಙ್ಕಂ ಹನನ್ತಿ ವಿನಾಸೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಸುಙ್ಕಘಾತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಕೋಚಿ ಪರಪರಿವೇಣಾದೀನಿ ಪವಿಟ್ಠೋ ಕಿಞ್ಚಿ ಲೋಭನೇಯ್ಯಭಣ್ಡಂ ದಿಸ್ವಾ ದ್ವಾರಪ್ಪಮುಖಾದಿವಸೇನ ಯಂ ಠಾನಂ "ಸಚೇ ಮಂ ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತಿ, ದಟ್ಠುಕಾಮತಾಯ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತೋ ವಿಯ ದಸ್ಸಾಮಿ, ನೋ ಚೇ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಹರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪರಿಕಪ್ಪೇತಿ, ಅಯಂ **ಪರಿಕಪ್ಪಿತೋಕಾಸೋ। ಆಣತ್ತಿಕ್ಖಣೇಯೇವ ಪಾರಾಜಿಕನ್ತಿ** (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೨೧) ಅತ್ಥಸಾಧಕಚೇತನಾಕ್ಖಣೇಯೇವ ಪಾರಾಜಿಕಂ। ಸಚೇಪಿ ಅವಹಾರಕೋ ಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಾತಿಕ್ಕಮೇನಪಿ ತಂ ಭಣ್ಡಂ ಅವಹರತಿ, ಆಣಾಪಕೋ ಚ ಅನ್ತರಾಯೇವ ಕಾಲಂ ಕರೋತಿ, ಹೀನಾಯ ವಾ ಆವತ್ತತಿ, ಅಸ್ಸಮಣೋವ ಹುತ್ವಾ ಕಾಲಂ ವಾ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ಹೀನಾಯ ವಾ ಆವತ್ತಿಸ್ಸತಿ, ಅವಹಾರಕಸ್ಸ ಪನ ಅವಹಾರಕ್ಖಣೇಯೇವ ಪಾರಾಜಿಕಂ। **ಪಾದಗ್ಘನಕತೇಲನ್ತಿ** (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೯೪) ಏತ್ಥ **ಪಾದೋ**

ನಾಮ ಕಹಾಪಣಸ್ಸ ಚತುತ್ಥೋ ಭಾಗೋ, ತಂ ಅಗ್ಘತೀತಿ **ಪಾದಗ್ಘನಕಂ,** ಪಾದಗ್ಘನಕಞ್ಚ ತಂ ತೇಲಞ್ಚಾತಿ **ಪಾದಗ್ಘನಕತೇಲಂ।** ಉಪಾಹನಾ ಆದಿ ಯೇಸಂ ವತ್ಥೂನಂ ತಾನಿ **ಉಪಾಹನಾದೀನಿ। ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ದುಕೂಲಸಾಟಕಚಮ್ಮಕ್ಖಣ್ಡಾದೀನಂ ಗಹಣಂ। **ಪಕ್ಖಿಪತೀತಿ** ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತೇನ ಪಕ್ಖಿಪತಿ। ತೇನಾಹ **"ಹತ್ಥತೋ ಮುತ್ತಮತ್ತೇಯೇವ ಪಾರಾಜಿಕ"**ನ್ತಿ ಸಚೇ ಪನ ಅತ್ತನೋಪಿ ಕುಮ್ಭಿಯಂ ಅಞ್ಞೋ ಸಪ್ಪಿಂ ವಾ ತೇಲಂ ವಾ ಆಕಿರತಿ, ತತ್ರ ಚಾಯಂ ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತೇನ ತೇಲಪಿವನಕಂ ಭಣ್ಡಂ ಪಕ್ಖಿಪತಿ, ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪಾರಾಜಿಕಂ।

ಕಾಯೇನ ವಾ ವಾಚಾಯ ವಾ ಪಯುಞ್ಜನಂ ಆಣಾಪನಂ **ಪಯೋಗೋ,** ಆಣತ್ತಸ್ಸ ಭಣ್ಡಗ್ಗಹಣತೋ ಪುಬ್ಬತ್ತಾ **ಪುಬ್ಬೋ,** ಇತಿ ಪುಬ್ಬೋ ಚ ಸೋ ಪಯೋಗೋ ಚಾತಿ **ಪುಬ್ಬಪಯೋಗೋ।** ಪಯೋಗೇನ ಸಹ ವತ್ತಮಾನೋ ಅವಹಾರೋ **ಸಹಪಯೋಗೋ।** ಸಮಂ ಏಕೀ ಹುತ್ವಾ ವಿದಹಿತ್ವಾ ಮನ್ತೇತ್ವಾ ಅವಹರಣಂ **ಸಂವಿಧಾವಹಾರೋ,** ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಞ್ಞುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಕತಾವಹಾರೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಪುಬ್ಬಣ್ಹಾದಿಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಸಞ್ಜಾನನಂ **ಸಙ್ಕೇತೋ,** ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ **ಸಙ್ಕೇತಕಮ್ಮಂ।** ನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ **ನಿಮಿತ್ತಕಮ್ಮಂ,** ಸಞ್ಞುಪ್ಪಾದನತ್ಥಂ ಕಸ್ಸಚಿ ನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಕರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತೇಸು ಪುಬ್ಬಪಯೋಗಾದೀಸು ಪಞ್ಚಸು। **ಖಿಲಾದೀನಿ ಸಙ್ಕಾಮೇತ್ವಾ ಖೇತ್ತಾದಿಗ್ಗಹಣವಸೇನಾ**ತಿ ಖಿಲಂ, ರಜ್ಜುಂ, ವತಿಂ, ಮರಿಯಾದಂ ವಾ ಪಾಕಾರಂ ವಾ ಸಙ್ಕಾಮೇತ್ವಾ ಖೇತ್ತಗ್ಗಹಣವಸೇನ, ಖಿಲಂ, ರಜ್ಜುಂ, ವತಿಂ, ಮರಿಯಾದಂ ವಾ ಪಾಕಾರಂ ವಾ ಸಙ್ಕಾಮೇತ್ವಾ ವತ್ಥುಗ್ಗಹಣವಸೇನ। ಸಚೇ ಪನ ದ್ವೀಹಿ ಖಿಲೇಹಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ, ಪಠಮೇ ಖಿಲೇ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ, ದುತಿಯೇ ಪಾರಾಜಿಕಂ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೦೪)। ಸಚೇ ತೀಹಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ, ಪಠಮೇ ದುಕ್ಕಟಂ, ದುತಿಯೇ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ, ತತಿಯೇ ಪಾರಾಜಿಕಂ। ಏವಂ ಬಹುಕೇಸುಪಿ ಅವಸಾನೇ ದ್ವೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಪುರಿಮೇಹಿ ದುಕ್ಕಟಂ, ಅವಸಾನೇ ದ್ವಿನ್ನಂ ಏಕೇನ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ , ಇತರೇನ ಪಾರಾಜಿಕಂ। ರಜ್ಜುಪಸಾರಣಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಯಂ ಪನ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** "ತಞ್ಚ ಖೋ ಸಾಮಿಕಾನಂ ಧುರನಿಕ್ಖೇಪೇನಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೦೪) ವುತ್ತಂ, ತಂ "ಖೇತ್ತಂ ಅಭಿಯುಞ್ಜತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೦೪) -ಅಧಿಕಾರೇ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಭಿಯೋಗವಸೇನ ಗಹಣಂ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಸಂವಿದಹಿತ್ವಾ**ತಿ ಏತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಸಂಮನ್ತಯಿತ್ವಾ**ತಿ ಏಕಚ್ಛನ್ದತಾಯ ಏಕಜ್ಝಾಸಯತಾಯ ಭಣಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅವಹಾರೇ ಅಸಮ್ಮೋಹತ್ಥಂ **"ಏವಂ ಸಂವಿದಹಿತ್ವಾ ಗತೇಸು ಹೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಸಞ್ಜಾನನಕಮ್ಮನ್ತಿ** ಪುಬ್ಬಣ್ಹಾದಿಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ಸಞ್ಞಾಣಕರಣಂ। ತೇನಾಹ **"ಸಚೇ ಹೀ"**ತಿಆದಿ।

ಏತ್ಥ ಚ "ಪುರೇಭತ್ತಂ ಅವಹರಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೧೯) ಅಜ್ಜ ವಾ ಪುರೇಭತ್ತಂ ಅವಹರತು, ಸ್ವೇ ವಾ, ಅನಾಗತೇ ವಾ ಸಂವಚ್ಛರೇ, ನತ್ಥಿ ವಿಸಙ್ಕೇತೋ, ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಪಾರಾಜಿಕಂ। ಸಚೇ ಪನ "ಅಜ್ಜ ಪುರೇಭತ್ತಂ ಅವಹರಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಸ್ವೇ ಅವಹರತಿ। "ಅಜ್ಜಾ"ತಿ ನಿಯಮಿತಂ ಸಙ್ಕೇತಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಪಚ್ಛಾ ಅವಹಟಂ ಹೋತಿ। ಸಚೇ "ಸ್ವೇ ಪುರೇಭತ್ತಂ ಅವಹರಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಅಜ್ಜ ಪುರೇಭತ್ತಂ ಅವಹರತಿ, "ಸ್ವೇ"ತಿ ನಿಯಮಿತಂ ತಂ ಸಙ್ಕೇತಂ ಅಪತ್ವಾ ಪುರೇ ಅವಹಟಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಅವಹರನ್ತಸ್ಸ ಅವಹಾರಕಸ್ಸೇವ ಪಾರಾಜಿಕಂ, ಮೂಲಟ್ಠಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ। "ಸ್ವೇವ ಪುರೇಭತ್ತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ತದಹೇವ ವಾ, ಸ್ವೇ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ವಾ ಅವಹರನ್ತೋಪಿ ತಂಸಙ್ಕೇತತೋ ಪುರೇ ಚ ಪಚ್ಛಾ ಚ ಅವಹರತಿ। ಯೋ ಪನ ಏವಂಅಕತ್ವಾ ಯಥಾಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಕಾಲಮೇವ ಅವಹರತಿ, ಅಯಂ **ಸಙ್ಕೇತತೋ ಅಪುರೇ ಅಪಚ್ಛಾ ತಂ ಅವಹರತೀ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏಸ ನಯೋ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತರತ್ತಿನ್ದಿವೇಸುಪಿ, ಪುರಿಮಯಾಮಮಜ್ಝಿಮಯಾಮಪಚ್ಛಿಮಯಾಮಕಾಳಜುಣ್ಹಮಾಸಉತುಸಂವಚ್ಛರಾದಿವಸೇನಾಪಿ ಏತ್ಥ ಸಙ್ಕೇತವಿಸಙ್ಕೇತತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಪರಭಣ್ಡಾವಹಾರಸಞ್ಞುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ಹೇತುತ್ತಾ ಅಕ್ಖಿನಿಖಣಾದೀನೇವ ನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ **ಅಕ್ಖಿನಿಖಣಾದಿನಿಮಿತ್ತಂ,** ತಸ್ಸ ಕರಣಂ **ಅಕ್ಖಿನಿಖಣಾದಿನಿಮಿತ್ತಕರಣಂ। ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಭಮುಕುಕ್ಖೇಪಸೀಸಕಮ್ಪನಹತ್ಥಲಙ್ಘನಪಾಣಿಪ್ಪಹಾರಅಙ್ಗುಲಿಫೋಟನಗೀವುನ್ನಾಮನಉಕ್ಕಾಸನಾದಿಅನೇಕಪ್ಪಕಾರಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಕೇತಕಮ್ಮೇ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಥೇನೋ ವುಚ್ಚತಿ ಚೋರೋ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಥೇಯ್ಯಂ,** ತೇನ ಅವಹರಣಂ **ಥೇಯ್ಯಾವಹಾರೋ।** ಪಸಯ್ಹ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಅವಹರಣಂ **ಪಸಯ್ಹಾವಹಾರೋ।** ವತ್ಥಸುತ್ತಾದಿಕಂ ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜ ಕಪ್ಪನಂ **ಪರಿಕಪ್ಪೋ,** ತೇನ ಅವಹರಣಂ **ಪರಿಕಪ್ಪಾವಹಾರೋ।**

ತಿಣಪಣ್ಣಾದೀಹಿ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಸ್ಸ ಅವಹಾರೋ **ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾವಹಾರೋ**। ಕುಸೇನ ಅವಹಾರೋ **ಕುಸಾವಹಾರೋ**। **ಕೂಟಮಾನಕೂಟಕಹಾಪಣಾದೀಹೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಕೂಟಮಾನಂ** (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೦; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೯೩; ಪು॰ ಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೭೯) ನಾಮ ಹದಯಭೇದಸಿಖಾಭೇದರಜ್ಜುಭೇದವಸೇನ ತಿವಿಧಂ ಮಾನಕೂಟಂ। ತತ್ಥ **ಹದಯ**ನ್ತಿ ನಾಳಿಆದಿಮಾನಭಾಜನಾನಂ ಅಬ್ಭನ್ತರಂ, ತಸ್ಸ ಭೇದೋ ಛಿದ್ದಕರಣಂ **ಹದಯಭೇದೋ,** ಸೋ ಸಪ್ಪಿತೇಲಾದಿಮಿನನಕಾಲೇ ಲಬ್ಭತಿ। ತಾನಿ ಹಿ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಹೇಟ್ಠಾಛಿದ್ದೇನ ಮಾನೇನ "ಸಣಿಕಂ ಆಸಿಞ್ಚಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಅನ್ತೋಭಾಜನೇ ಬಹುಂ ಪಗ್ಘರಾಪೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ, ದದನ್ತೋ ಚ ಛಿದ್ದಂ ಪಿಧಾಯ ಸೀಘಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ದೇತಿ।

ಸಿಖಾಭೇದೋ ಪನ ತಿಲತಣ್ಡುಲಾದಿಮಿನನಕಾಲೇ ಲಬ್ಭತಿ। ತಾನಿ ಹಿ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಸಣಿಕಂ ಸಿಖಂ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ, ದದನ್ತೋ ವೇಗೇನ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸಿಖಂ ಛಿನ್ದನ್ತೋ ದೇತಿ।

ರಜ್ಜುಭೇದೋ ಖೇತ್ತವತ್ಥುಮಿನನಕಾಲೇ ಲಬ್ಭತಿ। ಖೇತ್ತಾದಿಂ ಮಿನನ್ತಾ ಹಿ ಅಮಹನ್ತಮ್ಪಿ ಮಹನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಮಿನನ್ತಿ, ಮಹನ್ತಮ್ಪಿ ಅಮಹನ್ತಂ।

ತಮ್ಬಕಂಸಾದಿಮಯೋ ಕೂಟೋ ಕಹಾಪಣೋ **ಕೂಟಕಹಾಪಣೋ**। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ತುಲಾಕೂಟಕಂಸಕೂಟವಞ್ಚನಾದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ತತ್ಥ **ತುಲಾಕೂಟಂ** ರೂಪಕೂಟಂ, ಅಙ್ಗಕೂಟಂ, ಗಹಣಕೂಟಂ, ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಕೂಟನ್ತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ **ರೂಪಕೂಟಂ** ನಾಮ ದ್ವೇ ತುಲಾ ಸಮರೂಪಾ ಕತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಮಹತಿಯಾ ಗಣ್ಹಾತಿ, ದದನ್ತೋ ಖುದ್ದಿಕಾಯ ದೇತಿ। **ಅಙ್ಗಕೂಟಂ** ನಾಮ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಪಚ್ಛಾಭಾಗೇ ಹತ್ಥೇನ ತುಲಂ ಅಕ್ಕಮತಿ, ದದನ್ತೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಅಕ್ಕಮತಿ। **ಗಹಣಕೂಟಂ** ನಾಮ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಮೂಲೇ ರಜ್ಜುಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ದದನ್ತೋ ಅಗ್ಗೇ। **ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಕೂಟಂ** ನಾಮ ತುಲಂ ಸುಸಿರಂ ಕತ್ವಾ ಅನ್ತೋ ಅಯಚುಣ್ಣಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ತಂ ಪಚ್ಛಾಭಾಗೇ ಕರೋತಿ, ದದನ್ತೋ ಅಗ್ಗಭಾಗೇ।

ಕಂಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸುವಣ್ಣಪಾತಿ, ತಾಯ ವಞ್ಚನಂ **ಕಂಸಕೂಟಂ**। ಕಥಂ? ಏಕಂ ಸುವಣ್ಣಪಾತಿಂ ಕತ್ವಾ ಅಞ್ಞಾ ದ್ವೇ ತಿಸ್ಸೋ ಲೋಹಪಾತಿಯೋ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾ ಕರೋನ್ತಿ। ತತೋ ಜನಪದಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಅಡ್ಢಂ ಕುಲಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ "ಸುವಣ್ಣಭಾಜನಾನಿ ಕಿಣಾಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಅಗ್ಘೇ ಪುಚ್ಛಿತೇ ಸಮಗ್ಘತರಂ ದಾತುಕಾಮಾ ಹೋನ್ತಿ । ತತೋ ತೇಹಿ "ಕಥಂ ಇಮೇಸಂ ಸುವಣ್ಣಭಾವೋ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ಸುವಣ್ಣಪಾತಿಂ ಪಾಸಾಣೇ ಘಂಸಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಾ ಪಾತಿಯೋ ದತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ।

ವಞ್ಚನಂ ನಾಮ ತೇಹಿ ತೇಹಿ ಉಪಾಯೇಹಿ ಪರೇಸಂ ವಞ್ಚನಂ। ತತ್ರಿದಮೇಕಂ ವತ್ಥು - ಏಕೋ ಕಿರ ಲುದ್ದಕೋ ಮಿಗಞ್ಚ ಮಿಗಪೋತಕಞ್ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತಮೇಕೋ ಧುತ್ತೋ "ಕಿಂ ಭೋ ಮಿಗೋ ಅಗ್ಘತಿ, ಕಿಂ ಮಿಗಪೋತಕೋ"ತಿ ಆಹ। "ಮಿಗೋ ದ್ವೇ ಕಹಾಪಣೇ, ಮಿಗಪೋತಕೋ ಏಕ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಏಕಂ ಕಹಾಪಣಂ ದತ್ವಾ ಮಿಗಪೋತಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಥೋಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ನಿವತ್ತೇನ್ತೋ "ನ ಮೇ ಭೋ ಮಿಗಪೋತಕೇನ ಅತ್ಥೋ, ಮಿಗಂ ಮೇ ದೇಹೀ"ತಿ ಆಹ। "ತೇನ ಹಿ ದ್ವೇ ಕಹಾಪಣೇ ದೇಹೀ"ತಿ ಆಹ। ಸೋ ಆಹ "ನನು ಭೋ ಮಯಾ ಪಠಮಂ ಏಕೋ ಕಹಾಪಣೋ ದಿನ್ನೋ"ತಿ। ಆಮ ದಿನ್ನೋ, ಇಮಂ ಮಿಗಪೋತಕಂ ಗಣ್ಹ, ಏವಂ ಸೋ ಚ ಕಹಾಪಣೋ , ಅಯಞ್ಚ ಕಹಾಪಣಗ್ಘನಕೋ ಮಿಗಪೋತಕೋತಿ ದ್ವೇ ಕಹಾಪಣಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ। ಸೋ "ಕಾರಣಂ ವದತೀ"ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಮಿಗಪೋತಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಿಗಂ ಅದಾಸೀತಿ।

ಪಸಯ್ಹಾತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೩೮) ಪರೇ ಅಭಿಭುಯ್ಯ। ಗಾಮಂ ಘಾತೇನ್ತೀತಿ **ಗಾಮಘಾತಕಾ,** ಗಾಮಂ ಪಹರನ್ತಾ ಚೋರಾ, ತೇ ಆದಿ ಯೇಸಂ ತೇ **ಗಾಮಘಾತಕಾದಯೋ**। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಚೇತ್ಥ ಪನ್ಥಘಾತಕಾದೀನಂ ಗಹಣಂ। **ಉದ್ಧಾರೇಯೇವ ಪಾರಾಜಿಕ**ನ್ತಿ "ಸಚೇ ಸಾಟಕೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪರಿಕಪ್ಪಸ್ಸ ಪವತ್ತತ್ತಾ, ಸಾಟಕಸ್ಸ ಚ ತತ್ಥ ಸಬ್ಭಾವತೋ। **ಪದವಾರೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ**ತಿ ಭೂಮಿಯಂ ಅನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾವ ವೀಮಂಸಿತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। **ಭಣ್ಡದೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಯಂ ಪರಸ್ಸ ನಟ್ಠಂ, ತಸ್ಸ ಮೂಲಂ ವಾ ತದೇವ ವಾ ಭಣ್ಡಂ ದಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತಸ್ಸಾತಿ ಯೋ ಏವಂ ಪರಿಕಪ್ಪೇತಿ, ತಸ್ಸ। ಇಮಸ್ಸ "ಅವಹಾರೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಪರೇಸನ್ತಿ ಕೀಳನ್ತಾನಂ, ಪವಿಸನ್ತಾನಂ ವಾ ಪರೇಸಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ। **"ಪಚ್ಛಾ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಂಸುನಾ ವಾ ಪಣ್ಣೇನ ವಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತೀತಿ** "ಸಚೇ ಇದಾನೇವ ಓನಮಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮಿ, 'ಕಿಂ ಸಮಣೋ ಗಣ್ಹಾತೀ'ತಿ ಮಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ವಿಹೇಠೇಯ್ಯುಂ ಪಚ್ಛಾ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಂಸುನಾ ವಾ ಪಣ್ಣೇನ ವಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ। **ಉದ್ಧಾರೋ ನತ್ಥೀತಿ** ಠಾನಾಚಾವನಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಾಮಿಕಾತಿ** ಅನ್ತಾಗಾಮಂ ಪವಿಸಿತುಕಾಮಾ ಭಣ್ಡಸಾಮಿಕಾ ಮನುಸ್ಸಾ। **ಉದ್ಧಾರೇತಿ** ಉದ್ಧರಣೇ, ಠಾನಾಚಾವನೇತಿ ಅತ್ಥೋ । ಠಾನಾಚಾವನಞ್ಚೇತ್ಥ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಪವೇಸೇತೀತಿ** ಠಾನಾಚಾವನವಸೇನ ಪವೇಸೇತಿ, ಹೇಟ್ಠಿಮನ್ತೇನ ಫುಟ್ಠೋಕಾಸಂ ಕೇಸಗ್ಗಮತ್ತಮ್ಪಿ ಉಪರಿಮನ್ತೇನ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇನ್ತೋ ಪವೇಸೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸಮಗ್ಘತರನ್ತಿ ಅಪ್ಪಗ್ಘತರಂ। **ಉದ್ಧಟಮತ್ತೇ ಅವಹಾರೋತಿ** ಸಕಭಾವಪ್ಪಯೋಗಸ್ಸ ನಿಟ್ಠಾಪಿತತ್ತಾ, ನ ಅತ್ಥಸಾಧಕವಸೇನ। **ಉದ್ಧಾರೇ ರಕ್ಖತಿ** ಅತ್ತನೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಪಾತೇತುಕಾಮತಾಯ ಉದ್ಧಟತ್ತಾ। ಏಸೇವ ನಯೋ **ಪಾತನೇಪಿ ರಕ್ಖತೀತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ। **"ಉದ್ಧಾರೇಯೇವ ರಕ್ಖತೀ"**ತಿ ಇಮಿನಾವ ಪಾತನೇ ನ ರಕ್ಖತೀತಿ ಅತ್ಥೇ ಸಿದ್ಧೇಪಿ ಅತ್ಥಸಾಧಕವಸೇನ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸಚೇ ಪನ ದ್ವೀಸುಪಿ ಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು ಪತಿತದಣ್ಡಕೇ ಅದಸ್ಸನಂ ಗಮೇತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೩೮), ತತೋ ಅವಸೇಸಭಿಕ್ಖೂಸು ಗತೇಸು ಇತರೋ "ಮಯ್ಹಂ, ಭನ್ತೇ, ದಣ್ಡಕೋ ನ ಪಞ್ಞಾಯತೀ"ತಿ, "ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ, ಆವುಸೋ, ನ ಪಞ್ಞಾಯತೀ"ತಿ, "ಕತಮೋ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಮಯ್ಹಂ ಭಾಗೋ"ತಿ। "ಅಯಂ ತುಯ್ಹಂ ಭಾಗೋ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಭಾಗಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ವಿವದಿತ್ವಾ ವಾ ಅವಿವದಿತ್ವಾ ವಾ ತಂ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಗತೇ ಇತರೋ ತಸ್ಸ ಭಾಗಂ ಉದ್ಧರತಿ, ಉದ್ಧಾರೇ ಪಾರಾಜಿಕಂ। ಸಚೇಪಿ ತೇನ "ಅಹಂ ಮಮ ಭಾಗಂ ತುಯ್ಹಂ ನ ದೇಮಿ, ತ್ವಂ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಭಾಗಂ ಞತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾ"ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ "ನಾಯಂ ಮಮಾ"ತಿ ಜಾನನ್ತೋಪಿ ತಸ್ಸೇವ ಭಾಗಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಉದ್ಧಾರೇ ಪಾರಾಜಿಕಂ। ಸಚೇ ಪನ ಇತರೋ "ಅಯಂ ತುಯ್ಹಂ ಭಾಗೋ, ಅಯಂ ಮಯ್ಹಂ ಭಾಗೋತಿ ಕಿಂ ಇಮಿನಾ ವಿವಾದೇನಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ "ಮಯ್ಹಂ ವಾ ಪತ್ತೋ ಹೋತು, ತುಮ್ಹಾಕಂ ವಾ, ಯೋ ವರಭಾಗೋ, ತಂ ತುಮ್ಹೇ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ವದತಿ, ದಿನ್ನಕಂ ನಾಮ ಗಹಿತಂ ಹೋತಿ, ನತ್ಥೇತ್ಥ ಅವಹಾರೋ। ಸಚೇ ಸೋ ವಿವಾದಭೀರುಕೋ ಭಿಕ್ಖು "ಯಂ ತುಯ್ಹಂ ರುಚ್ಚತಿ, ತಂ ಗಣ್ಹಾ"ತಿ ವುತ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತಂ ವರಭಾಗಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಲಾಮಕಂಯೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ತತೋ ಇತರಸ್ಸ ವಿಚಿನಿತಾವಸೇಸಂ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಅವಹಾರೋ ನತ್ಥೇವ। ಏವಮಿಮಾನಿ ಪಞ್ಚ ಪಞ್ಚಕಾನಿ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ಇಮೇ ಪಞ್ಚವೀಸತಿ ಅವಹಾರಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ನಿಟ್ಠಿತೋ "ಆದಿಯೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಪದಸ್ಸ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ। ತೇನಾಹ **"ಇತಿ ಯಂ ವುತ್ತಂ... ಪೇ॰... ಯಸ್ಸತ್ಥೋ ಪಕಾಸಿತೋ ಹೋತೀ"**ತಿ।

ರಾಜಾನೋತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ವುತ್ತಂ, ಅಪರಾಧಾನುರೂಪಂ ಪನ ಛೇಜ್ಜಭೇಜ್ಜಾನುಸಾಸಕೋ ಪಮಾಣಭೂತೋವ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಆಹ **"ರಾಜಾನೋತಿ ಇದಂ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಂಯೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತ"**ನ್ತಿ। ಸೋ ಹಿ ಧಮ್ಮಿಕರಾಜತ್ತಾ ಯಥಾಪವೇಣಿಯಾವ ಕರೋತಿ। ಅಞ್ಞೇ ಪನ ಕಾಕಣಿಕಮತ್ತಸ್ಸಪಿ ಸೀಸಂ ಛಿನ್ದೇಯ್ಯುಂ , ಬಹುಕಸ್ಸಾಪಿ ನ ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಕರೇಯ್ಯುಂ। ತೇನಾಹ **"ಅಞ್ಞೇ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। ಹನನಂ ನಾಮ ಪೋಥನಞ್ಚೇವ ಛೇದನಞ್ಚಾತಿ ಆಹ **"ಹತ್ಥಾದೀಹಿ ವಾ"**ತಿಆದಿ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಪಾದಕಸಾವೇತ್ತಅಡ್ಢದಣ್ಡಕಾನಂ ಗಹಣಂ। **ರಜ್ಜುಬನ್ಧನಾದೀಹೀತಿ ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಅನ್ದುಬನ್ಧನಸಙ್ಖಲಿಕಾಬನ್ಧನಘರಬನ್ಧನನಗರಬನ್ಧನಪುರಿಸಗುತ್ತೀನಂ ಗಹಣಂ। **ನೀಹರೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ರಟ್ಠತೋ ನಿಕ್ಖಾಮೇಯ್ಯುಂ। **ಚೋರೋಸಿ...ಪೇ॰... ಥೇನೋಸೀತಿ** ಏತ್ಥ "ಪರಿಭಾಸೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ ಪದಂ ಅಜ್ಝಾಹರಿತಬ್ಬಂ ಊನತ್ತಾ ಪದಪ್ಪಯೋಗಸ್ಸ। ತೇನಾಹ **"ಇಮೇಹಿ ವಚನೇಹಿ ಪರಿಭಾಸೇಯ್ಯು"**ನ್ತಿ। ಯಥಾರೂಪಂ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಪಾದತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ಪಾದಸ್ಸ ವಾ ಪಾದಾರಹಸ್ಸ ವಾ"**ತಿ ಆಹ। ಪೋರಾಣಕಸ್ಸ ಕಹಾಪಣಸ್ಸ ಚತುತ್ಥೋ ಭಾಗೋ **ಪಾದೋ,** ಪಾದಂ ಅರಹತೀತಿ **ಪಾದಾರಹೋ,** ತಸ್ಸ ಪಾದಸ್ಸ ವಾ ಪಾದಾರಹಸ್ಸ ವಾ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಾದೇನ ಕಹಾಪಣಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಭಾಗಂ ಅಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡಮೇವ ದಸ್ಸೇತಿ, ಪಾದಾರಹೇನ ಪಾದಗ್ಘನಕಂ ಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡಂ। ಏತ್ತಾವತಾ ಹೇಟ್ಠಿಮನ್ತದಸ್ಸನೇನ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ದುತಿಯಪಾರಾಜಿಕಪ್ಪಹೋನಕವತ್ಥು ದಸ್ಸಿತಂ

ಹೋತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಪೋರಾಣಕಸ್ಸಾ**ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೮೮; ವಿ॰ ವಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೮೮) ಪೋರಾಣಸತ್ಥಾನುರೂಪಂ ಉಪ್ಪಾದಿತಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ನೀಲಕಹಾಪಣಸದಿಸಸ್ಸ ಕಹಾಪಣಸ್ಸ। ಏತೇನ ರುದ್ರದಾಮಕಾದೀನಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ।

ಏವಂ ಅಸಾಧಾರಣವಿನಿಚ್ಛಯಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಾಧಾರಣವಿನಿಚ್ಛಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ರಾಜಗಹೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ರಞ್ಞೋ**ತಿ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರರಞ್ಞೋ। **ಮಾಸಕೋ** ನಾಮ ಪೋರಾಣಕಸ್ಸ ಕಹಾಪಣಸ್ಸ ವೀಸತಿಮೋ ಭಾಗೋ। ಯೋ ಲೋಕೇ "ಮಞ್ಜೇಟ್ಠೀ"ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇದಾನಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅದಿನ್ನಾದಾನೇ ವಿನಿಚ್ಛಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಬ್ಬತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಬ್ಬತ್ಥಾ**ತಿ ಊನಮಾಸಕಾತಿರೇಕಮಾಸಕಪಞ್ಚಮಾಸಕೇಸು। **ಪರಿಹೀನಾಪರಿಹೀನವಸೇನಾ**ತಿ ಅಗ್ಘಸ್ಸ ಪರಿಹೀನಾಪರಿಹೀನವಸೇನ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ , ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ - ಇದಞ್ಹಿ ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ವಿನಿಚ್ಛಿನನ್ತೇನ ಓತಿಣ್ಣೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಸಹಸಾ ಅವಿನಿಚ್ಛಿನಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚ ಠಾನಾನಿ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬಾನಿ। ಯಾನಿ ಸನ್ಧಾಯ ಪೋರಾಣಾ ಆಹು -

"ವತ್ಥುಂ ಕಾಲಞ್ಚ ದೇಸಞ್ಚ, ಅಗ್ಘಂ ಪರಿಭೋಗಪಞ್ಚಮಂ।
ತುಲಯಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚಠಾನಾನಿ, ಧಾರೇಯ್ಯತ್ಥಂ ವಿಚಕ್ಖಣೋ"ತಿ॥ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೯೨)।

ತತ್ಥ ಚ **ವತ್ಥೂ**ತಿ ಭಣ್ಡಂ। ಅವಹಾರಕೇನ ಹಿ "ಮಯಾ ಇದಂ ನಾಮ ಅವಹಟ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಆಪತ್ತಿಂ ಅನಾರೋಪೇತ್ವಾವ ತಂ ಭಣ್ಡಂ ಸಸಾಮಿಕಂ ವಾ ಅಸಾಮಿಕಂ ವಾತಿ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। ಸಸಾಮಿಕೇಪಿ ಸಾಮಿಕಾನಂ ಸಾಲಯಭಾವೋ ವಾ ನಿರಾಲಯಭಾವೋ ವಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ। ಸಚೇ ತೇಸಂ ಸಾಲಯಕಾಲೇ ಅವಹಟಂ, ಭಣ್ಡಂ ಅಗ್ಘಾಪೇತ್ವಾ ಆಪತ್ತಿ ಕಾರೇತಬ್ಬಾ। ಸಚೇ ನಿರಾಲಯಕಾಲೇ, ನ ಪಾರಾಜಿಕೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ। ಭಣ್ಡಸಾಮಿಕೇಸು ಪನ ಭಣ್ಡಂ ಆಹರಾಪೇನ್ತೇಸು ಭಣ್ಡಂ ದಾತಬ್ಬಂ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಾಮೀಚಿ। ಏವಂ ವತ್ಥು ಓಲೋಕೇತಬ್ಬಂ।

ಕಾಲೋತಿ ಅವಹಾರಕಾಲೋ। ತದೇವ ಹಿ ಭಣ್ಡಂ ಕದಾಚಿ ಸಮಗ್ಘಂ ಹೋತಿ, ಕದಾಚಿ ಮಹಗ್ಘಂ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ಭಣ್ಡಂ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಅವಹಟಂ, ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಕಾಲೇ ಯೋ ತಸ್ಸ ಅಗ್ಘೋ, ತೇನ ಅಗ್ಘೇನ ಆಪತ್ತಿ ಕಾರೇತಬ್ಬಾ। ಏವಂ ಕಾಲೋ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬೋ।

ದೇಸೋತಿ ಅವಹಾರದೇಸೋ। ತಞ್ಹಿ ಭಣ್ಡಂ ಯಸ್ಮಿಂ ದೇಸೇ ಅವಹಟಂ, ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ದೇಸೇ ಯೋ ತಸ್ಸ ಅಗ್ಘೋ, ತೇನ ಅಗ್ಘೇನ ಆಪತ್ತಿ ಕಾರೇತಬ್ಬಾ। ಭಣ್ಡುಟ್ಠಾನದೇಸೇ ಹಿ ಭಣ್ಡಂ ಸಮಗ್ಘಂ ಹೋತಿ, ಅಞ್ಞತ್ಥ ಮಹಗ್ಘಂ। ಏವಂ ದೇಸೋ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬೋ।

ಅಗ್ಘೋತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೯೨) ಭಣ್ಡಗ್ಘೋ। ನವಭಣ್ಡಸ್ಸ ಹಿ ಯೋ ಅಗ್ಘೋ, ಸೋ ಪಚ್ಛಾ ಪರಿಹಾಯತಿ। ಯಥಾ ನವಧೋತೋ ಪತ್ತೋ ಅಟ್ಠ ವಾ ದಸ ವಾ ಅಗ್ಘತಿ, ಸೋ ಪಚ್ಛಾ ಭಿನ್ನೋ ವಾ ಛಿದ್ದೋ ವಾ ಆಣಿಗಣ್ಠಿಕಾಹತೋ ವಾ ಅಪ್ಪಗ್ಘೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ಸಬ್ಬದಾ ಭಣ್ಡಂ ಪಕತಿಅಗ್ಘೇನೇವ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ। ಏವಂ ಅಗ್ಘೋ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬೋ।

ಪರಿಭೋಗೋತಿ ಭಣ್ಡಸ್ಸ ಪರಿಭೋಗೋ। ಪರಿಭೋಗೇನಾಪಿ ಹಿ ವಾಸಿಆದಿಭಣ್ಡಸ್ಸ ಅಗ್ಘೋ ಪರಿಹಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ - ಸಚೇ ಕೋಚಿ ಕಸ್ಸಚಿ ಪಾದಗ್ಘನಕಂ ವಾಸಿಂ ಹರತಿ, ತತ್ರ ವಾಸಿಸಾಮಿಕೋ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ "ತಯಾ ಅಯಂ ವಾಸಿ ಕಿತ್ತಕೇನ ಕೀತಾ"ತಿ। "ಪಾದೇನ, ಭನ್ತೇ"ತಿ। "ಕಿಂ ಪನ ತೇ ಕಿಣಿತ್ವಾವ ಠಪಿತಾ, ಉದಾಹು ತಂ ವಲಞ್ಜೇಸೀ"ತಿ? ಸಚೇ ವದತಿ "ಏಕದಿವಸಂ ಮೇ ದನ್ತಕಟ್ಠಂ ವಾ ರಜನಛಲ್ಲಿ ವಾ ಪತ್ತಪಚನದಾರು ವಾ ಛಿನ್ನಂ, ಘಂಸಿತ್ವಾ ವಾ ನಿಸಿತಾ"ತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಪೋರಾಣೋ ಅಗ್ಘೋ ಭಟ್ಠೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯಥಾ ಚ ವಾಸಿಯಾ, ಏವಂ ಅಞ್ಜನಿಯಾ ವಾ ಅಞ್ಜನಿಸಲಾಕಾಯ ವಾ ಕುಞ್ಚಿಕಾಯ ವಾ ಪಲಾಲೇನ ವಾ ಥುಸೇಹಿ ವಾ ಇಟ್ಠಕಚುಣ್ಣೇನ ವಾ ಏಕವಾರಂ ಘಂಸಿತ್ವಾ ಧೋವನಮತ್ತೇನಾಪಿ ಅಗ್ಘೋ ಭಸ್ಸತಿ। ತಿಪುಮಣ್ಡಲಸ್ಸ ಮಕರದನ್ತಚ್ಛೇದನೇನಾಪಿ ಪರಿಮದ್ದನಮತ್ತೇನಾಪಿ, ಉದಕಸಾಟಿಕಾಯ ಸಕಿಂ ನಿವಾಸನಪಾರುಪನೇನಾಪಿ, ಪರಿಭೋಗಸೀಸೇನ

ಅಂಸೇ ವಾ ಸೀಸೇ ವಾ ಠಪನಮತ್ತೇನಾಪಿ, ತಣ್ಡುಲಾದೀನಂ ಪಪ್ಫೋಟನೇನಾಪಿ ತತೋ ಏಕಂ ವಾ ದ್ವೇ ವಾ ಅಪನಯನೇನಪಿ, ಅನ್ತಮಸೋ ಏಕಂ ಪಾಸಾಣಸಕ್ಖರಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಛಡ್ಡಿತಮತ್ತೇನಾಪಿ, ಸಪ್ಪಿತೇಲಾದೀನಂ ಭಾಜನನ್ತರಪರಿವತ್ತನೇನಪಿ, ಅನ್ತಮಸೋ ತತೋ ಮಕ್ಖಿಕಂ ವಾ ಕಿಪಿಲ್ಲಿಕಂ ವಾ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಛಡ್ಡಿತಮತ್ತೇನಪಿ, ಗುಳಪಿಣ್ಡಕಸ್ಸ ಮಧುರಭಾವಜಾನನತ್ಥಂ ನಖೇನ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಅಣುಮತ್ತಂ ಗಹಿತಮತ್ತೇನಪಿ ಅಗ್ಘೋ ಭಸ್ಸತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಾದಗ್ಘನಕಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಸಾಮಿಕೇನ ಪರಿಭೋಗೇನ ಊನಂ ಕತಂ ಹೋತಿ, ನ ತಂ ಅವಹಾರಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಪಾರಾಜಿಕೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋತಿ। ಏವಂ ಪರಿಭೋಗೋ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬೋ।

ಏವಂ ಇಮಾನಿ **ತುಲಯಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚ ಠಾನಾನಿ ಧಾರೇಯ್ಯ ಅತ್ಥಂ ವಿಚಕ್ಖಣೋ** ಆಪತ್ತಿಂ ವಾ ಅನಾಪತ್ತಿಂ ವಾ ಗರುಕಂ ವಾ ಲಹುಕಂ ವಾ ಆಪತ್ತಿಂ ಯಥಾಠಾನೇ ಠಪೇಯ್ಯಾತಿ।

ಏವಂ ತತ್ಥ ವಿನಿಚ್ಛಯಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅನಾಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಸಕಸಞ್ಞಿಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಕಸಞ್ಞಿಸ್ಸಾತಿ** "ಮಯ್ಹಂ ಸನ್ತಕಂ ಇದಂ ಭಣ್ಡ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಸಕಸಞ್ಞಿಸ್ಸ ಪರಭಣ್ಡಮ್ಪಿ ಗಣ್ಹತೋ ಗಹಣೇ ಅನಾಪತ್ತಿ, ಗಹಿತಂ ಪನ ಪುನ ದಾತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಸಾಮಿಕೇಹಿ "ದೇಹೀ"ತಿ ವುತ್ತೋ ನ ದೇತಿ, ತೇಸಂ ಧುರನಿಕ್ಖೇಪೇ ಪಾರಾಜಿಕಂ। **ವಿಸ್ಸಾಸಗ್ಗಾಹೇತಿ** (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೩೧) ವಿಸ್ಸಾಸಗ್ಗಹಣೇಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ। ವಿಸ್ಸಾಸಗ್ಗಾಹಲಕ್ಖಣಂ ಪನ ಇಮಿನಾ ಸುತ್ತೇನ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ -

> "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಞ್ಚಹಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಾಸಂ ಗಹೇತುಂ, ಸನ್ದಿಟ್ಠೋ ಚ ಹೋತಿ, ಸಮ್ಭತ್ತೋ ಚ ಆಲಪಿತೋ ಚ ಜೀವತಿ ಚ ಜಾನಾತಿ ಚ 'ಗಹಿತೇ ಮೇ ಅತ್ತಮನೋ'"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೫೬)।

ತತ್ಥ **ಸನ್ದಿಟ್ಠೋತಿ** ದಿಟ್ಠಮತ್ತಕಮಿತ್ತೋ। **ಸಮ್ಭತ್ತೋತಿ** ದಳ್ಹಮಿತ್ತೋ। **ಆಲಪಿತೋತಿ** "ಮಮ ಸನ್ತಕಂ ಯಂ ಇಚ್ಛಸಿ, ತಂ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾಸಿ, ಆಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಗಹಣೇ ಕಾರಣಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಜೀವತೀತಿ** ಅನುಟ್ಠಾನಸೇಯ್ಯಾಯ ಸಯಿತೋಪಿ ಯಾವ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯುಪಚ್ಛೇದಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ। **ಗಹಿತೇ ಚ ಅತ್ತಮನೋತಿ** ಗಹಿತೇ ತುಟ್ಠಚಿತ್ತೋ। ಏವರೂಪಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ "ಗಹಿತೇ ಮೇ ಅತ್ತಮನೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಜಾನನ್ತೇನ ಗಹೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಅನವಸೇಸಪರಿಯಾದಾನವಸೇನ ಚೇತಾನಿ ಪಞ್ಚಙ್ಗಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ। ವಿಸ್ಸಾಸಗ್ಗಾಹೋ ಪನ ತೀಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ರುಹತಿ। ಕಥಂ? ಸನ್ದಿಟ್ಠೋ, ಜೀವತಿ, ಗಹಿತೇ ಅತ್ತಮನೋ, ಸಮ್ಭತ್ತೋ, ಜೀವತಿ, ಗಹಿತೇ ಅತ್ತಮನೋ, ಆಲಪಿತೋ, ಜೀವತಿ, ಗಹಿತೇ ಅತ್ತಮನೋತಿ ಏವಂ।

ಯೋ ಪನ ಜೀವತಿ, ನ ಚ ಗಹಿತೇ ಅತ್ತಮನೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ ವಿಸ್ಸಾಸಭಾವೇನ ಗಹಿತಮ್ಪಿ ಪುನ ದಾತಬ್ಬಂ। ದದನ್ತೇನ ಚ ಮತಕಧನಂ ತಾವ ಯೇ ತಸ್ಸ ಧನೇ ಇಸ್ಸರಾ ಗಹಟ್ಠಾ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ವಾ, ತೇಸಂ ದಾತಬ್ಬಂ। ಅನತ್ತಮನಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ ತಸ್ಸೇವ ದಾತಬ್ಬಂ। ಯೋ ಪನ ಪಠಮಂಯೇವ "ಸುಟ್ಠು ಕತಂ ತಯಾ ಮಮ ಸನ್ತಕಂ ಗಣ್ಹನ್ತೇನಾ"ತಿ ವಚೀಭೇದೇನ ವಾ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಮತ್ತೇನ ವಾ ಅನುಮೋದಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಕೇನಚಿ ಕಾರಣೇನ ಕುಪಿತೋ, ಸೋ ಪಚ್ಚಾಹರಾಪೇತುಂ ನ ಲಭತಿ। ಯೋ ಚ ಅದಾತುಕಾಮೋ, ಚಿತ್ತೇನ ಪನ ಅಧಿವಾಸೇತಿ, ನ ಕಿಞ್ಚಿ ವದತಿ, ಸೋಪಿ ಪುನ ಪಚ್ಚಾಹರಾಪೇತುಂ ನ ಲಭತಿ। ಯೋ ಪನ "ಮಯಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸನ್ತಕಂ ಗಹಿತ"ನ್ತಿ ವಾ "ಪರಿಭುತ್ತ"ನ್ತಿ ವಾ ವುತ್ತೋ ಗಹಿತಂ ವಾ ಹೋತು, ಪರಿಭುತ್ತಂ ವಾ, "ಮಯಾ ಪನ ತಂ ಕೇನಚಿದೇವ ಕರಣೀಯೇನ ಠಪಿತಂ, ಪಾಕತಿಕಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವದತಿ, ಅಯಂ ಪಚ್ಚಾಹರಾಪೇತುಂ ಲಭತಿ।

ತಾವಕಾಲಿಕೇತಿ "ಪಟಿದಸ್ಸಾಮಿ ಪಟಿಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ತಾವಕಾಲಿಕೇಪಿ ಗಹಣೇ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಗಹಿತಂ ಪನ ಸಚೇ ಭಣ್ಡಸಾಮಿಕೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಾ ಗಣೋ ವಾ "ತುಯ್ಹೇವೇತಂ ಹೋತೂ"ತಿ ಅನುಜಾನಾತಿ, ಇಚ್ಚೇತಂ ಕುಸಲಂ। ನೋ ಚೇ ಅನುಜಾನಾತಿ, ಆಹರಾಪೇನ್ತೇ ದಾತಬ್ಬಂ। ಸಙ್ಘಸನ್ತಕಂ ಪನ ಪಟಿದಾತುಮೇವ ವಟ್ಟತಿ।

ಪೇತಪರಿಗ್ಗಹೇತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯೇ ಉಪಪನ್ನಾಪಿ, ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾಪಿ, ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾದಯೋ ದೇವಾಪಿ ಸಬ್ಬೇ "ಪೇತಾ"ತ್ವೇವ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗತಾ, ತೇಸಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇ ಅನಾಪತ್ತಿ। ದೇವತಾಯ ಪನ

ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಬಲಿಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೇಹಿ ರುಕ್ಖಾದೀಸು ಲಗ್ಗಿತಸಾಟಕೇ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಆರಕ್ಖಕೇಹಿ ಅಪರಿಗ್ಗಹಿತೇ, ಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ ಪನ ಗಹೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೧೩೧)।

ತಿರಚ್ಛಾನಗತಪರಿಗ್ಗಹೇತಿ ನಾಗಸುಪಣ್ಣಾದೀನಂ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾನಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇ। ಸಚೇಪಿ ಹಿ ದೇವೋ ವಾ ನಾಗಸುಪಣ್ಣೋ ವಾ ಮನುಸ್ಸರೂಪೇನ ಆಪಣಂ ಪಸಾರೇತಿ, ತತೋ ಚಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ ಕೋಚಿ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕೋ ಭಿಕ್ಖು ತಂ ಞತ್ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ವಟ್ಟತಿ।

ಪಂಸುಕೂಲಸಞ್ಞಿಸ್ಸಾತಿ "ಅಸಾಮಿಕಂ ಇದಂ ಪಂಸುಕೂಲ"ನ್ತಿ ಏವಸಞ್ಞಿಸ್ಸಾಪಿ ಗಹಣೇ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಸಚೇ ಪನ ತಂ ಸಸಾಮಿಕಂ ಹೋತಿ, ಆಹರಾಪೇನ್ತೇ ದಾತಬ್ಬಂ। **ಉಮ್ಮತ್ತಕಾದೀನಿ** ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾನೇವ। **ಆದಿಕಮ್ಮಿಕೋ** ಪನೇತ್ಥ ಧನಿಯೋ । ಅವಸೇಸಾನಂ ಪನ ರಜಕಭಣ್ಡಿಕಾದಿಚೋರಾನಂ ಛಬ್ಬಗ್ಗಿಯಾದೀನಂ ಆಪತ್ತಿಯೇವ।

ಸಚಿತ್ತಕೇಹಿ ತೀಹಿ ಸಮುಟ್ಠಾನೇಹಿ ಇದಂ ಸಮುಟ್ಠಾತೀತಿ ಆಹ **"ಅದಿನ್ನಾದಾನಸಮುಟ್ಠಾನ"**ನ್ತಿ। ತಥಾ ಹಿ **ಸಾಹತ್ಥಿಕಂ** ಕಾಯಚಿತ್ತತೋ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ। **ಆಣತ್ತಿಕಂ** ವಾಚಾಚಿತ್ತತೋ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ। **ಸಾಹತ್ತಿಕಾಣತ್ತಿಕಂ** ಕಾಯವಾಚಾಚಿತ್ತತೋ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ, ತಞ್ಚ ಖೋ "ಭಾರಿಯಮಿದಂ, ತ್ವಂ ಏಕಪಸ್ಸಂ ಗಣ್ಹ, ಅಹಂ ಏಕಪಸ್ಸ"ನ್ತಿ ಸಂವಿಧಾಯ ಉಭಯೇಸಂ ಪಯೋಗೇನ ಏಕಸ್ಸ ವತ್ಥುನೋ ಠಾನಾಚಾವನೇ ಲಬ್ಭತಿ। "ಕಾಯವಚೀಕಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಅವಚನಂ ಪನ ಕಾಯವಾಚಾನಂ ಈದಿಸೇ ಠಾನೇ ಅಙ್ಗಮತ್ತತ್ತಾ। ಯಾಯ ಪನ ಚೇತನಾಯ ಸಮುಟ್ಠಾಪಿತೋ ಪಯೋಗೋ ಸಾಹತ್ಥಿಕೋ ವಾ ಆಣತ್ತಿಕೋ ವಾ ಪಧಾನಭಾವೇನ ಠಾನಾಚಾವನಂ ಸಾಧೇತಿ, ತಸ್ಸಾ ವಸೇನ ಆಪತ್ತಿ ಕಾರೇತಬ್ಬಾ। ಅಞ್ಞಥಾ ಸಾಹತ್ಥಿಕಂ ವಾ ಆಣತ್ತಿಕಸ್ಸ ಅಙ್ಗಂ ನ ಹೋತಿ, ಆಣತ್ತಿಕಂ ವಾ ಸಾಹತ್ಥಿಕಸ್ಸಾತಿ ಇದಂ ವಿರುಜ್ಝತಿ। "ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯಾಮೀ"ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಅಭಾವೇನ ಮುಚ್ಚನತೋ **ಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಂ**। ಕಾಯೇನ ಕತಂ ಕಮ್ಮಂ **ಕಾಯಕಮ್ಮಂ,** ಕಾಯದ್ವಾರೇನ ಕತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಚೀಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತುಟ್ಠೋ ವಾ ಭೀತೋ ವಾ ಮಜ್ಝತ್ತೋ ವಾ ನಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ **ತಿವೇದನಂ**। ಸೇಸಂ ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ದುತಿಯಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ತತಿಯಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ

ಸನ್ತಿ ಸಹತ್ಥೇ ಉಪಸಗ್ಗೋ। ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಉಸ್ಸುಕ್ಕವಚನಮೇತಂ "ಸಞ್ಚಿಚ್ಚಾ"ತಿ ಆಹ **"ಸಞ್ಚೇತೇತ್ವಾ"**ತಿಆದಿ। **ಉಸ್ಸುಕ್ಕವಚನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಉಸ್ಸುಕ್ಕವಚನಂ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೧೭೨) ನಾಮ ಪುಬ್ಬಕಾಲಕಿರಿಯಾವಚನಂ। ಅಯಞ್ಹಿ ಸಮಾನಕತ್ತುಕೇಸು ಪುಬ್ಬಾಪರಕಾಲಕಿರಿಯಾವಚನೇಸು ಪುಬ್ಬಕಾಲಕಿರಿಯಾವಚನಸ್ಸ ನಿರುತ್ತಿವೋಹಾರೋ। ಇದಾನಿ "ಸದ್ಧಿಂ ಚೇತೇತ್ವಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪಾಣೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **"ಪಾಣೋ"ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಸದ್ಧಿಂಯೇವಾ**ತಿ "ಪಾಣೋ"ತಿ ಸಞ್ಞಂ ಅವಿಜಹಿತ್ವಾ ಏವ, "ಪಾಣೋ"ತಿ ಸಞ್ಞುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅನನ್ತರನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಕಥಂ ಏಕಕ್ಖಣೇ ಏಕಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಭಯಾರಮ್ಮಣಭಾವೋತಿ ಏದಿಸೀ ಚೋದನಾ ಅನವಕಾಸಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾಯ ದಿಟ್ಠಸಭಾವೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾಯ ತಿಲಕ್ಖಣಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೧೭೨) 'ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚ'ನ್ತಿಆದಿನಾ ಸಭಾವೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಕ್ಖಣೇ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಲಕ್ಖಣಜಾನನಂ ವಿಯ 'ಪಾಣೋ'ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಸದ್ಧಿಂಯೇವ 'ವಧಾಮಿ ನ'ನ್ತಿ ಜಾನಾತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಅಪರೇ ಪನ ಆಚರಿಯಾ ತತ್ಥಾಪಿ ಏವಂ ನ ಕಥೇನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹೋ"ತಿ ಅವತ್ವಾ "ಪಾಣೋ"ತಿ ವಚನಂ "ಮನುಸ್ಸೋ ಅಯ"ನ್ತಿ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ಕೇವಲಂ ಸತ್ತಸಞ್ಞಾಯ ಘಾತೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಪಾರಾಜಿಕಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। **ಚೇತೇತ್ವಾ**ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ। **ಪಕಪ್ಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಅಭಿವಿಚಾರೇತ್ವಾ, ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕರಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇದಾನಿ ಮನುಸ್ಸಅತ್ತಭಾವಂ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಕಲಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ**ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಉಪ್ಪನ್ನಕಲಲರೂಪತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। **ಕಲಲರೂಪಂ** ನಾಮ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಾನಂ

ಕಾಯವತ್ಥುಭಾವದಸಕವಸೇನ ಸಮತಿಂಸ ರೂಪಾನಿ, ನಪುಂಸಕಾನಂ ಕಾಯವತ್ಥುದಸಕವಸೇನ ವೀಸತಿ। ತತ್ಥ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಾನಂ ಕಲಲರೂಪಂ ಜಾತಿಉಣ್ಣಾಯ ಏಕೇನ ಅಂಸುನಾ ಉದ್ಧಟತೇಲಬಿನ್ದುಮತ್ತಂ ಹೋತಿ ಅಚ್ಛಂ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ –

> “ತಿಲತೇಲಸ್ಸ ಯಥಾ ಬಿನ್ದು, ಸಪ್ಪಿಮಣ್ಡೋ ಅನಾವಿಲೋ।
> ಏವಂವಣ್ಣಪ್ಪಟಿಭಾಗಂ, ‘ಕಲಲ’ನ್ತಿ ಪವುಚ್ಚತೀ”ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೨೩೫; ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೬; ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೧೭೨)।

ಏವಂ ಪರಿತ್ತಕಂ ವತ್ಥುಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಯಾವ ಮರಣಕಾಲಾ ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ವುಡ್ಢಿಪ್ಪತ್ತೋ ಅತ್ತಭಾವೋ ಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹೋ ನಾಮಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇದಞ್ಚ ಯೇಭುಯ್ಯವಸೇನೇವ ವುತ್ತಂ। ಓಪಪಾತಿಕಸಂಸೇದಜಾಪಿ ಹಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥುಯೇವ। **ಕಲಲಕಾಲೇಪೀ**ತಿ ಪರಮಸತ್ತಾಹೇಪಿ। ತತ್ಥ ಹಿ ಸನ್ತತಿವಸೇನ ಪವತ್ತಮಾನಂ ಕಲಲಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ, ನ ಪನ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ಕಲಲರೂಪಂ। ಪಟಿಸನ್ಧಿಚಿತ್ತೇನ ಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ತಿಂಸ ಕಮ್ಮಜರೂಪಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ತೇಸು ಪನ ಠಿತೇಸುಯೇವ ಸೋಳಸ ಭವಙ್ಗಚಿತ್ತಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ಏತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರೇ ಗಹಿತಪಟಿಸನ್ಧಿಕಸ್ಸ ದಾರಕಸ್ಸ ವಾ ಮಾತುಯಾ ವಾ ಪನಸ್ಸ ಅನ್ತರಾಯೋ ನತ್ಥಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಮರಣಸ್ಸ ಅನೋಕಾಸೋ ನಾಮ। **ಭೇಸಜ್ಜಸಮ್ಪದಾನೇನಾ**ತಿ ಗಬ್ಭಪಾತನಭೇಸಜ್ಜದಾನೇನ। **ತತೋ ವಾ ಉದ್ಧಮ್ಪೀ**ತಿ ಅಬ್ಬುದಪೇಸಿಕಾಲಾದೀಸುಪಿ। **ಜೀವಿತಾ ವಿಯೋಜೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಸನ್ತತಿವಿಕೋಪನವಸೇನ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯತೋ ಅಪನೇಯ್ಯ।

ಇಮಸ್ಸ ಪನತ್ಥಸ್ಸಾತಿ “ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಯ್ಯಾ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೭೨) ಇಮಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ। **ಆವಿಭಾವತ್ಥ**ನ್ತಿ ಪಕಾಸನತ್ಥಂ। ಪಾಣಸ್ಸ ಅತಿಪಾತೋ **ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ,** ಪಾಣವಧೋ ಪಾಣಘಾತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸತ್ತೋ**ತಿ ಖನ್ಧಸನ್ತಾನೋ। ತತ್ಥ ಹಿ ಸತ್ತಪಞ್ಞತ್ತಿ। **ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯ**ನ್ತಿ ರೂಪಾರೂಪಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ। ರೂಪಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯೇ ಹಿ ವಿಕೋಪಿತೇ ಇತರಮ್ಪಿ ತಂಸಮ್ಬನ್ಧತಾಯ ವಿನಸ್ಸತೀತಿ। **ಯಾಯ ಚೇತನಾಯಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪಾಣೇ ಪಾಣಸಞ್ಞಿನೋ ಕಾಯವಚೀದ್ವಾರಾನಂ ಅಞ್ಞತರದ್ವಾರಪ್ಪವತ್ತಾಯ ಯಾಯ ಚೇತನಾಯ। ಮನೋದ್ವಾರೇ ಪನ ಪವತ್ತಾಯ ವಧಕಚೇತನಾಯ ಪಾಣಾತಿಪಾತಭಾವೋ ನತ್ಥಿ। **ಸಾ ಚೇತನಾ**ತಿ ಸಾ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯುಪಚ್ಛೇದಕಉಪಕ್ಕಮಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಕಾಯವಚೀದ್ವಾರಾನಂ ಅಞ್ಞತರದ್ವಾರಪ್ಪವತ್ತಾ ವಧಕಚೇತನಾ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯಾಯ ಚೇತನಾಯ ಪವತ್ತಮಾನಸ್ಸ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಯಭೂತೇಸು ಮಹಾಭೂತೇಸು ಉಪಕ್ಕಮಕರಣಹೇತು ತಂಮಹಾಭೂತಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಮಹಾಭೂತಾ ನುಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸನ್ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೧೭೨), ಸಾ ತಾದಿಸಪಯೋಗಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಚೇತನಾ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ। ಲದ್ಧೂಪಕ್ಕಮಾನಿ ಹಿ ಮಹಾಭೂತಾನಿ ಇತರಭೂತಾನಿ ವಿಯ ನ ವಿಸದಾನೀತಿ ಸಮಾನಜಾತಿಕಾನಂ ಕಾರಣಂ ನ ಹೋನ್ತೀತಿ।

ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಪಾಣಾತಿಪಾತೀ**। ಸಂಸಗ್ಗೇ ಅಯಮೀಕಾರೋ। ತೇನಾಹ “**ವುತ್ತಚೇತನಾಯ ಸಮಙ್ಗಿಪುಗ್ಗಲೋ**”ತಿ। ಸಕೋ ಹತ್ಥೋ **ಸಹತ್ಥೋ,** ತೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಪಯೋಗೋ **ಸಾಹತ್ಥಿಕೋ**। ನಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ **ನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ,** ಸೋವ **ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೋ**। ಏವಂ **ಆಣತ್ತಿಕೋ**। **ವಿಜ್ಜಾಮಯೋ** ಮನ್ತಪರಿಜಪ್ಪನಯೋಗೋ। **ಇದ್ಧಿಮಯೋ** ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಜಿದ್ಧಿಮಯೋ।

ಇದಾನಿ ಯಥಾವುತ್ತೇಯೇವ ಛ ಪಯೋಗೇ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ತತ್ಥಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಛಸು ಪಯೋಗೇಸು। **ಸಾಹತ್ಥಿಕೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಹತ್ಥೋ ಉಪಲಕ್ಖಣಭಾವೇನ ಗಹಿತೋತಿ ಆಹ “**ಕಾಯೇನ ವಾ**”ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಕಾಯೇನಾ**ತಿ ಹತ್ಥೇನ ವಾ ಪಾದೇನ ವಾ ಮುಟ್ಠಿನಾ ವಾ ಜಾಣುನಾ ವಾ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗೇನ। ಕಾಯೇಕದೇಸೋ ಹೇತ್ಥ ಹತ್ಥಾದಿಕಾಯೋ ಅವಯವೇ ಸಮುದಾಯೋಪಚಾರೋ ಯಥಾ “**ಗಾಮೋ ದಡ್ಢೋ**”ತಿ। **ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧೇನಾ**ತಿ ಕಾಯತೋ ಅಮೋಚಿತೇನ ಅಸಿಆದಿನಾ ಪಹರಣೇನ। **ಪಹರಣ**ನ್ತಿ ಕಾಯವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಹಿತಾಯ ವಧಕಚೇತನಾಯ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ಥಸಾಧನಂ। ಕಾಯೇನ ವಾ

ಸತ್ತಿಆದೀನಂ, ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧೇನ ವಾ ಉಸುಯನ್ತಪಾಸಾಣಾದೀನಂ ನಿಸ್ಸಜ್ಜನನ್ತಿ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ತತ್ಥಾತಿ** ತೇಸು ಸಾಹತ್ಥಿಕನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೇಸು । **ಉದ್ದಿಸ್ಸಾನುದ್ದಿಸ್ಸಭೇದತೋತಿ** ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಚ ಅನುದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಚ ಪವತ್ತಿಭೇದೇನ। ಉದ್ದಿಸನಂ **ಉದ್ದಿಸೋ,** ಸೋ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಉದ್ದಿಸಕೋ,** ಪಯೋಗೋ, ತಸ್ಮಿಂ। ಬಜ್ಝತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಬದ್ಧೋ,** ಕಮ್ಮಮೇವ ಬದ್ಧೋ **ಕಮ್ಮಬದ್ಧೋ,** ಪಾಣಾತಿಪಾತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಬನ್ಧನಂ **ಬದ್ಧೋ,** ಕಮ್ಮುನಾ ಬದ್ಧೋ **ಕಮ್ಮಬದ್ಧೋ,** ಸೋ ಅಸ್ಸ ಹೋತಿ, ಪಾಣಾತಿಪಾತಕಮ್ಮಮಸ್ಸ ಸಿದ್ಧನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಉಭಯತ್ಥಾಪೀತಿ** ಉದ್ದಿಸಕೇ, ಅನುದ್ದಿಸಕೇ ಚಾತಿ ದ್ವೀಸುಪಿ। ಪಚ್ಛಾ ವಾ ತೇನೇವ ರೋಗೇನ ಮರತೂತಿ ಯೋಜನಾ। **ಪಹರಿತಕ್ಖಣೇಯೇವಾತಿ** ಮರಣಾಯ ಪಹೋನಕಪ್ಪಹಾರಸ್ಸ ಲದ್ಧಕ್ಖಣೇಯೇವ ಕಮ್ಮಬದ್ಧೋ। ಯದಿ ಅವಸ್ಸಂ ತೇನ ಮರತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸಚೇ ಪನ ಮರಣಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಪಹಾರಂ ದತ್ವಾ ತೇನ ಅಮತಸ್ಸ ಪುನ ಅಞ್ಞೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಪಹಾರೇ ದಿನ್ನೇ ಪಚ್ಛಾಪಿ ಪಠಮಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ಮರತಿ, ತದಾವ ಕಮ್ಮಬದ್ಧೋ। ಅಥ ದುತಿಯಪಹಾರೇನ ಮರತಿ , ನತ್ಥಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ। ಉಭಯೇಹಿ ಮತೇಪಿ ಪಠಮಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ಕಮ್ಮಬದ್ಧೋ, ಉಭಯೇಹಿಪಿ ಅಮತೇ ನೇವತ್ಥಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ। ಏಸ ನಯೋ ಬಹೂಹಿಪಿ ಏಕಸ್ಸ ಪಹಾರೇ ದಿನ್ನೇ। ತತ್ರಾಪಿ ಹಿ ಯಸ್ಸ ಪಹಾರೇನ ಮರತಿ, ತಸ್ಸೇವ ಕಮ್ಮಬದ್ಧೋತಿ। **ಆಣಾಪನಂ** ನಾಮ ವಚೀವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಹಿತಾಯ ವಧಕಚೇತನಾಯ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ಥಸಾಧನಂ।

ಇದಾನಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಆಣತ್ತಿಕಪಯೋಗೇ ಸಙ್ಕೇತವಿಸಙ್ಕೇತಭಾವಜಾನನತ್ಥಂ ಛಬ್ಬಿಧಂ ನಿಯಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಆಣತ್ತಿಕಪಯೋಗೇ। **ಆಣತ್ತಿನಿಯಾಮಕಾತಿ** ಆಣತ್ತಿಕಪಯೋಗಸಾಧಿಕಾ। ಏತೇಸು ಹಿ ಅವಿರಜ್ಝಿತೇಸುಯೇವ ಆಣತ್ತಿಕಪಯೋಗೋ ಹೋತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾತಿ।

ಪುಗ್ಗಲೋತಿ ಮಾರೇತಬ್ಬೋ ಪುಗ್ಗಲೋ। ತೇನಾಹ **"ಯಂ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಆಣಾಪಕಸ್ಸ ಆಪತ್ತೀತಿ** ಆಣಾಪಕಸ್ಸ ಆಣತ್ತಿಕ್ಖಣೇ ಆಪತ್ತಿ, ಆಣತ್ತಸ್ಸ ಮಾರಣಕ್ಖಣೇ। **ಆಣಾಪಕೋ ಮುಚ್ಚತೀತಿ** ಆಣತ್ತಸ್ಸೇವ ಕಮ್ಮಬದ್ಧೋ, ವತ್ಥುವಿಸೇಸೇನ ಪನೇತ್ಥ ಕಮ್ಮವಿಸೇಸೋ ಚ ಆಪತ್ತಿವಿಸೇಸೋ ಚ ಹೋತೀತಿ। **"ಪುರೇಭತ್ತಂ ಮಾರೇಹೀ"ತಿ ಆಣತ್ತೋ ಪುರೇಭತ್ತಮೇವ ಮಾರೇತೀತಿ** "ಅಜ್ಜ ಸ್ವೇ"ತಿ ಅನಿಯಮೇತ್ವಾ "ಪುರೇಭತ್ತಂ ಮಾರೇಹೀ"ತಿ ಆಣತ್ತೋ ಯದಾ ಕದಾಚಿ ಪುರೇಭತ್ತಂ ಮಾರೇತಿ। ಯೋ ಪನ "ಅಜ್ಜ ಪುಬ್ಬಣ್ಹೇ"ತಿ ವುತ್ತೋ ಮಜ್ಝನ್ಹೇ ವಾ ಸಾಯನ್ಹೇ ವಾ ಸ್ವೇ ವಾ ಪುಬ್ಬಣ್ಹೇ ಮಾರೇತಿ, ವಿಸಙ್ಕೇತೋ ಹೋತಿ, ಆಣಾಪಕಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಕಮ್ಮಬದ್ಧೋ। ಪುಬ್ಬಣ್ಹೇ ಮಾರೇತುಂ ವಾಯಮನ್ತಸ್ಸ ಮಜ್ಝನ್ಹೇ ಜಾತೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏತೇನ ನಯೇನ ಸಬ್ಬಕಾಲಪ್ಪಭೇದೇಸು ಸಙ್ಕೇತವಿಸಙ್ಕೇತತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಏವಂ ವತ್ಥುಕಾಲೇಸು ಸಙ್ಕೇತವಿಸಙ್ಕೇತತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಓಕಾಸಾದೀಸು ಸಙ್ಕೇತವಿಸಙ್ಕೇತತಂ ಅತಿದಿಸನ್ತೋ **"ಇಮಿನಾ ನಯೇನಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಓಕಾಸೋತಿ** (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೧೭೪) ಗಾಮೋ ವಾ ವನಂ ವಾ ಗೇಹದ್ವಾರಂ ವಾತಿ ಏವಮಾದಿಕೋ। **ಆವುಧನ್ತಿ** ಅಸಿ ವಾ ಉಸು ವಾ ಸತ್ತಿ ವಾತಿ ಏವಮಾದಿ। **ಇರಿಯಾಪಥೋತಿ** ಮಾರೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಗಮನಂ ವಾ ನಿಸಜ್ಜಾ ವಾತಿ ಏವಮಾದಿ। **ಕಿರಿಯಾವಿಸೇಸೋತಿ** ವಿಜ್ಝನಂ ವಾ ಛೇದನಂ ವಾ ಭೇದನಂ ವಾ ಸಙ್ಖಮುಣ್ಡಕಂ ವಾತಿ ಏವಮಾದಿ। ಇಮೇಸು ಯಥಾ ಯಥಾ ವಧಕೋ ಆಣತ್ತೋ, ತಥಾ ತಥಾ ಕತೇ ಆಣಾಪಕಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ, ಅಞ್ಞಥಾ ಕತೇ ವಿಸಙ್ಕೇತೋ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ **"ಇಮಿನಾ ನಯೇನಾ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬತ್ಥಾತಿ** ಓಕಾಸಾದೀಸು ಚತೂಸು। ಹೋತಿ ಚೇತ್ಥ -

"ಯಥಾಣತ್ತಿವಸೇನೇವ, ಆಣತ್ತೇನ ಕತೇ ಸತಿ।
ಆಣಾಪಕಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ, ವಿಸಙ್ಕೇತೋಞ್ಞಥಾ ಕತೇ"ತಿ॥

ಆಣತ್ತಿಯಂ ಪನ ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋ - **ಅಧಿಟ್ಠಾಯಾತಿ** ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಆಣಾಪೇತಿ "ಏವಂ ವಿಜ್ಝ, ಏವಂ ಪಹರ, ಏವಂ ಘಾತೇಹೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೭೪) ವುತ್ತಾಯ ಪಾಳಿಯಾ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಞಾತಬ್ಬೋ।

ಓಪತನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಓಪಾತೋ,** ಆವಾಟೋ, ತಸ್ಸ ಖಣನಂ **ಓಪಾತಕ್ಖಣನಂ। ಅಪಸ್ಸೇನಸಂವಿಧಾನನ್ತಿ** (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೧೭೭) ಅಪಸ್ಸೇನಸ್ಸ ಸಂವಿಧಾನಂ। ನಿಚ್ಚಪರಿಭೋಗೋ ಮಞ್ಚೋ ವಾ ಪೀಠಂ ವಾ ಅಪಸ್ಸೇನಫಲಕಂ ವಾ ದಿವಾಟ್ಠಾನೇ ನಿಸೀದನ್ತಸ್ಸ ಅಪಸ್ಸೇನಕತ್ಥಮ್ಭೋ ವಾ ತತ್ಥಜಾತಕರುಕ್ಖೋ ವಾ ಚಙ್ಕಮೇ ಅಪಸ್ಸಾಯ ತಿಟ್ಠನ್ತಸ್ಸ ಆಲಮ್ಬನರುಕ್ಖೋ ವಾ ಆಲಮ್ಬನಫಲಕಂ ವಾ, ಸಬ್ಬಮ್ಪೇತಂ ಅಪಸ್ಸನೀಯಟ್ಠೇನ **ಅಪಸ್ಸೇನಂ** ನಾಮ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಪಸ್ಸೇನೇ ಯಥಾ ಅಪಸ್ಸಯನ್ತಂ ವಿಜ್ಝತಿ ವಾ ಭಿನ್ದತಿ ವಾ, ತಥಾ ಕತ್ವಾ ವಾಸಿಫರಸುಸತ್ತಿಆರಕಣ್ಟಕಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ಸತ್ಥಸ್ಸ ಠಪನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಉಪನಿಕ್ಖಿಪನಂ ನಾಮ ಸಮೀಪೇ ನಿಕ್ಖಿಪನಂ। ಮನಾಪಸ್ಸ ವಾ ಅಮನಾಪಸ್ಸ ವಾ ರೂಪಸ್ಸ ಉಪಹರಣಂ ಸಮೀಪೇ ಠಪನಂ **ರೂಪೂಪಹಾರೋ,** ಅತ್ತನಾ ವಾ ಯಕ್ಖಪೇತಾದಿವೇಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನಂ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಸದ್ದೂಪಹಾರಾದೀನಂ ಗಹಣಂ। **ಏತ್ಥಾಪೀತಿ** ಥಾವರಪಯೋಗೇಪಿ । ಉದ್ದಿಸ್ಸಾನುದ್ದಿಸ್ಸಭೇದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಯತೋ ತತ್ಥಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಕಮ್ಮಬದ್ಧೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ - ಮೂಲಟ್ಠೇನ ಓಪಾತಾದೀಸು ಪರೇಸಂ ಮೂಲೇನ ವಾ ಮುಧಾ ವಾ ದಿನ್ನೇಸುಪಿ ಯದಿ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಕೋಚಿ ಮರತಿ, ಮೂಲಟ್ಠಸ್ಸೇವ ಕಮ್ಮಬದ್ಧೋ। ಯದಿಪಿ ತೇನ, ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ತತ್ರ ಓಪಾತೇ ವಿನಾಸೇತ್ವಾ ಭೂಮಿಸಮೇ ಕತೇಪಿ ಪಂಸುಹಾರಕಾ ವಾ ಪಂಸುಂ ಗಣ್ಹನ್ತಾ, ಮೂಲಖಣಕಾ ವಾ ಮೂಲಾನಿ ಖಣನ್ತಾ ಆವಾಟಂ ಕರೋನ್ತಿ, ದೇವೇ ವಾ ವಸ್ಸನ್ತೇ ಕದ್ದಮೋ ಜಾಯತಿ, ತತ್ಥ ಚ ಕೋಚಿ ಓತರಿತ್ವಾ ವಾ ಲಗ್ಗಿತ್ವಾ ವಾ ಮರತಿ, ಮೂಲಟ್ಠಸ್ಸೇವ ಕಮ್ಮಬದ್ಧೋ। ಯದಿ ಪನ ಯೇನ ಲದ್ಧಂ, ಸೋ ವಾ ಅಞ್ಞೋ ವಾ ವಿತ್ಥತತರಂ ವಾ ಗಮ್ಭೀರತರಂ ವಾ ಕರೋತಿ, ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಚ ಕೋಚಿ ಮರತಿ, ಉಭಯೇಸಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಬದ್ಧೋ। ಯಥಾ ತು ಮೂಲಾನಿ ಮೂಲೇಹಿ ಸಂಸನ್ದನ್ತಿ, ತಥಾ ತತ್ಥ ಥಲೇ ಕತೇ ಮುಚ್ಚತಿ। ಏವಂ ಅಪಸ್ಸೇನಸಂವಿಧಾನಾದೀಸುಪಿ ಯಾವ ತೇಸಂ ಪವತ್ತಿ, ತಾವ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಕಮ್ಮಬದ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ವಿಜ್ಜಾಪರಿಜಪ್ಪನನ್ತಿ ಆಥಬ್ಬಣಿಕೇಹಿ, ವಿಜ್ಜಾಧರೇಹಿ ಚ ಮನ್ತಪರಿಜಪ್ಪನಂ। **ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಜಾಯ ಇದ್ಧಿಯಾತಿ** ಸಾತಿಸಯಕಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತಾಯ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೇನ ಸಹಜಾತಾಯ ಇದ್ಧಿಯಾ, ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಾ ವಿಪಾಕಭಾವೇನ ಜಾತಾಯ ಇದ್ಧಿಯಾ। **ಪಯೋಜನನ್ತಿ** ಪವತ್ತನಂ, ಕರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ, ದಾಠಾವುಧಾದೀನಂ ದಾಠಾಕೋಟನಾದೀನಮಿವ ಮಾರಣತ್ಥಂ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಜಿದ್ಧಿವಿಕಾರಕರಣನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಕಮ್ಮಸಾಧನೋ ವಾಯಂ ಹಾರಕಸದ್ದೋ ಬಹುಲಂವಿಧಾನೇನ ತತ್ಥಾಪಿ **ಣ್ವು**ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಸಿಜ್ಝನತೋತಿ ಆಹ **"ಅಥ ವಾ"**ತಿಆದಿ। ಜೀವಿತಹರಣಕಂ, ಉಪನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಂ ವಾ ಸತ್ಥಮೇವ ಹಾರಕನ್ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೧೭೨) ವಿಕಪ್ಪದ್ವಯೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಸತ್ಥಞ್ಚ ತಂ ಹಾರಕಞ್ಚಾತಿ ಸತ್ಥಹಾರಕ"**ನ್ತಿ। "ಹಾರಕಸತ್ಥ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ವಿಸೇಸನಸ್ಸ ಪರನಿಪಾತಂ ಕತ್ವಾ ಏವಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಪರಿಯೇಸೇಯ್ಯಾತಿ** ಗವೇಸೇಯ್ಯ। **"ಯಥಾ ಲಭತಿ, ತಥಾ ಕರೇಯ್ಯಾ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ಅಧಿಪ್ಪಾಯತ್ಥಮಾಹ, **"ಉಪನಿಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯಾ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಿಖಾಪತ್ತಮತ್ಥಂ। ಇತರಥಾ ಹಿ "ಪರಿಯೇಸೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಇಮಸ್ಸ "ಉಪನಿಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ ನ ಸಿಯಾ। **ಪರಿಯಿಟ್ಠಮತ್ತೇಯೇವಾತಿ** ಪರಿಯೇಸಿತಮತ್ತೇಯೇವ। ಯದಿ ಏವಂ ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಪಾಳಿಯಂ "ಸತ್ಥಹಾರಕಂ ವಾಸ್ಸ ಪರಿಯೇಸೇಯ್ಯಾತಿ ಅಸಿಂ ವಾ ಸತ್ತಿಂ ವಾ ಭೇಣ್ಡಿಂ ವಾ ಲಗುಳಂ ವಾ ಪಾಸಾಣಂ ವಾ ಸತ್ಥಂ ವಾ ವಿಸಂ ವಾ ರಜ್ಜುಂ ವಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೭೨) ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಪದಭಾಜನೇ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಅಸ್ಸಾತಿ** "ಸತ್ಥಹಾರಕಂ ವಾಸ್ಸ ಪರಿಯೇಸೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಪದಸ್ಸ। ಬ್ಯಞ್ಜನಾನುರೂಪತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಕತ್ವಾ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಅವುತ್ತತ್ತಾ **"ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಸತಿ ಹಿಂಸತೀತಿ **ಸತ್ಥಂ,** ಸಸನ್ತಿ ಹಿಂಸನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ ವಾ **ಸತ್ಥಂ। ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ "ಸತ್ತಿಂ ವಾ"ತಿಆದಿಪಾಳಿಸೇಸಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ತತ್ಥ **ಲಗುಳನ್ತಿ** ಮುಗ್ಗರೋ। **ಸತ್ಥನ್ತಿ** ವುತ್ತಾವಸೇಸಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುಖಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಯೋ ಏವಂ ಮರತೀತಿ ಯೋ ಸತ್ಥಂ ವಾ ಆಹರಿತ್ವಾ, ವಿಸಂ ವಾ ಖಾದಿತ್ವಾ, ರಜ್ಜುಯಾ ವಾ ಉಬ್ಬನ್ಧಿತ್ವಾ, ಸೋಬ್ಭಾದೀಸು ವಾ ಪತಿತ್ವಾ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ವಾ ಅಗ್ಗಿಪವೇಸನಉದಕಪವೇಸನಾದೀಹಿ ಉಪಾಯೇಹಿ ಮರತಿ। **"ಸೋ ಧನಂ ವಾ ಲಭತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನಾತಿ** ಸೋ ಧನಂ ವಾ ಲಭತಿ, ಯಸಂ ವಾ ಲಭತಿ, ಸಗ್ಗಂ ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ಧಮ್ಮೋ ವಾಸ್ಸ ಹೋತೀತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ।

ಕಿಮನೇನ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ **“ಏತೇನಾ”**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಏತೇನಾತಿ** “ಮರಣವಣ್ಣಂ ವಾ ಸಂವಣ್ಣೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಏತೇನ ವಚನೇನ। **ನಯಿಧ ಏವನ್ತಿ** ಇಧ ಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹಪಾರಾಜಿಕೇ ನ ಏವಂ, ನ ಪರಿಯಾಯಕಥಾಯ ಮುಚ್ಚತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **“ಸಂವಣ್ಣೇಯ್ಯಾ”**ತಿಆದಿ।

“ಸತ್ಥಂ ವಾ ಆಹರಾ”ತಿಆದಿನಾತಿ ಏತ್ಥ **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ “ವಿಸಂ ವಾ ಖಾದ, ರಜ್ಜುಯಾ ವಾ ಉಬ್ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಕಾಲಂ ಕರೋಹಿ, ಸೋಬ್ಭೇ ವಾ ನರಕೇ ವಾ ಪಪಾತೇ ವಾ ಪಪತಾ”ತಿಆದಿಂ (ಪಾರಾ॰ ೧೭೨) ಸಬ್ಬಂ ಮರಣೂಪಾಯಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಏತ್ಥ ಚ **ನರಕೋ** (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೧೭೨) ನಾಮ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಫಲನ್ತಿಯಾ ಭೂಮಿಯಾ ಸಯಮೇವ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಮಹಾದರೀ, ಯತ್ಥ ಹತ್ಥೀಪಿ ಪತನ್ತಿ, ಚೋರಾಪಿ ನಿಲೀಯಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। **ಪಪಾತೋತಿ** ಪಬ್ಬತನ್ತರೇ ವಾ ಥಲನ್ತರೇ ವಾ ಏಕತೋ ಛಿನ್ನೋ। **ಪಾಪಕೇನಾತಿ** ಲಾಮಕೇನ। **ದುಜ್ಜೀವಿತೇನಾತಿ** ದುಕ್ಖಬಹುಲತ್ತಾ ದುಕ್ಖೇನ ಜೀವಿತೇನ। **ಮತಂ ತೇ ಜೀವಿತಾ ಸೇಯ್ಯಾತಿ** ತವ ಮರಣಂ ಜೀವಿತಾ ಸುನ್ದರತರಂ। ಚಿತ್ತಮಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಚಿತ್ತೋ।** ತಥಾ **ಮನೋ। ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ “ಸಬ್ಬಮತ್ಥೀತಿ ಖೋ, ಕಚ್ಚಾನ, ಅಯಮೇಕೋ ಅನ್ತೋ, ಸಬ್ಬಂ ನತ್ಥೀತಿ ಖೋ, ಕಚ್ಚಾನ, ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಅನ್ತೋ”ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೫; ೩.೯೦) ವಿಯ ನಿದಸ್ಸನೇ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ ಬುದ್ಧಿಯಂ ವಿಪರಿವತ್ತಮಾನಸ್ಸ ಮರಣಸ್ಸ ನಿದಸ್ಸನತೋ। ತೇನೇವಾಹ “ಮತಂ ತೇ ಜೀವಿತಾ ಸೇಯ್ಯೋ”ತಿಆದಿ।

ನನು ಚೇತ್ಥ “ಮನೋ”ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ಅತ್ಥತೋ ಚಿತ್ತಮೇವ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ “ಏತ್ಥ ಚಾ”ತಿಆದಿ। **ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥದೀಪನತ್ಥಂ ವುತ್ತನ್ತಿ** ನಾಯಂ ಚಿತ್ತಸದ್ದೋ “ಚಿತ್ತಸಙ್ಕಪ್ಪೋ”ತಿಆದೀಸು (ಪಾರಾ॰ ೧೭೧) ವಿಯ ವಿಚಿತ್ತಾದಿಅತ್ಥೋ, ಅಥ ಖೋ ವಿಞ್ಞಾಣವಚನೋತಿ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥದೀಪನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಇಮಿನಾ ಪುನರುತ್ತಿದೋಸಾಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕಥಮೇತಂ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಆಹ **“ತೇನೇವಸ್ಸಾ”**ತಿಆದಿ। ಚಿತ್ತೋ ನಾನಾಪ್ಪಕಾರಕೋ ಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಚಿತ್ತಸಙ್ಕಪ್ಪೋ।** ವಿಚಿತ್ತತ್ಥೋ ಹೇತ್ಥ ಚಿತ್ತಸದ್ದೋ “ನಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಞ್ಞಂ ಏಕನಿಕಾಯಮ್ಪಿ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮಿ ಏವಂ ಚಿತ್ತಂ, ಯಥಯಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾ”ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೧೦೦) ವಿಯ। ತೇನಾಹ **“ವಿಚಿತ್ತಸಙ್ಕಪ್ಪೋ”**ತಿ। **ಏತ್ಥಾಪಿ ಇತಿಸದ್ದೋ ಆಹರಿತಬ್ಬೋತಿ** “ಚಿತ್ತಸಙ್ಕಪ್ಪೋ”ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪದೇಪಿ ಅಧಿಕಾರವಸೇನ ಇತಿಸದ್ದೋ ಆಹರಿತಬ್ಬೋ। ಇದಞ್ಚ “ಇತಿ ಚಿತ್ತಸಙ್ಕಪ್ಪೋ”ತಿ ಏವಂ ಅವುತ್ತಮ್ಪಿ ಅಧಿಕಾರತೋ ವುತ್ತಮೇವ ಹೋತೀತಿ। **ಸಙ್ಕಪ್ಪೋತಿ** ಚೇತ್ಥ “ತಕ್ಕೋ ವಿತಕ್ಕೋ ಸಙ್ಕಪ್ಪೋ”ತಿಆದೀಸು (ಧ॰ ಸ॰ ೭) ವಿಯ ನ ವಿತಕ್ಕಸ್ಸೇವ ನಾಮಂ, ಅಥ ಖೋ ತಸ್ಸ ಚ ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಸಙ್ಕಪ್ಪೋತಿ ಚಾ”**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। **ಸಂವಿದಹನಮತ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಸಞ್ಞಾಚೇತನಾವಿತಕ್ಕಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಸಂವಿದಹನಸ್ಸ। ಸಾಮಞ್ಞತ್ಥೋ ಹೇತ್ಥ ಮತ್ತಸದ್ದೋ “ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮತ್ತಂ ಭೋಜೇತೀ”ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ತೇನಾಹ **“ತಞ್ಚ ಸಂವಿದಹನ”**ನ್ತಿಆದಿ। ಇಮಿನಾ ಸಂವಿದಹನಂ ನಾಮೇತ್ಥ ನ ವಿಧಾನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ** ನಾಮ ವಿತಕ್ಕೋ।

ಉಚ್ಚಾವಚೇನ ಕಾರಣೇನಾತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೧೭೨) ಮಹನ್ತಾಮಹನ್ತೇನ ಉಪಾಯೇನ। ತತ್ಥ ಮರಣವಣ್ಣಸಂವಣ್ಣನೇ ತಾವ ಜೀವಿತೇ ಆದೀನವದಸ್ಸನವಸೇನ ಅವಚಾಕಾರತಾ, ಮರಣೇ ವಣ್ಣಭಣನವಸೇನ ಉಚ್ಚಾಕಾರತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಮಾದಪನೇ ಪನ ಮುಟ್ಠಿಜಾಣುನಿಪ್ಫೋಥನಾದೀಹಿ ಮರಣಸಮಾದಪನವಸೇನ ಉಚ್ಚಾಕಾರತಾ, ಏಕತೋ ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ನಖೇ ವಿಸಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಮರಣಾದಿಸಮಾದಪನವಸೇನ ಅವಚಾಕಾರತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಏವಂ ಅಸಾಧಾರಣವಿನಿಚ್ಛಯಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಾಧಾರಣವಿನಿಚ್ಛಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ವೇಸಾಲಿಯ”**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಓಪಾತಕ್ಖಣನಾದೀಸು ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಸಚೇಪಿ ಜಾತಪಥವಿಂ ಖಣತಿ, ಪಾಣಾತಿಪಾತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಪಯೋಗತ್ತಾ ಪಯೋಗೇ ಪಯೋಗೇ ದುಕ್ಕಟಂ। ಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹೋ ನಾಗಸುಪಣ್ಣಾದಿಸದಿಸೋ ತಿರಚ್ಛಾನಗತೋ **ತಿರಚ್ಛಾನಗತಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹೋ,** ಯಕ್ಖೋ ಚ ಪೇತೋ ಚ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹೋ ಚ **ಯಕ್ಖಪೇತತಿರಚ್ಛಾನಗತಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹಾ,** ತೇಸಂ। **“ತಥಾ”**ತಿ ಇಮಿನಾ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ ಅತಿದಿಸತಿ। ಇದಾನಿ **“ಇಮಿನಾ ನಯೇನಾ”**ತಿಆದಿನಾ ಅಪಸ್ಸೇನಸಂವಿಧಾನಾದೀಸುಪಿ ಯಥಾವುತ್ತಆಪತ್ತಿಭೇದಂ ಅತಿದಿಸತಿ। **ಸಬ್ಬತ್ಥಾತಿ** ಅಪಸ್ಸೇನಸಂವಿಧಾನಾದೀಸು ಸಬ್ಬೇಸು ಪಯೋಗೇಸು।

ಇದಾನಿ ಅನಾಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಏತ್ಥ ಚ **“ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚಾ”**ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೧೮೯) ಇದಂ ಮರಣಸಂವತ್ತನಿಕಉಪಕ್ಕಮಸ್ಸ ಅಸಲ್ಲಕ್ಖಣಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ , **“ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸಾ”**ತಿ ಇದಂ ಪನ ಮರಣಸಂವತ್ತನಿಕಉಪಕರಣಸ್ಸ ಅಜಾನನಂ ಸನ್ಧಾಯ, **“ನಮರಣಾಧಿಪ್ಪಾಯಸ್ಸಾ”**ತಿ ಇದಂ ಉಪಕ್ಕಮಂ ಜಾನನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಮರಣಾಧಿಪ್ಪಾಯಸ್ಸ ಅಭಾವಂ। ತೇನಾಹ **“ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚಾ”**ತಿಆದಿ। **ಅಚೇತೇತ್ವಾ**ತಿ ಅಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ, ವಿರಜ್ಝಿತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಮುಸಲುಸ್ಸಾಪನವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ವಿಯಾತಿ “ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಅಞ್ಞತರೋ ಭಿಕ್ಖು ಭತ್ತಗ್ಗೇ ಅನ್ತರಘರೇ ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತೋ ಮುಸಲೇ ಉಸ್ಸಿತೇ ಏಕಂ ಮುಸಲಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ದುತಿಯೋ ಮುಸಲೋ ಪರಿಪತಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ದಾರಕಸ್ಸ ಮತ್ಥಕೇ ಅವತ್ಥಾಸಿ। ಸೋ ಕಾಲಮಕಾಸಿ। ತಸ್ಸ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಅಹೋಸಿ…ಪೇ॰… ಕಿಂಚಿತ್ತೋ ತ್ವಂ ಭಿಕ್ಖೂತಿ। ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಅಹಂ ಭಗವಾತಿ। ಅನಾಪತ್ತಿ ಭಿಕ್ಖು ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚಾ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೮೦) ಇಮಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ವಿಯ।

ವಿಸಗತಪಿಣ್ಡಪಾತವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ವಿಯಾತಿ “ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಅಞ್ಞತರೋ ಪಿಣ್ಡಚಾರಿಕೋ ಭಿಕ್ಖು ವಿಸಗತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಪಟಿಕ್ಕಮನಂ ಹರಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಗ್ಗಕಾರಿಕಂ ಅದಾಸಿ। ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಕಾಲಮಕಂಸು। ತಸ್ಸ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಅಹೋಸಿ…ಪೇ॰… ಕಿಂಚಿತ್ತೋ ತ್ವಂ ಭಿಕ್ಖೂತಿ। ನಾಹಂ ಭಗವಾ ಜಾನಾಮೀತಿ। ಅನಾಪತ್ತಿ ಭಿಕ್ಖು ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸಾ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೮೧) ಇಮಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ವಿಯ।

ಭೇಸಜ್ಜವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ವಿಯಾತಿ “ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಅಞ್ಞತರಾ ವಞ್ಝಾ ಇತ್ಥೀ ಕುಲೂಪಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಏತದವೋಚ “ಇಙ್ಘಾಯ್ಯ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಜಾನಾಹಿ, ಯೇನಾಹಂ ವಿಜಾಯೇಯ್ಯ'ನ್ತಿ। 'ಸುಟ್ಠು ಭಗಿನೀ'ತಿ ತಸ್ಸಾ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಅದಾಸಿ। ಸಾ ಕಾಲಮಕಾಸಿ। ತಸ್ಸ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಅಹೋಸಿ…ಪೇ॰… ಅನಾಪತ್ತಿ ಭಿಕ್ಖು ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೮೭) ಇಮಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ವಿಯ। ಇಧ **ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಾ** ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪಿತಭಿಕ್ಖೂ, ತೇಸಂ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಅವಸೇಸಾನಂ ಮರಣವಣ್ಣಸಂವಣ್ಣನಕಾದೀನಂ ಆಪತ್ತಿಯೇವ।

ಅಥ ಕಥಂ ದುಕ್ಖವೇದನನ್ತಿ, ನನು ರಾಜಾನೋ ಚೋರಂ ದಿಸ್ವಾ ಹಸಮಾನಾಪಿ “ಗಚ್ಛಥ, ನಂ ಘಾತೇಥಾ”ತಿ ವದನ್ತೀತಿ? ಸಚ್ಚಂ ಹಸಮಾನಾ ವದನ್ತಿ, ಸೋ ಪನ ಹಾಸೋ ತೇಸಂ ಅಞ್ಞವಿಸಯೋ, ಸನ್ನಿಟ್ಠಾಪಕಚೇತನಾ ದುಕ್ಖಸಮ್ಪಯುತ್ತಾವ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** “ಸಚೇಪಿ ಹಿ ಸಿರಿಸಯನಂ ಆರುಳ್ಹೋ ರಜ್ಜಸಮ್ಪತ್ತಿಸುಖಮನುಭವನ್ತೋ ರಾಜಾ 'ಚೋರೋ ದೇವ ಆನೀತೋ'ತಿ ವುತ್ತೇ 'ಗಚ್ಛಥ ನಂ ಮಾರೇಥಾ'ತಿ ಹಸಮಾನೋ ಭಣತಿ, ದೋಮನಸ್ಸಚಿತ್ತೇನೇವ ಭಣತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸುಖವೋಕಿಣ್ಣತ್ತಾ, ಪನ ಅನುಪ್ಪಬನ್ಧಾಭಾವಾ ಚ ದುಜ್ಜಾನಮೇತಂ ಪುಥುಜ್ಜನೇಹೀ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೧೭೯)।

ತತಿಯಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಚತುತ್ಥಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ

ಅನಭಿಜಾನನ್ತಿ ನ ಅಭಿಜಾನಂ। ಯೇನ ಹಿ ಯೋ ಧಮ್ಮೋ ಅಧಿಗತೋ, ಸೋ ತಸ್ಸ ಪಾಕಟೋ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ಸಕಸನ್ತಾನೇ”**ತಿಆದಿ। **ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಾನ**ನ್ತಿ ಪಕತಿಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಉತ್ತರಿತರಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ, ಉಕ್ಕಟ್ಠಮನುಸ್ಸಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಮಹಗ್ಗತಲೋಕುತ್ತರಭೂತಂ ಅಧಿಗತಧಮ್ಮಂ। ಅಥ ವಾ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾತಿ **ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮೋ। ಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮೋ** ನಾಮ ವಿನಾ ಭಾವನಾಮನಸಿಕಾರೇನ ಪಕತಿಯಾ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಬ್ಬೋ ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಧಮ್ಮೋ। ಸೋ ಹಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಚಿತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನಮತ್ತೇನ ಇಜ್ಝನತೋ ತೇಸಂ ಸೋ ಭಾವಿತಧಮ್ಮೋ ವಿಯ ರಿತೋತಿ ತಥಾ ವುತ್ತೋ, ಮನುಸ್ಸಗ್ಗಹಣಞ್ಚೇತ್ಥ ತೇಸು ಬಹುಲಂ ಪವತ್ತನತೋ। ಝಾನಾದಿಕಂ ಪನ ತಬ್ಬಿಧುರನ್ತಿ ತತುತ್ತರಿ, ಇತಿ ಉತ್ತರಿ ಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾತಿ **ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮೋ,** ತಂ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮನ್ತಿ ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಸಮುದಾಚರನ್ತೋ**ತಿ ಆರೋಚೇನ್ತೋ।

ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾ ಸಬ್ಬಾವ ಪಞ್ಞಾ "ಞಾಣ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಇಧ ಪನ ಮಹಗ್ಗತಲೋಕುತ್ತರಾವ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ ಆಹ **"ಮಹಗ್ಗತಲೋಕುತ್ತರಪಞ್ಞಾ ಜಾನನಟ್ಠೇನ ಞಾಣ"**ನ್ತಿ। ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಆರಕತ್ತಾ ಪರಿಸುದ್ಧಟ್ಠೇನ ಅರಿಯನ್ತಿ ಆಹ **"ಅರಿಯಂ ವಿಸುದ್ಧಂ ಉತ್ತಮ"**ನ್ತಿ। ಅರಿಯಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ವಿಸುದ್ಧಪರಿಯಾಯೋ, ನ ಲೋಕುತ್ತರಪರಿಯಾಯೋ। **ಝಾನಾದಿಭೇದೇತಿ ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ "ವಿಮೋಕ್ಖೋ, ಸಮಾಧಿ, ಸಮಾಪತ್ತಿ, ಞಾಣದಸ್ಸನಂ, ಮಗ್ಗಭಾವನಾ, ಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾ, ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಂ, ವಿನೀವರಣತಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ, ಸುಞ್ಞಾಗಾರೇ ಅಭಿರತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೯೮) ಇಮೇ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ವಿಞ್ಞುಸ್ಸ ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಕಸ್ಸಾ**ತಿ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಪುಗ್ಗಲನಿದಸ್ಸನಂ। ಏತಸ್ಸ ಹಿ ಆರೋಚಿತೇ ಆರೋಚಿತಂ ಹೋತಿ, ನ ದೇವಬ್ರಹ್ಮಾನಂ, ನಾಪಿ ಪೇತಯಕ್ಖತಿರಚ್ಛಾನಗತಾನನ್ತಿ। **ಆರೋಚೇಯ್ಯಾ**ತಿ ವದೇಯ್ಯ, ವಿಞ್ಞಾಪೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ವಿನಾ ಅಞ್ಞಾಪದೇಸೇನಾ**ತಿ "ಯೋ ತೇ ವಿಹಾರೇ ವಸತಿ, ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಪಠಮಸ್ಸ ಝಾನಸ್ಸ ಲಾಭೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೨೨೦) ನಯೇನ ಅಞ್ಞಾಪದೇಸಂ ವಿನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇಧೇವಾ**ತಿ "ಇತಿ ಜಾನಾಮಿ, ಇತಿ ಪಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪದೇ। **"ತೇನ ವುತ್ತ"**ನ್ತಿಆದಿ ನಿಗಮನಂ।

ಸಮನುಗ್ಗಾಹೀಯಮಾನೋತಿ ಚೋದಿಯಮಾನೋ, ಯಂ ವತ್ಥು ಆರೋಚಿತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ "ಕಿಂ ತೇ ಅಧಿಗತಂ, ಕಿನ್ತಿ ತೇ ಅಧಿಗತಂ, ಕದಾ ತೇ ಅಧಿಗತಂ, ಕತ್ಥ ತೇ ಅಧಿಗತಂ, ಕತಮೇ ತೇ ಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀನಾ, ಕತಮೇಸಂ ತ್ವಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಲಾಭೀ'ತಿ ಕೇನಚಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಸಮನುಗ್ಗಾಹೀಯಮಾನೋ**ತಿ ನ ಕೇನಚಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ।

"ಭಿಕ್ಖುಭಾವೇ ಠತ್ವಾ ಅಭಬ್ಬೋ ಝಾನಾದೀನಿ ಅಧಿಗನ್ತು"ನ್ತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾತಿಕ್ಕಮಸ್ಸ ಅನ್ತರಾಯಕರತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ಭಿಕ್ಖುಭಾವೋ ಹಿಸ್ಸ ಸಗ್ಗನ್ತರಾಯೋ ಚೇವ ಹೋತಿ ಮಗ್ಗನ್ತರಾಯೋ ಚ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೧೯೮)। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಸಾಮಞ್ಞಂ ದುಪ್ಪರಾಮಟ್ಠಂ, ನಿರಯಾಯುಪಕಡ್ಢತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೮೯; ಧ॰ ಪ॰ ೩೧೧)। ಅಪರಮ್ಪಿ ವುತ್ತಂ "ಸಿಥಿಲೋ ಹಿ ಪರಿಬ್ಬಾಜೋ, ಭಿಯ್ಯೋ ಆಕಿರತೇ ರಜ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೮೯; ಧ॰ ಪ॰ ೩೧೩)। **ಭಿಕ್ಖುಭಾವೋ**ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ "ಸಮಣೋ ಅಹ"ನ್ತಿ ಪಟಿಜಾನನತೋ ವೋಹಾರಮತ್ತಸಿದ್ಧೋ ಭಿಕ್ಖುಭಾವೋ। **ದಾನಾದೀಹೀ**ತಿ ದಾನಸರಣಸೀಲಸಂವರಾದೀಹಿ।

ಅಜಾನಮೇವಾತಿ ಏತ್ಥ **ಏವಾ**ತಿ ಅವಧಾರಣತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **"ಅಜಾನಮೇವ"**ನ್ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಪನ "ಏವಂ ಜಾನಾಮಿ, ಏವಂ ಪಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅವಚನ್ತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ವಚನತ್ಥವಿರಹತೋ**ತಿ "ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ"ನ್ತಿ ಆದಿವಚನಸ್ಸ (ಪಾರಾ॰ ೨೦೯) ಅತ್ಥಭೂತೇನ ಝಾನಾದಿನಾ ವಜ್ಜಿತತ್ತಾ ತುಚ್ಛಂ ಉದಕಾದಿಸುಞ್ಞಂ ಭಾಜನಂ ವಿಯ। **ಮುಸಾ**ತಿ ವಿಸಂವಾದನಪುರೇಕ್ಖಾರಸ್ಸ ಪರವಿಸಂವಾದಕೋ ವಚೀಪಯೋಗೋ, ಕಾಯಪಯೋಗೋ ವಾ। ತೇನಾಹ **"ವಞ್ಚನಾಧಿಪ್ಪಾಯತೋ ಮುಸಾ"**ತಿ। ಮುಸಾ ಚ ವಞ್ಚನಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಚ ಪುಬ್ಬಭಾಗಕ್ಖಣೇ, ತಙ್ಖಣೇ ಚ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ "ಪುಬ್ಬೇ ವಾಸ್ಸ ಹೋತಿ 'ಮುಸಾ ಭಣಿಸ್ಸ'ನ್ತಿ, ಭಣನ್ತಸ್ಸ ಹೋತಿ 'ಮುಸಾ ಭಣಾಮೀ'"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೨೦೦)। ಏತಞ್ಹಿ ದ್ವಯಂ ಅಙ್ಗಭೂತಂ, ಇತರಂ ಪನ ಹೋತು ವಾ, ಮಾ ವಾ, ಅಕಾರಣಮೇತಂ। **ಅಭಣಿ**ನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಪನಂ ಅಕಾಸಿಂ।

ಅಞ್ಞತ್ರ ಅಧಿಮಾನಾತಿ ಅಧಿಗತೋ ಮಾನೋ, ಅಧಿಕೋ ವಾ ಮಾನೋ **ಅಧಿಮಾನೋ,** ಥದ್ಧಮಾನೋತಿ ಅತ್ಥೋ, ತಂ ವಿನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಸ್ಸ ಪನಾಯಂ ಅಧಿಮಾನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಕಸ್ಸ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ? ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ತಾವ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೧೯೭)। ಸೋ ಹಿ ಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬಾನಪಹೀನಕಿಲೇಸಾವಸಿಟ್ಠಕಿಲೇಸಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ ಸಞ್ಜಾತಸೋಮನಸ್ಸೋ ಅರಿಯಗುಣಪ್ಪಟಿವೇಧೇ ನಿಕ್ಕಙ್ಖೋ, ತಸ್ಮಾ ಸೋತಾಪನ್ನಾದೀನಂ "ಅಹಂ ಸಕದಾಗಾಮೀ"ತಿಆದಿವಸೇನ ಮಾನೋ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಸೋ ಹಿ ಅರಿಯಗುಣಾಧಿಗಮೇ ನಿರಾಸೋವ। ಸೀಲವತೋಪಿ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸ್ಸ ನಿದ್ದಾರಾಮತಾದಿಮನುಯುತ್ತಸ್ಸ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸುಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲಸ್ಸ ಪನ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಅಪ್ಪಮತ್ತಸ್ಸ ನಾಮರೂಪಂ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚಯಪರಿಗ್ಗಹೇನ ವಿತಿಣ್ಣಕಙ್ಖಸ್ಸ ತಿಲಕ್ಖಣಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸನ್ತಸ್ಸ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತೇನಾಹ **"ಯ್ವಾಯ"**ನ್ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ತಿಲಕ್ಖಣಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ**ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೧೯೭) ಕಲಾಪಸಮ್ಮಸನವಸೇನ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಲಕ್ಖಣತ್ತಯಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ। **ಸಮ್ಮಸನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ। **ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕಸ್ಸಾ**ತಿ ಉದಯಬ್ಬಯಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕಸ್ಸ। **ಅಪತ್ತೇ**ತಿ

ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನೇ ಉಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನ ಅಪತ್ತೇ, ಅನಧಿಗತೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪತ್ತಸಞ್ಞಿತಾಸಜ್ಞಾತೋತಿ** "ಪತ್ತೋ ಮಯಾ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮೋ"ತಿ ಏವಂಸಞ್ಞಿತಾಸಜ್ಞಾತೋ ಅಧಿಮಾನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಚ ಸುದ್ಧಸಮಥಲಾಭಿಂ ವಾ ಸುದ್ಧವಿಪಸ್ಸನಾಲಾಭಿಂ ವಾ ಅನ್ತರಾ ಠಪೇತಿ। ಸೋ ಹಿ ದಸಪಿ ವೀಸಮ್ಪಿ ತಿಂಸಮ್ಪಿ ವಸ್ಸಾನಿ ಕಿಲೇಸಸಮುದಾಚಾರಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ "ಅಹಂ ಸೋತಾಪನ್ನೋ"ತಿ ವಾ "ಸಕದಾಗಾಮೀ"ತಿ ವಾ "ಅನಾಗಾಮೀ"ತಿ ವಾ ಮಞ್ಞತಿ। ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಲಾಭಿಂ ಪನ ಅರಹತ್ತೇಯೇವ ಠಪೇತಿ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಸಮಾಧಿಬಲೇನ ಕಿಲೇಸಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಾ, ವಿಪಸ್ಸನಾಬಲೇನ ಸಙ್ಖಾರಾ ಸುಪರಿಗ್ಗಹಿತಾ, ತಸ್ಮಾ ಸಟ್ಠಿಮ್ಪಿ ವಸ್ಸಾನಿ, ಅಸೀತಿಮ್ಪಿ ವಸ್ಸಾನಿ, ವಸ್ಸಸತಮ್ಪಿ ಕಿಲೇಸಾ ನ ಸಮುದಾಚರನ್ತಿ, ಖೀಣಾಸವಸ್ಸೇವ ಚಿತ್ತಾಚಾರೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ಏವಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಕಿಲೇಸಸಮುದಾಚಾರಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ಅನ್ತರಾ ಅಟ್ಠತ್ವಾವ "ಅರಹಾ ಅಹ"ನ್ತಿ ಮಞ್ಞತೀತಿ। **"ತಂ ಅಧಿಮಾನಂ ಠಪೇತ್ವಾ"**ತಿ ಇಮಿನಾ "ಅಞ್ಞತ್ರಾ"ತಿ ಪದಂ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ "ಅಧಿಮಾನಾ"ತಿ ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಪಾಪಿಚ್ಛತಾಯಾತಿ ಪಾಪಾ ಇಚ್ಛಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಪಾಪಿಚ್ಛೋ,** ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಪಾಪಿಚ್ಛತಾ,** ತಾಯ, ಪಾಪಿಕಾಯ ಇಚ್ಛಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಾ ಸಾ "ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ದುಸ್ಸೀಲೋವ ಸಮಾನೋ 'ಸೀಲವಾ'ತಿ ಮಂ ಜನೋ ಜಾನಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ (ವಿಭ॰ ೮೫೧) ನಯೇನ ವುತ್ತಾ, ತಾಯ ಅಸನ್ತಗುಣಸಮ್ಭಾವನಿಚ್ಛಾಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇಮಿನಾ ಪನ ಮನ್ದತ್ತಾ ಮೋಮೂಹತ್ತಾ ಸಮುದಾಚರನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಯಮ್ಪೀತಿ ಪಿ**-ಸದ್ದೇನ ನ ಕೇವಲಂ ಪುರಿಮಾ ತಯೋವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಅಸನ್ತನ್ತಿ ಅಭೂತಂ। **ಝಾನಾದಿಧಮ್ಮನ್ತಿ** ಝಾನಂ, ವಿಮೋಕ್ಖೋ, ಸಮಾಧಿ, ಸಮಾಪತ್ತಿ, ಞಾಣದಸ್ಸನಂ, ಮಗ್ಗಭಾವನಾ, ಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾ, ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಂ, ವಿನೀವರಣತಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ, ಸುಞ್ಞಾಗಾರೇ ಅಭಿರತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೯೮) ಏವಂ ವುತ್ತಂ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಂ। **ಯಸ್ಸ ಆರೋಚೇತೀತಿ** (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೨೧೫) ವಾಚಾಯ ವಾ ಹತ್ಥವಿಕಾರಾದೀಹಿ ವಾ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಚೋಪನೇಹಿ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಪಥೇ ಠಿತಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಆರೋಚೇತಿ। ವಿಞ್ಞತ್ತಿಪಥಂ ಪನ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಠಿತೋ ಕೋಚಿ ಚೇ ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೨೧೫), ದಿಬ್ಬಾಯ ಚ ಸೋತಧಾತುಯಾ ದಿಸ್ವಾ ಚ ಸುತ್ವಾ ಚ ಜಾನಾತಿ, ನ ಪಾರಾಜಿಕಂ। ಯೋಪಿ "ಕಿಂ ಅಯಂ ಭಣತೀ"ತಿ ಸಂಸಯಂ ವಾ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಚಿರಂ ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಜಾನಾತಿ, "ಅವಿಜಾನನ್ತೋ"ಇಚ್ಚೇವ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಯೋ ಪನ ಝಾನಾದೀನಿ ಅತ್ತನೋ ಅಧಿಗಮವಸೇನ ವಾ ಉಗ್ಗಹಪರಿಪುಚ್ಛಾದಿವಸೇನ ವಾ ನ ಜಾನಾತಿ, ಕೇವಲಂ "ಝಾನ"ನ್ತಿ ವಾ "ವಿಮೋಕ್ಖೋ"ತಿ ವಾ ವಚನಮತ್ತಮೇವ ಸುತಂ ಹೋತಿ, ಸೋಪಿ ತೇನ ವುತ್ತೇ "ಝಾನಂ ಕಿರ ಸಮಾಪಜ್ಜೀ"ತಿ ಏಸ ವದತೀತಿ ಯದಿ ಏತ್ತಕಮತ್ತಮ್ಪಿ ಜಾನಾತಿ, "ಜಾನಾತಿ"ಚ್ಚೇವ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಸ ವುತ್ತೇ ಪಾರಾಜಿಕಮೇವ। ಸೇಸೋ ಪನ ಏಕಸ್ಸ ವಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ವಾ ಬಹೂನಂ ವಾ ನಿಯಮಿತಾನಿಯಮಿತವಸೇನ ವಿಸೇಸೋ ಸಬ್ಬೋ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಕಥಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಪರಿಯಾಯಭಾಸನೇ ಪನ "ಅಹ"ನ್ತಿ ಅವುತ್ತತ್ತಾ ಪಟಿವಿಜಾನನ್ತಸ್ಸ ವುತ್ತೇಪಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ। ವಿಸಂವಾದನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಮುಸಾವಾದಪಯೋಗಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ಅಪ್ಪಟಿವಿಜಾನನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ಆಹ **"ಯೋ ತೇ ವಿಹಾರೇ ವಸತಿ...ಪೇ॰... ದುಕ್ಕಟ"**ನ್ತಿ। **ಅನುಲ್ಲಪನಾಧಿಪ್ಪಾಯಸ್ಸಾತಿ** ಉಲ್ಲಪನಾಧಿಪ್ಪಾಯವಿರಹಿತಸ್ಸ, ಅಭೂತಾರೋಚನಾಧಿಪ್ಪಾಯವಿರಹಿತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಉಮ್ಮತ್ತಕಾದಯೋ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯಾ ಏವ। ಇಧ ಪನ **ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಾ** ವಗ್ಗುಮುದಾತೀರಿಯಭಿಕ್ಖೂ, ತೇಸಂ ಅನಾಪತ್ತಿ।

ಚತುತ್ಥಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಾರಾಜಿಕನಿಗಮನವಣ್ಣನಾ

ಇಧಾತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಭಿಕ್ಖುಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ। **ಉದ್ದಿಟ್ಠಪಾರಾಜಿಕಪರಿದೀಪನಮೇವಾತಿ** ಉದ್ದಿಟ್ಠಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಪಾರಾಜಿಕಾನಂ ಪರಿದೀಪನವಚನಮೇವ। ಅವಧಾರಣಂ ಪನ ನ ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ತೇನಾಹ **"ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾತಿ** ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಆಗತಾನಿ ಏತ್ಥೇವ ಸಮೋದಹಿತ್ವಾ, ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ರಾಸಿಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಾನೀತಿ** ಉದ್ದೇಸಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಾನಿ । **ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಅಸಾಧಾರಣಾನಿ ಚತ್ತಾರೀತಿ** ಉಬ್ಭಜಾಣುಮಣ್ಡಲಿಕಾ, ವಜ್ಜಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಾ,

ಉಕ್ಖಿತ್ತಾನುವತ್ತಿಕಾ, ಅಟ್ಠವತ್ಥುಕಾತಿ ಇಮಾನಿ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಅಸಾಧಾರಣಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ। ಪಣ್ಡಕಾದೀನಞ್ಚ ಏಕಾದಸನ್ನಂ ಅಭಬ್ಬಭಾವೋ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಸದಿಸತ್ತಾ ಪಾರಾಜಿಕೋತಿ ಆಹ **"ಏಕಾದಸನ್ನ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ಅಭಬ್ಬಭಾವಸಙ್ಖಾತೇಹೀತಿ** ವತ್ಥುವಿಪನ್ನತಾದಿನಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜೂಪಸಮ್ಪದಾಯ ನಅರಹಭಾವಸಙ್ಖಾತೇಹಿ। ಪಣ್ಡಕತಿರಚ್ಛಾನಗತಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಾ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೩೩) ಹಿ ತಯೋ ವತ್ಥುವಿಪನ್ನಾ ಅಹೇತುಕಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾ, ತೇಸಂ ಸಗ್ಗೋ ಅವಾರಿತೋ, ಮಗ್ಗೋ ಪನ ವಾರಿತೋ। ಅಭಬ್ಬಾ ಹಿ ತೇ ಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಲಾಭಾಯ ವತ್ಥುವಿಪನ್ನತ್ತಾ। ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಪಿ ನೇಸಂ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ತೇಪಿ ಪಾರಾಜಿಕಾವ। ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ, ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತಕೋ, ಮಾತುಘಾತಕೋ, ಪಿತುಘಾತಕೋ, ಅರಹನ್ತಘಾತಕೋ, ಭಿಕ್ಖುನಿದೂಸಕೋ, ಲೋಹಿತುಪ್ಪಾದಕೋ, ಸಙ್ಘಭೇದಕೋತಿ ಇಮೇ ಅಟ್ಠ ಅತ್ತನೋ ಕಿರಿಯಾಯ ವಿಪನ್ನತ್ತಾ ಅಭಬ್ಬಟ್ಠಾನಂ ಪತ್ತಾತಿ ಪಾರಾಜಿಕಾವ। ತೇಸು ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ, ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತಕೋ, ಭಿಕ್ಖುನಿದೂಸಕೋತಿ ಇಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಸಗ್ಗೋ ಅವಾರಿತೋ, ಮಗ್ಗೋ ಪನ ವಾರಿತೋವ। ಇತರೇಸಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಉಭಯಮ್ಪಿ ವಾರಿತಂ। ತೇ ಹಿ ಅನನ್ತರಾವ ನರಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನಕಸತ್ತಾ। ಯದಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ವಿಬ್ಭಮಿತುಕಾಮಾ ಹುತ್ವಾ ಕಾಸಾವಮೇವ ವಾ ಗಿಹಿವತ್ಥಂ ವಾ ಗಿಹಿನಿವಾಸನಾಕಾರೇನ ನಿವಾಸೇತಿ, ತದಾ ಪಾರಾಜಿಕಮಾಪನ್ನಾ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಗಿಹಿಭಾವಂ ಪತ್ಥಯಮಾನಾಯಾ"**ತಿಆದಿ। ಸಾ ಹಿ ಅಜ್ಝಾಚಾರವೀತಿಕ್ಕಮಂ ಅಕತ್ವಾಪಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಅಸ್ಸಮಣೀ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ದೀಘತಾಯ ಲಮ್ಬಮಾನಂ ಅಙ್ಗಜಾತಮೇತಸ್ಸಾತಿ **ಲಮ್ಬೀ** (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೧.೧೩೩)। ನ ಸೋ ಏತ್ತಾವತಾ ಪಾರಾಜಿಕೋ, ಅಥ ಖೋ ಯದಾ ಅನಭಿರತಿಯಾ ಪೀಳಿತೋ ಅತ್ತನೋ ಅಙ್ಗಜಾತಂ ಮುಖೇ ವಾ ವಚ್ಚಮಗ್ಗೇ ವಾ ಪವೇಸೇತಿ, ತದಾ ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತಿ। ಮುದುಕತಾ ಪಿಟ್ಠಿ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಮುದುಪಿಟ್ಠಿಕೋ,** ಕತಪರಿಕಮ್ಮಾಯ ಮುದುಕಾಯ ಪಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಸೋಪಿ ಯದಾ ಅನಭಿರತಿಯಾ ಪೀಳಿತೋ ಅತ್ತನೋ ಅಙ್ಗಜಾತಂ ಅತ್ತನೋ ಮುಖಮಗ್ಗವಚ್ಚಮಗ್ಗೇಸು ಅಞ್ಞತರಂ ಪವೇಸೇತಿ, ತದಾ ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತಿ। **ಪರಸ್ಸ ಅಙ್ಗಜಾತಂ ಮುಖೇನ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ** ಯೋ ಅನಭಿರತಿಯಾ ಪೀಳಿತೋ ಪರಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ವಾ ಪಮತ್ತಸ್ಸ ವಾ ಅಙ್ಗಜಾತಂ ಮುಖೇನ ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಪರಸ್ಸ ಅಙ್ಗಜಾತೇ ಅಭಿನಿಸೀದತೀತಿ** ಯೋ ಅನಭಿರತಿಯಾ ಪೀಳಿತೋ ಪರಸ್ಸ ಅಙ್ಗಜಾತಂ ಕಮ್ಮನಿಯಂ ದಿಸ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಚ್ಚಮಗ್ಗೇನ ತಸ್ಸೂಪರಿ ನಿಸೀದತಿ, ತಂ ಅತ್ತನೋ ವಚ್ಚಮಗ್ಗಂ ಪವೇಸೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತಾನಿ ಹಿ ಚತ್ತಾರಿ ಯಸ್ಮಾ ಉಭಿನ್ನಂ ರಾಗವಸೇನ ಸದಿಸಭಾವೂಪಗತಾನಂ ಧಮ್ಮೋ "ಮೇಥುನಧಮ್ಮೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏಕೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಂ ಅಪ್ಪಟಿಸೇವಿತ್ವಾಯೇವ ಕೇವಲಂ ಮಗ್ಗೇನ ಮಗ್ಗಪ್ಪವೇಸನವಸೇನ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸ ಅನುಲೋಮೇನ್ತೀತಿ **"ಅನುಲೋಮಪಾರಾಜಿಕಾನೀ"**ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ।

ಏತ್ಥಾಹ - ಮಾತುಘಾತಕಪಿತುಘಾತಕಅರಹನ್ತಘಾತಕಾ ತತಿಯಪಾರಾಜಿಕಂ ಆಪನ್ನಾ, ಭಿಕ್ಖುನಿದೂಸಕೋ, ಲಮ್ಬಿಆದಯೋ ಚತ್ತಾರೋ ಚ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಂ ಆಪನ್ನಾ ಏವಾತಿ ಕತ್ವಾ ಕುತೋ ಚತುವೀಸತೀತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೧.೧೩೩)? ವುಚ್ಚತೇ - ಮಾತುಘಾತಕಾದಯೋ ಹಿ ಚತ್ತಾರೋ ಇಧ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಾ ಏವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ಲಮ್ಬಿಆದಯೋ ಚತ್ತಾರೋ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕೇನ ಸಙ್ಗಹಿತಾ, ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಏಕೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಂ ಅಪ್ಪಟಿಸೇವಿನೋ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ವಿಸುಂ ವುತ್ತಾತಿ। ದುತಿಯವಿಕಪ್ಪೇ **ಕಚ್ಚಿತ್ಥಾತಿ** ಏತ್ಥ ಕಚ್ಚಿ ಅತ್ಥಾತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ ಕಾತಬ್ಬೋ।

ಇತಿ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖವಣ್ಣನಾಯ

ವಿನಯತ್ಥಮಞ್ಜೂಸಾಯಂ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಿಯಂ

ಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಕಣ್ಡಂ

ಪಿಯವಚನೇನ ಆಲಪನನ್ತಿ ಪಿಯಾಯಿತಬ್ಬವಚನೇನಾಲಪನಂ, ಸಾಧೂನಂ ಸಮಾಲಪನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸಾಧವೋ ಹಿ ಪರೇ "ಭೋನ್ತೋ"ತಿ ವಾ "ದೇವಾನಂಪಿಯಾ"ತಿ ವಾ "ಭದ್ರಭವ"ನ್ತಿ ವಾ "ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ"ತಿ ವಾ ಸಮಾಲಪನ್ತಿ।

೧. ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸಂ-ಸದ್ದೋ ವಿಜ್ಜಮಾನತ್ಥೋತಿ ಆಹ **"ಸಂವಿಜ್ಜತೀ"**ತಿ। **ಚೇತನಾತಿ** ವೀತಿಕ್ಕಮವಸಪ್ಪವತ್ತಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗಚೇತನಾ, ಮೋಚನಸ್ಸಾದಚೇತನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಸ್ಸಾತಿ** ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಯಾ। ಅಞ್ಞಪದತ್ಥಸಮಾಸೇನೇವ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಯಾ ವುತ್ತತ್ತಾ ಇಕ-ಸದ್ದಸ್ಸ ವಿಸುಂ ಅತ್ಥೋ ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ **"ಸಞ್ಚೇತನಾವ ಸಞ್ಚೇತನಿಕಾ"**ತಿ। ಇದಾನಿ ಇಕ-ಸದ್ದೋವ ಅತ್ಥಿಅತ್ಥಂ ಪಕಾಸೇತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಸಞ್ಚೇತನಾ ವಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಚೇತನಾ **ಸಞ್ಚೇತನಾ। ಸುಕ್ಕಸ್ಸಾತಿ** ಸಮ್ಭವಸ್ಸ। **ವಿಸಟ್ಠೀತಿ** ವಿಸ್ಸಗ್ಗೋ।

ಇದಾನಿ ತಂ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಮೋಚೇತಿ, ಯೇನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಮೋಚೇತಿ, ಯೇನ ಚೋಪಾಯೇನ ಮೋಚೇತಿ, ಯಞ್ಚ ತಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಸ್ಸ ವತ್ಥು, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ವಿಭಾವೇತ್ವಾ ಸರೂಪತೋ ತಂ ವಿಸಟ್ಠಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ರಾಗೂಪತ್ಥಮ್ಭಾದೀಸೂ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ರಾಗಸ್ಸ ಬಲವಭಾವೋ, ರಾಗೇನ ವಾ ಅಙ್ಗಜಾತಸ್ಸೂಪತ್ಥಮ್ಭೋ ಥದ್ಧಭಾವೋ **ರಾಗೂಪತ್ಥಮ್ಭೋ,** ಸೋ ಆದಿ ಯೇಸಂ ತೇ **ರಾಗೂಪತ್ಥಮ್ಭಾದಯೋ,** ತೇಸು ರಾಗೂಪತ್ಥಮ್ಭಾದೀಸು। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ (ಪಾರಾ॰ ೨೩೮) ವಚ್ಚೂಪತ್ಥಮ್ಭಪಸ್ಸಾವೂಪತ್ಥಮ್ಭವಾತೂಪತ್ಥಮ್ಭಉಚ್ಚಾಲಿಙ್ಗಪಾಣಕದಟ್ಠೂಪತ್ಥಮ್ಭಾನಂ ಗಹಣಂ। **ಕಮ್ಮಞ್ಞತಂ ಪತ್ತೇತಿ** ಮೋಚನಕಮ್ಮಕ್ಖಮತಾಯ ಕಮ್ಮನಿಯತಂ ಪತ್ತೇ, ಅಜ್ಝತ್ತರೂಪಾದೀಸು ಉಪಕ್ಕಮಾರಹಭಾವಂ ಪತ್ತೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅರೋಗಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಆರೋಗ್ಯಂ,** ತಂ ಆದಿ ಯೇಸಂ ತೇ **ಆರೋಗ್ಯಾದಯೋ,** ತೇಸು ಆರೋಗ್ಯಾದೀಸು। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಸುಖಭೇಸಜ್ಜದಾನಪುಞ್ಞಯಞ್ಞಸಗ್ಗಬೀಜವೀಮಂಸದವಾನಂ ಗಹಣಂ। **ಅಜ್ಝತ್ತರೂಪಂ** ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಉಪಾದಿನ್ನರೂಪಂ, ತಂ ಆದಿ ಯೇಸಂ ತೇ **ಅಜ್ಝತ್ತರೂಪಾದಯೋ,** ತೇಸು। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಬಹಿದ್ಧಾರೂಪಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾರೂಪಆಕಾಸೇಕಟಿಕಮ್ಪನಾನಂ ಗಹಣಂ। ಮೋಚನೇ ಅಸ್ಸಾದೋ ಸುಖವೇದನಾ **ಮೋಚನಸ್ಸಾದೋ,** ಮೋಚನತ್ಥಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಪವತ್ತರಾಗೋ, ಸಮ್ಪಯುತ್ತಅಸ್ಸಾದಸೀಸೇನ ಚೇತ್ಥ ರಾಗೋ ವುತ್ತೋ, ತೇನ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಚೇತನಾ **ಮೋಚನಸ್ಸಾದಚೇತನಾ,** ತಾಯ । ಇಮಿನಾ ಮುಚ್ಚನಸ್ಸಾದೋ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೨೪೦) ಮುತ್ತಸ್ಸಾದೋ ಮೇಥುನಸ್ಸಾದೋ ಫಸ್ಸಸ್ಸಾದೋ ಕಣ್ಡುವನಸ್ಸಾದೋ ದಸ್ಸನಸ್ಸಾದೋ ನಿಸಜ್ಜಸ್ಸಾದೋ ವಾಚಸ್ಸಾದೋ ಗೇಹಸಿತಪೇಮಂ ವನಭಙ್ಗಿಯನ್ತಿ ಇಮೇಹಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಚೇತನಾಯೋ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ, ತಾಹಿ ನಿಮಿತ್ತೇ ಉಪಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಮುತ್ತೇಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ। **"ನಿಮಿತ್ತೇ ಉಪಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸಾ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ಊರುಮದ್ದಾಪನಾದೀನಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ತೇನ ಹಿ ಸತಿಪಿ ಮೋಚನಸ್ಸಾದೇ ನಿಮಿತ್ತೇ ಉಪಕ್ಕಮಾಭಾವತೋ ಮುತ್ತೇಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** "ಸಾ ಚ ಖೋ ನಿಮಿತ್ತೇ ಉಪಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸೇವ, ಹತ್ಥಪರಿಕಮ್ಮಪಾದಪರಿಕಮ್ಮಗತ್ತಪರಿಕಮ್ಮಕರಣೇನ ಸಚೇಪಿ ಅಸುಚಿ ಮುಚ್ಚತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ।

ಆಸಯಧಾತುನಾನಾತ್ತತೋತಿ ಪಿತ್ತಸೇಮ್ಹಪುಬ್ಬಲೋಹಿತಾಸಯಾನಞ್ಚೇವ ಪಥವೀಧಾತುಆದೀನಞ್ಚ ಚತುನ್ನಂ ಧಾತೂನಂ, ರಸಸೋಣಿತಾದೀನಂ ವಾ ಸತ್ತನ್ನಂ ಧಾತೂನಂ ನಾನಾತ್ತತೋ। **ಠಾನಾ ಚಾವನಾತಿ** ಸುಕ್ಕಸ್ಸ ಯಂ ಠಾನಂ, ತತೋ ಚುತಿ। ಸುಕ್ಕಸ್ಸ ಹಿ ವತ್ಥಿಸೀಸಂ ಕಟಿ ಕಾಯೋತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೨೩೭) ತಿಧಾ ಠಾನಂ ಪಕಪ್ಪೇನ್ತಿ। **ಏಕೋ** ಕಿರಾಚರಿಯೋ "ವತ್ಥಿಸೀಸಂ ಸುಕ್ಕಸ್ಸ ಠಾನ"ನ್ತಿ ಆಹ, ಏಕೋ "ಕಟೀ"ತಿ, ಏಕೋ "ಸಕಲೋ ಕಾಯೋ"ತಿ। ತೇಸು ತತಿಯಸ್ಸ ಭಾಸಿತಂ ಸುಭಾಸಿತಂ। ಕೇಸಲೋಮನಖದನ್ತಾನಞ್ಹಿ ಮಂಸವಿನಿಮುತ್ತಟ್ಠಾನಂ, ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವಖೇಳಸಿಙ್ಘಾಣಿಕಾ, ಥದ್ಧಸುಕ್ಖಚಮ್ಮಾನಿ ಚ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸೋ ಛವಿಮಂಸಲೋಹಿತಾನುಗತೋ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಕಾಯೋ ಕಾಯಪ್ಪಸಾದಭಾವಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಾಬದ್ಧಪಿತ್ತಾನಂ, ಸಮ್ಭವಸ್ಸ ಚ ಠಾನಮೇವ। ತಥಾ ಹಿ ರಾಗಪರಿಯುಟ್ಠಾನೇನಾಭಿಭೂತಾನಂ ಹತ್ಥೀನಂ ಉಭೋಹಿ ಕಣ್ಣಚೂಳಿಕಾಹಿ ಸಮ್ಭವೋ ನಿಕ್ಖಮತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ **"ರಾಗೂಪತ್ಥಮ್ಭಾದೀಸೂ"**ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೨೩೭) ಕಾಲೋ ದಸ್ಸಿತೋ। ರಾಗೂಪತ್ಥಮ್ಭಾದಿಕಾಲೇಸು ಹಿ ಅಙ್ಗಜಾತಂ ಕಮ್ಮನಿಯಂ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಸ ಕಮ್ಮನಿಯತ್ತೇ ಸತಿ ಮೋಚೇತಿ, ಇತೋ ಪರಂ ಅಞ್ಞೋ ಕಾಲೋ ನತ್ಥಿ। ನ ಹಿ ವಿನಾ ರಾಗೂಪತ್ಥಮ್ಭಾದೀಹಿ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಾದಯೋ ಕಾಲಭೇದಾ ಮೋಚನೇ ನಿಮಿತ್ತಂ ಹೋನ್ತಿ। **"ಆರೋಗ್ಯಾದೀಸೂ"**ತಿಆದಿನಾ ಪನ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ದಸ್ಸಿತೋ। ಏವರೂಪೇನ ಹಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಭೇದೇನ ಮೋಚೇತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾ। **"ಅಜ್ಝತ್ತರೂಪಾದೀಸೂ"**ತಿಆದಿನಾ ಉಪಾಯೋ ದಸ್ಸಿತೋ। ಅಜ್ಝತ್ತರೂಪೇ ವಾ ಹಿ ಮೋಚೇಯ್ಯ, ಬಹಿದ್ಧಾರೂಪೇ ವಾ, ಉಭಯತ್ಥ ವಾ, ಆಕಾಸೇ ವಾ ಕಟಿಂ ಕಮ್ಪೇನ್ತೋ, ಇತೋ ಪರಂ ಅಞ್ಞೋ ಉಪಾಯೋ ನತ್ಥಿ। **ನೀಲಾದಿವಸೇನಾ**"ತಿಆದೀಹಿ

ಪನ ದಸಹಿ ನವಮಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಸ್ಸ ವತ್ಥು ದಸ್ಸಿತಂ। ವೀಮಂಸನ್ತೋ ಹಿ ನೀಲಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರವಸೇನ ವೀಮಂಸತಿ, ನ ತೇಹಿ ವಿನಿಮುತ್ತನ್ತಿ। **"ಠಾನಾ ಚಾವನಾ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ಅತ್ಥತೋ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಿ ದಸ್ಸಿತಾ । ಯಥಾಹ "ವಿಸ್ಸಟ್ಠೀತಿ ಠಾನತೋ ಚಾವನಾ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೨೩೭)। ಸಾ ಚಾಯಂ ತಸ್ಸ ಸುಕ್ಕಸ್ಸ ಠಾನಾ ಚಾವನಾ ರಾಗವಸೇನ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಕಥಾವತ್ಥುಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿ ನಾಮ ರಾಗಸಮುಟ್ಠಾನಾ ಹೋತೀ"ತಿ (ಕಥಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೦೭)। **ಅಞ್ಞತ್ರ ಸುಪಿನನ್ತಾ**ತಿ ಸುಪಿನೋ ಏವ ಸುಪಿನನ್ತೋ, ತಂ ಠಪೇತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ "ಯಾ ಸುಪಿನೇ"ತಿಆದಿ। **ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ**ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿನಿಕಾಯಸ್ಸ ನಾಮಂ। ತೇನಾಹ **"ಯಾ ಅಞ್ಞತ್ರ ಸುಪಿನನ್ತಾ"**ತಿಆದಿ। **ಆಪತ್ತಿನಿಕಾಯೋ**ತಿ ಆಪತ್ತಿಸಮೂಹೋ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅಯಂ ಏಕಾವ ಆಪತ್ತಿ, ರುಳ್ಹಿಸದ್ದೇನ, ಪನ ಅವಯವೇ ಸಮೂಹವೋಹಾರೇನ ವಾ "ನಿಕಾಯೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ "ಏಕೋ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ಏಕೋ ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೋ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ।

ಅಸ್ಸಾತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೧೯ ಸಂಘಾದಿಸೇಸಕಣ್ಡ) ಆಪತ್ತಿನಿಕಾಯಸ್ಸ। ನನು ಚ ಅಯುತ್ತೋಯಂ ನಿದ್ದೇಸೋ "ಸಙ್ಘೋ ಆದಿಮ್ಹಿ ಚೇವ ಸೇಸೇ ಚ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ ಅಸ್ಸಾ"ತಿ। ನ ಹಿ ಆಪತ್ತಿನಿಕಾಯಸ್ಸ ಆದಿಮ್ಹಿ ಚೇವ ಸೇಸೇ ಚ ಸಙ್ಘೋ ಇಚ್ಛಿತೋ, ಕಿಞ್ಚರಹಿ ವುಟ್ಠಾನಸ್ಸಾತಿ ಇಮಂ ಚೋದನಂ ಮನಸಿ ನಿಧಾಯ ಯಥಾ ನ ವಿರುಜ್ಝತಿ, ತಥಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ವಿವರಿತುಂ **"ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಆಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಆದಿಮ್ಹಿ ಚೇವ ಸೇಸೇ ಚ ಇಚ್ಛಿತೋ ಸಙ್ಘೋ ಆಪತ್ತಿಯಾವ ಇಚ್ಛಿತೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಆಪತ್ತಿವುಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಆಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾನಂ, ಅನಾಪತ್ತಿಕಭಾವೂಪಗಮನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ದಕಸೋತನ್ತಿ ಪಸ್ಸಾವಮಗ್ಗಂ, ಅಙ್ಗಜಾತಪ್ಪದೇಸನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯದಿ ಏವಂ ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ "ದಕಸೋತಂ ಓತಿಣ್ಣಮತ್ತೇ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಠಾನತೋ ಪನ ಚುತ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ಅವಸ್ಸಮೇವ ದಕಸೋತಂ ಓತರತಿ** ಅಧಿವಾಸೇತ್ವಾ ಅನ್ತರಾ ನಿವಾರೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತಾ। ದಕಸೋತೋರೋಹನತೋ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೨೩೬-೨೩೭) ಪಟ್ಠಾಯ ಪನ ಉಪಾದಿನ್ನತೋ ವಿನಿಮುತ್ತತ್ತಾ ಸಮ್ಭವರೂಪಂ ಉತುಸಮುಟ್ಠಾನಮೇವ ಅವಸಿಸ್ಸತಿ, ಸೇಸಂ ತಿಸಮುಟ್ಠಾನಂ ನತ್ಥೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಠಾನತೋ ಚುತಂ ದಕಸೋತಂ ಓತರತಿ, ತಸ್ಮಾ।

ಅಮೋಚನಾಧಿಪ್ಪಾಯಸ್ಸಾತಿ ಭೇಸಜ್ಜೇನ ನಿಮಿತ್ತಂ ಆಲಿಮ್ಪನ್ತಸ್ಸ ಉಚ್ಚಾರಾದೀನಿ ವಾ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ। **ಸುಪಿನಂ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೨೩೭) ಧಾತುಕ್ಖೋಭತೋ ವಾ ಅನುಭೂತಪುಬ್ಬತೋ ವಾ ದೇವತೋಪಸಂಹಾರತೋ ವಾ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತತೋ ವಾತಿ ಇಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸುಪಿನಂ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ। ಕಿಂ ಪನೇತಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಸುತ್ತೋ ಪಸ್ಸತಿ, ಪಟಿಬುದ್ಧೋ, ಉದಾಹು ನೇವ ಸುತ್ತೋ, ನ ಪಟಿಬುದ್ಧೋತಿ? ಕಿಞ್ಚೇತ್ಥ - ಯದಿ ತಾವ ಸುತ್ತೋ ಪಸ್ಸತಿ, ಅಭಿಧಮ್ಮವಿರೋಧೋ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಭವಙ್ಗಚಿತ್ತೇನ ಹಿ ಸುಪತಿ, ತಂ ರೂಪನಿಮಿತ್ತಾದಿಆರಮ್ಮಣಂ ವಾ ರಾಗಾದಿಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ವಾ ನ ಹೋತಿ। ಸುಪಿನಂ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಚ ಈದಿಸಾನಿ ಚಿತ್ತಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಅಥ ಪಟಿಬುದ್ಧೋ ಪಸ್ಸತಿ, ವಿನಯವಿರೋಧೋ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಯಞ್ಹಿ ಪಟಿಬುದ್ಧೋ ಪಸ್ಸತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬೋಹಾರಿಕಚಿತ್ತೇನ ಪಸ್ಸತಿ। ಸಬ್ಬೋಹಾರಿಕಚಿತ್ತೇನ ಚ ಕತೇ ವೀತಿಕ್ಕಮೇ ಅನಾಪತ್ತಿ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಸುಪಿನಂ ಪಸ್ಸನ್ತೇನ ಪನ ಕತೇಪಿ ವೀತಿಕ್ಕಮೇ ಏಕನ್ತಂ ಅನಾಪತ್ತಿ ಏವ। ಅಥ ನೇವ ಸುತ್ತೋ ನ ಪಟಿಬುದ್ಧೋ ಪಸ್ಸತಿ, ಕೋ ನಾಮ ಪಸ್ಸತಿ, ಏವಞ್ಚ ಸತಿ ಸುಪಿನಸ್ಸ ಅಭಾವೋವ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ? ನ ಅಭಾವೋ, ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಕಪಿಮಿದ್ಧಪರೇತೋ ಪಸ್ಸತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಕಪಿಮಿದ್ಧಪರೇತೋ ಖೋ ಮಹಾರಾಜ ಸುಪಿನಂ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ (ಮಿ॰ ಪ॰ ೫.೩.೫)। **ಕಪಿಮಿದ್ಧಪರೇತೋ**ತಿ ಮಕ್ಕಟನಿದ್ದಾಯ ಯುತ್ತೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಮಕ್ಕಟಸ್ಸ ನಿದ್ದಾ ಲಹುಪರಿವತ್ತಾ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಯಾ ನಿದ್ದಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಕುಸಲಾದಿಚಿತ್ತವೋಕಿಣ್ಣತ್ತಾ ಲಹುಪರಿವತ್ತಾ, ಯಸ್ಸಾ ಪವತ್ತಿಯಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಭವಙ್ಗತೋ ಉತ್ತರಣಂ ಹೋತಿ, ತಾಯ ಯುತ್ತೋ ಸುಪಿನಂ ಪಸ್ಸತಿ। ಯಸ್ಸ ಚ ಏವಂ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಸುಪಿನೇ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವನ್ತಸ್ಸ ವಿಯ, ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಾದೀನಿ ಆಪಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ವಿಯ ಚ ಸುಪಿನನ್ತೇನೇವ ಕಾರಣೇನ ಅಸುಚಿ ಮುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಸಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಸುಪಿನೇ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೨೯೨) ಪನ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಅಸ್ಸಾದಚೇತನಾಯ ಸಚಸ್ಸ ವಿಸಯೋ ಹೋತಿ, ನಿಚ್ಚಲೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ನ ಹತ್ಥೇನ ನಿಮಿತ್ತಂ ಕೀಳಾಪೇತಬ್ಬಂ। ಕಾಸಾವಪಚ್ಚತ್ಥರಣರಕ್ಖಣತ್ಥಂ ಪನ ಹತ್ಥಪುಟೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ಜಗ್ಗನತ್ಥಾಯ ಉದಕಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

"ಓತಿಣ್ಣೋ"ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೨೭೦) ಇದಂ ಕಮ್ಮಸಾಧನಂ, ಕತ್ತುಸಾಧನಂ ವಾ ಹೋತೀತಿ ತದುಭಯವಸೇನ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯಕ್ಖಾದೀಹಿ ವಿಯ ಸತ್ತಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅಸಮಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ**ತಿ ಯಥಾಸಭಾವಂ ಅನುಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ, ಯಥಾ ತೇ ರತಿಜನಕಾ ರೂಪಾದಯೋ ವಿಸಯಾ ಅನಿಚ್ಚದುಕ್ಖಾಸುಭಾನತ್ತಾಕಾರೇನ ಅವಟ್ಠಿತಾ, ತಥಾ ಅಪಸ್ಸಿತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪರಿಣತೇನಾ**ತಿ ಪರಿವತ್ತೇನ। ತೇನಾಹ **"ಯಥಾ**

ಪರಿವತ್ತಮಾನ"ನ್ತಿಆದಿ। **ವುತ್ತರಾಗವಸೇನಾತಿ** ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗರಾಗವಸೇನ। **ತದಹುಜಾತಾಯಪೀತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಅಹನಿ ಜಾತಂ ಜನನಂ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ **ತದಹುಜಾತಾ,** ತಸ್ಮಿಂ ಅಹನಿ ಜಾತಾತಿ ವಾ **ತದಹುಜಾತಾ,** ತಾಯ, ತಂ ದಿವಸಂ ಜಾತಾಯಪೀತಿ ಅತ್ಥೋ, ಜಾತಮತ್ತಾಯ ಅಲ್ಲಮಂಸಪೇಸಿವಣ್ಣಾಯಪೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಅಸ್ಸಾತಿ "ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಂ ಸಮಾಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಪದಸ್ಸ। ಇದಾನಿ ಹತ್ಥಾದೀನಂ ವಿಭಾಗದಸ್ಸನತ್ಥಂ **"ತತ್ಥ ಹತ್ಥೋ ನಾಮ ಕಪ್ಪರತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಕಪ್ಪರತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ** ದುತಿಯಮಹಾಸನ್ಧಿಂ ಉಪಾದಾಯ। ಅಞ್ಞತ್ಥ ಪನ ಮಣಿಬನ್ಧತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಅಗ್ಗನಖಾ ಹತ್ಥೋ। ವಿನನ್ಧಿತ್ವಾ ವಾ ಅವಿನನ್ಧಿತ್ವಾ ವಾ ಕತಕೇಸಕಲಾಪಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತತ್ಥ **ವಿನನ್ಧಿತ್ವಾತಿ** ತೀಹಿ ಕೇಸವಟ್ಟೀಹಿ ಗನ್ಥಿತ್ವಾ। **ಸುವಣ್ಣಚೀರಕನ್ತಿ** ಸುವಣ್ಣಪಾಳಿಂ। ಹತ್ಥಞ್ಚ ವೇಣಿಞ್ಚ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಸರೀರಂ ಅಙ್ಗನ್ತಿ ಆಹ **"ಅವಸೇಸಸ್ಸ ಸರೀರಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ।

ಯೋ ಹಿ ಸೇವನಾಧಿಪ್ಪಾಯೋಪಿ ನಿಚ್ಚಲೇನ ಕಾಯೇನ ಕೇವಲಂ ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿವಿಜಾನಾತಿ ಸಾದಿಯತಿ ಅನುಭೋತಿ, ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಮತ್ತೇ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವತೋ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಆಹ **"ಕಾಯೇನ ಅವಾಯಮಿತ್ವಾ"**ತಿಆದಿ। **ಮೋಕ್ಖಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನಾತಿ** ಇತ್ಥಿತೋ ಮುಚ್ಚಿತುಕಾಮತಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ। **ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚಾತಿ** "ಇಮಿನಾ ಉಪಾಯೇನ ಇಮಂ ಫುಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅಚೇತೇತ್ವಾ। ಏವಞ್ಹಿ ಅಚೇತೇತ್ವಾ ಪತ್ತಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣಾದೀಸು ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಅಙ್ಗೇ ಫುಟ್ಠೇಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ। **ಅಸತಿಯಾತಿ** ಅಞ್ಞವಿಹಿತೋ ಹೋತಿ, "ಮಾತುಗಾಮಂ ಫುಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸತಿ ನತ್ಥಿ, ಏವಂ ಅಸತಿಯಾ ಹತ್ಥಪಾದಪಸಾರಣಾದಿಕಾಲೇ ಫುಸನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ। **ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ದಾರಕವೇಸೇನ ಠಿತಂ ದಾರಿಕಂ "ಇತ್ಥೀ"ತಿ ಅಜಾನನ್ತೋ ಕೇನಚಿದೇವ ಕರಣೀಯೇನ ಫುಸತಿ, ಏವಂ "ಇತ್ಥೀ"ತಿ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಫುಸತೋ ಅನಾಪತ್ತಿ। **ಅಸಾದಿಯನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಂ ಅಸಾದಿಯನ್ತಸ್ಸ ಬಾಹಾಪರಮ್ಪರಾಯ ನೀತಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ವಿಯ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಇಧ ಪನ ಉದಾಯಿತ್ಥೇರೋ **ಆದಿಕಮ್ಮಿಕೋ।** ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಸ್ಸಾತಿ।

ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಸ್ಸಾದರಾಗವಸೇನಾತಿ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಾ ವಾಚಾ **ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಾ,** ತಾಯ ಅಸ್ಸಾದಚೇತನಾ **ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಸ್ಸಾದೋ,** ತೇನ ಸಮ್ಪಯುತ್ತರಾಗವಸೇನ। ಏತ್ಥಾಧಿಪ್ಪೇತಂ ಮಾತುಗಾಮಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಮಾತುಗಾಮ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। **ದುಟ್ಠುಲ್ಲಾದುಟ್ಠುಲ್ಲಸಂಲಕ್ಖಣಸಮತ್ಥನ್ತಿ** ಅಸದ್ಧಮ್ಮಸದ್ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ಕಥಂ ಜಾನಿತುಂ ಸಮತ್ಥಂ। ಯಾ ಪನ ಮಹಲ್ಲಿಕಾಪಿ ಬಾಲಾ ಏಳಮೂಗಾ, ಅಯಂ ಇಧಾನಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ವಣ್ಣೋ** ನಾಮ ದ್ವೇ ಮಗ್ಗೇ ಉದ್ದಿಸ್ಸ "ಇತ್ಥಿಲಕ್ಖಣೇನ ಸುಭಲಕ್ಖಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾಸೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೨೮೫) ಥೋಮನಾ। **ಅವಣ್ಣೋ** ನಾಮ ದ್ವೇ ಮಗ್ಗೇ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಗರಹನಾ, "ಇತ್ಥಿಲಕ್ಖಣೇನ ಸುಭಲಕ್ಖಣೇನ ಅಸಮನ್ನಾಗತಾಸೀ"ತಿಆದೀಹಿ ಖುಂಸನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಯಾಚನಾ** ನಾಮ "ದೇಹಿ ಮೇ, ಅರಹಸಿ ಮೇ ದಾತು"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೨೮೫) ವಚನಂ। **ಆಯಾಚನಾ** ನಾಮ "ಕದಾ ತೇ ಮಾತಾ ಪಸೀದಿಸ್ಸತಿ, ಕದಾ ತೇ ಪಿತಾ ಪಸೀದಿಸ್ಸತಿ, ಕದಾ ತೇ ದೇವತಾಯೋ ಪಸೀದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಕದಾ ತೇ ಸುಖಣೋ ಸುಲಯೋ ಸುಮುಹುತ್ತೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಕದಾ ತೇ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೨೮೫) ವಚನಂ । **ಪುಚ್ಛನಂ** ನಾಮ "ಕಥಂ ತ್ವಂ ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ದೇಸಿ, ಕಥಂ ಜಾರಸ್ಸ ದೇಸೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೨೮೫) ವಚನಂ। **ಪಟಿಪುಚ್ಛನಂ** ನಾಮ "ಏವಂ ಕಿರ ತ್ವಂ ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ದೇತಿ, ಏವಂ ಜಾರಸ್ಸ ದೇಸೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೨೮೫) ವಚನಂ। **ಆಚಿಕ್ಖನಂ** ನಾಮ ಪುಟ್ಠಸ್ಸ "ಏವಂ ದೇಹಿ, ಏವಂ ದೇನ್ತಾ ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಪಿಯಾ ಭವಿಸ್ಸಸಿ, ಮನಾಪಾ ಚಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೨೮೫) ಭಣನಂ। **ಅನುಸಾಸನಂ** ನಾಮ ಅಪುಟ್ಠಸ್ಸ "ಏವಂ ದೇಹಿ, ಏವಂ ದೇನ್ತಾ ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಪಿಯಾ ಭವಿಸ್ಸಸಿ, ಮನಾಪಾ ಚಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೨೮೫) ಭವನಂ। **ಅಕ್ಕೋಸನಂ** (ಪಾರಾ॰ ೨೮೫) ನಾಮ "ಅನಿಮಿತ್ತಾಸಿ, ನಿಮಿತ್ತಮತ್ತಾಸಿ, ಅಲೋಹಿತಾಸಿ, ಧುವಲೋಹಿತಾಸಿ, ಧುವಚೋಳಾಸಿ, ಪಗ್ಘರನ್ತೀಸಿ, ಸಿಖರಣೀಸಿ, ಇತ್ಥಿಪಣ್ಡಕಾಸಿ, ವೇಪುರಿಸಿಕಾಸಿ, ಸಮ್ಭಿನ್ನಾಸಿ, ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಾಸೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೨೮೫) ವಚನಂ। ಯಸ್ಮಾ ಮೇಥುನುಪಸಂಹಿತಾಯ ವಾಚಾಯ ಅಧಿಕಂ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ "ಮೇಥುನುಪಸಂಹಿತಾಹೀ"ತಿ ಇದಂ ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಾಯ ಸಿಖಾಪತ್ತಲಕ್ಖಣದಸ್ಸನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನ ಮೇಥುನುಪಸಂಹಿತಾಯೇವ ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚತ್ತಾ। **ಸಿಖರಣೀಸೀತಿ** (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೨೮೫) ಬಹಿನಿಕ್ಖನ್ತಆಣಿಮಂಸಾ। **ಸಮ್ಭಿನ್ನಾಸೀತಿ** ಸಮ್ಭಿನ್ನವಚ್ಚಮಗ್ಗಪಸ್ಸಾವಮಗ್ಗಾ। **ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಾಸೀತಿ** ಪುರಿಸನಿಮಿತ್ತೇನ, ಇತ್ಥಿನಿಮಿತ್ತೇನ ಚಾತಿ ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ।

ಏತ್ಥ ಚ ವಣ್ಣಭಣನೇ ತಾವ "ಇತ್ಥಿಲಕ್ಖಣೇನ ಸುಭಲಕ್ಖಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾಸೀ"ತಿ ವದತಿ, ನ ತಾವ ಸೀಸಂ ಏತಿ। "ತವ ವಚ್ಚಮಗ್ಗೋ ಚ ಪಸ್ಸಾವಮಗ್ಗೋ ಚ ಸುಭೋ ಸುಭಸಣ್ಠಾನೋ ದಸ್ಸನೀಯೋ, ಈದಿಸೇನ ನಾಮ ಇತ್ಥಿಲಕ್ಖಣೇನ ಸುಭಲಕ್ಖಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾಸೀ"ತಿ ವದತಿ, ಸೀಸಂ ಏತಿ, ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅವಣ್ಣಭಣನೇ ಪನ “ಅನಿಮಿತ್ತಾಸೀ”ತಿಆದೀಹಿ ಏಕಾದಸಹಿ ಪದೇಹಿ ಅವಣ್ಣೇ ಅಘಟಿತೇ ಸೀಸಂ ನ ಏತಿ, ಘಟಿತೇಪಿ ತೇಸು “ಸಿಖರಣೀಸಿ ಸಮ್ಭಿನ್ನಾಸಿ ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಾಸೀ”ತಿ ಇಮೇಹಿ ತೀಹಿ ಘಟಿತೇಯೇವ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ।

ಯಾಚನಾಯಪಿ “ದೇಹಿ ಮೇ”ತಿ ಏತ್ತಕೇನೇವ ಸೀಸಂ ನ ಏತಿ, “ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಹೀ”ತಿ ಏವಂ ಮೇಥುನಧಮ್ಮೇನ ಘಟಿತೇ ಏವ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ।

“ಕದಾ ತೇ ಮಾತಾ ಪಸೀದಿಸ್ಸತೀ”ತಿಆದೀಸು ಆಯಾಚನವಚನೇಸುಪಿ ಏತ್ತಕೇನೇವ ಸೀಸಂ ನ ಏತಿ, “ಕದಾ ತೇ ಮಾತಾ ಪಸೀದಿಸ್ಸತಿ, ಕದಾ ತೇ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ವಾ “ತವ ಮಾತರಿ ಪಸನ್ನಾಯ ವಾ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿಆದಿನಾ ಪನ ನಯೇನ ಮೇಥುನಧಮ್ಮೇನ ಘಟಿತೇಯೇವ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ।

“ಕಥಂ ತ್ವಂ ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ದೇಸೀ”ತಿಆದೀಸು (ಪಾರಾ॰ ೨೮೫) ಪುಚ್ಛಾವಚನೇಸುಪಿ “ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮ”ನ್ತಿ ವುತ್ತೇಯೇವ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ। “ಏವಂ ಕಿರ ತ್ವಂ ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ದೇಸೀ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೨೮೫) ಪಟಿಪುಚ್ಛಾವಚನೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಆಚಿಕ್ಖನಾಯ ಚ “ಏವಂ ದೇಹೀ”ತಿ, “ಏವಂ ದದಮಾನಾ”ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಸೀಸಂ ನ ಏತಿ, “ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಏವಂ ದೇಹಿ, ಏವಂ ಉಪನೇಹಿ, ಏವಂ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ದದಮಾನಾ ಉಪನಯಮಾನಾ ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಪಿಯಾ ಹೋತೀ”ತಿಆದಿನಾ ಪನ ನಯೇನ ಮೇಥುನಧಮ್ಮೇನ ಘಟಿತೇಯೇವ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ। ಅನುಸಾಸನಿವಚನೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಅಕ್ಕೋಸವಚನೇಸು ಪನ ಏಕಾದಸಸು “ಸಿಖರಣೀಸಿ ಸಮ್ಭಿನ್ನಾಸಿ ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಾಸೀ”ತಿ ಇಮಾನಿ ತೀಣಿಯೇವ ಪದಾನಿ ಸುದ್ಧಾನಿ ಸೀಸಂ ಏನ್ತಿ, ಇತಿ ಇಮಾನಿ ಚ ತೀಣಿ, ಪುರಿಮಾನಿ ಚ ವಚ್ಚಮಗ್ಗಪಸ್ಸಾವಮಗ್ಗಮೇಥುನಧಮ್ಮಪದಾನಿ ತೀಣೀತಿ ಛ ಪದಾನಿ ಸುದ್ಧಾನಿ ಆಪತ್ತಿಕರಾನಿ, ಸೇಸಾನಿ “ಅನಿಮಿತ್ತಾಸೀ”ತಿಆದೀನಿ ಅನಿಮಿತ್ತೇ “ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಮೇ ದೇಹೀ”ತಿ ವಾ “ಅನಿಮಿತ್ತಾಸಿ, ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಮೇ ದೇಹೀ”ತಿ ವಾ ಆದಿನಾ ನಯೇನ ಮೇಥುನಧಮ್ಮೇನ ಘಟಿತಾನೇವ ಆಪತ್ತಿಕರಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಅಧಕ್ಖಕನ್ತಿ ಅಕ್ಖಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಧೋ। **ಉಬ್ಭಜಾಣುಮಣ್ಡಲ**ನ್ತಿ ಜಾಣುಮಣ್ಡಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉದ್ಧಂ। **ಉಬ್ಭಕ್ಖಕ**ನ್ತಿ ಅಕ್ಖಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉದ್ಧಂ। **ಅಧೋಜಾಣುಮಣ್ಡಲ**ನ್ತಿ ಜಾಣುಮಣ್ಡಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಧೋ। ಅಕ್ಖಕಂ, ಪನ ಜಾಣುಮಣ್ಡಲಞ್ಚ ಏತ್ಥೇವ ದುಕ್ಕಟಖೇತ್ತೇ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತಿ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೇ ವಿಯ । ನ ಹಿ ಬುದ್ಧಾ ಗರುಕಾಪತ್ತಿಂ ಸಾವಸೇಸಂ ಪಞ್ಞಾಪೇನ್ತೀತಿ। **ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧ**ನ್ತಿ ವತ್ಥಂ ವಾ ಪುಪ್ಫಂ ವಾ ಆಭರಣಂ ವಾ।

ಅತ್ಥಧಮ್ಮಅನುಸಾಸನಿಪುರೇಕ್ಖಾರಾನನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೨೮೭) ಏತ್ಥ “ಅನಿಮಿತ್ತಾ”ತಿಆದೀನಂ ಪದಾನಂ ಅತ್ಥಂ ಕಥೇನ್ತೋ, ಅಟ್ಠಕಥಂ ವಾ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕರೋನ್ತೋ **ಅತ್ಥಪುರೇಕ್ಖಾರೋ** ನಾಮ, ಪಾಳಿಂ ವಾಚೇನ್ತೋ, ಸಜ್ಝಾಯಂ ವಾ ಕರೋನ್ತೋ **ಧಮ್ಮಪುರೇಕ್ಖಾರೋ** ನಾಮ, “ಇದಾನಿಪಿ ಅನಿಮಿತ್ತಾಸಿ, ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಾಸಿ, ಅಪ್ಪಮಾದಂ ದಾನಿ ಕರೇಯ್ಯಾಸಿ, ಯಥಾ ಆಯತಿಮ್ಪಿ ಏವರೂಪಾ ಮಾ ಹೋಹಿಸೀ”ತಿ ಭಣನ್ತೋ **ಅನುಸಾಸನಿಪುರೇಕ್ಖಾರೋ** ನಾಮ। ಇತಿ ಅತ್ಥಞ್ಚ ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಅನುಸಾಸನಿಞ್ಚ ಪುರಕ್ಖಿತ್ವಾ ಭಣನ್ತಾನಂ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಪಾಳಿಂ ವಾಚೇನ್ತೋ ಪಕತಿವಾಚನಾಮಗ್ಗಂ ಪಹಾಯ ಹಸನ್ತೋ ಹಸನ್ತೋ “ಸಿಖರಣೀಸಿ, ಸಮ್ಭಿನ್ನಾಸಿ, ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಾಸೀ”ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಭಣತಿ, ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿಯೇವ। ಇಧ **ಆದಿಕಮ್ಮಿಕೋ** ಉದಾಯಿತ್ಥೇರೋ, ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಸ್ಸ। **ನನು** “ಸಿಖರಣೀ”ತಿಆದೀಹಿ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಸ್ಸ ಪಟಿಘಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ದುಕ್ಖವೇದನಾಯಪಿ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ **ದ್ವಿವೇದನ**ನ್ತಿ? ನಾಯಂ ದೋಸೋ। ರಾಗವಸೇನ ಹಿ ಅಯಂ ಆಪತ್ತಿ, ನ ಪಟಿಘವಸೇನ, ತಸ್ಮಾ ರಾಗವಸೇನೇವ ಪವತ್ತೋ ಅಕ್ಕೋಸೋ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋ, ನ ಪಟಿಘವಸೇನಾಪೀತಿ।

ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಅತ್ತಕಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅತ್ತಕಾಮಪಾರಿಚರಿಯಾವಸೇನಾತಿ ಅತ್ತಕಾಮಪಾರಿಚರಿಯಾಯ ರಾಗವಸೇನ। ಇಧಾಪಿ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಾದುಟ್ಠುಲ್ಲಜಾನನಸಮತ್ಥಾವ ಇತ್ಥೀ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ ಆಹ **“ದುಟ್ಠುಲ್ಲೋಭಾಸೇನ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾಯ ಇತ್ಥಿಯಾ”**ತಿ। **ಸಮೀಪೇ**ತಿ ಸವನೂಪಚಾರೇ। “ರತ್ವಾ”ತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। **ಅತ್ತಕಾಮಪಾರಿಚರಿಯಾ**ತಿ ಕಾಮೀಯತೀತಿ **ಕಾಮೋ,** ಮೇಥುನಧಮ್ಮೋ, ಪರಿಚರಣಂ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಪರಿಚರಿಯಾ, ಸಾವ **ಪಾರಿಚರಿಯಾ,** ಕಾಮೇನ

ಪಾರಿಚರಿಯಾ **ಕಾಮಪಾರಿಚರಿಯಾ,** ಅತ್ತನೋ ಕಾಮಪಾರಿಚರಿಯಾ **ಅತ್ತಕಾಮಪಾರಿಚರಿಯಾ,** ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ಮೇಥುನಧಮ್ಮೇನ ಉಪಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಕಾಮಿತಾತಿ **ಕಾಮಾ,** ಪಾರಿಚರಿಯಾ, ಅತ್ತನೋ ಕಾಮಾ **ಅತ್ತಕಾಮಾ,** ಅತ್ತಕಾಮಾ ಚ ಸಾ ಪಾರಿಚರಿಯಾ ಚಾತಿ **ಅತ್ತಕಾಮಪಾರಿಚರಿಯಾ,** ಸಯಂ ಮೇಥುನರಾಗವಸೇನ ಪತ್ಥಿತಉಪಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಮೇಥುನಧಮ್ಮಸಙ್ಖಾತೇನಾ"**ತಿಆದಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಠಮೇನ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪೇನ ಕಾಮಹೇತುಪಾರಿಚರಿಯಾಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥತ್ತಯಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ದುತಿಯೇನ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಪಾರಿಚರಿಯಾಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥದ್ವಯಂ। ಬ್ಯಞ್ಜನೇ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೨೯೧) ಪನ ಆದರಂ ಅಕತ್ವಾ ಅತ್ಥಮತ್ತಮೇವ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಅತ್ತನೋ ಕಾಮಂ ಅತ್ತನೋ ಹೇತುಂ ಅತ್ತನೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಅತ್ತನೋ ಪಾರಿಚರಿಯ"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೨೯೨) ಪದಭಾಜನಂ ವುತ್ತಂ। "ಅತ್ತನೋ ಕಾಮಂ ಅತ್ತನೋ ಹೇತುಂ ಅತ್ತನೋ ಪಾರಿಚರಿಯ"ನ್ತಿ ಹಿ ವುತ್ತೇ ಜಾನಿಸ್ಸನ್ತಿ ಪಣ್ಡಿತಾ "ಏತ್ತಾವತಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ಕಾಮಪಾರಿಚರಿಯಾ ವುತ್ತಾ"ತಿ, "ಅತ್ತನೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಅತ್ತನೋ ಪಾರಿಚರಿಯ"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೨೯೨) ವುತ್ತೇಪಿ ಜಾನಿಸ್ಸನ್ತಿ "ಏತ್ತಾವತಾ ಅತ್ತನಾ ಇಚ್ಛಿತಕಾಮಿತಟ್ಠೇನ ಅತ್ತಕಾಮಪಾರಿಚರಿಯಾ ವುತ್ತಾ"ತಿ।

ಕಲ್ಯಾಣೇನ ಭದ್ದಕೇನ ಗುಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮಂ**। ತೇನಾಹ **"ತದುಭಯೇನಾಪೀ"**ತಿಆದಿ। **ಅಭಿರಮೇಯ್ಯಾತಿ** ತೋಸೇಯ್ಯ। **ಏತದಗ್ಗನ್ತಿ** ಏಸಾ ಅಗ್ಗಾ। **ಪಾರಿಚರಿಯಾನನ್ತಿ** ಪಾರಿಚರಿಯಾನಂ ಮಜ್ಝೇ, ನಿದ್ಧಾರಣೇ ಚೇತಂ ಸಾಮಿವಚನಂ। ನನು ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಾಸಿಕ್ಖಾಪದೇ (ಪಾರಾ॰ ೨೮೫) ಮೇಥುನಯಾಚನಂ ಆಗತಂ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಇದಂ ವುತ್ತಂ? ನಾಯಂ ದೋಸೋ। ತತ್ಥ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೨೯೧) ಹಿ ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಸ್ಸಾದರಾಗವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ಇಧ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಮೇಥುನಸ್ಸಾದರಾಗವಸೇನಾತಿ।

ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಖಣೇತಿ ಭಣಿತಕ್ಖಣೇ। ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕೋ ಪನ ಪಣ್ಡಕಗತಿಕತ್ತಾ ವಿಸುಂ ನ ವುತ್ತೋ । "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದದ್ವಯೇ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೇ ವಿಯ ಯಕ್ಖಿಪೇತೀಸುಪಿ ದುಟ್ಠುಲ್ಲತ್ತಕಾಮವಚನೇ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯ"ನ್ತಿ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾರಾಜಿಕ ೨೯೫) ವದನ್ತಿ। **ತಸ್ಮಿಂಯೇವಾತಿ** ಪಣ್ಡಕೇಯೇವ ಇತ್ಥಿಸಞ್ಞಿನೋ ಅತ್ತಕಾಮಪಾರಿಚರಿಯಾಯ ವಣ್ಣಭಣನೇಪಿ ದುಕ್ಕಟಂ। "ಯೋ ತೇ ವಿಹಾರೇ ವಸತಿ, ತಸ್ಸ ಅಗ್ಗದಾನಂ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಹೀ"ತಿ ಪರಿಯಾಯವಚನೇಪಿ ದುಕ್ಕಟಂ। "ಅತ್ತಕಾಮಪಾರಿಚರಿಯಾಯ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸೇಯ್ಯ ಯಾ ಮಾದಿಸಂ 'ಸೀಲವನ್ತ'ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ"ತಿ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾರಾಜಿಕ ೨೯೫) ಏಕೇ। "ಪಞ್ಚಸು ಅಙ್ಗೇಸು ಸಬ್ಭಾವಾ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋವಾ"ತಿ ಅಪರೇ। "ಮೇಥುನುಪಸಂಹಿತೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ **"ಚೀವರಾದೀಹಿ...ಪೇ॰... ಭಾಸನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಅತ್ತಕಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಸಞ್ಚರಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸಞ್ಚರಣಂ **ಸಞ್ಚರೋ,** ಸೋ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಸಞ್ಚರೀ,** ಸಞ್ಚರಣಸೀಲೋತಿ ವಾ **ಸಞ್ಚರೀ,** ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಸಞ್ಚರಿತ್ತಂ,** ಸಞ್ಚರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಞ್ಚ ಪರತೋ "ಇತ್ಥಿಯಾ ವಾ ಪುರಿಸಮತಿ"ನ್ತಿಆದಿವಚನತೋ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಾನಂ ವೇಮಜ್ಝೇತಿ ಆಹ **"ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಸಞ್ಚರಣಭಾವ"**ನ್ತಿ। **ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನವೀಮಂಸನಪಚ್ಚಾಹರಣಾನೀತಿ** ಏತ್ಥ **ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನಂ** ನಾಮ ಪುರಿಸೇನ ವಾ ಇತ್ಥಿಯಾ ವಾ ಉಭಿನ್ನಂ ಮಾತಾದೀಹಿ ವಾ "ಭನ್ತೇ, ಇತ್ಥನ್ನಾಮಂ ಇತ್ಥಿಂ ವಾ ಪುರಿಸಂ ವಾ ಏವಂ ಭಣಾಹೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ತೇಸಂ ವಚನಂ "ಸಾಧೂ"ತಿ ವಾ "ಹೋತೂ"ತಿ ವಾ "ಭಣಾಮೀ"ತಿ ವಾ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಆಕಾರೇನ ವಚೀಭೇದಂ ಕತ್ವಾ, ಸೀಸಕಮ್ಪನಾದೀಹಿ ವಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಂ। **ವೀಮಂಸನಂ** ನಾಮ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ ಸಾಸನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ಇತ್ಥಿಯಾ ವಾ ಪುರಿಸಸ್ಸ ವಾ ತೇಸಂ ಅವಸ್ಸಂ ಆರೋಚನಕಾನಂ ಮಾತಾಪಿತುಭಾತಾಭಗಿನಿಆದೀನಂ ವಾ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಸಾಸನಸ್ಸ ಆರೋಚನಂ। **ಪಚ್ಚಾಹರಣಂ** ನಾಮ ತೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಆರೋಚಿತೇ ಸಾ ಇತ್ಥೀ ವಾ ಪುರಿಸೋ ವಾ "ಸಾಧೂ"ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛತು ವಾ, ಮಾ ವಾ, ಲಜ್ಜಾಯ ವಾ ತುಣ್ಹೀ ಹೋತು, ಪುನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ಇತ್ಥಿಯಾ ವಾ ಪುರಿಸಸ್ಸ ವಾ ತಸ್ಸಾ ಪವತ್ತಿಯಾ ಆರೋಚನಂ। **ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ** ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯ।

ಇತ್ಥಿಯಾ ವಾ ಪುರಿಸಮತಿಂ ಪುರಿಸಸ್ಸ ವಾ ಇತ್ಥಿಮತಿನ್ತಿ ಏತ್ಥ "ಆರೋಚೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತೇನೇವಾಹ **"ತತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿ। **ಜಾಯಾಭಾವೇತಿ** ಭರಿಯಾಭಾವೇ। **ಜಾರಭಾವೇತಿ** ಪತಿಭಾವೇ, ನಿಮಿತ್ತತ್ಥೇ ಚೇತಂ ಭುಮ್ಮವಚನಂ। ತಸ್ಮಾ ಭರಿಯಾಭಾವನಿಮಿತ್ತಂ ಪತಿಭಾವನಿಮಿತ್ತಂ, ಭರಿಯಾಭಾವಹೇತು ಪತಿಭಾವಹೇತು, ಭರಿಯಾಭಾವಪಚ್ಚಯಾ ಪತಿಭಾವಪಚ್ಚಯಾ ಆರೋಚೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಸ ನಯೋ **"ಜಾಯತ್ತನೇ ಆರೋಚೇತೀ"**ತಿಆದೀಸುಪಿ। "ಜಾಯತ್ತನೇ ವಾ ಜಾರತ್ತನೇ ವಾ"ತಿ ಹಿ ಇದಂ ಯದತ್ಥಂ ತಂ ತೇಸಂ ಮತಿಂ ಆರೋಚೇತಿ , ತಂ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಇದಾನಿ ಪನ ಪದಭಾಜನಿಯಂ (ಪಾರಾ॰ ೩೦೨) ವುತ್ತನಯೇನಾಪಿ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಪಿಚಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗವಸೇನ ಪದಭಾಜನಿಯಂ ವುತ್ತಂ, "ಜಾಯತ್ತನೇ ವಾ ಜಾರತ್ತನೇ ವಾ"ತಿ ಪನ ನಿದ್ದೇಸಸ್ಸ ಉಭಯಲಿಙ್ಗಸಾಧಾರಣತ್ತಾ ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗವಸೇನಾಪಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ **"ಏತೇನೇವ ಉಪಾಯೇನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಮುಹುತ್ತಿಕಾತಿ** ಗಣಿಕಾ। "ಅನ್ತಮಸೋ ತಙ್ಖಣಿಕಾಯಪೀ"ತಿ ಇದಂ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಏತೇನೇವ ಉಪಾಯೇನಾ"**ತಿಆದಿ।

ಅಞ್ಞತ್ರ ನಾಲಂವಚನೀಯಾಯಾತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೩೩೯-೩೪೦) ದೇಸಚಾರಿತ್ತವಸೇನ ಪಣ್ಣದಾನಾದಿನಾ ಅಪರಿಚ್ಚತ್ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ। ಸಞ್ಚರಿತ್ತವಸೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ವಚನೀಯಾ ನ ಹೋತೀತಿ **ನಾಲಂವಚನೀಯಾ,** ತಂ ಠಪೇತ್ವಾತಿ ಕೇಚಿ। ಅಪ್ಪೇನ ವಾ ಬಹುನಾ ವಾ ಧನೇನ ಕೀತಾ **ಧನಕ್ಕೀತಾ।** ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸಾ ನ ಕೀತಮತ್ತಾಯೇವ ಭರಿಯಾ, ಸಂವಾಸತ್ಥಾಯ ಪನ ಕೀತತ್ತಾ ಭರಿಯಾ, ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ನಿದ್ದೇಸೇ "ಧನೇನ ಕಿಣಿತ್ವಾ ವಾಸೇತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೦೪) ವುತ್ತಂ। **ಛನ್ದವಾಸಿನೀತಿ** ಛನ್ದೇನ ಅತ್ತನೋ ರುಚಿಯಾ ವಸತೀತಿ ಛನ್ದವಾಸಿನೀ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸಾ ನ ಅತ್ತನೋ ಛನ್ದಮತ್ತೇನೇವ ಭರಿಯಾ ಹೋತಿ, ಪುರಿಸೇನ ಪನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ನಿದ್ದೇಸೇ "ಪಿಯೋ ಪಿಯಂ ವಾಸೇತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೦೪) ವುತ್ತಂ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ "ಭೋಗವಾಸಿನೀ, ಪಟವಾಸಿನೀ, ಓದಪತ್ತಕಿನೀ, ಓಭಟಚುಮ್ಬಟಾ, ದಾಸೀ ಚ ಭರಿಯಾ ಚ, ಕಮ್ಮಕಾರೀ ಚ ಭರಿಯಾ ಚ, ಧಜಾಹಟಾ, ಮುಹುತ್ತಿಕಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೦೪) ಇಮೇಸಂ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಆಕಾರಾನಂ ಗಹಣಂ। ಯಥಾ ಚ "ಛನ್ದವಾಸಿನೀ"ತಿಆದೀಸು ಅಞ್ಞತರವಸೇನ ವದತೋ ವಿಸಙ್ಕೇತೋ ನತ್ಥಿ, ಏವಂ ಪಾಳಿಯಂ ಅವುತ್ತೇಸುಪಿ "ಹೋಹಿ ಕಿರ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ಭರಿಯಾ, ಜಾಯಾ, ಪಜಾಪತಿ, ಪುತ್ತಮಾತಾ, ಘರಣೀ, ಘರಸಾಮಿನೀ, ಭತ್ತರನ್ಧಿಕಾ, ಸುಸ್ಸೂಸಿಕಾ, ಪರಿಚಾರಿಕಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೩೦೫) ಏವಮಾದೀಸು ಸಂವಾಸಪರಿದೀಪಕೇಸು ವಚನೇಸು ಅಞ್ಞತರವಸೇನ ವದನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ವಿಸಙ್ಕೇತೋ ನತ್ಥಿ, ತಿವಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಆಪತ್ತಿಯೇವ।

ಮಾತುರಕ್ಖಿತಂ ಬ್ರೂಹೀತಿ ಏತ್ಥ **ಮಾತುರಕ್ಖಿತಾ** ನಾಮ ಮಾತರಾ ರಕ್ಖಿತಾ, ಯಥಾ ಪುರಿಸೇನ ಸಹ ಸಂವಾಸಂ ನ ಕಪ್ಪೇತಿ, ಏವಂ ಮಾತರಾ ರಕ್ಖಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನೇವಸ್ಸ ಪದಭಾಜನೇಪಿ "ಮಾತಾ ರಕ್ಖತಿ ಗೋಪೇತಿ, ಇಸ್ಸರಿಯಂ ಕಾರೇತಿ, ವಸಂ ವತ್ತೇತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೦೪) ವುತ್ತಂ। **ಪಿತುರಕ್ಖಿತಾದೀಸೂತಿ** "ಪಿತುರಕ್ಖಿತಾ, ಮಾತಾಪಿತುರಕ್ಖಿತಾ, ಭಾತುರಕ್ಖಿತಾ, ಭಗಿನಿರಕ್ಖಿತಾ, ಞಾತಿರಕ್ಖಿತಾ, ಗೋತ್ತರಕ್ಖಿತಾ, ಧಮ್ಮರಕ್ಖಿತಾ, ಸಾರಕ್ಖಾ, ಸಪರಿದಣ್ಡಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೦೩) ಏವಂ ವುತ್ತೇಸು ಪಿತುರಕ್ಖಿತಾದೀಸು। ಯಥಾ ಚ ಏತ್ಥ, ಏವಂ "ಪಿತುರಕ್ಖಿತಂ ಬ್ರೂಹೀ"ತಿಆದೀಸುಪಿ ನಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಾ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ವಾ ಗಿಲಾನಸ್ಸ ವಾ ಕಿಚ್ಚೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸಾತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೩೪೦) ಏತ್ಥ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಉಪೋಸಥಾಗಾರಂ ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ವಾ ವಿಪ್ಪಕತಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಕಾರುಕಾನಂ ಭತ್ತವೇತನತ್ಥಾಯ ಉಪಾಸಕೋ ವಾ ಉಪಾಸಿಕಾಯ ಸನ್ತಿಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಪಹಿಣೇಯ್ಯ, ಉಪಾಸಿಕಾ ವಾ ಉಪಾಸಕಸ್ಸ, ಏವರೂಪೇನ ಸಙ್ಘಕಿಚ್ಚೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಚೇತಿಯಕಮ್ಮೇ ಕರಿಯಮಾನೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಗಿಲಾನಸ್ಸ ಭೇಸಜ್ಜತ್ಥಾಯಪಿ ಉಪಾಸಕೇನ ವಾ ಉಪಾಸಿಕಾಯ ಸನ್ತಿಕಂ, ಉಪಾಸಿಕಾಯ ವಾ ಉಪಾಸಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಪಹಿತಸ್ಸ ಗಚ್ಛತೋ ಅನಾಪತ್ತಿ।

ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಏತ್ಥ "ಇತ್ಥೀ ನಾಮ ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥೀ, ನ ಯಕ್ಖೀ ನ ಪೇತೀ ನ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾ। ಪುರಿಸೋ ನಾಮ ಮನುಸ್ಸಪುರಿಸೋ, ನ ಯಕ್ಖೋ"ತಿಆದಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೩೪೧) ನತ್ಥಿ, ತಥಾಪಿ ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಕಾವ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಾ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ ಆಹ **"ತೇಸಂ ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಕತಾ"**ತಿ। **ನನಾಲಂವಚನೀಯತಾತಿ** ಯಥಾವುತ್ತನಯೇನ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಾ ಅಲಂವಚನೀಯಾ। ನಿವಾರಣತ್ಥೋ ಹಿ ಏತ್ಥ **ಅಲಂ**-ಸದ್ದೋ। ನ ಅಲಂವಚನೀಯಾ **ನಾಲಂವಚನೀಯಾ,** ನ ನಾಲಂವಚನೀಯಾ, ತಸ್ಸಾ ಭಾವೋ ನನಾಲಂವಚನೀಯತಾ, "ಅಲಂವಚನೀಯತಾ"ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಪಣ್ಣತ್ತಿನ್ತಿ, ಇಮಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ। **ಕಾಯವಿಕಾರೇನಾತಿ** ಸೀಸುಕ್ಖಿಪನಾದಿಕಾಯವಿಕಾರೇನ। **ತಥೇವ ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ತಥೇವ ಪಚ್ಚಾಹರನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಹತ್ಥಮುದ್ದಾದಿನಾ ಕಾಯವಿಕಾರೇನ ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ಪುನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತಥೇವ ಆರೋಚೇನ್ತಸ್ಸ। **ಆಗಮಿಸ್ಸತೀತಿ** ತವ ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾದಿಅತ್ಥಂ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ। **ಕೇನಚಿ ವುತ್ತೇತಿ** ಆಸನಸಾಲಾದೀಸು ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಕೇನಚಿ ಪುರಿಸೇನ ವುತ್ತೇ। ಸಚೇ ಹಿ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಅಲಂವಚನೀಯಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುಂ ಘರಂ ಉಪಗತಂ ಪಿತಾ ವದತಿ "ಮಾತಾ ತೇ, ತಾತ, ಮಂ ಮಹಲ್ಲಕಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಞಾತಿಕುಲಂ ಗತಾ, ಗಚ್ಛ ನಂ ಮಂ ಉಪಟ್ಠಾತುಂ ಪೇಸೇಹೀ"ತಿ। ಸೋ ಚೇ ಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ವತ್ವಾ ಪುನ ಪಿತುನೋ ತಸ್ಸಾ ಆಗಮನಂ ವಾ ಅನಾಗಮನಂ ವಾ ಆರೋಚೇತಿ, ಏವಂ ಆರೋಚೇನ್ತಸ್ಸ ತಸ್ಸಪಿ ಕಾಯವಾಚತೋ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ। ತೇನಾಹ **"ಪಣ್ಣತ್ತಿಂ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಖೀಣಾಸವಸ್ಸಪೀತಿ** ಏತ್ಥ **ಪಿ**-ಸದ್ದೇನ ಸೇಕ್ಖಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥೀತಿ ದೀಪೇತಿ। **ಪಿತುವಚನೇನಾತಿ** ಅತ್ತನೋ ಪಿತುವಚನೇನ। **ಗನ್ತ್ವಾ**ತಿ ತಸ್ಸಾ ಸಮೀಪಂ ಗನ್ತ್ವಾ। ಪಣ್ಣತ್ತಿಂ, ಅಲಂವಚನೀಯಭಾವಞ್ಚಾತಿ ಉಭಯಂ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸಪಿ ಕಾಯವಾಚತೋ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ। **ತದುಭಯ**ನ್ತಿ ಪಣ್ಣತ್ತಿಂ, ಅಲಂವಚನೀಯಭಾವಞ್ಚ। ಯಂ ಪನ ಪಣ್ಣತ್ತಿಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ಏತೇಹೇವ ತೀಹಿ ನಯೇಹಿ ಸಞ್ಚರಿತ್ತಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತೋ ಕಾಯಚಿತ್ತತೋ, ವಾಚಾಚಿತ್ತತೋ, ಕಾಯವಾಚಾಚಿತ್ತತೋ ಚ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ। ಇಮಾನಿ ತೀಣಿ ಪಣ್ಣತ್ತಿಜಾನನಚಿತ್ತೇನ "ಸಚಿತ್ತಕಸಮುಟ್ಠಾನಾನೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಅಯುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಪಣ್ಣತ್ತಿಂ ಜಾನಿತ್ವಾಪಿ "ನಾಲಂವಚನೀಯಾ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಸ್ಸ ಸಚಿತ್ತಕೇಹಿ ಸಮುಟ್ಠಾನೇಹಿ ಆಪತ್ತಿ ಸಮುಟ್ಠಾತೀತಿ ವತ್ತುಂ ಯುಜ್ಜತಿ ವೀತಿಕ್ಕಮಚೇತನಾಯ ಅಸಮ್ಭವತೋ।

ಸಞ್ಚರಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಕುಟಿಕಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸಞ್ಞಾಚಿಕಾಯ **ಪನಾತಿ** ಏತ್ಥ ಸನ್ತಿ ಅತ್ತವಾಚಕೋ ತತಿಯತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ, **ಯಾಚಿಕಾತಿ** ಭಾವಸಾಧನೋ, ತೇಸಞ್ಚ ಮಜ್ಝೇಪದಲೋಪಸಮಾಸೋ। **ಪನಾತಿ** ನಿಪಾತಮತ್ತಮೇವ। ತೇನಾಹ **"ಸಯಂ ಪವತ್ತಿತಯಾಚನಾ ವುಚ್ಚತೀ"**ತಿ। ಯಾ ಹಿ ಅತ್ತನಾ ಪವತ್ತಿತಾ, ಸಾ ಅತ್ತನೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ತಸ್ಮಾ"**ತಿಆದಿ। ನನು ನ ಸಕ್ಕಾ ಯಾಚನಾಯೇವ ಕುಟಿಂ ಕಾತುನ್ತಿ ಅನುಯೋಗಂ ಸನ್ಧಾಯ ತಸ್ಸಾಧಿಪ್ಪಾಯತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಯಂ ಯಾಚಿತಕೇಹೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಯಂ ಯಾಚಿತಕೇಹೀತಿ** "ವಾಸಿಂ ದೇಥ, ಫರಸುಂ ದೇಥಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೩೪೨) ಸಯಂ ಯಾಚಿತಕೇಹಿ। **ಉಪಕರಣೇಹೀತಿ** ವಾಸಿಯಾದೀಹಿ। ಪರೇನ ಭಣ್ಡಸಾಮಿಕೇನ "ಮಮ ಇದ"ನ್ತಿ ಅಪರಿಚ್ಚಾಗಾರಕ್ಖಣಗೋಪನವಸೇನ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ **ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತಕಂ,** ಪರಸನ್ತಕನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಮೂಲಚ್ಛೇದವಸೇನಾತಿ** ಮೂಲಸ್ಸ ಛಿನ್ದನವಸೇನ, ಪರಸನ್ತಕಭಾವತೋ ಮೋಚೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ ಕತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏವಞ್ಹಿ ಅಞ್ಞಾತಕಅಪ್ಪವಾರಿತಟ್ಠಾನತೋ ಯಾಚನ್ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಾತಕವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ದುಕ್ಕಟಂ। **ತಾವಕಾಲಿಕಂ ಪನ ವಟ್ಟತೀತಿ** ತಾವಕಾಲಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಯಾಚಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಸಕಕಮ್ಮಂ ನ ಯಾಚಿತಬ್ಬಾತಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತಸಿಕ್ಖಾಪದರಕ್ಖಣತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। "ಹತ್ಥಕಮ್ಮಂ ದೇಥಾ"ತಿ ಅನಿಯಮೇತ್ವಾಪಿ ನ ಯಾಚಿತಬ್ಬಾ। ಏವಂ ಯಾಚಿತಾ ಹಿ ತೇ "ಸಾಧು, ಭನ್ತೇ"ತಿ ಭಿಕ್ಖುಂ ಉಯ್ಯೋಜೇತ್ವಾ ಮಿಗೇಪಿ ಮಾರೇತ್ವಾ ಆಹರೇಯ್ಯುಂ। ನಿಯಮೇತ್ವಾ ಪನ "ವಿಹಾರೇ ಕಿಞ್ಚಿ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ಹತ್ಥಕಮ್ಮಂ ದೇಥಾ"ತಿ ಯಾಚಿತಬ್ಬಾ। "ಕುಟಿ ನಾಮ ಉಲ್ಲಿತ್ತಾ ವಾ ಹೋತಿ, ಅವಲಿತ್ತಾ ವಾ ಉಲ್ಲಿತ್ತಾವಲಿತ್ತಾ ವಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೪೯) ಪದಭಾಜನೇ ವುತ್ತತ್ತಾ **"ಕುಟಿನ್ತಿ ಉಲ್ಲಿತ್ತಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಉದ್ಧಂ ಮುಖಂ ಲಿತ್ತಾ **ಉಲ್ಲಿತ್ತಾ।** ಅನ್ತೋ ಲಿಮ್ಪನ್ತಾ ಹಿ ಏವಂ ಲಿಮ್ಪನ್ತಿ। ಅಧೋ ಮುಖಂ ಲಿತ್ತಾ **ಅವಲಿತ್ತಾ।** ಬಹಿ ಲಿಮ್ಪನ್ತಾ ಹಿ ಏವಂ ಲಿಮ್ಪನ್ತಿ। ತೇನಾಹ **"ತತ್ಥ ಉಲ್ಲಿತ್ತಾ ನಾಮಾ"**ತಿಆದಿ। **ಪಿಟ್ಠಸಙ್ಘಾಟೋತಿ** ದ್ವಾರಬಾಹಾ। **"ಸುಧಾಯ ವಾ ಮತ್ತಿಕಾಯ ವಾ"**ತಿ ಏತೇನ ಠಪೇತ್ವಾ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಲೇಪೇ ಅವಸೇಸೋ ಭಸ್ಮಗೋಮಯಾದಿಭೇದೋ ಅಲೇಪೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸಞ್ಞಾಚಿಕಾಯ ಕುಟಿಂ ಕರೋನ್ತೇನಾಪಿ ಇಧ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಮಾ **"ಸಯಂ ವಾ ಕರೋನ್ತೇನ ಆಣತ್ತಿಯಾ ವಾ ಕಾರಾಪೇನ್ತೇನಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಚ **"ಸಯಂ ವಾ ಕರೋನ್ತೇನಾ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಾಮತ್ಥಿಯತೋ ಲಬ್ಭಮಾನಮತ್ಥಮಾಹ, ನ ತು ಪದತ್ಥತೋ। **"ಆಣತ್ತಿಯಾ ವಾ ಕಾರಾಪೇನ್ತೇನಾ"**ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೩೪೮-೩೪೯) ಪನ ಪದತ್ಥತೋ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಯದಿ ಪನ "ಕರೋನ್ತೇನ ವಾ ಕಾರಾಪೇನ್ತೇನ ವಾ"ತಿ ವದೇಯ್ಯ, ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ವಿಲೋಮಿತಂ ಭವೇಯ್ಯ। ನ ಹಿ ಕಾರಾಪೇನ್ತೋ ಕರೋನ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಏದಿಸೀ ಚೋದನಾ ಅನವಕಾಸಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ನತ್ಥಿ ಸಾಮೀ ಪತಿ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ **ಅಸಾಮಿಕಾ,** ತಂ ಅಸಾಮಿಕಂ, ಅನಿಸ್ಸರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅನಿಸ್ಸರತಾ ಚೇತ್ಥ ಕಾರಾಪನೇನಾತಿ ಆಹ **"ಕಾರೇತಾ ದಾಯಕೇನ ವಿರಹಿತ"**ನ್ತಿ। **ಉದ್ದೇಸೋತಿ** ಉದ್ದಿಸಿತಬ್ಬೋ।

ತತ್ರಾತಿ ಸಾಮಿಸ್ಮಿಂ ಭುಮ್ಮವಚನನ್ತಿ ಆಹ **"ತಸ್ಸಾ ಕುಟಿಯಾ"**ತಿ। **ದೀಘಸೋತಿ** ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನನ್ತಿ ಆಹ **"ದೀಘತೋ"**ತಿ। **ಬಹಿಕುಟ್ಟೇತಿ** ಕುಟ್ಟಸ್ಸ ಬಹಿ, ಥುಸೇನ ಮಿಸ್ಸಕೋ ಪಿಣ್ಡೋ **ಥುಸಪಿಣ್ಡೋ,** ತಸ್ಸ ಪರಿಯನ್ತೋ **ಥುಸಪಿಣ್ಡಪರಿಯನ್ತೋ,** ತೇನ, ಥುಸಮಿಸ್ಸಕಮತ್ತಿಕಾಪಿಣ್ಡಪರಿಯನ್ತೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಥುಸಪಿಣ್ಡಸ್ಸೂಪರಿ ಸೇತಕಮ್ಮಂ ಪನ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಂ। ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಭವೋ **ಅಬ್ಭನ್ತರಿಮೋ,** ತೇನ। **ಯತ್ಥಾತಿ** ಯಸ್ಸಂ ಕುಟಿಯಂ। **ಪಮಾಣಯುತ್ತೋತಿ** ಪಕತಿವಿದತ್ಥಿಯಾ ನವವಿದತ್ಥಿಪಮಾಣೋ। "ತಿರಿಯಂ ಸತ್ತನ್ತರಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೪೮) ಉಕ್ಕಂಸತೋ ಪಮಾಣಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ **"ಹೇಟ್ಠಿಮಕೋಟಿಯಾ ಚತುಹತ್ಥವಿತ್ಥಾರಾ ನ ಹೋತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಸೋಧೇತ್ವಾತಿ ಸಮತಲಸೀಮಮಣ್ಡಲಸದಿಸಂ ಕತ್ವಾ। **ಪದಭಾಜನೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಸಙ್ಘಂ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಯಾಚಿತ್ವಾತಿ** "ಸಙ್ಘಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏಕಂಸಂ ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗಂ ಕರಿತ್ವಾ ವುಡ್ಢಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಾದೇ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಉಕ್ಕುಟಿಕಂ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಏವಮಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ 'ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಸಞ್ಞಾಚಿಕಾಯ ಕುಟಿಂ ಕತ್ತುಕಾಮೋ ಅಸಾಮಿಕಂ ಅತ್ತುದ್ದೇಸಂ, ಸೋಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘಂ ಕುಟಿವತ್ಥುಓಲೋಕನಂ ಯಾಚಾಮೀ'"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೪೯) ಪದಭಾಜನೇ ವುತ್ತನಯೇನ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಯಾಚಿತ್ವಾ। **ಸಙ್ಘೇನ ವಾ ಸಮ್ಮತಾತಿ** ಪದಭಾಜನಿಯಂ (ಪಾರಾ॰ ೩೫೦) ವುತ್ತೇನ ಞತ್ತಿದುತಿಯಕಮ್ಮೇನ, ಅಪಲೋಕನಕಮ್ಮವಸೇನ ವಾ ಸಙ್ಘೇನ ಸಮ್ಮತಾ। **ವತ್ಥೂತಿ** ಕುಟಿವತ್ಥು। **ಅನಾರಮ್ಭನ್ತಿ** ಅನುಪದ್ದವಂ। ಪರಿತೋ ಕಮತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಪರಿಕ್ಕಮನಂ,** ತೇನ ಸಹ ವತ್ತತೀತಿ **ಸಪರಿಕ್ಕಮನಂ,** ಸಉಪಚಾರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹೀ"**ತಿಆದಿ।

ಕಿಪಿಲ್ಲಿಕಾದೀನನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಕಿಪಿಲ್ಲಿಕಾ** (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೩೫೩) ನಾಮ ರತ್ತಕಾಳಪಿಙ್ಗಲಾದಿಭೇದಾ ಯಾ ಕಾಚಿ, ತಾ ಆದಿ ಯೇಸಂ ತಾನಿ **ಕಿಪಿಲ್ಲಿಕಾದೀನಿ,** ತೇಸಂ। **ಆದಿಸದ್ದೇನ** ಉಪಚಿಕಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹಣಂ। **ಆಸಯೋತಿ** ನಿಬದ್ಧವಸನಟ್ಠಾನಂ, ಸೋ ಆದಿ ಯೇಸಂ ತೇ **ಆಸಯಾದಯೋ,** ತೇಹಿ। **ಆದಿಸದ್ದೇನ** ಚೇತ್ಥ ನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸ ಗಹಣಂ। **ಸೋಳಸಹಿ ಉಪದ್ದವೇಹೀತಿ** "ಕಿಪಿಲ್ಲಿಕಾನಂ ವಾ ಆಸಯೋ ಹೋತಿ, ಉಪಚಿಕಾನಂ ವಾ ಉನ್ದೂರಾನಂ ವಾ ಅಹೀನಂ ವಾ ವಿಚ್ಛಿಕಾನಂ ವಾ ಸತಪದೀನಂ ವಾ ಹತ್ಥೀನಂ ವಾ ಅಸ್ಸಾನಂ ವಾ ಸೀಹಾನಂ ವಾ ಬ್ಯಗ್ಘಾನಂ ವಾ ದೀಪೀನಂ ವಾ ಅಚ್ಛಾನಂ ವಾ ತರಚ್ಛಾನಂ ವಾ ಯೇಸಂ ಕೇಸಞ್ಚಿ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾನಂ ಪಾಣಾನಂ ವಾ ಆಸಯೋ ಹೋತಿ, ಪುಬ್ಬಣ್ಣನಿಸ್ಸಿತಂ ವಾ ಹೋತಿ,

ಅಪರಣ್ಣಅಬ್ಭೋಕಾಸಆಘಾತನಸುಸಾನಉಯ್ಯಾನರಾಜವತ್ಥುಹತ್ಥಿಸಾಲಾಅಸ್ಸಸಾಲಾಬನ್ಧನಾಗಾರಪಾನಾಗಾರಸೂನರಚ್ಛಾಚಚ್ಚರಸಭಾಸಂಸರಣನಿಸ್ಸಿತಂ ವಾ ಹೋತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೫೩) ಏವಂ ವುತ್ತೇಹಿ ಸೋಳಸಹಿ ಉಪದ್ದವೇಹಿ। ತತ್ಥ ಚ **ಅಬ್ಭೋಕಾಸಂ** (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೩೫೩) ನಾಮ ಕಾರಣಾಘರಂ। **ಆಘಾತನಂ** ನಾಮ ಧಮ್ಮಗನ್ಧಿಕಾ। **ಸುಸಾನನ್ತಿ** ಮಹಾಸುಸಾನಂ। **ಸಂಸರಣಂ** ನಾಮ ಅನಿಬ್ಬಿಜ್ಝಗಮನೀಯೋ ಗತಪಚ್ಚಾಗತಮಗ್ಗೋ।

ಆವಿಜ್ಝಿತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತಾಯಾತಿ ಛಿನ್ನತಟಾದೀನಮಭಾವತೋ ಅನುಪರಿಯಾಯಿತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತಾಯ। **ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾತಿ** ಕುಟಿಕಾರಕೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ। **ಯಾಚಿತೇಹೀತಿ** "ಏಕಂಸಂ ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗಂ ಕರಿತ್ವಾ ವುಡ್ಢಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಾದೇ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಉಕ್ಕುಟಿಕಂ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಏವಮಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ 'ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಸಞ್ಞಾಚಿಕಾಯ ಕುಟಿಂ ಕತ್ತುಕಾಮೋ ಅಸಾಮಿಕಂ ಅತ್ತುದ್ದೇಸಂ, ಸೋಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘಂ ಕುಟಿವತ್ಥುಓಲೋಕನಂ ಯಾಚಾಮೀ'"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೫೧) ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಯಾಚಿತೇಹಿ। **ಞತ್ತಿದುತಿಯೇನ ಕಮ್ಮೇನಾತಿ** -

> "ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ, ಅಯಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಞ್ಞಾಚಿಕಾಯ ಕುಟಿಂ ಕತ್ತುಕಾಮೋ ಅಸಾಮಿಕಂ ಅತ್ತುದ್ದೇಸಂ, ಸೋ ಸಙ್ಘಂ ಕುಟಿವತ್ಥುಓಲೋಕನಂ ಯಾಚತಿ। ಯದಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪತ್ತಕಲ್ಲಂ, ಸಙ್ಘೋ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕುಟಿವತ್ಥುಂ ದೇಸೇಯ್ಯ। ಏಸಾ ಞತ್ತಿ। ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ, ಅಯಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಞ್ಞಾಚಿಕಾಯ ಕುಟಿಂ ಕತ್ತುಕಾಮೋ ಅಸಾಮಿಕಂ ಅತ್ತುದ್ದೇಸಂ, ಸೋ ಸಙ್ಘಂ ಕುಟಿವತ್ಥುಓಲೋಕನಂ ಯಾಚತಿ। ಸಙ್ಘೋ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕುಟಿವತ್ಥುಂ ದೇಸೇತಿ, ಯಸ್ಸಾಯಸ್ಮತೋ ಖಮತಿ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕುಟಿವತ್ಥುಸ್ಸ ದೇಸನಾ, ಸೋ ತುಣ್ಹಸ್ಸ। ಯಸ್ಸ ನಕ್ಖಮತಿ, ಸೋ ಭಾಸೇಯ್ಯ। ದೇಸಿತಂ ಸಙ್ಘೇನ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕುಟಿವತ್ಥು, ಖಮತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ, ತಸ್ಮಾ ತುಣ್ಹೀ, ಏವಮೇತಂ ಧಾರಯಾಮೀ"ತಿ -

ಏವಂ ಪದಭಾಜನೇ ವುತ್ತೇನ ಞತ್ತಿದುತಿಯೇನ ಕಮ್ಮೇನ। **ಆಳವಿಕಾ** ನಾಮ ಆಳವಿರಟ್ಠೇ ಜಾತಾ ದಾರಕಾ, ತೇ ಪಬ್ಬಜಿತಕಾಲೇಪಿ "ಆಳವಿಕಾ"ತ್ವೇವ ಪಞ್ಞಾಯಿಂಸು। ತೇ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ **ಆಳವಿಕೇ ಭಿಕ್ಖೂ**"ತಿ। **ಲೇಪೇ ಘಟಿತೇತಿ** (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೩೫೩) ಅನ್ತೋಲೇಪೇ ವಾ ಅನ್ತೋಲೇಪೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಭಿತ್ತಿಞ್ಚ ಛದನಞ್ಚ ಏಕಾಬದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ಘಟಿತೇ, ಬಹಿಲೇಪೇ ವಾ ಬಹಿಲೇಪೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಘಟಿತೇ। **ದ್ವೇ ಚ ದುಕ್ಕಟಾನಿ** ಸಾರಮ್ಭಅಪರಿಕ್ಕಮನವಸೇನ। **ಉಭಯವಿಪನ್ನಾತಿ** ಉಭಯೇಹಿ ದೇಸನಾಪಮಾಣೇಹಿ ವಿಪನ್ನಾ ವಿರಹಿತಾ ಉಭಯವಿಪನ್ನಾ, ಅದೇಸಿತವತ್ಥುಕಾ ಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕನ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಸ್ಮಿನ್ತಿ** ದ್ವಾರಬನ್ಧೇ ವಾ ವಾತಪಾನೇ ವಾ। **ಲೇಪೋ ನ ಘಟಿಯತೀತಿ** ಪುಬ್ಬೇ ದಿನ್ನಲೇಪೋ ದ್ವಾರಬನ್ಧೇನ ವಾ ವಾತಪಾನೇನ ವಾ ಸದ್ಧಿಂ ನ ಘಟಿಯತಿ, ಏಕಾಬದ್ಧಂ ಹುತ್ವಾ ನ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ತನ್ತಿ** ದ್ವಾರಬನ್ಧಂ ವಾ ವಾತಪಾನಂ ವಾ ಪರಾಮಸತಿ। **ಪಠಮಮೇವಾತಿ** ಲೇಪಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ನಿಟ್ಠಿತತ್ತಾ ದ್ವಾರಬನ್ಧವಾತಪಾನಾನಂ ಠಪನತೋ ಪುಬ್ಬೇಯೇವ, ಲೇಪಸ್ಸ ನಿಟ್ಠಿತಕ್ಖಣೇಯೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಭಿಕ್ಖು ಕುಟಿಂ ಕರೋತಿ ದೇಸಿತವತ್ಥುಕಂ ಪಮಾಣಿಕಂ ಸಾರಮ್ಭಂ ಸಪರಿಕ್ಕಮನಂ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸ। ಭಿಕ್ಖು ಕುಟಿಂ ಕರೋತಿ ದೇಸಿತವತ್ಥುಕಂ ಪಮಾಣಿಕಂ ಅನಾರಮ್ಭಂ ಅಪರಿಕ್ಕಮನಂ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೫೫) ಪದಭಾಜನಿಯಂ ವುತ್ತತ್ತಾ **"ಕೇವಲಂ ಸಾರಮ್ಭಾಯಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ವಿಪ್ಪಕತನ್ತಿ** ಅನಿಟ್ಠಿತಂ। **ಅಞ್ಞಸ್ಸ ದದತೋ ಚಾತಿ** ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಾ ದದತೋ ಚ। **ಗುಹಾ** ನಾಮ ಇಟ್ಠಕಗುಹಾ ವಾ ಸಿಲಾಗುಹಾ ವಾ ದಾರುಗುಹಾ ವಾ ಭೂಮಿಗುಹಾ ವಾ। **ತಿಣಕುಟಿ** ನಾಮ ಸತ್ತಭೂಮಿಕೋಪಿ ಪಾಸಾದೋ ತಿಣಚ್ಛದನೋ "ತಿಣಕುಟಿಕಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅಞ್ಞಸ್ಸಾತಿ** ಆಚರಿಯಸ್ಸ ವಾ ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ ವಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಾ। **ವಾಸಾಗಾರಂ ಠಪೇತ್ವಾತಿ** (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೩೬೪) ಅತ್ತನೋ ವಸನತ್ಥಾಯ ವಾಸಾಗಾರಂ ಠಪೇತ್ವಾ। **ಉಪೋಸಥಾಗಾರಾದೀಸೂತಿ** ಏತ್ಥ **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಜನ್ತಾಘರಭೋಜನಸಾಲಾಅಗ್ಗಿಸಾಲಾನಂ ಗಹಣಂ। **ಹೇಟ್ಠಿಮಪಮಾಣಸಮ್ಭವೋತಿ** ಚತುಹತ್ಥವಿತ್ಥಿಣ್ಣತಾ। **ಅದೇಸಾಪೇತ್ವಾ ಕರೋತೋತಿ** ವತ್ಥುಂ ಅದೇಸಾಪೇತ್ವಾ ಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಪಮಾಣಯುತ್ತಂ ವಾ ಕರೋತೋ। ಏತ್ಥ ಚ ವತ್ಥುನೋ ಅದೇಸಾಪನಂ **ಅಕಿರಿಯಾ**। ಕುಟಿಕರಣಂ **ಕಿರಿಯಾ**।

ಕುಟಿಕಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ವಿಹಾರಕಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಮಹನ್ತಂ ಲಾತಿ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ **ಮಹಲ್ಲಕೋ,** ತಂ ಮಹಲ್ಲಕಂ। ಯೋ ಚ ಯಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಸೋ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಆಹ **"ಮಹನ್ತಭಾವೋ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಮಹಲ್ಲಕೋ"**ತಿ। ಸೋ ಚ ಮಹನ್ತಭಾವೋ ಕೇನ, ಕುತೋ ಚಾತಿ ಆಹ **"ಸಸಾಮಿಕಭಾವೇನಾ"**ತಿಆದಿ। ನ ಕೇವಲಂ ಸಸಾಮಿಕಭಾವೇನೇವಾತಿ ಆಹ **"ಯಸ್ಮಾ ವಾ"**ತಿಆದಿ। ಯದಿ ಏವಂ ಅಥ ಕಸ್ಮಾ "ಮಹಲ್ಲಕೋ ನಾಮ ವಿಹಾರೋ ಸಸಾಮಿಕೋ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೬೭) ಏತ್ತಕಮೇವ ಪದಭಾಜನೇ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಯಸ್ಮಾ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। ವಿಹರನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ವಿಹಾರೋ,** ಆವಾಸೋ। ಮಾತಿಕಾಯಂ **ಭಿಕ್ಖೂ ವಾ ಅನಭಿನೇಯ್ಯಾತಿ** ಏತ್ಥ **ವಾ**-ಸದ್ದೋ "ಅಯಂ ವಾ ಸೋ ಮಹಾನಾಗೋ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಅವಧಾರಣತ್ಥೋ।

ಕೋಸಮ್ಬಿಯನ್ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೧.೩೬೫) ಏವಂನಾಮಕೇ ನಗರೇ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ನಗರಸ್ಸ ಆರಾಮಪೋಕ್ಖರಣಿಆದೀಸು ತೇಸು ತೇಸು ಠಾನೇಸು ಕೋಸಮ್ಬರುಕ್ಖಾವ ಉಸ್ಸನ್ನಾ ಅಹೇಸುಂ, ತಸ್ಮಾ ತಂ "ಕೋಸಮ್ಬೀ"ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತಿ। "ಕುಸುಮ್ಬಸ್ಸ ನಾಮ ಇಸಿನೋ ಅಸ್ಸಮತೋ ಅವಿದೂರೇ ಮಾಪಿತತ್ತಾ"ತಿ ಏಕೇ। **ಛನ್ನತ್ಥೇರಂ ಆರಬ್ಭಾತಿ** ಯೋ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮನಕಾಲೇ ಸದ್ಧಿಂ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ, ಯಸ್ಸ ಚ ಸತ್ಥಾರಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಕಾಲೇ ಬ್ರಹ್ಮದಣ್ಡೋ (ಚೂಳವ॰ ೪೪೫) ಆಣತ್ತೋ, ತಂ ಛನ್ನತ್ಥೇರಂ ಆರಬ್ಭ। **ಚೇತಿಯರುಕ್ಖನ್ತಿ** ಚಿತ್ತೀಕತಟ್ಠೇನ **ಚೇತಿಯಂ,** ಪೂಜಾರಹಾನಂ ದೇವಟ್ಠಾನಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ, "ಚೇತಿಯ"ನ್ತಿ ಸಮ್ಮತಂ ರುಕ್ಖಂ **ಚೇತಿಯರುಕ್ಖಂ**। ವತ್ಥುನೋ ಅದೇಸನಾಯ ಆಪಜ್ಜನತೋ **"ಅಕಿರಿಯಮತ್ತತೋ ಸಮುಟ್ಠಾನಭಾವೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಮತ್ತ**-ಸದ್ದೇನ ಕಿರಿಯತೋ ಸಮುಟ್ಠಾನತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ "ವತ್ಥುಅದೇಸನಾಯ, ಕುಟಿಕರಣೇನ ಚ ಸಮುಟ್ಠಾನತೋ ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯತೋ ಸಮುಟ್ಠಾತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಪಮಾಣನಿಯಮಾಭಾವೋವ ವಿಸೇಸೋ।

ವಿಹಾರಕಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ದುಟ್ಠದೋಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ದೂಸೀಯತೀತಿ **ದುಟ್ಠೋ,** ದೂಸೇತಿ ಪರಂ ವಿನಾಸೇತೀತಿ **ದೋಸೋ**। ತೇನಾಹ **"ದೂಸಿತೋ ಚೇವಾ"**ತಿಆದಿ। ಇದಾನಿ "ದೂಸಿತೋ ಚೇವ ದೂಸಕೋ ಚಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಹಿ ದೋಸೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಪಕತಿಭಾವಂ ಜಹಾಪಿತೋತಿ** (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೧.೩೮೫-೩೮೬) ಸೋಮ್ಮಭಾವಂ ಜಹಾಪಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ, ವಿಕಾರಮಾಪಾದಿತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಆಕಾರನಾನತ್ತೇನಾತಿ** ದೂಸಿತಾಕಾರಸ್ಸ ಚೇವ ದೂಸಕಾಕಾರಸ್ಸ ಚಾತಿ ಇಮೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಆಕಾರಾನಂ ನಾನಾಭಾವೇನ। **ನಪ್ಪತೀತೋತಿ** ಪೀತಿಸುಖಾದೀಹಿ ನ ಅಭಿಗತೋ ಅನುಪಗತೋ, ನ ಉಪಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯೋ ಚ ಪೀತಿಸುಖಾದೀಹಿ ಅನುಪಗತೋ, ಸೋ ತೇಹಿ ವಜ್ಜಿತೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಪೀತಿಸುಖಾದೀಹಿ ವಿವಜ್ಜಿತೋ"**ತಿ। ಯೋ ಚ ತೇಹಿ ವಜ್ಜಿತೋ, ನ ಸೋ ತೇಹಿ ಅಭಿಸಟೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ನ ಅಭಿಸಟೋ"**ತಿ, ಪೀತಿಸುಖಾದೀಹಿ ನ ಪತ್ಥಟೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ನಾಸ್ಸ ಮೂಲನ್ತಿ **ಅಮೂಲಕಂ**। ತಂ ಪನ ಅಮೂಲಕತ್ತಂ ಯಸ್ಮಾ ಚೋದಕವಸೇನ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ನ ಚುದಿತಕವಸೇನ, ತಸ್ಮಾ ತದತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಂ ಚೋದಕೇನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಯನ್ತಿ** ಪಾರಾಜಿಕಂ। **ಏತನ್ತಿ** ಚುದಿತಕಸ್ಸ ಆಪನ್ನಾನಾಪನ್ನತ್ತಂ। **ಇಧಾತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ।

ಇದಾನಿ ಅತ್ತನಾ ವುತ್ತಮೇವ ದಿಟ್ಠಾದಿಂ ವಿವರಿತುಂ **"ಏತ್ಥ ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತಥೇವಾತಿ** "ಪಸಾದಸೋತೇನ ವಾ ದಿಬ್ಬಸೋತೇನ ವಾ"ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಅತಿದಿಸತಿ। **ಪರಿಸಙ್ಕಿತಂ** (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೩೮೫-೩೮೬) ಪನ ತಿವಿಧಂ ದಿಟ್ಠಪರಿಸಙ್ಕಿತಂ, ಸುತಪರಿಸಙ್ಕಿತಂ, ಮುತಪರಿಸಙ್ಕಿತನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಭಿಕ್ಖುಞ್ಚ ಮಾತುಗಾಮಞ್ಚ ತಥಾರೂಪೇ ಠಾನೇ ದಿಸ್ವಾ "ಅದ್ಧಾ ಇಮೇಹಿ ಕತ"ನ್ತಿ ವಾ "ಕರಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ವಾ ಪರಿಸಙ್ಕಿತಂ, ಇದಂ **ದಿಟ್ಠಪರಿಸಙ್ಕಿತಂ** ನಾಮ। ಅನ್ಧಕಾರೇ ವಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋಕಾಸೇ ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಚ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಚ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ದುತಿಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಿಭಾವಂ ಅಜಾನತೋ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಪರಿಸಙ್ಕಿತಂ, ಇದಂ **ಸುತಪರಿಸಙ್ಕಿತಂ** ನಾಮ। ಧುತ್ತೇಹಿ ಇತ್ಥೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನವಿಹಾರೇ ಮಣ್ಡಪೇ ವಾ ಸಾಲಾದೀಸು ವಾ ಪುಪ್ಫಗನ್ಧಮಂಸಸುರಾದೀನಿ ಅನುಭವಿತ್ವಾ ಗತಟ್ಠಾನಂ ದಿಸ್ವಾ "ಕೇನ ನು ಖೋ ಇದಂ ಕತ"ನ್ತಿ ವೀಮಂಸನ್ತೇನ ತತ್ರ ಕೇನಚಿ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಗನ್ಧಾದೀಹಿ ಪೂಜಾ ಕತಾ ಹೋತಿ, ಭೇಸಜ್ಜತ್ಥಾಯ ಅರಿಟ್ಠಂ ವಾ ಪೀತಂ, ಸೋ ತಸ್ಸ ಗನ್ಧಂ ಘಾಯಿತ್ವಾ "ಅಯಂ ಸೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪರಿಸಙ್ಕಿತಂ, ಇದಂ **ಮುತಪರಿಸಙ್ಕಿತಂ** ನಾಮ। ಏವಂ ತಿವಿಧಸ್ಸ ಪರಿಸಙ್ಕಿತಸ್ಸ ಅಭಾವೋ **ಅಪರಿಸಙ್ಕಿತಂ**। ತೇನಾಹ **"ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಸೇನ ಚೇತಸಾ ಅಪರಿಸಙ್ಕಿತ"**ನ್ತಿ। ತಞ್ಚ ಪನೇತಂ ದಿಟ್ಠಾದಿಕಂ ನ ಕೇವಲಂ ಅತ್ತನೋ ವಾತಿ ಆಹ **"ಅತ್ತನೋ ವಾ ಪರಸ್ಸ ವಾ"**ತಿ। ಯಸ್ಮಾ "ತ್ವಂ ಪಣ್ಡಕೋ"ತಿಆದಿವಚನೇನಾಪಿ ಚೋದಯತೋ ಆಪತ್ತಿಯೇವ, ತಸ್ಮಾ **"ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅನುರೂಪೇಸು ಏಕೂನವೀಸತಿಯಾ ಅಞ್ಞತರೇನಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯದಿ ಏವಂ ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಪದಭಾಜನೇ "ಪಾರಾಜಿಕೇನ ಧಮ್ಮೇನಾತಿ ಚತುನ್ನಂ ಅಞ್ಞತರೇನಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೮೬) ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಪದಭಾಜನೇ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। ಉಪಸಗ್ಗನಿಪಾತಾನಂ ವಾಚಕಸದ್ದಸನ್ನಿಟ್ಠಾನೇ ತದತ್ಥಜೋತನಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **"ಧಂಸೇಯ್ಯಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಧಂಸನಞ್ಚೇತ್ಥ** ಅಭಿಭವನಂ। ತೇನಾಹ **"ಅಭಿಭವೇಯ್ಯಾ"**ತಿ। **"ತ್ವಂ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪವತ್ತಾತಿ** "ತ್ವಂ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವಿ, ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯಿ, ಮನುಸ್ಸಂ ಘಾತಯಿತ್ಥ, ಅಭೂತಂ ಆರೋಚಯಿತ್ಥಾ"ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಾ। ಏತ್ಥ ಚ "ಅಸ್ಸಮಣೋಸೀ"ತಿ ಅವನ್ದನಕಾರಣಸ್ಸ ಅವುತ್ತತ್ತಾ ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನೋ ನ ವನ್ದಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಅವನ್ದಿಯೇಸು ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನಸ್ಸ ಅವುತ್ತತ್ತಾ, "ಪಚ್ಛಾ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಪುರೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ವನ್ದಿಯೋ"ತಿ (ಪರಿ॰ ೪೬೭) ವುತ್ತತ್ತಾ ಚ। ಇದಂ ಪನ ಅತ್ತನಾ ವತ್ತಬ್ಬಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತಂ।

ಸಮೀಪೇತಿ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥಪಮಾಣೇ ಪದೇಸೇ। ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಮೇವ ಹಿ ಹತ್ಥಮುದ್ದಾಯ ಸೀಸಂ ನ ಏತಿ, ಇದಂ ಪನ ಅನುದ್ಧಂಸನಂ, ಅಭೂತಾರೋಚನಞ್ಚ ಏತಿಯೇವ। ತೇನಾಹ **"ಹತ್ಥಮುದ್ದಾಯ ಏವ ವಾ"**ತಿ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾತಿ** ಬ್ರಹ್ಮಂ ಸೇಟ್ಠಂ ಪಸತ್ಥಂ ಚರಿಯನ್ತಿ **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ,** ಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ವಾ ಸೇಟ್ಠಾನಂ ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಅರಿಯಸಾವಕಾನಂ, ಬ್ರಹ್ಮಾನಞ್ಚ ಚರಿಯನ್ತಿ **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ,** ತಮ್ಹಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾ। ತೇನಾಹ

“**ಸೇಟ್ಠಚರಿಯಾ**”ತಿ। **ಸಾಧು ವತಸ್ಸ** ಏಕನ್ತೇನ ಭದ್ದಕಂ ಭವೇಯ್ಯ। “ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಾದಿಸತ್ತವಿಧಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಚೋದೇನ್ತಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ **ಕಮ್ಮಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ**। “ಆಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಪೇಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ **ವುಟ್ಠಾನಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ**। **ಅನುವಿಜ್ಜನಾಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ** ವೀಮಂಸನಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ, ಉಪಪರಿಕ್ಖಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಅನುವಿಜ್ಜಕೇನಾತಿ** ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಓತಿಣ್ಣಂ ಅಧಿಕರಣಂ ವಿನಿಚ್ಛಿನಿತುಂ ನಿಸಿನ್ನೇನ ವಿನಯಧರೇನ। **ಕಿಂ ತೇ ದಿಟ್ಠನ್ತಿ** ತಯಾ ಕಿಂ ದಿಟ್ಠಂ, ಪಠಮಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಅಜ್ಝಾಪಜ್ಜನ್ತೋ ದಿಟ್ಠೋ, ದುತಿಯಂ ತತಿಯಂ ಚತುತ್ಥಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೋ ದಿಟ್ಠೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ “ಕಿನ್ತಿ ತೇ ದಿಟ್ಠಂ, ಕದಾ ತೇ ದಿಟ್ಠಂ, ಕತ್ಥ ತೇ ದಿಟ್ಠ”ನ್ತಿ ಇಮಂ ನಯಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

ಸಮನತ್ಥಾಯ ಪವತ್ತಮಾನೇಹಿ ಸಮಥೇಹಿ ಅಧಿಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ **ಅಧಿಕರಣಂ**। ಯಥಾ ಹಿ ಸಮನವಸೇನ ಸಮಥಾನಂ ವಿವಾದಾದೀಸು ಅಧಿಕತಭಾವೋ, ಏವಂ ವಿವಾದಾದೀನಂ ತೇಹಿ ಅಧಿಕತ್ತಬ್ಬತಾತಿ। ತೇನಾಹ “**ಸಮಥೇಹಿ ಅಧಿಕರಣೀಯಭಾವೇನಾ**”ತಿಆದಿ। ಇಮಿನಾ ಹಿ ಅಧಿಕರಣಸದ್ದಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸಾಧನತಾ ವುತ್ತಾ। **ಅಧಿಕರಣನ್ತಿ** ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ಅನುವಾದಾಧಿಕರಣಂ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣನ್ತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಅಧಿಕರಣಂ। ವಿವಾದಾದೀನಿ ಅಧಿಕರಣಾನಿ ಸಮೇನ್ತಿ ವೂಪಸಮೇನ್ತೀತಿ **ಸಮಥಾ,** ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯಾದಯೋ। ಅಥ ವಾ ಅಧಿಕರೀಯನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಅಧಿಕರಣಂ**। ಕೇ ಅಧಿಕರೀಯನ್ತಿ? ಸಮಥಾ। ಕಥಂ ಅಧಿಕರೀಯನ್ತಿ? ಸಮನವಸೇನ। ಅಧಿಕರಣಂ ಸಮೇನ್ತಿ ವೂಪಸಮೇನ್ತೀತಿಪಿ **ಸಮಥಾತಿ** ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸೇಸಾಧಿಕರಣೇಹಿ ಚೋದನಾಯ ಅಭಾವತೋ “**ಇದಂ ಪನ ಪಾರಾಜಿಕಸಙ್ಖಾತಂ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತ**”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಆಪತ್ತಿಯೇವ ಅಧಿಕರಣಂ **ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ**। **ಅನುದ್ಧಂಸಿತಕ್ಖಣೇಯೇವ ಸಙ್ಖಾದಿಸೇಸೋ,** ಸೋ ಚೇ ತಙ್ಖಣೇಯೇವ ಜಾನಾತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಮೇತ್ತಿಯಭೂಮಜಕೇತಿ ಮೇತ್ತಿಯಞ್ಚ ಭೂಮಜಕಞ್ಚ। ಛಬ್ಬಗ್ಗಿಯಾನಂ ಅಗ್ಗಪುರಿಸಾ ಏತೇ। **ಸುದ್ಧಂ ವಾತಿ** ಪಾರಾಜಿಕಮನಾಪನ್ನಂ ವಾ। “**ಸಚೇ ಸೋ ತಙ್ಖಣೇಯೇವ ಜಾನಾತೀ**”ತಿ ಇಮಿನಾ ಆವಜ್ಜನಸಮಯಮಾಹ। ತಙ್ಖಣೇಯೇವ ಜಾನನಂ ನಾಮ ದುಕ್ಕರಂ, ಸಮಯೇನ ಆವಜ್ಜಿತ್ವಾ ಞಾತೇ ಪನ ಞಾತಮೇವ ಹೋತಿ। ಪಚ್ಛಾ ಚೇ ಜಾನಾತಿ, ಸೀಸಂ ನ ಏತಿ। ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಅಭೂತಾರೋಚನದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಾಅತ್ತಕಾಮದುಟ್ಠದೋಸಭೂತಾರೋಚನಸಿಕ್ಖಾಪದಾನೀತಿ ಸಬ್ಬಾನೇವ ಹಿ ಇಮಾನಿ ಏಕಪರಿಚ್ಛೇದಾನಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಪರಮ್ಮುಖಾ ಸತ್ತಹಿಪಿ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೇಹಿ ವದತೋ ದುಕ್ಕಟಮೇವ, ತಸ್ಮಾ “**ಪರಮ್ಮುಖಾ ಚೋದೇನ್ತಸ್ಸ ಪನ ಸೀಸಂ ನ ಏತೀ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ವುತ್ತನಯಾಪತ್ತಿಯೋತಿ** “ವಾಚಾಯ ವಾಚಾಯಾ”ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತನಯಾ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸದುಕ್ಕಟಾಪತ್ತಿಯೋ। **ತಥೇವಾತಿ** ವಾಚಾಯ ವಾಚಾಯೇವ। **ವದನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಸತ್ತಹಿಪಿ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೇಹಿ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ವದನ್ತಸ್ಸ। **ವುತ್ತನಯೇನೇವಾತಿ** ವಾಚಾಯ ವಾಚಾಯೇವ। ಓಕಾಸಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ವದನ್ತಸ್ಸ ವಾಚಾಯ ವಾಚಾಯ ಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ಆಹ “**ಓಕಾಸಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ವದನ್ತಸ್ಸ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವಾ**”ತಿ। **ಏವ**ಸದ್ದೇನ ದುಕ್ಕಟಂ ನಿವತ್ತೇಯತಿ। ಅಸಮ್ಮುಖಾ ಸತ್ತಹಿಪಿ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೇಹಿ ವದನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ। **ಸತ್ತವಿಧಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮನ್ತಿ** ತಜ್ಜನೀಯಂ, ನಿಯಸಂ, ಪಬ್ಬಾಜನೀಯಂ, ಪಟಿಸಾರಣೀಯಂ, ತಿವಿಧಞ್ಚ ಉಕ್ಖೇಪನೀಯನ್ತಿ ಸತ್ತವಿಧಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಂ।

ಉಪೋಸಥಂ ವಾ ಪವಾರಣಂ ವಾ ಠಪೇನ್ತಸ್ಸ ಚ ಓಕಾಸಕಮ್ಮಂ ನತ್ಥೀತಿ ಏತ್ಥ ಉಪೋಸಥತೋ ಪುರೇ ವಾ ಪಚ್ಛಾ ವಾ ಠಪಿತೋಪಿ ಅಟ್ಠಪಿತೋ ಹೋತಿ। ಖೇತ್ತೇ ಠಪಿತೋ ಪನ ಠಪಿತೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ “ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ, ಅಜ್ಜುಪೋಸಥೋ ಪನ್ನರಸೋ, ಯದಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪತ್ತಕಲ್ಲಂ, ಸಙ್ಘೋ ಉಪೋಸಥಂ ಕರೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ಯಾವ **ರೇ**-ಕಾರಂ ಭಣತಿ, ತಾವ ಠಪೇತಬ್ಬೋ, ಇದಂ ಖೇತ್ತಂ। **ಯ್ಯ**-ಕಾರೇ ಪನ ವುತ್ತೇ ಠಪೇನ್ತೇನ ಪಚ್ಛಾ ಠಪಿತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ । “ಸುಣಾತು ಮೇ”ತಿ ಅನಾರದ್ಧೇ ಠಪೇನ್ತೇನ ಪುರೇ ಠಪಿತೋ ಹೋತಿ। ಪವಾರಣಾಟ್ಠಪನಂ ಪನ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕಂ, ಪುಗ್ಗಲಿಕಞ್ಚಾತಿ ದುವಿಧಂ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕೇ “ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ…ಪೇ॰… ಸಙ್ಘೋ ತೇವಾಚಿಕಂ ಪವಾರೇಯ್ಯಾ”ತಿ **ಸು**-ಕಾರತೋ ಯಾವ **ರೇ**-ಕಾರೋ, ತಾವ ಅಪರಿಯೋಸಿತಾವ ಹೋತಿ ಪವಾರಣಾ, ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಏಕಪದೇಪಿ ಠಪೇನ್ತೇನ ಠಪಿತಾ ಹೋತಿ ಪವಾರಣಾ। **ಯ್ಯ**-ಕಾರೇ ಪನ ಪತ್ತೇ ಪರಿಯೋಸಿತಾವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಠಪೇನ್ತೇನ ಅಟ್ಠಪಿತಾ ಹೋತಿ। ಪುಗ್ಗಲಿಕಟ್ಠಪನೇ ಪನ “ಸಙ್ಘಂ, ಭನ್ತೇ, ಪವಾರೇಮಿ…ಪೇ॰… ತತಿಯಮ್ಪಿ ಭನ್ತೇ ಸಙ್ಘಂ ಪವಾರೇಮಿ ದಿಟ್ಠೇನ ವಾ…ಪೇ॰… ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಟೀ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೧೦) **ಸಂ**-ಕಾರತೋ ಯಾವ ಅಯಂ ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಿಮೋ **ಟಿ**-ಕಾರೋ, ತಾವ ಅಪರಿಯೋಸಿತಾವ ಹೋತಿ ಪವಾರಣಾ, ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಏಕಪದೇಪಿ ಠಪೇನ್ತೇನ ಠಪಿತಾ ಹೋತಿ ಪವಾರಣಾ। “ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ವುತ್ತೇ ಪನ ಪರಿಯೋಸಿತಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ “ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಪದೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಠಪಿತಾಪಿ ಅಟ್ಠಪಿತಾ ಹೋತಿ। ಏಸೇವ ನಯೋ ದ್ವೇವಾಚಿಕಏಕವಾಚಿಕಸಮಾನವಸ್ಸಿಕಾಸು। ಏತಾಸುಪಿ ಹಿ **ಟಿ**-ಕಾರಾವಸಾನಂಯೇವ ಠಪನಕ್ಖೇತ್ತನ್ತಿ। ತೇನಾಹ “**ಠಪನಕ್ಖೇತ್ತಂ ಪನ ಜಾನಿತಬ್ಬ**”ನ್ತಿ। **ಓಸಟೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಚೋದಕೇನ ಅತ್ತನಾ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಉದಾಹಟೇ। **ಇದಞ್ಚ ಇದಞ್ಚ ಕರೋತೀತಿ** ಪಾಣಾತಿಪಾತಂ, ಅದಿನ್ನಾದಾನಞ್ಚ ಕರೋತಿ, ಜಾತರೂಪರಜತಞ್ಚ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಅಸುಕೋ ಚ ಅಸುಕೋ ಚ ಅಸ್ಸಮಣೋ, ಅನುಪಾಸಕೋತಿ** ಅಕ್ಕೋಸಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಪರಮ್ಮುಖಾ ವದನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ, ಸಮ್ಮುಖಾ ವದನ್ತಸ್ಸ ಪನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವ। ತೇನಾಹ “**ಸಚೇ ಪನ ಓದಿಸ್ಸ ನಿಯಮೇತ್ವಾ**”ತಿಆದಿ। **ಸಙ್ಘುಪಗಮನನ್ತಿ** ವೋಹಾರೂಪಗಮನಂ।

ದುಟ್ಠದೋಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅಞ್ಞಭಾಗಸ್ಸಾತಿ ಅಞ್ಞಕೋಟ್ಠಾಸಸ್ಸ, ಯಂ ಚೋದೇತುಕಾಮೋ, ತಸ್ಸ ಜಾತಿಆದಿತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ತಿರಚ್ಛಾನಜಾತಿಆದಿಕೋಟ್ಠಾಸಸ್ಸಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಇದ**ನ್ತಿ ನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೇನ ಭಗಲಕಾದಿಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ, ಅಯಂ ಭಗಲಕಾದಿಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ, ಅಧಿಕರಣಸದ್ದಾಪೇಕ್ಖಾಯ ವಾ ನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೋ, ಇದಂ ಭಗಲಕಾದಿಸಙ್ಖಾತಂ ಅಧಿಕರಣನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಞ್ಞಭಾಗೋ ವಾ**ತಿ ತಿರಚ್ಛಾನಜಾತಿಆದಿಭೇದೋ ಅಞ್ಞೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೋ ವಾ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಭಗಲಕಾದಿಕಸ್ಸ । **ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಂ** ಭಗಲಕಾದಿ। ಏತ್ಥ ಚ "ಅಞ್ಞಭಾಗಸಮ್ಬನ್ಧಿ ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯ"ನ್ತಿ ಪಠಮವಿಗ್ಗಹಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ, "ಅಞ್ಞಭಾಗವನ್ತಂ ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯ"ನ್ತಿ ದುತಿಯವಿಗ್ಗಹಸ್ಸ। ಠಪೇತ್ವಾ ಪನ ತಿರಚ್ಛಾನಜಾತಿಆದಿಕಂ ಪರಮತ್ಥತೋ ವಿಸುಂ ಭಗಲಕಾದಿಕೇ ಅಸತಿಪಿ "ಪಟಿಮಾಯ ಸರೀರ"ನ್ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಅಭೇದೇಪಿ ಭೇದಕಪ್ಪನಾಯ ಪವತ್ತಲೋಕವೋಹಾರವಸೇನ **"ಅಞ್ಞಭಾಗಸ್ಸ ಇದಂ, ಅಞ್ಞಭಾಗೋ ವಾ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀ"**ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಅಧಿಕರೀಯತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಅಧಿಕರಣಂ**। ತೇನಾಹ **"ಆಧಾರೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ"**ತಿ। ಆಧರೀಯತಿ ಅಸ್ಮಿನ್ತಿ **ಆಧಾರೋ,** ಪತಿಟ್ಠಾನಂ। ತೇನಾಹ **"ವತ್ಥು ಅಧಿಟ್ಠಾನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತೀ"**ತಿ।

ಇದಾನಿ "ಅಞ್ಞಭಾಗಸ್ಸ ಇದ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ಕೇವಲಂ ನಯದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ಆಗತಮೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಭಜನ್ತೋ **"ಯೋ ಹಿ ಸೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತೇನ ನನು ಅನಾಗತೇ ಏವಂ ಚೋದೇನ್ತಾನಂ ಪಾಪಭಿಕ್ಖೂನಂ ಲೇಸೋಕಾಸಪಿದಹನತ್ಥಂ ಇದಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ನ ಪನ ಮೇತ್ತಿಯಭೂಮಜಕಾನಂ। ತೇಸಞ್ಹಿ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕತ್ತಾ ಅನಾಪತ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಾಮಞ್ಞೇನ ಅತ್ಥೋ ವಿಭಜಿತಬ್ಬೋ। ನ ಪನ "ಯೋ ಹಿ ಸೋ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ದಬ್ಬೋ ಮಲ್ಲಪುತ್ತೋ"ತಿಆದಿನಾ ವಿಸೇಸೇನಾತಿ ಏದಿಸೀ ಚೋದನಾ ಅನವಕಾಸಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಹೀ**ತಿ ಕಾರಣತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ, ಯಸ್ಮಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯ**ನ್ತಿ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಅತ್ಥುಪ್ಪತ್ತಿ, ಅತ್ಥುಪ್ಪತ್ತಿಯೇವ **ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿ,** ತಸ್ಸಂ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಂ, ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ನಿದಾನೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಭಗಲಕೋ**ತಿ ಸೇತಭಗಲಕೋ। **ಸೋ**ತಿ ಭಗಲಕೋ। ಇಮಸ್ಸ ಪನ "ಹೋತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಅಞ್ಞಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಭಗಲಕಭಾವಸ್ಸ ಚಾ**ತಿ "ತಿರಚ್ಛಾನಜಾತಿಯಾ ಚೇವ ಭಗಲಕಭಾವಸ್ಸ ಚಾ"ತಿ ಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಭಾಗಸ್ಸ ಕೋಟ್ಠಾಸಸ್ಸ, ಪಕ್ಖಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಕುತೋಯಮಞ್ಞೋ, ಯತೋ "ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಭಾಗಸ್ಸಾ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಯ್ವಾಯಂ...ಪೇ॰... ತತೋ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಮನುಸ್ಸಜಾತಿ ಚೇವ ಭಿಕ್ಖುಭಾವೋ ಚಾ**ತಿ ಯೋ ಅಯಂ ಭಾಗೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೋ ಪಕ್ಖೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ, "ಮನುಸ್ಸಜಾತಿ ಚೇವ ಭಿಕ್ಖುಭಾವೋ ಚಾ"ತಿ ಸಙ್ಖಾತೋ ಯೋ ಅಯಂ ಭಾಗೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೋ ಪಕ್ಖೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತತೋ**ತಿ "ಮನುಸ್ಸಜಾತಿ ಚೇವ ಭಿಕ್ಖುಭಾವೋ ಚಾ"ತಿ ಭಾಗತೋ। **ಸೋ ವಾ ಅಞ್ಞಭಾಗೋ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತತಿರಚ್ಛಾನಜಾತಿಭಗಲಕಭಾವಸಙ್ಖಾತೋ ಸೋ ಅಞ್ಞಭಾಗೋ ವಾ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಭಗಲಕಸ್ಸ। **ಅತ್ಥೀ**ತಿ ಉಪಲಬ್ಭತಿ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞಭಾಗಸ್ಸ ಭಗಲಕೋ ಹೋತಿ, ಯಸ್ಮಾ ಚ ಸೋ ವಾ ಅಞ್ಞಭಾಗೋ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ। **ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಸಙ್ಖ್ಯಂ ಲಭತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಸೋ ಯ್ವಾಯ"ನ್ತಿ ಇಧ ಸೋ-ಸದ್ದಮೇವ ಆನೇತ್ವಾ, ಸೋ ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಸಙ್ಖಂ ಲಭತೀತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ, "ಸೋ"ತಿ ವಾ ಪಾಠಸೇಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಚ**-ಸದ್ದೋ ಸಮುಚ್ಚಯತ್ಥೋ। ಸೋ ಪನ ಅಧಿಕರಣಸದ್ದತೋ ಪರಂ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, "ಅಧಿಕರಣ"ನ್ತಿ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ। **ತೇಸ**ನ್ತಿ ಮೇತ್ತಿಯಭೂಮಜಕಾನಂ। **ಇಮಂ ಮಯಂ ದಬ್ಬಂ ಮಲ್ಲಪುತ್ತಂ ನಾಮ ಕರೋಮಾ**ತಿ ಭಗಲಕಂ ಅಜಿಕಾಯ ವಿಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಮಯಂ, ಆವುಸೋ, ಇಮಂ ಭಗಲಕಂ ದಬ್ಬಂ ಮಲ್ಲಪುತ್ತಂ ನಾಮ ಕರೋಮಾ"ತಿ ವದನ್ತಾನಂ। **ನಾಮಕರಣಸಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ನಾಮಕರಣಸಙ್ಖಾತಾಯ ಸಞ್ಞಾಯ। ಏತ್ಥಾಪಿ "ಯೋ ಸೋ"ತಿಆದಿಕಂ ಆನೇತ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ನಾಮಕರಣಸಞ್ಞಾಯ ಯೋ ಸೋ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಂ "ದಬ್ಬೋ ಮಲ್ಲಪುತ್ತೋ ನಾಮಾ"ತಿ ಭಗಲಕೋ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಯಸ್ಮಾ ಆಧಾರೋ ವತ್ಥು ಅಧಿಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಇದಾನಿ ಕಥಮೇತಂ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ "ಅಧಿಕರಣ"ನ್ತಿ ಚೇತ್ಥ ಆಧಾರೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ನ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರನ್ತಿ ಅನುಯೋಗಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ತಞ್ಹಿ ಸನ್ಧಾಯಾ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ತ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸಾ ನಾಮಕರಣಸಞ್ಞಾಯ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭೂತಂ ಭಗಲಕಂ ಪಚ್ಚಾಮಸತಿ। ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಂ ಸನ್ಧಾಯ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತತ್ಥ ಕಾರಣಂ ಪುಚ್ಛತಿ **"ಕಸ್ಮಾ"**ತಿ। ಕಾರಣಮಾಹ **"ಅಸಮ್ಭವತೋ"**ತಿ। ಇದಾನಿ ತಮೇವ ಅಸಮ್ಭವಂ ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ನ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಉಪಾದಿಯಿಂಸೂತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಉಪಾದಿಯಿಂಸೂ**ತಿ ಗಣ್ಹಿಂಸು। ಕಿಂ ಚತುನ್ನಂ ಅಧಿಕರಣಾನಮ್ಪಿ ಲೇಸೋ ಅತ್ಥಿ, ಯೇನೇವಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ನ ಚ ಚತುನ್ನಂ ಅಧಿಕರಣಾನ"**ನ್ತಿಆದಿ। ಇದಾನಿ ತಮೇವ ಸಮತ್ಥೇತುಂ **"ಜಾತಿಲೇಸಾದಯೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಜಾತಿಯೇವ ಲೇಸೋ **ಜಾತಿಲೇಸೋ। ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ನಾಮಲೇಸಾದೀನಂ ಗಹಣಂ। ಹೋತಿ ಚೇತ್ಥ -

“ಲೇಸಾ ಜಾತಿನಾಮಗೋತ್ತ-ಲಿಙ್ಗಾಪತ್ತಿವಸಾಪಿ ಚ।
ಪತ್ತಚೀವರುಪಜ್ಝಾಯಾ-ಚರಿಯಾವಾಸವಸಾ ದಸಾ”ತಿ॥

ಆಪತ್ತಿಲೇಸೋ ನಾಮ ಲಹುಕಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೋ ದಿಟ್ಠೋ ಹೋತಿ। ತಞ್ಚೇ ಪಾರಾಜಿಕೇನ ಚೋದೇತಿ “ಅಸ್ಸಮಣೋಸಿ, ಅಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯೋಸೀ”ತಿ, ಆಪತ್ತಿ ವಾಚಾಯ ವಾಚಾಯ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸ್ಸಾತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೯೬) ಏವಂ ಆಪತ್ತಿಲೇಸಮ್ಪಿ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಮಿಂಯೇವ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ವುತ್ತತ್ತಾ **“ಪುಗ್ಗಲಾನಂಯೇವ ಲೇಸಾ ವುತ್ತಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ । **ತಞ್ಚ “ದಬ್ಬೋ ಮಲ್ಲಪುತ್ತೋ”ತಿ ನಾಮನ್ತಿ** ಮೇತ್ತಿಯಭೂಮಜಕೇಹಿ ಛಗಲಕಸ್ಸ ಕತಂ ತಂ “ದಬ್ಬೋ ಮಲ್ಲಪುತ್ತೋ”ತಿ ನಾಮಞ್ಚ। ಏವಂ ಅಸಮ್ಭವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಇಮಿನಾವ ಪಸಙ್ಗೇನ ದೇಸಲೇಸಸದ್ದಾನಂ ಅತ್ಥಂ ಸಂವಣ್ಣೇತುಂ **“ಏತ್ಥ ಚಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಏತ್ಥಾತಿ** ಏತೇಸು ದ್ವೀಸು ದೇಸಲೇಸೇಸು। **ದೇಸೋ** ನಾಮ ಜಾತಿಆದಿಭೇದೋ **ವೋಹಾರೋ**। ತೇನಾಹ **“ಜಾತಿಆದೀಸೂ”**ತಿಆದಿ। **ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ವತ್ಥುನ್ತಿ** ಯಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ, ತಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ವತ್ಥುಂ। ಕಥಂ ಸಿಲಿಸ್ಸತೀತಿ ಆಹ **“ವೋಹಾರಮತ್ತೇನೇವಾ”**ತಿಆದಿ, ವೋಹಾರಮತ್ತೇನೇವ, ನ ತು ಅತ್ಥತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **“ಈಸಕಂ ಅಲ್ಲೀಯತೀ”**ತಿ ಇಮಿನಾ “ಲೇಸೋ”ತಿ ಲಿಸ ಅಲ್ಲೀಭಾವೇತಿ ಇಮಸ್ಸ ರೂಪನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ದೇಸಲೇಸಾನಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಬ್ಯಞ್ಜನತೋ ನಾನಾಕರಣಂ ಅತ್ಥಿ, ಅತ್ಥತೋ ಪನ ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ **“ಜಾತಿಆದೀನಂಯೇವ ಅಞ್ಞತರಕೋಟ್ಠಾಸಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ”**ನ್ತಿ।

ಯದಿ ಪನ ನಾಮಕರಣಸಞ್ಞಾಯ ಆಧಾರಭೂತಂ ಛಗಲಕಂ ಸನ್ಧಾಯ “ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಸ್ಸ ಅಧಿಕರಣಸ್ಸಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಪದಭಾಜನೇ ತಂ ಅವಿಭಜಿತ್ವಾ “ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಸ್ಸ ಅಧಿಕರಣಸ್ಸಾತಿ ಆಪತ್ತಞ್ಞಭಾಗಿಯಂ ವಾ ಹೋತಿ ಅಧಿಕರಣಞ್ಞಭಾಗಿಯಂ ವಾ”ತಿಆದಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೯೩) ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **“ಪದಭಾಜನೇ ಪನಾ”**ತಿಆದಿ। **ತನ್ತಿ** ಆಧಾರಸಙ್ಖಾತಂ ಅಧಿಕರಣಂ। **ಆವಿಭೂತಂ** ಪಾಕಟಂ। **ಅತ್ಥುದ್ಧಾರವಸೇನಾತಿ** ತೇನ ವತ್ತಬ್ಬಅತ್ಥಾನಂ ಉದ್ಧರಣವಸೇನ। ನನು ಚ “ಅತ್ಥಮತ್ತಂ ಪತಿ ಸದ್ದಾ ಅಭಿನಿವಿಸನ್ತೀ”ತಿ ನ ಏಕೇನ ಸದ್ದೇನ ಅನೇಕತ್ಥಾ ಅಭಿಧೀಯನ್ತೀತಿ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ ಸದ್ದವಿಸೇಸೇ ಅಪೇಕ್ಖಿತೇ, ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಪನ ಅತ್ಥಾನಂ ಅಧಿಕರಣಸದ್ದವಚನೀಯತಾಸಾಮಞ್ಞಂ ಉಪಾದಾಯ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಅಯಂ ವಿಚಾರೋ ಅಧಿಕರಣಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರೋತಿ ವುತ್ತೋ। ತೇನೇವಾಹ **“ಅಧಿಕರಣನ್ತಿ ವಚನಸಾಮಞ್ಞತೋ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರವಸೇನ ಪವತ್ತಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಧಿಕರಣಾನೀ”**ತಿ। **ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯತಾತಿ** ಅಞ್ಞಪಕ್ಖಿಯತಾ। **ತಬ್ಭಾಗಿಯತಾತಿ** ತಪ್ಪಕ್ಖಿಯತಾ। **ಅಪಾಕಟಾ** ಪದಭಾಜನತೋ ಅಞ್ಞತ್ರ ದಸ್ಸಿತಟ್ಠಾನಾಭಾವತೋ। **ಅವಸಾನೇ ಆಪತ್ತಞ್ಞಭಾಗಿಯೇನ ಚೋದನಞ್ಚಾತಿ** “ಭಿಕ್ಖು ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಅಜ್ಝಾಪಜ್ಜನ್ತೋ ದಿಟ್ಠೋ ಹೋತಿ, ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸದಿಟ್ಠಿ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚೇ ಪಾರಾಜಿಕೇನ ಚೋದೇತೀ”ತಿಆದಿಚೋದನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ **“ಅಧಿಕರಣಞ್ಞಭಾಗಿಯ”**ನ್ತಿ। ಏಕಮೇಕಞ್ಹಿ ಅಧಿಕರಣಂ ಇತರೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ತಿಣ್ಣಂ ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಂ ಅಞ್ಞಪಕ್ಖಿಯಂ ಅಞ್ಞಕೋಟ್ಠಾಸಿಯಂ ಹೋತಿ ವತ್ಥುವಿಸಭಾಗತ್ತಾ। **ಆದಿಸದ್ದೇನ** “ಕಥಂ ಅಧಿಕರಣಂ ಅಧಿಕರಣಸ್ಸ ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯ”ನ್ತಿಆದಿಕೋ ಪದವಿಭಾಗೋ ಸಙ್ಗಹಿತೋ।

ಕಿಞ್ಚಿ ದೇಸಂ ಲೇಸಮತ್ತಂ ಉಪಾದಾಯಾತಿ ಏತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಸಾಪಿ ಅಸಮ್ಭವದಸ್ಸನಪ್ಪಸಙ್ಗೇನ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತತ್ತಾ **“ಸೇಸಾ ವಿನಿಚ್ಛಯಕಥಾ ಅಟ್ಠಮೇ ವುತ್ತಸದಿಸಾಯೇವಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸೇಸಾ ವಿನಿಚ್ಛಯಕಥಾತಿ** “ಪಾರಾಜಿಕೇನಾತಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅನುರೂಪೇಸು ಏಕೂನವಿಸತಿಯಾ ಅಞ್ಞತರೇನಾ”ತಿಆದಿಕಾ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ದುಟ್ಠದೋಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) ವಿನಿಚ್ಛಯಕಥಾ। **ವುತ್ತಸದಿಸಾಯೇವಾತಿ** ಏತ್ಥ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಯಾ ವತ್ತಬ್ಬಾ, ತೇನ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಸಾಧಾರಣಭೂತಾ ಸಾ ವುತ್ತಸದಿಸಾಯೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ನ ಅಸಾಧಾರಣಭೂತಾ ಅಪುಬ್ಬವಣ್ಣನಾಯ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। ತೇನೇವಾಹ **“ಅಯಂ ಪನಾ”**ತಿಆದಿ। ಪುರಿಮಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಪಿ ತಥಾಸಞ್ಞಿನೋ ಅನಾಪತ್ತಿಕತ್ತಾ **“ಇಧ ಚಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತಥಾಸಞ್ಞಿನೋಪೀತಿ** “ಪಾರಾಜಿಕಂಯೇವ ಅಯಂ ಆಪನ್ನೋ”ತಿ ಏವಂಸಞ್ಞಿನೋಪಿ। **ಇತಿಸದ್ದೋ** ಆದಿಅತ್ಥೋ ವಾ ಪಕಾರತ್ಥೋ ವಾ। ತೇನ ಕೇನಚಿ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಅಞ್ಞೋ ಕೋಚಿ ಖತ್ತಿಯಜಾತಿಕೋ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಜ್ಝಾಪಜ್ಜನ್ತೋ ದಿಟ್ಠೋ ಹೋತಿ, ಅಥ ಸೋ ಅಞ್ಞಂ ಅತ್ತನೋ ವೇರಿಂ ಖತ್ತಿಯಜಾತಿಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ತಂ ಖತ್ತಿಯಜಾತಿಲೇಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಏವಂ ಚೋದೇತಿ “ಖತ್ತಿಯೋ ಮಯಾ ದಿಟ್ಠೋ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಜ್ಝಾಪಜ್ಜನ್ತೋ, ತ್ವಂ ಖತ್ತಿಯೋ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನೋಸಿ, ಅಥ ವಾ ತ್ವಂ ಖೋ ಖತ್ತಿಯೋ, ನ ಅಞ್ಞೋ, ಪಾರಾಜಿಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನೋಸಿ, ಅಸ್ಸಮಣೋಸಿ, ಅಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯೋಸಿ, ನತ್ಥಿ ತಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಉಪೋಸಥೋ ವಾ ಪವಾರಣಾ ವಾ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಂ ವಾ”ತಿ, ಆಪತ್ತಿ ವಾಚಾಯ ವಾಚಾಯ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸ್ಸ। ಏತ್ಥ ಚ ತೇಸಂ ಖತ್ತಿಯಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಸದಿಸಸ್ಸ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ದೀಘಾದಿನೋ ವಾ ದಿಟ್ಠಾದಿನೋ ವಾ ವಸೇನ ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯತಾ, ಖತ್ತಿಯಜಾತಿಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಆಧಾರವಸೇನ ಅಧಿಕರಣತಾ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏಸ ನಯೋ ನಾಮಲೇಸಾದೀಸುಪಿ।

ಆಪತ್ತಿಲೇಸೇ ಪನ ಕೇನಚಿ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಕೋಚಿ ಭಿಕ್ಖು ಲಹುಕಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೋ ದಿಟ್ಠೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ಚೇತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಪಾರಾಜಿಕೇನ ಚೋದೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ವಾಚಾಯ ವಾಚಾಯ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸ್ಸ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಥಂ ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಂ ಅಧಿಕರಣಂ ಹೋತೀತಿ? ಯಞ್ಹಿ ಸೋ ಲಹುಕಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋ, ತಂ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸ ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಂ ಅಧಿಕರಣಂ, ತಸ್ಸ ಪನ ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಸ್ಸ ಅಧಿಕರಣಸ್ಸ ಲೇಸೋ ನಾಮ। ಯೋ ಸೋ

ಸಬ್ಬಖತ್ತಿಯಾನಂ ಸಾಧಾರಣೋ ಖತ್ತಿಯಭಾವೋ ವಿಯ ಸಬ್ಬಾಪತ್ತೀನಂ ಸಾಧಾರಣೋ ಆಪತ್ತಿಭಾವೋ। ಏತೇನೇವ ಉಪಾಯೇನ "ಕೇನಚಿ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಕೋಚಿ ಭಿಕ್ಖು ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಅಜ್ಝಾಪಜ್ಜನ್ತೋ ದಿಟ್ಠೋ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿಕಂ ವಿಸೇಸಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಸಿಕ್ಖಂ ಯೋ, ನೇವ ಸಿಕ್ಖತಿ ಯುತ್ತಿತೋ।
ಗಚ್ಛೇ ವಿನಯವಿಞ್ಞೂಹಿ, ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯತಂವ ಸೋ॥ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾರಾಜಿಕ ೪೦೮)।

ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಸಙ್ಘಭೇದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸಹಿತಸ್ಸಾತಿ ಕಾಯಚಿತ್ತೇಹಿ ಏಕೀಭೂತಸ್ಸ। ತೇನಾಹ **"ಚಿತ್ತೇನ ಚ ಸರೀರೇನ ಚ ಅವಿಯುತ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ। **ಅಸ್ಸಾತಿ** "ಸಮಗ್ಗಸ್ಸಾ"ತಿ ಪದಸ್ಸ। **ಸಮಾನಸಂವಾಸಕೋತಿ** ಸಮಾನೋ ಏಕೂಪೋಸಥಾದಿಭೇದೋ ಸಂವಾಸೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಸಮಾನಸಂವಾಸಕೋ, ಲದ್ಧಿನಾನಾಸಂವಾಸಕೇನ ವಾ ಕಮ್ಮನಾನಾಸಂವಾಸಕೇನ ವಾ ವಿರಹಿತೋ। **ಕಾಯಸಾಮಗ್ಗಿದಾನತೋತಿ** ಕಾಯೇನ, ಕಾಯಸ್ಸ ವಾ ಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಸಹಿತಭಾವಸ್ಸ ದಾನತೋ, ತೇಸು ತೇಸು ಸಙ್ಘಕಮ್ಮೇಸು ಹತ್ಥಪಾಸೂಪಗಮನತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಕಥಂ ನಾಮಾಯಂ ಭಿಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ** ಅಯಂ ಸಙ್ಘೋ ಕೇನ ನು ಖೋ ಉಪಾಯೇನ ವಗ್ಗೋ ಭವೇಯ್ಯ। **ವಾಯಾಮೇಯ್ಯಾತಿ** ಉಸ್ಸಾಹಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಪಕ್ಖಂ ಪರಿಯೇಸೇಯ್ಯ, ಗಣಂ ಬನ್ಧೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅತ್ತನೋ ಫಲಂ ಕರೋತೀತಿ **ಕರಣಂ,** ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾರಣಂ, ಅಧಿಕಂ ಕರಣನ್ತಿ **ಅಧಿಕರಣಂ,** ವಿಸೇಸಕಾರಣಂ, ವಿಸೇಸಕಾರಣಞ್ಚ ಸಙ್ಘಭೇದಸ್ಸಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ಭೇದನಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ। **ಭೇದಕರವತ್ಥುವಸೇನ ಅಟ್ಠಾರಸವಿಧನ್ತಿ** –

"ಇಧುಪಾಲಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಧಮ್ಮಂ 'ಧಮ್ಮೋ'ತಿ ದೀಪೇನ್ತಿ, ಧಮ್ಮಂ 'ಅಧಮ್ಮೋ'ತಿ ದೀಪೇನ್ತಿ। ಅವಿನಯಂ 'ವಿನಯೋ'ತಿ ದೀಪೇನ್ತಿ, ವಿನಯಂ 'ಅವಿನಯೋ'ತಿ ದೀಪೇನ್ತಿ। ಅಭಾಸಿತಂ ಅಲಪಿತಂ ತಥಾಗತೇನ 'ಭಾಸಿತಂ ಲಪಿತಂ ತಥಾಗತೇನಾ'ತಿ ದೀಪೇನ್ತಿ, ಭಾಸಿತಂ ಲಪಿತಂ ತಥಾಗತೇನ 'ಅಭಾಸಿತಂ ಅಲಪಿತಂ ತಥಾಗತೇನಾ'ತಿ ದೀಪೇನ್ತಿ। ಅನಾಚಿಣ್ಣಂ ತಥಾಗತೇನ 'ಆಚಿಣ್ಣಂ ತಥಾಗತೇನಾ'ತಿ ದೀಪೇನ್ತಿ, ಆಚಿಣ್ಣಂ ತಥಾಗತೇನ 'ಅನಾಚಿಣ್ಣಂ ತಥಾಗತೇನಾ'ತಿ ದೀಪೇನ್ತಿ। ಅಪಞ್ಞತ್ತಂ ತಥಾಗತೇನ 'ಪಞ್ಞತ್ತಂ ತಥಾಗತೇನಾ'ತಿ ದೀಪೇನ್ತಿ, ಪಞ್ಞತ್ತಂ ತಥಾಗತೇನ 'ಅಪಞ್ಞತ್ತಂ ತಥಾಗತೇನಾ'ತಿ ದೀಪೇನ್ತಿ। ಅನಾಪತ್ತಿಂ 'ಆಪತ್ತೀ'ತಿ ದೀಪೇನ್ತಿ, ಆಪತ್ತಿಂ 'ಅನಾಪತ್ತೀ'ತಿ ದೀಪೇನ್ತಿ। ಲಹುಕಂ ಆಪತ್ತಿಂ 'ಗರುಕಾ ಆಪತ್ತೀ'ತಿ ದೀಪೇನ್ತಿ, ಗರುಕಂ ಆಪತ್ತಿಂ 'ಲಹುಕಾ ಆಪತ್ತೀ'ತಿ ದೀಪೇನ್ತಿ। ಸಾವಸೇಸಂ ಆಪತ್ತಿಂ 'ಅನವಸೇಸಾ ಆಪತ್ತೀ'ತಿ ದೀಪೇನ್ತಿ, ಅನವಸೇಸಂ ಆಪತ್ತಿಂ 'ಸಾವಸೇಸಾ ಆಪತ್ತೀ'ತಿ ದೀಪೇನ್ತಿ। ದುಟ್ಠುಲ್ಲಂ ಆಪತ್ತಿಂ 'ಅದುಟ್ಠುಲ್ಲಾ ಆಪತ್ತೀ'ತಿ ದೀಪೇನ್ತಿ, ಅದುಟ್ಠುಲ್ಲಂ ಆಪತ್ತಿಂ 'ದುಟ್ಠುಲ್ಲಾ ಆಪತ್ತೀ'ತಿ ದೀಪೇನ್ತೀ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೩೫೨) –

ಏವಂ **ಕಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಕೇ** ವುತ್ತಾನಂ ಅಟ್ಠಾರಸನ್ನಂ ಭೇದಕರಣಾನಂ ವಸೇನ ಅಟ್ಠಾರಸವಿಧಂ। ಕಾರಣಞ್ಹಿ ತದಾಯತ್ತವುತ್ತಿತಾಯ ಫಲಂ ಏತ್ಥ ವಸತೀತಿ **"ವತ್ಥೂ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಹೋನ್ತಿ ಚೇತ್ಥ –

"ಧಮ್ಮವಿನಯಭಾಸಿತಾ-ಚಿಣ್ಣಪಞ್ಞತ್ತಿಕಾ ದುಕಾ।
ಆಪತ್ತಿಲಹುದುಟ್ಠುಲ್ಲ-ಸಾವಸೇಸದುಕಾನಿ ಚ॥

"ಏತಾನಟ್ಠಾರಸ 'ಭೇದ-ಕರವತ್ಥೂ'ತಿ ವುಚ್ಚರೇ।
ವಿಪಲ್ಲಾಸಗಹಿತಾನಿ, ವಾದಮೂಲೂಪನಿಸ್ಸಯಾ"ತಿ॥

ಪಗ್ಗಯ್ಹಾತಿ ಪಗ್ಗಹಿತಂ ಅಬ್ಭುಸ್ಸಿತಂ ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ। **ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯಾತಿ** ಯಥಾಸಮಾದಿನ್ನಂ, ಯಥಾಪಗ್ಗಹಿತಮೇವ ಚ ಕತ್ವಾ ಅಚ್ಛೇಯ್ಯ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಏವಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹತಾ, ತಿಟ್ಠತಾ ಚ ತಂ ದೀಪಿತಞ್ಚೇವ ಅವಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಞ್ಚ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ದೀಪೇಯ್ಯ ಚೇವ ನಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜೇಯ್ಯ ಚಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕೀವ ದೂರೇ ಸುತ್ವಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಅವದನ್ತಾನಂ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ಆಹ **"ಸಬ್ಬನ್ತಿಮೇನ ಪರಿಚ್ಛೇದೇನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಪಿ**-ಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ಅಟ್ಠಾನಪ್ಪಯುತ್ತೋ, ತಸ್ಸ "ಅಡ್ಢಯೋಜನಮತ್ತ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ **"ಅಡ್ಢಯೋಜನಮತ್ತ"**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಏಕವಿಹಾರೇ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥೀತಿ ದೀಪೇತಿ। **"ಗನ್ತ್ವಾ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ದೂತಂ ವಾ ಪಣ್ಣಂ ವಾ ಪೇಸೇತ್ವಾ ವದತೋಪಿ ಆಪತ್ತಿಮೋಕ್ಖೋ ನತ್ಥಿ, ಸಯಮೇವ ಪನ ಗನ್ತ್ವಾ "ಗರುಕೋ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಸಙ್ಘಭೇದೋ, ಮಾ ಸಙ್ಘಭೇದಾಯ ಪರಕ್ಕಮೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪೧೧) ನಿವಾರೇತಬ್ಬೋತಿ ದೀಪೇತಿ।

ಸಮಾಗಚ್ಛತೂತಿ ಏಕೀಭವತು। ಏಕೀಭಾವೋ ಚ ಸಮಾನಲದ್ಧಿವಸೇನ ಹೋತೀತಿ ಆಹ “**ಏಕಲದ್ಧಿಕೋ ಹೋತೂ**”ತಿ। ಏಕಾ ಲದ್ಧಿ ಗಹಣಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಏಕಲದ್ಧಿಕೋ,** ಏಕದಿಟ್ಠಿಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಸಮಾನದಿಟ್ಠಿಚಿತ್ತತಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ। “ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಗುಣಲಾಭಾದಿಕಾಯ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ”ತಿ ಕೇಚಿ। ಅಸಮಗ್ಗೋ ಹಿ ವಿಸುಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸತಿ, ಬಹಿಸೀಮಾಯಂ ವಾ ಅನುಪರಿವೇಣಿಯಂ ವಾತಿ ನ ಏಕುದ್ದೇಸೋ। ತೇನಾಹ “**ಏಕತೋ ಪವತ್ತಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ**”ತಿ। **ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜತೋ ದುಕ್ಕಟ**ನ್ತಿ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ವದನ್ತಾನಂ ಗಣನಾಯ ದುಕ್ಕಟಂ। **ಸಮನುಭಾಸನಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಯಾವತತಿಯಂ ಸಮನುಭಾಸನಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬಂ, “ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ, ಅಯಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಮಗ್ಗಸ್ಸ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಭೇದಾಯ ಪರಕ್ಕಮತೀ”ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೪೧೩) ಪದಭಾಜನೇ ವುತ್ತಾಹಿ ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥಾಹಿ ತೀಹಿ ಸಮನುಭಾಸನಕಮ್ಮವಾಚಾಹಿ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “**ಭೇದಾಯ ಪರಕ್ಕಮೇಯ್ಯಾ**”ತಿ ವಿಸುಂ ವುತ್ತತ್ತಾ ಭೇದನಸಂವತ್ತನಿಕಸ್ಸ ಅಧಿಕರಣಸ್ಸ ಸಮಾದಾಯ ಪಗ್ಗಣ್ಹನತೋ ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಪಕ್ಖಪರಿಯೇಸನಾದಿವಸೇನ ಸಙ್ಘಭೇದಾಯ ಪರಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಸಮನುಭಾಸನಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿಭಾವತೋ “**ಸೋತ್ಥಿಭಾವೋ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ**”ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಸಙ್ಘಂ ನ ಭಿನ್ದತಿ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಭೇದಾಯ ಪರಕ್ಕಮತೀತಿ “**ಸಾಧಾರಣಪಞ್ಞತ್ತೀ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಅಜ್ಝಾಪಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಞತ್ತಿಯಾ ದುಕ್ಕಟಂ, ದ್ವೀಹಿ ಕಮ್ಮವಾಚಾಹಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಾ ಚ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನ್ತೀತಿ ಆಹ “**ಸಮನುಭಾಸನಕಮ್ಮೇ**”ತಿಆದಿ। **ತಞ್ಚ ದುಕ್ಕಟಂ ತೇ ಚ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನ್ತೀ**ತಿ ಯಞ್ಚ ಞತ್ತಿಪರಿಯೋಸಾನೇ ದುಕ್ಕಟಂ ಆಪನ್ನೋ, ಯೇ ಚ ದ್ವೀಹಿ ಕಮ್ಮವಾಚಾಹಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯೇ, ತಾ ತಿಸ್ಸೋಪಿ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಲಿಙ್ಗಪರಿವತ್ತೇನ ಅಸಾಧಾರಣಾಪತ್ತಿಯೋ ವಿಯ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನ್ತಿ। ಸಚೇ ಪನಸ್ಸ ಞತ್ತಿಪರಿಯೋಸಾನೇ ಲಜ್ಜಿಧಮ್ಮೋ ಓಕ್ಕಮತಿ, ಸಂವರೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜತಿ, ಞತ್ತಿಯಾ ದುಕ್ಕಟಂ ದೇಸೇತ್ವಾ ಮುಚ್ಚತಿ। ಅಥ ತಂ ನ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜತಿ, ಭೇದಾಯ ಪರಕ್ಕಮತಿ ಚೇವ ಭೇದನಸಂವತ್ತನಿಕಂ ಅಧಿಕರಣಂ ಸಮಾದಾಯ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ತಿಟ್ಠತಿ ಚ, ಞತ್ತಿದುಕ್ಕಟಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ, ಪಠಮಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಇತರಕಮ್ಮವಾಚಾಯಮ್ಪಿ। ಅಸಮನುಭಾಸಿಯಮಾನಸ್ಸ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇನ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಞತ್ತಿತೋ ಪುಬ್ಬೇ ವಾ ಞತ್ತಿಕ್ಖಣೇ ವಾ ಞತ್ತಿಪರಿಯೋಸಾನೇ ವಾ ಪಠಮಾಯ ವಾ ಅನುಸ್ಸಾವನಾಯ ದುತಿಯಾಯ ವಾ ತತಿಯಾಯ ವಾ ಯಾವ **ಯ್ಯ**-ಕಾರಂ ನ ಸಮ್ಪಾಪುಣಾತಿ, ತಾವ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇನ ಅನಾಪತ್ತಿ। ತೇನಾಹ “**ಅಸಮನುಭಾಸಿಯಮಾನಸ್ಸ ಚಾ**”ತಿಆದಿ।

ಏತ್ಥ ಪನ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪೧೬) “ದೇವದತ್ತೋ ಸಮಗ್ಗಸ್ಸ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಭೇದಾಯ ಪರಕ್ಕಮಿ, ತಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿ”ನ್ತಿ (ಪರಿ॰ ೧೭) ಪರಿವಾರೇ ಆಗತತ್ತಾ ದೇವದತ್ತೋ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕೋ, ಸೋ ಚ ಖೋ ಸಙ್ಘಭೇದಾಯ ಪರಕ್ಕಮನಸ್ಸೇವ, ನ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜನಸ್ಸ। ನ ಹಿ ತಸ್ಸ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತಂ। ಕಥಮಿದಂ ಜಾನಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಚೇ? ಸುತ್ತತೋ। ತಥಾ ಹಿ “ಅರಿಟ್ಠೋ ಭಿಕ್ಖು ಗದ್ಧಬಾಧಿಪುಬ್ಬೋ ಪಾಪಿಕಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಯಾವತತಿಯಂ ಸಮನುಭಾಸನಾಯ ನ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿ, ತಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿ”ನ್ತಿ ಪರಿವಾರೇ ಆಗತತ್ತಾ ಅರಿಟ್ಠಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ಕತನ್ತಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ನ ತಥಾ ದೇವದತ್ತಸ್ಸ। ಅಥಾಪಿಸ್ಸ ಕತೇನ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಕೋಚಿ ಅತ್ತನೋ ರುಚಿಮತ್ತೇನ ವದೇಯ್ಯ, ತಥಾಪಿ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ನ ಹಿ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞತ್ರ ಓದಿಸ್ಸ ಅನುಞ್ಞಾತತೋ ಅನಾಪತ್ತಿ ನಾಮ ದಿಸ್ಸತಿ। ಯಮ್ಪಿ ಅರಿಟ್ಠಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಪದಭಾಜನೇ ಅನಾಪತ್ತಿಯಂ “ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಸ್ಸಾ”ತಿ ಪೋತ್ಥಕೇಸು ಲಿಖಿತಂ, ತಂ ಪಮಾದಲಿಖಿತಂ, ಪಮಾದಲಿಖಿತಭಾವೋ ಚ ತಸ್ಸ “ಪಠಮಂ ಅರಿಟ್ಠೋ ಭಿಕ್ಖು ಚೋದೇತಬ್ಬೋ, ಚೋದೇತ್ವಾ ಸಾರೇತಬ್ಬೋ, ಸಾರೇತ್ವಾ ಆಪತ್ತಿಂ ಆರೋಪೇತಬ್ಬೋ”ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೬೫) ಏವಂ ಕಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಕೇ ಆಪತ್ತಿರೋಪನತೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಇಧ ಭೇದಾಯ ಪರಕ್ಕಮನೇ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಸ್ಸ ದೇವದತ್ತಸ್ಸ ಯಸ್ಮಾ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ನ ಕತಂ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪೧೬), ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿಯೇವ ನ ಜಾತಾ। ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪನ ತಂ ಆರಬ್ಭ ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿ ಕತ್ವಾ “**ಆದಿಕಮ್ಮಿಕೋ**”ತಿ ವುತ್ತೋ। ಇತಿ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವತೋಯೇವಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ। ಸಾ ಪನೇಸಾ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ “ಅಸಮನುಭಾಸಿಯಮಾನಸ್ಸಾ”ತಿ ಇಮಿನಾವ ಸಿದ್ಧಾ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಅಸಮನುಭಾಸಿಯಮಾನೋ ನಾಮ ಯಸ್ಸ ಕೇವಲಂ ಸಮನುಭಾಸನಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ, ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ, ನ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕೋ। ಅಯಞ್ಚ ದೇವದತ್ತೋ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕೋಯೇವ। ತಸ್ಮಾ “ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಸ್ಸಾ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೧೬) ವುತ್ತಂ। ಏತೇನೇವ ಉಪಾಯೇನ ಠಪೇತ್ವಾ ಅರಿಟ್ಠಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಸಬ್ಬಸಮನುಭಾಸನಾಸು ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕಾಯವಾಚಾಚಿತ್ತತೋ ಸಮುಟ್ಠಾನತೋ **ಸಮನುಭಾಸನಸಮುಟ್ಠಾನಂ**। “ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಾಮೀ”ತಿ ಕಾಯವಿಕಾರಂ ವಾ ವಚೀಭೇದಂ ವಾ ಅಕರೋನ್ತಸ್ಸೇವ ಪನ ಆಪಜ್ಜನತೋ **ಅಕಿರಿಯಂ**। “ನಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಾಮೀ”ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಅಭಾವೇನ ಮುಚ್ಚನತೋ **ಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಂ**। “ನಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಾಮೀ”ತಿ ಜಾನನಚಿತ್ತೇನೇವ **ಸಚಿತ್ತಕಂ**।

ಸಙ್ಘಭೇದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ಭೇದಾನುವತ್ತಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ತಸ್ಸೇವಾತಿ ಭೇದಾಯ ಪರಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸೇವ। **ಖೋತಿ** ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ಪನಾತಿ** ವಿಸೇಸೇ ನಿಪಾತೋ। ಯಂ ವಚನಂ ಸಮಗ್ಗೇಪಿ ವಗ್ಗೇ ಅವಯವಭೂತೇ ಕರೋತಿ ಭಿನ್ದತಿ, ತಂ ಕಲಹಕಾರಕವಚನಂ ಇಧ "ವಗ್ಗ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ **"ವಗ್ಗಂ ಅಸಾಮಗ್ಗಿಪಕ್ಖಿಯವಚನಂ ವದನ್ತೀ"**ತಿ। ಅಸಾಮಗ್ಗಿಪಕ್ಖೇ ಭವಾ **ಅಸಾಮಗ್ಗಿಪಕ್ಖಿಯಾ,** ಕಲಹಕಾರಕಾ, ತೇಸಂ ವಚನಂ **ಅಸಾಮಗ್ಗಿಪಕ್ಖಿಯವಚನಂ,** ಅಸಾಮಗ್ಗಿಪಕ್ಖೇ ವಾ ಭವಂ ವಚನಂ **ಅಸಾಮಗ್ಗಿಪಕ್ಖಿಯವಚನಂ**। **"ನ ಹಿ ಸಙ್ಘೋ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತೀ"**ತಿ ಇದಂ ನಿಗ್ಗಹವಸೇನ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕಮ್ಮಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ಉಬ್ಬಾಹಿಕಾದಿಕಮ್ಮಂ ಪನ ಬಹೂನಮ್ಪಿ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿಯೇವ। **ಧಮ್ಮವಾದೀತಿ** ಭೂತವಾದೀ। **ವಿನಯವಾದೀತಿ** ವೂಪಸಮವಾದೀ। **ಜಾನಾತಿ ನೋತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ "ಛನ್ದಞ್ಚ ರುಚಿಞ್ಚಾ"ತಿ ಇದಂ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ **"ಅಮ್ಹಾಕಂ ಛನ್ದಾದೀನಿ ಜಾನಾತೀ"**ತಿ। **ಭಾಸತೀತಿ** ಏತ್ಥ "ನೋ"ತಿ ಇದಂ ವಿಭತ್ತಿವಿಪರಿಣಾಮೇನ ಯುಜ್ಜತಿ। ತೇನಾಹ **"ಏವಂ ಕರೋಮಾತಿ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಭಾಸತೀ"**ತಿ। **"ಏತ"**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ಪಚ್ಚಾಮಟ್ಠನ್ತಿ ಆಹ **"ಯಂ ಸೋ ಕರೋತೀ"**ತಿಆದಿ। **ಸೋತಿ** ಸಙ್ಘಭೇದಾಯ ಪರಕ್ಕಮನ್ತೋ। **ಸಮೇತಾಯಸ್ಮನ್ತಾನನ್ತಿ** ಏತ್ಥ "ಚಿತ್ತ"ನ್ತಿ ಅಜ್ಝಾಹರಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ **"ಆಯಸ್ಮನ್ತಾನಂ ಚಿತ್ತ"**ನ್ತಿ। **ವುತ್ತಸದಿಸಾಯೇವಾತಿ** ಏತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದಟ್ಠಕಥಾಯ ವಣ್ಣನಾಯಂ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) ವುತ್ತಮೇವ।

ಭೇದಾನುವತ್ತಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ದುಬ್ಬಚಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ದುಕ್ಖೇನ ವತ್ತಬ್ಬೋ ಅನುಸಾಸಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯೋ ಸಭಾವೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ದುಬ್ಬಚಜಾತಿಕೋ,** ವಿಲೋಮಭಾವೀ। ತೇನಾಹ **"ದುಬ್ಬಚಸಭಾವೋ"**ತಿಆದಿ। **ವತ್ತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯೋತಿ** ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ಅಸಹನತೋ ಓವದಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯೋ। ಉದ್ದಿಸೀಯತೀತಿ **ಉದ್ದೇಸೋ,** ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ಅನ್ತೋಗಧಾ **ಉದ್ದೇಸಪರಿಯಾಪನ್ನಾ,** ತೇಸು ಉದ್ದೇಸಪರಿಯಾಪನ್ನೇಸು। ತೇನಾಹ **"ಉದ್ದೇಸೇ"**ತಿಆದಿ। ಅಥ ಸಬ್ಬಾನೇವ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಕಥಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಪರಿಯಾಪನ್ನಾನೀತಿ ಆಹ **"ಯಸ್ಸ ಸಿಯಾ ಆಪತ್ತಿ, ಸೋ 'ಆವಿಕರೇಯ್ಯಾ'ತಿ ಏವಂ ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ"**ತಿ। **"ಯಸ್ಸ ಸಿಯಾ ಆಪತ್ತೀ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಆಪತ್ತಿಯೋ ನಿದಾನುದ್ದೇಸೇ ಸಙ್ಗಹಿತಾ ಏವ ಹೋನ್ತಿ। **ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸೂತಿ** ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾಯ ಅಧಿಗಮೂಪಾಯಭೂತೇಸು ವಿನಯಪಞ್ಞತ್ತೀಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೋ ಪನ ಪಾಕಟೋಯೇವಾತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ನ ವುತ್ತೋ। **ಪಞ್ಚಹಿ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇಹೀತಿ** ಭಿಕ್ಖುಭಿಕ್ಖುನಿಸಾಮಣೇರಸಾಮಣೇರಿಸಿಕ್ಖಮಾನಾಹಿ। **ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬತ್ತಾತಿ** ಲಬ್ಭಮಾನವಸೇನ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬತ್ತಾ। ತಥಾ ಹಿ ತೇಹಿ ಯಥಾಸಕಂ ಸಿಕ್ಖಾ ಸಿಕ್ಖೀಯತಿ, ನ ಸಬ್ಬಾ। **ಬುದ್ಧಪಞ್ಞತ್ತೇನಾತಿ** ಬುದ್ಧೇನ ಠಪಿತೇನ, ವಿಹಿತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ **ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇನ** ಸಕಾರಣೇನ ವುಚ್ಚಮಾನೋತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ವಚನಾಯಾತಿ** ನಿಸ್ಸಕ್ಕೇ ಸಮ್ಪದಾನವಚನನ್ತಿ ಆಹ **"ತತೋ ಮಮ ವಚನತೋ"**ತಿ।

ದುಬ್ಬಚಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೩. ಕುಲದೂಸಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ನಗರಸ್ಸಾಪಿ ಗಾಮವಿಸೇಸತ್ತಾ ಇಧ ಗಾಮಗ್ಗಹಣೇನೇವ ನಗರಮ್ಪಿ ಗಹಿತನ್ತಿ ಆಹ **"ನಗರಮ್ಪಿ ಗಾಮೇ ಅನ್ತೋಗಧಮೇವಾ"**ತಿ, ವಾ-ಸದ್ದೇನ ವಾ ಅನುತ್ತವಿಕಪ್ಪತ್ಥೇನ ಗಹಣನ್ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಅಪಾಕಾರಪರಿಕ್ಖೇಪೋ ಸಾಪಣೋ **ನಿಗಮೋ,** ಸಪಾಕಾರಾಪಣಂ **ನಗರಂ,** ತಂತಂವಿಪರೀತೋ **ಗಾಮೋತಿ** ಇಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ವಿಸೇಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಕುಲಾನಿ ದೂಸೇತೀತಿ** ಖತ್ತಿಯಬ್ರಾಹ್ಮಣವೇಸ್ಸಸುದ್ದವಸೇನ ಚತ್ತಾರಿ ಕುಲಾನಿ ವಿಕಾರಂ ಆಪಾದೇತಿ। ದೂಸೇನ್ತೋ ಚ ನ ಅಸುಚಿಕದ್ದಮಾದೀಹಿ ದೂಸೇತಿ, ಅಥ ಖೋ ಅತ್ತನೋ ದುಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ತೇಸಂ ಪಸಾದಂ ವಿನಾಸೇತಿ। ತೇನಾಹ **"ಪುಪ್ಫದಾನಾದೀಹೀ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ ಹರಿತ್ವಾ ವಾ ಹರಾಪೇತ್ವಾ ವಾ ಪಕ್ಕೋಸಿತ್ವಾ ವಾ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ವಾ ಸಯಂ ವಾ ಉಪಗತಾನಂ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪೩೬-೪೩೭) ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಸ್ಸ ಪುಪ್ಫಸ್ಸ ಕುಲಸಙ್ಗಹತ್ಥಾಯ ದಾನಂ **ಪುಪ್ಫದಾನಂ,** ತಂ ಆದಿ ಯೇಸಂ ತೇ **ಪುಪ್ಫದಾನಾದಯೋ,** ತೇಹಿ ಪುಪ್ಫದಾನಾದೀಹಿ। **ಆದಿಸದ್ದೇನ** (ಪಾರಾ॰ ೪೩೭) ಫಲದಾನಚುಣ್ಣಮತ್ತಿಕಾದನ್ತಕಟ್ಠವೇಳುವೇಜ್ಜಿಕಾಜಙ್ಘಪೇಸನಿಕಾನಂ ಗಹಣಂ। **ಸದ್ಧಂ ವಿನಾಸೇನ್ತೋತಿ** ತಥಾ ಅಕರೋನ್ತೇಸು ಅಞ್ಞೇಸು ಪೇಸಲೇಸು ಭಿಕ್ಖೂಸು ಅಪ್ಪಸಾದಂ ಅದಸ್ಸನಂ ಗಮೇನ್ತೋ। ಪುಪ್ಫದಾನಾದೀಹಿ ಚ ತೇಹಿ ಕತಸಙ್ಗಹೇಹಿ ಅಞ್ಞೇ ಪೇಸಲೇ ತಥಾ ಅಕರೋನ್ತೇ ತೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಇಸ್ಸನ್ತಿ ನ ಅಲ್ಲೀಯನ್ತೀತಿ ಸೋ ತೇಸಂ ಪಸಾದಂ ವಿನಾಸೇತಿ ನಾಮಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಪಾಪಕಾ ಸಮಾಚಾರಾತಿ** ಬುದ್ಧಪ್ಪಟಿಕುಟ್ಠತ್ತಾ ಲಾಮಕಾ ಸಮಾಚಾರಾ । ತೇ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಕುಲಸಙ್ಗಹತ್ಥಂ ಮಾಲಾವಚ್ಛರೋಪನಾದಯೋ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ತಸ್ಮಾ **"ಮಾಲಾವಚ್ಛರೋಪನಾದಯೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಆರಾಮಾದೀನಮತ್ಥಾಯ ಪನ ಕಪ್ಪಿಯವೋಹಾರಾದೀಹಿ ರೋಪಾಪನಾದಿಕಂ ವಟ್ಟತಿ। ತತ್ಥ **ಮಾಲಾವಚ್ಛನ್ತಿ** ತರುಣಪುಪ್ಫರುಕ್ಖಂ। ತರುಣಕಾ ಹಿ ಪುಪ್ಫರುಕ್ಖಾಪಿ ಪುಪ್ಫಗಚ್ಛಾಪಿ "ಮಾಲಾವಚ್ಛಾ"ತ್ವೇವ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ರೋಪನಂ

ಮಾಲಾವಚ್ಛರೋಪನಂ, ತಂ ಆದಿ ಯೇಸಂ ತೇ **ಮಾಲಾವಚ್ಛರೋಪನಾದಯೋ।** **ಆದಿಸದ್ದೇನ** ಚೇತ್ಥ ರೋಪಾಪನಸಿಞ್ಚನಸಿಞ್ಚಾಪನಓಚಿನನಓಚಿನಾಪನಗನ್ಥನಗನ್ಥಾಪನಾನಂ ಗಹಣಂ।

ಮಾತಿಕಾಯಂ **ದಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ** ಯೇ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ತೇಹಿ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ಸುಯ್ಯನ್ತೀತಿ** ಯೇ ಪರತೋ ಸುಣನ್ತಿ, ತೇಹಿ ಸೋತದ್ವಾರೇನ ಸುತ್ವಾ ಉಪಧಾರೀಯನ್ತಿ। **ದುಟ್ಠಾನೀತಿ** ದೂಸಿತಾನಿ। **ಅಲಂ ತೇ ಇಧ ವಾಸೇನಾತಿ** ತವ ಇಧ ವಾಸೇನ ಅಲಂ, ಮಾ ಇಧ ತವ ವಾಸೋ ಹೋತೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಾರಣತ್ಥೋ ಹಿ ಇಧ **ಅಲಂ**-ಸದ್ದೋ। **ಪಬ್ಬಾಜನೀಯಕಮ್ಮಕತೋತಿ** ಚೋದೇತ್ವಾ ಸಾರೇತ್ವಾ ಆಪತ್ತಿಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ "ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ, ಇಮೇ ಅಸ್ಸಜಿಪುನಬ್ಬಸುಕಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೪೩೪) ಪದಭಾಜನೇ ವುತ್ತಾಯ ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಕತಪಬ್ಬಾಜನೀಯಕಮ್ಮೋ। **ಯಸ್ಮಿಞ್ಚ ವಿಹಾರೇ ವಸತೀತಿ** ಗಾಮತೋ ಬಹಿವಿಹಾರಮಾಹ। **ನೇವ ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ...ಪೇ॰... ಚರಿತುಂ ಲಭತೀತಿ** ಸಚೇಪಿ ಗಾಮೋ ವಾ ನಿಗಮೋ ವಾ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಪರಮೋ ಹೋತಿ, ತಿಯೋಜನಪರಮೋ ಚ ವಿಹಾರೋ ಹೋತಿ, ನೇವ ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ವಾ ನಿಗಮೇ ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತುಂ ಲಭತಿ, ನ ವಿಹಾರೇ ವಸಿತುಂ। ತಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ವಸನ್ತೇನ ಸಾಮನ್ತಗಾಮೇಪಿ ಪಿಣ್ಡಾಯ ನ ಚರಿತಬ್ಬಂ, ಸಾಮನ್ತವಿಹಾರೇಪಿ ವಸನ್ತೇನ ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ನ ಚರಿತಬ್ಬಂ। ಸಾಮನ್ತವಿಹಾರೇ ವಸನ್ತೇನ ಪನ ಸಾಮನ್ತಗಾಮೇ ಚರಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಾ ಆಪತ್ತಿಯೋತಿ** ಕುಲಸಙ್ಗಹತ್ಥಂ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕದಾನೇ ದುಕ್ಕಟಂ, ಇಸ್ಸರವತಾಯ ಸಙ್ಘಸನ್ತಕದಾನೇ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ, ಪಸಯ್ಹ ದಾನೇ ಪಾರಾಜಿಕನ್ತಿ ಇಮಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ। ಮಾತಿಕಾಯಂ **"ಪಕ್ಕಮತಾ ಯಸ್ಮಾ"**ತಿ ಪಬ್ಬಾಜನೀಯಕಮ್ಮಕತಸ್ಸ ವತ್ತವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಆದಿಮ್ಹಿ ಪನ ಪಬ್ಬಾಜನೀಯಕಮ್ಮವಸೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಅಸ್ಸಜಿಪುನಬ್ಬಸುಕೇತಿ** ಅಸ್ಸಜಿಞ್ಚೇವ ಪುನಬ್ಬಸುಕಞ್ಚ।

ಕುಲದೂಸಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸನಿಗಮನವಣ್ಣನಾ

ಪಠಮಾಪತ್ತಿಕಾತಿ ಅವಯವೇನ ವಿಗ್ಗಹೋ ಸಮುದಾಯೋ ಸಮಾಸತ್ಥೋತಿ ಆಹ **"ಪಠಮಂ ಆಪತ್ತಿ ಏತೇಸನ್ತಿ ಪಠಮಾಪತ್ತಿಕಾ"**ತಿ। **ವೀತಿಕ್ಕಮನಕ್ಖಣೇಯೇವಾತಿ** ವತ್ಥುವೀತಿಕ್ಕಮನಕ್ಖಣೇಯೇವ। **ಏವ**-ಕಾರೇನ ಸಮನುಭಾಸನಕಮ್ಮಕ್ಖಣಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಅಹಸ್ಸ ಯತ್ತಕೋ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ **ಯಾವತೀಹಂ।** ತೇನಾಹ **"ಯತ್ತಕಾನಿ ಅಹಾನೀ"**ತಿ। **ಅಹಾನೀತಿ** ಚ ದಿವಸಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ವತ್ಥುವಸೇನ ವಾತಿ ಅಸುಚಿಮೋಚನಾದಿವೀತಿಕ್ಕಮಮತ್ತವಸೇನ ವಾ। ಇದನ್ತಿ ಇದಂ ವೀತಿಕ್ಕಮಂ। **ನಾಮಮತ್ತವಸೇನ ವಾ ಅಯಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಾ ಆಪತ್ತೀತಿ** "ಅಯಂ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ ನಾಮ ಆಪತ್ತೀ"ತಿ ಏವಂ ವಿನಾ ವತ್ಥುಂ ನಾಮವಸೇನ ವಾ। **ಮತ್ತಸದ್ದೇನ** ಚೇತ್ಥ ವತ್ಥುಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಪೋತ್ಥಕೇಸು ಪನ ಕತ್ಥಚಿ "ನಾಮಗೋತ್ತವಸೇನ ವಾ"ತಿ ಲಿಖನ್ತಿ, ತಂ ನ ಸುನ್ದರಂ "ಅಯಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಾ ಆಪತ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಇದಾನಿ ನಂ ಕಸ್ಸಚಿ ನ ಆರೋಚೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಧುರಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾತಿ** ಆರೋಚನೇ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಠಪೇತ್ವಾ। ನ ಕೇವಲಂ ವತ್ಥುನಾಮವಸೇನೇವ ಆಪತ್ತಿಸಞ್ಞೀ ಹುತ್ವಾ ಛಾದೇನ್ತಸ್ಸೇವ, ಅಥ ಖೋ ಯೋಪಿ ಏವಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ಕೇವಲಂ "ಆಪತ್ತಿಂ ಛಾದೇಮೀ"ತಿ ಆಪತ್ತಿಸಞ್ಞಾಯ ಛಾದೇತಿ, ತಸ್ಸಪಿ ಛನ್ನಾ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಪನೇತ್ಥ ಅನಾಪತ್ತಿಸಞ್ಞೀ ವಾ ಹೋತಿ, ಅಞ್ಞಾಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಸಞ್ಞೀ ವಾ ವೇಮತಿಕೋ ವಾ ಹುತ್ವಾ "ನ ದಾನಿ ನಂ ಕಸ್ಸಚಿ ಆರೋಚೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ಛಾದೇತುಕಾಮೋವ ಧುರಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅರುಣಂ ಉಟ್ಠಾಪೇತಿ, ಅಚ್ಛನ್ನಾವ ಹೋತೀತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಅನಾಪತ್ತಿ ಪನ ಆಪತ್ತಿಸಞ್ಞಾಯಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿಸಞ್ಞಾಯಪಿ ಛಾದೇನ್ತೇನ ಅಚ್ಛಾದಿತಾವ ಹೋತಿ। ಲಹುಕಂ ವಾ "ಗರುಕಾ"ತಿ ಗರುಕಂ ವಾ "ಲಹುಕಾ"ತಿ ಛಾದೇತಿ, ಅಲಜ್ಜಿಪಕ್ಖೇ ತಿಟ್ಠತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪನ ಅಚ್ಛನ್ನಾ ಹೋತಿ। ಗರುಕಂ "ಲಹುಕಾ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ದೇಸೇತಿ, ನೇವ ದೇಸಿತಾ ಹೋತಿ ನಚ್ಛನ್ನಾ।

ಪಕತೋ ಸಭಾವಭೂತೋ ಅತ್ತಾ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಪಕತತ್ತೋ,** ನ ಕಮ್ಮೇಹಿ ವಿಕತತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಅನುಕ್ಖಿತ್ತೋ ಸಮಾನಸಂವಾಸಕೋ"**ತಿ। **ವುತ್ತನಯೇನೇವಾತಿ** "ನ ದಾನಿ ನಂ ಕಸ್ಸಚಿ ಆರೋಚೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತನೇವ ನಯೇನ। ಅಥ "ಮಯ್ಹಂ ಸಙ್ಘೇನ ಕಮ್ಮಂ ಕತ"ನ್ತಿ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೦೨) ಅಪಕತತತ್ತಸಞ್ಞೀ ಹುತ್ವಾ ಛಾದೇತಿ, ಅಚ್ಛನ್ನಾವ ಹೋತಿ। ಅಪಕತತ್ತೇನ ಪನ ಪಕತತ್ತಸಞ್ಞಿನಾ ವಾ ಪಕತತ್ತೇನ ಅಪಕತತತ್ತಸಞ್ಞಿನಾ ವಾ ಛಾದಿತಾಪಿ ಅಚ್ಛನ್ನಾವ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ –

> "ಆಪಜ್ಜತಿ ಗರುಕಂ ಸಾವಸೇಸಂ।
> ಛಾದೇತಿ ಅನಾದರಿಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ।
> ನ ಭಿಕ್ಖುನೀ ನೋ ಚ ಫುಸೇಯ್ಯ ವಜ್ಜಂ।

ಪಞ್ಞಾಮೇಸಾ ಕುಸಲೇಹಿ ಚಿನ್ತಿತಾ”ತಿ॥ (ಪರಿ॰ ೪೮೧)।

ಅಯಞ್ಚ ಪಞ್ಹೋ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕೇನ ಕಥಿತೋ।

ದಸಸು ಅನ್ತರಾಯೇಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಮೇವ। ಸಚೇ ಪನ ಯೋ ಭೀರುಕಜಾತಿಕತಾಯ ಅನ್ಧಕಾರೇ ಅಮನುಸ್ಸಚಣ್ಡಮಿಗಭಯೇನ ಅನ್ತರಾಯಿಕಸಞ್ಞೀ ಹುತ್ವಾ ಛಾದೇತಿ, ಅಚ್ಛನ್ನಾವ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಸಪಿ ಪಬ್ಬತವಿಹಾರೇ ವಸನ್ತಸ್ಸ ಕನ್ದರಂ ವಾ ನದಿಂ ವಾ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ, ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಚ ಚಣ್ಡವಾಳಅಮನುಸ್ಸಾದಿಭಯಂ ಅತ್ಥಿ, ಮಗ್ಗೇ ಅಜಗರಾ ನಿಪಜ್ಜನ್ತಿ, ನದೀ ಪೂರಾ ಹೋತಿ, ಏತಸ್ಮಿಂ ಸತಿಯೇವ ಅನ್ತರಾಯೇ ಅನ್ತರಾಯಿಕಸಞ್ಞೀ ಹುತ್ವಾ ಛಾದೇತಿ, ಅಚ್ಛನ್ನಾವ ಹೋತಿ। ಅನ್ತರಾಯಿಕಸ್ಸ ಪನ ಅನ್ತರಾಯಿಕಸಞ್ಞಾಯ ವಾ ಅನನ್ತರಾಯಿಕಸಞ್ಞಾಯ ವಾ ಛಾದಯತೋ ಅಚ್ಛನ್ನಾವ।

ಭಿಕ್ಖುನೋತಿ ಸಭಾಗಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ। ಸಚಸ್ಸ ಮುಖೇ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೋ ಗಣ್ಡೋ ವಾ ಹೋತಿ, ಹನುಕವಾತೋ ವಾ ವಿಜ್ಝತಿ, ದನ್ತೋ ವಾ ರುಜ್ಜತಿ, ಭಿಕ್ಖಾ ವಾ ಮನ್ದಾ ಲದ್ಧಾ ಹೋತಿ, ತಾವತಕೇನ ಪನ ನೇವ ವತ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ನ ಗನ್ತುಂ। ಅಪಿಚ ಖೋ “ನ ಸಕ್ಕೋಮೀ”ತಿ ಸಞ್ಞೀ ಹೋತಿ, ಅಯಂ **ಪಹು ಹುತ್ವಾ ಅಪ್ಪಹುಸಞ್ಞೀ** ನಾಮ। ಇಮಿನಾ ಛಾದಿತಾಪಿ ಅಚ್ಛಾದಿತಾ। ಅಪ್ಪಹುನಾ ಪನ ವತ್ತುಂ ವಾ ಗನ್ತುಂ ವಾ ಅಸಮತ್ಥೇನ ಪಹುಸಞ್ಞಿನಾ ವಾ ಅಪ್ಪಹುಸಞ್ಞಿನಾ ವಾ ಛಾದಿತಾಪಿ ಅಚ್ಛಾದಿತಾವ।

ಇದಂ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ ಇದಂ ಅಙ್ಗದ್ವಯಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಸಚೇ ಪನ “ಛಾದೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಧುರನಿಕ್ಖೇಪಂ ಕತ್ವಾ ಪುರೇಭತ್ತೇ ವಾ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತೇ ವಾ ಪಠಮಯಾಮಾದೀಸು ವಾ ಲಜ್ಜಿಧಮ್ಮಂ ಓಕ್ಕಮತಿ, ಅನ್ತೋಅರುಣೇಯೇವ ಆರೋಚೇತಿ, ಅಯಂ **ಛಾದೇತುಕಾಮೋ ನ ಛಾದೇತಿ** ನಾಮ।

ಯಸ್ಸ ಪನ ಅಭಿಕ್ಖುಕೇ ಠಾನೇ ವಸನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಭಾಗಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಆಗಮನಂ ಆಗಮೇನ್ತಸ್ಸ ವಾ, ಸಭಾಗಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಅಡ್ಢಮಾಸೋಪಿ ಮಾಸೋಪಿ ಅತಿಕ್ಕಮತಿ, ಅಯಂ **ನಚ್ಛಾದೇತುಕಾಮೋ ಛಾದೇತಿ** ನಾಮ। ಅಯಮ್ಪಿ ಅಚ್ಛನ್ನಾವ ಹೋತಿ।

ಯೋ ಪನ ಆಪನ್ನಮತ್ತೋವ ಅಗ್ಗಿಂ ಅಕ್ಕನ್ತಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಸಹಸಾ ಅಪಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸಭಾಗಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಆವಿ ಕರೋತಿ, ಅಯಂ **ನಚ್ಛಾದೇತುಕಾಮೋವ ನ ಛಾದೇತಿ** ನಾಮ। **ಸಭಾಗಮತ್ತಮೇವ ಪಮಾಣನ್ತಿ** ಅವೇರಿಸಭಾಗಮತ್ತಮೇವ ಪಮಾಣಂ। ಅವೇರಿಸಭಾಗಸ್ಸ ಹಿ ಸನ್ತಿಕೇ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ। ಯೋ ಪನ ವಿಸಭಾಗೋ ಹೋತಿ ಸುತ್ವಾ ಪಕಾಸೇತುಕಾಮೋ, ಏವರೂಪಸ್ಸ ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸಪಿ ಸನ್ತಿಕೇ ನ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಾ। ತತ್ಥ ಪುರೇಭತ್ತಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋ ಹೋತು, ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ವಾ ದಿವಾ ವಾ ರತ್ತಿಂ ವಾ, ಯಾವ ಅರುಣಂ ನ ಉಗ್ಗಚ್ಛತಿ, ತಾವ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ। ಉದ್ಧಸ್ತೇ ಅರುಣೇ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಹೋತಿ, ಪಟಿಚ್ಛಾದನಪಚ್ಚಯಾ ಚ ದುಕ್ಕಟಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। **ಸಙ್ಖೇಪತೋತಿ** ಸಮಾಸತೋ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** ವುತ್ತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಅಕಾಮಾ ಪರಿವತ್ಥಬ್ಬನ್ತಿ ಅಪ್ಪಟಿಕಮ್ಮಕತಾಯ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಸಗ್ಗಮೋಕ್ಖಾವರಣಭಾವತೋ ಅನಿಚ್ಛನ್ತೇನಾಪಿ ಪರಿವಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **“ನ ಕಾಮೇನಾ”**ತಿಆದಿ। **ಪರಿವಾಸಂ ಸಮಾದಾಯಾತಿ** ಪರಿವಾಸವತ್ತಂ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ। ಯದಿಪಿ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಪರಿವಾಸೋ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಪರಿವಾಸೋ, ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಪರಿವಾಸೋ, ಸುದ್ಧನ್ತಪರಿವಾಸೋ, ಸಮೋಧಾನಪರಿವಾಸೋತಿ, ತಥಾಪಿ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಪರಿವಾಸೋ ಇಧ ನ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಆಹ **“ತತ್ಥ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನ...ಪೇ॰... ತಿವಿಧೋ ಪರಿವಾಸೋ”**ತಿ। **ತತ್ಥಾತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ವಾಕ್ಯೇ। ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಯ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಸತಿ ದಾತಬ್ಬೋ ಪರಿವಾಸೋ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನವಿಸಯತಾಯ **ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಪರಿವಾಸೋ।** ಸುದ್ಧನ್ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದಾತಬ್ಬೋ ಪರಿವಾಸೋ **ಸುದ್ಧನ್ತಪರಿವಾಸೋ।** ಸಮೋದಹಿತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬೋ ಪರಿವಾಸೋ **ಸಮೋಧಾನಪರಿವಾಸೋ।**

ಇದಾನಿ ತೇ ತಿವಿಧೇಯೇವ ಪರಿವಾಸೇ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ತತ್ಥಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಹೀತಿ** ಯಸ್ಮಾ। ಏಕಾಹಂ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ **ಏಕಾಹಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ। ವುತ್ತನಯೇನಾತಿ** “ಆಪತ್ತಿ ಚ ಹೋತೀ”ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೇನ ನಯೇನ। **ಏಕಾಹಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ಇತಿ**ಸದ್ದೋ “ಇತಿ ವಾ, ಇತಿ ಏವರೂಪಾ ವಿಸೂಕದಸ್ಸನಾ ಪಟಿವಿರತೋ”ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೩, ೧೯೭) ವಿಯ ಆದಿಅತ್ಥೋ। ತೇನ “ಸೋಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಸಮ್ಬಂ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಸಞ್ಚೇತನಿಕಾಯ ಸುಕ್ಕವಿಸಟ್ಠಿಯಾ ಏಕಾಹಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಯ ಏಕಾಹಪರಿವಾಸಂ ಯಾಚಾಮೀ”ತಿ ಇಮಂ ಪಾಳಿಸೇಸಂ (ಚೂಳವ॰ ೧೦೨) ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಏವಂ ಪರಿವಾಸಂ ಯಾಚಾಪೇತ್ವಾತಿ** ಏವಂ ಯಾವತತಿಯಂ ಯಾಚಾಪೇತ್ವಾ। **ಖನ್ಧಕೇ ಆಗತನಯೇನಾತಿ** ಸಮುಚ್ಚಯಕ್ಖನ್ಧಕೇ (ಚೂಳವ॰ ೯೭ ಆದಯೋ) ಆಗತನಯೇನ। **ತತೋತಿ** ಪಕ್ಖತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। **ಅತಿರೇಕಪಕ್ಖಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನನ್ತಿ** ಪಕ್ಖಸ್ಸ ಅತಿರೇಕೋ **ಅತಿರೇಕಪಕ್ಖೋ,** ತಂ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತತೋತಿ** ತಿಂಸತಿಮದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। **ಮಾಸಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನನ್ತಿ** ಸತ್ತಾನಂ ಆಯುಂ ಮಿನನ್ತೋ ವಿಯ ಸಿಯತಿ ಅನ್ತಂ ಕರೋತೀತಿ

ಮಾಸೋ, ತಿಂಸರತ್ತಿನ್ದಿವೋ, ತಂ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಂವಚ್ಛರೇ ಪುಣ್ಣೇ**ತಿ ತಂ ತಂ ಸತ್ತಂ, ಧಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿಞ್ಚ ಸಙ್ಗಮ್ಮ ವದನ್ತೋ ವಿಯ ಸರತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ **ಸಂವಚ್ಛರೋ,** ದ್ವಾದಸ ಮಾಸಾ, ತಸ್ಮಿಂ ಪರಿಪುಣ್ಣೇ।

ವತ್ಥುಕಿತ್ತನವಸೇನ ವಾತಿ ನಾಮೇನ ಸಹ ವತ್ಥುಕಿತ್ತನವಸೇನ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನೇವ ಹಿ ಉಪರಿ "ನಾಮಮತ್ತವಸೇನ ವಾ"ತಿ ಮತ್ತಗ್ಗಹಣಂ ಕತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ನಾಮಮತ್ತವಸೇನಾ**ತಿ ವತ್ಥುಕಿತ್ತನಂ ವಿನಾ ಕೇವಲಂ ನಾಮಸ್ಸೇವ ವಸೇನ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ದುವಿಧೇ ನಾಮೇ "ಆಪತ್ತೀ"ತಿ ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣಂ ನಾಮಂ, ತಸ್ಮಾ । **ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠೀ**ತಿ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿ ನಾಮಾಯಂ। **ಇತಿ**ಸದ್ದೋ ಹೇತ್ಥ ವಚನೀಯತ್ಥಂ ನಿದಸ್ಸೇತಿ। ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಞ್ಚೇತಂ "ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠೀ"ತಿ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಾದೀನಮ್ಪಿ ವತ್ಥುಆದಿಭಾವೇನ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ। **ವತ್ಥು ಚೇವ ಗೋತ್ತಞ್ಚಾ**ತಿ ವೀತಿಕ್ಕಮತ್ತಾ ವತ್ಥು ಚೇವ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣತ್ತಾ ಗೋತ್ತಞ್ಚ। ಗಂ ತಾಯತೀತಿ **ಗೋತ್ತಂ,** ಸಜಾತಿತೋ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಾದೀಸು ಗನ್ತುಂ ಅದತ್ವಾ ಬುದ್ಧಿಂ, ವಚನಞ್ಚ ರಕ್ಖತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ**ತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ ನಾಮಾಯಂ। ಏತ್ಥ ಪನ **ಇತಿ**ಸದ್ದೋ ವಚನವಚನೀಯಸಮುದಾಯಂ ನಿದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನಾಹ **"ನಾಮಞ್ಚೇವ ಆಪತ್ತಿ ಚಾ"**ತಿ, ಸಜಾತಿಸಾಧಾರಣನಾಮತ್ತಾ **ನಾಮಞ್ಚೇವ** ತೇನ ತೇನ ವೀತಿಕ್ಕಮೇನಾಪಜ್ಜಿತಬ್ಬತ್ತಾ **ಆಪತ್ತಿ ಚಾ**ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಮ್ಪಿ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಮೇವ "ಆಪತ್ತಿಯೋ"ತಿ ಇಮಸ್ಸಾಪಿ ನಾಮಾದಿಭಾವೇನ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ। **ಇತಿ**ಸದ್ದೋ ವಾ ಆದಿಅತ್ಥೋ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ **"ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗನ್ತಿಆದಿವಚನೇನಾಪೀ"**ತಿಆದಿಕಮ್ಪಿ ಸಮತ್ಥಿತಂ ಹೋತಿ।

ತಯಿದಂ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಕೇನ ವಚನೇನ ಗಹಿತನ್ತಿ ಅನುಯೋಗಂ ಸನ್ಧಾಯ **"ತತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **"ಆಪತ್ತೀ"**ತಿ ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣನಾಮತ್ತಾ, ವೀತಿಕ್ಕಮೇನ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಚ ನಾಮಞ್ಚೇವ ಆಪತ್ತಿ ಚ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಆಪತ್ತಿಯೋತಿ ವಚನೇನಾಪೀ"**ತಿ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಇದಂ ಪರಿವಾಸಾದಿವಿನಯಕಮ್ಮಂ ವತ್ಥುವಸೇನ, ಗೋತ್ತವಸೇನ, ನಾಮವಸೇನ, ಆಪತ್ತಿವಸೇನ ಚ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿಯೇವ, ತಸ್ಮಾ। **ಏತೇಸೂ**ತಿ ವತ್ಥುಆದೀಸು, ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಆದೀಸು ವಾ। **ವತ್ತಂ ಸಮಾದಾತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಯಥಾವುತ್ತೇಸು ದ್ವೀಸು ಪದೇಸು ಏಕೇನಪಿ ಸಮಾದಾತಬ್ಬಂ। ದ್ವೀಹಿ ಪನ ಸುಸಮಾದಿನ್ನಂಯೇವ। ತೇನೇವ ವಕ್ಖತಿ "ಸಮಾದಾನೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ"ತಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನವಣ್ಣನಾ)।

ಆರೋಚೇತ್ವಾತಿ -

> "ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಏಕಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿಂ ಸಞ್ಚೇತನಿಕಂ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಂ ಏಕಾಹಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ, ಸೋಹಂ ಸಙ್ಘಂ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಸಞ್ಚೇತನಿಕಾಯ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಯಾ ಏಕಾಹಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಯ ಏಕಾಹಪರಿವಾಸಂ ಯಾಚಿಂ, ತಸ್ಸ ಮೇ ಸಙ್ಘೋ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಸಞ್ಚೇತನಿಕಾಯ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಯಾ ಏಕಾಹಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಯ ಏಕಾಹಪರಿವಾಸಂ ಅದಾಸಿ, ಸೋಹಂ ಪರಿವಸಾಮಿ, ವೇದಯಾಮಹಂ, ಭನ್ತೇ, 'ವೇದಯತೀ'ತಿ ಮಂ ಸಙ್ಘೋ ಧಾರೇತೂ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೦೨) -

ಏವಮಾದಿನಾ ತಂ ತಂ ಯೋಜನಾನುರೂಪಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ। ಇಮಞ್ಚ ಪನತ್ಥಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಯಾಯ ಕಾಯಚಿ ಭಾಸಾಯ ಆರೋಚೇತುಂ ವಟ್ಟತಿಯೇವ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೦೨)। **"ಪುನ ಆಗತಾಗತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಆರೋಚೇನ್ತೇನಾ"**ತಿ ಇದಂ ಆಗನ್ತುಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಏಕಸ್ಸ ಆರೋಚೇನ್ತೇನ ಅವಸಾನೇ "ವೇದಯತೀತಿ ಮಂ ಆಯಸ್ಮಾ ಧಾರೇತು", ದ್ವಿನ್ನಂ "ಆಯಸ್ಮನ್ತಾ ಧಾರೇನ್ತು", ತಿಣ್ಣಂ "ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಧಾರೇನ್ತೂ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। **ವತ್ತಭೇದಞ್ಚ ರತ್ತಿಚ್ಛೇದಞ್ಚ ಅಕತ್ವಾ**ತಿ "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾರಿವಾಸಿಕೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಸಾದಿತಬ್ಬಂ ಪಕತತ್ತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಭಿವಾದನಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಚೂಳವ॰ ೭೫) ಪಾರಿವಾಸಿಕಕ್ಖನ್ಧಕೇ ಯಾನಿ ಚತುನವುತಿ ವತ್ತಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ, ತೇಸಂ ಭೇದಞ್ಚ, ಯೋ ಚ "ತಯೋ ಖೋ, ಉಪಾಲಿ, ಪಾರಿವಾಸಿಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ರತ್ತಿಚ್ಛೇದಾ ಸಹವಾಸೋ ವಿಪ್ಪವಾಸೋ ಅನಾರೋಚನಾ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೮೩) ರತ್ತಿಚ್ಛೇದೋ ವುತ್ತೋ, ತಞ್ಚ ಅಕತ್ವಾ।

ಅಯಂ ಹೇತ್ಥ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ - ಸಚೇ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೬) ಆಗನ್ತುಕಾ ಮುಹುತ್ತಂ ವಿಸ್ಸಮಿತ್ವಾ ವಾ ಅವಿಸ್ಸಮಿತ್ವಾ ಏವ ವಾ ವಿಹಾರಮಜ್ಝೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇಸಮ್ಪಿ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ತಸ್ಸ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸೇವ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಅಯಞ್ಚ ಗತಕಾಲೇ ಜಾನಾತಿ, ಗನ್ತ್ವಾ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ। ಸಮ್ಪಾಪುಣಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ ರತ್ತಿಚ್ಛೇದೋವ ಹೋತಿ, ನ ವತ್ತಭೇದದುಕ್ಕಟಂ। ಯೇಪಿ ಅನ್ತೋವಿಹಾರಂ ಅಪ್ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಉಪಚಾರಸೀಮಂ ಓಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಅಯಞ್ಚ ನೇಸಂ ಛತ್ತಸದ್ದಂ ವಾ ಉಕ್ಕಾಸಿತಸದ್ದಂ ವಾ ಖಿಪಿತಸದ್ದಂ ವಾ ಸುತ್ವಾವ ಆಗನ್ತುಕಭಾವಂ ಜಾನಾತಿ, ಗನ್ತ್ವಾ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ। ಗತಕಾಲೇ ಜಾನನ್ತೇನಾಪಿ ಅನುಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಮೇವ। ಸಮ್ಪಾಪುಣಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ ರತ್ತಿಚ್ಛೇದೋವ ಹೋತಿ, ನ ವತ್ತಭೇದದುಕ್ಕಟಂ। ಯೋಪಿ ರತ್ತಿಂಯೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ ರತ್ತಿಂಯೇವ ಗಚ್ಛತಿ, ಸೋಪಿಸ್ಸ ರತ್ತಿಚ್ಛೇದಂ ಕರೋತಿ। ಅಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಪನ ವತ್ತಭೇದದುಕ್ಕಟಂ ನತ್ಥಿ। ಸಚೇ ಅಜಾನಿತ್ವಾವ ಅಬ್ಭಾನಂ ಕರೋತಿ, ಅಕತಮೇವ ಹೋತೀತಿ **ಕುರುನ್ದಿಯಂ** (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೬) ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಅಧಿಕಾ ರತ್ತಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಅಯಂ ಅಪಣ್ಣಕಪ್ಪಟಿಪದಾ।

ನದಿಆದೀಸು ನಾವಾಯ ಗಚ್ಛನ್ತಮ್ಪಿ ಪರತೀರೇ ಠಿತಮ್ಪಿ ಆಕಾಸೇ ಗಚ್ಛನ್ತಮ್ಪಿ ಪಬ್ಬತತಲಅರಞ್ಞಾದೀಸು ದೂರೇ ಠಿತಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖುಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಚೇ "ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ವವತ್ಥಾನಂ ಅತ್ಥಿ, ನಾವಾದೀಹಿ ವಾ ಗನ್ತ್ವಾ, ಮಹಾಸದ್ದಂ ಕತ್ವಾ ವಾ ವೇಗೇನ ಅನುಬನ್ಧಿತ್ವಾ ವಾ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ, ಅನಾರೋಚೇನ್ತಸ್ಸ ರತ್ತಿಚ್ಛೇದೋ ಚೇವ ವತ್ತಭೇದದುಕ್ಕಟಞ್ಚ। ಸಚೇ ವಾಯಮನ್ತೋಪಿ ಸಮ್ಪಾಪುಣಿತುಂ ವಾ ಸಾವೇತುಂ ವಾ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ರತ್ತಿಚ್ಛೇದೋವ ಹೋತಿ, ನ ವತ್ತಭೇದದುಕ್ಕಟಂ।

ಅಞ್ಞಂ ಕಞ್ಚಿ ವಿಹಾರಂ ಗತೇನಪಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಮೇವ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೬)। ಸಚೇ ಸಬ್ಬೇ ಏಕಟ್ಠಾನೇ ಠಿತೇ ಪಸ್ಸತಿ, ಏಕಟ್ಠಾನೇ ಠಿತೇನೇವ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ। ಅಥ ರುಕ್ಖಮೂಲಾದೀಸು ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಠಿತಾ ಹೋನ್ತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ। ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಅನಾರೋಚೇನ್ತಸ್ಸ ರತ್ತಿಚ್ಛೇದೋ ಚ ಹೋತಿ, ವತ್ತಭೇದೇ ಚ ದುಕ್ಕಟಂ। ಅಥ ವಿಚಿನನ್ತೋ ಏಕಚ್ಚೇ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ರತ್ತಿಚ್ಛೇದೋವ ಹೋತಿ , ನ ಚ ವತ್ತಭೇದದುಕ್ಕಟಂ। ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಅನಾರೋಚೇನ್ತಸ್ಸ ಪನ ರತ್ತಿಚ್ಛೇದೋ ಚೇವ ಹೋತಿ, ವತ್ತಭೇದೇ ಚ ದುಕ್ಕಟಂ।

ತತ್ಥೇವಾತಿ ಮಾಳಕಸೀಮಾಯಮೇವ। ಮಾಳಕತೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂಸು ನಿಕ್ಖನ್ತೇಸು ಏಕಸ್ಸಪಿ ಸನ್ತಿಕೇ ನಿಕ್ಖಿಪಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೯೭)। ಮಾಳಕತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸತಿಂ ಪಟಿಲಭನ್ತೇನ ಸಹ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ **"ಏಕಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಾ ಸನ್ತಿಕೇ"**ತಿ। ಸಚೇ ಸೋಪಿ ಪಕ್ಕನ್ತೋ, ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಮಾಳಕೇ ನಾರೋಚಿತಂ, ತಸ್ಸ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಂ। **ಪಕತತ್ತಟ್ಠಾನೇತಿ** ಸಬ್ಬಕಮ್ಮಾನಂ ಅರಹಟ್ಠಾನೇ। **ದ್ವೇ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೇ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾತಿ** (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಚೂಳವಗ್ಗ ೩.೯೭) ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಜ್ಝಾಯನಸದ್ದಸವನೂಪಚಾರವಿಜಹನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। **ಮಹಾಮಗ್ಗತೋ ಓಕ್ಕಮ್ಮಾತಿ** ಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನಭಿಕ್ಖೂನಂ ಉಪಚಾರವಿಜಹನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। **ಗುಮ್ಬೇನ ವಾ ವತಿಯಾ ವಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಟ್ಠಾನೇತಿ** ದಸ್ಸನೂಪಚಾರವಿಜಹನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। **ವತ್ತಂ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಆರೋಚೇತಬ್ಬನ್ತಿ** ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವತ್ತಂ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಪರಿವಾಸೋ ಆರೋಚೇತಬ್ಬೋ। **"ಆರೋಚೇತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ ಪನ ಸಾಮಞ್ಞೇನ ವುತ್ತಂ। ಆರೋಚೇನ್ತೇನ ಚ ಸಚೇ ನವಕತರೋ ಹೋತಿ, "ಆವುಸೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ವುಡ್ಢತರೋ, "ಭನ್ತೇ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಅಞ್ಞೋ ಕೋಚಿ ಭಿಕ್ಖು ಕೇನಚಿದೇವ ಕರಣೀಯೇನ ತಂ ಠಾನಂ ಆಗಚ್ಛತಿ। ಸಚೇ ಏಸ ನಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಸದ್ದಂ ವಾ ತಸ್ಸ ಸುಣಾತಿ, ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ। ಅನಾರೋಚೇನ್ತಸ್ಸ ರತ್ತಿಚ್ಛೇದೋ ಚೇವ ವತ್ತಭೇದೋ ಚ। ತೇನಾಹ **"ಯಮ್ಪಿ ಅಞ್ಞಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಪಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಸಾಪಿ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಮೇವಾ"**ತಿ। ಅಥ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥಂ ಉಪಚಾರಂ ಓಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸೇವ ಗಚ್ಛತಿ, ರತ್ತಿಚ್ಛೇದೋ ಹೋತಿಯೇವ, ವತ್ತಭೇದೋ ಪನ ನತ್ಥಿ। **ಉಟ್ಠಿತೇತಿ** ಉಗ್ಗತೇ। **ಯಂ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ಭಿಕ್ಖುನ್ತಿ** ವಿಹಾರತೋ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಂ ವಾ ಆಗನ್ತುಕಂ ವಾ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ಯಂ ಅಞ್ಞಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಪಸ್ಸತಿ। **ತಸ್ಸ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ಅನಾರೋಚೇನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ ಸಿಯಾ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ತು ರತ್ತಿಚ್ಛೇದಂ ಸನ್ಧಾಯ। ಇತರಥಾ ಹಿ "ವಿಹಾರಸೀಮಾಪರಿಯಾಪನ್ನಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ"ತಿ ವದೇಯ್ಯ। **ಯಾವ ರತ್ತಿಯೋ ಪೂರೇನ್ತೀತಿ** ಯತ್ತಕಾ ರತ್ತಿಯೋ ಆಪತ್ತಿ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಹೋತಿ, ತತ್ತಕಾ ರತ್ತಿಯೋ ಯಾವ ಪೂರೇನ್ತಿ, ತಾವ ಪರಿವತ್ಥಬ್ಬಂ। **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** ಪನ "ಏವಂ ಯತ್ತಕಾನಿ ದಿವಸಾನಿ ಆಪತ್ತಿ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಹೋತಿ, ತತ್ತಕಾನಿ, ತತೋ ಅಧಿಕತರಾನಿ ವಾ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚವಿನೋದನತ್ಥಾಯ ಪರಿವಸಿತ್ವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ವಿತ್ಥಾರೋತಿ** ಪಪಞ್ಚೋ।

ಇತರೇಸು ಪನ ದ್ವೀಸೂತಿ ಸುದ್ಧನ್ತಪರಿವಾಸೋ, ಸಮೋಧಾನಪರಿವಾಸೋತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಮಜ್ಝೇ। **ಖನ್ಧಕೇತಿ** ಸಮುಚ್ಚಯಕ್ಖನ್ಧಕೇ (ಚೂಳವ॰ ೧೫೬ ಆದಯೋ)। **ಚೂಳಸುದ್ಧನ್ತೋ ಮಹಾಸುದ್ಧನ್ತೋತಿ** ಏತ್ಥ ಯೋ ಉಪಸಮ್ಪದತೋ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೦೨; ವಿ॰ ಸಙ್ಗ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೪೨) ಪಟ್ಠಾಯ ಅನುಲೋಮಕ್ಕಮೇನ ವಾ ಆರೋಚಿತದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಟಿಲೋಮಕ್ಕಮೇನ ವಾ "ಅಸುಕಞ್ಚ ಅಸುಕಞ್ಚ ದಿವಸಂ ವಾ ಪಕ್ಖಂ ವಾ ಮಾಸಂ ವಾ ಸಂವಚ್ಛರಂ ವಾ ತವ ಸುದ್ಧಭಾವಂ ಜಾನಾಸೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿಯಮಾನೋ "ಆಮ, ಭನ್ತೇ, ಜಾನಾಮಿ , ಏತ್ತಕಂ ನಾಮ ಕಾಲಂ ಅಹಂ ಸುದ್ಧೋ"ತಿ ವದತಿ, ತಸ್ಸ ದಿನ್ನೋ ಸುದ್ಧನ್ತಪರಿವಾಸೋ **"ಚೂಳಸುದ್ಧನ್ತೋ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿವಸನ್ತೇನ ಯತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಅತ್ತನೋ ಸುದ್ಧಭಾವಂ ಜಾನಾತಿ, ತತ್ತಕಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಂ ಮಾಸಂ ವಾ ದ್ವೇಮಾಸಂ ವಾ ಪರಿವಸಿತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ "ಮಾಸಮತ್ತಂ ಅಸುದ್ಧೋಮ್ಹೀ"ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಪರಿವಾಸಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ, ಪರಿವಸನ್ತೋ ಚ ಪುನ ಅಞ್ಞಂ ಮಾಸಂ ಸರತಿ, ತಮ್ಪಿ ಮಾಸಂ ಪರಿವಸಿತಬ್ಬಮೇವ, ಪುನ ಪರಿವಾಸದಾನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ಅಥ "ದ್ವೇಮಾಸಂ ಅಸುದ್ಧೋಮ್ಹೀ"ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ, ಪರಿವಸನ್ತೋ ಚ "ಮಾಸಮತ್ತಮೇವಾಹಂ ಅಸುದ್ಧೋಮ್ಹೀ"ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕರೋತಿ, ಮಾಸಮೇವ ಪರಿವಸಿತಬ್ಬಂ, ಪುನ ಪರಿವಾಸದಾನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಸುದ್ಧನ್ತಪರಿವಾಸೋ ಉದ್ಧಮ್ಪಿ ಆರೋಹತಿ, ಹೇಟ್ಠಾಪಿ ಓರೋಹತಿ, ಇದಮಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಂ।

ಯೋ ಪನ ಯಥಾವುತ್ತೇನ ಅನುಲೋಮಪ್ಪಟಿಲೋಮವಸೇನ ಪುಚ್ಛಿಯಮಾನೋಪಿ ರತ್ತಿಪರಿಯನ್ತಂ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೦೨) ನ ಜಾನಾತಿ ನಸ್ಸರತಿ, ರತ್ತಿಪರಿಯನ್ತೇ ವೇಮತಿಕೋ ವಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ದಿನ್ನೋ ಸುದ್ಧನ್ತಪರಿವಾಸೋ **"ಮಹಾಸುದ್ಧನ್ತೋ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಹಿತದಿವಸತೋ ಯಾವ ಉಪಸಮ್ಪದದಿವಸೋ, ತಾವ ರತ್ತಿಯೋ ಗಣೇತ್ವಾ ಪರಿವಸಿತಬ್ಬಂ। ಅಯಂ ಉದ್ಧಂ ನಾರೋಹತಿ, ಹೇಟ್ಠಾ ಪನ ಓರೋಹತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಚೇ ಪರಿವಸನ್ತೋ ರತ್ತಿಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕರೋತಿ "ಮಾಸೋ ವಾ ಸಂವಚ್ಛರೋ ವಾ ಮಯ್ಹಂ ಆಪನ್ನಸ್ಸಾ"ತಿ, ಮಾಸಂ

ವಾ ಸಂವಚ್ಛರಂ ವಾ ಪರಿವಸಿತಬ್ಬಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ “ಏತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಅಹಂ ಸುದ್ಧೋ”ತಿ ವದನ್ತಸ್ಸ ಚೂಳಸುದ್ಧನ್ತೋ ದೀಯತಿ, ತಥಾಪಿ ನಿಯಮೇನೇವ ಜಾನನಾಭಾವಾ “**ದುವಿಧೋಪಿ ಚೇಸ...ಪೇ॰... ದಾತಬ್ಬೋ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತಸ್ಸ ದಾನವಿಧಿ ಖನ್ಧಕೇ ಆಗತೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ದುವಿಧಸ್ಸಾಪಿ ಸುದ್ಧನ್ತಸ್ಸ ದಾನವಿಧಿ “ತೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ಸಙ್ಘಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ...ಪೇ॰... ಏವಮಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ”ತಿಆದಿನಾ ಸಮುಚ್ಚಯಕ್ಖನ್ಧಕೇ (ಚೂಳವ॰ ೧೫೬) ಆಗತೋ। ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಏಸ ನಯೋ **ವಿನಿಚ್ಛಯಕಥಾ ಪನ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ ವುತ್ತಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ।

ಓಧುನಿತ್ವಾ ಅವಧುಯ ಪಹಾಯ ಸಮೋಧಾನೋ **ಓಧಾನಸಮೋಧಾನೋ**। ಚಿರಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾನಂ ಅಗ್ಘೇನ ಸಮೋಧಾನೋ **ಅಗ್ಘಸಮೋಧಾನೋ**। ಮಿಸ್ಸಕಾನಂ ಸಮೋಧಾನೋ **ಮಿಸ್ಸಕಸಮೋಧಾನೋ**। ಇದಾನಿ ತಂ ತಿವಿಧಮ್ಪಿ ಸಮೋಧಾನಪರಿವಾಸಂ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ತತ್ಥಾ**”ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅನ್ತರಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಯೋ ಪರಿವಾಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತವತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಪರಿವಸನ್ತೋ ಅಪರಿನಿಟ್ಠಿತೇಯೇವ ಪರಿವಾಸೇ ಅನ್ತರಾ ವೇಮಜ್ಝೇ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ, ತಸ್ಸ। **ಪರಿವುತ್ಥದಿವಸೇ**ತಿ ಲಕ್ಖಣವಚನಮೇತಂ, ತೇನ “ಮಾನತ್ತಚಿಣ್ಣದಿವಸೇ ಚಾ”ತಿಪಿ ವುತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ। **ಮಕ್ಖೇತ್ವಾ**ತಿ ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಮೂಲಾಯ ಪಟಿಕಸ್ಸನವಸೇನ ಮಕ್ಖೇತ್ವಾ। **ಸಮೋದಹಿತ್ವಾ**ತಿ ಮೂಲಾಪತ್ತಿಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇತ್ವಾ, ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದಾತಬ್ಬಪರಿವಾಸೋ**ತಿ “ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ”ತಿಆದಿನಾ ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥೇನ ಕಮ್ಮೇನ ದಾತಬ್ಬಪರಿವಾಸೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯೋ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಯ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಪರಿವಾಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿವಸನ್ತೋ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೦೨; ವಿ॰ ಸಙ್ಗ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೪೩) ವಾ ಮಾನತ್ತಾರಹೋ ವಾ ಮಾನತ್ತಂ ಚರನ್ತೋ ವಾ ಅಬ್ಭಾನಾರಹೋ ವಾ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತವತ್ತೋ ಅಞ್ಞಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪುರಿಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಸಮಾ ವಾ ಊನತರಾ ವಾ ರತ್ತಿಯೋ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ, ತಸ್ಸ ಮೂಲಾಯ ಪಟಿಕಸ್ಸನೇನ ತೇ ಪರಿವುತ್ಥದಿವಸೇ ಚ ಮಾನತ್ತಚಿಣ್ಣದಿವಸೇ ಚ ಸಬ್ಬೇ ಓಧುನಿತ್ವಾ ಅದಿವಸೇ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಆಪನ್ನಾಪತ್ತಿಂ ಮೂಲಾಪತ್ತಿಯಂ ಸಮೋಧಾಯ ಪರಿವಾಸೋ ದಾತಬ್ಬೋತಿ।

ಸಚೇ ಪನ ಅನ್ತರಾಪತ್ತಿ ಮೂಲಾಪತ್ತಿತೋ ಅತಿರೇಕಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಹೋತಿ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೦೨), ತಂ ಮೂಲಾಪತ್ತಿಂ ಕತ್ವಾ ತತ್ಥ ಇತರಂ ಸಮೋಧಾಯ ಪರಿವಾಸೋ ದಾತಬ್ಬೋ। ಸಚೇ ಪನ ಅನ್ತರಾಪತ್ತಿ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಹೋತಿ, ಮೂಲಾಯ ಪಟಿಕಸ್ಸನಂ ಅಕತ್ವಾ ಪುಬ್ಬೇ ಗಹಿತಪರಿವಾಸೇನೇವ ಪರಿವಸಿತಬ್ಬಂ।

ಯಾ ಏಕಾ ವಾ...ಪೇ॰... ಸಬ್ಬಚಿರಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಯೋತಿ ಯಾ ಏಕಾ ವಾ ಆಪತ್ತಿ ಸಬ್ಬಚಿರಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ, ಯಾ ದ್ವೇ ವಾ ತಿಸ್ಸೋ ವಾ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ವಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಸಬ್ಬಚಿರಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಾಸನ್ತಿ** ಸಬ್ಬಚಿರಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾನಂ ಆಪತ್ತೀನಂ। ದಾನವಿಧಿ ಪನಸ್ಸ ಖನ್ಧಕೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಯಸ್ಸ ಪನ ಸತಂ ಆಪತ್ತಿಯೋ ದಸಾಹಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ, ಅಪರಮ್ಪಿ ಸತಂ ಆಪತ್ತಿಯೋ ದಸಾಹಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ, ಅಪರಮ್ಪಿ ಸತಂ ಆಪತ್ತಿಯೋ ದಸಾಹಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾತಿ ಏವಂ ದಸಕ್ಖತ್ತುಂ ಕತ್ವಾ ಆಪತ್ತಿಸಹಸ್ಸಂ ದಿವಸಸತಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಹೋತಿ, ತೇನ ಕಿಂ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ? ಸಬ್ಬಂ ಸಮೋದಹಿತ್ವಾ ದಸ ದಿವಸೇ ಪರಿವಸಿತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಏಕೇನೇವ ದಸಾಹೇನ ದಿವಸಸತಮ್ಪಿ ಪರಿವಸಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ -

“ದಸಸತಂ ರತ್ತಿಸತಂ, ಆಪತ್ತಿಯೋ ಛಾದಯಿತ್ವಾನ।
ದಸ ರತ್ತಿಯೋ ವಸಿತ್ವಾನ, ಮುಚ್ಚೇಯ್ಯ ಪಾರಿವಾಸಿಕೋ”ತಿ॥ (ಪರಿ॰ ೪೭೭)।

ಅಯಂ **ಅಗ್ಘಸಮೋಧಾನೋ** ನಾಮ।

ಇದಾನಿ ಮಿಸ್ಸಕಸಮೋಧಾನಂ ನಿದ್ದಿಸಿತುಂ “**ಮಿಸ್ಸಕಸಮೋಧಾನೋ ನಾಮಾ**”ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ರಾಯಂ ನಯೋ -

“ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಆಪಜ್ಜಿಂ ಏಕಂ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಂ, ಏಕಂ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಂ, ಏಕಂ ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಂ, ಏಕಂ ಅತ್ತಕಾಮಂ, ಏಕಂ ಸಞ್ಚರಿತ್ತಂ, ಏಕಂ ಕುಟಿಕಾರಕಂ, ಏಕಂ ವಿಹಾರಕಾರಕಂ, ಏಕಂ ದುಟ್ಠದೋಸಂ, ಏಕಂ ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಂ, ಏಕಂ ಸಙ್ಘಭೇದಂ, ಏಕಂ ಭೇದಾನುವತ್ತಕಂ, ಏಕಂ ದುಬ್ಬಚಂ, ಏಕಂ ಕುಲದೂಸಕಂ, ಸೋಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘಂ ತಾಸಂ ಆಪತ್ತೀನಂ ಸಮೋಧಾನಪರಿವಾಸಂ ಯಾಚಾಮೀ”ತಿ -

ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಯಾಚಾಪೇತ್ವಾ ತದನುರೂಪಾಯ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಪರಿವಾಸೋ ದಾತಬ್ಬೋ। ಏತ್ಥ ಚ “ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಆಪಜ್ಜಿಂ ನಾನಾವತ್ಥುಕಾಯೋ”ತಿಪಿ “ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಆಪಜ್ಜಿ”ನ್ತಿಪಿ ಏವಂ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನ ವತ್ಥುವಸೇನಪಿ ಗೋತ್ತವಸೇನಪಿ ನಾಮವಸೇನಪಿ ಆಪತ್ತಿವಸೇನಪಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮವಾಚಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿಯೇವಾತಿ। ಅಯಂ **ಮಿಸ್ಸಕಸಮೋಧಾನೋ।** ಸಬ್ಬಪರಿವಾಸಕಮ್ಮವಾಚಾವಸಾನೇ ಪನ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಾನಿಕ್ಖಿತ್ತವತ್ತಾದಿಕಥಾ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತಿವಿಧೇಪಿ ಸಮೋಧಾನಪರಿವಾಸೇ ಅತ್ಥಮತ್ತಸ್ಸೇವ ವುತ್ತತ್ತಾ, ವಿನಿಚ್ಛಯಾದೀನಂ ವಾ ಅನಾಮಟ್ಠತ್ತಾ **“ಅಯಂ ತಿವಿಧೇಪಿ ಸಮೋಧಾನಪರಿವಾಸೇ ಸಙ್ಖೇಪಕಥಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಮಹಾವಿಸಯತ್ತಾ ಸಮೋಧಾನವಿಚಾರಣಾಯ ಸಾ ನಿರವಸೇಸಾ ಕುತೋ ಲದ್ಧಬ್ಬಾತಿ ಆಹ **“ವಿತ್ಥಾರೋ”**ತಿಆದಿ।

ಛಾರತ್ತನ್ತಿ **ರಾ** ಸದ್ದೋ ತೀಯತಿ ಛಿಜ್ಜತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ರತ್ತಿ,** ಸತ್ತಾನಂ ಸದ್ದಸ್ಸ ವೂಪಸಮನಕಾಲೋತಿ ಅತ್ಥೋ, ಛ ರತ್ತಿಯೋ ಸಮಾಹಟಾ, ಛನ್ನಂ ರತ್ತೀನಂ ವಾ ಸಮಾಹಾರೋ ಛರತ್ತಂ, ಛರತ್ತಮೇವ **ಛಾರತ್ತಂ,** ಅವಯವಬ್ಯತಿರೇಕೇನ ಸಮುದಾಯಸ್ಸಾಭಾವತೋ ಛ ರತ್ತಿಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ।

ಪರಿವಾಸಂ ಅದತ್ವಾ ಮಾನತ್ತಮೇವ ದಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಆಪತ್ತಿ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ, ಯಸ್ಮಾ ಚ ಆಪನ್ನಭಾವೇನೇವ ಮಾನತ್ತಾರಹೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪರಿವಾಸಂ ಅದತ್ವಾ ಕೇವಲಂ ಮಾನತ್ತಮೇವ ದಾತಬ್ಬಂ। ಯಂ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಯ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಪರಿವುತ್ಥಪರಿವಾಸಸ್ಸ ದೀಯತಿ, ಇದಂ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಮಾನತ್ತಂ ನಾಮಾತಿ ಆಹ **“ಯಸ್ಸ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಹೋತೀ”**ತಿಆದಿ। **ಇದ**ನ್ತಿ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಮಾನತ್ತಂ। **ಇಧಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಾಕ್ಯೇ। ಕಥಂ ಪನ ತೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಮಾನತ್ತಾನಂ ದಾನವಿಧಿ ಚ ವಿನಿಚ್ಛಯಕಥಾ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ ಆಹ **“ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಪನಾ”**ತಿಆದಿ।

ಅಯನ್ತಿ ವಕ್ಖಮಾನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। **ಪರಿವಾಸೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಪದೇಸ**ನ್ತಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಹಾರಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪತೋ , ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನತೋ ದ್ವೇ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೇ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮಹಾಮಗ್ಗತೋ ಓಕ್ಕಮ್ಮ ಗುಮ್ಬೇನ ವಾ ವತಿಯಾ ವಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಟ್ಠಾನಂ। **ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ**ತಿ ಅನ್ತೋಅರುಣೇಯೇವ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ। **ಆರೋಚೇತ್ವಾ**ತಿ -

> “ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಏಕಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿಂ ಸಞ್ಚೇತನಿಕಂ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ, ಸೋಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘಂ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಸಞ್ಚೇತನಿಕಾಯ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಯಾ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಯ ಛಾರತ್ತಂ ಮಾನತ್ತಂ ಯಾಚಿಂ , ತಸ್ಸ ಮೇ ಸಙ್ಘೋ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಸಞ್ಚೇತನಿಕಾಯ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಯಾ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಯ ಛಾರತ್ತಂ ಮಾನತ್ತಂ ಅದಾಸಿ, ಸೋಹಂ ಮಾನತ್ತಂ ಚರಾಮಿ, ವೇದಯಾಮಹಂ, ಭನ್ತೇ, ವೇದಯತೀ'ತಿ ಮಂ ಸಙ್ಘೋ ಧಾರೇತೂ”ತಿಆದಿನಾ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೯೭) -

ಆಪತ್ತಿದಿವಸಾನುರೂಪಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ। ಇಮಞ್ಚ ಪನ ಅತ್ಥಂ ಗಹೇತ್ವಾ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೯೭) ಯಾಯ ಕಾಯಚಿ ಭಾಸಾಯ ಆರೋಚೇತುಂ ವಟ್ಟತಿಯೇವ। ಆರೋಚಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಚ ಏಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸೇಸೇಹಿ ಸತಿ ಕರಣೀಯೇ ಗನ್ತುಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ। ಅರುಣೇ ಉಟ್ಠಿತೇ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ವತ್ತಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಸೋಪಿ ಕೇನಚಿ ಕಮ್ಮೇನ ಪುರೇ ಅರುಣೇಯೇವ ಗಚ್ಛತಿ, ಅಞ್ಞಂ ವಿಹಾರತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಂ ವಾ ಆಗನ್ತುಕಂ ವಾ ಯಂ ಪಠಮಂ ಪಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಂ। ಅಯಞ್ಚ ಯಸ್ಮಾ ಗಣಸ್ಸ ಆರೋಚೇತ್ವಾ, ಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಚ ಅತ್ಥಿಭಾವಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾವ ವಸಿ, ತೇನಸ್ಸ ಊನೇ ಗಣೇ ಚರಣದೋಸೋ ವಾ ವಿಪ್ಪವಾಸೋ ವಾ ನ ಹೋತಿ। ಸಚೇ ಪನ ಕಞ್ಚಿ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಯಂ ಪಠಮಂ ಪಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಸ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ **“ತತೋ ತೇಸು ಗತೇಸು ವಾ ಅಗತೇಸು ವಾ ಪುರಿಮನಯೇನ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬ”**ನ್ತಿ।

ಯತ್ಥ ಸಿಯಾತಿ ಯಸ್ಸಂ ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಸೀಮಾಯಂ **ವೀಸತಿಗಣೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ** ಅತ್ಥಿ। **ಅವ್ಹಾತಬ್ಬೋ**ತಿ ಅಬ್ಭಾನಕಮ್ಮವಸೇನ ಪಕ್ಕೋಸಿತಬ್ಬೋ। ಅಬ್ಭಾನಕಮ್ಮಂ ಪನ ಕಥನ್ತಿ ಆಹ **“ಅಬ್ಭಾನಕಮ್ಮಂ ಪನಾ”**ತಿಆದಿ। **ಪಾಳಿವಸೇನಾ**ತಿ “ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ”ತಿಆದಿನಾ (ಚೂಳವ॰ ೧೦೧) ಪಾಳಿವಸೇನ। **ವಿನಿಚ್ಛಯವಸೇನಾ**ತಿ “ಅಬ್ಭನ್ತೇಹಿ ಚ ಪಠಮಂ ಅಬ್ಭಾನಾರಹೋ ಕಾತಬ್ಬೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ನಿಕ್ಖಿತ್ತವತ್ತತ್ತಾ ಪಕತತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಠಿತೋ, ಪಕತತ್ತಸ್ಸ ಚ ಅಬ್ಭಾನಂ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ತಸ್ಮಾ ವತ್ತಂ ಸಮಾದಪೇತಬ್ಬೋ। ವತ್ತೇ ಸಮಾದಿನ್ನೇ ಅಬ್ಭಾನಾರಹೋ ಹೋತಿ। ತೇನಾಪಿ ವತ್ತಂ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ಅಬ್ಭಾನಂ ಯಾಚಿತಬ್ಬಂ। ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತವತ್ತಸ್ಸ ಪನ ವತ್ತಸಮಾದಾನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ಸೋ ಹಿ ಛಾರತ್ತಾತಿಕ್ಕಮೇನೇವ ಅಬ್ಭಾನಾರಹೋ ಹೋತೀ”ತಿಆದಿನಾ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೯೭) ವಿನಿಚ್ಛಯವಸೇನ। ತಂ ಪನೇತಂ ಸಬ್ಬಂ ಪರಿವಾಸಾದಿಕಮ್ಮಂ ಪಾಳಿವಸೇನ (ಚೂಳವ॰ ೭೫) ಚ ಅಟ್ಠಕಥಾವಸೇನ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೫, ೯೭) ಚ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತ್ತಾ ಅತಿವಿತ್ಥಾರಭಯೇನ ನ ವಿತ್ಥಾರಯಿಮ್ಹ, ಅತ್ಥಿಕೇಹಿ ಪನ ತತೋವ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವೀಸತಿವಗ್ಗಕರಣೀಯತ್ತಾ ತತೋ ಊನತರೇನ ಕತಂ ಕುಪ್ಪತಿ। ತೇನಾಹ **“ಏಕೇನಾಪಿ ಚೇ…ಪೇ॰… ಅನಬ್ಭಿತೋ”**ತಿ। **ಅಯ**ನ್ತಿ ಅಯಂ ಯಥಾವುತ್ತಾ। **ಸಾಮೀಚೀ**ತಿ ವತ್ತಂ।

ಇತಿ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖವಣ್ಣನಾಯ

ವಿನಯತ್ಥಮಞ್ಜೂಸಾಯಂ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಿಯಂ

ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅನಿಯತಕಣ್ಡಂ

೧. ಪಠಮಅನಿಯತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

‘‘ಮಾತುಗಾಮೇನಾ’’ತಿ ವತ್ವಾ ಪುನ ‘‘ಏಕಾಯಾ’’ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ **‘‘ಮಾತುಗಾಮಸಙ್ಖಾತಾಯ ಏಕಾಯ ಇತ್ಥಿಯಾ’’**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ರಹೋ**ತಿ ಅಪ್ಪಕಾಸಂ। ಅಪ್ಪಕಾಸತಾ ಚ ಯೋ ಅನಾಪತ್ತಿಂ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಸ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಭಾವತೋತಿ ಆಹ **‘‘ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ರಹೋ’’**ತಿ। ನನು ‘‘ರಹೋ ನಾಮ ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ರಹೋ, ಸೋತಸ್ಸ ರಹೋ। ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ರಹೋ ನಾಮ ನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ಅಕ್ಖಿಂ ವಾ ನಿಖಣಿಯಮಾನೇ, ಭಮುಕಂ ವಾ ಉಕ್ಖಿಪಿಯಮಾನೇ, ಸೀಸಂ ವಾ ಉಕ್ಖಿಪಿಯಮಾನೇ ಪಸ್ಸಿತುಂ। ಸೋತಸ್ಸ ರಹೋ ನಾಮ ನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ಪಕತಿಕಥಾ ಸೋತು’’ನ್ತಿ ಪದಭಾಜನಪಾಳಿಯಂ ಸೋತಸ್ಸ ರಹೋತಿ ಆಗತಂ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ತಂ ಅವತ್ವಾ ‘‘ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ರಹೋ’’ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **‘‘ಕಿಞ್ಚಾಪೀ’’**ತಿಆದಿ। ಇಮಿನಾ ಪಾಳಿಯಂ ‘‘ಸೋತಸ್ಸ ರಹೋ’’ತಿ ಇದಂ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಅಥ ಕಥಮೇತಂ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ ‘‘ಚಕ್ಖುಸ್ಸೇವ ರಹೋ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ’’ತಿ? ‘‘ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇ ಆಸನೇ’’ತಿ ವಚನತೋ ‘‘ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವಿತು’’ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೪೫) ಚ ವುತ್ತತ್ತಾ। ತೇನೇವಾಹ **‘‘ಸಚೇಪೀ’’**ತಿಆದಿ। **‘‘ಪಿಹಿತಕವಾಟಸ್ಸಾ’’**ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೪೪೪-೪೪೫) ಇಮಿನಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಭಾವತೋ ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ರಹೋಸಬ್ಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಅಪಿಹಿತಕವಾಟಸ್ಸ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪೪೪-೪೪೫) ಪನ ದ್ವಾರೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಅನಾಪತ್ತಿಂ ಕರೋತಿ, ನ ಕೇವಲಂ ಅಪಿಹಿತಕವಾಟಸ್ಸ ಗಬ್ಭಸ್ಸ ದ್ವಾರೇ ನಿಸಿನ್ನೋವ ಅನಾಪತ್ತಿಂ ಕರೋತಿ, ಅನ್ತೋದ್ವಾದಸಹತ್ಥೇ ಓಕಾಸೇ ನಿಸಿನ್ನೋಪೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತೇನಾಹ **‘‘ಯತ್ಥ ಪನ ಸಕ್ಕಾ ದಟ್ಠು’’**ನ್ತಿಆದಿ। ಯಸ್ಮಾ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ನಿದ್ದಾಯನ್ತೋ ಕಪಿಮಿದ್ಧಪರೇತೋ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾಲಂ ಚಕ್ಖೂನಿ ಉಮ್ಮೀಲೇತಿ, ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾಲಂ ನಿಮೀಲೇತಿ, ನ ಚ ಮಹಾನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕಮತಿ, ತಸ್ಮಾ **‘‘ನಿದ್ದಾಯನ್ತೋಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿಂ ಕರೋತೀ’’**ತಿ ವುತ್ತಂ। ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿದ್ದಾಯನ್ತೋ ಪನ ತಾದಿಸೋ ನ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **‘‘ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿದ್ದಾಯನ್ತೋಪಿ ನ ಕರೋತೀ’’**ತಿ, ಅನಾಪತ್ತಿಂ ನ ಕರೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮೇಥುನಸ್ಸ ಮಾತುಗಾಮೋ ದುತಿಯೋ ನ ಹೋತಿ। ಇತ್ಥಿಯೋ ಹಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸಾ ವಜ್ಜಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತಿ। ತೇನೇವ ವೇಸಾಲಿಯಂ (ಪಾರಾ॰ ೬೬-೬೭) ಮಹಾವನೇ ದ್ವಾರಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ನಿಪನ್ನೇ ಭಿಕ್ಖುಮ್ಹಿ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಇತ್ಥಿಯೋ ಯಾವದತ್ಥಂ ಕತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು। ತೇನಾಹ **‘‘ಇತ್ಥೀನಂ ಪನ ಸತಮ್ಪಿ ನ ಕರೋತೀ’’**ತಿ। **ತಂ ಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಅಜ್ಝಾಚಾರಕಮ್ಮಂ। ಯಸ್ಮಾ ನಿಸೀದಿತ್ವಾವ ನಿಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ನಿಪಜ್ಜನಮ್ಪಿ ಅನ್ತೋಕತ್ವಾ ‘‘ನಿಸಜ್ಜಂ ಕಪ್ಪೇಯ್ಯಾ’’ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **‘‘ಏತ್ಥ ಚಾ’’**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ತಿಣ್ಣಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ**ತಿ ನಿಸಜ್ಜಂ ಪಟಿಜಾನಮಾನಸ್ಸ ತಿಣ್ಣಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಞ್ಞತರಸಮಾಯೋಗೋ ಹೋತಿಯೇವಾತಿ ವುತ್ತಂ। ಪಾರಾಜಿಕೇನ, ಪನ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇನ ಚ ಪಾಚಿತ್ತಿಯೇನ ಚ ತೇನಾಕಾರೇನ ನಿಸಜ್ಜಂ ಪಟಿಜಾನಮಾನೋವ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ। **ನ ಅಪ್ಪಟಿಜಾನಮಾನೋ**ತಿ ನಿಸಜ್ಜಂ ಅಪ್ಪಟಿಜಾನಮಾನೋ ತಿಣ್ಣಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋತಿ। ಅಲಜ್ಜೀಪಿ ಹಿ ಪಟಿಜಾನಮಾನೋವ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ। ಯಾವ ನ ಪಟಿಜಾನಾತಿ, ತಾವ ‘‘ನೇವ ಸುದ್ಧೋ’’ತಿ ವಾ ‘‘ನ ಅಸುದ್ಧೋ’’ತಿ ವಾ ವತ್ತಬ್ಬೋ, ವತ್ತಾನುಸನ್ಧಿನಾ ಪನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ –

‘‘ಪಟಿಞ್ಞಾ ಲಜ್ಜೀಸು ಕತಾ, ಅಲಜ್ಜೀಸು ಏವಂ ನ ವಿಜ್ಜತಿ।
ಬಹುಮ್ಪಿ ಅಲಜ್ಜೀ ಭಾಸೇಯ್ಯ, ವತ್ತಾನುಸನ್ಧಿತೇನ ಕಾರಯೇ’’ತಿ॥ (ಪರಿ॰ ೩೫೯)।

ನ ಕೇವಲಂ ತಿಣ್ಣಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ಚೋದನಾಯಮೇವ ಏವಂ ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ, ಅಥ ಖೋ ನಿಸಜ್ಜಾದಿನಾ ಆಕಾರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಚೋದನಾಯಪೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **‘‘ಯೇನ ವಾ ಸಾ ಸದ್ಧೇಯ್ಯವಚಸಾ ಉಪಾಸಿಕಾ ವದೇಯ್ಯ, ತೇನ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಕಾರೇತಬ್ಬೋ’’**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನೇವಾಹ **‘‘ನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಆಕಾರೇಸೂ’’**ತಿಆದಿ। ಏತ್ಥ ಚ ‘‘ಪಟಿಜಾನಮಾನೋ’’ತಿ ಅವುತ್ತೇಪಿ ಅಧಿಕಾರತ್ತಾ **‘‘ಪಟಿಜಾನಮಾನೋವ ತೇನ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಕಾರೇತಬ್ಬೋ’’**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಥಾರೂಪಾಯ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰

೨.ಳಳಳ-ಳಳ೫) ಉಪಾಸಿಕಾಯ ವಚನೇ ಅಞ್ಞಥತ್ತಾಭಾವತೋ **ದಿಟ್ಠಂ ನಾಮ ತಥಾಪಿ ಹೋತಿ, ಅಞ್ಞಥಾಪಿ ಹೋತೀ**ತಿ ದಸ್ಸನೇ ಅಞ್ಞಥತ್ತಸಮ್ಭವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಅನೇಕಂಸಿಕತಾಯ ನ ನಿಯತೋತಿ **ಅನಿಯತೋ**। ತೇನಾಹ **"ತಿಣ್ಣಂ ಆಪತ್ತೀನ"**ನ್ತಿಆದಿ।

ರಹೋನಿಸಜ್ಜಸ್ಸಾದೇನ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಅಕ್ಖಿಂ ಅಞ್ಜೇತಿ, ದುಕ್ಕಟಂ। ನಿವಾಸನಂ ನಿವಾಸೇತಿ, ಕಾಯಬನ್ಧನಂ ಬನ್ಧತಿ, ಚೀವರಂ ಪಾರುಪತಿ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಯೋಗೇ ಪಯೋಗೇ ದುಕ್ಕಟಂ। ಗಚ್ಛತಿ, ಪದವಾರೇ ಪದವಾರೇ ದುಕ್ಕಟಂ। ಗನ್ತ್ವಾ ನ ನಿಸೀದತಿ, ದುಕ್ಕಟಮೇವ। ತೇನಾಹ **"ಮೇಥುನಧಮ್ಮಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಕಿಲೇಸಸಙ್ಖಾತೇನಾ"**ತಿಆದಿ। ಏತ್ಥ ಚ ರಹೋನಿಸಜ್ಜಸ್ಸಾದಸ್ಸ ಅಸತಿಪಿ ಮೇಥುನರಾಗಭಾವೇ ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಕಿಲೇಸತ್ತಾ ವುತ್ತಂ **"ಮೇಥುನಧಮ್ಮಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಕಿಲೇಸಸಙ್ಖಾತೇನಾ"**ತಿ। ತೇನೇವ **ಸನ್ನಿಸ್ಸಿತ**ಗ್ಗಹಣಂ ಕತಂ। **ರಹಸ್ಸಾದೇನಾ**ತಿ "ಇತ್ಥನ್ನಾಮಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ರಹೋ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಹಸಿತಲಪಿತಾದಿಕಂ ಕರೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಅಸ್ಸಾದಹೇತು । **ನಿಸಜ್ಜಾಯ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ** ಅಸತಿ ಉಪಚಾರಗತೇ ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅನಿದ್ದಾಯನ್ತೇ ಅನನ್ಧೇ ವಿಞ್ಞುಪುರಿಸೇತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸಚೇ ಸಾ ಇತ್ಥೀ ಕೇನಚಿ ಕರಣೀಯೇನ ಉಟ್ಠಾಯುಟ್ಠಾಯ ಪುನಪ್ಪುನಂ ನಿಸೀದತಿ, ನಿಸಜ್ಜಾಯ ನಿಸಜ್ಜಾಯ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ಗತೋ, ಸಾ ನ ದಿಟ್ಠಾ, ಅಞ್ಞಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಿಸೀದತಿ, ಅಸ್ಸಾದೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಸಚೇ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಮಾತುಗಾಮಗಣನಾಯ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಸಚೇ ಉಟ್ಠಾಯುಟ್ಠಾಯ ಪುನಪ್ಪುನಂ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ನಿಸಜ್ಜಾಗಣನಾಯಪಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ। ಅನಿಯಮೇತ್ವಾ "ದಿಟ್ಠದಿಟ್ಠಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ರಹಸ್ಸಾದಂ ಕಪ್ಪೆಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಗನ್ತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸಾಪಿ ಆಗತಾಗತಾನಂ ವಸೇನ, ಪುನಪ್ಪುನಂ ನಿಸಜ್ಜಾಯ ವಸೇನ ಚ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಆಪತ್ತಿಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇ ಪುರಿಸೇ**ತಿ ಅನನ್ಧೇ ವಿಞ್ಞುಪುರಿಸೇ। **ಉಪಚಾರಗತೇ ಸತೀ**ತಿ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥಬ್ಭನ್ತರಗತೇ ಸತಿ। ಸಚೇ ಸುದ್ಧಚಿತ್ತೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾಯ ಇತ್ಥಿಯಾ ರಹಸ್ಸಾದೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ।

ಪಠಮಅನಿಯತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯಅನಿಯತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ನಹೇವ ಖೋ ಪನ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಯಮ್ಪಿ ಬಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಅನ್ತೋ ವಿವಟಂ ಪರಿವೇಣಙ್ಗಣಾದಿ, ತಮ್ಪಿ ಅನ್ತೋಗಧನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। "ಏವರೂಪಞ್ಹಿ ಠಾನಂ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇಯೇವ ಗಹಿತ"ನ್ತಿ **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಂ** (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪೫೩) ವುತ್ತಂ। **ಸಙ್ಖಾದಿಸೇಸೇನ ವಾ**ತಿ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗದುಟ್ಠುಲ್ಲೋಭಾಸನಸಙ್ಖಾತೇನ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇನ ವಾ। ತೇನೇವ ಹಿ ಪದಭಾಜನೇ "ಸಾ ಚೇ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ 'ಅಯ್ಯೋ, ಮಯಾ ದಿಟ್ಠೋ ನಿಸಿನ್ನೋ ಮಾತುಗಾಮೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತೋ'"ತಿಆದಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೫೫) ವುತ್ತಂ। ಇದಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಾವಸೇನ ಆಗತಂ। ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಞ್ಚ ಸುತ್ವಾ ತಂ ಮಾತುಗಾಮೋಪಿ ನ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ। ತಥಾ ಹಿ ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಾಸಿಕ್ಖಾಪದೇ (ಪಾರಾ॰ ೨೮೩ ಆದಯೋ) ಯಾ ಪನ ತಾ ಇತ್ಥಿಯೋ ಹಿರಿಮನಾ, ತಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಉಜ್ಝಾಪೇಸುಂ, ತಸ್ಮಾ ಇಧ ಇತ್ಥೀಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿಂ ಕರೋತೀತಿ ಆಹ **"ಇತ್ಥೀಪೀ"**ತಿ। ಅಥ ವಾ ಇಧ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನತ್ತಾ ಇತ್ಥೀಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿಂ ಕರೋತಿ, ಪಠಮೇ ಪನ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನತ್ತಾ ಇತ್ಥಿಸತಮ್ಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿಂ ನ ಕರೋತೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಅನನ್ಧೋ ಅಬಧಿರೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗವಸೇನ ಅನನ್ಧೋ ವುತ್ತೋ, ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಾವಸೇನ ಅಬಧಿರೋ।

ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀಸು ಇದಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ತಿಸಮುಟ್ಠಾನಂ - ಕಾಯಚಿತ್ತತೋ ವಾಚಾಚಿತ್ತತೋ ಕಾಯವಾಚಾಚಿತ್ತತೋ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ, ಕಿರಿಯಂ, ಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಂ, ಸಚಿತ್ತಕಂ, ಲೋಕವಜ್ಜಂ, ಕಾಯಕಮ್ಮಂ, ವಚೀಕಮ್ಮಂ, ಅಕುಸಲಚಿತ್ತಂ, ಸುಖಮಜ್ಝತ್ತವೇದನಾಹಿ ದ್ವಿವೇದನಂ। ತೇನಾಹ **"ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಪನೇತ್ಥ ಅದಿನ್ನಾದಾನಸದಿಸಾನೇವಾ"**ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತೋ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಮ್ಪಿ ಭಣತಿ, ದುಟ್ಠುಲ್ಲಂ ಭಣನ್ತೋ ನಿಸೀದತಿ ಚಾತಿ **"ಕಾಯವಾಚಾಚಿತ್ತತೋ ಚ ಸಮುಟ್ಠಾತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ, ದುಟ್ಠುಲ್ಲಮೇವ ವಾ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ದುತಿಯಅನಿಯತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

“ಅನಿಯತುದ್ದೇಸೋ ಚಾಯಂ ದಿಟ್ಠಾದಿಸಮೂಲಕಚೋದನಾಯ ವತ್ಥುಂ ಪಟಿಜಾನಮಾನೋವ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ, ನ ಇತರೋತಿ ಆಪತ್ತಿರೋಪನಾರೋಪನಲಕ್ಖಣದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತೋ”ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಇತಿ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖವಣ್ಣನಾಯ

ವಿನಯತ್ಥಮಞ್ಜೂಸಾಯಂ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಿಯಂ

ಅನಿಯತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಕಣ್ಡಂ

೧. ಚೀವರವಗ್ಗೋ

೧. ಕಥಿನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪೬೨-೪೬೩) ನಿಟ್ಠಿತಞ್ಚ ತಂ ಚೀವರಞ್ಚಾತಿ ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಂ, ನಿಟ್ಠಿತೇ ಆನಿಸಂಸಮೂಲಕೇ ಚೀವರೇ, ಪಚ್ಚಾಸಾಚೀವರೇ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತಂ ಚೀವರಂ ಕರಣೇನಪಿ ನಿಟ್ಠಿತಂ ಹೋತಿ ನಾಸನಾದೀಹಿಪಿ, ತಸ್ಮಾ **"ಸೂಚಿಕಮ್ಮಪರಿಯೋಸಾನೇನ ವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸೂಚಿಯಾ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಪಾಸಕಪಟ್ಟಗಣ್ಠಿಕಪಟ್ಟಪರಿಯೋಸಾನಕಮ್ಮಂ, ತಂ ಸೂಚಿಕಮ್ಮಪರಿಯೋಸಾನಂ ನಾಮ, ತೇನ। **ನಟ್ಠ**ನ್ತಿ ಚೋರಾದೀಹಿ ಹಟಂ। ಏತಮ್ಪಿ ಹಿ ಕರಣಪಲಿಬೋಧಸ್ಸ ನಿಟ್ಠಿತತ್ತಾ "ನಿಟ್ಠಿತ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ವಿನಟ್ಠ**ನ್ತಿ ಉಪಚಿಕಾದೀಹಿ ಖಾದಿತಂ। **ದಡ್ಢ**ನ್ತಿ ಅಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಂ। **ಚೀವರಾಸಾ ವಾ ಉಪಚ್ಛಿನ್ನಾ**ತಿ "ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ನಾಮ ಕುಲೇ ಚೀವರಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಯಾ ಚೀವರಾಸಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಹೋತಿ, ಸಾ ಉಪಚ್ಛಿನ್ನಾ। ಏತೇಸಮ್ಪಿ ಕರಣಪಲಿಬೋಧಸ್ಸೇವ ನಿಟ್ಠಿತತ್ತಾ ನಿಟ್ಠಿತಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತೇನಾಹ **"ಇಮೇಸು ವಾ"**ತಿಆದಿ। ಏತೇನ ಚೀವರಪಲಿಬೋಧಾಭಾವೋ ವುತ್ತೋ। ತೇನಾಹ **"ಚೀವರಸ್ಸ ಕರಣಪಲಿಬೋಧೇ ಉಪಚ್ಛಿನ್ನೇತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ। ಕಥಮೇತಂ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಆಹ **"ಅತ್ಥತಕಥಿನಸ್ಸ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ಪಞ್ಚಾನಿಸಂಸೇ ಅನ್ತೋಕರಣಸಮತ್ಥತಾಯ ಅದತ್ವಾ ಸಙ್ಗಣ್ಹನಟ್ಠೇನ **ಕಥಿನಂ,** ಥಿರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ, ಅತ್ಥತಂ ಕಥಿನಂ ಯೇನ ಸೋ **ಅತ್ಥತಕಥಿನೋ,** ತಸ್ಸ ಅತ್ಥತಕಥಿನಸ್ಸ। **ಹೀ**ತಿ ಕಾರಣತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ತಾವ ಕಥಿನಾನಿಸಂಸಂ ಲಭತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯೋ ಅತ್ಥತಕಥಿನೋ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಅಜ್ಝಾಹರಿತಬ್ಬಂ, ತಾವ ಸೋ ಅತ್ಥತಕಥಿನೋ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಅನಾಮನ್ತಚಾರಾದಿಕಂ ಕಥಿನಾನಿಸಂಸಂ ಲಭತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಅತ್ಥತಕಥಿನಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ"ತಿ ಇದಂ ವಾ "ಅತ್ಥತಕಥಿನೋ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ವಿಭತ್ತಿವಿಪರಿಣಾಮಂ ಕತ್ವಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಚೀವರಪಲಿಬೋಧೋ ಆವಾಸಪಲಿಬೋಧೋತಿ ದ್ವೇ ಪಲಿಬೋಧಾ। ತೇಸು ಏಕಪಲಿಬೋಧೇಪಿ ಸತಿ ಯಸ್ಮಾ ಅನಾಮನ್ತಚಾರಾದಿಕಂ ಆನಿಸಂಸಂ ಲಭತಿ, ನಾಸತಿ। ಕಸ್ಮಾ? "ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿ"ನ್ತಿ ಏತಸ್ಸ ಚೀವರಸ್ಸ ಕರಣಪಲಿಬೋಧೇ ಉಪಚ್ಛಿನ್ನೇತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ। **ಸಙ್ಘಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಙ್ಘೇನ। ಕತ್ತರಿ ಚೇತಂ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ಉಬ್ಭತೇ**ತಿ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಮಾತಿಕಾನಮಞ್ಞತರೇನ, ಅನ್ತರುಬ್ಭಾರೇನ ವಾ ಉದ್ಧಟೇ।

ತತ್ರಾತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ। **ಉಬ್ಭಾರೋ** ಉದ್ಧರಣಂ। ಪುರಿಮವಸ್ಸಂವುಟ್ಠೇ ತಿಂಸಮತ್ತೇ ಪಾವೇಯ್ಯಕೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕಥಿನಂ ಅತ್ಥರಿತು"ನ್ತಿ ಕಥಿನಕ್ಖನ್ಧಕೇ (ಮಹಾವ॰ ೩೦೬) ಭಗವತಾ ಕಥಿನಸ್ಸ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ **"ಅಯಞ್ಹಿ ಕಥಿನತ್ಥಾರೋ ನಾಮ...ಪೇ॰... ಅನುಞ್ಞಾತೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಪುರಿಮವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದಂ ಅಕತ್ವಾ ಪುರಿಮವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತೇನ ವುಟ್ಠವಸ್ಸವಸೇನ ತಾವ ಪುರಿಮಿಕಾಯ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗತಾಯೇವ ಕಥಿನತ್ಥಾರಂ ಲಭನ್ತಿ, ನ ಪಚ್ಛಿಮಿಕಾಯ ಉಪಗತಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ವುಟ್ಠವಸ್ಸವಸೇನ ತಾವ ಏವಂ ಹೋತು, ಗಣನವಸೇನ ತಂ ಕಿತ್ತಕಾ ಲಭನ್ತೀತಿ ಆಹ **"ಸೋ"**ತಿಆದಿ। **ಸೋ**ತಿ ಕಥಿನತ್ಥಾರೋ। **ಸಬ್ಬನ್ತಿಮೇನ ಪರಿಚ್ಛೇದೇನಾ**ತಿ ಗಣನವಸೇನ ಪಚ್ಛಿಮಕೋಟಿಯಾ। **ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಜನಾನಂ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ಪಚ್ಛಿಮಕೋಟಿಯಾ ಚತ್ತಾರೋ ಕಥಿನದುಸ್ಸಸ್ಸ ದಾಯಕಾ, ಏಕೋ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕೋತಿ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಜನಾನಂ ವಟ್ಟತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಪಞ್ಚವಗ್ಗಕರಣೀಯತ್ತಾ 'ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಜನಾನಂ ವಟ್ಟತೀ'ತಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ತೇಸಂ ಮತಿಮತ್ತಂ "ತತ್ರ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯ್ವಾಯಂ ಚತುವಗ್ಗೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಠಪೇತ್ವಾ ತೀಣಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಉಪಸಮ್ಪದಂ ಪವಾರಣಂ ಅಬ್ಭಾನ"ನ್ತಿ ಚಮ್ಪೇಯ್ಯಕ್ಖನ್ಧಕೇ (ಮಹಾವ॰ ೩೮೮) ವುತ್ತತ್ತಾ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ವುಟ್ಠವಸ್ಸವಸೇನ ಪುರಿಮವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಾನಂ ಅನುಞ್ಞಾತೋ, ಯಸ್ಮಾ ಚ ಸಬ್ಬನ್ತಿಮೇನ ಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಜನಾನಂ ವಟ್ಟತಿ, ತಸ್ಮಾ। **ಯತ್ಥಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ। **ಆನಿಸಂಸೇ**ತಿ ಅನಾಮನ್ತಚಾರಾದಿಕೇ ಕಥಿನಾನಿಸಂಸೇ। ಅಥ ಪನ ಚತ್ತಾರೋ ಭಿಕ್ಖೂ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗತಾ, ಏಕೋ ಪರಿಪುಣ್ಣವಸ್ಸೋ ಸಾಮಣೇರೋ ಸಚೇ ಪಚ್ಛಿಮಿಕಾಯ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ,

ಗಣಪೂರಕೋ ಚೇವ ಹೋತಿ, ಆನಿಸಂಸಞ್ಚ ಲಭತಿ। ತಯೋ ಭಿಕ್ಖೂ, ದ್ವೇ ಸಾಮಣೇರಾ, ದ್ವೇ ಭಿಕ್ಖೂ, ತಯೋ ಸಾಮಣೇರಾ, ಏಕೋ ಭಿಕ್ಖು, ಚತ್ತಾರೋ ಸಾಮಣೇರಾತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಖನ್ಧಕೇ ವುತ್ತಾಯ ಞತ್ತಿದುತಿಯಕಮ್ಮವಾಚಾಯಾತಿ –

> "ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ, ಇದಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಕಥಿನದುಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ। ಯದಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪತ್ತಕಲ್ಲಂ, ಸಙ್ಘೋ ಇಮಂ ಕಥಿನದುಸ್ಸಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದದೇಯ್ಯ ಕಥಿನಂ ಅತ್ಥರಿತುಂ, ಏಸಾ ಞತ್ತಿ। ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ, ಇದಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಕಥಿನದುಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ಸಙ್ಘೋ ಇಮಂ ಕಥಿನದುಸ್ಸಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದೇತಿ ಕಥಿನಂ ಅತ್ಥರಿತುಂ। ಯಸ್ಸಾಯಸ್ಮತೋ ಖಮತಿ ಇಮಸ್ಸ ಕಥಿನದುಸ್ಸಸ್ಸ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದಾನಂ ಕಥಿನಂ ಅತ್ಥರಿತುಂ, ಸೋ ತುಣ್ಹಸ್ಸ। ಯಸ್ಸ ನಕ್ಖಮತಿ, ಸೋ ಭಾಸೇಯ್ಯ। ದಿನ್ನಂ ಇದಂ ಸಙ್ಘೇನ ಕಥಿನದುಸ್ಸಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಥಿನಂ ಅತ್ಥರಿತುಂ, ಖಮತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ, ತಸ್ಮಾ ತುಣ್ಹೀ, ಏವಮೇತಂ ಧಾರಯಾಮೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೦೭) –

ಏವಂ ಕಥಿನಕ್ಖನ್ಧಕೇ ವುತ್ತಾಯ ಞತ್ತಿದುತಿಯಕಮ್ಮವಾಚಾಯ। **ಕಥಿನತ್ಥಾರಾರಹಸ್ಸಾತಿ** ಕಥಿನಂ ಅತ್ಥರಿತುಂ ಭಬ್ಬಸ್ಸ। ಸೋ ಚ ಖೋ ಪುಬ್ಬಕರಣಜಾನನಾದೀಹಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ವಿನಯವಿನಿಚ್ಛಯೇ** "ಅಟ್ಠಧಮ್ಮಕೋವಿದೋ ಭಿಕ್ಖು, ಕಥಿನತ್ಥಾರಮರಹತೀ"ತಿ। **ಪರಿವಾರೇಪಿ** (ಪರಿ॰ ೪೦೯) ವುತ್ತಂ –

> "ಅಟ್ಠಹಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಭಬ್ಬೋ ಕಥಿನಂ ಅತ್ಥರಿತುಂ। ಕತಮೇಹಿ ಅಟ್ಠಹಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಭಬ್ಬೋ ಕಥಿನಂ ಅತ್ಥರಿತುಂ? ಪುಬ್ಬಕರಣಂ ಜಾನಾತಿ, ಪಚ್ಚುದ್ಧಾರಂ ಜಾನಾತಿ, ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಜಾನಾತಿ, ಅತ್ಥಾರಂ ಜಾನಾತಿ, ಮಾತಿಕಂ ಜಾನಾತಿ, ಪಲಿಬೋಧಂ ಜಾನಾತಿ, ಉದ್ಧಾರಂ ಜಾನಾತಿ, ಆನಿಸಂಸಂ ಜಾನಾತಿ, ಇಮೇಹಿ ಅಟ್ಠಹಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಭಬ್ಬೋ ಕಥಿನಂ ಅತ್ಥರಿತು"ನ್ತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ **ಪುಬ್ಬಕರಣಂ** ನಾಮ ಧೋವನವಿಚಾರಣಛೇದನಬನ್ಧನಸಿಬ್ಬನರಜನಕಪ್ಪಕರಣಂ। **ಪಚ್ಚುದ್ಧಾರೋ** ನಾಮ ಪುರಾಣಸಙ್ಘಾಟಿಆದೀನಂ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಣಂ। **ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ** ನಾಮ ಕಥಿನಚೀವರಾಧಿಟ್ಠಾನಂ। **ಅತ್ಥಾರೋ** ನಾಮ ಕಥಿನತ್ಥಾರೋ। **ಮಾತಿಕಾ** ನಾಮ ಅಟ್ಠ ಮಾತಿಕಾ। **ಪಲಿಬೋಧೋ ನಾಮ** ಆವಾಸಪಲಿಬೋಧೋ ಚೀವರಪಲಿಬೋಧೋತಿ ದ್ವೇ ಪಲಿಬೋಧಾ। **ಉದ್ಧಾರೋ** ನಾಮ ಪಕ್ಕಮನನ್ತಿಕಾದಯೋ। **ಆನಿಸಂಸೋ** ನಾಮ ಪಞ್ಚಾನಿಸಂಸಾ।

ಯಂ ಪನ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೦೬) ವುತ್ತಂ "ಕಥಿನಂ ಪನ ಕೇನ ಅತ್ಥರಿತಬ್ಬಂ? ಯಸ್ಸ ಸಙ್ಘೋ ಕಥಿನಚೀವರಂ ದೇತಿ, ಸಙ್ಘೇನ ಪನ ಕಸ್ಸ ದಾತಬ್ಬಂ? ಯೋ ಜಿಣ್ಣಚೀವರೋ ಹೋತಿ, ಸಚೇ ಬಹೂ ಜಿಣ್ಣಚೀವರಾ ಹೋನ್ತಿ, ವುಡ್ಢಸ್ಸ ದಾತಬ್ಬಂ। ವುಡ್ಢೇಸುಪಿ ಯೋ ಮಹಾಪರಿಸೋ ತದಹೇವ ಚೀವರಂ ಕತ್ವಾ ಅತ್ಥರಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಸ್ಸ ದಾತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ವುಡ್ಢೋ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ನವಕತರೋ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಸ್ಸ ದಾತಬ್ಬಂ। ಅಪಿಚ ಸಙ್ಘೇನ ಮಹಾಥೇರಸ್ಸ ಸಙ್ಗಹಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ತಸ್ಮಾ 'ತುಮ್ಹೇ, ಭನ್ತೇ, ಗಣ್ಹಥ, ಮಯಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸಾಮಾ'ತಿ ವತ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ, ತಮ್ಪಿ ಕಥಿನತ್ಥಾರಾರಹಂಯೇವ ಗಹೇತ್ವಾವ ದಾತಬ್ಬಂ। ದೇನ್ತೇನ ಪನ ತೀಸು ಚೀವರೇಸು ಯಂ ಯಂ ಜಿಣ್ಣಂ ಹೋತಿ, ತಂ ತದತ್ಥಾಯ ದಾತಬ್ಬಂ। ಪಕತಿಯಾ ದುಪಟ್ಟಚೀವರಸ್ಸ ದುಪಟ್ಟತ್ಥಾಯೇವ ದಾತಬ್ಬಂ। ಸಚೇಪಿಸ್ಸ ಏಕಪಟ್ಟಚೀವರಂ ಘನಂ ಹೋತಿ, ಕಥಿನಸಾಟಕೋ ಚ ಪೇಲವೋ, ಸಾರುಪ್ಪತ್ಥಾಯ ದುಪಟ್ಟಪ್ಪಹೋನಕಮೇವ ದಾತಬ್ಬಂ। "ಅಹಂ ಅಲಭನ್ತೋ ಏಕಪಟ್ಟಂ ಪಾರುಪಾಮೀ"ತಿ ವದನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ದುಪಟ್ಟಂ ದಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಯೋ ಪನ ಲೋಭಪಕತಿಕೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ನ ದಾತಬ್ಬಂ। ತೇನಾಪಿ ಕಥಿನಂ ಅತ್ಥರಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಸಿಬ್ಬೇತ್ವಾ "ದ್ವೇ ಚೀವರಾನಿ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ತೇನಾತಿ ಕಥಿನತ್ಥಾರಕೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ। **ತದಹೇವಾತಿ** ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ದಿವಸೇ। **ಪಞ್ಚ ವಾ ಅತಿರೇಕಾನಿ ವಾ ಖಣ್ಡಾನಿ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾತಿ** ಯಥಾ ಪಞ್ಚಖಣ್ಡಿಕಾದೀನಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಆದೀನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಚೀವರಾನಂ ಅಞ್ಞತರಪ್ಪಹೋನಕಾನಿ ಮಹಾಮಣ್ಡಲಅಡ್ಢಮಣ್ಡಲಾದಿವಸೇನ

ಪಞ್ಚ ಖಣ್ಡಾನಿ ವಾ ಅತಿರೇಕಾನಿ ವಾ ಸತ್ತಾದಿಖಣ್ಡಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಕಥಿನಚೀವರೇ ಕರಿಯಮಾನೇ "ಅಹಂ ಥೇರೋ"ತಿ ವಾ "ಬಹುಸ್ಸುತೋ"ತಿ ವಾ ಏಕೇನಾಪಿ ಅಕಾತುಂ ನ ಲಬ್ಭತಿ। ಅನಾದರಿಯೇನ ಅಕರೋನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ। ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಧೋವನಛೇದನಸಿಬ್ಬನರಜನಾನಿ ನಿಟ್ಠಾಪೇತಬ್ಬಾನಿ। ತೇನಾಹ **"ಸೇಸಭಿಕ್ಖೂಹಿಪಿ ತಸ್ಸ ಸಹಾಯೇಹಿ ಭವಿತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ। **ಕತಚೀವರಮೇವಾ**ತಿ ನಿಟ್ಠಿತಪರಿಕಮ್ಮಮೇವ ಕಥಿನದುಸ್ಸಂ। ಸಬ್ಬನ್ತಿಮೇನ ಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಅನ್ತರವಾಸಕೋಪಿ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾವ ಕಾತಬ್ಬೋ ಅಞ್ಞಥಾ ಅತ್ಥಾರವಿಪತ್ತಿತೋ। ಯಥಾಹ -

"ಕಥಞ್ಚ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನತ್ಥತಂ ಹೋತಿ ಕಥಿನಂ? ನ ಉಲ್ಲಿಖಿತಮತ್ತೇನ ಅತ್ಥತಂ ಹೋತಿ ಕಥಿನಂ…ಪೇ॰… ನ ಅಞ್ಞತ್ರ ಪಞ್ಚಕೇನ ವಾ ಅತಿರೇಕಪಞ್ಚಕೇನ ವಾ ತದಹೇವ ಸಞ್ಛಿನ್ನೇನಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೦೮)।

ತೇನೇವಾಹ **"ಅಚ್ಛಿನ್ನಾಸಿಬ್ಬಿತಂ ಪನ ನ ವಟ್ಟತೀ"**ತಿ। **ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ**ತಿ ಅತ್ಥಾರಕೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ। **ಅತ್ಥರಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಅತ್ಥರಣಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ತಞ್ಚ ಖೋ ತಥಾವಚೀಭೇದಕರಣಮೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಯಥಾಹ -

"ಸಚೇ ಸಙ್ಘಾಟಿಯಾ ಕಥಿನಂ ಅತ್ಥರಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಪೋರಾಣಿಕಾ ಸಙ್ಘಾಟಿ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತಬ್ಬಾ, ನವಾ ಸಙ್ಘಾಟಿ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾ, 'ಇಮಾಯ ಸಙ್ಘಾಟಿಯಾ ಕಥಿನಂ ಅತ್ಥರಾಮೀ'ತಿ ವಾಚಾ ಭಿನ್ದಿತಬ್ಬಾ"ತಿ (ಪರಿ॰ ೪೧೩) -

ವಿತ್ಥಾರೋ। "ಭನ್ತೇ, ಆವುಸೋ"ತಿ ಚ "ಅನುಮೋದಥ, ಅನುಮೋದಾಹೀ"ತಿ ಚ ವಚನಭೇದಂ ಸನ್ಧಾಯ **"ಥೇರಾನಞ್ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಏವಂ ಅತ್ಥಾರಕೇನ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬವಿಧಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅನುಮೋದಕೇಹಿ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬವಿಧಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತೇಹಿಪೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **"ಅನುಮೋದಾಮಾ"**ತಿ ಅತ್ತನಾವ ಅತ್ತನಿ ಗಾರವವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಏವಂ ವುತ್ತಂ, ತಥಾಪಿ ಏಕಕೇನ "ಅನುಮೋದಾಮಾ"ತಿ ವತ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, "ಅನುಮೋದಾಮಿ"ಚ್ಚೇವ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಇದಾನಿ ಕಥಿನಾನಿಸಂಸೇ ದಸ್ಸೇತುಂ ಭೂಮಿಂ ವಿಚಾರಯನ್ತೋ **"ಪುರಿಮವಸ್ಸಂವುಟ್ಠೇಸುಪೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತೇಸಂಯೇವಾ**ತಿ ಅತ್ಥಾರಕಅನುಮೋದಕಾನಂಯೇವ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಪರಿವಾರೇ** "ದ್ವಿನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅತ್ಥತಂ ಹೋತಿ ಕಥಿನಂ ಅತ್ಥಾರಕಸ್ಸ ಚ ಅನುಮೋದಕಸ್ಸ ಚಾ"ತಿ (ಪರಿ॰ ೪೦೩)। **ತೇ**ತಿ ಅತ್ಥಾರಕಅನುಮೋದಕಾ। **ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ**ತಿ ಅತ್ಥಾರಾನುಮೋದನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। **ಯಾವ ಕಥಿನಸ್ಸುಬ್ಭಾರಾ**ತಿ ನ ಕೇವಲಂ ಚೀವರಮಾಸೇಯೇವ, ಅಥ ಖೋ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಮಾತಿಕಾನಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ವಾ ಅನ್ತರುಬ್ಭಾರೇನ ವಾ ಯಾವ ಕಥಿನಸ್ಸುಬ್ಭಾರಾ ಪಞ್ಚಾನಿಸಂಸೇ ಲಭನ್ತಿ, ಉದ್ಧಟೇ ಪನ ನ ಲಭನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇದಾನಿ ತೇ ಪಞ್ಚಾನಿಸಂಸೇ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅನಾಮನ್ತಚಾರೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅನಾಮನ್ತಚಾರೋ** ನಾಮ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ನಿಮನ್ತಿತಸ್ಸ ಸನ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅನಾಪುಚ್ಛಾ ಕುಲೇಸು ಚಾರಿತ್ತಾಪಜ್ಜನಂ। **ಅಸಮಾದಾನಚಾರೋ** ನಾಮ ನಾಮೇನಾಧಿಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಚೀವರಸ್ಸ ಅಸಮಾದಾನಚರಣಂ, ನಾಮೇನಾಧಿಟ್ಠಿತಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಚೀವರಾನಮಞ್ಞತರಂ ಚೀವರಂ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಅರುಣುಟ್ಠಾಪನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ, ಚೀವರವಿಪ್ಪವಾಸೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಯಾವದತ್ಥಚೀವರ**ನ್ತಿ ಯಾವತಾ ಚೀವರೇನ ಅತ್ಥೋ ಹೋತಿ, ತಾವತಕಂ ಅನಧಿಟ್ಠಿತಂ ಅವಿಕಪ್ಪಿತಂ ಚೀವರಧಾರಣಂ, ದಸಾಹಮತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಚೀವರಸ್ಸ ಠಪನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಗಣಸ್ಸ ಭೋಜನಂ **ಗಣಭೋಜನಂ। ಗಣೋ**ತಿ ಚೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರೋ ವಾ ತತುತ್ತರಿ ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ। ತೇಸಂ ವಿಞ್ಞತ್ತಿತೋ ವಾ ನಿಮನ್ತನತೋ ವಾ ಲದ್ಧಸ್ಸ ಓದನಾದೀನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಅಞ್ಞತರಭೋಜನಸ್ಸ ಸಹ ಗಹಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯೋ ಚ ತತ್ಥ ಚೀವರುಪ್ಪಾದೋ**ತಿ ತತ್ಥ ಕಥಿನತ್ಥತಸೀಮಾಯ ಮತಕಚೀವರಂ ವಾ ಹೋತು, ಸಙ್ಘಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ದಿನ್ನಂ ವಾ ಸಙ್ಘಿಕೇನ ತತ್ರುಪ್ಪಾದೇನ ಆಭತಂ ವಾ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಆಕಾರೇನ ಯಂ ಸಙ್ಘಿಕಂ ಚೀವರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ತೇಸಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ತಸ್ಮಿಂ ಆವಾಸೇ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಚೀವರಞ್ಚಾ"**ತಿ।

“ಯಂ ಪನ ತತ್ಥ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಪತ್ತಾದಿ ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಭಣ್ಡಂ ವಾ, ತಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಯಂ ಪನ ತತ್ರುಪ್ಪಾದೇನ ತಣ್ಡುಲಾದಿನಾ ವತ್ಥಂ ಚೇತಾಪಿತಂ, ಅತ್ಥತಕಥಿನಾನಮೇವ ತಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ಪಾಪುಣನ್ತಿ। ವತ್ಥೇಹಿ ಪನ ತಣ್ಡುಲಾದೀಸು ಚೇತಾಪಿತೇಸು ಸಬ್ಬೇಸಂ ತಾನಿ ಪಾಪುಣನ್ತೀ”ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ, ತಮ್ಪಿ ಚೇತಾಪಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಚೀವರುಪ್ಪಾದೋ ನ ಹೋತೀತಿ ಸುವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಅನತ್ಥತಕಥಿನಾ ಪನ ಇಮೇಸು ಪಞ್ಚಸು ಆನಿಸಂಸೇಸು ಚೀವರಮಾಸೇ ಅಸಮಾದಾನಚಾರಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸೇಸಾನಿಸಂಸೇ ಲಭನ್ತಿ। ಯದಿ ಅಸಮಾದಾನಚಾರೋಪಿ ಲಬ್ಭೇಯ್ಯ, ಪಾವೇಯ್ಯಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ ವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಾ ಓಕಪುಣ್ಣೇಹಿ ಚೀವರೇಹಿ ನ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮೇಯ್ಯುಂ। ಯಸ್ಮಾ ತಂ ನ ಲಬ್ಭತಿ, ತಸ್ಮಾ ಚೀವರಮಾಸೇಪಿ ಚೀವರಂ ಸಮಾದಾಯ ಏವ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು।

ಏವಂ ಕಥಿನತ್ಥಾರಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಉಬ್ಭಾರಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ತಂ ಪನೇತಂ ಕಥಿನ”**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಮಾತಿಕಾತಿ** ಮಾತರೋ, ಜನೇತ್ತಿಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಥಿನುಬ್ಭಾರಞ್ಹಿ ಏತಾ ಅಟ್ಠ ಜನೇನ್ತಿ। ತಾಸು ಪಕ್ಕಮನಂ ಅನ್ತೋ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ **ಪಕ್ಕಮನನ್ತಿಕಾ**। ಏವಂ ಸೇಸಾಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತತ್ಥ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಅತ್ಥತಕಥಿನೋ ಕಥಿನಚೀವರಂ ಆದಾಯ ತಸ್ಮಿಂ ಆವಾಸೇ ನಿರಪೇಕ್ಖೋ “ನ ಪಚ್ಚೇಸ್ಸ”ನ್ತಿ ಪಕ್ಕಮತಿ, ತಸ್ಸೇವಂ ಪಕ್ಕಮತೋ ಕಥಿನುದ್ಧಾರೋ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮತ್ತಾಯ ಸೀಮಾಯ ಹೋತೀತಿ **ಪಕ್ಕಮನನ್ತಿಕೋ ಕಥಿನುದ್ಧಾರೋತಿ** ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಯೋ ಪನ ಆನಿಸಂಸಚೀವರಂ ಆದಾಯ ಪಕ್ಕಮತಿ, ತಸ್ಸ ಬಹಿಸೀಮಾಗತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ “ಇಧೇವಿಮಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ, ನ ಪುನ ತಂ ವಿಹಾರಂ ಗಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಆವಾಸೇ ನಿರಪೇಕ್ಖೋ ಹುತ್ವಾ ತಂ ಚೀವರಂ ಕಾರೇತಿ, ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ **ನಿಟ್ಠಾನನ್ತಿಕೋ ಕಥಿನುದ್ಧಾರೋ**।

ಯದಿ ಪನ ಆನಿಸಂಸಮೂಲಚೀವರಂ ಆದಾಯ ಬಹಿಸೀಮಾಗತೋ “ನೇವಿಮಂ ಚೀವರಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ, ನ ಚ ತಂ ಆವಾಸಂ ಗಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕರೋತಿ, ತದಾ **ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನನ್ತಿಕೋ ಕಥಿನುದ್ಧಾರೋ**।

ತದೇವ ಆನಿಸಂಸಚೀವರಂ ಲದ್ಧಾ ತಂ ಆದಾಯ ಬಹಿಸೀಮಂ ಗನ್ತ್ವಾ “ಇಧೇವಿಮಂ ಚೀವರಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ, ನ ಗಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಸಚೇ ತಂ ಚೀವರಂ ನಸ್ಸತಿ ವಿನಸ್ಸತಿ ಡಯ್ಹತಿ, **ನಾಸನನ್ತಿಕೋ ಕಥಿನುದ್ಧಾರೋ** ಹೋತಿ।

ಸಚೇ ಪನ ಆನಿಸಂಸಚೀವರಂ ಲದ್ಧಾ ತಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಸಾಪೇಕ್ಖೋವ ಬಹಿಸೀಮಾಗತೋ “ವಿಹಾರೇ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಅನ್ತರುಬ್ಭಾರಂ ಕತ”ನ್ತಿ ಸುಣಾತಿ, ತಸ್ಸ **ಸವನನ್ತಿಕೋ ಕಥಿನುದ್ಧಾರೋ** ಹೋತಿ।

ಆಸಾಯ ಅವಚ್ಛೇದೋ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ **ಆಸಾವಚ್ಛೇದಿಕಾ**। ಯೋ ಪನ ಯೇನ ಕೇನಚಿ “ತುಯ್ಹಂ ಚೀವರಂ ದಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ವುತ್ತೋ ತಸ್ಮಿಂ ಚೀವರೇ ಆಸಾಯ ವಿಹಾರೇ ಅಪೇಕ್ಖಂ ಪಹಾಯ ಬಹಿಸೀಮಾಗತೋ ಪುನ ತೇನ “ನ ಸಕ್ಕೋಮಿ ದಾತು”ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಆಸಂ ಛಿನ್ದತಿ, ತಸ್ಸ **ಆಸಾವಚ್ಛೇದಿಕೋ ಕಥಿನುದ್ಧಾರೋ** ಹೋತಿ।

ಯೋ ಪನ ವಸ್ಸಂವುಟ್ಠವಿಹಾರತೋ ಅಞ್ಞಂ ವಿಹಾರಂ ಸಾಪೇಕ್ಖೋವ ಗನ್ತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇಯೇವ ಕಥಿನುದ್ಧಾರಂ ವೀತಿನಾಮೇತಿ, ತಸ್ಸ **ಸೀಮಾತಿಕ್ಕಮನನ್ತಿಕೋ ಕಥಿನುದ್ಧಾರೋ**।

ಸಹ ಉಬ್ಭಾರೇನಾತಿ **ಸಹುಬ್ಭಾರಾ**। ಆನಿಸಂಸಚೀವರಂ ಆದಾಯ ಸಾಪೇಕ್ಖೋವ ಬಹಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಕಥಿನುದ್ಧಾರಂ ಸಮ್ಭುಣನ್ತಸ್ಸ **ಕಥಿನುದ್ಧಾರೋ ಸಹುಬ್ಭಾರೋತಿ** ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

“ಏತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಪಕ್ಕಮನನ್ತಿಕೇ ಕಥಿನುದ್ಧಾರೇ ಪಠಮಂ ಚೀವರಪಲಿಬೋಧೋ ಛಿಜ್ಜತೀ”ತಿಆದಿನಾ ಚೀವರಪಲಿಬೋಧುಪಚ್ಛೇದಾದಿಕಸ್ಸ ವಿನಿಚ್ಛಯಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರತೋ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೧೧) ವುತ್ತತ್ತಾ ಲ **“ತತ್ಥ**

ವಿತ್ಥಾರವಿನಿಚ್ಛಯೋ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಅತ್ಥಾರುಬ್ಭಾರಾನಂಯೇವ ವಾ ವಿತ್ಥಾರವಿನಿಚ್ಛಯಸ್ಸ ತತ್ಥಾಗತತ್ತಾ ಏವಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಸೇಸಪಲಿಬೋಧಾಭಾವ**ನ್ತಿ ಅವಸೇಸಸ್ಸ ಪಲಿಬೋಧಸ್ಸ ಅಭಾವಂ, ಆವಾಸಪಲಿಬೋಧಾಭಾವನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಸ್ಸಾತಿ ಕಾಲಸ್ಸ। **ದಸಾಹಪರಮ**ನ್ತಿ ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗೇ ಉಪಯೋಗವಚನನ್ತಿ ಆಹ **"ತಂ ದಸಾಹಪರಮಂ ಕಾಲ**"ನ್ತಿ। **ಅತಿರೇಕ**ನ್ತಿ ಅಧಿಕಂ, ಸೋ ಚ ಅಧಿಕಭಾವೋ ಅಧಿಟ್ಠಿತವಿಕಪ್ಪಿತಚೀವರತೋತಿ ಆಹ **"ಅಧಿಟ್ಠಿತವಿಕಪ್ಪಿತೇಸೂ**"ತಿಆದಿ। **ಖೋಮ**ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೬೨೬-೬೨೮) ಖೋಮಸುತ್ತೇಹಿ ವಾಯಿತಂ ಖೋಮಪಟ್ಟಚೀವರಂ। ತಥಾ ಸೇಸಾನಿ। **ಕಮ್ಬಲಂ** ನಾಮ ಮನುಸ್ಸಲೋಮವಾಳಲೋಮೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಸೇಸಲೋಮೇಹಿ ವಾಯಿತ್ವಾ ಕತವತ್ಥಂ। **ಸಾಣಂ** ನಾಮ ಸಾಣವಾಕೇಹಿ ಕತವತ್ಥಂ। **ಭಙ್ಗಂ** ನಾಮ ಖೋಮಸುತ್ತಾದೀಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕತವತ್ಥಂ। "ಪಾಟೇಕ್ಕಂ ವಾಕಮಯಮೇವಾ"ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। **ತದನುಲೋಮಾನಂ ವಾ**ತಿ ದುಕೂಲಂ ಪತ್ತುಣ್ಣಂ ಸೋಮಾರಪಟ್ಟಂ ಚೀನಪಟ್ಟಂ ಇದ್ಧಿಜಂ ದೇವದಿನ್ನನ್ತಿ ತೇಸಂ ಖೋಮಾದೀನಂಯೇವ ಅನುಲೋಮಾನಂ ಛನ್ನಂ ಚೀವರಾನಂ ವಾ, ತತ್ಥ **ದುಕೂಲಂ** ಸಾಣಸ್ಸ ಅನುಲೋಮಂ ವಾಕಮಯತ್ತಾ। ಪತ್ತುಣ್ಣದೇಸೇ ಪಾಣಕೇಹಿ ಸಞ್ಜಾತವತ್ಥಂ **ಪತ್ತುಣ್ಣಂ**। ಸೋಮಾರದೇಸೇ ಜಾತಂ ವತ್ಥಂ **ಸೋಮಾರಪಟ್ಟಂ**। ತಥಾ **ಚೀನಪಟ್ಟಂ**। ಇಮಾನಿ ತೀಣಿಪಿ ಕೋಸೇಯ್ಯಸ್ಸ ಅನುಲೋಮಾನಿ ಪಾಣಕೇಹಿ ಕತಸುತ್ತಮಯತ್ತಾ। **ಇದ್ಧಿಜಂ** ಏಹಿಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪುಞ್ಞಿದ್ಧಿಯಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಚೀವರಂ। ತಂ ಪನ ಖೋಮಾದೀನಮಞ್ಞತರಂ ಹೋತೀತಿ ತೇಸಂಯೇವ ಅನುಲೋಮಂ। ದೇವೇಹಿ ದಿನ್ನಂ ಚೀವರಂ **ದೇವದಿನ್ನಂ,** ತಂ ಕಪ್ಪರುಕ್ಖೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಜಾಲಿನಿಯಾ ದೇವಕಞ್ಞಾಯ ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರಸ್ಸ ದಿನ್ನವತ್ಥಸದಿಸಂ, ತಮ್ಪಿ ಖೋಮಾದೀನಂಯೇವ ಅನುಲೋಮಂ ಹೋತಿ ತೇಸು ಅಞ್ಞತರಭಾವತೋ।

ದೀಘತೋ ವಡ್ಢಕಿಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣಂ, ವಿತ್ಥಾರತೋ ತತೋ ಉಪಡ್ಢಪ್ಪಮಾಣಂ **ವಿಕಪ್ಪನುಪಗಂ ಪಚ್ಛಿಮಂ। ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲಂ ಸುಗತಙ್ಗುಲೇನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಸುಗತಙ್ಗುಲಂ** ನಾಮ ಇದಾನಿ ಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ಪುರಿಮಸ್ಸ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗುಲಾನಿ, ತೇನ ಸುಗತಙ್ಗುಲೇನ ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲಂ ವಡ್ಢಕಿಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಚತುರಙ್ಗುಲವಿತ್ಥತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಯಥಾವುತ್ತಾನುಸಾರೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯೇಸಂ ಪನ ಅಧಿಟ್ಠಾನವಿಕಪ್ಪನಾನಂ ಅಭಾವತೋ ಅಧಿಟ್ಠಿತವಿಕಪ್ಪಿತೇಸು ಅಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ಇದಂ ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ತಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನವಿಕಪ್ಪನಂ ಕೇನಾಕಾರೇನ ಜಾನಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅನುಯೋಗಂ ಸನ್ಧಾಯ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಂ ಪನ ವುತ್ತ**"ನ್ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ **ಯಂ ಪನ ವುತ್ತ**ನ್ತಿ ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಅಧಿಟ್ಠಿತವಿಕಪ್ಪಿತೇಸು ಅಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ"ತಿ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಯಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಿಚೀವರಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತು**ನ್ತಿ ನಾಮಂ ವತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ। **ನ ವಿಕಪ್ಪೇತು**ನ್ತಿ ಸಙ್ಘಾಟಿಆದಿನಾಮೇನ ವಿಕಪ್ಪೇತುಂ ನ ಅನುಜಾನಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಇಮಂ ಚೀವರಂ ವಿಕಪ್ಪೇಮೀ"ತಿ ಪನ ವಿಕಪ್ಪೇತುಂ ವಟ್ಟತಿಯೇವ। ಸಾಮಞ್ಞವಚನಂ ಪನ ತಿಚೀವರಸ್ಸ ಕಣ್ಡುಪಟಿಚ್ಛಾದಿವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಾನಂ ವಿಯ ಕಾಲವಸೇನ ವಿಸೇಸಾಭಾವಾ ಚಸ್ಸ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬತಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ , ನ ಪನ ಸಬ್ಬಥಾ ವಿಕಪ್ಪನಪಟಿಸೇಧನತ್ಥನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತಥಾ ಹಿ ಪುರಾಣಚೀವರಂ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ ನವಸ್ಸ ಅಧಿಟ್ಠಾನವಚನತೋ, "ಅನಾಪತ್ತಿ ಅಧಿಟ್ಠೇತಿ ವಿಕಪ್ಪೇತೀ"ತಿಆದಿವಚನತೋ (ಪಾರಾ॰ ೪೬೯) ಚ ತಿಚೀವರಸ್ಸಪಿ ವಿಕಪ್ಪನಾಯ ಓಕಾಸೋ ದಿನ್ನೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ತಿಚೀವರಾದೀನಿ ಹಿ ಅಧಿಟ್ಠಹನ್ತೇನ "ಇಮಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಮೀ"ತಿಆದಿನಾ ತಂ ತಂ ನಾಮಂ ವತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಂ। ವಿಕಪ್ಪೇನ್ತೇನ ಪನ "ಇಮಂ ಸಙ್ಘಾಟಿ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಚೀವರಸ್ಸ ನಾಮಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ "ಇಮಂ ಚೀವರಂ ತುಯ್ಹಂ ವಿಕಪ್ಪೇಮೀ"ತಿ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಂ। ತಿಚೀವರಂ ವಾ ಹೋತು, ಅಞ್ಞಂ ವಾ, ಯದಿ ತಂ ತಂ ನಾಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಕಪ್ಪೇತಿ, ಅವಿಕಪ್ಪಿತಂ ಹೋತಿ, ಅತಿರೇಕಚೀವರಟ್ಠಾನೇಯೇವ ತಿಟ್ಠತಿ। **ತತೋ ಪರಂ ವಿಕಪ್ಪೇತು**ನ್ತಿ ಚತುಮಾಸತೋ ಪರಂ "ಇಮಂ ಚೀವರಂ ವಿಕಪ್ಪೇಮೀ"ತಿ ವಿಕಪ್ಪೇತುಂ। ಇದಞ್ಚ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ। ಕೇಚಿ ಪನ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೪೬೯) "ತತೋ ಪರಂ ವಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಯಾವ ಆಗಾಮಿಸಂವಚ್ಛರೇ ವಸ್ಸಾನಂ ಚತುಮಾಸಂ, ತಾವ ಠಪೇತುಂ ಅನುಞ್ಞಾತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ತತೋ ಪರ**ನ್ತಿ ಆಬಾಧತೋ ಪರಂ। "ಇಮಾಸಞ್ಚ ಪನ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಕಣ್ಡುಪಟಿಚ್ಛಾದೀನಂ ತತೋ ಪರಂ ವಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಪರಿಭೋಗಸ್ಸ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ ತಥಾವಿಕಪ್ಪಿತಂ ಅಞ್ಞನಾಮೇನ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। **ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬತಾ ಜಾನಿತಬ್ಬಾ**ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಂ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಏವಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನವಿಕಪ್ಪನಾ ಜಾನಿತಬ್ಬಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪಞ್ಚಪರಿಮಾಣಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಪಞ್ಚಕಂ,** ಮುಟ್ಠಿಸ್ಸ ಮುಟ್ಠಿಹತ್ಥಸ್ಸ ಸಮ್ಬನ್ಧಂ ಪಞ್ಚಕಂ **ಮುಟ್ಠಿಪಞ್ಚಕಂ**। ಏಸ ನ ಯೋ **ಮುಟ್ಠಿತ್ತಿಕನ್ತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ। ಪಾರುಪನೇನಪಿ ಸಕ್ಕಾ ನಾಭಿಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತುನ್ತಿ ಆಹ **"ದ್ವಿಹತ್ಥೋಪಿ ವಟ್ಟತೀ"**ತಿ। ನ ಕೇವಲಂ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯೋವ ವಟ್ಟತಿ, ಅಥ ಖೋ ದ್ವಿಹತ್ಥೋಪಿ ವಟ್ಟತೀತಿ **ಪಿ**-ಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಅತಿರೇಕಞ್ಚಾತಿ** ಸುಗತಚೀವರಪ್ಪಮಾಣಮ್ಪಿ ತತೋ ಅಧಿಕಮ್ಪಿ। **ಪಚ್ಚುದ್ಧರಾಮೀತಿ** ಠಪೇಮಿ, ಪರಿಚ್ಚಜಾಮೀತಿ ವಾ ಅತ್ಥೋ। "ಇಮಂ ಚೀವರಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಮೀ"ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೪೬೯) ಏವಮ್ಪಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಕಾಯವಿಕಾರಂ ಕರೋನ್ತೇನಾತಿ** ಹತ್ಥಾದಿನಾ ಚೀವರಂ ಪರಾಮಸನ್ತೇನ, ಚಾಲೇನ್ತೇನ ವಾ। ಇದಞ್ಚ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಸರೀರಾವಯವೇನ ಅಫುಸನ್ತಸ್ಸ ನ ವಟ್ಟತಿ। **ದುವಿಧನ್ತಿ** ಸಮ್ಮುಖಾಪರಮ್ಮುಖಭೇದೇನ ದುವಿಧಂ। **ವಾಚಾ ಭಿನ್ದಿತಬ್ಬಾತಿ** ವಚನಂ ನಿಚ್ಛಾರೇತಬ್ಬಂ। **ಅನ್ತೋಗಬ್ಭಾದೀಸೂತಿ** ಅನ್ತೋಗಬ್ಭಉಪರಿಪಾಸಾದೇಸು। **ಸಾಮನ್ತವಿಹಾರೇತಿ** ಯತ್ಥ ತದಹೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ನಿವತ್ತೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ, ಏವರೂಪೇ ಸಮೀಪವಿಹಾರೇ। ಇದಞ್ಚ ದೇಸನಾಸೀಸಮತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ದೂರೇ ಠಿತಮ್ಪಿ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **"ಠಪಿತಟ್ಠಾನಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಚೀವರಸಂಲಕ್ಖಣಂ ವುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಠಪಿತಟ್ಠಾನಮತ್ತಸಲ್ಲಕ್ಖಣೇನ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಯೋಜನಂ ಅತ್ಥಿ।

ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಠಪಿತವತ್ಥೇಹೀತಿ ಪಚ್ಚತ್ಥರಣಮುಖಪುಞ್ಛನಚೋಳಪರಿಕ್ಖಾರಚೋಳವಸೇನ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಠಪಿತವತ್ಥೇಹಿ। ಅಧಿಟ್ಠಾನತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಸಙ್ಘಾಟಿಆದಿವೋಹಾರಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ **"ಇಮಂ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಾಮೀ"**ತಿ ಪಚ್ಚತ್ಥರಣಾದೀನಂ ವಿಸುಂ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಣವಿಧಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಪಚ್ಚತ್ಥರಣಾದಿನಾಮೇನ ಪನ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬತ್ತಾ "ಇಮಂ ಪಚ್ಚತ್ಥರಣಂ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಾಮೀ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೇಪಿ ನೇವತ್ಥಿ ದೋಸೋ। **ಪುನ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾನೀತಿ** ಸಙ್ಘಾಟಿಆದಿನಾಮೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾನಿ। ಪರಿಕ್ಖಾರಚೋಳಕಸ್ಸ ಪನ ಪರಿಕ್ಖಾರಚೋಳವಸೇನ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಠಪಿತವತ್ಥೇಹಿಪಿ ಸಙ್ಘಾಟಿಆದಿಮ್ಹಿ ಕತೇ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ ಪುನ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬನ್ತಿ ನತ್ಥಿ। ಪುಬ್ಬೇ ಕತಾಧಿಟ್ಠಾನಮೇವ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ। ಅಧಿಟ್ಠಿತೇನ ಪನ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಮಹನ್ತತರಮೇವ ದುತಿಯಂ ಪಟ್ಟಂ ವಾ ಖಣ್ಡಂ ವಾ ಸಂಸಿಬ್ಬನ್ತೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಂ, ಸಮೇ ವಾ ಖುದ್ದಕೇ ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। **ಸುಖಪರಿಭೋಗತ್ಥನ್ತಿ** ವಿಪ್ಪವಾಸದೋಸಾಭಾವತೋ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾದಿನಾ ಕಿಚ್ಚೇನ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಅರುಣಂ ಉಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ ವಿನಾವ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತಾಯ ಸುಖಪರಿಭೋಗತ್ಥಂ। **ಪರಿಕ್ಖಾರಚೋಳಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತುನ್ತಿ** ಪರಿಕ್ಖಾರಚೋಳಂ ಕತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ।

ಅನತಿರಿತ್ತಪಮಾಣಾತಿ "ದೀಘಸೋ ಛ ವಿದತ್ಥಿಯೋ ಸುಗತವಿದತ್ಥಿಯಾ, ತಿರಿಯಂ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೫೪೩) ವುತ್ತಪ್ಪಮಾಣತೋ ಅನಧಿಕಪಮಾಣಾ। **ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಾತಿ** ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಭಾವತೋ ಅಪನೇತ್ವಾ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಾ, ಹೇಮನ್ತಸ್ಸ ಪಠಮದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನ್ತೋದಸಾಹೇ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಾವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಭಾವತೋ ಅಪನೇತ್ವಾ "ಇಮಂ ಚೀವರಂ ತುಯ್ಹಂ ವಿಕಪ್ಪೇಮೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಞ್ಞಥಾ ಹಿ "ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಾ ವಸ್ಸಾನಮಾಸಾತಿಕ್ಕಮೇನಾಪಿ, ಕಣ್ಡುಪಟಿಚ್ಛಾದಿ ಆಬಾಧವೂಪಸಮೇನಾಪಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ವಿಜಹತೀ"ತಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಕಥಿನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) ವಕ್ಖಮಾನತ್ತಾ ವಸ್ಸಾನಮಾಸತೋ ಪರಂ ಅಸತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನೇ ಕಿಂ ಪಚ್ಚುದ್ಧರೇಯ್ಯಾತಿ "ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ"ತಿ ವಚನಮೇವ ನೋಪಪಜ್ಜೇಯ್ಯ।

ಕೇಚಿ ಪನ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೪೬೯) "ಯಥಾ ಕಥಿನಮಾಸಬ್ಭನ್ತರೇ ಉಪ್ಪನ್ನಚೀವರಂ ಕಥಿನಮಾಸಾತಿಕ್ಕಮೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತಿ, ಏವಮಯಂ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಾಪಿ ವಸ್ಸಾನಮಾಸಾತಿಕ್ಕಮೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಾ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮದಿವಸೇ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ಹೇಮನ್ತಸ್ಸ ಪಠಮದಿವಸೇ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಾತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ, ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಾತಿ ಪದಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ಚ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ। ಕಥಿನಮಾಸೇ ಉಪ್ಪನ್ನಞ್ಹಿ ಚೀವರಂ ಅತಿರೇಕಚೀವರಟ್ಠಾನೇ ಠಿತತ್ತಾ ಅವಸಾನದಿವಸೇ ಅನಧಿಟ್ಠಿತಂ ಕಥಿನಮಾಸಾತಿಕ್ಕಮೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಪನ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಾ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಠಪಿತತ್ತಾ ನ ತೇನ ಸದಿಸಾತಿ ವಸ್ಸಾನಾತಿಕ್ಕಮೇ ಕಥಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತಿ ಅನಧಿಟ್ಠಿತಅವಿಕಪ್ಪಿತಮೇವ ಹಿ ತಂ ಕಾಲಾತಿಕ್ಕಮೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಹೇಮನ್ತೇಪಿ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಾ ದಸಾಹಪರಿಹಾರಂ ಲಭತಿ। ಏವಂ ಕಣ್ಡುಪಟಿಚ್ಛಾದಿಪಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನವಿಜಹನತೋ ಪರಂ ದಸಾಹಪರಿಹಾರಂ ಲಭತಿ। ದಸಾಹಂ ಪನ ಅನತಿಕ್ಕಾಮೇತ್ವಾ

ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಾ। ನಹಾನತ್ಥಾಯ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ **ವಣ್ಣಭೇದಮತ್ತರತ್ತಾಪಿ ಚೇಸಾ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ವುತ್ತಂ। **"ದ್ವೇ ಪನ ನ ವಟ್ಟನ್ತೀ"**ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಾಭಾವತೋ ವುತ್ತಂ । "ಸಚೇ ವಸ್ಸಾನೇ ಅಪರಾ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಹೋತಿ, ಪುರಿಮವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಂ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ, ವಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಚ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಪಮಾಣಯುತ್ತನ್ತಿ "ದೀಘಸೋ ಸುಗತವಿದತ್ಥಿಯಾ ದ್ವೇ ವಿದತ್ಥಿಯೋ, ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಿಯಡ್ಢಂ ದಸಾ ವಿದತ್ಥೀ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೫೩೧ ಆದಯೋ) ಇಮಿನಾ ಪಮಾಣೇನ ಯುತ್ತಂ। **ಪಮಾಣಿಕಾ**ತಿ "ಸುಗತವಿದತ್ಥಿಯಾ ದೀಘಸೋ ಚತಸ್ಸೋ ವಿದತ್ಥಿಯೋ, ತಿರಿಯಂ ದ್ವೇ ವಿದತ್ಥಿಯೋ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಪ್ಪಮಾಣಯುತ್ತಾ। **ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಮೇವ। ಯಸ್ಮಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ತಿಚೀವರೇ ಪರಿಪುಣ್ಣೇ, ಅತ್ಥೇ ಚ ಸತಿ ಪರಿಸ್ಸಾವನಾದೀಹಿ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪರಿಕ್ಖಾರಚೋಳಕ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೫೭) ಬಹೂನಂ ಪತ್ತತ್ಥವಿಕಪರಿಸ್ಸಾವನಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹವಸೇನ ಪರಿಕ್ಖಾರಚೋಳಾಧಿಟ್ಠಾನಮನುಞ್ಞಾತಂ, ತಸ್ಮಾ **"ಪರಿಕ್ಖಾರಚೋಳೇ ಗಣನಾ ನತ್ಥೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಭಗವತಾ ಹಿ ಯಂ ಯಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಲಭನ್ತಿ, ತಂ ತಂ ಇಮಿನಾ ವಿಧಾನೇನ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪುನ "ಯೇನ ಯೇನ ಪರಿಸ್ಸಾವನಾದಿನಾ ಅತ್ಥೋ ಹೋತಿ, ತಂ ತಂ ಕತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತೂ"ತಿ ಅನುಕಮ್ಪಾಯ ಅನುಞ್ಞಾತಂ। ತೇನೇವಾಹ **"ಥವಿಕಾಪೀ"**ತಿಆದಿ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ "ಏತಾನಿ ಚೀವರಾನಿ ಪರಿಕ್ಖಾರಚೋಳಾನಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಮೀ"ತಿ ಅಸಮ್ಮುಖಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **"ಸೇನಾಸನಪರಿಕ್ಖಾರತ್ಥಾಯ ದಿನ್ನಪಚ್ಚತ್ಥರಣೇ ಚಾ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೧.೪೬೯) "ಅನಿವಾಸೇತ್ವಾ, ಅಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಚ ಕೇವಲಂ ಪಞ್ಚಪೀಠೇಸುಯೇವ ಅತ್ಥರಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಯಮಾನಂ ಪಚ್ಚತ್ಥರಣಂ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಮ್ಪಿ ಅನಧಿಟ್ಠಿತಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ಅಯುತ್ತಂ ಸೇನಾಸನಪರಿಕ್ಖಾರತ್ಥಾಯ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿ ಪಚ್ಚತ್ಥರಣಸ್ಸ ವಿಸೇಸಿತತ್ತಾ। ಭಿಸಿಬಿಬ್ಬೋಹನಪಾವಾರಕೋಜವಾನಮ್ಪಿ ಸೇನಾಸನಪರಿಕ್ಖಾರತೋಯೇವ ಅಧಿಟ್ಠಾನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಧಿಟ್ಠಿತಞ್ಚ ಪನೇತಂ ಚೀವರಂ ಪರಿಭುಞ್ಜತೋ ಕಥಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ವಿಜಹತೀತಿ ಆಹ **"ಸಬ್ಬಞ್ಚ ಪನೇತ"**ನ್ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಅಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಗಹಣೇನಾ**ತಿ ಚೋರಾದೀಹಿ ಅಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಗಹಣೇನ। **ಹೀನಾಯಾವತ್ತನೇನಾ**ತಿ ಗಿಹಿಭಾವಾಯ ಆವತ್ತನೇನ, ವಿಬ್ಭಮೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ, "ಸೀಲವನ್ತೋವ ಹುತ್ವಾ ಗಿಹೀ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸೇತವತ್ಥನಿವಾಸನೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನಸ್ಸ ಸೇತವತ್ಥನಿವಾಸೋ ವಾ ಕಾಸಾಯಚಜನಂ ವಾ ಹೀನಾಯಾವತ್ತನ"ನ್ತಿ ಕೇಚಿ। "'ಹೀನಾಯಾವತ್ತನೇನಾ'ತಿ ಇಮಿನಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಏವ ಅಧಿಟ್ಠಾನವಿಜಹನಂ ಗಹಿತಂ ಹೋತಿ। ಸಾ ಹಿ ಯದಾ ವಿಬ್ಭಮತಿ, ತದಾ ಅಸ್ಸಮಣೀ ಹೋತಿ। ಭಿಕ್ಖು ಪನ ವಿಬ್ಭಮನ್ತೋಪಿ ಯಾವ ಸಿಕ್ಖಂ ನ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಿ, ತಾವ ಭಿಕ್ಖುಯೇವಾತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ನ ವಿಜಹತೀ"ತಿ ಅಪರೇ। **ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನೇನಾ**ತಿ ಲಿಙ್ಗೇ ಠಿತಸ್ಸೇವ ಸಿಕ್ಖಾಯ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾನೇನ। ಯೋ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುಲಿಙ್ಗೇ ಠಿತೋವ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಿ, ತಸ್ಸ ಕಾಯಲಗ್ಗಮ್ಪಿ ಚೀವರಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ವಿಜಹತೀತಿ। **ಕಾಲಙ್ಕಿರಿಯಾಯಾ**ತಿ ಮರಣೇನ। **ಲಿಙ್ಗಪರಿವತ್ತನೇನಾ**ತಿ ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗಸ್ಸ , ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಸ್ಸ ವಾ ಪರಿವತ್ತನೇನ, ಪುರಿಸಸ್ಸ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಪಾತುಭಾವೇನ, ಇತ್ಥಿಯಾ ವಾ ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗಪಾತುಭಾವೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಕನಿಟ್ಠಙ್ಗುಲಿನಖಪಿಟ್ಠಿಪ್ಪಮಾಣೇನಾತಿ ಹೇಟ್ಠಿಮಪರಿಚ್ಛೇದಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಓರತೋ**ತಿ ಅಬ್ಭನ್ತರತೋ। ಯೋ ಪನ ದುಬ್ಬಲಟ್ಠಾನೇ ಪಠಮಂ ಅಗ್ಗಳಂ ದತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ದುಬ್ಬಲಟ್ಠಾನಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅಪನೇತಿ, ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ನ ಭಿಜ್ಜತಿ। ಮಣ್ಡಲಪರಿವತ್ತನೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ದುಪಟ್ಟಸ್ಸ ಪನ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪಟಲೇ ಛಿದ್ದೇ ವಾ ಜಾತೇ, ಗಲಿತೇ ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ನ ಭಿಜ್ಜತಿ। ಖುದ್ದಕಂ ಚೀವರಂ ಮಹನ್ತಂ ಕರೋತಿ, ಮಹನ್ತಂ ವಾ ಖುದ್ದಕಂ ಕರೋತಿ, ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ನ ಭಿಜ್ಜತಿ। ಉಭೋ ಕೋಟಿಯೋ ಮಜ್ಝೇ ಕರೋನ್ತೋ ಸಚೇ ಪನ ಪಠಮಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಘಟೇತಿ, ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಭಿಜ್ಜತಿ। ಅಥ ಘಟೇತ್ವಾ ಛಿನ್ದತಿ, ನ ಭಿಜ್ಜತಿ। ರಜಕೇಹಿ ಧೋವಾಪೇತ್ವಾ ಸೇತಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಮೇವ। **ವಸ್ಸಾನಮಾಸಾತಿಕ್ಕಮೇನಾಪೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಪಿ**-ಸದ್ದೋ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೋ। ತೇನ ನ ಕೇವಲಂ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತೇನ ದಾನಾದಿನಾ ಅಟ್ಠವಿಧೇನೇವ ಕಾರಣೇನ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಾ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ವಿಜಹತಿ, ಅಥ ಖೋ ವಸ್ಸಾನಮಾಸಾತಿಕ್ಕಮೇನಪೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಏಸ ನಯೋ **ಆಬಾಧವೂಪಸಮೇನಾಪೀ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ। **ವಿಕಪ್ಪನಸಿಕ್ಖಾಪದೇ**ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೩೭೧ ಆದಯೋ) ಪಾಚಿತ್ತಿಯೇ ಸುರಾಪಾನವಗ್ಗಸ್ಸ ನವಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇ।

ತಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮಯತೋತಿ ಏತ್ಥ ತನ್ತಿ ಚೀವರಂ, ಕಾಲಂ ವಾ ಪರಾಮಸತೀತಿ ಆಹ **"ತಂ ಯಥಾವುತ್ತಜಾತಿಪ್ಪಮಾಣ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ಅಸ್ಸಾತಿ** ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ। **ತಸ್ಸ ಯೋ ಅರುಣೋತಿ** ತಸ್ಸ ಚೀವರುಪ್ಪಾದದಿವಸಸ್ಸ ಯೋ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ ಅರುಣೋ। **ಚೀವರುಪ್ಪಾದದಿವಸೇನ ಸದ್ಧಿನ್ತಿ** ಚೀವರುಪ್ಪಾದದಿವಸಸ್ಸ ಅರುಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ। ದಿವಸಸದ್ದೇನ ಚೇತ್ಥ ತಂದಿವಸನಿಸ್ಸಿತೋ ಅರುಣೋ ವುತ್ತೋ। ಇದಾನಿ ಯಸ್ಸ ಚ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ, ಯಥಾ ಚ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ರಾಯಂ ನಯೋತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ನಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಅಯಂ ವಿಧಿ। **ಅಞ್ಞಥಾಪೀತಿ** ಭಾಸನ್ತರೇನಾಪಿ, ಯಾಯ ಕಾಯಚಿ ಭಾಸಾಯಪೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಟಿಬಲೇನಾತಿ** ವತ್ತುಂ ಸಮತ್ಥೇನ। **ಆಯತಿಂ ಸಂವರೇಯ್ಯಾಸೀತಿ** ಉಪರಿ ಸಂವರಮಾಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾಸಿ, ಸಂವುತಕಾಯವಚೀದ್ವಾರೋ ಭವೇಯ್ಯಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಾನಿ ಚ **"ಪಸ್ಸಸೀ"**ತಿಆದೀನಿ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕದೇಸಕೇಹಿ ವತ್ತಬ್ಬವಚನಾನಿ। ತಥಾ ಹಿ **"ಪಸ್ಸಸೀ"**ತಿ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕೇನ ವತ್ತಬ್ಬವಚನಂ, **"ಆಮ ಪಸ್ಸಾಮೀ"**ತಿ ತದನುದೇಸಕೇನ ವತ್ತಬ್ಬವಚನಂ। **"ಆಯತಿಂ ಸಂವರೇಯ್ಯಾಸೀ"**ತಿ ತದನುಪ್ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕೇನ ವತ್ತಬ್ಬವಚನಂ, **"ಸಾಧು ಸುಟ್ಠು ಸಂವರಿಸ್ಸಾಮೀ"**ತಿ ತದನುದೇಸಕೇನ ವತ್ತಬ್ಬವಚನಂ। ಇಮಿನಾ ಚ ಅತ್ತನೋ ಆಯತಿಂ ಸಂವರೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ದ್ವೀಸು, ಪನ ಸಮ್ಬಹುಲಾಸು ವಾತಿ** ದ್ವೀಸು ವಾ ಸಮ್ಬಹುಲಾಸು ವಾ ಆಪತ್ತೀಸು ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ವಚನಭೇದೋ ಕಾತಬ್ಬೋ। ಇತ್ತಿಯಂ **ಆಪತ್ತಿಂ ಸರತಿ ವಿವರತೀತಿ** ಏತ್ಥ "ದ್ವೇ ಆಪತ್ತಿಯೋ"ತಿ ವಾ "ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ"ತಿ ವಾ ವಚನಭೇದೋ ಕಾತಬ್ಬೋ। **ದ್ವೀಸು, ಬಹೂಸು ವಾ ವಚನಭೇದೋ ಕಾತಬ್ಬೋತಿ** "ಸಙ್ಘೋ ಇಮಾನಿ ಚೀವರಾನೀ"ತಿ ವತ್ಥುವಸೇನ ವಚನಭೇದೋ ಕಾತಬ್ಬೋ।

ಏವಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಧಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಗಣಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಧಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಗಣಸ್ಸ ಪನ ನಿಸ್ಸಜ್ಜನ್ತೇನಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸೇಸಂ ಪುರಿಮಸದಿಸಮೇವಾತಿ** ನಿಸ್ಸಜ್ಜನಾಪತ್ತಿಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣನಿಸ್ಸಟ್ಠಚೀವರದಾನೇಸು **"ಆಯಸ್ಮನ್ತಾನ"**ನ್ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತವಚನಭೇದಂ ವಿನಾ ಅವಸೇಸಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಜ್ಜನಾದೀಸು ವುತ್ತಸದಿಸಮೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇದಾನಿ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಧಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ದ್ವೀಸು, ತೀಸು ವಾತಿ** ದ್ವೀಸು, ತೀಸು ವಾ ಆಪತ್ತೀಸು ಚೇವ ದಾತಬ್ಬಚೀವರೇಸು ಚ। ಯಥಾ ಚ ಗಣಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ, ಏವಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ನಿಸ್ಸಜ್ಜನೇಪಿ ಪಾಳಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಯದಿ ಹಿ ವಿಸೇಸೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಯಥೇವ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಣ್ಣಂ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಉಪೋಸಥಂ ಕಾತುಂ, ಏವಞ್ಚ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾತಬ್ಬೋ - ಬ್ಯತ್ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಪಟಿಬಲೇನ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಞಾಪೇತಬ್ಬಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಮಹಾವ॰ ೧೬೮) ನಯೇನ ತಿಣ್ಣಂ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಉಪೋಸಥಂ ವತ್ವಾ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಉಪೋಸಥಂ ಕಾತುಂ, ಏವಞ್ಚ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕತ್ತಬ್ಬೋ - ಥೇರೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಏಕಂಸಂ ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಿಸುಂಯೇವ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಉಪೋಸಥೋ ವುತ್ತೋ, ಏವಂ ಇಧಾಪಿ ವಿಸುಂ ಪಾಳಿಂ ವದೇಯ್ಯ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಅವತ್ವಾವ ಗತೋತಿ ಗಣಸ್ಸ ವುತ್ತಾ ಪಾಳಿಯೇವೇತ್ಥ ಪಾಳಿ। ಆಪತ್ತಿಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ಪನ ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋ - ಯಥಾ ಗಣಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ದೇಸಿಯಮಾನಾಯ ಆಪತ್ತಿಪ್ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಞತ್ತಿಂ ಠಪೇತಿ, ಏವಂ ಅಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ದ್ವೀಸು ಅಞ್ಞತರೇನ ಯಥಾ ಏಕಪುಗ್ಗಲೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಏವಂ ಆಪತ್ತಿ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಾ। ದ್ವಿನ್ನಞ್ಹಿ ಞತ್ತಿಟ್ಠಪನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಯದಿ ಸಿಯಾ, ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಉಪೋಸಥಂ ವಿಸುಂ ನ ವದೇಯ್ಯ। ನಿಸ್ಸಟ್ಠಚೀವರದಾನೇಪಿ ಯಥಾ "ಇಮಂ ಚೀವರಂ ಆಯಸ್ಮತೋ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ಏಕೋ ವದತಿ, ಏವಂ "ಮಯಂ ಇಮಂ ಚೀವರಂ ಆಯಸ್ಮತೋ ದೇಮಾ"ತಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಇತೋ ಗರುಕತರಾನಿಪಿ ಹಿ ಞತ್ತಿದುತಿಯಕಮ್ಮಾನಿ ಅಪಲೋಕೇತ್ವಾ ಕಾತಬ್ಬಾನೀತಿ ವುತ್ತಾನಿ ಅತ್ಥಿ, ತೇಸಂ ಏತಂ ಅನುಲೋಮಂ। ತೇನೇವಾಹ **"ದ್ವಿನ್ನಂ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। ನಿಸ್ಸಟ್ಠಚೀವರಂ ಪನ ದಾತಬ್ಬಮೇವ, ಅದಾತುಂ ನ ಲಬ್ಭತಿ। ವಿನಯಕಮ್ಮಮತ್ತಮೇವ ಹೇತಂ। ನ ತಂ ತೇನ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಾ ಗಣಸ್ಸ ವಾ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಾ ದಿನ್ನಮೇವ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ **"ನಿಸ್ಸಟ್ಠವತ್ಥು"**ನ್ತಿಆದಿ।

ಅನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ಸಕಿಂ ನಿವತ್ಥಂ ವಾ ಸಕಿಂ ಪಾರುತಂ ವಾ ಕಾಯತೋ ಅಮೋಚೇತ್ವಾ ದಿವಸಮ್ಪಿ ಚರತಿ, ಏಕಮೇವ ದುಕ್ಕಟಂ। ಮೋಚೇತ್ವಾ ನಿವಾಸೇತಿ ವಾ ಪಾರುಪತಿ ವಾ, ಪಯೋಗೇ ಪಯೋಗೇ ದುಕ್ಕಟಂ। ದುನ್ನಿವತ್ಥಂ ವಾ ದುಪ್ಪಾರುತಂ ವಾ ಸಣ್ಠಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಅಞ್ಞಸ್ಸ ತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜತೋಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ। "ಅಞ್ಞೇನ ಕತಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ

ಪರಿಭುಞ್ಜತೀ"ತಿಆದಿವಚನಞ್ಚೇತ್ಥ (ಪಾರಾ॰ ೫೭೦) ಸಾಧಕಂ। **ದಸಾಹಂ ಅನತಿಕ್ಕನ್ತೇಪಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಸಞ್ಞಿನೋ, ವೇಮತಿಕಸ್ಸ ಚ ದುಕ್ಕಟ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ "ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ। **ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ ಅನತಿಕ್ಕನ್ತಸಞ್ಞಿನೋಪೀ**ತಿ ದಸಾಹಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ ಚೀವರೇ "ಅನತಿಕ್ಕನ್ತಂ ಇದ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಸಞ್ಞಿನೋ, ದಸಾಹೇ ವಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ "ಅನತಿಕ್ಕನ್ತೋ ದಸಾಹೋ"ತಿ ಏವಂ ಸಞ್ಞಿನೋ।

ಇದಾನಿ "ಅನಧಿಟ್ಠಿತೇ ಅಧಿಟ್ಠಿತಸಞ್ಞಿನೋ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯ"ನ್ತಿಆದಿಆಪತ್ತಿವಾರಂ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ತಥಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। **ತಥಾ**ತಿ ಯಥಾ ದಸಾಹಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ ಸಞ್ಞಾಭೇದೇನ ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ತಥಾ ಅನಧಿಟ್ಠಿತಾದೀಸು ಸತ್ತಸು ವಿಕಪ್ಪೇಸು ಅಧಿಟ್ಠಿತಾದಿಸಞ್ಞಾಭೇದತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ **ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತೇ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಸಞ್ಞಿನೋ**ತಿ ಕಸ್ಸಚಿ ಅದಿನ್ನೇ ಅಪರಿಚ್ಚತ್ತೇ "ದಿನ್ನಂ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಂ ಮಯಾ"ತಿ ಏವಂ ಸಞ್ಞಿನೋ। **ಅನಟ್ಠೇ ನಟ್ಠಸಞ್ಞಿನೋ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಚೀವರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಬಹೂನಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಚೀವರಾನಿ ಏಕತೋ ಠಪಿತಾನಿ, ತಾನಿ ಚೇ ಚೋರಾ ಹರನ್ತಿ, ತತ್ರೇಸ ಅತ್ತನೋ ಚೀವರೇ ಅನಟ್ಠೇ ನಟ್ಠಸಞ್ಞೀ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ನಟ್ಠಸಞ್ಞಿನೋ। ಏಸ ನಯೋ **ಅವಿನಟ್ಠಾ**ದೀಸುಪಿ। **ಅವಿಲುತ್ತೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಗಬ್ಭಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಸಯ್ಹಾವಹಾರವಸೇನ ಅವಿಲುತ್ತೇತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತೇತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪೬೯) ಅಞ್ಞಸ್ಸ ದಿನ್ನೇ। ಕಥಂ ಪನ ದಿನ್ನಂ ಹೋತಿ, ಕಥಂ ಗಹಿತಂ? "ಇಮಂ ತುಯ್ಹಂ ದೇಮಿ, ದದಾಮಿ, ದಜ್ಜಾಮಿ, ಓಣೋಜೇಮಿ, ಪರಿಚ್ಚಜಾಮಿ, ವಿಸ್ಸಜ್ಜಾಮಿ, ನಿಸ್ಸಜ್ಜಾಮೀ"ತಿ ವಾ ವದತಿ, "ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ದೇಮಿ...ಪೇ॰... ನಿಸ್ಸಜ್ಜಾಮೀ"ತಿ ವಾ ವದತಿ, ಸಮ್ಮುಖಾಪಿ ಪರಮ್ಮುಖಾಪಿ ದಿನ್ನಂಯೇವ ಹೋತಿ। "ತುಯ್ಹಂ ಗಣ್ಹಾಹೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ಮಯ್ಹಂ ಗಣ್ಹಾಮೀ"ತಿ ವದತಿ, ಸುದಿನ್ನಂ, ಸುಗ್ಗಹಿತಞ್ಚ। "ತವ ಸನ್ತಕಂ ಕರೋಹಿ, ತವ ಸನ್ತಕಂ ಹೋತು, ತವ ಸನ್ತಕಂ ಕರಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ಮಮ ಸನ್ತಕಂ ಕರೋಮಿ, ಮಮ ಸನ್ತಕಂ ಹೋತು, ಮಮ ಸನ್ತಕಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವದತಿ, ದುದ್ದಿನ್ನಂ, ದುಗ್ಗಹಿತಞ್ಚ। ನೇವ ದಾತಾ ದಾತುಂ ಜಾನಾತಿ, ನ ಇತರೋ ಗಹೇತುಂ। ಸಚೇ ಪನ "ತವ ಸನ್ತಕಂ ಕರೋಹೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ಸಾಧು, ಭನ್ತೇ, ಮಯ್ಹಂ ಗಣ್ಹಾಮೀ"ತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಸುಗ್ಗಹಿತಂ, ಸಚೇ ಪನ ಏಕೋ "ಗಣ್ಹಾಹೀ"ತಿ ವದತಿ, ಇತರೋ "ನ ಗಣ್ಹಾಮೀ"ತಿ ವದತಿ, ಪುನ ಸೋ "ದಿನ್ನಂ ಮಯಾ ತುಯ್ಹಂ, ಗಣ್ಹಾಹೀ"ತಿ ವದತಿ, ಇತರೋಪಿ "ನ ಮಯ್ಹಂ ಇಮಿನಾ ಅತ್ಥೋ"ತಿ ವದತಿ। ತತೋ ಪುರಿಮೋಪಿ "ಮಯಾ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿ ದಸಾಹಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇತಿ, ಪಚ್ಛಿಮೋಪಿ "ಮಯಾ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತ"ನ್ತಿ, ಕಸ್ಸಾಪತ್ತೀತಿ? ನ ಕಸ್ಸಚಿ। ಯಸ್ಸ ಪನ ರುಚ್ಚತಿ, ತೇನ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ। ಯೋ ಪನ ಅಧಿಟ್ಠಾನೇ ವೇಮತಿಕೋ, ತೇನ ಕಿಂ ಕಾತಬ್ಬಂ? ವೇಮತಿಕಭಾವಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ "ಸಚೇ ಅನಧಿಟ್ಠಿತಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ಮೇ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಹೋತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ। ನ ಹಿ ಏವಂ ಜಾನಾಪೇತ್ವಾ ವಿನಯಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಮುಸಾವಾದೋ ಹೋತಿ।

ಯಥಾ ಚ ಇದಂ, ಏವಂ ಇತೋ ಪರಾನಿಪೀತಿ ಯಥಾ ಇದಂ ಅತಿರೇಕಚೀವರಧಾರಣಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಆಚಾರವಿಪತ್ತಿ, ಏವಂ ಇತೋ ಪರಾನಿಪಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಆಚಾರವಿಪತ್ತಿಯೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ "**ಉಭತೋಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇಸೂ**"ತಿಆದಿ। **ಆಜೀವವಿಪತ್ತಿಪಚ್ಚಯಾ ಪನ ಠಪೇತ್ವಾ ದುಬ್ಭಾಸಿತಂ ಛ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾ ಪಞ್ಞತ್ತಾ**ತಿ –

> "ಆಜೀವಹೇತು ಆಜೀವಕಾರಣಾ ಪಾಪಿಚ್ಛೋ ಇಚ್ಛಾಪಕತೋ ಅಸನ್ತಂ ಅಭೂತಂ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಂ ಉಲ್ಲಪತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸ। ಆಜೀವಹೇತು ಆಜೀವಕಾರಣಾ ಸಞ್ಚರಿತ್ತಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸ್ಸ। ಆಜೀವಹೇತು ಆಜೀವಕಾರಣಾ 'ಯೋ ತೇ ವಿಹಾರೇ ವಸತಿ, ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಅರಹಾ'ತಿ ಭಣತಿ, ಪಟಿವಿಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸ। ಆಜೀವಹೇತು ಆಜೀವಕಾರಣಾ ಭಿಕ್ಖು ಪಣೀತಭೋಜನಾನಿ ಅಗಿಲಾನೋ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸ। ಆಜೀವಹೇತು ಆಜೀವಕಾರಣಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಪಣೀತಭೋಜನಾನಿ ಅಗಿಲಾನಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾಟಿದೇಸನೀಯಸ್ಸ। ಆಜೀವಹೇತು ಆಜೀವಕಾರಣಾ ಭಿಕ್ಖು ಸೂಪಂ ವಾ ಓದನಂ ವಾ ಅಗಿಲಾನೋ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ (ಪರಿ॰ ೨೮೭) –

ಏವಂ ಪಾರಾಜಿಕಾದಿವಸೇನ ಠಪೇತ್ವಾ ದುಬ್ಭಾಸಿತಂ ಆಜೀವವಿಪತ್ತಿಪಚ್ಚಯಾ ಛ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾ ಪಞ್ಞತ್ತಾ। **ದಿಟ್ಠಿವಿಪತ್ತಿಪಚ್ಚಯಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯದುಕ್ಕಟವಸೇನ ದ್ವೇ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾ ಪಞ್ಞತ್ತಾ**ತಿ ಸಮನುಭಾಸನಾಯ ಪಾಪಿಕಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಞತ್ತಿಯಾ ದುಕ್ಕಟಂ, ಕಮ್ಮವಾಚಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ಏವಂ ದಿಟ್ಠಿವಿಪತ್ತಿಪಚ್ಚಯಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯದುಕ್ಕಟವಸೇನ ದ್ವೇ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾ ಪಞ್ಞತ್ತಾ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ವಿಪತ್ತಿಕಥಾಸು।

ಗಣನುಪಗತಾತಿ ದಿವಸಗಣನಂ ಉಪಗತಭಾವೋ। ಅಞ್ಞೇಹಿ "ಇಮಂ ಚೀವರಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ದೇಮಾ"ತಿ ಪರಹತ್ಥೇ ದಿನ್ನಮ್ಪಿ "ನ ತಾವ ತಂ ಗಣನುಪಗಂ, ಯಾವ ನ ಹತ್ಥಂ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೫೯) **ಚಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಕೇ** ವುತ್ತತ್ತಾ ಯಾವ ಆಹರಿತ್ವಾ ವಾ ನ ದಿನ್ನಂ, "ತುಮ್ಹಾಕಂ, ಭನ್ತೇ, ಚೀವರಂ ಉಪ್ಪನ್ನ"ನ್ತಿ ಪಹಿಣಿತ್ವಾ ವಾ ಅನಾರೋಚಿತಂ, ತಾವ ದಿವಸಗಣನಂ ನ ಉಪೇತಿ, ಅನಧಿಟ್ಠಿತಂ ವಟ್ಟತಿ। ಯದಾ ಪನ ಆನೇತ್ವಾ ದಿನ್ನಂ ಹೋತಿ, "ಉಪ್ಪನ್ನ"ನ್ತಿ ವಾ ಸುತಂ, ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಗಣನುಪಗಂ ಹೋತಿ, ಅನ್ತೋದಸಾಹೇ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಂ। ಕಥಿನಸಞ್ಞಿತಂ ಸಮುಟ್ಠಾನಮಸ್ಸಾತಿ **ಕಥಿನಸಮುಟ್ಠಾನಂ,** ತತಿಯಛಟ್ಠಸಮುಟ್ಠಾನವಸೇನ ದ್ವಿಸಮುಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಾಯವಾಚಾಹಿ ಕತ್ತಬ್ಬಅಧಿಟ್ಠಾನವಿಕಪ್ಪನಾನಂ ಅಕರಣೇನ **ಕಾಯವಾಚತೋ,** ಚಿತ್ತೇ ಪನ ಸತಿ ಕಾಯವಾಚಾಚಿತ್ತತೋ ಚ ಸಮುಟ್ಠಾತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅನಧಿಟ್ಠಾನಾವಿಕಪ್ಪನವಸೇನ ಆಪಜ್ಜನತೋ **ಅಕಿರಿಯಂ**। ಅಜಾನನ್ತೋಪಿ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ **ನೋಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಂ**। ಕಾಯದ್ವಾರೇ ಚ ವಚೀದ್ವಾರೇ ಚ ಕತ್ತಬ್ಬಾಕರಣತೋ **ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ**।

ಕಥಿನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಉದೋಸಿತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಭಿಕ್ಖುನಾತಿ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ಸಾಮಿಅತ್ಥೇ ಚೇತಂ ಕರಣವಚನಂ। ತೇನಾಹ **"ಪುರಿಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವಿಯಾ"**ತಿಆದಿ। ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಕರಣವಸೇನೇವ ಕರಣವಚನಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸಾಮಿವಸೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಆಹ **"ಕರಣವಸೇನ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಹೀ**ತಿ ಕಾರಣತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ಛಿನ್ನಪಲಿಬೋಧೋ**ತಿ ಛಿನ್ನಚೀವರಾವಾಸಪಲಿಬೋಧೋ। ಏಕಾವ ರತ್ತಿ **ಏಕರತ್ತಂ,** ಸಮಾಸನ್ತಗತಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ। ತಿಣ್ಣಂ ಚೀವರಾನಂ ಸಮಾಹಾರೋತಿ **ತಿಚೀವರಂ**। ತೇನ ತಿಚೀವರೇನ, ತೀಹಿ ಚೀವರೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಕೇನ ವಿಪ್ಪವುತ್ಥೋಪಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪೭೫-೪೭೬) ಹಿ ತಿಚೀವರೇನ ವಿಪ್ಪವುತ್ಥೋ ನಾಮ ಹೋತಿ ಪಟಿಸಿದ್ಧಪರಿಯಾಪನ್ನೇನ ವಿಪ್ಪವುತ್ಥತ್ತಾ, ಅವಯವೇಪಿ ವಾ ಸಮುದಾಯವೋಹಾರತೋ। ತೇನಾಹ **"ತಿಚೀವರಾಧಿಟ್ಠಾನನಯೇನಾ"**ತಿಆದಿ।

ಇದಾನಿ ವಿಪ್ಪವಾಸಲಕ್ಖಣವವತ್ಥಾಪನತ್ಥಂ **"ಗಾಮೋ ಏಕೂಪಚಾರೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ನಿವೇಸನ**ನ್ತಿ ಉದೋಸಿತಾದೀನಂ ವಸೇನ ಅಕತಾಯ ಪತಿಸ್ಸಯವಿಕತಿಯಾ ಅಧಿವಚನಂ। **ಉದೋಸಿತೋ**ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪೭೭-೪೭೮) ಯಾನಾದೀನಂ ಭಣ್ಡಾನಂ ಸಾಲಾ। ಯೋ "ಉದವಸಿತೋ"ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅಟ್ಟೋ**ತಿ ಪಟಿರಾಜಾದಿಪಟಿಬಾಹನತ್ಥಂ ಇಟ್ಠಕಾಹಿ ಕತೋ ಬಹಲಭಿತ್ತಿಕೋ ಚತುಪಞ್ಚಭೂಮಿಕೋ ಪತಿಸ್ಸಯವಿಸೇಸೋ। **"ಅಟ್ಟೋ**ತಿ ಬಹಲಭಿತ್ತಿಕಗೇಹಂ, ಯಸ್ಸ ಗೋಪಾನಸಿಯೋ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಇಟ್ಠಕಾಹಿ ಏವ ಛದನಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಅಪರೇ। "ಅಟ್ಟಾಕಾರೇನ ಕರೀಯತೀ"ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। **ಮಾಳೋ**ತಿ ಏಕಕೂಟಸಙ್ಗಹಿತೋ ಚತುರಸ್ಸಪಾಸಾದೋ, ಏಕಕೂಟಸಙ್ಗಹಿತೋ ವಾ ಅನೇಕಕೋಣವನ್ತೋ ಪತಿಸ್ಸಯವಿಸೇಸೋ। **"ಮಾಳೋ**ತಿ ವಟ್ಟಾಕಾರೇನ ಕತಸೇನಾಸನ"ನ್ತಿ ಅಪರೇ। **ಪಾಸಾದೋ**ತಿ ದೀಘಪಾಸಾದೋ, ಅಡ್ಢಯೋಗಾದಿಭೇದೋ ಅಟ್ಟಮಾಳಹಮ್ಮಿಯವಜ್ಜಿತೋ ಸಬ್ಬೋ ವಾ ಪಾಸಾದೋ। **ಹಮ್ಮಿಯ**ನ್ತಿ ಮುಣ್ಡಚ್ಛದನಪಾಸಾದೋ। "ಚನ್ದಿಯಙ್ಗಣಯುತ್ತ"ನ್ತಿ ಅಪರೇ। **ನಾವಾ**ತಿ ಥಲಟ್ಠಉದಕಟ್ಠವಸೇನ ದ್ವಿಧಾ ನಾವಾ। **ಸತ್ಥೋ**ತಿ ಜಙ್ಘಸತ್ಥೋ, ಸಕಟಸತ್ಥೋ ವಾ। **ಧಞ್ಞಕರಣ**ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪೯೧-೪೯೪) ಖಲಂ ವುಚ್ಚತಿ। **ಆರಾಮೋ**ತಿ ಪುಪ್ಫಾರಾಮೋ, ಫಲಾರಾಮೋ ವಾ। **ವಿಹಾರೋ**ತಿ ಸಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ವಾ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ವಾ ಸಕಲೋ ಆವಾಸೋ। "ಗೇಹಮ್ಪೀ"ತಿ ಕೇಚಿ। ನಿವೇಸನಾದೀನಿ ಚೇತ್ಥ ಗಾಮತೋ ಬಹಿ ನಿವಿಟ್ಠಾನಿ ಗಹಿತಾನಿ। ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ಠಿತಾನಂ ಪನ ಗಾಮಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಗಹಿತತ್ತಾ ಗಾಮಪರಿಹಾರೋಯೇವಾತಿ। "ನಿವೇಸನಾದಯೋ ಹಮ್ಮಿಯಪರಿಯೋಸಾನಾ ಗಾಮಪರಿಕ್ಖೇಪತೋ ಬಹಿ ನಿವಿಟ್ಠಾ"ತಿ ಅಪರೇ।

ಹತ್ಥಪಾಸಾತಿಕ್ಕಮೇತಿ ಏತ್ಥ **ಹತ್ಥಪಾಸೋ** ನಾಮ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯರತನಪ್ಪಮಾಣೋ ಪದೇಸೋ, ತಸ್ಸ ಅತಿಕ್ಕಮೋ **ಹತ್ಥಪಾಸಾತಿಕ್ಕಮೋ,** ತಸ್ಮಿಂ ಹತ್ಥಪಾಸಾತಿಕ್ಕಮೇ। ಹತ್ಥಪಾಸಬ್ಭನ್ತರೇ ಪನ ವತ್ಥುಂ ವಟ್ಟತಿ। ತಂ ಪಮಾಣಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸಚೇಪಿ ಇದ್ಧಿಮಾ ಭಿಕ್ಖು ಆಕಾಸೇ ಅರುಣಂ ಉಟ್ಠಾಪೇತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಮೇವ ಹೋತಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ - ಸಚೇ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪೭೭-೪೭೮) ಗಾಮೋ ಏಕಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ವಾ ಭೋಜಕಸ್ಸ ವಾ ವಸೇನ ಏಕಕುಲಸ್ಸ ಹೋತಿ, ಪಾಕಾರಾದಿನಾ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ ಏಕೂಪಚಾರೋ ಚ, ಏವರೂಪೇ ಗಾಮೇ ಚೀವರಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮಬ್ಭನ್ತರೇ ಯಥಾರುಚಿತಟ್ಠಾನೇ ವಸಿತಬ್ಬಂ, ಸಚೇ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ, ಯಸ್ಮಿಂ ಘರೇ ಚೀವರಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಘರೇ ವಸಿತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಸ ಘರಸ್ಸ ಸಮನ್ತತೋ ಹತ್ಥಪಾಸಾ ವಾ ನ ವಿಜಹಿತಬ್ಬಂ।

ಸಚೇ ಗಾಮೋ ವೇಸಾಲಿಕುಸಿನಾರಾದಯೋ ವಿಯ ನಾನಾರಾಜೂನಂ ವಾ ಭೋಜಕಾನಂ ವಾ ಹೋತಿ, ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಚ, ಏವರೂಪೇ ಗಾಮೇ ಯಸ್ಮಿಂ ಘರೇ ಚೀವರಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಘರೇ ವಾ ವತ್ಥಬ್ಬಂ, ತಸ್ಸ ಘರಸ್ಸ ಹತ್ಥಪಾಸಾ ವಾ ನ ವಿಜಹಿತಬ್ಬಂ। ಯಸ್ಸಾ ವೀಥಿಯಾ ಘರಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸಾ ವೀಥಿಯಾ ತಸ್ಸ ಘರಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖಟ್ಠಾನೇ ಸಭಾಯಂ ವಾ ಘರದ್ವಾರೇ ವಾ ವತ್ಥಬ್ಬಂ, ತೇಸಂ ಸಭಾದ್ವಾರಾನಂ ಹತ್ಥಪಾಸಾ ವಾ ನ ವಿಜಹಿತಬ್ಬಂ।

ಸಚೇ ಸೋ ಗಾಮೋ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ, ಯಸ್ಮಿಂ ಘರೇ ಚೀವರಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ತತ್ಥ ವಾ ತಸ್ಸ ಹತ್ಥಪಾಸೇ ವಾ ವತ್ಥಬ್ಬಂ। ನಿವೇಸನೇ ಪನ ಸಚೇ ಏಕಕುಲಸ್ಸ ನಿವೇಸನಂ ಹೋತಿ, ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಞ್ಚ, ಅನ್ತೋನಿವೇಸನೇ ಚೀವರಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅನ್ತೋನಿವೇಸನೇ ವತ್ಥಬ್ಬಂ। ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಚೇ ಹೋತಿ, ಯಸ್ಮಿಂ ಗಬ್ಭೇ ಚೀವರಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ತಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥಬ್ಬಂ, ತಸ್ಸ ಗಬ್ಭಸ್ಸ ಹತ್ಥಪಾಸಾ ವಾ ನ ವಿಜಹಿತಬ್ಬಂ।

ಸಚೇ ನಾನಾಕುಲಸ್ಸ ನಿವೇಸನಂ ಹೋತಿ, ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಞ್ಚ, ಯಸ್ಮಿಂ ಗಬ್ಭೇ ಚೀವರಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಗಬ್ಭೇ ವತ್ಥಬ್ಬಂ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸಾಧಾರಣದ್ವಾರಮೂಲೇ ವಾ ತೇಸಂ ಗಬ್ಭದ್ವಾರಮೂಲಾನಂ ಹತ್ಥಪಾಸಾ ವಾ ನ ವಿಜಹಿತಬ್ಬಂ। ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಚೇ, ಯಸ್ಮಿಂ ಗಬ್ಭೇ ಚೀವರಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಗಬ್ಭೇ ವತ್ಥಬ್ಬಂ, ತಸ್ಸ ಗಬ್ಭಸ್ಸ ಹತ್ಥಪಾಸಾ ವಾ ನ ವಿಜಹಿತಬ್ಬಂ। ಏಸ ನಯೋ **ಉದೋಸಿತಾ**ದೀಸುಪಿ।

ಸತ್ಥೋ ಪನ ಜಙ್ಘಸತ್ಥೋ ವಾ ಹೋತು, ಸಕಟಸತ್ಥೋ ವಾ। ಸಚೇ ಏಕಕುಲಸ್ಸ ಸತ್ಥೋ ಹೋತಿ, ಸತ್ಥೇ ಚೀವರಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪುರತೋ ವಾ ಪಚ್ಛತೋ ವಾ ಸತ್ತಬ್ಭನ್ತರಾ ನ ವಿಜಹಿತಬ್ಬಾ, ಪಸ್ಸತೋ ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ನ ವಿಜಹಿತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪೭೯) ಸತ್ಥೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಗಾಮಂ ವಾ ನದಿಂ ವಾ ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ಅನ್ತೋಪವಿಟ್ಠೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಾಬದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಓರಞ್ಚ ಪಾರಞ್ಚ ಫರಿತ್ವಾ ಠಿತೋ ಹೋತಿ, ಸತ್ಥಪರಿಹಾರೋವ ಲಬ್ಭತಿ। ಅಥ ಗಾಮೇ ವಾ ನದಿಯಾ ವಾ ಪರಿಯಾಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಅನ್ತೋಪವಿಟ್ಠೋ, ಗಾಮಪರಿಹಾರೋ ಚೇವ ನದಿಪರಿಹಾರೋ ಚ ಲಬ್ಭತಿ। ಸಚೇ ವಿಹಾರಸೀಮಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ಅನ್ತೋಸೀಮಾಯ ಚ ಚೀವರಂ ಹೋತಿ, ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ವಸಿತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಬಹಿಸೀಮಾಯ ಚೀವರಂ ಹೋತಿ, ಸತ್ಥಸಮೀಪೇಯೇವ ವಸಿತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಸಕಟೇ ವಾ ಭಗ್ಗೇ, ಗೋಣೇ ವಾ ನಟ್ಠೇ ಅನ್ತರಾ ಛಿಜ್ಜತಿ, ಯಸ್ಮಿಂ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಚೀವರಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ತತ್ಥ ವಸಿತಬ್ಬಂ।

ಖೇತ್ತೇಪಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪೮೦) ಸಚೇ ಏಕಕುಲಸ್ಸ ಖೇತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಞ್ಚ, ಅನ್ತೋಖೇತ್ತೇ ಚೀವರಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅನ್ತೋಖೇತ್ತೇ ವತ್ಥಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ಹತ್ಥಪಾಸಾ ಚೀವರಂ ನ ವಿಜಹಿತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ನಾನಾಕುಲಸ್ಸ ಖೇತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಞ್ಚ, ಅನ್ತೋಖೇತ್ತೇ ಚೀವರಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಖೇತ್ತದ್ವಾರಮೂಲೇ ವಾ ವತ್ಥಬ್ಬಂ, ತಸ್ಸ ಹತ್ಥಪಾಸಾ ವಾ ನ ವಿಜಹಿತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ಚೀವರಂ ಹತ್ಥಪಾಸಾ ನ ವಿಜಹಿತಬ್ಬಂ। ಏಸ ನಯೋ ಧಞ್ಞಕರಣಾರಾಮೇಸು ದ್ವೀಸುಪಿ। ವಿಹಾರೇ ಪನ ನಿವೇಸನೇ ವುತ್ತಸದಿಸೋವ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ।

ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಪನ ಯಂ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ ಕಾಲೇ ಸಮನ್ತಾ ಛಾಯಾ ಫರತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಅವಿರಳೇ ಪದೇಸೇ ತಸ್ಸ ಛಾಯಾಯ ಫುಟ್ಠೋಕಾಸಸ್ಸ ಅನ್ತೋಯೇವ ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ವಿರಳಸಾಖಸ್ಸ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಆತಪೇನ ಫುಟ್ಠೋಕಾಸೇ ಠಪೇತಿ, ಅರುಣುಗ್ಗಮನೇ ಚ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ತಸ್ಸ ಹತ್ಥಪಾಸೇ ನ ಹೋತಿ, ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ತಸ್ಸ ಛಾಯಾಯಪಿ ಹೋತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತಿ। ಸಚೇ ನಾನಾಕುಲಸ್ಸ ರುಕ್ಖೋ ಹೋತಿ, ಚೀವರಸ್ಸ ಹತ್ಥಪಾಸಾ ನ ವಿಜಹಿತಬ್ಬಂ।

ಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ ಪನ ವಿಞ್ಝಾಟವಿಆದೀಸು ಅರಞ್ಞೇಸುಪಿ ಸಮುದ್ದಮಜ್ಝೇ ಮಚ್ಛಬನ್ಧಾನಂ ಅಗಮನಪಥದೀಪಕೇಸುಪಿ ಚೀವರಂ ಠಪೇತ್ವಾ ತತೋ ಸಮನ್ತಾ ಸತ್ತಬ್ಭನ್ತರೇ ಪದೇಸೇ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ವಸಿತಬ್ಬಂ, ಇತೋ ಅಞ್ಞತ್ಥ ವಸನ್ತೋ ವಿಪ್ಪವುತ್ಥೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಇಮಸ್ಸ ಪನ ವಿತ್ಥಾರಸ್ಸ ಇಧ ಅವುತ್ತತ್ತಾ, **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಞ್ಚ** ವುತ್ತತ್ತಾ **“ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ “ತಿಚೀವರೇನ ವಿಪ್ಪವಸೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಪದೇ। **ಸಙ್ಖೇಪೋ**ತಿ ಸಙ್ಖೇಪವಣ್ಣನಾ। ಏತ್ಥ ಪನ ಪಾಳಿಯಂ (ಪಾರಾ॰ ೪೭೭) “ಗಾಮೋ ಏಕೂಪಚಾರೋ ನಾನೂಪಚಾರೋ”ತಿಆದಿನಾ ಅವಿಸೇಸೇನ ಮಾತಿಕಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾಪಿ ಗಾಮನಿವೇಸನಉದೋಸಿತಖೇತ್ತಧಞ್ಞಕರಣಆರಾಮವಿಹಾರಾನಂ ಏಕೂಪಚಾರನಾನೂಪಚಾರತಾ “ಗಾಮೋ ಏಕೂಪಚಾರೋ ನಾಮ ಏಕಕುಲಸ್ಸ ಗಾಮೋ ಹೋತಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಚ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಚಾ”ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೪೭೮) ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಾಪರಿಕ್ಖಿತ್ತವಸೇನ ವಿಭತ್ತಾ। ಅಟ್ಟಮಾಳಪಾಸಾದಹಮ್ಮಿಯನಾವಾಸತ್ಥರುಕ್ಖಮೂಲಅಜ್ಝೋಕಾಸಾನಂ ಪನ ಏವಂ ಅವತ್ವಾ “ಏಕಕುಲಸ್ಸ ಅಟ್ಟೋ ಹೋತಿ, ನಾನಾಕುಲಸ್ಸ ಅಟ್ಟೋ ಹೋತೀ”ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೪೮೪) ನಯೇನ ಏಕಕುಲನಾನಾಕುಲವಸೇನ ಚ ಅನ್ತೇ “ಅಜ್ಝೋಕಾಸೋ ಏಕೂಪಚಾರೋ ನಾಮ ಅಗಾಮಕೇ ಅರಞ್ಞೇ ಸಮನ್ತಾ ಸತ್ತಬ್ಭನ್ತರಾ ಏಕೂಪಚಾರೋ, ತತೋ ಪರಂ ನಾನೂಪಚಾರೋ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೯೪) ಚ ಏವಂ ಏಕೂಪಚಾರನಾನೂಪಚಾರತಾ ವಿಭತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ ಗಾಮಾದೀಸು ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಏಕೂಪಚಾರಂ, ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ನಾನೂಪಚಾರನ್ತಿ ಚ, ಅಟ್ಟಾದಿಸು ಯಂ ಏಕಕುಲಸ್ಸ, ತಂ ಏಕೂಪಚಾರಂ, ಯಂ ನಾನಾಕುಲಸ್ಸ, ತಂ ನಾನೂಪಚಾರನ್ತಿ ಚ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಉಪಚಾರೋ**ತಿ ಹಿ “ಗಾಮೋ ಏಕೂಪಚಾರೋ ನಾನೂಪಚಾರೋ”ತಿಆದೀಸು ದ್ವಾರಂ, “ಅಜ್ಝೋಕಾಸೋ ಏಕೂಪಚಾರೋ”ತಿ ಏತ್ಥ ಸಮನ್ತಾ ಸತ್ತಬ್ಭನ್ತರಸಙ್ಖಾತಂ ಪಮಾಣನ್ತಿ ಅಪರೇ।

ಅಞ್ಞತ್ರ ಭಿಕ್ಖುಸಮ್ಮುತಿಯಾತಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸಙ್ಘೇನ ದಿನ್ನಾ ಸಮ್ಮುತಿ **ಭಿಕ್ಖುಸಮ್ಮುತಿ,** ತಂ ವಿನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **“ಯಂ ಸಙ್ಘೋ”**ತಿಆದಿ। **ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸಮ್ಮುತಿಂ ದೇತೀ**ತಿ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಾ ಸಮ್ಮುತಿ, ಅವಿಪ್ಪವಾಸಾಯ ವಾ ಸಮ್ಮುತಿ **ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸಮ್ಮುತಿ,** ತಂ ಞತ್ತಿದುತಿಯೇನ ಕಮ್ಮೇನ ದೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸನ್ತರುತ್ತರೇನಾತಿ **“ಅನ್ತರ”**ನ್ತಿ ಅನ್ತರವಾಸಕೋ ವುಚ್ಚತಿ, **“ಉತ್ತರ”**ನ್ತಿ ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗೋ, ಸಹ ಅನ್ತರೇನ ಉತ್ತರಂ **ಸನ್ತರುತ್ತರಂ,** ತೇನ ಸನ್ತರುತ್ತರೇನ, ಸಹ ಅನ್ತರವಾಸಕೇನ ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನ್ತೋಅರುಣೇ ಪಚ್ಚುದ್ಧಟೇ**ತಿ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಸಮ್ಪಾಪುಣಿತುಮಸಕ್ಕೋನ್ತೇನ ತತ್ಥೇವ ಠತ್ವಾ ಅನ್ತೋ ಅರುಣೇ ಪಚ್ಚುದ್ಧಟೇ। **ಪಚ್ಚಾಗನ್ತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ರೋಗೋ ನ ಕುಪ್ಪತಿ, ತಥಾ ಪುನ ಚೀವರಸ್ಸ ಠಪಿತಟ್ಠಾನಂ ಆಗನ್ತಬ್ಬಂ। ಯತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಹಿ ಸತ್ಥಂ ವಾ ಪರಿಯೇಸತಿ, “ಗಚ್ಛಾಮೀ”ತಿ ಆಭೋಗಂ ವಾ ಕರೋತಿ, ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವಟ್ಟತಿ। “ನ ದಾನಿ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಏವಂ ಪನ ಧುರನಿಕ್ಖೇಪಂ ಕರೋನ್ತೇನ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತಬ್ಬಂ “ಅತಿರೇಕಚೀವರಟ್ಠಾನೇ ಠಸ್ಸತೀ”ತಿ। ತೇನಾಹ **“ತತ್ಥೇವ ವಾ ಠಿತೇನ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತಬ್ಬ”**ನ್ತಿ। **ಸೋ**ತಿ ಯಸ್ಸ ಸಮ್ಮುತಿ ದಿನ್ನಾ, ಸೋ ರೋಗೋ। **ಲದ್ಧಕಪ್ಪಿಯಮೇವ** ಪುನ ಸಮ್ಮುತಿದಾನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಅಧಿಟ್ಠಿತಚೀವರತಾತಿ ತಿಚೀವರಾಧಿಟ್ಠಾನನಯೇನ ಅಧಿಟ್ಠಿತಚೀವರತಾ। **ವಿಪ್ಪವಾಸೋ** ನಾಮ ಯದಿ ಬದ್ಧಸೀಮಾಯಂ ಚೀವರಂ ಹೋತಿ, ತತೋ ಬಹಿ ಅರುಣುಟ್ಠಾಪನಂ। ಅಥ ಅಬದ್ಧಸೀಮಾಯಂ, ಯಥಾವುತ್ತಗಾಮಾದೀನಂ ಬಹಿ ಹತ್ಥಪಾಸಾತಿಕ್ಕಮೇ

ಅರುಣುಟ್ಠಾಪನಂ। ಬದ್ಧಸೀಮಾಯಂ ಪನ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಚೀವರಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅನ್ತೋಸೀಮಾಯಮೇವ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ವಸಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಇಧ ಅಪಚ್ಚುದ್ಧರಣಂ ಅಕಿರಿಯಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಉದೋಸಿತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಅಕಾಲಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪುರಿಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವಿಯ ಏತ್ಥಾಪಿ **ಭಿಕ್ಖುನಾ**ತಿ ಸಾಮಿಅತ್ಥೇ ಕರಣವಚನನ್ತಿ ಆಹ "**ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿಂ ಭಿಕ್ಖುನಾ**"ತಿಆದಿ। "ಅಕಾಲಚೀವರಂ ನಾಮ ಅನತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ಏಕಾದಸಮಾಸೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ಅತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ಸತ್ತಮಾಸೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ಕಾಲೇಪಿ ಆದಿಸ್ಸ ದಿನ್ನಂ, ಏತಂ ಅಕಾಲಚೀವರಂ ನಾಮಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೦೦) ಪದಭಾಜನಿಯಂ ವುತ್ತತ್ತಾ "**ಯ್ವಾಯಂ ಅನತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಯ್ವಾಯಂ ಚೀವರಕಾಲೋ ವುತ್ತೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ವಸ್ಸಾನಸ್ಸಾ**ತಿ ವಸ್ಸಾನಸಞ್ಞಾತಸ್ಸ ಉತುನೋ। **ಪಚ್ಛಿಮೋ ಮಾಸೋ** ನಾಮ ಚೀವರಮಾಸೋ। ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಅನತ್ಥತೇಪಿ ಕಥಿನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಚೀವರಂ ಅನಧಿಟ್ಠಿತಂ, ಅವಿಕಪ್ಪಿತಂ ಠಪೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಪಞ್ಚ ಮಾಸಾ**ತಿ ಪಚ್ಛಿಮಕತ್ತಿಕಮಾಸೋ, ಹೇಮನ್ತಿಕಾ ಚತ್ತಾರೋ ಚಾತಿ ಪಞ್ಚ ಮಾಸಾ। **ಅಞ್ಞದಾ**ತಿ ಅನತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ಏಕಾದಸಮಾಸೇ, ಅತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ಸತ್ತಮಾಸೇ। **ಕಾಲೇಪೀ**ತಿ "ಅನತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ಚೀವರಮಾಸೋ, ಅತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ಪಞ್ಚ ಮಾಸಾ"ತಿ ಯಥಾವುತ್ತಚೀವರಕಾಲೇಪಿ। "**ಆದಿನಾ ನಯೇನಾ**"ತಿ ಇಮಿನಾ "ದದಾಮಿ ದಜ್ಜಾಮೀ"ತಿಆದೀನಂ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೪೭೯) ಸಙ್ಗಹೋ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಚೇತಾನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ "ಅಕಾಲಚೀವರ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಾನಿ, ತಥಾಪಿ ಪಿಟ್ಠಿಸಮಯೇಯೇವ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಿ "ಅಕಾಲಚೀವರ"ನ್ತಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಾನಿ।

"**ಕಾಲೇ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಇದಂ ಅಕಾಲಚೀವರ**"ನ್ತಿ ದಿನ್ನಂ ಪನ ಅಕಾಲಚೀವರಸಾಮಞ್ಞತೋ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಪಿಟ್ಠಿಸಮಯೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಚೀವರಂ ವುಟ್ಠವಸ್ಸೇಹಿ, ಸೇಸೇಹಿ ಚ ಸಮ್ಮುಖೀಭೂತೇಹಿ ಭಾಜೇತುಂ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಅಕಾಲಚೀವರಂ ನಾಮ ಜಾತಂ, ತಥೇವಿದಮ್ಪೀತಿ ತದಿದಂ ಅಕಾಲಚೀವರಸಾಮಞ್ಞಂ। ಯದಿ ಏವಂ "ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಾ ಇದಂ ತುಯ್ಹಂ 'ದಮ್ಮೀ'ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ, ನ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಆದಿಸ್ಸ ದಿನ್ನಂ ಕೇನಚಿ ಭಾಜನೀಯಂ ಹೋತೀತಿ? ನಾಯಂ ವಿರೋಧೋ, ಆದಿಸ್ಸ ದಾನಸಾಮಞ್ಞತೋ ಲಬ್ಭಮಾನಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ತಥಾ ವುತ್ತನ್ತಿ। **ಅತ್ತನೋ ವಾ ಧನೇನಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಕಪ್ಪಾಸಸುತ್ತಾದಿನಾ ಧನೇನ। ಇಮಸ್ಸ "ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। "**ಸೀಮಾಯ ದೇತೀ**"ತಿಆದಿ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನನಯೇನ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಪನ ಸೀಮಾಯ ದಾನಂ ಏಕಾ ಮಾತಿಕಾ, ಕತಿಕಾಯ ದಾನಂ ದುತಿಯಾ…ಪೇ॰… ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ದಾನಂ ಅಟ್ಠಮಾ।

"**ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನೇನಾ**"ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಹಾರಸ್ಸ ಧುವಸನ್ನಿಪಾತಟ್ಠಾನಾದಿತೋ ಪಠಮಲೇಡ್ಡುಪಾತಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಉಪಚಾರಸೀಮಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಇದಾನಿ ದುತಿಯಲೇಡ್ಡುಪಾತಸ್ಸಪಿ ಅನ್ತೋ ಉಪಚಾರಸೀಮಾಯೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಅಪಿಚಾ**"ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ಧುವಸನ್ನಿಪಾತಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಸೀಮಾಪರಿಯನ್ತಗತಮೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಆವಾಸೇ ವಡ್ಢನ್ತೇ ವಡ್ಢತೀ**ತಿ ಸಚೇ ಉಪಚಾರತೋ ಅಬಹಿಭೂತೋ ಹುತ್ವಾ ಆವಾಸೋ ವಡ್ಢತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಂ** ಪನ "ಭಿಕ್ಖೂಸುಪಿ ವಡ್ಢನ್ತೇಸು ವಡ್ಢತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಸಚೇ ವಿಹಾರೇ ಸನ್ನಿಪತಿತಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಾಬದ್ಧಾ ಹುತ್ವಾ ಯೋಜನಸತಮ್ಪಿ ಪೂರೇತ್ವಾ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ಯೋಜನಸತಮ್ಪಿ ಉಪಚಾರಸೀಮಾವ ಹೋತಿ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ಲಾಭೋ ಪಾಪುಣಾತೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೭೯) **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** ವುತ್ತಂ। **ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಆರಾಮಪವೇಸನಸೇನಾಸನಾಪುಚ್ಛನಾನೀ**ತಿ ಆಗನ್ತುಕಗಮಿಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಆರಾಮಪವೇಸನಾಪುಚ್ಛನಂ, ಸೇನಾಸನಾಪುಚ್ಛನಞ್ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಥಾ ಹಿ ಆಗನ್ತುಕಾಯ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಆರಾಮಪವೇಸನಂ ಆಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ, ಗಮಿಕಾಯ ಸಙ್ಘಿಕಂ ದಸವಿಧಂ ಸೇನಾಸನಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ "ಭಿಕ್ಖುನೀನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಗಮಿಕಸ್ಸ ಪನ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸಾಪಿ ಇಮಿಸ್ಸಾಯೇವ ಸೀಮಾಯ ವಸೇನ ಸೇನಾಸನಾಪುಚ್ಛನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪರಿವಾಸಮಾನತ್ತಾರೋಚನನ್ತಿ ಪಾರಿವಾಸಿಕಮಾನತ್ತಚಾರೀನಂ ಪರಿವಾಸಾರೋಚನಂ, ಮಾನತ್ತಾರೋಚನಞ್ಚ। **ವಸ್ಸಚ್ಛೇದನಿಸ್ಸಯಸೇನಾಸನಗ್ಗಾಹಾದಿವಿಧಾನನ್ತಿ** ವಸ್ಸಚ್ಛೇದವಿಧಾನಂ, ನಿಸ್ಸಯಗ್ಗಾಹವಿಧಾನಂ, ಸೇನಾಸನಗ್ಗಾಹವಿಧಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆದಿಸದ್ದೇನ** ನಿಸ್ಸಯಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿ, ಲಾಭಗ್ಗಾಹೋ ಆಗನ್ತುಕವತ್ತಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಆರಾಮಪವೇಸನನ್ತಿ ಏವಮಾದಿಕಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಇಮಿಸ್ಸಾವ ಸೀಮಾಯ ವಸೇನಾತಿ** ಉಪಚಾರಸೀಮಾಯೇವಾತಿ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಅನ್ತೋ, ಬಹಿ ಚ ಇಮಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಲಬ್ಭನತೋ ವುತ್ತಂ।

ಲಾಭತ್ಥಾಯ ಠಪಿತಾ ಸೀಮಾ **ಲಾಭಸೀಮಾ** (ಮಹಾವ॰ ೩೭೯), ಸಾ ಚ ಖೋ ನೇವ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಅನುಞ್ಞಾತಾ, ನ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಾಹಕತ್ಥೇರೇಹಿ ಠಪಿತಾ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಲಾಭದಾಯಕೇಹಿ। ತೇನಾಹ **“ಯಂ ರಾಜರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾದಯೋ”**ತಿಆದಿ। **ಸಮನ್ತಾತಿ** ವಿಹಾರಸ್ಸ ಸಮನ್ತಾ। **ಯನ್ತಿ** ಸುಙ್ಕಸಸ್ಸಾದಿ। “ಸೀಮಂ ಠಪೇನ್ತೀ”ತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। **ಏಕಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಆಣಾಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನನ್ತಿ** ಚೋಳಭೋಗೋ ಕೇರಳಭೋಗೋತಿ ಏವಂ ಏಕೇಕಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಆಣಾಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ। ದ್ವಿಧಾ ಆಪೋ ಗತೋ ಏತ್ಥಾತಿ **ದೀಪೋ,** ಓಘೇನ ಅನಜ್ಝೋತ್ಥತೋ ಭೂಮಿಭಾಗೋ, ಸೋವ ಸೀಮಾ **ದೀಪಸೀಮಾ**। ತೇನಾಹ **ಸಮುದ್ದನ್ತೇನಾ”**ತಿಆದಿ। ಚಕ್ಕವಾಳಸೀಮಾ ಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತೇನೇವ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾತಿ ಆಹ **“ಏಕಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತಪರಿಕ್ಖೇಪಬ್ಭನ್ತರಂ ಚಕ್ಕವಾಳಸೀಮಾ”**ತಿ।

ಸೇಸಾತಿ ಖಣ್ಡಸೀಮಾದಯೋ। **ಖಣ್ಡಸೀಮಾಯ ದೇಮಾತಿ ದಿನ್ನನ್ತಿ** ಖಣ್ಡಸೀಮಾಯ ಕೇನಚಿ ಕಮ್ಮೇನ ಸನ್ನಿಪತಿತಂ ಸಙ್ಘಂ ದಿಸ್ವಾ “ಖಣ್ಡಸೀಮಾಯಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದೇಮಾ”ತಿ ದಿನ್ನಂ। ಖಣ್ಡಸೀಮಾಯ ಠಿತೇ ರುಕ್ಖೇ ವಾ ಪಬ್ಬತೇ ವಾ ಠಿತೋಪಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವಾ ಪಥವಿವೇಮಜ್ಝಗತೋಪಿ ಖಣ್ಡಸೀಮಾಯೇವ ಠಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸಮಾನಸಂವಾಸಸೀಮಾಯ ದಿನ್ನನ್ತಿ** “ಸಮಾನಸಂವಾಸಸೀಮಾಯ ದಮ್ಮೀ”ತಿ ದಿನ್ನಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। **ಖಣ್ಡಸೀಮಾ ಸೀಮನ್ತರಿಕಟ್ಠಾನಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ** ತತ್ಥ ಸಮಾನಸಂವಾಸಸೀಮಾಯ ಅಭಾವತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸಮಾನಸಂವಾಸಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಸು ದಿನ್ನಸ್ಸ ಇದಂ ನಾನಾತ್ತಂ - “ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಯ ದಮ್ಮೀ”ತಿ ದಿನ್ನಂ ಗಾಮಟ್ಠಾನಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಕಸ್ಮಾ? “ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾಮಞ್ಚ ಗಾಮೂಪಚಾರಞ್ಚಾ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೪೪) ವುತ್ತತ್ತಾ । “ಸಮಾನಸಂವಾಸಸೀಮಾಯ ದಮ್ಮೀ”ತಿ ದಿನ್ನಂ ಪನ ಗಾಮೇ ಠಿತಾನಮ್ಪಿ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ। **ಅಬ್ಭನ್ತರಸೀಮಾಉದಕುಕ್ಖೇಪಸೀಮಾಸು ದಿನ್ನನ್ತಿ** ತತ್ಥ ಉಪೋಸಥಾದಿಅತ್ಥಾಯ ಸನ್ನಿಪತಿತೇ ದಿಸ್ವಾ “ಇಮಿಸ್ಸಾ ಅಬ್ಭನ್ತರಸೀಮಾಯ ದೇಮಾ”ತಿಆದಿನಾ ದಿನ್ನಂ। ಜನಪದರಟ್ಠರಜ್ಜದೀಪಚಕ್ಕವಾಳಸೀಮಾಸುಪಿ ಗಾಮಸೀಮಾದೀಸು ವುತ್ತಸದಿಸೋವ ವಿನಿಚ್ಛಯೋತಿ ಆಹ **“ಜನಪದಸೀಮಾದೀಸೂ”**ತಿಆದಿ। **ಏಕೋಪಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಿತುಂ ಲಭತೀತಿ** ಏಕೋಪಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಇಧ ವಸ್ಸಗ್ಗೇನ ಭಾಜೇತ್ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗನ್ತುಂ ಲಭತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏಕೋತಿ** ಸಭಾಗೋ ಏಕೋ ಭಿಕ್ಖು, ಅಯಮ್ಪಿ ಭಾಗಮೇವ ಗಹೇತುಂ ಲಭತಿ। ತೇನಾಹ **“ಸಭಾಗಾನಂ ಭಾಗಂ ಗಣ್ಹಾತೀ”**ತಿ।

ಏವಂ ತಾವ ಯೋ ಸೀಮಂ ಪರಾಮಸಿತ್ವಾ ದೇತಿ, ತಸ್ಸ ದಾನೇ ವಿನಿಚ್ಛಯಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯೋ “ಅಸುಕಸೀಮಾಯಾ”ತಿ ವತ್ತುಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ಕೇವಲಂ “ಸೀಮಾ”ತಿ ವಚನಮತ್ತಮೇವ ಜಾನನ್ತೋ ವಿಹಾರಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ “ಸೀಮಾಯ ದಮ್ಮೀ”ತಿ ವಾ “ಸೀಮಟ್ಠಕಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಮ್ಮೀ”ತಿ ವಾ ಭಣತಿ, ತತ್ಥ ವಿನಿಚ್ಛಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಯೋ ಪನ ವಿಹಾರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಕತರನ್ತಿ** ಕತರಸೀಮಂ। **ಅಹಮೇತಂ ಭೇದಂ ನ ಜಾನಾಮೀತಿ** ಅಹಂ “ಅಸುಕಾ ಸೀಮಾ”ತಿ ಏತಂ ವಿಭಾಗಂ ನ ಜಾನಾಮಿ। **ಉಪಚಾರಸೀಮಟ್ಠೇಹಿ ಭಾಜೇತಬ್ಬಂ** ಲಾಭಸ್ಸ ಉಪಚಾರಸೀಮಾಯ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸಾತಿ** ಸಮಾನಲಾಭಕತಿಕಾ।

ಯತ್ಥ ಮಯ್ಹಂ ಧುವಕಾರಾ ಕರೀಯನ್ತೀತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೭೯) ಏತ್ಥ ಯಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ತಸ್ಸ ಚೀವರದಾಯಕಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪಾಕವತ್ತಂ ವಾ ವತ್ತತಿ। ಯಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಅತ್ತನೋ ಭಾರಂ ಕತ್ವಾ ಸದಾ ಗೇಹೇ ಭೋಜೇತಿ, ಯತ್ಥ ವಾ ಅನೇನ ಆವಾಸೋ ವಾ ಕಾರಿತೋ, ಸಲಾಕಭತ್ತಾದೀನಿ ವಾ ನಿಬದ್ಧಾನಿ, ಇಮೇ **ಧುವಕಾರಾ** ನಾಮ। ಯೇನ ಪನ ಸಕಲೋಪಿ ವಿಹಾರೋ ಪತಿಟ್ಠಾಪಿತೋ, ತತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ। ತೇನಾಹ **“ಯತ್ಥ ತಸ್ಸ ಪಾಕವತ್ತಂ ವಾ ವತ್ತತೀ”**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಪಾಕವತ್ತನ್ತಿ** ದಾನವತ್ತಂ। **ವತ್ತತೀತಿ** ಪವತ್ತತಿ। **ಯತೋತಿ** ಯಸ್ಮಾ ವಿಹಾರಾ। **ಯತ್ಥಾತಿ** ಯಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ। **ಸಬ್ಬತ್ಥಾತಿ** ಸಬ್ಬೇಸು ವಿಹಾರೇಸು। **ಮಾತಿಕಂ**

ಆರೋಪೇತ್ವಾತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಬಹುತರಾ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಥೋಕತರಾ, ಏಕಞ್ಚ ವತ್ಥಂ, ಧುವಕಾರಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಬಹುಕಂ, ಕತ್ಥ ದೇಮಾತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ, ಯದಿ ಪನ ಮಞ್ಚೋ ವಾ ಪೀಠಂ ವಾ ಏಕಮೇವ ಹೋತಿ, ತಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಯಸ್ಸ ವಾ ವಿಹಾರಸ್ಸ, ಏಕವಿಹಾರೇಪಿ ವಾ ಯಸ್ಸ ಸೇನಾಸನಸ್ಸ ಸೋ ವಿಚಾರೇತಿ, ತತ್ಥ ದಾತಬ್ಬಂ। ಸಚೇಪಿ "ಅಸುಕಭಿಕ್ಖು ಗಣ್ಹತೂ"ತಿ ವದತಿ, ವಟ್ಟತಿ। ಅಥ "ಮಯ್ಹಂ ಧುವಕಾರೇ ದೇಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಅವಿಚಾರೇತ್ವಾವ ಗಚ್ಛತಿ, ಸಙ್ಘಸ್ಸಪಿ ವಿಚಾರೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಏವಂ ಪನ ವಿಚಾರೇತಬ್ಬಂ - "ಸಙ್ಘತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಸನಟ್ಠಾನೇ ದೇಥಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ತತ್ಥ ಸೇನಾಸನಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಹೋತಿ, ಯತ್ಥ ನಪ್ಪಹೋತಿ, ತತ್ಥ ದಾತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಏಕೋ ಭಿಕ್ಖು "ಮಯ್ಹಂ ವಸನಟ್ಠಾನೇ ಸೇನಾಸನಪರಿಭೋಗಭಣ್ಡಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವದತಿ, ತತ್ಥ ದಾತಬ್ಬಂ।

ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಮ್ಮೀತಿ ದಿನ್ನನ್ತಿ "ಇಮಾನಿ ಚೀವರಾನಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ಏವಂ ದಿನ್ನಂ। **ತತೋ ಬಹಿದ್ಧಾಪೀತಿ** ಉಪಚಾರಸೀಮಾತೋ ಬಹಿದ್ಧಾಪಿ। **ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿನ್ತಿ** ಉಪಚಾರಸೀಮಾಗತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ। **ಏಕಾಬದ್ಧಾನಞ್ಚ ಪಾಪುಣಾತಿ** ಪರಿಸಾವಸೇನ ವಡ್ಢಿತಾ ಸೀಮಾ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಉಪಚಾರಸೀಮಾಗತಾನಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಯಸ್ಮಾ ಚ ತತೋ ಬಹಿದ್ಧಾಪಿ ಉಪಚಾರಸೀಮೋಕ್ಕನ್ತೇಹಿ ಏಕಾಬದ್ಧಾನಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತಸ್ಮಾ। **ತೇಸನ್ತಿ** ಉಪಚಾರಸೀಮಾಗತಾನಂ, ತತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಾಬದ್ಧಾನಞ್ಚ। **ಗಾಹತೇ ಸತೀತಿ** ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾದಿಕೇ ಗಣ್ಹನ್ತೇ ಸತಿ। **ಅಸಮ್ಪತ್ತಾನಮ್ಪೀತಿ** ಉಪಚಾರಸೀಮಾಯಂ ಠಿತೇಹಿ ಘಣ್ಟಿಂ ಪಹರಿತ್ವಾ ಕಾಲಂ ಘೋಸೇತ್ವಾ ಲಾಭಭಾಜನಟ್ಠಾನಂ ಅಸಮ್ಪತ್ತಾನಮ್ಪಿ ಉಪಚಾರಸೀಮಾಯ ಪವಿಟ್ಠಾನಂ, ತೇಹಿ ವಾ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಾಬದ್ಧಾನಂ ಹುತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಿಹಾರದ್ವಾರೇ ವಾ ಅನ್ತೋವಿಹಾರೇಯೇವ ವಾ ಠಿತಾನಞ್ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭಾಗೋ ದಾತಬ್ಬೋತಿ** ಸಙ್ಘನವಕಸ್ಸ ದಿನ್ನೇಪೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ದುತಿಯಭಾಗೇ ಪನ ಥೇರಾಸನಂ ಆರುಳ್ಹೇ ಆಗತಾನಂ ಪಠಮಭಾಗೋ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ। ದುತಿಯಭಾಗತೋ ವಸ್ಸಗ್ಗೇನ ದಾತಬ್ಬಂ।

ಸಚೇ ಪನ "ಬಹಿಉಪಚಾರಸೀಮಾಯಂ ಠಿತಾನಂ ದೇಥಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ನ ದಾತಬ್ಬಂ। ಯದಿ ಪನ ವಿಹಾರೋ ಮಹಾ ಹೋತಿ, ಥೇರಾಸನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವತ್ಥೇಸು ದೀಯಮಾನೇಸು ಅಲಸಜಾತಿಕಾ ಮಹಾಥೇರಾ ಪಚ್ಛಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, "ಭನ್ತೇ, ವೀಸತಿವಸ್ಸಾನಂ ದೀಯತಿ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಠಿತಿಕಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ"ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ। ಠಿತಿಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ದತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಠಿತಿಕಾಯ ದಾತಬ್ಬಂ।

"ಅಸುಕವಿಹಾರೇ ಕಿರ ಬಹುಚೀವರಂ ಉಪ್ಪನ್ನ"ನ್ತಿ ಸುತ್ವಾ ಯೋಜನನ್ತರಿಕವಿಹಾರತೋಪಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಸಮ್ಪತ್ತಸಮ್ಪತ್ತಾನಂ ಠಿತಟ್ಠಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದಾತಬ್ಬಂ, ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯ** ಚೀವರಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾಯಂ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೭೯) ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏವಂ ವಿಹಾರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ "ಇಮಾನಿ ಚೀವರಾನಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ದಿನ್ನೇಸು ವಿನಿಚ್ಛಯಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಬಹಿಉಪಚಾರಸೀಮಾಯಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ದಿಸ್ವಾ "ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ದಿನ್ನೇಸು ವಿನಿಚ್ಛಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಂ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಏಕಾಬದ್ಧಪರಿಸಾಯ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ** ಸಚೇ ಯೋಜನಂ ಫರಿತ್ವಾ ಪರಿಸಾ ಠಿತಾ ಹೋತಿ, ಏಕಾಬದ್ಧಾ ಚೇ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಕಾಬದ್ಧತಾ ಚೇತ್ಥ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥಬ್ಭನ್ತರತೋ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತಬ್ಬಾ। ತೇನಾಹ **"ಯೇ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ।

ಉಭತೋಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಿನ್ನನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೭೯) "ಉಭತೋಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ದಿನ್ನಂ। "ದ್ವೇಧಾಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಮ್ಮಿ, ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಙ್ಘಾನಂ ದಮ್ಮಿ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಉಭತೋಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಿನ್ನಮೇವ ಹೋತಿ। **ಉಪಡ್ಢಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ, ಉಪಡ್ಢಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ದಾತಬ್ಬನ್ತಿ** ದ್ವೇ ಭಾಗೇ ಸಮೇ ಕತ್ವಾ ಏಕೋ ಭಾಗೋ ಭಿಕ್ಖೂನಂ, ಏಕೋ ಭಾಗೋ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ದಾತಬ್ಬೋ। **ಗಹೇತುಂ ಲಭತಿ** ಉಭತೋಸಙ್ಘಗ್ಗಹಣೇನ ಗಹಿತತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಚೇತಿಯಸ್ಸಾತಿ** ಥೂಪಾದಿನೋ। ತಞ್ಹಿ ಧಾತಾಯತನಾದಿಭಾವೇನ ಚಿತತ್ತಾ, ಲೋಕಸ್ಸ ಚಿತ್ತೀಕಾರಟ್ಠಾನತಾಯ ಚ **"ಚೇತಿಯ"**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ನ ಕೋಚಿ ವಿಸೇಸೋತಿ ಆಹ **"ಇಧ ಪನ ಚೇತಿಯಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ।

“ಉಭತೋಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ತುಯ್ಹಞ್ಚ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಚಾ”ತಿ ವುತ್ತೇ ಪನ ದ್ವಾವೀಸತಿಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಕತ್ವಾ ದಸ ಭಿಕ್ಖೂನಂ, ದಸ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ, ಏಕೋ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ, ಏಕೋ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ದಾತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಙ್ಘತೋಪಿ ಅತ್ತನೋ ವಸ್ಸಗ್ಗೇನ ಪುನ ಗಹೇತುಂ ಲಭತಿ, ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಏಕೋಯೇವ। ಅಯಂ ಪನ ವಾರೋ ಯಥಾವುತ್ತೇನೇವ ನಯೇನ ಞಾಯತೀತಿ ಕತ್ವಾ ಇಧ ನ ವುತ್ತೋ। **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೭೯) ಪನ ವುತ್ತೋಯೇವ।

ನ ಮಜ್ಝೇ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬಂ “ಭಿಕ್ಖುನೀನ”ನ್ತಿ ಪುಗ್ಗಲಿಕವಸೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ। **ಪುಗ್ಗಲೋ ವಿಸುಂ ನ ಲಭತೀ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯ ವಿಸುಂ ಪುಗ್ಗಲಿಕಕೋಟ್ಠಾಸಂ ನ ಲಭತಿ। **ಪಾಪುಣನಟ್ಠಾನತೋ ಏಕಮೇವ ಲಭತೀ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ವಸ್ಸಗ್ಗೇನ ಪತ್ತಬ್ಬಟ್ಠಾನತೋ ಏಕಮೇವ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಲಭತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಗ್ಗಹಣೇನ ಗಹಿತತ್ತಾ। “ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಭಿಕ್ಖುನೀನಞ್ಚ ತುಯ್ಹಞ್ಚ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಚಾ”ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಏಕಪುಗ್ಗಲಪಟಿವೀಸೋ ಲಬ್ಭತಿ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಿಸುಂ ನ ಲಬ್ಭತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏಕಂ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ದತ್ವಾ ಅವಸೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಚ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಚ ಗಣೇತ್ವಾ ಭಾಜೇತಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ **“ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಚಾತಿ ವುತ್ತೇ ಪನಾ”**ತಿಆದಿ।

ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪುಗ್ಗಲಚೇತಿಯಪರಾಮಸನಂ ಅನನ್ತರನಯಸದಿಸಮೇವಾತಿ ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಚ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಚ ಗಹಣಂ ಅನನ್ತರನಯಸದಿಸಮೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುನೀನಞ್ಚ ತುಯ್ಹಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುನೀನಞ್ಚ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಚ, ಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುನೀನಞ್ಚ ತುಯ್ಹಞ್ಚ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಚಾ”ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಏಕಪಟಿವೀಸೋ ಲಬ್ಭತಿ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಿಸುಂ ನತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖೂ ಚ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಚ ಗಣೇತ್ವಾವ ಭಾಜೇತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಿಸುಂ ನ ಲಬ್ಭತೀ**ತಿ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಿಸುಂ ಪಟಿವೀಸೋ ನ ಲಬ್ಭತಿ, ವಸ್ಸಗ್ಗೇನ ಏಕೋವ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಚಾ”ತಿ ವುತ್ತೇ ಪನ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ವಿಸುಂ ಪಟಿವೀಸೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಆಹ **“ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಪನ ಲಬ್ಭತೀ”**ತಿ। “ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ತುಯ್ಹಞ್ಚ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಚಾ”ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಚೇತಿಯಸ್ಸೇವ ವಿಸುಂ ಲಬ್ಭತಿ, ನ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ। **ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಪನ ಲಬ್ಭತಿಯೇವಾ**ತಿ “ಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಚ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಚಾ”ತಿ ವುತ್ತೇ ಪನ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ವಿಸುಂ ಪಟಿವೀಸೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಚ ತುಯ್ಹಞ್ಚ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಚಾ”ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಚೇತಿಯಸ್ಸೇವ ವಿಸುಂ ಲಬ್ಭತಿ, ನ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ। ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾಪಿ ಏವಮೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಏತ್ಥಾಹ - ಯಂ ಪನೇತರಹಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೭೯) ಪಣ್ಡಿತಮನುಸ್ಸಾ ಸಧಾತುಕಂ ಪಟಿಮಂ ವಾ ಚೇತಿಯಂ ವಾ ಠಪೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಉಭತೋಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಾನಂ ದೇನ್ತಿ, ಪಟಿಮಾಯ ವಾ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ವಾ ಪುರತೋ ಆಧಾರಕೇ ಪತ್ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣೋದಕಂ ದತ್ವಾ “ಬುದ್ಧಾನಂ ದೇಮಾ”ತಿ, ತತ್ಥ ಯಂ ಪಠಮಂ ಖಾದನೀಯಂ ಭೋಜನೀಯಂ ದೇನ್ತಿ, ವಿಹಾರಂ ವಾ ಆಹರಿತ್ವಾ “ಇದಂ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ದೇಮಾ”ತಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಞ್ಚ ಮಾಲಾಗನ್ಧಾದೀನಿ ಚ ದೇನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಕಥಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಮಾಲಾಗನ್ಧಾದೀನಿ ತಾವ ಚೇತಿಯೇ ಆರೋಪೇತಬ್ಬಾನಿ, ವತ್ಥೇಹಿ ಪಟಾಕಾ, ತೇಲೇನ ಪದೀಪಾ ಕಾತಬ್ಬಾ, ಪಿಣ್ಡಪಾತಮಧುಫಾಣಿತಾದೀನಿ ಪನ ಯೋ ನಿಬದ್ಧಚೇತಿಯಜಗ್ಗಕೋ ಹೋತಿ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ವಾ ಗಹಟ್ಠೋ ವಾ, ತಸ್ಸ ದಾತಬ್ಬಾನಿ। ನಿಬದ್ಧಜಗ್ಗಕೇ ಅಸತಿ ಆಹಟಭತ್ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಉಪಕಟ್ಠೇ ಕಾಲೇ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾಪಿ ವತ್ತಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿಯೇವ।

ಮಾಲಾಗನ್ಧಾದೀಸು ಚ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ “ಇದಂ ಹರಿತ್ವಾ ಚೇತಿಯಪೂಜಂ ಕರೋಥಾ”ತಿ ವುತ್ತೇ ದೂರಮ್ಪಿ ಹರಿತ್ವಾ ಪೂಜೇತಬ್ಬಂ। “ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಹರಾ”ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಹರಿತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಪನ “ಅಹಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಾಮಿ, ಆಸನಸಾಲಾಯಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಅತ್ಥಿ, ತೇ ಹರಿಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ ವುತ್ತೇ “ಭನ್ತೇ, ತುಯ್ಹಂಯೇವ ದಮ್ಮೀ”ತಿ ವದತಿ, ಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಅಥ ಪನ “ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಹರನ್ತಸ್ಸ ಗಚ್ಛತೋ ಅನ್ತರಾವ ಕಾಲೋ ಉಪಕಟ್ಠೋ ಹೋತಿ, ಅತ್ತನೋ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

ವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಮ್ಮೀತಿ ವದತೀತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೭೯) “ವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಸಙ್ಘಸ್ಸ ಇಮಾನಿ ಚೀವರಾನಿ ದಮ್ಮೀ”ತಿ ವದತಿ। **ತೇಸಂ ಬಹಿಸೀಮಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಪಾಪುಣಾತೀ**ತಿ ಅತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ಬಹಿಸೀಮಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಯಾವ ಕಥಿನಸ್ಸ ಉಬ್ಭಾರಾ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತಸ್ಮಾ

ದಿಸಾಪಕ್ಕನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಸತಿ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕೇ ದಾತಬ್ಬಂ। ಅನತ್ಥತೇ ಪನ ಕಥಿನೇ ಅನ್ತೋಹೇಮನ್ತೇ, ಏವಞ್ಚ ಪನ ವತ್ವಾ ದಿನ್ನಂ ಪಚ್ಛಿಮವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಪಾಪುಣಾತಿ। **ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚೀತಿ** ಯೇಸು ಕೇಸುಚಿ ವಿಹಾರೇಸು। **ಏವಂ ವದತೀತಿ** "ವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ವದತಿ। ತತ್ರ ಸಮ್ಮುಖೀಭೂತಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಾಪುಣಾತಿ ಪಿಟ್ಠಿಸಮಯೇ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ। ಸಚೇ ಪನ "ವಸ್ಸಂ ವಸನ್ತಾನಂ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ವದತಿ, ಅನ್ತೋವಸ್ಸೇಯೇವ ವಸ್ಸಂ ವಸನ್ತಾವ ಲಭನ್ತಿ, ಛಿನ್ನವಸ್ಸಾ ನ ಲಭನ್ತಿ। ಚೀವರಮಾಸೇ ಪನ "ವಸ್ಸಂ ವಸನ್ತಾನಂ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಪಚ್ಛಿಮಿಕಾಯ ವಸ್ಸೂಪಗತಾನಂಯೇವ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಪುರಿಮಿಕಾಯ ವಸ್ಸೂಪಗತಾನಞ್ಚ ಛಿನ್ನವಸ್ಸಾನಞ್ಚ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ।

ಚೀವರಮಾಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಹೇಮನ್ತಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮೋ ದಿವಸೋ, ತಾವ "ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಂ ದೇಮಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಕಥಿನಂ ಅತ್ಥತಂ ವಾ ಹೋತು, ಅನತ್ಥತಂ ವಾ, ಅತೀತವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಾನಂಯೇವ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಗಿಮ್ಹಾನಂ ಪಠಮದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವುತ್ತೇ ಪನ ಮಾತಿಕಾ ಆರೋಪೇತಬ್ಬಾ "ಅತೀತವಸ್ಸಾವಾಸಸ್ಸ ಪಞ್ಚ ಮಾಸಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ, ಅನಾಗತೋ ಚತುಮಾಸಚ್ಚಯೇನ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಕತರವಸ್ಸಾವಾಸಸ್ಸ ದೇಸೀ"ತಿ। ಸಚೇ "ಅತೀತವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಾನಂ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ವದತಿ, ತಂಅನ್ತೋವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಾನಮೇವ ಪಾಪುಣಾತಿ, ದಿಸಾ ಪಕ್ಕನ್ತಾನಮ್ಪಿ ಸಭಾಗಾ ಗಣ್ಹಿತುಂ ಲಭನ್ತಿ।

ಸಚೇ "ಅನಾಗತೇ ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಂ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ವದತಿ, ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕದಿವಸೇ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಅಥ "ಅಗುತ್ತೋ ವಿಹಾರೋ, ಚೋರಭಯಂ ಅತ್ಥಿ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಠಪೇತುಂ, ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ವಾ ಆಹಿಣ್ಡಿತು"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ "ಸಮ್ಪತ್ತಾನಂ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ವದತಿ, ಭಾಜೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ವದತಿ "ಇತೋ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ತತಿಯೇ ವಸ್ಸೇ ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಂ ನ ದಿನ್ನಂ, ತಂ ದಮ್ಮೀ"ತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತೋವಸ್ಸೇ ವುಟ್ಠಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಸಚೇ ತೇ ದಿಸಾ ಪಕ್ಕನ್ತಾ, ಅಞ್ಞೋ ವಿಸ್ಸಾಸಿಕೋ ಗಣ್ಹಾತಿ, ದಾತಬ್ಬಂ। ಅಥ ಏಕೋಯೇವ ಅವಸಿಟ್ಠೋ, ಸೇಸಾ ಕಾಲಙ್ಕತಾ, ಸಬ್ಬಂ ಏಕಸ್ಸೇವ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಸಚೇ ಏಕೋಪಿ ನತ್ಥಿ, ಸಙ್ಘಿಕಂ ಹೋತಿ, ಸಮ್ಮುಖೀಭೂತೇಹಿ ಭಾಜಿತಬ್ಬಂ।

ಯೇಹಿ ನಿಮನ್ತಿತೇಹಿ ಯಾಗು ಪೀತಾತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೭೯) ನಿಮನ್ತಿತೇಹಿ ಯೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಯಾಗು ಪೀತಾ, ಯೇಹಿ ಪನ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವತ್ತೇನ ಘರದ್ವಾರೇನ ಗಚ್ಛನ್ತೇಹಿ ವಾ ಘರಂ ಪವಿಟ್ಠೇಹಿ ವಾ ಯಾಗು ಲದ್ಧಾ, ಯೇಸಂ ವಾ ಆಸನಸಾಲತೋ ಪತ್ತಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ನೀತಾ, ಯೇಸಂ ವಾ ಥೇರೇಹಿ ಪೇಸಿತಾ, ತೇಸಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಸಚೇ ಪನ ನಿಮನ್ತಿತಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಬಹೂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅನ್ತೋಗೇಹಞ್ಚ ಬಹಿಗೇಹಞ್ಚ ಪೂರೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾ, ದಾಯಕೋ ಚ ಏವಂ ವದತಿ "ನಿಮನ್ತಿತಾ ವಾ ಹೋನ್ತು, ಅನಿಮನ್ತಿತಾ ವಾ, ಯೇಸಂ ಮಯಾ ಯಾಗು ದಿನ್ನಾ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ಇಮಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ಹೋನ್ತೂ"ತಿ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಯೇಹಿ ಪನ ಥೇರಾನಂ ಹತ್ಥತೋ ಯಾಗು ಲದ್ಧಾ, ತೇಸಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಅಥ ಸೋ "ಯೇಹಿ ಮಯ್ಹಂ ಯಾಗು ಪೀತಾ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ಹೋತೂ"ತಿ ವದತಿ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। **ಭತ್ತಖಜ್ಜಕಾದೀಹೀತಿ** ಏತ್ಥ **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನಪಿ ಚೀವರಸೇನಾಸನಭೇಸಜ್ಜಾನಂ ಗಹಣಂ।

ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸಾತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೭೯) ಸಮ್ಮುಖಾಸಮ್ಮುಖಭೂತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ। ತೇನಾಹ **"ಇದಂ ಚೀವರ"**ನ್ತಿಆದಿ। ಸಚೇ ಪನ "ಇದಂ ತುಮ್ಹಾಕಞ್ಚೇವ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾನಞ್ಚ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ಏವಂ ವದತಿ, ಥೇರಸ್ಸ ಚ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾನಞ್ಚ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಉದ್ದೇಸಂ ಗಹೇತುಂ ಆಗತೋ, ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಚ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಸಾಪಿ ಪಾಪುಣಾತಿ। ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ನಿಬದ್ಧಚಾರಿಕಭಿಕ್ಖೂನಂ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಉದ್ದೇಸನ್ತೇವಾಸಿಕಾನಂ ವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಉದ್ದೇಸಪರಿಪುಚ್ಛಾದೀನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। **ಏತ್ಥಾತಿ** ಅಟ್ಠಸು ಮಾತಿಕಾಸು। ಯದಿ ಪನ ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪಕಥಾ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ಕಥಂ ಞಾತಬ್ಬೋತಿ ಆಹ **"ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ ವುತ್ತೋ"**ತಿ। ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ ಚೀವರಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾಯಂ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೭೯) ವುತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

“ಞಾತಕೇಹಿ ವಾ ಮೇ ಚೀವರತ್ಥಾಯ ಪೇಸಿತಂ, ಮಿತ್ತೇಹಿ ವಾ ಪೇಸಿತಂ, ತೇ ಆಭತೇ ಚೀವರೇ ದಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ ಏವಂ ಞಾತಿತೋ ವಾ ಮಿತ್ತತೋ ವಾ ಪಚ್ಚಾಸಾ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡೇನಾ**ತಿ ಕಪ್ಪಾಸಸುತ್ತಾದಿನಾ ಅತ್ತನೋ ಧನೇನ। **ಸಣ್ಹ**ನ್ತಿ ಸುಖುಮಂ। **ಅಞ್ಞಂ ಪಚ್ಚಾಸಾಚೀವರಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಏವ ಕಾಲಬ್ಭನ್ತರೇ ಕಾರೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಂ ಮೂಲಚೀವರಸದಿಸಂ ಪಚ್ಚಾಸಾಚೀವರಂ ಲಭಿತ್ವಾಯೇವ ಮಾಸಬ್ಭನ್ತರೇ ಕಾರೇತಬ್ಬಂ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಸತಿಯಾಯೇವ ಪಚ್ಚಾಸಾಯ, ಅಸತಿಯಾ ಪನ ಪಚ್ಚಾಸಾಯ ಮೂಲಚೀವರಂ ದಸಾಹಂ ಚೇ ಸಮ್ಪತ್ತಂ, ತದಹೇವ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ **“ಸಚೇ ನ ಲಭತೀ”**ತಿಆದಿ। **ಪಚ್ಚಾಸಾಚೀವರಮ್ಪಿ ಪರಿಕ್ಖಾರಚೋಳಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಪಠಮತರಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಥೂಲಪಚ್ಚಾಸಾಚೀವರಮ್ಪಿ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಪಿ-**ಸದ್ದೇನ ನ ಕೇವಲಂ ಮೂಲಚೀವರಮೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಅಕಾಲಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಪುರಾಣಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

“ಅಮ್ಹಾಕಮೇವ ಞಾತೀ”ತಿ ಞಾಯತೀತಿ **ಞಾತಿ,** ಸಾವ **ಞಾತಿಕಾ,** ನ ಞಾತಿಕಾ **ಅಞ್ಞಾತಿಕಾ,** ತಾಯ ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ। ತೇನಾಹ **“ನ ಞಾತಿಕಾಯಾ”**ತಿ। **ಮಾತಿತೋ ವಾ ಪಿತಿತೋ ವಾ**ತಿ ಮಾತಿಪಕ್ಖತೋ ವಾ ಪಿತಿಪಕ್ಖತೋ ವಾ। **ಯಾವ ಸತ್ತಮಂ ಯುಗ**ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೫೦೩-೫೦೫) ಯಾವ ಸತ್ತಮಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ, ಸತ್ತಮಾಯ ವಾ ಇತ್ಥಿಯಾ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ, ಯಾವ ಪಿತಾಮಹಯುಗಂ ಪಿತಾಮಹಿಯುಗಂ ಮಾತಾಮಹಯುಗಂ ಮಾತಾಮಹಿಯುಗನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಥ ವಾ **ಯಾವ ಸತ್ತಮಂ ಯುಗ**ನ್ತಿ ಯಾವ ಸತ್ತಮದ್ವನ್ದನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯುಗ**ಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ಏಕಸೇಸನಯೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ “ಯುಗೋ ಚ ಯುಗೋ ಚ **ಯುಗಾ**”ತಿ। ಏವಞ್ಹಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ದ್ವನ್ದಂ ಗಹಿತಂ ಹೋತಿ। **ಕೇನಚಿ ಆಕಾರೇನ ಅಸಮ್ಬದ್ಧಾಯಾ**ತಿ ಭಾತುಭಗಿನಿಭಾಗಿನೇಯ್ಯಪುತ್ತಪಪುತ್ತಾದೀಸು ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಆಕಾರೇನ ಅಸಮ್ಬದ್ಧಾಯ। ಪಿತಾ, ಪಿತುಪಿತಾ, ತಸ್ಸ ಪಿತಾ, ತಸ್ಸಾಪಿ ಪಿತಾತಿ ಏವಂ ಯಾವ ಸತ್ತಮಾ ಯುಗಾ, ಪಿತಾ, ಪಿತುಮಾತಾ, ತಸ್ಸಾ ಪಿತಾ ಚ ಮಾತಾ ಚ ಭಾತಾ ಚ ಭಗಿನೀ ಚ, ಪುತ್ತಾ ಚ, ಧೀತರೋ ಚಾತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಉದ್ಧಞ್ಚ ಅಧೋ ಚ ಯಾವ ಸತ್ತಮಾ ಯುಗಾ, ಪಿತಾ, ಪಿತುಭಾತಾ, ಪಿತುಭಗಿನೀ, ಪಿತುಪುತ್ತಾ, ಪಿತುಧೀತರೋ, ತೇಸಮ್ಪಿ ಪುತ್ತಧೀತುಪರಮ್ಪರಾತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಯಾವ ಸತ್ತಮಾ ಯುಗಾ, ಮಾತಾ, ಮಾತುಮಾತಾ, ತಸ್ಸಾ ಮಾತಾ, ತಸ್ಸಾಪಿ ಮಾತಾತಿ ಏವಂ ಯಾವ ಸತ್ತಮಾ ಯುಗಾ, ಮಾತಾ, ಮಾತುಪಿತಾ, ತಸ್ಸ ಪಿತಾ ಚ ಮಾತಾ ಚ ಭಾತಾ ಚ ಭಗಿನೀ ಚ ಪುತ್ತಾ ಚ ಧೀತರೋ ಚಾತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಉದ್ಧಞ್ಚ ಅಧೋ ಚ ಯಾವ ಸತ್ತಮಾ ಯುಗಾ, ಮಾತಾ, ಮಾತುಭಾತಾ, ಮಾತುಭಗಿನೀ, ಮಾತುಪುತ್ತಾ, ಮಾತುಧೀತರೋ , ತೇಸಮ್ಪಿ ಪುತ್ತಧೀತುಪರಮ್ಪರಾತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಯಾವ ಸತ್ತಮಾ ಯುಗಾ, ತಾವ ನೇವ ಮಾತುಸಮ್ಬನ್ಧೇನ, ನ ಪಿತುಸಮ್ಬನ್ಧೇನ ಯಾ ಸಮ್ಬದ್ಧಾ, ಸಾ **“ಅಞ್ಞಾತಿಕಾ ನಾಮಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಸಾಕಿಯಾನಿಯೋ ವಿಯಾತಿ ಪಞ್ಚಸತಮತ್ತಾ ಸಾಕಿಯಾನಿಯೋ ವಿಯ। ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಞ್ಚೇತಂ, ತಸ್ಮಾ ಭಿಕ್ಖುಭಾವೇ ಠತ್ವಾ ಪರಿವತ್ತಲಿಙ್ಗಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋಪಿ ಇಧ ಸುದ್ಧಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇ “ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾ” ಇಚ್ಚೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಉಭತೋಸಙ್ಘೇ ವಾ**ತಿ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘೇ ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥೇನ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇ ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥೇನಾತಿ ಏವಂ ಉಭತೋಸಙ್ಘೇ ವಾ। **ಪುರಾಣಚೀವರ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಚೀವರ**ನ್ತಿ ನಿವಾಸನಪಾರುಪನುಪಗಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ಆಹ **“ರಜಿತ್ವಾ”**ತಿಆದಿ। **ಕಪ್ಪಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಕಪ್ಪಬಿನ್ದುಂ ದತ್ವಾ। “ಇಮಿನಾ ಅದಿನ್ನಕಪ್ಪಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯವತ್ಥು ನ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತೀ”ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೫೦೫) ವದನ್ತಿ। **ಪರಿಭೋಗಸೀಸೇನಾ**ತಿ ಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ಪರಿಭೋಗಸೀಸೇನ। **ಅಂಸೇ**ತಿ ಜತ್ತುಮ್ಹಿ। **ಮತ್ಥಕೇ**ತಿ ಸೀಸಮತ್ಥಕೇ। ಸಚೇ ಪನ ಪಚ್ಚತ್ಥರಣಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾ ಕತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜತಿ, ಹತ್ಥೇಹಿ ವಾ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಆಕಾಸೇ ವಿತಾನಂ ಕತ್ವಾ ಸೀಸೇನ ಅಸಮ್ಫುಸನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಅಯಂ ಪರಿಭೋಗೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ।

ಕಾಯವಿಕಾರಂ ವಾ ಕರೋತೀತಿ ಯಥಾ ಸಾ “ಧೋವಾಪೇತುಕಾಮೋ ಅಯ್ಯ”ನ್ತಿ ಜಾನಾತಿ, ಏವಂ ಕಾಯವಿಕಾರಂ ಕರೋತಿ। **“ಅನ್ತೋದ್ವಾದಸಹತ್ಥೇ ಓಕಾಸೇ ಠತ್ವಾ ಉಪರಿ ವಾ ಖಿಪತೀ”**ತಿ ಇಮಿನಾ ಉಪಚಾರಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಓರತೋ ಖಿಪನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ

ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವಾ ಹತ್ಥೇ ಪೇಸೇತೀತಿ** ಅನ್ತೋದ್ವಾದಸಹತ್ಥೇ ಓಕಾಸೇ ಠತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖಮಾನಸಾಮಣೇರಸಾಮಣೇರಿಉಪಾಸಕಇತ್ಥಿಯಾದೀಸು ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ವಾ ಪೇಸೇತಿ। **ಸೋತಿ** ಉಪಾಸಕೋ ಚ ಸಾಮಣೇರೋ ಚ। **ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಧೋವತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಉಪಾಸಕೋ ಲಿಙ್ಗೇ ಪರಿವತ್ತೇ ಭಿಕ್ಖುನೀಸು ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಧೋವತಿ, ಸಾಮಣೇರೋ ಲಿಙ್ಗೇ ಪರಿವತ್ತೇ ಭಿಕ್ಖುನೀಸು ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಧೋವತೀತಿ ಯಥಾಯೋಗಂ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಸಚೇ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಹತ್ಥೇ ದಿನ್ನಂ ಹೋತಿ, ಸಚೇ ಲಿಙ್ಗೇ ಪರಿವತ್ತೇ ಧೋವತಿ, ವಟ್ಟತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ಏಕಸ್ಸ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ನಿಸ್ಸಜ್ಜನಾಭಾವತೋ ತೀಣಿಪಿ ಕಾರೇನ್ತಸ್ಸ ಏಕೇನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ, ದ್ವೀಹಿ ದ್ವೇ ದುಕ್ಕಟಾನಿ। ದ್ವೇ ಕಾರೇನ್ತಸ್ಸ ಏಕೇನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ, ದುತಿಯೇನ ದುಕ್ಕಟಂ। ತೇನಾಹ **"ಧೋವನಾದೀನಿ ತೀಣೀ"**ತಿಆದಿ। **"ಏಕೇನ ವತ್ಥುನಾ"**ತಿ ಪಠಮಂ ಕತ್ವಾ ನಿಟ್ಠಾಪಿತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಸಚೇ ಪನ "ಇಮಂ ಚೀವರಂ ರಜಿತ್ವಾ ಧೋವಿತ್ವಾ ಆನೇಹೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಸಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಪಠಮಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ರಜತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೇನ ದುಕ್ಕಟಮೇವ, ಏವಂ ಸಬ್ಬೇಸು ವಿಪರೀತವಚನೇಸು ನಯೋ ನೇತಬ್ಬೋ। ಸಚೇ ಪನ "ಧೋವಿತ್ವಾ ಆನೇಹೀ"ತಿ ವುತ್ತಾ ಧೋವತಿ ಚೇವ ರಜತಿ ಚ, ಧೋವಾಪನಪಚ್ಚಯಾ ಏವ ಆಪತ್ತಿ, ರಜನೇ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ತೇನಾಹ **"ಸಚೇ ಪನ'ಧೋವಾ'ತಿ ವುತ್ತಾ"**ತಿಆದಿ। ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಸೇನ ಏಕತೋ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾಯ ಧೋವಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ಯಥಾವತ್ಥುಕಮೇವಾತಿ ಆಹ **"ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘವಸೇನಾ"**ತಿಆದಿ।

ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವಾ ಸನ್ತಕನ್ತಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ ಪುರಾಣಚೀವರಂ ಧೋವಾಪೇನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಸೀದನಪಚ್ಚತ್ಥರಣನ್ತಿ** ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಸನ್ತಕಂ ನಿಸೀದನಞ್ಚೇವ ಪಚ್ಚತ್ಥರಣಞ್ಚ। ನಿವಾಸನಪಾರುಪನುಪಗಸ್ಸೇವ ಚ ಇಧ "ಪುರಾಣಚೀವರ"ನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಮ್ಪಿ ನಿಸೀದನಪಚ್ಚತ್ಥರಣಂ ಧೋವಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಮೇವ ಹೋತಿ, ನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ। **ಅವುತ್ತಾ ವಾ ಧೋವತೀತಿ** ಉದ್ದೇಸಾಯ ವಾ ಓವಾದಾಯ ವಾ ಆಗತಾ ಕಿಲಿಟ್ಠಚೀವರಂ ದಿಸ್ವಾ ಠಪಿತಟ್ಠಾನತೋ ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ, "ದೇಥ ಅಯ್ಯ, ಧೋವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಹರಾಪೇತ್ವಾ ವಾ ಧೋವತಿ ಚೇವ ರಜತಿ ಚ ಆಕೋಟೇತಿ ಚ, ಅಯಂ **ಅವುತ್ತಾ ಧೋವತಿ** ನಾಮ। ಯಾಪಿ "ಇಮಂ ಚೀವರಂ ಧೋವಾ"ತಿ ದಹರಂ ವಾ ಸಾಮಣೇರಂ ವಾ ಆಣಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ "ಆಹರಥಯ್ಯ, ಅಹಂ ಧೋವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಧೋವತಿ, ತಾವಕಾಲಿಕಂ ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಧೋವಿತ್ವಾ ರಜಿತ್ವಾ ದೇತಿ, ಅಯಮ್ಪಿ **ಅವುತ್ತಾ ಧೋವತಿ** ನಾಮ।

ಅಞ್ಞಂ ವಾ ಪರಿಕ್ಖಾರನ್ತಿ ಉಪಾಹನತ್ಥವಿಕಪತ್ತತ್ಥವಿಕಅಂಸಬದ್ಧಕಕಾಯಬನ್ಧನಮಞ್ಚಪೀಠತಟ್ಟಿಕಾದಿಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ। **"ಉಪಚಾರೇ ಠತ್ವಾ"**ತಿ ವಚನತೋ ಪೇಸಿತ್ವಾ ಧೋವನೇಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ। **ಉಪಚಾರೇತಿ** ಅನ್ತೋದ್ವಾದಸಹತ್ಥೇ ಓಕಾಸೇ।

ಪುರಾಣಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಚೀವರಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಛನ್ನನ್ತಿ ಖೋಮಾದೀನಂ ಛನ್ನಂ ಚೀವರಾನಂ ಮಜ್ಝೇ। **ಉಪಚಾರಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾತಿ** ದ್ವಾದಸಹತ್ಥೂಪಚಾರಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ। **ಪಿ-**ಸದ್ದೇನ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇನ್ತಸ್ಸ ಚತಸ್ಸೋ ಪರಿಸಾ ಚೀವರಾನಿ ಚ ನಾನಾವಿರಾಗವತ್ಥಾನಿ ಚ ಆಹರಿತ್ವಾ ಪಾದಮೂಲೇ ಠಪೇನ್ತಿ, ಉಪಚಾರೇ ವಾ ಠತ್ವಾ ಉಪರಿ ಖಿಪನ್ತಿ, **"ಸಚೇ ಸಾದಿಯತಿ, ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಮೇವಾ"**ತಿ ಏತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಖಿಪತೂತಿ** ದಿವಾ ವಾ ರತ್ತಿಭಾಗೇ ವಾ ಖಿಪತು। **ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತೀತಿ** ಕಿಞ್ಚಾಪಿ "ಇದಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ, ಇದಂ ಅಞ್ಞೇಸ"ನ್ತಿ ಞಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ತಥಾಪಿ ಅಚಿತ್ತಕಭಾವೇನ ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ। **ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಪನ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸಾತಿ** ಸಿಕ್ಖಮಾನಸಾಮಣೇರಸಾಮಣೇರಿಉಪಾಸಕಉಪಾಸಿಕಾದೀಸು ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ। **ಠಪಿತನ್ತಿ** ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಠಪಿತಂ। **ಪಂಸುಕೂಲಂ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾತಿ** "ಅಸ್ಸಾಮಿಕಂ ಇದ"ನ್ತಿ ಸಞ್ಞಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ। ಅಸ್ಸಾಮಿಕಞ್ಹಿ "ಪಂಸುಕೂಲ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇಮಿನಾ "ಅಮ್ಹಾಕಮತ್ಥಾಯ ಠಪಿತ"ನ್ತಿಆದಿಕಾಯ ಸಞ್ಞಾಯ ಗಹೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಞ್ಞತ್ರ ಪಾರಿವತ್ತಕಾತಿ** ಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬಂ **ಪರಿವತ್ತಂ,** ಪರಿವತ್ತಮೇವ **ಪಾರಿವತ್ತಕಂ,** ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ದಿಯ್ಯಮಾನಂ, ತಂ ವಿನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಯಂ ಅನ್ತಮಸೋ**

ಹರೀಟಕಕ್ಖಣ್ಡಮ್ಪಿ"ತಿಆದಿ। **ಆಭೋಗಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಚಿತ್ತೇನ ಸಮನ್ನಾಹರಿತ್ವಾ। ಸಚೇ ಭಿಕ್ಖುನೀ ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಮ್ಪಿ ದೇತಿ, ತಮ್ಪಿ ಯಥಾವುತ್ತವಿಧಾನಂ ಅಕತ್ವಾ ಗಹೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪಟಿಲಾಭೇನಾತಿ ಗಹಣೇನ। **ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯ**ನ್ತಿ ತೀಣಿ ಪರಿಮಾಣಾನಿ ಅಸ್ಸಾತಿ **ತಿಕಂ,**ತಿಕಞ್ಚ ತಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಞ್ಚಾತಿ **ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ,** ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ ಞಾತಿಕಸಞ್ಞಿವೇಮತಿಕಅಞ್ಞಾತಿಕಸಞ್ಞೀನಂ ವಸೇನ ತೀಣಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏಕತೋಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾಯಾ**ತಿ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾಯ। ತಾಯ ಹಿ ಹತ್ಥತೋ ಅಞ್ಞತ್ರ ಪಾರಿವತ್ತಕಾ ಚೀವರಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾಯ ಪನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವ। **"ಪತ್ತತ್ಥವಿಕಾದಿಮ್ಹಿ ಚ ಅನಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಪರಿಕ್ಖಾರೇ**"ತಿ ಇಮಿನಾ ಭಿಸಿಚ್ಛವಿಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಸಾ ಹಿ ಮಹನ್ತಾಪಿ ಸೇನಾಸನಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ ಚೀವರಸಙ್ಖ್ಯಂ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ ನೇವ ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪಗಾ, ನ ವಿಕಪ್ಪನುಪಗಾ ಚ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** "ಸಚೇಪಿ ಮಞ್ಚಪ್ಪಮಾಣಾ ಭಿಸಿಚ್ಛವಿ ಹೋತಿ, ವಟ್ಟತಿಯೇವಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೫೧೪)। "ಹತ್ಥತೋ ಚೀವರಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀ"ತಿ ವಚನತೋ ಪನ ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಪೇಸಿತಗ್ಗಹಣೇಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಪಟಿಗ್ಗಹಣತೋ, ಪರಿವತ್ತನಾಕರಣತೋ ಚ **ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯಂ।**

ಚೀವರಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಅಞ್ಞಾತಕವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಗೇಹಸ್ಸ ಪತಿ ಜೇಟ್ಠೋತಿ **ಗಹಪತಿ,** ತಂ ಗಹಪತಿಂ, ಇಧ ಪನ ಅಪಬ್ಬಜಿತೋ ಯೋ ಕೋಚಿ ಮನುಸ್ಸೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತೇನಾಹ **"ಭಿಕ್ಖೂಸು ಅಪಬ್ಬಜಿತಮನುಸ್ಸ**"ನ್ತಿ। ಏಸೇವ ನಯೋ **ಗಹಪತಾನಿ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ। **"ವಿಞ್ಞಾಪೇಯ್ಯಾ**"ತಿ ಇದಂ ಸುದ್ಧಕತ್ತುಅತ್ಥೇ ಚ ಹೇತುಕತ್ತುಅತ್ಥೇ ಚ ವತ್ತತೀತಿ ಆಹ **"ಯಾಚೇಯ್ಯ ವಾ ಯಾಚಾಪೇಯ್ಯ ವಾ**"ತಿ। **ಯಾಚಾಪನ**ಞ್ಚೇತ್ಥ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಏವಞ್ಚ ಪನ ಕತ್ವಾ "ಅನಾಣತ್ತಿಕ"ನ್ತಿ ಇದಂ ಸಮತ್ಥಿತಂ ಹೋತಿ। **ಅಞ್ಞತ್ರ ಸಮಯಾ**ತಿ ಸಮೇತಿ ಏತ್ಥ, ಏತೇನ ವಾ ಸಂಗಚ್ಛತಿ ಸತ್ತೋ, ಸಭಾವಧಮ್ಮೋ ವಾ ಸಹಜಾತಾದೀಹಿ, ಉಪ್ಪಾದಾದೀಹಿ ವಾತಿ **ಸಮಯೋ,** ಕಾಲೋ, ಧಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿಮತ್ತತಾಯ ಅತ್ಥತೋ ಅಭೂತೋಪಿ ಹಿ ಕಾಲೋ ಧಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಅಧಿಕರಣಂ, ಕರಣಂ ವಿಯ ಚ ಕಪ್ಪನಾಮತ್ತಸಿದ್ಧೇನ ರೂಪೇನ ವೋಹರೀಯತಿ, ತಂ ಸಮಯಂ ಠಪೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಯೋ ಅಚ್ಛಿನ್ನಚೀವರೋ ವಾ ಹೋತೀ**"ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ ರಾಜಾದೀಸು ಯೇಹಿ ಕೇಹಿಚಿ ಅಚ್ಛಿನ್ನಂ ಚೀವರಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಅಚ್ಛಿನ್ನಚೀವರೋ।** ಯಥಾಹ "ಅಚ್ಛಿನ್ನಚೀವರೋ ನಾಮ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಚೀವರಂ ಅಚ್ಛಿನ್ನಂ ಹೋತಿ, ರಾಜೂಹಿ ವಾ ಚೋರೇಹಿ ವಾ ಧುತ್ತೇಹಿ ವಾ ಯೇಹಿ ಕೇಹಿಚಿ ವಾ ಅಚ್ಛಿನ್ನಂ ಹೋತೀ"ತಿ। ಅಗ್ಗಿಆದೀಸು ಯೇನ ಕೇನಚಿ ನಟ್ಠಂ ಚೀವರಮೇತಸ್ಸಾತಿ **ನಟ್ಠಚೀವರೋ।** ಯಥಾಹ "ನಟ್ಠಚೀವರೋ ನಾಮ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಚೀವರಂ ಅಗ್ಗಿನಾ ವಾ ದಡ್ಢಂ ಹೋತಿ, ಉದಕೇನ ವಾ ವೂಳ್ಹಂ ಹೋತಿ, ಉನ್ದೂರೇಹಿ ವಾ ಉಪಚಿಕಾಹಿ ವಾ ಖಾಯಿತಂ ಹೋತಿ , ಪರಿಭೋಗಜಿಣ್ಣಂ ವಾ ಹೋತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೧೭)। **ಸಮಯಾ**ತಿ ಅಞ್ಞತ್ರಸದ್ದಾಪೇಕ್ಖಾಯ ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನನ್ತಿ ಆಹ **"ತಂ ಸಮಯ"ನ್ತಿ। ಅಞ್ಞಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ।

ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ಅಞ್ಞಾತಕೇ ಅಞ್ಞಾತಕಸಞ್ಞಿವೇಮತಿಕಞ್ಞಾತಕಸಞ್ಞೀನಂ ವಸೇನ ತೀಣಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ। **ಸಮಯೇ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತೇ ಅಚ್ಛಿನ್ನಚೀವರಕಾಲೇ ಚ ನಟ್ಠಚೀವರಕಾಲೇ ಚ। **ಞಾತಕಪ್ಪವಾರಿತೇ ವಾ ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತ**ಸ್ಸಾತಿ ಞಾತಕೇ, ಪವಾರಿತೇ ಚ "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸನ್ತಕಂ ದೇಥಾ"ತಿ ಯಾಚನ್ತಸ್ಸ। ಏತ್ಥ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೫೨೦) ಚ ಸಙ್ಘವಸೇನ ಪವಾರಿತೇ ಪಮಾಣಮೇವ ಯಾಚಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಪುಗ್ಗಲಿಕವಸೇನ ಪವಾರಿತೇ ಪನ ಯಂ ಯಂ ಪವಾರೇನ್ತಿ, ತಂ ತಮೇವ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬಂ। ಯೋ ಹಿ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಪವಾರೇತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಕಾಲಾನುಕಾಲಂ ಚೀವರಾದೀನಿ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಯಾಗುಭತ್ತಾದೀನಿ ದೇತಿ, ಏವಂ ಯೇನ ಯೇನ ಅತ್ಥೋ, ತಂ ತಂ ದೇತಿ, ತಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಪನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ಯೋ ಪನ ಪವಾರೇತ್ವಾ ಬಾಲತಾಯ ವಾ ಸತಿಸಮ್ಮೋಸೇನ ವಾ ನ ದೇತಿ, ಸೋ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬೋ। ಯೋ "ಮಯ್ಹಂ ಗೇಹಂ ಪವಾರೇಮೀ"ತಿ ವದತಿ, ತಸ್ಸ ಗೇಹಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಯಥಾಸುಖಂ ನಿಸೀದಿತಬ್ಬಂ ನಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ, ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಯೋ ಪನ "ಯಂ ಮಯ್ಹಂ ಗೇಹೇ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಪವಾರೇಮೀ"ತಿ

ವದತಿ, ಯಂ ತತ್ಥ ಕಪ್ಪಿಯಂ, ತಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬಂ। ಗೇಹೇ ಪನ ನಿಸೀದಿತುಂ ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿತುಂ ವಾ ನ ಲಬ್ಭತಿ। **ತಸ್ಸೇವತ್ಥಾಯಾತಿ** "ಅಞ್ಞಸ್ಸಾ"ತಿ ಲದ್ಧವೋಹಾರಸ್ಸ ತಸ್ಸೇವ ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತಸ್ಸ ವಾ ಧಮ್ಮರಕ್ಖಿತಸ್ಸ ವಾ ಅತ್ಥಾಯ। **ಅತ್ತನೋ ಧನೇನ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಅತ್ತನೋ ಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡೇನ ಕಪ್ಪಿಯವೋಹಾರೇನೇವ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಚೇತಾಪೇನ್ತಸ್ಸ, ಪರಿವತ್ತಾಪೇನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಞ್ಞಾತಕವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ತತುತ್ತರಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ತಂ-ಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ಪಕತತ್ಥವಚನೋ। **ಚೇತಿ** ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ಚೇತಿ** ವಾ ಯದೀತಿ ಅತ್ಥೋ, ತಸ್ಸ "ಪವಾರೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಪವಾರೇಯ್ಯ ಚೇತಿ** ಯದಿ ಪವಾರೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **"ಅಭೀತಿ ಉಪಸಗ್ಗೋ"**ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೧.೫೨೩-೫೨೪) ಇಮಿನಾ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥವಿಸೇಸಾಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನಾಹ **"ಹರಿತುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ। **ಪವಾರ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಇಚ್ಛಾಯಂ ವತ್ತಮಾನತ್ತಾ **"ಇಚ್ಛಾಪೇಯ್ಯಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಇಚ್ಛಂ ಉಪ್ಪಾದೇಯ್ಯಾತಿ** ಪಚ್ಚಯೇ ಇಚ್ಛಂ ಉಪ್ಪಾದೇಯ್ಯ। ಉಪನಿಮನ್ತನಾಯೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತೇನಾಹ **"ಯಾವತ್ತಕ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ನೇಕ್ಖಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ। **ದಟ್ಠೂತಿ** ದಟ್ಠುಂ। ಛನ್ದಾನುರಕ್ಖಣತ್ಥಞ್ಚೇತ್ಥ ಅನುನಾಸಿಕಲೋಪೋ। **ಖೇಮತೋತಿ** ನಿಬ್ಭಯತೋ। ಕಾಯೇನ ವಾ ವಾಚಾಯ ವಾ ಅಭಿಹರಿತ್ವಾ ನಿಮನ್ತೇಯ್ಯಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಯಥಾ ಚ ಕಾಯೇನ ಅಭಿಹರೇಯ್ಯ, ವಾಚಾಯ ಚ, ತಂ ವಿಧಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಉಪನೇತ್ವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ **ಸಅನ್ತರನ್ತಿ** ಅನ್ತರವಾಸಕಸಹಿತಂ। **ಉತ್ತರನ್ತಿ** ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗಂ। **ಪರಮನ್ತಿ** ಅವಸಾನಂ। **ಅಸ್ಸ ಚೀವರಸ್ಸಾತಿ** ಅಸ್ಸ ಸಮುದಾಯಭೂತಸ್ಸ ಹರಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಚೀವರಸ್ಸ। ತಗ್ಗುಣಸಂವಿಞ್ಞಾಣೋ ಹಿ ಅಯಂ ಬಾಹಿರತ್ಥಸಮಾಸೋ ಯಥಾ "ಲಮ್ಬಕಣ್ಣೋ"ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ **"ನಿವಾಸನೇನಾ"**ತಿಆದಿ। ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಹಿ ಸಬ್ಬೇ ತಂಪರಮಂಯೇವ ಗಹೇತುಂ ಲಭನ್ತಿ।

ಯಸ್ಮಾ ಅಚ್ಛಿನ್ನಸಬ್ಬಚೀವರೇನ ತಿಚೀವರಮತ್ತಕೇನೇವ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಏವಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ, ಅಞ್ಞೇನ ಪನ ಅಞ್ಞಥಾಪಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ವಿಭಾಗಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತತ್ರಾಯಂ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಧಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಸಾತಿ** ತಿಚೀವರಾಧಿಟ್ಠಾನನಯೇನ ವಾ ಪರಿಕ್ಖಾರಚೋಳವಸೇನ ವಾ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಅಧಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಸ, ಇದಞ್ಚ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಚೀವರಂ ಪರಿಭುಞ್ಜತೋ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನ ಅನಧಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಸ ಚೀವರೇ ಅಚ್ಛಿನ್ನೇ ಅಯಂ ವಿಧಿ ನ ಸಮ್ಭವತೀತಿ। ಯಸ್ಸ ವಾ ತಿಚೀವರತೋ ಅಧಿಕಮ್ಪಿ ಚೀವರಂ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ನತ್ಥಿ, ತೇನಾಪಿ ತದಾ ತತ್ಥ ಅಭಾವತೋ ದ್ವೇ ಸಾದಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಪಕತಿಯಾವ ಸನ್ತರುತ್ತರೇನ ಚರತೀತಿ** (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೧.೫೨೩-೫೨೪) ಅತ್ಥತಕಥಿನತ್ತಾ ವಾ ಸಾಸಙ್ಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಸೇನ ವಾ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸಮ್ಮುತಿವಸೇನ ವಾ ತತಿಯಸ್ಸ ಅಲಾಭೇನ ವಾ ಚರತಿ। "ದ್ವೇ ನಟ್ಠಾನೀ"ತಿ ಅಧಿಕಾರತ್ತಾ ವುತ್ತಂ **"ದ್ವೇ ಸಾದಿತಬ್ಬಾನೀ"**ತಿ। **ಏಕಂ ಸಾದಿಯನ್ತೇನೇವ ಸಮೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ** ತಿಣ್ಣಂ ಚೀವರಾನಂ ದ್ವೀಸು ನಟ್ಠೇಸು ಏಕಂ ಸಾದಿಯನ್ತೇನ ಸಮೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಸನ್ತರುತ್ತರಪರಮತಾಯ ಅವಟ್ಠಾನತೋ। **ಯಸ್ಸ ಏಕಂಯೇವ ಹೋತಿ** ಅಞ್ಞೇನ ಕೇನಚಿ ಕಾರಣೇನ ವಿನಟ್ಠಸೇಸಚೀವರತ್ತಾ।

ಪಞ್ಚಸು ನಟ್ಠೇಸೂತಿ ತಿಚೀವರಂ ಉದಕಸಾಟಿಕಾ ಸಂಕಚ್ಚಿಕಾತಿ ಇಮೇಸು ಪಞ್ಚಸು ಚೀವರೇಸು ನಟ್ಠೇಸು। "ಏಕಸ್ಮಿಂ ವಾ ನಟ್ಠೇ"ತಿ ವಚನವಿಪರಿಣಾಮಂ ಕತ್ವಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ತತೋ ಉತ್ತರೀತಿ** ಸನ್ತರುತ್ತರಪರಮತೋ ಉತ್ತರಿ।

ಸೇಸಕಂ ಆಹರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ದ್ವೇ ಚೀವರಾನಿ ಕತ್ವಾ "ಸೇಸಕಂ ಪುನ ಆಹರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೇಸಕಂ ತುಯ್ಹಂಯೇವ ಹೋತೂತಿ ವುತ್ತಸ್ಸಾತಿ** ದಾನಸಮಯೇ ಏವಂ ವುತ್ತಸ್ಸ। ಸಚೇ ಪನ "ಸೇಸಕಂ ಆಹರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಮನಸಮಯೇಪಿ "ಸೇಸಕಂ ತುಯ್ಹಂಯೇವ ಹೋತೂ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ಲದ್ಧಕಪ್ಪಿಯಮೇವ। **ನ ಅಚ್ಛಿನ್ನನಟ್ಠಕಾರಣಾ ದಿನ್ನನ್ತಿ** ಬಾಹುಸಚ್ಚಾದಿಗುಣವಸೇನ ದಿನ್ನಂ। **ವುತ್ತನಯೇನಾತಿ** "ಞಾತಕಪ್ಪವಾರಿತೇ ವಾ ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತಸ್ಸ, ಸಮಯೇ ಚ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವಾ ಞಾತಕಪ್ಪವಾರಿತೇ ತಸ್ಸೇವತ್ಥಾಯ ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ವುತ್ತನಯೇನ।

ತತುತ್ತರಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಪಠಮಉಪಕ್ಖಟಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಭಿಕ್ಖುಂ ಪನೇವ ಉದ್ದಿಸ್ಸಾತಿ ಏತ್ಥ **ಪ**ನಾತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ, ತಥಾ ಏವ-ಸದ್ದೋಪಿ। ತೇನಾಹ **"ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸಾ**"ತಿಆದಿ। **ಅಪದಿಸಿತ್ವಾ**ತಿ ಕಥೇತ್ವಾ, ಆರಬ್ಭಾತಿ ವಾ ಅತ್ಥೋ। **ಅಞ್ಞಾತಕಸ್ಸ ಗಹಪತಿಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಞ್ಞಾತಕಗಹಪತಿನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕರಣತ್ಥೇ ಹಿ ಇದಂ ಸಾಮಿವಚನಂ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ಇದಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯನ್ತಿ ನ ವಿಚಾರಿತಂ। ಚೀವರಂ ಚೇತಾಪೇನ್ತಿ ಪರಿವತ್ತೇನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಚೀವರಚೇತಾಪನ್ನಂ** (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೫೨೮-೫೨೯), ಚೀವರಮೂಲಂ, **ನ**-ಕಾರೋ ಪನೇತ್ಥ ಆಗಮೋ, "ಚೀವರಚೇತಾಪನ"ನ್ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ। ತಂ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಹಿರಞ್ಞಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ಹಿರಞ್ಞಾದಿಕ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಹಿರಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಕಹಾಪಣೋ ವುಚ್ಚತಿ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಸುವಣ್ಣಾದೀನಂ ಗಹಣಂ। **ಉಪಕ್ಖಟ**ನ್ತಿ ಉಪಟ್ಠಾಪಿತಂ। ತಂ ಉಪಕ್ಖರಣಂ ತೇಸಂ ತಥಾ ಸಜ್ಜಿತನ್ತಿ ಆಹ **"ಉಪಕ್ಖಟಂ ಹೋತೀತಿ ಸಜ್ಜಿತಂ ಹೋತೀ**"ತಿ। **ಸಂಹರಿತ್ವಾ ಠಪಿತ**ನ್ತಿ ರಾಸಿಂ ಕತ್ವಾ ಠಪಿತಂ। ಪರಿವತ್ತನಞ್ಚ ಅಕತಸ್ಸ ಕಾರಾಪನಂ, ಕತಸ್ಸ ಕಿಣನನ್ತಿ ಆಹ **"ಕಾರೇತ್ವಾ ವಾ ಕಿಣಿತ್ವಾ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ**"ತಿ। **ಅಚ್ಛಾದೇಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಪಾರುಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ **"ವೋಹಾರವಚನಮೇತ**"ನ್ತಿ। **ವೋಹಾರವಚನ**ನ್ತಿ ಚ ಉಪಚಾರವಚನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

"ತತ್ರ ಚೇ ಸೋ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿಆದೀಸು ಕೋ ಪದಸಮ್ಬನ್ಧೋತಿ ಆಹ **"ಯತ್ರ ಸೋ ಗಹಪತಿ ವಾ**"ತಿಆದಿ। **ಪುಬ್ಬೇ ಅಪ್ಪವಾರಿತೋ**ತಿ "ದಸ್ಸಾಮಿ, ಕೀದಿಸೇನ ತೇ, ಭನ್ತೇ, ಚೀವರೇನ ಅತ್ಥೋ, ಕೀದಿಸಂ ತೇ ಚೀವರಂ ಚೇತಾಪೇಮೀ"ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಅವುತ್ತೋ। **ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ**ತಿ ಗನ್ತ್ವಾ। ಪದಭಾಜನೇ ಪಚುರವೋಹಾರವಸೇನ "ಘರಂ ಗನ್ತ್ವಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೨೯) ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಚ **ಪಚುರವೋಹಾರವಸೇನಾ**ತಿ ಯೇಭುಯ್ಯವೋಹಾರವಸೇನ। ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಹಿ ಘರಸಾಮಿಕಂ ದಟ್ಠುಕಾಮಾ ತಸ್ಸ ಘರಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ತಥೇವ ಬಹುಲವೋಹಾರೋ। **ವಿಕಪ್ಪ**ನ್ತಿ ವಿಸಿಟ್ಠೋ ಕಪ್ಪೋ **ವಿಕಪ್ಪೋ, ವಿ**-ಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ವಿಸಿಟ್ಠತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ವಿಸಿಟ್ಠಕಪ್ಪ**"ನ್ತಿ। ಇಮಿನಾ ವಚನತ್ಥಮಾಹ। **"ಅಧಿಕವಿಧಾನ**"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ಅಧಿಪ್ಪಾಯತ್ಥಂ। **ಯಥಾ ಪನ ತಮಾಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಯೇನಾಕಾರೇನ ತಂ ವಿಕಪ್ಪಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। **ತಂ ದಸ್ಸೇತು**ನ್ತಿ ತಂ ಆಕಾರಂ ದಸ್ಸೇತುಂ।

"ಸಾಧೂ"ತಿ ಅಯಂ ಸದ್ದೋ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಸಮ್ಪಹಂಸನಸುನ್ದರಾಯಾಚನಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ತಥಾ ಹೇಸ "ಸಾಧು, ಭನ್ತೇತಿ ಖೋ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಗವತೋ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದಿತ್ವಾ ಅನುಮೋದಿತ್ವಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೮೬) ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನೇ ದಿಸ್ಸತಿ, "ಸಾಧು ಸಾಧು ಸಾರಿಪುತ್ತಾ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೪೯; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೪೧) ಸಮ್ಪಹಂಸನೇ।

> "ಸಾಧು ಧಮ್ಮರುಚಿ ರಾಜಾ, ಸಾಧು ಪಞ್ಞಾಣವಾ ನರೋ।
> ಸಾಧು ಮಿತ್ತಾನಮದ್ದುಬ್ಭೋ, ಪಾಪಸ್ಸಾಕರಣಂ ಸುಖ"ನ್ತಿಆದೀಸು॥ (ಜಾ॰ ೨.೧೮.೧೦೧) -

ಸುನ್ದರೇ, "ಸಾಧು ಮೇ, ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ, ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೂ"ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೬೪-೬೮) ಆಯಾಚನೇ, ಇಧಾಪಿ ಆಯಾಚನೇಯೇವ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೮೯; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧ ಮೂಲಪರಿಯಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ; ಸು॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೧೫ ಅಗ್ಗಿಕಭಾರದ್ವಾಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ; ಖು॰ ವಂ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೪೯) ಆಹ **"ಸಾಧೂತಿ ಆಯಾಚನೇ ನಿಪಾತೋ**"ತಿ। ತತ್ಥ **ಆಯಾಚನೇ**ತಿ ಅಭಿಮುಖಂ ಯಾಚನೇ, ಅಭಿಪತ್ಥನಾಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪರಿವಿತಕ್ಕೇ ನಿಪಾತೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಆಲಪತೀ**ತಿ ಆಮನ್ತೇತಿ। **ಆಯತಾದೀಸೂ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ವಿತ್ಥತಅಪ್ಪಿತಸಣ್ಹಾನಂ ಗಹಣಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ನ ಇಮಸ್ಸ ಆಪಜ್ಜನಮತ್ತೇನೇವ ಆಪತ್ತಿ ಸೀಸಂ ಏತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ತಸ್ಸ ವಚನೇನಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಪಯೋಗೇ**ತಿ ಸುತ್ತಪರಿಯೇಸನಾದಿಪಯೋಗೇ।

ಮಹಗ್ಘಂ ಚೇತಾಪೇತುಕಾಮಂ ಅಪ್ಪಗ್ಘನ್ತಿ ವೀಸತಿಅಗ್ಘನಕಂ ಚೀವರಂ ಚೇತಾಪೇತುಕಾಮಂ "ಅಲಂ ಮಯ್ಹಂ ತೇನ, ದಸಅಗ್ಘನಕಂ ವಾ ಅಟ್ಠಗ್ಘನಕಂ ವಾ ದೇಹೀ"ತಿ ವದನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏವರೂಪ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಸಮಭಾಗಂ, ಇಮಿನಾ ಸಮಕನ್ತಿ ವುತ್ತಂ

ಹೋತಿ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಅಗ್ಘವಸೇನೇವ, ನ ಪಮಾಣವಸೇನ। ಅಗ್ಘವಡ್ಢನಕಞ್ಚ ಇದಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ।

ಪಠಮಉಪಕ್ಖಟಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ದುತಿಯಉಪಕ್ಖಟಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಕಸ್ಮಾ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಆಹ **"ಇದಞ್ಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಹೀ**ತಿ ಕಾರಣತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ನ ಕೋಚಿ ವಿಸೇಸೋತಿ ಆಹ **"ಕೇವಲ"**ನ್ತಿಆದಿ।

ದುತಿಯಉಪಕ್ಖಟಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ರಾಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ರಾಜತೋ ಭೋಗ್ಗನ್ತಿ ರಾಜತೋ ಲದ್ಧಭೋಗ್ಗಂ। **ರಾಜಭೋಗ್ಗೋ**ತಿ ರಾಜಾಮತ್ತೋ। **ರಾಜತೋ ಭೋಗೋ**ತಿ ರಞ್ಞಾ ದಿನ್ನಂ ಇಸ್ಸರಿಯಂ। **ಇಮಿನಾತಿಆದೀ**ತಿ "ಇಮಿನಾ ಚೀವರಚೇತಾಪನ್ನೇನ ಚೀವರಂ ಚೇತಾಪೇತ್ವಾ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಚೀವರೇನ ಅಚ್ಛಾದೇಹೀ"ತಿ ಇದಂ। **ಆಗಮನಸುದ್ಧಿ**ನ್ತಿ ಮೂಲಸುದ್ಧಿಂ। ಯದಿ ಹಿ ಇಮಿನಾ ಕಪ್ಪಿಯನೀಹಾರೇನ ಅಪೇಸೇತ್ವಾ "ಇದಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದೇಹೀ"ತಿ ಪೇಸೇಯ್ಯ, ಸೋಪಿ ದೂತೋ ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ "ಇದಂ ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಚೀವರಚೇತಾಪನ್ನಂ ಆಭತಂ, ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತು ಆಯಸ್ಮಾ ಚೀವರಚೇತಾಪನ್ನ"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೩೮), ತದಾ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾಪಿ ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕಂ ಪುಟ್ಠೇನ ತಂ ನಿದ್ದಿಸಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ತೇನಾಹ **"ಸಚೇ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಅಕಪ್ಪಿಯವತ್ಥುಂ ಆರಬ್ಭಾ**ತಿ ಹಿರಞ್ಞಾದಿಂ ಆರಬ್ಭ। **ಈದಿಸೇನ ದೂತವಚನೇನಾ**ತಿ "ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತು ಆಯಸ್ಮಾ ಚೀವರಚೇತಾಪನ್ನ"ನ್ತಿ ಏವರೂಪೇನ ದೂತವಚನೇನ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ಅಕಪ್ಪಿಯಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ। **ಸುವಣ್ಣ**ನ್ತಿ ಜಾತರೂಪಂ। **ರಜತ**ನ್ತಿ ರೂಪಿಯಂ। **ಕಹಾಪಣೇನಾ**ತಿ ಸುವಣ್ಣಮಯೋ ವಾ ರೂಪಿಯಮಯೋ ವಾ ಪಾಕತಿಕೋ ವಾ ಕಹಾಪಣೋ। **ಮಾಸಕೋ**ತಿ ಲೋಹಮಾಸಕೋ ವಾ ಹೋತು, ದಾರುಮಾಸಕೋ ವಾ ಹೋತು, ಜತುಮಾಸಕೋ ವಾ ಹೋತು, ಯೋ ಯೋ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಜನಪದೇ ಯದಾ ಯದಾ ವೋಹಾರಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಅನ್ತಮಸೋ ಅಟ್ಠಿಮಯೋಪಿ ಚಮ್ಮಮಯೋಪಿ ರುಕ್ಖಫಲಬೀಜಮಯೋಪಿ ಸಮುಟ್ಠಾಪಿತರೂಪೋಪಿ ಅಸಮುಟ್ಠಾಪಿತರೂಪೋಪಿ ಸಬ್ಬೋ ಇಧ ಮಾಸಕೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ರೂಪಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವಕ್ಖಾಮ।

ಮುತ್ತಾತಿ ಹತ್ಥಿಕುಮ್ಭಜಾದಿಕಾ ಅಟ್ಠವಿಧಾ ಮುತ್ತಾ। ತಥಾ ಹಿ ಹತ್ಥಿಕುಮ್ಭಂ ವರಾಹದಾಠಂ, ಭುಜಙ್ಗಸೀಸಂ, ವಲಾಹಕಂ, ವೇಳು, ಮಚ್ಛಸಿರೋ, ಸಙ್ಖೋ, ಸಿಪ್ಪೀತಿ ಅಟ್ಠ ಮುತ್ತಾಯೋನಿಯೋ। ತತ್ಥ ಯಾ ಮಚ್ಛಸಙ್ಖಸಿಪ್ಪಿಜಾತಾ, ಸಾ **ಸಾಮುದ್ದಿಕಾ,** ಭುಜಙ್ಗಜಾಪಿ ಕಾಚಿ ಸಾಮುದ್ದಿಕಾ ಹೋತಿ। ಇತರಾ **ಅಸಾಮುದ್ದಿಕಾ।** ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಬಹುಲಂ ಸಾಮುದ್ದಿಕಾವ ಮುತ್ತಾ ಲೋಕೇ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತತ್ಥಾಪಿ ಸಿಪ್ಪಿಜಾವ, ಇತರಾ ಕದಾಚಿ। ತಸ್ಮಾ **ಸಮ್ಮೋಹವಿನೋದನಿಯಂ** "ಮುತ್ತಾತಿ ಸಾಮುದ್ದಿಕಮುತ್ತಾ"ತಿ (ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೭೨) ವುತ್ತಂ। **ಮಣೀ**ತಿ ಠಪೇತ್ವಾ ವೇಳುರಿಯಾದಿಕೇ ಅನ್ತಮಸೋ ಜಾತಿಫಲಿಕಂ ಉಪಾದಾಯ ಸಬ್ಬೋಪಿ ನೀಲಪೀತಾದಿವಣ್ಣಭೇದೋ ಮಣೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಪಚಿತ್ವಾ ಕತೋ ಪನ ಕಾಚಮಣಿಯೇವೇಕೋ ಪತ್ತಾದಿಭಣ್ಡಮೂಲತ್ಥಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ವೇಳುರಿಯೋ** ನಾಮ ವಂಸವಣ್ಣಮಣಿ। **ಸಙ್ಖೋ**ತಿ ಧಮನಸಙ್ಖೋ ಧೋತವಿದ್ಧೋ ರತನಮಿಸ್ಸೋ, ಪಾನೀಯಸಙ್ಖೋ ಪನ ರತನಾಮಿಸ್ಸಕತೋ, ಸೋ ಚ ಅಞ್ಜನಾದಿಭೇಸಜ್ಜತ್ಥಾಯ, ಭಣ್ಡಮೂಲತ್ಥಾಯ ಚ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಸಿಲಾ**ತಿ ಧೋತವಿದ್ಧಾ ರತನಸಂಯುತ್ತಾ ಮುಗ್ಗವಣ್ಣಾ ಸಿಲಾ। ರತನೇನ ಪನ ಅಮಿಸ್ಸಾ ಸತ್ಥಕನಿಸಾನಾದಿಅತ್ಥಾಯ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಏತ್ಥ ಚ **"ರತನಸಂಯುತ್ತಾ**ತಿ ಸುವಣ್ಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಪಚಿತ್ವಾ ಕತಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಪವಾಳ**ನ್ತಿ ಧೋತಮ್ಪಿ ಅಧೋತಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಂ ಪವಾಳಂ। **ಲೋಹಿತಙ್ಕೋ**ತಿ ರತ್ತಮಣಿ। **ಮಸಾರಗಲ್ಲ**ನ್ತಿ ಕಬರಮಣಿ। ಯಂ "ಮರಕತ"ನ್ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಸತ್ತ ಧಞ್ಞಾನೀತಿ ಸಾನುಲೋಮಾನಿ ಸಾಲಿಆದೀನಿ ಸತ್ತ ಧಞ್ಞಾನಿ। ನೀವಾರಾದಿಉಪಧಞ್ಞಸ್ಸ ಪನ ಸಾಲಿಆದಿಮೂಲಧಞ್ಞನ್ತೋಗಧತ್ತಾ "ಸತ್ತ ಧಞ್ಞಾನೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ದಾಸಿದಾಸಖೇತ್ತವತ್ಥುಪುಪ್ಫಾರಾಮಫಲಾರಾಮಾದಯೋ**ತಿ ಏತ್ಥ **ದಾಸೀ** ನಾಮ ಅನ್ತೋಜಾತಧನಕ್ಕೀತಕರಮರಾನೀತಪ್ಪಭೇದಾ। ತಥಾ **ದಾಸೋ**। **ಖೇತ್ತಂ** ನಾಮ ಯಸ್ಮಿಂ ಪುಬ್ಬಣ್ಣಂ ರುಹತಿ। **ವತ್ಥು** ನಾಮ ಯಸ್ಮಿಂ ಅಪರಣ್ಣಂ ರುಹತಿ। ಯತ್ಥ ವಾ ಉಭಯಮ್ಪಿ ರುಹತಿ, ತಂ **ಖೇತ್ತಂ**। ತದತ್ಥಾಯ ಅಕತಭೂಮಿಭಾಗೋ **ವತ್ಥು**। ಖೇತ್ತವತ್ಥುಸೀಸೇನ ಚೇತ್ಥ ವಾಪಿತಳಾಕಾದೀನಿಪಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾನೇವ। ವಸ್ಸಿಕಾದೀನಂ ಪುಪ್ಫನಕೋ **ಪುಪ್ಫಾರಾಮೋ**। ಅಮ್ಬಫಲಾದೀನಂ ಫಲನಕೋ **ಫಲಾರಾಮೋ**। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಅತ್ತನೋಯೇವತ್ಥಾಯ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಸಚೇಪಿ ಕೋಚಿ ಜಾತರೂಪರಜತಂ ಆನೇತ್ವಾ "ಇದಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಮ್ಮಿ, ಆರಾಮಂ ವಾ ಕರೋಥ, ಚೇತಿಯಂ ವಾ ಭೋಜನಸಾಲಾದೀನಂ ವಾ ಅಞ್ಞತರ"ನ್ತಿ ವದತಿ, ಇದಮ್ಪಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। "ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಹಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ ಹೋತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೫೩೮-೫೩೯) **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಂ** ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **"ಚೇತಿಯಸಙ್ಘಗಣಪುಗ್ಗಲಾನಂ ವಾ ಅತ್ಥಾಯ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ನ ವಟ್ಟನ್ತೀ"**ತಿ।

ಸಚೇ ಪನ ಸಙ್ಘಂ ವಾ ಗಣಂ ವಾ ಪುಗ್ಗಲಂ ವಾ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ "ಇದಂ ಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣಂ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ದೇಮ, ವಿಹಾರಸ್ಸ ದೇಮ, ನವಕಮ್ಮಸ್ಸ ದೇಮಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। "ಇಮೇ ಇದಂ ಭಣನ್ತೀ"ತಿ ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕಾನಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। "ಚೇತಿಯಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ತುಮ್ಹೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಠಪೇಥಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಪನ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಗಹೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಂ।

ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಕರೋತಿ ಕಿಚ್ಚಕರೋ। ಇಧ ಪನ ಸಬ್ಬೋ ಕಿಚ್ಚಕರೋವ "ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಕರೋ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಆಹ **"ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕೋ"**ತಿ। **ಏಸೋ ಖೋ**ತಿ "ಅಸುಕವೀಥಿಯಂ ಅಸುಕಘರೇ ಅಸುಕನಾಮೋ"ತಿ ಪರಮ್ಮುಖಂ ವದತಿ। **ಇತರಮ್ಪೀ**ತಿ ಪರಮ್ಮುಖಾನಿದ್ದಿಟ್ಠಮ್ಪಿ। "ಅತ್ಥೋ ಮೇ, ಆವುಸೋ, ಚೀವರೇನಾ"ತಿ ಏತಂ ಚೋದನಾಲಕ್ಖಣನಿದಸ್ಸನನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತತ್ಥ **ಚೋದನಾಲಕ್ಖಣನಿದಸ್ಸನ**ನ್ತಿ ವಾಚಾಯ ಚೋದನಾಲಕ್ಖಣನಿದಸ್ಸನಂ। ತೇನಾಹ **"ಸಚೇ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ಇದಂ ವಾ ವಚನಂ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಏತಸ್ಸ ವಾ ಅತ್ಥೋ ಯಾಯ ಕಾಯಚಿ ಭಾಸಾಯ ವತ್ತಬ್ಬೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ದೇಹಿ ಮೇ ಚೀವರಂ, ಆಹರ ಮೇ ಚೀವರಂ, ಪರಿವತ್ತೇಹಿ ಮೇ ಚೀವರಂ, ಚೇತಾಪೇಹಿ ಮೇ ಚೀವರ"ನ್ತಿ ಏತಾನಿ ಪನ ವಚನಾನಿ ಏತೇಸಂ ವಾ ಅತ್ಥೋ ಯಾಯ ಕಾಯಚಿ ಭಾಸಾಯ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ತೇನಾಹ **"ದೇಹಿ ಮೇ"**ತಿಆದಿ। **ಸಾಧೇಯ್ಯಾ**ತಿ ನಿಪ್ಫಾದೇಯ್ಯ। **ಇಚ್ಚೇತಂ ಕುಸಲ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಯಾವತತಿಯಂ ಚೋದನೇನ ತಸ್ಸ ಚೀವರಸ್ಸ ಯದೇತಂ ಅಭಿನಿಪ್ಫಾದನಂ, ಏತಂ ಕುಸಲಂ ಸಾಧು ಸುಟ್ಠೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಏತಂ ಸುನ್ದರ"**ನ್ತಿ।

ಛಕ್ಖತ್ತುಂ ಪರಮೋ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಛಕ್ಖತ್ತುಪರಮಂ**। ಇದಞ್ಚ "ಠಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಕಿರಿಯಾಯ ವಿಸೇಸನಂ, ಛಕ್ಖತ್ತುಪರಮಂ ಠಾನಂ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಭಾವನಪುಂಸಕವಚನಮೇತ"**ನ್ತಿ, ಏತಂ ಭಾವೇ ಠಾತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತಧಾತ್ವತ್ಥಮತ್ತೇ ಸಾಧೇತಬ್ಬೇ ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗವಚನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನ ನಿಸೀದಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ "ಇಧ, ಭನ್ತೇ, ನಿಸೀದಥಾ"ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ನ ನಿಸೀದಿತಬ್ಬಂ । **ನ ಆಮಿಸಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಯಾಗುಖಜ್ಜಕಾದಿಭೇದಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಆಮಿಸಂ "ಗಣ್ಹಥ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ಯಾಚಿಯಮಾನೇನಾಪಿ ನ ಗಣ್ಹಿತಬ್ಬಂ। **ನ ಧಮ್ಮೋ ಭಾಸಿತಬ್ಬೋ**ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೫೩೮-೫೩೯) "ಮಙ್ಗಲಂ ವಾ ಅನುಮೋದನಂ ವಾ ಭಾಸಥಾ"ತಿ ಯಾಚಿಯಮಾನೇನಾಪಿ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಭಾಸಿತಬ್ಬಂ। **ಠಾನಂ ಭಞ್ಜತೀ**ತಿ ಠಿತಿಂ ವಿನಾಸೇತಿ। ಠತ್ವಾ ಚೀವರಂ ಗಹೇತುಂ ಆಗತೇನ ಹಿ ತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ತುಣ್ಹೀಭೂತೇನ ಠಾತಬ್ಬಮೇವ, ನ ನಿಸಜ್ಜಾದಿಕಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಇಮಿನಾ ಪನ ತಂ ಕತನ್ತಿ ಠಾನಂ ವಿನಾಸಿತಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ **"ಆಗತಕಾರಣಂ ವಿನಾಸೇತೀ"**ತಿ। "ಆಗತಕಾರಣಂ ನಾಮ ಠಾನಮೇವ, ತಸ್ಮಾ 'ನ ಕಾತಬ್ಬ'ನ್ತಿ ವಾರಿತಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಕತೇಸು ಛಸು ಠಾನೇಸು ಏಕಂ ಠಾನಂ ಭಞ್ಜತೀ"ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೫೩೭-೫೩೯) ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಛಕ್ಖತ್ತುಪರಮಂ ತುಣ್ಹೀಭೂತೇನ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಠಾತಬ್ಬಂ। "ನ ಅಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಹಿ ಇದಂ ಠಾನಲಕ್ಖಣಂ। ತೇನೇವಾಹ **"ಇದ"**ನ್ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಇದ**ನ್ತಿ "ಚತುಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಞ್ಚಕ್ಖತ್ತುಂ, ಛಕ್ಖತ್ತುಪರಮಂ ತುಣ್ಹೀಭೂತೇನ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಠಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವಚನಂ। ಏತ್ಥ ಚ "ನಿಸೀದನಾದಿಮ್ಹಿ ಕತೇ ಪುನ ಚೀವರಂ ಗಹೇತುಂ ನ ಲಭತೀ"ತಿ ಕೇಚಿ। "ದ್ವೇ ಠಾನಾನಿ ಪರಿಹಾಯನ್ತೀ"ತಿ ಅಞ್ಞೇ। "ಏಕಂ ಠಾನಂ ಪರಿಹಾಯತೀ"ತಿ ಅಪರೇ। **ಉಭಯಂ ಕರೋತೀ**ತಿ ಚೋದೇತಿಪಿ ತಿಟ್ಠತಿಪಿ।

“**ತತ್ರ ತತ್ರ ಠಾನೇ ತಿಟ್ಠತೀ**”ತಿ ಇದಂ ಚೋದಕಸ್ಸ ಠಿತಟ್ಠಿತಟ್ಠಾನತೋ ಅಪಕ್ಕಮ್ಮ ತತ್ರ ತತ್ರ ಚೀವರಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಠಾನಂಯೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಏತೇಸು ದ್ವೀಸು ಚೋದನಾಟ್ಠಾನೇಸು।

ಕಿಂ ಪನ ಸಬ್ಬಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕೇಸು (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೫೩೮-೫೩೯; ವಿ॰ ಸಙ್ಗ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೬೫) ಏವಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ? ನ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ। ಅಯಞ್ಹಿ ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕೋ ನಾಮ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ದುವಿಧೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ ಚ ಅನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ ಚ। ತತ್ಥ ಚ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ ದುವಿಧೋ ಭಿಕ್ಖುನಾ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ, ದೂತೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋತಿ। ಅನಿದ್ದಿಟ್ಠೋಪಿ ದುವಿಧೋ ಮುಖವೇವಟಿಕಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕೋ, ಪರಮ್ಮುಖಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕೋತಿ। ತೇಸು ಭಿಕ್ಖುನಾ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ ಸಮ್ಮುಖಾಸಮ್ಮುಖವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಹೋತಿ, ತಥಾ ದೂತೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋಪಿ।

ಕಥಂ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಚೀವರತ್ಥಾಯ ದೂತೇನ ಅಕಪ್ಪಿಯವತ್ಥುಂ ಪಹಿಣತಿ, ದೂತೋ ಚ ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ “ಇದಂ, ಭನ್ತೇ, ಇತ್ಥನ್ನಾಮೇನ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಚೀವರತ್ಥಾಯ ಪಹಿತಂ, ಗಣ್ಹಥ ನ”ನ್ತಿ ವದತಿ। ಭಿಕ್ಖು “ಇದಂ ನ ಕಪ್ಪತೀ”ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ದೂತೋ “ಅತ್ಥಿ ಪನ ತೇ, ಭನ್ತೇ, ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಕರೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ, ಪುಞ್ಞತ್ಥಿಕೇಹಿ ಚ ಉಪಾಸಕೇಹಿ “ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಂ ಕರೋಥಾ”ತಿ ಆಣತ್ತಾ ವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಾ ಸನ್ದಿಟ್ಠಾ ಸಮ್ಭತ್ತಾ ಕೇಚಿ ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಕರಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಅಞ್ಞತರೋ ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಭಿಕ್ಖು ತಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ “ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಕರೋ”ತಿ । ದೂತೋ ತಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಅಕಪ್ಪಿಯವತ್ಥುಂ ದತ್ವಾ “ಥೇರಸ್ಸ ಚೀವರಂ ಕಿಣಿತ್ವಾ ದೇಹೀ”ತಿ ಗಚ್ಛತಿ, ಅಯಂ **ಭಿಕ್ಖುನಾ ಸಮ್ಮುಖಾನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ**।

ನೋ ಚೇ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೫೩೯; ವಿ॰ ಸಙ್ಗ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೬೫) ಸನ್ತಿಕೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಭಿಕ್ಖು ನಿದ್ದಿಸತಿ “ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ನಾಮ ಗಾಮೇ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಕರೋ”ತಿ। ಸೋ ಗನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಅಕಪ್ಪಿಯವತ್ಥುಂ ದತ್ವಾ “ಥೇರಸ್ಸ ಚೀವರಂ ಕಿಣಿತ್ವಾ ದದೇಯ್ಯಾಸೀ”ತಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ಅಯಮೇಕೋ **ಭಿಕ್ಖುನಾ ಅಸಮ್ಮುಖಾನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ**।

ನ ಹೇವ ಖೋ ಸೋ ದೂತೋ ಅತ್ತನಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಆರೋಚೇತಿ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಅಞ್ಞಂ ಪಹಿಣತಿ “ದಿನ್ನಂ ಮಯಾ, ಭನ್ತೇ, ತಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಚೀವರಚೇತಾಪನ್ನಂ, ಚೀವರಂ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾಥಾ”ತಿ, ಅಯಂ ದುತಿಯೋ **ಭಿಕ್ಖುನಾ ಅಸಮ್ಮುಖಾನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ**।

ನ ಹೇವ ಖೋ ಅಞ್ಞಂ ಪಹಿಣತಿ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋವ ಭಿಕ್ಖುಂ ವದತಿ “ಅಹಂ ತಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಚೀವರಚೇತಾಪನ್ನಂ ದಸ್ಸಾಮಿ, ತುಮ್ಹೇ ಚೀವರಂ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾಥಾ”ತಿ, ಅಯಂ ತತಿಯೋ **ಭಿಕ್ಖುನಾ ಅಸಮ್ಮುಖಾನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ**ತಿ ಏವಂ ಏಕೋ ಸಮ್ಮುಖಾನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ ತಯೋ ಅಸಮ್ಮುಖಾನಿದ್ದಿಟ್ಠಾತಿ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ **ಭಿಕ್ಖುನಾ ನಿದ್ದಿಟ್ಠವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಕರಾ** ನಾಮ। ಏತೇಸು ಇಮಸ್ಮಿಂ ರಾಜಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ।

ಅಪರೋ ಭಿಕ್ಖು ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ದೂತೇನ ಪುಚ್ಛಿತೋ ನತ್ಥಿತಾಯ ವಾ ಅವಿಚಾರೇತುಕಾಮತಾಯ ವಾ “ನತ್ಥಮ್ಹಾಕಂ ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕೋ”ತಿ ವದತಿ, ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಖಣೇ ಕೋಚಿ ಮನುಸ್ಸೋ ಆಗಚ್ಛತಿ, ದೂತೋ ತಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಅಕಪ್ಪಿಯವತ್ಥುಂ ದತ್ವಾ “ಇಮಸ್ಸ ಹತ್ಥತೋ ಚೀವರಂ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾಥಾ”ತಿ ವತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ಅಯಂ **ದೂತೇನ ಸಮ್ಮುಖಾನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ**।

ಅಪರೋ ದೂತೋ ಗಾಮಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ಅಭಿರುಚಿತಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಹತ್ಥೇ ಅಕಪ್ಪಿಯವತ್ಥುಂ ದತ್ವಾ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವಾ ಆರೋಚೇತಿ, ಅಞ್ಞಂ ವಾ ಪಹಿಣತಿ, “ಅಹಂ ಅಸುಕಸ್ಸ ನಾಮ ಹತ್ಥೇ ಚೀವರಚೇತಾಪನ್ನಂ ದಸ್ಸಾಮಿ, ತುಮ್ಹೇ ಚೀವರಂ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾಥಾ”ತಿ ವತ್ವಾ ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ಅಯಂ ತತಿಯೋ **ದೂತೇನ ಅಸಮ್ಮುಖಾನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ**ತಿ ಏವಂ ಏಕೋ ಸಮ್ಮುಖಾನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ,

ತಯೋ ಅಸಮ್ಮುಖಾನಿದ್ದಿಟ್ಠಾತಿ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ **ದೂತೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಕರಾ** ನಾಮ। ಏತೇಸು ಮೇಣ್ಡಕಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ।

ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ –

> “ಸನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸಾ ಸದ್ಧಾ ಪಸನ್ನಾ, ತೇ ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕಾನಂ ಹತ್ಥೇ ಹಿರಞ್ಞಂ ಉಪನಿಕ್ಖಿಪನ್ತಿ ‘ಇಮಿನಾ ಅಯ್ಯಸ್ಸ ಯಂ ಕಪ್ಪಿಯಂ, ತಂ ದೇಥಾ’ತಿ। ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಂ ತತೋ ಕಪ್ಪಿಯಂ, ತಂ ಸಾದಿತುಂ, ನ ತ್ವೇವಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕೇನಚಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ಜಾತರೂಪರಜತಂ ಸಾದಿತಬ್ಬಂ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವದಾಮೀ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೯೯)।

ಏತ್ಥ ಚ ಚೋದನಾಯ ಪರಿಮಾಣಂ ನತ್ಥಿ। ಮೂಲಂ ಅಸಾದಿಯನ್ತೇನ ಸಹಸ್ಸಕ್ಖತ್ತುಮ್ಪಿ ಚೋದನಾಯ ವಾ ಠಾನೇನ ವಾ ಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡಂ ಸಾದಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ನೋ ಚೇ ದೇತಿ, ಅಞ್ಞಂ ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕಂ ಠಪೇತ್ವಾಪಿ ಆಹರಾಪೇತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಇಚ್ಛತಿ, ಮೂಲಸಾಮಿಕಾನಮ್ಪಿ ಕಥೇತಬ್ಬಂ। ನೋ ಚೇ ಇಚ್ಛತಿ, ನ ಕಥೇತಬ್ಬಂ।

ಅಪರೋ ಭಿಕ್ಖು ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ದೂತೇನ ಪುಚ್ಛಿತೋ “ನತ್ಥಮ್ಹಾಕಂ ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕೋ”ತಿ ವದತಿ, ತದಞ್ಞೋ ಸಮೀಪೇ ಠಿತೋ ಸುತ್ವಾ “ಆಹರ, ಭೋ, ಅಹಂ ಅಯ್ಯಸ್ಸ ಚೀವರಂ ಚೇತಾಪೇತ್ವಾ ದಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ವದತಿ। ದೂತೋ “ಹನ್ದ, ಭೋ, ದದೇಯ್ಯಾಸೀ”ತಿ ತಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ದತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಅನಾರೋಚೇತ್ವಾವ ಗಚ್ಛತಿ, ಅಯಂ **ಮುಖವೇವಟಿಕಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕೋ**।

ಅಪರೋ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೫೩೮-೫೩೯; ವಿ॰ ಸಙ್ಗ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೬೫) ಭಿಕ್ಖುನೋ ಉಪಟ್ಠಾಕಸ್ಸ ವಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವಾ ಹತ್ಥೇ ಅಕಪ್ಪಿಯವತ್ಥುಂ ದತ್ವಾ “ಥೇರಸ್ಸ ಚೀವರಂ ದದೇಯ್ಯಾಸೀ”ತಿ ಏತ್ತೋವ ಪಕ್ಕಮತಿ, ಅಯಂ **ಪರಮ್ಮುಖಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕೋ**ತಿ ಇಮೇ ದ್ವೇ **ಅನಿದ್ದಿಟ್ಠಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕಾ** ನಾಮ। ಏತೇಸು ಅಞ್ಞಾತಕಅಪ್ಪವಾರಿತೇಸು ವಿಯ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ।

ಸಚೇ ಸಯಮೇವ ಚೀವರಂ ಆನೇತ್ವಾ ದೇನ್ತಿ, ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ನೋ ಚೇ, ನ ಕಿಞ್ಚಿ ವತ್ತಬ್ಬಾ। ತೇನಾಹ **“ಸಚೇ”**ತಿಆದಿ। **ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕೇ**ತಿ ಸಮ್ಮುಖಾಸಮ್ಮುಖವಸೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **“ದಾಯಕೋ ಸಯಮೇವಾ”**ತಿ ಇಮಿನಾ ಭಿಕ್ಖುಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ, ನ ದೂತಂ। ತಸ್ಮಾ ದೂತೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋಪಿ ಯಥಾರುಚಿ ಚೋದೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಮುಖಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕತ್ತಂ ಉಪಗತೋತಿ **ಮುಖವೇವಟಿಕಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕೋ। ಏವನ್ತಿ** “ಏಸೋ ಖೋ”ತಿಆದಿನಾ ಯಥಾವುತ್ತೇನ ಆಕಾರೇನ। **ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ** ಸಙ್ಖೇಪತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ವುತ್ತಚೋದನಾಟ್ಠಾನಪರಿಮಾಣತೋತಿ ವುತ್ತಚೋದನಾಪರಿಮಾಣತೋ ಚ ವುತ್ತಟ್ಠಾನಪರಿಮಾಣತೋ ಚ। **ಸನ್ತಿಕನ್ತಿ** ಸಮೀಪಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕಥಮಯಮತ್ಥೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಆಹ **“ಸಮೀಪತ್ಥೇ ಹಿ ಇದಂ ಭುಮ್ಮವಚನ”**ನ್ತಿ । ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ – “ಗಙ್ಗಾಯಂ ಗೋಯೂಥಾನಿ ಚರನ್ತಿ, ಕೂಪೇ ಗಗ್ಗಕೂಲ”ನ್ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಯಸ್ಮಾ ಸಮೀಪಾಧಾರೇ ಇದಂ ಸತ್ತಮೀವಿಭತ್ತಿವಚನಂ, ತಸ್ಮಾ ಅಯಮತ್ಥೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ। **ಏವಂ ಅಕರೋನ್ತೋ**ತಿ ಸಾಮಂ ವಾ ಅಗಚ್ಛನ್ತೋ, ದೂತಂ ವಾ ಅಪಾಹೇನ್ತೋ।

ಅಜ್ಜಣ್ಹೋ, ಭನ್ತೇ, ಆಗಮೇಹೀತಿ, ಭನ್ತೇ, ಅಜ್ಜ ಏಕದಿವಸಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ತಿಟ್ಠ, ಅಧಿವಾಸೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯ**ನ್ತಿ ಅತಿರೇಕೇಸು ಚೋದನಾಟ್ಠಾನೇಸು ಅತಿರೇಕಸಞ್ಞಿವೇಮತಿಕಊನಕಸಞ್ಞೀನಂ ವಸೇನ ತೀಣಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ। ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಚೋದನಾಯ ಛಕ್ಖತ್ತುಂ ಠಾನೇನ, ಊನಕತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಚೋದನಾಯ ಊನಕಛಕ್ಖತ್ತುಂ ಠಾನೇನ ಲದ್ಧೇಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ। **ಅಪ್ಪಿತತಾ**ತಿ ಪತಿಟ್ಠಾಪಿತತಾ, “ಸಞ್ಞತ್ತೋ ಸೋ ಮಯಾ”ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೫೩೮) ಕಥಿತತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ರಾಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಏಳಕಲೋಮವಗ್ಗೋ

೧. ಕೋಸಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಕೋಸಿಯಮಿಸ್ಸಕನ್ತಿ "ಕೋಸಕಾರಕಾ"ತಿ ಲದ್ಧವೋಹಾರಾನಂ ಪಾಣಕಾನಂ ಕೋಸತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಅಂಸು **ಕೋಸಿಯಂ,** ತೇನ ಮಿಸ್ಸಂ **ಕೋಸಿಯಮಿಸ್ಸಕಂ।** ತೇನ ಪನ ಕೋಸಿಯೇನ ಅಪ್ಪಕೇನಾಪಿ ಮಿಸ್ಸಿತಂ ಕೋಸಿಯಮಿಸ್ಸಕಮೇವ, ನ ಇದಂ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕನ್ತಿ ವತ್ತುಂ ಲಬ್ಭಾ। ತೇನಾಹ **"ಏಕೇನಾಪೀ"**ತಿಆದಿ। **ಕೋಸಿಯಂಸುನಾತಿ** ಕಿಮಿಕೋಸಸಮ್ಭವೇನ ಅಂಸುನಾ। **"ಅನ್ತಮಸೋ"**ತಿಆದಿಕಂ ಪನ ಇಮಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಅಚಿತ್ತಕತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। **ಸನ್ಥತಂ** ನಾಮ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ಕತಂ ಅವಾಯಿಮಂ। ತೇನಾಹ **"ಸಮೇ ಭೂಮಿಭಾಗೇ"**ತಿಆದಿ। **ಇಮಸ್ಸೇವ ವಚನಸ್ಸ ಅನುಸಾರೇನಾತಿ** ಇಮಸ್ಸೇವ ಪಠಮಸನ್ಥತಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಧಾನವಚನಾನುಸಾರೇನ। **ಸಬ್ಬಸನ್ಥತನ್ತಿ** ಸಬ್ಬಸನ್ಥತನಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಧಾನಂ।

ಅಞ್ಞಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಕಾರಾಪನೇ ದುಕ್ಕಟತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ಕಾರಾಪನವಸೇನ **"ಸಾಣತ್ತಿಕ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅತ್ತನಾ ವಿಪ್ಪಕತಪರಿಯೋಸಾಪನನಯೇನಾತಿ** "ಅತ್ತನಾ ವಿಪ್ಪಕತಂ ಅತ್ತನಾ ಪರಿಯೋಸಾಪೇತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಅತ್ತನಾ ವಿಪ್ಪಕತಂ ಪರೇಹಿ ಪರಿಯೋಸಾಪೇತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಪರೇಹಿ ವಿಪ್ಪಕತಂ ಅತ್ತನಾ ಪರಿಯೋಸಾಪೇತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಪರೇಹಿ ವಿಪ್ಪಕತಂ ಪರೇಹಿ ಪರಿಯೋಸಾಪೇತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೪೫) ಇಮಿನಾ ನಯೇನ। **ವಿತಾನಾದಿಕರಣೇತಿ** ವಿತಾನಭೂಮತ್ಥರಣಸಾಣಿಪಾಕಾರಭಿಸಿಬಿಬ್ಬೋಹನಕರಣೇ। ಯಥಾ ಚ ವಿತಾನಾದಿಕರಣೇ, ಏವಂ ತೇನಾಕಾರೇನ ಪರಿಭೋಗೇಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ। "ಅವಾಯಿಮ"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೪೪) ವುತ್ತತ್ತಾ ವಾಯಿತ್ವಾ ಕರೋನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ।

ಕೋಸಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಸುದ್ಧಕಾಳಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಕಾಳಕಾನನ್ತಿ ಸಭಾವೇನ ವಾ ರಜನೇನ ವಾ ಕಾಳಕಾನಂ। ಯಥಾಹ "ಕಾಳಕಂ ನಾಮ ದ್ವೇ ಕಾಳಕಾನಿ ಜಾತಿಯಾ ಕಾಳಕಂ ವಾ ರಜನಕಾಳಕಂ ವಾ"ತಿ। **ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಮಿಸ್ಸಿತಾನನ್ತಿ** ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಮಿಸ್ಸಿತಕಾಳಕಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಯಥಾ ಪಠಮೇ 'ಏಕೇನಾಪಿ ಕೋಸಿಯಂಸುನಾ'ತಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಕೋಸಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) ವುತ್ತಂ, ತಥಾ ಇಧಾಪಿ 'ಏಕೇನಾಪಿ ಅಞ್ಞೇನ ಅಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ'ತಿ ಅವುತ್ತತ್ತಾ ಅಞ್ಞೇನ ಪನ ಮಿಸ್ಸಕಭೋಗೇಪಿ ಅಪಞ್ಞಾಯಮಾನರೂಪಕಂ ಚೇ 'ಸುದ್ಧಕಾಳಕ'ಮಿಚ್ಚೇವ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾರಾಜಿಕ ೫೪೭) ವದನ್ತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ "ಇದಂ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸುದ್ಧಕಾಳಕಾನಂ ಏಳಕಲೋಮಾನಂ ಸನ್ಥತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೫೪೯) ನಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಧಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಸೇಸನ್ತಿ** ಪುಬ್ಬಪಯೋಗದುಕ್ಕಟಚತುಕ್ಕಪಾಚಿತ್ತಿಯಾದಿಕಂ। ಅಙ್ಗೇಸು ಪನ **"ಸುದ್ಧಕಾಳಕಭಾವೋ"**ತಿ ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋ।

ಸುದ್ಧಕಾಳಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ದ್ವೇಭಾಗಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಗಹೇತಬ್ಬಾತಿ ಯಥಾ ಕಾಳಕಾ ಅಧಿಕಾ ನ ಹೋನ್ತಿ, ತಥಾ ಗಹೇತಬ್ಬಾ। ಠಪೇತ್ವಾ ಚೇತ್ಥ ಕಾಳಕಓದಾತೇ ಅವಸೇಸಾ ಗೋಚರಿಯೇಸುಯೇವ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೫೫೨) ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಏತ್ಥ ಚ **ದ್ವೇ ಭಾಗಾತಿ** ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೋ

ಕಾಳಕಾನಂ ಅಧಿಕಗ್ಗಹಣಸ್ಸ ಪಟಿಕ್ಖೇಪವಸೇನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ ಕಾಳಕಾನಂ ಭಾಗದ್ವಯತೋ ಅಧಿಕಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಊನಕಂ ವಟ್ಟತಿ। ತೇನಾಹ **“ಏಕಸ್ಸಾಪೀ”**ತಿಆದಿ। **ಏಕಸ್ಸಾಪಿ ಕಾಳಕಲೋಮಸ್ಸ ಅತಿರೇಕಭಾವೇ**ತಿ ತುಲಾಯ ಧಾರಯಿತ್ವಾ ಠಪಿತೇಸು ಅನ್ತಮಸೋ ವಾತವೇಗೇನಪಿ ಪಹಿತಸ್ಸ ಏಕಸ್ಸಾಪಿ ಕಾಳಕಲೋಮಸ್ಸ ಅಧಿಕಭಾವೇ ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **“ತತಿಯಂ ಓದಾತಾನಂ, ಚತುತ್ಥಂ ಗೋಚರಿಯಾನ”**ನ್ತಿ ಇದಂ ಪನ ಹೇಟ್ಠಿಮಪರಿಚ್ಛೇದೋ ತೇಸಂ ಅಧಿಕಗ್ಗಹಣೇ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಾಭಾವತೋ। ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ವುತ್ತಪ್ಪಮಾಣತೋ ಅಧಿಕಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ “ಇದಂ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸನ್ಥತಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ದ್ವೇ ತುಲೇ ಸುದ್ಧಕಾಳಕಾನಂ ಏಳಕಲೋಮಾನಂ, ತುಲಂ ಓದಾತಾನಂ, ತುಲಂ ಗೋಚರಿಯಾನಂ ಸನ್ಥತಂ ಕಾರಾಪಿತಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯ”ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೫೪) ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ನಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಧಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಆದಾಯ ಚ ವುತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಅನಾದಾಯ ಚ ಕರಣತೋ **ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯಂ। ಸೇಸ**ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬಪಯೋಗದುಕ್ಕಟಚತುಕ್ಕಪಾಚಿತ್ತಿಯಾದಿಕಂ। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ - ತುಲಂ ಓದಾತಾನಂ ತುಲಂ ಗೋಚರಿಯಾನಂ ಆದಿಯಿತ್ವಾ ಕರಣೇ, ಬಹುತರಂ ಓದಾತಾನಂ ಬಹುತರಂ ಗೋಚರಿಯಾನಂ ಆದಿಯಿತ್ವಾ ಕರಣೇ , ಸುದ್ಧಂ ಓದಾತಾನಂ ಸುದ್ಧಂ ಗೋಚರಿಯಾನಂ ಆದಿಯಿತ್ವಾ ಕರಣೇ ಚ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ।

ಅಙ್ಗೇಸು ಪನ ಪಠಮಙ್ಗಂ ಕಾಳಕಾನಂ ದ್ವೇಭಾಗತೋ ಅತಿರೇಕಭಾವೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಇಮಾನಿ ತೀಣಿ ನ ಕೇವಲಂ ಅನಿಸ್ಸಟ್ಠಾನೇವ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ನ ವಟ್ಟನ್ತೀತಿ ಆಹ **“ಇಮಾನಿ ಪನಾ”**ತಿಆದಿ। **“ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ನ ವಟ್ಟನ್ತೀ”**ತಿ ಇಮಿನಾ ಯದಿ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ, ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ದ್ವೇಭಾಗಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಛಬ್ಬಸ್ಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಯಂ ಸನ್ಥತಸಮ್ಮುತಿಂ ದೇತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಗಿಲಾನಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ**ತಿ ಯಸ್ಸ ವಿನಾ ಸನ್ಥತಾ ನ ಫಾಸು ಹೋತಿ, ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಚ ಸನ್ಥತಂ ಆದಾಯ ಪಕ್ಕಮಿತುಂ, ಏವಂಭೂತಸ್ಸ ಗಿಲಾನಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ। **ಸನ್ಥತಸಮ್ಮುತಿಂ ದೇತೀ**ತಿ “ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ, ಅಯಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಭಿಕ್ಖು ಗಿಲಾನೋ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಸನ್ಥತಂ ಆದಾಯ ಪಕ್ಕಮಿತು”ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೫೬೦) ಪದಭಾಜನೇ ವುತ್ತಾಯ ಞತ್ತಿದುತಿಯಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಸನ್ಥತಸಮ್ಮುತಿಂ ದೇತಿ।

ಸಾತಿ ಸನ್ಥತಸಮ್ಮುತಿ। **ವೂಪಸನ್ತೋ ವಾ ಪುನ ಕುಪ್ಪತೀ**ತಿ ವೂಪಸನ್ತೋ ವಾ ಸೋ ಆಬಾಧೋ ಪುನ ಕುಪ್ಪತಿ, ಅನುವಸ್ಸಮ್ಪಿ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಪುನ ಸಮ್ಮುತಿದಾನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ನ ಕೇವಲಂ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ರೋಗೇ ಕುಪ್ಪಿತೇ, ಅಥ ಖೋ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ರೋಗೇ ಕುಪ್ಪಿತೇಪಿ ಗತಗತಟ್ಠಾನೇ ಅನುವಸ್ಸಂ ಕಾತುಂ ಲಭತಿ। ತೇನೇವ ಹಿ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** “ಸಚೇ ಅರೋಗೋ ಹುತ್ವಾ ಪುನ ಮೂಲಬ್ಯಾಧಿನಾವ ಗಿಲಾನೋ ಹೋತಿ , ಸೋಯೇವ ಪರಿಹಾರೋ, ನತ್ಥಞ್ಞಂ ‘ಸಮ್ಮುತಿಕಿಚ್ಚ’ನ್ತಿ **ಫುಸ್ಸದೇವತ್ಥೇರೋ** ಆಹ। **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ** ಪನ ಸೋ ವಾ ಬ್ಯಾಧಿ ಪಟಿಕುಪ್ಪತು, ಅಞ್ಞೋ ವಾ, ಸಕಿಂ ‘ಗಿಲಾನೋ’ತಿ ನಾಮಂ ಲದ್ಧಂ ಲದ್ಧಮೇವ, ಪುನ ‘ಸಮ್ಮುತಿಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥೀ’ತಿ ಆಹಾ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೫೫೭) ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರವಾದೋ ಪಚ್ಛಾ ವುತ್ತೋ।

ಏತ್ಥ ಚ “ಇದಂ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸನ್ಥತಂ ಊನಕಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ಕಾರಾಪಿತಂ ಅಞ್ಞತ್ರ ಭಿಕ್ಖುಸಮ್ಮುತಿಯಾ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯ”ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೬೨) ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ನಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಧಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **“ಸೇಸಂ ಪಠಮಸದಿಸಮೇವಾ”**ತಿ ಇಮಿನಾ “ಅತ್ತನಾ ಕತಂ ಪರೇಹಿ ಪರಿಯೋಸಾಪೇತೀ”ತಿಆದಿಕಂ ಅತಿದಿಟ್ಠಂ। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ - ಪರಿಪುಣ್ಣೇ ಛಬ್ಬಸ್ಸೇ ವಾ ಅತಿರೇಕಛಬ್ಬಸ್ಸೇ ವಾ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಅಙ್ಗೇಸು ಚ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಂ ಅನ್ತೋಭಾವೋ ನಾನಾತ್ತಂ।

ಛಬ್ಬಸ್ಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ನಿಸೀದನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ನಿಸೀದನಸನ್ಥತನ್ತಿ "ನಿಸೀದನಂ ನಾಮ ಸದಸಂ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪದಭಾಜನಿಯಂ (ಪಾರಾ॰ ೫೬೮) ವುತ್ತತ್ತಾ ಸದಸಂ ಸನ್ಥತಂ, ಏತ್ಥ ಚ ನಿಸೀದನಗ್ಗಹಣಂ ಸನ್ಥತೇ ಚೀವರಸಞ್ಞಾನಿವಾರಣತ್ಥಂ, ಯತೋ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಕಮ್ಬಲಚೀವರಸಞ್ಞಾಯ ಸನ್ಥತಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಧುತಙ್ಗಾನಿ ಸಮಾದಿಯಿಂಸು। ಸಯನಾಸನಪ್ಪಯೋಜನತ್ತಾ ಸನ್ಥತಸ್ಸ **"ಪುರಾಣಸನ್ಥತಂ ನಾಮಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಯತ್ಥಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಸನ್ಥತೇ। **ವಿದತ್ಥಿಮತ್ತ**ನ್ತಿ ಸುಗತವಿದತ್ಥಿಮತ್ತಂ। ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಚಾಯಂ "ಅನಾಪತ್ತಿ ಅಲಭನ್ತೋ ಥೋಕತರಂ ಆದಿಯಿತ್ವಾ ಕರೋತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೭೦) ಪದಭಾಜನೇ ವುತ್ತತ್ತಾ। **ಏಕದೇಸೇ**ತಿ ಇದಾನಿ ಕತ್ತಬ್ಬನವಸನ್ಥತಸ್ಸ ಏಕಪ್ಪದೇಸೇ। **ವಿಜಟೇತ್ವಾ**ತಿ ವಿದ್ಧಂಸೇತ್ವಾ। **ಅನಾದಾ**ತಿ **ಯ**-ಕಾರಲೋಪೇನಾಯಂ ನಿದ್ದೇಸೋತಿ ಆಹ **"ಸತಿ ಪುರಾಣಸನ್ಥತೇ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ"**ತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ "ಇದಂ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ನಿಸೀದನಸನ್ಥತಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ಪುರಾಣಸನ್ಥತಸ್ಸ ಸಾಮನ್ತಾ ಸುಗತವಿದತ್ಥಿಂ ಕಾರಾಪಿತಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯ"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೬೮) ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ನಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಧಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಸನ್ಥತವಿಸ್ಸಜ್ಜನವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಞತ್ತ**ನ್ತಿ ಭಗವತಾ ಸನ್ಥತಾನಿ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣಾನಿ ದಿಸ್ವಾ "ಸದ್ಧಾದೇಯ್ಯವಿನಿಪಾತನೇ ಕಾರಣಂ ನತ್ಥಿ, ಪರಿಭೋಗುಪಾಯಂ ನೇಸಂ ದಸ್ಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೫೬೯) ಸನ್ಥತವಿಸ್ಸಜ್ಜನವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ। ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯತ್ತಾ ಇಮಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ **"ಸೇಸಂ ತತಿಯಸದಿಸಮೇವಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ, ದ್ವೇಭಾಗಸಿಕ್ಖಾಪದಸದಿಸಮೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ - ಪುರಾಣಸನ್ಥತಸ್ಸ ಸಾಮನ್ತಾ ಸುಗತವಿದತ್ಥಿಯಾ ಆದಾಯ ಕರಣೇ, ಅಲಭನ್ತಸ್ಸ ಥೋಕತರಂ ಆದಾಯ ಕರಣೇ, ಸಬ್ಬಥಾ ಅಲಭನ್ತಸ್ಸ ಅನಾದಾಯ ಕರಣೇ ಚ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ। ಅಙ್ಗೇಸು ಪನೇತ್ಥ ಪಠಮಙ್ಗಪುರಾಣಸನ್ಥತಸ್ಸ ಸಾಮನ್ತಾ ಸುಗತವಿದತ್ಥಿಅನಾದಿಯನಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ನಿಸೀದನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಏಳಕಲೋಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸಾತಿ ಅದ್ಧಾನಮೇವ ಮಗ್ಗೋ **ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗೋ,** ತಂ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಅದ್ಧಾನಸಙ್ಖಾತ"**ನ್ತಿಆದಿ। ಅದ್ಧಾನಸದ್ದೇನ ವಿಸೇಸಿತತ್ತಾ ಪನ **"ದೀಘಮಗ್ಗ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅದ್ಧಾನಗಮನಸಮಯಸ್ಸ ವಿಭಙ್ಗೇ "ಅದ್ಧಯೋಜನಂ ಗಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿಆದಿವಚನತೋ (ಪಾಚಿ॰ ೨೧೮) ಅದ್ಧಯೋಜನಮ್ಪಿ ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗೋ ಹೋತಿ। ಏಳಕಲೋಮಾನಿ ಚೇತಾನಿ ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗತೋ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಿ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತುಂ ನ ವಟ್ಟನ್ತಿ, ಯತೋ "ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿಕಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅನುಯೋಗಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ಸಬ್ಬ ಞ್ಚೇತ"**ನ್ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬ ಞ್ಚೇತ**ನ್ತಿ "ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪನೇವ ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಏಳಕಲೋಮಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯು"ನ್ತಿಆದಿಕಂ ಏತಂ ಸಬ್ಬಂ। **ವತ್ಥುಮತ್ತದೀಪನಮೇವಾ**ತಿ "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕೋಸಲೇಸು ಜನಪದೇ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಏಳಕಲೋಮಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಂಸೂ"ತಿಆದಿಕಸ್ಸ (ಪಾರಾ॰ ೫೭೧) ವತ್ಥುಮತ್ತಸ್ಸ ದೀಪನಮೇವ। **ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚೀ**ತಿ ಅದ್ಧಾನತೋ ಅಞ್ಞತ್ಥಾಪಿ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಠಾನೇಸು। **ಸಹತ್ಥಾ**ತಿ ಕರಣತ್ಥೇ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನನ್ತಿ ಆಹ **"ಸಹತ್ಥೇನಾ"**ತಿ। ಲಕ್ಖಣವಚನಞ್ಚೇತಂ, ತಸ್ಮಾ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಸರೀರಾವಯವೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತೇನಾಹ **"ಅತ್ತನಾ ಹರಿತಬ್ಬಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ। **ಅಸನ್ತೇ ಹಾರಕೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪದಾನಂ ಅನ್ತೋಗಧಾವಧಾರಣತೋ ಅವಧಾರಣತ್ಥೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಆಹ **"ಅಸನ್ತೇಯೇವಾ"**ತಿಆದಿ।

ಏತ್ಥ ಚ "ಇಮಾನಿ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಏಳಕಲೋಮಾನಿ ತಿಯೋಜನಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮಿತಾನಿ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಾನೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೫೭೩) ನಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಧಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯ**ನ್ತಿ ಅತಿರೇಕತಿಯೋಜನೇ

ಅತಿರೇಕತಿಯೋಜನಸಞ್ಞೀವೇಮತಿಕಊನಕಸಞ್ಞೀನಂ ವಸೇನ ತೀಣಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ। **ವಾಸಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ಹರಣೇ**ತಿ ಯತ್ಥ ಗತೋ, ತತ್ಥ ಉದ್ದೇಸಪರಿಪುಚ್ಛಾದೀನಂ ವಾ ಪಚ್ಚಯಾದೀನಂ ವಾ ಅಲಾಭೇನ ತತೋ ಪರಂ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಹರಣೇ, ತತೋಪಿ ಅಞ್ಞತ್ಥಾತಿ ಏವಂ ಯೋಜನಸತಮ್ಪಿ ಹರಣೇ ಅನಾಪತ್ತಿ। **ಅಚ್ಛಿನ್ನಂ ವಾ ನಿಸ್ಸಟ್ಠಂ ವಾ**ತಿ ಚೋರೇಹಿ ಅಚ್ಛಿನ್ನಂ ವಾ ವಿನಯಕಮ್ಮಕತಂ ವಾ। **ಕತಭಣ್ಡ**ನ್ತಿ ಕತಂ ಭಣ್ಡಂ ಕಮ್ಬಲಕೋಜವಸನ್ಥತಾದಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅನ್ತಮಸೋ ಸುತ್ತಕೇನ ಬದ್ಧಮತ್ತಮ್ಪಿ। ತೇನಾಹ **"ಅನ್ತಮಸೋ"**ತಿಆದಿ। ಯೋ ಪನ ತನುಕಪತ್ತತ್ಥವಿಕನ್ತರೇ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೫೭೫) ವಾ ಆಯೋಗಅಂಸಬದ್ಧಕಕಾಯಬನ್ಧನಾದೀನಂ ಅನ್ತರೇಸು ವಾ ಪಿಪ್ಫಲಿಕಾದೀನಂ ಮಲರಕ್ಖಣತ್ಥಂ ಸಿಪಾಟಿಕಾಯಂ ವಾ ಅನ್ತಮಸೋ ವಾತಾಬಾಧಿಕೋ ಕಣ್ಣಚ್ಛಿದ್ದೇಪಿ ಲೋಮಾನಿ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ , ಆಪತ್ತಿಯೇವ। ಸುತ್ತಕೇನ ಪನ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಪಕ್ಖಿತ್ತಂ ಕತಭಣ್ಡಟ್ಠಾನೇ ತಿಟ್ಠತಿ, ವೇಣಿಂ ಕತ್ವಾ ಹರತಿ, ಇದಂ ನಿಧಾನಮುಖಂ ನಾಮ, ಆಪತ್ತಿಯೇವ।

ಪಠಮಪ್ಪಟಿಲಾಭೋತಿ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ಏಳಕಲೋಮಾನಂ ಪಠಮುಪ್ಪತ್ತಿ। ಏತೇನ ಅಚ್ಛಿನ್ನನಿಸ್ಸಟ್ಠಪ್ಪಟಿಲದ್ಧಾನಂ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ। **ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಯಾನೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ**ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೫೭೭) ಗಚ್ಛನ್ತೇ ರಥಾದಿಕೇ ವಾ ಹತ್ಥಿಪಿಟ್ಠಿಆದೀಸು ವಾ ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸೇವ "ಹರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ। ಅಗಚ್ಛನ್ತೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಸಚೇ ಪನ ಅಗಚ್ಛನ್ತೇ ರಥಾದಿಮ್ಹಿ ವಾ ಹತ್ಥಿಪಿಟ್ಠಿಆದೀಸು ವಾ ಠಪೇತ್ವಾ ಆರೋಹಿತ್ವಾ ಸಾರೇತಿ, ಹೇಟ್ಠಾ ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಚೋದೇತಿ, ಪಕ್ಕೋಸನ್ತೋ ವಾ ಅನುಬನ್ಧಾಪೇತಿ, "ಅಞ್ಞಂ ಹರಾಪೇತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೭೫) ವಚನತೋ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ "ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಯಾನೇ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಚೇ ಯಾನೇ ಪಕ್ಖಿಪತಿ, ಅಞ್ಞಂ ಹರಾಪೇತಿ ನಾಮಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಹರಣಪಚ್ಚಾಹರಣ**ನ್ತಿ ಹರಣಪಚ್ಚಾಹರಣಾನಮಭಾವೋ।

ಏಳಕಲೋಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಏಳಕಲೋಮಧೋವಾಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸಕ್ಕೇಸೂತಿ "ಸಕ್ಯಾ ವತ, ಭೋ ಕುಮಾರಾ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೬೭) ಉದಾನಂ ಪಟಿಚ್ಚ "ಸಕ್ಯಾ"ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಾನಂ ನಿವಾಸೋ ಏಕೋಪಿ ಜನಪದೋ ರುಳ್ಹಿಸದ್ದೇನ **"ಸಕ್ಕಾ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಕ್ಕೇಸು ಜನಪದೇ। **ಛಬ್ಬಗ್ಗಿಯಾ** ನಾಮ ಪಣ್ಡುಕಲೋಹಿತಕಾದಯೋ ಛಮೂಲಕಾ, ತೇಸಂ ಸಿಸ್ಸಾ ಚ।

ಏಳಕಲೋಮಧೋವಾಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಜಾತರೂಪಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ರಜತನ್ತಿ ನ ಕೇವಲಂ ರೂಪಿಯಮೇವ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಂ, ಅಥ ಖೋ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ವೋಹಾರಗಮನೀಯಂ ಕಹಾಪಣಾದಿ ಚ ಏತಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ಆಹ **"ಅಪಿಚಾ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಕಹಾಪಣೋ**ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೫೮೩-೫೮೪) ಸುವಣ್ಣಮಯೋ ವಾ ರೂಪಿಯಮಯೋ ವಾ ಪಾಕತಿಕೋ ವಾ। **ಲೋಹಮಾಸಕೋ** ನಾಮ ತಮ್ಬಲೋಹಾದೀಹಿ ಕತಮಾಸಕೋ। **ದಾರುಮಾಸಕೋ** ನಾಮ ಸಾರದಾರುನಾ ವಾ ವೇಳುಪೇಸಿಕಾಯ ವಾ ಅನ್ತಮಸೋ ತಾಲಪಣ್ಣೇನಪಿ ರೂಪಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಕತಮಾಸಕೋ। **ಜತುಮಾಸಕೋ** ನಾಮ ಲಾಖಾಯ ವಾ ನಿಯ್ಯಾಸೇನ ವಾ ರೂಪಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಕತಮಾಸಕೋ। **"ಯೇ ವೋಹಾರಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ಪದೇನ ಯೋ ಯೋ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಜನಪದೇ ಯದಾ ಯದಾ ವೋಹಾರಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಅನ್ತಮಸೋ ಅಟ್ಠಿಮಯೋಪಿ ಚಮ್ಮಮಯೋಪಿ ರುಕ್ಖಫಲಬೀಜಮಯೋಪಿ ಸಮುಟ್ಠಾಪಿತರೂಪೋಪಿ ಅಸಮುಟ್ಠಾಪಿತರೂಪೋಪಿ ಸಬ್ಬೋ ಸಙ್ಗಹಿತೋ। **ತದೇವಾ**ತಿ ಜಾತರೂಪರಜತಮೇವ। **ಹಿರಞ್ಞಂ** ನಾಮ ಕಹಾಪಣೋ।

“ಸಾದಿಯತೀ”ತಿ ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ವಿಭಾವೇತಿ **“ಗಣ್ಹಿತುಕಾಮೋ ಹೋತೀ”**ತಿ। ನ ಕೇವಲಂ ಕಾಯವಾಚಾಹಿ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಮೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಅಥ ಖೋ ಮನಸಾಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ಕಾಯವಾಚಾಹೀ”**ತಿಆದಿ। ಸಚೇ ಪನ ಕಾಯವಾಚಾಹಿ ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಚಿತ್ತೇನ ಅಧಿವಾಸೇತಿ, ಕಾಯವಾಚಾಹಿ ಕತ್ತಬ್ಬಸ್ಸ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಅಕರಣತೋ ಅಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಕಾಯವಚೀದ್ವಾರೇ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಮನೋದ್ವಾರೇ ಪನ ಆಪತ್ತಿ ನಾಮ ನತ್ಥಿ।

ಏಕೋ ಸತಂ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೫೮೩-೫೮೪) ವಾ ಸಹಸ್ಸಂ ವಾ ಪಾದಮೂಲೇ ಠಪೇತಿ “ತುಯ್ಹಿದಂ ಹೋತೂ”ತಿ, ಭಿಕ್ಖು “ನಯಿದಂ ಕಪ್ಪತೀ”ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಉಪಾಸಕೋ “ಪರಿಚ್ಚತ್ತಂ ಮಯಾ ತುಮ್ಹಾಕ”ನ್ತಿ ಗತೋ, ಅಞ್ಞೋ ತತ್ಥ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಪುಚ್ಛತಿ “ಕಿಂ, ಭನ್ತೇ, ಇದ”ನ್ತಿ। ಯಂ ತೇನ ಚ ಅತ್ತನಾ ಚ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। ಸೋ ಚೇ ವದತಿ “ಗೋಪೇಸ್ಸಾಮಿ, ಭನ್ತೇ, ಗುತ್ತಟ್ಠಾನಂ ದಸ್ಸೇಥಾ”ತಿ, ಸತ್ತಭೂಮಿಕಮ್ಪಿ ಪಾಸಾದಂ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ “ಇದಂ ಗುತ್ತಟ್ಠಾನ”ನ್ತಿ ಆಚಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ, “ಇಧ ನಿಕ್ಖಿಪಾಹೀ”ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಏತ್ತಾವತಾ ಕಪ್ಪಿಯಞ್ಚ ಅಕಪ್ಪಿಯಞ್ಚ ನಿಸ್ಸಾಯ ಠಿತಂ ಹೋತಿ, ದ್ವಾರಂ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ರಕ್ಖನ್ತೇನ ವಸಿತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಕಿಞ್ಚಿ ವಿಕ್ಕಾಯಿಕಭಣ್ಡಂ ಪತ್ತಂ ವಾ ಚೀವರಂ ವಾ ಆಗಚ್ಛತಿ, “ಇದಂ ಗಹೇಸ್ಸಥ, ಭನ್ತೇ”ತಿ ವುತ್ತೇ “ಉಪಾಸಕ, ಅತ್ಥಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಇಮಿನಾ ಅತ್ಥೋ, ವತ್ಥು ಚ ಏವರೂಪಂ ನಾಮ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ, ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕೋ ನತ್ಥೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಸೋ ವದತಿ “ಅಹಂ ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ದ್ವಾರಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ದೇಥಾ”ತಿ, ದ್ವಾರಂ ವಿವರಿತ್ವಾ “ಇಮಸ್ಮಿಂ ಓಕಾಸೇ ಠಪಿತ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ, “ಇಮಂ ಗಣ್ಹಾ”ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಏವಮ್ಪಿ ಕಪ್ಪಿಯಞ್ಚ ಅಕಪ್ಪಿಯಞ್ಚ ನಿಸ್ಸಾಯ ಠಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ಸೋ ಚೇ ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡಂ ದೇತಿ, ವಟ್ಟತಿ। ಸಚೇ ಅಧಿಕಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, “ನ ಮಯಂ ತವ ಭಣ್ಡಂ ಗಣ್ಹಾಮ, ನಿಕ್ಖಮಾಹೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೋ।

ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇಯೇವ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ರೂಪಿಯಂ ನಾಮ ಅಕಪ್ಪಿಯಂ, ತಸ್ಮಾ “ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಾ ಗಣಸ್ಸ ವಾ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಾ”ತಿ ನ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಮತ್ತಮೇವ, ನ ತೇನ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡಂ ಚೇತಾಪಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ಉಪಾಯೇನ ಪರಿಭೋಗದಸ್ಸನತ್ಥಂ “ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇಯೇವ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ತೇಲಾದೀನಂ ಗಹಣಂ। **ಸೋತಿ** ಯೋ ಗಹಟ್ಠೋ “ಸಪ್ಪಿ ವಾ ತೇಲಂ ವಾ ವಟ್ಟತಿ ಉಪಾಸಕಾ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತೋ, ಸೋ। **ಅಞ್ಞೇನ ಲಭಿತ್ವಾ**ತಿ ಭಿಕ್ಖುನಾ ವಾ ಆರಾಮಿಕೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಸ್ಸಗ್ಗೇನ ಲಭಿತ್ವಾ। **ತತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತರುಕ್ಖಚ್ಛಾಯಾಪೀ**ತಿ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವತ್ಥುನಾ ಆಹಟಬೀಜತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತರುಕ್ಖಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಠಿತಚ್ಛಾಯಾಪಿ, ಪರಿಚ್ಛೇದಾತಿಕ್ಕನ್ತಾ ಪನ ಆಗನ್ತುಕತ್ತಾ ವಟ್ಟತಿ। **ನೋ ಚೇ ಛಡ್ಡೇತೀ**ತಿ ಅಥ ನೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಛಡ್ಡೇತಿ, “ಕಿಂ ಮಯ್ಹಂ ಇಮಿನಾ ಬ್ಯಾಪಾರೇನಾ”ತಿ ಯೇನಕಾಮಂ ಪಕ್ಕಮತಿ। **ಪಞ್ಚಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ** “ಯೋ ನ ಛನ್ದಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ನ ದೋಸಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ನ ಮೋಹಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ನ ಭಯಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಛಡ್ಡಿತಾಛಡ್ಡಿತಞ್ಚ ಜಾನೇಯ್ಯಾ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೮೪) ಏವಂ ವುತ್ತಪಞ್ಚಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಸಮ್ಮನ್ನಿತಬ್ಬೋ**ತಿ “ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ, ಯದಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪತ್ತಕಲ್ಲಂ, ಸಙ್ಘೋ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ರೂಪಿಯಛಡ್ಡಕಂ ಸಮ್ಮನ್ನೇಯ್ಯಾ”ತಿಆದಿನಾ ಪದಭಾಜನೇ ವುತ್ತಾಯ ಞತ್ತಿದುತಿಯಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಸಮ್ಮನ್ನಿತಬ್ಬೋ।

ಅನಿಮಿತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಗೂಥಂ ವಿಯ ಛಡ್ಡೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಪತಿತಟ್ಠಾನಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖಣವಸೇನ ನಿಮಿತ್ತಂ ಅಕತ್ವಾ ಗೂಥಂ ವಿಯ ಛಡ್ಡೇತಬ್ಬಂ, ಅಕ್ಖೀನಿ ನಿಮೀಲೇತ್ವಾವ ನದಿಯಾ ವಾ ಪಪಾತೇ ವಾ ವನಗಹನೇ ವಾ ಗೂಥಂ ವಿಯ ಅನಪೇಕ್ಖೇನ ಪತಿತೋಕಾಸಂ ಅಸಮನ್ನಾಹರನ್ತೇನ ಪಾತೇತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ “ಗೂಥಂ ವಿಯ ಛಡ್ಡೇತಬ್ಬ”ನ್ತಿ। **ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯ**ನ್ತಿ ರೂಪಿಯಸಞ್ಞಿವೇಮತಿಕಅರೂಪಿಯಸಞ್ಞೀನಂ ವಸೇನ ತೀಣಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ। **ಅರೂಪಿಯೇ ರೂಪಿಯಸಞ್ಞೀನೋ**ತಿ ಖರಪತ್ತಾದೀಸು ಸುವಣ್ಣಾದಿಸಞ್ಞಿನೋ। **ರತನಸಿಕ್ಖಾಪದನಯೇನಾ**ತಿ “ಅಜ್ಝಾರಾಮೇ ವಾ ಅಜ್ಝಾವಸಥೇ ವಾ”ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೫೦೪) ಏತ್ಥ ವುತ್ತವಿಧಿನಾ।

ಜಾತರೂಪಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ರೂಪಿಯಸಂವೋಹಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಕತಾದಿವಸೇನಾತಿ ಕತಅಕತಕತಾಕತವಸೇನ। ಸುವಣ್ಣಾದಿಚತುಬ್ಬಿಧಮ್ಪಿ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವತ್ಥು ಇಧ ರೂಪಿಯಗ್ಗಹಣೇನ ಗಹಿತನ್ತಿ ಆಹ “**ಜಾತರೂಪರಜತಪರಿವತ್ತನ**”ನ್ತಿ। ಇದಞ್ಚ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ “**ಪುರಿಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಹೀ**”ತಿಆದಿ। **ಪರಿವತ್ತನ**ನ್ತಿ ಸಾದಿತರೂಪಿಯಸ್ಸ ಪರಿವತ್ತನಂ। **ಪುರಿಮನಯಾನುಸಾರೇನಾ**ತಿ “ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ನಾನಪ್ಪಕಾರಕಂ ರೂಪಿಯಸಂವೋಹಾರಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿಂ, ಇದಂ ಮೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯ”ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೫೮೯)।

ರೂಪಿಯಸಂವೋಹಾರವತ್ಥುಸ್ಮಿನ್ತಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಸ್ಸೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಪರಿವತ್ತನೇ ದೋಸಂ ಅದಿಸ್ವಾ ರೂಪಿಯಪರಿವತ್ತನೇ। **ತಸ್ಸ ವಾ**ತಿ ಪರಿವತ್ತಿತಸ್ಸ ವಾ। **ಧನಸ್ಸ ವಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಮೂಲಧನಸ್ಸ ವಾ । ಅತ್ತನೋ ವಾ ಹಿ ಅರೂಪಿಯೇನ ಪರಸ್ಸ ರೂಪಿಯಂ ಚೇತಾಪೇಯ್ಯ, ಅತ್ತನೋ ವಾ ರೂಪಿಯೇನ ಪರಸ್ಸ ಅರೂಪಿಯಂ, ಉಭಯಥಾಪಿ ರೂಪಿಯಸಂವೋಹಾರೋ ಕತೋವ ಹೋತೀತಿ।

ರೂಪಿಯಸಂವೋಹಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಕಯವಿಕ್ಕಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ರೂಪಿಯಸಂವೋಹಾರಸ್ಸ ಪನ ಹೇಟ್ಠಾಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಗಹಿತತ್ತಾ ಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡಾನಮೇವೇತ್ಥ ಗಹಣನ್ತಿ ಆಹ “**ಚೀವರಾದೀನ**”ನ್ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಚೀವರಾದೀನಂ ಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡಾನ**ನ್ತಿ ಅನ್ತಮಸೋ ದಸಿಕಸುತ್ತಂ ಉಪಾದಾಯ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಾನಂ ಯೇಸಂ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡಾನಂ। **ಕಯಂ** ನಾಮ ಪರಭಣ್ಡಸ್ಸ ಗಹಣಂ। **ವಿಕ್ಕಯಂ** ನಾಮ ಅತ್ತನೋ ಭಣ್ಡಸ್ಸ ದಾನಂ। ತೇನಾಹ “**ಇಮಿನಾ ಇಮಂ ದೇಹೀ**”ತಿಆದಿ। **ಪರಸ್ಸಾ**ತಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇ ಅಞ್ಞಸ್ಸ। ಏತ್ಥ ಚ “ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ನಾನಪ್ಪಕಾರಕಂ ಕಯವಿಕ್ಕಯಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿಂ, ಇದಂ ಮೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ, ಇಮಾಹಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಾಮೀ”ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೫೯೫) ನಯೇನ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ “**ವುತ್ತಲಕ್ಖಣವಸೇನಾ**”ತಿಆದಿ। ನನು ಚೇತ್ಥ ಚೀವರಧೋವನೇ ವಾ ಕೇಸಚ್ಛೇದನೇ ವಾ ಭೂಮಿಸೋಧನಾದಿನವಕಮ್ಮೇ ವಾ ಪರಭಣ್ಡಂ ಅತ್ತನೋ ಹತ್ಥಗತಂ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ಕಿಂ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ “**ಅಸನ್ತೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ದೇಸೇತಬ್ಬಮೇವಾ**”ತಿ। ಯಥಾ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಪರಿಭುತ್ತೇ ವಾ ನಟ್ಠೇ ವಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ದೇಸೇತಿ, ಏವಂ ಇಧಾಪಿ ದೇಸೇತಬ್ಬಮೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಇದಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಇದಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ತೇಲಂ ವಾ ಸಪ್ಪಿ ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ। **ಅಮ್ಹಾಕಞ್ಚ ಇಮಿನಾ ಚ ಇಮಿನಾ ಚ ಅತ್ಥೋ**ತಿ ಅಮ್ಹಾಕಞ್ಚ ತದಞ್ಞೇನ ಇಮಿನಾ ಚ ಇಮಿನಾ ಚ ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಕೇನ ಅತ್ಥೋ। “**ರೂಪಿಯಸಂವೋಹಾರೇ ವುತ್ತನಯಮೇವಾ**”ತಿ ಇಮಿನಾ “ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ಅಕಯವಿಕ್ಕಯೇ ಕಯವಿಕ್ಕಯಸಞ್ಞಿನೋ ಚ ವೇಮತಿಕಸ್ಸ ಚ ದುಕ್ಕಟ”ನ್ತಿ ಇಮಂ ನಯಮತಿದಿಸತಿ।

ಕಯವಿಕ್ಕಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಏಳಕಲೋಮವಗ್ಗೋ ದುತಿಯೋ।

೩. ಪತ್ತವಗ್ಗೋ

೧. ಪತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅವಿಕಪ್ಪಿತೋತಿ “ಇಮಂ ಪತ್ತಂ ತುಯ್ಹಂ ವಿಕಪ್ಪೇಮೀ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಅವಿಕಪ್ಪಿತೋ। **ಅಡ್ಢಾಳ್ಹಕೋದನಂ ಗಣ್ಹಾ**ತೀತಿ ಮಗಧನಾಳಿಯಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ತಣ್ಡುಲನಾಳೀನಂ ಓದನಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। “**ಮಗಧನಾಳಿ** ನಾಮ ಅಡ್ಢತೇರಸಪಲಾ ಹೋತೀ”ತಿ

ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಂ। “ಸೀಹಳದೀಪೇ ಪಕತಿನಾಳಿ ಮಹನ್ತಾ, ದಮಿಳನಾಳಿ ಖುದ್ದಕಾ, ಮಗಧನಾಳಿ ಪಮಾಣಯುತ್ತಾ, ತಾಯ ಮಗಧನಾಳಿಯಾ ದಿಯಡ್ಢನಾಳಿ ಏಕಾ ಸೀಹಳನಾಳಿ ಹೋತೀ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೬೦೨) **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತಂ। **ಅನುತ್ತಣ್ಡುಲನ್ತಿ** ಪಾಕತೋ ಉಕ್ಕನ್ತಂ ತಣ್ಡುಲಂ **ಉತ್ತಣ್ಡುಲಂ,** ನ ಉತ್ತಣ್ಡುಲಂ **ಅನುತ್ತಣ್ಡುಲಂ। ಸಬ್ಬಸಮ್ಭಾರಸಙ್ಖತೋತಿ** ಜೀರಕಾದಿಸಬ್ಬಸಮ್ಭಾರೇಹಿ ಸಙ್ಖತೋ। ಆಲೋಪಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಭಾಗಪ್ಪಮಾಣಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಆಲೋಪಸ್ಸ ಅನುರೂಪಬ್ಯಞ್ಜನಂ।

ಏವಂ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಮಜ್ಝಿಮೋಮಕಾನಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಉಕ್ಕಟ್ಠತೋ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ರಾಯಂ ನಯೋ - ಸಚೇ ನಾಳಿಕೋದನಾದಿ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಪಕ್ಖಿತ್ತಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಹೇಟ್ಠಿಮರಾಜಿಸಮಂ ತಿಟ್ಠತಿ, ಅಯಂ **ಮಜ್ಝಿಮೋ** ನಾಮ ಪತ್ತೋ। ಸಚೇ ತಂ ರಾಜಿಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಥೂಪೀಕತಂ ತಿಟ್ಠತಿ, ಅಯಂ **ಮಜ್ಝಿಮೋಮಕೋ** ನಾಮ ಪತ್ತೋ। ಸಚೇ ತಂ ರಾಜಿಂ ನ ಸಮ್ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅನ್ತೋಗಧಮೇವ ಹೋತಿ, ಅಯಂ **ಮಜ್ಝಿಮುಕ್ಕಟ್ಠೋ** ನಾಮ ಪತ್ತೋ। ಸಚೇ ಪತ್ಥೋದನಾದಿ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಪಕ್ಖಿತ್ತಂ ಹೇಟ್ಠಿಮರಾಜಿಸಮಂ ತಿಟ್ಠತಿ, ಅಯಂ **ಓಮಕೋ** ನಾಮ ಪತ್ತೋ। ಸಚೇ ತಂ ರಾಜಿಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಥೂಪೀಕತಂ ತಿಟ್ಠತಿ, ಅಯಂ **ಓಮಕೋಮಕೋ** ನಾಮ ಪತ್ತೋ। ಸಚೇ ತಂ ರಾಜಿಂ ನ ಸಮ್ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅನ್ತೋಗಧಮೇವ ಹೋತಿ, ಅಯಂ **ಓಮಕುಕ್ಕಟ್ಠೋ** ನಾಮ ಪತ್ತೋತಿ। ತೇನಾಹ **“ತೇಸಮ್ಪಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಭೇದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ”**ತಿ।

ಇದಾನಿ ತೇಸು ಅಧಿಟ್ಠಾನವಿಕಪ್ಪನಾನಧಿಟ್ಠಾನಾವಿಕಪ್ಪನುಪಗೇ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಇಚ್ಚೇತೇಸೂ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಉಕ್ಕಟ್ಠುಕ್ಕಟ್ಠೋತಿ** ಉಕ್ಕಟ್ಠತೋ ಉಕ್ಕಟ್ಠೋ। ತತೋ ಹಿ ಸೋ “ಅಪತ್ತೋ”ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಓಮಕೋಮಕೋತಿ** ಓಮಕತೋ ಓಮಕೋ। ತತೋ ಹಿ ಸೋ “ಅಪತ್ತೋ”ತಿ ವುತ್ತೋ। ಏತೇ ಪನ ಭಾಜನಪರಿಭೋಗೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಾ, ನ ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪಗಾ ನ ವಿಕಪ್ಪನುಪಗಾ, ಇತರೇ ಪನ ಸತ್ತ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ವಾ ವಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಾ। ತೇನಾಹ **“ಸೇಸಾ ಸತ್ತ ಪತ್ತಾ ಪಮಾಣಯುತ್ತಾ ನಾಮಾ”**ತಿ।

ತಸ್ಮಾತಿ ಯಸ್ಮಾ ಸತ್ತ ಪತ್ತಾ ಪಮಾಣಯುತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ। **ಸಮಣಸಾರುಪ್ಪೇನ ಪಕ್ಕನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಅಯೋಪತ್ತೋ ಪಞ್ಚಹಿ ಪಾಕೇಹಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೬೦೮) ಪಕ್ಕೋ ಸಮಣಸಾರುಪ್ಪೇನ ಪಕ್ಕೋ ಹೋತಿ, ಮತ್ತಿಕಾಪತ್ತೋ ದ್ವೀಹಿ ಪಾಕೇಹಿ। ಸಚೇ ಏಕೋ ಪಾಕೋ ಊನೋ ಹೋತಿ, ನ ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪಗೋ। ಯಥಾ ಚ ಸಮಣಸಾರುಪ್ಪೇನ ಪಕ್ಕೋಯೇವ ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪಗೋ, ತಥಾ ಉಭೋಪಿ ಯಂ ಮೂಲಂ ದಾತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಮಿಂ ದಿನ್ನೇಯೇವ ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪಗಾ। ಯದಿ ಪನ ಅಪ್ಪಕಮ್ಪಿ ಅದಿನ್ನಂ ಹೋತಿ, ನ ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪಗಾ। ತೇನಾಹ **“ಸಚೇ ಪನಾ”**ತಿಆದಿ। **“ಕಾಕಣಿಕಮತ್ತಂ** ನಾಮ ದಿಯಡ್ಢವೀಹೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ಸಚೇಪಿ ಪತ್ತಸಾಮಿಕೋ ವದತಿ “ಯದಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಮೂಲಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ತದಾ ದಸ್ಸಥ, ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಥಾ”ತಿ, ನೇವ ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪಗೋ ಹೋತಿ। ಪಾಕಸ್ಸ ಹಿ ಊನತ್ತಾ ಪತ್ತಸಙ್ಖ್ಯಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ। ಮೂಲಸ್ಸ ಸಕಲಸ್ಸ ವಾ ಏಕದೇಸಸ್ಸ ವಾ ಅದಿನ್ನತ್ತಾ ಸಕಭಾವಂ ನ ಉಪೇತಿ, ಅಞ್ಞಸ್ಸೇವ ಸನ್ತಕೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪಾಕೇ ಚ ಮೂಲೇ ಚ ನಿಟ್ಠಿತೇಯೇವ ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪಗೋ ಹೋತಿ। ಯೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪಗೋ, ಸ್ವೇವ ವಿಕಪ್ಪನುಪಗೋ ಚ। ತೇನಾಹ **“ಅಪಚ್ಚುದ್ಧರನ್ತೇನಾ”**ತಿಆದಿ। **ಅಪಚ್ಚುದ್ಧರನ್ತೇನ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬೋತಿ** ಪುರಾಣಪತ್ತಂ ಅಪಚ್ಚುದ್ಧರನ್ತೇನ ನವೋ ಪತ್ತೋ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ, ಠಪೇತಬ್ಬೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಕಙ್ಗುಸಿತ್ಥನ್ತಿ** ಸತ್ತನ್ನಂ ಧಞ್ಞಾನಂ ಲಾಮಕಧಞ್ಞಸಿತ್ಥನ್ತಿ ಆಹ **“ಕಙ್ಗುಸಿತ್ಥನಿಕ್ಖಮನಮತ್ತೇನ ಛಿದ್ದೇನಾ”**ತಿ।

ಪತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಊನಪಞ್ಚಬನ್ಧನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅಸ್ಸಾತಿ ಇಮಸ್ಸ ಪತ್ತಸ್ಸ। **ತೇನ ಊನಪಞ್ಚಬನ್ಧನೇನಾತಿ** ತೇನ ಊನಪಞ್ಚಬನ್ಧನೇನ ಪತ್ತೇನ ಉಪಲಕ್ಖಿತೋ ಹುತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಊನಪಞ್ಚಬನ್ಧನೋ ಹಿ ಪತ್ತೋ ಏತ್ಥ ಲಕ್ಖಣಭಾವೇನ ಗಹಿತೋ। ತೇನೇವಾಹ **“ಇತ್ಥಮ್ಭೂತಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣೇ ಕರಣವಚನ”**ನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಇತ್ಥಮ್ಭೂತಸ್ಸಾತಿ** ಕಞ್ಚಿ ಪಕಾರಂ ಪತ್ತಸ್ಸ। ಲಕ್ಖೀಯತೇ ಅನೇನಾತಿ **ಲಕ್ಖಣಂ,** ತಸ್ಮಿಂ **ಕರಣವಚನಂ,** ತತಿಯಾವಿಭತ್ತೀತಿ

ಅತ್ಥೋ। “**ಪಕಾರೋ**”ತಿ ಚ ಸಾಮಞ್ಞಸ್ಸ ಭೇದಕೋ ವಿಸೇಸೋ ವುಚ್ಚತಿ। ತಥಾ ಹಿ **ಊನಪಞ್ಚಬನ್ಧನೇನ ಪತ್ತೇನಾತಿ** ಏತ್ಥ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಸಾಮಞ್ಞಸ್ಸ ಊನಪಞ್ಚಬನ್ಧನಪತ್ತಭಾವೋ ಪಕಾರೋ, ತಂ ಭಿಕ್ಖು ಆಪನ್ನೋ, ತಸ್ಸ ಪತ್ತೋ ಲಕ್ಖಣಂ। ಯದಿ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಪಞ್ಚಬನ್ಧನೋ ಪತ್ತೋ ಊನಪಞ್ಚಬನ್ಧನೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಇಮಸ್ಸ **ಪದಭಾಜನಿಯಂ** ಅಬನ್ಧನೋಪಿ ವುತ್ತೋತಿ ಆಹ “**ತತ್ಥಾ**”ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾತಿ** ವಾಕ್ಯೋಪಞ್ಞಾಸೇ। ಬನ್ಧನೋಕಾಸೇ ಸತಿ ವಾ ಅಸತಿ ವಾ ಬನ್ಧನವಿರಹಿತೋ ಪತ್ತೋ ಅಬನ್ಧನೋ, ಪಞ್ಚಬನ್ಧನಾನಂ ಓಕಾಸೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಪಞ್ಚಬನ್ಧನೋಕಾಸೋ। ಅಪತ್ತೋತಿ** ಪತ್ತೋ ನಾಮ ನ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ, ಪಾಕತಿಕಂ ಕಾತುಂ ಅಸಮತ್ಥೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇದಞ್ಚ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಪನೇ ಕಾರಣವಚನಂ। ತೇನಾಹ “**ತಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ**”ತಿ।

ಬನ್ಧನಞ್ಚ ನಾಮೇತಂ ಯಸ್ಮಾ ಬನ್ಧನೋಕಾಸೇ ಸತಿ ಹೋತಿ, ಅಸತಿ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಂ, ಬನ್ಧನವಿಧಿಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಯಸ್ಮಿಂ ಪನಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಮುಖವಟ್ಟಿಸಮೀಪೇ ಪನ ಪತ್ತವೇಧಕೇನ ವಿಜ್ಝಿಯಮಾನೇ ಕಪಾಲಸ್ಸ ಬಹಲತ್ತಾ ಭಿಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಹೇಟ್ಠಾ ವಿಜ್ಝಿತಬ್ಬೋ। ತೇನಾಹ “**ಹೇಟ್ಠಿಮಪರಿಯನ್ತೇ**”ತಿಆದಿ। **ಸುಖುಮಂ ವಾ ಛಿದ್ದಂ ಕತ್ವಾ ಬನ್ಧಿತಬ್ಬೋತಿ** ಸುಖುಮೇ ಛಿದ್ದೇ ತಿಪುಪಟ್ಟಾದೀಹಿ ಪಯೋಜನಂ ನತ್ಥಿ, ಸುತ್ತಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾವ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ನ ಕೇವಲಂ ತಿಪುಸುತ್ತಕಾದಿನಾವ ಬನ್ಧಿತಬ್ಬೋತಿ ಆಹ “**ಫಾಣಿತ**”ನ್ತಿಆದಿ। **ಫಾಣಿತಂ ಝಾಪೇತ್ವಾ ಪಾಸಾಣಚುಣ್ಣೇನಾತಿ** ಪಾಸಾಣಚುಣ್ಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಫಾಣಿತಂ ಪಚಿತ್ವಾ ತಥಾಪಕ್ಕೇನ ಪಾಸಾಣಚುಣ್ಣೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬೋತಿ** “ಅಯಂ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಪತ್ತೋ ಊನಪಞ್ಚಬನ್ಧನೇನ ಪತ್ತೇನ ಚೇತಾಪಿತೋ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೋ, ಇಮಾಹಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಾಮೀ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೧೩) ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬೋ। ತೇನಾಹ “**ನಿಸ್ಸಜ್ಜನ್ತೇನಾ**”ತಿಆದಿ। **ಸಮ್ಮತೇನಾತಿ** -

> “ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ, ಯದಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪತ್ತಕಲ್ಲಂ, ಸಙ್ಘೋ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಪತ್ತಗ್ಗಾಹಾಪಕಂ ಸಮ್ಮನ್ನೇಯ್ಯ, ಏಸಾ ಞತ್ತಿ । ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ, ಸಙ್ಘೋ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಪತ್ತಗ್ಗಾಹಾಪಕಂ ಸಮ್ಮನ್ನತಿ, ಯಸ್ಸಾಯಸ್ಮತೋ ಖಮತಿ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪತ್ತಗ್ಗಾಹಾಪಕಸ್ಸ ಸಮ್ಮುತಿ, ಸೋ ತುಣ್ಹಸ್ಸ। ಯಸ್ಸ ನಕ್ಖಮತಿ, ಸೋ ಭಾಸೇಯ್ಯ। ಸಮ್ಮತೋ ಸಙ್ಘೇನ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಭಿಕ್ಖು ಪತ್ತಗ್ಗಾಹಾಪಕೋ, ಖಮತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ, ತಸ್ಮಾ ತುಣ್ಹೀ, ಏವಮೇತಂ ಧಾರಯಾಮೀ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೧೪) -

ಏವಂ ಪದಭಾಜನೇ ವುತ್ತಾಯ ಞತ್ತಿದುತಿಯಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಸಮ್ಮತೇನ। **ಪತ್ತಸ್ಸ ವಿಜ್ಜಮಾನಗುಣಂ ವತ್ವಾತಿ** “ಅಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಪತ್ತೋ ಪಮಾಣಯುತ್ತೋ ಸುನ್ದರೋ ಥೇರಾನುರೂಪೋ”ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೬೧೫) ವಿಜ್ಜಮಾನಾನಿಸಂಸಂ ವತ್ವಾ। **ಪತ್ತಪರಿಯನ್ತೋತಿ** ಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತಪತ್ತೋ। **ಅದೇಸೇತಿ** ಮಞ್ಚಪೀಠಛತ್ತನಾಗದನ್ತಕಾದಿಕೇ ಅದೇಸೇ। ಪತ್ತಸ್ಸ ಹಿ ನಿಕ್ಖಿಪನದೇಸೋ “ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಧಾರಕ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಖನ್ಧಕೇ ವುತ್ತೋಯೇವ। **ಅಪರಿಭೋಗೇನಾತಿ** ಯಾಗುರನ್ಧನರಜನಪಚನಾದಿನಾ ಅಯುತ್ತಪರಿಭೋಗೇನ। ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಪನ ಬ್ಯಾಧಿಮ್ಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಭಾಜನೇ ಅಸತಿ ಮತ್ತಿಕಾಯ ಲಿಮ್ಪಿತ್ವಾ ಯಾಗುಂ ಪಚಿತುಂ, ಉದಕಂ ವಾ ತಾಪೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತೀತಿ** ಅಞ್ಞಸ್ಸ ದೇತಿ। ಸಚೇ ಪನ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕೋ ವಾ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ ವಾ ಅಞ್ಞಂ ವರಪತ್ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ “ಅಯಂ ಮಯ್ಹಂ ಸಾರುಪ್ಪೋ, ಅಯಂ ಥೇರಸ್ಸಾ”ತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ, ವಟ್ಟತಿ। ಅಞ್ಞೋ ವಾ ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತಂ ದೇತಿ, ವಟ್ಟತಿ। “ಮಯ್ಹಮೇವ ಪತ್ತಂ ಆಹರಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ।

ಞಾತಕಪ್ಪವಾರಿತೇತಿ ಏತ್ಥ ಸಙ್ಘವಸೇನ ಪವಾರಿತಟ್ಠಾನೇ ಪಞ್ಚಬನ್ಧನೇನೇವ ವಟ್ಟತಿ, ಪುಗ್ಗಲವಸೇನ ಪನ ಪವಾರಿತಟ್ಠಾನೇ ಊನಪಞ್ಚಬನ್ಧನೇನಾಪಿ। **ಅಕತವಿಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ “ವದ, ಭನ್ತೇ, ಪಚ್ಚಯೇನಾ”ತಿ ಏವಂ ಅಕತಟ್ಠಾನೇ ವಿಞ್ಞತ್ತಿ।

ಊನಪಞ್ಚಬನ್ಧನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಭೇಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾತಿ ಉಗ್ಗಹಿತಕಂ ಕತ್ವಾ, ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ಸಯಮೇವ ಗಹೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸತ್ತಾಹಾತಿಕ್ಕಮೇಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿಕತಾ ಚೇತ್ಥ ಅನಜ್ಝೋಹರಣೀಯತಂ ಆಪನ್ನತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕಸ್ಮಾ ಏತೇನ ಇದಂ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ತಾನಿ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ಭಿಸಕ್ಕಸ್ಸ ಇಮಾನಿ ತೇನ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾತಿ **ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ,** ಯೇಸಂ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಸಪ್ಪಾಯಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತೇನಾಹ **"ಭೇಸಜ್ಜಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋನ್ತು ವಾ, ಮಾ ವಾ, ಏವಂ ಲದ್ಧವೋಹಾರಾನೀ"**ತಿ। ಇದಾನಿ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವತ್ಥುಭೂತಂ ಸಪ್ಪಿನವನೀತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಪ್ಪಿ ನಾಮ ಗವಾದೀನ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಅಜಿಕಾದೀನಂ ಗಹಣಂ। **"ಯೇಸಂ ಮಂಸಂ ಕಪ್ಪತೀ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಾಕಟೇಹಿ ಗೋಅಜಿಕಾದೀಹಿ ಅಞ್ಞಾನಿಪಿ ಮಿಗರೋಹಿತಾದೀನಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಯೇಸಞ್ಹಿ ಖೀರಂ ಅತ್ಥಿ, ಸಪ್ಪಿಪಿ ತೇಸಂ ಅತ್ಥಿಯೇವ। ತಂ ಪನ ಸುಲಭಂ ವಾ ಹೋತು, ದುಲ್ಲಭಂ ವಾ, ಅಸಂಮೋಹತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। **ಮಕ್ಖಿಕಾಮಧುಮೇವಾತಿ** ಖುದ್ದಕಭಮರಮಧುಕರೀಹಿ ತೀಹಿ ಮಕ್ಖಿಕಾಹಿ ಕತಂ ಮಧುಮೇವ। **ಉಚ್ಛುರಸ**ನ್ತಿ ಸುದ್ಧೋದಕಸಮ್ಭಿನ್ನಾನಂ ವಸೇನ ದುವಿಧಮ್ಪಿ ಉಚ್ಛುರಸಂ। "ಅಗಿಲಾನಸ್ಸ ಗುಳೋದಕ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೮೪) ಪನ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಉದಕಸಮ್ಭಿನ್ನೋ ಅಗಿಲಾನಸ್ಸ ವಟ್ಟತಿ। **"ಅವತ್ಥುಕಪಕ್ಕಾ ವಾ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಸವತ್ಥುಕಪಕ್ಕಾ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಂ** ಪನ "ಏತಂ ಸವತ್ಥುಕಪಕ್ಕಂ ವಟ್ಟತಿ, ನೋ ವಟ್ಟತೀತಿ ಪುಚ್ಛಂ ಕತ್ವಾ ಉಚ್ಛುಫಾಣಿತಂ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ನೋವಟ್ಟನಕಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಯುತ್ತನ್ತಿ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೬೨೩) ವುತ್ತಂ। **ಉಚ್ಛುವಿಕತೀತಿ** ಉಚ್ಛುಮ್ಹಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ರಸಲಸಿಕಾದಿಕಾ। ಪಕತತ್ತಾನಂ ಪಟಿನಿದ್ದೇಸತ್ತಾ **ತಂ**-ಸದ್ದಸ್ಸ ತೇನ ಪಕತಾನಂ ಭೇಸಜ್ಜಾನಂ ಏವ ಗಹಣಂ, ನ ತೇಸಂ ವತ್ಥೂನನ್ತಿ ಆಹ **"ತಾನಿ ಭೇಸಜ್ಜಾನೀ"**ತಿಆದಿ। **ನ ತೇಸಂ ವತ್ಥೂನೀತಿ** ತೇಸಂ ಸಪ್ಪಿಆದೀನಂ ಕಾರಣಾನಿ ಖೀರಾದೀನಿ ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ವಸಾತೇಲನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೬೨೩) "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಸಾನಿ ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ ಅಚ್ಛವಸಂ ಮಚ್ಛವಸಂ ಸುಸುಕಾವಸಂ ಸೂಕರವಸಂ ಗದ್ರಭವಸ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೬೨) ಏವಂ ಅನುಞ್ಞಾತವಸಾನಂ ತೇಲಂ। **ಯಾನೀತಿ** ಯಾನಿ ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ। "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಸಾನಿ ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ ಅಚ್ಛವಸಂ ಮಚ್ಛವಸಂ ಸುಸುಕಾವಸಂ ಸೂಕರವಸಂ ಗದ್ರಭವಸಂ ಕಾಲೇ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ಕಾಲೇ ನಿಪ್ಪಕ್ಕಂ ಕಾಲೇ ಸಂಸಟ್ಠಂ ತೇಲಪರಿಭೋಗೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತು"ನ್ತಿ ಏವಂ ತೇಲತ್ಥಂ ವಸಾಪಟಿಗ್ಗಹಣಸ್ಸ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ **"ವಸಾತೇಲಂ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಕಾಲೇತಿ** ಪುರೇಭತ್ತಂ। **ಸಂಸಟ್ಠ**ನ್ತಿ ಪರಿಸ್ಸಾವಿತಂ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ತಸ್ಮಾ। "ಅಚ್ಛವಸ"ನ್ತಿ ವಚನೇನ ಠಪೇತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸವಸಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಅಕಪ್ಪಿಯಮಂಸಾನಂ ವಸಾಯ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ **"ಠಪೇತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸವಸ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಸಾಮಂ ಪಚಿತ್ವಾತಿ ಕಾಲೇಯೇವ ಸಾಮಂ ಪಚಿತ್ವಾ। **ನಿಬ್ಬತ್ತಿತತೇಲಮ್ಪೀತಿ** ಕಾಲೇಯೇವ ಅತ್ತನಾ ವಿವೇಚಿತತೇಲಮ್ಪಿ। ತಿವಿಧಮ್ಪಿ ಚೇತಂ ಕಾಲೇಯೇವ ವಟ್ಟತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ "ಕಾಲೇ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ಕಾಲೇ ನಿಪ್ಪಕ್ಕಂ ಕಾಲೇ ಸಂಸಟ್ಠಂ, ತಂ ಚೇ ಪರಿಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ, ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ। ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪನ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತುಂ ವಾ ಕಾತುಂ ವಾ ನ ವಟ್ಟತಿಯೇವ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ "ವಿಕಾಲೇ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ವಿಕಾಲೇ ನಿಪ್ಪಕ್ಕಂ ವಿಕಾಲೇ ಸಂಸಟ್ಠಂ, ತಂ ಚೇ ಪರಿಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ತಿಣ್ಣಂ ದುಕ್ಕಟಾನಂ। ಕಾಲೇ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ವಿಕಾಲೇ ನಿಪ್ಪಕ್ಕಂ ವಿಕಾಲೇ ಸಂಸಟ್ಠಂ, ತಂ ಚೇ ಪರಿಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ದುಕ್ಕಟಾನಂ। ಕಾಲೇ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ಕಾಲೇ ನಿಪ್ಪಕ್ಕಂ ವಿಕಾಲೇ ಸಂಸಟ್ಠಂ, ತಂ ಚೇ ಪರಿಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೬೨)। **"ಸತ್ತಾಹಂ ನಿರಾಮಿಸಪರಿಭೋಗೇನ ವಟ್ಟತೀ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ "ಕಾಲೇ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ಕಾಲೇ ನಿಪ್ಪಕ್ಕಂ ಕಾಲೇ ಸಂಸಟ್ಠಂ ತೇಲಪರಿಭೋಗೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತು"ನ್ತಿ ಇದಂ ನಿರಾಮಿಸಪರಿಭೋಗಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಯಂ ಪನೇತ್ಥ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೬೨೩) ಸುಖುಮರಜಸದಿಸಂ ಮಂಸಂ ವಾ ನ್ಹಾರು ವಾ ಅಟ್ಠಿ ವಾ ಲೋಹಿತಂ ವಾ ಹೋತಿ, ತಂ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಂ। ಸಚೇ ಪನ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ತಾಯ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತವಸಾಯ ತೇಲಂ ಕತ್ವಾ ದೇತಿ, ತಂ ಕಥನ್ತಿ ಆಹ **"ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇನಾ"**ತಿಆದಿ। **ತದಹೂತಿ** ಯಸ್ಮಿಂ ಅಹನಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ, ತದಹು। ಪಚ್ಛಾಭತ್ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪನ ಸತ್ತಾಹಂ ನಿರಾಮಿಸಮೇವ ವಟ್ಟತಿ। ತತ್ರಾಪಿ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಂ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಮೇವ। ಯಾವಕಾಲಿಕವತ್ಥೂನಂ ಅಞ್ಞೇಸಂ ವತ್ಥುಂ ಪಚಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತತ್ಥ **ಯಾವಕಾಲಿಕವತ್ಥೂನ**ನ್ತಿ ಯಾವಕಾಲಿಕಂ ವತ್ಥು ಏತೇಸನ್ತಿ ಯಾವಕಾಲಿಕವತ್ಥೂನಿ, ತೇಸಂ,

ಯಾವಕಾಲಿಕವತ್ಥುಮನ್ತಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಞ್ಞೇಸನ್ತಿ** ವಸಾತೇಲತೋ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಸಪ್ಪಿಆದೀನಂ। **ವತ್ಥುನ್ತಿ** ಖೀರಾದಿಕಂ ಯಾವಕಾಲಿಕಭೂತಂ ವತ್ಥುಂ, ಪಚಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿಯೇವ, ಸಾಮಂಪಾಕತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಸಪ್ಪಿಂ ವಾತಿ ಯಾವಕಾಲಿಕವತ್ಥುತೋ ವಿವೇಚಿತಸಪ್ಪಿಂ ವಾ। ಯಥಾ ತತ್ಥ ದಧಿಗತಂ ವಾ ತಕ್ಕಗತಂ ವಾ ಖಯಂ ಗಮಿಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ಝಾಪಿತಂ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನವನೀತಂ ವಾತಿ** ತಕ್ಕಬಿನ್ದೂನಿಪಿ ದಧಿಗುಳಿಕಾಯೋಪಿ ಅಪನೇತ್ವಾ ಸುಧೋತನವನೀತಂ ಪಚಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ ಸಾಮಂಪಕ್ಕಾಭಾವತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಯದಿ ಸಯಂಪಚಿತಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಆಮಿಸಂ ಭುಞ್ಜತಿ, ತಂ ಆಮಿಸಂ ಸಯಂಪಚಿತಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕೇನ ಮಿಸ್ಸಿತಂ ಅತ್ತನೋ ಯಾವಕಾಲಿಕಭಾವಂ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕೇನ ಗಣ್ಹಾಪೇತಿ। ತಥಾ ಚ ಯಾವಕಾಲಿಕಂ ಅಪಕ್ಕಮ್ಪಿ ಸಯಂಪಕ್ಕಭಾವಂ ಉಪಗಚ್ಛತೀತಿ **“ತಂ ಪನ ತದಹುಪುರೇಭತ್ತಮ್ಪಿ ಸಾಮಿಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಸಯಂಪಕ್ಕಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಂ ವಸಾತೇಲಂ, ಸಯಂಭಜ್ಜಿತಸಾಸಪಾದಿಯಾವಜೀವಿಕವತ್ಥೂನಂ ತೇಲಞ್ಚ ಸಾಮಿಸಂ ತದಹುಪುರೇಭತ್ತಮ್ಪಿ ನ ವಟ್ಟತಿ, ತಥಾ ನವನೀತಸಪ್ಪೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ವುತ್ತಞ್ಚ –

> “ಯಾವಕಾಲಿಕಆದೀನಿ , ಸಂಸಟ್ಠಾನಿ ಸಹತ್ತನಾ।
> ಗಾಹಾಪಯನ್ತಿ ಸಬ್ಭಾವ”ನ್ತಿ ಚ।
> “ತೇಹೇವ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಪತ್ತಂ, ಕಪ್ಪತೇ ಯಾವಜೀವಿಕಂ।
> ನಿರಾಮಿಸಂವ ಸತ್ತಾಹಂ, ಸಾಮಿಸೇ ಸಾಮಪಾಕತಾ”ತಿ ಚ॥

ಖೀರಾದಿತೋತಿ ಏತ್ಥ **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ತಿಲಾದೀನಂ ಗಹಣಂ। **ಸಾಮಿಸಾನಿಪೀತಿ** ನ ಕೇವಲಂ ನಿರಾಮಿಸಾನೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಚ್ಛಾಭತ್ತತೋ ಪನ ಪಟ್ಠಾಯ ನ ವಟ್ಟನ್ತಿಯೇವ। ಸತ್ತಾಹಾತಿಕ್ಕಮೇಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ ಸವತ್ಥುಕಾನಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ। “ತಾನಿ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೨೨) ಹಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **“ಪಚ್ಛಾಭತ್ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ”**ತಿಆದಿ। ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಕೇಹಿ ಕತಂ ಪನ ಅಬ್ಭಞ್ಜನಾದೀಸು ಉಪನೇತಬ್ಬಂ, ಪುರೇಭತ್ತಮ್ಪಿ ಚ ಉಗ್ಗಹಿತಕೇಹಿ ಕತಂ। ಉಭಯೇಸಮ್ಪಿ ಸತ್ತಾಹಾತಿಕ್ಕಮೇಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ। **ಅನ್ತೋಸತ್ತಾಹೇತಿ** ಸತ್ತಾಹಬ್ಭನ್ತರೇ। **ಅಬ್ಭಞ್ಜನಾದೀನನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಮುದ್ಧನಿತೇಲಅರುಮಕ್ಖನಘರಧೂಪನಾದೀನಂ ಗಹಣಂ। **ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾತಿ** “ಇದಾನಿ ನ ಮಯ್ಹಂ ಅಜ್ಝೋಹರಣತ್ಥಾಯ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಇದಂ ಸಪ್ಪಿ ಚ ತೇಲಞ್ಚ ವಸಾ ಚ ಮುದ್ಧನಿತೇಲತ್ಥಂ ವಾ ಅಬ್ಭಞ್ಜನತ್ಥಂ ವಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಮಧು ಅರುಮಕ್ಖನತ್ಥಂ ವಾ ಫಾಣಿತಂ ಘರಧೂಪನತ್ಥಂ ವಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಏವಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ।

ಕೋ ಪನೇತ್ಥ ಯಾವಕಾಲಿಕಯಾವಜೀವಿಕವತ್ಥೂಸು ವಿಸೇಸೋತಿ ಆಹ **“ಯಾವಜೀವಿಕಾನೀ”**ತಿಆದಿ। **ಯಾವ ಅರುಣಸ್ಸ ಉಗ್ಗಮನಾ ತಿಟ್ಠತೀತಿ** ಸತ್ತಮದಿವಸೇ ಕತತೇಲಂ ಸಚೇ ಯಾವ ಅರುಣುಗ್ಗಮನಾ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಾಳಿಯಂ ಅನಾಗತಸಪ್ಪಿಆದೀನನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ತಾವ ಮಿಗರೋಹಿತಾದೀನಂ ಸಪ್ಪಿ ಪಾಳಿಯಂ ಅನಾಗತಸಪ್ಪಿ, ತಥಾ ನವನೀತಂ, ನಾಳಿಕೇರನಿಮ್ಬಕೋಸಮ್ಬಕರಮನ್ದಸಾಸಪಆದೀನಂ ತೇಲಂ ಪನ ಪಾಳಿಯಂ ಅನಾಗತತೇಲಂ, ತಥಾ ಮಧುಕಪುಪ್ಫಫಾಣಿತಂ ಪಾಳಿಯಂ ಅನಾಗತಫಾಣಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ನ ಸಬ್ಬಂ ಮಧುಕಪುಪ್ಫಫಾಣಿತಂ ಫಾಣಿತಗತಿಕನ್ತಿ ಆಹ **“ಸೀತುದಕೇನಾ”**ತಿಆದಿ। **ಸೀತುದಕೇನ ಕತನ್ತಿ** ಮಧುಕಪುಪ್ಫಾನಿ ಸೀತುದಕೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅಮದ್ದಿತ್ವಾ ಪುಪ್ಫರಸೇ ಉದಕಗತೇ ಸತಿ ತಂ ಉದಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಚಿತ್ವಾ ಕತಂ। **“ಫಾಣಿತಗತಿಕಮೇವಾ”**ತಿ ಇಮಿನಾ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ, ನ ಪನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವತ್ಥುನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮಯತೋ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** ಸೀತುದಕೇನ ಕತಂ ಮಧುಕಪುಪ್ಫಫಾಣಿತಂ ಪುರೇಭತ್ತಂ ಸಾಮಿಸಂ ವಟ್ಟತಿ , ಪಚ್ಛಾಭತ್ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸತ್ತಾಹಂ ನಿರಾಮಿಸಮೇವ, ಸತ್ತಾಹಾತಿಕ್ಕಮೇ ವತ್ಥುಗಣನಾಯ ದುಕ್ಕಟ”ನ್ತಿ। ಸಚೇ ಪನ ಖೀರಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕತಂ, ಯಾವಕಾಲಿಕಂ। ಖಣ್ಡಸಕ್ಖರಂ ಪನ ಖೀರಜಲ್ಲಿಕಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಸೋಧೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ

ವಟ್ಟತಿ, ಅಮ್ಬುಜಮ್ಬುಪನಸಕದಲಿಖಜ್ಜುರಿಚಿಞ್ಚಾದೀನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಯಾವಕಾಲಿಕಫಲಾನಂ ಫಾಣಿತಂ ಯಾವಕಾಲಿಕಮೇವಾತಿ ಆಹ **“ಅಮ್ಬುಫಾಣಿತಾದೀನಿ ಯಾವಕಾಲಿಕಾನೀ”**ತಿ।

ಕಾಯಿಕಪರಿಭೋಗಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಕಾಯಸ್ಸ ವಾ ಕಾಯೇ ಅರುನೋ ವಾ ಮಕ್ಖನಂ ವಟ್ಟತಿ, ಅಜ್ಝೋಹರಿತುಂ ಪನ ನ ವಟ್ಟತಿ। **ಯ**ನ್ತಿ ಸತ್ತಾಹಾತಿಕ್ಕನ್ತಂ ಭೇಸಜ್ಜಂ। **ನಿರಪೇಕ್ಖೋ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ**ತಿ ಅನಪೇಕ್ಖೋ ಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ದತ್ವಾ। **ತ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ ಪುನ ಲದ್ಧಭೇಸಜ್ಜಂ। ಏವಞ್ಹಿ ದಿನ್ನಂ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಸಚೇ ಸೋ ಸಾಮಣೇರೋ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ ವಾ ಅನಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ ವಾ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದದೇಯ್ಯ, ಗಹೇತ್ವಾ ನತ್ಥುಕಮ್ಮಂ ವಾ ಕಾತಬ್ಬಂ, ಅಞ್ಞಂ ವಾ ಕಞ್ಚಿ ಪರಿಭೋಗಂ। ತೇನಾಹ **“ಅಜ್ಝೋಹರಿತುಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತೀ”**ತಿ। ಸಚೇ ಸೋ ಬಾಲೋ ಹೋತಿ, ದಾತುಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ಅಞ್ಞೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ವತ್ತಬ್ಬೋ “ಅತ್ಥಿ ತೇ, ಸಾಮಣೇರ, ಭೇಸಜ್ಜ”ನ್ತಿ, “ಆಮ, ಭನ್ತೇ, ಅತ್ಥೀ”ತಿ। “ಆಹರ, ಥೇರಸ್ಸ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ, ಏವಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ। **ವತ್ಥುಗಣನಾಯಾ**ತಿ ಸಪ್ಪಿಆದಿವತ್ಥುಗಣನಾಯ ಚೇವ ಸಪ್ಪಿಪಿಣ್ಡಾದಿವತ್ಥುಗಣನಾಯ ಚ। ಮಿಸ್ಸಿತೇಸು ಪನ ಏಕಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಏತ್ಥ ಚ “ಇದಂ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭೇಸಜ್ಜಂ ಸತ್ತಾಹಾತಿಕ್ಕನ್ತಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ, ಇಮಾಹಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಾಮೀ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೨೩) ನಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಧಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸಾಧಾರಣಪಞ್ಞತ್ತಿ। ಸತ್ತಾಹಂ ಅನತಿಕ್ಕನ್ತೇಪಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಸಞ್ಞಿನೋ ಚೇವ ವೇಮತಿಕಸ್ಸ ಚ ದುಕ್ಕಟಂ। ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ ಅನತಿಕ್ಕನ್ತಸಞ್ಞಿನೋಪಿ ವೇಮತಿಕಸ್ಸಪಿ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವ, ತಥಾ ಅನಧಿಟ್ಠಿತಾವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಾನಟ್ಠಾವಿನಟ್ಠಾದಡ್ಢಾವಿಲುತ್ತೇಸು ಅಧಿಟ್ಠಿತಾದಿಸಞ್ಞಿನೋ। ಅನ್ತೋಸತ್ತಾಹಂ ಅಧಿಟ್ಠಿತೇ, ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತೇ, ನಟ್ಠೇ, ವಿನಟ್ಠೇ, ದಡ್ಢೇ, ಅಚ್ಛಿನ್ನೇ, ವಿಸ್ಸಾಸೇನ ಗಹಿತೇ ಉಮ್ಮತ್ತಕಾದೀನಞ್ಚ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಆಚಾರವಿಪತ್ತಿ। ಸಪ್ಪಿಆದೀನಂ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕತಾ, ಗಣನುಪಗತಾ, ಸತ್ತಾಹಾತಿಕ್ಕಮೋತಿ ಇಮಾನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ। ಕಥಿನಸಮುಟ್ಠಾನಂ, ಅಕಿರಿಯಂ, ನೋಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಂ, ಅಚಿತ್ತಕಂ, ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಂ, ಕಾಯಕಮ್ಮಂ, ವಚೀಕಮ್ಮಂ, ತಿಚಿತ್ತಂ, ತಿವೇದನಂ। ತೇನಾಹ **“ಸೇಸಂ ಚೀವರವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬ”**ನ್ತಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಕಥಿನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ)।

ಭೇಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪಚ್ಛಿಮಮಾಸಸ್ಸ ಪಠಮದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ ಜೇಟ್ಠಮೂಲಪುಣ್ಣಮಾಸಿಯಾ ಪಚ್ಛಿಮಪಾಟಿಪದದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। **ತಾವಾ**ತಿ ತಾವ ಪರಿಮಾಣೇ ಕಾಲೇ। ಜೇಟ್ಠಮೂಲಪುಣ್ಣಮಾಸಿಯಾ ಪಚ್ಛಿಮಪಾಟಿಪದದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಚಮಾಸೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಾಲೋ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಾಯಾತಿಆದಿನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ “ಸಮಯೋ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಾಯ, ಅಞ್ಞೇಪಿ ಮನುಸ್ಸಾ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಚೀವರಂ ದೇನ್ತೀ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೨೮) ಇಮೇಸಂ ಗಹಣಂ। **ದೇಥ ಮೇ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಚೀವರನ್ತಿಆದಿಕಾಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಪನ “ಆಹರಥ ಮೇ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಚೀವರಂ, ಪರಿವತ್ತೇಥ ಮೇ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಚೀವರಂ, ಚೇತಾಪೇಥ ಮೇ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಚೀವರ”ನ್ತಿ ಇಮೇಸಂ ಗಹಣಂ। ಅತ್ತನೋ ಅಞ್ಞಾತಕಅಪ್ಪವಾರಿತೇಸು ತದುಭಯಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಕಿಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ಅಞ್ಞಾತಕಅಪ್ಪವಾರಿತಟ್ಠಾನೇ”**ತಿಆದಿ। **“ವತ್ತಭೇದೇ ದುಕ್ಕಟ”**ನ್ತಿ ಇದಂ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಂ ಪುಬ್ಬೇ ಅದೇನ್ತೇ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಯೇ ಪನ ಪುಬ್ಬೇಪಿ ದೇನ್ತಿ, ತೇಸು ವತ್ತಭೇದೋ ನತ್ಥಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** “ಯೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಪುಬ್ಬೇಪಿ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಚೀವರಂ ದೇನ್ತಿ, ಇಮೇ ಪನ ಸಚೇಪಿ ಅತ್ತನೋ ಅಞ್ಞಾತಕಅಪ್ಪವಾರಿತಾ ಹೋನ್ತಿ, ವತ್ತಭೇದೋ ನತ್ಥಿ ತೇಸು ಸತುಪ್ಪಾದಕರಣಸ್ಸ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೬೨೮)। **ಅಞ್ಞಾತಕವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ**ನ್ತಿ “ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಅಞ್ಞಾತಕಂ ಗಹಪತಿಂ ವಾ ಗಹಪತಾನಿಂ ವಾ ಚೀವರಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇಯ್ಯ ಅಞ್ಞತ್ರ ಸಮಯಾ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ”ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೧೮) ಇಮಿನಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಇದಂ ಪನ ಪಕತಿಯಾ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕದಾಯಕೇಸುಪಿ ಹೋತಿಯೇವ।

ಗಿಮ್ಹಾನಂ ಪಚ್ಛಿಮದ್ಧಮಾಸಸ್ಸ ಪಠಮದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ ಏತ್ಥ ಜೇಟ್ಠಮೂಲಕಾಳಪಕ್ಖುಪೋಸಥಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮಪಾಟಿಪದದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಆಸಾಳ್ಹಿಪುಣ್ಣಮಾ, ಅಯಮದ್ಧಮಾಸೋ ಗಿಮ್ಹಾನಂ ಪಚ್ಛಿಮದ್ಧಮಾಸೋ ನಾಮ, ತಸ್ಸ ಪಠಮದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ಅದ್ಧಮಾಸಸ್ಸ ಪಠಮಪಾಟಿಪದದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಕತ್ತಿಕಮಾಸಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮದಿವಸೋ** ನಾಮ ಪಚ್ಛಿಮಕತ್ತಿಕಮಾಸಸ್ಸ ಪುಣ್ಣಮಾ। **ಏತ್ತಾವತಾತಿ** "ಮಾಸೋ ಸೇಸೋ ಗಿಮ್ಹಾನನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖುನಾ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಚೀವರಂ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬಂ, ಅದ್ಧಮಾಸೋ ಸೇಸೋ ಗಿಮ್ಹಾನನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ನಿವಾಸೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಏತ್ತಕೇನ ಗಣನೇನ। **ಪರಿಯೇಸನಕ್ಖೇತ್ತನ್ತಿ** ಪರಿಯೇಸನಸ್ಸ ಖೇತ್ತಂ। ಏತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಮಾಸೇ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಂ ಅಲದ್ಧಂ ಪರಿಯೇಸಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಕರಣನಿವಾಸನಕ್ಖೇತ್ತಮ್ಪೀತಿ** ಕರಣಕ್ಖೇತ್ತಞ್ಚೇವ ನಿವಾಸನಕ್ಖೇತ್ತಞ್ಚ। **ಪಿ**-ಸದ್ದೇನ ಪರಿಯೇಸನಕ್ಖೇತ್ತಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತಿ। ಏತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಅದ್ಧಮಾಸೇ ಪರಿಯೇಸಿತುಂ, ಕಾತುಂ, ನಿವಾಸೇತುಞ್ಚ ವಟ್ಟತಿ, ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂಯೇವ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಯಂ ಪನ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** ಕತ್ಥಚಿ ಪೋತ್ಥಕೇ "ಜೇಟ್ಠಮೂಲಪುಣ್ಣಮಾಸಿಯಾ ಪಚ್ಛಿಮಪಾಟಿಪದದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಕಾಲಪಕ್ಖುಪೋಸಥೋ, ಅಯಮೇಕೋ ಅದ್ಧಮಾಸೋ ಪರಿಯೇಸನಕ್ಖೇತ್ತಞ್ಚೇವ ಕರಣಕ್ಖೇತ್ತಞ್ಚ। ಏತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಅನ್ತರೇ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಂ ಅಲದ್ಧಂ ಪರಿಯೇಸಿತುಂ , ಲದ್ಧಂ ಕಾತುಞ್ಚ ವಟ್ಟತಿ, ನಿವಾಸೇತುಂ, ಅಧಿಟ್ಠಾತುಞ್ಚ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೬೨೮) ವಚನಂ ದಿಸ್ಸತಿ, ತಂ ಪಮಾದಲಿಖಿತಂ ಮಾತಿಕಾಯ ವಿರೋಧತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। "ಅದ್ಧಮಾಸೋ ಸೇಸೋ ಗಿಮ್ಹಾನನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ನಿವಾಸೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೨೭) ಹಿ ಪಾಳಿ। **ಸಬ್ಬಮ್ಪೀತಿ** ಪರಿಯೇಸನಂ, ಕರಣಂ, ನಿವಾಸನಂ, ಅಧಿಟ್ಠಾನಞ್ಚಾತಿ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ। ಇಮಿನಾ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸಾ ಪರಿಯೇಸನಕರಣನಿವಾಸನಾಧಿಟ್ಠಾನಾನಂ ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ಖೇತ್ತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಏತೇಸು ಹಿ ಚತೂಸು ಮಾಸೇಸು ಅಲದ್ಧಂ ಪರಿಯೇಸಿತುಂ, ಲದ್ಧಂ ಕಾತುಂ, ನಿವಾಸೇತುಂ, ಅಧಿಟ್ಠಾತುಞ್ಚ ವಟ್ಟತಿ।

ವಸ್ಸಂ ಉಕ್ಕಡ್ಢೀಯತೀತಿ ಸಂವಚ್ಛರಂ ಉದ್ಧಂ ಕಡ್ಢೀಯತಿ ವಡ್ಢೀಯತಿ, ಆರುಯ್ಹತೀತಿ ಅತ್ಥೋ, ವಸ್ಸಾನಸ್ಸ ಪಠಮಮಾಸಂ ಉಕ್ಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಗಿಮ್ಹಾನಂ ಪಚ್ಛಿಮಮಾಸಮೇವ ಕರೋನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕದಿವಸೇ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾತಿ** ವಸ್ಸಾನತೋ ಪುಬ್ಬೇಯೇವ ದಸಾಹಸ್ಸ ಅತಿಕ್ಕನ್ತತ್ತಾ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕದಿವಸೇಯೇವ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾ। ತಞ್ಹಿ ದಿವಸಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಅನ್ತೋವಸ್ಸೇ ಪನ ಲದ್ಧಾ ಚೇವ ನಿಟ್ಠಿತಾ ಚ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅನ್ತೋವಸ್ಸೇ ಲದ್ಧದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದಸಾಹಂ ನಾತಿಕ್ಕಾಮೇತಬ್ಬಾ, ದಸಾಹಾತಿಕ್ಕಮೇ ನಿಟ್ಠಿತಾ ಪನ ತದಹೇವ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾ। ದಸಾಹೇ ಅಪ್ಪಹೋನ್ತೇ ಚೀವರಕಾಲಂ ನಾತಿಕ್ಕಾಮೇತಬ್ಬಾ। ಅಯಂ ತಾವ ಕತಾಯ ಪರಿಹಾರೋ। ಅಕತಾಯ ಪನ ಕೋ ಪರಿಹಾರೋತಿ ಆಹ **"ಸಚೇ"**ತಿಆದಿ। **ಏಕಾಹಮ್ಪಿ ನ ಲಭತಿ** ಇತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಪರಿಹಾರಸ್ಸಾಭಾವತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಸೋ ಕುತೋ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಯಾವ ಹೇಮನ್ತಸ್ಸ ಪಠಮದಿವಸೋ"**ತಿ, ಜೇಟ್ಠಮೂಲಪುಣ್ಣಮಾಸಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾಸಿಯಾ ಪಚ್ಛಿಮಪಾಟಿಪದದಿವಸೋ, ತಾವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏತೇಸು ಸತ್ತಸು ಪಿಟ್ಠಿಸಮಯಮಾಸೇಸೂತಿ** ಪಟಿಲೋಮಕ್ಕಮೇನ ವುತ್ತೇಸು ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾಸಿಯಾ ಪಚ್ಛಿಮಪಾಟಿಪದಾದೀಸು ಜೇಟ್ಠಮೂಲಪುಣ್ಣಮಾಸಾವಸಾನೇಸು ಏತೇಸು ಸತ್ತಸು ಪಿಟ್ಠಿಸಮಯನಾಮಕೇಸು ಮಾಸೇಸು। **ಸತುಪ್ಪಾದಕರಣೇನಾತಿ** "ಕಾಲೋ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಾಯಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸತುಪ್ಪಾದಕರಣೇನ। **ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತಸ್ಸಾತಿ** "ದೇಥ ಮೇ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಚೀವರ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೬೨೮) ನಯೇನ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ। **ತೇನ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ** ಅಞ್ಞಾತಕವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಅನಾಪತ್ತಿ, ಇಮಿನಾ ಪನ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಆಪತ್ತಿಯೇವ ಅಸಮಯತ್ತಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಭದನ್ತಬುದ್ಧದತ್ತಾಚರಿಯೇನ** –

"ಕತ್ವಾ ಪನ ಸತುಪ್ಪಾದಂ, ವಸ್ಸಸಾಟಿಕಚೀವರಂ।
ನಿಪ್ಫಾದೇನ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ, ಸಮಯೇ ಪಿಟ್ಠಿಸಮ್ಮತೇ॥

"ಹೋತಿ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಾಪತ್ತಿ, ಞಾತಕಾಞ್ಞಾತಕಾದಿನೋ।
ತೇಸುಯೇವ ಚ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಂ, ಕತ್ವಾ ನಿಪ್ಫಾದನೇ ತಥಾ"ತಿ॥

ಏತ್ಥ ಚ “ಇದಂ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಚೀವರಂ ಅತಿರೇಕಮಾಸೇ ಸೇಸೇ ಗಿಮ್ಹಾನೇ ಪರಿಯಿಟ್ಠಂ ಅತಿರೇಕದ್ಧಮಾಸೇ ಸೇಸೇ ಗಿಮ್ಹಾನೇ ಕತ್ವಾ ಪರಿದಹಿತಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯ”ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೬೨೮) ನಯೇನ ನಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಧಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಪರಿಯೇಸನವತ್ಥುಸ್ಮಿನ್ತಿ ಪಟಿಕಚ್ಚೇವ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಪರಿಯೇಸನವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ। **ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯ**ನ್ತಿ ಅತಿರೇಕಮಾಸದ್ಧಮಾಸೇಸು ಅತಿರೇಕಸಞ್ಞಿವೇಮತಿಕಊನಕಸಞ್ಞೀನಂ ಪರಿಯೇಸನನಿವಾಸನವಸೇನ ತೀಣಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ, ಏಕಸೇಸನಿದ್ದೇಸೋ ಚಾಯಂ, ಸಾಮಞ್ಞನಿದ್ದೇಸೋ ವಾ। **ಊನಕಮಾಸದ್ಧಮಾಸೇಸೂ**ತಿ ಊನಕಮಾಸೇ ಚೇವ ಊನಕದ್ಧಮಾಸೇ ಚ। **ಅತಿರೇಕಸಞ್ಞಿನೋ, ವೇಮತಿಕಸ್ಸ ವಾ ದುಕ್ಕಟ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ “ಪರಿಯೇಸನನಿವಾಸನಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸಾ”ತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - “ಊನಕಮಾಸೇ ಸೇಸೇ ಗಿಮ್ಹಾನೇ ಅತಿರೇಕಸಞ್ಞಿನೋ, ವೇಮತಿಕಸ್ಸ ವಾ ಪರಿಯೇಸನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ, ಊನಕದ್ಧಮಾಸೇ ಸೇಸೇ ಗಿಮ್ಹಾನೇ ಚ ಅತಿರೇಕಸಞ್ಞಿನೋ, ವೇಮತಿಕಸ್ಸ ವಾ ನಿವಾಸೇನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟ”ನ್ತಿ। “**ತಥಾ**”ತಿ ಇಮಿನಾ ದುಕ್ಕಟಂ ಅತಿದಿಸತಿ, ತಞ್ಚ ದುಕ್ಕಟಂ ಉದಕಫುಸಿತಗಣನಾಯ ಅಕತ್ವಾ ನ್ಹಾನಪರಿಯೋಸಾನವಸೇನ ಪಯೋಗೇ ಪಯೋಗೇ ಕಾರೇತಬ್ಬಂ, ತಞ್ಚ ಖೋ ವಿವಟಙ್ಗಣೇ ಆಕಾಸತೋ ಪತಿತಉದಕೇನೇವ ನ್ಹಾಯನ್ತಸ್ಸ, ನ ನ್ಹಾನಕೋಟ್ಠಕವಾಪಿಆದೀಸು ಘಟೇಹಿ ಆಸಿತ್ತೂದಕೇನ ನ್ಹಾಯನ್ತಸ್ಸ। ತೇನೇವಾಹ “**ಸತಿಯಾ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಾಯಾ**”ತಿಆದಿ। ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಾದೀಸು ಪನ ನಗ್ಗಸ್ಸ ನ್ಹಾಯನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ, ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಾದೀಸು ಪನ ಸತಿಯಾಪಿ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಾಯ ನಗ್ಗಸ್ಸ ನ್ಹಾಯನ್ತಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ದುಕ್ಕಟಾಪತ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏವಂ ಅನ್ತರಾಪತ್ತಿಯಾ ಅನಾಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೇನ ಅನಾಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಅಚ್ಛಿನ್ನಚೀವರಸ್ಸಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅಚ್ಛಿನ್ನಚೀವರಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಚ್ಛಿನ್ನಸೇಸಚೀವರಸ್ಸ। ತಸ್ಸಾಪಿ ಅಸಮಯೇ ನಿವಾಸತೋ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಏಸ ನಯೋ **ನಟ್ಠಚೀವರಸ್ಸ ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ। ಯಥಾ ಚೇತ್ಥ ನಿವಾಸೇನ್ತಾನಂ ತೇಸಂ ಅನಾಪತ್ತಿ, ಏವಂ ತತ್ಥ ಪರಿಯೇಸನ್ತಾನಮ್ಪೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಏತ್ಥ ಪನ ಮಹಗ್ಘವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ನ್ಹಾಯನ್ತಸ್ಸ ಚೋರೂಪದ್ದವೋ ಆಪದಾ ನಾಮಾತಿ ಆಹ “**ಅನಿವತ್ಥ**”ನ್ತಿಆದಿ। **ಆಪದಾಸು ವಾ ನಿವಾಸಯತೋ**ತಿ ಆಪದಾಸು ವಿಜ್ಜಮಾನಾಸು ಅಸಮಯೇ ನಿವಾಸೇನ್ತಸ್ಸ। ಯಂ ಪನ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** “ಅಚ್ಛಿನ್ನಚೀವರಸ್ಸಾತಿ ಏತಂ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಂಯೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ತೇಸಞ್ಹಿ ನಗ್ಗಾನಂ ಕಾಯೋವಸ್ಸಾಪನೇ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಮಹಗ್ಘವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ನ್ಹಾಯನ್ತಸ್ಸ ಚೋರೂಪದ್ದವೋ ಆಪದಾ ನಾಮಾ”ತಿ ಅಚ್ಛಿನ್ನಚೀವರಾದಿನೋ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೇನ ಅನಾಪತ್ತಿಂ ಅದಸ್ಸೇತ್ವಾ ನಗ್ಗಸ್ಸ ನ್ಹಾಯತೋ ದುಕ್ಕಟೇನೇವ ಅನಾಪತ್ತಿದಸ್ಸನಂ, ತಂ ಯುತ್ತಂ ವಿಯ ನ ದಿಸ್ಸತಿ। ಸಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಹಿ ಮೂಲಾಪತ್ತಿಯಾ ಏವ ಆಪತ್ತಿಪ್ಪಸಙ್ಗೇ ಅನಾಪತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೋ ಆರಭೀಯತಿ, ನ ಅನ್ತರಾಪತ್ತಿಯಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। **ಸಚೀವರತಾ**ತಿ ಅನ್ತರವಾಸಕಉತ್ತರಾಸಙ್ಗೇಹಿ ಸಚೀವರತಾ।

ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಚೀವರಅಚ್ಛಿನ್ದನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

“**ದತ್ವಾ**”ತಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಚ್ಚಾಸೀಸಮಾನಸ್ಸೇವ ದಾನಮಿಹ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ನ ನಿಸ್ಸಟ್ಠದಾನನ್ತಿ ಆಹ “**ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಾದೀನೀ**”ತಿಆದಿ। **ಸಕಸಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ “ಸಕ”ನ್ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ। ಇಮಿನಾ ಪಾರಾಜಿಕಾಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಚಜಿತ್ವಾ ದಿನ್ನಮ್ಪಿ ಹಿ ಸಕಸಞ್ಞಾಯ ಗಣ್ಹತೋ ನತ್ಥಿ ಪಾರಾಜಿಕಂ। **ಅಚ್ಛಿನ್ದನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಏಕತೋ ಅಬದ್ಧಾನಿ, ವಿಸುಂ ಠಪಿತಾನಿ ಚ ಬಹೂನಿ ಅಚ್ಛಿನ್ದತೋ, “ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಆಹರ, ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗಂ ಆಹರಾ”ತಿ ಏವಂ ಆಹರಾಪಯತೋ ಚ। ತೇನಾಹ “**ವತ್ಥುಗಣನಾಯ ಆಪತ್ತಿಯೋ**”ತಿ। “ಮಯಾ ದಿನ್ನಾನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಆಹರಾ”ತಿ ವದತೋಪಿ ಏಕವಚನೇನೇವ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ। ಏಕಂ ಚೀವರಂ ಪನ ಏಕಾಬದ್ಧಾನಿ ಚ ಬಹೂನಿ ಅಚ್ಛಿನ್ದತೋ ಏಕಾ ಆಪತ್ತಿ। “**ಅಚ್ಛಿನ್ದಾ**”**ತಿ ಆಣತ್ತಿಯಾ ದುಕ್ಕಟ**ನ್ತಿ “ಮಯಾ ದಿನ್ನಾನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಗಣ್ಹಾ”ತಿ ಆಣತ್ತಿಯಾ ಏಕಂ ದುಕ್ಕಟಂ, ಅಚ್ಛಿನ್ನೇಸು ಪನ ಏಕವಚನೇನೇವ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯೋ। ತೇನಾಹ “ಅಚ್ಛಿನ್ನೇಸು ವತ್ಥುಗಣನಾಯ ಆಪತ್ತಿಯೋ”ತಿ। **ಅಚ್ಛಿನ್ನೇಸೂ**ತಿ ತೇನಾಣತ್ತೇನ ಅಚ್ಛಿನ್ನೇಸು ಚೀವರೇಸು। ಯತ್ಥ ಪನ ಪೋತ್ಥಕೇಸು “**ಅಚ್ಛಿನ್ನೇಸು ಯತ್ತಕಾನಿ ಆಣತ್ತಾನಿ, ತೇಸಂ**

ಗಣನಾಯ ಆಪತ್ತಿಯೋ”ತಿ ಪಾಠೋ, ತತ್ಥ **ಯತ್ತಕಾನಿ ಆಣತ್ತಾನೀ**ತಿ ಯತ್ತಕಾನಿ ಚೀವರಾನಿ ಗಣ್ಹಿತುಂ ಆಣತ್ತಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಂ ಪನ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** “ಚೀವರಂ ‘ಗಣ್ಹಾ’ತಿ ಆಣಾಪೇತಿ, ಏಕಂ ದುಕ್ಕಟಂ। ಆಣತ್ತೋ ಬಹೂನಿ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಏಕಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ”ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೬೩೩) ವುತ್ತಂ, ತಂ ಏಕಾಬದ್ಧಂ ಸನ್ಧಾಯ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಇಮಾಯ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ನ ಕೋಚಿ ವಿರೋಧೋ। ಸಚೇ ಪನ “ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಗಣ್ಹ, ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗಂ ಗಣ್ಹಾ”ತಿ ಆಣಾಪೇತಿ, ವಾಚಾಯ ವಾಚಾಯ ದುಕ್ಕಟಂ। ಅಚ್ಛಿನ್ನೇಸು ವತ್ಥುಗಣನಾಯ ಆಪತ್ತಿಯೋ। ಏತ್ಥ ಚ “ಇದಂ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಚೀವರಂ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಸಾಮಂ ದತ್ವಾ ಅಚ್ಛಿನ್ನಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯ”ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೩೩) ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ನಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಧಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸಞ್ಞಿವೇಮತಿಕಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸಞ್ಞೀನಂ ವಸೇನ ತೀಣಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ। **ಅಞ್ಞಂ ಪರಿಕ್ಖಾರ**ನ್ತಿ ಪತ್ತಾದಿಂ ಅಞ್ಞಂ ಪರಿಕ್ಖಾರಂ, ಅನ್ತಮಸೋ ಸೂಚಿಮ್ಪೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ನ ಕೇವಲಂ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಚೀವರಂಯೇವ ಅಚ್ಛಿನ್ದತೋ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ಆಹ **“ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಚಾ”**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಯಂ ಕಿಞ್ಚೀ**ತಿ ಚೀವರಂ ವಾ ಹೋತು, ಪತ್ತಾದಿ, ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪರಿಕ್ಖಾರಂ ವಾ। **ತಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಾಸಂ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಯಸ್ಸ ದಿನ್ನಂ, ತಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಾಸೇನ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ, ತತಿಯತ್ಥೇ ಚೇತಂ ಉಪಯೋಗವಚನಂ। **ಉಪಸಮ್ಪನ್ನತಾ**ತಿ ಅಚ್ಛಿನ್ದನಸಮಯೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಭಾವೋ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಭಾವೋ **ಪಾಳಿಯಂ,** ಮಾತಿಕಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ ದಾನಗ್ಗಹಣೇಸು ದಿಸ್ಸತಿ, ತಥಾಪಿ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಕಾಲೇ ಚೀವರಂ ದತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಕಾಲೇ ಅಚ್ಛಿನ್ದನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿತೋ ಅಚ್ಛಿನ್ದನಕಾಲೇಯೇವ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನತಾ ಅಙ್ಗನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಚೀವರಅಚ್ಛಿನ್ದನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಸುತ್ತವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಛಬ್ಬಿಧಂ ಖೋಮಸುತ್ತಾದಿನ್ತಿ “ಸುತ್ತಂ ನಾಮ ಛ ಸುತ್ತಾನಿ ಖೋಮಂ ಕಪ್ಪಾಸಿಕಂ ಕೋಸೇಯ್ಯಂ ಕಮ್ಬಲಂ ಸಾಣಂ ಭಙ್ಗ”ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೩೮) ಏವಂ ವುತ್ತಂ ಛಬ್ಬಿಧಂ ಖೋಮಸುತ್ತಾದಿಂ। ತತ್ಥ **ಖೋಮ**ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೬೩೬-೩೮) ಖೋಮವಾಕೇಹಿ ಕತಸುತ್ತಂ। **ಕಪ್ಪಾಸಿಕ**ನ್ತಿ ಕಪ್ಪಾಸತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ। **ಕೋಸೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಕೋಸಿಯಂಸೂಹಿ ಕನ್ತಿತ್ವಾ ಕತಸುತ್ತಂ। **ಕಮ್ಬಲ**ನ್ತಿ ಏಳಕಲೋಮಸುತ್ತಂ। **ಸಾಣ**ನ್ತಿ ಸಾಣವಾಕೇನ ಕತಸುತ್ತಂ। **ಭಙ್ಗ**ನ್ತಿ ಪಾಟೇಕ್ಕಂ ವಾಕಸುತ್ತಮೇವಾತಿ ಏಕೇ। ಪಞ್ಚಹಿಪಿ ಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕತಸುತ್ತಂ ಪನ “ಭಙ್ಗ”ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ತೇಸಂ ಅನುಲೋಮ**ನ್ತಿ ತೇಸಂ ಖೋಮಾದೀನಂ ಅನುಲೋಮಂ ದುಕೂಲಂ ಪತ್ತುಣ್ಣಂ ಸೋಮಾರಪಟ್ಟಂ ಚೀನಪಟ್ಟಂ ಇದ್ಧಿಜಂ ದೇವದಿನ್ನನ್ತಿ ಛಬ್ಬಿಧಂ ಸುತ್ತಂ।

ತುರೀತಿ ವಾಯನೂಪಕರಣೋ ಏಕೋ ದಣ್ಡೋ, ವೀತವೀತಟ್ಠಾನಂ ಯತ್ಥ ಸಂಹರಿತ್ವಾ ಠಪೇನ್ತಿ। **ವೇಮ**ನ್ತಿ ವಾಯನೂಪಕರಣೋ ಏಕೋ ದಣ್ಡೋ, ಸುತ್ತಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಯೇನ ಆಕೋಟೇನ್ತೋ ಘನಭಾವಂ ಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಿ। **ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಪ್ಪಯೋಗೇಸು ದುಕ್ಕಟ**ನ್ತಿ ತನ್ತವಾಯಸ್ಸ ಯೇ ತೇ ತುರಿವೇಮಸಜ್ಜನಾದಿಕಾ ಪಯೋಗಾ, ತೇಸು ಸಬ್ಬೇಸು ಪಯೋಗೇಸು ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ, ತಸ್ಸ ತನ್ತವಾಯಸ್ಸ ಪಯೋಗೇ ಪಯೋಗೇ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತುರಿಆದೀನಂ ಅಭಾವೇ ತೇಸಂ ಕರಣತ್ಥಂ ವಾಸಿಫರಸುಆದೀನಂ ಮಗ್ಗನನಿಸಾನರುಕ್ಖಚ್ಛೇದನಾದಿಸಬ್ಬಪ್ಪಯೋಗೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತನ್ತೂನಂ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕತ್ತಾ ವೀತವೀತಟ್ಠಾನಂ ಪಟಿಲದ್ಧಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ಪಟಿಲಾಭೇನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತೀ”**ತಿ, ವಿಕಪ್ಪನುಪಗಪಚ್ಛಿಮಚೀವರಪ್ಪಮಾಣೇ ವೀತೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇನೇವ ವಕ್ಖತಿ “ದೀಘತೋ ವಿದತ್ಥಿಮತ್ತೇ, ತಿರಿಯಞ್ಚ ಹತ್ಥಮತ್ತೇ ವೀತೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ”ನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ “ಇದಂ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಚೀವರಂ ಸಾಮಂ ಸುತ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ತನ್ತವಾಯೇಹಿ ವಾಯಾಪಿತಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯ”ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ನಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಧಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತೇನೇವಾತಿ ವಿಞ್ಞಾಪಿತತನ್ತವಾಯೇನೇವ। **ಏವಂ ಇಧ ದುಕ್ಕಟ**ನ್ತಿ ಇಧಾಪಿ ತನ್ತವಾಯೇನೇವ ದೀಘತೋ ವಿದತ್ಥಿಮತ್ತೇ, ತಿರಿಯಂ ಹತ್ಥಮತ್ತೇ ವೀತೇ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಕಪ್ಪಿಯಸುತ್ತಮಯೇ**ತಿ ವಿಞ್ಞಾಪಿತಸುತ್ತಮಯೇ। **ಇತರಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ

ಅವಿಞ್ಞತ್ತಿಸುತ್ತಮಯೇ ಪರಿಚ್ಛೇದೇ। **ತತೋ ಚೇ ಊನತರಾತಿ** ವುತ್ತಪ್ಪಮಾಣತೋ ಚೇ ಊನತರಾ, ಅನ್ತಮಸೋ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೬೩೭-೬೩೮) ಅಚ್ಛಿಮಣ್ಡಲಪ್ಪಮಾಣಾಪೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಕಪ್ಪಿಯತನ್ತವಾಯೇನಪಿ ಅಕಪ್ಪಿಯಸುತ್ತಂ ವಾಯಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ಯಥಾ ಪುಬ್ಬೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ, ಏವಮಿಧ ದುಕ್ಕಟಂ। ತೇನೇವ ಕಪ್ಪಿಯಞ್ಚ ಅಕಪ್ಪಿಯಞ್ಚ ಸುತ್ತಂ ವಾಯಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ಸಚೇ ಪಚ್ಛಿಮಚೀವರಪ್ಪಮಾಣಾ ವಾ ಊನಕಾ ವಾ ಅಕಪ್ಪಿಯಸುತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಸು ಪರಿಚ್ಛೇದಗಣನಾಯ ದುಕ್ಕಟಂ। ಕಪ್ಪಿಯಸುತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದೇಸು ಅನಾಪತ್ತಿ। ಅಥ ಏಕನ್ತರಿಕೇನ ವಾ ಸುತ್ತೇನ, ದೀಘತೋ ವಾ ಕಪ್ಪಿಯಂ ತಿರಿಯಂ ಅಕಪ್ಪಿಯಂ ಕತ್ವಾ ವೀತಂ ಹೋತಿ, ಪಮಾಣಯುತ್ತೇ ಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಪರಿಚ್ಛೇದೇ ದುಕ್ಕಟಂ।

ಯದಿ ಪನ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೬೩೭-೬೩೮) ದ್ವೇ ತನ್ತವಾಯಾ ಹೋನ್ತಿ ಏಕೋ ಕಪ್ಪಿಯೋ ಏಕೋ ಅಕಪ್ಪಿಯೋ, ಸುತ್ತಞ್ಚ ಅಕಪ್ಪಿಯಂ, ತೇ ಚೇ ವಾರೇನ ವಿನನ್ತಿ, ಅಕಪ್ಪಿಯತನ್ತವಾಯೇನ ವೀತೇ ಪಮಾಣಯುತ್ತೇ ಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಊನತರೇ ದುಕ್ಕಟಂ। ಇತರೇನ ವೀತೇ ಉಭಯತ್ಥ ದುಕ್ಕಟಂ। ಸಚೇ ದ್ವೇಪಿ ವೇಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕತೋ ವಿನನ್ತಿ, ಪಮಾಣಯುತ್ತೇ ಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಅಥ ಸುತ್ತಂ ಕಪ್ಪಿಯಂ, ಚೀವರಞ್ಚ ಕೇದಾರಬದ್ಧಾದೀಹಿ ಸಪರಿಚ್ಛೇದಂ, ಅಕಪ್ಪಿಯತನ್ತವಾಯೇನ ವೀತೇ ಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಪರಿಚ್ಛೇದೇ ದುಕ್ಕಟಂ, ಇತರೇನ ವೀತೇ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಸಚೇ ದ್ವೇಪಿ ಏಕತೋ ವಿನನ್ತಿ, ಪಮಾಣಯುತ್ತೇ ಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಪರಿಚ್ಛೇದೇ ದುಕ್ಕಟಂ। ಅಥ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಕಪ್ಪಿಯಞ್ಚ ಅಕಪ್ಪಿಯಞ್ಚ, ತೇ ಚೇ ವಾರೇನ ವಿನನ್ತಿ, ಅಕಪ್ಪಿಯತನ್ತವಾಯೇನ ಅಕಪ್ಪಿಯಸುತ್ತಮಯೇಸು ಪಚ್ಛಿಮಚೀವರಪ್ಪಮಾಣೇಸು ಪರಿಚ್ಛೇದೇಸು ವೀತೇಸು ಪರಿಚ್ಛೇದಗಣನಾಯ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಊನತರೇಸು ಕಪ್ಪಿಯಸುತ್ತಮಯೇಸು ಚ ದುಕ್ಕಟಂ। ಕಪ್ಪಿಯತನ್ತವಾಯೇನ ಅಕಪ್ಪಿಯಸುತ್ತಮಯೇಸು ಪಮಾಣಯುತ್ತೇಸು ವಾ ಊನಕೇಸು ವಾ ದುಕ್ಕಟಮೇವ, ಕಪ್ಪಿಯಸುತ್ತಮಯೇಸು ಅನಾಪತ್ತಿ।

ಅಥ ಏಕನ್ತರಿಕೇನ ವಾ ಸುತ್ತೇನ, ದೀಘತೋ ವಾ ಅಕಪ್ಪಿಯಂ ತಿರಿಯಂ ಅಕಪ್ಪಿಯಂ ಕತ್ವಾ ವಿನನ್ತಿ, ಉಭೋಪಿ ವಾ ತೇ ವೇಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕತೋ ವಿನನ್ತಿ, ಅಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಚೀವರೇ ಪಮಾಣಯುತ್ತೇ ಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಪರಿಚ್ಛೇದೇ ದುಕ್ಕಟಂ, ಸಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ದುಕ್ಕಟಾನಿ। ತೇನಾಹ **"ಏತೇನೇವ ಉಪಾಯೇನಾ"**ತಿಆದಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ತನ್ತವಾಯೋ ತಾವ ಅಞ್ಞಾತಕಅಪ್ಪವಾರಿತತೋ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಲದ್ಧೋ ಅಕಪ್ಪಿಯೋ, ಸೇಸೋ ಕಪ್ಪಿಯೋ। ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಸಾಮಂ ವಿಞ್ಞಾಪಿತಂ ಅಕಪ್ಪಿಯಂ, ಸೇಸಂ, ಞಾತಕಾದಿವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಞ್ಚ ಕಪ್ಪಿಯನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯ**ನ್ತಿ ವಾಯಾಪಿತೇ ವಾಯಾಪಿತಸಞ್ಞಿವೇಮತಿಕಅವಾಯಾಪಿತಸಞ್ಞೀನಂ ವಸೇನ ತೀಣಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ। **ಚೀವರತ್ಥಾಯ ವಿಞ್ಞಾಪಿತಸುತ್ತ**ನ್ತಿ ಸಾಮಂ ವಾ ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಚೀವರತ್ಥಾಯ ವಿಞ್ಞಾಪಿತಸುತ್ತಂ । ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಾಳಿಯಂ "ಸಾಮಂ ಸುತ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಥಾಪಿ ಇಧ "ಚೀವರತ್ಥಾಯ ಸಾಮಂ ವಿಞ್ಞಾಪಿತಸುತ್ತ"ನ್ತಿ ಅವತ್ವಾ ಕೇವಲಂ "ಚೀವರತ್ಥಾಯ ವಿಞ್ಞಾಪಿತಸುತ್ತ"ನ್ತಿ ಅಙ್ಗೇಸು ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಞ್ಞೇನ ಚೀವರತ್ಥಾಯ ವಿಞ್ಞಾಪಿತಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಅಕಪ್ಪಿಯವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾತಿ** "ಚೀವರಂ ಮೇ, ಆವುಸೋ, ವಾಯಥಾ"ತಿ ಏವಂಭೂತಾಯ ಅಕಪ್ಪಿಯವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ।

ಸುತ್ತವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಮಹಾಪೇಸಕಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಚೀವರಸಾಮಿಕೇಹಿ ಪುಬ್ಬೇ ಅಪ್ಪವಾರಿತೋ ಹುತ್ವಾತಿ "ಕೀದಿಸೇನ ತೇ, ಭನ್ತೇ, ಚೀವರೇನ ಅತ್ಥೋ, ಕೀದಿಸಂ ತೇ ಚೀವರಂ ವಾಯಾಪೇಮಿ, ವದ, ಭನ್ತೇ, ಯದಿಚ್ಛಸೀ"ತಿ ಚೀವರಸಾಮಿಕೇಹಿ ಪುಬ್ಬೇ ಅವುತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ। ಏತ್ಥ ಚ ಆಯತಾದೀಹಿ ತೀಹಿ ಸುತ್ತವಡ್ಢನಾಕಾರೇನ ಸಹ ವಾಯನಾಕಾರಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಸುವೀತಾದೀಹಿ ಚತೂಹಿ ವಾಯನಾಕಾರಮೇವ। **"ಕಿಞ್ಚಿಮತ್ತಂ ಅನುಪದಜ್ಜೇಯ್ಯಾಮಾ"**ತಿಆದಿ ತಸ್ಸ ಕತ್ತಬ್ಬಾಕಾರಮತ್ತದಸ್ಸನಂ, ನ ಪನ ಅಙ್ಗದಸ್ಸನಂ ಸುತ್ತವಡ್ಢನವಸೇನೇವ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬತ್ತಾತಿ ಆಹ **"ನ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತದಾನಮತ್ತೇನಾ"**ತಿಆದಿ। ಏತ್ಥ ಚ "ಇದಂ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಚೀವರಂ ಪುಬ್ಬೇ ಅಪ್ಪವಾರಿತೇನ ಅಞ್ಞಾತಕಸ್ಸ

ಗಹಪತಿಕಸ್ಸ ತನ್ತವಾಯೇ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಚೀವರೇ ವಿಕಪ್ಪಂ ಆಪನ್ನಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯ''ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೪೩) ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ನಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಧಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಾತಕೇ ಅಞ್ಞಾತಕಸಞ್ಞಿವೇಮತಿಕಞಾತಕಸಞ್ಞೀನಂ ವಸೇನ ತೀಣಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ।

ಮಹಾಪೇಸಕಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪಠಮಪದಸ್ಸಾತಿ ''ದಸಾಹಾನಾಗತ''ನ್ತಿ ಪದಸ್ಸ। **ಪುರಿಮನಯೇನೇವಾ**ತಿ ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗವಸೇನೇವ। **ತಾನಿ ದಿವಸಾನೀ**ತಿ ತೇಸು ದಿವಸೇಸು। **ಅಚ್ಚನ್ತಮೇವಾ**ತಿ ನಿರನ್ತರಮೇವ, ತೇಸು ದಸಾಹೇಸು ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ದಿವಸೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪವಾರಣಾಮಾಸಸ್ಸಾ**ತಿ ಪುಬ್ಬಕತ್ತಿಕಮಾಸಸ್ಸ। ಸೋ ಹಿ ಇಧ ಪಠಮಪವಾರಣಾಯೋಗತೋ ''ಪವಾರಣಾಮಾಸೋ''ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಜುಣ್ಹಪಕ್ಖಪಞ್ಚಮಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ**ತಿ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖಪಞ್ಚಮಿಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ। **ಪವಾರಣಾಮಾಸಸ್ಸ ಜುಣ್ಹಪಕ್ಖಪಞ್ಚಮಿತೋ**ತಿ ವಾ ಪವಾರಣಾಮಾಸಸ್ಸ ಪಕಾಸನತೋ ಪುರಿಮಸ್ಸ ಜುಣ್ಹಪಕ್ಖಸ್ಸ ಪಞ್ಚಮಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯೋ ಪನೇತ್ಥ ''ಕಾಮಞ್ಚೇಸ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೬೫೦) 'ದಸಾಹಪರಮಂ ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ ಧಾರೇತಬ್ಬ'ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೬೩) ಇಮಿನಾವ ಸಿದ್ಧೋ, ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನ ಪನ ಅಪುಬ್ಬಂ ವಿಯ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಠಪಿತ''ನ್ತಿ ಪಾಠೋ ದಿಸ್ಸತಿ, ಸೋ ಪಮಾದಪಾಠೋ ''ದಸಾಹಾನಾಗತ''ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ವಿರೋಧತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಕಿಞ್ಚ ''ಜುಣ್ಹಪಕ್ಖಪಞ್ಚಮಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ''ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಯೇವ ಪುಬ್ಬಾಪರವಿರೋಧೋಪಿ ಸಿಯಾ।

ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರನ್ತಿ ಅಚ್ಚಾಯಿಕಚೀವರಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಸೋ ಚ ಅಚ್ಚಾಯಿಕಭಾವೋ ದಾಯಕಸ್ಸ ಗಮಿಕಾದಿಭಾವೇನಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **''ಗಮಿಕಗಿಲಾನಗಬ್ಭಿನಿಅಭಿನವುಪ್ಪನ್ನಸದ್ಧಾನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನ''**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಗಮಿಕೋ** ನಾಮ ''ಸೇನಾಯ ವಾ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಪವಾಸಂ ವಾ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಹೋತೀ''ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೪೯) ವುತ್ತೋ। **ಅಞ್ಞತರೇನ ''ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಂ ದಸ್ಸಾಮೀ''ತಿ ಏವಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ದಿನ್ನ**ನ್ತಿ ಗಮಿಕಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ಗಮನಾದೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ದಾತುಕಾಮೇನ ದೂತಂ ವಾ ಪೇಸೇತ್ವಾ, ಸಯಂ ವಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ''ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಂ ದಸ್ಸಾಮೀ''ತಿ ಏವಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ದಿನ್ನಂ ಚೀವರಂ। ಏತ್ಥ ಚ ''ಇದಂ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಂ ಚೀವರಕಾಲಸಮಯಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮಿತಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯ''ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೪೯) ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ನಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಧಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸೇಸನ್ತಿ ''ಸಾಧಾರಣಪಞ್ಞತ್ತೀ''ತಿಆದಿಕಂ। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ - ತತ್ಥ ಅತಿರೇಕಚೀವರೇ ಅತಿರೇಕಚೀವರಸಞ್ಞಿಆದಿನೋ ದಸಾಹಾತಿಕ್ಕಮೋ, ಇಧ ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರೇ ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಸಞ್ಞಿಆದಿನೋ ಚೀವರಕಾಲಾತಿಕ್ಕಮೋ। ತಥಾ ಅನಚ್ಚೇಕಚೀವರೇ ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಸಞ್ಞಿನೋ, ವೇಮತಿಕಸ್ಸ ಚ ದುಕ್ಕಟಂ। ಜಾತಿಪ್ಪಮಾಣಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕತಾ, ದಸಾಹಾನಾಗತಾಯ ಕತ್ತಿಕತೇಮಾಸಿಕಪುಣ್ಣಮಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಭಾವೋ, ಅನಧಿಟ್ಠಿತಅವಿಕಪ್ಪಿತತಾ, ಚೀವರಕಾಲಾತಿಕ್ಕಮೋತಿ ಚತುರಙ್ಗಭಾವೋವ ಏತ್ಥ ವಿಸೇಸೋ।

ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಸಾಸಙ್ಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತಿಆದೀಸು ವಿಯಾತಿ ''ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತೀ''ತಿ (ವಿಭ॰ ೫೦೮) ಇಮಸ್ಸ ವಿಭಙ್ಗೇ ''ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜಾ''ತಿ ಉದ್ಧರಿತಬ್ಬೇ ''ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ''ನ್ತಿ ಉದ್ಧಟಂ। ತದಿಹ ನಿದಸ್ಸನಂ ಕತಂ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಪನ ''ಅನಾಪುಚ್ಛಂ ವಾ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾ''ತಿಆದೀನಂ (ಪಾಚಿ॰ ೧೧೧, ೧೧೫) ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಉಪಗನ್ತ್ವಾ**ತಿ ಉಪಸದ್ದಸ್ಸತ್ಥಮಾಹ। **ವಸಿತ್ವಾ**ತಿ ಅಕ್ಖಣ್ಡಂ

ವಸಿತ್ವಾ। “ಯೇನ ಯಸ್ಸ ಹಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ, ದೂರಟ್ಠಮ್ಪಿ ಚ ತಸ್ಸ ತ”ನ್ತಿ ವಚನತೋ “**ಇಮಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಇಮಸ್ಸಾ**ತಿ “ಉಪವಸ್ಸ”ನ್ತಿ ಪದಸ್ಸ। ವಿನಯಪರಿಯಾಯೇನ ಅರಞ್ಞಲಕ್ಖಣಂ ಅದಿನ್ನಾದಾನಪಾರಾಜಿಕೇ ಆಗತಂ। ತತ್ಥ ಹಿ “ಗಾಮಾ ವಾ ಅರಞ್ಞಾ ವಾ”ತಿ ಅನವಸೇಸತೋ ಅವಹಾರಟ್ಠಾನಪರಿಗ್ಗಹೇನ ತದುಭಯಂ ಅಸಙ್ಕರತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾಮಞ್ಚ್ಚಾ”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಗಾಮೂಪಚಾರೋ ಹಿ ಲೋಕೇ ಗಾಮಸಙ್ಖಮೇವ ಗಚ್ಛತೀತಿ। ಇಧ ಪನ ಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯಾಯೇನ “ಪಞ್ಚಧನುಸತಿಕಂ ಪಚ್ಛಿಮ”ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೫೪) ಆಗತಂ ಆರಞ್ಞಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಸನ್ಧಾಯ। ನ ಹಿ ಸೋ ವಿನಯಪರಿಯಾಯಿಕೇ ಅರಞ್ಞೇ ವಸನ್ತೋ “ಆರಞ್ಞಕೋ ಪನ್ತಸೇನಾಸನೋ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೬೧) ಸುತ್ತೇ ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಆಗತಮೇವ ಲಕ್ಖಣಂ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಿಮಾನಿ ಆರೋಪಿತೇನ ಆಚರಿಯಧನುನಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ “**ಆಚರಿಯಧನು** ನಾಮ ಪಕತಿಹತ್ಥೇನ ನವವಿದತ್ಥಿಪಮಾಣಂ। ಜಿಯಾಯ ಪನ ಆರೋಪಿತಾಯ ಚತುಹತ್ಥಪಮಾಣ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಗಾಮಸ್ಸಾ**ತಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ। **ಇನ್ದಖೀಲತೋ**ತಿ ಉಮ್ಮಾರತೋ। **ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನತೋ**ತಿ ಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತಘರಸ್ಸ ಉಪಚಾರೇ ಠಿತಸ್ಸ ಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಪಠಮಲೇಡ್ಡುಪಾತತೋ। ಕಿತ್ತಕೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಮಿನಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ “**ಸಚೇ**”ತಿಆದಿ। **ಮಜ್ಝಿಮಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ “ವಿಹಾರಸ್ಸಾಪಿ ಗಾಮಸ್ಸೇವ ಉಪಚಾರಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಉಭಿನ್ನಂ ಲೇಡ್ಡುಪಾತಾನಂ ಅನ್ತರಾ ಮಿನಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಚೋರಾನಂ ನಿವಿಟ್ಠೋಕಾಸಾದಿದಸ್ಸನೇನಾ**ತಿ ಆರಾಮೇ, ಆರಾಮೂಪಚಾರೇ ಚ ಚೋರಾನಂ ನಿವಿಟ್ಠೋಕಾಸಾದಿದಸ್ಸನೇನ ಕಾರಣೇನ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಭುತ್ತೋಕಾಸಟ್ಠಿತೋಕಾಸನಿಸಿನ್ನೋಕಾಸನಿಪನ್ನೋಕಾಸಾನಂ ಗಹಣಂ। **ಚೋರೇಹಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಹತವಿಲುತ್ತಾಕೋಟಿತಭಾವದಸ್ಸನತೋ**ತಿ ಆರಾಮೇ, ಆರಾಮೂಪಚಾರೇ ಚ ಹತವಿಲುತ್ತಾಕೋಟಿತಭಾವದಸ್ಸನತೋ।

ಅನ್ತರಘರೇ ನಿಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯಾತಿ ಅನ್ತರೇ ಅನ್ತರೇ ಘರಾನಿ ಏತ್ಥ, ಏತಸ್ಸಾತಿ ವಾ **ಅನ್ತರಘರಂ,** ಗಾಮೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಠಪೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ “**ಆರಞ್ಞಕಸ್ಸಾ**”ತಿಆದಿ। **ತಞ್ಚಾ**ತಿ ನಿಕ್ಖಿಪನಞ್ಚ। “**ಮಹಾಪವಾರಣಾಯ ಪವಾರಿತೋ ಹೋತೀ**”ತಿ ಇದಂ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದಂ ಅಕತ್ವಾ ವುಟ್ಠಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನ ಪವಾರಣಾಯ ಅಙ್ಗಭಾವಂ। ತೇನೇವ ಹಿ ಬ್ಯತಿರೇಕಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೇನ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೬೫೩-೬೫೪) ವುತ್ತಂ “ಸಚೇ ಪಚ್ಛಿಮಿಕಾಯ ವಾ ಉಪಗತೋ ಹೋತಿ ಛಿನ್ನವಸ್ಸೋ ವಾ, ನಿಕ್ಖಿಪಿತುಂ ನ ಲಭತೀ”ತಿ। ಕತ್ತಿಕಮಾಸೋ ನಾಮ ಪುಬ್ಬಕತ್ತಿಕಮಾಸಸ್ಸ ಕಾಳಪಕ್ಖಪಾಟಿಪದತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಅಪರಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾ, ತಾವ ಏಕೂನತ್ತಿಂಸ ರತ್ತಿನ್ದಿವಾ। **ಏವ**-ಸದ್ದೇನ ಕತ್ತಿಕಮಾಸತೋ ಪರಂ ನ ಲಭತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಊನಪ್ಪಮಾಣೇ ತಾವ ಅರಞ್ಞಲಕ್ಖಣಾಯೋಗತೋ ನ ಲಭತು, ಕಸ್ಮಾ ಗಾವುತತೋ ಅತಿರೇಕಪ್ಪಮಾಣೇ ನ ಲಭತೀತಿ ಆಹ “**ಯತ್ರ ಹೀ**”ತಿಆದಿ। ನಿಮನ್ತಿತೋ ಪನ ಅದ್ಧಯೋಜನಮ್ಪಿ ಯೋಜನಮ್ಪಿ ಗನ್ತ್ವಾ ವಸಿತುಂ ಪಚ್ಚೇತಿ, ಇದಮಪ್ಪಮಾಣಂ। **ಸಾಸಙ್ಕಸಪ್ಪಟಿಭಯಮೇವ ಹೋತೀ**ತಿ ಸಾಸಙ್ಕಞ್ಚೇವ ಸಪ್ಪಟಿಭಯಞ್ಚ ಹೋತಿ। **ಏವ**-ಸದ್ದೇನ ಅನಾಸಙ್ಕಅಪ್ಪಟಿಭಯೇಹಿ ಅಙ್ಗಯುತ್ತೇಪಿ ಸೇನಾಸನೇ ವಸನ್ತೋ ನಿಕ್ಖಿಪಿತುಂ ನ ಲಭತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಪುರಿಮಿಕಾಯ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಅಕ್ಖಣ್ಡಂ ಕತ್ವಾ ವುಟ್ಠವಸ್ಸೋ ಯಂ ಗಾಮಂ ಗೋಚರಗಾಮಂ ಕತ್ವಾ ಪಞ್ಚಧನುಸತಿಕಪಚ್ಛಿಮೇ ಆರಞ್ಞಕಸೇನಾಸನೇ ವಿಹರತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಚೀವರಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಕಲಕತ್ತಿಕಮಾಸಂ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸೇನಾಸನೇ ತೇನ ಚೀವರೇನ ವಿನಾ ವತ್ಥುಂ ಅನುಜಾನಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ವಿಹಾರತೋ ಅಞ್ಞತ್ಥ ವಸನ್ತಸ್ಸ ಛಾರತ್ತಂ ವಿಪ್ಪವಾಸಂ ಅನುಜಾನನ್ತೋ “**ಸಿಯಾ ಚ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ**”ತಿಆದಿಮಾಹ। ಅಸಮಾದಾನಚಾರಞ್ಚ ಅತ್ಥತಕಥಿನಾ ಏವ ಲಭನ್ತಿ, ನೇತರೇತಿ ಏತ್ಥ ಇದಮ್ಪಿ ಕಾರಣಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ **ಛಾರತ್ತಪರಮಂ ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ತೇನ ಚೀವರೇನ ವಿಪ್ಪವಸಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ವಿಹಾರೇ ವಸನ್ತೋ ತತೋ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಗಮನಕಿಚ್ಚೇ ಸತಿ ಅನ್ತರಘರೇ ಚೀವರಂ ನಿಕ್ಖಿಪತಿ, ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ತೇನ ಚೀವರೇನ ಛಾರತ್ತಪರಮಂ ವಿಪ್ಪವಸಿತಬ್ಬಂ, ಛ ರತ್ತಿಯೋ ತಮ್ಹಾ ವಿಹಾರಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ವಸಿತಬ್ಬಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಚ ಭದನ್ತೇನ **ಬುದ್ಧದತ್ತಾಚರಿಯೇನ** –

“ಯಂ ಗಾಮಂ ಗೋಚರಂ ಕತ್ವಾ, ಭಿಕ್ಖು ಆರಞ್ಞಕೇ ವಸೇ।
ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಠಪೇತುಂ ತಂ, ಮಾಸಮೇಕಂ ತು ವಟ್ಟತಿ॥

“ಅಞ್ಞತ್ಥೇವ ವಸನ್ತಸ್ಸ, ಛಾರತ್ತಪರಮಂ ಮತಂ।

ಅಯಮಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ, ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋ ಪಕಾಸಿತೋ"ತಿ॥

ತೇನೇವಾಹ **"ತತೋ ಚೇ ಉತ್ತರಿ ವಿಪ್ಪವಸೇಯ್ಯಾತಿ ಭಾರತ್ತತೋ ಉತ್ತರಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸೇನಾಸನೇ ಸತ್ತಮಂ ಅರುಣಂ ಉಟ್ಠಾಪೇಯ್ಯಾ"**ತಿಆದಿ। **ತಥಾ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೇನಾತಿ** ಗತಟ್ಠಾನಸ್ಸ ದೂರತಾಯ ಸೇನಾಸನಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸತ್ತಮಂ ಅರುಣಂ ಉಟ್ಠಾಪೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೇನ। ಏವಮ್ಪಿ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೇನ ತತ್ರೇವ ಠಿತೇನ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತಬ್ಬಂ "ಅತಿರೇಕಚೀವರಟ್ಠಾನೇ ಠಸ್ಸತೀ"ತಿ। **ವಸಿತ್ವಾತಿ** ಅರುಣಂ ಉಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ। ಭಿಕ್ಖುಸಮ್ಮುತಿ ಉದೋಸಿತಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವುತ್ತಾವ।

ಸೇಸನ್ತಿ "ಅಞ್ಞತ್ರ ಭಿಕ್ಖುಸಮ್ಮುತಿಯಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತೀ"ತಿಆದಿಕಂ। ತತ್ಥ ಹಿ ಅಙ್ಗೇಸು ಯಂ ರತ್ತಿವಿಪ್ಪವಾಸೋ ಚತುತ್ಥಮಙ್ಗಂ, ತಂ ಇಧ ಭಾರತ್ತತೋ ಉತ್ತರಿ ವಿಪ್ಪವಾಸೋ ಹೋತೀತಿ ಅಯಮೇವ ವಿಸೇಸೋ।

ಸಾಸಙ್ಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಪರಿಣತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ನನು ಚಾಯಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪರಿಣತೋ, ನ ಪರಿಚ್ಚತ್ತೋ, ಅಥ ಕಥಂ ಸಙ್ಘಸನ್ತಕೋ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಸೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಸೋತಿ** ಲಾಭೋ। **ಏಕೇನ ಪರಿಯಾಯೇನಾತಿ** ಪರಿಣತಭಾವಸಙ್ಖಾತೇನ ಏಕೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ। **"ಲಭಿತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ **ಲಾಭ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸಾಧನಮಾಹ। **ಚೀವರಾದಿವತ್ಥು**ನ್ತಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಅನ್ತಮಸೋ ಚುಣ್ಣಪಿಣ್ಡಮ್ಪಿ ದನ್ತಕಟ್ಠಮ್ಪಿ ದಸಿಕಸುತ್ತಮ್ಪಿ। **ಪರಿಣತ**ನ್ತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ನಿನ್ನಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪೋಣಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪಬ್ಭಾರಂ ಹುತ್ವಾ ಠಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯೇನ ಪನ ಕಾರಣೇನ ಸೋ ಪರಿಣತೋ ಹೋತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ದಸ್ಸಾಮ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅತ್ತನೋ ಪರಿಣಾಮೇನ್ತಸ್ಸಾತಿ** "ಇದಂ ಮಯ್ಹಂ ದೇಹೀ"ತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪರಿಣತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಣಾಮೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ। **ಪಯೋಗೇತಿ** ಪರಿಣಾಮನಪ್ಪಯೋಗೇ। ಏತ್ಥ ಚ "ಇದಂ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಜಾನಂ ಸಙ್ಘಿಕಂ ಲಾಭಂ ಪರಿಣತಂ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಣಾಮಿಕಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ನಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಧಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸಙ್ಘಚೇತಿಯಪುಗ್ಗಲೇಸೂತಿ ಏತ್ಥ ಚ ಅನ್ತಮಸೋ ಸುನಖಂ ಉಪಾದಾಯ ಯೋ ಕೋಚಿ ಸತ್ತೋ "ಪುಗ್ಗಲೋ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅಞ್ಞಸಙ್ಘಾದೀನ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಸಙ್ಘಚೇತಿಯಪುಗ್ಗಲಾನಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - "ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪರಿಣತಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಾ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ವಾ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಾ, ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಪರಿಣತಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ವಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಾ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಾ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪರಿಣತಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಾ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ವಾ ಪರಿಣಾಮೇನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟ"ನ್ತಿ।

ಇದಾನಿ ಅನಾಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಪರಿಣತಸಞ್ಞಿನೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಪರಿಣತೇ, ಅಪರಿಣತೇ ಚ ಅಪರಿಣತಸಞ್ಞಿನೋ ಚಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ, ಪರಿಣತೇ, ಅಪರಿಣತೇ ಚಾತಿ ಉಭಯತ್ಥಾಪಿ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಪರಿಣತೇ ಅಪರಿಣತಸಞ್ಞೀ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಣಾಮೇತಿ, ಅನಾಪತ್ತಿ। ಅಪರಿಣತೇ ಅಪರಿಣತಸಞ್ಞೀ ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೬೦)। **ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯಾ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ "ಪಟಿಸಙ್ಖಾರಂ ವಾ ಲಭೇಯ್ಯ, ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕೋ ವಾ ಅಸ್ಸ, ಯತ್ಥ ವಾ ಪನ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಚಿತ್ತಂ ಪಸೀದತಿ, ತತ್ಥ ದೇಥಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೬೧) ವಚನಾನಂ ಗಹಣಂ। ಸಚೇ ಪನ ದಾಯಕಾ "ಮಯಂ ಸಙ್ಘಭತ್ತಂ ಕತ್ತುಕಾಮಾ, ಚೇತಿಯಪೂಜಂ ಕತ್ತುಕಾಮಾ, ಏಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪರಿಕ್ಖಾರಂ ದಾತುಕಾಮಾ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ರುಚಿಯಾ ದಸ್ಸಾಮ। ಭಣಥ, ಕತ್ಥ ದೇಮಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೬೬೦) ವದನ್ತಿ, ಏವಂ ವುತ್ತೇ ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ "ಯತ್ಥ ಇಚ್ಛಥ, ತತ್ಥ ದೇಥಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಾ।

ಪರಿಣತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪತ್ತವಗ್ಗೋ ತತಿಯೋ।

ಇತಿ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖವಣ್ಣನಾಯ

ವಿನಯತ್ಥಮಞ್ಜೂಸಾಯಂ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಿಯಂ

ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಾಚಿತ್ತಿಯಕಣ್ಡಂ

೧. ಮುಸಾವಾದವಗ್ಗೋ

೧. ಮುಸಾವಾದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದೇತಿ ಏತ್ಥ **ಮುಸಾ**ತಿ ಅಭೂತಂ ಅತಚ್ಛಂ ವತ್ಥು, **ವಾದೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಭೂತತೋ ತಚ್ಛತೋ ವಿಞ್ಞಾಪನಂ, ಸಮ್ಪಜಾನಸ್ಸ ಮುಸಾವಾದೋ **ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದೋ,** ತಸ್ಮಿಂ ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಪುಬ್ಬೇ"**ತಿಆದಿ। ಸೋ ಚ ಪನ ಮುಸಾವಾದೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗಕ್ಖಣೇ, ತಙ್ಖಣೇ ಚ ವಿಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಹೋತಿ "ಪುಬ್ಬೇವಸ್ಸ ಹೋತಿ 'ಮುಸಾ ಭಣಿಸ್ಸ'ನ್ತಿ, ಭಣನ್ತಸ್ಸ ಹೋತಿ 'ಮುಸಾ ಭಣಾಮೀ'"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೪) ವುತ್ತತ್ತಾತಿ ಆಹ **"ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಜಾನಿತ್ವಾ ವಚನಕ್ಖಣೇಪಿ ಜಾನನ್ತಸ್ಸಾ"**ತಿ। ಏತಞ್ಹಿ ದ್ವಯಂ ಅಙ್ಗಭೂತಂ, ಇತರಂ ಪನ ಹೋತು ವಾ, ಮಾ ವಾ, ಅಕಾರಣಮೇತಂ। ನನು ಚೇತಂ ಭಣನಮೇವ ಞಾಯತೀತಿ ಆಹ **"ಭಣನಞ್ಚ ನಾಮಾ"**ತಿಆದಿ। **ಅಭೂತಸ್ಸಾ**ತಿ ಅತಚ್ಛಸ್ಸ।

ಹತ್ಥಕಂ ಸಕ್ಯಪುತ್ತನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಹತ್ಥಕೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಸಕ್ಯಾನಂ ಪುತ್ತೋತಿ **ಸಕ್ಯಪುತ್ತೋ।** ಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಕಿರ ಸಕ್ಯಕುಲತೋ ಅಸೀತಿ ಪುರಿಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪಬ್ಬಜಿಂಸು, ತೇಸಂ ಸೋ ಅಞ್ಞತರೋ। **ಅವಜಾನಿತ್ವಾ ಪಟಿಜಾನನಾದಿವತ್ಥುಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಅವಜಾನಿತ್ವಾ ಪಟಿಜಾನನಂ** ನಾಮ ತಿತ್ಥಿಯೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ವಾದೇ ಕಞ್ಚಿ ದೋಸಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತೋ "ನಾಯಂ ಮಮ ವಾದೋ"ತಿ ಅವಜಾನಿತ್ವಾ ಪುನ ಕಥೇನ್ತೋ ಕಥೇನ್ತೋ ನಿದ್ದೋಸತಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ "ಮಮೇವ ಅಯಂ ವಾದೋ"ತಿ ಪಟಿಜಾನಾತಿ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಪಟಿಜಾನಿತ್ವಾ ಅವಜಾನನಂ, ಅಞ್ಞೇನಞ್ಞಂ ಪಟಿಚರಣಂ, ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾಭಾಸನಂ, ಸಙ್ಕೇತಂ ಕತ್ವಾ ವಿಸಂವಾದಕರಣಞ್ಚ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಇದಾನಿ ಆಪತ್ತಿಭೇದದಸ್ಸನತ್ಥಂ **"ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾರೋಚನತ್ಥ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಅನುಪಧಾರೇತ್ವಾ ಸಹಸಾ ಭಣನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ವೇಗೇನ ದಿಟ್ಠಮ್ಪಿ "ಅದಿಟ್ಠಂ ಮೇ"ತಿಆದಿನಾ ಭಣನ್ತಸ್ಸ । **"ಅಞ್ಞಂ ಭಣಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅಞ್ಞಂ ಭಣನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಯೋ ಮನ್ದತ್ತಾ ಮೋಮೂಹತ್ತಾ ಪಕ್ಖಲನ್ತೋ "ಚೀವರ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ "ಚೀರ"ನ್ತಿಆದೀನಿ ಭಣತಿ, ಅಯಂ "ಅಞ್ಞಂ ಭಣಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅಞ್ಞಂ ಭಣತಿ ನಾಮ। ಯೋ ಪನ ಸಾಮಣೇರೇನ "ಅಪಿ, ಭನ್ತೇ, ಮಯ್ಹಂ ಉಪಜ್ಝಾಯಂ ಪಸ್ಸಿತ್ಥಾ"ತಿ ವುತ್ತೋ ಕೇಳಿಂ ಕುರುಮಾನೋ "ತವ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ದಾರುಸಕಟಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಗತೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ವಾ ಸಿಙ್ಗಾಲಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ "ಕಸ್ಸಾಯಂ ಸದ್ದೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ "ಮಾತುಯಾ ತೇ ಯಾನೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯಾ ಕದ್ದಮೇ ಲಗ್ಗಚಕ್ಕಂ ಉದ್ಧರನ್ತಾನಂ ಅಯಂ ಸದ್ದೋ"ತಿ ವಾ ಏವಂ ನೇವ ದವಾ, ನ ರವಾ ಅಞ್ಞಂ ಭಣತಿ, ಸೋ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿಯೇವ। ಅಞ್ಞಾ ಪೂರಣಕಥಾ ನಾಮ ಹೋತಿ - ಏಕೋ ಗಾಮೇ ಥೋಕಂ ತೇಲಂ ಲಭಿತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಆಗತೋ ಸಾಮಣೇರಂ ಭಣತಿ "ತ್ವಂ ಅಜ್ಜ ಕುಹಿಂ ಗತೋ, ಗಾಮೋ ಏಕತೇಲೋ ಅಹೋಸೀ"ತಿ ವಾ, ಪಚ್ಛಿಕಾಯ ಠಪಿತಂ ಪೂವಖಣ್ಡಂ ಲಭಿತ್ವಾ "ಅಜ್ಜ ಗಾಮೇ ಪಚ್ಛಿಕಾಹಿ ಪೂವೇ ಚಾರೇಸು"ನ್ತಿ ವಾ, ಅಯಂ ಮುಸಾವಾದೋವ ಹೋತಿ। **ವಿಸಂವಾದನಪುರೇಕ್ಖಾರತಾ**ತಿ ವಿಸಂ ವಾದೇನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ **ವಿಸಂವಾದನಂ,** ವಞ್ಚನಾಧಿಪ್ಪಾಯವಸಪ್ಪವತ್ತಂ ಚಿತ್ತಂ, ತಸ್ಸ ಪುರೇಕ್ಖಾರತಾ **ವಿಸಂವಾದನಪುರೇಕ್ಖಾರತಾ,** ವಿಸಂವಾದನಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪುರತೋ ಕರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಮುಸಾವಾದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಓಮಸವಾದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಓಮಸವಾದೇತಿ ಖುಂಸನಗರಹಣವಚನೇ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತಂ ನೇವ ಕಣ್ಣಸುಖಂ, ನ ಹದಯಸುಖಂ, ತಸ್ಮಾ ತೇನ ಕಣ್ಣಞ್ಚೇವ ಹದಯಞ್ಚ ವಿಜ್ಝತೀತಿ ಆಹ **"ಓವಿಜ್ಝನವಚನೇ"**ತಿ, ಜಾತಿಆದೀಹಿ ಘಟೇತ್ವಾ ವಚನೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ

“**ಜಾತಿನಾಮಾ**”ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಜಾತಿ** ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ಉಕ್ಕಟ್ಠಾ ಚೇವ ಚಣ್ಡಾಲಾದಿ ಹೀನಾ ಚ ಜಾತಿ। **ನಾಮಂ** ನಾಮ ಅವಕಣ್ಣಕಾದಿ ಹೀನಞ್ಚೇವ ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತಾದಿ ಉಕ್ಕಟ್ಠಞ್ಚ ನಾಮಂ। **ಗೋತ್ತಂ** ನಾಮ ಕೋಸಿಯಾದಿ ಹೀನಞ್ಚೇವ ಗೋತಮಾದಿ ಉಕ್ಕಟ್ಠಞ್ಚ ಗೋತ್ತಂ। **ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ ಪುಪ್ಫಛಡ್ಡಕಾದಿ ಹೀನಞ್ಚೇವ ಕಸಿವಣಿಜ್ಜಾದಿ ಉಕ್ಕಟ್ಠಞ್ಚ ಕಮ್ಮಂ। **ಸಿಪ್ಪಂ** ನಾಮ ನಳಕಾರಾದಿ ಹೀನಞ್ಚೇವ ಮುದ್ದಾಗಣನಾದಿ ಉಕ್ಕಟ್ಠಞ್ಚ ಸಿಪ್ಪಂ। **ಆಬಾಧೋ** ನಾಮ ಸಬ್ಬೋಪಿ ರೋಗೋ ಹೀನೋಯೇವ। ಅಥ ವಾ ಮಧುಮೇಹೋ ಉಕ್ಕಟ್ಠೋ, ಸೇಸೋ ಹೀನೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಲಿಙ್ಗಂ** ನಾಮ ಅತಿದೀಘಾದಿ ಹೀನಞ್ಚೇವ ನಾತಿದೀಘಾದಿ ಉಕ್ಕಟ್ಠಞ್ಚ ಲಿಙ್ಗಂ। **ಕಿಲೇಸೋ** ನಾಮ ರಾಗಾದಿಕೋ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಕಿಲೇಸೋ। **ಆಪತ್ತಿ** ನಾಮ ಸೋತಾಪತ್ತಾದಿಕಾ ಉಕ್ಕಟ್ಠಾ ಚೇವ ಪಾರಾಜಿಕಾದಿ ಅನುಕ್ಕಟ್ಠಾ ಚ ಆಪತ್ತಿ। **ಅಕ್ಕೋಸೋ** ನಾಮ “ಓಟ್ಠೋಸೀ”ತಿಆದಿಕೋ ಹೀನೋ ಚೇವ “ಪಣ್ಡಿತೋಸೀ”ತಿಆದಿಕೋ (ಪಾಚಿ॰ ೧೫) ಉಕ್ಕಟ್ಠೋ ಚ ಅಕ್ಕೋಸೋ।

ಯಥಾ ತಥಾತಿ ಪಾಳಿಆಗತಾನಾಗತಪದಾನಂ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಆಕಾರೇನ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಆದಯೋ ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಟ್ಠಾನೇ ಠಿತಾತಿ ಆಹ “**ಇಧ ಚಾ**”ತಿಆದಿ। **ದವಕಮ್ಯತಾ** ನಾಮ ಕೇಳಿಹಸಾಧಿಪ್ಪಾಯತಾ। **ಸಬ್ಬತ್ಥಾ**ತಿ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇಸು ಚೇವ ಪಾಳಿಆಗತಾನಾಗತಪದೇಸು ಚಾತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಅತ್ಥಧಮ್ಮಅನುಸಾಸನಿಪುರೇಕ್ಖಾರಾನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ “ಚಣ್ಡಾಲೋಸೀ”ತಿಆದಿಕಾಯ ಪಾಳಿಯಾ ಅತ್ಥಂ ವಣ್ಣೇನ್ತೋ **ಅತ್ಥಪುರೇಕ್ಖಾರೋ** ನಾಮ। ಪಾಳಿಂ ವಾಚೇನ್ತೋ **ಧಮ್ಮಪುರೇಕ್ಖಾರೋ** ನಾಮ। ಅನುಸಿಟ್ಠಿಯಂ ಠತ್ವಾ “ಇದಾನಿಪಿ ಚಣ್ಡಾಲೋಸಿ, ಪಾಪಂ ಮಾ ಅಕಾಸಿ। ಮಾ ತಮೋತಮಪರಾಯಣೋ ಅಹೋಸೀ”ತಿಆದಿನಾ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೫) ನಯೇನ ಕಥೇನ್ತೋ **ಅನುಸಾಸನಿಪುರೇಕ್ಖಾರೋ** ನಾಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಓಮಸವಾದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಪೇಸುಞ್ಞಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಭಿಕ್ಖುಪೇಸುಞ್ಞೇತಿ ಪಿಸತೀತಿ **ಪಿಸುಣಾ,** ಯಾಯ ವಾಚಾಯ ಸಮಗ್ಗೇ ಸತ್ತೇ ಅವಯವಭೂತೇ ವಗ್ಗೇ ಭಿನ್ನೇ ಕರೋತಿ, ಸಾ ವಾಚಾ ಪಿಸುಣಾ, ಪಿಸುಣಾ ಏವ **ಪೇಸುಞ್ಞಂ,** ತಾಯ ವಾಚಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ **ಪಿಸುಣೋ,** ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ **ಪೇಸುಞ್ಞಂ,** ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಪೇಸುಞ್ಞಂ **ಭಿಕ್ಖುಪೇಸುಞ್ಞಂ,** ತಸ್ಮಿಂ ಭಿಕ್ಖುಪೇಸುಞ್ಞೇ, ಭಿಕ್ಖುತೋ ಸುತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುನಾ, ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ವಾ ಉಪಸಂಹಟಪೇಸುಞ್ಞೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ “**ಜಾತಿಆದೀಹೀ**”ತಿಆದಿ। ತಞ್ಚ ಖೋ ದ್ವೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಉಪಸಂಹರತೀತಿ ಆಹ “**ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಿಯಕಮ್ಯತಾಯ ವಾ**”ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಿಯಕಮ್ಯತಾಯಾ**ತಿ ಯಸ್ಸ ತಂ ಭಾಸತಿ, ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ “ಏವಮಹಂ ಏತಸ್ಸ ಪಿಯೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪಿಯಭಾವಂ ಪತ್ಥಯಮಾನತಾಯ। **ಭೇದಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನಾ**ತಿ “ಏವಮಯಂ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಭಿಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಪರಸ್ಸ ಪರೇನ ಭೇದಂ ಇಚ್ಛನ್ತೇನ। ಅಥ ವಾ ಪಿಯಸುಞ್ಞಕರಣತೋ **ಪೇಸುಞ್ಞಂ** (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೩೬) ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ, ಯಾಯ ವಾಚಾಯ ಯಸ್ಸ ತಂ ಭಾಸತಿ, ತಸ್ಸ ಹದಯೇ ಅತ್ತನೋ ಪಿಯಭಾವಂ, ಪರಸ್ಸ ಚ ಸುಞ್ಞಭಾವಂ ಕರೋತಿ, ಸಾ ವಾಚಾ, “ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಪೇಸುಞ್ಞಂ ಭಿಕ್ಖುಪೇಸುಞ್ಞ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। “**ವುತ್ತನಯೇನೇವಾ**ತಿ “ಜಾತಿಆದೀಹಿ ಅಕ್ಕೋಸವತ್ಥೂಹೀ”ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತನಯೇನ।

ಪಾಳಿಮುತ್ತಕಅಕ್ಕೋಸೂಪಸಂಹಾರೇತಿ “ಚೋರೋಸೀ”ತಿಆದಿನಾ ಅಕ್ಕೋಸಸ್ಸ ಉಪಸಂಹಾರೇ। “ಅನಕ್ಕೋಸವತ್ಥುಭೂತಂ ಪನ ಪೇಸುಞ್ಞಕರಂ ತಸ್ಸ ಕಿರಿಯಂ, ವಚನಂ ವಾ ಪಿಯಕಮ್ಯತಾಯ ಉಪಸಂಹರನ್ತಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಇಮಿನಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಆಪತ್ತಿ ನ ದಿಸ್ಸತಿ, ತಥಾಪಿ ದುಕ್ಕಟೇನ ಭವಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೩೬) ವದನ್ತಿ। **ಪಾಪಗರಹಿತಾಯ ವದನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಏಕಂ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಂ, ಏಕಞ್ಚ ಖಮನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ “ಅಹೋ ನಿಲ್ಲಜ್ಜೋ, ಈದಿಸಮ್ಪಿ ನಾಮ ಭವನ್ತಂ ಪುನ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಏವಂ ಕೇವಲಂ ಪಾಪಗರಹಿತಾಯ ಭಣನ್ತಸ್ಸ।

ಪೇಸುಞ್ಞಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಪದಸೋಧಮ್ಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪದಸೋ ಧಮ್ಮಂ ವಾಚೇಯ್ಯಾತಿ ಏಕತೋ ಪದಂ ಪದಂ ಧಮ್ಮಂ ವಾಚೇಯ್ಯ, ಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ ವಾಚೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಸ್ಮಾ ನ ಕೇವಲಂ ತಿಸ್ಸೋ ಸಙ್ಗೀತಿಯೋ ಆರುಳ್ಹಧಮ್ಮಂಯೇವ ಪದಸೋ ವಾಚೇನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ "**ಸಙ್ಗೀತಿತ್ತಯಂ ಅನಾರುಳ್ಹಮ್ಪೀ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೫) ಸೀಲೂಪದೇಸ ಧುತಙ್ಗಪಞ್ಹಆರಮ್ಮಣಕಥಾ ಬುದ್ಧಿಕದಣ್ಡಕಞಾಣವತ್ಥುಅಸುಭಕಥಾದೀನಂ ಗಹಣಂ। ಮೇಣ್ಡಕಮಿಲಿನ್ದಪಞ್ಹೇಸು ಥೇರಸ್ಸ ಸಕಪ್ಪಟಿಭಾನೇ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಯಂ ರಞ್ಞೋ ಸಞ್ಞಾಪನತ್ಥಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ವುತ್ತಂ, ತತ್ಥ ಆಪತ್ತಿ। ವಣ್ಣಪಿಟಕಅಙ್ಗುಲಿಮಾಲಪಿಟಕರಟ್ಠಪಾಲಗಜ್ಜಿತಆಳವಕಗಜ್ಜಿತಗೂಳ್ಹಮಗ್ಗಗೂಳ್ಹವೇಸ್ಸನ್ತರಗೂಳ್ಹವಿನಯವೇದಲ್ಲಪಿಟಕಾದೀನಿ ಪನ ಅಬುದ್ಧವಚನಾನಿಯೇವ।

ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತಂ ಪದಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಪದಾನುಪದಅನ್ವಕ್ಖರಾನುಬ್ಯಞ್ಜನೇಸೂ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಪದ**ನ್ತಿ ಏಕೋ ಗಾಥಾಪಾದೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ಅನುಪದ**ನ್ತಿ ದುತಿಯಪಾದೋ। **ಅನ್ವಕ್ಖರ**ನ್ತಿ ಏಕೇಕಂ ಅಕ್ಖರಂ। **ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನ**ನ್ತಿ ಪುರಿಮಬ್ಯಞ್ಜನೇನ ಸದಿಸಂ ಪಚ್ಛಾಬ್ಯಞ್ಜನಂ। ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ವಾ ಏಕಂ ಅಕ್ಖರಂ **ಅನ್ವಕ್ಖರಂ**। ಅಕ್ಖರಸಮೂಹೋ **ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಂ**। ಅಕ್ಖರಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಸಮೂಹೋ **ಪದಂ**। ಪಠಮಂ ಪದಂ ಪದಮೇವ, ದುತಿಯಂ **ಅನುಪದ**ನ್ತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ನಾನಾಕರಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏತೇಸು ಪದಾದೀಸು ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಭಿಕ್ಖುಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುನಿಞ್ಚ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕತೋ ಭಣನ್ತಸ್ಸ ಪದಾದಿಗಣನಾಯ ಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಏತ್ಥ ಗಾಥಾಬನ್ಧೇಸು (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೫) ತಾವ "ಮನೋಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ ಧಮ್ಮಾ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೧, ೨) ಏಕಮೇಕಂ ಪದಂ ಸಾಮಣೇರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕತೋ ಆರಭಿತ್ವಾ ಏಕತೋಯೇವ ನಿಟ್ಠಾಪೇನ್ತಸ್ಸ **ಪದಗಣನಾಯ** ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಥೇರೇನ "ಮನೋಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ ಧಮ್ಮಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ತಂ ಪದಂ ಅಪಾಪುಣಿತ್ವಾ "ಮನೋಸೇಟ್ಠಾ ಮನೋಮಯಾ"ತಿ ವಚನಕಾಲೇ ಪತ್ತೇನ ಸಾಮಣೇರೇನ ಏಕತೋ ಭಣನ್ತಸ್ಸ **ಅನುಪದಗಣನಾಯ**। "ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿಆದಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೫೩, ೩೫೬) ವಚನಕಾಲೇ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ "ರೂ" ಕಾರಮತ್ತಮೇವ ವಾಚೇನ್ತಸ್ಸ **ಅನ್ವಕ್ಖರಗಣನಾಯ**। ಏಸ ನಯೋ ಗಾಥಾಬನ್ಧೇಪಿ। "ರೂಪಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನಿಚ್ಚಂ, ವೇದನಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೫೩, ೩೫೬) ಇಮಂ ಸುತ್ತಂ ವಾಚಯಮಾನೋ ಥೇರೇನ "ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ಸಾಮಣೇರೋ ಸೀಘಪಞ್ಞತಾಯ "ವೇದನಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿ ಇಮಂ ಅನಿಚ್ಚಪದಂ ಥೇರಸ್ಸ "ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಏತೇನ ಅನಿಚ್ಚಪದೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕತೋ ಭಣನ್ತೋ ವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇತಿ, ಏವಂ ವಾಚೇನ್ತಸ್ಸ **ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಗಣನಾಯ** ಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸಞ್ಞಿವೇಮತಿಕಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸಞ್ಞೀನಂ ವಸೇನ ತೀಣಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ। ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕತೋ ಉದ್ದೇಸಗ್ಗಹಣೇ ಏಕತೋ ಭಣನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಏಸ ನಯೋ "**ಸಜ್ಝಾಯಕರಣೇ, ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಉದ್ದೇಸಗ್ಗಹಣೇ**"ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ। ತತ್ರಾಯಂ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ - ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಉದ್ದಿಸಾಪೇನ್ತಿ। ಆಚರಿಯೋ "ನಿಸಿನ್ನಾನಂ ಭಣಾಮೀ"ತಿ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕತೋ ವದತಿ, ಆಚರಿಯಸ್ಸೇವ ಆಪತ್ತಿ। ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ। ದ್ವೇಪಿ ಠಿತಾ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಏಸೇವ ನಯೋ। ದಹರಭಿಕ್ಖು ನಿಸಿನ್ನೋ, ಸಾಮಣೇರೋ ಠಿತೋ, "ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಭಣಾಮೀ"ತಿ ಭಣತೋ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಸಚೇ ದಹರೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ಇತರೋ ನಿಸೀದತಿ, "ಠಿತಸ್ಸ ಭಣಾಮೀ"ತಿ ಭಣತೋಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಸಚೇ ಬಹೂನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅನ್ತರೇ ಏಕೋ ಸಾಮಣೇರೋ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ನಿಸಿನ್ನೇ ಪದಸೋ ಧಮ್ಮಂ ವಾಚೇನ್ತಸ್ಸ ಅಚಿತ್ತಕಾ ಆಪತ್ತಿ। ಸಚೇ ಸಾಮಣೇರೋ ಉಪಚಾರಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಠಿತೋ ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ವಾ ಹೋತಿ, ಯೇಸಂ ವಾಚೇತಿ, ತೇಸು ಅಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ಏಕೇನ ದಿಸಾಭಾಗೇನ ಪಲಾಯನಕಗನ್ಥಂ ನಾಮ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅನಾಪತ್ತಿ।

ಸಜ್ಝಾಯಕರಣೇತಿ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕತೋ ಸಜ್ಝಾಯಕರಣೇ। **ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಉದ್ದೇಸಗ್ಗಹಣೇತಿ** ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಉದ್ದೇಸಗ್ಗಹಣೇ। **ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಪಗುಣಗನ್ಥಂ ಭಣನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಸಚೇ ಏಕಗಾಥಾಯ ಏಕೋ ಪಾದೋ ನಾಗಚ್ಛತಿ, ಅವಸೇಸಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಅಯಂ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಪಗುಣಗನ್ಥೋ ನಾಮ। ಏತೇನ ನಯೇನ ಸುತ್ತೇಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ತಂ ಭಣನ್ತಸ್ಸ। **ಓಸಾರೇನ್ತಸ್ಸ ಚಾತಿ** ಪರಿಸಾಮಜ್ಝೇ ಸುತ್ತಂ ಉಚ್ಚಾರೇನ್ತಸ್ಸ ಚ।

ಪದಸೋಧಮ್ಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಪಠಮಸಹಸೇಯ್ಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಇಧ "ಭಿಕ್ಖುಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸೋ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ನಾಮಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೫೨) ವಚನತೋ ತಿರಚ್ಛಾನಗತೋಪಿ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋಯೇವ, ಸೋ ಚ ಖೋ ನ ಸಬ್ಬೋ, ಮೇಥುನಧಮ್ಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವತ್ಥುಭೂತೋವಾತಿ ಆಹ **"ಅನ್ತಮಸೋ"**ತಿಆದಿ। ತಸ್ಸ ಚ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ದಿರತ್ತತಿರತ್ತನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ದಿರತ್ತವಚನೇನ ನ ಕೋಚಿ ವಿಸೇಸತ್ಥೋ ಲಬ್ಭತಿ, ಕೇವಲಂ ಲೋಕವೋಹಾರವಸೇನ ಬ್ಯಞ್ಜನಸಿಲಿಟ್ಠತಾಯ, ಮುಖಾರುಳ್ಹತಾಯ ಏವಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ದ್ವಿನ್ನಂ ವಾ ತಿಣ್ಣಂ ವಾ ರತ್ತೀನನ್ತಿ** ಪನ ವಚನತ್ಥಮತ್ತದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ, ನಿರನ್ತರತಿರತ್ತದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವಾ ದಿರತ್ತಗ್ಗಹಣಂ ಕತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಸಹಸೇಯ್ಯನ್ತಿ** ಏಕತೋ ಸೇಯ್ಯಂ। **ಸೇಯ್ಯಾತಿ** ಚ ಕಾಯಪ್ಪಸಾರಣಸಙ್ಖಾತಂ ಸಯನಮ್ಪಿ ವುಚ್ಚತಿ "ಸಯನಂ ಸೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಕತ್ವಾ, ಯಸ್ಮಿಂ ಸೇನಾಸನೇ ಸಯನ್ತಿ, ತಮ್ಪಿ "ಸಯನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಸೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಕತ್ವಾ। ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಇಧ ಸಾಮಞ್ಞೇನ, ಏಕಸೇಸನಯೇನ ವಾ ಗಹಿತನ್ತಿ ಆಹ **"ಸಬ್ಬಚ್ಛನ್ನಪರಿಚ್ಛನ್ನೇ"**ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ ಯಂ ಸೇನಾಸನಂ ಉಪರಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಛದನೇಹಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೧), ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಕೇನಚಿ ಅನ್ತಮಸೋ ವತ್ಥೇನಾಪಿ ಸಬ್ಬಮೇವ ಪರಿಚ್ಛನ್ನಂ, ಭೂಮಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಛದನಂ ಆಹಚ್ಚ, ಅನಾಹಚ್ಚಾಪಿ ವಾ ಸಬ್ಬನ್ತಿಮೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ದಿಯಡ್ಢಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧೇನ ಪಾಕಾರೇನ ವಾ ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಕೇನಚಿ ಅನ್ತಮಸೋ ವತ್ಥೇನಾಪಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ಇದಂ **ಸಬ್ಬಚ್ಛನ್ನಸಬ್ಬಪರಿಚ್ಛನ್ನಂ** ನಾಮ। ಯಸ್ಸ ಪನ ಉಪರಿ ಬಹುತರಂ ಠಾನಂ ಛನ್ನಂ, ಅಪ್ಪಂ ಅಚ್ಛನ್ನಂ, ಸಮನ್ತತೋ ಚ ಬಹುತರಂ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ಅಪ್ಪಂ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ಇದಂ **ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಛನ್ನಂ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಪರಿಚ್ಛನ್ನಂ** ನಾಮ। ತಸ್ಮಿಂ ಸಬ್ಬಚ್ಛನ್ನಪರಿಚ್ಛನ್ನೇ, ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಛನ್ನಪರಿಚ್ಛನ್ನೇ ವಾ।

ವಿದಹೇಯ್ಯಾತಿ ಕರೇಯ್ಯ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಅತ್ಥತೋ ಸಮ್ಪಾದನನ್ತಿ ಆಹ **"ಸಮ್ಪಾದೇಯ್ಯಾ"**ತಿ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ "ಸೇನಾಸನಸಙ್ಖಾತಂ ಸೇಯ್ಯಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಕಾಯಪ್ಪಸಾರಣಸಙ್ಖಾತಂ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇಯ್ಯ ವಿದಹೇಯ್ಯ ಸಮ್ಪಾದೇಯ್ಯಾ"ತಿ। **ದಿಯಡ್ಢಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧೋ** ವಡ್ಢಕಿಹತ್ಥೇನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। **ಏಕೂಪಚಾರೋತಿ** ವಲಞ್ಜನದ್ವಾರಸ್ಸ ಏಕತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಸತಗಬ್ಭಂ ವಾ ಚತುಸಾಲಂ ಏಕೂಪಚಾರಂ ಹೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ತತ್ಥ ವಾತಿ** ಪುರಿಮಪುರಿಮದಿವಸೇ ಯತ್ಥ ವುಟ್ಠಂ, ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸೇನಾಸನೇ ವಾ। **ಅಞ್ಞತ್ಥ ವಾ ತಾದಿಸೇತಿ** ಯಥಾವುತ್ತಲಕ್ಖಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೇ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಪುಬ್ಬೇ ಅವುಟ್ಠಸೇನಾಸನೇ ವಾ। **ತೇನ ವಾತಿ** ಯೇನ ಸಹ ಪುರಿಮಪುರಿಮದಿವಸೇ ವುಟ್ಠಂ, ತೇನ ವಾ। **ಅಞ್ಞೇನ ವಾತಿ** ಯೇನ ಸಹ ಪುರಿಮಪುರಿಮಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ ವುಟ್ಠಂ, ತತೋ ಅಞ್ಞೇನ ವಾ। **ಸಙ್ಖೇಪೋತಿ** ಸಙ್ಖೇಪವಣ್ಣನಾ। ಯದಿ ಏವಂ ವಿತ್ಥಾರೋ ಕಥಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಆಹ **"ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ।

ಉಪಡ್ಢಚ್ಛನ್ನಪರಿಚ್ಛನ್ನಾದೀಸೂತಿ ಆದಿಸದ್ದೇನ "ಸಬ್ಬಚ್ಛನ್ನೇ ಚೂಳಕಪರಿಚ್ಛನ್ನೇ ದುಕ್ಕಟಂ, ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಛನ್ನೇ ಚೂಳಕಪರಿಚ್ಛನ್ನೇ ದುಕ್ಕಟಂ, ಸಬ್ಬಪರಿಚ್ಛನ್ನೇ ಚೂಳಕಚ್ಛನ್ನೇ ದುಕ್ಕಟಂ, ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಪರಿಚ್ಛನ್ನೇ ಚೂಳಕಚ್ಛನ್ನೇ ದುಕ್ಕಟ"ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೩) ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಾನಂ ಗಹಣಂ। **ತತಿಯಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ಪುರಾರುಣಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪುನ ವಸನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ತತಿಯಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ಅರುಣತೋ ಪುರೇತರಮೇವ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅರುಣಂ ಬಹಿ ಉಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಚತುತ್ಥದಿವಸೇ ಅತ್ಥಙ್ಗತೇ ಸೂರಿಯೇ ಪುನ ವಸನ್ತಸ್ಸ। **ಸಬ್ಬಚ್ಛನ್ನಸಬ್ಬಾಪರಿಚ್ಛನ್ನಾದೀಸೂತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ "ಸಬ್ಬಪರಿಚ್ಛನ್ನೇ ಸಬ್ಬಅಚ್ಛನ್ನೇ, ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಅಚ್ಛನ್ನೇ

ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಅಪರಿಚ್ಛನ್ನೇ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೫೪) ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಾನಂ, "ಉಪಡ್ಢಚ್ಛನ್ನೇ ಚೂಳಕಪರಿಚ್ಛನ್ನೇ ಅನಾಪತ್ತಿ, ಉಪಡ್ಢಪರಿಚ್ಛನ್ನೇ ಚೂಳಕಚ್ಛನ್ನೇ ಅನಾಪತ್ತಿ, ಚೂಳಕಚ್ಛನ್ನೇ ಚೂಳಕಪರಿಚ್ಛನ್ನೇ ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೩) ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಆಗತಾನಞ್ಚ ಗಹಣಂ।

ಪಠಮಸಹಸೇಯ್ಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ದುತಿಯಸಹಸೇಯ್ಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥಿಯಾತಿ ಜೀವಮಾನಕಮನುಸ್ಸಿತ್ಥಿಯಾ। "ಮತಿತ್ಥೀ ಪನ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥುಭೂತಾ, ಅನುಪಾದಿನ್ನಪಕ್ಖೇ ಪನ ಠಿತತ್ತಾ ಸಹಸೇಯ್ಯಾಪತ್ತಿಂ ನ ಕರೋತೀ"ತಿ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೫೫) ವದನ್ತಿ। ಅದಿಸ್ಸಮಾನರೂಪಾಹಿ ಪನ ಯಕ್ಖಿಪೇತೀಹಿ, ಮೇಥುನಸ್ಸ ಅವತ್ಥುಭೂತಾಯ ಚ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಿತ್ಥಿಯಾ ಅನಾಪತ್ತಿ। **ಪಠಮದಿವಸೇಪೀತಿ** ಪಠಮಸ್ಮಿಂ ವಿಯ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ನ ಚತುತ್ಥೇಯೇವ ದಿವಸೇ, ಅಥ ಖೋ ಇಧ ಪಠಮದಿವಸೇಪೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಿನಾ ಇಧ ದಿವಸಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಅಙ್ಗೇಸು ಪನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯವತ್ಥುಕಸೇನಾಸನಂ, ತತ್ಥ ಮಾತುಗಾಮೇನ ಸಹ ನಿಪಜ್ಜನಂ, ಸೂರಿಯತ್ಥಙ್ಗಮನನ್ತಿ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನೀತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ವಿಸೇಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ದುತಿಯಸಹಸೇಯ್ಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಧಮ್ಮದೇಸನಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಛಪ್ಪಞ್ಚವಾಚಾಹೀತಿ ಛಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ವಾಚಾಹಿ। ವಾಚಾಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಪನೇತ್ಥ ಕಥಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಆಹ **"ಉತ್ತರಿ ಛಪ್ಪಞ್ಚವಾಚಾಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಸಬ್ಬತ್ಥಾತಿ** ಸುತ್ತೇ, ಅಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ। ಸಚೇ ಅಟ್ಠಕಥಂ, ಧಮ್ಮಪದಂ, ಜಾತಕಾದಿವತ್ಥುಂ ವಾ ಕಥೇತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಛಪ್ಪದಮತ್ತಮೇವ ಕಥೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಪಾಳಿಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಕಥೇನ್ತೇನ ಏಕಂ ಪದಂ ಪಾಳಿತೋ, ಪಞ್ಚ ಅಟ್ಠಕಥಾತೋತಿ ಏವಂ ಛ ಪದಾನಿ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾವ ಕಥೇತಬ್ಬೋ। **ಪುರಿಸೇನಾತಿ** ಮನುಸ್ಸಪುರಿಸೇನ। ತೇನಾಹ **"ಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ।

ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ಮಾತುಗಾಮೇ ಮಾತುಗಾಮಸಞ್ಞಿವೇಮತಿಕಅಮಾತುಗಾಮಸಞ್ಞೀನಂ ವಸೇನ ತೀಣಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ। **ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವಾ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸಾತಿ** ಏಕಸ್ಸ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ದೇಸೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೇ ಪುನ ಆಗತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ, ಏವಂ ಪನ ಏಕಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೇನ ಮಾತುಗಾಮಸತಸ್ಸಾಪಿ ದೇಸೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ । "ವಿಞ್ಞುಮನುಸ್ಸಿತ್ಥಿಯಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಅವಿಞ್ಞಿತ್ಥಿಯಾಪಿ ದೇಸಯತೋ ಅನಾಪತ್ತಿ। **ಇರಿಯಾಪಥಪರಿವತ್ತಾಭಾವೋತಿ** ಅತ್ತನೋ ವಾ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ವಾ ಇರಿಯಾಪಥಪರಿವತ್ತಾಭಾವೋ। **ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕಸ್ಸಾಭಾವೋತಿ** ವಿಞ್ಞುಸ್ಸ ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕಸ್ಸಾಭಾವೋ, ದುತಿಯಾನಿಯತೇ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಮನುಸ್ಸಸ್ಸ ಅಭಾವೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಉತ್ತರಿ ಛಪ್ಪಞ್ಚವಾಚಾಹಿ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ **ಕಿರಿಯಾ,** ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕಸ್ಸ ಅಗ್ಗಹಣಂ **ಅಕಿರಿಯಾತಿ** ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಧಮ್ಮದೇಸನಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಭೂತಾರೋಚನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನಾತಿ "ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಪಾಚಿ॰ ೭೧) ಉಜುಕಮೇವ। **ಪರಿಯಾಯೇನ ಆರೋಚಿತ**ನ್ತಿ "ಯೋ ತೇ ವಿಹಾರೇ ವಸಿ, ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ, ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ಸಮಾಪನ್ನೋ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಾಚಿ॰ ೭೫)

ಅಞ್ಞಾಪದೇಸೇನ ಭಣಿತಂ। ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಕಾಲೇ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೭), ಪನ ಅನ್ತರಾ ವಾ ಅತಿಕಡ್ಢಿಯಮಾನೇನ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಭೂತಂ ಆರೋಚೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಅನತಿಕಡ್ಢಿಯಮಾನೇನಾಪಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೭೭) ತಥಾರೂಪೇ ಕಾರಣೇ ಸತಿ ಆರೋಚೇತುಂ ವಟ್ಟತಿಯೇವ। ತೇನೇವ ಅಞ್ಞತರೇನ ದಹರಭಿಕ್ಖುನಾ ಉಪವದಿತೋ ಅಞ್ಞತರೋ ಥೇರೋ "ಆವುಸೋ, ಉಪರಿಮಗ್ಗತ್ಥಾಯ ವಾಯಾಮಂ ಮಾ ಅಕಾಸಿ, ಖೀಣಾಸವೋ ತಯಾ ಉಪವದಿತೋ"ತಿ ಆಹ। ಥೇರೇನ ಚ "ಅತ್ಥಿ ತೇ, ಆವುಸೋ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಪತಿಟ್ಠಾ"ತಿ ಪುಟ್ಠೋ ದಹರಭಿಕ್ಖು "ಆಮ, ಭನ್ತೇ, ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಅಹ"ನ್ತಿ ಅವೋಚ। "ಕಾರಕೋ ಅಯ"ನ್ತಿ ಇತ್ಥಾಪಿ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಅಮೋಘಭಾವದಸ್ಸನೇನ ಸಮುತ್ತೇಜನಾಯ, ಸಮ್ಪಹಂಸನಾಯ ಚ ಅರಿಯಾ ಅತ್ತಾನಂ ಪಕಾಸೇನ್ತಿಯೇವ। ತೇನಾಹ "**ತಥಾರೂಪೇ ಕಾರಣೇ ಸತಿ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಆರೋಚಯತೋ**"ತಿ। ಸುತಪರಿಯತ್ತಿಸೀಲಗುಣಂ ಪನ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸಪಿ ಆರೋಚೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಕಸ್ಮಾ ನ ಇಧ ಉಮ್ಮತ್ತಕಾದಯೋ ಗಹಿತಾತಿ ಆಹ "**ಯಸ್ಮಾ ಪನಾ**"ತಿಆದಿ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಖಿತ್ತಚಿತ್ತವೇದನಾಟ್ಟಾನಂ ಗಹಣಂ। **ತಸ್ಮಿಂ ಸತೀತಿ** ಉಮ್ಮತ್ತಕಾದಿಭಾವೇ ಸತಿ। **ಇಧ ನ ಗಹಿತಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಪದಭಾಜನಿಯಂ ನ ಗಹಿತಾ। **ಅಚಿತ್ತಕ**ನ್ತಿ ಪಣ್ಣತ್ತಿಜಾನನಚಿತ್ತಾಭಾವೇನ ಅಚಿತ್ತಕಂ। **ಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಚಿತ್ತೇಹಿ ದ್ವಿಚಿತ್ತ**"ನ್ತಿ ಇದಂ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲೇಯೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಪಣ್ಣತ್ತಿಂ ಅಜಾನನ್ತಾ ಝಾನಲಾಭಿನೋ ಪುಥುಜ್ಜನಾ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಲೋಭವಸೇನ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತೇನಾಪಿ ನ ಆರೋಚೇನ್ತೀತಿ। ದುಕ್ಖವೇದನಾಯ ವಾ ಅಭಾವತೋ "**ದ್ವಿವೇದನ**"ನ್ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಅನುರೂಪಂ ಕತ್ವಾ ಏವಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಭೂತಾರೋಚನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ದುಟ್ಠುಲ್ಲಾರೋಚನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ದ್ವಿನ್ನಂ 'ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾನನ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಙ್ಖಾತಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾನಂ। **ಆಯತಿಂ ಸಂವರತ್ಥಾಯಾ**ತಿ "ಏವಮೇಸ ಪರೇಸು ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪೇನಾಪಿ ಆಯತಿಂ ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಆಯತಿಂ ಸಂವರತ್ಥಾಯ। **ಆಪತ್ತೀನಞ್ಚ ಕುಲಾನಞ್ಚ ಪರಿಯನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ವಾ ಅಕತ್ವಾ ವಾ**ತಿ "ಏತ್ತಕಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಾ, ಏತ್ತಕೇಸು ಕುಲೇಸು ಆರೋಚೇತಬ್ಬಾ"ತಿ ಏವಂ ಆಪತ್ತೀನಞ್ಚ ಕುಲಾನಞ್ಚ ಪರಿಯನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ವಾ ಅಕತ್ವಾ ವಾ।

ಅದುಟ್ಠುಲ್ಲಾಯಾತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಪಞ್ಚಾಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಸಙ್ಖಾತಾಯ ಅದುಟ್ಠುಲ್ಲಾಯ ಆಪತ್ತಿಯಾ। **ಅವಸೇಸೇ ಛ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೇ**ತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸವಜ್ಜಿತೇ ಸೇಸೇ ಛ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೇ। **ಪುರಿಮಪಞ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದವೀತಿಕ್ಕಮಸಙ್ಖಾತಂ ದುಟ್ಠುಲ್ಲ**ನ್ತಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತವೇರಮಣಿಆದಿಕಸ್ಸ ಆದಿತೋ ಪಞ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ವೀತಿಕ್ಕಮಸಙ್ಖಾತಂ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಂ। **ಇತರಂ ಅದುಟ್ಠುಲ್ಲಂ ವಾ ಅಜ್ಝಾಚಾರ**ನ್ತಿ ತತೋ ಅಞ್ಞಂ ವಿಕಾಲಭೋಜನಾದಿಕಪಞ್ಚಕಂ, ಸುಕ್ಕವಿಸಟ್ಠಿಕಾಯಸಂಸಗ್ಗದುಟ್ಠುಲ್ಲಅತ್ತಕಾಮಞ್ಚೇತಿ ಅದುಟ್ಠುಲ್ಲಂ ವಾ ಅಜ್ಝಾಚಾರಂ। **ವತ್ಥುಮತ್ತ**ನ್ತಿ "ಅಯಂ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಂ ಆಪನ್ನೋ, ದುಟ್ಠುಲ್ಲಂ, ಅತ್ತಕಾಮಂ, ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಂ ಆಪನ್ನೋ"ತಿ ಏವಂ ವತ್ಥುಮತ್ತಂ ವಾ ಆರೋಚೇನ್ತಸ್ಸ। **ಆಪತ್ತಿಮತ್ತ**ನ್ತಿ "ಅಯಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಆಪನ್ನೋ, ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ, ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ, ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಪಾಟಿದೇಸನೀಯಂ, ದುಕ್ಕಟಂ, ದುಬ್ಭಾಸಿತಂ ಆಪನ್ನೋ"ತಿ ಏವಂ ಆಪತ್ತಿಮತ್ತಂ ವಾ ಆರೋಚೇನ್ತಸ್ಸ। **ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಸ್ಸಾ**ತಿ "ಪಾರಾಜಿಕಂ ಅನಜ್ಝಾಪನ್ನಸ್ಸಾ"ತಿ ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಾರೋಚನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) ಏವಂ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಸ್ಸ। **ಸವತ್ಥುಕೋ**ತಿ ವತ್ಥುನಾ ಸಹ ಘಟಿತೋ।

ದುಟ್ಠುಲ್ಲಾರೋಚನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಪಥವೀಖಣನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪಾಸಾಣಸಕ್ಖರಕಥಲಮರುಮ್ಬವಾಲುಕಾದೀಸೂತಿ ಏತ್ಥ ಮುಟ್ಠಿಪ್ಪಮಾಣತೋ ಉಪರಿ **ಪಾಸಾಣಾತಿ** ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಮುಟ್ಠಿಪ್ಪಮಾಣಾ **ಸಕ್ಖರಾ। ಕಥಲಾತಿ** ಕಪಾಲಖಣ್ಡಾನಿ। **ಮರುಮ್ಬಾತಿ** ಕಟಸಕ್ಖರಾ। **ವಾಲುಕಾ** ವಾಲಿಕಾಯೇವ। **ಅಪ್ಪತರಸ್ಸ ತತಿಯಭಾಗೋ ಹೋತೀತಿ** ತತಿಯೋ ಭಾಗೋ ಹೋತಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯತೋ ಪಂಸುಂ ವಾ ಮತ್ತಿಕಂ ವಾ ಆಹರಾಪೇತ್ವಾ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಕತೇ ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಪಂಸು ವಾ ಮತ್ತಿಕಾ ವಾ ಏಕೋ ಪಾಸಾಣಾದೀಸು ಅಪ್ಪತರೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ **ಮಿಸ್ಸಕಪಥವೀ** ನಾಮಾತಿ। **ಓವಟ್ಠೋ** ನಾಮ ದೇವೇನ ಓವಟ್ಠೋ (ಪಾಚಿ॰ ೮೬)। **ವುತ್ತನ್ತಿ** ಪದಭಾಜನಿಯಂ, ಸೀಹಳಟ್ಠಕಥಾಯಮೇವ ವಾ ವುತ್ತಂ । **ಅಧಿಕತರಪಾಸಾಣಾದಿಮಿಸ್ಸಾತಿ** ಅಧಿಕತರಪಾಸಾಣಾದೀಹಿ ಮಿಸ್ಸಾ, ಅದಡ್ಢಾಪಿ ವುತ್ತಪ್ಪಮಾಣತೋ ಅಧಿಕತರಪಾಸಾಣಾದಿಮಿಸ್ಸಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ವಾ**-ಸದ್ದೋ ಅವುತ್ತವಿಕಪ್ಪತ್ಥೋ, ತೇನ ಊನಕಚತುಮಾಸೋವಟ್ಠಪಥವಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಸುದ್ಧಪಾಸಾಣಾದಿಭೇದಾಯಾತಿ** ಸುದ್ಧಾ ಪಾಸಾಣಾ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸುದ್ಧಪಾಸಾಣಾ,** ಸಾ ಆದಿ ಯಸ್ಸ ಭೇದಸ್ಸ ಸೋ **ಸುದ್ಧಪಾಸಾಣಾದಿ। ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಸುದ್ಧಸಕ್ಖರಾದೀನಂ ಗಹಣಂ। ಸುದ್ಧಪಾಸಾಣಾದಿಭೇದೋ ಯಸ್ಸಾ ಸಾ **ಸುದ್ಧಪಾಸಾಣಾದಿಭೇದಾ,** ತಾಯ ಸುದ್ಧಪಾಸಾಣಾದಿಭೇದಾಯ, ಸುದ್ಧಪಾಸಾಣಾದಿಪ್ಪಕಾರಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸಯಂ ಖಣತೀತಿ ಏತ್ಥ ಯೋ ಅನ್ತಮಸೋ ಪಾದಙ್ಗುಟ್ಠಕೇನಪಿ ಖಣತಿ, ಉದಕಮ್ಪಿ ಛಡ್ಡೇನ್ತೋ ಭಿನ್ದತಿ, ಪಾದಙ್ಗುಟ್ಠಕೇನಪಿ ವಿಲಿಖತಿ, ಪತ್ತಮ್ಪಿ ಪಚನ್ತೋ ದಹತಿ, ಸೋ ಸಬ್ಬೋ ಖಣತಿಯೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತೇನಾಹ **"ಖಣನಭೇದನವಿಲೇಖನಪಚನಾದೀಹಿ ವಿಕೋಪೇತೀತಿ**। ಪತ್ತಂ ಪಚನ್ತೇನ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೮೭) ಹಿ ಪುಬ್ಬೇ ಪಕ್ಕಟ್ಠಾನೇಯೇವ ಪಚಿತಬ್ಬೋ। ಅದಡ್ಢಾಯ ಪಥವಿಯಾ ಅಗ್ಗಿಂ ಠಪೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಪತ್ತಪಚನಕಪಾಲಸ್ಸ ಪನ ಉಪರಿ ಅಗ್ಗಿಂ ಠಪೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ದಾರೂನಂ ಉಪರಿ ಠಪೇತಿ, ಸೋ ಅಗ್ಗಿ ತಾನಿ ದಹನ್ತೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಥವಿಂ ದಹತಿ, ನ ವಟ್ಟತಿ। **ಇಟ್ಠಕಪಾಸಾಣಾದೀಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ। ತತ್ರಾಪಿ ಹಿ ಇಟ್ಠಕಾದೀನಂಯೇವ ಉಪರಿ ಠಪೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ತೇಸಂ ಅನುಪಾದಾನತ್ತಾ। ನ ಹಿ ತಾನಿ ಅಗ್ಗಿಸ್ಸ ಉಪಾದಾನಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಸುಕ್ಖಖಾಣುರುಕ್ಖಾದೀಸುಪಿ ಅಗ್ಗಿಂ ದಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಸಚೇ ಪನ "ಪಥವಿಂ ಅಪತ್ತಮೇವ ನಿಬ್ಬಾಪೇತ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ದೇತಿ, ವಟ್ಟತಿ। ಪಚ್ಛಾ ನಿಬ್ಬಾಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಅವಿಸಯತ್ತಾ ಅನಾಪತ್ತಿ। **ವುತ್ತನಯೇನೇವಾತಿ** "ಖಣನಭೇದನವಿಲಿಖನಪಚನಾದೀಹೀ"ತಿ ವುತ್ತೇನೇವ ನಯೇನ। **ನಿಯಮೇತ್ವಾತಿ** ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ವಾ। **ಇತರೋತಿ** ಆಣಾಪಕೋ।

"ಪೋಕ್ಖರಣಿಂ ಖಣಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೮೬) ವದತಿ, ವಟ್ಟತಿ। ಖತಾಯೇವ ಪೋಕ್ಖರಣೀ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಕಪ್ಪಿಯವೋಹಾರೋ। ಏಸ ನಯೋ "ವಾಪಿಂ, ತಳಾಕಂ, ಆವಾಟಂ ಖಣಾ"ತಿಆದೀಸುಪಿ। "ಇಮಂ ಓಕಾಸಂ ಖಣ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಓಕಾಸೇ ಪೋಕ್ಖರಣಿಂ ಖಣಾ"ತಿ ಪನ ವತ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। "ಕನ್ದಂ ಖಣ ಮೂಲಂ ಖಣಾ"ತಿ ಅನಿಯಮೇತ್ವಾ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। "ಇಮಂ ವಲ್ಲಿಂ ಖಣ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಓಕಾಸೇ ಕನ್ದಂ ವಾ ಮೂಲಂ ವಾ ಖಣಾ"ತಿ ವತ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ತೇನಾಹ **"ಓಕಾಸಂ ಅನಿಯಮೇತ್ವಾ... ಪೇ॰... ಭಣನ್ತಸ್ಸಾ"**ತಿ। ಆತಪೇನ ಸುಕ್ಖಕದ್ದಮೋ ಚ ಫಲತಿ, ತತ್ರ ಯೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಪಥವಿಯಾ ಅಸಮ್ಬದ್ಧೋ, ತಮೇವ ಅಪನೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಗೋಕಣ್ಟಕೇಪಿ । ತೇನಾಹ **"ಆತಪೇನ...ಪೇ॰... ಅಸಮ್ಬದ್ಧ"**ನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಗೋಕಣ್ಟಕೋ** (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೮೬) ನಾಮ ಗಾವೀನಂ ಖುರಚ್ಛಿನ್ನಕದ್ದಮೋ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಚೇ ಪನ ಹೇಟ್ಠಿಮತಲೇನ ಭೂಮಿಸಮ್ಬನ್ಧೋ, ವಿಕೋಪೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। **ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪತಿತನದಿತಟ**ನ್ತಿ ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ನದಿಸಾಮನ್ತಾ ಪತಿತಂ ಓಮಕಚಾತುಮಾಸಂ ಓವಟ್ಠಂ ನದಿತಟಂ। ಸಚೇ ಪನ ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಉದಕೇಯೇವ ಪತತಿ, ದೇವೇ ಅತಿರೇಕಚಾತುಮಾಸಂ ಓವಟ್ಠೇಪಿ ಉದಕೇಯೇವ ಉದಕಸ್ಸ ಪತಿತತ್ತಾ ವಟ್ಟತಿ। **ಮಹನ್ತಮ್ಪಿ ನಙ್ಗಲಚ್ಛಿನ್ನಮತ್ತಿಕಾಪಿಣ್ಡ**ನ್ತಿ ಮಹನ್ತಮ್ಪಿ ಕಸಿತಟ್ಠಾನೇ ಹೇಟ್ಠಾ ಪಥವಿಯಾ ಅಸಮ್ಬದ್ಧಂ ನಙ್ಗಲಚ್ಛಿನ್ನಮತ್ತಿಕಾಪಿಣ್ಡಂ। **ಏವಮಾದಿ**ಸದ್ದೇನ ಕೂಟಾಸಿಙ್ಘನಯೋಗ್ಗತನುಕಕದ್ದಮಾದೀನಂ ಗಹಣಂ। **ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ರುಕ್ಖಾದಿಪವಟ್ಟನೇನ ಭಿನ್ದನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಪಾಸಾಣರುಕ್ಖಾದೀನಿ ವಾ ಪವಟ್ಟೇನ್ತಸ್ಸ, ಕತ್ತರದಣ್ಡೇನ ವಾ ಆಹಚ್ಚ ಆಹಚ್ಚ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಪಥವೀ ಭಿಜ್ಜತಿ, ಸಾ "ತೇನ ಭಿನ್ದಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಅಭಿನ್ನತ್ತಾ **ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಭಿನ್ನಾ** ನಾಮ ಹೋತಿ, ಇತಿ ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ರುಕ್ಖಾದಿಪ್ಪವಟ್ಟನೇನ ಭಿನ್ದನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ। **ಅಸತಿಯಾ ಪಾದಙ್ಗುಟ್ಠಕಾದೀಹಿ ವಿಲಿಖನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಯೋ ಅಞ್ಞವಿಹಿತೋ ಕೇನಚಿ ಸದ್ಧಿಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಥೇನ್ತೋ ಪಾದಙ್ಗುಟ್ಠಕೇನ ವಾ ಕತ್ತರಯಟ್ಠಿಯಾ ವಾ ಪಥವಿಂ ವಿಲಿಖನ್ತೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಸ್ಸ ಏವಂ ಅಸತಿಯಾ ಪಾದಙ್ಗುಟ್ಠಕಾದೀಹಿ ವಿಲಿಖನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ।

ಪಥವೀಖಣನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಮುಸಾವಾದವಗ್ಗೋ ಪಠಮೋ।

೨. ಭೂತಗಾಮವಗ್ಗೋ

೧. ಭೂತಗಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

“ಭವನ್ತೀ”ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೯೦) ಇಮಿನಾ ವಿರುಳ್ಹಮೂಲೇ ನೀಲಭಾವಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ವಡ್ಢಮಾನಕೇ ತರುಣಗಚ್ಛೇ ದಸ್ಸೇತಿ। **“ಅಹೇಸು”**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ಠಿತೇ ಮಹನ್ತೇ ರುಕ್ಖಗಚ್ಛಾದಿಕೇ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನಾಹ **“ಜಾಯನ್ತೀ”**ತಿಆದಿ। ಏತ್ಥ ಚ “ಭವನ್ತೀ”ತಿ ಇಮಸ್ಸ ವಿವರಣಂ **“ಜಾಯನ್ತಿ ವಡ್ಢನ್ತೀ”**ತಿ, “ಅಹೇಸು”ನ್ತಿ ಇಮಸ್ಸ **“ಜಾತಾ ವಡ್ಢಿತಾ”**ತಿ। **ಗಾಮೋ**ತಿ ಸಮೂಹೋ। **ಪತಿಟ್ಠಿತಹರಿತತಿಣರುಕ್ಖಾದೀನ**ನ್ತಿ ಭೂಮಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಹರಿತತಿಣಸ್ಸ ಚೇವ ಹರಿತರುಕ್ಖಾದೀನಞ್ಚ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಓಸಧಿಗಚ್ಛಲತಾದಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ನಿಮಿತ್ತತ್ಥೇ ಚ ಭುಮ್ಮಂ। ಯೋ ಅತ್ಥೋ ಸಮ್ಭುಜ್ಜತಿ, ತಮಾಹ **“ಭೂತಗಾಮಪಾತಬ್ಯತಾಯಾ”**ತಿಆದಿನಾ।

ನನು ಚ ರುಕ್ಖಾದಯೋ ಚಿತ್ತರಹಿತತಾಯ ನ ಜೀವಾ, ಚಿತ್ತರಹಿತತಾ ಚ ಪರಿಫನ್ದಾಭಾವತೋ, ಛಿನ್ನೇಪಿ ವಿರುಹನತೋ, ವಿಸದಿಸಜಾತಿಕಭಾವತೋ, ಚತುಯೋನಿಯಂ ಅಪರಿಯಾಪನ್ನತೋ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ವುಡ್ಢಿ ಪನ ಪವಾಳಸಿಲಾಲವಣಾನಮ್ಪಿ ವಿಜ್ಜತೀತಿ ನ ತೇಸಂ ಜೀವಭಾವೇ ಕಾರಣಂ, ವಿಸಯಗ್ಗಹಣಞ್ಚ ನೇಸಂ ಪರಿಕಪ್ಪನಾಮತ್ತಂ ಸುಪನಂ ವಿಯ ಚಿಞ್ಚಾದೀನಂ, ತಥಾ ದೋಹಳಾದಯೋ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಭೂತಗಾಮಸ್ಸ ಪಾತಬ್ಯತಾಯ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ಇಚ್ಛಿತನ್ತಿ? ಸಮಣಅಸಾರುಪ್ಪತೋ, ತನ್ನಿಸ್ಸಿತಸತ್ತಾನುರಕ್ಖಣತೋ ಚ। ತೇನೇವಾಹ “ಜೀವಸಞ್ಞಿನೋ ಹಿ ಮೋಘಪುರಿಸಾ ಮನುಸ್ಸಾ ರುಕ್ಖಸ್ಮಿ”ನ್ತಿಆದಿ (ಪಾಚಿ॰ ೮೯)। **ಸಾಸಪಬೀಜಕಸೇವಾಲಮ್ಪೀ**ತಿ ಸಾಸಪಬೀಜಕಸಙ್ಖಾತಂ ಸೇವಾಲಮ್ಪಿ, ಸಾಸಪಸೇವಾಲಂ, ಬೀಜಕಸೇವಾಲಮ್ಪೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ **ಸಾಸಪಸೇವಾಲೋ** ನಾಮ ಸಾಸಪಮತ್ತೋ ಖುದ್ದಕಸೇವಾಲೋ। **ಬೀಜಕಸೇವಾಲೋ** ನಾಮ ಉಪರಿ ಖುದ್ದಕಪತ್ತೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಖುದ್ದಕಮೂಲೋ ಸೇವಾಲೋ।

ಮೂಲಬೀಜಖನ್ಧಬೀಜಫಳುಬೀಜಅಗ್ಗಬೀಜಬೀಜಬೀಜಾನನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಮೂಲಮೇವ ಬೀಜಂ **ಮೂಲಬೀಜಂ**। ಏವಂ ಸೇಸೇಸುಪಿ। ತತ್ಥ **ಮೂಲಬೀಜಂ** ಹಲಿದ್ದಿಆದಿಕಂ। **ಖನ್ಧಬೀಜಂ** ಅಸ್ಸತ್ಥಾದಿಕಂ। **ಫಳುಬೀಜಂ** ಉಚ್ಛುಆದಿಕಂ। **ಅಗ್ಗಬೀಜಂ** ಹಿರಿವೇರಾದಿಕಂ। **ಬೀಜಂಬೀಜಂ** ಪುಬ್ಬಣ್ಣಾದಿಕಂ। **ಭಾಜನಗತ**ನ್ತಿ ಸರಾವಾದಿಭಾಜನಗತಂ। ನಿಕ್ಖನ್ತಂ ಮೂಲಮತ್ತಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ನಿಕ್ಖನ್ತಮೂಲಮತ್ತಂ**। **ಮತ್ತ** ಸದ್ದೇನ ಚೇತ್ಥ ಪಣ್ಣಸ್ಸ ನಿಕ್ಖಮನಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಏಸ ನಯೋ **ನಿಕ್ಖನ್ತಅಙ್ಕುರಮತ್ತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ। ಸಚೇ ಪನ ಮೂಲಞ್ಚ ಪಣ್ಣಞ್ಚ ನಿಗ್ಗತಂ, ಭೂತಗಾಮಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। **ವಿದತ್ಥಿಮತ್ತಾ ಪತ್ತವಟ್ಟಿ ನಿಗ್ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ವಿದತ್ಥಿಮತ್ತಾ ಅನೀಲವಣ್ಣಾ ಪತ್ತವಟ್ಟಿ ನಿಕ್ಖಮತಿ। ತೇನಾಹ **“ನಿಕ್ಖನ್ತೇ”**ತಿಆದಿ। **ಹರಿತೋ ನ ಹೋತೀ**ತಿ ನೀಲವಣ್ಣೋ ನ ಹೋತಿ। ಮುಗ್ಗಾದೀನಂ ಪನ ಪಣ್ಣೇಸು ಉಟ್ಠಿತೇಸು, ವೀಹಿಆದೀನಂ ವಾ ಅಙ್ಕುರೇ ಹರಿತೇ ಭೂತಗಾಮಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಅಮ್ಬಟ್ಠಿಆದೀಸು।

ಭೂತಗಾಮಬೀಜಗಾಮೇತಿ ಏತ್ಥ ಭೂತಗಾಮತೋ ವಿಯೋಜಿತಂ ವಿರುಹನಸಮತ್ಥಮೇವ ಮೂಲಬೀಜಾದಿಕಂ ಬೀಜಗಾಮೋ ನಾಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಉಭಯತ್ಥಾ**ತಿ ಭೂತಗಾಮಬೀಜಗಾಮೇಸು। **ಅತಥಾಸಞ್ಞಿಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಭೂತಗಾಮಾಬೀಜಗಾಮಸಞ್ಞಿಸ್ಸ। ಕೋ ಪನ ವಾದೋ ಅಭೂತಗಾಮಾಬೀಜಗಾಮೇಸು ಅಭೂತಗಾಮಾಬೀಜಗಾಮಸಞ್ಞಿಸ್ಸ। **ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚಾ**ತಿ ಪಾಸಾಣರುಕ್ಖಾದೀನಿ ವಾ ಪವಟ್ಟೇನ್ತಸ್ಸ, ಸಾಖಂ ವಾ ಕಡ್ಢನ್ತಸ್ಸ, ಕತ್ತರದಣ್ಡೇನ ವಾ ಭೂಮಿಂ ಪಹರಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ತಿಣಾನಿ ಕುಪ್ಪನ್ತಿ। ತಾನಿ ತೇನ “ವಿಕೋಪೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಏವಂ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಅವಿಕೋಪಿತತ್ತಾ **ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ವಿಕೋಪಿತಾನಿ** ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ಇತಿ ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ವಿಕೋಪೇನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ।

ಅಸತಿಯಾತಿ ಅಞ್ಞವಿಹಿತೋ ಕೇನಚಿ ಸದ್ಧಿಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಥೇನ್ತೋ ಪಾದಙ್ಗುಟ್ಠಕೇನ ವಾ ಹತ್ಥೇನ ವಾ ತಿಣಂ ವಾ ಲತಂ ವಾ ವಿಕೋಪೇನ್ತೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ಏವಂ ಅಸತಿಯಾ ವಿಕೋಪೇನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ।

ಅಜಾನಿತ್ವಾತಿ ಏತ್ಥ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ "ಬೀಜಗಾಮೋ"ತಿ ವಾ "ಭೂತಗಾಮೋ"ತಿ ವಾ ನ ಜಾನಾತಿ, "ವಿಕೋಪೇಮೀ"ತಿ ಪನ ಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ತಿಣೇ ವಾ ಪಲಾಲಪುಞ್ಜೇ ವಾ ಖಣಿತ್ತಿಂ ವಾ ಕುದಾಲಂ ವಾ ಸಙ್ಗೋಪನತ್ಥಾಯ ಠಪೇತಿ, ಡಯ್ಹಮಾನಹತ್ಥೋ ವಾ ಅಗ್ಗಿಂ ಪಾತೇತಿ। ತತ್ರ ಚೇ ತಿಣಾನಿ ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ ವಾ ಡಯ್ಹನ್ತಿ ವಾ, ಏವಂ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ವಿಕೋಪೇನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ।

ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಅಗ್ಗಿನಾತಿ ಕಟ್ಠಗ್ಗಿಗೋಮಯಗ್ಗಿಆದೀಸು ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಅಗ್ಗಿನಾ, ಅನ್ತಮಸೋ ಲೋಹಖಣ್ಡೇನಪಿ ಆದಿತ್ತೇನ। **"ಕಪ್ಪಿಯ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾವಾತಿ** ಯಾಯ ಕಾಯಚಿ ಭಾಸಾಯ "ಕಪ್ಪಿಯ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾವ। **ಏವ**-ಸದ್ದೇನ ಪಠಮಂ ಅಗ್ಗಿನಾ ಫುಸಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ "ಕಪ್ಪಿಯ"ನ್ತಿ ವತ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। "ಪಠಮಂ ಅಗ್ಗಿಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಂ ಅನುದ್ಧರಿತ್ವಾವ 'ಕಪ್ಪಿಯ'ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಪನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೯೩) ವದನ್ತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। **ತಥೇವಾತಿ** 'ಕಪ್ಪಿಯ'ನ್ತಿ ವತ್ವಾವ। ಅಸ್ಸಮಹಿಂಸಸೂಕರಮಿಗಗೋರೂಪಾನಂ ಪನ ಖುರಾ ಅತಿಖಿಣಾ, ತಸ್ಮಾ ತೇಹಿ ನ ಕಾತಬ್ಬಂ, ಕತಮ್ಪಿ ಅಕತಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಠಪೇತ್ವಾ ಗೋಮಹಿಂಸಾದೀನಂ ಖುರೇ"**ತಿ। ಹತ್ಥಿನಖಾ ಪನ ಖುರಾ ನ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇಹಿ ವಟ್ಟತಿ। **ತಿರಚ್ಛಾನಾನನ್ತಿ** ಸೀಹಬ್ಯಗ್ಘದೀಪಿಮಕ್ಕಟಾನಂ, ಸಕುನ್ತಾನಞ್ಚ। ತೇಸಞ್ಹಿ ನಖಾ ತಿಖಿಣಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇಹಿ ಕಾತಬ್ಬಂ। **"ಅನ್ತಮಸೋ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಆಹಟೇನಪೀ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಯೇಹಿ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ತೇಹಿ ತತ್ಥಜಾತಕೇಹಿ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಏತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **"ಸತ್ಥೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವಾ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಛೇದಂ ವಾ ವೇಧಂ ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೇನ "ಕಪ್ಪಿಯನ್ತಿ ವತ್ವಾವಾ"ತಿ ವುತ್ತಮತಿದಿಸತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ "ಕಪ್ಪಿಯನ್ತಿ ವತ್ವಾವ ಕಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಕರೋನ್ತೇನ ಕತ್ತಬ್ಬಾಕಾರಮೇವ ದಸ್ಸಿತಂ, ತಥಾಪಿ ಭಿಕ್ಖುನಾ "ಕಪ್ಪಿಯಂ ಕರೋಹೀ"ತಿ ವುತ್ತೇಯೇವ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ "ಕಪ್ಪಿಯ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಅಗ್ಗಿಪರಿಜಿತಾದಿ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಅವಚನಂ ಪನ "ಪುನಪಿ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಕರೋಹೀತಿ ಕಾರೇತ್ವಾವ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಪಠಮಮೇವ ವುತ್ತತ್ತಾ।

ಏಕಸ್ಮಿಂ...ಪೇ॰... ಕಪ್ಪಿಯೇ ಕತೇ ಸಬ್ಬಂ ಕತಂ ಹೋತೀತಿ ಏಕಂಯೇವ "ಕಪ್ಪಿಯಂ ಕರೋಮೀ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನಪಿ ಕಪ್ಪಿಯೇ ಕತೇ ಏಕಾಬದ್ಧತ್ತಾ ಸಬ್ಬಂ ಕತಂ ಹೋತಿ। **ದಾರುಕಂ ವಿಜ್ಝತೀತಿ** ಜಾನಿತ್ವಾ ವಾ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ವಾ ವಿಜ್ಝತಿ ವಾ ವಿಜ್ಝಾಪೇತಿ ವಾ, ವಟ್ಟತಿಯೇವ। **ಭತ್ತಸಿತ್ಥೇ ವಿಜ್ಝತೀತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ತಂ ವಿಜ್ಝತಿ, ನ ವಟ್ಟತೀತಿ** ವಲ್ಲಿಆದೀನಂ ಭಾಜನಗತಿಕತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಭಿನ್ದಾಪೇತ್ವಾ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಕಾರೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಬೀಜತೋ ಮುತ್ತಸ್ಸ ಕಟಾಹಸ್ಸ ಭಾಜನಗತಿಕತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। **ಅಬೀಜ**ನ್ತಿ ಅಙ್ಕುರಜನನಸಮತ್ಥಬೀಜರಹಿತತರುಣಮ್ಬಫಲಾದಿ। ತೇನಾಹ **"ಯಂ ಪನ ಫಲಂ ತರುಣಂ ಹೋತಿ, ಅಬೀಜ"**ನ್ತಿ। ನಿಬ್ಬತ್ತಬೀಜಂ ನಾಮ ಬೀಜಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ವಿಸುಂ ಕತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಂ ಅಮ್ಬಪನಸಾದಿಫಲಂ। ತೇನಾಹ **"ಬೀಜಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬ**"ನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಕಪ್ಪಿಯಕರಣಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ, ಸಯಮೇವ ಕಪ್ಪಿಯಾನೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಭೂತಗಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಅಞ್ಞವಾದಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಯಮತ್ಥನ್ತಿ "ತ್ವಂ ಕಿರ ದುಕ್ಕಟಾಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋ"ತಿಆದಿಕಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅತ್ಥಂ। **ತತೋ ಅಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತತ್ಥತೋ ಅಞ್ಞಮತ್ಥಂ। **ಅಞ್ಞೇನಞ್ಞಂ ಪಟಿಚರಣಸ್ಸಾತಿ** ವಿನಯಧರೇನ ಯಂ ವಚನಂ ದೋಸಪುಚ್ಛನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ, ತತೋ ಅಞ್ಞೇನ ವಚನೇನ ಪಟಿಚ್ಛಾದನಸ್ಸ। ಪಟಿಚ್ಛಾದನತ್ಥೋಪಿ ಹಿ ಚರಸದ್ದೋ ಹೋತಿ ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ ಧಾತೂನಂ। **ವುತ್ತ**ನ್ತಿ ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತಂ।

ಸಾವಸೇಸಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋತಿ ಏತ್ಥ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಸೇಸಾ ಸಾವಸೇಸಾಪತ್ತಿ ನಾಮ, ತಂ ಆಪನ್ನೋ। **ಅನುಯುಞ್ಜಿಯಮಾನೋತಿ** "ಕಿಂ, ಆವುಸೋ, ಇತ್ಥನ್ನಾಮಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋಸೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿಯಮಾನೋ। **ಅಞ್ಞೇನ ವಚನೇನಾತಿ**

“ಕೋ ಆಪನ್ನೋ? ಕಿಂ ಆಪನ್ನೋ? ಕಿಸ್ಮಿಂ ಆಪನ್ನೋ? ಕಥಂ ಆಪನ್ನೋ? ಕಂ ಭಣಥ? ಕಿಂ ಭಣಥಾ”ತಿ ಅಞ್ಞೇನ ವಚನೇನ। **ಅಞ್ಞನ್ತಿ** “ಕಿಂ ತ್ವಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋಸೀ”ತಿಆದಿಕಂ ಅನುಯುಞ್ಜಕವಚನಂ। **ತಥಾ ತಥಾ ವಿಕ್ಖಿಪತೀತಿ** ತೇನ ತೇನ ಪಕಾರೇನ ವಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಸೋ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೯೪) ಕಿಞ್ಚಿ ವೀತಿಕ್ಕಮಂ ದಿಸ್ವಾ “ಆವುಸೋ, ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋಸೀ”ತಿ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅನುಯುಞ್ಜಿಯಮಾನೋ “ಕೋ ಆಪನ್ನೋ”ತಿ ವದತಿ। ತತೋ “ತ್ವ”ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ “ಅಹಂ ಕಿಂ ಆಪನ್ನೋ”ತಿ ವದತಿ। ಅಥ “ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ವಾ ದುಕ್ಕಟಂ ವಾ”ತಿ ವುತ್ತೇ “ಅಹಂ ಕಿಸ್ಮಿಂ ಆಪನ್ನೋ”ತಿ ವದತಿ। ತತೋ “ಅಮುಕಸ್ಮಿಂ ನಾಮ ವತ್ಥುಸ್ಮಿ”ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ “ಅಹಂ ಕಥಂ ಆಪನ್ನೋ, ಕಿಂ ಕರೋನ್ತೋ ಆಪನ್ನೋಮ್ಹೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಅಥ “ಇದಂ ನಾಮ ಕರೋನ್ತೋ ಆಪನ್ನೋ”ತಿ ವುತ್ತೇ “ಕಂ ಭಣಥಾ”ತಿ ವದತಿ। ತತೋ “ತಂ ಭಣಾಮಾ”ತಿ ವುತ್ತೇ “ಕಿಂ ಭಣಥಾ”ತಿ ಏವಮನೇಕೇಹಿ ಪಕಾರೇಹಿ ವಿಕ್ಖಿಪತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಸಾವಸೇಸಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋ, ತಂ ನ ಕಥೇತುಕಾಮೋ ತುಣ್ಹೀಭಾವೇನ ವಿಹೇಸೇತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ವಿಹೇಸೇತೀತಿ** ಚಿರನಿಸಜ್ಜಾಚಿರಭಾಸನೇಹಿ ಪಿಟ್ಠಿಆಗಿಲಾಯನತಾಲುಸೋಸಾದಿವಸೇನ ಸಙ್ಘಂ ವಿಹೇಸೇತಿ, ಪರಿಸ್ಸಮಂ ತೇಸಂ ಕರೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಿಸ್ಸಮೋ** ಹಿ ವಿಹೇಸಾ ನಾಮ। **ಅಞ್ಞವಾದಕಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞವಾದಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಞ್ಞವಾದಕಾರೋಪನತ್ಥಂ ಕಾತಬ್ಬಂ ಞತ್ತಿದುತಿಯಕಮ್ಮಂ। **ವಿಹೇಸಕಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ತಸ್ಮಿಂ ಸಙ್ಘೇನ ಕತೇ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅಞ್ಞವಾದಕಕಮ್ಮೇ ಚ ವಿಹೇಸಕಕಮ್ಮೇ ಚ ಸಙ್ಘೇನ ಞತ್ತಿದುತಿಯಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಕತೇ। **ತಥಾ ಕರೋನ್ತಾನ**ನ್ತಿ ತಂ ಪಕಾರಂ ಕರೋನ್ತಾನಂ, ಅಞ್ಞವಾದಕಞ್ಚ ವಿಹೇಸಕಞ್ಚ ಕರೋನ್ತಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

“ವಿಹೇಸಕೇತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತೀ”ತಿ ಅವಚನಞ್ಚೇತ್ಥ “ಆಪತ್ತಿಕರಾ ಚ ಹೋತಿ ಅಞ್ಞವಾದಕಸಿಕ್ಖಾಪದಾದೀಸು ವಿಯಾ”ತಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ) ವುತ್ತತ್ತಾಯೇವ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಕತ್ವಾ। ಏಸ ನಯೋ ಉಪರಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು। **ಧಮ್ಮಕಮ್ಮೇ ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯ**ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಕಮ್ಮೇ ಧಮ್ಮಕಮ್ಮಸಞ್ಞೀವೇಮತಿಕಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮಸಞ್ಞೀನಂ ವಸೇನ ತೀಣಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ। **ಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮೇ ತಿಕದುಕ್ಕಟ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಅನಾರೋಪಿತೇತಿ** ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಅನಾರೋಪಿತೇ, ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಾಪಿತೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಗೇಲಞ್ಞೇನಾತಿ** ಯೇನ ಕಥೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಮುಖೇ ತಾದಿಸೇನ ಬ್ಯಾಧಿನಾ। **ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಭಣ್ಡನಾದೀನಿ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ** ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಕಥಿತೇ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಭಣ್ಡನಂ ವಾ ಕಲಹೋ ವಾ ವಿಗ್ಗಹೋ ವಾ ವಿವಾದೋ ವಾ ಸಙ್ಘಭೇದೋ ವಾ ಸಙ್ಘರಾಜಿ ವಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಇಮಿನಾ ವಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ನ ಕಥೇನ್ತಸ್ಸ। ಏತ್ಥ ಚ **ಅಧಮ್ಮೇನಾತಿ** ಅಭೂತೇನ ವತ್ಥುನಾ।

“ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಅದಿನ್ನಾದಾನಸದಿಸಾನೀ”ತಿ ಅವಿಸೇಸಂ ಅತಿದಿಸಿತ್ವಾ ವಿಸೇಸಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಇದಂ ಪನಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಿಯಾ ಕಿರಿಯಂ** ಅಞ್ಞೇನಞ್ಞಂ ಪಟಿಚರನ್ತಸ್ಸ। **ಸಿಯಾ ಅಕಿರಿಯಂ** ತುಣ್ಹೀಭಾವೇನ ವಿಹೇಸೇನ್ತಸ್ಸ।

ಅಞ್ಞವಾದಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಉಜ್ಝಾಪನಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಯೇನ ವಚನೇನಾತಿ “ಛನ್ದಾಯ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಇದಂ ನಾಮ ಕರೋತೀ”ತಿಆದಿಕೇನ ಯೇನ ವಚನೇನ। ತೇನಾಹ **“ಛನ್ದಾಯಾ”**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಛನ್ದಾಯಾತಿ** ಛನ್ದೇನ ಪಕ್ಖಪಾತೇನ। “ಅಕ್ಖರಾಯ ವಾಚೇತೀ”ತಿಆದೀಸು (ಪಾಚಿ॰ ೪೬) ವಿಯ ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ಏಸ। **ಇದಂ ನಾಮ ಕರೋತೀತಿ** ಅತ್ತನೋ ಸನ್ದಿಟ್ಠಸಮ್ಭತ್ತಾನಂ ಪಣೀತಂ ಸೇನಾಸನಂ ವಾ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ಭತ್ತಾದಿಕಂ ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸೇನಾಸನಪಞ್ಞಾಪಕಾದಿಭೇದ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಭತ್ತುದ್ದೇಸಕಯಾಗುಭಾಜಕಫಲಭಾಜಕಾದೀನಂ ಗಹಣಂ। ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ ಧಾತೂನಂ **ಝೇ**-ಸದ್ದೋ ಓಲೋಕನತ್ಥೋಪಿ **ಹೋತೀತಿ** ಆಹ **“ಅವಞ್ಞಾಯ ಓಲೋಕಾಪೇನ್ತೀ”**ತಿ। ಚಿನ್ತನತ್ಥೋಯೇವ ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ ಆಹ **“ಲಾಮಕತೋ ವಾ ಚಿನ್ತಾಪೇನ್ತೀ”**ತಿ। **ತಥೇವ**

ವದನ್ತಾತಿ "ಭನ್ತಾಯ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಇದಂ ನಾಮ ಕರೋತೀ"ತಿಆದೀನಿ ವದನ್ತಾ। **ವುತ್ತನ್ತಿ** ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತಂ। **"ಖಿಯ್ಯನಕೇ"**ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೦೫) ಅಯಮೇತ್ಥ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿ।

ಅಸಮ್ಮತಸ್ಸಾತಿ ಸಙ್ಘೇನ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಅಸಮ್ಮತಸ್ಸ। ಕೇವಲಂ "ತವೇಸೋ ಭಾರೋ"ತಿ ಸಙ್ಘೇನ ಆರೋಪಿತಭಾರಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಾ ಫಾಸುವಿಹಾರತ್ಥಾಯ ಸಯಮೇವ ಭಾರಂ ವಹನ್ತಸ್ಸ, ಯತ್ರ ವಾ ದ್ವೇ ತಯೋ ಭಿಕ್ಖೂ ವಿಹರನ್ತಿ, ತತ್ರ ತಾದಿಸಂ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚೀತಿ** ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ। **ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪನ ಸಮ್ಮತಸ್ಸ ವಾ ಅಸಮ್ಮತಸ್ಸ ವಾತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೦೬) ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ತೇರಸ ಸಮ್ಮುತಿಯೋ ದಾತುಂ ನ ವಟ್ಟನ್ತಿ, ತಥಾಪಿ ಯೋ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಕಾಲೇ ಲದ್ಧಸಮ್ಮುತಿಕೋ ಪಚ್ಛಾ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಭಾವೇ ಠಿತೋ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಸಮ್ಮತಸ್ಸ ವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಸ ಪನ ಬ್ಯತ್ತಸ್ಸ ಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ಕೇವಲಂ ಸಙ್ಘೇನ ವಾ ಸಮ್ಮತೇನ ವಾ ಭಿಕ್ಖುನಾ "ತ್ವಂ ಇದಂ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋಹೀ"ತಿ ಭಾರೋ ಕತೋ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಅಸಮ್ಮತಸ್ಸ ವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಉಜ್ಝಾಪನಞ್ಚ ಖಿಯ್ಯನಞ್ಚ ಮುಸಾವಾದವಸೇನ ಪವತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಸ್ಸ ಇಮಿನಾವ ಅನಾಪತ್ತಿ, ಮುಸಾವಾದೇನ ಪನ ಆಪತ್ತಿಯೇವಾತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಉಜ್ಝಾಪನಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಪಠಮಸೇನಾಸನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಮಞ್ಚಂ ವಾತಿ ಮಸಾರಕೋ, ಬುನ್ದಿಕಾಬದ್ಧೋ, ಕುಳೀರಪಾದಕೋ, ಆಹಚ್ಚಪಾದಕೋತಿ ಇಮೇಸು ಚತೂಸು ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಮಞ್ಚಂ ವಾ। **ಪೀಠಂ ವಾತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಭಿಸಿಂ ವಾತಿ** ಉಣ್ಣಭಿಸಿ, ಚೋಳಭಿಸಿ, ವಾಕಭಿಸಿ, ತಿಣಭಿಸಿ, ಪಣ್ಣಭಿಸೀತಿ ಇಮಾಸು ಪಞ್ಚಸು ಭಿಸೀಸು ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಭಿಸಿಂ ವಾ। ತೇನಾಹ **"ಮಞ್ಚಾದೀಸೂ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **"ಮಞ್ಚಸಙ್ಖೇಪೇನಾ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪೀಠಸಙ್ಖೇಪಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। **ಕಪ್ಪಿಯಚಮ್ಮೇನಾತಿ** ಮಿಗಾಜೇಳಕಚಮ್ಮೇನ। ಏತ್ಥ ಪನ ಮಿಗಚಮ್ಮೇ ಏಣಿಮಿಗೋ, ವಾತಮಿಗೋ, ಪಸದಮಿಗೋ, ಕುರುಙ್ಗಮಿಗೋ, ಮಿಗಮಾತುಕೋ, ರೋಹಿತಮಿಗೋತಿ ಏತೇಸಂಯೇವ ಚಮ್ಮಾನಿ ವಟ್ಟನ್ತಿ, ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪನ -

> ಮಕ್ಕಟೋ ಕಾಳಸೀಹೋ ಚ, ಸರಭೋ ಕದಲೀಮಿಗೋ।
> ಯೇ ಚ ವಾಳಮಿಗಾ ಕೇಚಿ, ತೇಸಂ ಚಮ್ಮಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ॥ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೫೯)।

ತತ್ಥ **ವಾಳಮಿಗಾತಿ** ಸೀಹಬ್ಯಗ್ಘಅಚ್ಛತರಚ್ಛಾ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಏತೇಯೇವ, ಯೇಸಂ ಪನ ಚಮ್ಮಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ವುತ್ತಂ, ತೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಾ ಅನ್ತಮಸೋ ಗೋಮಹಿಂಸಸಸಬಿಳಾರಾದಯೋಪಿ ಸಬ್ಬೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ "ವಾಳಮಿಗಾ"ತ್ವೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏತೇಸಞ್ಹಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಚಮ್ಮಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। **ತಾಲೀಸಪತ್ತನ್ತಿ** ಸುದ್ಧಂ ತಮಾಲಪತ್ತಂ, ಅಞ್ಞೇನ ಮಿಸ್ಸಂ ಪನ ವಟ್ಟತಿ। ತಿಣವಾಕಚೋಳೇಸು ಅಕಪ್ಪಿಯಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಕಿಂ ಪನೇತ್ಥ ಬಿಬ್ಬೋಹನೇ ವಿಯ ನಿಸೀದಿತುಞ್ಚ ನಿಪಜ್ಜಿತುಞ್ಚ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಆಹ **"ತತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚೇದಮೇವಾತಿ ಆಹ **"ಪಮಾಣಪರಿಚ್ಛೇದೋಪಿ ಚೇತ್ಥ ನತ್ಥೀ"**ತಿ, "ಏತ್ತಕಮೇವ ಕಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಭಿಸಿಯಾ ಪಮಾಣನಿಯಮೋಪಿ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮಞ್ಚಭಿಸಿಪೀಠಭಿಸಿಭೂಮತ್ಥರಣಭಿಸಿಚಙ್ಕಮನಭಿಸಿಪಾದಪುಞ್ಛನಭಿಸೀತಿ ಏತಾಸಂ ಪನ ಅನುರೂಪತೋ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ರುಚಿವಸೇನ ಪಮಾಣಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। **ಅನ್ತೋ ಸಂವೇಲ್ಲಿತ್ವಾ ಬದ್ಧನ್ತಿ** ಯಥಾ ವೇಮಜ್ಝಂ ಸಂಖಿತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಮಜ್ಝೇ ಸುಟ್ಠು ವೇಠೇತ್ವಾ ಬದ್ಧಂ।

ಯೇ ಅಟ್ಠ ಮಾಸಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಅವಸ್ಸಿಕಸಙ್ಕೇತಾ"ತಿ ಏತಸ್ಸೇವ ವಿವರಣಂ **"ವಸ್ಸಾನಮಾಸಾತಿ ಏವಂ ಅಪಞ್ಞಾತಾ"**ತಿ, ಅಪ್ಪತೀತಾ ಅಪ್ಪಸಿದ್ಧಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **"ಅಸಞ್ಞಿತಾ"**ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತತ್ಥ ಅವಿಞ್ಞಾತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಟ್ಠ ಮಾಸಾತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಹೇಮನ್ತಿಕಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಗಿಮ್ಹಿಕಾ ಮಾಸಾತಿ ಅಟ್ಠ ಮಾಸಾ। **ಓವಸ್ಸಕಮಣ್ಡಪೇತಿ** ಸಾಖಾಮಣ್ಡಪಪದರಮಣ್ಡಪಾನಂ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ

ಓವಸ್ಸಕೇ ಮಣ್ಡಪೇ। **ಯತ್ಥಾತಿ** ಯೇಸು ಜನಪದೇಸು। **ಸಬ್ಬತ್ಥಾತಿ** ಸಬ್ಬೇಸು ಜನಪದೇಸು । **ಕಾಕಾದೀನಂ ನಿಬದ್ಧವಾಸರುಕ್ಖಮೂಲೇತಿ** ಯತ್ಥ ಧುವನಿವಾಸೇನ ಕಾಕಾ ವಾ ಕುಲಾಲಾ ವಾ ಅಞ್ಞೇ ವಾ ಸಕುನ್ತಾ ಕುಲಾವಕೇ ಕತ್ವಾ ವಸನ್ತಿ, ತಾದಿಸಸ್ಸ ಕಾಕಾದೀನಂ ನಿಬದ್ಧವಾಸಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾ। ಯತ್ಥ ಪನ ಗೋಚರಪ್ಪಸುತಾ ಸಕುನ್ತಾ ವಿಸ್ಸಮಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಮೂಲೇ ನಿಕ್ಖಿಪಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **"ಕದಾಚಿಪೀ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ನ ಕೇವಲಂ ವಸ್ಸಿಕಸಙ್ಕೇತೇಯೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಯತ್ಥಾತಿ** ಯಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ। **ಯದಾತಿ** ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ।

ಸೋತಿ ಯಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಸನ್ಥತೋ, ಸೋ। **ಪಕತಿಸನ್ಥತೇತಿ** ಪಕತಿಯಾವ ಸನ್ಥತೇ, ಯಂ ನೇವತ್ತನಾ ಸನ್ಥತಂ, ನ ಪರೇನ ಸನ್ಥರಾಪಿತಂ, ತಸ್ಮಿನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಲಜ್ಜೀ ಹೋತೀತಿ** ಲಜ್ಜನಸೀಲೋ ಹೋತಿ, ಪರಿಕ್ಖಾರವಿನಾಸನೇ ಭೀತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಅತ್ತನೋ ಪಲಿಬೋಧಂ ವಿಯ ಮಞ್ಞತೀ"**ತಿ, ಇಮಿನಾ ಅಲಜ್ಜಿಂ ಆಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಗನ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ನಿರಪೇಕ್ಖೋತಿ** "ಆಗನ್ತ್ವಾ ಉದ್ಧರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅಪೇಕ್ಖಾರಹಿತೋ, ಇಮಿನಾ ಸಾಪೇಕ್ಖೋ ಚೇ ಗಚ್ಛತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನೇವ ಹಿ ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇ "ಓತಾಪೇನ್ತೋ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೧೧೩) ವುತ್ತಂ। **ಅಞ್ಞತ್ಥ ಗಚ್ಛನ್ತೋತಿ** ತಂ ಮಗ್ಗಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಗಚ್ಛನ್ತೋ। ಲೇಡ್ಡುಪಾತೂಪಚಾರತೋ ಬಹಿ ರಿತತ್ತಾ **"ಪಾದುದ್ಧಾರೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ, ಅಞ್ಞತ್ಥ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಪಠಮಪಾದುದ್ಧಾರೇ ದುಕ್ಕಟಂ, ದುತಿಯಪಾದುದ್ಧಾರೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ಸಙ್ಘಿಕೇ ಸಙ್ಘಿಕಸಞ್ಞಿವೇಮತಿಕಪುಗ್ಗಲಿಕಸಞ್ಞೀನಂ ವಸೇನ। ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ **ತಿಕದುಕ್ಕಟಮ್ಪಿ** ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಚಿಮಿಲಿಕಾದೀನಂ** ಅತ್ಥೋ ದುತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ದಸ್ಸಿತೋವ। **ಪಾದಪುಞ್ಛನೀ** (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೧೨) ನಾಮ ರಜ್ಜುಕೇಹಿ ವಾ ಪಿಲೋತಿಕಾಹಿ ವಾ ಪಾದಪುಞ್ಛನತ್ಥಂ ಕತಾ। **ಫಲಕಪೀಠಂ** ನಾಮ ಫಲಕಮಯಂ ಪೀಠಂ। ನ ಕೇವಲಂ ಚಿಮಿಲಿಕಾದೀನಿಯೇವ ಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ಆಹ **"ಯಂ ವಾ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ದಾರುಭಣ್ಡಂ, ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಮತ್ತಿಕಾಭಣ್ಡನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **"ಅನ್ತಮಸೋ ಪತ್ತಾಧಾರಕಮ್ಪೀ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ತಾಲವಣ್ಟಬೀಜನಿಪತ್ತಪಾನೀಯಉಳಉಙ್ಕಪಾನೀಯಸಙ್ಖಾದೀಸು ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಅರಞ್ಞೇ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೧೦) ಪಣ್ಣಕುಟೀಸು ವಸನ್ತಾನಂ ಸೀಲಸಮ್ಪದಾಯ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಮಞ್ಚಪೀಠಾದೀನಿ ದೇನ್ತಿ "ಸಙ್ಘಿಕಪರಿಭೋಗೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜಥಾ"ತಿ, ತತ್ಥ ಕಿಂ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ **"ಆರಞ್ಞಕೇನ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಅಸತಿ ಅನೋವಸ್ಸಕೇತಿ** ಪಬ್ಭಾರಾದಿಅನೋವಸ್ಸಕಟ್ಠಾನೇ ಅಸತಿ। ಇದಞ್ಚ ಲಕ್ಖಣವಚನಂ "ಸಭಾಗಾನಂ ಅಭಾವೇ"ತಿ ಚ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ। ಆರಞ್ಞಕೇನ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುನಾ ತತ್ಥ ವಸಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಗಚ್ಛನ್ತೇನ ಸಾಮನ್ತವಿಹಾರೇ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಗನ್ತಬ್ಬಂ। ಸಭಾಗಾನಂ ಅಭಾವೇ ಅನೋವಸ್ಸಕೇ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಗನ್ತಬ್ಬಂ। ಅನೋವಸ್ಸಕೇ ಅಸತಿ ರುಕ್ಖೇ ಲಗ್ಗೇತ್ವಾ ಗನ್ತಬ್ಬಂ।

ನ ಕೇವಲಂ ಇದಂಯೇವ ಕತ್ವಾ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಆಹ **"ಯಥಾ ವಾ"**ತಿಆದಿ। **ಯಥಾ ವಾ ಉಪಚಿಕಾಹಿ ನ ಖಜ್ಜತೀತಿ** ಯಥಾ ಠಪಿತೇ ಉಪಚಿಕಾಹಿ ಸೇನಾಸನಂ ನ ಖಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ತಥಾ ಪಾಸಾಣಾನಂ ಉಪರಿ ಠಪನಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಚತೂಸು (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೧೮) ಪಾಸಾಣೇಸು ಮಞ್ಚಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಮಞ್ಚೇ ಅವಸೇಸಮಞ್ಚಪೀಠಾನಿ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಉಪರಿ ಭಿಸಿಆದಿಕಂ ರಾಸಿಂ ಕತ್ವಾ ದಾರುಭಣ್ಡಂ ಮತ್ತಿಕಾಭಣ್ಡಂ ಪಟಿಸಾಮೇತ್ವಾ ಗಮಿಕವತ್ತಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಗನ್ತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಅಬ್ಭೋಕಾಸಿಕೇನಾಪಿ "ಅಹಂ ಉಕ್ಕಟ್ಠಅಬ್ಭೋಕಾಸಿಕೋ"ತಿ ಚೀವರಕುಟಿಮ್ಪಿ ಅಕತ್ವಾ ಅಸಮಯೇ ಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿತುಂ ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿತುಂ ವಾ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಅಬ್ಭೋಕಾಸಿಕೇನಾ"**ತಿಆದಿ। ಸಚೇ ಪನ ಚತುಗ್ಗುಣೇನಪಿ ಚೀವರೇನ ಕತಕುಟಿ ಅತೇಮೇನ್ತಂ ರಕ್ಖಿತುಂ ನೇವ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಸತ್ತಾಹವದ್ದಲಿಕಾದೀನಿ ಭವನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಾಯಾನುಗತಿಕತ್ತಾ ವಟ್ಟತಿ। ರುಕ್ಖಮೂಲಿಕಸ್ಸಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಯಸ್ಮಿಂ ವಿಸ್ಸಾಸಗ್ಗಾಹೋ ರುಹತಿ, ತಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ ಅತ್ತನೋ ಪುಗ್ಗಲಿಕಮಿವ ಹೋತೀತಿ ಆಹ “**ವಿಸ್ಸಾಸಿಕಪುಗ್ಗಲಿಕೇ**”ತಿ। ಯಸ್ಮಿಂ ಪನ ವಿಸ್ಸಾಸೋ ನ ರುಹತಿ, ತಸ್ಸ ಸನ್ತಕೇ ದುಕ್ಕಟಮೇವ। **ಅಮನುಸ್ಸೋತಿ** ಯಕ್ಖೋ ವಾ ಪೇತೋ ವಾ। **ಪಲಿಬುದ್ಧಂ ಹೋತೀತಿ** ಉಪದ್ದುತಂ ಹೋತಿ।

ಪಠಮಸೇನಾಸನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ದುತಿಯಸೇನಾಸನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಚಮ್ಮನ್ತಿ ಕಪ್ಪಿಯಾಕಪ್ಪಿಯಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಚಮ್ಮಂ। ನನು “ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಚಮ್ಮಾನಿ ಧಾರೇತಬ್ಬಾನಿ ಸೀಹಚಮ್ಮಂ ಬ್ಯಗ್ಘಚಮ್ಮಂ ದೀಪಿಚಮ್ಮಂ, ಯೋ ಧಾರೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೫೫) ಖನ್ಧಕೇ ಸೀಹಚಮ್ಮಾದೀನಂ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ಕತೋತಿ ಆಹ “**ಸೀಹಚಮ್ಮಾದೀನಞ್ಹೀ**”ತಿಆದಿ। **ಪರಿಹರಣೇಯೇವ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋತಿ** ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ ಕತ್ವಾ ತಂ ತಂ ವಿಹಾರಂ ಹರಿತ್ವಾ ಮಞ್ಚಪೀಠಾದೀಸು ಅತ್ಥರಿತ್ವಾ ಪರಿಭೋಗೇಯೇವ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ, ಸೇನಾಸನಸನ್ತಕಂ ಕತ್ವಾ ಭೂಮತ್ಥರಣವಸೇನ ಪನ ಪರಿಭೋಗೇ ನೇವತ್ಥಿ ದೋಸೋ। ತೇನಾಹ “**ಸೇನಾಸನಪರಿಭೋಗೇ ಪನ ಅಕಪ್ಪಿಯಚಮ್ಮಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀ**”ತಿ। ಪಾವಾರೇನ್ತಿ ಸಞ್ಛಾದೇನ್ತಿ ಸರೀರಂ ಏತೇನಾತಿ **ಪಾವಾರೋ**। **ಕೋಜವೋತಿ** ಉದ್ದಲೋಮಿಏಕನ್ತಲೋಮಿಆದಿಕೋಜವತ್ಥರಣಂ। **ಸೇಸನ್ತಿ** ಭಿಸಿ ನಿಸೀದನಂ ತಿಣಸನ್ಥಾರೋ ಪಣ್ಣಸನ್ಥಾರೋತಿ ಅವಸಿಟ್ಠಂ ಸೇನಾಸನಂ। ತತ್ಥ **ಭಿಸೀತಿ** ಮಞ್ಚಕಭಿಸಿ ವಾ ಪೀಠಕಭಿಸಿ ವಾ। **ನಿಸೀದನನ್ತಿ** ಸದಸಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ತಿಣಸನ್ಥಾರೋತಿ** ಯೇಸಂ ಕೇಸಞ್ಚಿ ತಿಣಾನಂ ಸನ್ಥಾರೋ। ಏಸ ನಯೋ **ಪಣ್ಣಸನ್ಥಾರೇ**। ಏತ್ಥ ಚ **ಭಿಸಿ** ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪಾಕಟಾ। **ನಿಸೀದನಂ** ನಿಸೀದನಸಿಕ್ಖಾಪದೇನೇವ (ಪಾಚಿ॰ ೫೩೧ ಆದಯೋ) ಪಾಕಟಂ। **ತಿಣಸನ್ಥಾರಪಣ್ಣಸನ್ಥಾರಾನಿ** ಪನ ಲೋಕಪಸಿದ್ಧಾನಿಯೇವ। ತೇನೇವಾಹ “**ಪಾಕಟಮೇವಾ**”ತಿ।

ನೇವ ಉದ್ಧರೇಯ್ಯ, ನ ಉದ್ಧರಾಪೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ತನಾ ವಾ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಪತಿರೂಪೇ ಠಾನೇ ನ ಠಪೇಯ್ಯ, ಪರೇನ ವಾ ತಥಾ ನ ಕಾರೇಯ್ಯ। ತೇನಾಹ “**ಯಥಾ ಠಪಿತ**”ನ್ತಿಆದಿ। ತಂ ಠಪೇನ್ತೇನ ಚ “ಚತೂಸು ಪಾಸಾಣೇಸೂ”ತಿಆದಿನಾ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೧೬) ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅನೋವಸ್ಸಕೇ ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಪನ ಸೇನಾಸನಂ ಓವಸ್ಸತಿ, ಛದನತ್ಥಞ್ಚ ತಿಣಂ ವಾ ಇಟ್ಠಕಾ ವಾ ಆನೀತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಸಚೇ ಉಸ್ಸಹತಿ, ಛಾದೇತಬ್ಬಂ। ನೋ ಚೇ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಯೋ ಓಕಾಸೋ ಅನೋವಸ್ಸಕೋ, ತತ್ಥ ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಓವಸ್ಸತಿ, ಉಸ್ಸಹನ್ತೇನ ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ಉಪಾಸಕಾನಂ ಘರೇ ಠಪೇತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ತೇಪಿ “ಸಙ್ಘಿಕಂ ನಾಮ, ಭನ್ತೇ, ಭಾರಿಯಂ, ಅಗ್ಗಿದಾಹಾದೀನಂ ಭಾಯಾಮಾ”ತಿ ನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ತಿ, ಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ ಪಾಸಾಣಾನಂ ಉಪರಿ ಮಞ್ಚಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸೇಸಂ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಿಣೇಹಿ ಚ ಪಣ್ಣೇಹಿ ಚ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಬ್ಬಂ। ಯಞ್ಹಿ ತತ್ಥ ಅಙ್ಗಮತ್ತಮ್ಪಿ ಅವಸಿಸ್ಸತಿ, ತಂ ಅಞ್ಞೇಸಂ ತತ್ಥ ಆಗತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಉಪಕಾರಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ। **ಉಪಚಾರನ್ತಿ** ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಿಮಸೇನಾಸನತೋ ದ್ವೇ ಲೇಡ್ಡುಪಾತಾ।

ಅಯಮೇತ್ಥ ಆಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಾನಾಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬವಿನಿಚ್ಛಯೋ - (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೧೮) ಯಾ ತಾವ ಭೂಮಿಯಂ ದೀಘಸಾಲಾ ವಾ ಪಣ್ಣಸಾಲಾ ವಾ ಹೋತಿ, ಯಂ ವಾ ರುಕ್ಖತ್ಥಮ್ಭೇಸು ಕತಗೇಹಂ ಉಪಚಿಕಾನಂ ಉಟ್ಠಾನಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ, ತತೋ ಪಕ್ಕಮನ್ತೇನ ಆಪುಚ್ಛಿತ್ವಾವ ಪಕ್ಕಮಿತಬ್ಬಂ। ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಕತಿಪಯಾನಿ ದಿವಸಾನಿ ಅಜಗ್ಗಿಯಮಾನೇ ವಮ್ಮಿಕಾವ ಸನ್ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ಯಂ ಪನ ಪಾಸಾಣಪಿಟ್ಠಿಯಂ ವಾ ಪಾಸಾಣತ್ಥಮ್ಭೇಸು ವಾ ಕತಸೇನಾಸನಂ ಸಿಲುಚ್ಚಯಲೇಣಂ ವಾ ಸುಧಾಲಿತ್ತಸೇನಾಸನಂ ವಾ, ಯತ್ಥ ಉಪಚಿಕಾಸಙ್ಕಾ ನತ್ಥಿ, ತತೋ ಪಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಆಪುಚ್ಛಿತ್ವಾಪಿ ಅನಾಪುಚ್ಛಿತ್ವಾಪಿ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ತೇನಾಹ “**ಯತ್ಥ ಪನಾ**”ತಿಆದಿ। ಸಚೇ ತಾದಿಸೇಪಿ ಸೇನಾಸನೇ ಏಕೇನ ಪಸ್ಸೇನ ಉಪಚಿಕಾ ಆರೋಹನ್ತಿ, ಆಪುಚ್ಛಿತ್ವಾವ ಗನ್ತಬ್ಬಂ। **ಆಪುಚ್ಛನಂ ಪನ ವತ್ತನ್ತಿ** ಆಪುಚ್ಛನಂ ಗಮಿಕವತ್ತಂ। ಇದಞ್ಚ ಇತಿಕತ್ತಬ್ಬತಾದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನ ವತ್ತಭೇದದುಕ್ಕಟನ್ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೧೧೮)

ದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಕೇಚಿ ಪನ "ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನ ಯುಜ್ಜತಿ **ವತ್ತಕ್ಖನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯ** "ಯಂ ಪಾಸಾಣಪಿಟ್ಠಿಯಂ ವಾ ಪಾಸಾಣತ್ಥಮ್ಭೇಸು ವಾ ಕತಸೇನಾಸನಂ, ಯತ್ಥ ಉಪಚಿಕಾನಾರೋಹನ್ತಿ, ತಂ ಅನಾಪುಚ್ಛನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೬೦) ವುತ್ತತ್ತಾ। ಆಪುಚ್ಛನ್ತೇನ ಪನ ಭಿಕ್ಖುಮ್ಹಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೧೬) ಸತಿ ಭಿಕ್ಖು ಆಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ ಸಾಮಣೇರೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ ಆರಾಮಿಕೋ, ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಅಸತಿ ಯೇನ ವಿಹಾರೋ ಕಾರಾಪಿತೋ, ಸೋ ವಿಹಾರಸಾಮಿಕೋ, ತಸ್ಸ ವಾ ಕುಲೇ ಯೋ ಕೋಚಿ ಆಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ।

"ಉಪಚಾರೇ"ತಿ ಏತಸ್ಸೇವ ವಿವರಣಂ **"ಬಹಿ ಆಸನ್ನೇ"**ತಿ, ವಿಹಾರಸ್ಸ ಬಹಿ ಆಸನ್ನಟ್ಠಾನೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪಟ್ಠಾನಸಾಲಾಯ ವಾ**ತಿ ಭೋಜನಸಾಲಾಯಂ ವಾ। **ದುಕ್ಕಟಮೇವಾ**ತಿ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಙ್ಗೇ ದಸವಿಧಂ ಸೇಯ್ಯಂ ಅನ್ತೋಗಬ್ಭಾದಿಮ್ಹಿ ಗುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಯಸ್ಮಾ ಸೇಯ್ಯಾಪಿ ಸೇನಾಸನಮ್ಪಿ ಉಪಚಿಕಾಹಿ ಪಲುಜ್ಜತಿ, ವಮ್ಮಿಕರಾಸಿಯೇವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ವುತ್ತಂ। ಬಹಿ ಪನ ಉಪಟ್ಠಾನಸಾಲಾದೀಸು ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಸೇಯ್ಯಾಮತ್ತಮೇವ ನಸ್ಸೇಯ್ಯ ಠಾನಸ್ಸ ಅಗುತ್ತತಾಯ, ನ ಸೇನಾಸನಂ, ತಸ್ಮಾ ಏತ್ಥ ದುಕ್ಕಟಂ ವುತ್ತಂ। ಮಞ್ಚಪೀಠಂ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಸಹಸಾ ಉಪಚಿಕಾಹಿ ಖಾಯಿತುಂ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ವಿಹಾರೇಪಿ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ ವುತ್ತಂ। ವಿಹಾರೂಪಚಾರೇ ಪನ ತಂ ವಿಹಾರಚಾರಿಕಂ ಆಹಿಣ್ಡನ್ತಾ ದಿಸ್ವಾವ ಪಟಿಸಾಮೇನ್ತಿ।

ಉದ್ಧರಣಾನಿ ಕತ್ವಾತಿ ಏತ್ಥ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತೇನ ಮಞ್ಚಪೀಠಕವಾನಂ ಸಬ್ಬಂ ಅಪನೇತ್ವಾ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೧೮) ಸಂಹರಿತ್ವಾ ಚೀವರವಂಸೇ ಲಗ್ಗೇತ್ವಾ ಗನ್ತಬ್ಬಂ। ಪಚ್ಛಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವಸನಕಭಿಕ್ಖುನಾಪಿ ಪುನ ಮಞ್ಚಪೀಠಂ ವಾ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಸಯಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತೇನ ತಥೇವ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಅನ್ತೋಕುಟ್ಟತೋ ಸೇಯ್ಯಂ ಬಹಿಕುಟ್ಟೇ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ವಸನ್ತೇನ ಗಮನಕಾಲೇ ಪುನ ಗಹಿತಟ್ಠಾನೇಯೇವ ಪಟಿಸಾಮೇತಬ್ಬಂ। ಉಪರಿಪಾಸಾದತೋ ಓರೋಪೇತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠಾಪಾಸಾದೇ ವಸನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಟ್ಠಾನೇಸು ಮಞ್ಚಪೀಠಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾಪಿ ಗಮನಕಾಲೇ ಪುನ ಗಹಿತಟ್ಠಾನೇಯೇವ ಠಪೇತಬ್ಬಂ। ಉದ್ಧರಾಪೇತ್ವಾ ಗಮನೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಆಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತೇನ ಪನ "ಭಿಕ್ಖುಮ್ಹಿ ಸತಿ ಭಿಕ್ಖು ಆಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೧೬) ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಆಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಗನ್ತಬ್ಬಂ।

ದುತಿಯಸೇನಾಸನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಅನುಪಖಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

"ಜಾನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ "ಅನುಟ್ಠಾಪನೀಯೋ 'ಅಯ'ನ್ತಿ ಜಾನನ್ತೋ"ತಿ ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋ ಕುತೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಆಹ **"ತೇನೇವಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ। ನನು ಪದಭಾಜನೇಪಿ ವುಡ್ಢಭಾವಾದಿಜಾನನಮೇವ ವುತ್ತಂ, ನ ತು ಅನುಟ್ಠಾಪನೀಯಭಾವನ್ತಿ ಅನುಯೋಗಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ವುಡ್ಢೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಬಹೂಪಕಾರತ**ನ್ತಿ "ಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕತ್ತಾದಿಬಹುಉಪಕಾರಭಾವಂ"। ನ ಕೇವಲಂ ಇದಮೇವಾತಿ ಆಹ **"ಗುಣವಿಸಿಟ್ಠತಞ್ಚಾ"**ತಿಆದಿ, ತೇನ ಬಹೂಪಕಾರತ್ತೇಪಿ ಗುಣವಿಸಿಟ್ಠತ್ತಾಭಾವೇ, ಗುಣವಿಸಿಟ್ಠತ್ತೇಪಿ ಬಹೂಪಕಾರತ್ತಾಭಾವೇ ದಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। "ಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕಸ್ಸ ಬಹೂಪಕಾರತಂ, ಧಮ್ಮಕಥಿಕಾದೀನಂ ಗುಣವಿಸಿಟ್ಠತಞ್ಚ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ"ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೧೧೯-೧೨೧) ಕೇಚಿ। **ಧುವವಾಸತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ನಿಚ್ಚವಾಸತ್ಥಾಯ। **ಸಮ್ಮನ್ನಿತ್ವಾ**ತಿ ಅಪಲೋಕನೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಸಮ್ಮನ್ನಿತ್ವಾ। ಕಾಮಞ್ಚೇತ್ಥ ಗಿಲಾನಸ್ಸಾಪಿ ಸಙ್ಘೋಯೇವ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ಸೇನಾಸನಂ ದೇತಿ, ಗಿಲಾನೋ ಪನ ಅಪಲೋಕೇತ್ವಾ ಸಙ್ಘೇನ ಅದಿನ್ನಸೇನಾಸನೋಪಿ ನ ಪೀಳೇತಬ್ಬೋ ಅನುಕಮ್ಪಿತಬ್ಬೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ವಿಸುಂ ವುತ್ತೋ।

ಸಮನ್ತಾ ದಿಯಡ್ಢೋ ಹತ್ಥೋತಿ ಮಜ್ಝೇ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಮಞ್ಚಪೀಠಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಏಕಪಸ್ಸೇನ ಚೇ ಪಹೋನಕದಿಸಾ ದಿಸ್ಸತಿ, ತತೋ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಪಾದಧೋವನಪಾಸಾಣತೋ**ತಿ ದ್ವಾರೇ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಪಾದಧೋವನಪಾಸಾಣತೋ। **ನಿಸೀದನ್ತಸ್ಸ ವಾ ನಿಪಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ**

ವಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ ನಿಸೀದನಮತ್ತೇನ, ನಿಪಜ್ಜನಮತ್ತೇನೇವ ವಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। **ಪುನಪ್ಪುನಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಉಟ್ಠಾಯುಟ್ಠಾಯ ನಿಸೀದತೋ ವಾ ನಿಪಜ್ಜತೋ ವಾ।

ಸಙ್ಘಿಕೇ ಸಙ್ಘಿಕಸಞ್ಞಿವೇಮತಿಕಪುಗ್ಗಲಿಕಸಞ್ಞೀನಂ ವಸೇನ **ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ** ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ತಿಕದುಕ್ಕಟಂ** ಪನ ಪುಗ್ಗಲಿಕೇ ಸಙ್ಘಿಕಸಞ್ಞಿವೇಮತಿಕಅಞ್ಞಪುಗ್ಗಲಿಕಸಞ್ಞೀನಂ ವಸೇನ। **ವಿಹಾರಸ್ಸ ಉಪಚಾರೇತಿ** ತಸ್ಸ ಬಹಿ ಆಸನ್ನಪ್ಪದೇಸೇ।

ಅನುಪಖಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ನಿಕ್ಕಡ್ಢನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅನೇಕಕೋಟ್ಠಕಾನೀತಿ ಅನೇಕದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಾನಿ। "ನಿಕ್ಖಮಾತಿ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ರುಚಿಯಾ ಚೇ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೧೨೭) ವದನ್ತಿ।

ತಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖಾರನಿಕ್ಕಡ್ಢನೇತಿ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪತ್ತಚೀವರಪರಿಸ್ಸಾವನಧಮ್ಮಕರಣಮಞ್ಚಪೀಠಭಿಸಿಬಿಬ್ಬೋಹನಾದಿಭೇದಂ ಅನ್ತಮಸೋ ರಜನಛಲ್ಲಿಪಿ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖಾರಸ್ಸ ನಿಕ್ಕಡ್ಢನೇ। **ತಞ್ಚಾತಿ** ದುಕ್ಕಟಂ ಪರಾಮಸತಿ। **ನಿಕ್ಕಡ್ಢಾಪನೇಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ। ಗಾಳ್ಹಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಠಪಿತೇಸು ಪನ ಏಕಾವ ಆಪತ್ತಿ।

ಭಣ್ಡನಕಾರಕಕಲಹಕಾರಕಮೇವ ಸಕಲಸಙ್ಘಾರಾಮತೋ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಿತುಂ ಲಭತಿ। ಸೋ ಹಿ ಪಕ್ಖಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಸಙ್ಘಮ್ಪಿ ಭಿನ್ದೇಯ್ಯ। ಅಲಜ್ಜಿಆದಯೋ ಪನ ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನತೋಯೇವ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಿತಬ್ಬಾ। ಸಕಲಸಙ್ಘಾರಾಮತೋ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ತೇನಾಹ **"ಸಕಲಸಙ್ಘಾರಾಮತೋಪೀ"**ತಿಆದಿ।

ನಿಕ್ಕಡ್ಢನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ವೇಹಾಸಕುಟಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಉಪರಿವೇಹಾಸಕುಟಿಯಾತಿ ಉಪರಿಮತಲೇ ಅಸನ್ಥತಪದರಾಯ ಕುಟಿಯಾ। ತೇನಾಹ **"ಉಪರಿ ಅಚ್ಛನ್ನತಲಾಯಾ"**ತಿಆದಿ। ಯಾ ಹಿ ಕಾಚಿ ಉಪರಿ ಅಚ್ಛನ್ನತಲಾ ದ್ವಿಭೂಮಿಕಕುಟಿಕಾ ವಾ ತಿಭೂಮಿಕಾದಿಕುಟಿಕಾ ವಾ, ಸಾ "ವೇಹಾಸಕುಟೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇದಞ್ಚ ವೇಹಾಸಕುಟಿಲಕ್ಖಣಂ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಸ್ಮಾ ಪದಭಾಜನೇ "ಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಅಸೀಸಘಟ್ಟಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೧೩೧) ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಪದಭಾಜನೇ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ ಕುಟಿಂ ದಸ್ಸೇತುನ್ತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ ವೇಹಾಸಕುಟಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ। **ಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸಾತಿ** ಪಮಾಣಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ। ಸಬ್ಬಹೇಟ್ಠಿಮಾಹಿ ತುಲಾಹಿ ಸೀಸಂ ನ ಘಟ್ಟೇತೀತಿ **ಅಸೀಸಘಟ್ಟಾ। ಅಜ್ಝೋವಿಜ್ಝಿತ್ವಾತಿ** ಅಟನಿಯೋ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ। **ಪವೇಸಿತಪಾದಕನ್ತಿ** ಪವೇಸಿತಪಾದಸಿಖಂ। **ತಸ್ಮಾತಿ** "ಭೂಮತ್ಥೇ ವಾ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ಕಾರಣಭಾವೇನ ಪಚ್ಚಾಮಸತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಆಹಚ್ಚಪಾದಕಾದೀಸು ಯಥಾವುತ್ತೋ ಅತ್ಥೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಸಹಸಾತಿ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ। **ಅವೇಹಾಸಕುಟಿಕಾಯಾತಿ** ಭೂಮಿಯಂ ಕತಪಣ್ಣಸಾಲಾದೀಸು, ತತ್ಥ ಅನಾಪತ್ತಿ। ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ತತ್ಥ ಪರಸ್ಸ ಪೀಳಾ ಕಾತುಂ। **ಸೀಸಘಟ್ಟಾಯಾತಿ** ಯಾ ಸೀಸಂ ಘಟ್ಟಾ ಹೋತಿ, ತತ್ಥಾಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ। ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ತತ್ಥ ಹೇಟ್ಠಾಪಾಸಾದೇ ಅನೋಣತೇನ ವಿಚರಿತುಂ, ತಸ್ಮಾ ಅಸಞ್ಚರಣಟ್ಠಾನತ್ತಾ ಪರಪೀಳಾ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ। **ಉಪರಿತಲಂ ವಾ ಪದರಸಞ್ಚಿತನ್ತಿ** ಉಪರಿಮತಲಂ ದಾರುಫಲಕೇಹಿ ಘನಸನ್ಥತಂ। **ಕಿಞ್ಚಿ ಗಣ್ಹಾತಿ ವಾತಿ** ಉಪರಿ ನಾಗದನ್ತಕಾದೀಸು ಲಗ್ಗಿತಂ ಚೀವರಾದಿಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಗಣ್ಹಾತಿ ವಾ। **ಲಗ್ಗತಿ ವಾತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಾ ಆಣಿ **ಪಟಾಣಿ**। ಯಸ್ಸಾ ದಿನ್ನಾಯ

ನಿಸೀದನ್ತೇಪಿ ಪಾದಾ ನ ನಿಪತನ್ತಿ, ಏವಂಭೂತಾ ಆಣಿ ಮಞ್ಚಪೀಠಾನಂ ಪಾದಸಿಖಾಸು ದಿನ್ನಾ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **“ಪಾದಸೀಸಾನ”**ನ್ತಿಆದಿ।

ವೇಹಾಸಕುಟಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಮಹಲ್ಲಕವಿಹಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪಿಟ್ಠಸಙ್ಘಾಟಸ್ಸಾತಿ ದ್ವಾರಬನ್ಧಸ್ಸ। **ಸಾಮನ್ತಾ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಹತ್ಥೋ ಪದೇಸೋ**ತಿ ಯಸ್ಸ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೩೫) ವೇಮಜ್ಝೇ ದ್ವಾರಂ ಹೋತಿ, ಉಪರಿಭಾಗೇ ಚ ಉಚ್ಚಾ ಭಿತ್ತಿ, ತಸ್ಸ ತೀಸು ದಿಸಾಸು ಸಾಮನ್ತಾ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಹತ್ಥೋ ಪದೇಸೋ। ಖುದ್ದಕಸ್ಸ ಪನ ವಿಹಾರಸ್ಸ ದ್ವೀಸು ದಿಸಾಸು। ತತ್ರಾಪಿ ಯಂ ಭಿತ್ತಿಂ ವಿವರಿಯಮಾನಂ ಕವಾಟಂ ಆಹನತಿ, ಸಾ ಅಪರಿಪುಣ್ಣೂಪಚಾರಾಪಿ ಹೋತಿ। ಸಚೇ ಪನ ದ್ವಾರಸ್ಸ ಅಧೋಭಾಗೇಪಿ ಲೇಪೋಕಾಸೋ ಅತ್ಥಿ, ತಮ್ಪಿ ಲಿಮ್ಪಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಅಗ್ಗಳಟ್ಠಪನಾಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಅಗ್ಗಳ**ಸದ್ದೇನ ತಂಸಮ್ಬನ್ಧತೋ ದ್ವಾರಫಲಕಸಹಿತಂ ದ್ವಾರಬನ್ಧನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ತೇನಾಹ **“ಸಕವಾಟಕಸ್ಸಾ”**ತಿಆದಿ। **“ನಿಚ್ಚಲಭಾವತ್ಥಾಯಾ”**ತಿ ಇಮಿನಾ ತಞ್ಚ ಖೋ ಠಪನಂ ಇಧ ನಿಚ್ಚಲಭಾವೇನಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕೋ ಪನೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ ಆಹ **“ಕವಾಟಞ್ಹೀ”**ತಿಆದಿ। **ಕಮ್ಪತೀ**ತಿ ಚಲತಿ। **ಯಾವ ದ್ವಾರಕೋಸಾ ಅಗ್ಗಳಟ್ಠಪನಾಯ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಲಿಮ್ಪಿತಬ್ಬೋ ವಾ ಲೇಪಾಪೇತಬ್ಬೋ ವಾ**ತಿ ಅಗ್ಗಳಟ್ಠಪನತ್ಥಾಯ ಯಾವ ದ್ವಾರಕೋಸಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಅತ್ತನಾ ಲಿಮ್ಪಿತಬ್ಬೋ ವಾ, ಪರೇಹಿ ಲೇಪಾಪೇತಬ್ಬೋ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ನನು ಚಾಯಮತ್ಥೋ ನೇವ ಮಾತಿಕಾಯಂ, ನ ಪದಭಾಜನೇ ವುತ್ತೋ, ಅಥ ಕುತೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ ಆಹ **“ತತ್ಥಾ”**ತಿಆದಿ। **ಕಿಞ್ಚಾಪೀ**ತಿ ಯದಿಪಿ। **ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯ**ನ್ತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ನಿದಾನೇ। **ಅಧಿಕಾರತೋ**ತಿ ಅನುವತ್ತನತೋ। ಆಲೋಕಂ ಸನ್ಧೇತಿ ಪಿಧೇತೀತಿ **ಆಲೋಕಸನ್ಧಿ**। ತೇನಾಹ **“ಆಲೋಕಸನ್ಧೀತಿ ವಾತಪಾನಕವಾಟಕಾ ವುಚ್ಚನ್ತೀ”**ತಿ। ತತ್ಥ **ವಾತಪಾನಕವಾಟಕಾ**ತಿ ವಾತಪಾನಫಲಕಾ। ಅನುಞ್ಞಾತಪ್ಪದೇಸತೋ ಪನ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಪುನಪ್ಪುನಂ ವಿಲಿಮ್ಪಿತುಂ ವಾ ವಿಲಿಮ್ಪಾಪೇತುಂ ವಾ ನ ವಟ್ಟತಿ। “ಮತ್ತಿಕಾಯ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಪುನ ಚತುತ್ಥಲೇಪೇ ದಿನ್ನೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ”ನ್ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೧೩೫) ಕೇಚಿ। “ಪುನಪ್ಪುನಂ ಲೇಪದಾನಸ್ಸ ವುತ್ತಪ್ಪಮಾಣತೋ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಮತ್ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸ ಅವುತ್ತತ್ತಾ ದುಕ್ಕಟ”ನ್ತಿ ಅಪರೇ।

ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಂವಿಧಾತಬ್ಬಂ। **ಅಪ್ಪಹರಿತೇ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಅಪ್ಪ**ಸದ್ದೋ “ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ”ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೫೨, ೩೩೬; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೪೮) ವಿಯ ಅಭಾವತ್ಥೋತಿ ಆಹ **“ಅಹರಿತೇ”**ತಿ। ಸಾಲಿವೀಹಿಆದಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೨.೩೦) **ಪುಬ್ಬಣ್ಣಂ** “ಪುರಕ್ಖತಂ ಸಸ್ಸಫಲ”ನ್ತಿ ಕತ್ವಾ, ತಬ್ಬಿಪರಿಯಾಯತೋ ಮುಗ್ಗಮಾಸಾದಿ **ಅಪರಣ್ಣಂ। ವುತ್ತ**ನ್ತಿ ವಪಿತಂ। **“ತಸ್ಮಿಂ ಠತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಹನ್ತೋ ದುಕ್ಕಟಂ ಆಪಜ್ಜತೀ”**ತಿ ಇಮಿನಾ ಯಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ಸಮನ್ತಾ ವುತ್ತಪ್ಪಮಾಣೇ ಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಪುಬ್ಬಣ್ಣಾದೀನಿ ನ ಸನ್ತಿ, ತತ್ಥ ವಿಹಾರೋ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ। ಯತ್ಥ ಪನ ಸನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಕಾರಾಪೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ತಥೇವಾ**ತಿ ಮುಖವಟ್ಟಿಅನ್ತೇನ। **ತಸ್ಮಿಂ ಠಾತಬ್ಬಂ** ಪತನ್ತಸ್ಸ ವಿಹಾರಸ್ಸ ಅಪತನೋಕಾಸತ್ತಾ, ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಉಪರಿ ನ ಪತೇಯ್ಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಯಥಾಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಸ್ಸ ಪನ ಓಕಾಸಸ್ಸ ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ವಿಹಾರಸ್ಸ ಪತನ್ತಸ್ಸ ಓಕಾಸೋ ಹೋತೀತಿ ಅಪ್ಪಹರಿತೇಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ಠತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ ನ ಲಭತಿ। ತೇನಾಹ **“ತಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಅಹರಿತೇಪಿ ಠಾತುಂ ನ ಲಭತೀ”**ತಿ।

ತತೋ ಚೇ ಉತ್ತರೀತಿ ತಿಣ್ಣಂ ಮಗ್ಗಾನಂ ವಾ ಪರಿಯಾಯಾನಂ ವಾ ಉಪರಿ ಚತುತ್ಥೇ ಮಗ್ಗೇ ವಾ ಪರಿಯಾಯೇ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **“ಮಗ್ಗೇನ ಛಾದಿಯಮಾನೇ”**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಮಗ್ಗೇನ ಛಾದಿಯಮಾನೇ**ತಿ ಅಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಉಜುಕಮೇವ ಛಾದಿಯಮಾನೇ। **ಪರಿಯಾಯೇನಾ**ತಿ ಪರಿಕ್ಖೇಪೇನ। ತತ್ಥ ಮಗ್ಗೇನ ಛಾದನಂ ಇಟ್ಠಕಸಿಲಾಸುಧಾಹಿ ಲಬ್ಭತಿ, ಪರಿಯಾಯೇನ ಛಾದನಂ ತಿಣಪಣ್ಣೇಹೀತಿ ಆಹ **“ಇಟ್ಠಕಸಿಲಾಸುಧಾಹೀ”**ತಿಆದಿ। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ ಇಚ್ಛತಿ, ತಥಾ ದ್ವೇ ಮಗ್ಗೇ ವಾ ದ್ವೇ ಪರಿಯಾಯೇ ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ತತಿಯಂ ಮಗ್ಗಂ ವಾ ಪರಿಯಾಯಂ ವಾ “ಏವಂ ಛಾದೇಹೀ”ತಿ ಆಣಾಪೇತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ನ ಪಕ್ಕಮತಿ,

ತುಣ್ಹೀಭಾವೇನ ಠಾತಬ್ಬಂ। ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಚೇತಂ ಛದನಂ ಛದನೂಪರಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಉಪರೂಪರಿಛನ್ನೋ ಹಿ ವಿಹಾರೋ ಚಿರಂ ಅನೋವಸ್ಸಕೋ ಹೋತೀತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ಏವಂ ಛಾದೇನ್ತಿ। **ತಿಣಮುಟ್ಠಿಗಣನಾಯಾ**ತಿ ತಿಣಕರಳಗಣನಾಯ।

ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ಅತಿರೇಕದ್ವತ್ತಿಪರಿಯಾಯೇ ಅತಿರೇಕಸಞ್ಞಿವೇಮತಿಕಊನಕಸಞ್ಞೀನಂ ವಸೇನ ತೀಣಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ। **ಸೇತವಣ್ಣಾದಿಕರಣೇ**ತಿ ಸೇತವಣ್ಣಕಾಳವಣ್ಣಗೇರುಕಪರಿಕಮ್ಮಮಾಲಾಕಮ್ಮಲತಾಕಮ್ಮಮಕರದನ್ತಕಪಞ್ಚಪಟಿಕಾನಂ ಕರಣೇ। **ಲೇಣಗುಹಾತಿಣಕುಟಿಕಾದೀಸೂ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಲೇಣ**ನ್ತಿ ದ್ವಾರಬದ್ಧಂ। **ಗುಹಾ**ತಿ ಕೇವಲಾ ಪಬ್ಬತಗುಹಾ। **ತಿಣಕುಟಿಕಾ** ಪಾಕಟಾ ಏವ।

ಮಹಲ್ಲಕವಿಹಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಸಪ್ಪಾಣಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಏಕಸ್ಮಿಂ ಘಟೇ ಏಕಾವ ಆಪತ್ತೀತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಉದಕಘಟೇ ಏಕಾವ ಆಪತ್ತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬಭಾಜನೇಸು । **ವಿಚ್ಛಿನ್ದನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಧಾರಂ ವಿಚ್ಛಿನ್ದನ್ತಸ್ಸ। **ಏಕೇಕಂ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಏಕೇಕಂ ತಿಣಂ ವಾ ಪಣ್ಣಂ ವಾ ಮತ್ತಿಕಂ ವಾ ಅಞ್ಞಂ ವಾ ಕಟ್ಠಗೋಮಯಾದಿಂ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತಸ್ಸ। **ಪರಿಯಾದಾನ**ನ್ತಿ ಖಯಂ।

"ಪದೀಪೇ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೧೪೦) ಪತಿತ್ವಾ ಪಟಙ್ಗಾದಿಪಾಣಕಾ ಮರಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಜಾನನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಕುಸಲಚಿತ್ತೇನ ಪದೀಪುಜ್ಜಲನಂ ವಿಯ "ಸಿಞ್ಚನೇನ ಪಾಣಕಾ ಮರಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಜಾನನ್ತಸ್ಸಾಪಿ "ಇದಂ ಜಲಂ ಸಿಞ್ಚಾಮೀ"ತಿ ಸಿಞ್ಚನ್ತಸ್ಸ ವಧಕಚಿತ್ತಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ವಿನಾ ವಧಕಚೇತನಾಯಾ"**ತಿಆದಿ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ **"ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜ"**ನ್ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ಸಮತ್ಥಿತಂ ಹೋತಿ। **ತಿಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತವಸೇನ ತಿಚಿತ್ತಂ। ತಥಾ ಹಿ ಪಣ್ಣತ್ತಿಂ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಸಿಞ್ಚನ್ತಸ್ಸ ವಾ ಸಿಞ್ಚಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ವಾ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತೇನ ಹೋತಿ, "ಆಸನಂ ಧೋವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತೇನ ಧೋವನತ್ಥಂ ಸಿಞ್ಚನ್ತಸ್ಸ ವಾ ಸಿಞ್ಚಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ವಾ ಕುಸಲಚಿತ್ತೇನ ಹೋತಿ, ಪಣ್ಣತ್ತಿಂ ಅಜಾನತಾ ಅರಹತಾ ಸಿಞ್ಚನಾದಿಕರಣೇ ಅಬ್ಯಾಕತಚಿತ್ತೇನ ಹೋತೀತಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಚಿತ್ತವಸೇನ ತಿಚಿತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಸಪ್ಪಾಣಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಭೂತಗಾಮವಗ್ಗೋ ದುತಿಯೋ।

೩. ಓವಾದವಗ್ಗೋ

೧. ಓವಾದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸಾತಿ "ಸೀಲವಾ ಹೋತೀ"ತಿಆದೀಹಿ (ಪಾಚಿ॰ ೧೪೭) ಅಟ್ಠಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ। **ಅನುಞ್ಞಾತಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ನಿದಾನೇ ಅನುಞ್ಞಾತಾ । **"ವಸ್ಸಸತೂಪಸಮ್ಪನ್ನಾಯಾ"**ತಿಆದಿ ವಕ್ಖಮಾನಅಟ್ಠಗರುಧಮ್ಮದಸ್ಸನಂ। ತತ್ಥ **ಸಾಮೀಚಿಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಸಮ್ಪದಾನಬೀಜನಪಾನೀಯಾಪುಚ್ಛನಾದಿಕಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ವತ್ತಂ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ -

> "ನ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಅಭಿಕ್ಖುಕೇ ಆವಾಸೇ ವಸ್ಸಂ ವಸಿತಬ್ಬಂ, ಅನ್ವದ್ಧಮಾಸಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘತೋ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಪಚ್ಚಾಸೀಸಿತಬ್ಬಾ ಉಪೋಸಥಪುಚ್ಛಕಞ್ಚ ಓವಾದೂಪಸಙ್ಕಮನಞ್ಚ, ವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಾಯ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಉಭತೋಸಙ್ಘೇ ತೀಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಪವಾರೇತಬ್ಬಂ ದಿಟ್ಠೇನ ವಾ ಸುತೇನ ವಾ ಪರಿಸಙ್ಕಾಯ ವಾ, ಗರುಧಮ್ಮಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನಾಯ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಉಭತೋಸಙ್ಘೇ ಪಕ್ಖಮಾನತ್ತಂ ಚರಿತಬ್ಬಂ, ದ್ವೇ ವಸ್ಸಾನಿ ಛಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಿಕ್ಖಿತಸಿಕ್ಖಾಯ ಸಿಕ್ಖಮಾನಾಯ

ಉಭತೋಸಙ್ಘೇ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬಾ, ನ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಕೇನಚಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ಭಿಕ್ಖು ಅಕ್ಕೋಸಿತಬ್ಬೋ ಪರಿಭಾಸಿತಬ್ಬೋ, ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ ಓವಟೋ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಭಿಕ್ಖೂಸು ವಚನಪಥೋ, ಅನೋವಟೋ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭಿಕ್ಖುನೀಸು ವಚನಪಥೋ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೪೦೩; ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೫೧) –

ಇಮೇ ಸತ್ತ ಧಮ್ಮೇ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಗರುಧಮ್ಮೇ**ತಿ ಗರುಕೇ ಧಮ್ಮೇ। ತೇ ಹಿ ಗಾರವಂ ಕತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ "ಗರುಧಮ್ಮಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ।

ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಧಮ್ಮೇನಾತಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠ ಗರುಧಮ್ಮೇ ಅಞ್ಞೇನ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಧಮ್ಮೇನ। **ಭಿಕ್ಖುನೀಸು ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಮತ್ತಂ ವಾ ಓವದತೋ**ತಿ ಭಿಕ್ಖುನೀಸು ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಮತ್ತಂ ಗರುಧಮ್ಮೇನ ಓವದತೋ ವಾ। ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾಯ ಯಥಾವತ್ಥುಕಮೇವ। **"ಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮೇ"**ತಿಆದೀಸು ಭಿಕ್ಖುನೋವಾದಸಮ್ಮುತಿಕಮ್ಮಂ "ಕಮ್ಮ"ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ **"ಸಮ್ಮತಸ್ಸಾಪೀ"**ತಿಆದಿ। **ವಗ್ಗೇ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘೇ ಓವದತೋ ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯ**ನ್ತಿ ವಗ್ಗೇ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘೇ ಓವದತೋ ವಗ್ಗಸಞ್ಞಿವೇಮತಿಕಸಮಗ್ಗಸಞ್ಞೀನಂ ವಸೇನ ತೀಣಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ। **ತಥಾ ವೇಮತಿಕಸ್ಸ ಚಾ**ತಿ ಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮೇ ವೇಮತಿಕಸ್ಸ ಚ ವಗ್ಗೇ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘೇ ಓವದತೋ ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಸ ನಯೋ **ಧಮ್ಮಕಮ್ಮಸಞ್ಞಿನೋ ಚಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ। ಯಥಾ ಚ ವಗ್ಗೇ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘೇ ಓವದತೋ ನವ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ, ಏವಂ ಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮೇ ಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮಸಞ್ಞಿನೋ ಸಮಗ್ಗೇ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘೇ ಓವದತೋ ತಸ್ಮಿಂ ಸಙ್ಘೇ ವಗ್ಗಸಞ್ಞಿವೇಮತಿಕಸಮಗ್ಗಸಞ್ಞೀನಂ ವಸೇನ ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ತಥಾ ವೇಮತಿಕಸ್ಸ ಚ ಧಮ್ಮಕಮ್ಮಸಞ್ಞಿನೋ ಚಾತಿ ನವ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ। ತೇನಾಹ **"ಸಮಗ್ಗೇಪಿ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘೇ ನವಾ"**ತಿಆದಿ। ಧಮ್ಮಕಮ್ಮೇ ಪನ ಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮಸಞ್ಞಿನೋ ವಗ್ಗಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘಂ ಓವದತೋ ತಿಕದುಕ್ಕಟಂ, ತಥಾ ವೇಮತಿಕಸ್ಸ, ಧಮ್ಮಕಮ್ಮಸಞ್ಞಿನೋ ಚಾತಿ ನವ ದುಕ್ಕಟಾನಿ। ಸಮಗ್ಗಂ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘಂ ಓವದತೋ ಅಟ್ಠಾತಿ ಸತ್ತರಸ ದುಕ್ಕಟಾನಿ। ತೇನಾಹ **"ಸಚೇ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಅಞ್ಞಂ ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಂ ಸುತ್ತನ್ತಂ ವಾ ಅಭಿಧಮ್ಮಂ ವಾ। "ಸಮಗ್ಗಾಮ್ಹಾಯ್ಯಾ"ತಿ ವಚನೇನ ಹಿ ಓವಾದಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಠಪೇತ್ವಾ ಓವಾದಂ ಅಞ್ಞಂ ಧಮ್ಮಂ ಭಣನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ। **ಓವಾದಞ್ಚ ಅನಿಯ್ಯಾತೇತ್ವಾ**ತಿ "ಏಸೋ ಭಗಿನಿ ಓವಾದೋ"ತಿ ಅವತ್ವಾ। **ಪರಿಪುಚ್ಛಂ ದೇತೀ**ತಿ ತಸ್ಸಾಯೇವ ಪಗುಣಾಯ ಗರುಧಮ್ಮಪಾಳಿಯಾ ಅತ್ಥಂ ಭಣತಿ। **ಓಸಾರೇಹೀ**ತಿ ಉಚ್ಚಾರೇಹಿ, ಕಥೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಓಸಾರೇತೀ**ತಿ ಅಟ್ಠಗರುಧಮ್ಮಪಾಳಿಂ ವದತಿ। **ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ**ತಿ ಗರುಧಮ್ಮನಿಸ್ಸಿತಂ ವಾ ಖನ್ಧಾದಿನಿಸ್ಸಿತಂ ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಪುಟ್ಠೋ।

ಓವಾದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಅತ್ಥಙ್ಗತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಏಕತೋಉಪಸಮ್ಪನ್ನನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಮತ್ತಂ। ಇತೋ ಪರಮ್ಪಿ ಚ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ "ಏಕತೋಉಪಸಮ್ಪನ್ನ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅಯಮೇವ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಅತ್ಥಙ್ಗತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸಂವಾಸಾಯಾತಿ ಉಪೋಸಥಾದಿಅತ್ಥಂ। **ಇತರ**ನ್ತಿ ಉಭತೋಸಙ್ಘೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಂ।

ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಆಮಿಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಹಿ ಆಮಸಿತಬ್ಬತೋ **ಆಮಿಸಂ,** ಚೀವರಾದಿ, ಆಮಿಸಮೇವ ಹೇತು **ಆಮಿಸಹೇತು**। ತೇನಾಹ **"ಚೀವರಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರಹೇತೂ"**ತಿ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಸಕ್ಕಾರಗರುಕಾರಮಾನನವನ್ದನಪೂಜನಾನಂ ಗಹಣಂ। **ಅವಣ್ಣಕಾಮತಾಯಾ**ತಿ ಅಯಸಕಾಮತಾಯೇವ।

ಧಮ್ಮಕಮ್ಮೇತಿಆದೀಸು ಭಿಕ್ಖುನೋವಾದಸಮ್ಮುತಿಕಮ್ಮಂ "ಕಮ್ಮ"ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ **ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯ**ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಕಮ್ಮೇ ಧಮ್ಮಕಮ್ಮಸಞ್ಞಿವೇಮತಿಕಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮಸಞ್ಞೀನಂ ವಸೇನ ತೀಣಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ। ತಥೇವ **ಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮೇ ತಿಕದುಕ್ಕಟಂ** ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಅಸಮ್ಮತ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಮತೇನ ವಾ ಸಙ್ಘೇನ ವಾ ಭಾರಂ ಕತ್ವಾ ಠಪಿತಂ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಂ। ನನು ಓವಾದಸಮ್ಮುತಿ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸೇವ ದೀಯತಿ, ನ ಸಾಮಣೇರಸ್ಸಾತಿ ಆಹ **"ತತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿ। ಸಮ್ಮತೇನ ವಾ ಸಙ್ಘೇನ ವಾ ಠಪಿತೋ ಪನ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಸಾಮಣೇರೋ "ಅಸಮ್ಮತೋ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಪಕತಿಯಾ ಚೀವರಾದಿಹೇತು ಓವದನ್ತಂ ಪನ ಏವಂ ಭಣನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಪಕತಿಯಾ ಚೀವರಾದಿಹೇತು ಓವದನ್ತಂ "ಏಸ ಚೀವರಾದಿಹೇತು ಓವದತೀ"ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಏವಂ ಭಣನ್ತಸ್ಸ। "ನ ಚೀವರಾದಿಹೇತು ಓವದತೀ"ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಪನ ಏವಂ ಭಣನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ। **ಅನಾಮಿಸನ್ತರತಾ**ತಿ ಆಮಿಸಚಿತ್ತಾಭಾವೋ, "ಆಮಿಸಹೇತು ಓವದಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಅಜ್ಝಾಸಯಾಭಾವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಚಿತ್ತಪರಿಯಾಯೋ ಹೇತ್ಥ **ಅನ್ತರ**ಸದ್ದೋ "ಯಸ್ಸನ್ತರತೋ ನ ಸನ್ತಿ ಕೋಪಾ"ತಿಆದೀಸು (ಉದಾ॰ ೨೦) ವಿಯ।

ಆಮಿಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಚೀವರದಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪಞ್ಚಮಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ಚೀವರದಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಚೀವರಸಿಬ್ಬನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸೂಚಿಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ನೀಹರಣೇತಿ ಆರಾಪಥೇ ಆರಾಪಥೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। "ಸಿಬ್ಬಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪನ ವಿಚಾರೇನ್ತಸ್ಸ, ಛಿನ್ದನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ದುಕ್ಕಟಂ। **ಸತಕ್ಖತ್ತುಮ್ಪಿ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಸಕಿಂ ನೀಹರನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಕಲಸೂಚಿಂ ಅನೀಹರನ್ತೋ ದೀಘಸುತ್ತಪ್ಪವೇಸನತ್ಥಂ ಸತಕ್ಖತ್ತುಮ್ಪಿ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಸಕಿಂ ನೀಹರನ್ತಸ್ಸ। **"ಸಿಬ್ಬಾ"ತಿ ವುತ್ತೋ**ತಿ ಸಕಿಂ "ಚೀವರಂ ಸಿಬ್ಬಾ"ತಿ ವುತ್ತೋ। **ನಿಟ್ಠಾಪೇತೀ**ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಸೂಚಿಕಮ್ಮಂ ಪರಿಯೋಸಾಪೇತಿ। **ತಸ್ಸ ಆರಾಪಥೇ ಆರಾಪಥೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ**ನ್ತಿ ಆಣತ್ತಸ್ಸ ಸೂಚಿಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ನೀಹರಣೇ ಏಕಮೇಕಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ।

ಉದಾಯಿತ್ಥೇರನ್ತಿ ಲಾಳುದಾಯಿತ್ಥೇರಂ। **ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ಸಿಬ್ಬನಂ ವಾ ಸಿಬ್ಬಾಪನಂ ವಾ**ತಿ "ಸೂಚಿಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ಸಿಬ್ಬನಂ ವಾ ಸಿಬ್ಬಾಪನಂ ವಾ।

ಚೀವರಸಿಬ್ಬನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸಂವಿಧಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸಂವಿದಹಿತ್ವಾತಿ "ಏಹಿ, ಅಸುಕಗಾಮಂ ಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ ವಾ "ಸ್ವೇ ಅಹಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ, ತ್ವಮ್ಪಿ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾಸೀ"ತಿ ವಾ ವತ್ವಾ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಸಂವಿದಹನಂ ಅತ್ಥತೋ ಸಙ್ಕೇತಕಮ್ಮನ್ತಿ ಆಹ **"ಗಮನಕಾಲೇ ಸಙ್ಕೇತಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ। **ಅಕಪ್ಪಿಯಭೂಮಿಯಂ**

ಸಂವಿದಹನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅನ್ತೋಗಾಮೇ, ಭಿಕ್ಖುನಿಉಪಸ್ಸಯದ್ವಾರೇ, ರಥಿಕಾಯ, ಅಞ್ಞೇಸು ವಾ ಚತುಕ್ಕಸಿಙ್ಘಾಟಕಹತ್ಥಿಸಾಲಾದೀಸು ಠತ್ವಾ ಸಂವಿದಹನ್ತಸ್ಸ। ತೇನಾಹ **"ತತ್ಥ ಠಪೇತ್ವಾ"**ತಿಆದಿ। **ಆಸನ್ನಸ್ಸಾಪೀತಿ** ಅಚ್ಚಾಸನ್ನಸ್ಸಾಪಿ, ರತನಮತ್ತನ್ತರಸ್ಸಾಪೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸಾತಿ** ಯತೋ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ತತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ। **ತಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ತಂ ಅನ್ತರಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ। ಸಚೇ ದೂರಂ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಗಾಮೂಪಚಾರಗಣನಾಯ ಓಕ್ಕಮನ್ತೇ ಓಕ್ಕಮನ್ತೇ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಆಪತ್ತಿ। ತೇನಾಹ **"ಇತಿ ಗಾಮೂಪಚಾರೋಕ್ಕಮನಗಣನಾಯ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನೀ"**ತಿ। ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಪನ ಗಾಮಸ್ಸ ಅತಿಕ್ಕಮನೇ ಅನಾಪತ್ತಿ। **ಗಾಮೇ ಅಸತೀತಿ** ಅದ್ಧಯೋಜನಬ್ಭನ್ತರೇ ಗಾಮೇ ಅಸತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಗಾಮೇ ಸತಿ ಗಾಮನ್ತರಗಣನಾಯೇವ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ। **ಅದ್ಧಯೋಜನಗಣನಾಯ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ**ನ್ತಿ ಅದ್ಧಯೋಜನೇ ಅದ್ಧಯೋಜನೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಏಕಮೇಕಂ ಅದ್ಧಯೋಜನಂ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ "ಇದಾನಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಠಮಪಾದೇ ದುಕ್ಕಟಂ, ದುತಿಯಪಾದೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ನಯೇ ಅತಿಕ್ಕಮನೇ ಆಪತ್ತಿ, ಓಕ್ಕಮನೇ ಅನಾಪತ್ತಿ।

ವಿಸಙ್ಕೇತೇನಾತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೮೫) ಏತ್ಥ "ಪುರೇಭತ್ತಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, "ಅಜ್ಜ ವಾ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಸ್ವೇ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಏವಂ ಕಾಲವಿಸಙ್ಕೇತೇಯೇವ ಅನಾಪತ್ತಿ। ದ್ವಾರವಿಸಙ್ಕೇತೇ, ಪನ ಮಗ್ಗವಿಸಙ್ಕೇತೇ, ವಾ ಸತಿಪಿ ಆಪತ್ತಿಯೇವ। **ಆಪದಾಸೂತಿ** ರಟ್ಠಭೇದೇ ಚಕ್ಕಸಮಾರುಳ್ಹಾ ಜಾನಪದಾ ಪರಿಯಾಯನ್ತಿ, ಏವರೂಪಾಸು ಆಪದಾಸು ಅನಾಪತ್ತಿ। **ಚಕ್ಕಸಮಾರುಳ್ಹಾತಿ** ಚ ಇರಿಯಾಪಥಚಕ್ಕಂ ವಾ ಸಕಟಚಕ್ಕಂ ವಾ ಸಮಾರುಳ್ಹಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಾತುಗಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇನಾತಿ** (ಪಾಚಿ॰ ೪೧೩ ಆದಯೋ) ಸಪ್ಪಾಣಕವಗ್ಗೇ ಸತ್ತಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ।

ಸಂವಿಧಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ನಾವಾಭಿರುಹನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಕೀಳಾಪುರೇಕ್ಖಾರೋತಿ ಲೋಕಸ್ಸಾದಮಿತ್ತಸನ್ಥವವಸೇನ ಕೀಳಾಪುರೇಕ್ಖಾರೋ। **ತಥೇವಾತಿ** ಕೀಳಾವಸೇನೇವ। **ಅಗಾಮಕತೀರಪಸ್ಸೇನಾತಿ** ಅದ್ಧಯೋಜನಬ್ಭನ್ತರೇ ಗಾಮಾನಂ ಅಭಾವತೋ ಅಗಾಮಕತೀರಪಸ್ಸೇನ। ಪಾಳಿಯಂ "ಉದ್ಧಂಗಾಮಿನಿಂ ವಾ ಅಧೋಗಾಮಿನಿಂ ವಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೧೮೮) ವಚನತೋ ಪನ ವಾಪಿಸಮುದ್ದಾದೀಸು ಕೀಳಾಪುರೇಕ್ಖಾರತಾಯಪಿ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ। ತೇನಾಹ **"ಸಮುದ್ದೇ ಪನ ಯಥಾಸುಖಂ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತೀ"**ತಿ। **ವಿಸಙ್ಕೇತೇನಾತಿ** ಇಧಾಪಿ ಕಾಲವಿಸಙ್ಕೇತೇನೇವ ಅನಾಪತ್ತಿ, ತಿತ್ಥವಿಸಙ್ಕೇತೇನ, ಪನ ನಾವಾವಿಸಙ್ಕೇತೇನ ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿಯೇವ।

ಸೇಸನ್ತಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀಹಿ ಅವಸೇಸಂ, ಕೇಚಿ ಪನ "ಕೀಳಾಪುರೇಕ್ಖಾರೋ 'ಸಂವಿದಹಿತ್ವಾ'ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೧೮೮) ವಚನತೋ ಇಮಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ಲೋಕವಜ್ಜಂ, ತಸ್ಮಾ ಸೇಸಂ ನಾಮ ಠಪೇತ್ವಾ 'ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಂ ತಿಚಿತ್ತ'ನ್ತಿ ಇದಂ ದ್ವಯಂ ಅವಸೇಸ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಕೀಳಾಪುರೇಕ್ಖಾರತಾಯ ಹಿ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾಪಿ ಗಾಮನ್ತರೋಕ್ಕಮನೇ, ಅದ್ಧಯೋಜನಾತಿಕ್ಕಮೇ ವಾ ಸಂವೇಗಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ವಾ ಸಚ್ಛಿಕರೇಯ್ಯ, ನಿದ್ದಂ ವಾ ಓಕ್ಕಮೇಯ್ಯ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಮನಸಿ ಕರೋನ್ತೋ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಕುತೋ ಚಸ್ಸ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತಸಮಙ್ಗಿತಾ, ಯೇನಿದಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತಂ, ಲೋಕವಜ್ಜಞ್ಚ ಸಿಯಾತಿ।

ನಾವಾಭಿರುಹನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಪರಿಪಾಚಿತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪರಿಪಾಚಿತನ್ತಿ ಪರಿಪಾಕಮಾಪಾದಿತಂ, ಯಥಾ ಲಭತಿ, ತಥಾ ಕತ್ವಾ ಠಪಿತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ **"ನೇವ ತಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಯೋ ಪರಿಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ, ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ। **ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಗುಣಂ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ**ತಿ "ಅಯ್ಯೋ ಭಾಣಕೋ, ಅಯ್ಯೋ ಬಹುಸ್ಸುತೋ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಾಚಿ॰ ೧೯೫) ಗುಣಂ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ । **ಪಿಣ್ಡಪಾತ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನಂ ಅಞ್ಞತರಂ। ಕಮ್ಮಸಾಧನೋಯಂ **ಸಮಾರಮ್ಭ**ಸದ್ದೋತಿ ಆಹ **"ಸಮಾರದ್ಧ"**ನ್ತಿ। **ಪಟಿಯಾದಿತಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಮ್ಪಾದಿತಸ್ಸ। ಯಸ್ಮಾ ಞಾತಕಪ್ಪವಾರಿತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ ಅಸಮಾರದ್ಧೋಪಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ಅತ್ಥತೋ ಸಮಾರದ್ಧೋವ ಹೋತಿ ಯಥಾಸುಖಂ ಹರಾಪೇತಬ್ಬತೋ, ತಸ್ಮಾ **"ಞಾತಕಪ್ಪವಾರಿತಾನಂ ವಾ ಸನ್ತಕ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಉಭಯತ್ಥಾತಿ ಪರಿಪಾಚಿತಾಪರಿಪಾಚಿತೇಸು। **ಅವಸೇಸೇ**ತಿ ಭಿಕ್ಖುನಿಪರಿಪಾಚಿತೇಪಿ ಯಾಗುಖಜ್ಜಕಫಲಾಫಲಾದಿಕೇ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ನಿಮಿತ್ತೋಭಾಸಪರಿಕಥಾವಿಞ್ಞತ್ತಿವಸೇನ ಪನ ಅವಸೇಸೇಪಿ ದುಕ್ಕಟತೋ ನ ಮುಚ್ಚತಿ।

ಪರಿಪಾಚಿತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ರಹೋನಿಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಉಪರೀತಿ ಅಚೇಲಕವಗ್ಗೇ। **ಉಪನನ್ದಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಸಿಕ್ಖಾಪದೇನಾ**ತಿ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇ ಮಾತುಗಾಮೇನ ಸದ್ಧಿಂ ರಹೋನಿಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ (ಪಾಚಿ॰ ೨೮೪ ಆದಯೋ)। ತಞ್ಹಿ ಉಪನನ್ದತ್ಥೇರಂ ಆರಬ್ಭ ಪಞ್ಞತ್ತೇಸು ಚತುತ್ಥಭಾವತೋ "ಉಪನನ್ದಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಸಿಕ್ಖಾಪದ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯದಿ ಏಕಪರಿಚ್ಛೇದಂ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ವಿಸುಂ ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನ ಪನ ವಿಸುಂ ಪಞ್ಞತ್ತ"**ನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನಾ**ತಿ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನ, ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಏವ ರಹೋನಿಸಜ್ಜಾಯ ಉಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಂ ಹೇತ್ಥಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಚತುತ್ಥಸಿಕ್ಖಾಪದವತ್ಥುತೋ ಇಮಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ವತ್ಥುನೋ ಪಠಮಂ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಏಕಪರಿಚ್ಛೇದೇಪಿ ಇದಂ ಪಠಮಂ ವಿಸುಂ ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿ।

ರಹೋನಿಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಓವಾದವಗ್ಗೋ ತತಿಯೋ।

೪. ಭೋಜನವಗ್ಗೋ

೧. ಆವಸಥಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

"ಅಗಿಲಾನೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ಅನ್ತಮಸೋ ದ್ವಿಗಾವುತಂ ಗನ್ತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಆಹ **"ಅದ್ಧಯೋಜನಮ್ಪಿ ಗನ್ತುಂ ಸಮತ್ಥೇನಾ"**ತಿ। **ಆವಸಥಪಿಣ್ಡೋ**ತಿ ಆವಸಥೇ ಪಿಣ್ಡೋ, ಸಾಲಾದೀಸು ಅನೋದಿಸ್ಸ ಯಾವದತ್ಥಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಭೋಜನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಇಮೇಸಂ ವಾ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಇಮೇಸಂ ವಾ**ತಿ ಇಮೇಸಂ ಪಾಸಣ್ಡಾನಂ ವಾ। **ಏತ್ತಕಾನಂ ವಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಾಸಣ್ಡೇ ಏತ್ತಕಾನಂ ಪಾಸಣ್ಡಾನಂ ವಾ। **ಪಾಸಣ್ಡ**ನ್ತಿ ಛನ್ನವುತಿವಿಧಂ ಸಮಣಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾದಿಂ। ತೇ ಹಿ ತಣ್ಹಾಪಾಸಞ್ಚೇವ ದಿಟ್ಠಿಪಾಸಞ್ಚ ಡೇನ್ತಿ ಓಡ್ಡೇನ್ತೀತಿ **ಪಾಸಣ್ಡಾ**ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಅನೋದಿಸ್ಸಾ**ತಿ ಅನುದ್ದಿಸಿತ್ವಾ, ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಾಲಾದೀಸು ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚೀ**ತಿ ಸಾಲಾರುಕ್ಖಮೂಲಅಬ್ಭೋಕಾಸಾದೀಸು ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಠಾನೇಸು। **ಏಕದಿವಸಮೇವ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ**ತಿ ಏಕದಿವಸಂ ಸಕಿಂಯೇವ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। **ದುತಿಯದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ**ತಿ ಭುತ್ತದಿವಸಸ್ಸ ದುತಿಯದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। **ಅಜ್ಝೋಹಾರೇ ಅಜ್ಝೋಹಾರೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ**ನ್ತಿ ಆಲೋಪೇ ಆಲೋಪೇ ಕಬಳೇ ಕಬಳೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ನಾನಾಕುಲೇಹಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೦೬) ಪನ ನಾನಾಟ್ಠಾನೇಸು ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಏಕದಿವಸಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ದುತಿಯದಿವಸೇ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಪಟಿಪಾಟಿಂ ಪನ ಖೇಪೇತ್ವಾ ಪುನ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ।

ಏಕಪೂಗನಾನಾಪೂಗಏಕಗಾಮನಾನಾಗಾಮೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಯೋಪಿ ಏಕಕುಲಸ್ಸ ವಾ ನಾನಾಕುಲಾನಂ ವಾ ಏಕತೋ ಪಞ್ಞತ್ತೋ ತಣ್ಡುಲಾದೀನಂ ಅಭಾವೇನ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಛಿಜ್ಜತಿ, ಸೋಪಿ ನ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ। ಸಚೇ ಪನ "ನ ಸಕ್ಕೋಮ ದಾತು"ನ್ತಿ ಉಪಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪುನ ಕಲ್ಯಾಣಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ದಾತುಂ ಆರಭನ್ತಿ, ಏತಂ ಪುನ ಏಕದಿವಸಂ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ಅಗಿಲಾನೇ ಅಗಿಲಾನಸಞ್ಞೀವೇಮತಿಕಗಿಲಾನಸಞ್ಞೀನಂ ವಸೇನ ತೀಣಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ। **ಗಿಲಾನಸ್ಸ ಗಿಲಾನಸಞ್ಞಿನೋ**ತಿ ಗಿಲಾನಸ್ಸ ಪನ "ಗಿಲಾನೋ ಅಹ"ನ್ತಿ ಸಞ್ಞಿನೋ ಅನುವಸಿತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ। **ಸಕಿಂ ಭುಞ್ಜತೀ**ತಿ ಏಕದಿವಸಂ ಭುಞ್ಜತಿ। **"ಗಚ್ಛನ್ತೋ ವಾ"**ತಿ ಇದಂ ಅದ್ಧಯೋಜನವಸೇನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ತಥಾ **"ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛನ್ತೋ"**ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ૩.೨೦೮) ಇದಮ್ಪೀತಿ ವದನ್ತಿ। **ಕೇನಚಿ ಉಪದ್ದವೇನಾ**ತಿ ನದಿಪೂರಚೋರಭಯಾದಿನಾ ಕೇನಚಿ ಉಪದ್ದವೇನ। **ಅಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಯಾಗುಖಜ್ಜಕಫಲಾಫಲಾದಿಭೇದಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಞ್ಞಂ। **ಅನುವಸಿತ್ವಾ**ತಿ ಪುನ ವಸಿತ್ವಾ।

ಆವಸಥಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಗಣಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಗಣಭೋಜನೇತಿ ಗಣೇನ ಲದ್ಧತ್ತಾ ಗಣಸ್ಸ ಸನ್ತಕೇ ಭೋಜನೇ। ತೇನಾಹ **"ಗಣಸ್ಸ ಭೋಜನೇ"**ತಿ। ನನು ಚೇತ್ಥ "ಗಣಸ್ಸ ಭೋಜನೇ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸೋ ಚ ಖೋ ಗಣೋ "ಕತ್ಥಚಿ ದ್ವೀಹಿ, ಕತ್ಥಚಿ ತೀಹೀ"ತಿಆದಿನಾ ಅನೇಕಧಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ಇಧ ಕತಿಹೀತಿ ಆಹ **"ಇಧ ಚಾ"**ತಿಆದಿ। ತಂ ಪನೇತಂ ಗಣಭೋಜನಂ ದ್ವೀಹಿ ಪಕಾರೇಹಿ ಪಸವತಿ ನಿಮನ್ತನತೋ ವಾ ವಿಞ್ಞತ್ತಿತೋ ವಾತಿ ಆಹ **"ತೇಸಂ ನಿಮನ್ತನತೋ ವಾ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ನಿಮನ್ತನತೋ ವಾ**ತಿ ಅಕಪ್ಪಿಯನಿಮನ್ತನತೋ ವಾ। **ಓದನಾದೀನಂ ಪಞ್ಚನ್ನ**ನ್ತಿ ಓದನಸತ್ತುಕುಮ್ಮಾಸಮಚ್ಛಮಂಸಾನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ।

"ಓದನೇನ ನಿಮನ್ತೇಮಿ, ಓದನಂ ಮೇ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ವೇವಚನೇನ ವಾ ಭಾಸನ್ತರೇನ ವಾ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನಂ ನಾಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಮನ್ತೇತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಚತ್ತಾರೋ**ತಿ ಏಕಟ್ಠಾನೇ ವಾ ನಾನಾಟ್ಠಾನೇಸು ವಾ ಠಿತೇ ಚತ್ತಾರೋ ಭಿಕ್ಖೂ। ಲಕ್ಖಣವಚನಞ್ಚೇತಂ, ತಸ್ಮಾ ಚತ್ತಾರೋ ವಾ ತತೋ ವಾ ಅಧಿಕೇ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವೇವಚನೇನ ವಾ**ತಿ ಭತ್ತಅನ್ನಾದಿಪರಿಯಾಯಸದ್ದೇನ ವಾ। **ಭಾಸನ್ತರೇನ ವಾ**ತಿ ಅನ್ಧದಮಿಳಾದಿಭಾಸನ್ತರೇನ ವಾ। **ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನಂ ನಾಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನಂ ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ನಾಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ। **ಓದನೇನ ನಿಮನ್ತೇಮೀ**ತಿ ತುಮ್ಹೇ ಭನ್ತೇ ಓದನೇನ ನಿಮನ್ತೇಮಿ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ "ಆಕಙ್ಖಥ ಓಲೋಕೇಥ ಅಧಿವಾಸೇಥ ಪಟಿಮಾನೇಥ, ಸತ್ತುನಾ ನಿಮನ್ತೇಮಿ, ಸತ್ತುಂ ಮೇ ಗಣ್ಹಥ ಆಕಙ್ಖಥ ಓಲೋಕೇಥ ಅಧಿವಾಸೇಥ ಪಟಿಮಾನೇಥಾ"ತಿಆದೀನಂ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೧೭-೨೧೮) ಗಹಣಂ। **ಏಕತೋ ವಾ**ತಿ ಏಕತ್ಥ ಠಿತೇ ವಾ ನಿಸಿನ್ನೇ ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ದಿಸ್ವಾ "ತುಮ್ಹೇ, ಭನ್ತೇ, ಓದನೇನ ನಿಮನ್ತೇಮೀ"ತಿಆದಿನಾ ಏವಂ ಏಕತೋ ನಿಮನ್ತಿತಾ। **ನಾನಾತೋ ವಾ ನಿಮನ್ತಿತಾ**ತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಪರಿವೇಣಾನಿ ವಾ ವಿಹಾರೇ ವಾ ಗನ್ತ್ವಾ ನಾನಾತೋ ವಾ ನಿಮನ್ತಿತಾ। ಏಕಟ್ಠಾನೇ ಠಿತೇಸುಯೇವ ವಾ ಏಕೋ ಪುತ್ತೇನ, ಏಕೋ ಪಿತರಾತಿ ಏವಮ್ಪಿ ನಿಮನ್ತಿತಾ ನಾನಾತೋಯೇವ ನಿಮನ್ತಿತಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। **ಏಕತೋ ಗಣ್ಹನ್ತೀ**ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥೂಪಚಾರೇ ಠಿತಾ ಗಣ್ಹನ್ತಿ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ನಾನಾತೋ ಭುತ್ತೇಪಿ ಗಣಭೋಜನಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಪಟಿಗ್ಗಹಣಮೇವ ಹೇತ್ಥ ಪಮಾಣ"**ನ್ತಿ। ಯದಿ ಏವಂ ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಪಾಳಿಯಂ "ಗಣಭೋಜನಂ ನಾಮ ಯತ್ಥ ಚತ್ತಾರೋ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ಭೋಜನೇನ ನಿಮನ್ತಿತಾ ಭುಞ್ಜನ್ತಿ, ಏತಂ ಗಣಭೋಜನಂ ನಾಮಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೨೧೮) ವುತ್ತಂ? ತಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣನಿಯಮನತ್ಥಮೇವ । ನ ಹಿ ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಕಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಭುಞ್ಜನ್ತೀತಿ "ಭುಞ್ಜನ್ತೀ"ತಿ ಪದಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣನಿಯಮವಚನಂ ಹೋತಿ। **ಏಕತೋ ವಾ ನಾನಾತೋ ವಾ ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಭಿಕ್ಖೂ ಏಕತೋ ಠಿತಾ ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾ ವಾ ಉಪಾಸಕಂ ದಿಸ್ವಾ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ಭತ್ತಂ ದೇಹೀ"ತಿ ವಾ ಪಾಟೇಕ್ಕಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ "ಮಯ್ಹಂ ಭತ್ತಂ ದೇಹಿ, ಮಯ್ಹಂ ಭತ್ತಂ ದೇಹೀ"ತಿ ವಾ ಏಕತೋ ವಾ ನಾನಾತೋ ವಾ ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ। **ತಸ್ಸ**

ದುವಿಧಸ್ಸಾಪೀತಿ ಯಞ್ಚ ನಿಮನ್ತನತೋ ಲದ್ಧಂ ಗಣಭೋಜನಂ, ಯಞ್ಚ ವಿಞ್ಞತ್ತಿತೋ ಲದ್ಧಂ, ತಸ್ಸ ದುವಿಧಸ್ಸಾಪಿ ಗಣಭೋಜನಸ್ಸ। **ಏವಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇತಿ** ಏಕತೋ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ।

ಪಾದಾನಮ್ಪಿ ಫಲಿತತ್ತಾತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೧೭-೨೧೮) ಅನ್ತಮಸೋ ಪಾದಾನಮ್ಪಿ ಯಥಾ ಮಹಾಚಮ್ಮಸ್ಸ ಪರತೋ ಮಂಸಂ ದಿಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ಫಲಿತತ್ತಾ। **ನ ಸಕ್ಕಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತು**ನ್ತಿ ವಾಲಿಕಾಯ ವಾ ಸಕ್ಖರಾಯ ವಾ ಫುಟ್ಠಮತ್ತೇ ದುಕ್ಖುಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। **ಚೀವರೇ ಕರಿಯಮಾನೇತಿ** ಸಾಟಕಞ್ಚ ಸುತ್ತಞ್ಚ ಲಭಿತ್ವಾ ಚೀವರೇ ಕರಿಯಮಾನೇ। **ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಚೀವರೇ ಕತ್ತಬ್ಬಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಚೀವರವಿಚಾರಣಛಿನ್ದನಮೋಘಸುತ್ತಾರೋಪನಾದಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಚೀವರೇ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕಮ್ಮಂ, ಅನ್ತಮಸೋ ಸೂಚಿವೇಧನಮ್ಪೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **"ಅದ್ಧಯೋಜನಮ್ಪೀ"**ತಿಆದಿ ಅವಕಂಸತೋ ವುತ್ತಂ। ಯೋ ಪನ ದೂರಂ ಗನ್ತುಕಾಮೋ, ತತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ, ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಅದ್ಧಯೋಜನಬ್ಭನ್ತರೇ ಗಾವುತೇಪಿ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ಲಭತಿ, ಗತೋ ಪನ ಏಕದಿವಸಂ। ಯದಾ ನಾವಂ ಅಭಿರುಹಿತುಕಾಮೋ ವಾ ಹೋತಿ ಆರುಳ್ಹೋ ವಾ ಓರುಳ್ಹೋ ವಾ, ಅಯಂ ನಾವಾಭಿರುಹನಸಮಯೋ ನಾಮಾತಿ ಆಹ **"ನಾವಾಭಿರುಹನಸಮಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ"**ತಿ। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ - ಅಭಿರುಳ್ಹೇನ ಇಚ್ಛಿತಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾಪಿ ಯಾವ ನ ಓರೋಹತಿ, ತಾವ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ। **ಚತ್ತಾರೋ ಭಿಕ್ಖೂತಿ** ಅನ್ತಿಮಪರಿಚ್ಛೇದೋ। ಯತ್ಥ ಪನ ಸತಂ ವಾ ಸಹಸ್ಸಂ ವಾ ಸನ್ನಿಪತಿತಂ, ತತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ತಾದಿಸೇ ಕಾಲೇ "ಮಹಾಸಮಯೋ"ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ। **ಯೋ ಕೋಚಿ ಪಬ್ಬಜಿತೋತಿ** ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇಸು ವಾ ತಿತ್ಥಿಯೇಸು ವಾ ಅಞ್ಞತರೋ।

ಯೇ ಚ ದ್ವೇ ತಯೋ ಏಕತೋ ಗಣ್ಹನ್ತೀತಿ ಯೇಪಿ ಅಕಪ್ಪಿಯನಿಮನ್ತನಂ ಸಾದಿಯಿತ್ವಾ ದ್ವೇ ವಾ ತಯೋ ವಾ ಏಕತೋ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ತೇಸಮ್ಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಪಣೀತಭೋಜನಸೂಪೋದನವಿಞ್ಞತ್ತೀಹಿ ಪನ ಆಪತ್ತಿಯೇವಾತಿ ವದನ್ತಿ, ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। **ನಿಚ್ಚಭತ್ತಾದೀಸೂತಿ** ನಿಚ್ಚಭತ್ತೇ ಸಲಾಕಭತ್ತೇ ಪಕ್ಖಿಕೇ ಉಪೋಸಥಿಕೇ ಪಾಟಿಪದಿಕೇ। ತತ್ಥ **ನಿಚ್ಚಭತ್ತ**ನ್ತಿ ಧುವಭತ್ತಂ ವುಚ್ಚತಿ। "ನಿಚ್ಚಭತ್ತಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ , ಬಹೂನಮ್ಪಿ ಏಕತೋ ಗಣ್ಹಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಸಲಾಕಭತ್ತಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಗಣಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಗಣಭೋಜನೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವಾತಿ ಭಿಕ್ಖುಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ "ತುಮ್ಹೇ, ಭನ್ತೇ, ಓದನೇನ ನಿಮನ್ತೇಮಿ, ಓದನಂ ಮೇ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೧೭-೨೧೮) ನಯೇನ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ವೇವಚನೇನ ವಾ ಭಾಸನ್ತರೇನ ವಾ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನಂ ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ನಾಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಮನ್ತೇತೀತಿ ವುತ್ತೇನೇವ ನಯೇನ । **ನಿಮನ್ತಿತಸ್ಸಾತಿ** ಅಕಪ್ಪಿಯನಿಮನ್ತನೇನ ನಿಮನ್ತಿತಸ್ಸ। **ಅವಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾತಿ** ಸಮ್ಮುಖಾಸಮ್ಮುಖವಸೇನ ಅವಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ, ಅಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ಭತ್ತವಿಕಪ್ಪನಾ ನಾಮ ಸಮ್ಮುಖಾಪರಮ್ಮುಖಾಪಿ ವಟ್ಟತಿ। ತೇನಾಹ **"ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಪಞ್ಚಸು ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇಸೂ"**ತಿಆದಿ।

ಅಞ್ಞತ್ರ ನಿಮನ್ತನಭೋಜನವತ್ಥುಸ್ಮಿನ್ತಿ ಅಞ್ಞತ್ರ ಪಠಮಂ ನಿಮನ್ತಿತಾ ಹುತ್ವಾ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ನಿಮನ್ತನೇ ಭುಞ್ಜನವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ। ಯದಿ ತಿವಿಧಾ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಪರಿವಾರೇ "ಚತಸ್ಸೋ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿಯೋ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಪರಿವಾರೇ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। **ವಿಕಪ್ಪನಮ್ಪಿ ಗಹೇತ್ವಾತಿ** ವಿಕಪ್ಪನಾನುಜಾನನಮ್ಪಿ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿಸಮಾನನ್ತಿ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿಭಾವೇನ ಗಹೇತ್ವಾ। **ಏಕಸಂಸಟ್ಠಾನೀತಿ** ಏಕಸ್ಮಿಂ ಮಿಸ್ಸಿತಾನಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೨೯) - ದ್ವೇ ತೀಣಿ ಕುಲಾನಿ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಆಹರಿತ್ವಾ ಭತ್ತಂ ಆಕಿರನ್ತಿ, ಸೂಪಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಆಕಿರನ್ತಿ, ಏಕಮಿಸ್ಸಕಂ ಹೋತಿ, ಏತ್ಥ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ। ಸಚೇ ಪನ ಮೂಲನಿಮನ್ತನಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಹೋತಿ, ಪಚ್ಛಿಮಂ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಉಪರಿ, ತಂ ಉಪರಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ। ಹತ್ಥಂ ಪನ ಅನ್ತೋ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಪಠಮನಿಮನ್ತನತೋ ಏಕಮ್ಪಿ ಕಬಳಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಭುತ್ತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಥಾ ತಥಾ ವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ। **ದ್ವೇ ತೀಣಿ ನಿಮನ್ತನಾನಿ ಏಕತೋ ವಾ ಕತ್ವಾ ಭುಞ್ಜತೀತಿ** ದ್ವೇ ತೀಣಿ ನಿಮನ್ತನಾನಿ ಏಕತೋ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ

ಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ಏಕಂ ಕತ್ವಾ ಭುಞ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **“ಸಕಲೇನ ಗಾಮೇನ ವಾ”**ತಿಆದೀಸು ಸಕಲೇನ ಗಾಮೇನ ಏಕತೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಮನ್ತಿತಸ್ಸೇವ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಭುಞ್ಜತೋ ಅನಾಪತ್ತಿ। **ಪೂಗೇಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ। **ನಿಮನ್ತಿಯಮಾನೋ ವಾ “ಭಿಕ್ಖಂ ಗಹೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ವದತೀತಿ** “ಭತ್ತಂ ಗಣ್ಹಾ”ತಿ ನಿಮನ್ತಿಯಮಾನೋ “ನ ಮಯ್ಹಂ ತವ ಭತ್ತೇನ ಅತ್ಥೋ, ಭಿಕ್ಖಂ ಗಹೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಭಣತಿ। **ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಭೋಜನಂ ಕಿರಿಯಂ, ಅವಿಕಪ್ಪನಂ ಅಕಿರಿಯಂ।

ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಕಾಣಮಾತಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪಹೇಣಕತ್ಥಾಯಾತಿ ಪಣ್ಣಾಕಾರತ್ಥಾಯ। **ಪಾಥೇಯ್ಯತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಮಗ್ಗಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾನಂ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗತ್ಥಾಯ। **ಸತ್ತೂ**ತಿ ಬದ್ಧಸತ್ತು, ಅಬದ್ಧಸತ್ತು ಚ। **ದ್ವತ್ತಿಪತ್ತಪೂರೇ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಮುಖವಟ್ಟಿಯಾ ಹೇಟ್ಠಿಮಲೇಖಾಯ ಸಮಂ ಪೂರೇ ದ್ವತ್ತಿಪತ್ತಪೂರೇ ಗಹೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಸ್ಸ ಚತ್ಥಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪಾಕಟತ್ತಾ ತತ್ಥ ಕತ್ತಬ್ಬಪ್ಪಕಾರಮೇವ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಏತ್ಥಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಸೇಸ**ನ್ತಿ ತತೋ ಏಕಪತ್ತತೋ ಅಞ್ಞಂ ಪತ್ತಂ। ಸಚೇ ತಯೋ ಪತ್ತಪೂರಾ ಗಹಿತಾ ದ್ವೇ, ಸಚೇ ದ್ವೇ ಗಹಿತಾ, ಏಕನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಗಮನೇ ವಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧೇತಿ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಉಪದ್ದವಂ ದಿಸ್ವಾ, ಅನತ್ಥಿಕತಾಯ ವಾ “ಮಯಂ ಇದಾನಿ ನ ಪೇಸಿಸ್ಸಾಮ ನ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ಏವಂ ಗಮನೇ ಉಪಚ್ಛಿನ್ನೇ ದೇನ್ತಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಕಾಣಮಾತಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಪಠಮಪವಾರಣಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಭುತ್ತಾವೀತಿ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚೋ। **ಸಾಸಪಮತ್ತಮ್ಪಿ ಅಜ್ಝೋಹರಿತ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಪರಿತ್ತಮ್ಪಿ ಭೋಜನಂ ಸಙ್ಖಾದಿತ್ವಾ ವಾ ಅಸಙ್ಖಾದಿತ್ವಾ ವಾ ಗಿಲಿತಂ। **ಪವಾರಿತೋ**ತಿ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಿತೋ। ಯೋ ಹಿ ಭುಞ್ಜನ್ತೋ ಪರಿವೇಸಕೇನ ಉಪನೀತಂ ಭೋಜನಂ ಅನಿಚ್ಛನ್ತೋ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ, ಸೋ ತೇನ ಪವಾರಿತೋ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಪನ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ಅತ್ಥಮತ್ತಮೇವ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಕತಪ್ಪವಾರಣೋ ಕತಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋತಿ ಅತ್ಥೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸೋಪಿ ಚ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ಯಸ್ಮಾ ನ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಮತ್ತೇನ, ಅಥ ಖೋ ಪಞ್ಚಙ್ಗವಸೇನ। ತೇನಸ್ಸ ಪದಭಾಜನೇ “ಅಸನಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀ”ತಿಆದಿ (ಪಾಚಿ॰ ೨೩೯) ವುತ್ತಂ।

ಭೋಜನಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಪತ್ತಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ತೇನಾಹ **“ಪವಾರಣಪ್ಪಹೋನಕಂ ಚೇ ಭೋಜನ”**ನ್ತಿಆದಿ। **ಸಾಲೀ**ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೩೮-೨೩೯) ಅನ್ತಮಸೋ ನೀವಾರಂ ಉಪಾದಾಯ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಸಾಲಿಜಾತಿ। **ವೀಹೀ**ತಿ ಸಬ್ಬಾಪಿ ವೀಹಿಜಾತಿ। **ಯವಗೋಧುಮೇಸು** ಭೇದೋ ನತ್ಥಿ। **ಕಙ್ಗೂ**ತಿ ಸೇತರತ್ತಕಾಳಭೇದಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಕಙ್ಗುಜಾತಿ। **ವರಕೋ**ತಿ ಅನ್ತಮಸೋ ವರಕಚೋರಕಂ ಉಪಾದಾಯ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಸೇತವಣ್ಣಾ ವರಕಜಾತಿ। **ಕುದ್ರೂಸಕೋ**ತಿ ಕಾಳಕೋದ್ರವೋ ಚೇವ ಸಾಮಾಕಾದಿಭೇದಾ ಚ ಸಬ್ಬಾಪಿ ತಿಣಧಞ್ಞಜಾತಿ।

ನೀವಾರವರಕಚೋರಕಾ ಚೇತ್ಥ “ಧಞ್ಞಾನುಲೋಮಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಯಾಗು**ನ್ತಿ ಅಮ್ಬಿಲಯಾಗುಖೀರಯಾಗುಆದಿಭೇದಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಯಾಗುಂ। ಇಮಿನಾವ ಪಾಯಾಸಸ್ಸಾಪಿ ಗಹಿತತ್ತಾ “ಅಮ್ಬಿಲಪಾಯಾಸಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಂ ಪಚಾಮಾತಿ ವಾ”ತಿ ನ ವುತ್ತಂ। **ಪವಾರಣಂ ಜನೇತೀ**ತಿ ಅನತಿರಿತ್ತಭೋಜನಾಪತ್ತಿನಿಬನ್ಧನಂ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಂ ಸಾಧೇತಿ। ಸಚೇ ಪನ ಓಧಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಯಾಗುಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಪವಾರಣಂ ನ ಜನೇತಿ। **ಪುನ ಪವಾರಣಂ ಜನೇತಿ** ಘನಭಾವಗಮನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭೋಜನಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಉದಕಕಞ್ಜಿಕಖೀರಾದೀನಿ ಆಕಿರಿತ್ವಾತಿ ಉದಕಞ್ಚೇವ ಕಞ್ಜಿಕಞ್ಚ ಖೀರಾದೀನಿ ಚ ಆಕಿರಿತ್ವಾ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅಮದ್ದಿತ್ವಾ ಭತ್ತಮಿಸ್ಸಕೇ ಕತ್ವಾ। ತೇನಾಹ **"ಯಾಗುಂ ಗಣ್ಹಥಾ"**ತಿಆದಿ। ಸಚೇ ಪನ ಭತ್ತೇ ಉದಕಕಞ್ಜಿಕಖೀರಾದೀನಿ ಆಕಿರಿತ್ವಾ ಮದ್ದಿತ್ವಾ "ಯಾಗುಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ದೇನ್ತಿ, ಪವಾರಣಾ ನ ಹೋತಿ। **ಯಾಗುಯಾಪೀತಿ** ಏವಂ ಯಾಗುಸಙ್ಗಹಂ ಗತಾಯ ವಾ ಅಞ್ಞಾಯ ವಾ ಯಾಗುಯಾಪಿ। ಸುದ್ಧರಸಕೋ, ಪನ ರಸಕಯಾಗು ವಾ ನ ಜನೇತಿ।

ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನಂ ಅಞ್ಞತರವಸೇನ ವಿಪ್ಪಕತಭೋಜನಭಾವಸ್ಸ ಉಪಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ **"ದ್ವೇಪಿ ಖಾದಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ...ಪೇ॰... ನ ಪವಾರೇತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಕಪ್ಪಿಯಮಂಸಂ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೩೮-೨೩೯), ಅಕಪ್ಪಿಯಭೋಜನಞ್ಚ ಬುದ್ಧಪಟಿಕುಟ್ಠಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೋ ಪವಾರಣಾಯ ಅವತ್ಥುತಾಯ ನ ಪವಾರಣಾ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಯೋ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। ಯಞ್ಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಖಾದಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ತಂ ಏವ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೋ ಪವಾರಣಾ ಹೋತಿ। ಇದಂ ಪನ ಜಾನನ್ತೋ ಅಕಪ್ಪಿಯತ್ತಾ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಅಜಾನನ್ತೋಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಟ್ಠಾನೇ ಠಿತಮೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ ನಾಮ, ತಸ್ಮಾ ನ ಪವಾರೇತಿ। ಸಚೇ ಪನ ಅಕಪ್ಪಿಯಮಂಸಂ ಖಾದನ್ತೋ ಕಪ್ಪಿಯಮಂಸಂ ವಾ ಭೋಜನಂ ವಾ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ, ಪವಾರೇತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ವತ್ಥುತಾಯ। ಯಞ್ಹಿ ತೇನ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ತಂ ಪವಾರಣಾಯ ವತ್ಥು। ಯಂ ಪನ ಖಾದತಿ, ತಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಟ್ಠಾನೇ ಠಿತಂ, ಖಾದಿಯಮಾನಂ ಪನ ಮಂಸಭಾವಂ ನ ಜಹತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪವಾರೇತಿ। ಕೋ ಪನ ವಾದೋ ಕಪ್ಪಿಯಮಂಸಂ ಖಾದತೋ ಕಪ್ಪಿಯಮಂಸಭೋಜನಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇ। ಏಸ ನಯೋ ಅಕಪ್ಪಿಯಭೋಜನಂ ಖಾದತೋ ಕಪ್ಪಿಯಭೋಜನಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇ।

ಭೋಜನೇ ಸತೀತಿ ಪಞ್ಚಸು ಭೋಜನೇಸು ಏಕಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಭೋಜನೇ ಸತಿ। **ಅಞ್ಞಂ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ಭೋಜನನ್ತಿ** ಪತ್ತಾದಿಗತತೋ ಅಞ್ಞಂ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ಪಞ್ಚಸು ಭೋಜನೇಸು ಏಕಮ್ಪಿ ಭೋಜನಂ। "ನಿರಪೇಕ್ಖೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಏತಸ್ಸೇವ ವಿವರಣಂ **"ಯಂ ಪತ್ತಾದೀಸೂ"**ತಿಆದಿ। ನ ಕೇವಲಂ ನಿರಪೇಕ್ಖೋ ವಾತಿ ಆಹ **"ಅಞ್ಞತ್ರ ವಾ"**ತಿಆದಿ। **ಸೋ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋಪಿ ನ ಪವಾರೇತೀತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಚೇ ಅನ್ತರೇ ಅಞ್ಞಂ ಭೋಜನಂ ಅಭಿಹಟಂ, ತಂ ಸೋ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋಪಿ ನ ಪವಾರೇತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ವಿಪ್ಪಕತಭೋಜನಭಾವಸ್ಸ ಉಪಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ।

"ಉಪನಾಮೇತೀ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೩೮-೨೩೯) ಇಮಿನಾ ಕಾಯಾಭಿಹಾರಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಹತ್ಥೇ ವಾ ಆಧಾರಕೇ ವಾತಿ** ಏತ್ಥ **ವಾ**-ಸದ್ದೋ ಅವುತ್ತವಿಕಪ್ಪತ್ಥೋ, ತೇನ "ಊರೂಸು ವಾ"ತಿ ವಿಕಪ್ಪೇತಿ। ದೂರೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ದಹರಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಪತ್ತಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ "ಇತೋ ಓದನಂ ಗಣ್ಹಾಹೀ"ತಿ ವದತಿ, ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಪನ ಗತೋ ತುಣ್ಹೀ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಮ್ಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೋ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಕಸ್ಮಾ? ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ದೂರಭಾವತೋ, ದೂತಸ್ಸ ಚ ಅನಭಿಹರಣತೋ। ಸಚೇ ಪನ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತೋ ಭಿಕ್ಖು "ಇಮಂ ಭತ್ತಂ ಗಣ್ಹಾ"ತಿ ವದತಿ, ತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೋ ಪವಾರಣಾ ಹೋತಿ। **ಏವಂ ವುತ್ತೇಪೀತಿ** "ಭತ್ತಂ ಗಣ್ಹಾ"ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ।

ಭತ್ತಪಚ್ಛಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿವಿಸನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಏಕೇನ ಹತ್ಥೇನ ಭತ್ತಪಚ್ಛಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕೇನ ಹತ್ಥೇನ ಕಟಚ್ಛುಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿವಿಸನ್ತಸ್ಸ। **ಅಞ್ಞೋ "ಅಹಂ ಧಾರೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಗಹಿತಮತ್ತಕಮೇವ ಕರೋತೀತಿ** ಅಞ್ಞೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ "ಅಹಂ ಪಚ್ಛಿಂ ಧಾರೇಸ್ಸಾಮಿ, ತ್ವಂ ಓದನಂ ದೇಹೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಗಹಿತಮತ್ತಕಮೇವ ಕರೋತಿ। **ಅಭಿಹಟಾವ ಹೋತೀತಿ** ಪರಿವೇಸಕೇನೇವ ಅಭಿಹಟಾವ ಹೋತಿ। ಇದಾನಿ ಅಸತಿ ತಸ್ಸ ದಾತುಕಾಮಾಭಿಹಾರೇ ಗಹಣಸಮಯೇಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೋ ನ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಚೇ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಉದ್ಧಟೇತಿ** ಉದ್ಧಟೇ ಭತ್ತೇ। ಕಟಚ್ಛುಅಭಿಹಾರೋಯೇವ ಹಿ ತಸ್ಸ ಅಭಿಹಾರೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಅನನ್ತರಸ್ಸ ದಿಯ್ಯಮಾನೇತಿ** ಅನನ್ತರಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಭತ್ತೇ ದಿಯ್ಯಮಾನೇ। **ಕಾಯವಿಕಾರೇನಾತಿ** "ಅಙ್ಗುಲಿಂ ವಾ ಹತ್ಥಂ ವಾ ಮಚ್ಛಿಕಬೀಜನಿಂ ವಾ ಚೀವರಕಣ್ಣಂ ವಾ ಚಾಲೇತಿ, ಭಮುಕಾಯ ವಾ ಆಕಾರಂ ಕರೋತಿ, ಕುದ್ಧೋ ವಾ ಓಲೋಕೇತೀ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೩೮-೨೩೯) ಏವಂ ವುತ್ತೇನ ಅಙ್ಗುಲಿಚಲನಾದಿನಾ ಕಾಯವಿಕಾರೇನ। **"ಅಲಂ ಮಾ ದೇಹೀ"ತಿಆದಿನಾ ವಚೀವಿಕಾರೇನಾತಿ** "ಅಲ"ನ್ತಿ ವಾ "ನ ಗಣ್ಹಾಮೀ"ತಿ ವಾ "ಮಾ ಆಕಿರಾ"ತಿ ವಾ "ಅಪಗಚ್ಛಾ"ತಿ ವಾ ಏವಂ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ವಚೀವಿಕಾರೇನ।

ಅಭಿಹಟೇ ಪನ ಭತ್ತೇ ಪವಾರಣಾಯ ಭೀತೋ ಹತ್ಥೇ ಅಪನೇತ್ವಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪತ್ತೇ ಓದನಂ ಆಕಿರನ್ತಂ "ಆಕಿರ ಆಕಿರ, ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ಪೂರೇಹೀ"ತಿ ವದತೋ ಪವಾರಣಾ ನ ಹೋತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಭತ್ತಂ ಅಭಿಹರನ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ "ಕಿಂ, ಆವುಸೋ, ಇತೋಪಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಸಿ, ದಮ್ಮಿ ತೇ ಕಿಞ್ಚೀ"ತಿ ವದತೋಪಿ।

"ರಸಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ಅಪ್ಪವಾರಣಾಜನಕಸ್ಸ ನಾಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವುತ್ತತ್ತಾ **"ತಂ ಸುತ್ವಾ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೋ ಪವಾರಣಾ ನತ್ಥೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಮಂಸರಸನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ ನ ಕೇವಲಂ ಮಂಸಸ್ಸ ರಸಂ "ಮಂಸರಸ"ಮಿಚ್ಚೇವ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ, ಅಥ ಖೋ ಮಂಸಞ್ಚ ರಸಞ್ಚ ಮಂಸರಸನ್ತಿ ಏವಂ ಪವಾರಣಾಜನಕನಾಮವಸೇನಾಪಿ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೋ ಪವಾರಣಾವ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಮಂಸರಸನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಪನ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೋ ಪವಾರಣಾ ಹೋತೀ"**ತಿ। ಪರತೋ **ಮಚ್ಛಮಂಸಂ ಬ್ಯಞ್ಜನನ್ತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಯಸ್ಮಿಂ ಇರಿಯಾಪಥೇ ಪವಾರೇತಿ, ತಂ ಅವಿಕೋಪೇನ್ತೇನೇವ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ಯೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೩೮-೨೩೯) ಪವಾರೇತಿ, ತೇನ ಗಚ್ಛನ್ತೇನೇವ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ। ಕದ್ದಮಂ ವಾ ಉದಕಂ ವಾ ಪತ್ವಾ ಠಿತೇನ ಅತಿರಿತ್ತಂ ಕಾರೇತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಅನ್ತರಾ ನದೀ ಪೂರಾ ಹೋತಿ, ನದಿತೀರೇ ಗುಮ್ಬಂ ಅನುಪರಿಯಾಯನ್ತೇನ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ। ಅಥ ನಾವಾ ವಾ ಸೇತು ವಾ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾಪಿ ಚಙ್ಕಮನ್ತೇನೇವ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ, ಗಮನಂ ನ ಉಪಚ್ಛಿನ್ದಿತಬ್ಬಂ। ಏಸ ನಯೋ ಇತರಇರಿಯಾಪಥೇಸುಪಿ। ತಂ ತಂ ಇರಿಯಾಪಥಂ ಕೋಪೇನ್ತೇನ ಅತಿರಿತ್ತಂ ಕಾರೇತಬ್ಬಂ। ಯೋ ಉಕ್ಕುಟಿಕೋವ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪವಾರೇತಿ, ತೇನ ಉಕ್ಕುಟಿಕೇನೇವ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ। ತಸ್ಸ ಪನ ಹೇಟ್ಠಾ ಪಲಾಲಪೀಠಂ ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ವಾ ನಿಸೀದನಂ ದಾತಬ್ಬಂ। ಪೀಠಕೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪವಾರಿತೇನ ಪನ ಆಸನಂ ಅಚಾಲೇತ್ವಾವ ಚತಸ್ಸೋ ದಿಸಾ ಪರಿವತ್ತನ್ತೇನ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ಲಬ್ಭತಿ। ಮಞ್ಚೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪವಾರಿತೇನ ಇತೋ ವಾ ಏತ್ತೋ ವಾ ಸಂಸರಿತುಂ ನ ಲಬ್ಭತಿ। ಸಚೇ ಪನ ಸಹ ಮಞ್ಚೇನ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞತ್ರ ನೇನ್ತಿ, ವಟ್ಟತಿ। ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪವಾರಿತೇನಾಪಿ ನಿಪನ್ನೇನೇವ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ। ಪರಿವತ್ತನ್ತೇನ ಯೇನ ಪಸ್ಸೇನ ನಿಪನ್ನೋ, ತಸ್ಸ ಠಾನಂ ನಾತಿಕ್ಕಮೇತಬ್ಬಂ।

ಅಲಮೇತಂ ಸಬ್ಬನ್ತಿ ಏತಂ ಸಬ್ಬಂ ಅಲಂ ಪರಿಯತ್ತಂ, ಇದಮ್ಪಿ ತೇ ಅಧಿಕಂ, ಇತೋ ಅಞ್ಞಂ ನ ಲಚ್ಛಸೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಯೋ ಅತಿರಿತ್ತಂ ಕರೋತೀತಿ** ಯೋ "ಅಲಮೇತಂ ಸಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಅತಿರಿತ್ತಂ ಕರೋತಿ। **ಪಟಿಪಕ್ಖನಯೇನಾತಿ** "ಕಪ್ಪಿಯಕತಂ, ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಕತಂ, ಉಚ್ಚಾರಿತಕತಂ, ಹತ್ಥಪಾಸೇ ಕತಂ, ಭುತ್ತಾವಿನಾ ಕತಂ, ಭುತ್ತಾವಿನಾ ಪವಾರಿತೇನ ಆಸನಾ ಅವುಟ್ಠಿತೇನ ಕತಂ 'ಅಲಮೇತಂ ಸಬ್ಬ'ನ್ತಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೨೩೯) ಇಮೇಹಿ ಸತ್ತಹಿ ವಿನಯಕಮ್ಮಾಕಾರೇಹಿ ಯಂ ಅತಿರಿತ್ತಂ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಕತಂ, ಯಞ್ಚ ಗಿಲಾನಾತಿರಿತ್ತಂ, ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಅತಿರಿತ್ತನ್ತಿ ಏವಂ ತಸ್ಸೇವ ಪಟಿಪಕ್ಖನಯೇನ। ಏತ್ಥ ಚ "ಅಲಮೇತಂ ಸಬ್ಬ"ನ್ತಿ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಅಯಂ ಕಿರ ಆಚಿಣ್ಣೋ। ವಿನಯಧರಾ ಪನ "ಸಕಿಂ ಏವ ವತ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಕಸ್ಮಾ ತಂ ಸೋ ಪುನ ಕಾತುಂ ನ ಲಭತೀತಿ ಆಹ **"ಯಞ್ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಯಞ್ಹಿ ಅಕತನ್ತಿ** ಯೇನ ಪಠಮಂ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಕತಂ, ತೇನ ಯಂ ಅಕತಂ, ತಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಪಠಮಭಾಜನೇ ಪನ ಕಾತುಂ ನ ಲಬ್ಭತಿ। **ಯೇನ ಚ ಅಕತನ್ತಿ** ಅಞ್ಞೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಯೇನ ಪಠಮಂ ನ ಕತಂ, ತೇನ ಚ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವುತ್ತನ್ತಿ** ಸೀಹಳಟ್ಠಕಥಾಸು ವುತ್ತಂ। **ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಪನ ಭಾಜನೇತಿ** ಯಸ್ಮಿಂ ಪನ ಭಾಜನೇ ಪಠಮಂ ಕತಂ, ತತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಪತ್ತೇ ವಾ ಕುಣ್ಡೇ ವಾ ಪಚ್ಛಿಯಂ ವಾ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಪುರತೋ ಠಪೇತ್ವಾ ಓನಾಮಿತಭಾಜನೇ।

ಅಞ್ಞತ್ರ ಭುಞ್ಜನವತ್ಥುಸ್ಮಿನ್ತಿ ಭುತ್ತಾವಿನಾ ಪವಾರಿತೇನ ಹುತ್ವಾ ಅಞ್ಞತ್ರ ಭುಞ್ಜನವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ। **ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ** ಅನತಿರಿತ್ತೇ ಅನತಿರಿತ್ತಸಞ್ಞೀವೇಮತಿಕಅತಿರಿತ್ತಸಞ್ಞೀನಂ ವಸೇನ ತೀಣಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ। **ಅಜ್ಝೋಹರತೋ ಚ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ** ಅಜ್ಝೋಹರತೋ ಅಜ್ಝೋಹಾರೇ ಅಜ್ಝೋಹಾರೇ ದುಕ್ಕಟಂ। ಸಚೇ ಪನ ಆಮಿಸಸಂಸಟ್ಠಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಆಹಾರತ್ಥಾಯಪಿ ಅನಾಹಾರತ್ಥಾಯಪಿ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅಜ್ಝೋಹರನ್ತಸ್ಸ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವ। **ತೇಸಂ ಅನುಞ್ಞಾತಪರಿಭೋಗವಸೇನಾತಿ** ಯಾಮಕಾಲಿಕಾದೀನಂ ಅನುಞ್ಞಾತಪರಿಭೋಗವಸೇನ, ಯಾಮಕಾಲಿಕಂ ಪಿಪಾಸಾಯ ಸತಿ ಪಿಪಾಸಚ್ಛೇದನತ್ಥಂ, ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಂ ಯಾವಜೀವಿಕಞ್ಚ ತೇನ ತೇನ ಉಪಸಮೇತಬ್ಬಕೇ ಆಬಾಧೇ ಸತಿ ತಸ್ಸ ಉಪಸಮನತ್ಥನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇದಮ್ಪಿ ಅಜ್ಝೋಹರಣತೋ **ಕಾಯಕಮ್ಮಂ,**

ವಾಚಾಯ “ಅತಿರಿತ್ತಂ ಕರೋಥ ಭನ್ತೇ”ತಿ ಅಕಾರಾಪನೇನ **ವಚೀಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಆಹ “**ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಪಠಮಕಥಿನಸದಿಸಾನೇವಾ**”ತಿ। **ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನಂ **ಕಿರಿಯಂ**। ಅತಿರಿತ್ತಸ್ಸ ಅಕರಣಂ **ಅಕಿರಿಯ**ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪಠಮಪವಾರಣಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ದುತಿಯಪವಾರಣಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸುತ್ವಾ ವಾತಿ ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ತೇನೇವ ವಾ ಆರೋಚಿತಂ ಸುತ್ವಾ। “ಭುತ್ತಸ್ಮಿಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ”ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೨೪೩) ವುತ್ತತ್ತಾ **ಭೋಜನಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ**”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ದುತಿಯಪವಾರಣಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ವಿಕಾಲಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ವಿಕಾಲೇತಿ ಏತ್ಥ ಅರುಣುಗ್ಗಮನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೋ, ಅಯಂ ಬುದ್ಧಾದೀನಂ ಅರಿಯಾನಂ ಆಚಿಣ್ಣಸಮಾಚಿಣ್ಣೋ ಭೋಜನಸ್ಸ **ಕಾಲೋ** ನಾಮ। ತದಞ್ಞೋ **ವಿಕಾಲೋ** “ವಿಗತೋ ಕಾಲೋ”ತಿ ಕತ್ವಾ। ತೇನಾಹ “**ವಿಗತೇ ಕಾಲೇ**”ತಿಆದಿ। ಠಿತಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೋಪಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೪೮-೨೪೯) ಕಾಲಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತಿ। ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪನ ಖಾದಿತುಂ ವಾ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಾ ನ ಸಕ್ಕಾ। ಸಹಸಾ ಪಿವಿತುಂ ಸಕ್ಕಾ ಭವೇಯ್ಯ, ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಕೇನ ಪನ ನ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದಜಾನನತ್ಥಞ್ಚ ಕಾಲತ್ಥಮ್ಭೋ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। ಕಾಲಬ್ಭನ್ತರೇವ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। “**ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ…ಪೇ॰… ಖಾದನೀಯಂ ವಾ**”ತಿ ಇಮಿನಾ ಯಂ ತಾವ ಸಕ್ಖಲಿಮೋದಕಾದಿ ಪುಬ್ಬಣ್ಣಾಪರಣ್ಣಮಯಂ, ತತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಭೋಜನೀಯಂ** ನಾಮ ಪಞ್ಚ ಭೋಜನಾನಿ।

ಸತಿ ಪಚ್ಚಯೇತಿ ಪಿಪಾಸಾದಿಕಾರಣೇ ವಿಜ್ಜಮಾನೇ। **ರೋಮನ್ಥಕಸ್ಸಾತಿ** ರೋಮನ್ಥಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಜ್ಝೋಹರಿತ್ವಾ ಉಗ್ಗಿರಿತ್ವಾ ಮುಖೇವ ಠಪಿತೋ ಬಹಿ ಮುಖದ್ವಾರಾ ವಿನಿಗ್ಗತೋ ಭೋಜನಸ್ಸ ಮಗ್ಗಾ ಬಹಿ ನಿಗ್ಗತೋ “ರೋಮನ್ಥೋ”ತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ। ಇಧ ಪನ ಅಜ್ಝೋಹರಿತ್ವಾ ಉಗ್ಗಿರಿತ್ವಾ ಮುಖೇವ ಠಪಿತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತೇನಾಹ “**ನ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ**”ತಿಆದಿ। ಠಪೇತ್ವಾ ರೋಮನ್ಥಕಂ ಸೇಸಾನಂ ಆಗತಂ ಉಗ್ಗಾರಂ ಮುಖೇ ಸನ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಗಿಲನ್ತಾನಂ ಆಪತ್ತಿ। ಸಚೇ ಪನ ಅಸನ್ಧಾರೇನ್ತಮೇವ ಪರಗಲಂ ಗಚ್ಛತಿ, ವಟ್ಟತಿ।

ವಿಕಾಲಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಸನ್ನಿಧಿಕಾರಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

“**ಕಾರೋ ಕರಣಂ ಕಿರಿಯಾತಿ ಅತ್ಥತೋ ಏಕ**”ನ್ತಿ ಏತೇನ **ಕಾರ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಭಾವತ್ಥತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸಮ್ಮಾ ನಿಧಾನಂ ಠಪನಂ **ಸನ್ನಿಧಿ**। “**ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕರತ್ತಂ ವೀತಿನಾಮಿತಸ್ಸೇತಂ ನಾಮ**”ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕರತ್ತಂ ವೀತಿನಾಮಿತೇ ಇಮಸ್ಸ ದುದ್ಧೋತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಯಾಮಕಾಲಿಕಂ ಖಾದನೀಯಂ, ಭೋಜನೀಯಂ ವಾ ನ ಹೋತಿ, “ಅನಾಪತ್ತಿ ಯಾಮಕಾಲಿಕಂ ಯಾಮೇ ನಿದಹಿತ್ವಾ ಭುಞ್ಜತೀ”ತಿಆದಿ ವಚನತೋ ಪನ ತತ್ಥಾಪಿ ಯಾಮಾತಿಕ್ಕಮೇ ಸನ್ನಿಧಿಪಚ್ಚಯಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯೇನ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ “**ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಯಾವಕಾಲಿಕಂ ವಾ ಯಾಮಕಾಲಿಕಂ ವಾ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇದಾನಿ ದುದ್ಧೋತಭಾವಮೇವ ವಿಭಾವೇತುಂ “**ಯಂ ಅಙ್ಗುಲಿಯಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಯಂ ಅಙ್ಗುಲಿಯಾ ಘಂಸನ್ತಸ್ಸ ಲೇಖಾ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ** ಯಂ ಪತ್ತಂ ಧೋತಂ ಅಙ್ಗುಲಿಯಾ ಘಂಸನ್ತಸ್ಸ ಪತ್ತೇ ಅಙ್ಗುಲಿಲೇಖಾ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಸೋ **ಪತ್ತೋ ದುದ್ಧೋತೋ** ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇಲವಣ್ಣಪತ್ತೇ ಪನ ಅಙ್ಗುಲಿಲೇಖಾ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಸಾ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಾ। **ಸ್ನೇಹೋತಿ** ತೇಲಂ। **ಸನ್ದಿಸ್ಸತೀತಿ** ಯಾಗುಯಾ ಉಪರಿ ಸನ್ದಿಸ್ಸತಿ। **ತಾದಿಸೇ ಪತ್ತೇಪೀತಿ** ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಯಂ ವಾ ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಭೋಜನಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ನ ಸಮ್ಮಾ ಧೋತೇ ಪತ್ತೇಪಿ। **ಪುನದಿವಸೇ**

ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ಪತ್ತೇ ಲಗ್ಗಂ ಅವಿಜಹಿತಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ಹೋತೀತಿ ದುತಿಯದಿವಸೇ ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಪರಿಚ್ಚತ್ತೇ ಪನ ಪತ್ತೇ ಪುನದಿವಸೇ ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ।

ಯಂ ಪನಾತಿ ಯಂ ಭೋಜನಂ ಪನ। **ಅಪರಿಚ್ಚತ್ತಮೇವ ಹೀ**ತಿ ಅನಪೇಕ್ಖವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇನ ವಾ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ನಿರಪೇಕ್ಖದಾನೇನ ವಾ ಅಪರಿಚ್ಚತ್ತಮೇವ। **ಕಪ್ಪಿಯ ಭೋಜನ**ನ್ತಿ ಅನ್ತಮಸೋ ಏಕಸಿತ್ಥಮತ್ತಮ್ಪಿ ಕಪ್ಪಿಯಭೋಜನಂ। **ಅಕಪ್ಪಿಯೇಸೂ**ತಿ ಅಕಪ್ಪಿಯಮಂಸೇಸು। **ಸೇಸೇಸೂ**ತಿ ಮನುಸ್ಸಮಂಸತೋ ಅವಸೇಸೇಸು ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಸುನಖಅಹಿಸೀಹಬ್ಯಗ್ಘದೀಪಿಅಚ್ಛತರಚ್ಛಮಂಸೇಸು ಚೇವ ಅಪ್ಪಟಿವೇಕ್ಖಿತೇ ಉದ್ದಿಸ್ಸಕತಮಂಸೇ ಚ। ಪಾಳಿಯಂ “ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಂ ಯಾವಜೀವಿಕಂ ಆಹಾರತ್ಥಾಯ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ”ತಿಆದಿನಾ (ಪಾಚಿ॰ ೨೫೫) ಸನ್ನಿಹಿತೇಸು ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಯಾವಜೀವಿಕೇಸು ಪುರೇಭತ್ತಮ್ಪಿ ಆಹಾರತ್ಥಾಯ ಅಜ್ಝೋಹರಣೇಪಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ ಯಾಮಕಾಲಿಕೇಪಿ ಆಹಾರತ್ಥಾಯ ಅಜ್ಝೋಹರಣೇಪಿ ವಿಸುಂ ದುಕ್ಕಟೇನಾಪಿ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ **“ಆಹಾರತ್ಥಾಯ ಅಜ್ಝೋಹರತೋ ದುಕ್ಕಟೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ”**ನ್ತಿ। **ಸಬ್ಬವಿಕಪ್ಪೇಸೂ**ತಿ “ಕಪ್ಪಿಯಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸಾ”ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೇಸು ಸಬ್ಬೇಸು ವಿಕಪ್ಪೇಸು ಅಪರಮ್ಪಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ವಡ್ಢತಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೫೩) - ಕಪ್ಪಿಯಭೋಜನೇ ದ್ವೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ, ಮನುಸ್ಸಮಂಸೇ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ದ್ವೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ, ಅವಸೇಸೇಸು ಪನ ಅಕಪ್ಪಿಯಮಂಸೇಸು ದುಕ್ಕಟೇನ ಸದ್ಧಿಂ ದ್ವೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ। ಯಾಮಕಾಲಿಕಂ ಸತಿ ಪಚ್ಚಯೇ ಸಾಮಿಸೇನ ಮುಖೇನ ಅಜ್ಝೋಹರತೋ ದ್ವೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ, ನಿರಾಮಿಸೇನ ಏಕಮೇವ। ಆಹಾರತ್ಥಾಯ ಅಜ್ಝೋಹರತೋ ವಿಕಪ್ಪದ್ವಯೇಪಿ ದುಕ್ಕಟೇನ ಸದ್ಧಿನ್ತಿ।

ಅವಸೇಸೇಸೂತಿ ಯಾಮಕಾಲಿಕಾದಿತೋ ಅವಸೇಸೇಸು। **ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ವಡ್ಢತಿಯೇವಾ**ತಿ ಅಪರಮ್ಪಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ವಡ್ಢತಿಯೇವ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಸಚೇ ವಿಕಾಲೇ ಅಜ್ಝೋಹರತಿ, ಪಕತಿಭೋಜನೇ ಸನ್ನಿಧಿಪಚ್ಚಯಾ ಚ ವಿಕಾಲಭೋಜನಪಚ್ಚಯಾ ಚ ದ್ವೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ, ಅಕಪ್ಪಿಯಮಂಸೇಸು ಮನುಸ್ಸಮಂಸೇ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ದ್ವೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ, ಅವಸೇಸೇಸು ದುಕ್ಕಟೇನ ಸದ್ಧಿಂ ದ್ವೇತಿ।

ಬೇಲಟ್ಠಸೀಸೋ ನಾಮ ಜಟಿಲಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಏಕೋ ಮಹಾಥೇರೋ। **ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯ**ನ್ತಿ ಸನ್ನಿಧಿಕಾರಕೇ ಸನ್ನಿಧಿಕಾರಕಸಞ್ಞೀವೇಮತಿಕಅಸನ್ನಿಧಿಕಾರಕಸಞ್ಞೀನಂ ವಸೇನ ತೀಣಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ। **ಸಂಸಟ್ಠಾನೀ**ತಿ ಸಂಸಟ್ಠರಸಾನಿ। ಸಮ್ಭಿನ್ನರಸಂ ಸನ್ಧಾಯೇವ ಹಿ “ತದಹುಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ಕಾಲೇ ಕಪ್ಪತೀ”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **“ತಸ್ಮಾ”**ತಿಆದಿ। ಏತ್ಥ ಚ **ಅಸಮ್ಭಿನ್ನರಸ**ನ್ತಿ ಅಮಿಸ್ಸಿತರಸಂ। ಇದಞ್ಚ ಸೀತಲಪಾಯಾಸಾದಿನಾ ಸಹ ಲದ್ಧಂ ಸಪ್ಪಿಪಿಣ್ಡಾದಿಕಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **“ಸುಧೋತಂ ವಾ”**ತಿ ಇದಂ ಪನ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಲದ್ಧಂ ತಕ್ಕೋಲಜಾತಿಫಲಾದಿಂ, ಯಾಗುಆದೀಸು ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ದಿನ್ನಸಿಙ್ಗೀವೇರಾದಿಕಞ್ಚ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ।

ತೇನಾತಿ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕೇನ। ತದಹು ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ತದಹುಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ,** ತೇನ ತದಹುಪಟಿಗ್ಗಹಿತೇನ। ಏಸ ನಯೋ **“ದ್ವೀಹಪಟಿಗ್ಗಹಿತೇನಾ”**ತಿಆದೀಸುಪಿ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಪುರೇಭತ್ತಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ, ತಸ್ಮಾ। **ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ಸತ್ತಾಹಂ ಕಪ್ಪತೀತಿ ವುತ್ತ**ನ್ತಿ “ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಾವಜೀವಿಕಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ಸತ್ತಾಹಂ ಕಪ್ಪತಿ, ಸತ್ತಾಹಾತಿಕ್ಕನ್ತೇ ನ ಕಪ್ಪತೀ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೦೫) **ಭೇಸಜ್ಜಕ್ಖನ್ಧಕೇ** ವುತ್ತಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಮುಖೇ ಏಕರತ್ತಂ ನ ವುತ್ತಂ, ತಥಾಪಿ ಮುಖೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಮೇವ ಯಸ್ಮಾ ಸನ್ನಿಧಿ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ **“ಮುಖಸನ್ನಿಧೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಚತಸ್ಸೋ ಕಪ್ಪಿಯಭೂಮಿಯೋತಿ ಉಸ್ಸಾವನನ್ತಿಕಾ, ಗೋನಿಸಾದಿಕಾ, ಗಹಪತಿ, ಸಮ್ಮುತೀತಿ ಚತಸ್ಸೋ ಕಪ್ಪಿಯಕುಟಿಯೋ। ತತ್ಥ **ಉಸ್ಸಾವನನ್ತಿಕಾ** (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೯೫) ನಾಮ ಗೇಹೇ ಕರಿಯಮಾನೇ ಸಮ್ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಥಿತೇಹಿ “ಕಪ್ಪಿಯಕುಟಿಂ ಕರೋಮ, ಕಪ್ಪಿಯಕುಟಿಂ ಕರೋಮಾ”ತಿ ವಾ “ಕಪ್ಪಿಯಕುಟಿ ಕಪ್ಪಿಯಕುಟೀ”ತಿ ವಾ ವದನ್ತೇಹಿ ಠಪಿತಪಠಮಿಟ್ಠಕಥಮ್ಭಾದಿಕಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಾ ಏಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಾ ಕುಟಿ। ಯೋ ಪನ ಆರಾಮೋ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ವಾ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಸಕಲೋಪಿ ವಾ , ಸೋ

“**ಗೋನಿಸಾದೀ**”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಗಹಪತೀತಿ** ಯಾ ಠಪೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಂ ಸೇಸೇಹಿ “ಕಪ್ಪಿಯಕುಟಿಂ ದೇಮಾ”ತಿ ದಿನ್ನಾ, ತೇಸಂ ವಾ ಸನ್ತಕಾ। **ಸಮ್ಮುತಿ** ನಾಮ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಸಾವೇತ್ವಾ ಕತಾ। ಕಥಂ ಪನೇತಾಸಂ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ಜಾನಿತಬ್ಬೋತಿ ಆಹ “**ತಾಸಂ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ ವುತ್ತೋ**”ತಿ।

ಸನ್ನಿಧಿಕಾರಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಪಣೀತಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

“**ಪಣೀತಭೋಜನಾನೀ**”ತಿ ಇದಂ ಮಜ್ಝೇ ಪದಲೋಪಂ ಕತ್ವಾ ನಿದ್ದಿಟ್ಠನ್ತಿ ಆಹ “**ಪಣೀತಸಂಸಟ್ಠಾನೀ**”ತಿಆದಿ। **ಸಬ್ಬೋಪಿ “ಓದಕೋ”ತಿ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣೋ ಮಚ್ಛೋತಿ** “ಮಚ್ಛೋ ನಾಮ ಓದಕೋ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೨೬೦) ಏವಂ ವಿಭಙ್ಗೇ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣೋ, ಸಬ್ಬೋಪಿ ಮಚ್ಛೋ ಏವ। ಯೋ ಕೋಚಿ ಉದಕೇ ಜಾತೋ ಮಚ್ಛೋ ನಾಮಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಮಹಾನಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇನಾತಿ** -

> “ಅಗಿಲಾನೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಚತುಮಾಸಪಚ್ಚಯಪವಾರಣಾ ಸಾದಿತಬ್ಬಾ ಅಞ್ಞತ್ರ ಪುನಪವಾರಣಾಯ ಅಞ್ಞತ್ರ ನಿಚ್ಚಪವಾರಣಾಯ। ತತೋ ಚೇ ಉತ್ತರಿ ಸಾದಿಯೇಯ್ಯ, ಪಾಚಿತ್ತಿಯ”ನ್ತಿ -

ಇಮಿನಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ (ಪಾಚಿ॰ ೩೦೬)। ಏತ್ಥ ಹಿ ಸಙ್ಘವಸೇನ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಪವಾರಣಾಯ ಪವಾರಿತಟ್ಠಾನೇ ಸಚೇ ತತ್ಥ ರತ್ತೀಹಿ ವಾ ಭೇಸಜ್ಜೇಹಿ ವಾ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಕತೋ ಹೋತಿ “ಏತ್ತಿಕಾಯೇವ ರತ್ತಿಯೋ, ಏತ್ತಕಾನಿ ವಾ ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬಾನೀ”ತಿ, ತತೋ ರತ್ತಿಪರಿಯನ್ತತೋ ವಾ ಭೇಸಜ್ಜಪರಿಯನ್ತತೋ ವಾ ಉತ್ತರಿ ನಭೇಸಜ್ಜಕರಣೀಯೇನ ವಾ ಭೇಸಜ್ಜಂ, ಅಞ್ಞಭೇಸಜ್ಜಕರಣೀಯೇನ ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಭೇಸಜ್ಜಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಅಗಿಲಾನೋ ಗಿಲಾನಸಞ್ಞೀಪಿ ಹುತ್ವಾ ಪಞ್ಚ ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತೋ ನಭೇಸಜ್ಜಕರಣೀಯೇನ ಭೇಸಜ್ಜಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ “ಮಹಾನಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ”ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಯೋ ಪನ ನಭೇಸಜ್ಜತ್ಥಾಯ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಿ, ಅಥ ಖೋ ಕೇವಲಂ ಅತ್ತನೋ ಭುಞ್ಜನತ್ಥಾಯ, ಸೋ ಸೂಪೋದನವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾಯೇವ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** “ಸುದ್ಧಾನಿ ಸಪ್ಪಿಆದೀನಿ ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತೋ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ನಾಪಜ್ಜತಿ , ಸೇಖಿಯೇಸು ಸೂಪೋದನವಿಞ್ಞತ್ತಿದುಕ್ಕಟಂ ಆಪಜ್ಜತೀ”ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೫೯)। **ಸೂಪೋದನವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಕಾರೇತಬ್ಬೋತಿ** “ನ ಸೂಪಂ ವಾ ಓದನಂ ವಾ ಅಗಿಲಾನೋ”ತಿಆದಿನಾ (ಪಾಚಿ॰ ೬೧೩) ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ, ದುಕ್ಕಟೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಇಮಿನಾತಿ** ಇಮಿನಾ ಪಣೀತಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ।

“ಸಪ್ಪಿಭತ್ತಂ ದೇಹೀ”ತಿ ವುತ್ತೇ ಕಿಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ “**ಸಪ್ಪಿಭತ್ತಂ ‘ದೇಹೀ’ತಿ ವುತ್ತೇ ಪನಾ**”ತಿಆದಿ। ಸೂಪೋದನವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ದುಕ್ಕಟಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಕಸ್ಮಾತಿ ಆಹ “**ಯಸ್ಮಾ**”ತಿಆದಿ। ಅಥ ಯಥಾ “ಪಣೀತಭೋಜನಾನೀ”ತಿ, ಏವಂ “ಸಪ್ಪಿಭತ್ತ”ನ್ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ಕಸ್ಮಾ ನ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಚೇ? ಅನೇಕನ್ತಿಕತ್ತಾ। ತಥಾ ಹಿ “ಪಣೀತಭೋಜನಾನೀ”ತಿ ವುತ್ತೇ “ಪಣೀತಸಂಸಟ್ಠಾನಿ ಭೋಜನಾನಿ ಪಣೀತಭೋಜನಾನೀ”ತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಏಕನ್ತತೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, “ಸಪ್ಪಿಭತ್ತ”ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಪನ “ಸಪ್ಪಿಮಯಂ ಭತ್ತಂ ಸಪ್ಪಿಭತ್ತ”ನ್ತಿಪಿ ವಿಞ್ಞಾಯಮಾನತ್ತಾ ‘ಸಪ್ಪಿಸಂಸಟ್ಠಂ ಭತ್ತಂ ಸಪ್ಪಿಭತ್ತ”ನ್ತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ನ ಏಕನ್ತತೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏಸ ನಯೋ “ನವನೀತಭತ್ತಂ ದೇಹೀ”ತಿಆದೀಸುಪಿ।

ಪುರಿಮನಯೇನೇವಾತಿ “ಭತ್ತಂ ದತ್ವಾ ಸಪ್ಪಿಂ ಕತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಾ”ತಿ ಪುರಿಮೇನೇವ ನಯೇನ। ಸಚೇ ಪನ “ಸಪ್ಪಿನಾ”ತಿ ವುತ್ತೇ ಕೇವಲಂ ಸೇಸೇಸು ನವನೀತಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರೇನ ದೇತಿ, ವಿಸಙ್ಕೇತಮೇವ ಹೋತಿ। **ಅನಾಪತ್ತೀತಿ** ವಿಸಙ್ಕೇತತ್ತಾ ಸಬ್ಬಾಹಿಯೇವ ಆಪತ್ತೀಹಿ ಅನಾಪತ್ತಿ। “ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ, ಅತ್ತನೋ ಪನ ಪಯೋಗೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತತ್ತಾ ನ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಕಪ್ಪಿಯಸಪ್ಪಿನಾತಿ**

ಕಪ್ಪಿಯಮಂಸಸಪ್ಪಿನಾ। ಏಸ ನಯೋ **ಅಕಪ್ಪಿಯಸಪ್ಪಿನಾತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ। ಕಪ್ಪಿಯಾಕಪ್ಪಿಯತಾ ಹಿ ಮಂಸಾನಂಯೇವ, ನ ಸಪ್ಪಿಆದೀನಂ। ಠಪೇತ್ವಾ ಏಕಂ ಮನುಸ್ಸವಸಾತೇಲಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಖೀರದಧಿಸಪ್ಪಿನವನೀತವಸಾತೇಲೇಸು ಅಕಪ್ಪಿಯಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ।

ಪರಿಭೋಗೇಪಿ ದುಕ್ಕಟಮೇವ ಇಧ ಅನಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸಚೇ ಅಸತಿ ಅಕಪ್ಪಿಯಸಪ್ಪಿಮ್ಹಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಅಕಪ್ಪಿಯನವನೀತಾದೀನಿ ದೇತಿ "ಸಪ್ಪಿಂ ಕತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಾ"ತಿ, ಅಕಪ್ಪಿಯಸಪ್ಪಿನಾವ ದಿನ್ನಂ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಚ "ಕಪ್ಪಿಯಸಪ್ಪಿನಾ ದೇಹೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಅಕಪ್ಪಿಯಸಪ್ಪಿನಾ ದೇತಿ, ವಿಸಙ್ಕೇತಂ, ಏವಂ "'ಅಕಪ್ಪಿಯಸಪ್ಪಿನಾ'ತಿ ವುತ್ತೇ ಕಪ್ಪಿಯಸಪ್ಪಿನಾ ದೇತೀ"ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಏಕಮೇಕಂ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ವುಚ್ಚಮಾನೇಪಿ ಅಯಮೇವತ್ಥೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ ಸಿಯಾ, ಸೋ ಚ ಸಙ್ಖೇಪೇನಪಿ ಸಕ್ಕಾ ವಿಞ್ಞಾತುನ್ತಿ ವಿತ್ಥಾರನಯಂ ಹಿತ್ವಾ ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - ಯೇನ ಯೇನ ವಿಞ್ಞತ್ತಿ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ವಾ ತಸ್ಸ ಮೂಲೇ ವಾ ಲದ್ಧೇ ತಂ ತಂ ಲದ್ಧಮೇವ ಹೋತಿ। ಸಚೇ ಪನ ಅಞ್ಞಂ ಪಾಳಿಯಾ ಆಗತಂ ವಾ ಅನಾಗತಂ ವಾ ದೇತಿ, ವಿಸಙ್ಕೇತನ್ತಿ। **ನಾನಾಟ್ಠಾನೇ ವಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಘರೇ ಸಪ್ಪಿಂ, ಇತರಸ್ಮಿಂ ನವನೀತನ್ತಿಆದಿನಾ ನಾನಾಟ್ಠಾನೇ ವಾ।

ಪಣೀತಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ದನ್ತಪೋನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಕಾಯೇನಾತಿ ಹತ್ಥಾದೀಸು ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಸರೀರಾವಯವೇನ, ಅನ್ತಮಸೋ ಪಾದಙ್ಗುಲಿಯಾಪಿ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಕಾಯೇನ ಗಣ್ಹಾತಿ ನಾಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ದಾನೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧೇನಾ**ತಿ ಪತ್ತಾದೀಸು ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಸರೀರಸಮ್ಬದ್ಧೇನ ಉಪಕರಣೇನ। ದಾನೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಕಟಚ್ಛುಆದೀಸು ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಉಪಕರಣೇನ ದಿನ್ನಂ ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧೇನ ದಿನ್ನಂಯೇವ ಹೋತಿ। **ಅಞ್ಞತರೇನಾ**ತಿ ಕಾಯೇನ ವಾ ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧೇನ ವಾ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೇನ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ **ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೇನಾ**ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೬೫) ಕಾಯತೋ ಚ ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧತೋ ಚ ಮೋಚೇತ್ವಾ ಹತ್ಥಪಾಸೇ ಠಿತಸ್ಸ ಕಾಯೇ ವಾ ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧೇ ವಾ ಪಾತಿಯಮಾನಞ್ಹಿ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೇನ ಪಯೋಗೇನ ದಿನ್ನಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಕಸ್ಸ। **ವುತ್ತವಿಪಲ್ಲಾಸವಸೇನಾ**ತಿ ವುತ್ತಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖವಸೇನ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯಂ ಕಾಯಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಾನಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ದಿಯ್ಯಮಾನೇ ಕಾಯೇನ ವಾ ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧೇನ ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಏತಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ನಾಮಾತಿ।

ಸಂಹಾರಿಮೇನಾತಿ ಥಾಮಮಜ್ಝಿಮೇನ ಪುರಿಸೇನ ಸಂಹಾರಿಮೇನ, ಇಮಿನಾ ಅಸಂಹಾರಿಮೇ ಫಲಕೇ ವಾ ಪಾಸಾಣೇ ವಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ನ ರುಹತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಧಾರೇತುಂ ಸಮತ್ಥೇನಾ**ತಿ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ ಯೋಗ್ಗೇನ, ಇಮಿನಾ ಸುಖುಮೇಸು ತಿನ್ತಿಣಿಕಾದಿಪಣ್ಣೇಸು ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ನ ರುಹತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅತತ್ಥಜಾತಕರುಕ್ಖಪಣ್ಣೇನಾ**ತಿ ಜಾತಟ್ಠಾನತೋ ಚುತೇನ ಪದುಮಿನಿಪಣ್ಣಾದಿನಾ, ಇಮಿನಾ ಪನ ಮಹನ್ತೇಪಿ ತತ್ಥಜಾತಕೇ ಪದುಮಿನಿಪಣ್ಣೇ ವಾ ಕಿಂಸುಕಪಣ್ಣಾದಿಮ್ಹಿ ವಾ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ನ ಹಿ ತಂ ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಯಥಾ ಚ ತತ್ಥಜಾತಕೇ, ಏವಂ ಖಾಣುಕೇ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಠಪಿತಮಞ್ಚಾದಿಮ್ಹಿಪಿ। ನನು ಪಟಿಬದ್ಧಪ್ಪಟಿಬದ್ಧೇನಾಪಿ ಪತ್ತಾಧಾರಾದಿನಾ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ರುಹತಿ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಕಾಯಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧೇಹಿಯೇವ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ಇಧ ವುತ್ತಂ, ನ ಪಟಿಬದ್ಧಪ್ಪಟಿಬದ್ಧೇನಾಪೀತಿ ಆಹ **"ಪಟಿಬದ್ಧಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಂ ನಾಮ ಇಧ ನತ್ಥೀ"**ತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಆಧಾರಕೇನ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಪ್ಪಟಿಬದ್ಧೇನ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ವಚನಮತ್ತಮೇವ। ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ತಂ ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಮೇವ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಅಕಲ್ಲಕೋತಿ ಗಿಲಾನೋ। **ಮುಖೇನ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀ**ತಿ ಸಹತ್ಥೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಮುಖೇನ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಅಭಿಹಟಭಾಜನತೋ ಪತಿತರಜಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ** ಅಭಿಹಟತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಹೋ।

ತಸ್ಮಿಂ ರತ್ವಾತಿ ತಾದಿಸೇ ಹತ್ಥಪಾಸೇ ರತ್ವಾ। **ಯನ್ತಿ** ಯಂ ಭಾರಂ। **ಮಜ್ಝಿಮೋ ಪುರಿಸೋತಿ** ಥಾಮಮಜ್ಝಿಮಪುರಿಸೋ। ವಿನಯೇ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ದುಕ್ಕಟಂ **ವಿನಯದುಕ್ಕಟಂ। ತಂ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ದತ್ವಾತಿ** ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ವಾ ಆಸನಸಾಲಂ ವಾ ಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಭಿಕ್ಖಂ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ದತ್ವಾ, ಇದಞ್ಚ ಪುಬ್ಬಾಭೋಗಸ್ಸ ಅನುರೂಪವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತಂ "ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಮತ್ತೇನ ತಂಸನ್ತಕಂ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ವಿನಾಪಿ ತಸ್ಸ ದಾನಾದಿಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

ಅಸ್ಸುಖೇಳಸಿಙ್ಘಾಣಿಕಾದೀಸೂತಿ ಏತ್ಥ **ಅಸ್ಸು** ನಾಮ ಅಕ್ಖಿಜಲಂ। **ಖೇಳೋ** ನಾಮ ಲಾಲಾ। **ಸಿಙ್ಘಾಣಿಕಾತಿ** ಅನ್ತೋಸೀಸತೋ ಪೂತಿಸೇಮ್ಹಭಾವಂ ಆಪನ್ನಂ ಮತ್ಥಲುಙ್ಗಂ ಗಲಿತ್ವಾ ತಾಲುಮತ್ಥಕವಿವರೇನ ಓತರಿತ್ವಾ ನಾಸಾಪುಟೇ ಪೂರೇತ್ವಾ ಠಿತಂ ವುಚ್ಚತಿ, **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಮುತ್ತಕರೀಸಸೇಮ್ಹದನ್ತಮಲಅಕ್ಖಿಗೂಥಕಣ್ಣಗೂಥಕಾನಂ, ಸರೀರೇ ಉಟ್ಠಿತಲೋಣಸ್ಸ ಚ ಗಹಣಂ। **ಠಾನತೋತಿ** ಅಕ್ಖಿಕೂಪಾದಿತೋ। ಅನ್ತರಾ ಚೇ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಕಿಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಉಗ್ಗಹಿತಕಂ ನಾಮ ಹೋತೀ"**ತಿ, ದುಟ್ಠು ಗಹಿತಕಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಫಲಿನನ್ತಿ** ಫಲವನ್ತಂ। **ತತ್ಥಜಾತಕಫಲಿನಿಸಾಖಾಯ ವಾತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖೇ ಜಾತಾಯ **ಫಲಿನಿಸಾಖಾಯ ವಾ। ದುರುಪಚಿಣ್ಣದುಕ್ಕಟ**ನ್ತಿ "ನ ಕತ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವಾರಿತಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ದುಟ್ಠು ಆಚಿಣ್ಣಂ ಚರಿತನ್ತಿ **ದುರುಪಚಿಣ್ಣಂ,** ತಸ್ಮಿಂ ದುಕ್ಕಟಂ ದುರುಪಚಿಣ್ಣದುಕ್ಕಟಞ್ಚ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಆಹರೀಯತೀತಿ **ಆಹಾರೋ,** ಅಜ್ಝೋಹರಿತಬ್ಬಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ, ಇಧ ಪನ ಚತ್ತಾರಿ ಕಾಲಿಕಾನಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾನೀತಿ ಆಹ **"ಯಂ ಕಿಞ್ಚೀ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ ಅರುಣುಗ್ಗಮನತೋ ಯಾವ ಠಿತಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಾ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬತೋ ಯಾವ ಕಾಲೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಯಾವಕಾಲಿಕಂ।** ಅರುಣುಗ್ಗಮನತೋ ಯಾವ ಯಾಮಾವಸಾನಾ ಪಿಪಾಸಾಯ ಸತಿ ಪಿಪಾಸಚ್ಛೇದನತ್ಥಂ ಪಾತಬ್ಬತೋ ಯಾಮೋ ಕಾಲೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಯಾಮಕಾಲಿಕಂ।** ಯಾವ ಸತ್ತಾಹಂ ನಿದಹಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬತೋ ಸತ್ತಾಹಂ ಕಾಲೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಂ।** ಯಾವಜೀವಮ್ಪಿ ಪರಿಹರಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬತೋ ಯಾವ ಜೀವಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಯಾವಜೀವಿಕಂ।** ತೇನಾಹ **"ತತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿ।

ವನಮೂಲಪತ್ತಪುಪ್ಫಫಲಾದೀತಿ ಏತ್ಥ ತಾವ **ಮೂಲಂ** ನಾಮ ಮೂಲಕಖಾರಕಚಚ್ಚುತಮ್ಬಕಾದೀನಂ ತೇಸು ತೇಸು ಜನಪದೇಸು ಪಕತಿಆಹಾರವಸೇನ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಖಾದನೀಯತ್ಥಞ್ಚೇವ ಭೋಜನೀಯತ್ಥಞ್ಚ ಫರಣಕಂ ಸೂಪೇಯ್ಯಪಣ್ಣಮೂಲಂ। **ಪತ್ತಂ** ನಾಮ ಮೂಲಕಖಾರಕಚಚ್ಚುತಮ್ಬಕಾದೀನಂ ತಾದಿಸಂಯೇವ ಪತ್ತಂ। **ಪುಪ್ಫಂ** ನಾಮ ಮೂಲಕಖಾರಕಾದೀನಂ ತಾದಿಸಂಯೇವ ಪುಪ್ಫಂ। **ಫಲಂ** ನಾಮ ಪನಸಲಬುಜಾದೀನಂ ತೇಸು ತೇಸು ಜನಪದೇಸು ಪಕತಿಆಹಾರವಸೇನ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಖಾದನೀಯತ್ಥಞ್ಚೇವ ಭೋಜನೀಯತ್ಥಞ್ಚ ಫರಣಕಂ ಫಲಂ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಕನ್ದಮೂಲಾದೀನಂ ಗಹಣಂ।

ಅಮ್ಬಪಾನನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೦೦) ಆಮೇಹಿ ವಾ ಪಕ್ಕೇಹಿ ವಾ ಅಮ್ಬೇಹಿ ಕತಪಾನಂ। ತತ್ಥ ಆಮೇಹಿ ಕರೋನ್ತೇನ ಅಮ್ಬತರುಣಾದೀನಿ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಉದಕೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಆತಪೇ ಆದಿಚ್ಚಪಾಕೇನ ಪಚಿತ್ವಾ ಪರಿಸ್ಸಾವೇತ್ವಾ ತದಹುಪಟಿಗ್ಗಹಿತೇಹಿ ಮಧುಸಕ್ಕರಕಪ್ಪೂರಾದೀಹಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಕತಂ ಪುರೇಭತ್ತಮೇವ ಕಪ್ಪತಿ। ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಕತಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಪನ ಪುರೇಭತ್ತಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ಪುರೇಭತ್ತಂ ಸಾಮಿಸಪರಿಭೋಗೇನಾಪಿ ವಟ್ಟತಿ, ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ನಿರಾಮಿಸಪರಿಭೋಗೇನ ಯಾವ ಅರುಣುಗ್ಗಮನಾ ವಟ್ಟತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬಪಾನೇಸು।

ತೇಸು ಪನ **ಜಮ್ಬುಪಾನ**ನ್ತಿ ಜಮ್ಬುಫಲೇಹಿ ಕತಪಾನಂ। **ಚೋಚಪಾನ**ನ್ತಿ ಅಟ್ಠಿಕೇಹಿ ಕದಲಿಫಲೇಹಿ ಕತಪಾನಂ। **ಮೋಚಪಾನ**ನ್ತಿ ಅನಟ್ಠಿಕೇಹಿ ಕದಲಿಫಲೇಹಿ ಕತಪಾನಂ। **ಮಧುಕಪಾನ**ನ್ತಿ ಮಧುಕಾನಂ ಜಾತಿರಸೇನ ಕತಪಾನಂ। ತಂ ಪನ ಉದಕಸಮ್ಭಿನ್ನಂ ವಟ್ಟತಿ, ಸುದ್ಧಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। **ಮುದ್ದಿಕಾಪಾನ**ನ್ತಿ ಮುದ್ದಿಕಾ ಉದಕೇ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಅಮ್ಬಪಾನಂ ವಿಯ ಕತಪಾನಂ । **ಸಾಲೂಕಪಾನ**ನ್ತಿ ರತ್ತುಪ್ಪಲನೀಲುಪ್ಪಲಾದೀನಂ ಸಾಲೂಕೇ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಕತಪಾನಂ। **ಫಾರುಸಕಪಾನ**ನ್ತಿ ಫಾರುಸಕೇಹಿ ಅಮ್ಬಪಾನಂ ವಿಯ ಕತಪಾನಂ। ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ವೇತ್ತಪಾನಾದೀನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಏತಾನಿ ಚ ಪನ ಸಬ್ಬಾನಿ ಪಾನಾನಿ ಅಗ್ಗಿಪಾಕಾನಿ ನ ವಟ್ಟನ್ತಿ। ತೇನಾಹ

“ಸೀತೋದಕೇನಾ”ತಿಆದಿ। **ಅವಸೇಸೇಸುಪಿ ಅನುಞ್ಞಾತಫಲಪತ್ತಪುಪ್ಫರಸೇಸೂತಿ** ಧಞ್ಞಫಲಪಕ್ಕಸಾಕಮಧುಕಪುಪ್ಫರಸತೋ ಅವಸೇಸೇಸು “ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಬ್ಬಂ ಫಲರಸಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಧಞ್ಞಫಲರಸ”ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಮಹಾವ॰ ೩೦೦) ಅನುಞ್ಞಾತಕೇಸು ಫಲಪತ್ತಪುಪ್ಫರಸೇಸುಪಿ।

ಖಾದನೀಯತ್ಥನ್ತಿ ಖಾದನೀಯೇನ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಂ। **ನೇವ ಫರತೀತಿ** ನ ನಿಪ್ಫಾದೇತಿ। **ಅನಾಹಾರೇಪಿ ಉದಕೇ ಆಹಾರಸಞ್ಞಾಯಾತಿ** “ಆಹಾರಂ ಆಹರೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಪದಸ್ಸ ಪದಭಾಜನೇ (ಪಾಚಿ॰ ೨೬೫) ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಸಮ್ಮಾ ಅಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ “ಆಹರೀಯತೀತಿ ಆಹಾರೋ”ತಿ ಅನಾಹಾರೇಪಿ ಉದಕೇ ಆಹಾರಸಞ್ಞಾಯ **ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಯನ್ತಾನಂ। ದನ್ತಪೋನೇ ಚ “ಮುಖದ್ವಾರಂ ಆಹಟಂ ಇದ”ನ್ತಿ ಸಞ್ಞಾಯಾತಿ** ಮುಖದ್ವಾರಂ ಅನಾಹಟಮ್ಪಿ ದನ್ತಪೋನಂ “ಮುಖದ್ವಾರಂ ಆಹಟಂ ಇದಂ ದನ್ತಪೋನ”ನ್ತಿ ವಿಪಲ್ಲತ್ಥಸಞ್ಞಾಯ **ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಯನ್ತಾನಂ। ಯಥಾಸುಖಂ ಪಾತು**ನ್ತಿ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ವಾ ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ವಾ ಯಥಾಕಾಮಂ ಪಾತುಂ। **ದನ್ತಪೋನಪರಿಭೋಗೇನಾತಿ** ದನ್ತಕಟ್ಠಪರಿಭೋಗೇನ, ದನ್ತಧೋವನಾದಿನಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ಇಮಿನಾ ತಸ್ಸ ಪನ ರಸಂ ಗಿಲಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಚತ್ತಾರಿ ಮಹಾವಿಕಟಾನೀತಿ ಗೂಥಂ, ಮುತ್ತಂ, ಛಾರಿಕಾ, ಮತ್ತಿಕಾ (ಮಹಾವ॰ ೨೬೮) ಚ “ಆಸಯಾದಿವಸೇನ ವಿರೂಪಾನಿ ಜಾತಾನೀ”ತಿ ಕತ್ವಾ **ವಿಕಟಾನೀತಿ** ವಾ ಅಪಕತಿಭೋಜನತ್ತಾ **ವಿಕಟಾನಿ** “ವಿರೂಪಾನಿ ಜಾತಾನೀ”ತಿ ವಾ ಅತ್ಥೋ। **ಸತಿ ಪಚ್ಚಯೇತಿ** ಕಾರಣೇ ಸತಿ, ಸಪ್ಪದಟ್ಠೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧೂಮಾದಿಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಾಭಾವೋತಿ** ಧೂಮಪುಪ್ಫಗನ್ಧದನ್ತಖಯಾದಿಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಾಭಾವೋ।

ದನ್ತಪೋನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಭೋಜನವಗ್ಗೋ ಚತುತ್ಥೋ।

೫. ಅಚೇಲಕವಗ್ಗೋ

೧. ಅಚೇಲಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅಚೇಲಕಸ್ಸಾತಿ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ನಗ್ಗಸ್ಸ। **ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸಾತಿ** ಠಪೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಞ್ಚ ಸಾಮಣೇರಞ್ಚ ಅವಸೇಸಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ। **ಪರಿಬ್ಬಾಜಿಕಾಯಾತಿ** ಠಪೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಂ, ಸಿಕ್ಖಮಾನಂ, ಸಾಮಣೇರಿಞ್ಚ ಅವಸೇಸಾಯ ಯಾಯ ಕಾಯಚಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಸಮಾಪನ್ನಾಯ। ಏತೇ ಚ ಸಬ್ಬೇ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತೇನಾಹ “**ಏತೇಸಂ ಅಚೇಲಕಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾನ**”ನ್ತಿ।

ತೇಸನ್ತಿ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾನಂ। **ಭಾಜನಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾತಿ** ಆಮಿಸಭರಿತಂ ಭಾಜನಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ। **ಬಾಹಿರಾಲೇಪ**ನ್ತಿ ತೇಲಾದಿಂ।

ಅಚೇಲಕಾದಯೋ ಯಸ್ಮಾ, ತಿತ್ಥಿಯಾವ ಮತಾ ಇಧ।
ತಸ್ಮಾ ತಿತ್ಥಿಯನಾಮೇನ, ತಿಕಚ್ಛೇದೋ ಕತೋ ತಯೋ॥

ಅತಿತ್ಥಿಯಸ್ಸ ನಗ್ಗಸ್ಸ, ತಥಾ ತಿತ್ಥಿಯಲಿಙ್ಗಿನೋ।
ಗಹಟ್ಠಸ್ಸಾಪಿ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ, ಕಪ್ಪತೀತಿ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ॥

ಅತಿತ್ಥಿಯಸ್ಸ ಚಿತ್ತೇನ, ತಿತ್ಥಿಯಸ್ಸ ಚ ಲಿಙ್ಗಿನೋ।
ಸೋತಾಪನ್ನಾದಿನೋ ದಾತುಂ, ಕಪ್ಪತೀತೀಧ ನೋ ಮತಿ॥

ಅಚೇಲಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಉಯ್ಯೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾತಿ ಏತ್ಥ ನಗರಮ್ಪಿ ಗಾಮಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಗಹಿತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಪವಿಸಿಸ್ಸಾಮಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಗಹೇತ್ವಾ "ಗನ್ತ್ವಾ"ತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ, ಅಸಮನ್ನಾಹಾರೋ ವಾ ತಸ್ಸಾ ಇತ್ಥಿಯಾ ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಸನ್ನಿಹಿತಭಾವಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ವಾ "ಏಹಾವುಸೋ, ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಭಿಕ್ಖುಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗನ್ತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಆಮಿಸ**ನ್ತಿ ಯಾಗುಆದಿಕಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಆಮಿಸಂ। **ಉಯ್ಯೋಜೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಕೀಳಾನುರೂಪಂ ಇತ್ಥಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಉಯ್ಯೋಜೇಯ್ಯ ಪಹಿಣೇಯ್ಯ। ತೇನಾಹ "**ಮಾತುಗಾಮೇನ ಸದ್ಧಿ**"ನ್ತಿಆದಿ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ವುತ್ತಾವಸೇಸಂ ಕಾಯವಚೀದ್ವಾರವೀತಿಕ್ಕಮಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। "**ಗಚ್ಛಾ**"**ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ**ತಿ "ಗಚ್ಛಾವುಸೋ, ನ ಮೇ ತಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಕಥಾ ವಾ ನಿಸಜ್ಜಾ ವಾ ಫಾಸು ಹೋತಿ, ಏಕಕಸ್ಸ ಮೇ ಕಥಾ ವಾ ನಿಸಜ್ಜಾ ವಾ ಫಾಸು ಹೋತೀ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೨೭೫) ವತ್ವಾ। **ಏತಂ ಅನಾಚಾರಮೇವಾ**ತಿ ಏತಂ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಹಸನಾದಿಅನಾಚಾರಮೇವ। **ನ ಅಞ್ಞಂ ಪತಿರೂಪಂ ಕಾರಣ**ನ್ತಿ ಠಪೇತ್ವಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಅನಾಚಾರಂ ಉಭಿನ್ನಂ ಏಕತೋ ನ ಯಾಪನಾದಿಂ ಅಞ್ಞಂ ಪತಿರೂಪಕಾರಣಂ ಪಚ್ಚಯಂ ಕರಿತ್ವಾ ನ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಉಯ್ಯೋಜಕಸ್ಸ। **ಸೋ**ತಿ ಯೋ ಉಯ್ಯೋಜಿತೋ, ಸೋ।

ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇತಿ ಸಾಮಣೇರೇ। ಸೋವ ಇಧ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ವದನ್ತಿ। **ಉಭಿನ್ನಮ್ಪೀ**ತಿ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾತಿ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ। **ಕಲಿಸಾಸನಾರೋಪನೇ**ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೭೭) **ಕಲೀ**ತಿ ಕೋಧೋ, ತಸ್ಸ ಸಾಸನಂ ಆಣಂ **ಕಲಿಸಾಸನಂ** , ತಸ್ಸಾರೋಪನೇತಿ ಅತ್ಥೋ, "ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಇಮಿನಾಪಿ ಉಬ್ಬಾಳ್ಹೋ ಪಕ್ಕಮೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಕೋಧವಸೇನ ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ದೋಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ "ಪಸ್ಸಥ ಭೋ ಇಮಸ್ಸ ಠಾನಂ ನಿಸಜ್ಜಂ ಆಲೋಕಿತಂ ವಿಲೋಕಿತಂ, ಖಾಣು ವಿಯ ತಿಟ್ಠತಿ, ಸುನಖೋ ವಿಯ ನಿಸೀದತಿ, ಮಕ್ಕಟೋ ವಿಯ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ವಿಲೋಕೇತೀ"ತಿ ಏವಂ ಅಮನಾಪವಚನಸ್ಸ ಭಣನೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸುದ್ಧಚಿತ್ತೇನ ಪನೇವಂ ಭಣನೇ ದೋಸೋ ನತ್ಥಿ। **ಏವಮಾದೀಹೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ "ಮಹಗ್ಘಂ ಭಣ್ಡಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಲೋಭಧಮ್ಮಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸ್ಸತೀ"ತಿ ಉಯ್ಯೋಜೇತಿ, "ಮಾತುಗಾಮಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಅನಭಿರತಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸ್ಸತೀ"ತಿ ಉಯ್ಯೋಜೇತಿ, "ಗಿಲಾನಸ್ಸ ವಾ ಓಹಿಯ್ಯಕಸ್ಸ ವಾ ವಿಹಾರಪಾಲಸ್ಸ ವಾ ಯಾಗುಂ ವಾ ಭತ್ತಂ ವಾ ಖಾದನೀಯಂ ವಾ ನೀಹರಾ"ತಿ ಉಯ್ಯೋಜೇತಿ, "ನ ಅನಾಚಾರಂ ಆಚರಿತುಕಾಮೋ ಸತಿ ಕರಣೀಯೇ ಉಯ್ಯೋಜೇತೀ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೨೭೮) ಏತೇಸಂ ಗಹಣಂ।

ಉಯ್ಯೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಸಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

"**ಸಭೋಜನೇ**"ತಿ ಬಾಹಿರತ್ಥಸಮಾಸೋಯಂ, ಉಭಸದ್ದೇ ಉಕಾರಸ್ಸ ಚ ಲೋಪೋತಿ ಆಹ "**ಸಹ ಉಭೋಹಿ ಜನೇಹೀ**"ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಉಭೋಹಿ ಜನೇಹೀ**ತಿ ಜಾಯಾ ಚ ಪತಿ ಚಾತಿ ಉಭೋಹಿ ಜನೇಹಿ। ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವಾ **ಭೋಜನಂ,** ಇತ್ಥೀ ಚ ಪುರಿಸೋ ಚ, ತೇನ ಸಹ ವತ್ತತೀತಿ **ಸಭೋಜನ**ನ್ತಿ ಆಹ "**ಅಥ ವಾ**"ತಿಆದಿ। **ರಾಗಪರಿಯುಟ್ಠಿತಸ್ಸಾ**ತಿ ಮೇಥುನಾಧಿಪ್ಪಾಯಸ್ಸ। **ಸಯನಿಘರ**ನ್ತಿ ಸಯನೀಯಘರಂ, ವಾಸಗೇಹನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಹಲ್ಲಕಸ್ಸಾ**ತಿ ಮಹಲ್ಲಕಸ್ಸ ಸಯನಿಘರಸ್ಸ। **ಪಿಟ್ಠಸಙ್ಘಾಟತೋ**ತಿ ದ್ವಾರಬಾಹತೋ **ಖುದ್ದಕಸ್ಸ ವಾ**ತಿ ಯಥಾ ತಥಾ ವಾ ಕತಸ್ಸ ಖುದ್ದಕಸ್ಸ ಸಯನಿಘರಸ್ಸ। **ವೇಮಜ್ಝಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ನಿಸೀದೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಪಿಟ್ಠಿವಂಸಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ನಿಸೀದೇಯ್ಯ। ಖುದ್ದಕಂ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೨೮೦) ನಾಮ ಸಯನಿಘರಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪಞ್ಚಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಚ ಮಜ್ಝಿಮಟ್ಠಾನಂ ಪಿಟ್ಠಸಙ್ಘಾಟತೋ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣಮೇವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಾದಿಸೇ ಸಯನಿಘರೇ ಪಿಟ್ಠಸಙ್ಘಾಟತೋ ಹತ್ಥಪಾಸಂ ವಿಜಹಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಪಿಟ್ಠಿವಂಸಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ಏವಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಚ ವೇಮಜ್ಝಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ ಪಾಳಿಯಂ ‘‘ಪಿಟ್ಠಿವಂಸಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ನಿಸೀದತೀ’’ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೨೮೧)। **ಸಚಿತ್ತಕಞ್ಚೇತ್ಥ** ಅನುಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಸೀದನಚಿತ್ತೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಸಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪-೫. ರಹೋಪಟಿಚ್ಛನ್ನರಹೋನಿಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಚತುತ್ಥಪಞ್ಚಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಅನಿಯತದ್ವಯೇ ವುತ್ತಮೇವಾತಿ ಆಹ ‘‘**ಸೇಸೋ ಕಥಾನಯೋ ಅನಿಯತದ್ವಯೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ**’’ತಿ।

ರಹೋಪಟಿಚ್ಛನ್ನರಹೋನಿಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಚಾರಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅನ್ತೋಉಪಚಾರಸೀಮಾಯ ದಸ್ಸನೂಪಚಾರೇ ಭಿಕ್ಖುಂ ದಿಸ್ವಾತಿ ಯತ್ಥ ಠಿತಸ್ಸ ಕುಲಾನಿ ಪಯಿರುಪಾಸನಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಅನ್ತೋಉಪಚಾರಸೀಮಾಯ ದಸ್ಸನೂಪಚಾರೇ ಭಿಕ್ಖುಂ ಪಸ್ಸೇ ವಾ ಅಭಿಮುಖೇ ವಾ ದಿಸ್ವಾ। **ಪಕತಿವಚನೇನಾ**ತಿ ಯಂ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥಬ್ಭನ್ತರೇ ಠಿತೇನ ಸೋತುಂ ಸಕ್ಕಾ, ತಾದಿಸೇನ ವಚನೇನ, ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಆರೋಚನಕಿಚ್ಚಂ ಪನ ನತ್ಥಿ। ಯೋ ಹಿ ಏವಂ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬೋ, ಸೋ ಅಸನ್ತೋಯೇವ। ತೇನಾಹ ‘‘**ತಾದಿಸ**’’ನ್ತಿಆದಿ। **ಅನಾಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ**ತಿ ಅನಾರೋಚೇತ್ವಾ।

ಅನ್ತರಾರಾಮಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯತಿತ್ಥಿಯಸೇಯ್ಯಪಟಿಕ್ಕಮನಭತ್ತಿಯಘರಾನೀತಿ ಏತ್ಥ **ಅನ್ತರಾರಾಮ**ನ್ತಿ ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ವಿಹಾರೋ। **ಪಟಿಕ್ಕಮನ**ನ್ತಿ ಆಸನಸಾಲಾ। **ಭತ್ತಿಯಘರ**ನ್ತಿ ನಿಮನ್ತಿತಘರಂ ವಾ ಸಲಾಕಭತ್ತಾದಿದಾಯಕಾನಂ ವಾ ಘರಂ। **ಆಪದಾಸೂ**ತಿ ಜೀವಿತಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತರಾಯೇಸು। **ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕುಲೇಸು ಚಾರಿತ್ತಾಪಜ್ಜನಂ **ಕಿರಿಯಂ,** ಅನಾಪುಚ್ಛನಂ **ಅಕಿರಿಯ**ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಚಾರಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಮಹಾನಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸಬ್ಬಞ್ಚೇತಂ ವತ್ಥುವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ‘‘ಅಗಿಲಾನೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಚತುಮಾಸಪಚ್ಚಯಪವಾರಣಾ ಸಾದಿತಬ್ಬಾ ಅಞ್ಞತ್ರ ಪುನಪವಾರಣಾಯ ಅಞ್ಞತ್ರ ನಿಚ್ಚಪವಾರಣಾಯಾ’’ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೩೦೬) ಏತಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದನಿದಾನಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ವತ್ಥುನೋ ವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಹಿ ಮಹಾನಾಮೇನ ಸಕ್ಕೇನ ‘‘ಇಚ್ಛಾಮಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘಂ ಚತುಮಾಸಂ ಭೇಸಜ್ಜೇನ ಪವಾರೇತು’’ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಪಾಚಿ॰ ೩೦೩) ಉಸ್ಸನ್ನುಸ್ಸನ್ನೇನ ಚ ಭೇಸಜ್ಜೇನ ಚತುಮಾಸಂ ಪುನ ನಿಚ್ಚಂ ಪವಾರಣಾ ಕತಾ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವತಾ ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಏವಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಞ್ಞತ್ರ ಪುನಪವಾರಣಾಯಾ**ತಿ ಯದಿ ಪುನಪವಾರಣಾ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ। **ಅಞ್ಞತ್ರ ನಿಚ್ಚಪವಾರಣಾಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಯದಿ ಪನ ತಾಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಸಾದಿತಬ್ಬಾವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇನಾಹ ‘‘**ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ**’’ತಿಆದಿ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಿಸ್ಸಂ ಪವಾರಣಾಯಂ। **ಭೇಸಜ್ಜೇಹಿ ವಾ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಕತೋ ಹೋತೀ**ತಿ ‘‘ಸಪ್ಪಿ ತೇಲ’’ನ್ತಿ ಏವಮಾದಿನಾ ನಾಮವಸೇನ ವಾ ‘‘ಪತ್ಥೇನ ನಾಳಿಯಾ ಆಳ್ಹಕೇನಾ’’ತಿಆದಿನಾ ಪರಿಮಾಣವಸೇನ ವಾ ‘‘ಏತ್ತಕಾನಿ ವಾ ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬಾನೀ’’ತಿ ಭೇಸಜ್ಜೇಹಿ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಕತೋ ಹೋತಿ। **ನಭೇಸಜ್ಜಕರಣೀಯೇ**ತಿ ಮಿಸ್ಸಕಭತ್ತೇನಾಪಿ ಚೇ ಯಾಪೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ನಭೇಸಜ್ಜಕರಣೀಯಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ಅಞ್ಞಂ ಭೇಸಜ್ಜ**ನ್ತಿ ಸಪ್ಪಿನಾ ಪವಾರಿತೋ ತೇಲಂ, ಆಳ್ಹಕೇನ ಪವಾರಿತೋ ದೋಣಂ।

ಯಥಾಭೂತಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾತಿ “ಇಮೇಹಿ ತಯಾ ಭೇಸಜ್ಜೇಹಿ ಪವಾರಿತಮ್ಹಾ, ಅಮ್ಹಾಕಞ್ಚ ಇಮಿನಾ ಚ ಇಮಿನಾ ಚ ಭೇಸಜ್ಜೇನ ಅತ್ಥೋ, ಯಾಸು ತಯಾ ರತ್ತೀಸು ಪವಾರಿತಮ್ಹಾ, ತಾ ರತ್ತಿಯೋ ವೀತಿವತ್ತಾ, ಅಮ್ಹಾಕಞ್ಚ ಭೇಸಜ್ಜೇನ ಅತ್ಥೋ”ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ। ಏವಞ್ಚ ವಿಞ್ಞಾಪೇತುಂ ಗಿಲಾನೋವ ಲಭತಿ, ನ ಇತರೋ।

ಮಹಾನಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಉಯ್ಯುತ್ತಸೇನಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಚತುರಙ್ಗಿನಿನ್ತಿ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸರಥಪತ್ತೀತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ **ಚತುರಙ್ಗಿನೀ,** ತಂ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಂ। “ದ್ವಾದಸಪುರಿಸೋ ಹತ್ಥೀ, ತಿಪುರಿಸೋ ಅಸ್ಸೋ, ಚತುಪುರಿಸೋ ರಥೋ, ಚತ್ತಾರೋ ಪುರಿಸಾ ಸರಹತ್ಥಾ ಪತ್ತೀ”ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೩೧೪) ಅಯಂ ಪಚ್ಛಿಮಕೋಟಿಯಾ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಾ **ಸೇನಾ** ನಾಮ, ಈದಿಸಂ ಸೇನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಂ ಪನ ವಿಜಹಿತ್ವಾತಿ** ಕೇನಚಿ ಅನ್ತರಿತಾ ವಾ ನಿನ್ನಂ ಓರುಳ್ಹಾ ವಾ ನ ದಿಸ್ಸತಿ, ಇಧ ಠತ್ವಾನ ಸಕ್ಕಾ ದಟ್ಠುನ್ತಿ ತಂ ದಸ್ಸನೂಪಚಾರಂ ವಿಜಹಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ।

ಸೇನಾದಸ್ಸನವತ್ಥುಸ್ಮಿನ್ತಿ ಸೇನಂ ದಸ್ಸನಾಯ ಗಮನವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ಹತ್ಥಿಆದೀಸು ಏಕಮೇಕನ್ತಿ** ಹತ್ಥಿಆದೀಸು ಚತೂಸು ಅಙ್ಗೇಸು ಏಕಮೇಕಂ, ಅನ್ತಮಸೋ ಏಕಪುರಿಸಾರುಳ್ಹಹತ್ಥಿಮ್ಪಿ ಏಕಮ್ಪಿ ಸರಹತ್ಥಂ ಪುರಿಸನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನುಯ್ಯುತ್ತಾ** ನಾಮ ರಾಜಾ ಉಯ್ಯಾನಂ ವಾ ನದಿಂ ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ಏವಂ ಅನುಯ್ಯುತ್ತಾ ಹೋತಿ। **ತಥಾರೂಪಪ್ಪಚ್ಚಯೇತಿ** “ಮಾತುಲೋ ಸೇನಾಯ ಗಿಲಾನೋ ಹೋತೀ”ತಿಆದಿಕೇ (ಪಾಚಿ॰ ೩೧೧) ಅನುರೂಪಕಾರಣೇ ಸತಿ। **ಆಪದಾಸೂತಿ** ಜೀವಿತಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತರಾಯೇಸು “ಏತ್ಥ ಗತೋ ಮುಚ್ಚಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಗಚ್ಛತೋ ಅನಾಪತ್ತಿ।

ಉಯ್ಯುತ್ತಸೇನಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಸೇನಾವಾಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪಟಿಸೇನಾರುದ್ಧಾಯಾತಿ ಯಥಾ ಸಞ್ಚಾರೋ ಛಿಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ಪಟಿಸೇನಾಯ ರುದ್ಧಾಯ ಸೇನಾಯ। **ಕೇನಚಿ ಪಲಿಬುದ್ಧಸ್ಸಾತಿ** ವೇರಿಕೇನ ವಾ ಇಸ್ಸರೇನ ವಾ ಕೇನಚಿ ರುದ್ಧಸ್ಸ।

ಸೇನಾವಾಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಉಯ್ಯೋಧಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸಮ್ಪಹಾರಟ್ಠಾನಸ್ಸಾತಿ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಾ। **ಬಲಸ್ಸ ಅಗ್ಗಂ ಜಾನನ್ತೀತಿ** “ಏತ್ತಕಾ ಹತ್ಥೀ, ಏತ್ತಕಾ ಅಸ್ಸಾ, ಏತ್ತಕಾ ರಥಾ, ಏತ್ತಕಾ ಪತ್ತೀ”ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೩೨೪) ಬಲಸ್ಸ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಜಾನನ್ತಿ। “ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಹಾರಗ್ಗೇನಾ”ತಿಆದೀಸು (ಚೂಳವ॰ ೩೧೮) ವಿಯ ಕೋಟ್ಠಾಸತ್ಥೋ ಹೇತ್ಥ **ಅಗ್ಗಸದ್ದೋ।** ತೇನಾಹ **“ಬಲಗಣನಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ”**ತಿ। **ಸೇನಾಯ ವಿಯೂಹನ್ತಿ** “ಇತೋ ಹತ್ಥೀ ಹೋನ್ತು, ಇತೋ ಅಸ್ಸಾ ಹೋನ್ತು, ಇತೋ ರಥಾ ಹೋನ್ತು, ಇತೋ ಪತ್ತೀ ಹೋನ್ತೂ”ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೩೨೪) ಸೇನಾಯ ಠಪನಂ, ರಾಸಿಂ ಕತ್ವಾ ಠಪನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **“ಸೇನಾಸನ್ನಿವೇಸಸ್ಸೇತಂ ನಾಮ”**ನ್ತಿ। **ದ್ವಾದಸಪುರಿಸೋ ಹತ್ಥೀತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಆರೋಹಕಾ, ಏಕೇಕಪಾದರಕ್ಖಕಾ ದ್ವೇ ದ್ವೇತಿ ಏವಂ ದ್ವಾದಸಪುರಿಸೋ ಹತ್ಥೀ। **ತಿಪುರಿಸೋ ಅಸ್ಸೋತಿ** ಏಕೋ ಆರೋಹಕೋ, ದ್ವೇ ಪಾದರಕ್ಖಕಾತಿ ಏವಂ ತಿಪುರಿಸೋ ಅಸ್ಸೋ। **ಚತುಪುರಿಸೋ ರಥೋತಿ** ಏಕೋ ಸಾರಥಿ, ಏಕೋ ಯೋಧೋ, ದ್ವೇ ಆಣಿರಕ್ಖಕಾತಿ ಏವಂ ಚತುಪುರಿಸೋ ರಥೋತಿ।

ಉಯ್ಯೋಧಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅಚೇಲಕವಗ್ಗೋ ಪಞ್ಚಮೋ।

೬. ಸುರಾಪಾನವಗ್ಗೋ

೧. ಸುರಾಪಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪಿಟ್ಠಾದೀಹಿ ಕತಂ ಮಜ್ಜಂ ಸುರಾತಿ ಪಿಟ್ಠಪೂವಓದನಕಿಣ್ಣಸಮ್ಭಾರೇಹಿ ಕತಂ ಮಜ್ಜಂ ಸುರಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಪಿಟ್ಠಸುರಾ, ಪೂವಸುರಾ, ಓದನಸುರಾ, ಕಿಣ್ಣಪಕ್ಖಿತ್ತಾ, ಸಮ್ಭಾರಸಂಯುತ್ತಾತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೩೨೮) ಇಮಾನಿ ಪಞ್ಚ ಸುರಾ ನಾಮಾತಿ। ತತ್ಥ ಪಿಟ್ಠಂ ಭಾಜನೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಜ್ಜಂ ಉದಕಂ ದತ್ವಾ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಕತಾ **ಪಿಟ್ಠಸುರಾ** (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೩೨೬-೩೨೮)। ಏವಂ ಸೇಸಾಸುಪಿ। **ಕಿಣ್ಣಾತಿ** ಪನ ತಸ್ಸಾ ಸುರಾಯ ಬೀಜಂ ವುಚ್ಚತಿ। ಯೇ "ಸುರಾಮೋದಕಾ"ತಿಪಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕತಾ **ಕಿಣ್ಣಪಕ್ಖಿತ್ತಾ**। ಹರೀತಕಿಸಾಸಪಾದಿನಾನಾಸಮ್ಭಾರೇಹಿ ಸಂಯೋಜಿತಾ **ಸಮ್ಭಾರಸಂಯುತ್ತಾ**।

ಪುಪ್ಫಾದೀಹಿ ಕತೋ ಆಸವೋ ಮೇರಯನ್ತಿ ಪುಪ್ಫಫಲಮಧುಗುಳಸಮ್ಭಾರೇಹಿ ಕತೋ ಚಿರಪರಿವಾಸಿತೋ ಮೇರಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಪುಪ್ಫಾಸವೋ, ಫಲಾಸವೋ, ಮಧ್ವಾಸವೋ, ಗುಳಾಸವೋ, ಸಮ್ಭಾರಸಂಯುತ್ತೋತಿ ಪಞ್ಚಮೇರಯಂ ನಾಮಾತಿ। ತತ್ಥ ಮಧುಕತಾಲನಾಳಿಕೇರಾದಿ ಪುಪ್ಫರಸೋ ಚಿರಪರಿವಾಸಿತೋ **ಪುಪ್ಫಾಸವೋ**। ಪನಸಾದಿಫಲರಸೋ **ಫಲಾಸವೋ**। ಮುದ್ದಿಕಾರಸೋ **ಮಧ್ವಾಸವೋ**। **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ ಪನ** "ಫಲಾಸವೋ ನಾಮ ಮುದ್ದಿಕಾಫಲಾದೀನಿ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ರಸೇನ ಕತೋ। ಮಧ್ವಾಸವೋ ನಾಮ ಮುದ್ದಿಕಾನಂ ಜಾತಿರಸೇನ ಕತೋ, ಮಕ್ಖಿಕಾಮಧುನಾಪಿ ಕರೀಯತೀತಿ ವದನ್ತೀ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೨೮) ವುತ್ತಂ। ಉಚ್ಛುರಸೋ **ಗುಳಾಸವೋ**। ಹರೀತಕಾಮಲಕಕಟುಕಭಣ್ಡಾದಿನಾನಾಸಮ್ಭಾರಾನಂ ರಸೋ ಚಿರಪರಿವಾಸಿತೋ **ಸಮ್ಭಾರಸಂಯುತ್ತೋ**। ಏತ್ಥ ಚ ಸುರಾಯ, ಮೇರಯಸ್ಸ ಚ ಸಮಾನೇಪಿ ಸಮ್ಭಾರಸಂಯೋಗೇ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಕತಾ **ಸುರಾ,** ಚಿರಪರಿವಾಸಿತಮತ್ತೇನ **ಮೇರಯ**ನ್ತಿ ಏವಮಿಮೇಸಂ ನಾನಾಕರಣಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಬೀಜತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ** ಸಮ್ಭಾರೇ ಪಟಿಯಾದೇತ್ವಾ ಚಾಟಿಯಂ ಪಕ್ಖಿತ್ತಕಾಲತೋ ಚೇವ ತಾಲನಾಳಿಕೇರಾದೀನಂ ಪುಪ್ಫರಸಸ್ಸ ಅಭಿನವಕಾಲತೋ ಚ ಪಟ್ಠಾಯ।

ಲೋಣಸೋವೀರಕಂ ವಾ ಸುತ್ತಂ ವಾತಿ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಅನೇಕೇಹಿ ಭೇಸಜ್ಜೇಹಿ ಅಭಿಸಙ್ಖತಾ ಆಸವವಿಸೇಸಾ। **ವಾಸಗ್ಗಾಹಾಪನತ್ಥ**ನ್ತಿ ಸುಗನ್ಧಭಾವಗಾಹಾಪನತ್ಥಂ। ವತ್ಥುಂ ಅಜಾನನತಾಯ ಚೇತ್ಥ **ಅಚಿತ್ತಕತಾ** ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಕುಸಲೇನೇವ ಪಾತಬ್ಬತಾಯ **ಲೋಕವಜ್ಜಂ**। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾಯ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಸುರಾಪಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಅಙ್ಗುಲಿಪತೋದಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಹಸಾಧಿಪ್ಪಾಯಸ್ಸಾತಿ ಖಿಡ್ಡಾಧಿಪ್ಪಾಯಸ್ಸ, ಇಮಿನಾ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಾಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ಭಿಕ್ಖುನಿಮ್ಪಿ ಹಸಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಫುಸತೋ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ। ತಥಾ ಭಿಕ್ಖುಮ್ಪಿ ಫುಸನ್ತಿಯಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾತಿ ಆಹ **"ಇಧ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೀಪಿ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖು ಚ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಏವಾ"**ತಿ। **ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಾದೀಸು ಸಬ್ಬತ್ಥಾತಿ** "ಕಾಯೇನ ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧೇ, ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧೇನ ಕಾಯೇ, ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧೇನ ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧೇ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೇನ ಕಾಯೇ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೇನ ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧೇ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೇನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೇ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೩೩೨) ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಸತಿ ಕರಣೀಯೇ ಆಮಸತೋತಿ** ಸತಿ ಕರಣೀಯೇ ಪುರಿಸಂ ಆಮಸತೋ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಇತ್ಥಿಂ ಪನ ಸತಿ ಕರಣೀಯೇಪಿ ಆಮಸಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ।

ಅಙ್ಗುಲಿಪತೋದಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಹಸಧಮ್ಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಉಪರಿಗೋಪ್ಫಕೇತಿ ಗೋಪ್ಫಕಾನಂ ಉಪರಿಭಾಗಪ್ಪಮಾಣೇ। **ಹಸಾಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ** ಕೀಳಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಯೇನ ಯೇನ ಅಙ್ಗೇನಾತಿ** ಹತ್ಥಪಾದಾದೀಸು ಯೇನ ಯೇನ ಅಙ್ಗೇನ। **ತಥಾ ನಾವಾಯ ಕೀಳತೋತಿ** ಫಿಯಾರಿತ್ತಾದೀಹಿ ನಾವಂ ಪಾಜೇನ್ತಸ್ಸ ವಾ ತೀರೇ ಉಸ್ಸಾರೇನ್ತಸ್ಸ ವಾ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಹಸಧಮ್ಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಅನಾದರಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ದುವಿಧಞ್ಹೇತ್ಥ ಅನಾದರಿಯಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಾದರಿಯಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾನಾದರಿಯಞ್ಚಾತಿ ಆಹ **"ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಾ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಪಞ್ಞತ್ತೇನ ವುಚ್ಚಮಾನೋ "ಅಯಂ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕೋ ವಾ ವಮ್ಭಿತೋ ವಾ ಗರಹಿತೋ ವಾ, ಇಮಸ್ಸ ವಚನಂ ಅಕತಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೩೪೧) ಅನಾದರಿಯಂ ಕರೋತಿ, ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೇ ಅನಾದರಿಯಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ। ಯೋ ಪನ ಪಞ್ಞತ್ತೇನ ವುಚ್ಚಮಾನೋ "ಕಥಾಯಂ ನಸ್ಸೇಯ್ಯ ವಾ ವಿನಸ್ಸೇಯ್ಯ ವಾ ಅನ್ತರಧಾಯೇಯ್ಯ ವಾ"ತಿ, ತಂ ವಾ ನಸಿಕ್ಖಿತುಕಾಮೋ ಅನಾದರಿಯಂ ಕರೋತಿ, ಅಯಂ ಧಮ್ಮೇ ಅನಾದರಿಯಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ। ತೇನಾಹ **"ತಸ್ಮಾ"**ತಿಆದಿ।

ಇದಂ ನ ಸಲ್ಲೇಖಾಯ ಸಂವತ್ತತೀತಿ ಸಮ್ಮಾ ಕಿಲೇಸೇ ಲಿಖತೀತಿ **ಸಲ್ಲೇಖೋ,** ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾ, ತದತ್ಥಂ ನಯಿದಂ ಸಂವತ್ತತಿ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ "ಇದಂ ನ ಧುತತ್ಥಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ನ ಪಾಸಾದಿಕತಾಯ, ನ ಅಪಚಯಾಯ, ನ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭಾಯ ಸಂವತ್ತತೀ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೩೪೩) ಇದಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಅಪಞ್ಞತ್ತೇನಾತಿ** ಸುತ್ತೇ ವಾ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ವಾ ಆಗತೇನ। **ಪವೇಣಿಆಗತನ್ತಿ** ಸಙ್ಗೀತಿಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಹಾಕಸ್ಸಪಾದಿಆಚರಿಯಪರಮ್ಪರಾಯ ಆಗತಂ। ಸಚೇ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಉಚ್ಛುರಸೋ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕೋ, ತಸ್ಸ ಕಸಟೋ ಯಾವಜೀವಿಕೋ, ದ್ವಿನ್ನಂಯೇವ ಸಮವಾಯೋ ಉಚ್ಛುಯಟ್ಠಿ, ತಸ್ಮಾ ವಿಕಾಲೇ ಉಚ್ಛುಯಟ್ಠಿಂ ಖಾದಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ ಗುಳಹರೀತಕಂ ವಿಯಾತಿ ಏವಮಾದಿಕಂ ಗಾರಯ್ಹಾಚರಿಯುಗ್ಗಹಂ ಗಹೇತ್ವಾ "ಏವಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಚರಿಯಾನಂ ಉಗ್ಗಹೋ ಪರಿಪುಚ್ಛಾ"ತಿ ಭಣತಿ, ಆಪತ್ತಿಯೇವ।

ಅನಾದರಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಭಿಂಸಾಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ರೂಪಾದೀನೀತಿ ಭಯಾನಕಾನಿ ರೂಪಸದ್ದಗನ್ಧರಸಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾನಿ। **ಭಯಾನಕಕಥನ್ತಿ** ಚೋರಕನ್ತಾರವಾಳಕನ್ತಾರಪಿಸಾಚಕನ್ತಾರಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಕಥಂ।

ಭಿಂಸಾಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಜೋತಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅಗಿಲಾನೋತಿ ಯಸ್ಸ ವಿನಾ ಅಗ್ಗಿನಾ ಫಾಸು ಹೋತಿ, ಸೋ ಇಧ ಅಗಿಲಾನೋ ನಾಮ। **ಜೋತಿನ್ತಿ** ಅಗ್ಗಿಂ।

ಭಗ್ಗೇಸೂತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ಜನಪದೇ। **ಭಗ್ಗಾನಾಮ** ಜಾನಪದಿನೋ ರಾಜಕುಮಾರಾ, ತೇಸಂ ನಿವಾಸೋ ಏಕೋಪಿ ಜನಪದೋ ರುಳ್ಹಿಸದ್ದೇನ **"ಭಗ್ಗಾ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಭಗ್ಗೇಸೂತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ಜನಪದೇ"ತಿ। **ತಥಾ ಪತಿಲಾತಂ ಉಕ್ಖಿಪನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಡಯ್ಹಮಾನಂ ಅಲಾತಂ ಪತಿತಂ ಉಕ್ಖಿಪನ್ತಸ್ಸ ತಥಾ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಞ್ಚಾತಿ** ದುಕ್ಕಟಂ ಪರಾಮಸತಿ। **ಅವಿಜ್ಝಾತ**ನ್ತಿ ಅನಿಬ್ಬುತಾಲಾತಂ। **ಪದೀಪಜೋತಿಕಜನ್ತಾಘರೇ**ತಿ ಪದೀಪುಜ್ಜಲನಪತ್ತಪಚನಸೇದಕಮ್ಮಾದೀಸು ಜೋತಿಕರಣೇ ಅಗ್ಗಿಸಾಲಾಯಞ್ಚ ಸಮಾದಹನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಥಾರೂಪಪ್ಪಚ್ಚಯೇ**ತಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಪದೀಪಾದೀನಿ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ತಥಾರೂಪಪಚ್ಚಯೇ। **ಆಪದಾಸೂತಿ** ದುಟ್ಠವಾಳಮಿಗಅಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಉಪದ್ದವೇಸು।

ಜೋತಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ನಹಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

"ದಿಯಡ್ಢೋ ಮಾಸೋ ಸೇಸೋ ಗಿಮ್ಹಾನ"ನ್ತಿ **"ವಸ್ಸಾನಸ್ಸ ಪಠಮೋ ಮಾಸೋ"ಇಚ್ಚೇತೇ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಮಾಸಾ ಉಣ್ಹಸಮಯೋ, ಪರಿಳಾಹಸಮಯೋ**ತಿ ಗಿಮ್ಹಾನಂ ಸೇಸೋ ದಿಯಡ್ಢೋ ಮಾಸೋ ಉಣ್ಹಸಮಯೋ, ವಸ್ಸಾನಸ್ಸ ಪಠಮೋ ಮಾಸೋ ಪರಿಳಾಹಸಮಯೋತಿ ಏವಂ ಏತೇ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಮಾಸಾ ಕಮೇನ ಉಣ್ಹಸಮಯೋ, ಪರಿಳಾಹಸಮಯೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ ತೇನೇವ **ಪದಭಾಜನಿಯಂ** "ಉಣ್ಹಸಮಯೋ ನಾಮ ದಿಯಡ್ಢೋ ಮಾಸೋ ಸೇಸೋ ಗಿಮ್ಹಾನ"ನ್ತಿ, "ಪರಿಳಾಹಸಮಯೋ ನಾಮ ವಸ್ಸಾನಸ್ಸ ಪಠಮೋ ಮಾಸೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯದಾ ವಿನಾ ನಹಾನೇನ ನ ಫಾಸು ಹೋತಿ, ಅಯಂ **ಗಿಲಾನಸಮಯೋ**। **ಪದಭಾಜನಿಯಂ** (ಪಾಚಿ॰ ೩೬೪) ಪನ ಗಿಲಾನೇ ನಿಚ್ಛಿತೇ ಗಿಲಾನಕಾಲೋ ನಿಚ್ಛಿತೋವ ಹೋತೀತಿ "ಯಸ್ಸ ವಿನಾ ನಹಾನೇನ ನ ಫಾಸು ಹೋತಿ, 'ಗಿಲಾನಸಮಯೋ'ತಿ ನಹಾಯಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪರಿವೇಣಸಮ್ಮಜ್ಜನಮತ್ತಮ್ಪೀ**ತಿ ಅನ್ತಮಸೋ ಪರಿವೇಣಸಮ್ಮಜ್ಜನಮತ್ತಮ್ಪಿ।

ವಾಲುಕಂ ಉಕ್ಕಿರಿತ್ವಾತಿ ಸುಕ್ಖಾಯ ನದಿಯಾ ವಾಲಿಕಂ ಉತ್ತಿರಿತ್ವಾ। **ಆವಾಟೇಸುಪೀ**ತಿ **ಪಿ**-ಸದ್ದೇನ ನದಿಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಆಪದಾಸೂತಿ** ಭಮರಾದೀಹಿ ಅನುಬನ್ಧೇಸು।

ನಹಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ದುಬ್ಬಣ್ಣಕರಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಲಾಭಸದ್ದೋಯಂ ಕಮ್ಮಸಾಧನೋ "ಕೋ ಭವತಾ ಲಾಭೋ ಲದ್ಧೋ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ, ಸೋ ಚೇತ್ಥ ಅತೀತಕಾಲಿಕೋತಿ ಆಹ **"ಅಲಬ್ಭೀತಿ ಲಭೋ"**ತಿ , ಲದ್ಧನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **"ಲಭೋ ಏವ ಲಾಭೋ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಕತ್ಥೇ ಣಪಚ್ಚಯೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಕಿಂ ಅಲಬ್ಭೀ**ತಿ ಕಿಂ ಲದ್ಧಂ। **ನವ**ನ್ತಿ ಅಭಿನವಂ। ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ನವಞ್ಚ ತಂ ಚೀವರಞ್ಚಾತಿ **ನವಚೀವರಂ,** ನವಚೀವರಂ ಲಾಭೋ ಏತೇನಾತಿ **ನವಚೀವರಲಾಭೋ**ತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಸಮಾಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಥಂ "ನವಂ ಚೀವರಲಾಭೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಇತಿ ನವಚೀವರಲಾಭೇನಾ"**ತಿಆದಿ। ಏತ್ಥ ಚ "ವಿಕಪ್ಪನುಪಗಂ ಪಚ್ಛಿಮ"ನ್ತಿ ನ ವುತ್ತತ್ತಾ **ಚೀವರ**ನ್ತಿ ಯಂ ನಿವಾಸೇತುಂ ವಾ ಪಾರುಪಿತುಂ ವಾ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ, ತದೇವ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ **"ನಿವಾಸನಪಾರುಪನುಪಗಂ ಚೀವರ"**ನ್ತಿ। **"ದುಬ್ಬಣ್ಣಕರಣಂ ಆದಾತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ ಏತಂ ಕಪ್ಪಬಿನ್ದುಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ನೀಲಾದೀಹಿ ಸಕಲಚೀವರಂ ದುಬ್ಬಣ್ಣಕರಣಂ, ತಞ್ಚ ಪನ ಕಪ್ಪಂ ಆದಿಯನ್ತೇನ ಚೀವರಂ ರಜಿತ್ವಾ ಚತೂಸು ವಾ ಕೋಣೇಸು, ತೀಸು ವಾ ದ್ವೀಸು ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ವಾ ಕೋಣೇ ಮೋರಸ್ಸ ಅಕ್ಖಿಮಣ್ಡಲಮತ್ತಂ ವಾ ಮಙ್ಗುಲಪಿಟ್ಠಿಮತ್ತಂ ವಾ ಆದಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ **"ತಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ। **ಕಂಸನೀಲೇನಾತಿ** ಚಮ್ಮಕಾರನೀಲೇನ। **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಂ** ಪನ "ಅಯೋಮಲಂ ಲೋಹಮಲಂ, ಏತಂ ಕಂಸನೀಲಂ ನಾಮಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೬೮) ವುತ್ತಂ । **ಪತ್ತನೀಲೇನಾತಿ** ಯೇನ ಕೇನಚಿ ನೀಲವಣ್ಣೇನ ಪಣ್ಣರಸೇನ। **ಕಪ್ಪಬಿನ್ದುಂ ಆದಿಯಿತ್ವಾ**ತಿ ವಟ್ಟಂ ಏಕಂ ಕಪ್ಪಬಿನ್ದುಂ ಆದಿಯಿತ್ವಾ।

ಪಾಳಿಕಪ್ಪಕಣ್ಣಿಕಕಪ್ಪಾದಯೋ ಪನ ಸಬ್ಬಟ್ಠಕಥಾಸು ಪಟಿಸಿದ್ಧಾ। ಅಗ್ಗಳಾದೀನಿ ಕಪ್ಪಕತಚೀವರೇ ಪನ ಪಚ್ಛಾ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಕಪ್ಪಕರಣಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ **"ಪಚ್ಛಾ ಆರೋಪಿತೇಸೂ"**ತಿಆದಿ। **ಅಗ್ಗಳಅನುವಾತಪರಿಭಣ್ಡೇಸೂತಿ** ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಅಲ್ಲಿಯಾಪನಕಖುಣ್ಡಪಿಟ್ಠಿಅನುವಾತಕುಚ್ಛಿಅನುವಾತೇಸು। **ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯ**ನ್ತಿ ನಿವಾಸನಪಾರುಪನತೋ, ಕಪ್ಪಸ್ಸ ಅನಾದಾನತೋ ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯಂ।

ದುಬ್ಬಣ್ಣಕರಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ವಿಕಪ್ಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸಮ್ಮುಖೇನ ವಿಕಪ್ಪನಾ **ಸಮ್ಮುಖವಿಕಪ್ಪನಾ**। ಪರಮ್ಮುಖೇನ ವಿಕಪ್ಪನಾ **ಪರಮ್ಮುಖವಿಕಪ್ಪನಾ**। **ಸನ್ನಿಹಿತಾಸನ್ನಿಹಿತಭಾವ**ನ್ತಿ ಆಸನ್ನದೂರಭಾವಂ। ಆಸನ್ನದೂರಭಾವೋ ಚ ಅಧಿಟ್ಠಾನೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಮಿತ್ತೋತಿ ದಳ್ಹಮಿತ್ತೋ। **ಸನ್ದಿಟ್ಠೋ**ತಿ ದಿಟ್ಠಮತ್ತೋ ನಾತಿದಳ್ಹಮಿತ್ತೋ। **ಅಕತಪಚ್ಚುದ್ಧಾರ**ನ್ತಿ "ಮಯ್ಹಂ ಸನ್ತಕಂ ಪರಿಭುಞ್ಜ ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಹಿ ವಾ"ತಿಆದಿನಾ ಅಕತಪಚ್ಚುದ್ಧಾರಂ। **ಯೇನ ವಿನಯಕಮ್ಮಂ ಕತ**ನ್ತಿ ಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ವಿನಯಕಮ್ಮಂ ಕತಂ।

ಪರಿಭೋಗೇನ **ಕಾಯಕಮ್ಮಂ,** ಅಪಚ್ಚುದ್ಧಾರಾಪನೇನ **ವಚೀಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಆಹ **"ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಪಠಮಕಥಿನಸದಿಸಾನೇವಾ"**ತಿ। **ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪರಿಭುಞ್ಜನಂ **ಕಿರಿಯಂ**। ಅಪಚ್ಚುದ್ಧಾರಾಪನಂ **ಅಕಿರಿಯಂ**।

ವಿಕಪ್ಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಅಪನಿಧಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪಗನ್ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಯೋಗ್ಗಂ ಅಯೋಪತ್ತಞ್ಚೇವ ಮತ್ತಿಕಾಪತ್ತಞ್ಚ। **ಸೂಕರನ್ತಕಂ** ನಾಮ ಕುಞ್ಚಿಕಾಕೋಸೋ ವಿಯ ಅನ್ತೋ ಸುಸಿರಂ ಕತ್ವಾ ಕೋಟ್ಟಿತಂ।

ಅಞ್ಞಂ ಪರಿಕ್ಖಾರನ್ತಿ ಪಾಳಿಯಾ ಅನಾಗತಪತ್ತತ್ಥವಿಕಾದಿಂ। **ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ "ಸಮಣೇನ ನಾಮ ಅನಿಹಿತಪರಿಕ್ಖಾರೇನ ಭವಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಏವಂ "ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇತ್ವಾ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ನಿಕ್ಖಿಪತೋ ಅನಾಪತ್ತಿ।

ಅಪನಿಧಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸುರಾಪಾನವಗ್ಗೋ ಛಟ್ಠೋ।

೭. ಸಪ್ಪಾಣಕವಗ್ಗೋ

೧. ಸಞ್ಚಿಚ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ಅನ್ತಮಸೋ ಮಞ್ಚಪೀಠಂ ಸೋಧೇನ್ತೋ ಮಙ್ಗುಲಬೀಜಕೇಪಿ ಪಾಣಸಞ್ಞೀ ನಿಕ್ಕರುಣಿಕತಾಯ ತಂ ಭಿನ್ದನ್ತೋ ಅಪನೇತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೮೨), ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ತೇನಾಹ **"ತಂ ಖುದ್ದಕಮ್ಪೀ"**ತಿಆದಿ। **ಉಪಕ್ಕಮಮಹನ್ತತಾಯ ಅಕುಸಲಂ ಮಹನ್ತಂ ಹೋತೀತಿ** ಬಹುಕ್ಖತ್ತುಂ ಪವತ್ತಜವನೇಹಿ ಲದ್ಧಾಸೇವನಾಯ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾಪಕಚೇತನಾಯ ವಸೇನ ಪಯೋಗಸ್ಸ ಮಹನ್ತತ್ತಾ ಅಕುಸಲಂ ಮಹನ್ತಂ ಹೋತಿ, ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಂ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಸಞ್ಚಿಚ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಸಪ್ಪಾಣಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಏತ್ಥ ಚ ಪಟಙ್ಗಪಾಣಕಾನಂ ಪತನಂ ಞತ್ವಾಪಿ ಸುದ್ಧಚಿತ್ತತಾಯ ಪದೀಪುಜ್ಜಲನೇ ವಿಯ ಸಪ್ಪಾಣಕಭಾವಂ ಞತ್ವಾಪಿ ಉದಕಸಞ್ಞಾಯ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬತೋ **ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜತಾ** ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಸಪ್ಪಾಣಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಉಕ್ಕೋಟನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋತಿ ಯೇನ ಯೇನ ವೂಪಸಮಿತಂ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ। **"ಅಕತಂ ಕಮ್ಮ"ನ್ತಿಆದೀನಿ ವದನ್ತೋತಿ** "ಅಕತಂ ಕಮ್ಮಂ, ದುಕ್ಕಟಂ ಕಮ್ಮಂ, ಪುನ ಕಾತಬ್ಬಂ ಕಮ್ಮಂ, ಅನಿಹತಂ ದುನ್ನಿಹತಂ ಪುನ ನಿಹನಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೩೯೪) ವದನ್ತೋ। **ಯಥಾಠಿತಭಾವೇನ ಪತಿಟ್ಠಾತುಂ ನ ದದೇಯ್ಯಾತಿ** ತೇಸಂ ಪವತ್ತಿ ಆಕಾರದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **"ಯಂ ಪನ ಧಮ್ಮೇನ ಅಧಿಕರಣಂ ನಿಹತಂ, ತಂ ಸುನಿಹತಮೇವಾ"**ತಿ।

ಉಕ್ಕೋಟನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ದುಟ್ಠುಲ್ಲಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಚತ್ತಾರಿ ಪಾರಾಜಿಕಾನಿ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರವಸೇನ ಪದಭಾಜನಿಯಂ ದಸ್ಸಿತಾನೀತಿ ಆಹ **"ದುಟ್ಠುಲ್ಲನ್ತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತ"**ನ್ತಿ। **ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಉಪಾಯೇನಾತಿ** "ಸಾಮಂ ವಾ ಜಾನಾತಿ, ಅಞ್ಞೇ ವಾ ತಸ್ಸ ಆರೋಚೇನ್ತಿ, ಸೋ ವಾ ಆರೋಚೇತೀ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೩೯೯) ವುತ್ತೇಸು ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಉಪಾಯೇನ। **ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ** ಧುರಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಮತ್ತೇಯೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸಚೇ ಪಚ್ಛಾಪಿ ಆರೋಚೇತಿ, ಧುರನಿಕ್ಖೇಪನೇ ಆಪತ್ತಿತೋ ನ ಮುಚ್ಚತಿ। ತೇನಾಹ **"ಸಚೇಪೀ"**ತಿಆದಿ। **ಸಮಣಸತಮ್ಪಿ ಆಪಜ್ಜತಿಯೇವಾತಿ** ಸಮಣಸತಮ್ಪಿ ಸುತ್ವಾ ಯದಿ ಛಾದೇತಿ, ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ಆಪಜ್ಜತಿಯೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯೇನಸ್ಸ ಆರೋಚಿತ**ನ್ತಿ ಯೇನ ದುತಿಯೇನ ಅಸ್ಸ ತತಿಯಸ್ಸ ಆರೋಚಿತಂ। **ತಸ್ಸೇವಾತಿ** ತಸ್ಸ ದುತಿಯಸ್ಸೇವ। **ಆರೋಚೇತೀತಿ** ಪಟಿಚ್ಛಾದನತ್ಥಮೇವ "ಮಾ ಕಸ್ಸಚಿ ಆರೋಚೇಸೀ"ತಿ ವದತಿ। **ಕೋಟಿಛಿನ್ನಾ ಹೋತೀತಿ** (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೩೯೯) ಯಸ್ಮಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದನಪಚ್ಚಯಾ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾವ ದುತಿಯೇನ ತತಿಯಸ್ಸ ಆರೋಚಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಪುನ ತೇನ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಾಪತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವತೋ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಕೋಟಿ ಛಿನ್ನಾ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ಆದಿಪದೇತಿ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಾಪತ್ತಿಸಞ್ಞೀ, ವೇಮತಿಕೋ, ಅದುಟ್ಠುಲ್ಲಾಪತ್ತಿಸಞ್ಞೀತಿ ಇಮೇಸು ತೀಸು "ದುಟ್ಠುಲ್ಲಾಪತ್ತಿಸಞ್ಞೀ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತೀ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೪೦೦) ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಠಮಪದೇ। **ಇತರೇಸು ದ್ವೀಸೂತಿ** "ವೇಮತಿಕೋ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ, ಅದುಟ್ಠುಲ್ಲಾಪತ್ತಿಸಞ್ಞೀ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತೀ"ತಿ ಇಮೇಸು ಪದೇಸು। **ಅದುಟ್ಠುಲ್ಲಾಯಾತಿ** ಅವಸೇಸಪಞ್ಚಾಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೇ। **ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ದುಟ್ಠುಲ್ಲೇ ವಾ ಅದುಟ್ಠುಲ್ಲೇ ವಾ ಅಜ್ಝಾಚಾರೇತಿ** ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪುರಿಮಪಞ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದವೀತಿಕ್ಕಮಸಙ್ಖಾತೇ ದುಟ್ಠುಲ್ಲೇ ವಾ ಇತರಸ್ಮಿಂ ಅದುಟ್ಠುಲ್ಲೇ ವಾ ಅಜ್ಝಾಚಾರೇ। ಯಂ ಪನ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** "ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಸುಕ್ಕವಿಸಟ್ಠಿ ಚ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೋ ಚಾತಿ ಅಯಂ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಅಜ್ಝಾಚಾರೋ ನಾಮಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೦೦) ವುತ್ತಂ, ತಂ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಾರೋಚನಸಿಕ್ಖಾಪದಟ್ಠಕಥಾಯ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೮ ಆದಯೋ) ನ ಸಮೇತಿ, ನ ಚಾಪಿ ಏವಂ ವತ್ತುಂ ಯುಜ್ಜತಿ "ಆರೋಚನೇ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಂ ಅಞ್ಞಥಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ಪಟಿಚ್ಛಾದನೇ ಅಞ್ಞಥಾ"ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೪೦೦) ವಿಸೇಸಕಾರಣಸ್ಸಾನುಪಲಬ್ಭನತೋ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ।

ದುಟ್ಠುಲ್ಲಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಊನವೀಸತಿವಸ್ಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಗಬ್ಭವೀಸೋಪಿ ಹಿ "ಪರಿಪುಣ್ಣವೀಸೋ" ತ್ವೇವ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಆಹ **"ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ** ಯಂ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಠಮಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಪಠಮಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪಾತುಭೂತಂ, ತಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ। **ಸೋತಿ** ಯೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಊನವೀಸತಿವಸ್ಸೋ ಉಪಸಮ್ಪಾದಿತೋ, ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ। **ಅಞ್ಞಂ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತೀತಿ** ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ವಾ ಕಮ್ಮವಾಚಾಚರಿಯೋ ವಾ ಹುತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಿ। **ತನ್ತಿ** ಊನವೀಸತಿವಸ್ಸಂ ಪುಗ್ಗಲಂ। **ಸೀಮಂ ವಾ ಸಮ್ಮನ್ನತೀತಿ** ನವಂ ಸೀಮಂ ಬನ್ಧತಿ।

ಊನವೀಸತಿವಸ್ಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಥೇಯ್ಯಸತ್ಥಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ರಾಜಾನಂ ವಾ ವಞ್ಚೇತ್ವಾತಿ ರಾಜಾನಂ ಥೇನೇತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಸನ್ತಕಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಗಹೇತ್ವಾ, "ಇದಾನಿ ತಸ್ಸ ನ ದಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ **ಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾ ಅಕತಕಮ್ಮಾ ಚೇವ ಕತಕಮ್ಮಾ ಚ ಚೋರಾತಿ** ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏಸ ನಯೋ **ಸುಙ್ಕಂ ಪರಿಹರಿತುಕಾಮಾತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ।

ಕಾಲವಿಸಙ್ಕೇತೇನಾತಿ ಕಾಲಸ್ಸ ವಿಸಙ್ಕೇತೇನ, ದಿವಸವಿಸಙ್ಕೇತೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಮಗ್ಗವಿಸಙ್ಕೇತೇನ, ಪನ ಅಟವಿವಿಸಙ್ಕೇತೇನ ವಾ ಗಚ್ಛತೋ ಆಪತ್ತಿಯೇವ।

ಥೇಯ್ಯಸತ್ಥಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸಂವಿಧಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಮಾತುಗಾಮೇನಾತಿ ಇತ್ಥಿಯಾ। ಏಕತೋಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾ, ಪನ ಸಿಕ್ಖಮಾನಾ, ಸಾಮಣೇರೀ ಚಾತಿ ಇಮಾ ತಿಸ್ಸೋಪಿ ಇಧ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಇಮಾಸಂ ಪನ ತಿಸ್ಸನ್ನಂ ಸಮಯೋ ರಕ್ಖತಿ। ಅಯಮೇತಾಸಂ, ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಚ ವಿಸೇಸೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸಂವಿಧಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಅರಿಟ್ಠಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ತಂತಂಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೪೧೭) ವಿಬನ್ಧನವಸೇನ ಸತ್ತಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಅನ್ತರೇ ವೇಮಜ್ಝೇ ಏತಿ ಆಗಚ್ಛತೀತಿ **ಅನ್ತರಾಯೋ,** ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾದಿಅನತ್ಥೋ, ಅನತಿಕ್ಕಮನತ್ಥೇನ ತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರಾಯೇ ನಿಯುತ್ತಾ, ಅನ್ತರಾಯಂ ವಾ ಫಲಂ ಅರಹನ್ತಿ, ಅನ್ತರಾಯಸ್ಸ ವಾ ಕರಣಸೀಲಾತಿ **ಅನ್ತರಾಯಿಕಾ।** ತೇನಾಹ **"ಸಗ್ಗಮೋಕ್ಖಾನಂ ಅನ್ತರಾಯಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಅನ್ತರಾಯಿಕಾ"**ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೩೪)। **ತೇ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸವಿಪಾಕಉಪವಾದಪಣ್ಣತ್ತಿವೀತಿಕ್ಕಮವಸೇನ ಪಞ್ಚವಿಧಾತಿ** ಏತ್ಥ ಚ ಪಞ್ಚಾನನ್ತರಿಯಕಮ್ಮಂ **ಕಮ್ಮನ್ತರಾಯಿಕಂ** ನಾಮ, ತಥಾ ಭಿಕ್ಖುನಿದೂಸಕಕಮ್ಮಂ। ತಂ ಪನ ಮೋಕ್ಖಸ್ಸೇವ ಅನ್ತರಾಯಂ ಕರೋತಿ, ನ ಸಗ್ಗಸ್ಸ। ನಿಯತಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಧಮ್ಮಾ **ಕಿಲೇಸನ್ತರಾಯಿಕಾ** ನಾಮ। ಪಣ್ಡಕತಿರಚ್ಛಾನಗತಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಾನಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಧಮ್ಮಾ **ವಿಪಾಕನ್ತರಾಯಿಕಾ** ನಾಮ। ಅರಿಯೂಪವಾದಾ **ಉಪವಾದನ್ತರಾಯಿಕಾ** ನಾಮ। ತೇ ಪನ ಯಾವ ಅರಿಯೇ ನ ಖಮಾಪೇನ್ತಿ, ತಾವದೇವ, ನ ತತೋ ಪರಂ। ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಆಪನ್ನಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ **ಪಣ್ಣತ್ತಿವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತರಾಯಿಕಾ** ನಾಮ। ತಾಪಿ ಯಾವ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಂ ವಾ ಪಟಿಜಾನಾತಿ, ನ ವುಟ್ಠಾತಿ ವಾ ನ ದೇಸೇತಿ ವಾ, ತಾವದೇವ, ನ ತತೋ ಪರಂ।

ತತ್ರಾಯಂ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೩೪; ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೧೭) ಅರಿಟ್ಠೋ ಭಿಕ್ಖು ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ಸೇಸನ್ತರಾಯಿಕೇ ಜಾನಾತಿ, ವಿನಯೇ ಪನ ಅಕೋವಿದತ್ತಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತರಾಯಿಕೇ ನ ಜಾನಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ರಹೋಗತೋ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಇಮೇ ಆಗಾರಿಕಾ ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣೇ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಾ ಸೋತಾಪನ್ನಾಪಿ ಸಕದಾಗಾಮಿನೋಪಿ ಅನಾಗಾಮಿನೋಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖೂಪಿ ಮನಾಪಿಕಾನಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾನಿ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸನ್ತಿ…ಪೇ॰… ಕಾಯವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೇ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೇ ಫುಸನ್ತಿ, ಮುದುಕಾನಿ ಅತ್ಥರಣಪಾವುರಣಾದೀನಿ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಿ, ಏತಂ ಸಬ್ಬಂ ವಟ್ಟತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಇತ್ಥಿರೂಪಾ…ಪೇ॰… ಇತ್ಥಿಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾ ಏವ ನ ವಟ್ಟನ್ತಿ, ಏತೇಪಿ ವಟ್ಟನ್ತೀ"ತಿ ಏವಂ ರಸೇನ ರಸಂ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ಸಚ್ಛನ್ದರಾಗಪರಿಭೋಗಞ್ಚ ನಿಚ್ಛನ್ದರಾಗಪರಿಭೋಗಞ್ಚ ಏಕಂ ಕತ್ವಾ ಥೂಲವಾಕೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅತಿಸುಖುಮಸುತ್ತಂ ಘಟೇನ್ತೋ ವಿಯ, ಸಾಸಪೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಿನೇರುಂ ಉಪಸಂಹರನ್ತೋ ವಿಯ ಚ ಪಾಪಕಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ "ಕಿಂ ಭಗವತಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಬನ್ಧನ್ತೇನ ವಿಯ ಮಹತಾ ಉಸ್ಸಾಹೇನ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥ ದೋಸೋ"ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಟಿವಿರುಜ್ಝನ್ತೋ ಭಬ್ಬಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಆಸಂ ಛಿನ್ದನ್ತೋ ಜಿನಸ್ಸ ಆಣಾಚಕ್ಕೇ ಪಹಾರಮದಾಸಿ। ತೇನಾಹ **"ತೇಸೂ"**ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ತೇಸೂತಿ** ಯಥಾವುತ್ತೇಸು ಅನ್ತರಾಯೇಸು। **ಅಟ್ಠಿಕಙ್ಕಲೂಪಮಾ ಕಾಮಾತಿ** ಏತ್ಥ **ಅಟ್ಠಿಕಙ್ಕಲಂ** (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೪೧೭) ನಾಮ ಉರಟ್ಠಿ ವಾ ಪಿಟ್ಠಿಕಣ್ಟಕಂ ವಾ ಸೀಸಟ್ಠಿ ವಾ। ತಞ್ಹಿ ನಿಮ್ಮಂಸತ್ತಾ "ಕಙ್ಕಲ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ವಿಗತಮಂಸಾಯ ಹಿ ಅಟ್ಠಿಸಙ್ಖಲಿಕಾಯ ಏಕಟ್ಠಿಮ್ಹಿ ವಾ **ಕಙ್ಕಲ**ಸದ್ದೋ ನಿರುಳ್ಹೋ , ತಂಸದಿಸಾ ಕಾಮಾ ಅಪ್ಪಸ್ಸಾದಟ್ಠೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ "ಮಂಸಪೇಸೂಪಮಾ ಕಾಮಾ, ತಿಣುಕ್ಕೂಪಮಾ ಕಾಮಾ, ಅಙ್ಗಾರಕಾಸೂಪಮಾ ಕಾಮಾ, ಸುಪಿನಕೂಪಮಾ ಕಾಮಾ, ಯಾಚಿತಕೂಪಮಾ ಕಾಮಾ, ರುಕ್ಖಫಲೂಪಮಾ ಕಾಮಾ, ಅಸಿಸೂನೂಪಮಾ ಕಾಮಾ, ಸತ್ತಿಸೂಲೂಪಮಾ ಕಾಮಾ, ಸಪ್ಪಸಿರೂಪಮಾ ಕಾಮಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩೪, ೨೩೭; ೨.೪೨-೪೮; ಪಾಚಿ॰ ೪೧೭; ಚೂಳವ॰ ೬೫) ಏತೇಸಂ ಗಹಣಂ।

ತತ್ಥ **ಮಂಸಪೇಸೂಪಮಾ ಕಾಮಾ** (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೧೭) ಬಹುಸಾಧಾರಣಟ್ಠೇನ। **ತಿಣುಕ್ಕೂಪಮಾ ಕಾಮಾ** ಅನುದಹನಟ್ಠೇನ। **ಅಙ್ಗಾರಕಾಸೂಪಮಾ ಕಾಮಾ** ಮಹಾಭಿತಾಪನಟ್ಠೇನ। **ಸುಪಿನಕೂಪಮಾ ಕಾಮಾ** ಇತ್ತರಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ। **ಯಾಚಿತಕೂಪಮಾ ಕಾಮಾ** ತಾವಕಾಲಿಕಟ್ಠೇನ। **ರುಕ್ಖಫಲೂಪಮಾ ಕಾಮಾ** ಸಬ್ಬಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಪಲಿಭಞ್ಜನಟ್ಠೇನ। **ಅಸಿಸೂನೂಪಮಾ** ಅಧಿಕುಟ್ಟನಟ್ಠೇನ। **ಸತ್ತಿಸೂಲೂಪಮಾ** ವಿನಿವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನ। **ಸಪ್ಪಸಿರೂಪಮಾ** ಸಾಸಙ್ಕಸಪ್ಪಟಿಭಯಟ್ಠೇನ।

ತಥೇವಾತಿ "ಮಾ ಆಯಸ್ಮಾ"ತಿಆದೀಹಿ। **ಇತರೇಸ**ನ್ತಿ ಸೋ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝಂ ಆಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಯೇಹಿ "ಮಾ ಆಯಸ್ಮಾ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೋ, ತತ್ಥ ತೇಹಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಸುತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ। **ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥೇನ ಕಮ್ಮೇನಾತಿ** "ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ, ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಏವರೂಪಂ ಪಾಪಕಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ ಉಪ್ಪನ್ನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಪಾಚಿ॰ ೪೨೦) ಪದಭಾಜನಿಯಂ ವುತ್ತೇನ ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥೇನ ಕಮ್ಮೇನ।

ಅರಿಟ್ಠಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಉಕ್ಖಿತ್ತಸಮ್ಭೋಗಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅಕತಾನುಧಮ್ಮೇನಾತಿ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅನೋಸಾರಿತೇನ। ತೇನಾಹ **"ಅನುಧಮ್ಮೋ ವುಚ್ಚತೀ"**ತಿಆದಿ। ಏತ್ಥ ಅನುಧಮ್ಮೋತಿ ಓಸಾರಣಾ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಉಕ್ಖೇಪನೀಯಕಮ್ಮಸ್ಸಾನುರೂಪೋ, ಪಚ್ಛಾ ಕತ್ತಬ್ಬೋ ವಾ ಧಮ್ಮೋತಿ **ಅನುಧಮ್ಮೋ**। **ಅನುಲೋಮವತ್ತಂ ದಿಸ್ವಾತಿ** "ನ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬಂ, ನ ನಿಸ್ಸಯೋ ದಾತಬ್ಬೋ"ತಿಆದಿಕಂ (ಚೂಳವ॰ ೭೦) ಅಟ್ಠಾರಸವಿಧಂ ವತ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ, ಏತೇಸು ಅಟ್ಠಾರಸಸು ಅನುಲೋಮವತ್ತೇಸು ವತ್ತನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಆಮಿಸಸಮ್ಭೋಗಂ ವಾ ಧಮ್ಮಸಮ್ಭೋಗಂ ವಾತಿ** ಏತ್ಥ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಆಮಿಸಸ್ಸ ದಾನಂ, ಪಟಿಗ್ಗಹಣಞ್ಚ **ಆಮಿಸಸಮ್ಭೋಗೋ**। ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಉದ್ದಿಸನಂ, ಉದ್ದಿಸಾಪನಞ್ಚ **ಧಮ್ಮಸಮ್ಭೋಗೋ**। **ಸಂವಸೇಯ್ಯಾತಿ** "ಉಪೋಸಥಂ ವಾ ಪವಾರಣಂ ವಾ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಂ ವಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೪೨೫)

ಏವಂ ಪದಭಾಜನಿಯಂ ವುತ್ತಂ ತಿವಿಧಂ ಸಂವಾಸಂ ಕರೇಯ್ಯ। ಯಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಉಪೋಸಥಪವಾರಣಾಪಿ ಸಙ್ಘೇಹಿಯೇವ ಕಾತಬ್ಬತ್ತಾ **ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಾನಿಯೇವ** ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ಉಪೋಸಥಾದಿಕಂ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಂ ಕರೇಯ್ಯಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪಯೋಗೇ ಪಯೋಗೇತಿ** ದಾನೇ ದಾನೇ, ಗಹಣೇ ಗಹಣೇ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪಣ್ಣತ್ತಿಂ ಅಜಾನನ್ತೇನ ಅರಹತಾಪಿ ಕಿರಿಯಾಬ್ಯಾಕತಚಿತ್ತೇನ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತಿಚಿತ್ತ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಉಕ್ಖಿತ್ತಸಮ್ಭೋಗಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಕಣ್ಟಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪಿರೇತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೪೨೮) ನಿಪಾತಪದಂ ಸಮ್ಬೋಧನೇ ವತ್ತಮಾನಂ ಪರಸದ್ದೇನ ಸಮಾನತ್ಥಂ ವದನ್ತೀತಿ ಆಹ **"ಪರ ಅಮಾಮಕಾ"**ತಿ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅನಜ್ಝತ್ತಿಕಭೂತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಿರೇತಿ** ವಾ "ಪರತೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮಾನತ್ಥಂ ನಿಪಾತಪದಂ, ತಸ್ಮಾ **ಚರ ಪಿರೇತಿ** ಪರತೋ ಗಚ್ಛ, ಮಾ ಇಧ ತಿಟ್ಠಾತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಕಣ್ಟಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಪ್ಪಾಣಕವಗ್ಗೋ ಸತ್ತಮೋ।

೮. ಸಹಧಮ್ಮಿಕವಗ್ಗೋ

೧. ಸಹಧಮ್ಮಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸಹಧಮ್ಮಿಕಂ ವುಚ್ಚಮಾನೋತಿ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇನ ವುಚ್ಚಮಾನೋ। ಕರಣತ್ಥೇ ಚೇತಂ ಉಪಯೋಗವಚನಂ। "ಪಞ್ಚಹಿ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇಹಿ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬತ್ತಾ, ತೇಸಂ ವಾ ಸನ್ತಕತ್ತಾ **'ಸಹಧಮ್ಮಿಕ'**ನ್ತಿ ಲದ್ಧನಾಮೇನ ಬುದ್ಧಪಞ್ಞತ್ತೇನ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ವುಚ್ಚಮಾನೋತಿ ಅತ್ಥೋ"ತಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ದುಬ್ಬಚಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ; ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪೨೫-೪೨೬) ದುಬ್ಬಚಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವುತ್ತತ್ತಾ **"ಸಹಧಮ್ಮಿಕಂ ವುಚ್ಚಮಾನೋತಿ ಇಮಸ್ಸತ್ಥೋ ದುಬ್ಬಚಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವುತ್ತೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅನಾದರಿಯಭಯಾತಿ** ಅನಾದರಕರಣೇ ಭಯಾ, ತತ್ಥ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಭಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಲೇಸೇನ ಏವಂ ವದನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಉಜುಕಂ "ನ ಸಿಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅವತ್ವಾ "ಯಾವ ನ ಅಞ್ಞಂ ಭಿಕ್ಖು"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಲೇಸೇನ ವದನ್ತಸ್ಸ।

ಸಹಧಮ್ಮಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ವಿಲೇಖನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಖುದ್ದಕೇಹಿ ಚ ಅನುಖುದ್ದಕೇಹಿ ಚಾತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾದೀಹಿ ಖುದ್ದಕೇಹಿ ಚೇವ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಾದೀಹಿ ಅನುಖುದ್ದಕೇಹಿ ಚ। ಠಪೇತ್ವಾ ಹಿ ಚತ್ತಾರಿ ಪಾರಾಜಿಕಾನಿ ಅವಸೇಸಾನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ಖುದ್ದಕಾನಿ ಚೇವ ಹೋನ್ತಿ ಅನುಖುದ್ದಕಾನಿ ಚ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಪಞ್ಚಸತಿಕಕ್ಖನ್ಧಕೇ** (ಚೂಳವ॰ ೪೪೧) –

> "ಕತಮಾನಿ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನೀತಿ? ಏಕಚ್ಚೇ ಥೇರಾ ಏವಮಾಹಂಸು – 'ಚತ್ತಾರಿ ಪಾರಾಜಿಕಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಾನಿ ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನೀ'ತಿ। ಏಕಚ್ಚೇ ಥೇರಾ ಏವಮಾಹಂಸು – 'ಚತ್ತಾರಿ ಪಾರಾಜಿಕಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ತೇರಸ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಾನಿ ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನೀ'ತಿ। ಏಕಚ್ಚೇ

ಥೇರಾ ಏವಮಾಹಂಸು - ‘ಚತ್ತಾರಿ ಪಾರಾಜಿಕಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ತೇರಸ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ ದ್ವೇ ಅನಿಯತೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಾನಿ ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನೀ’ತಿ। ಏಕಚ್ಚೇ ಥೇರಾ ಏವಮಾಹಂಸು - “ಚತ್ತಾರಿ ಪಾರಾಜಿಕಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ತೇರಸ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ ದ್ವೇ ಅನಿಯತೇ ಠಪೇತ್ವಾ ತಿಂಸ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಾನಿ ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನೀ’ತಿ। ಏಕಚ್ಚೇ ಥೇರಾ ಏವಮಾಹಂಸು - ‘ಚತ್ತಾರಿ ಪಾರಾಜಿಕಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ತೇರಸ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ ದ್ವೇ ಅನಿಯತೇ ಠಪೇತ್ವಾ ತಿಂಸ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯೇ ಠಪೇತ್ವಾ ದ್ವೇನವುತಿಪಾಚಿತ್ತಿಯೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಾನಿ ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನೀ’ತಿ। ಏಕಚ್ಚೇ ಥೇರಾ ಏವಮಾಹಂಸು ‘ಚತ್ತಾರಿ ಪಾರಾಜಿಕಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ತೇರಸ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ ದ್ವೇ ಅನಿಯತೇ ಠಪೇತ್ವಾ ತಿಂಸ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯೇ ಠಪೇತ್ವಾ ದ್ವೇನವುತಿಪಾಚಿತ್ತಿಯೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಚತ್ತಾರೋ ಪಾಟಿದೇಸನೀಯೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಾನಿ ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನೀ’”ತಿ।

ಯಂ ಪನ ನಾಗಸೇನತ್ಥೇರೇನ ಮಿಲಿನ್ದರಞ್ಞಾ ಪುಟ್ಠೇನ ವುತ್ತಂ “ದುಕ್ಕಟಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಖುದ್ದಕಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ, ದುಬ್ಭಾಸಿತಂ ಅನುಖುದ್ದಕ”ನ್ತಿ (ಮಿ॰ ಪ॰ ೪.೨.೧), ತತ್ಥ ಅನ್ತಿಮಕೋಟ್ಠಾಸಮೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। ತಂ ವಾದಪಥೋಪಚ್ಛೇದನತ್ಥನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಸಂವತ್ತನಮರಿಯಾದಪರಿಚ್ಛೇದವಚನನ್ತಿ ಸಂವತ್ತನಸ್ಸ ಮರಿಯಾದಾ ಅವಧಿ **ಸಂವತ್ತನಮರಿಯಾದಾ,** ತಾಯ ನಿಯಮವಸೇನ ಯೋ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ, ತಸ್ಸ ವಚನಂ **ಸಂವತ್ತನಮರಿಯಾದಪರಿಚ್ಛೇದವಚನಂ।** ಇದಾನಿ ತಂ ಮರಿಯಾದಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಉದ್ದಿಸನ್ತೀ**ತಿ ಆಚರಿಯಾ ಅತ್ತನೋ ರುಚಿಯಾ ಉದ್ದಿಸನ್ತಿ। **ಉದ್ದಿಸಾಪೇನ್ತೀ**ತಿ ಆಚರಿಯಂ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾ ಉದ್ದಿಸಾಪೇನ್ತಿ। **ಸಜ್ಝಾಯನ್ತೀ**ತಿ ಧಾರೇನ್ತಿ। **ಕುಕ್ಕುಚ್ಚವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ**ತಿ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸಙ್ಖಾತೋ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ। **ವಿಹೇಸಾವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಮನೋವಿಲೇಖಾ**ತಿ ವಿಹೇಸಾವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಸಙ್ಖಾತಾ ಮನೋವಿಲೇಖಾ। **ಗರಹಣೇ**ತಿ ನಿನ್ದನೇ।

ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಿವಣ್ಣನೇತಿ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ನಿನ್ದತೋ ತಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂ ವಿಮತಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತುಂ ವಿನಯವಿವಣ್ಣನೇ।

ವಿಲೇಖನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಮೋಹನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ತಸ್ಮಿಂ ಅನಾಚಾರೇತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅನಾಚಾರೇ ಆಚಿಣ್ಣೇ। **ಮೋಕ್ಖೋ ನತ್ಥೀ**ತಿ ತಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಮೋಕ್ಖೋ ನತ್ಥಿ। **ತಸ್ಸ ತೇ**ತಿ ತಸ್ಸ ತವ। **ಅಲಾಭಾ**ತಿ ಯೇ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ಉದ್ದಿಸ್ಸಮಾನೇ ಸಾಧುಕಂ ಅಟ್ಠಿಂ ಕತ್ವಾ ಮನಸಿಕರಣಸ್ಸ ಆನಿಸಂಸಸಙ್ಖಾತಾ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾ ಚ ಲಾಭಾ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ, ತೇ ಸಬ್ಬೇ ತುಯ್ಹಂ ಅಲಾಭಾ ಏವ **ಹೋನ್ತಿ। ದುಲ್ಲದ್ಧ**ನ್ತಿ ಪುಞ್ಞವಿಸೇಸೇನ ಲದ್ಧಮ್ಪಿ ಮನುಸ್ಸತ್ತಂ ದುಲ್ಲದ್ಧಂ। **ಸಾಧುಕ**ನ್ತಿ ಸುಟ್ಠು। **ಅಟ್ಠಿಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಅತ್ಥಿಕಭಾವಂ ಕತ್ವಾ, ಅತ್ಥಿಕೋ ಹುತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಇತ್ತಿದುತಿಯೇನ ಕಮ್ಮೇನಾ**ತಿ “ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ”ತಿಆದಿನಾ (ಪಾಚಿ॰ ೪೪೪) ಪದಭಾಜನಿಯಂ ವುತ್ತೇನ ಮೋಹಾರೋಪನಕೇನ ಞತ್ತಿದುತಿಯೇನ ಕಮ್ಮೇನ।

ಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮೇತಿ ಏತ್ಥ ಮೋಹಾರೋಪನಕಮ್ಮಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ।

ಮೋಹನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಪಹಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪಹಾರಂ ದದೇಯ್ಯಾತಿ ಅನ್ತಮಸೋ ಉಪ್ಪಲಪತ್ತಂ ಉಪಾದಾಯ ಕಾಯಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಾನಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ಪಹಾರಂ ದದೇಯ್ಯ। ಏವಂ ಪನ ಪಹಾರೇ ದಿನ್ನೇ ಹತ್ಥೋ ವಾ ಭಿಜ್ಜತು, ಪಾದೋ ವಾ ಸೀಸಂ ವಾ, ಮರತು ವಾ, ಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವ। ತೇನಾಹ "**ಪಹರಿತುಕಾಮತಾಯಾ**"ತಿಆದಿ।

ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇತಿ ಗಹಟ್ಠೇ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೇ ವಾ ಇತ್ಥಿಯಾ ವಾ ಪುರಿಸೇ ವಾ ಅನ್ತಮಸೋ ತಿರಚ್ಛಾನಗತೇಪಿ। ಸಚೇ ಪನ ರತ್ತಚಿತ್ತೋ ಇತ್ಥಿಂ ಪಹರತಿ, ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ। **ಕೇನಚಿ ವಿಹೇಠಿಯಮಾನಸ್ಸಾ**ತಿ ಮನುಸ್ಸೇನ ವಾ ತಿರಚ್ಛಾನಗತೇನ ವಾ ವಿಹೇಠಿಯಮಾನಸ್ಸ। **ಮೋಕ್ಖಾಧಿಪ್ಪಾಯಸ್ಸಾ**ತಿ ತತೋ ಅತ್ತನೋ ಮೋಕ್ಖಂ ಪತ್ಥಯಮಾನಸ್ಸ। ಸಚೇಪಿ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೫೩) ಚೋರಂ ವಾ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಂ ವಾ ವಿಹೇಠೇತುಕಾಮಂ ದಿಸ್ವಾ "ಉಪಾಸಕ, ಏತ್ಥೇವ ತಿಟ್ಠ, ಮಾ ಆಗಮಿತ್ಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ವಚನಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ "ಗಚ್ಛ ರೇ"ತಿ ಮುಗ್ಗರೇನ ವಾ ಸತ್ಥಕೇನ ವಾ ಪಹರಿತ್ವಾ ಯಾತಿ, ಸೋ ಚೇ ತೇನ ಪಹಾರೇನ ಮರತಿ, ಅನಾಪತ್ತಿಯೇವ। ವಾಳಮಿಗೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಪಹಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ತಲಸತ್ತಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ತಲಸತ್ತಿಕನ್ತಿ ತಲಮೇವ ತಲಸತ್ತಿಕಂ। "ಪೋಥನಸಮತ್ಥಟ್ಠೇನ ಸತ್ತಿಕ"ನ್ತಿ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೪೫೯) ಏಕೇ। **ಉಚ್ಚಾರೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಉಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯ। **ನಪಹರಿತುಕಾಮತಾಯ ದಿನ್ನತ್ತಾ ದುಕ್ಕಟ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪಹರಿತುಕಾಮತಾಯ ಪಹರಿತೇ ಪುರಿಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಉಚ್ಚಾರೇತುಕಾಮತಾಯ ಕೇವಲಂ ಉಗ್ಗಿರಣಮತ್ತೇ ಕತೇ ಇಮಿನಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಇಮಿನಾ ಪನ ವಿರಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪಹಾರೋ ದಿನ್ನೋ, ತಸ್ಮಾ ದುಕ್ಕಟಂ। ಏತ್ಥ ಪನ "ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾದೀನಂ ಅಸುಚಿಕರಣಾದೀನಿ ದಿಸ್ವಾ ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾಪಿ ಉಗ್ಗಿರನ್ತಸ್ಸ ಮೋಕ್ಖಾಧಿಪ್ಪಾಯೋಯೇವಾ"ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೪೭೧) ವದನ್ತಿ।

ತಲಸತ್ತಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಅಮೂಲಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಛಟ್ಠಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ಅಮೂಲಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸಞ್ಚಿಚ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಸ್ಸಾತಿ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೪೬೮) ಸಂಸಯಂ ಜನೇನ್ತಸ್ಸ। ಪರೋ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಉಪ್ಪಾದೇತು ವಾ, ಮಾ ವಾ, ತಂ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ। **ಮಞ್ಞೇ**ತಿ ತಕ್ಕಯಾಮಿ। **ಆದಿಸದ್ದೇನ** "ವಿಕಾಲೇ ಮಞ್ಞೇ ತಯಾ ಭುತ್ತಂ, ಮಜ್ಜಂ ಮಞ್ಞೇ ತಯಾ ಪೀತಂ, ಮಾತುಗಾಮೇನ ಸದ್ಧಿಂ ರಹೋ ಮಞ್ಞೇ ತಯಾ ನಿಸಿನ್ನ"ನ್ತಿಆದೀನಂ (ಪಾಚಿ॰ ೪೬೬) ಗಹಣಂ। **ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇ**ತಿ ಸಾಮಣೇರೇ।

ಸಞ್ಚಿಚ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಉಪಸ್ಸುತಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸುಯ್ಯತೀತಿ **ಸುತಿ,** ಸದ್ದೋ, ಸುತಿಯಾ ಸಮೀಪಂ **ಉಪಸ್ಸುತೀ**ತಿ ಆಹ “**ಸುತಿಸಮೀಪ**”ನ್ತಿ, ಸದ್ದಸಮೀಪನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯತ್ಥ ಪನ ಠಿತೇನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ಸದ್ದಂ ಸೋತುಂ , ತತ್ಥ ತಿಟ್ಠನ್ತೋ ಸದ್ದಸಮೀಪೇ ತಿಟ್ಠತಿ ನಾಮಾತಿ ಆಹ “**ಯತ್ಥ ಠತ್ವಾ**”ತಿಆದಿ। ಅಥ ವಾ ಉಪೇಚ್ಚ ಸುಯ್ಯತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಉಪಸ್ಸುತಿ,** ಠಾನಂ, ಯಂ ಠಾನಂ ಉಪಗತೇನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ಕಥೇನ್ತಾನಂ ಸದ್ದಂ ಸೋತುಂ, ತತ್ಥಾತಿ ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ತುರಿತಗಮನೇಪೀ**ತಿ ಪಚ್ಛತೋ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಪುರತೋ ಗಚ್ಛನ್ತಾನಂ ಸದ್ದಸವನತ್ಥಂ ಸೀಘಗಮನೇಪಿ। **ಓಹೀಯಮಾನೇಪೀ**ತಿ ಪುರತೋ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಪಚ್ಛತೋ ಗಚ್ಛನ್ತಾನಂ ವಚನಸವನತ್ಥಂ ಓಹೀಯಮಾನೇಪಿ।

ವೂಪಸಮಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಉಪಸಮಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ಕಲಹಂ ನ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ। **ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಮೋಚೇಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಮಮ ಅಕಾರಕಭಾವಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಮೋಚೇಸ್ಸಾಮಿ। **ಸಿಯಾ ಕಿರಿಯ**ನ್ತಿ ಕದಾಚಿ ಸೋತುಕಾಮತಾಯ ಗಮನವಸೇನ ಸಮುಟ್ಠಾನತೋ ಸಿಯಾ ಕಿರಿಯಂ। **ಸಿಯಾ ಅಕಿರಿಯ**ನ್ತಿ ಕದಾಚಿ ಠಿತಟ್ಠಾನಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಮನ್ತಯಮಾನಾನಂ ಅಜಾನಾಪನವಸೇನ ಸಮುಟ್ಠಾನತೋ ಸಿಯಾ ಅಕಿರಿಯಂ।

ಉಪಸ್ಸುತಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಕಮ್ಮಪ್ಪಟಿಬಾಹನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಧಮ್ಮಿಕಾನನ್ತಿ ಧಮ್ಮೇನ ವಿನಯೇನ ಸತ್ಥುಸಾಸನೇನ ಕತತ್ತಾ ಧಮ್ಮೋ ಏತೇಸು ಅತ್ಥೀತಿ **ಧಮ್ಮಿಕಾನಿ,** ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಿಕಾನಂ। **ಕಮ್ಮಾನ**ನ್ತಿ ಚತುನ್ನಂ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಾನಂ। ತೇನಾಹ “**ಧಮ್ಮೇನಾ**”ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಧಮ್ಮೇನಾ**ತಿ ಭೂತೇನ ವತ್ಥುನಾ। **ವಿನಯೇನಾ**ತಿ ಚೋದನಾಯ ಚೇವ ಸಾರಣಾಯ ಚ। **ಸತ್ಥುಸಾಸನೇನಾ**ತಿ ಞತ್ತಿಸಮ್ಪದಾಯ ಚೇವ ಅನುಸ್ಸವನಾಸಮ್ಪದಾಯ ಚ। **ಸಮಗ್ಗಸ್ಸ ಸಙ್ಘಸ್ಸಾ**ತಿ ಸೀಮಟ್ಠಕಸಙ್ಘಂ ಸೋಧೇತ್ವಾ ಛನ್ದಾರಹಾನಂ ಛನ್ದಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಕಾಯೇನ ಚೇವ ಚಿತ್ತೇನ ಚ ಏಕೀಭೂತಸ್ಸ ಸಙ್ಘಸ್ಸ। **ತಂ ತಂ ವತ್ಥು**ನ್ತಿ ಅವಣ್ಣಭಣನಾದಿಂ ತಂ ತಂ ವತ್ಥು।

ಓಸಾರೇನ್ತಿ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝಂ ಏತೇನಾತಿ **ಓಸಾರಣಂ**। ನಿಸ್ಸಾರೇನ್ತಿ ಸಙ್ಘಮ್ಹಾ ಏತೇನಾತಿ **ನಿಸ್ಸಾರಣಂ**। **ಭಣ್ಡುಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಮುಣ್ಡಕರಣಂ, ಕೇಸಚ್ಛೇದನಾಪುಚ್ಛನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಮ್ಮಮೇವ ಲಕ್ಖಣಂ **ಕಮ್ಮಲಕ್ಖಣಂ**। ಓಸಾರಣಾದಯೋ ವಿಯ ಕಮ್ಮಞ್ಚ ಹುತ್ವಾ ಅಞ್ಞಞ್ಚ ನಾಮಂ ನ ಲಭತಿ, ಕಮ್ಮಮೇವ ಹುತ್ವಾ ಲಕ್ಖೀಯತೀತಿ ಕಮ್ಮಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಓಸಾರಣಂ ನಿಸ್ಸಾರಣ”ನ್ತಿ (ಪರಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೯೫-೪೯೬) ಚೇತ್ಥ ಪದಸಿಲಿಟ್ಠತಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಪಠಮಂ ಪನ ನಿಸ್ಸಾರಣಾ ಹೋತಿ, ಪಚ್ಛಾ ಓಸಾರಣಾತಿ ಆಹ “**ತತ್ಥ ಕಣ್ಟಕಸಾಮಣೇರಸ್ಸಾ**”ತಿಆದಿ। **ಕಣ್ಟಕಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ನಾಸನಾ ವಿಯ ನಿಸ್ಸಾರಣಾ**ತಿ ಯಥಾ ಕಣ್ಟಕಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ದಣ್ಡಕಮ್ಮನಾಸನಾ ನಿಸ್ಸಾರಣಾ, ತಥಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ವಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಾ ಅವಣ್ಣಂ ಭಣತೋ, ಅಕಪ್ಪಿಯಂ “ಕಪ್ಪಿಯ”ನ್ತಿ ದೀಪಯತೋ, ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಸ್ಸ ಅನ್ತಗ್ಗಾಹಿಕಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಸ್ಸಾಪಿ ಸಾಮಣೇರಸ್ಸ -

> “ಸಙ್ಘಂ, ಭನ್ತೇ, ಪುಚ್ಛಾಮಿ ‘ಅಯಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಸಾಮಣೇರೋ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ವಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಾ ಅವಣ್ಣವಾದೀ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕೋ, ಯಂ ಅಞ್ಞೇ ಸಾಮಣೇರಾ ಲಭನ್ತಿ ದಿರತ್ತತಿರತ್ತಂ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಹಸೇಯ್ಯಂ, ತಸ್ಸ ಅಲಾಭಾಯ ನಿಸ್ಸಾರಣಾ ರುಚ್ಚತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸಾ’ತಿ। ದುತಿಯಮ್ಪಿ…ಪೇ॰… ತತಿಯಮ್ಪಿ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘಂ ಪುಚ್ಛಾಮಿ ‘ಅಯಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಸಾಮಣೇರೋ…ಪೇ॰… ರುಚ್ಚತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸಾ’ತಿ, ಚರ ಪಿರೇ ವಿನಸ್ಸಾ”ತಿ (ಪರಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೯೫-೪೯೬) -

ಕತ್ತಬ್ಬನಾಸನಾ ನಿಸ್ಸಾರಣಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಾದಿಸಂಯೇವ ಸಮ್ಮಾವತ್ತನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಪವೇಸನಾ ಓಸಾರಣಾ**ತಿ ತಾದಿಸಂಯೇವ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ “ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಬಾಲತಾಯ ಅಞ್ಞಾಣತಾಯ ಅಲಕ್ಖಿಕತಾಯ ಏವಂ ಅಕಾಸಿಂ, ಸ್ವಾಹಂ ಸಙ್ಘಂ ಖಮಾಪೇಮೀ”ತಿ ಖಮಾಪೇನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಯಾವತತಿಯಂ ಯಾಚಾಪೇತ್ವಾ -

“ಸಙ್ಘಂ, ಭನ್ತೇ, ಪುಚ್ಛಾಮಿ ‘ಅಯಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಸಾಮಣೇರೋ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ವಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಾ ಅವಣ್ಣವಾದೀ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕೋ, ಯಂ ಅಞ್ಞೇ ಸಾಮಣೇರಾ ಲಭನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ದಿರತ್ತತಿರತ್ತಂ ಸಹಸೇಯ್ಯಂ, ತಸ್ಸ ಅಲಾಭಾಯ ನಿಸ್ಸಾರಿತೋ, ಸ್ವಾಯಂ ಇದಾನಿ ಸೋರತೋ ನಿವಾತವುತ್ತಿ ಲಜ್ಜಿಧಮ್ಮಂ ಓಕ್ಕನ್ತೋ ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ಕತದಣ್ಡಕಮ್ಮೋ ಅಚ್ಚಯಂ ದೇಸೇತಿ, ಇಮಸ್ಸ ಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ಯಥಾ ಪುರೇ ಕಾಯಸಮ್ಭೋಗಸಾಮಗ್ಗಿದಾನಂ ರುಚ್ಚತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸಾ’ತಿ। ದುತಿಯಮ್ಪಿ…ಪೇ॰… ತತಿಯಮ್ಪಿ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘಂ ಪುಚ್ಛಾಮಿ…ಪೇ॰… ರುಚ್ಚತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸಾ”ತಿ (ಪರಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೯೫-೪೯೬) -

ಪವೇಸನಾ ಓಸಾರಣಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಕೇಸಚ್ಛೇದನಾಪುಚ್ಛನನ್ತಿ ಸೀಮಾಪರಿಯಾಪನ್ನೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸನ್ನಿಪಾತಾಪೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಪೇಕ್ಖಂ ತತ್ಥ ನೇತ್ವಾ “ಸಙ್ಘಂ, ಭನ್ತೇ, ಇಮಸ್ಸ ದಾರಕಸ್ಸ ಭಣ್ಡುಕಮ್ಮಂ ಆಪುಚ್ಛಾಮೀ”ತಿ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವಾ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವಾ ಸಕಿಂ ವಾ ವಚನಂ। ಇಧ ಚ “ಇಮಸ್ಸ ದಾರಕಸ್ಸ ಭಣ್ಡುಕಮ್ಮಂ ಆಪುಚ್ಛಾಮಾ”ತಿಪಿ “ಇಮಸ್ಸ ಸಮಣಕರಣಂ ಆಪುಚ್ಛಾಮಾ”ತಿಪಿ “ಇಮಸ್ಸ ಪಬ್ಬಾಜನಂ ಆಪುಚ್ಛಾಮಾ”ತಿಪಿ “ಅಯಂ ಸಮಣೋ ಹೋತುಕಾಮೋ”ತಿಪಿ “ಅಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತುಕಾಮೋ”ತಿಪಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿಯೇವ।

ಮುಖರಸ್ಸಾತಿ ಮುಖೇನ ಖರಸ್ಸ। ಯಂ ಅವನ್ದಿಯಕಮ್ಮಂ ಅನುಞ್ಞಾತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಊರುಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸನಾದಿವತ್ಥೂಸೂ**ತಿ -

“ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಛಬ್ಬಗ್ಗಿಯಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಕದ್ದಮೋದಕೇನ ಓಸಿಞ್ಚನ್ತಿ ‘ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಅಮ್ಹೇಸು ಸಾರಜ್ಜೇಯ್ಯು’ನ್ತಿ, ಕಾಯಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ, ಊರುಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ, ಅಙ್ಗಜಾತಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಓಭಾಸೇನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಪಯೋಜೇನ್ತಿ ‘ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಅಮ್ಹೇಸು ಸಾರಜ್ಜೇಯ್ಯು’”ನ್ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೪೧೧) -

ಇಮೇಸು ವತ್ಥೂಸು।

ಅಚ್ಛಿನ್ನಚೀವರಕಾದೀನನ್ತಿ ಅಚ್ಛಿನ್ನಚೀವರಜಿಣ್ಣಚೀವರನಟ್ಠಚೀವರಗಿಲಾನಬಹುಸ್ಸುತಸಙ್ಘಭಾರನಿತ್ಥರಕಾದೀನಂ। **ಚೀವರಾದೀನೀ**ತಿ ಚೀವರಭೇಸಜ್ಜಸೇನಾಸನಾದೀನಿ। **ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಾನೀ**ತಿ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಾನಿ ಮೂಲತಚಪತ್ತಅಙ್ಕುರಪುಪ್ಫಫಲಾದೀನಿ। **ಅಪನೇತಬ್ಬಾನಿಪಿ ವತ್ಥೂನೀ**ತಿ ಆವಾಸಕರಣಾದಿಅತ್ಥಂ ಹರಿತಬ್ಬಾನಿಪಿ ಛಾಯೂಪಗಫಲೂಪಗರುಕ್ಖಾದೀನಿ। **ತಥಾರೂಪಂ ವಾ ಧಮ್ಮಿಕಂ ಕತಿಕಂ ಕರೋನ್ತೇಹೀ**ತಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತತ್ಥಾಯ ದಿನ್ನತೋ ಆವಾಸಜಗ್ಗನಾದಿಕಂ ತಾದಿಸಂ ವಾ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮಿಕಂ ಕತಿಕಂ ಕರೋನ್ತೇಹಿ।

ನೇವ ಸುತ್ತಂ ಆಗಚ್ಛತೀತಿ ನ ಮಾತಿಕಾ ಆಗಚ್ಛತಿ। **ನೋ ಸುತ್ತವಿಭಙ್ಗೋ**ತಿ ವಿನಯೋಪಿ ನ ಪಗುಣೋ। **ಬ್ಯಞ್ಜನಚ್ಛಾಯಾಯ ಅತ್ಥಂ ಪಟಿಬಾಹತೀ**ತಿ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೩೩) ಬ್ಯಞ್ಜನಮತ್ತಮೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ಅತ್ಥಂ ಪಟಿಸೇಧೇತಿ। ಜಾತರೂಪರಜತಖೇತ್ತವತ್ಥುಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣಾದೀಸು ವಿನಯಧರೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಕಾರಿಯಮಾನೇ ದಿಸ್ವಾ “ಕಿಂ ಇಮೇ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಕಾರೇಥ, ನನು ‘ಜಾತರೂಪರಜತಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತೀ’ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೦, ೧೯೪) ಏವಂ ಸುತ್ತೇ ಪಟಿವಿರತಿಮತ್ತಮೇವ ವುತ್ತಂ, ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥ ಆಪತ್ತೀ”ತಿ ವದತಿ। ಅಪರೋ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಆಗತತ್ತಾ ಓಲಮ್ಬೇತ್ವಾ ನಿವಾಸೇನ್ತಾನಂ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಆರೋಪಿಯಮಾನಾಯ “ಕಿಂ ಇಮೇಸಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆರೋಪೇಥ, ನನು ‘ಪರಿಮಣ್ಡಲಂ ನಿವಾಸೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಸಿಕ್ಖಾ ಕರಣೀಯಾ’ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೫೭೬) ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಾಕರಣಮತ್ತಮೇವ ವುತ್ತಂ, ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥ ಆಪತ್ತೀ”ತಿ ವದತಿ।

ಉಬ್ಬಾಹಿಕ ವಿನಿಚ್ಛಯೇತಿ ಸಮಥಕ್ಖನ್ಧಕೇ ವುತ್ತಉಬ್ಬಾಹಿಕವಿನಿಚ್ಛಯೇ "ಸೀಲವಾ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿಕಾಯ ಹಿ ದಸಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೇ ದ್ವೇ ತಯೋ ಭಿಕ್ಖೂ ಉಚ್ಚಿನಿತ್ವಾ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ **ಉಬ್ಬಾಹಿಕವಿನಿಚ್ಛಯೋತಿ** ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಪವಾರಣಪ್ಪಚ್ಚುಕ್ಕಡ್ಢನಾತಿ ಪವಾರಣಾಯ ಉಕ್ಕಸ್ಸನಾ, ಉದ್ಧಂ ಕಡ್ಢನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಿಣವತ್ಥಾರಕಸಮಥೇ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕಞತ್ತಿ ಚಾತಿ** "ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಣ್ಡನಜಾತಾನಂ...ಪೇ॰... ಠಪೇತ್ವಾ ಗಿಹಿಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತ"ನ್ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೨೧೨-೨೧೩) ಏವಂ ತಿಣವತ್ಥಾರಕಸಮಥೇ ಕತಾ ಸಬ್ಬಪಠಮಾ **ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕಞತ್ತಿ** ಚ।

ಅಲಾಭಾಯ ಪರಿಸಕ್ಕನಾದಿಕೇಹೀತಿ ಚತುನ್ನಂ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಅಲಾಭತ್ಥಾಯ ಪಯೋಗಕರಣಾದಿಕೇಹಿ। **ಆದಿಸದ್ದೇನ** "ಅನತ್ಥಾಯ ಪರಿಸಕ್ಕನಂ, ಅನಾವಾಸಾಯ ಪರಿಸಕ್ಕನಂ, ಅಕ್ಕೋಸನಪರಿಭಾಸನಂ, ಭಿಕ್ಖೂ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಭೇದನಂ, ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅವಣ್ಣಭಣನಂ, ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅವಣ್ಣಭಣನಂ, ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅವಣ್ಣಭಣನ"ನ್ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೨೬೫) ಅವಸೇಸಂ ಸತ್ತಙ್ಗಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಅಟ್ಠಹಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸಾತಿ** ಅಟ್ಠಹಿ ಚೇವ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಏಕೇಕೇನಪಿ ಅಙ್ಗೇನ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ। **ಅಸಮ್ಭೋಗಕರಣತ್ಥನ್ತಿ** ತೇನ ದಿನ್ನಸ್ಸ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ। **ಪತ್ತನಿಕ್ಕುಜ್ಜನವಸೇನಾತಿ** ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಪತ್ತನಿಕ್ಕುಜ್ಜನವಸೇನ, ನ ಅಧೋಮುಖಟ್ಠಪನವಸೇನ। **ಪತ್ತುಕ್ಕುಜ್ಜನವಸೇನಾತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ತಸ್ಸೇವಾತಿ** ಯೋ ಪತ್ತನಿಕ್ಕುಜ್ಜನವಸೇನ ಕತನಿಸ್ಸಾರಣೋ, ತಸ್ಸೇವ ಉಪಾಸಕಸ್ಸ। **ಸಮ್ಮಾವತ್ತನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಯೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಪತ್ತುಕ್ಕುಜ್ಜನಂ, ತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ। **ಸಾತಿ** ಯಥಾವುತ್ತಾ ನಿಸ್ಸಾರಣಾ, ಓಸಾರಣಾ ಚ।

ಸೂಚಿಯಾದಿಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ತಂತದತ್ಥಿಕಾನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ ದೇತೀತಿ **ಅಪ್ಪಮತ್ತಕವಿಸ್ಸಜ್ಜಕೋ। ಸಾಟಿಯಗ್ಗಾಹಾಪಕೋತಿ** ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಯಗ್ಗಾಹಾಪಕೋ। ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೇ ಆರಾಮಿಕೇ ಪೇಸನತ್ಥಾಯ ದಾತಬ್ಬಾ ಸಮ್ಮುತಿ **ಆರಾಮಿಕಪೇಸಕಸಮ್ಮುತಿ**। ಏಸ ನಯೋ **ಸಾಮಣೇರಪೇಸಕಸಮ್ಮುತೀತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ।

ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಾದೀನಂ ಸತ್ತನ್ನನ್ತಿ ತಜ್ಜನೀಯಂ, ನಿಯಸಂ, ಪಬ್ಬಾಜನೀಯಂ, ಪಟಿಸಾರಣೀಯಂ, ತಿವಿಧಞ್ಚ ಉಕ್ಖೇಪನೀಯನ್ತಿ ತಜ್ಜನೀಯಾದೀನಂ ಸತ್ತನ್ನಂ। **ಅಟ್ಠಯಾವತತಿಯಕಾತಿ** ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಸೇನ ಚತ್ತಾರೋ, ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ವಸೇನ ಚತ್ತಾರೋತಿ ಅಟ್ಠ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾ।

ಞತ್ತಿಕಮ್ಮಾದಿವಸೇನಾತಿ ಞತ್ತಿಕಮ್ಮಞತ್ತಿದುತಿಯಕಮ್ಮಞತ್ತಿಚತುತ್ಥಕಮ್ಮವಸೇನ। "ಕರಿಯಮಾನಂ ದಳ್ಹತರಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಏಕಚ್ಚೇ ವದನ್ತಿ। ಏವಂ ಪನ ಸತಿ ಕಮ್ಮಸಙ್ಕರೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಮೇವ। ಸಚೇ ಪನ ಅಕ್ಖರಪರಿಹೀನಂ ವಾ ಪದಪರಿಹೀನಂ ವಾ ದುರುತ್ತಪದಂ ವಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಸೋಧನತ್ಥಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಇದಂ ಅಕುಪ್ಪಕಮ್ಮಸ್ಸ ದಳ್ಹೀಕಮ್ಮಂ ಹೋತಿ, ಕುಪ್ಪಕಮ್ಮೇ ಕಮ್ಮಂ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। **ಸಕಲಕ್ಖಣೇನೇವಾತಿ** ಞತ್ತಿಞ್ಚ ಚತಸ್ಸೋ ಚ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯೋ ಸಾವೇತ್ವಾವ। **ನ ಸೇಸಕಮ್ಮವಸೇನಾತಿ** ಅಪಲೋಕನಕಮ್ಮಾದಿನಾ ಅವಸೇಸಕಮ್ಮವಸೇನ ನ ಕಾತಬ್ಬಂ।

ಕಮ್ಮಪ್ಪಟಿಬಾಹನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಛನ್ದಂಅದತ್ವಾಗಮನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಆರೋಚಿತಂ ವತ್ಥು ಅವಿನಿಚ್ಛಿತನ್ತಿ ಆರೋಚಿತವತ್ಥು ಆಪತ್ತಿಕಭಾವೇನ ನ ವಿನಿಚ್ಛಿತಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಚೋದಕೇನ ಚ ಚುದಿತಕೇನ ಚ ಅತ್ತನೋ ಕಥಾ ಕಥಿತಾ, ಅನುವಿಜ್ಜಕೋ ಸಮ್ಮತೋ, ಏತ್ತಾವತಾ ವತ್ಥುಮೇವ ಆರೋಚಿತಂ ಹೋತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಛನ್ದಂ ಅದತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಪಕ್ಕಮೇಯ್ಯಾತಿ** "ಕಥಂ ಇದಂ ಕಮ್ಮಂ ಕುಪ್ಪಂ ಅಸ್ಸ, ವಗ್ಗಂ ಅಸ್ಸ, ನ ಕರೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೪೮೧) ಇಮಿನಾ

ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಛನ್ದಂ ಅದತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾಸನತೋ ಉಟ್ಠಾಯ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ। ತೇನಾಹ "**ಯೋ ಭಿಕ್ಖೂ**"ತಿಆದಿ। **ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಗಮನಂ **ಕಿರಿಯಂ,** ಛನ್ದಸ್ಸ ಅದಾನಂ **ಅಕಿರಿಯಂ**।

ಛನ್ದಂಅದತ್ವಾಗಮನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ದುಬ್ಬಲಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಯಥಾಸನ್ಥುತನ್ತಿ ಯಥಾಮಿತ್ತಂ। ತೇನಾಹ "**ಯೋ ಯೋ**"ತಿ ಆದಿ। ತತ್ಥ **ಮಿತ್ತಸನ್ದಿಟ್ಠಸಮ್ಭತ್ತವಸೇನಾ**ತಿ ಮಿತ್ತಸನ್ದಿಟ್ಠಸಮ್ಭತ್ತಾನಂ ವಸೇನ। ತತ್ಥ **ಮಿತ್ತಾ** ಮಿತ್ತಾವ। **ಸನ್ದಿಟ್ಠಾ** ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸಙ್ಗಮ್ಮ ದಿಟ್ಠಮತ್ತಾ ನಾತಿದಳ್ಹಮಿತ್ತಾ। **ಸಮ್ಭತ್ತಾ** ಸುಟ್ಠು ಭತ್ತಾ ಸಿನೇಹವನ್ತೋ ದಳ್ಹಮಿತ್ತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

ಪಞ್ಚ ಗರುಭಣ್ಡಾನೀತಿ ರಾಸಿವಸೇನ ಪಞ್ಚ ಗರುಭಣ್ಡಾನಿ, ಸರೂಪವಸೇನ ಪನೇತಾನಿ ಬಹೂನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತೇನಾಹ "**ರಾಸಿವಸೇನ ಪಞ್ಚ ಗರುಭಣ್ಡಾನಿ ವುತ್ತಾನೀ**"ತಿ। **ಆರಾಮೋ** (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೨೧; ವಿ॰ ಸಙ್ಗ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೯೭) ನಾಮ ಪುಪ್ಫಾರಾಮೋ ವಾ ಫಲಾರಾಮೋ ವಾ। **ಆರಾಮವತ್ಥು** ನಾಮ ತೇಸಂಯೇವ ಆರಾಮಾನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಠಪಿತೋಕಾಸೋ, ತೇಸು ವಾ ಆರಾಮೇಸು ವಿನಟ್ಠೇಸು ತೇಸಂ ಪೋರಾಣಕಭೂಮಿಭಾಗೋ । **ವಿಹಾರೋ** ನಾಮ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಾಸಾದಾದಿಸೇನಾಸನಂ। **ವಿಹಾರವತ್ಥು** ನಾಮ ತಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಾನೋಕಾಸೋ। **ಮಞ್ಚೋ** ನಾಮ ಮಸಾರಕೋ ಬುನ್ದಿಕಾಬದ್ಧೋ, ಕುಳೀರಪಾದಕೋ, ಆಹಚ್ಚಪಾದಕೋತಿ ಇಮೇಸಂ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಮಞ್ಚಾನಂ ಅಞ್ಞತರೋ। **ಪೀಠಂ** ನಾಮ ಮಸಾರಕಾದೀನಂಯೇವ ಚತುನ್ನಂ ಪೀಠಾನಂ ಅಞ್ಞತರಂ। **ಭಿಸಿ** ನಾಮ ಉಣ್ಣಭಿಸಿಆದೀನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭಿಸೀನಂ ಅಞ್ಞತರಾ। **ಬಿಮ್ಬೋಹನಂ** ನಾಮ ರುಕ್ಖತೂಲಲತಾತೂಲಪೋಟಕಿತೂಲಾನಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ಪುಣ್ಣಂ। **ಲೋಹಕುಮ್ಭೀ** ನಾಮ ಕಾಳಲೋಹೇನ ವಾ ತಮ್ಬಲೋಹೇನ ವಾ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಲೋಹೇನ ಕತಾ ಕುಮ್ಭೀ। **ಲೋಹಭಾಣಕಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏತ್ಥ ಪನ **ಭಾಣಕ**ನ್ತಿ ಅರಞ್ಜರೋ ವುಚ್ಚತಿ। **ವಾರಕೋ**ತಿ ಘಟೋ। **ಕಟಾಹಂ** ಕಟಾಹಮೇವ। **ವಾಸಿ**ಆದೀಸು, **ವಲ್ಲಿ**ಆದೀಸು ಚ ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಏವಂ –

ದ್ವಿಸಙ್ಗಹಾನಿ ದ್ವೇ ಹೋನ್ತಿ, ತತಿಯಂ ಚತುಸಙ್ಗಹಂ।
ಚತುತ್ಥಂ ನವಕೋಟ್ಠಾಸಂ, ಪಞ್ಚಮಂ ಅಟ್ಠಭೇದನಂ॥

ಇತಿ ಪಞ್ಚಹಿ ರಾಸೀಹಿ, ಪಞ್ಚನಿಮ್ಮಲಲೋಚನೋ।
ಪಞ್ಚವೀಸವಿಧಂ ನಾಥೋ, ಗರುಭಣ್ಡಂ ಪಕಾಸಯಿ॥ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೨೧; ವಿ॰ ಸಙ್ಗ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೯೭)।

ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತುಂ ವಾ ವಿಭಜಿತುಂ ವಾ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಮೂಲಚ್ಛೇಜ್ಜವಸೇನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತುಂ ವಾ ವಿಭಜಿತುಂ ವಾ ನ ವಟ್ಟನ್ತಿ। ಪರಿವತ್ತನವಸೇನ ಪನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ, ವಿಭಜನ್ತಸ್ಸ ಚ ಅನಾಪತ್ತಿ। ತೇನಾಹ "**ಥಾವರೇನಾ**"ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಥಾವರೇನ ಥಾವರ**ನ್ತಿ ಆರಾಮಆರಾಮವತ್ಥುವಿಹಾರವಿಹಾರವತ್ಥುನಾ ಆರಾಮಂ ಆರಾಮವತ್ಥುಂ ವಿಹಾರಂ ವಿಹಾರವತ್ಥುಂ। **ಇತರೇನಾ**ತಿ ಅಥಾವರೇನ, ಪಚ್ಛಿಮರಾಸಿತ್ತಯೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಕಪ್ಪಿಯೇನಾ**ತಿ ಸುವಣ್ಣಮಯಮಞ್ಚಾದಿನಾ ಚೇವ ಅಕಪ್ಪಿಯಭಿಸಿಬಿಮ್ಬೋಹನೇಹಿ ಚ। **ಮಹಗ್ಘಕಪ್ಪಿಯೇನಾ**ತಿ ದನ್ತಮಯಮಞ್ಚಾದಿನಾ ಚೇವ ಪಾವಾರಾದಿನಾ ಚ। **ಇತರ**ನ್ತಿ ಅಥಾವರಂ। **ಕಪ್ಪಿಯಪರಿವತ್ತನೇನ ಪರಿವತ್ತೇತು**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಅಕಪ್ಪಿಯಂ ನ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಪರಿವತ್ತೇತುಂ।

ತತ್ರಾಯಂ ಪರಿವತ್ತನನಯೋ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೨೧; ವಿ॰ ಸಙ್ಗ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೯೮) – ಸಙ್ಘಸ್ಸ ನಾಳಿಕೇರಾರಾಮೋ ದೂರೇ ಹೋತಿ, ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕಾವ ಬಹುತರಂ ಖಾದನ್ತಿ, ಯಮ್ಪಿ ನ ಖಾದನ್ತಿ, ತತೋ ಸಕಟವೇತನಂ ದತ್ವಾ ಅಪ್ಪಮೇವ ಆಹರನ್ತಿ।

ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪನ ತಸ್ಸಾರಾಮಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ಗಾಮವಾಸೀನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಿಹಾರಸ್ಸ ಸಮೀಪೇ ಆರಾಮೋ ಹೋತಿ, ತೇ ಸಙ್ಘಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸಕೇನ ಆರಾಮೇನ ತಂ ಆರಾಮಂ ಯಾಚನ್ತಿ, ಸಙ್ಘೇನ "ರುಚ್ಚತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸಾ"ತಿ ಅಪಲೋಕೇತ್ವಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ। ಸಚೇಪಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ರುಕ್ಖಸಹಸ್ಸಂ ಹೋತಿ, ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪಞ್ಚಸತಾನಿ, "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಆರಾಮೋ ಖುದ್ದಕೋ"ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅಯಂ ಖುದ್ದಕೋ, ಅಥ ಖೋ ಇತರತೋ ಬಹುತರಂ ಆಯಂ ದೇತಿ। ಸಚೇಪಿ ಸಮಕಮೇವ ದೇತಿ , ಏವಮ್ಪಿ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಕ್ಖಣೇ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ಸಕ್ಕಾತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಮೇವ। ಸಚೇ ಪನ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಬಹುತರಾ ರುಕ್ಖಾ ಹೋನ್ತಿ, "ನನು ತುಮ್ಹಾಕಂ ಬಹುತರಾ ರುಕ್ಖಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ "ಅತಿರೇಕಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪುಞ್ಞಂ ಹೋತು, ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದೇಮಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ಜಾನಾಪೇತ್ವಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಭಿಕ್ಖೂನಂ ರುಕ್ಖಾ ಫಲಧಾರಿನೋ, ಮನುಸ್ಸಾನಂ ರುಕ್ಖಾ ನ ತಾವ ಫಲಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ನ ಚಿರೇನ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಬ್ಬಮೇವ। ಮನುಸ್ಸಾನಂ ರುಕ್ಖಾ ಫಲಧಾರಿನೋ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ರುಕ್ಖಾ ನ ತಾವ ಫಲಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, "ನನು ತುಮ್ಹಾಕಂ ರುಕ್ಖಾ ಫಲಧಾರಿನೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ "ಗಣ್ಹಥ, ಭನ್ತೇ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪುಞ್ಞಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ದೇನ್ತಿ, ಜಾನಾಪೇತ್ವಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಏವಂ ಆರಾಮೇನ ಆರಾಮೋ ಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬೋ, ಏತೇನೇವ ನಯೇನ ಆರಾಮವತ್ಥುಪಿ ವಿಹಾರೋಪಿ ವಿಹಾರವತ್ಥುಪಿ ಆರಾಮೇನ ಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬಂ। ಆರಾಮವತ್ಥುನಾ ಚ ಮಹನ್ತೇನ ವಾ ಖುದ್ದಕೇನ ವಾ ಆರಾಮಂ ಆರಾಮವತ್ಥುಂ ವಿಹಾರಂ ವಿಹಾರವತ್ಥುನ್ತಿ।

ಕಥಂ ವಿಹಾರೇನ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೨೧; ವಿ॰ ಸಙ್ಗ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೨೮) ವಿಹಾರೋ ಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬೋ? ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ಗೇಹಂ ಹೋತಿ, ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಿಹಾರಮಜ್ಝೇ ಪಾಸಾದೋ, ಉಭೋಪಿ ಅಗ್ಘೇನ ಸಮಕಾ। ಸಚೇ ಮನುಸ್ಸಾ ತೇನ ಪಾಸಾದೇನ ತಂ ಗೇಹಂ ಯಾಚನ್ತಿ, ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಚೇ ಮಹಗ್ಘತರಂ ಗೇಹಂ ಹೋತಿ, "ಮಹಗ್ಘತರಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಗೇಹ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ "ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಮಹಗ್ಘತರಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಅಸಾರುಪ್ಪಂ, ನ ಸಕ್ಕಾ ತತ್ಥ ಪಬ್ಬಜಿತೇಹಿ ವಸಿತುಂ, ಇದಂ ಪನ ಸಾರುಪ್ಪಂ, ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಸಚೇ ಪನ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಮಹಗ್ಘಂ ಹೋತಿ "ನನು ತುಮ್ಹಾಕಂ ಗೇಹಂ ಮಹಗ್ಘ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। "ಹೋತು, ಭನ್ತೇ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪುಞ್ಞಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಪನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಏವಂ ವಿಹಾರೇನ ವಿಹಾರೋ ಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬೋ। ಏತೇನೇವ ನಯೇನ ವಿಹಾರವತ್ಥುಪಿ ಆರಾಮೋಪಿ ಆರಾಮವತ್ಥುಪಿ ವಿಹಾರೇನ ಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬಂ। ವಿಹಾರವತ್ಥುನಾ ಚ ಮಹಗ್ಘೇನ ವಾ ಅಪ್ಪಗ್ಘೇನ ವಾ ವಿಹಾರಂ ವಿಹಾರವತ್ಥುಂ ಆರಾಮಂ ಆರಾಮವತ್ಥುಂ। ಏವಂ ತಾವ **ಥಾವರೇನ ಥಾವರಪರಿವತ್ತನಂ** ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಇತರೇನ ಇತರಪರಿವತ್ತನೇ ಪನ ಮಞ್ಚಪೀಠಂ ಮಹನ್ತಂ ವಾ ಹೋತು, ಖುದ್ದಕಂ ವಾ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೨೧; ವಿ॰ ಸಙ್ಗ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೨೮), ಅನ್ತಮಸೋ ಚತುರಙ್ಗುಲಪಾದಕಂ ಗಾಮದಾರಕೇಹಿ ಪಂಸ್ವಾಗಾರಕೇಸು ಕೀಳನ್ತೇಹಿ ಕತಮ್ಪಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಿನ್ನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಗರುಭಣ್ಡಂ ಹೋತಿ। ಸಚೇಪಿ ರಾಜಾ ವಾ ರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾದಯೋ ವಾ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ಮಞ್ಚಸತಂ ವಾ ಮಞ್ಚಸಹಸ್ಸಂ ವಾ ದೇನ್ತಿ, ಸಬ್ಬೇ ಕಪ್ಪಿಯಮಞ್ಚಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ, ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ವುಡ್ಢಪಟಿಪಾಟಿಯಾ "ಸಙ್ಘಿಕಪರಿಭೋಗೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜಥಾ"ತಿ ದಾತಬ್ಬಾ, ನ ಪುಗ್ಗಲಿಕಪರಿಭೋಗೇನ ದಾತಬ್ಬಾ। ಅತಿರೇಕಮಞ್ಚೇ ಭಣ್ಡಾಗಾರಾದೀಸು ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ। ಬಹಿಸೀಮಾಯ "ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದೇಮಾ"ತಿ ದಿನ್ನಮಞ್ಚೋ ಸಙ್ಘತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಸನಟ್ಠಾನೇ ದಾತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ ಚೇ ಬಹೂ ಮಞ್ಚಾ ಹೋನ್ತಿ, ಮಞ್ಚೇನ ಕಮ್ಮಂ ನತ್ಥಿ। ಯಸ್ಸ ವಸನಟ್ಠಾನೇ ಕಮ್ಮಂ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ "ಸಙ್ಘಿಕಪರಿಭೋಗೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜಥಾ"ತಿ ದಾತಬ್ಬೋ, ನ ಪುಗ್ಗಲಿಕಭೋಗೇನ। ಮಹಗ್ಘೇನ ಸತಗ್ಘನಕೇನ ವಾ ಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಕೇನ ವಾ ಮಞ್ಚೇನ ಅಞ್ಞಂ ಮಞ್ಚಸತಂ ಲಭತಿ, ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ನ ಕೇವಲಂ ಮಞ್ಚೇನ ಮಞ್ಚೋಯೇವ, ಆರಾಮಆರಾಮವತ್ಥುವಿಹಾರವಿಹಾರವತ್ಥುಪೀಠಭಿಸಿಬಿಬ್ಬೋಹನಾನಿಪಿ ಪರಿವತ್ತೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಏಸೇವ ನಯೋ **ಪೀಠಭಿಸಿಬಿಬ್ಬೋಹನೇಸುಪಿ। ವರಸೇನಾಸನಾದೀನಂ ಸಂರಕ್ಖಣತ್ಥ**ನ್ತಿ ಸಚೇ ದುಬ್ಭಿಕ್ಖಂ ಹೋತಿ, ಭಿಕ್ಖೂ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇನ ನ ಯಾಪೇನ್ತಿ, ಏತ್ಥ ರಾಜರೋಗಚೋರಭಯಾನಿ, ಅಞ್ಞತ್ಥ ಗಚ್ಛನ್ತಾನಂ ವಿಹಾರಾ ಪಲುಜ್ಜನ್ತಿ, ತಾಲನಾಳಿಕೇರಾದಿಕೇ ವಿನಾಸೇನ್ತಿ, ಸೇನಾಸನಪಚ್ಚಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ಯಾಪೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ, ಏವರೂಪೇ ಕಾಲೇ ವರಸೇನಾಸನಾದೀನಂ ಸಂರಕ್ಖಣತ್ಥಂ।

ಲಾಮಕಾನಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತುನ್ತಿ ಲಾಮಕಂ ಲಾಮಕಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತುಂ, ಲಾಮಕಕೋಟಿಯಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತುನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ** ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ತತೋ ಲದ್ಧಯಾಗುಭತ್ತಚೀವರಾದೀನಿ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಕಾಳಲೋಹತಮ್ಬಲೋಹಕಂಸಲೋಹವಟ್ಟಲೋಹಾನನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ಕಂಸಲೋಹಂ, ವಟ್ಟಲೋಹಞ್ಚ** ಕಿತ್ತಿಮಲೋಹಂ। ತೀಣಿ ಹಿ ಕಿತ್ತಿಮಲೋಹಾನಿ ಕಂಸಲೋಹಂ, ವಟ್ಟಲೋಹಂ, ಆರಕೂಟನ್ತಿ। ತತ್ಥ ತಿಪುತಮ್ಬೇ ಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕತಂ **ಕಂಸಲೋಹಂ,** ಸೀಸತಮ್ಬೇ ಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕತಂ **ವಟ್ಟಲೋಹಂ,** ರಸಕತಮ್ಬೇ ಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕತಂ **ಆರಕೂಟಂ**। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಕಂಸಲೋಹಂ, ವಟ್ಟಲೋಹಞ್ಚ ಕಿತ್ತಿಮಲೋಹ"ನ್ತಿ। **ತತೋ ಅತಿರೇಕನ್ತಿ** ತತೋ ಅತಿರೇಕಗ್ಗಣ್ಹನಕೋ।

ಸರಕೋತಿ ಮಜ್ಝೇ ಮಕುಳಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಮುಖವಟ್ಟಿವಿತ್ಥತಂ ಕತ್ವಾ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ನಾಮೇತ್ವಾ ಕಾತಬ್ಬಂ ಏಕಂ ಭಾಜನಂ। "ಸರಾವ"ನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಕಞ್ಚನಕಾದೀನಂ ಗಿಹಿಉಪಕರಣಾನಂ ಗಹಣಂ। ತಾನಿ ಹಿ ಖುದ್ದಕಾನಿಪಿ ಗರುಭಣ್ಡಾನೇವ ಗಿಹಿಉಪಕರಣತ್ತಾತಿ। **ಪಿ**-ಸದ್ದೇನ ಪಗೇವ ಮಹನ್ತಾನೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಇಮಾನಿ ಪನ ಭಾಜನೀಯಾನಿ ಭಿಕ್ಖೂಪಕರಣತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಯಥಾ ಚ ಏತಾನಿ, ಏವಂ ಕುಣ್ಡಿಕಾಪಿ ಭಾಜನೀಯಾ। ವಕ್ಖತಿ ಹಿ "ಯಥಾ ಚ ಮತ್ತಿಕಾಭಣ್ಡೇ, ಏವಂ ಲೋಹಭಣ್ಡೇಪಿ ಕುಣ್ಡಿಕಾ ಭಾಜನೀಯಕೋಟ್ಠಾಸಮೇವ ಭಜತೀ"ತಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ದುಬ್ಬಲಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ)। **ಸಙ್ಘಿಕಪರಿಭೋಗೇನಾತಿ** ಆಗನ್ತುಕಾನಂ ವುಡ್ಢತರಾನಂ ದತ್ವಾ ಪರಿಭೋಗೇನ। **ಗಿಹಿವಿಕಟಾತಿ** ಗಿಹೀಹಿ ವಿಕತಾ ಪಞ್ಞತ್ತಾ, ಅತ್ತನೋ ವಾ ಸನ್ತಕಕರಣೇನ ವಿರೂಪಂ ಕತಾ। **ಪುಗ್ಗಲಿಕಪರಿಭೋಗೇನ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಆಗನ್ತುಕಾನಂ ಅದತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ ವಿಯ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಹರಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। **ಪಿಪ್ಫಲಿಕೋತಿ** ಕತ್ತರಿ। **ಆರಕಣ್ಟಕಂ** ಸೂಚಿವೇಧಕಂ। **ತಾಳಂ** ಯನ್ತಂ। **ಕತ್ತರಯಟ್ಠಿವೇಧಕೋ** ಕತ್ತರಯಟ್ಠಿವಲಯಂ। **ಯಥಾ ತಥಾ ಘನಕತಂ ಲೋಹನ್ತಿ** ಲೋಹವಟ್ಟಿ ಲೋಹಗುಳೋ ಲೋಹಪಿಣ್ಡಿ ಲೋಹಚಕ್ಕಲಿಕನ್ತಿ ಏವಂ ಘನಕತಂ ಲೋಹಂ। **ಖೀರಪಾಸಾಣಮಯಾನೀತಿ** ಮುದುಕಖೀರವಣ್ಣಪಾಸಾಣಮಯಾನಿ।

ಗಿಹಿವಿಕಟಾನಿಪಿ ನ ವಟ್ಟನ್ತಿ ಅನಾಮಾಸತ್ತಾ। **ಪಿ**-ಸದ್ದೇನ ಪಗೇವ ಸಙ್ಘಿಕಪರಿಭೋಗೇನ ವಾ ಪುಗ್ಗಲಿಕಪರಿಭೋಗೇನ ವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸೇನಾಸನಪರಿಭೋಗೋ ಪನ ಸಬ್ಬಕಪ್ಪಿಯೋ। ತಸ್ಮಾ ಜಾತರೂಪಾದಿಮಯಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸೇನಾಸನಪರಿಕ್ಖಾರಾ ಆಮಾಸಾ। ತೇನಾಹ "**ಸೇನಾಸನಪರಿಭೋಗೇ ಪನಾ**"ತಿಆದಿ।

ಸೇಸಾತಿ ತತೋ ಮಹತ್ತರೀ ವಾಸಿ। **ಯಾ ಪನಾತಿ** ಯಾ ಕುದಾರೀ ಪನ। **ಕುದಾಲೋ** ಅನ್ತಮಸೋ ಚತುರಙ್ಗುಲಮತ್ತೋಪಿ ಗರುಭಣ್ಡಮೇವ। **ನಿಖಾದನಂ** ಚತುರಸ್ಸಮುಖಂ ವಾ ಹೋತು, ದೋಣಿಮುಖಂ ವಾ ವಙ್ಕಂ ವಾ ಉಜುಕಂ ವಾ, ಅನ್ತಮಸೋ ಸಮ್ಮುಞ್ಜನಿದಣ್ಡಕವೇಧನಮ್ಪಿ ದಣ್ಡಬನ್ಧಂ ಚೇ, ಗರುಭಣ್ಡಮೇವ। ತೇನಾಹ "**ಕುದಾಲೋ ದಣ್ಡಬನ್ಧನಿಖಾದನಂ ವಾ ಅಗರುಭಣ್ಡಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀ**"ತಿ। **ಸಿಪಾಟಿಕಾ** ನಾಮ ಖುರಕೋಸೋ। ಸಿಖರಂ ಪನ ದಣ್ಡಬನ್ಧನಿಖಾದನಂ ಅನುಲೋಮೇತೀತಿ ಆಹ "**ಸಿಖರಮ್ಪಿ ನಿಖಾದನೇನೇವ ಸಙ್ಗಹಿತ**"ನ್ತಿ। ಸಚೇ ತಮ್ಪಿ ಪನ ಅದಣ್ಡಕಂ ಫಲಮತ್ತಂ, ಭಾಜನೀಯಂ। **ಉಪಕ್ಖರೇತಿ** ವಾಸಿಆದಿಭಣ್ಡಾನಿ।

ಪತ್ತಬನ್ಧಕೋ ನಾಮ ಪತ್ತಸ್ಸ ಗಣ್ಠಿಕಾದಿಕಾರಕೋ। "ಪಟಿಮಾಸುವಣ್ಣಾದಿಪತ್ತಕಾರಕೋ"ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। ತಿಪುಚ್ಛೇದನಕಸತ್ಥಂ, ಸುವಣ್ಣಚ್ಛೇದನಕಸತ್ಥಂ, ಕತಪರಿಕಮ್ಮಚಮ್ಮಚ್ಛಿನ್ದನಕಖುದ್ದಕಸತ್ಥನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಚೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಪಿಪ್ಫಲಿಕಂ ಅನುಲೋಮೇನ್ತೀತಿ ಆಹ "**ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ**"ತಿಆದಿ। **ಇತರಾನೀತಿ** ಮಹಾಕತ್ತರಿಆದೀನಿ।

ಅಡ್ಢಬಾಹುಪ್ಪಮಾಣಾತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಚೂಳವಗ್ಗ ೩.೩೨೧) ಕಪ್ಪರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಅಂಸಕೂಟಪ್ಪಮಾಣಾ, ವಿದತ್ಥಿಚತುರಙ್ಗುಲಪ್ಪಮಾಣಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ತತ್ಥಜಾತಕಾತಿ** ಸಙ್ಘಿಕಭೂಮಿಯಂ ಜಾತಾ। ಆರಕ್ಖಸಂವಿಧಾನೇನ ರಕ್ಖಿತತ್ತಾ ರಕ್ಖಿತಾ ಚ ಸಾ ಮಞ್ಜೂಸಾದೀಸು ಪಕ್ಖಿತ್ತಂ ವಿಯ ಯಥಾ ತಂ ನ ನಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ಗೋಪನತೋ ಗೋಪಿತಾ ಚಾತಿ **ರಕ್ಖಿತಗೋಪಿತಾ**। ತತ್ಥಜಾತಕಾಪಿ ಪನ ಅರಕ್ಖಿತಾ ಗರುಭಣ್ಡಮೇವ ನ ಹೋತಿ। "**ಸಙ್ಘಕಮ್ಮೇ ಚ ಚೇತಿಯಕಮ್ಮೇ ಚ ಕತೇ**"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಙ್ಘಸನ್ತಕೇನ ಚೇತಿಯಸನ್ತಕಂ ರಕ್ಖಿತುಂ, ಪರಿವತ್ತಿತುಞ್ಚ ವಟ್ಟತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। **ಸುತ್ತಂ ಪನಾತಿ** ವಟ್ಟಿತಞ್ಚೇವ ಅವಟ್ಟಿತಞ್ಚ ಸುತ್ತಂ।

ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲಸೂಚಿದಣ್ಡಮತ್ತೋತಿ ಅನ್ತಮಸೋ ದೀಘಸೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲಮತ್ತೋ, ಪರಿಣಾಹತೋ ಸೀಹಳಪಣ್ಣಸೂಚಿದಣ್ಡಮತ್ತೋ। **ಏತ್ಥಾತಿ** ವೇಳುಭಣ್ಡೇ। ದಡ್ಢಂ ಗೇಹಂ ಯೇಸಂ ತೇತಿ **ದಡ್ಢಗೇಹಾ। ನ ವಾರೇತಬ್ಬಾತಿ** "ಮಾ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛಥಾ"ತಿ ನ ನಿಸೇಧೇತಬ್ಬಾ। ದೇಸನ್ತರಗತೇನ ಸಮ್ಪತ್ತವಿಹಾರೇ ಸಙ್ಘಿಕಾವಾಸೇ ಠಪೇತಬ್ಬಾ।

ಅವಸೇಸಞ್ಚ ಛದನತಿಣನ್ತಿ ಮುಞ್ಜಪಬ್ಬಜೇಹಿ ಅವಸೇಸಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಛದನತಿಣಂ। ಯತ್ಥ ಪನ ತಿಣಂ ನತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ಪಣ್ಣೇಹಿ ಛಾದೇನ್ತಿ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೨೧)। ತಸ್ಮಾ ಪಣ್ಣಮ್ಪಿ ತಿಣೇನೇವ ಸಙ್ಗಹಿತನ್ತಿ ಆಹ **"ಛದನತಿಣಸಙ್ಖೇಪಗತೇಸೂ"**ತಿಆದಿ। **ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲಪ್ಪಮಾಣೋಪೀತಿ** ವಿತ್ಥಾರತೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲಪ್ಪಮಾಣೋ। ಲಿಖಿತಪೋತ್ಥಕೋ ಪನ ಗರುಭಣ್ಡಂ ನ ಹೋತಿ।

ವೇಳುಮ್ಹಿ ವುತ್ತಪ್ಪಮಾಣೋತಿ "ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲಸೂಚಿದಣ್ಡಕಮತ್ತೋಪೀ"ತಿ ವೇಳುಭಣ್ಡೇ ವುತ್ತಪ್ಪಮಾಣೋ। **ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಿನ್ನೋ ವಾತಿ** ದಾರುದುಲ್ಲಭಟ್ಠಾನೇ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಿನ್ನೋ ವಾ। ಕುರುನ್ದಿಯಂ ವುತ್ತಕ್ಕಮೇನ ದಾರುಭಣ್ಡವಿನಿಚ್ಛಯಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಕ್ಕಮೇನ ವತ್ತುಂ **"ಅಪಿಚಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಆಸನ್ದಿಕಾದೀನೀತಿ** ಏತ್ಥ **ಆಸನ್ದಿಕೋತಿ** ಚತುರಸ್ಸಪೀಠಂ ವುಚ್ಚತಿ। "ಉಚ್ಚಕಮ್ಪಿ ಆಸನ್ದಿಕ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಏಕತೋಭಾಗೇನ ದೀಘಪೀಠಮೇವ ಹಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲಪಾದಕಂ ವಟ್ಟತಿ। ಚತುರಸ್ಸಾಸನ್ದಿಕೋ ಪನ ಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕನ್ತೋಪಿ ವಟ್ಟತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ "ಸತ್ತಙ್ಗೋ, ಭದ್ದಪೀಠಕಂ, ಏಳಕಪಾದಕಪೀಠಂ, ಆಮಲಕವಟ್ಟಕಪೀಠಂ, ಫಲಕಂ, ಕೋಚ್ಛಂ, ಪಲಾಲಪೀಠಕ"ನ್ತಿ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೨೧) ಇಮೇ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ **"ಅನ್ತಮಸೋ"**ತಿಆದಿ। **ಪಣ್ಣೇಹಿ ವಾತಿ** ಕದಲಿಪಣ್ಣಾದೀಹಿ ವಾ। ಬ್ಯಗ್ಘಚಮ್ಮೋನದ್ಧಮ್ಪಿ ವಾಳರೂಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ರತನಪರಿಸಿಬ್ಬಿತಂ ಕೋಚ್ಛಕಂ ಗರುಭಣ್ಡಮೇವ।

ಘಟ್ಟನಫಲಕಂ ನಾಮ ಯತ್ಥ ಠಪೇತ್ವಾ ರಜಿತಚೀವರಂ ಹತ್ಥೇನ ಘಟ್ಟೇನ್ತಿ। **ಘಟ್ಟನಮುಗ್ಗರೋ** ನಾಮ ಅನುವಾತಾದಿಘಟ್ಟನಕೋತಿ ವದನ್ತಿ। **ದಣ್ಡಮುಗ್ಗರೋ** ನಾಮ ಯೇನ ರಜಿತಚೀವರಂ ಪೋಥೇನ್ತಿ। **ಅಮ್ಬಣನ್ತಿ** ಫಲಕೇಹಿ ಪೋಕ್ಖರಣೀ ವಿಯ ಕತಂ ಪಾನೀಯಭಾಜನಂ। **ರಜನದೋಣೀತಿ** ಪಕ್ಕರಜನಂ ಆಕಿರಿತ್ವಾ ಠಪನಭಾಜನಂ।

ಅಕಪ್ಪಿಯಚಮ್ಮನ್ತಿ ಸೀಹಾದೀನಂ ಚಮ್ಮಂ। **"ಭೂಮತ್ಥರಣಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"**ತಿ ಇದಂ ಅಕಪ್ಪಿಯಚಮ್ಮಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **"ಪಚ್ಚತ್ಥರಣಗತಿಕ"**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಮಞ್ಚಪೀಠೇಪಿ ಅತ್ಥರಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ಪಾವಾರಾದಿಪಚ್ಚತ್ಥರಣಮ್ಪಿ ಗರುಭಣ್ಡನ್ತಿ ಏಕೇ। ನೋತಿ ಅಪರೇ। ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಕಪ್ಪಿಯಚಮ್ಮಾನೀತಿ** ಮಿಗಾದೀನಂ ಚಮ್ಮಾನಿ।

ಸಬ್ಬಂ ಚಕ್ಕಯುತ್ತಯಾನನ್ತಿ ರಥಸಕಟಾದಿಕಂ ಸಬ್ಬಚಕ್ಕಯುತ್ತಯಾನಂ। ವಿಸಙ್ಖರಿತಚಕ್ಕಂ ಪನ ಯಾನಂ ಭಾಜನೀಯಂ। **ಅನುಞ್ಞಾತವಾಸಿ** ನಾಮ ಯಾ ಸಿಪಾಟಿಕಾಯ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪರಿಹರಿತುಂ ಸಕ್ಕಾತಿ ವುತ್ತಾ। **ಮುಟ್ಠಿಪಣ್ಣನ್ತಿ** ತಾಲಪತ್ತಂ। ತಞ್ಹಿ ಮುಟ್ಠಿನಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಹರನ್ತೀತಿ "ಮುಟ್ಠಿಪಣ್ಣ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಮುಟ್ಠಿಪಣ್ಣನ್ತಿ** ಛತ್ತಚ್ಛದನಪಣ್ಣಮೇವಾತಿ ಕೇಚಿ। **ಅರಣಿಸಹಿತನ್ತಿ** ಅರಣಿಯುಗಳಂ, ಉತ್ತರಾರಣೀ, ಅಧರಾರಣೀತಿ ಅರಣಿದ್ವಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಘಾತಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅನ್ತಮಸೋ ತಂಅಗ್ಘನಕವಾಲಿಕಾಯಪಿ ಥಾವರಂ ವಡ್ಢಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ। ಘಾತಿಕಮ್ಮಂ ಅಕತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತೇನ ತತ್ಥೇವ ವಲಞ್ಜೇತಬ್ಬೋ। ಗಮನಕಾಲೇ ಸಙ್ಘಿಕೇ ಆವಾಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಗನ್ತಬ್ಬಂ। ಅಸತಿಯಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಗತೇನ ಪಹಿಣಿತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬೋ। ದೇಸನ್ತರಗತೇನ ಸಮ್ಪತ್ತವಿಹಾರೇ ಸಙ್ಘಿಕಾವಾಸೇ ಠಪೇತಬ್ಬೋ। **ಏತ್ಥಾತಿ** ಮತ್ತಿಕಾಭಣ್ಡೇ। **ಕುಣ್ಡಿಕಾತಿ** ಅಯೋಕುಣ್ಡಿಕಾ ಚೇವ ತಮ್ಬಲೋಹಕುಣ್ಡಿಕಾ ಚ। **ಭಾಜನೀಯಕೋಟ್ಠಾಸಮೇವ ಭಜತೀತಿ** ಭಾಜನೀಯಪಕ್ಖಮೇವ ಸೇವತಿ, ನ ತು ಗರುಭಣ್ಡನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಞ್ಚನಕೋ ಪನ ಗರುಭಣ್ಡಮೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಇತರನ್ತಿ** ಗರುಭಣ್ಡಂ।

ದುಬ್ಬಲಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ಪರಿಣಾಮನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ದ್ವಾದಸಮೇ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥಿ।

ಪರಿಣಾಮನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಹಧಮ್ಮಿಕವಗ್ಗೋ ಅಟ್ಠಮೋ।

೯. ರತನವಗ್ಗೋ

೧. ಅನ್ತೇಪುರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅನಿಕ್ಖನ್ತರಾಜಕೇ ಅನಿಗ್ಗತರತನಕೇತಿ ಏತ್ಥ "ಸಯನಿಘರೇ"ತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ ಆಹ **"ಅನಿಕ್ಖನ್ತೋ ರಾಜಾ ಇತೋ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಇತೋ**ತಿ ಸಯನಿಘರತೋ। **ಸಯನಿಘರೇ**ತಿ ಸಯನೀಯಘರೇ। ಯತ್ಥ ರಞ್ಞೋ ಸಯನಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಅನ್ತಮಸೋ ಸಾಣಿಪಾಕಾರಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಮ್ಪಿ, ತಸ್ಮಿನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ರತಿಜನನಟ್ಠೇನ **ರತನಂ,** ಹತ್ಥಿಆದಿ। ಇಧ ಪನ ಇತ್ಥಿರತನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ಆಹ **"ರತನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಮಹೇಸೀ"**ತಿ।

ಉಭೋಸೂತಿ ರಾಜಮಹೇಸೀಸು। **ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಇನ್ದಖೀಲಾತಿಕ್ಕಮೋ **ಕಿರಿಯಂ,** ಅಪ್ಪಟಿಸಂವಿದಿತಂ **ಅಕಿರಿಯ**ನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಅನ್ತೇಪುರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ರತನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಮುತ್ತಾದಿದಸವಿಧನ್ತಿ "ಮುತ್ತಾ ಮಣಿ ವೇಳುರಿಯೋ ಸಙ್ಖೋ ಸಿಲಾ ಪವಾಳಂ ರಜತಂ ಜಾತರೂಪಂ ಲೋಹಿತಙ್ಕೋ ಮಸಾರಗಲ್ಲ"ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೫೦೬) ದಸವಿಧಂ ರತನಂ। **ಅಜ್ಝಾವಸಥೇ**ತಿ ಗೇಹೇ। ತೇನಾಹ **"ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ, ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಆವಸಥಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆವಸಥೋ**ತಿ ಚೇತ್ಥ ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ನಿವಿಟ್ಠಗೇಹಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಆರಾಮೇ ನಿವಿಟ್ಠಗೇಹಂ ಪನ ಅಜ್ಝಾರಾಮಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಗಹಿತಂ। "**ಆವಸಥೋ**ತಿ ಚೇತ್ಥ ಅನ್ತೋಆರಾಮೇ ವಾ ಹೋತು, ಅಞ್ಞತ್ಥ ವಾ, ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೫೦೬) ಕೇಚಿ। **ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಾಯ ದುಕ್ಕಟಮೇವಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ವಾ ತೇಸಂ ಸಙ್ಘಾದೀನಂ ವಾ ಅತ್ಥಾಯ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ವಾ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ವಾ ದುಕ್ಕಟಮೇವ। ಸಚೇ ಪನ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಸನ್ತಕಂ ಅವಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಾಮೇತಬ್ಬಂ ಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡಂ ಹೋತಿ, ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಟಿಸಾಮೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ **"ತಾದಿಸಂ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। **ತಾದಿಸ**ನ್ತಿ ಯಂ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಸನ್ತಕಂ ಅವಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಾಮೇತಬ್ಬಂ ಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡಂ, ತಾದಿಸಂ। **ಛನ್ದೇನಪಿ ಭಯೇನಪೀ**ತಿ ವಡ್ಢಕಿಆದೀಸು ಛನ್ದೇನಪಿ, ರಾಜವಲ್ಲಭೇಸು ಭಯೇನಪಿ।

ತಾದಿಸೇ ಠಾನೇತಿ ಮಹಾವಿಹಾರಸದಿಸಸ್ಸ ಮಹಾರಾಮಸ್ಸ ಪಾಕಾರಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ಪರಿವೇಣೇ। **ಸಞ್ಞಾಣಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ "ಏತ್ತಕಾ ಕಹಾಪಣಾ"ತಿಆದಿನಾ ರೂಪೇನ ವಾ ಲಞ್ಛನಾದಿನಿಮಿತ್ತೇನ ವಾ ಸಞ್ಞಾಣಂ ಕತ್ವಾ, ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪತಿರೂಪಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಹತ್ಥೇ**ತಿ ಲಜ್ಜೀನಂ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಹತ್ಥೇ। ಲೋಲಜಾತಿಕಾನಞ್ಹಿ ಹತ್ಥೇ ಠಪೇತುಂ ನ ಲಬ್ಭತಿ। **ನೇವ ಪಕ್ಕಮತೀ**ತಿ ನೇವ ತಮ್ಹಾ ಆವಾಸಾ ಪಕ್ಕಮತಿ। **"ಥಾವರಂ ಸೇನಾಸನಂ ವಾ"**ತಿಆದಿನಾ ಅತ್ತನೋ ಚೀವರಾದಿಮೂಲಂ ನ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೦೬) ದಸ್ಸೇತಿ। **ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ**ತಿ ಯಂ ಥಾವರಸೇನಾಸನಾದಿ ಕತಂ, ತಂ ಉಪಾಸಕ ತವ ಸನ್ತಕೇನ ಇದಂ ನಾಮ ಕತನ್ತಿ ಏವಂ

ದಸ್ಸೇತ್ವಾ। **ಸಮಾದಪೇತ್ವಾತಿ** ಅಞ್ಞಂ ಸಮಾದಪೇತ್ವಾ, "ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಅರಿಯಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಏಸಾ ಅರಿಯಾನ ಯಾಚನಾ"ತಿ ವುತ್ತನಯೇನ ಯಾಚಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅನುಞ್ಞಾತಟ್ಠಾನೇತಿ ಅಜ್ಝಾರಾಮಅಜ್ಝಾವಸಥೇ। **ಆಮಾಸನ್ತಿ** ಆಮಸಿತಬ್ಬಞ್ಚೇವ ಪಟಿಸಾಮೇತಬ್ಬಞ್ಚ ವತ್ಥಾದಿ।

ರತನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ವಿಕಾಲಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಚಾರಿತ್ತೇತಿ ಚಾರಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದೇ। **ಉಪಚಾರನ್ತಿ** ದುತಿಯಲೇಡ್ಡುಪಾತಂ। **ಅಞ್ಞಂ ಗಾಮಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾನಂ ಪುನ ಆಪುಚ್ಛನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥೀತಿ** ಉಸ್ಸಾಹಂ ಅಪ್ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಗಾಮಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾನಂ ಗಾಮಸತಮ್ಪಿ ಹೋತು, ಪುನ ಆಪುಚ್ಛನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಸಚೇ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಉಸ್ಸಾಹನ್ತಿ** ಗಾಮಪ್ಪವಿಸನುಸ್ಸಾಹಂ। **ಅನ್ತರಾರಾಮಾದೀಸು** (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೧೫) ನ ಕೇವಲಂ ಅನಾಪುಚ್ಛಾ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸೇವ, ಕಾಯಬನ್ಧನಂ ಅಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಅಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ। **ಆಪದಾಸೂತಿ** ಸೀಹೋ ವಾ ಬ್ಯಗ್ಘೋ ವಾ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಮೇಘೋ ವಾ ಉಟ್ಠೇತಿ, ಅಞ್ಞೋ ವಾ ಕೋಚಿ ಉಪದ್ದವೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ , ಅನಾಪತ್ತಿ। ಏವರೂಪಾಸು ಆಪದಾಸು ಬಹಿಗಾಮತೋ ಅನ್ತೋಗಾಮಂ ಪವಿಸಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

ವಿಕಾಲಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಸೂಚಿಘರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ತಂ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೫೧೭) ಪಠಮಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ದೇಸೇತಬ್ಬತ್ತಾ ತಂ ಭೇದನಕಂ ಅಸ್ಸ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ।

ಅರಣಿಕೇತಿ ಅರಣಿಧನುಕೇ। **ವಿಧೇತಿ** ವೇಧಕೇ। **ವಾಸಿಜಟೇತಿ** ವಾಸಿದಣ್ಡಕೇ ಚ।

ಸೂಚಿಘರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಮಞ್ಚಪೀಠಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲಪಾದಕನ್ತಿ ಭಾವನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೋ। **"ಭೇದನಕಂ ಭೇದನಕಸದಿಸಮೇವಾ"**ತಿ ಇಮಿನಾ "ಭೇದನಮೇವ ಭೇದನಕಂ, ತಂ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಭೇದನಕ"ನ್ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಅತಿದಿಸತಿ।

ಯಥಾ ಪಮಾಣಮೇವ ಉಪರಿ ದಿಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ನಿಖಣಿತ್ವಾ ವಾತಿ ಸಚೇ ಪನ ನ ಛಿನ್ದಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಯಥಾ ಪಮಾಣಮೇವ ಉಪರಿ ದಿಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ಭೂಮಿಯಂ ನಿಖಣಿತ್ವಾ ವಾ। **ಅಟ್ಟಕಂ ವಾ ಬನ್ಧಿತ್ವಾತಿ** ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತುಲಾಸಙ್ಘಾತೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಟ್ಟಂ ಕತ್ವಾ।

ಮಞ್ಚಪೀಠಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ತೂಲೋನದ್ಧಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಚಿಮಿಲಿಕಂ ಪತ್ಥರಿತ್ವಾ ತೂಲಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾತಿ ಮಞ್ಚಪೀಠಾನಂ ಉಪರಿ ಚಿಮಿಲಿಕಂ ಪತ್ಥರಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಉಪರಿ ತೂಲಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪರಿ ಚಿಮಿಲಿಕಾಯಾ**ತಿ ಉಪರಿಮಭಾಗೇ ಚಿಮಿಲಿಕಾಯ।

ಸೀಸಪ್ಪಮಾಣನ್ತಿ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೯೭; ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಚೂಳವಗ್ಗ ೩.೨೯೭) ಯತ್ಥ ಗಲವಾಟಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಬ್ಬಸೀಸಂ ಉಪದಹನ್ತಿ, ತಂ ಸೀಸಪ್ಪಮಾಣಂ। ತಞ್ಚ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದತೋ ತಿರಿಯಂ ಮುಟ್ಠಿರತನಂ ಹೋತಿ, ದೀಘತೋ ದ್ವಿರತನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಯಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರತೋ ತೀಸು ಕೋಣೇಸೂ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। **ದ್ವಿನ್ನಂ ಅನ್ತರಂ ವಿದತ್ಥಿ ಚತುರಙ್ಗುಲಂ ಹೋತೀ**ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಕೋಣಾನಂ ಅನ್ತರಂ ಮಿನಿಯಮಾನಂ ವಿದತ್ಥಿ ಚೇವ ಚತುರಙ್ಗುಲಞ್ಚ ಹೋತಿ। **ಮಜ್ಝೇ ಮುಟ್ಠಿರತನ**ನ್ತಿ ಬಿಬ್ಬೋಹನಸ್ಸ ಮಜ್ಝಂ ತಿರಿಯತೋ ಮುಟ್ಠಿರತನಪ್ಪಮಾಣಂ ಹೋತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಸೀಸಪ್ಪಮಾಣಸ್ಸ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೋ। ತತೋ ಉದ್ಧಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಹೇಟ್ಠಾ ವಟ್ಟತಿ। ಅಗಿಲಾನಸ್ಸ ಸೀಸೂಪಧಾನಞ್ಚ ಪಾದೂಪಧಾನಞ್ಚಾತಿ ದ್ವಯಮೇವ ವಟ್ಟತಿ। ಗಿಲಾನಸ್ಸ ಬಿಬ್ಬೋಹನಾನಿ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ಉಪರಿ ಪಚ್ಚತ್ಥರಣಂ ದತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿತುಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ।

ತೂಲೋನದ್ಧಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ನಿಸೀದನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸತ್ತಮಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ನಿಸೀದನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಕಣ್ಡುಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅಧೋನಾಭಿಉಬ್ಭಜಾಣುಮಣ್ಡಲನ್ತಿ ನಾಭಿಯಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಜಾಣುಮಣ್ಡಲಾನಂ ಉಪರಿ। **ಕಣ್ಡುಪೀಳಕಅಸ್ಸಾವಥುಲ್ಲಕಚ್ಛಾಬಾಧಾ**ನನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಕಣ್ಡೂ**ತಿ ಕಚ್ಛು। **ಪೀಳಕಾ**ತಿ ಲೋಹಿತತುಣ್ಡಿಕಾ ಸುಖುಮಪೀಳಕಾ। **ಅಸ್ಸಾವೋ**ತಿ ಅರಿಸಭಗನ್ದಲಮಧುಮೇಹಾನಂ ವಸೇನ ಅಸುಚಿಪಗ್ಘರಣಂ। **ಥುಲ್ಲಕಚ್ಛಾಬಾಧೋ**ತಿ ಮಹಾಪೀಳಕಾಬಾಧೋ ವುಚ್ಚತಿ।

ಕಣ್ಡುಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯-೧೦. ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕನನ್ದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ನವಮಂ ದಸಮಞ್ಚ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕನನ್ದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ರತನವಗ್ಗೋ ನವಮೋ।

ಇತಿ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖವಣ್ಣನಾಯ

ವಿನಯತ್ಥಮಞ್ಜೂಸಾಯಂ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಿಯಂ

ಪಾಚಿತ್ತಿಯವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಾಟಿದೇಸನೀಯಕಣ್ಡಂ

೧. ಪಠಮಪಾಟಿದೇಸನೀಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅನ್ತರಘರಂ ಪವಿಟ್ಠಾಯಾತಿ ರಥಿಕಂ ಬ್ಯೂಹಂ ಸಿಙ್ಘಾಟಕಂ ಘರಂ ಪವಿಟ್ಠಾಯ। **ಅಸಪ್ಪಾಯ**ನ್ತಿ ಸಗ್ಗಮೋಕ್ಖಾನಂ ಅಹಿತಂ ಅನನುಕೂಲಂ। ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಅನ್ತರಘರೇ ಠತ್ವಾ ದದಮಾನಾಯ ವಸೇನೇತ್ಥ ಆಪತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಠಿತಟ್ಠಾನಂ ಪನ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ। ತೇನಾಹ **"ಅನ್ತರಘರಂ ಪವಿಟ್ಠಾಯಾತಿ ವಚನತೋ"**ತಿಆದಿ। **ಅನ್ತರಾರಾಮಾದೀಸೂ**ತಿ ಅನ್ತರಾರಾಮಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯತಿತ್ಥಿಯಸೇಯ್ಯಾಪಟಿಕ್ಕಮನೇಸು। **ರಥಿಯಾಬ್ಯೂಹಸಿಙ್ಘಾಟಕಘರಾನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ರಥಿಯಾ**ತಿ ರಚ್ಛಾ। **ಬ್ಯೂಹ**ನ್ತಿ ಅನಿಬ್ಬಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಠಿತಾ ಗತಪಚ್ಚಾಗತರಚ್ಛಾ। **ಸಿಙ್ಘಾಟಕ**ನ್ತಿ ಚತುಕ್ಕೋಣಂ ವಾ ತಿಕೋಣಂ ವಾ ಮಗ್ಗಸಮೋಧಾನಟ್ಠಾನಂ। **ಘರ**ನ್ತಿ ಕುಲಘರಂ। ಯಥಾ ಚ ರಥಿಯಾದೀಸು ಠತ್ವಾ ದದಮಾನಾಯ ಗಣ್ಹತೋ ಆಪತ್ತಿ, ಏವಂ ಹತ್ಥಿಸಾಲಾದೀಸುಪಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

"ಯಾಮಕಾಲಿಕಾದೀಸು ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇಪಿ ಅಜ್ಝೋಹರಣೇಪಿ ದುಕ್ಕಟ"ನ್ತಿ ಇದಂ ಆಮಿಸೇನ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ಸಮ್ಭಿನ್ನೇ ಪನ ಏಕರಸೇ ಪಾಟಿದೇಸನೀಯಮೇವ। **ಏಕತೋ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾಯಾ**ತಿ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾಯ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾಯ ಪನ ಯಥಾವತ್ಥುಕಮೇವ।

ಞಾತಿಕಾಯ ವಾ ದಾಪೇನ್ತಿಯಾತಿ ಸಯಂ ಅದತ್ವಾ ಯಾಯ ಕಾಯಚಿ ಞಾತಿಕಾಯ ದಾಪೇನ್ತಿಯಾ, ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವಾ ದದಮಾನಾಯಾ**ತಿ ಭೂಮಿಯಂ ಠಪೇತ್ವಾ "ಇದಂ, ಅಯ್ಯ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ದದಮಾನಾಯ। ಏವಂ ದಿನ್ನಂ "ಸಾಧು, ಭಗಿನೀ"ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ತಾಯ ಏವ ವಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ, ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಕೇನಚಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಾಪೇತ್ವಾ ಇದಂ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

ಪಠಮಪಾಟಿದೇಸನೀಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯಪಾಟಿದೇಸನೀಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಯೋ ಚ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಅತ್ತನೋ ವಾ ಭತ್ತಂ ದಾಪೇನ್ತಿಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಚೇಪಿ ಅತ್ತನೋ ಭತ್ತಂ ದೇತಿ, ಇಮಿನಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಅನಾಪತ್ತಿಯೇವ, ಪುರಿಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಆಪತ್ತಿ। **ಅಞ್ಞೇಸಂ ವಾ ಭತ್ತಂ ದೇನ್ತಿಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಸಚೇ ದಾಪೇಯ್ಯ, ಇಮಿನಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಆಪತ್ತಿ ಭವೇಯ್ಯ, ದೇನ್ತಿಯಾ ಪನ ನೇವ ಇಮಿನಾ, ನ ಪುರಿಮೇನ ಆಪತ್ತಿ।

ದುತಿಯಪಾಟಿದೇಸನೀಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ತತಿಯಪಾಟಿದೇಸನೀಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಲದ್ಧಸೇಕ್ಖಸಮ್ಮುತಿಕಾನೀತಿ ಞತ್ತಿದುತಿಯೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಲದ್ಧಸೇಕ್ಖಸಮ್ಮುತಿಕಾನಿ। ಯಞ್ಹಿ ಕುಲಂ ಸದ್ಧಾಯ ವಡ್ಢತಿ, ಭೋಗೇನ ಹಾಯತಿ, ಏವರೂಪಸ್ಸ ಕುಲಸ್ಸ ಞತ್ತಿದುತಿಯೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಸೇಕ್ಖಸಮ್ಮುತಿಂ ದೇನ್ತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ।

ಘರತೋ ನೀಹರಿತ್ವಾತಿ ಘರತೋ ಆಸನಸಾಲಂ ವಾ ವಿಹಾರಂ ವಾ ಆನೇತ್ವಾ। ತೇನಾಹ **"ಆಸನಸಾಲಾದೀಸು ವಾ"**ತಿ। ಇಮಸ್ಸ "ದೇನ್ತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ದ್ವಾರಮೂಲೇ ವಾ ಠಪಿತಂ ದೇನ್ತೀ**ತಿ ದ್ವಾರಮೂಲೇ ಠಪಿತಂ ಪಚ್ಛಾ ಸಮ್ಪತ್ತಸ್ಸ ದೇನ್ತಿ। ಭಿಕ್ಖುಂ ಪನ ದಿಸ್ವಾ ಅನ್ತೋಗೇಹತೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ ದಿಯ್ಯಮಾನಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। **ನಿಚ್ಚಭತ್ತಕೇ**ತಿ ನಿಚ್ಚಂ ದಾತಬ್ಬಭತ್ತಕೇ। **ಸಲಾಕಭತ್ತೇ**ತಿ ರುಕ್ಖಸಾರಮಯಾಯ ಸಲಾಕಾಯ ವಾ ವೇಳುವಿಲೀವತಾಲಪಣ್ಣಾದಿಮಯಾಯ ಪಟ್ಟಿಕಾಯ ವಾ "ಅಸುಕಸ್ಸ ನಾಮ ಸಲಾಕಭತ್ತ"ನ್ತಿ

ಏವಂ ಅಕ್ಖರಾನಿ ಉಪನಿಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬಭತ್ತೇ। **ಪಕ್ಖಿಕೇ**ತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಖೇ ಏಕದಿವಸೇ ದಾತಬ್ಬಭತ್ತೇ। **ಉಪೋಸಥಿಕೇ**ತಿ ಉಪೋಸಥೇ ದಾತಬ್ಬಭತ್ತೇ। **ಪಾಟಿಪದಿಕೇ**ತಿ ಪಾಟಿಪದದಿವಸೇ ದಾತಬ್ಬಭತ್ತೇ।

ತತಿಯಪಾಟಿದೇಸನೀಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಚತುತ್ಥಪಾಟಿದೇಸನೀಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ತಸ್ಸ ಪರಿವಾರಂ ಕತ್ವಾ, ಅಞ್ಞಂ ವಾ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಬಹುಕಮ್ಪೀತಿ ಯಾಗುಯಾ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಂ ಕತ್ವಾ ‘‘ಕಿಂ ಸುದ್ಧಾಯ ಯಾಗುಯಾ ದಿನ್ನಾಯ, ಪೂವಭತ್ತಾದೀನಿಪಿ ಏತಿಸ್ಸಾ ಯಾಗುಯಾ ಪರಿವಾರಂ ಕತ್ವಾ, ದಸ್ಸಾಮಾ’’ತಿಆದಿನಾ ತಸ್ಸ ಖಾದನೀಯಸ್ಸ ವಾ ಭೋಜನೀಯಸ್ಸ ವಾ ಪರಿವಾರಂ ಕತ್ವಾ, ಅಞ್ಞಂ ವಾ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಬಹುಕಮ್ಪಿ ಆಹರೀಯತು। **ಖಾದನೀಯನ್ತಿ** ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಂ ‘‘ಭೋಜನೀಯಂ ವಾ’’ತಿಪಿ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ। **ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಆಹರನ್ತೂ**ತಿ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅತ್ತನೋ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಆಹರನ್ತು। ‘‘ಯಾಗುಯಾ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಂ ಕತ್ವಾ ಪೂವಂ ವಾ ಭತ್ತಂ ವಾ ಆಹರನ್ತಿ, ಏತಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತೀ’’ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೭೩) **ಕುರುನ್ದಿಯಂ** ವುತ್ತಂ।

ಪಟಿಸಂವಿದಿತಗಿಲಾನಾವಸೇಸಕಂ ವಾತಿ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಞ್ಚ ಗಿಲಾನೋ ಚ **ಪಟಿಸಂವಿದಿತಗಿಲಾನಾ,** ತೇಸಂ ಅವಸೇಸಕಂ, ಪಟಿಸಂವಿದಿತಸ್ಸ ಚ ಗಿಲಾನಸ್ಸ ಚ ಸೇಸಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಕಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಂ ಕತ್ವಾ ಆಹಟಂ, ತಸ್ಸ ಸೇಸಕಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸಾಪಿ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಚತುನ್ನಂ ವಾ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ವಾ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಂ ಕತ್ವಾ ಬಹೂನಂ ಆಹಟಂ ಹೋತಿ, ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ದಾತುಂ ಇಚ್ಛನ್ತಿ, ಏತಮ್ಪಿ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಸೇಸಕಮೇವ, ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ। ಅಥ ಅಧಿಕಮೇವ ಹೋತಿ, ಸನ್ನಿಧಿಂ ಮೋಚೇತ್ವಾ ಠಪಿತಂ ದುತಿಯದಿವಸೇಪಿ ವಟ್ಟತಿ। ಗಿಲಾನಸ್ಸಾಹಟಾವಸೇಸೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಯಂ ಪನ ಅಪ್ಪಟಿಸಂವಿದಿತಮೇವ ಕತ್ವಾ ಆಭತಂ, ತಂ ಬಹಿಆರಾಮಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಆಹರಾಪೇತಬ್ಬಂ, ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ವಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಯಮ್ಪಿ ವಿಹಾರಮಜ್ಝೇನ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ವಾ ವನಚರಕಾದಯೋ ವಾ ವನತೋ ಆಹರಿತ್ವಾ ದೇನ್ತಿ, ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಂ ಕಾರೇತಬ್ಬಂ। ಕತ್ಥಚಿ ಪನ ಪೋತ್ಥಕೇಸು ‘‘ಪಟಿಸಂವಿದಿತಂ ಕತ್ವಾ ಆಹಟಂ ವಾ ಗಿಲಾನಾವಸೇಸಕಂ ವಾ’’ತಿ ಪಾಠೋ ದಿಸ್ಸತಿ, ಸೋ ನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। **ತತ್ಥಜಾತಕಮೇವ ವಾ**ತಿ ಆರಾಮೇ ಜಾತಕಮೇವ। **ಮೂಲಫಲಾದಿನ್ತಿ** ಮೂಲಫಲತಚಪತ್ತಾದಿಂ ಅಞ್ಞೇನ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಕತ್ವಾ ದಿನ್ನಂ ಪರಿಭುಞ್ಜತೋ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಸಚೇ ಪನ ತಂ ಗಾಮಂ ಹರಿತ್ವಾ ಪಚಿತ್ವಾ ಆಹರನ್ತಿ, ನ ವಟ್ಟತಿ। ಪಟಿಸಂವಿದಿತಂ ಕಾರೇತಬ್ಬಂ।

ಚತುತ್ಥಪಾಟಿದೇಸನೀಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಇತಿ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖವಣ್ಣನಾಯ

ವಿನಯತ್ಥಮಞ್ಜೂಸಾಯಂ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಿಯಂ

ಪಾಟಿದೇಸನೀಯವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸೇಖಿಯಕಣ್ಡಂ

೧. ಪರಿಮಣ್ಡಲಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

“ಅನ್ತರಘರೇ”ತಿ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ನ ವುತ್ತತ್ತಾ **“ಆರಾಮೇಪಿ ಅನ್ತರಘರೇಪಿ ಸಬ್ಬತ್ಥಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಆರಾಮೇಪೀತಿ** ಬುದ್ಧೂಪಟ್ಠಾನಾದಿಕಾಲಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ “ತತ್ರಿಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಪಾರಾಜಿಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಉದ್ದೇಸಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೀ”ತಿಆದಿನಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಕತೋ, ಏವಮೇತ್ಥಾಪಿ “ತತ್ರಿಮೇ ಪಞ್ಚಸತ್ತತಿ ಸೇಖಿಯಾ ಧಮ್ಮಾ ಉದ್ದೇಸಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೀ”ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನ ಕತೋತಿ ಆಹ **“ಏತ್ಥ ಚಾ”**ತಿಆದಿ। **ವತ್ತಕ್ಖನ್ಧಕೇ ವುತ್ತವತ್ತಾನಿಪೀತಿ** ಆಗನ್ತುಕಾವಾಸಿಕಗಮಿಕಾನುಮೋದನಭತ್ತಗ್ಗಪಿಣ್ಡಚಾರಿಕಾರಞ್ಞಸೇನಾಸನಜನ್ತಾಘರವಚ್ಚಕುಟಿಉಪಜ್ಝಾಚರಿಯಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಅನ್ತೇವಾಸಿಕವತ್ತಾನಿ। ಇದಞ್ಚ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಂ ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಖನ್ಧಕವತ್ತಾನಂ ಏತ್ಥೇವ ಸಙ್ಗಹಸ್ಸ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಸೇಖಿಯಗ್ಗಹಣೇನ ಚೇತ್ಥ **ವತ್ತಕ್ಖನ್ಧಕಾದೀಸು** (ಚೂಳವ॰ ೩೫೬ ಆದಯೋ) ಆಗತವತ್ತಾದೀನಮ್ಪಿ ಗಹಣಂ। ತೇಪಿ ಹಿ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ **“ಸೇಖಿಯಾ”**ತಿ ಇಚ್ಛಿತಾ। ತಸ್ಮಾ ಮಾತಿಕಾಯಂ ಪಾರಾಜಿಕಾದೀನಂ ವಿಯ ಸೇಖಿಯಾನಂ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನ ಕತೋತಿ। ನ ಕೇವಲಂ **ವತ್ತಕ್ಖನ್ಧಕಾದೀಸು** (ಚೂಳವ॰ ೩೫೬ ಆದಯೋ) ಆಗತವತ್ತಾದೀನಂ ಗಹಣತ್ಥಮೇವಾತಿ ಆಹ **“ಚಾರಿತ್ತವಿನಯದಸ್ಸನತ್ಥಞ್ಚಾ”**ತಿ। ಏತ್ಥಾಪಿ **ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನ ಕತೋತಿ** ಆನೇತ್ವಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಮಾತಿಕಾಯ “ದುಕ್ಕಟ”ನ್ತಿ ಅವುತ್ತೇ ಕಥಂ ಪನೇತ್ಥ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ **“ಯೋ ಪನಾ”**ತಿಆದಿ।

ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲಮತ್ತನ್ತಿ ಪಕತಙ್ಗುಲೇನ ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲಮತ್ತಂ। ಯೋ ಪನ ಸುಕ್ಖಜಙ್ಘೋ ವಾ ಮಹಾಪಿಣ್ಡಿಕಮಂಸೋ ವಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಸಾರುಪ್ಪತ್ಥಾಯ ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲಾಧಿಕಮ್ಪಿ ಓತಾರೇತ್ವಾ ನಿವಾಸೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

ಪಾಸನ್ತನ್ತಿ ಪಾಸಸ್ಸ ಅನ್ತಂ, ದಸಾಮೂಲನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಪರಿಮಣ್ಡಲಂ ನಿವಾಸೇಸ್ಸಾಮೀತಿ “ಪುರತೋ ವಾ ಪಚ್ಛತೋ ವಾ ಓಲಮ್ಬೇತ್ವಾ ನಿವಾಸೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಏವಂ **ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚ**। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪರಿಮಣ್ಡಲಂ ನಿವಾಸೇತುಂ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ, ತಥಾಪಿ ನಿವಾಸನವತ್ತಂ ಸಾಧುಕಂ ಉಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಮೇವ। ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಅನುಗ್ಗಹಣಞ್ಹಿ ಅನಾದರಿಯಂ ಸಿಯಾತಿ ಆಹ **“ಅಪಿಚ ನಿವಾಸನವತ್ತಂ ಉಗ್ಗಹೇತಬ್ಬ”**ನ್ತಿ।

ಪರಿಮಣ್ಡಲಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯಪರಿಮಣ್ಡಲಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಗಿಹಿಪಾರುತನ್ತಿ ಖುದ್ದಕವತ್ಥುಖನ್ಧಕೇ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಗಿಹಿಪಾರುತಂ। ಇದಾನಿ “ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ”ತಿಆದಿನಾ (ಚೂಳವ॰ ೨೮೦-೨೮೧) ಸಙ್ಖೇಪೇನ ವುತ್ತಮತ್ಥಮೇವ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ತತ್ಥಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಞ್ಞಥಾ ಪಾರುತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಸೇತಪಟಪಾರುತಾದಿ ಗಿಹಿಪಾರುತಂ ನಾಮ, ತಸ್ಮಾ। **ಸೇತಪಟಾತಿ** ಏತಸ್ಸೇವ ವಿವರಣಂ। **ಅಡ್ಢಪಾಲಕನಿಗಣ್ಠಾತಿ** ಅಡ್ಢಂ ಪಾಲೇನ್ತೀತಿ **ಅಡ್ಢಪಾಲಕಾ,** ಅಡ್ಢಪಾಲಕಾ ಚ ತೇ ನಿಗಣ್ಠಾ ಚಾತಿ **ಅಡ್ಢಪಾಲಕನಿಗಣ್ಠಾ**। ತೇ ಹಿ ಉಪರಿ ಏಕಮೇವ ಸೇತವತ್ಥಂ ಉಪಕಚ್ಛಕೇ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಪರಿದಹನ್ತಿ, ಹೇಟ್ಠಾ ನಗ್ಗಾಪಿ ಅಡ್ಢಮೇವ ಪಾಲೇನ್ತಿ। **ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾತಿ** ಗಿಹಿಬನ್ಧನಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜ್ಜೂಪಗತಾ। **ಉರಂ ವಿವರಿತ್ವಾತಿ** ಹದಯಮಜ್ಝಂ ವಿವರಿತ್ವಾ। **ಅಕ್ಖಿತಾರಕಾಮತ್ತನ್ತಿ** ಅಕ್ಖಿಮತ್ತಂ। **ಆರಾಮೇ ವಾತಿ** ಬುದ್ಧೂಪಟ್ಠಾನಾದಿಕಾಲಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಅನ್ತರಘರೇ ವಾತಿ** ಅನ್ತರೇ ಘರಾನಿ ಏತ್ಥ, ಏತಸ್ಸಾತಿ ವಾ **“ಅನ್ತರಘರ”**ನ್ತಿ ಲದ್ಧನಾಮೇ ಗಾಮೇ।

ದುತಿಯಪರಿಮಣ್ಡಲಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩-೪. ಸುಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸುಟ್ಠು ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋತಿ ಜತ್ತುಮ್ಪಿ ಉರಮ್ಪಿ ಅವಿವರಿತ್ವಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಬ್ಬಟ್ಠಾನೇ ಪಟಿಚ್ಛಾದನೇನ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋ, ನ ಸೀಸಪಾರುತೋ। ತೇನಾಹ "**ಗಣ್ಠಿಕಂ ಪಟಿಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ**"ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಗಣ್ಠಿಕಂ ಪಟಿಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ**ತಿ ಗಣ್ಠಿಕಂ ಪಾಸಕೇ ಪಟಿಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ। **ಅನ್ತರಘರೇ ವಾ**ತಿ ಗೋಚರಗಾಮೇ। ಏಕದಿವಸಮ್ಪಿ ವಾಸೂಪಗತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಯಥಾಸುಖಂ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಕೋ ಪನ ವಾದೋ ಚತುಪ್ಪಞ್ಚಾಹಂ ವಾಸಮಧಿಟ್ಠಾಯ ವಸಿತಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕನ್ತಿ ಗಣ್ಠಿಪದೇ ಲಿಖಿತಂ।

ವಾಸೂಪಗತಸ್ಸಾತಿ ರತ್ತಿವಾಸತ್ಥಾಯ ಉಪಗತಸ್ಸ ರತ್ತಿಭಾಗೇ ವಾ ದಿವಸಭಾಗೇ ವಾ ಕಾಯಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ನಿಸೀದತೋ ಅನಾಪತ್ತಿ।

ಸುಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩-೪. ಸುಸಂವುತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸುಸಂವುತೋತಿ ಸುಸಂಯತೋ। ಯಥಾ ಪನೇತ್ಥ ಸುಸಂವುತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಹತ್ಥಂ ವಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಸುಸಂವುತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭-೮. ಓಕ್ಖಿತ್ತಚಕ್ಖುಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಕಿತ್ತಕೇನ ಪನ ಓಕ್ಖಿತ್ತಚಕ್ಖು ಹೋತೀತಿ ಆಹ "**ಯುಗಮತ್ತಂ ಭೂಮಿಭಾಗಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ**"ತಿ। ಯುಗಯುತ್ತಕೋ ಹಿ ದನ್ತೋ ಆಜಾನೇಯ್ಯೋ ಯುಗಮತ್ತಂ ಪೇಕ್ಖತಿ, ಪುರತೋ ಚತುಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣಂ ಭೂಮಿಭಾಗಂ, ಇಮಿನಾಪಿ ಏತ್ತಕಂ ಪೇಕ್ಖನ್ತೇನ ಗನ್ತಬ್ಬಂ। ಯೋ ಅನಾದರಿಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ತಂ ತಂ ದಿಸಾಭಾಗಂ ಪಾಸಾದಂ ಕೂಟಾಗಾರಂ ವೀಥಿಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸ। **ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದಿಪರಿಸ್ಸಯಾಭಾವ**ನ್ತಿ ಪರಿಸ್ಸಯನಟ್ಠೇನ, ಅಭಿಭವನಟ್ಠೇನ, ವಿಹೇಠನಟ್ಠೇನ ವಾ **ಪರಿಸ್ಸಯೋ,** ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದಿಯೇವ ಪರಿಸ್ಸಯೋ **ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದಿಪರಿಸ್ಸಯೋ,** ತಸ್ಸಾಭಾವಂ, ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದಿ ಉಪದ್ದವಾಭಾವನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಯಥಾ ಚ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಠತ್ವಾ, ಏವಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ಪರಿಸ್ಸಯಾಭಾವಂ ಓಲೋಕೇತುಂ ಲಭತಿಯೇವ, ತಥಾ ಗಾಮೇ ಪೂಜ"ನ್ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೫೮೨) ವದನ್ತಿ।

ಓಕ್ಖಿತ್ತಚಕ್ಖುಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯-೧೦. ಉಕ್ಖಿತ್ತಕಾಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅನ್ತೋಇನ್ದಖೀಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಅನ್ತೋಉಮ್ಮಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ, ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಪನ ದುತಿಯಲೇಡ್ಡುಪಾತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ನ ಏವಂ ಗನ್ತಬ್ಬಂ।

ಉಕ್ಖಿತ್ತಕಾಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧-೧೨. ಉಜ್ಜಗ್ಘಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಹಸನೀಯಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿನ್ತಿ ನಿಮಿತ್ತತ್ಥೇ ಭುಮ್ಮಂ, ಹಸಿತಬ್ಬವತ್ಥುಕಾರಣಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಉಜ್ಜಗ್ಘಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೩-೧೪. ಉಚ್ಚಸದ್ದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಕಿತ್ತಾವತಾ ಅಪ್ಪಸದ್ದೋ ಹೋತೀತಿ ಆಹ "**ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥಾ**"ತಿಆದಿ। **ಸದ್ದಮೇವ ಸುಣಾತೀ**ತಿ ಅಪರಿಬ್ಯತ್ತಕ್ಖರಂ ಸದ್ದಮತ್ತಮೇವ ಸುಣಾತಿ। ತೇನಾಹ "**ಕಥಂ ನ ವವತ್ಥಪೇತೀ**"ತಿ।

ಉಚ್ಚಸದ್ದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ.

೧೫-೧೦. ಕಾಯಪ್ಪಚಾಲಕಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

"ಕಾಯಾದೀನಿ ಪಗ್ಗಹೇತ್ವಾ"ತಿ ಏತಸ್ಸೇವ ವಿವರಣಂ **"ನಿಚ್ಚಲಾನಿ ಉಜುಕಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ"**ತಿ **ಗನ್ತಬ್ಬಞ್ಚೇವ ನಿಸೀದಿತಬ್ಬಞ್ಚಾ**ತಿ ಸಮೇನ ಇರಿಯಾಪಥೇನ ಗನ್ತಬ್ಬಞ್ಚೇವ ನಿಸೀದಿತಬ್ಬಞ್ಚ. ಕಾಯಪ್ಪಚಾಲಕಾದಿಯುತ್ತಂ ಛಕ್ಕಂ.

ಕಾಯಪ್ಪಚಾಲಕಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ.

೧೬. ಪಲ್ಲತ್ಥಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ದುಸ್ಸಪಲ್ಲತ್ಥಿಕಾಯಾತಿ ಏತ್ಥ ಆಯೋಗಪಲ್ಲತ್ಥಿಕಾಪಿ ದುಸ್ಸಪಲ್ಲತ್ಥಿಕಾಯೇವ.

ಪಲ್ಲತ್ಥಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ.

ಛಬ್ಬೀಸತಿಸಾರುಪ್ಪಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ.

೧೭. ಸಕ್ಕಚ್ಚಪಟಿಗ್ಗಹಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸತಿಂ ಉಪಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾತಿ ಛಡ್ಡೇತುಕಾಮೋ ವಿಯ ಅಹುತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ ಸತಿಂ ಉಪಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ, "ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸತಿಂ ಉಪಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ.

ಸಕ್ಕಚ್ಚಪಟಿಗ್ಗಹಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ.

೧೮. ಪತ್ತಸಞ್ಞೀಪಟಿಗ್ಗಹಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಉಪನಿಬದ್ಧಸಞ್ಞೀ ಹುತ್ವಾತಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ದೇನ್ತೇ ಅನಾದರಿಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ತಹಂ ತಹಂ ಅನೋಲೋಕೇತ್ವಾ ಪತ್ತೇ ಆಭೋಗಸಞ್ಞೀ ಹುತ್ವಾ.

ಪತ್ತಸಞ್ಞೀಪಟಿಗ್ಗಹಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ.

೧೯. ಸಮಸೂಪಕಪಟಿಗ್ಗಹಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸಮಸೂಪಕನ್ತಿ ಪಮಾಣಯುತ್ತಂ ಸೂಪವನ್ತಂ ಕತ್ವಾ, ಭಾವನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೋ ಚಾಯಂ. ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಪನ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ಅತ್ಥಮತ್ತಮೇವ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಮಸೂಪಕೋ ನಾಮಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ. **ಸಬ್ಬಾಪಿ ಸೂಪೇಯ್ಯಬ್ಯಞ್ಜನವಿಕತೀ**ತಿ ಓಲೋಣಿಸಾಕಸೂಪೇಯ್ಯಮಚ್ಛಮಂಸರಸಾದಿಕಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಸೂಪೇಯ್ಯಬ್ಯಞ್ಜನವಿಕತಿ.

ಸಮಸೂಪಕಪಟಿಗ್ಗಹಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ.

೨೦-೨೧. ಸಮತಿತ್ತಿಕಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸಮತಿತ್ತಿಕನ್ತಿ ಭಾವನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೋ, ಸಮತಿತ್ತಿಕಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ. ಏವಮಞ್ಞೇಸುಪಿ ಈದಿಸೇಸು ಠಾನೇಸು ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ. **ಸಮಪುಣ್ಣ**ನ್ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೬೦೫) ಪತ್ತಸ್ಸ ಅನ್ತೋಮುಖವಟ್ಟಿಲೇಖಾಸಮಪುಣ್ಣಂ. **ಸಮಭರಿತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ. ತಞ್ಚ ಖೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪಗಪತ್ತಸ್ಸೇವ, ನೇತರಸ್ಸ. ತೇನಾಹ **"ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪಗಪತ್ತಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ. **ರಚಿತ**ನ್ತಿ ಕತಂ, ಪಕ್ಖಿತ್ತಂ ಪೂರಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ.

ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಯಾವಕಾಲಿಕನ್ತಿ ಯಾಗುಭತ್ತಫಲಾಫಲಾದಿಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಆಮಿಸಜಾತಿಕಂ। **ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚೀತಿ** ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪಗೋ ವಾ ಹೋತು, ಅನಧಿಟ್ಠಾನುಪಗೋ ವಾ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಪತ್ತೇ । **ಥೂಪೀಕತಾನೀ**ತಿ ಥೂಪಂ ವಿಯ ಕತಾನಿ, ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪಗಸ್ಸ ಪತ್ತಸ್ಸ ಅನ್ತೋಮುಖವಟ್ಟಿಲೇಖಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಕತಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಞ್ಚ "ಯಾಮಕಾಲಿಕಾದೀನೀ"ತಿ ಇಮಸ್ಸ ವಸೇನ ವುತ್ತಂ, "ಯಾವಕಾಲಿಕ"ನ್ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಪನ ವಸೇನ ವಚನಬ್ಯತ್ತಯಂ ಕತ್ವಾ "ಥೂಪೀಕತಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ಪಿ**-ಸದ್ದೇನ ಅಥೂಪೀಕತಾನಿ ವಟ್ಟನ್ತೀತಿ ಏತ್ಥ ಕಥಾವ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಹೇಟ್ಠಾ ಓರೋಹತೀ**ತಿ ಸಮನ್ತಾ ಓಕಾಸಸಬ್ಭಾವತೋ ಚಾಲಿಯಮಾನಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಭಸ್ಸತಿ । **ತಕ್ಕೋಲವಟಂಸಕಾದಯೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಮತ್ಥಕೇ ಠಪಿತತಕ್ಕೋಲಮೇವ ವಟಂಸಕಸದಿಸತ್ತಾ ತಕ್ಕೋಲವಟಂಸಕಂ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಪುಪ್ಫವಟಂಸಕಕಟುಕಫಲಾದಿವಟಂಸಕಾನಂ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೬೦೫) ಗಹಣಂ, ನ ತಂ ಥೂಪೀಕತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ ಪಾಟೇಕ್ಕಂ ಭಾಜನತ್ತಾ ಪಣ್ಣಾದೀನಂ।

ಸಮತಿತ್ತಿಕಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩೩-೩೪. ಸಪದಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸಪದಾನನ್ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೬೦೮) ಏತ್ಥ **ದಾನಂ** ವುಚ್ಚತಿ ಅವಖಣ್ಡನಂ, ಅಪೇತಂ ದಾನತೋ **ಅಪದಾನಂ,** ಅನವಖಣ್ಡನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ, ಸಹ ಅಪದಾನೇನ **ಸಪದಾನಂ,** ಅವಖಣ್ಡನವಿರಹಿತಂ, ಅನುಪಟಿಪಾಟಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ "**ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಓಧಿಂ ಅಕತ್ವಾ ಅನುಪಟಿಪಾಟಿಯಾ**"ತಿ।

ಸಪದಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩೬. ಓದನಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಮಾಘಾತಸಮಯಾದೀಸೂತಿ ಏತ್ಥ ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ "ಪಾಣೋ ನ ಹನ್ತಬ್ಬೋ"ತಿ ರಾಜಾನೋ ಭೇರಿಂ ಚರಾಪೇನ್ತಿ, ಅಯಂ **ಮಾಘಾತಸಮಯೋ** ನಾಮ। **ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ದೇನ್ತೀ**ತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಛನ್ನಂ ಕತ್ವಾ ದೇನ್ತಿ।

ಓದನಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩೭. ಸೂಪೋದನವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಏಕಾದಸಮೇತಿ ಸೂಪೋದನವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಂ। ಏತ್ಥ ಪನ ಯಸ್ಸ ಮುಖೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಪುನ ಉಗ್ಗಿರಿತುಕಾಮಸ್ಸಾಪಿ ಸಚೇ ಸಹಸಾ ಪವಿಸತಿ, ಅಯಂ **ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ** ನಾಮ। ಯೋ ಪನ ವಿಞ್ಞತ್ತಮ್ಪಿ ಅವಿಞ್ಞತ್ತಮ್ಪಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಠಿತಂ ಸಹಸಾ ಅನುಪಧಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜತಿ, ಅಯಂ **ಅಸತಿಯಾ ಭುಞ್ಜತಿ** ನಾಮ।

ಸೂಪೋದನವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩೮. ಉಜ್ಝಾನಸಞ್ಞೀಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಉಜ್ಝಾಯತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಉಜ್ಝಾನಂ,** ಚಿತ್ತಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಞ್ಞಾ **ಉಜ್ಝಾನಸಞ್ಞಾ**ತಿ ಆಹ "**ಉಜ್ಝಾನಸಞ್ಞೀ**"ತಿಆದಿ। **ಓಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಪರೇಸಂ ಪತ್ತಂ ಓಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸ।

ಉಜ್ಝಾನಸಞ್ಞೀಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩೯. ಕಬಳಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

“ಮಯೂರಣ್ಡಂ ಅತಿಮಹನ್ತ”ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಮಯೂರಣ್ಡಪ್ಪಮಾಣೋಪಿ ಕಬಳೋ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ “ಮಯೂರಣ್ಡತೋ ಮಹನ್ತೋವ ನ ವಟ್ಟತಿ, ನ ಮಯೂರಣ್ಡಪ್ಪಮಾಣೋ”ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಕುಕ್ಕುಟಣ್ಡಂ ಅತಿಖುದ್ದಕ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ, ಗಿಲಾನಸ್ಸ ಪನ ಅತಿಖುದ್ದಕಂ ಕಬಳಂ ಕರೋತೋಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ।

ಕಬಳಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪೧-೪೨. ಅನಾಹಟಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸಕಲಂ ಹತ್ಥನ್ತಿ ಸಕಲಾ ಅಙ್ಗುಲಿಯೋ। **ಹತ್ಥ**ಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ತದೇಕದೇಸೇಸು ಅಙ್ಗುಲೀಸು ದಟ್ಠಬ್ಬೋ “ಹತ್ಥಮುದ್ದಾ”ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬಗ್ಗಹಣಂ ಸಮತ್ಥಿತಂ ಹೋತಿ। ಅಞ್ಞಥಾ ಸಕಲಂ ಹತ್ಥಂ ಮುಖೇ ಪವೇಸೇತುಮಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತಾ ಸಬ್ಬಗ್ಗಹಣಮಸಮತ್ಥಿತಮೇವ ಸಿಯಾ। ಸಮುದಾಯೇ ಪವತ್ತಸ್ಸ ಚ ವೋಹಾರಸ್ಸ ಅವಯವೇಪಿ ಪವತ್ತನತೋ ಏಕಙ್ಗುಲಿಮ್ಪಿ ತತೋ ಏಕದೇಸಮ್ಪಿ ಮುಖೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ।

ಅನಾಹಟಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪೩. ಸಕಬಳಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ತತ್ತಕೇ ಸತಿ ವಟ್ಟತೀತಿ ತತ್ತಕೇ ಮುಖಮ್ಹಿ ಸತಿ ಕಥೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

ಸಕಬಳಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫೦-೫೧. ಚಪುಚಪುಕಾರಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

“ಚಪು ಚಪೂ”ತಿ ಏವಂ ಸದ್ದಂ ಕತ್ವಾತಿ “ಚಪು ಚಪೂ”ತಿ ಏವಂ ಅನುಕರಣಸದ್ದಂ ಕತ್ವಾ। **“ಪಞ್ಚವೀಸತಿಮೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ”**ತಿ ಇಮಿನಾ “**ಸುರುಸುರುಕಾರಕ**ನ್ತಿ ‘ಸುರೂ ಸುರೂ’ತಿ ಏವಂ ಸದ್ದಂ ಕತ್ವಾ”ತಿ ಇಮಮತ್ಥಮತಿದಿಸತಿ।

ಚಪುಚಪುಕಾರಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ತಿಂಸಭೋಜನಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫೭. ಛತ್ತಪಾಣಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಛತ್ತನ್ತಿ ಸೇತಚ್ಛತ್ತಕಿಲಞ್ಜಚ್ಛತ್ತಪಣ್ಣಚ್ಛತ್ತೇಸು ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಛತ್ತಂ। ಯಮ್ಪಿ ತತ್ಥಜಾತಕದಣ್ಡಕೇನ ಕತಂ ಏಕಪಣ್ಣಚ್ಛತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಮ್ಪಿ ಛತ್ತಮೇವ। **ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಸರೀರಾವಯವೇ**ತಿ ಅಂಸಊರುಆದಿಕೇ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಸರೀರಾವಯವೇತಿ।

ಛತ್ತಪಾಣಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬೦. ಆವುಧಪಾಣಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸಬ್ಬಾಪಿ ಧನುವಿಕತೀತಿ ಚಾಪಕೋದಣ್ಡಾದಿಭೇದಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಧನುವಿಕತಿ। **ಚಾಪೋ**ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೬೩೭) ಮಜ್ಝೇ ವಙ್ಕಾ ಕಾಜದಣ್ಡಸದಿಸಾ ಧನುವಿಕತಿ। **ಕೋದಣ್ಡೋ**ತಿ ವಟ್ಟಲದಣ್ಡಾ ಧನುವಿಕತಿ। **ಪಟಿಮುಕ್ಕ**ನ್ತಿ ಪವೇಸಿತಂ ಲಗ್ಗಿತಂ। **ಯಾವ ನ ಗಣ್ಹಾತೀ**ತಿ ಯಾವ ಹತ್ಥೇನ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ತಾವ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ತಾವ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

ಆವುಧಪಾಣಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬೧-೬೨. ಪಾದುಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಕೇವಲಂ ಅಕ್ಕನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಕೇವಲಂ ಪಾದುಕಂ ಅಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಠಿತಸ್ಸ। **ಪಟಿಮುಕ್ಕಸ್ಸಾತಿ** ಪಟಿಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಠಿತಸ್ಸ। ತೇನಾಹ "**ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಠಾನವಸೇನಾ**"ತಿ।

ಪಾದುಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬೩. ಯಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಯಾನಗತಸ್ಸಾತಿ "ಯಾನಂ ನಾಮ ವಯ್ಹಂ, ರಥೋ, ಸಕಟಂ, ಸನ್ದಮಾನಿಕಾ, ಸಿವಿಕಾ, ಪಾಟಙ್ಕೀ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೬೪೦, ೧೧೮೭) ವುತ್ತಂ ಯಾನಂ ಉಪಾದಾಯ ಅನ್ತಮಸೋ ಹತ್ಥಸಙ್ಘಾಟಮ್ಪಿ ಗತಸ್ಸ। ತೇನಾಹ "**ಸಚೇಪಿ ದ್ವೀಹಿ ಜನೇಹೀ**"ತಿಆದಿ। **ವಯ್ಹಾದಿಕೇತಿ** ಏತ್ಥ ವಯ್ಹನ್ತಿ ಉಪರಿ ಮಣ್ಡಪಸದಿಸಂ ಪದರಚ್ಛದನಂ, ಸಬ್ಬಪಾಲಿಗುಣ್ಠಿಮಂ ವಾ ಛಾದೇತ್ವಾ ಕತಂ ಸಕಟವಿಸೇಸಂ "ವಯ್ಹ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಆದಿಸದ್ದೇನ** ರಥಾದೀನಂ ಗಹಣಂ।

ಯಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭೫. ಉದಕೇಉಚ್ಚಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪಕಿಣ್ಣಕನ್ತಿ ವೋಮಿಸ್ಸಕನಯಂ। **ಸಚಿತ್ತಕನ್ತಿ** (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೫೭೬) ವತ್ಥುವಿಜಾನನಚಿತ್ತೇನ, ಪಣ್ಣತ್ತಿವಿಜಾನನಚಿತ್ತೇನ ಚ ಸಚಿತ್ತಕಂ। "ಅನಾದರಿಯಂ ಪಟಿಚ್ಚಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೬೫೪) ವುತ್ತತ್ತಾ ಯಸ್ಮಾ ಅನಾದರಿಯವಸೇನೇವ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬತೋ ಇದಂ ಸಬ್ಬಂ ಕೇವಲಂ ಅಕುಸಲಮೇವ, ತಞ್ಚ ಪಕತಿಯಾ ವಜ್ಜಂ, ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ವೀತಿಕ್ಕಮನಞ್ಚ ದೋಮನಸ್ಸಿಕಸ್ಸೇವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ "**ಲೋಕವಜ್ಜಂ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ದುಕ್ಖವೇದನ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಏಕೂನವೀಸತಿಧಮ್ಮದೇಸನಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಇತಿ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖವಣ್ಣನಾಯ

ವಿನಯತ್ಥಮಞ್ಜೂಸಾಯಂ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಿಯಂ

ಸೇಖಿಯವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅಧಿಕರಣಸಮಥವಣ್ಣನಾ

ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದೋತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಾಪರಿಚ್ಛೇದೋ। ಅಧಿಕರೀಯನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಅಧಿಕರಣಾನಿ**। ಕೇ ಅಧಿಕರೀಯನ್ತಿ? ಸಮಥಾ। ಕಥಂ ಅಧಿಕರೀಯನ್ತಿ? ಸಮನವಸೇನ। ತಸ್ಮಾ ತೇ ತೇಸಂ ಸಮನವಸೇನ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ಆಹ "**ಅಧಿಕರಣಾನಿ ಸಮೇನ್ತೀ**"ತಿಆದಿ। **ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಾನನ್ತಿ** ಉಟ್ಠಿತಾನಂ ಉಟ್ಠಿತಾನಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅಧಿಕರಣಟ್ಠೇನ ಏಕವಿಧಂ, ತಥಾಪಿ ವತ್ಥುವಸೇನ ನಾನಾ ಹೋತೀತಿ "ಅಧಿಕರಣಾನ"ನ್ತಿ ಬಹುವಚನಂ ಕತಂ। ಇದಾನಿ ತಸ್ಸ ನಾನಾತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ವಿವರಿತುಂ "**ವಿವಾದಾಧಿಕರಣ**"ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ವಿವಾದೋಯೇವ ಅಧಿಕರಣಂ **ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ**। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। **ಸಮಥತ್ಥನ್ತಿ** ಸಮನತ್ಥಂ।

ಅಧಿಕರಣಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖಾ ವಿನಯನತೋ **ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ**। ದಬ್ಬಮಲ್ಲಪುತ್ತತ್ಥೇರಸದಿಸಸ್ಸ ಸತಿವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸೇವ ದಾತಬ್ಬೋ ವಿನಯೋ **ಸತಿವಿನಯೋ**। ಸಮ್ಮೂಳ್ಹಸ್ಸ ಗಗ್ಗಭಿಕ್ಖುಸದಿಸಸ್ಸ ಉಮ್ಮತ್ತಕಸ್ಸ ದಾತಬ್ಬೋ ವಿನಯೋ **ಅಮೂಳ್ಹವಿನಯೋ**। ಪಟಿಞ್ಞಾತೇನ ಕರಣಭೂತೇನ ಕರಣಂ **ಪಟಿಞ್ಞಾತಕರಣಂ**। ಅಥ ವಾ ಪಟಿಞ್ಞಾತೇ ಆಪನ್ನಭಾವಾದಿಕೇ ಕರಣಂ ಕಿರಿಯಾ, "ಆಯತಿಂ ಸಂವರೇಯ್ಯಾಸೀ"ತಿ ಪರಿವಾಸದಾನಾದಿವಸೇನ ಚ ಪವತ್ತಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ಪಟಿಞ್ಞಾತಕರಣಂ। ಯಸ್ಸಾ ಕಿರಿಯಾಯ ಧಮ್ಮವಾದಿನೋ

ಬಹುತರಾ, ಏಸಾ **ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾ** ನಾಮ। ಯೋ ಪಾಪುಸ್ಸನ್ನತಾಯ **ಪಾಪಿಯೋ,** ಪುಗ್ಗಲೋ, ತಸ್ಸ ಉಪವಾಳಭಿಕ್ಖುಸದಿಸಸ್ಸ ಕತ್ತಬ್ಬತೋ **ತಸ್ಸಪಾಪಿಯಸಿಕಾ,** ಅಲುತ್ತಸಮಾಸೋಯಂ। ತಿಣವತ್ಥಾರಕಸದಿಸತ್ತಾ **ತಿಣವತ್ಥಾರಕೋ**। ಯಥಾ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೧೨) ಹಿ ಗೂಥಂ ವಾ ಮುತ್ತಂ ವಾ ಘಟ್ಟಿಯಮಾನಂ ದುಗ್ಗನ್ಧತಾಯ ಬಾಧತಿ, ತಿಣೇಹಿ ಅವತ್ಥರಿತ್ವಾ ಸುಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಿತಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಗನ್ಧೋ ನ ಬಾಧತಿ, ಏವಮೇವ ಯಂ ಅಧಿಕರಣಂ ಮೂಲಾನುಮೂಲಂ ಗನ್ತ್ವಾ ವೂಪಸಮಿಯಮಾನಂ ಕಕ್ಖಳತ್ತಾಯ ವಾಳತ್ತಾಯ ಭೇದಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ತಂ ಇಮಿನಾ ಕಮ್ಮೇನ ವೂಪಸನ್ತಂ ಗೂಥಂ ವಿಯ ತಿಣವತ್ಥಾರಕೇನ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಸುವೂಪಸನ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ತಿಣವತ್ಥಾರಕಸದಿಸತ್ತಾ ತಿಣವತ್ಥಾರಕೋ"ತಿ।

ತತ್ರಾತಿ ತೇಸು ಸತ್ತಸು ಅಧಿಕರಣಸಮಥೇಸು। **"ಅಟ್ಠಾರಸಹಿ ವತ್ಥೂಹೀ"**ತಿ ಲಕ್ಖಣವಚನಮೇತಂ "ಯದಿ ಮೇ ಬ್ಯಾಧಿಕಾ ಭವೇಯ್ಯುಂ, ದಾತಬ್ಬಮಿದಮೋಸಧ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೩.೩೯-೪೨) ವಿಯ। ತಸ್ಮಾ ತೇಸು ಅಞ್ಞತರೇನ ವಿವದನ್ತಾ ಅಟ್ಠಾರಸಹಿ ವತ್ಥೂಹಿ ವಿವದನ್ತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ವಿವಾದೋತಿ** ವಿಪಚ್ಚನೀಕವಾದೋ। **ಉಪವದನಾತಿ** ಅಕ್ಕೋಸೋ। **ಚೋದನಾತಿ** ಅನುಯೋಗೋ। **ದ್ವೇತಿ** ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯದುಬ್ಭಾಸಿತಾಪತ್ತಿಯೋ ದ್ವೇ। **ಚತುನ್ನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಕರಣನ್ತಿ** ಚತುನ್ನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕರಣಂ।

ಏವಂ ಅಧಿಕರಣಾನಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತೇಸು ಇದಂ ಅಧಿಕರಣಂ ಏತ್ತಕೇಹಿ ಸಮಥೇಹಿ ಸಮ್ಮತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ , ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ವಾ ಸಮ್ಮತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಏವಂ ಸೇಸೇಸುಪಿ। ತತ್ಥ **ಯಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಉಪ್ಪನ್ನನ್ತಿ** "ಯಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಮಯ್ಹಂ ಇಮಿನಾ ಪತ್ತೋ ಗಹಿತೋ, ಚೀವರಂ ಗಹಿತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಪರಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೪೧) ನಯೇನ ಪತ್ತಚೀವರಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಹೋತಿ। **ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ವಾ ಸಮ್ಮತೀತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇಯೇವ ಆವಾಸಿಕೇಹಿ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ "ಅಲಂ, ಆವುಸೋ"ತಿ ಅತ್ಥಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೇ ಸಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಪಾಳಿಮುತ್ತಕವಿನಿಚ್ಛಯೇನೇವ ವೂಪಸಮೇನ್ತೇಹಿ ಸಮ್ಮತಿ। ಸಚೇ ಪನ ತಂ ಅಧಿಕರಣಂ ನೇವಾಸಿಕಾ ವೂಪಸಮೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಅಥಞ್ಞೋ ವಿನಯಧರೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ "ಕಿಂ, ಆವುಸೋ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಉಪೋಸಥೋ ವಾ ಪವಾರಣಾ ವಾ ಠಿತಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ, ತೇಹಿ ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾರಣೇ ಕಥಿತೇ ತಂ ಅಧಿಕರಣಂ ಖನ್ಧಕತೋ ಚ ಪರಿವಾರತೋ ಚ ಸುತ್ತೇನ ವಿನಿಚ್ಛಿನಿತ್ವಾ ವೂಪಸಮೇತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಏತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸಮ್ಮತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಅಞ್ಞತ್ಥ ವೂಪಸಮೇತುಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾನಂ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ವಾ ಸಮ್ಮತೀತಿ "ನ ಮಯಂ ಏತಸ್ಸ ವಿನಿಚ್ಛಯೇ ತಿಟ್ಠಾಮ, ನಾಯಂ ವಿನಯೇ ಕುಸಲೋ, ಅಮುಕಸ್ಮಿಂ ನಾಮ ಗಾಮೇ ವಿನಯಧರಾ ಥೇರಾ ವಸನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ವಿನಿಚ್ಛಿನಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಗಚ್ಛನ್ತಾನಂ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ವಾ ಕಾರಣಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಞ್ಞಾಪೇನ್ತೇಹಿ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ವಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ನಿಜ್ಝಾಪೇನ್ತೇಹಿ ಸಮ್ಮತಿ। ನ ಹೇವ ಖೋ ಪನ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ವಾ ಸಭಾಗಭಿಕ್ಖುನಿಜ್ಝಾಪನೇನ ವಾ ವೂಪಸನ್ತಂ ಹೋತಿ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪಟಿಪಥಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ಏಕೋ ವಿನಯಧರೋ ದಿಸ್ವಾ "ಕತ್ಥಾವುಸೋ, ಗಚ್ಛಥಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ಅಮುಕಂ ನಾಮ ಗಾಮಂ ಇಮಿನಾ ನಾಮ ಕರಣೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ಅಲಂ, ಆವುಸೋ, ಕಿಂ ತತ್ಥ ಗತೇನಾ"ತಿ ತತ್ಥೇವ ಧಮ್ಮೇನ ವಿನಯೇನ ತಂ ಅಧಿಕರಣಂ ವೂಪಸಮೇತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ ನಾಮ।

ಯತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾತಿತಂ, ತತ್ಥ ಸಙ್ಘೇನ ವಾತಿ ಸಚೇ ಪನ "ಅಲಂ, ಆವುಸೋ, ಕಿಂ ತತ್ಥ ಗತೇನಾ"ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನಾಪಿ "ಮಯಂ ತತ್ಥೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ವಿನಿಚ್ಛಯಂ ಪಾಪೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ (ಪರಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೪೧) ವಿನಯಧರಸ್ಸ ವಚನಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ಯತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಭಾಗಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅಧಿಕರಣಂ ನಿಯ್ಯಾತಿತಂ, ತತ್ಥ ಸಙ್ಘೇನ "ಅಲಂ, ಆವುಸೋ, ಸಙ್ಘಸನ್ನಿಪಾತಂ ನಾಮ ಗರುಕ"ನ್ತಿ ತತ್ಥೇವ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ವಿನಿಚ್ಛಿತಂ ಸಮ್ಮತಿ। ನ ಹೇವ ಖೋ ಪನ ಸಭಾಗಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ವೂಪಸನ್ತಂ ಹೋತಿ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಸಙ್ಘಂ ಸನ್ನಿಪಾತೇತ್ವಾ ಆರೋಚಿತಂ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ವಿನಯಧರಾ ವೂಪಸಮೇನ್ತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ತತ್ಥ ಸಙ್ಘೇನ ವಿನಿಚ್ಛಿತಂ ಸಮ್ಮತಿ ನಾಮ।

ಉಬ್ಬಾಹಿಕಾಯ ಸಮ್ಮತಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ವಾ ವಿನಿಚ್ಛಿತನ್ತಿ ಅಪಲೋಕೇತ್ವಾ ವಾ ಖನ್ಧಕೇ ವುತ್ತಾಯ ವಾ ಞತ್ತಿದುತಿಯಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಸಮ್ಮತೇಹಿ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ವಿಸುಂ ವಾ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ, ತಸ್ಸಾಯೇವ ವಾ ಪರಿಸಾಯ "ಅಞ್ಞೇನ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಥೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೩೧) ಸಾವೇತ್ವಾ ವಿನಿಚ್ಛಿತಂ। **ಅಯನ್ತಿ** ಅಯಂ ಯಥಾವುತ್ತಾ ಚತುಬ್ಬಿಧಾ ಸಮ್ಮುಖತಾ।

ಕಾರಕಸಙ್ಘಸ್ಸಾತಿ ವೂಪಸಮೇತುಂ ಸನ್ನಿಪತಿತಸ್ಸ ಕಾರಕಸಙ್ಘಸ್ಸ। **ಸಙ್ಘಸಾಮಗ್ಗಿವಸೇನ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವೋತಿ** "ಯಾವತಿಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಕಮ್ಮಪ್ಪತ್ತಾ, ತೇ ಆಗತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಛನ್ದಾರಹಾನಂ ಛನ್ದೋ ಆಹಟೋ ಹೋತಿ, ಸಮ್ಮುಖೀಭೂತಾ ನ ಪಟಿಕ್ಕೋಸನ್ತೀ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೨೨೮) ಏವಂ ವುತ್ತಸಙ್ಘಸಾಮಗ್ಗಿವಸೇನ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವೋ, ಏತೇನ ಯಥಾ ತಥಾ ಪಧಾನಕಾರಕಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಸಮ್ಮುಖತಾಮತ್ತಂ

ಸಙ್ಘಸಮ್ಮುಖತಾ ನಾಮ ನ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಭೂತತಾತಿ** ತಚ್ಛತಾ। ಸಚ್ಚಪರಿಯಾಯೋ ಹಿ ಇಧ **ಧಮ್ಮ**ಸದ್ದೋ "ಧಮ್ಮವಾದೀ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೯, ೧೯೪) ವಿಯ। ವಿನೇತಿ ಏತೇನಾತಿ **ವಿನಯೋ,** ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅಧಿಕರಣಸ್ಸ ವೂಪಸಮನಾಯ ಭಗವತಾ ವುತ್ತವಿಧಿ, ತಸ್ಸ ವಿನಯಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖತಾ **ವಿನಯಸಮ್ಮುಖತಾ।** ತೇನಾಹ **"ಯಥಾ ತಂ...ಪೇ॰... ವಿನಯಸಮ್ಮುಖತಾ"**ತಿ। **ಯೇನಾತಿ** ಯೇನ ಪುಗ್ಗಲೇನ। **ಅತ್ಥಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾನನ್ತಿ** (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಚೂಳವಗ್ಗ ೩.೨೨೮) ವಿವಾದವತ್ಥುಸಙ್ಖಾತೇ ಅತ್ಥೇ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾನಂ। **ಸಙ್ಘಸಮ್ಮುಖತಾ ಪರಿಹಾಯತಿ** ಸಮ್ಮತಪುಗ್ಗಲೇಹೇವ ವೂಪಸಮನತೋ।

ನನ್ತಿ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ। **ಪಞ್ಚಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತನ್ತಿ** (ಚೂಳವ॰ ೨೩೪) "ನ ಛನ್ದಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ದೋಸಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಮೋಹಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಭಯಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಗಹಿತಾಗಹಿತಂ ಜಾನಾತೀ"ತಿ ವುತ್ತೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಂ। **ಗೂಳ್ಹಕವಿವಟಕಸಕಣ್ಣಜಪ್ಪಕೇಸು ತೀಸು ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹೇಸೂತಿ** "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ತಯೋ ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹಕೇ ಗೂಳ್ಹಕಂ, ವಿವಟಕಂ, ಸಕಣ್ಣಜಪ್ಪಕ"ನ್ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೨೩೫) **ಸಮಥಕ್ಖನ್ಧಕೇ** ವುತ್ತೇಸು ತೀಸು ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹೇಸು। **ಸಲಾಕಂ ಗಾಹೇತ್ವಾತಿ** ಧಮ್ಮವಾದೀನಞ್ಚ ಅಧಮ್ಮವಾದೀನಞ್ಚ ಸಲಾಕಾಯೋ ನಿಮಿತ್ತಸಞ್ಞಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಚೀವರಭೋಗೇ ಕತ್ವಾ ಸಮಥಕ್ಖನ್ಧಕೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ। ಏವಞ್ಹಿ ತತ್ಥ **ವುತ್ತಂ** –

"ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಗೂಳ್ಹಕೋ ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹೋ ಹೋತಿ? ತೇನ ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹಾಪಕೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಸಲಾಕಾಯೋ ವಣ್ಣಾವಣ್ಣಾಯೋ ಕತ್ವಾ ಏಕಮೇಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏವಮಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ 'ಅಯಂ ಏವಂವಾದಿಸ್ಸ ಸಲಾಕಾ, ಅಯಂ ಏವಂವಾದಿಸ್ಸ ಸಲಾಕಾ, ಯಂ ಇಚ್ಛಸಿ, ತಂ ಗಣ್ಹಾಹೀ'ತಿ। ಗಹಿತೇ ವತ್ತಬ್ಬೋ 'ಮಾ ಚ ಕಸ್ಸಚಿ ದಸ್ಸೇಹೀ'ತಿ। ಸಚೇ ಜಾನಾತಿ 'ಅಧಮ್ಮವಾದೀ ಬಹುತರಾ'ತಿ, 'ದುಗ್ಗಹೋ'ತಿ ಪಚ್ಚುಕ್ಕಡ್ಢಿತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಜಾನಾತಿ 'ಧಮ್ಮವಾದೀ ಬಹುತರಾ'ತಿ , 'ಸುಗ್ಗಹೋ'ತಿ ಸಾವೇತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಗೂಳ್ಹಕೋ ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹೋ ಹೋತಿ।

"ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿವಟಕೋ ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹೋ ಹೋತಿ? ಸಚೇ ಜಾನಾತಿ 'ಧಮ್ಮವಾದೀ ಬಹುತರಾ'ತಿ, ವಿಸ್ಸಟ್ಠೇನೇವ ವಿವಟೇನ ಗಾಹೇತಬ್ಬೋ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿವಟಕೋ ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹೋ ಹೋತಿ।

"ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಕಣ್ಣಜಪ್ಪಕೋ ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹೋ ಹೋತಿ? ತೇನ ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹಾಪಕೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಉಪಕಣ್ಣಕೇ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ 'ಅಯಂ ಏವಂವಾದಿಸ್ಸ ಸಲಾಕಾ, ಅಯಂ ಏವವಾದಿಸ್ಸ ಸಲಾಕಾ, ಯಂ ಇಚ್ಛಸಿ, ತಂ ಗಣ್ಹಾಹೀ'ತಿ। ಗಹಿತೇ ವತ್ತಬ್ಬೋ 'ಮಾ ಚ ಕಸ್ಸಚಿ ಆರೋಚೇಹೀ'ತಿ। ಸಚೇ ಜಾನಾತಿ 'ಅಧಮ್ಮವಾದೀ ಬಹುತರಾ'ತಿ, 'ದುಗ್ಗಹೋ'ತಿ ಪಚ್ಚುಕ್ಕಡ್ಢಿತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಜಾನಾತಿ 'ಧಮ್ಮವಾದೀ ಬಹುತರಾ'ತಿ, 'ಸುಗ್ಗಹೋ'ತಿ ಸಾವೇತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಕಣ್ಣಜಪ್ಪಕೋ ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹೋ ಹೋತೀ"ತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ಅಲಜ್ಜುಸ್ಸನ್ನಾಯ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೩೫) ಪರಿಸಾಯ ಗೂಳ್ಹಕೋ ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹೋ ಕಾತಬ್ಬೋ, ಲಜ್ಜುಸ್ಸನ್ನಾಯ ವಿವಟಕೋ, ಬಾಲುಸ್ಸನ್ನಾಯ ಸಕಣ್ಣಜಪ್ಪಕೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಧಮ್ಮವಾದೀನಂ ಯೇಭುಯ್ಯತಾಯಾತಿ** ಧಮ್ಮವಾದೀನಂ ಏಕೇನಪಿ ಅಧಿಕತಾಯ, ಕೋ ಪನ ವಾದೋ ದ್ವೀಹಿ ತೀಹಿ।

"ಚತೂಹಿ ಸಮಥೇಹಿ ಸಮ್ಮತೀ"ತಿ ಇದಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಕವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ತತ್ಥ ಪನ ದ್ವೀಹಿ ಏವ ವೂಪಸಮನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಏವಂ ವಿನಿಚ್ಛಿತನ್ತಿ** ಸಚೇ ಆಪತ್ತಿ ನತ್ಥಿ, ಉಭೋ ಖಮಾಪೇತ್ವಾ, ಅಥ ಅತ್ಥಿ, ಆಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ರೋಪನವಸೇನ ವಿನಿಚ್ಛಿತಂ। ಪಟಿಕಮ್ಮಂ ಪನ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಸಮಥೇ ಪರತೋ ಆಗಮಿಸ್ಸತೀತಿ। ನ ಸಮಣಸಾರುಪ್ಪಂ **ಅಸ್ಸಾಮಣಕಂ,** ಸಮಣೇಹಿ ಅಕತ್ತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಮಿಂ। **ಅಜ್ಝಾಚಾರೇ** ವೀತಿಕ್ಕಮೇ ಸತಿ।

ಪಾರಾಜಿಕಸಾಮನ್ತೇನ ವಾತಿ ದುಕ್ಕಟೇನ ವಾ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯೇನ ವಾ। ಮೇಥುನಧಮ್ಮೇ ಹಿ ಪಾರಾಜಿಕಸಾಮನ್ತಾ ನಾಮ ದುಕ್ಕಟಂ ಹೋತಿ, ಅದಿನ್ನಾದಾನಾದೀಸು ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ। **ಪಟಿಚರತೋತಿ** ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತಸ್ಸ। **ಅಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ** ಪಾರಾಜಿಕಂ ಅನಾಪನ್ನೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸೀಲವಾ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸಮ್ಮಾ ವತ್ತಿತ್ವಾತಿ** ವತ್ತಂ ಪೂರೇತ್ವಾ। **ಓಸಾರಣಂ ಲಭಿಸ್ಸತೀತಿ** ಕಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಂ ಲಭಿಸ್ಸತಿ।

ತಸ್ಸಾತಿ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಸ್ಸ। **ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನೇವ ವೂಪಸಮೋ ನತ್ಥಿ** ಪಟಿಞ್ಞಾಯ, ತಥಾರೂಪಾಯ ಖನ್ತಿಯಾ ವಾ ವಿನಾ ಅವೂಪಸಮನತೋ। ಯಾ ಪನ ಪಟಿಞ್ಞಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಏತ್ಥಾತಿ ಆಪತ್ತಿದೇಸನಾಯಂ। **ಸಿಯಾ**ತಿ ಅವಸ್ಸಂ। **ಕಕ್ಖಳತ್ತಾಯ ವಾಳತ್ತಾಯಾ**ತಿ ಕಕ್ಖಳಭಾವಾಯ ಚೇವ ವಾಳಭಾವಾಯ ಚ। **ಥುಲ್ಲವಜ್ಜ**ನ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಞ್ಚೇವ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಞ್ಚ। **ಗಿಹಿಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತ**ನ್ತಿ ಗಿಹೀನಂ ಹೀನೇನ ಖುಂಸನವಮ್ಭನಧಮ್ಮಿಕಪ್ಪಟಿಸ್ಸವೇಸು ಆಪನ್ನಂ ಆಪತ್ತಿಂ।

ಯಥಾನುರೂಪನ್ತಿ "ದ್ವೀಹಿ ಸಮಥೇಹಿ, ತೀಹಿ, ಚತೂಹಿ, ಏಕೇನಾ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಯಥಾನುರೂಪಂ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಮಥಾಧಿಕಾರೇ। **ವಿನಿಚ್ಛಯನಯೋ**ತಿ ವಿನಿಚ್ಛಯನಯಮತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **"ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ವಿತ್ಥಾರಸ್ಸ। **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ ವುತ್ತೋ**ತಿ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯ ನಾಮ ವಿನಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತೋ। ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಏತ್ತಕನ್ತಿ ಏತಂಪರಮಂ, ನ ಇತೋ ಭಿಯ್ಯೋ।

ಅಧಿಕರಣಸಮಥವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಇತಿ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖವಣ್ಣನಾಯ

ವಿನಯತ್ಥಮಞ್ಜೂಸಾಯಂ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಿಯಂ

ಭಿಕ್ಖುಪಾತಿಮೋಕ್ಖವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಭಿಕ್ಖುನೀಪಾತಿಮೋಕ್ಖವಣ್ಣನಾ

ಪಾರಾಜಿಕಕಣ್ಡಂ

ನಾಥೋ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಹಿತತ್ಥಾಯ ಯಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಪಕಾಸಯೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತತ್ಥ **ಪಕಾಸಯೀತಿ** ದೇಸಯಿ, ಪಞ್ಞಾಪಯೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸಾಧಾರಣಪಾರಾಜಿಕಂ

೧. ಮೇಥುನಧಮ್ಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅಭಿಲಾಪಮತ್ತನ್ತಿ ವಚನಮತ್ತಂ, ನ ಅತ್ಥೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಲಿಙ್ಗಭೇದಮತ್ತ**ನ್ತಿ ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗಂ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗನ್ತಿ ವಿಸೇಸಮತ್ತಂ। **ವಿಸೇಸೋ**ತಿ ನಾನಾತ್ತಂ। **ಛನ್ದೇನ ಚೇವಾ**ತಿ ಪೇಮೇನ ಚೇವ, ಸಿನೇಹೇನ ಚೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ । **ರುಚಿಯಾ ಚಾ**ತಿ ಇಚ್ಛಾಯ ಚ। **ಪಧಂಸಿತಾಯಾ**ತಿ ದೂಸಿತಾಯ। ಪರಿಪುಣ್ಣಾ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ಯಸ್ಸಾ ಸಾ **ಪರಿಪುಣ್ಣೂಪಸಮ್ಪದಾ,** ಉಭತೋಸಙ್ಘೇನ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಮೇಥುನಧಮ್ಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅಸಾಧಾರಣಪಾರಾಜಿಕಂ

೫. ಉಬ್ಭಜಾಣುಮಣ್ಡಲಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಉಬ್ಭಕಪ್ಪರನ್ತಿ ದುತಿಯಮಹಾಸನ್ಧಿತೋ ಉದ್ಧಂ। **ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಸಞ್ಚರಣ**ನ್ತಿ ಹತ್ಥಸ್ಸ ವಾ ಕಾಯಸ್ಸ ವಾ ತಿರಿಯಂ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಸಞ್ಚರಣಂ।

ಏಕತೋಅವಸ್ಸುತೇತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೬೬೨) ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಅವಸ್ಸವೇ, ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗರಾಗೇನ ಅವಸ್ಸುತಭಾವೇ ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ವಸೇನೇವ ಚ ಏಕತೋಅವಸ್ಸುತಭಾವೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೬೬೨) –

> ‘‘ಏಕತೋಅವಸ್ಸುತೇತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ‘ಏಕತೋ’ತಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ವುತ್ತಂ, ತಥಾಪಿ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಏವ ಅವಸ್ಸುತೇ ಸತಿ ಅಯಂ ಆಪತ್ತಿಭೇದೋ ವುತ್ತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ’’ತಿ।

ಪುರಿಸಸ್ಸ ಕಾಯನ್ತಿ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಯಂ ಕಞ್ಚಿ ಕಾಯಂ। **ಉಭತೋಅವಸ್ಸುತೇಪೀ**ತಿ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಚೇವ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಚ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗರಾಗೇನ ಅವಸ್ಸುತಭಾವೇ ಸತಿಪಿ। **ಕಾಯೇನಾ**ತಿ ಯಥಾಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೇನ ಅತ್ತನೋ ಕಾಯೇನ। **ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧ**ನ್ತಿ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಂ। **ಅವಸೇಸಕಾಯೇನ ವಾ**ತಿ ಯಥಾಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಕಾಯತೋ ಅವಸೇಸೇನ ಕಾಯೇನ, ಉಬ್ಭಕ್ಖಕಅಧೋಜಾಣುಮಣ್ಡಲಅಧೋಕಪ್ಪರಸಙ್ಖಾತೇನ ಕಾಯೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ತಸ್ಸ ಕಾಯ**ನ್ತಿ ಅವಸ್ಸುತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಯಂ ಕಞ್ಚಿ ಕಾಯಂ। ಯಥಾ ಚೇತ್ಥ ಸಯಂ ಆಮಸನ್ತಿಯಾ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ, ಏವಂ ತಸ್ಸ ಆಮಸನಂ ಸಾದಿಯನ್ತಿಯಾಪೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಪುರಿಸಸ್ಸ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗರಾಗೋ ನತ್ಥೀ**ತಿ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಮೇಥುನರಾಗೋ, ಗೇಹಸಿತಪೇಮಂ, ಸುದ್ಧಚಿತ್ತಂ ವಾ। **ಅವಸೇಸೇ**ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಖೇತ್ತತೋ ಅವಸೇಸೇ। **ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧೇನ ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಾದಿಭೇದೇ**ತಿ ‘‘ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧೇನ ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಂ ಆಮಸತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ’’ತಿಆದಿಕೇ (ಪಾಚಿ॰ ೬೫೯, ೬೬೨) ಸಬ್ಬವಾರೇ। **‘‘ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚಾ’’**ತಿಆದೀಸು ವಿರಜ್ಝಿತ್ವಾ ವಾ ಆಮಸನ್ತಿಯಾ,

ಅಞ್ಞವಿಹಿತಾಯ ವಾ, “ಅಯಂ ಪುರಿಸೋ”ತಿ ವಾ “ಇತ್ಥೀ”ತಿ ವಾ ಅಜಾನನ್ತಿಯಾ ವಾ, ತೇನ ಫುಟ್ಠಾಯಪಿ ತಂ ಫಸ್ಸಂ ಅಸ್ಸಾದಯನ್ತಿಯಾ ವಾ ಆಮಸನೇಪಿ ಸತಿ ಅನಾಪತ್ತಿ।

ಉಬ್ಭಜಾಣುಮಣ್ಡಲಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ವಜ್ಜಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪಾರಾಜಿಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸಾಧಾರಣಾನಂ ಚತುನ್ನಂ, ಅಸಾಧಾರಣಾನಂ ಚತುನ್ನಞ್ಚಾತಿ ಅಟ್ಠನ್ನಮಞ್ಞತರಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನಂ। ಇದಞ್ಚ ಪಾರಾಜಿಕಂ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೬೬೬) ಪಚ್ಛಾ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಕಾಚರಿಯೇಹಿ ಪನ ಪುರಿಮೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಯುಗಳಂ ಕತ್ವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಓಕಾಸೇ ಠಪಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। “ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಪಾರಾಜಿಕಾನಂ ಅಞ್ಞತರ”ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೬೬೬) ವಚನತೋ ಪನ ವಜ್ಜಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಂ ಯಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ, ಸಾಪಿ ವಜ್ಜಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಾ ಏವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ವಜ್ಜಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದನಂ ಪೇಮವಸೇನ ಹೋತಿ, ತಥಾಪಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದವೀತಿಕ್ಕಮಚಿತ್ತಂ ದೋಮನಸ್ಸಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ ದುಕ್ಖವೇದನಂ ಹೋತೀತಿ **“ತತ್ರ ಹಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ…ಪೇ॰… ಸೇಸಂ ತಾದಿಸಮೇವಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ವಜ್ಜಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಉಕ್ಖಿತ್ತಾನುವತ್ತಿಕಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸತ್ಥುಸಾಸನೇನಾತಿ ಞತ್ತಿಸಮ್ಪದಾಯ ಚೇವ ಅನುಸ್ಸಾವನಸಮ್ಪದಾಯ ಚ। ಇಧ ಪನ ಚೋದನಾಸಾರಣಾಪುಬ್ಬಕಮೇವ ಞತ್ತಿಅನುಸ್ಸಾವನಂ ಸತ್ಥುಸಾಸನನ್ತಿ ಆಹ **“ಇಧಾಪೀ”**ತಿಆದಿ। **ಕರಣನ್ತಿ** ಞತ್ತಿಟ್ಠಪನಞ್ಚೇವ ಅನುಸ್ಸಾವನಾವಚನಞ್ಚ। **ಅನಾದರನ್ತಿ** ಪುಗ್ಗಲೇ ಚೇವ ಧಮ್ಮೇ ಚ ಆದರವಿರಹಿತಂ। ತೇನಾಹ **“ಯೇನಾ”**ತಿಆದಿ। **ತತ್ಥ ಪರಿಯಾಪನ್ನಗಣೇ ವಾತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಸಙ್ಘೇ ಪರಿಯಾಪನ್ನೇ ಸಮ್ಬಹುಲಪುಗ್ಗಲಸಙ್ಖಾತೇ ಗಣೇ ವಾ। **“ಸಮ್ಮಾವತ್ತನಾಯ ಅವತ್ತಮಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ”**ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। **ಏಕಕಮ್ಮಾದಿಕೇತಿ** ಏಕಕಮ್ಮಏಕುದ್ದೇಸಸಮಸಿಕ್ಖಾತಾಯ। **ಸಹ ಅಯನಭಾವೇನಾತಿ** ಸಹ ವತ್ತನಭಾವೇನ। ಸಮಾನೋ ಸಂವಾಸೋ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಾ।**

ಇದಾನಿ ಯೇನ ಸಂವಾಸೇನ ತೇ “ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಾ”ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೬೬೯) ವುತ್ತಾ, ಸೋ ಸಂವಾಸೋ ತಸ್ಸ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕಸ್ಸ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ನತ್ಥಿ, ಯೇಹಿ ಚ ಸದ್ಧಿಂ ತಸ್ಸ ಸೋ ಸಂವಾಸೋ ನತ್ಥಿ, ನ ತೇನ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಅತ್ತನೋ ಸಹಾಯಾ ಕತಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ **ಅಕತಸಹಾಯೋ** ನಾಮಾತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಯಸ್ಸ ಪನಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ಪದವಣ್ಣನಂ ಕತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅತ್ಥಮತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಭಾವಂ ಅನುಪಗತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಿಂ ತಂ ಅನುವತ್ತನನ್ತಿ ಕಸ್ಸಚಿ ಆಸಙ್ಕಾ ಸಿಯಾತಿ ತಂ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಯಂದಿಟ್ಠಿಕೋ ಸೋ ಹೋತೀ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸೋತಿ** ಯೋ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕೋ, ಸೋ।

ಉಕ್ಖಿತ್ತಾನುವತ್ತಿಕಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಅಟ್ಠವತ್ಥುಕಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಲೋಕಸ್ಸಾದಮಿತ್ತಸನ್ಥವವಸೇನಾತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೬೭೫) ಲೋಕಸ್ಸಾದಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಮಿತ್ತಸನ್ಥವಸ್ಸ ವಸೇನ। ಕಿಂ ತನ್ತಿ ಆಹ **“ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗರಾಗೇನಾ”**ತಿ। ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗರಾಗೇನೇವ ತಿನ್ತಾ ಇಧ ಅವಸ್ಸುತಾ ನಾಮ, ನ ಮೇಥುನರಾಗೇನಾತಿ। ಕಥಮೇತಂ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಆಹ **“ಅಯಮೇವ ಹೀ”**ತಿಆದಿ। ಕಿಂ ಪನೇತ್ಥ ಕಾರಣನ್ತಿ ಆಹ **“ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ ಪನಸ್ಸ

ವಿಚಾರಣಾ ಕತಾ"ತಿ। ತತ್ಥಾಯಂ ವಿಚಾರಣಾ - ಏತ್ಥ ಚ **ಅಸದ್ಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೋವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ನ ಮೇಥುನಧಮ್ಮೋ। ನ ಹಿ ಮೇಥುನಸ್ಸ ಸಾಮನ್ತಾ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ ಹೋತಿ। "ವಿಞ್ಞೂ ಪಟಿಬಲೋ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತು"ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೬೭೪) ವಚನಮ್ಪಿ ಚೇತ್ಥ ಸಾಧಕನ್ತಿ। ಯಂ ಯೇನ ಕತಂ, ತಂ ತಸ್ಸೇವ ಹೋತೀತಿ। **ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಾಮಿವಚನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಂ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೇನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಹತ್ಥೋ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಹತ್ಥೋ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚೇತ್ಥ **ಹತ್ಥಗ್ಗಹಣ**ನ್ತಿ "ಹತ್ಥೋ ನಾಮ ಕಪ್ಪರಂ ಉಪಾದಾಯ ಯಾವ ಅಗ್ಗನಖಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೬೭೪) ವುತ್ತಸ್ಸ ಹತ್ಥಸ್ಸೇವ ಗಹಣಂ, ಅಥ ಖೋ ತಸ್ಸ ಚ ಅಞ್ಞಸ್ಸಪಿ ಅಪಾರಾಜಿಕಖೇತ್ತಸ್ಸ ಗಹಣಂ ಏಕಜ್ಝಂ ಕತ್ವಾ "ಹತ್ಥಗ್ಗಹಣ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ **ಸಙ್ಘಾಟಿಕಣ್ಣಗ್ಗಹಣ**ನ್ತಿ ನ ಕೇವಲಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಕಣ್ಣಸ್ಸೇವ ಗಹಣಂ, ಅಥ ಖೋ ತಸ್ಸ ಚ ಅಞ್ಞಸ್ಸಪಿ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಚೀವರಪ್ಪದೇಸಸ್ಸ ಗಹಣಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಏತ್ಥ ಚ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಇತ್ಥನ್ನಾಮಂ ಠಾನ**ನ್ತಿ ಏವಂನಾಮಕಂ ಠಾನಂ। **"ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ವಾ ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ವಾ ಪೂರೇತ್ವಾ"**ತಿ ಇದಂ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ವಾ ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ವಾ ಏಕನ್ತರಿಕಾಯ ವಾ ಯೇನ ತೇನ ನಯೇನ ಪೂರೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತಾ ಆಪತ್ತಿಯೋತಿ ತಾ ಆಪನ್ನಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ। ಯಥಾ ಚೇಕೇಕಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಏವಂ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಸತ್ತಸು ವತ್ಥೂಸು ಸತಕ್ಖತ್ತುಮ್ಪಿ ವೀತಿಕ್ಕನ್ತೇಸು ತಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ ದೇಸೇತ್ವಾ ಮುಚ್ಚತಿ। **ಗಣನೂಪಿಕಾ**ತಿ ದೇಸಿತಗಣನಂ ಉಪಗಚ್ಛತಿ। **ಧುರನಿಕ್ಖೇಪಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ "ಅಞ್ಞಂ ವತ್ಥುಂ ಆಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಠಪೇತ್ವಾ।

ಅಟ್ಠವತ್ಥುಕಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಇತಿ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖವಣ್ಣನಾಯ

ವಿನಯತ್ಥಮಞ್ಜೂಸಾಯಂ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಿಯಂ

ಭಿಕ್ಖುನಿಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಕಣ್ಡಂ

೧. ಉಸ್ಸಯವಾದಿಕಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಮಾನುಸ್ಸಯವಸೇನ ಕೋಧೂಸ್ಸಯವಸೇನಾತಿ ಬಾಹುಲ್ಲನಯೇನ ವುತ್ತಂ। ತೇನೇವ ವಕ್ಖತಿ "ತಿಚಿತ್ತಂ ತಿವೇದನ"ನ್ತಿ। **ಅಡ್ಡಕರಣತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಅಡ್ಡೋ**ತಿ ವೋಹಾರಿಕವಿನಿಚ್ಛಯೋ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾ "ಅಧಿಕರಣ"ನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಕರಣತ್ಥಾಯ ವೋಹಾರಿಕವಿನಿಚ್ಛಯತ್ಥಾಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ವೀತಿಕ್ಕಮಕ್ಖಣೇಯೇವಾ**ತಿ ವತ್ಥುಜ್ಝಾಚಾರಕ್ಖಣೇಯೇವ, ನ ತತಿಯಾಯ ಸಮನುಭಾಸನಾಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಭಿಕ್ಖುನಿಂ ಸಙ್ಘತೋ ನಿಸ್ಸಾರೇತೀ**ತಿ ಆಪನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘಮ್ಹಾ ನಿಸ್ಸಾರೇತಿ। ಹೇತುಮ್ಹಿ ಚಾಯಂ ಕತ್ತುವೋಹಾರೋ "ನಿಸ್ಸಾರಣಹೇತುಭೂತಧಮ್ಮೋ 'ನಿಸ್ಸಾರಣೀಯೋ'ತಿ ವುತ್ತೋ"ತಿ ಕತ್ವಾ।

ಯತ್ಥ ಠಿತಾಯಾತಿ ಉಪಸ್ಸಯಭಿಕ್ಖಾಚಾರಮಗ್ಗಾದೀಸು ಯಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಠಿತಾಯ। **ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯಾ**ತಿ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವೋಹಾರಿಕಾನಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯಾ। **ದುತಿಯೇ**ತಿ ದುತಿಯಾರೋಚನೇ। **ತೇನಾ**ತಿ ಉಪಾಸಕೇನ। **ಏವಂ ವುತ್ತಾಯಾ**ತಿ "ಮಮ ಚ ತವ ಚ ಕಥಂ ತ್ವಂಯೇವ ಆರೋಚೇಹೀ"ತಿ ವುತ್ತಾಯ। **ಅಞ್ಞೇನ ಕಥಾಪೇತೀ**ತಿ ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕೇನ ಕಥಾಪೇತಿ। **ಯಥಾ ವಾ ತಥಾ ವಾ ಹಿ ಆರೋಚಿಯಮಾನೇ**ತಿ ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕೋ ವಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಕಥಂ ಪಠಮಂ ಆರೋಚೇತು, ಇತರೋ ವಾ ಅತ್ತನೋ ಕಥಂ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೬೭೯)। ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕೋ ವಾ ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಕಥಂ, ಇತರೋ ವಾ ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಕಥಂ ಆರೋಚೇತೂತಿ ಏವಂ ಯಥಾ ತಥಾ ಆರೋಚಿಯಮಾನೇ। **ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಪನ ಕಥಂ ಸುತ್ವಾ**ತಿ ಯಥಾ ತಥಾ ವಾ ಆರೋಚಿತಂ ಪನ ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಕಥಂ ಸುತ್ವಾ।

ಆಕಡ್ಢಿಯಮಾನಾ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವುಚ್ಚಮಾನಾ ವೋಹಾರಿಕಾನಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಇಮಸ್ಸ "ತಸ್ಸಾ ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಏವಂ ಸೇಸೇಸುಪಿ। **ರಕ್ಖಂ ಯಾಚತೀ**ತಿ ಧಮ್ಮಿಕಂ ರಕ್ಖಂ ಯಾಚತಿ। ಇದಾನಿ ಯಥಾ ಯಾಚಿತಾ ರಕ್ಖಾ ಧಮ್ಮಿಕಾ ಹೋತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಉಪಸ್ಸಯೇ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಕತಂ ಅನಾಚಾರಂ ಅನೋದಿಸ್ಸ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಅತೀತಂ ಆರಬ್ಭ ಅತ್ಥಿ ಓದಿಸ್ಸ ಆಚಿಕ್ಖನಾ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೬೭೯), ಅತ್ಥಿ ಅನೋದಿಸ್ಸ ಆಚಿಕ್ಖನಾ, ಅನಾಗತಂ ಆರಬ್ಭಾಪಿ ಅತ್ಥಿ ಓದಿಸ್ಸ ಆಚಿಕ್ಖನಾ, ಅತ್ಥಿ ಅನೋದಿಸ್ಸ ಆಚಿಕ್ಖನಾ।

ಕಥಂ **ಅತೀತಂ ಆರಬ್ಭ ಓದಿಸ್ಸ ಆಚಿಕ್ಖನಾ** ಹೋತಿ? ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯೇ ಗಾಮದಾರಕಾ, ಧುತ್ತಾದಯೋ ವಾ ಯೇ ಕೇಚಿ ಅನಾಚಾರಂ ವಾ ಆಚರನ್ತಿ, ರುಕ್ಖಂ ವಾ ಛಿನ್ದನ್ತಿ, ಫಲಾಫಲಂ ವಾ ಹರನ್ತಿ, ಪರಿಕ್ಖಾರೇ ವಾ ಅಚ್ಛಿನ್ದನ್ತಿ। ಭಿಕ್ಖುನೀ ವೋಹಾರಿಕೇ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಉಪಸ್ಸಯೇ ಇದಂ ನಾಮ ಕತ"ನ್ತಿ ವದತಿ। "ಕೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ಅಸುಕೇನ ಚ ಅಸುಕೇನ ಚಾ"ತಿ ಆಚಿಕ್ಖತಿ। ಏವಂ ಅತೀತಂ ಆರಬ್ಭ ಓದಿಸ್ಸ ಆಚಿಕ್ಖನಾ ಹೋತಿ, ಸಾ ನ ವಟ್ಟತಿ। ತಞ್ಚೇ ಸುತ್ವಾ ತೇ ವೋಹಾರಿಕಾ ತೇಸಂ ದಣ್ಡಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಸಬ್ಬಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಗೀವಾ ಹೋತಿ। "ದಣ್ಡಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇಪಿ ಸತಿ ಗೀವಾಯೇವ ಹೋತಿ। ಸಚೇ ಪನ ತಸ್ಸ "ದಣ್ಡಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ವದತಿ, ಪಞ್ಚಮಾಸಕಮತ್ತೇ ಗಹಿತೇ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಹೋತಿ।

ತೇಹಿ "ಕೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಪನ "ಅಸುಕೇನಾ'ತಿ ವತ್ತುಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ತುಮ್ಹೇಯೇವ ಜಾನಿಸ್ಸಥ। ಕೇವಲಞ್ಹಿ ಮಯಂ ರಕ್ಖಂ ಯಾಚಾಮ, ತಂ ನೋ ದೇಥ, ಅವಹಟಭಣ್ಡಮ್ಪಿ ಆಹರಾಪೇಥಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಏವಂ **ಅನೋದಿಸ್ಸ ಆಚಿಕ್ಖನಾ** ಹೋತಿ, ಸಾ ವಟ್ಟತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಸಚೇಪಿ ತೇ ವೋಹಾರಿಕಾ ತೇ ಕಾರಕೇ ಗವೇಸಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ದಣ್ಡಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಸಬ್ಬಂ ಸಾಪತೇಯ್ಯಮ್ಪಿ ಗಹಿತಂ, ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ನೇವ ಗೀವಾ, ನ ಆಪತ್ತಿ।

ಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಹರನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ ತೇಸಂ ಅನತ್ಥಕಾಮತಾಯ “ಚೋರೋ ಚೋರೋ”ತಿ ವತ್ತುಮ್ಪಿ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇಪಿ ಹಿ ಯಂ ತೇಸಂ ದಣ್ಡಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಸಬ್ಬಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಗೀವಾ ಹೋತಿ। ಅತ್ತನೋ ವಚನಕರಂ ಪನ “ಇಮಿನಾ ಮೇ ಪರಿಕ್ಖಾರೋ ಗಹಿತೋ, ತಂ ಆಹರಾಪೇಹಿ, ಮಾ ಚಸ್ಸ ದಣ್ಡಂ ಕರೋಥಾ”ತಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ದಾಸದಾಸಿವಾಪಿಆದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಅಡ್ಡಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಅಯಂ ಅಕಪ್ಪಿಯಅಡ್ಡೋ ನಾಮ, ನ ವಟ್ಟತಿ।

ಕಥಂ **ಅನಾಗತಂ ಆರಬ್ಭ ಓದಿಸ್ಸ ಆಚಿಕ್ಖನಾ** ಹೋತಿ? ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪರೇಹಿ ಅನಾಚಾರಾದೀಸು ಕತೇಸು ಭಿಕ್ಖುನೀ ವೋಹಾರಿಕೇ ಏವಂ ವದತಿ “ಅಮ್ಹಾಕಂ ಉಪಸ್ಸಯೇ ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ಕರೋನ್ತಿ, ರಕ್ಖಂ ನೋ ದೇಥ ಆಯತಿಂ ಅಕರಣತ್ಥಾಯಾ”ತಿ। “ಕೇನ ಏವಂ ಕತ”ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ “ಅಸುಕೇನ ಚ ಅಸುಕೇನ ಚಾ”ತಿ ಆಚಿಕ್ಖತಿ। ಏವಂ ಅನಾಗತಂ ಆರಬ್ಭ ಓದಿಸ್ಸ ಆಚಿಕ್ಖನಾ ಹೋತಿ, ಸಾಪಿ ನ ವಟ್ಟತಿ। ತೇಸಞ್ಹಿ ದಣ್ಡೇ ಕತೇ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಸಬ್ಬಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಗೀವಾ। ಸೇಸಂ ಪುರಿಮಸದಿಸಮೇವ।

ಸಚೇ ಪನ ವೋಹಾರಿಕಾ ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯೇ ಏವರೂಪಂ ಅನಾಚಾರಂ ಕರೋನ್ತಾನಂ “ಇಮಂ ನಾಮ ದಣ್ಡಂ ಕರೋಮಾ”ತಿ ಭೇರಿಂ ಚರಾಪೇತ್ವಾ ಆಣಾಯ ಅತಿಟ್ಠಮಾನೇ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ದಣ್ಡಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ನೇವ ಗೀವಾ, ನ ಆಪತ್ತಿ।

ಯೋ ಚಾಯಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ವುತ್ತೋ, ಭಿಕ್ಖೂನಮ್ಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಭಿಕ್ಖುನೋಪಿ ಹಿ ಓದಿಸ್ಸ ಆಚಿಕ್ಖನಾ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಯಂ ತಥಾ ಆಚಿಕ್ಖಿತೇ ತೇಸಂ ದಣ್ಡಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಗೀವಾ ಹೋತಿ। ವುತ್ತನಯೇನೇವ ದಣ್ಡಂ ಗಣ್ಹಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ಪಾರಾಜಿಕಂ। ಯೋ ಪನ “ದಣ್ಡಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ ಜಾನನ್ತೋಪಿ ಅನೋದಿಸ್ಸ ಕಥೇತಿ, ತೇ ಚ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ದಣ್ಡಂ ಕರೋನ್ತಿಯೇವ, ನ ದೋಸೋ। ವಿಹಾರಸೀಮಾಯ ರುಕ್ಖಾದೀನಿ ಛಿನ್ದನ್ತಾನಂ ವಾಸಿಫರಸುಆದೀನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಾಸಾಣೇ ಕೋಟ್ಟೇನ್ತಿ, ನ ವಟ್ಟತಿ। ಸಚೇ ಧಾರಾ ಭಿಜ್ಜತಿ, ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬಾ। ಉಪಧಾವಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ಪರಿಕ್ಖಾರೇ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ತಮ್ಪಿ ನ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಲಹುಪರಿವತ್ತಞ್ಹಿ ಚಿತ್ತಂ, ಥೇಯ್ಯಚೇತನಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಮೂಲಚ್ಛೇಜ್ಜಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ।

ಉಸ್ಸಯವಾದಿಕಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಚೋರಿವುಟ್ಠಾಪಿಕಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಮಲ್ಲಗಣಭಟಿಪುತ್ತಗಣಾದಿಕನ್ತಿಆದೀಸು (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೬೮೩) **ಮಲ್ಲಗಣೋ** ನಾಮ ನಾರಾಯನಭತ್ತಿಕೋ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಾನೀಯಟ್ಠಪನಪೋಕ್ಖರಣಿಖಣನಾದಿಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಕಾರಕೋ ಗಣೋ। **ಭಟಿಪುತ್ತಗಣೋ** ನಾಮ ಕುಮಾರಭತ್ತಿಕಗಣೋ। **ಧಮ್ಮಗಣೋ**ತಿ ಸಾಸನಭತ್ತಿಕೋ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಕಾರಕೋ ಗಣೋ। **ಗನ್ಧಿಕಸೇಣೀ**ತಿ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರಸುಗನ್ಧಿವಿಕತಿಕಾರಕೋ ಗಣೋ। **ದುಸ್ಸಿಕಸೇಣೀ**ತಿ ದುಸ್ಸವಾಣಿಜಸಮೂಹೋ, ಪೇಸಕಾರಗಣೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ವುಟ್ಠಾಪೇನ್ತಿಯಾತಿ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಿಯಾ। ಕೇನಚಿ ಕರಣೀಯೇನ ಪಕ್ಕನ್ತಾಸು ಭಿಕ್ಖುನೀಸು ಅಗನ್ತ್ವಾ ಖಣ್ಡಸೀಮಂ ಯಥಾನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನೇಯೇವ ಅತ್ತನೋ ನಿಸ್ಸಿತಕಪರಿಸಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ವುಟ್ಠಾಪೇನ್ತಿಯಾ ವಾಚಾಚಿತ್ತತೋ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೬೮೩), ಅಞ್ಞಂ ಸೀಮಂ ವಾ ನದಿಂ ವಾ ಗನ್ತ್ವಾ ವುಟ್ಠಾಪೇನ್ತಿಯಾ ಕಾಯವಾಚಾಚಿತ್ತತೋ ಸಮುಟ್ಠಾತೀತಿ ಆಹ **“ಚೋರಿವುಟ್ಠಾಪನಸಮುಟ್ಠಾನ”**ನ್ತಿ। ಅನಾಪುಚ್ಛಾ ವುಟ್ಠಾಪನವಸೇನ **ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯಂ**। ಪಣ್ಣತ್ತಿಂ ಅಜಾನನ್ತಾ ಅರಿಯಾಪಿ ವುಟ್ಠಾಪೇನ್ತೀತಿ ವಾ ಕಮ್ಮವಾಚಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖಣೇ ವಿಪಾಕಾಬ್ಯಾಕತಸಮಙ್ಗಿತಾವಸೇನ ವಾ **ತಿಚಿತ್ತಂ**।

ಚೋರಿವುಟ್ಠಾಪಿಕಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಏಕಗಾಮನ್ತರಗಮನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅಞ್ಞೋ ಗಾಮೋ **ಗಾಮನ್ತರಂ**। **ನದಿಪಾರನ್ತಿ** ನದಿಯಾ ಪಾರಿಮತೀರಂ। “ಗಾಮನ್ತರಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾ”ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೬೮೭, ೬೯೧) ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇಯೇವ ಆಪತ್ತಿ, ನ ಸಕಗಾಮೇತಿ ಆಹ **“ಸಕಗಾಮತೋ ತಾವಾ”**ತಿಆದಿ। **ಪರಿಕ್ಖೇಪೇ ವಾ ಉಪಚಾರೇ ವಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ**ತಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪೇ ವಾ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನೇ ವಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ। **ದುತಿಯೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮತ್ತೇ**ತಿ ದುತಿಯೇನ ಪಾದೇನ ಇತರಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪೇ ವಾ ಉಪಚಾರೇ ವಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮತ್ತೇ। ಯೇಸು ಪನ ಪೋತ್ಥಕೇಸು “ಏಕೇನ ಪಾದೇನ ಇತರಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪೇ ವಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ, ಉಪಚಾರೇ ವಾ ಓಕ್ಕನ್ತೇ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ, ದುತಿಯೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮತ್ತೇ, ಓಕ್ಕನ್ತಮತ್ತೇ ವಾ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ”ತಿ ಪಾಠೋ ದಿಸ್ಸತಿ, ತತ್ಥ “ಓಕ್ಕನ್ತೇ, ಓಕ್ಕನ್ತಮತ್ತೇ ವಾ”ತಿ ಏತಾನಿ ದ್ವೇ ಪದಾನಿ ಪಾಳಿಯಾ ವಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। “ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇನ್ತಿಯಾ”ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೬೯೨) ಹಿ ಪಾಳಿ। ತಥಾ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಪಿ** ವಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಹಿ -

> “ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನಂ ಏಕೇನ ಪಾದೇನ ಅತಿಕ್ಕಮತಿ, ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ। ದುತಿಯೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮತ್ತೇ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ। ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಸಕಗಾಮತೋ…ಪೇ॰… ಏಕೇನ ಪಾದೇನ ಇತರಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪೇ ವಾ ಉಪಚಾರೇವಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮತ್ತೇ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ, ದುತಿಯೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮತ್ತೇ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ”ತಿ -

ವುತ್ತಂ। “ಪಠಮಂ ಪಾದಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇನ್ತಿಯಾ”ತಿಆದಿವಚನತೋ (ಪಾಚಿ॰ ೬೯೨) ಪದಸಾ ಗಮನಮೇವ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ಆಹ **“ಪದಸಾ ಪವಿಸನ್ತಿಯಾ ಆಪತ್ತೀ”**ತಿ। ಇಮಿನಾ ಸಚೇಪಿ ಹತ್ಥಿಪಿಟ್ಠಿಆದೀಹಿ ವಾ ಇದ್ಧಿಯಾ ವಾ ಪವಿಸತಿ, ವಟ್ಟತಿಯೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯ** (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೬೯೨) ವುತ್ತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ನದಿಪಾರಗಮನೇ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಾಯ ನದಿಯಾತಿ “ನದೀ ನಾಮ ತಿಮಣ್ಡಲಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಉತ್ತರನ್ತಿಯಾ ಅನ್ತರವಾಸಕೋ ತೇಮಿಯತೀ”ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೬೯೨) **ನದಿಪಾರಗಮನವಿಭಙ್ಗೇ** ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಾಯ ನದಿಯಾ। ನದಿಪಾರಗಮನವಿಭಙ್ಗೋ ಹಿ ಇಧ **ನದಿಪಾರಗಮನ**ಸದ್ದೇನ ವುತ್ತೋ। **ಪುನ ಓರಿಮತೀರಮೇವ ಪಚ್ಚುತ್ತರನ್ತಿಯಾ ವಾ**ತಿ ಪರತೀರಂ ಗನ್ತುಕಾಮತಾಯ ಓತಿಣ್ಣತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ಇತರಿಸ್ಸಾ ಪನ ಅಯಂ ಪಕ್ಕನ್ತಟ್ಠಾನೇ ಠಿತಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪರತೀರಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯಾ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಸಚೇ ಸಜ್ಝಾಯಂ ವಾ ಪಧಾನಂ ವಾ ಅಞ್ಞಂ ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಮ್ಮಂ ಕುರುಮಾನಾ “ಪುರೇ ಅರುಣೇಯೇವ ದುತಿಯಿಕಾಯ ಸನ್ತಿಕಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೬೯೨) ಆಭೋಗಂ ಕರೋತಿ, ಅಜಾನನ್ತಿಯಾ ಏವ ತಸ್ಸಾ ಅರುಣೋ ಉಗ್ಗಚ್ಛತಿ , ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಆಹ **“ಪುರೇ ಅರುಣೇಯೇವಾ”**ತಿಆದಿ। ಅಥ ಪನ “ಯಾವ ಅರುಣುಗ್ಗಮನಾ ಇಧೇವ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ವಾ ಅನಾಭೋಗೇನ ವಾ ವಿಹಾರಸ್ಸ ಏಕದೇಸೇ ಅಚ್ಛತಿ, ದುತಿಯಿಕಾಯ ಹತ್ಥಪಾಸಂ ನ ಓತರತಿ, ಅರುಣುಗ್ಗಮನೇ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ। ಹತ್ಥಪಾಸೋಯೇವ ಹಿ ಇಧ ಪಮಾಣಂ। ಹತ್ಥಪಾಸಾತಿಕ್ಕಮೇ ಏಕಗಬ್ಭೋಪಿ ನ ರಕ್ಖತಿ। ತೇನಾಹ **“ಏಕಗಬ್ಭೇ…ಪೇ॰… ಆಪತ್ತೀ”**ತಿ।

ದಸ್ಸನೂಪಚಾರಂ ವಾ ಸವನೂಪಚಾರಂ ವಾತಿ ಏತ್ಥ **ದಸ್ಸನೂಪಚಾರೋ** ನಾಮ ಯತ್ಥ ಠಿತಂ ದುತಿಯಿಕಾ ಪಸ್ಸತಿ। **ಸವನೂಪಚಾರೋ** ನಾಮ ಯತ್ಥ ಠಿತಾ ಮಗ್ಗಮೂಳ್ಹಸದ್ದೇನ ವಿಯ, ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾರೋಚನಸದ್ದೇನ ವಿಯ ಚ “ಅಯ್ಯೇ”ತಿ ಸದ್ದಾಯನ್ತಿಯಾ ಸದ್ದಂ ಸುಣಾತಿ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಓಹೀಯನಂ ನಾಮ ದಸ್ಸನೂಪಚಾರಸವನೂಪಚಾರಾನಮಞ್ಞತರಸ್ಸ ವಿಜಹನಂ, ತಸ್ಮಾ। ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ಪನ ಓಹೀಯನಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಆಹ **“ಇನ್ದಖೀಲಾತಿಕ್ಕಮತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ”**ತಿ ಆದಿ। ತತ್ಥ **ಇನ್ದಖೀಲಾತಿಕ್ಕಮತೋ**ತಿ ಉಮ್ಮಾರಾತಿಕ್ಕಮತೋ। **ಬಹಿಗಾಮೇ**ತಿ ಗಾಮಸ್ಸ ಬಹಿಪದೇಸೇ। ಮಗ್ಗಮೂಳ್ಹಾ ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಆಹ **“ಮಗ್ಗಮೂಳ್ಹಸದ್ದೇನ ವಿಯಾ”**ತಿ। ಮಗ್ಗಮೂಳ್ಹಂ ಅವ್ಹಾಯನ್ತಸ್ಸ ಸದ್ದೇನ ವಿಯಾತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। **ಸದ್ದಾಯನ್ತಿಯಾ**ತಿ ಸದ್ದಂ ಕರೋನ್ತಿಯಾ। **“ಸದ್ದಸ್ಸವನಾತಿಕ್ಕಮೇ ಆಪತ್ತಿಯೇವಾ”**ತಿ ಇಮಿನಾ ದಸ್ಸನೂಪಚಾರೋ ಏವರೂಪೇ ಸವನೂಪಚಾರೇ ವಿಜಹಿತೇ ನ ರಕ್ಖತಿ, ಜಹಿತಮತ್ತೇವ ಆಪತ್ತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸ್ಸಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಮಗ್ಗಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಏಕಮಗ್ಗಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಸಚೇ ಪುರಿಮಾಯೋ ಅಞ್ಞೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಪಕ್ಕನ್ತಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ಅನಾಪತ್ತಿಯೇವ। ದ್ವಿನ್ನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀನಂ ಏಕಾ ಅನುಬನ್ಧಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೀ "ಗಚ್ಛತು ಅಯ"ನ್ತಿ ಓಹೀಯತಿ, ಇತರಾಪಿ "ಓಹೀಯತು ಅಯ"ನ್ತಿ ಗಚ್ಛತಿ, ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಆಪತ್ತಿ। ಸಚೇ ಪನ ಗಚ್ಛನ್ತೀಸು ಪುರಿಮಾಪಿ ಅಞ್ಞಂ ಮಗ್ಗಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಪಚ್ಛಿಮಾಪಿ ಅಞ್ಞಂ, ಏಕಾ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಪಕ್ಕನ್ತಟ್ಠಾನೇ ತಿಟ್ಠತಿ, ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ।

"ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾ ಚತುರೋ"ತಿ (ಪರಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೭೯) ಅಯಂ ಪಞ್ಹೋ ಅರುಣುಗ್ಗಮನೇ ಗಾಮನ್ತರಪರಿಯಾಪನ್ನಂ ನದಿಪಾರಂ ಓಕ್ಕನ್ತಭಿಕ್ಖುನಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತೋ। ಸಾ ಹಿ ಸಕಗಾಮತೋ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅರುಣುಗ್ಗಮನಕಾಲೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ನದಿಪಾರಂ ಓಕ್ಕನ್ತಮತ್ತಾವ ರತ್ತಿವಿಪ್ಪವಾಸಗಾಮನ್ತರನದಿಪಾರಗಮನಗಣಮ್ಹಾಓಹೀಯನಲಕ್ಖಣೇ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ಚತುರೋ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇ ಆಪಜ್ಜತಿ।

ಪಕ್ಖಸಙ್ಕನ್ತಾಯ ವಾತಿ ತಿತ್ಥಾಯತನಂ ಸಙ್ಕನ್ತಾಯ। **ಅನನ್ತರಾಯೇನಾ**ತಿ ಹತ್ಥಿಮೋಚನಾದಿಅನ್ತರಾಯಂ ವಿನಾ।

ಏಕಗಾಮನ್ತರಗಮನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಉಕ್ಖಿತ್ತಕಓಸಾರಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ತಸ್ಸೇವ ಕಾರಕಸಙ್ಘಸ್ಸಾತಿ ಯೋ ಉಕ್ಖೇಪನೀಯಕಮ್ಮಕಾರಕೋ ಗಣೋ, ತಸ್ಸೇವ ಕಾರಕಸಙ್ಘಸ್ಸ। **ವತ್ತೇ ವಾ ವತ್ತನ್ತಿ**ನ್ತಿ ತೇಚತ್ತಾಲೀಸಪ್ಪಭೇದೇ ನೇತ್ಥಾರವತ್ತೇ ವತ್ತಮಾನಂ।

ಉಕ್ಖಿತ್ತಕಓಸಾರಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಭೋಜನಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಏಕತೋಅವಸ್ಸುತೇತಿ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ವಾ ಅವಸ್ಸುತೇ। **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಂ** ಪನೇತ್ಥ "ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಅವಸ್ಸುತಭಾವೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬ"ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೦೧) ವುತ್ತಂ। ತಂ "ಅನವಸ್ಸುತೋತಿ ಜಾನನ್ತೀ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೭೦೩) ಇಮಾಯ ಪಾಳಿಯಾ ನ ಸಮೇತಿ। ಯದಿ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅವಸ್ಸುತಭಾವೋ ನಪ್ಪಮಾಣಂ, ಕಿಂ "ಅನವಸ್ಸುತೋತಿ ಜಾನನ್ತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ವಚನೇನ, "ಅನಾಪತ್ತಿ ಉಭತೋಅನವಸ್ಸುತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅನವಸ್ಸುತಾ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ। **ಉಭೋಸು ಅನವಸ್ಸುತೇಸೂ**ತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಚೇವ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಚಾತಿ ಉಭೋಸು ಅನವಸ್ಸುತೇಸು ಗಣ್ಹನ್ತಿಯಾ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ। **"ಅನವಸ್ಸುತೋ"ತಿ ವಾ ಞತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತಿಯಾ**ತಿ ಸಯಂ ಅನವಸ್ಸುತಾ ಸಮಾನಾ ಅವಸ್ಸುತೇಪಿ "ಅನವಸ್ಸುತೋ ಅಯ"ನ್ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ತಸ್ಸ ಹತ್ಥತೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಿಯಾ। ಅಥ ಸಯಂ ಅನವಸ್ಸುತಾಪಿ ಅಞ್ಞಂ ಅವಸ್ಸುತಂ ವಾ ಅನವಸ್ಸುತಂ ವಾ "ಅವಸ್ಸುತೋ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ದುಕ್ಕಟಮೇವ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಅನನ್ತರಸಿಕ್ಖಾಪದೇ** "ಕಿಸ್ಸ ತ್ವಂ, ಅಯ್ಯೇ, ನ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾಸೀತಿ, ಅವಸ್ಸುತಾ, ಅಯ್ಯೇತಿ, ತ್ವಂ ಪನ, ಅಯ್ಯೇ, ಅವಸ್ಸುತಾತಿ, ನಾಹಂ, ಅಯ್ಯೇ, ಅವಸ್ಸುತಾ"ತಿ।

ಭೋಜನಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಭೋಜನಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣದುತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ದುಕ್ಕಟಾದಿಕಾ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಪರಿಯೋಸಾನಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಇಮಿನಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಉಯ್ಯೋಜಿಕಾಯೇವ, ಇತರಿಸ್ಸಾ ಪನ ಆಪತ್ತಿಭೇದೋ ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇನಾತಿ ಆಹ **"ಸಾ ಏವಂ ಉಯ್ಯೋಜನೇನಾ"**ತಿಆದಿ।

ಕುಲಾನುದ್ದಯತಾಯಾತಿ ಕುಲಾನುಕಮ್ಪಕತಾಯ।

ಭೋಜನಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣದುತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬-೧೩. ಸಞ್ಚರಿತ್ತಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸತ್ತಮಾದೀನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ।

ಸಞ್ಚರಿತ್ತಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೪-೧೬. ಸಙ್ಘಭೇದಕಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಭಿಕ್ಖುನೀ ಸಙ್ಘಂ ನ ಭಿನ್ದತೀತಿ ಕಮ್ಮಂ, ಉದ್ದೇಸೋ ಚಾತಿ ದ್ವೀಹಿ ಭೇದೋ, ಸೋ ತಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ನತ್ಥೀತಿ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಸಙ್ಘಂ ನ ಭಿನ್ದತಿ। ನ ಕೇವಲಂ ಪರಿವಾಸಾಭಾವೋಯೇವಾತಿ ಆಹ **"ಛಾದನಪಚ್ಚಯಾಪೀ"**ತಿಆದಿ। ಏತ್ಥ ಚ **"ಛಾದನಪಚ್ಚಯಾಪಿ ನ ದುಕ್ಕಟಂ ಆಪಜ್ಜತೀ"**ತಿ ಪಾಠೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ಛಾದನಪಚ್ಚಯಾಪಿ ದುಕ್ಕಟಂ ನ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ -

"ಆಪಜ್ಜತಿ ಗರುಕಂ ಸಾವಸೇಸಂ।
ಛಾದೇತಿ ಅನಾದರಿಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ।
ನ ಭಿಕ್ಖುನೀ ನೋ ಚ ಫುಸೇಯ್ಯ ವಜ್ಜಂ।
ಪಞ್ಹಾಮೇಸಾ ಕುಸಲೇಹಿ ಚಿನ್ತಿತಾ"ತಿ॥ (ಪರಿ॰ ೪೮೧) -

ಏತ್ಥ ಭಿಕ್ಖುನಿನಿಸೇಧೋ ಉಪಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। ಯೇಸು ಪನ ಪೋತ್ಥಕೇಸು "ಛಾದನಪಚ್ಚಯಾ ಪನ ದುಕ್ಕಟಂ ಆಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ವಿನಾ ನ-ಕಾರಂ ಪಾಠೋ ದಿಸ್ಸತಿ, ಸೋ ಪಮಾದಲೇಖೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಪರಿವಾಸೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ। **ಅತ್ತನೋ ಸೀಮಂ ಸೋಧೇತ್ವಾ ವಿಹಾರಸೀಮಾಯ ವಾತಿ** ವಿಹಾರೇ ಬದ್ಧಸೀಮಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಸೋಧೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೀಹೀತಿ** ವಿಹಾರಸೀಮಂ ಸೋಧೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೀಹಿ।

ಮುಖಮತ್ತನಿದಸ್ಸನನ್ತಿ ಪವೇಸೋಪಾಯಮತ್ತನಿದಸ್ಸನಂ। ಏತ್ಥಾಹ - ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಯಥಾ ಭಿಕ್ಖುಮಾನತ್ತಕಥಾಯ "ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಹಾರಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪತೋ, ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಹಾರಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನತೋ ದ್ವೇ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೇ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮಾ"ತಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿಗಮನವಣ್ಣನಾ) ವುತ್ತಂ, ಏವಮವತ್ವಾ **"ಗಾಮೂಪಚಾರತೋ ಚ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಿಹಾರೂಪಚಾರತೋ ಚ ದ್ವೇ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೇ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ"**ತಿ ಇಧ ವುತ್ತನ್ತಿ? ತತ್ರ ಚೇಕೇ ವದನ್ತಿ "ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಪದೇಸಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಗಾಮೇಪಿ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಪನ ಗಾಮೇ ನ ವಟ್ಟತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ। ಅಪರೇ ಪನ ಭಣನ್ತಿ "ಭಿಕ್ಖೂನಮ್ಪಿ ಗಾಮೇ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಭಿಕ್ಖುವಿಹಾರೋ ನಾಮ ಪುಬ್ಬೇಯೇವ ಗಾಮೂಪಚಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ , ತಸ್ಮಾ ಗಾಮಂ ಅವತ್ವಾ ವಿಹಾರೂಪಚಾರಮೇವ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಂ। ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಪನ ವಿಹಾರೋ ಗಾಮೇಯೇವ, ನ ಬಹಿ, ತಸ್ಮಾ ಗಾಮೂಪಚಾರಞ್ಚ ವಿಹಾರೂಪಚಾರಞ್ಚ ಉಭಯಮೇವೇತ್ಥ ದಸ್ಸಿತಂ। ತಸ್ಮಾ ಉಭಯತ್ಥಾಪಿ ಅತ್ಥತೋ ನಾನಾತ್ತಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ। ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ಯಞ್ಚೇತ್ಥ ಯುಜ್ಜತಿ, ತಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ ಆರೋಚಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ।

ಸಙ್ಘಭೇದಕಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಇತಿ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖವಣ್ಣನಾಯ

ವಿನಯತ್ಥಮಞ್ಜೂಸಾಯಂ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಿಯಂ

ಭಿಕ್ಖುನಿಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಕಣ್ಡಂ

೧. ಪತ್ತವಗ್ಗೋ

೧. ಪತ್ತಸನ್ನಿಚಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪಠಮಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ಪತ್ತಸನ್ನಿಚಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಅಕಾಲಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಯಂ ಅತ್ತನಾ ಲದ್ಧಂ, ತಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತೀತಿ ಯಂ ಚೀವರಂ ಭಾಜಾಪಿತಾಯ ಅತ್ತನಾ ಲದ್ಧಂ, ತಮೇವ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತಿ, ತಂ ವಿನಯಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾಪಿ ಅತ್ತನಾ ನ ಲಬ್ಭತಿ। ತೇನಾಹ **"ನಿಸ್ಸಟ್ಠ"**ನ್ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ನಿಸ್ಸಟ್ಠಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾಪೀತಿ** "ಅಯ್ಯಾಯ, ದಮ್ಮೀ"ತಿ ಏವಂ ನಿಸ್ಸಟ್ಠಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾಪಿ। **ಯಥಾದಾನೇಯೇವ ಉಪನೇತಬ್ಬನ್ತಿ** ಯಥಾ ದಾಯಕೇಹಿ ದಿನ್ನಂ, ತಥೇವ ಉಪನೇತಬ್ಬಂ, ಅಕಾಲಚೀವರಪಕ್ಖೇಯೇವ ಠಪೇತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಅಕಾಲಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಚೀವರಪರಿವತ್ತನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಮೇತನ್ತಿ ಮೇ ಏತಂ। ಸಕಸಞ್ಞಾಯ ಗಹಿತತ್ತಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಞ್ಚೇವ ದುಕ್ಕಟಞ್ಚ ವುತ್ತಂ, ಇತರಥಾ ಭಣ್ಡಗ್ಘೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬಂ।

ಚೀವರಪರಿವತ್ತನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಅಞ್ಞವಿಞ್ಞಾಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪಟಿಲಾಭೇನಾತಿ ಪಠಮವಿಞ್ಞತ್ತಿತೋ ಊನತರಸ್ಸಾಪಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಪಟಿಲಾಭೇನ।

ತಸ್ಮಿಂ ಅಪ್ಪಹೋನ್ತೇ ಪುನ ತಞ್ಞೇವಾತಿ ಯಂ ಪಠಮಂ ವಿಞ್ಞತ್ತಂ, ಥೋಕತ್ತಾ ತಸ್ಮಿಂ ಅಪ್ಪಹೋನ್ತೇ ಪುನ ತಞ್ಞೇವ ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಞ್ಞೇನಪಿ ಅತ್ಥೇ ಸತೀ**ತಿ ಪಠಮಂ ವಿಞ್ಞತ್ತಿತೋ ಅಞ್ಞೇನಪಿ ಅತ್ಥೇ ಸತಿ। **ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅಞ್ಞಞ್ಚಾತಿ** ಯಂ ಪಠಮಂ ವಿಞ್ಞತ್ತಂ, ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅಞ್ಞಞ್ಚ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಸಚೇ ಪಠಮಂ ಸಪ್ಪಿ ವಿಞ್ಞತ್ತಂ, "ಯಮಕಂ ಪಚಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಚ ವೇಜ್ಜೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ತೇಲೇನಾಪಿ ಅತ್ಥೋ ಹೋತಿ। ತತೋ "ತೇಲೇನಾಪಿ ಮೇ ಅತ್ಥೋ"ತಿ ಏವಮಾದಿನಾ ಅಞ್ಞಞ್ಚ ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಆನಿಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾತಿ** "ಸಚೇ ಕಹಾಪಣಸ್ಸ ಸಪ್ಪಿ ಆಭತಂ ಹೋತಿ, ಇಮಿನಾ ಮೂಲೇನ ದ್ವಿಗುಣಂ ತೇಲಂ ಲಬ್ಭತಿ, ತೇಲೇನಾಪಿ ಚ ಇದಂ ಕಿಚ್ಚಂ ನಿಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇಲಂ ಆಹರಾ"ತಿ ಏವಂ ಆನಿಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ।

ಅಞ್ಞವಿಞ್ಞಾಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಅಞ್ಞಚೇತಾಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ತತೋ ಅಞ್ಞಂ ಚೇತಾಪೇಯ್ಯಾತಿ ಪಠಮಂ ಚೇತಾಪಿತತೋ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಞ್ಞಂ ಚೇತಾಪೇಯ್ಯ।

ಅಞ್ಞಚೇತಾಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಪಠಮಸಙ್ಘಿಕಚೇತಾಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅಞ್ಞಸ್ಸತ್ಥಾಯ ದಿನ್ನೇನಾತಿ ಯಂ ಚೇತಾಪೇತಿ, ತತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸತ್ಥಾಯ ದಿನ್ನೇನ। **ಅಞ್ಞುದ್ದಿಸಿಕೇನಾತಿ** ಪುರಿಮಸ್ಸೇವತ್ಥದೀಪನಂ।

ಸೇಸಕಂ ಉಪನೇನ್ತಿಯಾತಿ ಯದತ್ಥಾಯ ದಿನ್ನೋ, ತಂ ಚೇತಾಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಉಪನೇನ್ತಿಯಾ। **ಸಾಮಿಕೇ ಅಪಲೋಕೇತ್ವಾತಿ** ದಾಯಕೇ ಆಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ। **ಏವರೂಪಾಸೂ ಆಪದಾಸು ಉಪನೇನ್ತೀನನ್ತಿ** ಏವರೂಪೇಸು ಉಪದ್ದವೇಸು ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಅತ್ಥಾಯ ಉಪನೇನ್ತೀನಂ।

ಪಠಮಸಙ್ಘಿಕಚೇತಾಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ದುತಿಯಸಙ್ಘಿಕಚೇತಾಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ನ ಕೇವಲಂ ತೇನೇವ ಪರಿಕ್ಖಾರೇನಾತಿ ಆಹ “**ಸಯಂ ಯಾಚಿತಕೇನಾಪೀ**”ತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಪಾಳಿಯಂ “ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ತೇನ ಚ ಪರಿಕ್ಖಾರೇನ ಸಯಮ್ಪಿ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಚೇತಾಪೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಂಸೂ”ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೭೬೩)। ಮಾತಿಕಾಯಂ ಪನ ಗಮ್ಯಮಾನತ್ತಾ ಪಿ-ಸದ್ದೋ ನಪ್ಪಯುತ್ತೋ। ಗಮ್ಯಮಾನತ್ಥಸ್ಸ ಹಿ ಸದ್ದಸ್ಸ ಪಯೋಗಂ ಪತಿ ಕಾಮಚಾರೋತಿ ಯುತ್ತಿ।

ದುತಿಯಸಙ್ಘಿಕಚೇತಾಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮-೯-೧೦. ಪಠಮಗಣಿಕಚೇತಾಪನಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅಟ್ಠಮನವಮದಸಮಾನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ।

ಪಠಮಗಣಿಕಚೇತಾಪನಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪತ್ತವಗ್ಗೋ ಪಠಮೋ।

೨. ಚೀವರವಗ್ಗೋ

೧೧. ಗರುಪಾವುರಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಯಸ್ಮಾ ಪವಾರಿತಟ್ಠಾನೇ ವಿಞ್ಞತ್ತಿ ನಾಮ ನ ಪಟಿಸೇಧೇತಬ್ಬಾ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮನಿಮನ್ತನವಸೇನ ಪವಾರಿತಟ್ಠಾನೇ “ವದೇಥಾಯ್ಯೇ, ಯೇನತ್ಥೋ”ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೭೮೪) ವುತ್ತಾಯ ಚತುಕ್ಕಂಸಪರಮಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇನೇವ “**ಚೇತಾಪೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇ ಚ ಞಾತಕಪ್ಪವಾರಿತೇ ಚ ಅಞ್ಞೇನ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿದೇವ ಗುಣೇ ಪರಿತುಟ್ಠೇನ ‘ವದೇಥಾಯ್ಯೇ, ಯೇನತ್ಥೋ’ತಿ ವುತ್ತಾಯ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬ**”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ರಾಜಾನನ್ತಿ** ಪಸೇನದಿಕೋಸಲರಾಜಾನಂ।

ಗರುಪಾವುರಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ಲಹುಪಾವುರಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ದುತಿಯಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ಲಹುಪಾವುರಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಚೀವರವಗ್ಗೋ ದುತಿಯೋ।

ಇತಿ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖವಣ್ಣನಾಯ

ವಿನಯತ್ಥಮಞ್ಜೂಸಾಯಂ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಿಯಂ

ಭಿಕ್ಖುನಿಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಾಚಿತ್ತಿಯಕಣ್ಡಂ

೧. ಲಸುಣವಗ್ಗೋ

೧. ಲಸುಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

“ಲಸುಣ”ನ್ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ವುತ್ತಂ, ತಥಾಪಿ ಮಗಧೇಸು ಜಾತಂ ಲಸುಣಮೇವ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಂ, ತಮ್ಪಿ ಭಣ್ಡಿಕಲಸುಣಮೇವಾತಿ ಆಹ **ಮಗಧರಟ್ಠೇ ಜಾತ**”ನ್ತಿಆದಿ।

ಭಣ್ಡಿಕಲಸುಣನ್ತಿ ಪೋಟ್ಟಲಿಕಲಸುಣಮೇವ, ಸಮ್ಪುಣ್ಣಮಿಞ್ಜಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತೇನಾಹ **“ನ ಏಕದ್ವಿತಿಮಿಞ್ಜಕ”**ನ್ತಿ। **ಅಜ್ಝೋಹಾರೇ ಅಜ್ಝೋಹಾರೇ**ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೯೫) ಏತ್ಥ ಸಚೇ ದ್ವೇ ತಯೋ ಭಣ್ಡಿಕೇ ಏಕತೋಯೇವ ಸಙ್ಖಾದಿತ್ವಾ ಅಜ್ಝೋಹರತಿ, ಏಕಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಭಿಞ್ದಿತ್ವಾ ಏಕೇಕಮಿಞ್ಜಕಂ ಖಾದನ್ತಿಯಾ ಪನ ಪಯೋಗಗಣನಾಯ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ।

ಪಲಣ್ಡುಕಾದೀನಂ ವಣ್ಣೇನ ವಾ ಮಿಞ್ಜಾಯ ವಾ ನಾನಾತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ - ವಣ್ಣೇನ ತಾವ **ಪಲಣ್ಡುಕೋ** ನಾಮ ಪಣ್ಡುವಣ್ಣೋ ಹೋತಿ, **ಭಞ್ಜನಕೋ** **ಲೋ**ಹಿತವಣ್ಣೋ, **ಹರಿತಕೋ** ಹರಿತಪಣ್ಣವಣ್ಣೋ। ಮಿಞ್ಜಾಯ ಪನ ಪಲಣ್ಡುಕಸ್ಸ ಏಕಾ ಮಿಞ್ಜಾ ಹೋತಿ, ಭಞ್ಜನಕಸ್ಸ ದ್ವೇ, ಹರಿತಕಸ್ಸ ತಿಸ್ಸೋ। **ಚಾಪಲಸುಣೋ** ಅಮಿಞ್ಜಕೋ। ಅಙ್ಕುರಮತ್ತಮೇವ ಹಿ ತಸ್ಸ ಹೋತಿ। **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಾ**ದೀಸು ಪನ “ಪಲಣ್ಡುಕಸ್ಸ ತೀಣಿ ಮಿಞ್ಜಾನಿ, ಭಞ್ಜನಕಸ್ಸ ದ್ವೇ, ಹರಿತಕಸ್ಸ ಏಕ”ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೯೭) ವುತ್ತಂ। ಏತೇ ಪಲಣ್ಡುಕಾದಯೋ ಸಭಾವೇನೇವ ವಟ್ಟನ್ತಿ। ಸೂಪಸಮ್ಪಾಕಾದೀಸು ಪನ ಮಾಗಧಕಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ। ತಞ್ಹಿ ಪಚ್ಚಮಾನೇಸು ಮುಗ್ಗಸೂಪಾದೀಸು ವಾ ಮಚ್ಛಮಂಸವಿಕತಿಯಾ ವಾ ತೇಲೇ ವಾ ಬದರಸಾಳವಾದೀಸು ವಾ ಅಮ್ಬಿಲಸಾಕಾದೀಸು ವಾ ಉತ್ತರಿಭಙ್ಗೇಸು ವಾ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಅನ್ತಮಸೋ ಯಾಗುಭತ್ತೇಪಿ ಪಕ್ಖಿತ್ತಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಬದರಸಾಳವಂ** (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೭೯೩-೭೯೭) ನಾಮ ಬದರಫಲಾನಿ ಸುಕ್ಖಾಪೇತ್ವಾ ಚುಣ್ಣೇತ್ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬಾ ಖಾದನೀಯವಿಕತಿ।

ಲಸುಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಸಮ್ಬಾಧಲೋಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

“ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋಕಾಸೇ”ತಿ ಏತಸ್ಸ ವಿಭಾಗದಸ್ಸನತ್ಥಂ **“ಉಪಕಚ್ಛಕೇಸು ಚ ಮುತ್ತಕರಣೇ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಆಬಾಧಪಚ್ಚಯಾತಿ ಕಣ್ಡುಕಚ್ಛುಆದಿಆಬಾಧಪಚ್ಚಯಾ ಸಂಹರಾಪೇನ್ತಿಯಾ ಅನಾಪತ್ತಿ। “ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಏತ್ಥ ಚ ಲಸುಣೇ ಚ ದುಕ್ಕಟ”ನ್ತಿ (ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೮೦೦) ಪೋರಾಣಾ।

ಸಮ್ಬಾಧಲೋಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ತಲಘಾತಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ತಲಘಾತಕೇತಿ ಮತ್ಥಕೇ ಪಹಾರದಾನೇ, ತಞ್ಚ ಖೋ ತಲಂ “ಮುತ್ತಕರಣೇ ಪಹಾರಂ ದೇತೀ”ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೮೦೪) **ಪದಭಾಜನಿಯಂ**ವುತ್ತತ್ತಾ “ಮುತ್ತಕರಣಸ್ಸಾ”ತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಆಹ **“ಮುತ್ತಕರಣಸ್ಸ ತಲಘಾತನೇ”**ತಿ। **ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಸಾಣತ್ತಿಕ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ಅಞ್ಞಂ ಆಣಾಪೇನ್ತಿಯಾ ಸಾಣತ್ತಿಕಂ।

ತಲಘಾತಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಜತುಮಟ್ಠಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ವತ್ಥುವಸೇನೇತಂ ವುತ್ತನ್ತಿ "ಜತುಮಟ್ಠಕೇ"ತಿ ಏತಂ ನಿದಾನವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವತ್ಥುನೋ ವಸೇನೇವ ವುತ್ತಂ। ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪನ ದಣ್ಡಕಂ ಪವೇಸೇನ್ತಿಯಾ ಆಪತ್ತಿಯೇವ। ತೇನಾಹ **"ಕಾಮರಾಗೇನ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ।

ಜತುಮಟ್ಠಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಉದಕಸುದ್ಧಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಆದಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಪವೇಸೇತಬ್ಬಂ। **ಅಗ್ಗಪಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಕೇಸಗ್ಗಮತ್ತಮ್ಪಿ ಅಗ್ಗಪಬ್ಬಂ। **ತತಿಯಂ ಪಬ್ಬಂ ಪವೇಸೇತೀ**ತಿ ಕೇಸಗ್ಗಮತ್ತಮ್ಪಿ ತತಿಯಂ ಪಬ್ಬಂ ಪವೇಸೇತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೮೧೨) "ಗಮ್ಭೀರತೋ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಬ್ಬಾನಂ ಉಪರಿ ಕೇಸಗ್ಗಮತ್ತಮ್ಪಿ ಪವೇಸೇನ್ತಿಯಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"ನ್ತಿ।

ಅತಿಗಮ್ಭೀರಂ ಉದಕಸುದ್ಧಿಕಂ ಆದಿಯನವತ್ಥುಸ್ಮಿನ್ತಿ ಅತಿಅನ್ತೋ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಉದಕಧೋವನಕರಣವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ। ಉದಕಸುದ್ಧಿಪಚ್ಚಯೇನ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೮೧೨) ಪನ ಸತಿಪಿ ಫಸ್ಸಸ್ಸಾದಿಯನೇ ಯಥಾವುತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಅನಾಪತ್ತಿ।

ಉದಕಸುದ್ಧಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಉಪತಿಟ್ಠನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ತಕ್ಕಾದೀಸು ವಾ ಅಞ್ಞತರೇನಾತಿ ತಕ್ಕದಧಿಮತ್ಥುರಸಖೀರಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರೇನ। **ಯಾಯ ಕಾಯಚಿ ಬೀಜನಿಯಾ**ತಿ ಅನ್ತಮಸೋ ಚೀವರಕಣ್ಣಂ ಉಪಾದಾಯ ಯಾಯ ಕಾಯಚಿ ಬೀಜನಿಯಾ।

ಇಮಂ ಪಿವಥಾತಿ ಇಮಂ ಪಾನೀಯಂ ವಾ ಸೂಪಾದಿಂ ವಾ ಪಿವಥ। **ಇಮಿನಾ ಬೀಜಥಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ತಾಲವಣ್ಟೇನ ಬೀಜಥ। **ದಾಪೇನ್ತಿಯಾ**ತಿ ಅಞ್ಞೇನ ಉಭಯಮ್ಪಿ ದಾಪೇನ್ತಿಯಾ।

ಉಪತಿಟ್ಠನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಆಮಕಧಞ್ಞಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ತಸ್ಮಾತಿ ಯಸ್ಮಾ ವಿಞ್ಞತ್ತಿ ಚೇವ ಭೋಜನಞ್ಚ ಪಮಾಣಂ, ತಸ್ಮಾ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚೇತ್ಥ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇಯೇವ ದುಕ್ಕಟಂ ಹೋತಿ, ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಪನ ಅರಞ್ಞತೋ ಆಹರಣೇಪಿ ಸುಕ್ಖಾಪನೇಪಿ ವದ್ದಲಿದಿವಸೇ ಭಜ್ಜನತ್ಥಾಯ ಉದ್ಧನಸಜ್ಜನೇಪಿ ಕಪಲ್ಲಸಜ್ಜನೇಪಿ ದಬ್ಬಿಸಜ್ಜನೇಪಿ ದಾರೂನಿ ಆದಾಯ ಅಗ್ಗಿಕರಣೇಪಿ ಕಪಲ್ಲಮ್ಹಿ ಧಞ್ಞಪಕ್ಖಿಪನೇಪಿ ದಬ್ಬಿಯಾ ಸಙ್ಘಟ್ಟನೇಸುಪಿ ಕೋಟ್ಟನತ್ಥಂ ಉದುಕ್ಖಲಮುಸಲಾದಿಸಜ್ಜನೇಸುಪಿ ಕೋಟ್ಟನಪಪ್ಫೋಟನಧೋವನಾದೀಸುಪಿ ಯಾವ ಮುಖೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಜ್ಝೋಹರಣತ್ಥಂ ದನ್ತೇಹಿ ಸಙ್ಖಾದತಿ, ತಾವ ಸಬ್ಬಪ್ಪಯೋಗೇಸು ದುಕ್ಕಟಾನೀತಿ ಆಹ **"ಪಟಿಗ್ಗಹಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ದನ್ತೇಹಿ ಸಂಖಾದನಂ, ತಾವ ಪುಬ್ಬಪ್ಪಯೋಗೇಸು ದುಕ್ಕಟಾನೀ"**ತಿ।

ಆಮಕಧಞ್ಞಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಪಠಮಉಚ್ಚಾರಛಡ್ಡನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ತಿರೋಕುಟ್ಟೇತಿ ಘರಕುಟ್ಟಸ್ಸ ಪರಭಾಗೇ। **ತಿರೋಪಾಕಾರೇ**ತಿ ಪರಿಕ್ಖೇಪಪಾಕಾರಸ್ಸ ತಿರೋಭಾಗೇ, ತೇ ಚ ಖೋ ಕುಟ್ಟಪಾಕಾರಾ ಇಟ್ಠಕಸಿಲದಾರೂನಂ ವಸೇನ ತಿಪ್ಪಕಾರಾತಿ ಆಹ **''ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಕುಟ್ಟಸ್ಸ ವಾ ಪಾಕಾರಸ್ಸ ವಾ ಪರತೋ''**ತಿ। **ಸಬ್ಬಾನಿಪೇತಾನಿ ಏಕತೋ ಛಡ್ಡೇನ್ತಿಯಾ**ತಿ ಏತಾನಿ ಚತ್ತಾರಿಪಿ ವತ್ಥೂನಿ ಏಕತೋ ಛಡ್ಡೇನ್ತಿಯಾ। ಪಾಟೇಕ್ಕಂ ಪನ ಛಡ್ಡೇನ್ತಿಯಾ ವತ್ಥುಗಣನಾಯ ಆಪತ್ತಿಯೋ। ಆಣತ್ತಿಯಮ್ಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಸಬ್ಬತ್ಥ ದುಕ್ಕಟಂ।

ಪಠಮಉಚ್ಚಾರಛಡ್ಡನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ದುತಿಯಉಚ್ಚಾರಛಡ್ಡನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾಪೀತಿ ಪಿ-ಸದ್ದೇನ ಭಿಕ್ಖುಂ ಸಮುಚ್ಚಿನೋತಿ। ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಬೀಜೇಸು (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೮೩೦) ಪನ ಖೇತ್ತೇಸು ಕೋಣಾದೀಸು ವಾ ಅಸಞ್ಜಾತರೋಪಿಮೇಸು ಖೇತ್ತಮರಿಯಾದಾದೀಸು ವಾ ಛಡ್ಡೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಕಚವರಛಡ್ಡನಟ್ಠಾನೇಪಿ ವಟ್ಟತಿಯೇವ। **ಛಡ್ಡಿತಖೇತ್ತೇ**ತಿ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಸಸ್ಸಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಗತೇಸು ಛಡ್ಡಿತಖೇತ್ತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ವಟ್ಟತಿ। ಯತ್ಥ ಪನ ''ಲಾಯಿತಮ್ಪಿ ಪುಬ್ಬಣ್ಣಾದಿ ಪುನ ಉಟ್ಠಹಿಸ್ಸತೀ''ತಿ ರಕ್ಖನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಯಥಾವತ್ಥುಕಮೇವ। **ಸಾಮಿಕೇ ಅಪಲೋಕೇತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಖೇತ್ತಪಾಲಕಾ, ಆರಾಮಾದಿಗೋಪಕಾ ಚ ಸಾಮಿಕಾವ। ಇಮಿನಾ ಚ ಸಙ್ಘಸನ್ತಕೇ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಛಡ್ಡೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ ಸಙ್ಘಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ, ನ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ। ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕೇ ಭಿಕ್ಖುಸನ್ತಕೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವಟ್ಟತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಸಾರುಪ್ಪವಸೇನ ಕಾತಬ್ಬಂ।

ದುತಿಯಉಚ್ಚಾರಛಡ್ಡನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ನಚ್ಚಗೀತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ನಚ್ಚನ್ತಿ ನಟಾದಯೋ ವಾ ನಚ್ಚನ್ತು, ಸೋಣ್ಡಾ ವಾ ಅನ್ತಮಸೋ ಮೋರಸುವಮಕ್ಕಟಾದಯೋಪಿ, ಸಬ್ಬಮ್ಪೇತಂ ನಚ್ಚಮೇವ। ತೇನಾಹ **''ನಚ್ಚನ್ತಿ ಅನ್ತಮಸೋ ಮೋರನಚ್ಚಮ್ಪೀ''**ತಿ । **ಗೀತ**ನ್ತಿ ನಟಾದೀನಂ ವಾ ಗೀತಂ ಹೋತು, ಅರಿಯಾನಂ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಕಾಲೇ ರತನತ್ತಯಗುಣೂಪಸಂಹಿತಂ ಸಾಧುಕೀಳಿತಗೀತಂ ವಾ, ಅನ್ತಮಸೋ ''ದನ್ತಗೀತಮ್ಪಿ ಗಾಯಿಸ್ಸಾಮಾ''ತಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಓಕೂಜನ್ತಾ ಕರೋನ್ತಿ, ಸಬ್ಬಮ್ಪೇತಂ ಗೀತಮೇವ। ತೇನಾಹ **''ಗೀತನ್ತಿ ಅನ್ತಮಸೋ ಧಮ್ಮಭಾಣಕಗೀತಮ್ಪೀ''**ತಿ। ತತ್ಥ **ಧಮ್ಮಭಾಣಕಗೀತಂ** ನಾಮ ಅಸಞ್ಞತಭಿಕ್ಖೂನಂ ತಂ ತಂ ವತ್ತಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅತಿದೀಘಂ ಕತ್ವಾ ಗೀತಸ್ಸರೇನ ಧಮ್ಮಭಣನಂ, ತಮ್ಪಿ ನೇವ ಭಿಕ್ಖುನೋ, ನ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ವಟ್ಟತಿ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯ **ಖುದ್ದಕಟ್ಠಕಥಾಯ** (ಖು॰ ಪಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.ಪಚ್ಛಿಮಪಞ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) ''ಧಮ್ಮೂಪಸಂಹಿತಂ ಗೀತಂ ವಟ್ಟತಿ, ಗೀತೂಪಸಂಹಿತೋ ಪನ ಧಮ್ಮೋ ನ ವಟ್ಟತೀ''ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮಂ ಭಣನ್ತೇನ ಜಾತಕವತ್ತಾದಿಂ ತಂ ತಂ ವತ್ತಂ ಅವಿನಾಸೇತ್ವಾ ಚತುರಸ್ಸೇನ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೪೯) ವತ್ತೇನ ಪರಿಮಣ್ಡಲಾನಿ ಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬಾನಿ। **ವಾದಿತ**ನ್ತಿ ತನ್ತಿಬದ್ಧಾದಿವಾದನೀಯಭಣ್ಡವಾದಿತಂ ವಾ ಹೋತು, ಕುಟಭೇರಿವಾದಿತಂ ವಾ ಅನ್ತಮಸೋ ಉದಕಭೇರಿವಾದಿತಮ್ಪಿ, ಸಬ್ಬಮ್ಪೇತಂ ವಾದಿತಮೇವ। ತೇನಾಹ **''ವಾದಿತನ್ತಿ ಅನ್ತಮಸೋ ಉದಕಭೇರಿವಾದಿತ''**ನ್ತಿ। ಯಂ ಪನ ನಿಟ್ಠುಭನ್ತೀ ವಾ ಸಾಸಙ್ಕೇ ವಾ ಠಿತಾ ಅಚ್ಛರಿಕಂ ವಾ ಫೋಟೇತಿ, ಪಾಣಿಂ ವಾ ಪಹರತಿ, ತತ್ಥ ಅನಾಪತ್ತಿ। ದಸ್ಸನೇನ ಚೇತ್ಥ ಸವನಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಹಿತಂ ವಿರೂಪೇಕಸೇಸನಯೇನ। ಆಲೋಚನಸಭಾವತಾಯ ವಾ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ವಿಞ್ಞಾಣಾನಂ ಸವನಕಿರಿಯಾಯಪಿ

ದಸ್ಸನಸಙ್ಖೇಪಸಬ್ಭಾವತೋ "ದಸ್ಸನಾಯ"ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಏತೇಸು ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ದಸ್ಸನಾಯ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯಾ"**ತಿ। **ಯತ್ಥ ಠಿತಾ**ತಿ ಏವಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಯಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ಠಿತಾ।

ನನು ಚ ಸಯಂನಚ್ಚನಾದೀಸು ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ಪಾಳಿಯಂ ನ ವುತ್ತಂ, ಅಥ ಕಥಂ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ **"ಸಬ್ಬಅಟ್ಠಕಥಾಸು ವುತ್ತ"**ನ್ತಿ, ಇಮಿನಾ ಪಾಳಿಯಂ ಅವುತ್ತೇಪಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಪಮಾಣೇನ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಏಳಕಲೋಮಸದಿಸಾನೀ**ತಿ ಪನ ಮಾತಿಕಾಗತಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸೇವ ವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ವಸೇನ ಪನ ಛಸಮುಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **"ಆರಾಮೇ ಠತ್ವಾ"**ತಿ ಇದಂ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಂ ಸೇಸಇರಿಯಾಪಥೇಹಿ ಯುತ್ತಾಯ ಪಸ್ಸನ್ತಿಯಾ ಅನಾಪತ್ತಿಯಾ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ। ಇತರಥಾ ಹಿ ನಿಸಿನ್ನಾಪಿ ಪಸ್ಸಿತುಂ ನ ಲಭೇಯ್ಯ। "ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವಿಹಾರತೋ ವಿಹಾರಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯಾ ಆಪತ್ತಿಯೇವ। ಆಸನಸಾಲಾಯ ನಿಸಿನ್ನಾ ಪಸ್ಸತಿ, ಅನಾಪತ್ತಿ, "ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯಾ ಆಪತ್ತಿ। ವೀಥಿಯಂ ಠತ್ವಾ ಗೀವಂ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಪಸ್ಸನ್ತಿಯಾಪಿ ಆಪತ್ತಿಯೇವ। ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ, ಆಪತ್ತಿಭೇದೋವ ನಾನಂ।

ನಚ್ಚಗೀತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಲಸುಣವಗ್ಗೋ ಪಠಮೋ।

೨. ರತ್ತನ್ಧಕಾರವಗ್ಗೋ

೧. ರತ್ತನ್ಧಕಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅರಹೋಪೇಕ್ಖಾಯಾತಿ ನರಹೋಅಸ್ಸಾದಾಪೇಕ್ಖಾಯ। **ಅಞ್ಞವಿಹಿತಾಯಾ**ತಿ ರಹೋಅಸ್ಸಾದತೋ ಅಞ್ಞವಿಹಿತಾವ ಹುತ್ವಾ ಞಾತಿಂ ವಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿಯಾ, ದಾನೇ ವಾ ಪೂಜಾಯ ವಾ ಮನ್ತೇನ್ತಿಯಾ।

ರತ್ತನ್ಧಕಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨-೩. ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋಕಾಸಅಜ್ಝೋಕಾಸಸಲ್ಲಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ದುತಿಯತತಿಯಾನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ।

ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋಕಾಸಅಜ್ಝೋಕಾಸಸಲ್ಲಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ದುತಿಯಿಕಉಯ್ಯೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

"ಪುರಿಮನಯೇನೇವಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ "**ಸನ್ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ ವಾ**ತಿ ಹತ್ಥಪಾಸೇ ಠಿತಮತ್ತಾಯ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, **ಸಲ್ಲಪೇಯ್ಯ ವಾ**ತಿ ತತ್ಥ ಠತ್ವಾ ಗೇಹಸಿಕಕಥಂ ಕಥೇನ್ತಿಯಾಪಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವ, **ನಿಕಣ್ಣಿಕಂ ವಾ ಜಪ್ಪೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಕಣ್ಣಮೂಲೇ ಜಪ್ಪೇನ್ತಿಯಾಪಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವಾ"ತಿ ಇಮಂ ನಯಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ದುತಿಯಿಕಉಯ್ಯೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಅನಾಪುಚ್ಛಾಪಕ್ಕಮನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಆಸೀದನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಆಸನನ್ತಿ** ಆಹ **"ಪಲ್ಲಙ್ಕಸ್ಸೋಕಾಸಭೂತೇ"**ತಿ, ಊರುಬದ್ಧಾಸನಸ್ಸ ಓಕಾಸೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನೋವಸ್ಸಕನ್ತಿ** ನಿಬ್ಬಕೋಕಾಸಂ। **ಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ ಉಪಚಾರನ್ತಿ** ಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣಂ ಪದೇಸಂ। **ಗಿಲಾನಾಯಾತಿ** ಯಾ ತಾದಿಸೇನ ಗೇಲಞ್ಞೇನ ಆಪುಚ್ಛಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ । **ಆಪದಾಸೂತಿ** ಘರೇ ಅಗ್ಗಿ ವಾ ಉಟ್ಠಿತೋ ಹೋತಿ, ಚೋರೋ ವಾ, ಏವರೂಪೇ ಉಪದ್ದವೇ ಅನಾಪುಚ್ಛಾ ಪಕ್ಕಮತಿ, ಅನಾಪತ್ತಿ।

ಅನಾಪುಚ್ಛಾಪಕ್ಕಮನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಅನಾಪುಚ್ಛಾಅಭಿನಿಸೀದನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಧುವಪಞ್ಞತ್ತೇತಿ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ನಿಚ್ಚಪಞ್ಞತ್ತೇ।

ಅನಾಪುಚ್ಛಾಅಭಿನಿಸೀದನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಅನಾಪುಚ್ಛಾಸನ್ಥರಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಕುಲಾನೀತಿ ಕುಲಸ್ಸ ಘರಾನಿ।

ಅನಾಪುಚ್ಛಾಸನ್ಥರಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಪರಉಜ್ಝಾಪನಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅಟ್ಠಮಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ಪರಉಜ್ಝಾಪನಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಪರಅಭಿಸಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಮನುಸ್ಸದೋಭಗ್ಗೇನ ವಾತಿ "ಕಾಣಾ ಹೋಮಿ, ಕುಣೀ ಹೋಮಿ, ಇತರಾ ವಾ ಈದಿಸಾ ಹೋತೂ"ತಿಆದಿನಾ ಮನುಸ್ಸವಿರೂಪಭಾವೇನ। **ಅತ್ಥಧಮ್ಮಅನುಸಾಸನಿಪುರೇಕ್ಖಾರಾನನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ಅತ್ಥಪುರೇಕ್ಖಾರಾಯಾತಿ** ಅಟ್ಠಕಥಂ ಕಥೇನ್ತಿಯಾ। **ಧಮ್ಮಪುರೇಕ್ಖಾರಾಯಾತಿ** ಪಾಳಿಂ ವಾಚೇನ್ತಿಯಾ। **ಅನುಸಾಸನಿಪುರೇಕ್ಖಾರಾಯಾತಿ** "ಇದಾನಿಪಿ ತ್ವಂ ಏದಿಸಾ, ಸಾಧು ವಿರಮಸ್ಸು, ನೋ ಚೇ ವಿರಮಸಿ, ಅದ್ಧಾ ಪುನ ಏವರೂಪಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಕತ್ವಾ ನಿರಯೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸಸಿ, ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೮೭೮) ಏವಂ ಅನುಸಾಸನಿಯಂ ಠತ್ವಾ ವದನ್ತಿಯಾ।

ಪರಅಭಿಸಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ರೋದನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ದಸಮಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ರೋದನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ರತ್ತನ್ಧಕಾರವಗ್ಗೋ ದುತಿಯೋ।

೩. ನಗ್ಗವಗ್ಗೋ

೧-೨. ನಗ್ಗಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಇದನ್ತಿ ಇದಂ ಉದಕಸಾಟಿಕಚೀವರಂ।

ದುತಿಯಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ನಗ್ಗಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಚೀವರಸಿಬ್ಬನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ವಿಸಿಬ್ಬೇತ್ವಾತಿ ವಿಜಟೇತ್ವಾ। **ಧುರಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಮತ್ತೇತಿ** ಧುರೇ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಮತ್ತೇ, ಧುರಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಸಚೇಪಿ ಪಚ್ಛಾ ಸಿಬ್ಬತಿ, ಆಪತ್ತಿಯೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಚೀವರಸಿಬ್ಬನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಸಙ್ಘಾಟಿಚಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

''ಇದಂ ಮೇ ಚೀವರಂ ಮಹಗ್ಘಂ ಈದಿಸೇ ಚೋರಭಯೇ ನ ಸಕ್ಕಾ ಧಾರೇತುನ್ತಿ ಏವರೂಪಾಸು ಆಪದಾಸೂ''ತಿ ಏತ್ಥ ಪಾಠೋ। ಸೋ ಪನ ಕಾಕಪದಸಞ್ಞಿತಮೋಹೇಹಿ ಲೇಖಕೇಹಿ ಉಪರಿಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಲಿಖಿತೋ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ತತ್ಥ ಲಿಖಿತೋ, ಏತ್ಥೇವ ಪನ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಸಙ್ಘಾಟಿಚಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಚೀವರಸಙ್ಕಮನೀಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಆಪದಾಸು ವಾ ಧಾರೇತೀತಿ ಸಚೇ ಅಪಾರುತಂ ವಾ ಅನಿವತ್ಥಂ ವಾ ಚೋರಾ ಹರನ್ತಿ, ಏವರೂಪಾಸೂ ಆಪದಾಸು ಧಾರೇತಿ, ಅನಾಪತ್ತಿ।

ಚೀವರಸಙ್ಕಮನೀಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಗಣಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಪರಿಕ್ಖಾರೇತಿ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಥಾಲಕಾದೀನಂ ವಾ ಸಪ್ಪಿತೇಲಾದೀನಂ ವಾ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ। **''ಸಮಗ್ಘಕಾಲೇ ದಸ್ಸಥಾ''ತಿ ಏವಂ ಆನಿಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ನಿವಾರೇನ್ತಿಯಾತಿ** ''ಕಿತ್ತಕಂ ಅಗ್ಘನಕಂ ದಾತುಕಾಮತ್ಥಾ''ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೯೦೯) ''ಏತ್ತಕಂ ನಾಮಾ''ತಿ ವುತ್ತೇ ''ಆಗಮೇಥ ತಾವ, ಇದಾನಿ ವತ್ಥಂ ಮಹಗ್ಘಂ, ಕತಿಪಾಹೇನ ಕಪ್ಪಾಸೇ ಆಹಟೇ ಸಮಗ್ಘಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ದಸ್ಸಥಾ''ತಿ ಏವಂ ಆನಿಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ನಿವಾರೇನ್ತಿಯಾ।

ಗಣಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭-೧೦. ಪಟಿಬಾಹನಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಆನಿಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಟಿಬಾಹನ್ತಿಯಾತಿ "ಏಕಿಸ್ಸಾ ಏಕಂ ಸಾಟಕಂ ನಪ್ಪಹೋತಿ, ಆಗಮೇಥ ತಾವ, ಕತಿಪಾಹೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ತತೋ ಭಾಜೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೯೧೫) ಏವಂ ಆನಿಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಟಿಬಾಹನ್ತಿಯಾ ಅನಾಪತ್ತಿ।

ಅಟ್ಠಮನವಮಾನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ।

ಸೇಸನ್ತಿ "ಧಮ್ಮಿಕೇ ವೇಮತಿಕಾಯಾ"ತಿಆದಿಕಂ ಅವಸೇಸಂ। ತತ್ಥ **ಆನಿಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಟಿಬಾಹನ್ತಿಯಾತಿ** "ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘೋ ಜಿಣ್ಣಚೀವರೋ, ಕಥಿನಾನಿಸಂಸಮೂಲಕೋ ಮಹಾಲಾಭೋ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೯೩೧) ಏವರೂಪಂ ಆನಿಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಟಿಬಾಹನ್ತಿಯಾ ಅನಾಪತ್ತಿ।

ಪಟಿಬಾಹನಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಗ್ಗವಗ್ಗೋ ತತಿಯೋ।

೪. ತುವಟ್ಟವಗ್ಗೋ

೧-೩. ಏಕಮಞ್ಚತುವಟ್ಟನಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪಠಮಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ವವತ್ಥಾನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೯೪೦) ಮಜ್ಝೇ ಕಾಸಾಯಂ ವಾ ಕತ್ತರಯಟ್ಠಿಂ ವಾ ಅನ್ತಮಸೋ ಕಾಯಬನ್ಧನಮ್ಪಿ ಠಪೇತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜನ್ತೀನಂ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತತಿಯಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ಏಕಮಞ್ಚತುವಟ್ಟನಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪-೯. ನಉಪಟ್ಠಾಪನಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಅಲಭನ್ತಿಯಾತಿ ಅಞ್ಞಂ ಉಪಟ್ಠಾಯಿಕಂ ಅಲಭನ್ತಿಯಾ। **ಗಿಲಾನಾಯಾತಿ** ಸಯಂ ಗಿಲಾನಾಯ। **ಆಪದಾಸೂತಿ** ತಥಾರೂಪೇ ಉಪದ್ದವೇ ಸತಿ।

ಪಞ್ಚಮಛಟ್ಠಸತ್ತಮ ಅಟ್ಠಮನವಮಾನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ।

ನಉಪಟ್ಠಾಪನಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಚಾರಿಕನಪಕ್ಕಮನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಧುರೇ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಮತ್ತೇತಿ ಸಚೇ ಧುರಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಪಕ್ಕಮತಿ, ಆಪತ್ತಿಯೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನ್ತರಾಯೇ ಸತೀ**ತಿ ದಸವಿಧೇಸು ಅನ್ತರಾಯೇಸು ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಸತಿ। “ಗಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ, ನದೀ ವಾ ಪೂರಾ, ವನದಾಹೋ ವಾ ಆಗತೋ, ಚೋರಾ ವಾ ಮಗ್ಗೇ ಹೋನ್ತಿ, ಮೇಘೋ ವಾ ಉಟ್ಠಹತಿ, ನಿವತ್ತಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

ಚಾರಿಕನಪಕ್ಕಮನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ತುವಟ್ಟವಗ್ಗೋ ಚತುತ್ಥೋ।

೫. ಚಿತ್ತಾಗಾರವಗ್ಗೋ

೧. ರಾಜಾಗಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಕೀಳನಚಿತ್ತಸಾಲನ್ತಿ ನ ರಞ್ಞೋವ ಕೀಳನಚಿತ್ತಸಾಲಂ, ಅಥ ಖೋ ಯೇಸಂ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಕೀಳನತ್ಥಂ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಕತಸಾಲಂ। ಏಸ ನಯೋ “**ಕೀಳನಉಪವನ**”ನ್ತಿಆದೀಸುಪಿ। ಯಥಾಹ “ರಾಜಾಗಾರಂ ನಾಮ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ರಞ್ಞೋ ಕೀಳಿತುಂ ರಮಿತುಂ ಕತಂ ಹೋತೀ”ತಿಆದಿಕೋ (ಪಾಚಿ॰ ೯೭೯) ವಿತ್ಥಾರೋ। ತತ್ಥ **ಕೀಳನಉಪವನ**ನ್ತಿ ಕೀಳನತ್ಥಂ ಅನ್ತೋನಗರೇ ಕತಂ ಆರಾಮಂ। **ಕೀಳನುಯ್ಯಾನ**ನ್ತಿ ತಥೇವ ಬಹಿನಗರೇ ಕತಂ ಉಯ್ಯಾನಂ।

ರಾಜಾಗಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಆಸನ್ದಿಪರಿಭುಞ್ಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅತಿಕ್ಕನ್ತಪ್ಪಮಾಣಾತಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲತೋ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಪ್ಪಮಾಣಪಾದಕಾ। **ವುತ್ತೋ**ತಿ ಪದಭಾಜನಿಯಂ ವುತ್ತೋ। “ಅಕಪ್ಪಿಯರೂಪಾಕುಲೋ ಅಕಪ್ಪಿಯಮಞ್ಚೋ ಪಲ್ಲಙ್ಕೋ”ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಮಹಾವಗ್ಗ ೩.೨೫೪) **ಸಾರಸಮಾಸಾಚರಿಯೋ**।

ಆಸನ್ದಿಪರಿಭುಞ್ಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಸುತ್ತಕನ್ತನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಉಜ್ಜವುಜ್ಜವೇತಿ ಉಗ್ಗಿರಿತ್ವಾ ಉಗ್ಗಿರಿತ್ವಾ ವೇಠನೇ। **ಕನ್ತಿತಸುತ್ತಂ ಕನ್ತನ್ತಿಯಾ**ತಿ ದಸಿಕಸುತ್ತಾದಿಂ ಸಙ್ಘಾಟೇತ್ವಾ ಕನ್ತನ್ತಿಯಾ, ದುಕ್ಕನ್ತಿತಂ ವಾ ಪಟಿಕನ್ತನ್ತಿಯಾ।

ಸುತ್ತಕನ್ತನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಗಿಹಿವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅತ್ತನೋ ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಕರಸ್ಸ ಚಾತಿ ಸಚೇಪಿ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಬೀಜನಿಂ ವಾ ಸಮ್ಮುಞ್ಜನಿದಣ್ಡಕಂ ವಾ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಕರಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ವಾ ಪಚಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

ಗಿಹಿವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫-೬. ಅಧಿಕರಣಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅನನ್ತರಾಯಿಕಿನೀತಿ ದಸವಿಧೇಸು ಅನ್ತರಾಯೇಸು ಏಕೇನಾಪಿ ಅನನ್ತರಾಯಿಕಿನೀ। ಧುರಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ವಿನಿಚ್ಛಿನನ್ತೀ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾವ ವಿನಿಚ್ಛಿನಾತಿ।

ಛಟ್ಠಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ಅಧಿಕರಣಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಆವಸಥಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಆಪದಾಸೂತಿ ಮಹಗ್ಘಚೀವರಂ ಸರೀರತೋ ಮೋಚೇತ್ವಾ ಸುಪ್ಪಟಿಸಾಮಿತಮ್ಪಿ ಚೋರಾ ಹರನ್ತಿ, ಏವರೂಪಾಸು ಆಪದಾಸು ಅನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿವಾಸೇನ್ತಿಯಾ ಅನಾಪತ್ತಿ।

ಆವಸಥಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಆವಸಥವಿಹಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಕವಾಟಬದ್ಧವಿಹಾರನ್ತಿ ದ್ವಾರಬದ್ಧವಿಹಾರಂ। **ಗಿಲಾನಾಯಾ**ತಿ ವಚೀಭೇದಂ ಕಾತುಂ ಅಸಮತ್ಥಾಯ। **ಆಪದಾಸೂ**ತಿ ರಟ್ಠೇ ಭಿಜ್ಜನ್ತೇ ಆವಾಸೇ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಏವರೂಪಾಸು ಆಪದಾಸು।

ಆವಸಥವಿಹಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ತಿರಚ್ಛಾನವಿಜ್ಜಾಪರಿಯಾಪುಣನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಹತ್ಥಿಆದೀಸುಪಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ೩.೧೦೧೫) **ಸಿಪ್ಪ**ಸದ್ದೋ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ, ತಥಾ **ಆಥಬ್ಬಣಾ**ದೀಸು **ಮನ್ತ**ಸದ್ದೋ। ತತ್ಥ **ಥರೂ**ತಿ ಖಗ್ಗಮುಟ್ಠಿ। **ಆಥಬ್ಬಣಮನ್ತೋ** ನಾಮ ಆಥಬ್ಬಣವೇದವಿಹಿತೋ ಪರೂಪಘಾತಕರೋ ಮನ್ತೋ। **ಖಿಲನಮನ್ತೋ** ನಾಮ ದಾರುಸಾರಖಿಲಂ ಮನ್ತೇತ್ವಾ ಪಥವಿಯಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಮಾರಣಮನ್ತೋ। **ಅಗದಪ್ಪಯೋಗೋ** ನಾಮ ವಿಸಯೋಜನಂ।

ತಿರಚ್ಛಾನವಿಜ್ಜಾಪರಿಯಾಪುಣನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ತಿರಚ್ಛಾನವಿಜ್ಜಾವಾಚನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಲೇಖೇತಿ ಲಿಖಿಸಿಪ್ಪೇ। **ಧಾರಣಾಯ ವಾ**ತಿ ಧಾರಣಸತ್ಥೇ, ಯಸ್ಮಿಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಾ ಬಹೂನಿಪಿ ಗನ್ಥಾನಿ ಧಾರೇನ್ತಿ। **ನಾಗಮಣ್ಡಲಾದಿಕೇ**ತಿ ಏತ್ಥ **ನಾಗಮಣ್ಡಲಂ** ನಾಮ ಸಪ್ಪಾನಂ ಪವೇಸನಿವಾರಣತ್ಥಂ ಮಣ್ಡಲಬದ್ಧಮನ್ತೋ।

ತಿರಚ್ಛಾನವಿಜ್ಜಾವಾಚನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಚಿತ್ತಾಗಾರವಗ್ಗೋ ಪಞ್ಚಮೋ।

೬. ಆರಾಮವಗ್ಗೋ

೧-೨. ಆರಾಮಪವಿಸನಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸೀಸಾನುಲೋಕಿಕಾಯಾತಿ ಸೀಸಂ ಅನುಲೋಕೇನ್ತಿಯಾ। **ಯತ್ಥ ವಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಸನ್ನಿಪತಿತಾ**ತಿ ಯತ್ಥ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಪಠಮತರಂ ಸಜ್ಝಾಯನಚೇತಿಯವನ್ದನಾದಿಅತ್ಥಂ ಸನ್ನಿಪತಿತಾ। **ಆಪದಾಸೂ**ತಿ ಕೇನಚಿ ಉಪದ್ದುತಾ ಹೋತಿ, ಏವರೂಪಾಸು ಆಪದಾಸು ಪವಿಸಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

ದುತಿಯಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ಆರಾಮಪವಿಸನಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩-೪. ಗಣಪರಿಭಾಸನಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸೇಸನ್ತಿ ''ಅತ್ಥಧಮ್ಮಅನುಸಾಸನಿಪುರೇಕ್ಖಾರಾಯಾ''ತಿಆದಿಕಂ ಅವಸೇಸಂ। ತತ್ಥ **ಅನುಸಾಸನಿಪುರೇಕ್ಖಾರಾಯಾ**ತಿ ''ಇದಾನಿಪಿ ತ್ವಂ ಬಾಲಾ ಅಬ್ಯತ್ತಾ''ತಿಆದಿನಾ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೦೩೮) ನಯೇನ ಅನುಸಾಸನಿಪಕ್ಖೇ ಠತ್ವಾ ವದನ್ತಿಯಾ ಅನಾಪತ್ತಿ।

ಚತುತ್ಥಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ಗಣಪರಿಭಾಸನಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಕುಲಮಚ್ಛರಿನೀಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಕುಲೇ ಮಚ್ಛರೋ ಕುಲಮಚ್ಛರೋತಿ ಪುರಿಮಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಖೇ ಸಕತ್ಥೇ **ಇನೀ**ಪಚ್ಚಯೋ, ತಂ ಕುಲಂ ಅಸ್ಸದ್ಧಂ ಅಪ್ಪಸನ್ನನ್ತಿ ಕುಲಸ್ಸ ಅಗುಣಂ, ಅಯಸಂ ವಾ ಭಾಸನ್ತಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಅವಣ್ಣಂ ಭಾಸನ್ತಿಯಾ**ತಿ ''ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ದುಸ್ಸೀಲಾ ಪಾಪಧಮ್ಮಾ''ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೦೪೩) ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಅಗುಣಂ, ಅಯಸಂ ವಾ ಭಾಸನ್ತಿಯಾ।

ಸನ್ತಂಯೇವ ಆದೀನವನ್ತಿ ಕುಲಸ್ಸ ವಾ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ವಾ ಸನ್ತಂಯೇವ ಅಗುಣಂ।

ಕುಲಮಚ್ಛರಿನೀಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬-೮. ಅಭಿಕ್ಖುಕಾವಾಸಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ ವುತ್ತೋತಿ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯ ಓವಾದವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೪೪) ವುತ್ತೋ।

ಸತ್ತಮಟ್ಠಮಾನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ।

ಅಭಿಕ್ಖುಕಾವಾಸಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯-೧೦. ಓವಾದೂಪಸಙ್ಕಮನಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಉಪೋಸಥಸ್ಸ ಪುಚ್ಛನಂ **ಉಪೋಸಥಪುಚ್ಛಾ**, ಸಾವಕಪಚ್ಚಯಂ, ರಸ್ಸತ್ತಞ್ಚ ಕತ್ವಾ **''ಉಪೋಸಥಪುಚ್ಛಕ''**ನ್ತಿ ವುತ್ತಾತಿ ಆಹ **''ಉಪೋಸಥಪುಚ್ಛನ''**ನ್ತಿ। **ಓವಾದತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಓವಾದಯಾಚನತ್ಥಾಯ।

ದಸಮಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ಓವಾದೂಪಸಙ್ಕಮನಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಆರಾಮವಗ್ಗೋ ಛಟ್ಠೋ।

೭. ಗಬ್ಭಿನೀವಗ್ಗೋ

೧-೨. ಗಬ್ಭಿನೀಆದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪಠಮಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ಥನೇ ಭವಂ **ಥಞ್ಞಂ,** ಖೀರಂ। **ಯಂ ಪಾಯೇತೀತಿ** ಯಂ ದಾರಕಂ ಪಾಯೇತಿ।

ಗಬ್ಭಿನೀಆದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಪಠಮಸಿಕ್ಖಮಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪದಭಾಜನೇ ವುತ್ತನಯೇನಾತಿ ‘‘ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವೇರಮಣಿಂ ದ್ವೇ ವಸ್ಸಾನಿ ಅವೀತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಸಮಾದಾನಂ ಸಮಾದಿಯಾಮಿ… ಪೇ॰… ವಿಕಾಲಭೋಜನಾ ವೇರಮಣಿಂ ದ್ವೇ ವಸ್ಸಾನಿ ಅವೀತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಸಮಾದಾನಂ ಸಮಾದಿಯಾಮೀ’’ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೧೦೭೯) ಪದಭಾಜನಸಮೀಪೇ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ವುತ್ತನಯೇನ। ಇಮಾ ಪನ ಛ ಸಿಕ್ಖಾಯೋ ಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಾಯಪಿ ಪಬ್ಬಜಿತಾಯ ದಾತಬ್ಬಾಯೇವ, ನ ಏತಾಸು ಅಸಿಕ್ಖಿತಾ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾ।

ಪಠಮಸಿಕ್ಖಮಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪-೫. ದುತಿಯಸಿಕ್ಖಮಾನಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪದಭಾಜನೇ ವುತ್ತಾ ಉಪಸಮ್ಪದಾಸಮ್ಮುತಿ ನ ದಿನ್ನಾ ಹೋತೀತಿ ಪದಭಾಜನಸಮೀಪೇ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ವುತ್ತಾ ಉಪಸಮ್ಪದಾಸಮ್ಮುತಿ ಞತ್ತಿದುತಿಯಾಯ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ನ ದಿನ್ನಾ ಹೋತಿ।

ಪಞ್ಚಮಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ದುತಿಯಸಿಕ್ಖಮಾನಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬-೧೦. ದುತಿಯಗಿಹಿಗತಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ದಸವಸ್ಸಾಯ ಗಿಹಿಗತಾಯ ಸಿಕ್ಖಾಸಮ್ಮುತಿಂ ದತ್ವಾ ಪರಿಪುಣ್ಣದ್ವಾದಸವಸ್ಸಂ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

ಸತ್ತಮಅಟ್ಠಮನವಮದಸಮಾನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ।

ದುತಿಯಗಿಹಿಗತಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಗಬ್ಭಿನೀವಗ್ಗೋ ಸತ್ತಮೋ।

೮. ಕುಮಾರಿಭೂತವಗ್ಗೋ

೧-೫. ಪಠಮಕುಮಾರಿಭೂತಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸಬ್ಬಪಠಮಾ ದ್ವೇ ಮಹಾಸಿಕ್ಖಮಾನಾತಿ ಗಬ್ಭಿನಿವಗ್ಗೇ ವುತ್ತಾ ದ್ವೇ ಸಿಕ್ಖಮಾನಾ। **“ಸಿಕ್ಖಮಾನಾ”ಇಚ್ಚೇವ ವತ್ತಬ್ಬಾ**ತಿ ಸಮ್ಮುತಿಕಮ್ಮಾದೀಸು ಏವಂ ವತ್ತಬ್ಬಾ। **“ಗಿಹಿಗತಾ”ತಿ ವಾ “ಕುಮಾರಿಭೂತಾ”ತಿ ವಾ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ**ತಿ ಸಚೇ ವದನ್ತಿ, ಕಮ್ಮಂ ಕುಪ್ಪತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಚತುತ್ಥಪಞ್ಚಮಾನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ।

ಪಠಮಕುಮಾರಿಭೂತಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬-೮. ಖೀಯನಧಮ್ಮಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ವುಟ್ಠಾಪನಸಮ್ಮುತಿಯಾ ಯಾಚಿತಾಯಾತಿ ಉಪಸಮ್ಪದಾಸಮ್ಮುತಿಯಾ ಯಾಚಿತಾಯ।

ಸತ್ತಮಟ್ಠಮಾನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ।

ಖೀಯನಧಮ್ಮಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಸೋಕಾವಾಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಆಗಚ್ಛಮಾನಾತಿ ಆಗಚ್ಛನ್ತೀ।

ಸೋಕಾವಾಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಅನನುಞ್ಞಾತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ತೇಸಂ ಅತ್ಥಿಭಾವಂ ಅಜಾನನ್ತಿಯಾತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೧೬೩) ತೇಸಂ ಮಾತಾದೀನಂ ಅತ್ಥಿಭಾವಂ ಅಜಾನನ್ತಿಯಾ। **ಅನನುಞ್ಞಾತಸಮುಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಯಂ ವಾಚತೋ, ಕಾಯವಾಚತೋ, ವಾಚಾಚಿತ್ತತೋ, ಕಾಯವಾಚಾಚಿತ್ತತೋ ಚ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ, ತಂ ಅನನುಞ್ಞಾತಸಮುಟ್ಠಾನಂ। ಕಥಂ? ಅಬ್ಭಾನಕಮ್ಮಾದೀಸು ಕೇನಚಿದೇವ ಕರಣೀಯೇನ ಖಣ್ಡಸೀಮಾಯಂ ನಿಸಿನ್ನಾ “ಪಕ್ಕೋಸಥ ಸಿಕ್ಖಮಾನಂ, ಇಧೇವ ನಂ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಿ, ಏವಂ ವಾಚತೋ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ। “ಉಪಸ್ಸಯತೋ ಉಟ್ಠಾಯ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ವತ್ವಾ ಖಣ್ಡಸೀಮಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯಾ ಕಾಯವಾಚತೋ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ। ದ್ವೀಸು ಠಾನೇಸು ಪಣ್ಣತ್ತಿಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ವೀತಿಕ್ಕಮಂ ಕರೋನ್ತಿಯಾ ವಾಚಾಚಿತ್ತತೋ, ಕಾಯವಾಚಾಚಿತ್ತತೋ ಚ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ। ಅನನುಜಾನಾಪೇತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಾದನತೋ **ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯಂ**।

ಅನನುಞ್ಞಾತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ಪಾರಿವಾಸಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ದಾರುಣನ್ತಿ ಪಾಪಂ। **ಪತಿಮಾನೇನ್ತನ್ತಿ** ಓಲೋಕೇನ್ತಂ।

ಪಾರಿವಾಸಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ಅನುವಸ್ಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಏಕನ್ತರಿಕನ್ತಿ ಏಕೇನ ವಸ್ಸೇನ ಅನ್ತರಿಕಂ ಕತ್ವಾ।

ಅನುವಸ್ಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೩. ಏಕವಸ್ಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಮಾತಿಕಾಯಂ **ಏಕಂ ವಸ್ಸಂ ದ್ವೇತಿ** ಏಕನ್ತರಿಕೇ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಸಂವಚ್ಛರೇ ದ್ವೇ। **ಏಕನ್ತರಿಕಂ ವುಟ್ಠಾಪೇನ್ತಿಯಾತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಸ್ಸೇ ಏಕಂ, ಪುನ ಏಕನ್ತರಿಕಂ ಏಕನ್ತಿ ದ್ವೇ ವುಟ್ಠಾಪೇನ್ತಿಯಾ ಅನಾಪತ್ತಿ।

ಏಕವಸ್ಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಕುಮಾರಿಭೂತವಗ್ಗೋ ಅಟ್ಠಮೋ।

೯. ಛತ್ತುಪಾಹನವಗ್ಗೋ

೧-೨. ಛತ್ತುಪಾಹನಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ಛತ್ತನ್ತಿ “ಛತ್ತಂ ನಾಮ ತೀಣಿ ಛತ್ತಾನಿ - ಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ, ಕಿಲಞ್ಜಚ್ಛತ್ತಂ, ಪಣ್ಣಚ್ಛತ್ತಂ ಮಣ್ಡಲಬದ್ಧಂ, ಸಲಾಕಬದ್ಧ”ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೧೧೮೧) ಏವಂ ಪದಭಾಜನೇ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ಛತ್ತಂ। **ತಾದಿಸಂ ಠಾನಂ ಪತ್ವಾತಿ** ಗಚ್ಛಕದ್ದಮಾದೀಸು ತಂ ತಂ ಠಾನಂ ಪತ್ವಾ।

ಛತ್ತಸ್ಸೇವಾತಿ ಕದ್ದಮಾದೀನಿ ಪತ್ವಾ ಉಪಾಹನಾ ಓಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಛತ್ತಸ್ಸೇವ ಧಾರಣಂ। **ಉಪಾಹನಾನಂಯೇವ ವಾತಿ** ಗಚ್ಛಾದೀನಿ ದಿಸ್ವಾ ಛತ್ತಂ ಅಪನಾಮೇತ್ವಾ ಉಪಾಹನಾನಂಯೇವ ಧಾರಣಂ।

ದುತಿಯಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ಛತ್ತುಪಾಹನಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩-೫. ಸಙ್ಘಾಣಿಆದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸಙ್ಘಾಣಿನ್ತಿ ಕಟಿಯಂ ಅನುಭವಿತಬ್ಬಂ ಆಭರಣಂ। ತೇನಾಹ “**ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಟೂಪಗ**”ನ್ತಿ।

ಚತುತ್ಥಪಞ್ಚಮಾನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ।

ಸಙ್ಘಾಣಿಆದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ವಾಸಿತಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಗನ್ಧವಾಸಿತಕೇನಾತಿ ಗನ್ಧಪರಿಭಾವಿತೇನ।

ವಾಸಿತಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬-೧೦. ಭಿಕ್ಖುನಿಉಮ್ಮದ್ದಾಪನಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಗಿಲಾನಾಯಾತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೨೦೮) ಅನ್ತಮಸೋ ಮಗ್ಗಗಮನಪರಿಸ್ಸಮೇನಾಪಿ ಆಬಾಧಿಕಾಯ। **ಆಪದಾಸೂ**ತಿ ಚೋರಭಯಾದಿನಾ ಸರೀರಕಮ್ಪನಾದೀಸು।

ಅಟ್ಠಮನವಮದಸಮೇಸು ಕಿಞ್ಚಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ।

ಭಿಕ್ಖುನಿಉಮ್ಮದ್ದಾಪನಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ಅನಾಪುಚ್ಛಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಉಪಚಾರಂ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ ಸಮನ್ತಾ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥೂಪಚಾರಂ ಸನ್ಧಾಯ।

ಅನಾಪುಚ್ಛಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ಪಞ್ಹಾಪುಚ್ಛನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಅನೋದಿಸ್ಸಾತಿ “ಅಮುಕಸ್ಮಿಂ ನಾಮ ಠಾನೇ ಪುಚ್ಛಾಮೀ”ತಿ ಏವಂ ಅನಿಯಮೇತ್ವಾ ಕೇವಲಂ “ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥಿ, ಪುಚ್ಛಾಮಿ, ಅಯ್ಯಾ”ತಿ ಏವಂ ವತ್ವಾ।

ಪಞ್ಹಾಪುಚ್ಛನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೩. ಅಸಂಕಚ್ಚಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪಂ, ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಚಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಿಯಾ ವಾ ಓಕ್ಕಮನ್ತಿಯಾ ವಾತಿ ಏತ್ಥ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪಂ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಿಯಾ ವಾ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತಿಯಾ ವಾತಿ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಆಪದಾಸೂ**ತಿ ಮಹಗ್ಘಂ ಸಂಕಚ್ಚಿಕಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯಾ ಉಪದ್ದವೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಏವರೂಪಾಸು ಆಪದಾಸು।

ಅಸಂಕಚ್ಚಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಛತ್ತುಪಾಹನವಗ್ಗೋ ನವಮೋ।

ಇತಿ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖವಣ್ಣನಾಯ

ವಿನಯತ್ಥಮಞ್ಜೂಸಾಯಂ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಿಯಂ

ಭಿಕ್ಖುನಿಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅಸಾಧಾರಣಸಮುಟ್ಠಾನವಣ್ಣನಾ

ಅಚಿತ್ತಕಾನೀತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ ૩.೧೨೧೪) "ನಚ್ಚ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ದಸ್ಸನಾದಿಂ ಕರೋನ್ತಿಯಾ ಆಪತ್ತಿಸಮ್ಭವತೋ ವತ್ಥುಅಜಾನನಚಿತ್ತೇನ ಅಚಿತ್ತಕಾನಿ। **ಲೋಕವಜ್ಜಾನೀತಿ** "ನಚ್ಚ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಜಾನಿತ್ವಾ ದಸ್ಸನಾದಿಂ ಕರೋನ್ತಿಯಾ ಅಕುಸಲೇನೇವ ಆಪಜ್ಜನತೋ ಲೋಕವಜ್ಜಾನಿ। ತೇನಾಹ **"ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ"**ತಿಆದಿ **ಸಚಿತ್ತಕಾನೀತಿ** "ಚೋರೀ"ತಿಆದಿನಾ ವತ್ಥುಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ಕರಣೇಯೇವ ಆಪತ್ತಿಸಮ್ಭವತೋ ಸಚಿತ್ತಕಾನಿ। ಉಪಸಮ್ಪದಾದೀನಂ ಏಕನ್ತಾಕುಸಲಚಿತ್ತೇನೇವ ಅಕತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಾನಿ**। "ಇಧ ಸಚಿತ್ತಕಾಚಿತ್ತಕತಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿಜಾನನಾಜಾನನತಾಯ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ವತ್ಥುಜಾನನಾಜಾನನತಾಯ ಗಹೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಅಸಾಧಾರಣಸಮುಟ್ಠಾನವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಾಟಿದೇಸನೀಯಕಣ್ಡಂ

೨. ತೇಲವಿಞ್ಞಾಪನಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಪಾಳಿಯಂ ಅನಾಗತೇಸು ಪನ ಅಟ್ಠಸುಪೀತಿ ಪಾಳಿಮುತ್ತಕೇಸು ಸಪ್ಪಿಆದೀಸು ಅಟ್ಠಸುಪಿ।

ತೇಲವಿಞ್ಞಾಪನಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಇತಿ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖವಣ್ಣನಾಯ

ವಿನಯತ್ಥಮಞ್ಜೂಸಾಯಂ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಿಯಂ

ಭಿಕ್ಖುನಿಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ಪಾಟಿದೇಸನೀಯವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧. ಪರಿಮಣ್ಡಲಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಸೇಖಿಯಾನಿ ಚೇವಾತಿ ಪಞ್ಚಸತ್ತತಿ ಸೇಖಿಯಾನಿ ಚೇವ। ‘‘**ಭಿಕ್ಖುಪಾತಿಮೋಕ್ಖವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ**’’ತಿ ಇಮಿನಾ ಯಸ್ಮಾ ತಾದಿಸಂಯೇವೇತ್ಥ ಅತ್ಥವಿನಿಚ್ಛಯಂ ವಿದೂ ವದನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ವಿಸುಂ ತೇಸಂ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ನ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ ಯಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ ಇಧಾಪಿ ವುತ್ತಾಯೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಪರಿಮಣ್ಡಲಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಇತಿ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖವಣ್ಣನಾಯ

ವಿನಯತ್ಥಮಞ್ಜೂಸಾಯಂ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಿಯಂ

ಭಿಕ್ಖುನಿಪಾತಿಮೋಕ್ಖವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಗಮನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ಯಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸ್ಸ ವಣ್ಣನಂ ಆರಭಿನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ‘‘**ಮಹಾವಿಹಾರವಾಸೀನ**’’ನ್ತಿ ಇದಂ ಪುರಿಮಪಚ್ಛಿಮಪದೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ, ಮಹಾವಿಹಾರವಾಸೀನಂ ಪೋರಾಣಟ್ಠಕಥಾಹಿ ವಾತಿ ಚ। **ಪಾಳಿಯತ್ಥಞ್ಚ ಕೇವಲ**ನ್ತಿ ಸಕಲಂ ಪಾಳಿಅತ್ಥಞ್ಚ, ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗಞ್ಚಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಏತಿಸ್ಸಂ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಂ। ಯಸ್ಮಾ ನ ಹಿ ಅತ್ಥೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಯ**ನ್ತಿ ಯಂ ಪದಂ। **ಸೀಹಳಟ್ಠಕಥಾನಯ**ನ್ತಿ ಸೀಹಳಮಾತಿಕಟ್ಠಕಥಾನಯಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಸಾರ**ನ್ತಿ ಸೀಹಳಮಾತಿಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಅತ್ಥಸಾರಂ, ಅಥ ವಾ ವಿನಯಟ್ಠಕಥಾಸು ಅತ್ಥಸಾರಂ। ತೇನೇತಂ ದಸ್ಸೇತಿ - ಸೀಹಳಮಾತಿಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಅತ್ಥಸಾರಂ ಆದಾಯ ಇಮಂ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಿನಯಟ್ಠಕಥಾಸುಪಿ ಇಧ ವಿನಿಚ್ಛಯೇ ಯೋಗಕ್ಖಮಂ ಅತ್ಥಸಾರಂ ಆದಾಯೇವ ಅಕಾಸಿನ್ತಿ।

ಇದಾನಿ ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಅಚ್ಚನ್ತಸುಖಾಧಿಗಮಾಯ ಅತ್ತನೋ ಪುಞ್ಞಂ ಪರಿಣಾಮೇನ್ತೋ ‘‘**ಯಥಾ ಚ ನಿಟ್ಠಂ ಸಮ್ಪತ್ತಾ**’’ತಿಆದಿಗಾಥಾದ್ವಯಮಾಹ। **ಕಲ್ಯಾಣನಿಸ್ಸಿತಾ**ತಿ ಕುಸಲನಿಸ್ಸಿತಾ। **ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಕಾಮಾವಚರಾದಿಭೇದಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ।

ನಿಗಮನಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಗಮನಕಥಾ

ಏತ್ತಾವತಾ ಚ -

೧. ಲಙ್ಕಿಸ್ಸರೋ ಯೋ ವಿಜಿತಾರಿರಾಜೋ।
ರಾಜಾ **ಪರಕ್ಕನ್ತಭುಜೋ** ಯಸಸ್ಸೀ।
ತಿಧಾಗತಂ ಸೀಹಳಮೇಕರಜ್ಜಂ।
ಅಕಾ ನಿಕಾಯಞ್ಚ ತಥಾ ಸಮಗ್ಗಂ॥

೨. ಪುರೇ **ಪುಲತ್ಥಿಮ್ಹಿ** ವರೇ ಪುರಾನಂ।
ಮಜ್ಝಮ್ಹಿ ನಾನಾರತನಾಕರಾನಂ।
ಅನನ್ತಸಮ್ಪತ್ತಿಭರಾಭಿರಾಮೇ।
ವರಾಚಲುತ್ತಙ್ಗಘರಾಭಿರಾಮೇ॥

೩. ಅಭೇಜ್ಜಪಾಕಾರಸುಗೋಪುರಸ್ಮಿಂ ।
ನಿರಾಕುಲಾನೇಕಕುಲಾಕುಲಸ್ಮಿಂ।
ಮುನಿನ್ದದಾಠಙ್ಕುರವಾಸಭೂತೇ।
ಯೋ ಲೋಚನಾನನ್ದವಹೇ ವಸನ್ತೋ॥

೪. ಸುಫುಲ್ಲಿತಮ್ಭೋರುಹಸಾದುಸೀತ
ಪಸನ್ನನೀರೇಹಿ ಜಲಾಸಯೇಹಿ।
ಸುಪುಪ್ಫಿತಾನೇಕಕದಮ್ಬಜಮ್ಬು-
ಪುನ್ನಾಗನಾಗಾದಿಹಿ ವಾಭಿರಮ್ಮೇ॥

೫. ಸುಧಾವದಾತೇಹಿ ಮನೋಹರೇಹಿ।
ಪಾಕಾರಪನ್ತೀಹಿ ಚ ಗೋಪುರೇಹಿ।
ವಿಕಿಣ್ಣಮುತ್ತಾಫಲಸನ್ನಿಭೇಹಿ।
ವಿಲೋಕನೀಯೇಹಿ ಸುಧಾತಲೇಹಿ॥

೬. ಕತ್ವಾನ ಪಾಸಾದಸಹಸ್ಸರಮ್ಮೇ।
ತಹಿಂ ತಹಿಂ ಪೀತಿಕರೇ ವಿಹಾರೇ।
ಮಹಾದಯೋ ಜೇತವನಾದಯೋಪಿ।
ಸುಸಂಯಮಾನಂ ಯತಿನಂ ಅದಾಸಿ॥

೭. ಯೋ ಸಾದುಭೂತಂ ಚತುಪಚ್ಚಯಞ್ಚ।
ಗುಣಪ್ಪಸನ್ನೋ ಸಮಣೇಸು ತೇಸು।
ನಿಚ್ಚಂ ಮಹೋಘಂ ವಿಯ ವತ್ತಯನ್ತೋ।

ಯೋಜೇತಿ ತೇ ಗನ್ಧವಿಪಸ್ಸನಾಸು॥

೮. ಕಾರಿತೇಸು ವಿಹಾರೇಸು, ತೇನ ತೇಸು ಯಸಸ್ಸಿನಾ।
ರಮ್ಮೋ ಯೋ ಪಚ್ಛಿಮಾರಾಮೋ, ಪುಪ್ಫಾರಾಮಾದಿಸೋಭಿತೋ॥

೯. ಪರಿವೇಣಮ್ಹಿ ನಾಮೇನ, ತಹಿಂ **ಚೋಳಕುಲನ್ತಿಕೇ**।
ಪಾಸಾದೇ ದಸ್ಸನೀಯಮ್ಹಿ, ವಸನ್ತೋ ಕರುಣಾಪರೋ॥

೧೦. ಸಿಸ್ಸೋ ಸಸೀಕರಸ್ವಚ್ಛ-ಸೀಲಾಚಾರಸ್ಸ ಧೀಮತೋ।
ಸಾರಿಪುತ್ತಮಹಾಥೇರ-ಮಹಾಸಾಮಿಸ್ಸ ತಾದಿನೋ॥

೧೧. ಧೀರಾನೇಕಗುಣೋಘೇನ, ಥೇರೇನ ಸುಚಿವುತ್ತಿನಾ।
ವಿನಯಟ್ಠಿತಿಕಾಮೇನ, **ಸುಮೇಧೇನಾ**ಭಿಯಾಚಿತೋ॥

೧೨. ಸೋ **ಬುದ್ಧನಾಗತ್ಥೇರೋ**ಹಂ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪರಮಂ ಹಿತಂ।
ಮಹಾವಿಹಾರವಾಸೀನಂ, ಯತೀನಂ ಸಮಯಾನುಗಂ॥

೧೩. ವಿನಯತ್ಥಾದಿಮಞ್ಜೂಸಂ , ಲೀನತ್ಥಸ್ಸ ಪಕಾಸನಿಂ।
ಮಾತಿಕಟ್ಠಕಥಾಯೇಮಂ, ಅಕಾಸಿಂ ಸಾಧು ವಣ್ಣನಂ॥

೧೪. ಸಾಯಂ ಸುಬೋಧಾ ಬುಧವಣ್ಣನೀಯಾ।
ಸಂವಣ್ಣನಾ ಸತ್ತಸಹಸ್ಸಮತ್ತಾ।
ನಿರಾಕರೋನ್ತೀ ವಿನಯಮ್ಹಿ ಮೋಹಂ।
ತಮಂ ಚರನ್ತೀ ಸಸಿ ಖೇವ ಭಾತು॥

೧೫. ಆಕಙ್ಖಮಾನೇನ ಪರತ್ಥಮಿಟ್ಠಂ।
ಮಹತ್ಥಸಾರಂ ಸುವಿನಿಚ್ಛಯಞ್ಚ।
ಸಂವಣ್ಣನಂ ಸಾಧು ಪಕುಬ್ಬತಾ ಯಂ।
ಚಿತಂ ಮಯಾ ಪುಞ್ಞಮನಪ್ಪಭೂತಂ॥

೧೬. ಪುಞ್ಞೇನ ತೇನಾಚಿತದಾನಸೀಲ-
ಮಯಾದಿನಾನೇಕವಿಧೇನ ಚೇವ।
ಸತ್ತಾ ಅನೀಘಾ ಸುಖಿನೋ ಅವೇರಾ।
ಪಪ್ಪೋನ್ತು ಸಬ್ಬೇ ಸುಗತಿಂ ಸಿವಞ್ಚ॥

೧೭. ಸದ್ಧಿಂ ಯಥೋಪದ್ದವಮನ್ತರೇನ।
ಗತಾ ಹಿ ಲೀನತ್ಥಪದೀಪನೀಯಂ।
ತಥಾ ಜನಾನಂ ಅಪಿ ಧಮ್ಮಯುತ್ತಾ।
ಮನೋರಥಾ ಸಿದ್ಧಿಮುಪೇನ್ತು ನಿಚ್ಚಂ॥

೧೮. ಕಾಲೇ ಪವಸ್ಸನ್ತು ಸದಾ ಪಯೋದಾ।
ಧಮ್ಮೇನ ಪಾಲೇನ್ತು ಮಹಿಂ ಮಹಿನ್ದಾ।
ಸತ್ತಾ ಪಸನ್ನಾ ರತನತ್ತಯಸ್ಮಿಂ।
ದಾನಾದಿಪುಞ್ಞಾಭಿರತಾ ಭವನ್ತೂತಿ॥

ವಿನಯತ್ಥಮಞ್ಜೂಸಾ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನೀನಾಮಿಕಾಕಙ್ಖಾವಿತರಣೀಅಭಿನವಟೀಕಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।